

Gray Herbarium
Purchase
November 1971

OF THE

GRAY HERBARIUM

Received 13 May, 1921
Bought
Bound 16 June, 1922

C. A. M. LINDMAN

SVENSK
FANEROGAMFLORA

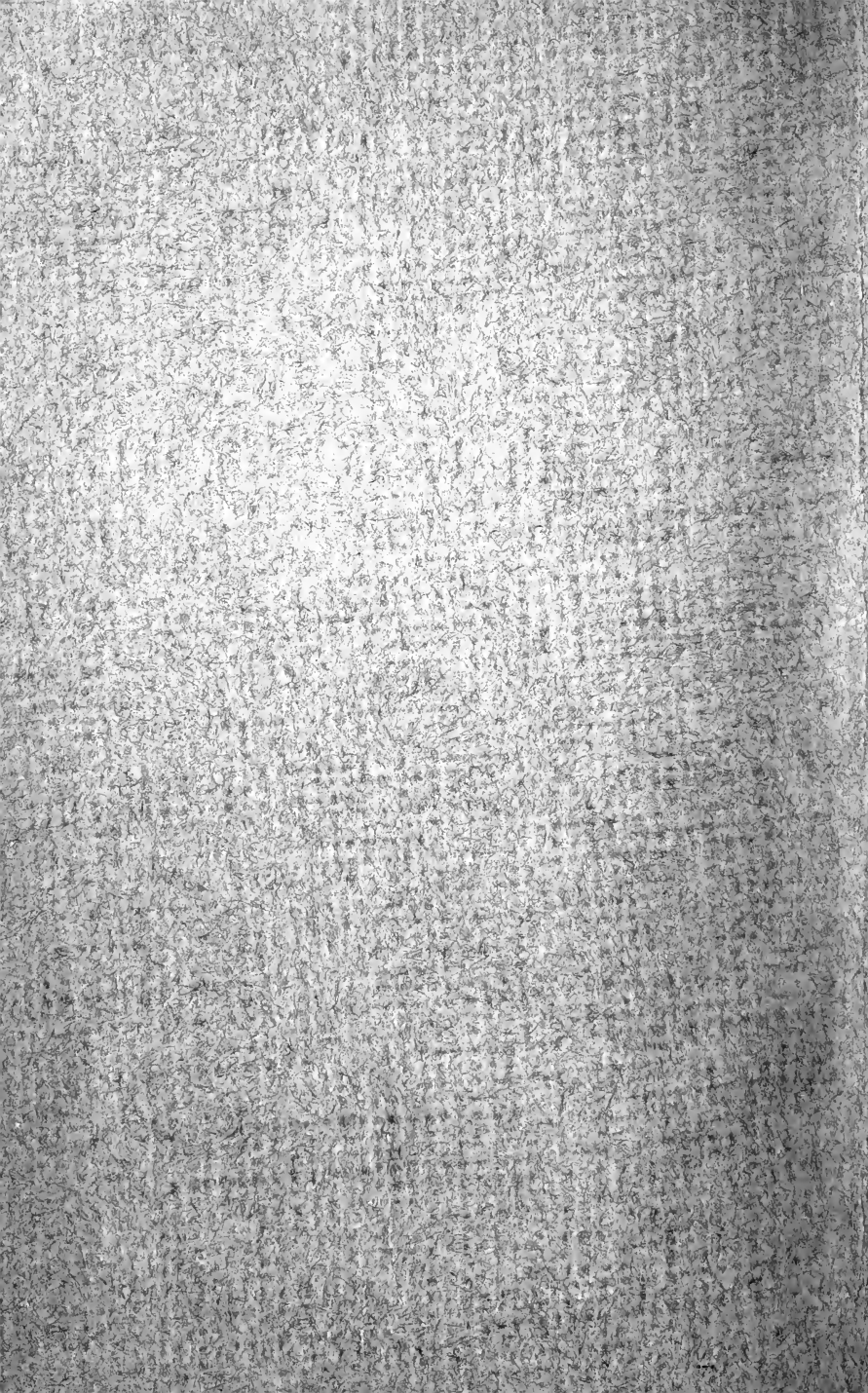

LIBRARY OF THE GRAY HERBARIUM
HARVARD UNIVERSITY.
BOUGHT.

STOCKHOLM 1918

P. A. NORSTEDT & SÖNERS FÖRLAG

Pris häft. 14,25, kartonnerad 16 kr.

SVENSK
FANEROGAMFLORA

AV

G. A. M. LINDMAN

STOCKHOLM

.....
P. A. NORSTEDT & SÖNERS FÖRLAG

LIBRARY
NEW YORK
BOT.

GK 289
56

PAPPER FRÅN LESSEBO

STOCKHOLM 1918

KUNGL. HOVBOKTR. IDUNS TRYCKERI-A.-B.

164295

FÖRETAL.

Denna boks ursprungliga syfte var att giva de i botaniken mindre bevandrade — och särskilt nybörjare i artkännedomen — en snabbare och säkrare insikt i vårt lands blomväxter, än som är möjlig med endast beskrivningar. Lämpliga avbildningar tala nämligen ett kortare, bestämdare och tydligare språk än all text, även den bäst genomtänkta, och böra i samma mån som de äro exakta utesluta varje misstag, då en växt skall bestämmas.

Under arbetets gång har det visat sig mer och mer önskligt att i boken införa avbildningar även till deras tjänst, som redan äro så invigda i växtkännedom, att de blott inom svårare artgrupper stå tvekande. Illustrationsmaterialet är därför dels mera elementärt för att underlätta det första växt-examinerandet, dels mera kritiskt för att möjliggöra en allmän och säkrare bekantskap med svårare släkten, som utan hjälp av figurer äro så gott som otillgängliga för den stora allmänheten och även för kunniga botanister besvärliga att uppfatta och minnas. Med figurernas hjälp kan växtbeskrivningen ända från det elementära stadiet röra sig med ett vetenskapligare språk och mer minutiösa kännetecken, än i en icke illustrerad flora. Av ekonomiska och utrymmesskäl har figurmaterialet måst inskränkas till de bilder, som nu medtagits.

Tvänne omständigheter hava länge gjort behovet av en ny, kortfattad flora allt mera kännbart. För det första har vårt artförråd hastigt ökat under de senaste årtiondena. Detta

är en naturlig följd av att former noggrannare studerats, som förut ansetts för varieteter; dessutom har artbegreppet förändrats genom ett fördjupat naturstudium och tillgången på rikare samlingar; och slutligen hava talrika arter utifrån inkommit genom den ökade samfärdseln.

För det andra har de botaniska namnens reformering, som länge pågått, nu börjat närma sig sitt mål: den historiska prioritetens konsekventa tillämpning, och internationell enighet har i stort sett vunnits inom de europeiska fanerogamer-nas nomenklatur. Ett antal artnamn, till största delen redan kända från Lunds botaniska förenings växtförteckning 1917, äro i denna bok upptagna i stället för de i svenska florer förut brukliga. På detta område finnas dock ännu några osäkra punkter, som måste lämnas åt framtida undersökningar.

Författaren har haft förmånen att på begäran erhålla biträde av flera specialister inom kritiska grupper och omnämner här med största tacksamhet dessa medarbetare: lektor E. Adlerz, † (Rubus), f. d. rektor S. Almqvist (Rosa), assistenten d:r H. Dahlstedt (Hieracium och Taraxacum), fru Elisabeth Ekman (Draba), överläkaren d:r B. Floderus (Salix), apotekare J. G. Gunnarsson (Betula), kyrkoherde J. O. Hagström (Potamogeton), konservator O. R. Holmberg (Puccinellia), trädgårdskonsulent A. Hülphers (en Atriplex-art), apotekare E. Lundström (Papaver-arter), docenten G. Samuelsson (en Luzula-art och tre Epilobium-arter), fil. lic. H. Smith (en Saxifraga-art).

Stockholm i augusti 1918.

Författaren.

FÖRKORTNINGAR.

allm., allmän
 avl., avlång
 Bl., Blekinge
 bl., bldg, blad, bladig
 blm-, bima, blom-, blomma
 blmfj., blomfjäll
 blmg, blommig
 blmsk., blomskäft
 blmst., blomställning
 blr, blommor
 blsk., bladskäft
 Boh., Bohuslän
 br., bred
 D., Danmark
 Dlr., Dalarne
 Dls., Dalsland
 ell., eller
 ensma, ensamma
 F., Finland
 f., fr, form, former
 fod., foder
 fr., frukt
 frsk., fruktskäft
 frst., fruktställning
 ggr, gånger
 gm, genom
 Gstr., Gästrikland
 Gtl., Gottland
 h., hög
 Hall., Halland
 Hls., Hälsingland
 Hrj., Härjedalen
 i-, inner-
 iblmfj., innerblomfjäll
 Jtl., Jämtland
 knpr, knappar
 kr., krona
 L., Lule
 l., lång
 lans., lansettlik
 Lpl., Lappland
 lpmk, lappmark
 m., mycket
 mell., mellersta, mellan
 Mpd, Medelpad

N., Norge
 n., nord-, norra
 Nb., Norrbotten
 Nr., Närke
 Nrl., Norrland
 o., och
 omv., omvänt
 Or., Orienten
 P., Pite
 -r., -röd
 Rosl., Roslagen
 s., syd-, södra
 Sdml., Södermanland
 Sk., Skåne
 sk., skida
 Sm., Småland
 sma, samma
 st., ständare, stängel
 stj., stjälk
 stknpr, ständarknappar
 stm, stam
 ststr, ständarsträngar
 Sthlm, Stockholm
 Subspec., subspecies (underart)
 Sv., Sverige
 T., Torne
 t., tämligen
 tmfj., tomfjäll
 u:bl., undervattensblad
 Uppl., Uppland
 uppr., upprät
 v., väst-, västra
 var., varierar, varietet
 Vb., Västerbotten
 Vg., Västergötland
 Vrml., Värmland
 Vsm., Västmanland
 y-, ytter-
 yblmfj., ytterblomfjäll
 yhkfj., ytterholkfjäll
 Ang., Angermanland
 äggr., äggrund
 ö., öst-, östra
 Ög., Östergötland
 Öl., Öland.

⊙ enårig, vårgroende; ⊕ enårig, höstgroende; ⊙⊙ tvåårig; 4 flerårig;
 ♂ han-, hanlig; ♀ hon-, honlig; ♂ tvåkönad.

FÖRKORTADE FÖRFATTARNAMN.

- A. Br., Alexand. Braun
 Adans., Adanson
 A. et Gr., Ascherson et Graebner
 Ait., Aiton
 All., Allioni
 Almqu., S. Almquist
 Anderss., N. J. Andersson
 Andrz., Andrzejowski
 Ard., Arduini
 Aresch., F. Areschoug
 Arrh., J. P. Arrhenius
 Asch., Ascherson
 Aspegr., Aspegren
 At, S. Almquist
 Bab., Babington
 Balb., Balbis
 Beck, Beck von Managetta
 Bell., Bellardi
 Benek., Beneken
 Benth., Bentham
 Bernh., Bernhardi
 Bess., Besser
 Beurl., Beurling
 Bieb., se MB.
 Bl., Blytt
 Bl. et Fingerh., Bluff et Fingerhuth
 Boehm., Boehmer
 Boenn., Boeninghausen
 Boiss., Boissier
 Bong., Bongard
 Borb., Borbás
 Born., Bornmüller
 Brenn., Brenner
 Briq., Briquet
 Buch. (-en.), Buchenau
 Bus., Buser
 Call., Callier
 Cass., Cassini
 Čelak., Čelakovsky
 C. F. Sch., C. F. Schultz
 Ch. et Schl., Chamisso et Schlechtendahl
 Chod., Chodat
 Clairv., Clairville
 Cr., Crantz
 Crép., Crépin
 Curt., Curtis
 Cyr., Cyrillo
 Dahlst., Dahlstedt
 DC., De Candolle
 Desf., Desfontaines
 Desp., Desportes
 Desr., Desrousseaux
 Desv., Desvieux
 Dipp., Dippel
 Drej., Drejer
 Dum., Dumortier
 D'Urv., D'Urville
 Elfstr., Elfstrand
 Ehrh., Ehrhart
 F. et M., Fischer et Meyer
 Fingerh., Fingerhuth
 Fisch., Fischer
 Fl. Dan., Flora Danica
 Fl. d. Wett., se G. M. Sch.
 Flod., Floderus
 Fr., E. Fries
 Fres., Fresenius
 Fr. et Gel., Friderichsen et Gelert
 Froel., Froelich
 Gärtn., Gärtner
 Gars., Garsault
 Gaud., Gaudin
 G. E. Sm., G. E. Smith
 Gil. (-ib.), Gilbert
 G. M. Sch., Gärtner, Meyer, Scherbius;
 Flora der Wetterau
 Gmel., Gmelin
 Good., Goodenough
 Gr. (Gren.) et G., Grenier et Godron
 Griseb., Grisebach
 Gunn., Gunnerus
 Gunnarss., Gunnarsson
 Guss., Gussone
 Hack., Hackel
 Hagstr., Hagström
 Hall. fil., Haller d. y.
 Hartm., Hartman
 Hausskn., Haussknecht
 HBK., Humboldt, Bonpland, Kunth
 Hedl., Hedlund
 Heldr., Heldreich
 Herb., Herbert

Heuff., Heuffel
 Hk., Hooker
 H. N., Herbarium normale
 Hoffm., Hoffmann
 Holmb., O. R. Holmberg
 Horn., Hornemann
 Hssk., Hasskarl
 Huds., Hudson
 Jacq., Jacquin
 Janch., Janchen
 Jord., Jordan
 Karst., Karsten
 Kern., A. Kerner von Marilaun
 Kihlm., Kihlman
 Kit., Kitaibel
 Kitt., Kittel
 K. Joh., K. Johansson
 Koehl., Koehler
 Koel., Koeler
 Kth, Kunth
 Kütz., Kützing
 L., Linné
 L. fil., Linné d. y.
 Læst., L. L. Læstadius
 Lag., Lagasca
 Lam., Lamarck
 Lap., Lapierre
 Larss., L. M. Larsson
 Lbg, se Lindeb.
 Lblm, se Lindbl.
 Led., Ledebour
 Leffl., Leffler
 Lehm., Lehmann
 Lepech., Lepechin
 Less., Lessing
 Leyss., Leysser
 Lge, J. Lange
 L'Hér., L'Héritier
 Lidf., Lidfors
 Lightf., Lightfoot
 Liljebl., Liljebld
 Lindb. fil., H. Lindberg
 Lindbl., Lindblom
 Lindeb., C. J. Lindeberg
 Lindgr., S. J. Lindgren
 Lindl., Lindley
 Lindstr., Lindström
 Lois., Loiseleur
 Lüb., Lübeck
 Lönnr., Lönnroth
 Marss., Marsson
 MB., Marshall von Bieberstein
 Med., Medikus
 Mert., Mertens
 M. et K., Mertens et Koch
 Michx, Michaux
 Mik., Mikan
 Mill., Ph. Miller

Moq., Moquin-Tandon
 Mtss., Matsson
 Murb., Murbeck
 Murr., Murray
 Mössl., Mössler
 Neck., Necker
 N. et A., Neuman et Ahlfvengren
 N. et P., Nägeli et Peter
 Neum., L. M. Neuman
 Nordst., Nordstedt
 Norm., J. N. Norman
 Norrl., Norrlin
 Nutt., Nuttall
 Nyl., Nylander
 Nym., C. F. Nyman
 Om., Omang
 Osb., Osbeck
 Pall., Pallas
 Panz., Panzer
 Parl., Parlatore
 Parn., Parnell
 PB., Palisot de Beauvois
 Pers., Persoon
 Peterm., Petermann
 Planch., Planchon
 P. M. E., Patze, Meyer, Elkan
 Poir., Poirét
 Poll., Pollich
 Pourr., Pourret
 Raunk., Raunkiær
 R. Br., Robert Brown
 Rchb., L. Reichenbach
 Rebent., Rebentisch
 Reg., Regel
 R. et B., Rendle et Britten
 R. et Sch., Roemer et Schultes
 Retz., A. J. Retzius
 Rich., Richard
 Richt., Richter
 Roehl., Roehling
 Ronn. et Poev., Ronniger et Poeverlein
 Rottb., Rottböhl
 Rupr., Ruprecht
 Rydb., Rydberg
 Sæl., Sælan
 Salisb., Salisbury
 Sam., G. Samuelsson
 Saut., Sauter
 Sch. et Sp., Schimper et Spenner
 Sch. et Thell., Schinz et Thellung
 Schk., Schkuhr
 Schlecht., Schlechtendahl
 Schm., F. W. Schmidt
 Schr., Schrank
 Schrad., Schrader
 Schreb., Schreber
 Schult., Schultes
 Schw. et K., Schweigger et Koerte

Schz., Scheutz	Town., Townsend
Schönh., Schönheit	Tratt., Trattinick
Scop., Scopoli	Trevis., Trevisan
Ser., Seringe	Tullb., A. Tullberg
Sibth., Sibthorp	Turcz., Turczaninow
Simm., Simmons	Uechtr., Uechtritz
Simonk., Simonkai	Vierh., Vierhapper
Sjöstr., Sjöstrand	Vill., Villars
Sm., J. E. Smith	Vis., Visiani
Soland., Solander	Wahlb., Wahlberg
Sommerf., Sommerfelt	Wallm., Wallman
Soy., Soyer-Willemet	Wallr., Wallroth
Sparrm., Sparrman	Willd. (W.), Willdenow
Spenn., Spenner	Wender., Wenderoth
Spr., Sprengel	W. et G., Wimmer et Grabowski
Stenstr., Stenström	Wettst., Wettstein
Steph., Stephan	Wg., Wahlenberg
Stern., Sterneck	Whe et N., Weihe et Nees v. Es.
Stev., Steven	With., Withering
Sw., Swartz	Wittr., Wittrock
Thell., Thellung	W. K., Waldstein et Kitaibel
Th. Fr., Th. M. Fries	Wolfg., Wolfgang
Thuill., Thuillier	Wulf., Wulfen
Tis., Tiselius	Zett., Zetterstedt
Trin., Trinius	Ångstr., J. Ångström

Klasserna i Linnés sexualsystem.

I. Växter med ståndare och pistiller: blom- eller fröväxter.

A. Blommor *tvåkönade* (varje blomma med ståndare och pistill).

1. Ståndare inbördes *fria* (fästa på blomaxeln eller i kronröret).

a. Ståndare slutligen ungefär lika långa (stundom varannan något längre).

Ståndare 1	klass 1. Monándria (fig. 1, 2).
› 2 ›	2. Diándria (fig. 3—5).
› 3 ›	3. Triándria (fig. 6, 7).
› 4 ›	4. Tetrándria (fig. 8—11).
› 5 ›	5. Pentándria (fig. 12—17).
› 6 ›	6. Hexándria (fig. 18, 19).
› 7 ›	7. Heptándria (fig. 20).
› 8 ›	8. Octándria (fig. 21, 22).
› 9 ›	9. Enneándria (fig. 23).
› 10 ›	10. Decándria (fig. 24, 25).
› 12 ›	11. Dodecándria (fig. 26).
› flera än 12, jämte hyllebladen fästa på en utbredd del av blomaxeln	klass 12. Icosándria (fig. 27, 28).
› flera än 12, fästa omedelbart nedom pistillerna	klass 13. Polyándria (fig. 29, 30).

b. Ståndare *olika långa*.

Ståndare 4, tvåväldiga . . . ›	14. Didynámia (fig. 31).
› 6, fyrväldiga . . . ›	15. Tetradynámia (fig. 32, 33).

2. *Ståndarsträngar* förenade, ståndarknappar fria.

a. Alla strängar förenade till 1 <i>grupp</i> kring pistillerna	klass 16. Monadélphia (fig. 33).
b. Strängar förenade till 2 <i>grupper</i>	klass 17. Diadélphia (fig. 34).
c. › › › 3 eller flera <i>grupper</i>	klass 18. Polyadélphia (fig. 34).

3. *Ståndarknappar* förenade till ett rör, strängar fria

klass 19. **Syngenésia** (fig. 35).

4. Ståndare *sittande på pistillen*

klass 20. **Gynándria** (fig. 35).

B. Blommor *enkönade* (ståndare och pistiller i skilda blommor).

1. Ståndar- och pistillblommor på samma stånd: <i>sambyggare</i>	klass 21. Monocéa (fig. 36—42).
2. Ståndar- och pistillblommor på skilda stånd: <i>tvåbyggare</i>	klass 22. Dioecia (fig. 43—47).

C. Jämte tvåkönade blommor finnas enkönade: *mångbyggare*

klass 23. **Polygámia** (fig. 48).

II. Växter utan ståndare och pistiller (utan egentliga blommor): *sporväxter*

klass 24. **Cryptogámia**.

Växtsläktena, ordnade efter sexualsystemet.

Klass 1. Monándria.

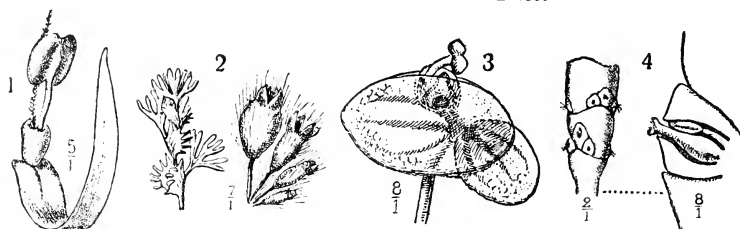

Fig. 1. 1 *Hippuris* (blma och skärmbblad), 2 *Alchemilla arvensis* (bl. i nat. storl., blnr förstor.), 3 *Lemna minor*, 4 *Salicornia* (del av blomställn. och blma i längdsnitt).

Ordning 1. *Monogýnia*. Stift 1.

a. Märke 1.

b. Bladiga växter.

c. Blr i krets kring stjälken, utan hylle och med trådlikt märke; vattenörter med smala blad i talrika kretsar, 1, 1* **Hippúris** 425**

cc. Blr i små bladvinkelsknippen, med foderlik kalk och knappformigt märke; blad handflikiga, 1, 2 **Alchemilla arvensis** 331

bb. Bladlösa växter.

c. Små vattenörter, bildade av små flytande ell. nedsänkta skivor, 1, 3, 100 **Lemnáceæ** 147

cc. Havsstrandsört med insänkta blr, pensellikt svagt kluvet märke och 2 ståndare, ntskjutande en i sänder; 1, 4 . . **Salicórnía** 230

aa. Märken 3, trådlika; halvgräs med spensligt strå och blr i små ax.

b. Blomhylla av 6 fina hår, 2, 1 **Scirpus alpinus** 117

bb. > saknas **Scirpus setáceus** 116

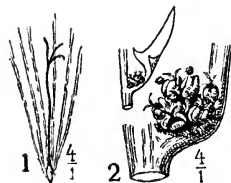

Fig. 2. 1 *Scirpus alpinus* (blma), 2 *Chenopod. virgatum* (blomställn.).

* Feta siffror hänvisa till figurerna. — ** Hänvisning till sida i boken.

Ordning 2. *Digýnia*. Stift och märken 2.

a. Märken trådlika.

b. Vatten- eller dyörter med motsatta blad;

blr ensamma utan kalk (se även klass 21) **Callitriche** 404

bb. Saftiga örter med små gytttrade blr och

foderlik kalk, **2, 2** **Chenopódium**-arter 221

aa. Märken dun- eller tofslika; gräs med vippa . **Gramíneæ** 59

Ordning 3. *Trigýnia*. Märken 3.

Saftig ört med foder och tvåflikiga kronblad; stån-

dare 1—3(—5). **Stellária média** 236

Klass 2. Diándria.

Ordning 1. *Monogýnia*. Stift 1.

a. Märke helt (eller svagt urnupet).

b. Med foder och krona.

c. Kronan öppen; landväxter, **3, 1** **Verónica** 486

cc. » sluten, maskerad; vattenv., **3, 2** . **Utriculária** 501

bb. Utan krona.

c. Med flikiga blad; landväxter.

d. Blr i små bladvinkelsknippen, **1, 2** . **Alchemilla arvensis** 33

dd. » i klasar.

e. Blott 2 ståndare, **3, 3** **Lepídium rudérale** 278

cc. Därjämte 4 do utan knapp, **3, 4** **Corónopus didymus** 27

cc. Bladlösa vattenväxter, bildade av små fly-

tande ell. nedsänkta skivor, **3, 5, 109**, . **Lemnáceæ** 147

bbh. Med 6-bladig, olikbladig, färgad kalk (se

klass 20), **3, 6** **Cypripédium** 171

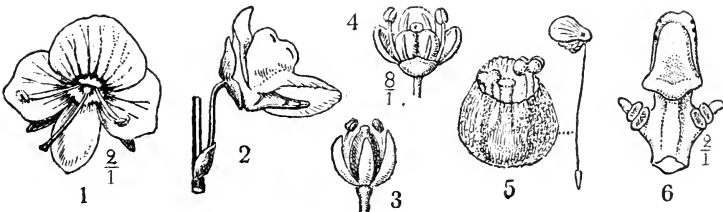

Fig. 3. 1 *Veronica chamædrys*, 2 *Utricularia major*, 3 *Lepidium rudérale*, 4 *Coronopus didymus*, 5 *Lemna gibba* (planta och förstörd blomma), 6 *Cypripedium calceolus* (bloms s. k. pelare, sedd underifrån. d. v. s. 3 märken o. 2 stknpr).

aa. Märke flikigt.

b. Med foder och krona.

c. Kronblad 2, fria, **4, 1** **Circæa** 424

cc. Krona sambladig.

- d. Fruktämne odelat.
 e. Krona likbladig, 4, 2 **Oleaceæ** 450
 ee. > tvåläppig m. sporre, 4, 3. **Pinguicula** 501
- dd. Fruktämne fyrdelat.
 e. Kronflikar 4, nästan lika, 4, 5 . **Lycopus** 474
 ee. Krona tvåläppig, 4, 4 **Salvia** 473
- bb. Halvgräs; blr i ax: kalk av fina horst eller saknas, 4, 6 **Cyperaceæ** 109

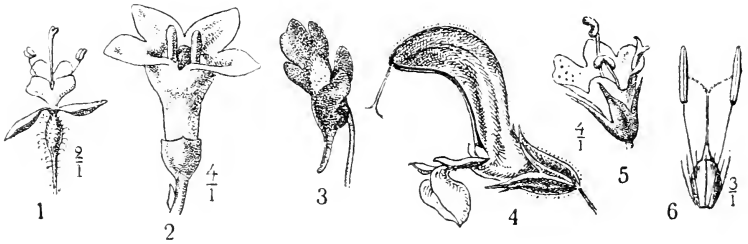

Fig. 4. 1 *Circaea lutetiana*, 2 *Lignstrum vulgare*, 3 *Pinguicula vulgaris*, 4 *Salvia pratensis*, 5 *Lycopus europæus*, 6 *Rhynchospora alba* (blomma).

Ordning 2. *Digynia*. Stift och märken 2.

- a. Kalk grön; 5-bladig.
 b. Kalk fribladig: saftiga örter med mycket små, gytttrade blr och breda, flik. blad, 5, 1 **Chenopodium**-arter 221
- bb. Kalk klocklik med sambladig, hårdnande bas; torr ört med blr i knippen och jämnbr., mots. blad, 5, 2 **Scleranthus annuus** 247
- aa. Hylle saknas.
 b. Gräs med vippa; märken dunlika, 5, 3—5 . **Gramineæ** 59

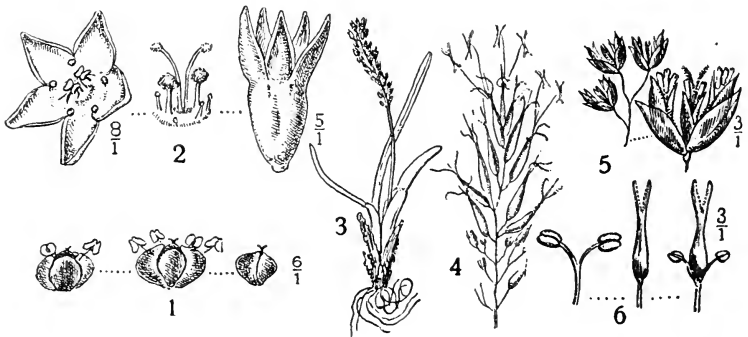

Fig. 5. . 1 *Chenopodium rubrum* (blr av olika utbildning), 2 *Scleranthus annuus* (blma, befruktningssdelar och frukt), 3 *Catabrosa algida*, 4 *Anthoxanthum odoratum*, 5 *Hierochloë odorata*, 6 *Fraxinus excelsior* (blr av tre slag).

- bb. Trad med både en- och tvåkönade blr (se klass 23), 5, 6 **Fraxinus** 451
- Ordning 3. *Trigýnia*. Stift och märken 3, (7, 7) . **Stellária media** 236
- Ordning 4. *Tetragýnia*. Fruktämnen 4 (eller flera) utan stift, (11, 5) **Rüppia** 54

Klass 3. **Triándria.**

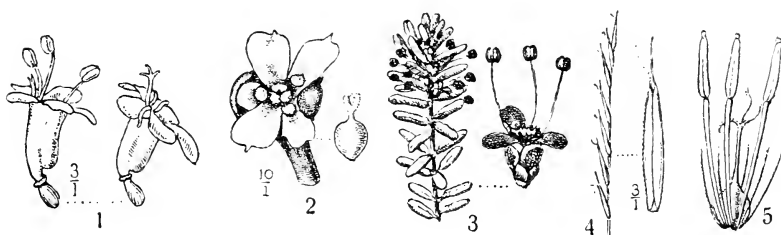

Fig. 6. 1 *Valeriana officinalis*, 2 *Montia lamprosperma*, 3 *Empetrum nigrum*, 4 *Nardus stricta* (blomställn. och småax), 5 *Scirpus lacustris* (blomma, förstorad).

Ordning 1. *Monogýnia*. Stift 1.

a. Fruktämne inom hyllet.

b. Med foder och krona.

c. Krona 5-flikig; märke 3-flikigt, 6, 2 **Móntia** 232

cc. > 3-bladig; märke stjärnformigt; en del

blr enkönade, 6, 3 **Émpetrum** 440

bb. Med liten, 6-bladig, stjärnformig kalk; märken 3

trådlika **Juncus**-arter 148

bbb. Hylle saknas eller bildat av fina borst; blr i ax.

c. Smalblad. gräs m. 1 trådligt märke, 6, 4 **Nardus** 105

cc. Halvgräs m. 2—3 trådlika märken, 6, 5 . **Cyperáceæ** 109

aa. Fruktämne under hyllet.

b. Med foder och sambladig krona; fodret mycket kort (eller senare utväxande till en krets dunstrålar), 6, 1

Valerianáceæ 511

bb. Med färgad kalk; märken bladlikt vidgade

7, 1, 2 **Iridáceæ** 170

Ordning 2. *Digýnia*. Stift och märken 2 (stiften stundom förenade vid basen).

a. Märken knapplika; smalbladiga örter, bladen i krets.

b. Krona med långt rör (trattlik), 7, 5 . . . **Aspérula tinctoria** 504

bb. > mycket liten med kort rör, 7, 6 . . **Gálium trifidum** 507

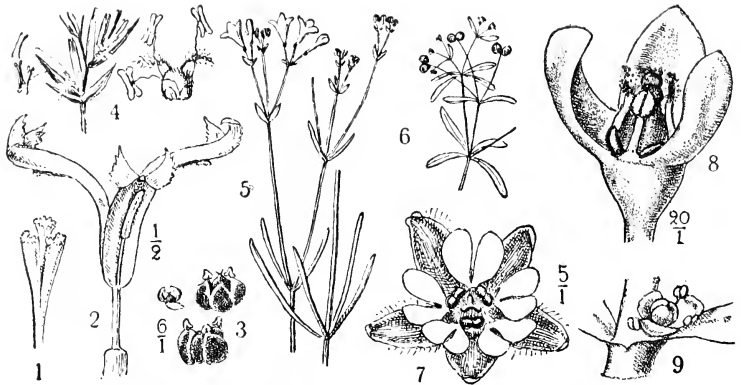

Fig. 7. 1 Crocus-art (märken), 2 *Iris pseudacorus* (kalk borttagen), 3 *Chenopodium rubrum* (tre skilda blr), 4 *Poa* (småax och blomma, förstörade), 5 *Asperula tinctoria*, 6 *Galium trifidum*, 7 *Stellaria media*, 8 *Koenigia islandica*, 9 *Elatine triandra*.

- aa. Märken trådlika: blomkalk grön, 3-5-bladig: ståndare 1-3(-5); bredblad., saftiga örter, blad strödda, 7, 3 **Chenopódium**-arter 221
- aaa. Märken dunlika: blr utan hylle, omgivna av fjälllika, motsatta stödjelblad och samlade i små ax: ståndarknpr med kluvna ändar, balanscrande: gräs, 7, 4 **Gramineæ** 59

Ordning 3. *Trigynia*. Stift (eller märken) 3.

- a. Blomhylle 5-taligt.
- b. Blr i tvåsidigt knippe.
- c. Bl. motsatta, 7, 7 **Stellaria media** 236
- cc. Bl. 4 i krets **Polycarpon** 246
- bb. Blr i flock **Holosteum** 241
- aa. Blomhylle 3-taligt, mycket litet: m. små örter.
- b. Blomställning i stjälkens topp, 7, 8 **Koenigia** 215
- bb. Blr oskaftade i bladvinklarna, 7, 9 **Elatine triandra** 410

Klass 4. Teträndria.

Ordning 1. *Monogynia*. Stift 1.

- a. Blr i korg.
- b. Fruktämne inom hyllet, 8, 2 **Globulária** 502
- bb. > under >, 8, 1 **Dipsacææ** 512
- aa. Blr ej i korg.
- b. Märke 1, odelat.
- c. Fruktämne inom hyllet.
- d. Krona sambladig.
- c. Krona 4-flikig.
- f. Märke trådlikt, 8, 3 **Plantago** 502

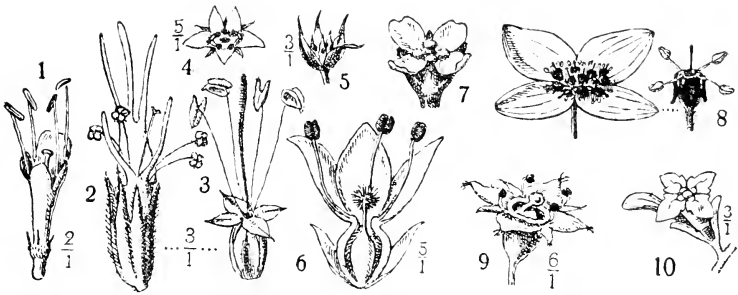

Fig. 8. 1 *Succisa praemorsa* (enskild blma), 2 *Globularia vulgaris* (d:o), 3 *Plantago lanceolata*, 4 *Limosella aquatica*, 5 *Centunculus minimus*, 6 *Sanguisorba officinalis* (blomhylllet i längdsnitt), 7 *Trapa natans*, 8 *Cornus suecica* (blomställn. och förstörd blma), 9 *Alchemilla*-art, 10 *Thesium alpinum*.

- ff. Märke klotrunt; stånd. ofta
 - 5 och kronan 5-flikig, 8, 5. **Centunculus** 449
 - cc. Krona 5-flikig; märke pensel-
likt, 8, 4 **Limosella** 485
- dd. Krona fribladig av 4 små blad.
 - c. Frukt en jämbred, trådsml
skida **Cardamine hirsuta** 286
 - cc. Frukt en avlång eller elliptisk
skida **Draba muralis** 289
- ddd. Kalk.
 - c. Märke penselformigt.
 - f. Kalk grön; jämte tvåkön.
blr finnas även honblr (se
klass 23), 48, 8, **Parietaria** 208
 - ff. Kalk purpurröd, 8, 6 **Sanguisorba** 335
 - cc. Märke klotrunt; kalk grön, 8, 9 **Alchemilla** 329
- cc. Fruktämne under hyllet.
 - d. Med foder och fribladig krona.
 - c. Landväxter med blomställning
8, 8 **Cornus** 410

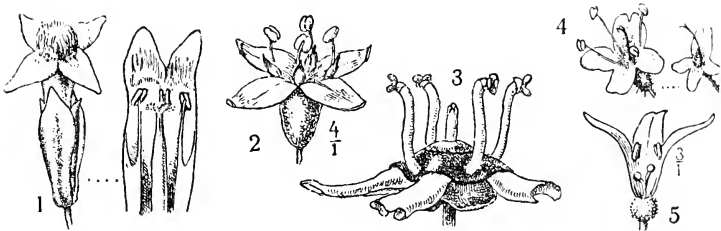

Fig. 9. 1 *Gentiana campestris* (blma och kronan i längdsnitt) 2 *Rhamnus cathartica*, 3 *Evonymus europaea*, 4 *Mentha arvensis* (tvåkönad blma och honlig, svag förstoring), 5 *Asperula odorata* (med kronan i längdsnitt)

- cc. Vattenört med ensma blr, **8, 7** **Trapa** 424
 dd. Med 4-flik., sambladig kalk, **8, 10** **Thesium** 209
 bb. Märken 2—flera eller flikigt märke.
 c. Fruktämne inom hyllet.
 d. Märkesflikar 2.
 e. Med foder och krona.
 f. Krona likbladig, **9, 1** . . . **Gentiána** 453
 ff. > svagt tvåläppig, **9, 4** **Mentha** 475
 cc. Med fribladig kalk, **10, 3** . . . **Majánthemum** 168
 ccc. Med samblad. kalk; träd, (**16, 3**) **Ulmus** 206
 dd. Märkesflikar 4.
 e. Ståndare motsatta kronbladen
 (se även klass 22), **9, 2** . . . **Rhamnus cathártica** 406
 cc. Ståndare omväxlande med kron-
 bladen, **9, 3** **Evónymus** 405
 cc. Fruktämne under hyllet, **9, 5; 10, 2** . . . **Rubiáceæ** 504

Ordning 2. *Digynia*. Stift och märken 2.

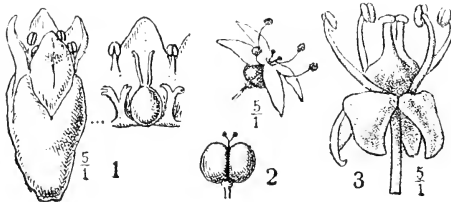

Fig. 10. 1 *Cuscuta europæa* (blma ut- och invändigt), 2 *Galium verum* (blma och frukt), 3 *Majanthemum bifolium*.

- a. Fruktämne inom hyllet.
 b. Med foder och krona.
 c. Örter med gröna blad, **9, 1** **Gentiána** 453
 cc. Bladlös, ej grön parasit, **10, 1** **Cuscuta europæa** 456
 bb. Med kalk.
 c. Kalken kronlik (vit), fribladig, **10, 3** . . . **Majanthemum** 168
 cc. K. grön ell. brun, sambladig; träd, (**16, 3**) **Ulmus** 206
 aa. Fruktämnet helt eller delvis under hyllet.
 b. Fruktämnet odelat, frukt fröhus **Chrysosplénium tetrandrum** 301
 bb. Fruktä. tvådelat, 2 delfrukter, **9, 5; 10, 2** . . . **Rubiáceæ** 504
 Ordning 3. *Trigynia*. Stift (eller märken utan stift)
 3—flera, (**7, 7; 16, 5**) **Stellária média** 236

Ordning 4. *Tetragynia*. — *Polygynia*. Stift (eller märken utan stift) 4—5

a. Fruktämne 1, stift fria.

b. Fruktämne enrummigt.

c. Kronblad tvåkluvna *Cerástium*-arter 238

cc. > hela (eller 0), 11, 1 *Sagina*-arter 241

bb. Fruktämne fierrummigt, 11, 3 *Radiola* 400

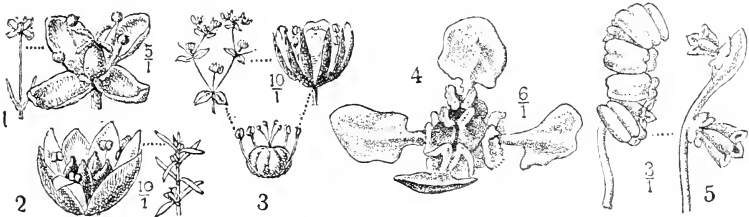

Fig. 11. 1 *Sagina procumbens*, 2 *Tillaea aquatica*, 3 *Radiola multiflora*, 4 *Potamogeton crispus* (blma i haustadium), 5 *Ruppia spiralis* (blomställning med o. utan ståndare).

aa. Fruktämnena 4.

b. Med foder och krona; blr m. små, 11, 2 . . . *Tillaea* 298

bb. Med 4 ståndartäckfjäll (egentligen delar av var sin ståndarknapp); blr i flerblmgt ax, 11, 4. . . *Potamogeton* 46

bbb. Utan hylle; blr 2 tillhopa, 11, 5 *Ruppia* 54

Klass 5. Pentándria.

Ordning 1. *Monogýnia*. Stift 1.

a. Märke 1, odelat.

b. Fruktämne inom hyllet.

c. Hyllet likbladigt eller mycket svagt olikbladigt.

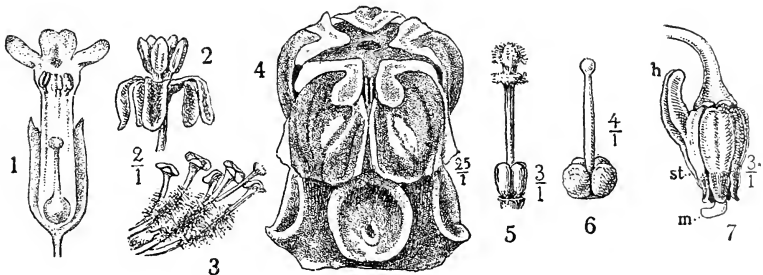

Fig. 12. 1 *Primula officinalis* (kortstiftig blma med kr. i längdsnitt), 2 *Parthenocissus*, 3 *Verbascum nigrum* (ståndare och pistill), 4 *Cynanchum vincetoxicum* (d:o), 5 *Vinca minor* (pistillen), 6 *Anchusa officinalis* (d:o), 7 *Viola*-art (ståndare och pistill; *m* märke, *st* ståndarknapp, *h* ståndarbihang; överst ses blomskafvet).

d. Med foder och krona.

c. Ståndare mitt för kronbladen.

f. Kronan sambladig, **12, 1** **Primulaceæ** 446

ff. » fribladig, **12, 2** **Vitaceæ** 406

cc. Ståndare omväxlande med kronflikarna; kronan sambladig.

f. Fruktämne odelat.

g. Stknpr 1-rummiga, **12, 3** . . **Verbascum** 482

gg. » 2-rummiga **Solanaceæ** 479

ff. Fruktämnen 2 med gemensamt stift och märke.

g. Stiftet mycket kort; märket en 5-kantig skiva, bärande stknprna i sin kant, **12, 4** . **Cynanchum** 455

gg. Stiftet utdraget med en skiva nedom det håriga märket, båda fria från ståndare, **12, 5** . **Vinca** 455

fff. Fruktämne 4-delat, **12, 6** . . . **Boraginaceæ** 457

dd. Kronblad förkrympta inom det slutna fodret (kleistogama blommor) **Viola**-arter 412

ddd. Med färgad kalk, **14, 1** **Glaux** 449

cc. Hyllet olikbladigt, med en sporre; ståndarknpr förenade.

d. Foder och krona tydligt olika; 2 ståndare med bihang, **12, 7** . . . **Viola** 412

dd. Foder o. krona av samma färg; st. utan bihang, **13**. **Impatiens** 406

bb. Fruktämne helt eller delvis under hyllet.

c. Krona fribladig. **Hédera** 425

cc. » sambladig.

d. Ståndare motsatta kronflikarna, omväxlande med knapplösa ståndare, **14, 3** . . **Sámolus** 448

dd. Stånd. omväxl. med kronflikarna, **14, 2**. **Lonicéa** 510

aa. Märke flikigt eller delat i flera.

b. Fruktämne inom hyllet.

c. Hyllets kretsar sambladiga, likbladiga.

d. Med foder och krona.

c. Ståndarsträngar fria från kronan; märke grunt 3(—4)-flikigt, **15, 1** . . **Loiseleuria** 443

cc. St.-strängar vidvuxna kronröret.

f. Fruktämne odelat.

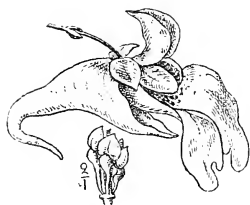

Fig. 13. *Impatiens noli tangere* (blma och därunder ståndarknippan).

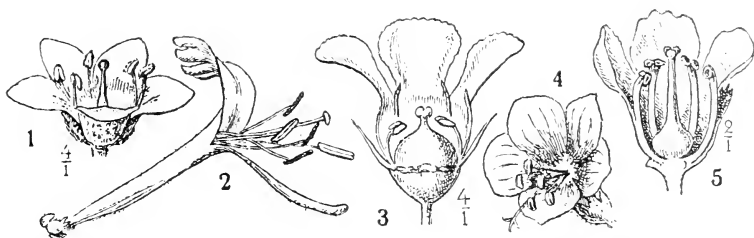

Fig 14. 1 *Glaux maritima*, 2 *Lonicera periclymenum*, 3 *Samolus valerandi* (med framtill avskurna blomdelar), 4 *Polemonium coeruleum*, 5 *Diapensia lapponica* (krona och foder framtill bortskurna).

g. Märke 2-flikigt.

h. Fruktämne enrummigt, mångfröigt.

i. Blad strödda, frön hårda, tämligen stora **Menyanthoideæ** 452

ii. Blad motsatta, frön mjukskaliga, mycket små, (9. 1) . . . **Gentianoideæ** 452

hh. Fruktä. 2-rumm., 4-fröigt; krona vidgat trattform., otydl. flikad. **258, 1**, . **Convólyulus** 456

hhh. Fruktämne 2-(eller 4-) rummigt, mångfröigt; krona smalt trattform., grunt flikad **Datura** 480

gg. Märke 3-flikigt.

h. Flikar trädsmala, **14, 4** **Polemónium** 457

hh. > m. korta, **14, 5**. **Diapénsia** 445

ff. Fruktämne 4-delat, **12, 6**. **Boragináceæ** 457

dd. Med färgad kalk, (**16, 2, 19, 2**) **Polýgonum**-arter 215

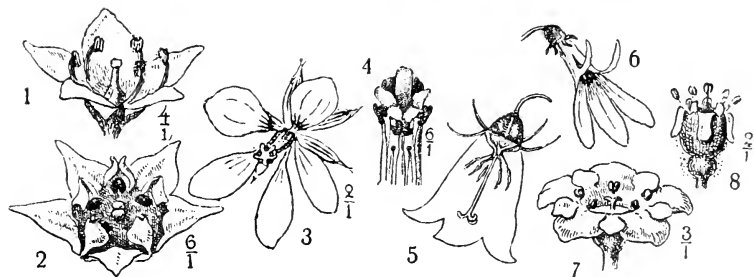

Fig. 15. 1 *Loiseleuria procumbens*, 2 *Rhamnus frangula*, 3 *Erodium cicutarium*, 4 *Geranium pusillum* (stånd. o. pistill), 5 *Campanula rotundifolia* (med kronan i längdsnitt), 6 *Lobelia dortmanna*, 7 *Ribes rubrum*, 8 *Ribes grossularia*.

- cc. Kronan fribladig, likbladig.
- d. Ståndare 10, varannan utan tydlig knapp; kroublad längre än foderbladen.
- e. Kronblad hela, **15, 3** **Eródium** 399
- cc. > kluvna, **15, 4** **Geránium pusillum** 399
- dd. Stånd. 5: kronbl. mycket små, kapuschonglikt omfattande var sin ståndare, **15, 2** **Rhamnus frángula** 406
- bb. Fruktämne under hyllet (eller inneslutet i en bägarlik blomaxel).
- c. Krona sambladig.
- d. Krona likbladig; märke tydl. 2—3-flikigt, **15, 5** **Campánula** 515
- dd. Krona olikbladig, tvåläppig; märke otydligt 2-flikigt, **15, 6** **Lobélia** 518
- cc. Krona fribladig.
- d. Kronbl. större än foderbl., (**26, 3**) **Agrimónia** 335
- dd. > mindre än foderbladen, fästade högt uppe i blomaxelns skållika del.
- e. Stånd. motsatta kronbl, **15, 2** **Rhamnus frángula** 406
- cc. > omväxlande med kronbladen, **15, 7, 8** **Ribes** 301

Ordning 2. *Digynia*. Stift (eller märken utan stift) 2.

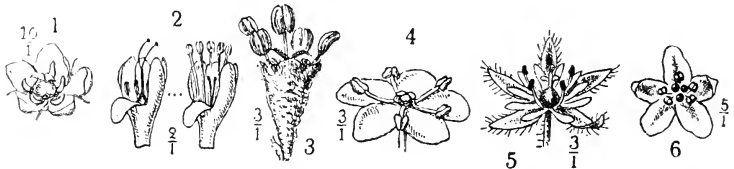

Fig. 16. 1 *Herniaria glabra*, 2 *Polygonum amphibium* (en kalkflik nedböjd), 3 *Ulmus scabra*, 4 *Sambucus nigra*, 5 *Stellaria media*, 6 *Polygonum calcatum*.

- a. Stift (egentligen fruktämnena) 2 med gemensamt skivlikt märke, (**12, 4**) **Cynánchum** 455
- aa. Stift och märken fria.
- b. Fruktämne inom hyllet.
- c. Med foder och sambladig krona.
- d. Frukt 2-rummig, mångfröig; kronrör långt, (**9, 1**) **Gentianáceæ** 452
- dd. Frukt 2-rummig, 4-fröig; kronrör kort; trådlik, ej grön, (**10, 1**) **Cuscúta** 456
- cc. Med foder och 5 små, hårfina kronblad, **16, 1** **Herniária** 246

ccc. Med kalk.

d. Märken knappformiga: kalk vit eller skär, **16, 2** **Polygonum**-arter 215

dd. Märken tråd- eller fjäderlika: kalk brun eller grön.

e. Kalk sambl., trattlik, **16, 3** . **Ulmus** 206

ee. » nästan fribladig, skål- eller klocklik, (**5, 1; 7, 3**) . . . **Chenopodiaceæ** 220

hb. Fruktämne under hyllet eller inneslutet i blomaxelns bägarlika bas.

e. Fruktämne 2-delat, frukt 2-delad klyvfrukt; krona 5-bladig, fribladig: foder otydligt, **235—247** **Umbelliferae** 425

ec. Fruktämne odelat, enrummigt.

d. Med foder och krona.

e. Kronbladen större än foderbladen, (**26, 3**) **Agrimonia** 335

ee. Kronbl. mindre än foderbl., fästa högt uppe i blomaxelns skällika del, (**15, 7, 8**) . . . **Ribes** 301

dd. Med 5-bladig kalk; ståndarnas antal växlande, (**5, 2**) **Scleranthus** 246

Ordning 3. *Trigynia*. Stift (eller märken utan stift) 3.

a. Med foder och krona.

b. Krona sambladig: fruktämne till största delen under kronan **Caprifoliaceæ** 509

bb. Kr. fribladig; fruktä. inom hyllet, **16, 5** . **Alsinoideæ** 232

aa. Med kalk, **16, 6** **Polygonum**-arter 215

Ordning 4. *Tetragynia*. Stift o. märk. 4, **17, 1** . **Parnassia** 301

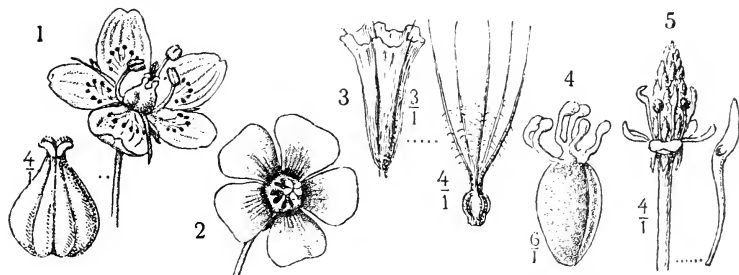

Fig. 17. 1 *Parnassia palustris* (blomma samt pistillen), 2 *Linum usitatissimum*, 3 *Armeria vulgaris* (fodret samt pistillen), 4 *Drosera rotundifolia* (pistill), 5 *Myosurus minimus* (blma jämte ett kronblad).

Ordning 5. *Penta* — *Polygynia*. Stift och märken 5—flera.

- a. Blomfoder hinnartat, veckat, **17, 3** **Plumbaginaceæ** 449
- aa. > grönt, ej hinnartat.
- b. Med ytterfoder **Sibbaldia** 328
- bb. Utan ytterfoder.
- c. Fruktämne 1.
- d. Endast 5 ståndare.
- e. Märken knappformiga **17, 4** . . . **Drösera** 295
- ee. > trådlika **Alsinoideæ** 232
- dd. 5 ståndare med knapp jämte 5 knapplösa **17, 2** **Linum** 400
- ce. Fruktämnena talrika på en kägellik, efter blömn. långt utdragen blomaxel **17, 5** . **Myosórus** 257

Klass 6. Hexándria.

Ordning 1. *Monogynia*. [Stift 1 (enkelt eller grenigt).

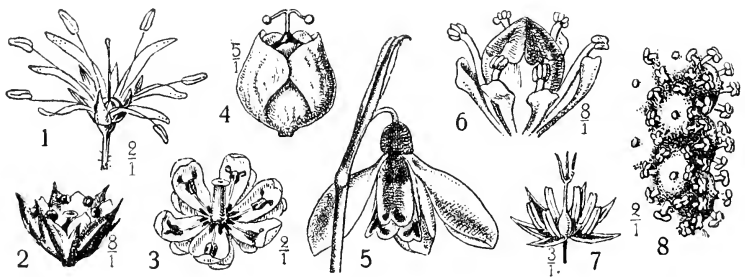

Fig. 18. 1 *Nannburgia thyrsoiflora*, 2 *Peplis portula*, 3 *Berberis vulgaris*, 4 *Polygonum persicaria*, 5 *Galanthus nivalis*, 6 *Acorus calamus* (enskild blöma ur kolven), 7 *Luzula pilosa*, 8 *Calla palustris* (några blömr ur kolven).

- a. Med foder och krona av olika färg.
- b. Kronblad fria.
- c. Kronblad 6, mycket små; foderflikar 12, varannan mindre, **18, 2** **Peplis** 418
- cc. Kronblad 4, foderblad 4, (**32**) **Cruciferae** 271
- bb. Krona sambladig med m. kort rör; kronflikar 6.
- c. Blömr i klasor: blad motsatta, **18, 1** . . . **Naannbürgia** 449
- ce. Ensam blömma (säll. 2) från en toppställd bladrosett (se kl. 7), (**20**) . . . **Trientális** 449
- aa. Alla hylleblad av samma färg.
- b. Kalkblad kronbladslika (färgade).

- c. Hylle av 6 yttre och 6 inre gula blad; fruktä. inom hyllet; märket skivformigt, **18, 3** **Berberis** 267
- cc. Hylleblad högst 6.
 - d. Fruktämne inom hyllet.
 - e. Kalk 4—5-bladig; märken 2(—3), knappformiga, **18, 4** . **Polygonum**-arter 215
 - ee. Kalk 6-bladig; märke 1. helt eller svagt 3-flikat.
 - f. Örtblad med plattsidan vänd mot stjälken . . . **Liliáceae** 161
 - ff. Örtblad med kanten vänd mot stjälken **Narthécium** 163
 - dd. Fruktämnet under hyllet, **18, 5** . **Amaryllidáceae** 170
- bb. Kalken foderlik (grön, brun eller hinnartad) eller omärklig.
 - c. Kalk 6-bladig.
 - d. Blr i tät, fast kolv; märke stjärnformigt; högväxt vattenört; bladen med ena kanten vänd mot stängeln, **18, 6** **Acorus** 146
 - dd. Blr i (stund. huvudlika) knippen: märken trådlika, **18, 7** **Juncáceae** 148
 - cc. Hyllet (blomfodret) veckat med 6 större och 6 mindre tänder, **18, 2** **Peplis** 418
 - ccc. Hyllet (blomfodret) 4-bladigt, (**32**) . . **Cruciferae** 271
- aaa. Hylle saknas; små blr i tät kolv, omsluten av ett stort vitt hölster; ståndare av obestämt antal, ofta flera än 6, **18, 8** **Calla** 146

Ordning 2. *Digynia*. Stift och märken 2.

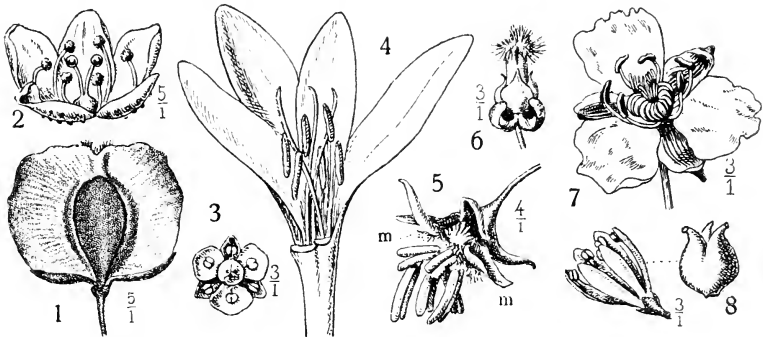

Fig. 19. 1 *Oxyria*, 2 *Polygonum tomentosum*, 3 *Elatine hexandra*, 4 *Colchicum autumnale*, 5 *Rumex maximus* (*m* märkena), 6 *Triglochin palustris*, 7 *Alisma plantago-aquatica*, 8 *Tofieldia calyculata* (blomma och fruktanlag).

- a. Med sambladig, bägarlik kalk: frukt en brett hinnkantad nöt: **16, 3 Ulmus 206**
- aa. Med fribladig kalk.
- b. Kalkblad 4: märken tofsformiga; frukt en brett hinnkantad nöt, **19, 1 Oxýria 214**
- bb. Kalkblad 5: märken knappformiga: frukt en okantad nöt, **19, 2 Polygonum-arter 215**
- Ordning 3. *Trigynia* — *Hexagynia*. Stift (eller märken utan stift) 3 eller 6.
- a. Fruktä. helt: frukt nöt eller fröhus.
- b. Med foder och krona. vardera av 3 mycket små blad: fröhus, **19, 3 Elátine hexáandra 410**
- bb. Med kalk.
- c. Märken trådlika: kalk stor, sambladig, 6-flikig med m. långt rör. **19, 4 Cólchicum 163**
- cc. Märken knappformiga: kalk liten, näst, fribladig.
- d. Kalk (4—)5-bladig, (**18, 4; 19, 2**) . . **Polygonum-arter 215**
- dd. Kalk 6-bladig, **19, 8 Toffeldia 163**
- ccc. Märken dunlika, åtskilda, **19, 5 Rumex 210**
- aa. Fruktämnen (och frukter) 3—6, nedtill förenade, eller fruktä. snart delat i 3—6 delfrukter, **19, 6 Juncaginácea 56**
- Ordning 4. *Polygynia*. Pistiller många, fria, **19, 7. Alismatácea 57**

Klass 7. Heptándria.

Fig. 20.
Trientalis europæa.

- Ordning 1. *Monogynia*. Stift och märke 1.
- a. Tunbladig ört; krona djupt 7-flikad, likbladig, stjärnformig; stånd. motsatta kronflik:a, **20. Trientalis 449**
- aa. Träd med 5-bladig, olikbladig blomkrona o. mångfingrade blad **Aesculus 406**

Klass 8. Octándria.

- Ordning 1. *Monogynia*. Stift (ell. märke utan stift) 1.
- a. Fruktämne inom hyllet.
- b. Med foder och krona; stift tydligt.
- c. Krona m. e. m. sambladig, **21, 1 . . . Ericácea 442**
- cc. > fribladig, liksom hela örten gulvit, **21, 2 Monótropa 442**

bb. Med kalk: stift mycket kort.

c. Kalk färgad (purpurröd), sambladig, 4-flikig; märke helt, 21, 3 **Daphne** 417

cc. Kalk ofärgad, 5-bladig; märke (2—)3-kluvet. 21, 4 **Polygonum** 215

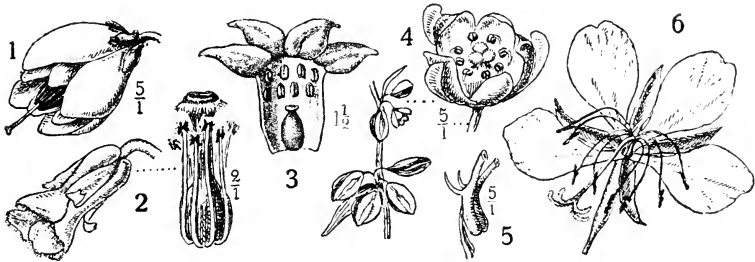

Fig. 21. 1 *Calluna*, 2 *Monotropa* (blma och dess befruktningssdelar), 3 *Daphne*, 4 *Polygonum convolvulus* (blomställn. o. blma), 5 *Vaccinium myrtillus* (ståndare), 6 *Chamænerium angustifolium*.

aa. Fruktämnet under hyllet.

b. Ståndarknappar förlängda till två rör; märke helt, ej förtjockat, 21, 5 **Ericaceæ** 442

bb. Stknpr ej förlängda till rör; märke antingen 4-flik. eller klubblikt förtjockat, 21, 6 . . . **Onagræceæ** 418

Ordning 2. *Digynia*. Stift och märken 2.

a. Kalk nästan sambladig, 4-flikig, 22, 1 **Chrysosplénium** 301

aa. Kalk 5-bladig, (21, 4) **Polygonum**-arter 215

Ordning 3. *Trigynia*. Stift o. märken 3. 22, 2, 3. **Polygonaceæ** 210

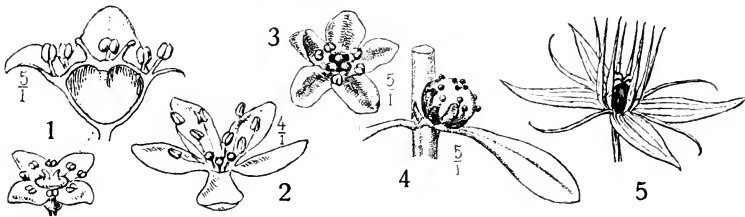

Fig. 22. 1 *Chrysosplénium alternifolium* (blma dels hel, dels i längdsnitt), 2 *Fagopyrum sagittatum*, 3 *Polygonum heterophyllum*, 4 *Elatine hydropiper* (blm överblommad), 5 *Paris quadrifolia*.

Ordning 4. *Tetragynia*. Stift och märken 4.

a. Fruktämnet under hyllet: i samma blomställn. även blr med 10 ståndare (se klass 10), (25, 5) **Adóxa** 509

aa. Fruktämnet inom hyllet.

b. Fruktämne 1.

- c. Blommor mycket små i bladvinklarna,
med 4 knappform. märken, **22, 4** . . . **Elátine hydrópiper** 410
- cc. Blma täml. stor, ensam i toppen, med
4 trådlika märken, **22, 5** **Paris** 169
- bb. Fruktämnen 4 (i ståndarblomman finnas de
som rudiment; se klass 22), (**44, 4**; **48, 4**) . **Rhodíola** 295

Ordning 5. *Polygýnia*. Pistiller flera än 4, fria.

- a. Pistiller i krets, en mitt för vart kronbl., (**30, 4**) **Sempervívum** 298
- aa. i spiral på kägelformig blomaxel, (**30, 5**) **Ranúnculus**-arter 257

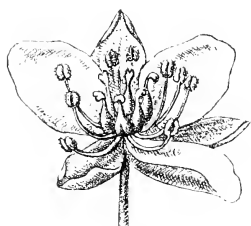

Fig. 23. *Butomus umbellatus*.

Klass 9. Enneándria.

Ordning 1. *Trigýnia*.

- Fruktämne 1 med
3 märken **Rheum** 214

Ordning 2. *Hexagýnia*.

- Fruktämnen 6, **23** **Bútomus** 58

Ordning 3. *Polygýnia*.

- Fruktä. många, (**30, 5**) **Ranúnculus**-arter 257

Klass 10. Decándria.

Ordning 1. *Monogýnia*. Stift 1.

- a. Märke 1, helt eller grunt flikat.
- b. Krona sambladig, **24, 1, 2** **Ericáceæ** 442
- bb. Krona fribladig.
- c. Med gröna blad.
- d. Blad brunulliga, starkt hartsluktande, **24, 3** **Ledum** 443
- dd. Blad kala, luktlösa, **24, 4** **Pyroláceæ** 440

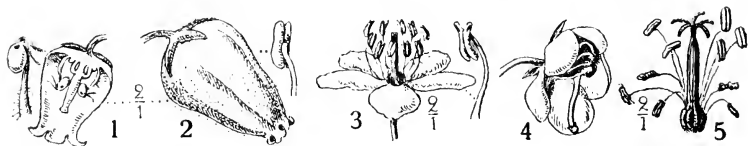

Fig. 24. 1 *Arctostaphylos uva ursi* (blma o. ståndare), 2 *Bryanthus coeruleus* (d:o), 3 *Ledum palustre* (d:o), 4 *Pyrola rotundifolia*, 5 *Geranium silvaticum* (befruktningsdelarna).

cc. Hela växten gulvit; toppblma 5-talig,
de övriga 4-taliga (se klass 8: 1), (21, 2) **Monótropha** 442

aa. Märken flera, trådlika.

b. Märken 2 (ståndarblm utan pistill: se klass
22), (46, 5) **Acer** 405

bb. Märken 5, 24, 5 **Geraniáceæ** 396

Ordning 2. *Digýnia*. Stift o. märken 2.

a. Med foder och krona.

b. Foder sambladigt; fruktä. inom hyllet, 25, 1 **Caryophylláceæ** 232

bb. Foder friblad.; fruktä. vanl. delvis under
hyllet; frukt ett 2-rumm. fröhus, 25, 2 . . . **Saxifraga** 298

bbb. Foder fribladigt; fruktämne inneslutet i
blomaxelns bägarlika bas; frukt nötlik sken-
frukt med flera kretsar krokborst, (26, 3) . **Agrimónia** 335

aa. Med kalk.

b. Kalk skällik, 4-flikig (se kl. 8: 2), (22, 1) . **Chrysosplénium** 301

bb. Kalk kloeklik, 5-flikig, med sin hårdnande
bas omgivande frukten, 25, 3. **Scleránthus** 246

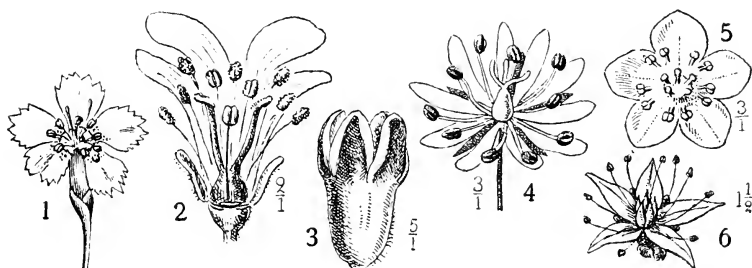

Fig. 25. 1 *Dianthus deltooides*, 2 *Saxifraga granulata*. 3 *Scleranthus perennis*,
4 *Stellaria graminea*. 5 *Adoxa*, 6 *Sedum acre*.

Ordning 3. *Trigýnia*. Stift o. märken 3, 25, 4 . . **Caryophylláceæ** 232

Ordning 4. *Pentagýnia*. Stift o. märken (4–)5.

a. Fruktämne 1.

b. Alla ståndare med knapp.

c. Alla blm 5-taliga **Caryophylláceæ** 232

cc. Toppblma 4-talig med 8 stånd, 25, 5 . **Adóxa** 509

bb. Varannan stånd. utan knapp (klass 5), (17, 2) **Linum** 400

aa. Fruktämnen 5, 25, 6 **Sedum** 296

Ordning 5. *Polygynia*. Pistiller flera än 5.

- a. Pistiller i krets, (30, 4) **Sempervivum** 298
 aa. Pistiller i spiral på ett kägellikt fäste. (30, 5) . **Ranunculus**-arter 257

Klass 11. Dodecándria.

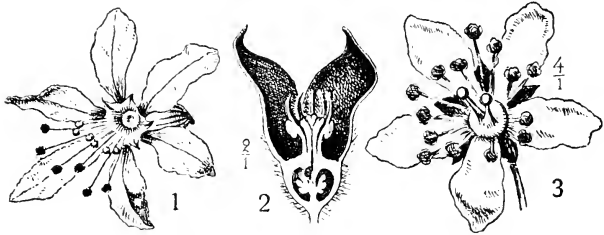

Fig. 26. 1 *Lythrum salicaria*, 2 *Asarum europaeum*, 3 *Agrimonia eupatoria*.

Ordning 1. *Monogynia*. Stift 1.

- a. Märke helt.
 b. Stift 0; märke vårtformigt; hylle 0; blr små
 i kolv, (18, 8) **Calla** 146
 bb. Stift utdraget; hylle av 6-taligt foder och
 krona, 26, 1 **Lythrum** 418
 aa. Märke 6-flikigt; 3-flikig kalk: 26, 2 **Asarum** 209

Ordning 2. *Digynia*. Stift o. märken 2, 26, 3 . . **Agrimonia** 335

Ordning 3. *Trigynia*. Märken 3.

- a. Fruktämne oskaftat, i toppen öppet (ståndare ofta
 talrika: se klass 13), (30, 1, 2) **Reséda** 294
 aa. Fruktämne skaftat (se klass 21), (36, 5) **Euphórbia** 402

Ordning 4. *Polygynia*. Pistiller flera än 5, fria.

- a. Pistiller i krets **Sempervivum** 298
 aa. > i spiral på ett kägellikt fäste. (30, 5) . **Ranunculus**-arter 257

Klass 12. Icosándria.

Ordning 1. *Monogynia*. Stift o. märke 1.

- a. Fruktämne fritt inom blomaxelbägaren, 27, 2 . . **Prunus** 379
 aa. Fruktä. under hyllet, nedsänkt i och vidvuxet
 blomaxelbägaren. 27, 1 **Cratægus**-arter 305

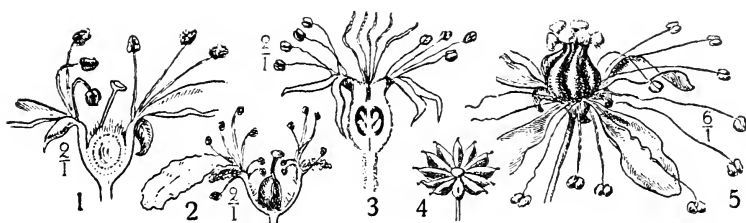

Fig. 27. 1 *Crataegus monogyna*, 2 *Prunus padus*, 3 *Pyrus malus*, 4 *Filipendula hexapetala* (småfrukterna), 5 *Filipendula ulmaria*.

Ordning 2. *Digýnia* — *Tetragnýnia*. Stift 2—5.

- a. Fruktämne under hyllet eller åttn.' till en del nedsänkt i och vidvuxet blomaxelbägaren, 27, 3 **Rosáceae** 302
- aa. Skilda fruktämnena på en kägelformig blomaxel **Rubus saxátillis** 321

Ordning 3. *Polygýnia*. Stift 6—många.

- a. Med foderblad av kronbladens antal.
- b. Fruktämnena fria i krets i en skålformig blomaxel.
- c. Småfrukter slutna, nötlika; örter, 27, 4, 5 **Filipéndula** 329
- cc. > fröhus; buskar **Spiræa** 304

Fig. 28. 1 *Dryas octopetala* (pistill), 2 *Rosa* (bloma i längdsnitt), 3 *Fragaria viridis*, 4 *Potentilla* (bloma i längdsnitt, skematiskt).

- bb. Fruktämnena på olika höjd (i spiral).
- c. Fruktämnena på ett halvklot- ell. kägelform. fäste.
- d. Foder- och kronblad 5; småfrukterna något sammanhängande, färgade stenfrukter (hallonfrukt) **Rubus** 308
- dd. Foder- och kronbl. 8—10; småfr. nötter med dunlikt spröt, 28, 1 . . . **Dryas** 329
- cc. Fruktämnena fria i botten av en ihållig, urnformig blomaxelbägare, 28, 2 **Rosa** 335
- aa. Jämte foderbladen lika många ytterfoderblad: fruktämnena fria, 28, 3, 4 **Rosáceae** 302

Klass 13. Polyándria.

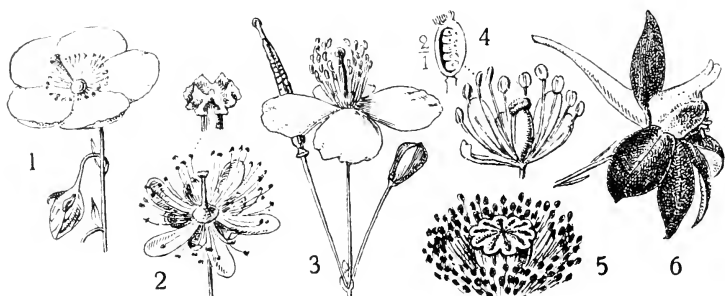

Fig. 29. 1 *Helianthemum vulgare*, 2 *Tilia vulgaris* (bloma och märket förstorat), 3 *Chelidonium majus*, 4 *Actaea spicata* (bloma med några hylleblad avfallna och pistill i längdsn.), 5 *Papaver rhoeas* (befruktningsdelarna), 6 *Delphinium consolida*.

Ordning 1. *Monogýnia*. Stift (ell. märke utan stift) 1.

- a. Stift långt, trädlikt.
 - b. Märke helt eller 3-delat; örtbodykar: 29, 1 . *Cistáceæ* 411
 - bb. > 5-delat; träd: 29, 2 *Tilia* 407
- aa. Stift kort eller intet.
 - b. Märke knappformigt eller punktformigt.
 - c. Hylle likbladigt.
 - d. Foderblad 4; ingen mjölksaft. 29, 4 *Actæa* 255
 - dd. Foderblad 2; örter med (gul) mjölksaft, 29, 3 *Papaveráceæ* 267
 - cc. Hylle olikbladigt med sporre, 29, 6 . . . *Delphinium* 255
 - bb. Märke platt, mångstråligt, stjärnformigt.
 - c. Kronblad 4; fruktä. enrummigt, 29, 5 . *Papáver* 268
 - cc. Kronblad talrika; fruktä. mångrumm. . *Nymphaeáceæ* 251

Ordning 2. *Di — Pentagýnia*. Stift o. märken 2—5.

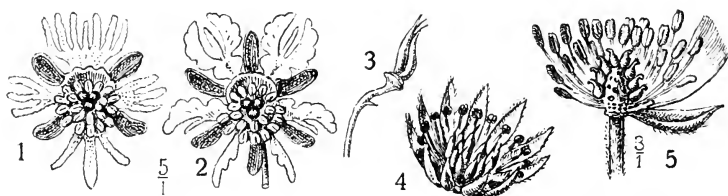

Fig. 30. 1 *Reseda luteola*, 2 *Reseda lutea*, 3 *Aconitum cammarum* (pistillerna), 4 *Sempervivum tectorum*, 5 *Ranunculus acris*.

- a. Fruktämne 1.
 - b. Märken 3 utan stift, 30, 1, 2 Reséda 294
 - bb. Stift 3 trådlika m. knappform. märken, (34, 4) Hypericum 409
- aa. Fruktämnen 3—5 fria, 30, 3 Ranunculáceæ 252

Ordning 3. *Polygynia*. Pistiller många.

- a. Fruktämnena i en eller flera kretsar.
 - b. Med foder och krona.
 - c. Kronblad 3, (48, 1) Stratiótes 59
 - cc. Kronblad 5—12, 30, 1 Sempervivum 298
 - bb. Med färgad kalk Ranunculaceæ 252
- aa. Fruktämnena i spiral på kägellikt fäste, 30, 5 . Ranunculaceæ 252

Klass 14. Didynámia.

Ordning 1. *Gymnospermia*. Fruktämne 1-delat; frukt 1 nötlika delfrukter, stiftet från basen av de 4 delfrukterna, 31, 1 Labiátæ 464

Ordning 2. *Angiospermia*. Fruktämne odelat; stiftet toppställt.

- a. Fruktämne under hyllet Linnéa 511
- aa. Fruktämne inom hyllet.
 - b. Frukt vid mognaden ett 1-rumm. fröhus; parasiter utan bladgröna, 31, 2 Orobaucháceæ 499
 - bb. Gröna örter.
 - c. Frukt 2-rumm. fröhus 31, 2, Scrophulariáceæ 481
 - cc. Frukt 4 nötlika delfrukter Verbéna 464

Fig. 31. 1 *Lamium album* (pistill), 2 *Scrophularia nodosa* (fruktanlag, helt och i tvärsnitt).

Klass 15. Tetrady námia.

Sammanfaller med familjen *Cruciferae*, 32, 1, 2. — Sid. 271.

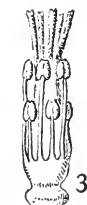
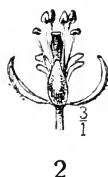
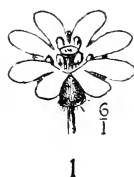

Fig. 32. 1 *Draba verna*, 2 *Sisymbrium sophia*.

Fig. 33. 1 *Lysimachia vulgaris*, 2 *Myricaria germanica* (befruktningsdelarna), 3 *Oxalis acetosella* (d:o), 4 *Malva* (d:o, ritade skematiskt).

Klass 16. Monadelphía.

Ordning 1. *Pentándria*. Knappbärande ståndare 5.

a. Med foder och krona.

b. Kronan sambladig.

c. Ståndarna mitt för kronflikarna, **33, 1** . *Lysimáchia* 448

cc. > omväxlande med d:o. (**12, 4**) *Cynánchum* 455

bb. Kronan fribladig.

c. Blad enkla, hela, (**17, 2**) *Linum* 400

cc. > djupt flik. ell. parbladiga, (**15, 3, 4**) *Geraniáceæ* 396

aa. Med kalk, (**5, 1**) *Chenopodiáceæ* 220

Ordning 2. *Hexándria*. Ståndare 6 *Allium* 165

Ordning 3. *Decándria*. Ståndare 10.

a. Med foder och krona.

b. Kronan likbladig.

c. Stift 1.

d. Stift mycket kort; märke knapp-
formigt, **33, 2** *Myricária* 410

dd. Stift tydligt; märke 5-delat, (**24, 5**) *Geránium* 396

cc. Stift o. märken 5, fria, **33, 3** *Óxalis* 400

bb. Krona olikbladig (ärthblomma) *Leguminósæ* 380

aa. Med 5-bladig kalk, (**5, 2: 25.3**) *Scleránthus* 246

Ordning 4. *Polyándria*. Ståndare talrika, **33, 4** . . . *Malváceæ* 407

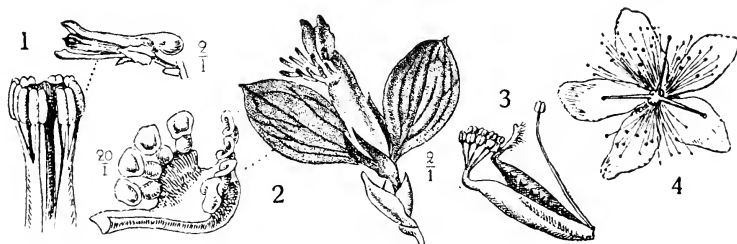

Fig. 34. 1 *Fumaria officinalis* (blma o. befruktn:sdelar), 2 *Polygala vulgaris* (blma o. ståndare), 3 *Vicia* (befruktn:sdelarna), 4 *Hypericum perforatum*.

Klass 17. Diadelphía.

Ordning 1. *Hexándria*. Ståndarna 6, förenade 3

och 3, **34, 1** *Papaveráceæ* 267

Ordning 2. *Octándria*. Ståndare 8, förenade 4 och 4, **34, 2** *Polýgala* 401

Ordning 3. *Decándria*. Ståndare 10, varav 9 för-

enade och 1 fri, **34, 3** *Leguminósæ* 380

Klass 18. Polyadelphia.

- a. Stift 1; träd (29, 2) *Tilia* 407
- aa. Stift 3(—5); ört; bl. mots., med genomlys. punkter; kronbl. 5, gula: 34, 4 *Hypericum* 409

Klass 19. Syngenésia.

- a. Blr i blomkorg; ståndarknappar 5.
 - b. Ståndarknappar blott förenade vid basen, 35, 1 *Jasione* 517
 - bb. > förenade utefter hela sin längd
till ett trångt rör kring stiftet. 35, 2, 3 . . *Compositæ* 518
- aa. Blr ej i blomkorg.
 - b. Kronan likbladig, 35, 4 *Solanum* 480
 - bb. > olikbladig.
 - c. Blomhylla utan sporre. (15, 6) *Lobelia* 518
 - cc. > med sporre.
 - d. Frukt av 3 blad (valvler). (12, 7) . *Viola* 412
 - dd. > 5 , (13) . . . *Impatiens* 406

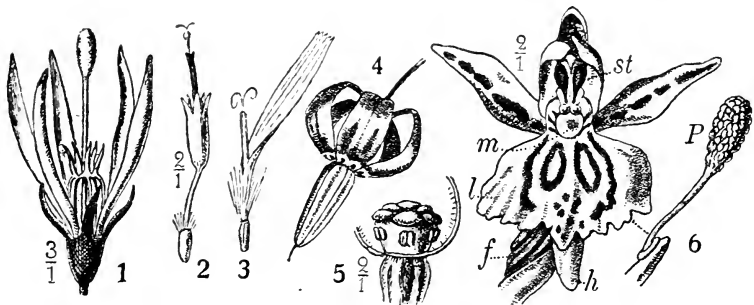

Fig. 35. 1 *Jasione montana*, 2 *Arctium minus* (enskild blma), 3 *Taraxacum* (d:o), 4 *Solanum dulcamara*, 5 *Aristolochia clematitis* (befruktndsdelarna och kalkens bas), 6 *Orchis maculata* (*st* ståndarknappen, *m* märkesyta och sporrrens myning, *l* läppen, *f* fruktämnet, *h* sporren, *P* pollenklubba, uppfångad på en nålspets).

Klass 20. Gynándria.

- a. Med foder och krona; ståndarknappar 5, allsidigt omslutande märket, (12, 4) *Cynánchum* 455
- aa. Med färgad, sambladig kalk; ståndarknappar 6, ordnade under det stjärnformiga märket, 35, 5 *Aristolóchia* 209
- aaa. Med färgad (sällan gröngul), fribladig kalk; ståndare 1, fästad på märket (bakom märkesytan), 35, 6 *Orchidáceæ* 171

Klass 21. Monoecia.

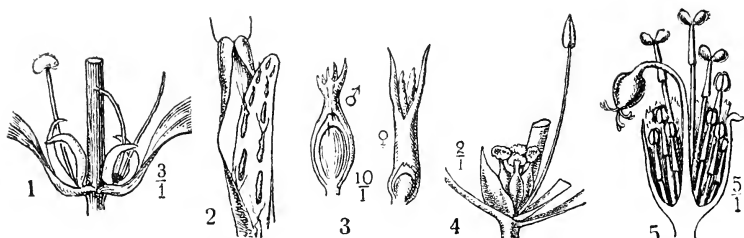

Fig. 36. 1 *Callitriche stagnalis*, 2 *Zostera marina* (kolv i sin slida), 3 *Najas flexilis* (♂ och ♀), 4 *Zannichellia*, 5 *Euphorbia* (blomställning ritad skematiskt).

Ordning 1. *Monándria*. Ståndare 1.

a. Fruktämne 1.

- b. Märke helt eller svagt urnupet; blr ytterst små; bladlösa vattenörter, liknande små gröna skivor, (1, 3) **Lemnaceæ** 147

bb. Märken 2, trådlika.

- c. Blr i bladvinklarna; små vatten- eller dyörter, **36, 1** **Callitriche** 404

- cc. Blr glest ordnade på ett platt fäste, inneslutet av en bladslida; nedsänkta havsväxter, **36, 2** **Zostera** 45

- bbb. Märken 3; blomställning en blombägare, d. v. s. flera ♂-blr (vardera blott en ståndare) och en enda ♀-blma (en skaftad pistill), utskjutande ur ett bägarlikt svepe, **36, 5** . **Euphorbia** 402

- bbbb. Märken 4, varav två kortare och två längre, tornuddiga; nedsänkt vattenväxt, **36, 3** . . **Najas flexilis** 56

- aa. Fruktämnen 4 med knapplikt märke, sittande jämte 1 ♂-blma (en ståndare) i bladvinklarna; nedsänkta vattenväxter, **36, 4** **Zannichellia** 54

Ordning 2. *Diándria*. Ståndare 2, fria.

- Bladlösa vattenörter, liknande små gröna skivor; en del blr tvåkånade, (**3, 5**) **Lemnaceæ** 147

Ordning 3. *Triándria*. Ståndare 3, fria.

a. Stift och märke 1.

- b. Kalk av 3—flera fjäll i krets; alla blr i huvud, **37, 1** **Sparganium** 42

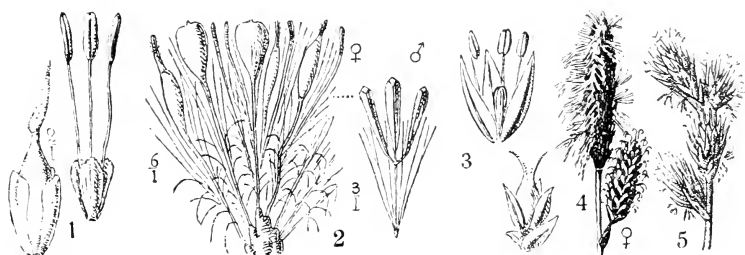

Fig 37. 1 *Sparganium ramosum* (♀ och ♂), 2 *Typha angustifolia* (d:o), 3 *Amarantus lividus* (♂ och ♀), 4 *Carex caespitosa* (ax), 5 *Carex leporina* (d:o).

- bb Kalk av fina hår; blommor i täta, cylindriska, sammetsliknande kolvar, 37, 2 **Typha** 41
- aa. Stift kort med 2—3 märken.
 - b. Kalk 3—5-bladig; blr gytttrade. 37, 3 **Amarantus** 230
 - bb > 0; pistillen omges av ett enda fjäll eller ett flasklikt fruktgömmе halvgräs med blr i ax, 37 4, 5 **Cyperaceæ** 109

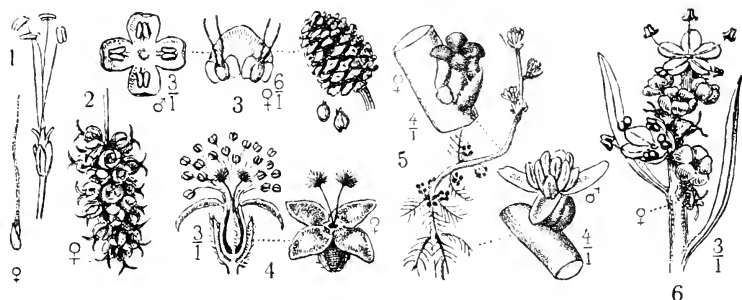

Fig. 38. 1 *Litorella uniflora* (blr, ♀ och ♂), 2 *Morus alba* (♀-ax), 3 *Alnus glutinosa* (blr samt en kotte), 4 *Sanguisorba minor*, 5 *Myriophyllum alterniflorum* (blomställn. i nat. storl. samt 2 blr), 6 *Atriplex patulum* (del av blomställn.).

- Ordning 4. *Tetrándria*. Ståndare 4, fria.
- a. Hanblr med foder och krona; honblr oskaftade i bladrossetten; liten strandört, 38, 1 **Litorélla** 504
 - aa. Hanblr med ofärgad, 4-bladig kalk; blr i ax.
 - b. Även honblr med 4-bladig kalk.
 - c. Frukt nöt inom grön, hinnartad kalk; ört med brännhår, (43, 3; 46, 6) **Urtica urens** 208
 - cc. Frukt nöt inom en efter blomningen köttig kalk; träd, 38, 2 **Morus** 207

- bb. Honblir utan kalk. 2 tillhopa inom varje skyddsfjäll: frukt små nötter i förvedat ax (kotte), **38, 3** **Alnus 204**

Ordnung 5. *Pentándria*. Ståndare 5—flera, fria.

- a. Alla blommor med foder och krona.
 b. Kronblad 3, stora: ståndare och pistiller talrika; vattenört med pillika övervattensblad **Sagittária 58**
 bb. Kronblad 4, tidigt avfallande: ståndare 8; märken 4: nedsänkta vattenväxter, **38, 5**, **Myriophyllum 424**
 aa. Med kalk (tydlig åtminstone hos hanblomman).
 b. ♂ och ♀ i samma blomställning; örter.
 c. Alla blr med 4-flikad kalk; ståndare talrika; märken 2(—3) tofslika; även tvåkön. blr finnas, **38, 4** **Sanguisorba 335**
 cc. ♂ med 5-flikig kalk och 5 ståndare; ♀ inom två hoplagda skärblad: stift och märken 2. trädlika: (även tvåkön. blr kunna finnas); **38, 6** **Atriplex 225**

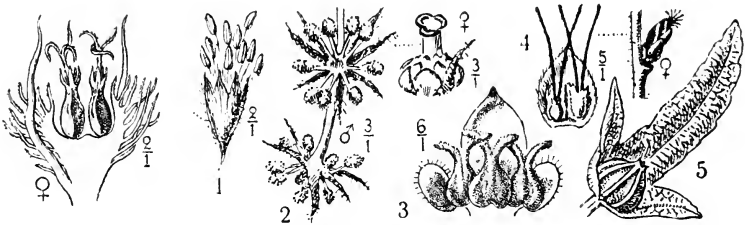

Fig. 39. 1 *Fagus silvatica* (♂ och ♀), 2 *Quercus robur* (♂ och ♀), 3 *Betula verrucosa* (♀), 4 *Corylus avellana* (♀-blm och ♀-blmställning), 5 *Carpinus betulus* (frukt).

- bb. ♂ och ♀ i skilda blomställningar: träd.
 c. Märkesflikar 2. **Juglans 198**
 cc. 3.
 d. ♂-kalk stjärnformig: ♂-ax långa, glesa; ♀-blr enstaka inom en skål av talrika småfjäll, **39, 2**. . . . **Quercus 206**
 dd. ♂-kalk klocklik, ♂-ax huvudlika: ♀-blr 2(—3) tillhopa inom en läderartad, snart mjuktaggig, 4-flikig bägare, **39, 1** **Fagus 206**
 aaa. Kalk mycket liten eller omärklig.
 b. Träd med ♂ och ♀ i skilda blomställningar: ♂-blr i långa hängen: ståndarsträngar 2-greniga: märken 2.

- e. ♀-blomställning knoppformig med utskjutande trådlika märken: ♀-blr 1—2 inom varje skärmfjäll och med omärkl. kalk. 39, 4 *Corylus* 198
- cc. ♀-blomställning ett ax eller hänge.
 - d. ♀-blr 1—2 inom samma fjäll, med liten, tandad kalk: frukt nöt med vidfäst 3-dikigt blad. 39, 5
Carpinus 198
 - dd. ♀-blr 3 tillhopa inom varje fjäll: små hinnkantade flygfrukt, inom ett 3-dikigt fjäll: 39, 3 . *Betula* 198

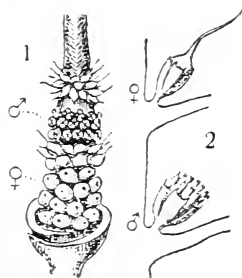

Fig. 40. 1 *Arum maculatum* (del av blomställn.), 2 *Ceratophyllum demersum* (blr något förstörade).

- bb. Ört med ♂ och ♀ i samma blomställning (klubblik kolva inom ett strutformigt hülster, 40, 1 *Arum* 146
- bbb. Vattenört (nedsänkt) med ensamma blr. pistill 1, ståndare många, med mångflikigt svepe. 40, 2 *Ceratophyllum* 252

Ordning 6. *Monadélphia*. Alla ståndarsträngar förenade.

- a. ♂-blr med smalt klocklik kalk, samlade i korgar: ståndare 5: örter med breda blad.
 - b. ♂-korgens holk av fria fjäll: ♀-blr 2 tillhopa. 41, 1, 2 *Xanthium* 535
- bb. ♂-korgens holk av sammanvuxna fjäll: ♀-blma ensam. 41, 3, 4 *Ambrósia* 534

Fig. 41. 1 *Xanthium strumarium* (♂-blomkorg och enskild blma), 2 samma art (♀-blma i längdsnitt), 3 *Ambrosia artemisiifolia* (♂-blomkorgar och enskild blma), 4 samma art (♀-blma), 5 *Thuja occidentalis* (gren med kotte).

- aa. ♂-blr axlika av talrika ståndarknappar, som utgöras av små fjäll, som bära pollensäckarna: ♀-blr axlika, mognande till kottar.
 - b. Barrträd: bladen oftast uddvassa barr . . . *Abietáceæ* 38
- bb. Träd med plattade skott och små, fjälllika blad. 41, 5 *Thuja* 37

Ordning 7. *Polyadelphia*. Ståndare 5 med strängarna förenade i 3 grupper (2, 2, 1).

a. Ståndarknapparna fria, 42, 1 *Bryonia alba* 514

aa. Även ståndarknapparna fören. i 3 grupper, 42, 2 *Cucumis* 514

Ordning 8. *Syngenesia*. Alla ståndarknappar för-

enade till ett rör, 42, 3 *Cucurbita* 514

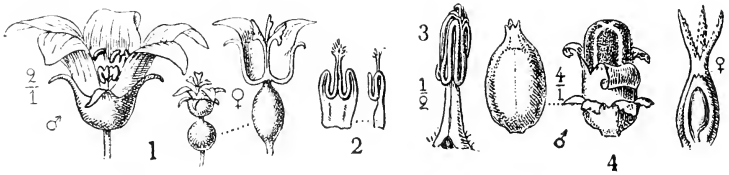

Fig. 42. 1 *Bryonia alba* (han- och honblomma), 2 *Cucumis* (2 förenade ståndare och 1 fri), 3 *Cucurbita pepo* (ståndarknappan), 4 *Najas marina*.

Klass 22. Dioecia.

1. Hanplantorna.

Ordning 1. *Monándria*. Ståndare 1, omgiven av två, slutligen fyrflikiga hyllan, 42, 4. *Najas marina* 56

Ordning 2. *Diándria*. Ståndare 2, fria; träd eller buskar.

a. Blommor i ax eller hängan, 43, 1 *Salix* 186

aa. > i yviga, vipplika knippen, (5, 6) *Fraxinus* 451

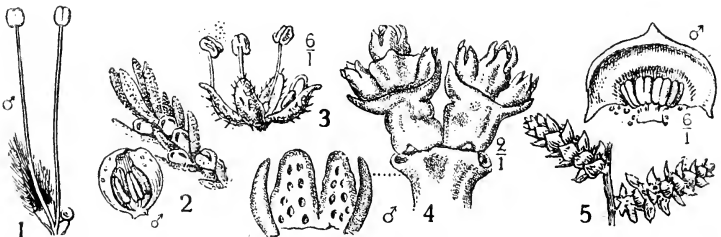

Fig. 43. 1 *Salix caprea* (blma med skärmfjäll och honungskörtel), 2 *Hippophae rhamnoides* (grenstycke och hanblma), 3 *Urtica dioeca* (♂), 4 *Viscum album* (♂-blomställning och kalkflikar med ståndarrum), 5 *Myrica gale* (två hanax och hanblma med skärmfjäll).

Ordning 3. *Triándria*. Ståndare 3, fria.

a. Blomkrona sambladig, 5-flikig, (jfr 6, 1) *Valeriana dioeca* 512

aa. > av 3 fria blad, 6, 3 *Empetrum* 440

aaa. Hylle saknas: blommor i ax.

b. Halvgräs med ensamt ax i toppen *Carex*-arter 119

bb. Träd eller buskar, (43, 1) *Salix* 186

Ordning 4. *Tetrándria*. Ståndare 4, inbördes fria; vedväxter (utom *Urtica*).

a. Med foder och krona av små grönaktiga blad; ståndarna mitt för kronbladen; träd eller buskträd, (9, 2) *Rhamnus cathartica*

aa. Med kalk. 406

b. Kalk 2-bladig; träd eller buske, 43, 2 . . . *Hippóphaë* 418

bb. > 4-bladig.

c. Ståndarna fria från kalken: ört med brännhår, 43, 3 *Urtica dioëca* 208

cc. Ståndarna vidvuxna kalkbladens insida; parasit på trädgrenar, 43, 4 . . . *Viscum* 209

aaa. Hylle saknas: låg buske, 43, 5 *Myrica* 198

Ordning 5. *Pentándria*. Ståndare (4—)5, fria.

a. Med foder och krona; buske, 44, 3 *Ribes alpinum* 301

aa. Med foderlik kalk.

b. Låga örter med axlika blomställn.; se 38, 6, *Chenopodiáceæ* 220

bb. Högväxta örter m. rikblommiga vippor, 44, 1 *Cannabáceæ* 208

aaa. Hylle saknas: träd eller buskar, (43, 1). *Salix*-arter 186

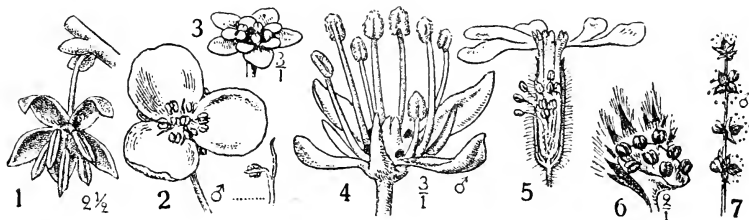

Fig. 44. 1 *Humulus lupulus*, 2 *Hydrocharis morsus ranæ* (bloma och en ståndare), 3 *Ribes alpinum*, 4 *Rhodiola rosea*, 5 *Melandrium silvestre* (hyllet genomskuret), 6 *Populus tremula* (skärmfjäll, kalk o. ståndare), 7 *Mercurialis perennis*.

Ordning 6. *Hexándria*. Ståndare 6, fria.

a. Med foderlik, friblad., 6-blad. kalk; örter, (19, 5) *Rumex* 210

aa. Kalk saknas; låg buske, 43, 5 *Myrica* 198

Ordning 7. *Octándria* — *Polyándria*. Ståndare 8—många, fria.

a. Med foder och krona.

b. Kronblad 3; flytande vattenväxter, 44, 2. *Hydrocharitáceæ* 58

bb. > 4; saftbladig ört, 44, 4 *Rhodiola* 295

bbb. > 5.

c. Träd med gröngula kronblad, (46, 5) . . . *Acer* 405

cc. Örter med vita eller röda kronblad.

d. Foder fribladigt *Rubus chamæmórus* 321

dd. > samblad; bl. motsatta, 44, 5 *Caryophylláceæ* 232

aa. Med foderlik kalk.

b. Träd; kalk strut- eller bägarformig, ej flikig,

44, 6. **Pópulus 183**

bb. Ört; kalk 3-flikig, **44, 7.** **Mercuriális 402**

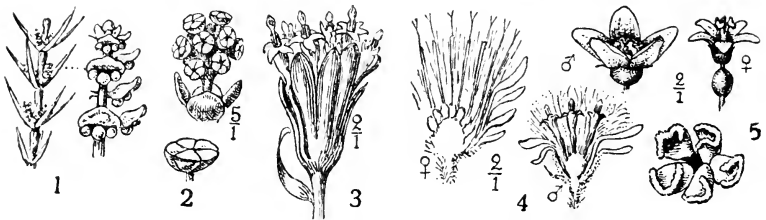

Fig. 45. *Juniperus communis* (grenstycke och ♂-blomma), 2 *Taxus baccata* (blma och en ståndare), 3 *Petasites ovatus* (hållig blomkorg), 4 *Antennaria dioeca* (korgar i längdsnitt), 5 *Bryonia dioeca* (♂- och ♀-blma o. därnnder ståndarna).

Ordning 8. *Monadélphia*. Ståndarnas strängar förenade; barrträd.

a. Barrträd med vintergröna blad.

b. Ståndare i avlång samling; blad stic-kande

(barr), 3 i krets, **45, 1.** **Juníperus 37**

bb. Ståndare i rundad eller platt samling; blad

mjuka, tvåsidigt ordnade, **45, 2.** **Taxus 37**

aa. Bredbladig klängväxt; ståndarsträngar förenade

2 och 2 samt 1 fri, **45, 5.** **Bryónia dioéca 514**

Ordning 9. *Syngenesia*. Ståndarnas knappar förenade; korgväxter.

a. Holk av örtartade fjäll; blomkrona omgiven av

korta, fina hår (hårpensel), **45, 3.** **Petasites 542**

aa. Holk av hinnartade fjäll; kronan omgiven av

långa, upptill förtjockade, tandade hår. **45, 4.** **Antennária 531**

2. Honplantorna.

a. Stift och märken saknas; fröanlag obetäckta (barfröiga växter, barrträd).

b. Bärlik frukt med 3 frön; blad stic-kande (barr), 3 i krets, **46, 1.** **Juníperus 37**

bb. Ensamt frö i en slutligen röd och saf-tid bägare (»fröhylla»); blad mjuka, tvåsidigt ordnade. **46, 2.** **Taxus 37**

aa. Stift och märke 1.

b. Stift omärkligt; märke litet, vårtfor-migt; kalk 4-bladig, **46, 4.** **Viscum 209**

bb. Märke trådformigt; kalk 2-flikig, **46, 3** **Hippóphaë 418**

bbb. > tofsformigt; kalk 4-bladig, **46, 6** **Urtica dioéca 208**

bbbb. > stjärnformigt; 3-bladigt foder o.

krona **6, 3.** **Émpetrum 440**

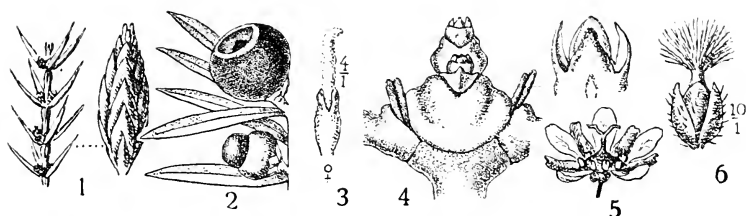

Fig 46. 1 *Juniperus communis* (gren och ensam ♀-blomma, visande i sin topp de tre kretsställda fröanlagen). 2 *Taxus baccata* (grenstyreke), 3 *Hippophaë rhamnoides* (blma), 4 *Viscum album* (♀-blomställning jämte honblma i längdsnitt), 5 *Acer platanoides*, 6 *Urtica dioeca* (♀).

aaa. Stift 1 med fikigt märke.

b. Märkesflikar 2.

c. Med foder och krona.

d. Krona sambladig.

e. Fruktämne inom hyllet;
vanligen 4 förkrympta
ståndare, 9, 4 **Labiata**¹ 464

ec. Fruktämne under hyllet;
korgväxter med blom-
foder av fina hår.

f. Holk av hinnartade
fjäll, 45, 4 **Antennaria** 531

ff. Holk av örtartade
fjäll, (45, 3) **Petasites** 542

dd. Krona fribladig.

e. Fruktämne inom hyllet;
träd, 46, 5 **Acer** 405

ec. Fruktämne under hyllet;
buske, 47, 3 **Ribes alpinum** 301

cc. Hyllet en sambladig trattformig
kalk, 47, 4 **Pópulus** 183

ccc. Utan tydligt hylle.

d. Träd; märkesflikar korta.

e. Blommor i ax eller hän-
gen, 47, 1 **Salix** 186

ec. Blommor i yviga, vipp-
lika knippen, (5, 6) . . . **Fraxinus** 451

dd. Låg buske; märken långa,
trädliska, 47, 5 **Myrica** 198

ddd. Örter (halvgräs); märken 2
(—3) trädliska, 47, 2 **Carex** 119

¹ Se noten å sid. 35!

- bb. Märkesflikar 3; ört med sambladig, 5-flikig krona, (6, 1) **Valeriána dioéca** 512
- bbb. Märkesflikar 4; träd (eller buske); krona av 4 mycket små blad; 4 ståndarrudiment, 47, 6 **Rhamnus cathártica** 406
- bbbb. Märkesflikar 5: krona fribladig, 5-bladig; vanligen 10 förkrympta ståndare **Geránium**-arter.¹ 396
- aaaa. Stift flera, fria, med var sitt märke; fruktämne 1.

b. Stift och märken 2.

c. Med foderlik kalk.

d. Kalk 3-flikig; låg ört, 47, 7. **Mercuriális** 402

dd. K. 1-blad., strut- eller slidform.:

högväxta örter, 47, 8, 9 . . . **Cannabácea** 208

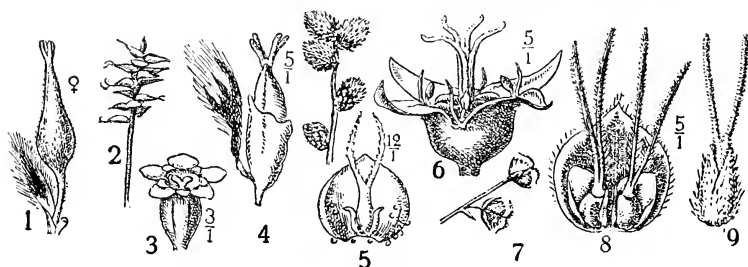

Fig. 47. 1 *Salix caprea* (honblma med skärmfjäll och honungskörtel), 2 *Carex dioeca*, 3 *Ribes alpinum*, 4 *Populus tremula* (honblma och skärmfjäll), 5 *Myrica gale* (honblomställningar och ♀-blma med skärmfjäll), 6 *Rhamnus cathartica*, 7 *Mercurialis perennis*, 8 *Humulus lupulus* (honblm och skärmfjäll), 9 *Cannabis sativa* (♀-blma).

cc. Utan tydlig kalk.

d. Fruktä. odelat.

e. Låg buske; fr. inom ett axfjäll; 47, 5, **Myrica** 198

cc. Örter; fr. mellan 2 skärmbl., 149, **Átriplex** 225

dd. Fruktämne 2-delat; små vatten- eller dyörter, (36, 1) . . . **Callitriche** 404

bb. Stift och märken 3 eller 6.

c. Märken trådlika.

d. Hylle 5-taligt **Caryophyllácea**¹ 232

dd. > 3-tal.; vattenv., 48, 1–3 **Hydrocharitácea** 58

ddd. Utan hylle; nedsänkt vattenört, 42, 4 **Najas marina** 56

cc. Märken dun- eller tofslika; hylle

foderlik, 6-bladig kalk, (19, 5) . . . **Rumex**-arter 210

¹ Se noten å sid. 35!

- bbb. Stift och märken 4; kalk foderlik, rörformig, sammanväxande med frukten och hårdnande, **146, 4** **Spinácia** 229
- bbbb. Stift o. märken 5; fod. o. krona, **48, 5** **Caryophyllaceæ**¹ 232
- aaaaa. Fruktämnen flera, fria.
 - b. Fruktämnen 4; foder och krona 4-bladiga, **48, 4** **Rhodiola** 295
 - bb. Fruktämnen talrika.
 - c. Hyllet en kronlik 5—8-bladig kalk **Anemone nemorosa**¹ 256
 - cc. > 5 foder- och 5 kronblad . . **Rubus chamaemorus** 321

Klass 23. Polygámia.

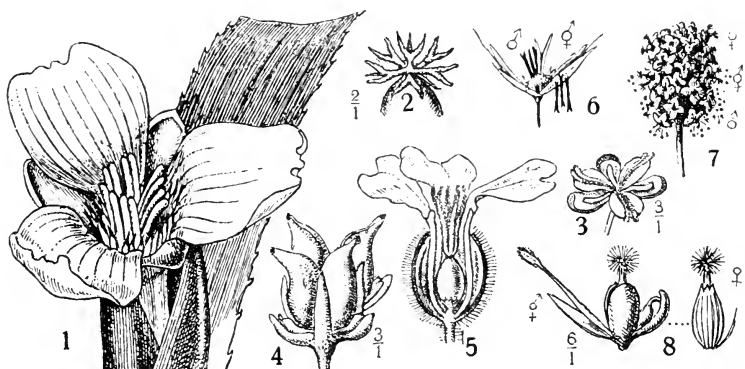

Fig. 48. 1 *Stratiotes aloides* (♀), 2 *Hydrocharis morsus rane* (pistill). 3 *Elodea canadensis* (♀), 4 *Rhodiola rosea* (♀), 5 *Melandrium dioecum* (♀, hyllet genomskuret), 6 *Arrhenatherum elatius* (småax), 7 *Sanguisorba minor*, 8 *Parietaria officinalis*.

- a. De tvåkönade blommorna med foder och krona.
 - b. Krona 3-bladig; märke stjärnformigt, **6, 3** . **Émpetrum** 440
- bb. Krona 5-bladig; märken 2, trådlika.
 - c. Ståndare (eller förkrympta sådana) 5.
 - d. Blr i flock; fruktämne 2-delat . . **Umbelliferae** 425

¹ Mångbygge eller polygami under olika form, t. ex. tvåkönade blr jämte hanbl, tvåkönade jämte honbl, eller alla dessa tre slag, dels på samma, dels på skilda exemplar av växten, förekommer inom en mängd familjer, t. ex. Labiatæ (*Mentha*, fig. 9, 4, *Thymus m. fl.*), Caryophyllaceæ (*Stellaria*, *Silene m. fl.*), Geraniaceæ (*Geranium*), Liliaceæ (*Allium*) o. s. v. Här äro under klass 23 blott upptagna några fall, där polygami alltid hör till växtens byggnad (verkligt eller skenbart). Släktet *Melandrium* (Caryophyllaceæ, fig. 44, 5 och 48, 5) är tvåbyggare.

- dd. Blr i korg, de yttersta honblr eller
 könlösa; fruktämne odelat **Compósitæ** 518
- cc. Stånd. 10 ell. flera.
 d. Stånd. (eller förkrympta sådana)
 10; träd; (46, 5) **Acer** 405
- dd. D:o flera än 12; buske **Potentilla fruticósa** 325
- aa. De tvåkönade blrna med kalk.
 b. Kalk sambladig; märken 2(—3) pensel-
 eller tofsformiga, 48, 7 **Sanguisórba** 335
- bb. Kalk fribladig.
 c. Kalk 4-bladig; märke 1, penselfor-
 migt, 48, 8 **Parietária** 208
- cc. Kalk (3—)5-bladig; märken 2, träd-
 lika, 5, 1, 7, 3, 38, 6 **Chenopodiáceæ** 220
- ccc. Kalk 6-bladig; märken 3, dun- ell.
 tofslika, (19, 5) **Rumex scutátus** 213
- aaa. De tvåkönade blommorna utan hylle; märken 2.
 b. Gräs; märken dunlika, 48, 6 **Gramineæ** 59
- bb. Träd; mrkn jämbreda, ej dunlika, 5, 6 . . **Fraxínus** 451

Fanerogamer, Blomväxter eller fröväxter.

I. Gymnospermer.

Bar- eller nakenfröiga (Barrträd).

Familj Taxaceæ.

1. *Taxus* L. Sid. 32.

T. baccáta L. **Id, idgran.** 45, 46.* I vårt land ett småträd med låg stam och yvig krona, 2 till 5 m, sällan till 10 m; bl. ovan mörk-, under ljusgröna, svagt glansiga, lansettlika, giftiga; stånd. ljusgula; fröhylla kötttrött, välsmakande. 5, 6. — Sk.—Vrml. o. Gstr., Öl., Gtl. i skog, mest i kusttrakter, sälls., sparsam, blott i Södertörn o. Rosl. ställvis ymnig.

Familj Cupressaceæ.

- a. Bl. stickande barr. 3 i krets; kotten ett rundat bär (av 3 köttiga, hopsmälta bl.) 1. **Juníperus**
aa. Bl. motsatta, fjälllika, tilltryckta; skotten plattade; kotten avlång av läderartade bl. 2. **Thuja**

1. *Juníperus* L. Sid. 32.

J. commúnis L. **En.** 45, 46. Medelstort träd eller småträd, ofta buskträd (»enbuske»), 0,5—3 m, mera sällan resligare högstams-träd av 8 till 10 m:s höjd; barr —1— cm l., långspetsade; bärkotten klotrund eller avlång, 1:a året grön, 2:a året svartblå. 5, 6. — Hela landet, skog, lund, berg, hed m. m. — var. *nana* Willd.: småväxt, m. låg, tryckt till marken; barr —5— mm l., breda o. kortspets., ofta tätt tegellagda; högfjällsform. — Träd-enen har med orätt uppställts som egen art, »*J. suecica*» Mill.

* De feta siffrorna hänvisa till figurerna.

2. **Thuja** L. Sid. 29.

1. **Th. occidentális** L. **Tuja**, även **livsträd**. 4l. Småträd, 1—7 m, med kägelformig, glansigt ljus- ell. brungrön krona; de flesta bl. med tydlig körtelvärt; kotte ljusbrun; frön med smal hinnkant (svävorgan). — Gtl., sedan 1887 utplanterad o. förvildad på St. Karlsö; ofta i parker. Hemland Nordamerika.

2. **Th. orientális** L. **Livsträd**. Lik föreg. men skild gm större kottar, uddspetsiga inre kottefjäll. frön utan hinnkant, bl. utan tydlig värt. Mera säll. planterad. Östasien.

Familj **Abietacea**. Sid. 29.

- a. Barr mjuka, ej stickande, ej övervintrande, i knippor på värtformiga kortgrenar; kottefjäll med tunn spets, ej lossnande 1. **Larix**
- aa. Barr övervintrande, oftast styva.
- b. Alla barr strödda; kottefj. med tunn spets.
- c. Barr platta med två grävita strimmor undertill, trubbiga, urnupna; kottar uppräta; kottefj. lossnande 2. **Abies**
- cc. Barr nålformiga ell. prismatiska, stickande; kottar hängande, kottefj. ej lossnande . . . 3. **Picea**
- bb. Barr dels strödda på långgrenar, dels 2—5 i knippor på små kortgrenar; kottefj. med förtjockad, tvår, oftast rombisk spets med buckla . . . 4. **Pinus**

1. **Larix** Duh.

1. **L. decidua** Mill. (*Pinus larix* L., *Larix europæa* DC.). **Lärk, lärkträd**. Liknar granen, men skiljes gm längre, smalare, ljusgröna, om hösten gulnande, avfall. barr, 1,5—3 cm l.; kotte 3—4 cm l. — 5, 6. Planteras som park- o. skogsträd. Hemland Sydeuropas alpstrakter.

2. **L. sibíríca** Led. **Sibirisk lärk**. Skild från föreg. gm längre bl., 3—5 cm, blekgröna (ej purpurroda) honbl. o. brunluddiga kottefjäll. — Stundom planter. jämte föreg. Hemland n.-ö. Ryssl. och v. Sibir. — Mera sällan: **L. leptolépis** Gord., **japansk lärk**; kottefjällspets bakåtböjd; ungvistar håriga.

2. **Abies** Duh., Mill.

- a. Kvistarnas barr blott riktade vågrätt åt sidorna; knoppar utan kádöverdrag; kottar avlångt cylindriska 1. **alba**
- aa. Barren rikt. både åt sidorna och uppåt.

b. Knopparna överdragna av kåda.

c. Årets nyskott luddiga 4. **balsamea**
 cc. » » kala 3. **sibirica**

bb. Knoppar utan kådöverdrag; kottar ägg-
 formiga 2. **nordmanniana**

1. **A. alba** Mill. (*Pinus picea* L., *Ab. picea* Bl. et Fing., *Ab. pectinata* DC.). **Ädelgran, silvergran.** Träd, till växten närmast likt granen; bark vitgrå. Planter. i s. o. mell. Sv., hårdig åtm. till Uppl. Heml. mell. o. s. Eur.

2. **A. nordmanniana** Spach. Lik föreg.; bark svartgrå. Planter. upp till Nrl:s kustlandskap. Heml. M. As., Kauk.

3. **A. sibirica** Led. (*A. pichta* Forbes). Lik de föreg., bark svartgrå, barr smalt jämbreda, omkr. 1 mm br. Hårdigare än de föreg. Ural, Sibir.

4. **A. balsamea** Mill. Planter. upp i Nrl. Heml. Nordamerika (lämnar kanada-balsam).

3. **Picea** Dietr., Link.

P. abies Karst. (*Pinus abies* L., *Pinus excelsa* Lam., *Picea excelsa* Link). **Gran. 49.** Allmänt skogsträd, saknas blott i s. och mell. Sk., s.v. kustlandet, s. Öl. o. det högre fjällområdet. Mycket varier. till grenarnas riktning, barrrens form o. riktn., kottefjällen m. m. — f. *viminialis* (Sparrm.), **häng-** eller **slokgran**, grenar o. kvistar långa, slaka. — f. *virgata* Jacques, **ormgran**, grenar få, grova, ej slaka, kvistar långa, fågreniga ell. enkla. — Med avs. på kottefjällen märkas, **49, 1—6**: 1. *acuminata* Beck, 2. *europaea* Tepl., 3. *fennica* Reg., 4. *cuneata* Wittr., 5. *obovata* (Led.), 6. *transversa* Wittr., de två förstnämnda övervägande sydsvenska, de övriga överväg. nordliga.

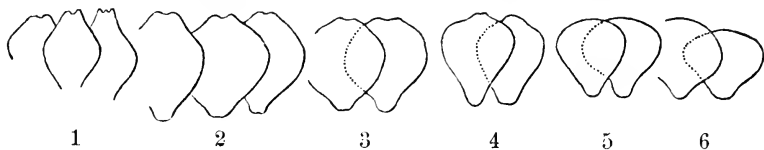

Fig. 49. *Picea abies*, kottefjäll,

1. var. *acuminata*, 2. *europaea*, 3. *fennica*, 4. *cuneata*, 5. *obovata*, 6. *transversa*.

4. **Pinus** L.

a. Barr 2 (till 3) på varje kortgren.

b. Barr grågröna, omkr. 5 cm l.; kottar matt

gråbruna ell. gulbruna 1. **silvestris**

- bb. Barr gröna; kottar glansigt bruna.
- c. Barr omkr. 5 cm l., rent gröna; fjällen kring barrens bas med hopvävda fransar.
- d. Kotte sned; utsidans kottefjäll med pyramidformigt förlängd och bakåtböjd buckla **uliginosa**
- dd. Kotte symmetrisk (*Pinus montana* Mill.).
- e. Kotte rundat äggformig, blåtäckt; kottefjällens buckla utan klo **pumilio**
- ee. Kotte kägelformig, ej blåtäckt; bucklan med en torn eller klo **mugo**
- cc. Barr omkr. 10 cm l., svartgröna; fjällens fransar fria **nigra**
- aa. Barr 5 på varje kortgren.
- b. Bark brun; barr grova, styva; kotte äggformig, upprät . **cembra**
- bb. Bark ljusgrå; barr fina, mjuka; kotte cylindrisk, nedböjd ell. hängande **strobis**

1. **P. silvéstris** L. **Fur, tall.** Allmänt skogsträd, utom i s. Skane, s.v. kusten, s. Öl. och högfjällsområdet. Omfattar två underarter eller raser: *septentrionalis* (Schott), »sydsvensk tall», till Vrml., Dlr. o. Hls., barr täml. veka, vridna, normalt över 3,5 cm l.; *lappónica* (Fr.) Hartm., »nordsvensk tall», utbredd norr om föreg. till n. Lpl., barr styva, raka, 2—3,5 cm l., bredare än föreg:s; mogna kottar mer gula ell. gulbruna och med tjockare kottefjällsspets.

P. uliginosa Neumann (*P. uncinata* Ramond, *P. obliqua* Sauter), högt träd; **P. pumilio** Hænke, **knätall** (»Legföhre») och **P. mugo** Turra, **bergtall** (»Bergföhre») äro låga träd ell. buskträd; **P. nigra** Arnold (*P. austriaca*), **svarttall** (»Schwarzföhre»); alla från mell. Europas berg, särsk. *uliginosa* och *nigra* planter. i s. Sverige. — **P. cembra** L., **cembratall**, från n. Ryssl., Sibir. och mell. Europas alper, och **P. strobis**, **weymouthstall**, fr. Nordamerika, planteras som höga träd i Sv., den förra upp i Nrl.

II. Angiospermer, Gömfröiga.

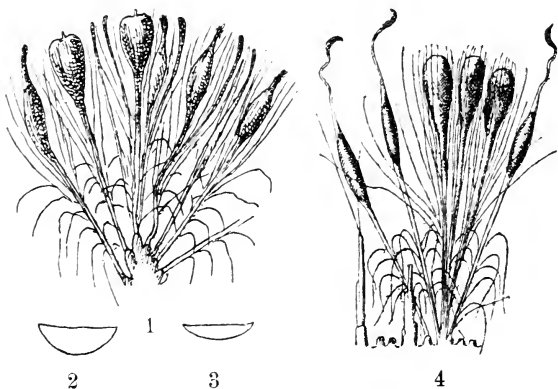
1. Monokotyledoner, Enhjärtbladsväxter.

Familj Typhaceæ.

Typha L. Sid. 27.

- a. ♀kolven (axets nedre del) och ♂kolven (den övre delen) berörande varandra ell. med högst 1 cm:s mellanrum; ♀blmr fästa på 2 till 3 mm långa, prylformiga utskott (grenar) av huvudaxeln, **50, 4**, . 1. *latifolia*
 aa. ♀- och ♂kolvar med flera cm:s mellanrum; ♀blmr på värt- ell. kägelformiga, 0,5 till 1 mm l. utskott, **50, 1**, 2. *angustifolia*

Fig. 50. Typha 1. *angustifolia*, smågren ur ♀kolven, $\frac{7}{1}$ (på grenen sitta a. långskaftade pistiller eller ♀blmr, b. trådmala stödfjäll, c. smalt spolförmiga, sterila ♀blmr, utan fröanlag, d. klubbformiga karpodier eller kolvens fyllnads- o. packningsorgan); 2. *angustifolia*, bladbas i tvärsnitt; 3. *latifolia*, bladbas i tvärsnitt; 4. *latifolia*, smågrenar ur ♀kolven, $\frac{4}{1}$ (på och emellan de prylformiga utskotten sitta här blott ♀blmr och karpodier).

1. **T. latifolia** L. **Kaveldun.** 1—2 m hög; bl. 15—20 mm br., platta, **50, 3**; ♀kolv svartbrun, 2—3 cm bred. **4** — 7. Sk.—Vb., Gtl., Ö., flere st., sjöstränder, åar, diken, mindre allm.

2. **T. angustifolia** L. **Smalkaveldun.** 1—3 m hög; bl. svagt rännformiga, mindre än 1 cm i bredd, med välvd baksida, **50, 2**; ♀kolv kanelbrun, omkr. 1 cm. br. **4** — 7. Sk.—Hls., Öl., Gtl., som föreg.

∞ *angustifolia* × *latifolia*, m. sälls., Ög., Sdml., Uppl., Nr.

Familj Sparganiaceæ.

Sparganium L. Sid. 26.

- a. Vanligen sinväxta arter (vid upprätt växt 1—3 dm); ♂huvud oftast 1; stift o. märke bildande ett kort, nästan kägelformigt spröt.
- b. Frukttämne trubbigt med m. kort, värtlikt spröt, **51**, 1; bl. 2—4 mm br., nedtill svagt 3-kantiga; huvud tätt samlade **2. submuticum**
- bb. Frukttä. med kort kägelform. spröt **50**, 2; bl. 2—7 mm br., i hela sin längd platta; huvud åtskilda **52**, 1, **1. minimum**
- aa. Störväxta med många ♂huvud; stift och märke bildande ett långt, pryl- ell. trådform. spröt; åtm. de bl. som växa upprätt, äro nedtill 3-kantiga o. kölade.

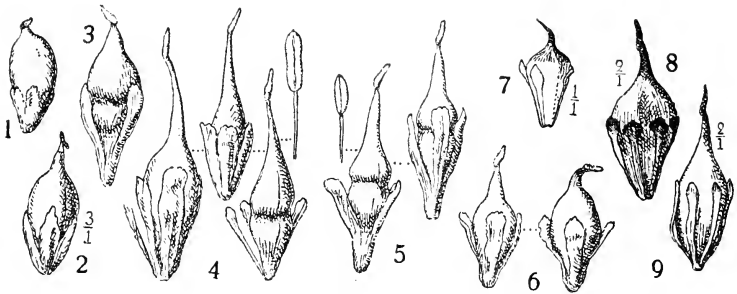

Fig. 51. Sparganium, frukt (o. ståndare) av 1 submuticum, 2 minimum, 3 glomeratum. 4 simplex, 5 affine, 6 Friesii, 7 ramosum polyedrum, 8 ramosum microcarpum, 9 neglectum (1—6 $\frac{3}{4}$; 7—8 naturl. storl.; 9 $\frac{2}{3}$).

- b. Huvud från ogrenad huvudaxel (dennas grenar med blott 1 ♀huvud, säll. några få dylika, men ej med ♂huvud); frukt med en tvärgående insnörning **51**, 3—5.
- c. Alla huvud tätt gyttrade **52**, 2; ♂ 1—2; frukt tjockt spolfornig, tjocksprötad, insnörd nedom mitten **51**, 3; bl. skarpt 3-kantiga, kölade **6. glomeratum**
- cc. Alla ell. en del huvud åtskilda; ♂ vanl. många; frukt smalt spolfornig, smalsprötad, insnörd vid mitten **51**, 4, 5.
- d. Bl. skarpt 3-kantiga, kölade; alla huvud långt åtskilda; stknpr omkr. 6 ggr

- längre än sin bredd **51**, 4; spröt längre än frukten 5. **simplex**
- dd. Bl. nedtill svagt 3-kantiga; ♀huvud föga åtskilda, 2—3 cm mell. deras fästpunkter; stknpr omkr. 3 ggr längre än sin bredd **51**, 5; spröt ej längre än frukten 4. **affine**
- bb. Blomställningens huvudaxel grenig, nedre grenar även med ♂huvud; frukt utan insnörning.
- c. Stj. styvt upprät; alla bl. skarpt 3-kantiga, köhlade; frukt bredast vid eller ovan mitten med rakt spröt **51**, 7—9.
- d. Fr. snurr- ell. klubbformig med prismatisk nedre del **51**, 7, 8 7. **ramosum**
- dd. Fr. avlång med otydligt kantigt tvärsnitt **51**, 9 8. **neglectum**
- cc. Stj. slak; bl. nederst svagt 3-kantiga ell. undertill kullriga, f. ö. platta; fr. bredast nedom mitten, äggformig, med slutl. krökt spröt **51**, 6 3. **Friesii**

(Alla arterna **24**, i eller vid sött vatten, blr 6, 7, frukt 8, 9.)

1. **S. minimum** Fr. (*S. natans* L. 1753 delvis; *S. oligocarpon* Augstr. 1853 delvis). **Dvärgigelknopp**. **52**. Huvud få o. små; frukt smalt omvänt äggformig, brungrön, matt. — Kärr, diken, Sk.—Lpl., Öl., Gtl., allm. — v. *rostratum* (Larss.), storväxt med längre fruktspröt.

2. **S. submüticum** (Hartm.)

Neum. (*S. hyperbóreum* Læst.; Hartm. ed. 11). **Fjälligelknopp**. Huvud få o. små; fr. omvänt äggformig, insnörd strax nedom mitten, brungul, matt; blomkalk m. kort. — Nrl., Lpl., mindre allm.

3. **S. Friesii** Beurl. (*S. natans* L. delvis? *S. natans* Fr.).

Flotagräs. Bl. omkr. 1 m l., 2—3 mm br., flytande; blomställn. omkr. 2 dm l., S-böjd, långgrenig; huvud små talrika; övre stödbl. blott ett par cm l.; fr. rödbrun, bredast vid basen, med svartaktigt spröt. — Sk.—Vb., sjöar, djupt vatten, täml. sälls.

Fig. 52. *Sparganium* 1 *minimum*, 2 *glomeratum*.

4. **S. affine** Schmitzl. (*S. natans* L. *delvis*; *S. boreale* Læst.; *S. fluitans* Fr. 1849 *delvis*). **Plattbladig igelknopp.** Omkr. 3—5 dm hög, styvt upprät; bl. 2—4 mm br.; blomställningens stödblad m. långa med starkt vidgade och uppblåsta slidor; huvud talrika, medelstora i kort blomställning; stknpr 1 mm l.; fr. grågul, glansig. Vatten, Sk.—Lpl., t. sälls. — Varierar: a. grövre; bl. till 4 mm br.; ♀huvud 15—20 mm br.; hit hör *f. deminutum* Neum., låg, 1—3 dm hög, med m. långa, uppräta bl.; *f. zosterifolium* Neum., flytform med omkr. 1 m l. bl. o. stjälkar. — b. spenslig; bl. 2 mm br.; ♀huvud 10 mm br.; hit hör *f. microcéphalum* Neum. med långt utdragna bl.

∞ *affine* × *Friesii* (*S. speirocéphalum* Neum. i Hartm. ed. 12); skild från *S. Friesii* gm ogrenad huvudaxel, men har dock ofta flera ♀huvud på nedersta grenen; liknar till fr. *S. affine*, ehuru fr. är mindre glansig och mera tvärt avsmalnar till spröt; skiljes från *affine* genom icke uppblåsta bladslidor. Sjöar, sälls. — *aff.* × *minimum*, × *simplex*, × *submuticum*, alla sällsynta.

5. **S. simplex** Huds. (*S. erectum*, var., L. 1753). **Ogrenad igelknopp.** Upprät, 3—5 dm hög; utmärkt av den långa, enkla, raka blomställn. och de långa, trådsmla fruktspröten; bl. 7—10 mm br.; fr. ända till 12 mm l., grön; stknpr 1,5 mm. l. — Sk.—Lpl., Gtl., täml. allm. — *f. longissimum* Fr., slak, lång; bl. m. långa, flytande; allmännare norrut.

6. **S. glomeratum** (Læst.) Neum. (*S. fluitans* Fr. 1846 *delvis*, jämte *S. affine delvis*; *S. fluitans* Hartm. ed. 11). **Gyttrad igelknopp.** 52. Till växten som nästföreg. men ngt mindre; bl. 4—8 mm br.; huvud få, tätt packade; fr. blekt glansigt gulbrun. — Vatten, n. Sk.—Lpl., Gtl., mindre allm.

7. **S. ramosum** Huds. (*S. erectum*, huvudarten, L. 1753). **Grenigelknopp.** Styvt uppr., storväxt, 0,5—1,5 m; bladslidor av lös vävnad med stora luftrum; ♀huvud större än hos de föreg. — Kärr, stränd., Sk.—Nrl., Gtl. — omfattar 2 underarter: 1. **polyëdrum** A. & Gr., 51. 7; fr. till 10 mm l., brett snurrformig med lågt pyramidal ell. näst. platt topp, kort spröt och skarpkantigt tvärsnitt, till färgen svartnande; mindre utpräglad i Sv. — 2. **microcárpum** (Neum., i Hartm. ed. 12) Čelak., 51, 8; fr. 6—8 mm l., smälare, mindre skarpt kantig, med högvälvd topp och ngt längre, svartnande spröt; den allmännaste svenska rasen.

∞ *ramosum* × *simplex*, s. Sv., sälls.

8. **S. negléctum** Beeby (*S. eréctum* L. delvis). 51, 9. Ngt spensligare än föreg.; bladslidor av fast, tät vävnad; fr. glansigt gulbrun, omärkligt kantig. bredast på mitten. — S. Sv., sälls.

Familj **Potamogetonáceæ.** Nateväxter.

Undervattensväxter av mjuk och tunn vävnad, någon gång även med flytblad. 2.

a. Blr 2-könade; fruktämnen 4.

b. Blmr i mångblmga ax; stånd. 4 med var sitt sköldformiga bihang, varigenom ett 4-bladigt blomhülle bildas, 11, 4; frukter oskaftade; bl. breda ell. täml. br., säll. trådlika; stundom även flytblad 2. **Potamogeton**

bb. Blmr i 2-blmga ax, 11, 5; stånd. 4 (eller 2 tvådelade) utan kalkbladlika bihang; fr. långskaft.; trådbladiga undervattensväxter 3. **Rúppia**

aa. Blmr 1-könade. sambyggare.

b. Blmr i bladvinklarna, en ♂ (1 ståndare) och en ♀ (4 pistiller) tillsammans, 36, 4; märket skivformigt; trådbladiga eller kort bandbladiga undervattensväxter 4. **Zannichéllia**

bb. Blmr tvåradigt ställda på en platt kolv, omsluten av en plattad slida, 36, 2; märken 2, trådformiga; långt bandbladiga, nedsänkta saltvattensväxter 1. **Zostéra**

1. **Zostéra** L.

a. Bl. Brett gräslika, till 10 mm br., med avrundad spets; hölsterslidan jämbred, av bladets bredd, 36, 2, 1. **marína**

aa. Bl. m. smalt gräslika, omkr. 1 mm br., med urnupen spets; hölsterslida lan- settlik, bredare än bl., 53, 1, 2. **nana**

1. **Z. marína** L. **Bandtång.** Längd efter vattnets djup 0,5—1,5 m; bl. 0,5 (till nära 1) m. l., tunna, slaka, fint (1—)3—7-nerviga; fr. 3 mm l. 53, 2. — 7, 8. I havet, Boh.—Sdml., mindre allm.

2. **Z. nana** Roth (*Z. minor* Nolte). **Dvärgbandtång.** 5—25 cm l.; bl. med mittnerv o. kantnerv; fr. 2 mm l. 53, 1. — 7, 8. I havet, Boh., Hl., sälls.

∞ *marína* × *nana*, m. sälls.

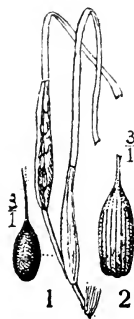

Fig. 53. *Zostera*, 1 *nana* (kolvar o. frukt), 2 *marína* (fr.).

2. Potamogeton L. 11. 4. Sid. 8.

Av J. O. Hagström.

- a. Alla bl. smalt jämbreda med m. e. m. långslida.
- b. Bl. trubbiga **54**, 1.
- c. Unga slidor slutna. Ax med få, vanl. 3—4 blomkretsar, slutligen långt åtskilda **55**, 1, 1. **filifórmis**
- cc. Slidor öppna. Ax med flera (7—9) tätt ställda kretsar 2. **vaginátus**
- bb. Bl. spetsiga **54**, 2, tillspetsade ell. trubbiga med udd 3. **pectinátus**
- aa. Bl. skaftade ell. oskaft., stundom några flytande på vattnet, utan slidor, men med axillära (bladvinkelställda) slidformiga snärp (snärpslidor).
- b. Stj. plattad, stund. två-eggad, **54**, 12—14, utan flytblad.
- c. Bl. med krusig och tandad kant **54**, 3, 4. **crispus**
- cc. Bl. smala, jämbnr., med slät, hel kant; spensliga växter.
- d. Bl. mångnerviga **54**, 4.
- e. Stjälkens kanter lågt kölade; axskaft över 1 cm långt 5. **zosterifólius**
- ee. Stjälkens kanter avrundade; axskaft omkring 1 cm l. 6. **acutifólius**
- dd. Bl. 3—5-nerviga **54**, 5, 6.
- e. Bl. m. smala, styva, jämnt avsmalnande till spets **54**, 5; slidor slutna 8. **rútilus**
- cc. Bl. tillspetsade ell. trubbiga med udd **54**, 6.
- f. Bl. 5-nerviga; slidor slutna **54**, 11, 9. **mucronátus**
- ff. Bl. 3-nerviga; slidor öppna **54**, 10.
- g. Bl. 2—3 mm breda; frukt 3,5 mm lång 11. **obtusifólius**
- gg. Bl. 1—1,5 mm br.; fr. 2—2,5 mm l. 12. **pusillus**
- bb. Stj. trind (ell. mycket obetydligt plattad); med ell. utan flytblad.
- c. Undervattensblad jämbreda (jämbnr. lansettl.).
- d. Stj. trådfin utan flytblad.
- e. Bladslidor öppna (**54**, 10).

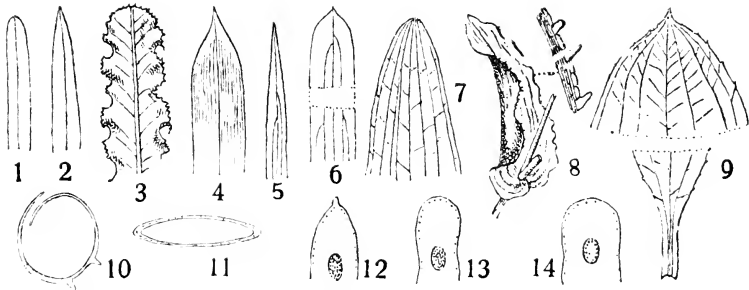

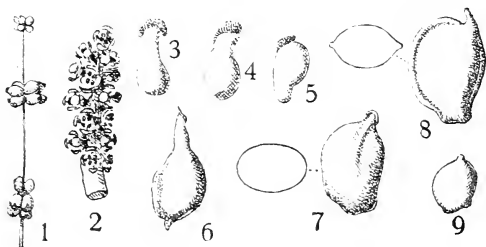
Fig. 54. *Potamogeton* 1 filiformis (bl. $\frac{6}{1}$), 2 pectinatus (bl. $\frac{4}{1}$), 3 crispus (bl.), 4 zosterifolius (bl. $\frac{4}{1}$), 5 rutilus (bl. $\frac{4}{1}$), 6 mucronatus (bl. $\frac{4}{1}$), 7 alpinus (undervattens-bl., $\frac{2}{1}$), 8 perfoliatus. 9 lucens (grenblad), 10 lucens (snärpslidans bas i tvärsn., $\frac{3}{1}$), 11 mucronatus (d:o d:o $\frac{10}{1}$), 12 zosterifolius (stjälk i tvärsn., $\frac{10}{1}$), 13 acutifolius (d:o), 14 obtusifolius (d:o).

- f. Bl. styva, skarpt spetsade;
 frukt plattad 7. **trichoides**
- ff. Bl. mjuka (nerver svaga),
 vanl. trubbd. med kort udd;
 frukt med kullriga sidor . . . 12. **pusillus**
- cc. Bladslidor slutna (54, 11); bl.
 styva, tillspetsade; fr. vanl. m.
 kullriga sidor 10. **panormitanus**
 (var. *minor*)
- dd. Stj. grövre, vanl. med flytblad.
- e. Undervattensbl. halvtrinda, svagt
 rännformiga; rik fruktsättning 16. **natans**
- cc. Underv:sbl. tunna, platta; ax
 sterila **gramineus** × **natans**
- cc. Undervattensblad lansettlika — avlångt
 lansettl. — hjärtlikt lansettlika.
- d. Underv:sbl. lansettl. ell. brett lans.
 med lansettlik, stundom ngt avrundad
 ell. svagt hjärtlik bas.
- e. Underv:sbl. (åtm. de yngsta)
 fintandade 54, 8, 9, m. e. m.
 tillspetsade 54, 9.
- f. Underv:sbl. oskaftade.
- g. Underv:sbl. utdraget lansettlika;
 ofta med flytbl. 17. **gramineus**
- gg. D:o breda, stund. elliptiska med
 brett lansettl. bas; egentliga flytblad saknas
 alltid **lucens** × **perfoliatus**
- ggg. D:o smalare; basen of-

- tare avrundad; översta bladen ofta skaftade, flytbladsartade . . . **gramineus** × **perfoliatus**
- ff. Underv:sbl. skaftade **54**, 9.
- g. Bladskäft ytterst korta; översta bladen ofta ngt flytbladsartade med skaft längre än spetsen . . . **gramineus** × **lucens**
- gg. Bl. aldrig flytbladsartade, vanligen bredare (vanl. över 2 cm), **54**, 9; de överstas skaft ungefär av spetsens längd . . . 18. **lucens**
- ee. Underv:sbl. helbräddade, vanl. trubbiga, **54**, 7.
- f. D:o oskaftade; stift smala, märken avlånga, **55**, 3, . . . 13. **alpinus**
- ff. D:o skaftade; stift förtjockade, märken små, rundade **55**, 5.
- g. Åtminstone några bladskäft längre än skivan; frukter stora . . . 14. **polygonifolius**
- gg. Bladsk. av skivans längd eller kortare.
- h. Skivan trubbig; frukter små, ymniga . . . 15. **coloratus**
- hh. D:o långt utdragen, tillspetsad; alltid steril **lucens** × **natans**
- dd. Undervattensbl. stjälkomfattande (ell. halvt så) **54**, 8; basen tydligt hjärtlik.
- e. Bl. (skenbart) motsatta, fintandade; inga flytblad . . . 21. **densus**
- ee. Bl. strödda.
- f. Bladkant fintandad (cilierad), åtm. hos de yngsta bladen; spets m. e. m. tydligt ränsformig; frukt trindryggad.
- g. Snärpslidor m. korta, vida, hinnaktiga; bl. stjälkomfatt., vanl. trubbiga, **54**, 8, 20. **perfoliatus**
- gg. Snärpslidor över 5 mm långa, grönaktiga, varaktiga; bl. halvt stjälkomfatt., m. e. m. tillspetsade.
- h. Bl. vanl. över 2 cm i

- bredd, de översta säll.
skaftade, aldrig flyt-
bladsartade; spets
skarp **lucens** × **perfoliatus**
- hh. Bl. vanl. under 2 cm i
bredd; spets svagare;
de översta vanl. skaf-
tade, ofta flytbladsart.
med kort, trubbig till-
spetsning **gramineus** × **perfoliatus**
- ff. Bladkant helbräddad: spets
båt- ell. huvformig: fr. stor,
kölad 55, 8. 19. **prælongus**

Fig. 55. Potamogeton 1 filiformis, 2 perfoliatus, 3 alpinus (pistill från sidan, $\frac{2}{1}$), 4 gramineus (d:o), 5 polygonifolius (d:o), 6 crispus (frukt $\frac{2}{1}$), 7 natans (d:o), 8 prælongus (d:o), 9 gramineus (d:o).

1. **P. filifórmis** Pers. **Kustnate.** Vanl. låg, 10—20 cm (f. *vulgaris* Tis.), säll. högre (30—40 cm: f. *major* Tis.); bladslidor 5—15(—20) mm l., med mörk hinnkant, omfattande endast en gren; skivor omkr. 0,5 mm br.; fr. liten, trindryggad, 2 × 1,5 mm. — 6—8. Sk.—Vb., Öl., Gtl., mindre allm., mest i bräckt vatten (längre mot norr än *P. pectinatus*). — f. *fasciculatus* (Wolfg.) lågväxt med kort axskaft. — f. *luxuriósus* Hagstr. högre, blad nående över axen. — var. *rivícolus* Hagstr.: bl. bredare, nående till ell. över axet; fr. vanl. något större.

⊃ *fil.* × *pectinatus*, h. o. d. utmed kusten av Östersjön o. Bottn. viken; steril; slidor vanl. mörkt hinnkantade; kalkblad små (från *filif.*), blomkretsar ofta närmade (från *pectin.*).

⊃ *fil.* × *vaginatus*, Bottn. viken, n. sälls.

2. **P. vaginátus** Turcz. **Slidnate.** Vanl. högväxt; bladslidor starka, stjäklbladens 3—4 cm l., omfattande 3 (2—4) grenar; stj:bl:s skivor korta, lika långa, 1—3 mm br.; fr. större än föreg:s, mindre än nästföljandes, 2,75 × 2 mm. — 7, 8. Bottn. viken, sydligast vid Wärmdö; en östlig o. nordlig art.

3. **P. pectinátus** L. **Borstnate.** Vanl. högväxt; bladslidor med ljus hinnkant, 20 mm l., vanl. omfattande 2 grenar; skivor 1 4—164295. Lindman, Flora.

—2 mm br., de bredaste vid stjälkens bas; ax vanl. av 4—5 kretsar, den nedersta vanl. långt skild fr. de övriga; frukt stor, $3,5 \times 2,5$ (4×3) mm med tydligare spröt, trindryggad. — 6—8. Boh.—Sk. — Vb., Öl., Gtl., t. allm. i bräckt vatten, mindre allm. i insjöar (sydligare art än de föregående). — var. *zosteráceus* (Fr.), bl. bredare, kortare, med vidgade slidor.

⊂ *pect. × vaginatus*, Bottn. viken, m. sälls.

4. **P. crispus** L. **Krusnate**. Stj. meterhög, hoptryckt, dubbelfärad; bl. avlångt jämbreda, 7×1 ($9 \times 1,5$) cm med vågig kant; fr. $5 \times 2,5$ (6×3) mm, ngt plattad med kägelform. utdraget spröt, ryggsidan kölad; sidorna med ett utskott vid basen 55, 6. — 6—8. Sk.—Dlr., Uppl., mindre allm. — var. *acutifólius* Fieb., bl. spetsigare än huvudformens.

5. **P. zosterifólius** Schum. **Tångnate**. Stjälkbl. vanl. över 1 dm långa, deras snärp 3—4 cm; axskaft slutl. 3—6 cm l., säll. kortare; ax vanl. av 7—9 kretsar, mångblmga; fr. 3 (4) $\times 3$ mm, ngt plattad, m. kortsprötad, med ngt knölig ryggköl. — 7, 8. Sk.—Ångml., mindre allm.

6. **P. acutifólius** Link. **Bandnate**. Stjälkbl. knappt 1 dm l.; snärpet 3 cm, vanl. mörkare än hos föreg.; axskaft m. kort (10 mm); ax fåblmga (vanl. 3 kretsar); fr. som föreg. — 7, 8. Blott söder om linjen Uppl. (Örbyhus)—Örebro—Göteborg, sällsynt.

⊂ *acut. × zosterifólius*, m. sälls., t. ex. Drottningholm.

7. **P. trichoídes** Ch. et Schl. **Hårnate**. Stj. trind, rikgrenig som hos *P. vaginatus*; bl. m. smalt jämbnr., mörkgröna; snärpslidor mörkbruna, öppna; axskaft 1—3(—6) cm; ax av några få, närsittande kretsar; fr. 3×2 mm, ngt plattad med vanligen m. e. m. knölig ryggköl. — 7—8. M. sälls., Sk. (Lund), Vg. (Göteborg), sydlig art. Genom pistill o. fr. m. m. mer besläktad med närmast föregående än efterföljande arter.

8. **P. rútilus** Wolfg. **Styvnote**. Bl. ngt bredare och ljusgröna, eljest som föreg.; snärpslidor ljusare, varaktiga, vid basen slutna; fr. med kullriga sidor, liten, $2,25 \times 1$ mm. — 7, 8. Sk., Ög., Uppl., Jtl., sälls.

9. **P. mucronátus** Schrad. **Uddnate**. Stjälkbl. 50×2 (60×3) mm; snärpslidor brungröna, som unga slutna, äldre Brustna i två hälfter ell. upprispade; ax med ngt åtskilda kretsar; fr. som föreg. — 7, 8. Sk.—Söderhamn, mindre allm.

⊂ *mucr. × obtusifólius*, \times *panormitanus*, \times *pusillus*, sälls.

10. **P. panormitánus** Biv. **Veknate.** M. spenslig men ofta högväxt; bl. $30 \times 0,5$ ($50 \times 1,5$) mm; snärpslidor bruna, slutna, slutl. upprispade; fr. liten, vanl. $2 \times 1,1$ (1.5) mm. — 7, 8. Sk.—Vb., sälls. (allmännare än *P. rutilus*), ofta i bräckt vatten. Formen med bredare fr. är f. *platycarpus* Fisch. — var. *minor* Biv., bl. m. smala men styva, är allmännare än huvudformen, som är en sydligare växt.

11. **P. obtusifolius** M. et K. **Klynnenate.** Stj. ofta klynnelikt grenad upptill; stj:bl. 60×2 (70×3) mm, slutl. brunaktiga till svartbruna, obetydligt uddspetsiga; snärpslidor 10—15 mm, öppna; axskaft omkr. 10 mm l.; ax av vanligen tätställda kretsar; fr. $3 \times 1,75$ ($3,5 \times 2$) mm, ofta småknölig å ryggkölen. — 7, 8. Sk.—Ångml., spridd. — f. *insólitus* Tis., blomkretsar ngt skilda (som hos *P. mucronatus*).

12. **P. pusillus** L. **Gropnate.** Stj. ofta nästan trind, eljest som föreg.; bl. smalare, vanl. 1—1,5 mm br.; snärpslidor 5—10 mm, öppna; axskaft 10—30 mm; fr. som föreg., men ngt mindre. — 7, 8. Sk.—Lpl., Öl., Gtl., t. allm. (nordligare än föreg.). — f. *tenuíssimus* M. et K., bl. blott 0,5 mm br.

13. **P. alpinus** Balb. **Rostnate.** Stj. upptill ofta klynnegrenad och försedd med skaftade flytbl.; skaft o. skiva ungefär lika långa; undervattensbl. vanl. 15—20 mm breda, säll. bredare (f. *latifolius* Cham.), stund. korta och ngt smalare, 5×1 ($9 \times 1,5$) cm (f. *brevifolius* Tis.) eller m. långa, 15×1 (1,5) cm (f. *longifolius* Læst.); smalbladigare former, bl. 100×5 (8) mm, äro f. *linearifolius* Hagstr.; fr. plattad, mandelformad, med spröt, $3,5 \times 2,5$ mm. — 7, 8. Sk.—n. Lpl., Gtl., t. allm.

× *alp.* × *gramineus* (Nrk.), × *natans*, × *polygonifolius* (Sk.), m. sälls.

14. **P. polygonifolius** Pourr. **Bäcknate.** Ofta lågväxt, i bäckar mer långsträckt (f. *lancifolius* Cham., syn. f. *angustifolius* Fr., f. *largior* Tis.); flytbladsskaft typiskt längre än skivan; fr. trindryggad, som torr upptill kölad, liten, $2 \times 1,5$ mm. — 7, 8. Sk.—s. Hls., mindre allm. — Vanligast är var. *amphíbius* Fr. lågvatten o. uttorkade ställen, bl. ofta breda, ngt hjärtlika.

15. **P. colorátus** Vahl. **Källnate.** Näst. ännu lågväxtare än nästföreg.; alla bl. med skaftet kortare än skivan, de översta flytbladsartade men tunna o. med breda skaft; axskaft, ax o. pistill som nästföreg.; fr. m. liten, $1,5 \times 1$ mm, eljest som föreg. — 7, 8. Sk. på spridda ställ., Bl. sälls. (Marielund), Gtl. flerest. — f. *terrestris* Tis. vanligaste formen å uttorkade ställen.

≈ *col.* × *gramineus*, Gtl., Tänglingsmyr.

16. **P. natans** L. **Gäddnate** Högväxt; flytbl. långskaft. med vanl. stor skiva, 9×4 (10×5) cm, ngt hjärtlik; snärp långt, 10 cm ell. mer, med ljusa hinnkanter o. låga åsar; fr. trindryggad, stor, 4,5—2,5 mm **55**, 7. 6—8. Sk.—n. Lpl., Öl., Gtl., allm. — var. *prolixus* Koch (var. *fluvialis* Fr.), bl. smalare med utdraget skaft, stamled långa.

17. **P. gramineus** L. **Gräsnate**. Stj. ofta förlängande sig med axbärande grenar av 1:a till 4:e ordningen, med flytbl.; i djupt ell. rinn. vatten ofta utan flytbl. och med korta undervattensbl. (var. *lacustris* Fr.) eller långa, 7—11 cm (var. *fluvialis* Fr.); på uttorkade ställen blott flytbl. (var. *terrestris* Fr.); snärp varaktiga, 20—25 mm l.; axskaft förtjockade, stundom tillika med översta ledstycket långt utdragna (f. *longipedunculatus* [Mér.]); fr. trindryggad (som torr ofta kölad), liten, $2,5 \times 2$ mm **55**, 9. — 7, 8. Sk.—Lpl., Öl., Gtl., t. allm. Till var. *fluvialis* Fr. höra f. *angustifolius* Tis. (bl. m. smala), f. *Wolfgangii* (Kihlm.) Hagstr. (bl. 7—10 mm br.), f. *septentrionalis* Tis. (bredbladig; Norrl:s älvar).

≈ *gram.* × *lucens* (P. Zizii M. et K.), stj:bl. m. kort skaft., de översta dock alltid längre än skivans tillspetsade del; flytbl. vanl. blott i grunt vatten (f. *coriaceus* Nolte); h. o. d. bland stamarterna. — var. *elongatus* (Fieb.) Hagstr., övre ledstycken utdragna. — var. *validus* (Fieb.) med korta d:o (1—6 cm), omfattande f. *communis* Hagstr. med 1—2 cm br. stj:bl., den vanligaste formen; f. *lucescens* (Tis.) med bredare bl. men svagare snärp; f. *lucentiformis* Hagstr. med 2,5—3 cm br. bl., längre bladskaft, mer *lucens*-lika snärpslidor. — Storbladiga former av denna hybrid skiljas fr. *P. lucens* gm den *gramineus*-lika förgreningen.

≈ *gram.* × *lucens* × *perfoliatus* (P. Torssandri Tis.), Sdml. (Vårdinge, sjön Sillen), Uppl., Vg. (Trollhättan, Skärsho).

≈ *gram.* × *natans* (P. sparganifolius Læst., P. Tiselii Richt.), bl. ofta m. långa o. smala; Sk.—Lpl., sällsyntare än *gram.* × *lucens*.

≈ *gram.* × *perfoliatus* (P. nitens Web.), den allmännaste *gram.*-hybrid; snärp kortare o. förgängligare än hos *gram.*; säll. fruktificerande, men rikaxig; omfattar 3 former: var. *subgramineus* (Raunk.) Hagstr., de översta bl. mer *gram.*-lika med tydliga, breda skaft; var. *subperfoliatus* (Raunk.) Hagstr., övre bl. oskaft. med hjärtlik ell. avrund. bas; var. *subintermedius* Hagstr., översta bl. med lansettl. bas ell. otydligt brett skaftade (hit hör den allmännaste formen, f. *typicus* (Tis.) Hagstr., stj:bl. 35×9 (50×10) mm).

⊃ *gram.* × *polygonifolius* (P. Seemenii A. et Gr.), hittills blott Sk. (Pinneåu) o. Sm. (Alsterån).

⊃ *gram.* × *prælongus*, blott känd från en lokal på jorden, Borås. (Är ej P. *gram.* × *præl.* Almqu., P. *Lundii* Richt., som är P. *gram.* × *perfoliatus*.)

18. **P. lucens** L. **Glansnate.** Högväxt; stj. förlängd med oftast blott en gren; sterila primärgrenar alltid enkla; stj:bl. vanl. m. stora, 15 × 4 cm, utdraget lansettl., stundom ända till 3 dm l. (f. *insignis* Tis.). stundom med reducerad skiva (blott bladskaftet o. mittnerven, f. *acuminatus* Schum.); snärp långa (hos stj:bl. omkr. 8 cm) med höga dubbelåsar; grenblad alltid likformiga, kortskaft., lansettl., med korta, breda nervfält, aldrig omvandlade: axskaft förtjockat, stundom jämte översta ledstycket långt utdraget (f. *excelsus* Hagstr.); fr. stor 4 × 3 (4,5 × 3,5) mm med m. obetydlig köl. 7, 8. Sk.—Mpd, Jtl., Gtl., mindre allm. (nordligast vid Håsjö—Ragunda, varifrån gränsen går näst. rakt söderut till Hallsberg och vidare västerut genom Dalsland till Kristiania-trakten).

⊃ *lucens* × *natans*, ofta med verkliga flytbl.; stj.-bl. vanl. m. långa, smala; snärp långa; alltid steril; sälls., Sk. (Helgeå), Sm. (Vrigstad), Uppl. (Vallstanäs).

⊃ *lucens* × *perfoliatus* (P. *decipiens* Nolte), stj:bl. stora, vanl. 10 × 2 (15 × 6) cm; snärp 2,5—6 cm l., mindre varaktiga än hos *lucens*; flodformernas bl. ofta smalare, mer utdragna; Sk., Hl., Sdml., Uppl. (Fyris o. Mälaren). sälls.

19. **P. prælongus** Wulfen. **Långnate.** Stj. högväxt, grov, upptill ofta rikgrenig; bl. mörkgröna, vanl. 15 × 2 (—20 × 3) cm eller smalare (var. *angustifolius* Gr.). med långa hinnartade, bleka snärp utan åsar; fr. upptill skarpkölad, 5 × 3,2 (—5,3 × 3,5) mm. — 6, 7. Sk.—n. Lpl., mindre allm., Gtl. sälls. — f. *elegans* Tis. har upptill förlängda ledstycken o. långa axskaft, 2—3 dm.

20. **P. perfoliatus** L. **Ålnate.** Högväxt o. m. rikt grenig upptill; ofta med många m. korta sicksackställda stamled under primäraxet; bl. av varierande form, men alltid med hjärtlik bas o. m. e. m. trubbig, rännformig spets, än utdragna (v. *gracilis* Fr., omfattande f. *lanceolatus* Bl. och f. *longifolius* Tis.), än korta o. rundade (v. *rotundifolius* Wallr.); snärp m. förgängliga; axskaft vanl. korta (—4—5— cm); stift smala med högt, rundat märke; fr. medelstor, 3,25 × 2,25 mm, trindryggad. — 6—8. Sk.—n. Lpl. allm.

21. **P. densus** L. **Dvärgnate.** Stj. vanl. låg, rikt klynne-

grenig; ledstycken korta, vartannat så kort, att bl. tyckas motsatta; bl. små med ngt rännformig, trubbig spets, halvt omslidande; fr. kölhryggad, tunnskalig, plattad. — 7—9. Hall. ford. om, möjligen numera utgången.

3. *Ruppia* L. (11, 5).

- a. Ståndarknpr dubbelt så långa som breda; frukter föga sneda, utan spröt; frukternas enskilda skaft 1—2 cm l., flera ggr kortare än det gemensamma, som slutligen är spiralrullat. 11, 5, 56, 1, 1. **spirális**
- aa. Stknpr lika l. som br.; frukternas ensk. skaft näst. lika långa som eller längre än det gemensamma.
- b. Frukter föga sneda utan spröt; enskilda skaft litet kortare än det gemensamma. 56, 3 2. **bráchypus**
- bb. Fr. m. sneda, näst. halvmånformiga; enskilda skaft 1—2 cm, omkring dubbelt så långa som det gemensamma. 56, 2, 3. **rostelláta**

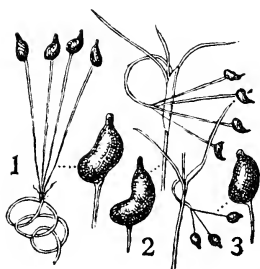

Fig. 56. *Ruppia*, 1 *spirális*, 2 *rostelláta*, 3 *brachypus*.

1. **R. spirális** (L:s herb.) Dumort. **Skruvnate.** 3—5 dm l.; bl. 3—10 cm l., trådsmla; fr. 2—3 mm l.; fruktskaft trådsmla till 4(—7) dm l. 7—9. Boh.—Ög., Öl., Gtl., i havet, grunt vatten, mindre allm.

2. **R. bráchypus** J. Gay. **Smånate.** 1—3 dm, lik föreg., men gemens. fruktskaft högst 10 mm, enskilda 5 mm. — Som föreg., Boh.—Sdml., Öl., Gtl., sälls.

3. **R. rostelláta** Koeh (*R. marítima* L. 1753 delvis). **Hårnate.** Lik de föreg. Boh.—Hls., Gtl., mindre allm.

4. *Zannichéllia* L. (36, 4).

- a. Den mogna fruktens stift långt, av hela ell. halva fr:s längd; fr:s färg brunröd, längs den konvexa kanten knölig.
- b. Bl. ungefär 1 mm br. eller bredare; fr. halvmånformig, rak eller föga krökt, oskaftad; dess stift ungefär av halva fr:s längd, 57, 1, 1. **major**
- bb. Bl. ej 1 mm br.; fr. halvmånform., vanl. krökt, m. e. m. långskaftad; dess stift ofta lika l. som fr., 57, 2, 2. **pedunculáta**
- aa. Den mogna fr:s stift kort, ungef. $\frac{1}{4}$ av fr:s längd; skaftet m. kort.

- b. Fr. gröngrå eller gulgrå, längs konvexkanten icke eller otydl. knölig, 57, 5, 3. **repens**
 bb. Fr. rödbrun, längs kanten tydligt knölig, 57, 6, 4. **polycarpa**

1. **Z. major** Boenn. (*Z. palustris* hos flera förf., ej L.). **Storsärv.** Stj. omkr. 1 mm tjock, ljusbrun ell. vitaktig, 0,3—0,5(—1) m l., i vatten upprät, på dy nedligg., rotstående; bl. mörkgröna, 50 × (0,7—2) mm; märkena i blom ungefär kretsruna, 1 mm br.; frukter 2—4, mörkt brunröda, 5

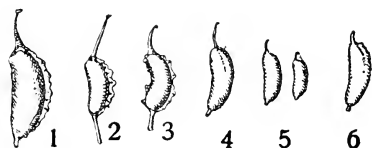

Fig. 57. *Zannichellia*. frukter, 1 major, 2 *pedunculata*, 3 *ped. var. gibberosa*, 4 *pedunculata* × *repens*, 5 *repens*, 6 *polycarpa* (alla 3, 1).

—7 mm l., platta, konvexkanten vanl. med, sällan utan en rad knölar, förenade av en låg köl. — 7—9. S. o. mell. Sv., i havet, täml. sälls.

2. **Z. pedunculata** Rehb. (*Z. palustris* β *pedicellata* Wg, *Z. pedicellata* Fr.). **Skaftsärv.** Lik föreg., men ngt finare o. smalbladigare; fr. som föreg:s men ljusbruna ell. vitbruna, omkr. 4 mm l.; stiftet ofta gående i vinkel mot fr:s längdaxel; konvexkanten med tydligare ryggenlik kam än hos föreg. (stundom bägge kanterna, var. *gibberosa* Rehb., 57, 3). — Som föreg., mindre allm.

∞? *ped.* × *repens*, fr. grågröna, nästan utan kantknölar, smalare än föreg:s, 57, 4, ej sälls.

3. **Z. repens** Boenn. (*Z. polycarpa*, Hartm., ed. 11 o. 12 m. fl., ej Nolte). **Småsärv.** Till växt som de föreg. men m. finare än bägge; stj. näst. borstfin, ljusgul; bl. $\frac{1}{4}$ — $\frac{1}{3}$ mm br., kortspetsade; fr. 4—6, trindare än hos de föreg., 2—3 mm l.; konvexkanten utan tydlig köl eller kam. — Allmännare än de föreg., Skandinav:s alla kuster; Uppsala, slottsdammen, Mälaren, Vänern.

(4. **Z. polycarpa** Nolte, Rehb. **Grovsärv.** Lägre o. grövre än nästföreg., täml. kortbladig, bl. o. fr. mörkfärgade som *Z. major*; fr. 3—4 mm l., breda, plattade. — Boh. (o. Hall.?), fordom; f. ö. södra Östersjön, mell. o. södra Europa.)

Familj Najadaceæ.

Najas L. (36, 3, 42, 4).

Tunna men täml. styva, spröda, fintaggiga, rikt förgrenade undervattensväxter. ☉

- a. Bladslidor helbräddade; skivor buktigt glessågade o. vasstandade; tvabyggare; 58, 1, 1. *marina*
 aa. Bladslids kant kamlikt hårig; skivor m. fint o. tätt vasstandade; sambyggare; 58, 2, 2. *flexilis*.

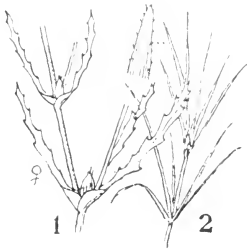

Fig. 58. *Najas*, 1 *marina*, 2 *flexilis*.

1. *N. marina* L. (*N. major* All.). **Havssärv.** Ganska styv, blekgrön ell. brunakt., 1—5 dm l.: bl. nervlösa, 1—2 mm br. ☉ 7—9. Sk.—Hls., i havet, grunda vikar; Gtl. insjöar, sälls.

2. *N. flexilis* (Willd.) Rostk. et Schmidt. **Sjösärv.** Mjukare, mindre o. spensligare än föreg.; bl. 1-nerviga, knappt 1 mm br.; frö 2,5—3 mm l. 7—9. Uppl., sjön Hederviken, men sedan 1874 ej mer funnen där. — f. *microcarpa* Hj. Nilss., frö omkr. 2 mm l. Sk., Ringsjön, m. sälls.

Familj Juncaginaceæ.

- a. Blmr i lång o. smal, axlik klase på stängel; ståndarstr. omärkliga: märken pensellika; frukt av 3 eller 6 smala delfrukter. 19, 6, 59, 1, 2, . . . 1. *Triglochin*
 aa. Blmr i kort, fåblmg klase på stjälk: ståndare med

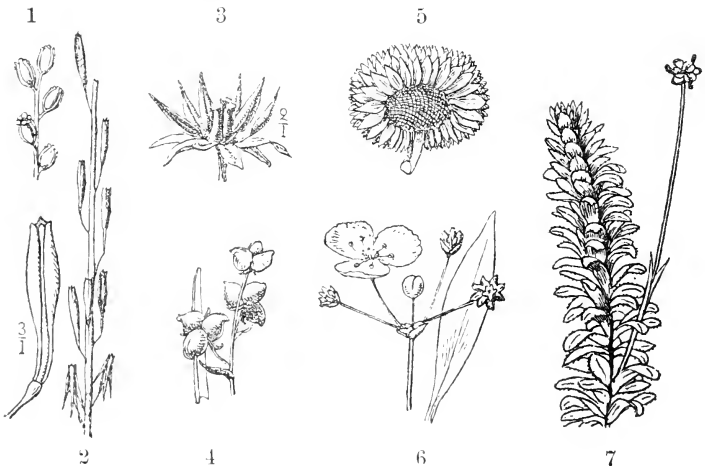

Fig. 59. 1 *Triglochin maritima*, 2 *T. palustris*, 3, 4 *Scheuchzeria*, blma o. fruktställning, 5 *Sagittaria*, frukter, 6 *Echinodorus ranunculoides*, 7 *Elodea*.

sträng; märken finvårtiga; fr. av 3(—6) uppblåsta fröhus (baljor). 59, 3, 4, 2. *Scheuchzeria*

1. *Triglóchin* L. (19, 6).

- a. Klyvfrukter 6-delade, äggformiga, på utstående skaft, 59, 1, 1. *maritima*
 aa. Klyvfr. 3-del., smalt klubblika, på upprätta skaft, 59, 2, 2. *palustris*

1. **T. *maritima*** L. **Havssälting.** 3—5 dm; rosettbl. 2—3 dm l., 2 mm br., köttiga, saltsmakande; klasen 1—3 dm l.; blmr o. fr. gröna. 2 6—9. Boh.—Vb., Gtl., havsstränd. allm., inne i landet sälls.

2. **T. *palustris*** L. **Kärrsälting.** Som föreg., men spensligare. 2 6—8. Sk.—Lpl., Gtl., kärrängar allm.

2. *Scheuchzeria* L. (59, 3, 4).

S. *palustris* L. **Kallgräs.** 1,5—2 dm; bl.-slidor vidgade, skivor 1—2 dm l., 2 mm br.; kalk blekt gulgrön. 2 6. Norra Sk.—Lpl., Öl., skogskärr, myrar, mindre allmän.

Familj *Alismatácea*.

Vatten- o. kärrörter med 3 foder- o. 3 kronbl.: frukt av talr. småfrukter.

- a. Blmr 2-könade; stånd. 6.
 b. Småfrukter i tät krets i platt samling, 19, 7, 1. *Alisma*
 bb. » i spiral i rund samling, 59, 6, . 2. *Echinódorus*
 aa. Blmr sambyggare; stånd. talrika; småfr. i tät, rund samling, 59, 5, 3. *Sagittária*

1. *Alisma* L. (19, 7).

a. Kronbl. dubb. så l. som foderbl.; stånd. dubb. så l. som fruktämnen; småfrukt:s rygg med enkel fåra 1. *plantágo-aquática*

aa. Kronbl. 1½ ggr så l. som foderbl.; stånd. jämnhöga med fruktä.; småfr. med 2 grunda ryggfårar 2. *arcuátum*

1. **A. *plantágo-aquática*** L. **Svalting.** 0,3—1 m; bl. i rosett, äggrunt lansettlika till lansettl. med 5 till flera parallella nerver, rent gröna; blomställn. m. yvig, pyramidalisk, av många grenkretsar; kronbl. vita ell. skära. 2 7, 8. Sk.—Lpl., Gtl., stränd, diken, allm. — f. *lanccolátum* Buchen., bl. smalt lansettl. med spetsig bas.

— f. *angustissimum* (DC.) A. et Gr. (A. pl. var. *graminifolium* Wg), m. e. m. nedsänkt i vatten, bl. flytande, jämbreda.

2. **A. arcuatum** Michalet. Omkr. 0,3 m; bl. lansettlika till jämbreda, kortskaftade, blågröna; blomställn. av några få grenkretsar, vågrätt utspärr. ell. nedåtböjda. 2. Ög., Uppl., Gtl., m. sälls., diken o. dyl.

2. **Echinódorus** L. C. Rich.

E. ranunculoídes (L.) Engelm. (Alisma ran. L., A. *angustifolium* Gilib.). **Flocksvalling.** 1—2 dm; bl. (smalt) lansettl., 3-nerv.; blmr vanl. i fåblmg enkel flock. 2. 6—8. Öl., Gtl. o. de sydl. landskapen, sälls., kärr, bäckar, stränder. — f. *zosterifolius* Fr. med smalt jämbreda flytblad.

3. **Sagittária** L.

a. Flytblad (liksom luftbladen) med pillik skiva;

stknpr rödbruna 1. **sagittifólia**

aa. Flytblad med avlång skiva; stknpr gula 2. **natans**

1. **S. sagittifólia** L. **Pilblad.** 0,5—1 mm; bl. uppräta ur vattnet eller flytande; pillika bl. med utåtrikt. flikar, lika l. som skivan i övrigt; därjämte jämbreda undervattensbl.; blmr i 3-taliga kretsar, ♀ nederst, ♂ överst; kronbl. 15 mm l., vita med purpurröd bas. 2 7, 8. Sk.—Lpl., åar, sjöar, mindre allm.

2. **S. natans** Pall. (S. sag. var. *tenúior* Wg). Bl:s basalflikar nedåtrikt., konverger., m. kortare än skivan i övrigt; kronbl. omkr. 7 mm; Ång., P. o. L. lpmk., m. sälls.

Familj **Butomáceæ.**

Bütomus L. (23).

B. umbellatus L. **Blomvass.** Stängel trind, uppräta, 0,5—1,5 m; bl. ngt kortare, jämbred., uppräta, svagt 3-kant., 6—10 mm br.; blmr i stor flock; kalk skär. 2 6—8. Åar, stränd., Sk.—Lpl., Öl., Gtl., täml. sälls., i Mälarlandskapen allm.

Familj **Hydrocharitáceæ.**

a. Undervattensväxt, långgrenig, tät- och småbladig;

blma några mm bred, 48, 3, 59, 7, 1. **Elodéa**

aa. Flytande vattenväxter med bl. i rosett, blma ett par cm bred.

- b. Bl. uppräta, jämbreda, i kanten fintorniga,
48, 1, 2. Stratiótes
 bb. Bl. rundat njurlika flytblad, (**48, 2**), 3. **Hydrócharis**

1. **Elodéa** L. C. Rich. (Helodéa).

E. canadensis L. C. Rich. **Vattenpest.** 0,5 ända till 1 m l., mörkgrön; bl. 3(—4) i krets, m. fint vasstandade, genomlysande; blmr (hos oss blott ♀) nående över vattnet med långt, trådsmalt fruktämne och små vita hylleblad. **2 7, 8.** Hemland N. Amer., sedan 1840 i Europa, omkr. 1880 inplanter. i Sv., nu självspidd till sjöar o. åar, Sk.—Gstr., mindre allm., flerst. ymnig.

2. **Stratiótes** L.

S. aloïdes L. **Dyborre, Vattenaloe.** Djupt flytande, löst rotfäst eller fri, efter blomn. sjunkande; blmr (hos oss blott ♀) stora, kortskaftade; kronbl. vita; de utbildade ståndarna orangegula; märkena (6 tvåkluvna) gulvita. **2 7.** Sk.—Hls., grunda vikar, vattengropar, täml. sälls.

3. **Hydrócharis** L.

H. morsus ranæ L. **Dyblad.** Fritt flytande med hängande trådrötter; flytbl. omkr. 3 cm br., bågnerviga; blmr 1,5 cm br.; kronbl. vita. **2,** övervintrande genom lossnande, sjunkande knoppar. **7.** Sk.—s. Nrl., Gtl., t. sälls., stillare vatten, vikar, åar.

Familj **Gramínea.** **Gräs.**

En gräsblomma består av 3 (hos *Anthoxanthum*, *Arectagrostis*, *Hierochloë* och *Catabrosa*-arter 2, hos *Cinna* och *Vulpia* blott 1) ståndare samt en pistill med 2 märken (hos *Nardus* ett enda), nästan alltid dun- eller plymlika. (Blomhylllet består blott av ett par ytterst små fjäll.) I några fall är blmn blott ♂ eller ♀. Den omges av 2 fjäll, som kallas agnar eller *blomfjäll* (blmfj.), ett yttre fastare, som är ett täckblad eller skärmbblad, och ett inre, mera hinnartat, som är ett förblad, vänt mot axets huvudaxel (yblmfj., iblmfj.).

Blommorna sitta tvåsidigt (omväxlande åt höger o. vänster), så att småaxet är m. e. m. plattat. Nederst sitta 2 tomma fjäll (undantag göra *Oryza*, *Coleanthus*, *Digitaria*, *Catabrosa*-arter m. fl.), som äro täckblad eller skärmbblad utan blommor och därför här kallas *tomfjäll* (tmfj.: med ett äldre namn »skärmfjäll»); efter dem följa omväxlande åt vardera sidan de förut omnämnda ytterblomfjällen (vart och ett med sin blomma). Ett småax med 2 blr har således åt vardera sidan två fjäll: de två nedre tmfj., de två övre blmfj. (yblmfj.); ett småax med blott 1 blma (t. ex. *Agrostis*) har 3 dylika fjäll (2 tmfj., 1 yblmfj. och dessutom 1 innerblomfjäll).

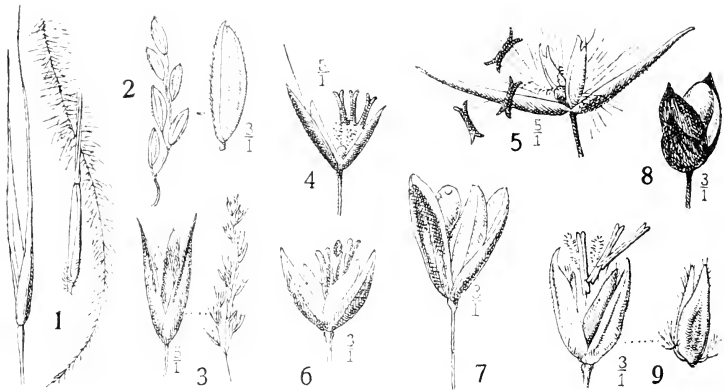

Fig. 60. 1 *Stipa*, 2 *Oryza*, 3 *Cinna*, 4 *Agrostis canina*, 5 *Calamagrostis lanceolata*, 6 *Milium*, 7 *Melica uniflora*, 8 *Panicum miliaceum*, 9 *Typhoides arundinacea*.

- a. Småax (alla eller en del) tydligt skaftade. (aa, se sid. 67.)
- b. Blomställn. en öppen vippa, delvis med långa grenar;
småax klaslikt ordnade.
- c. Småax utan tomfj., 60, 2, 5. **Oryza**
- cc. Tomfj. 2 ell. flera.
- d. Småax 1-blmga.
- c. Tomfj. 3 (det översta motsvar. en könlös blma), 60, 8, 2. **Panicum**
- cc. Tomfj. 2 (hos *Typhoides* dessutom 2 inre, smärre).
- f. Yblmfj. med ett borst i spetsen eller på ryggen.
- g. Borstet flera dm l., dunhårigt, 60, 1, . . 10. **Stipa**
gg. > kortare än 1 cm.
- h. Yblmfj. örtartat, grönt, utan hår vid basen; ståndare 1, 60, 3, 14. **Cinna**
- hh. Bägge blmfj:n hinnaktiga: st. 3.
- i. Blmfj. utan hår vid basen.
- k. Nedre tmfj. kortast; yblmfj:s borst fäst nära spetsen; småaxets axel stundom borstlikt förlängd bredvid blm, 69, 8, 15. **Apéra**
- kk. Övre tmfj. kortast; yblmfj:s borst fäst på ryggen, 60, 4; 70, . . . 16. **Agróstis**
- ii. Blmfj. med fina hår vid basen, 60, 5, 17. **Calamagrostis**
- ff. Yblmfj. utan borst.
- g. Yblmfj. ört- ell. hinnartat.

- h. Tomfj. nästan jämnstora, längre än blmfj. **60, 4; 70.** 16. **Agróstis**
- hh. Tomfj. olikstora, ej längre än blmfj.
- i. Tmfj. köhlade o. spetsiga; st. 2, . . . 13 c. **Arctagróstis**
- ii. Tmfj. trindryggade, trubbiga: ståndare 3: **60, 7.** 33. **Mélica**
- gg. Yblmfj. slutl. hårt, glansigt.
- h. Tmfj. trindryggade; inga rudiment till flera blr.
- i. Tmfj. 2, **60, 6,** 11. **Milium**
- ii. 3, **60, 8,** 2. **Panicum**
- hh. Tmfj. köhlade; vid blmfj:s bas 2 små pensellika tmfj., **60, 9.** 7. **Typhoides**
- dd. Småax 2—flerblmga.
- e. Småaxets nedre blma felslagen ell. åtm. könlös; småax därigm med 3 tomfj.: blmfj. fast, ngt glansigt; **60, 8.** 2. **Panicum**
- ee. Småaxets nedersta blma ej könlös.
- f. Yblmfj. med ett borst i spetsen eller på ryggen.
- g. Småaxets blr 3, alla i jämnhöjd; de båda sidoblrna ♂: vålluktande gräs; **61, 1, 2,**
- gg. Småaxets blr 3 på olika höjd, eller 2.
- h. Tmfj. näende över blmfjn: blr 2 (sällan flera).
- i. Yblmfj. hårt.
- k. Yblmfj. broskartat, slutl. vidvuxet frukten: bägge blrna ♀.

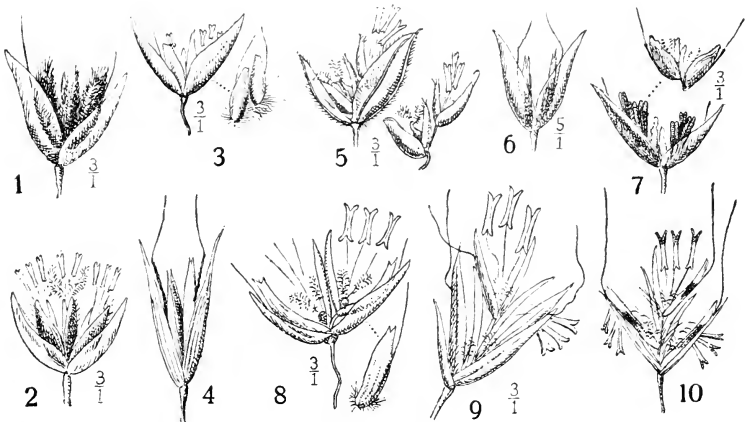

Fig. 61. 1 Hierochloë alpina, 2 Hier. odorata, 3 Vahlodea, 4 Avena fatua, 5 Holcus lanatus, 6 Aira caryophyllca, 7 Corynephorus, 8 Deschampsia flexuosa, 9 Trisetum flavescens, 10 Avena pubescens.

- l. Yblmfj. kölat, med hel spets,
61, 3, 22. Vahlódea
- ll. Yblmfj. trindryggat, m. klujen
spets, **61, 4, 25. Avéna**
- kk. Yblmfj. hinnaktigt, starkt glän-
sigt, fritt från fr.; övre blmn
♂, **61, 5, 19. Holcus**
- ii. Yblmfj. mjukt hinn- ell. örtartat,
trindryggat.
- k. Yblmfj:s borst hårfint; yblmfj.
med klujen spets; **61, 6, 20. Aira**
- kk. Borstet mittpå ledat, med klubb-
lik spets; yblmfj. med hel spets;
61, 7, 23. Corynéphorus
- hh. Tmfj. ej ell. knappt nående över
blmfjn.
- i. Småax 2-blga (**61, 8**).
- k. Bägge blrna ♀; yblmfj. hinn-
aktigt, tvårhugg. m. flertand.
spets, **61, 8, 21. Deschampsia**
- kk. Nedre blmn ♂; yblmfj. nedtill
örtartat m. klujen spets, **48, 6, . 26. Arrhenátherum**
- ii. Småax 2—3(fler)-blmga; alla blr ♀.
- k. Yblmfj. med klujen spets o. ett
borst på ryggen, **61, 9, 10.**
- l. Yblmfj. trindryggat, **61, 10, . 25. Avéna(-strum)**
- ll. Yblmfj. kölat, **61, 9, 24. Triséturn**
- kk. Yblmfj. m. hel ell. urnupen spets
och ett borst i ell. strax nedom
spetsen, **62, 1—3.**
- l. Axfjäll trindryggade.
- m. Yblmfj. med hel spets, **62,**
1; tmfj. 1—3-nerviga; blad-
slidor klugna; **24 42. Festúca**
- mm. Yblmfj. med urnupen spets,
62, 3; tmfj. mångnerv.; blad-
slidor hela halvvägs upp;
⊙ (**62, 3; fig.**) **46. Bromus**
- ll. Axfjäll vasst kölade; tmfj. 1
—3-nerviga (**62, 2**) **45. Zerna**
- ff. Yblmfj. utan borst (**62, 4—8**).
- g. Småax med 3 blr i jämnhöjd, **61, 2; de**
två sidoblarna ♂; vålluktande gräs **9. Hieróchloë**
- gg. Småaxets blr på olika höjd (**62, 5—7**).
- h. Snärp hinnaktigt.
- i. Yblmfj. spetsigt.

k. Yblmfj. kölat, **62**, 5.

l. Yblmfj. ej lossnande vid mog-
naden.

m. Småax före och efter blomn.
äggrunt ell. avlångt, **62**, 5, 37. **Poa**

mm. Småax f. och e. blomn. jämn-
brett, **62**, 4. 45. **Zerna**

ll. Yblmfj. avfall., kvarlämnande
iblmfj. kring frukten, **66**, 4, . 37, b. **Eragrostis**

kk. Yblmfj. trindryggat.

l. Yblmfj. ört- ell. hinnartat; små-
axets blr flera, alla lika: **62**, 8. 42. **Festuca**

ll. Yblmfj. något broskartat; de
2-könade blrna 2 och därjämte
en översta, förkrympt, klubb-
formig blma, **62**, 6. 33. **Melica** (nutans)

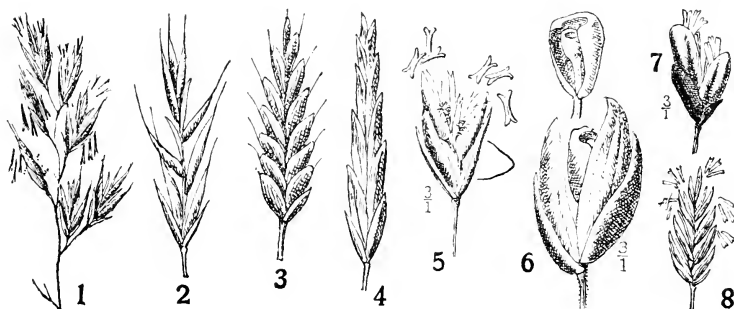

Fig. 62. 1 *Festuca rubra*, 2 *Zerna erecta*, 3 *Bromus secalinus*, 4 *Zerna incermis*,
5 *Poa nemoralis*, 6 *Melica nutans*, 7 *Catabrosa aquatica*, 8 *Festuca pratensis*.

ii. Yblmfj. trubbigt, m. e. m. tandat,
trindryggat, **62**, 7.

k. Småax vanligen 2-blmgä, **62**, 7, 32. **Catabrosa**

kk. Småax flerblommiga, **63**, 1—5. (aquatica)

l. Blr med korta hår vid basen.

m. Tomfj. mycket kortare än
småaxet; yblmfj. o. iblmfj.
olikstora; **63**, 1, 38. **Colpódium**

mm. Tomfj. näst. av axets längd;
blomfjällen jämnstora;
63, 2, 39. **Scolochloa**

ll. Blr utan hår.

m. Småax hjärtlika med rund-
trubbiga fjäll, **63**, 3, . . . 34. **Briza**

mm. Småax avlånga.

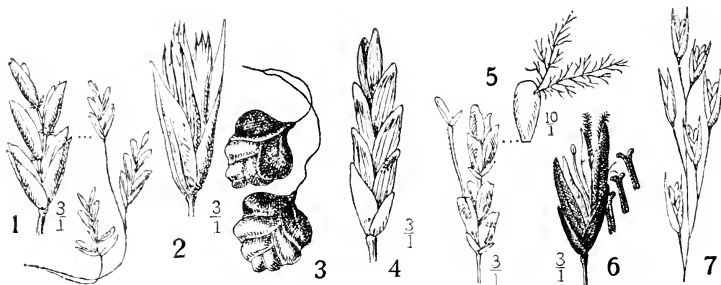

Fig. 63. 1 *Colpodium pendulinum*, 2 *Scolochloa arundinacea*, 3 *Briza media*, 4 *Glyceria aquatica*, 5 *Puccinellia distans*, 6 *Molinia*, 7 *Sieglingia*.

- n. Stift långa: tomfj. 1-nerviga: **63**, 4, 40. **Glyceria**
- nn. Märken utan stift: tomfj. 1- o. 3-nerviga; **63**, 5, 41. **Puccinellia**
- hh. Snärp upplöst i hår.
- i. Ax fjäll spetsiga o. kölade: tomfj. olikstora; märken purpurroda, svartnande.
- k. Blr omgivna av ymnig hårlighet: mycket stort gräs med mångledat strå: **64**, 1, 28. **Phragmites**
- kk. Blr utan hår vid basen: strå med en enda ledknut nedtill; **63**, 6, 30. **Molinia**
- ii. Yblmfj. urnupet, **75**, 6; tomfj. nästan jämnstora; märken vita; **63**, 7, 29. **Sieglingia**
- bb. Vippa med de flesta grenarna korta, och antingen tät, axlik, eller delad i skilda ax eller småaxgyttringar.
- c. Vippa tät, jämnt axlik, »axvippa»; **64**, 2, 3.
- d. Axvippa ensidig: småax flerblmga; vid varje småax ett blomlöst småax eller s. k. kamformigt svepe; **64**, 2, 36. **Cynosurus**
- dd. Axvippa allsidig.
- e. Småax 1-blmga.
- f. Axvippa ungefär cylindrisk ell. smalt spolförm.: tomfj. utan hinnköl.
- g. Långa borst kring småaxets bas; tomfj. 3; **64**, 3, 4. **Setaria**
- gg. Småax utan borst vid basen: tomfj. 2.
- h. Blmfj. utan hår vid basen.
- i. Tomfj. spetsiga, stundom nedtill förnande; yblmfj. med ett ryggborst; **64**, 4, 13. **Alopecurus**

- ii. Tomfj. trubbiga med borst ell. borst-
udd, inbördes fria: yblmfj. utan
ryggborst: **64, 5, 68, 7-9, 12. Phleum**
hh. Blmfj. med långa hår vid basen; **64, 6. 18. Ammóphila**
ff. Axvippa äggformig; tomfj. med hinnköll . **6. Phaláris**
ee. Småax flerblmga; axvippa huvudlik, vid ba-
sen omgiven av svepelfjäll: **64, 8. 27. Sessleria**
cc. Vippa delad i skilda ax eller småaxgyttringar. **64, 7,**
66, 3.
d. Småax 1-blmga.
e. Småax mycket små, utan tomfj.
f. Småax i flera små rundade, flocklika grupper **13 b. Coleánthus**
ff. Småax i liten, gles axvippa, **5, 3. 32. Catabrósa**

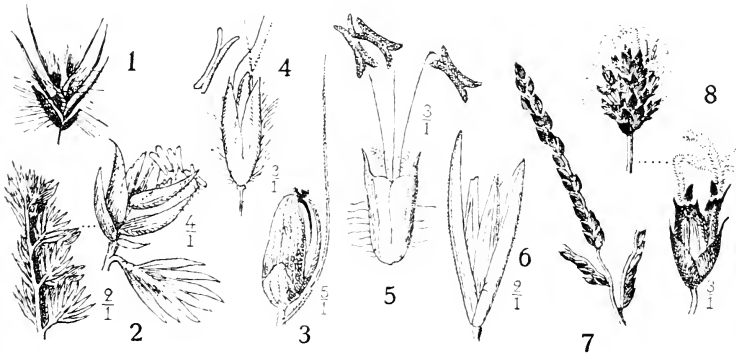

Fig. 64. 1 *Phragmites*, 2 *Cynosurus*, 3 *Setaria viridis*, 4 *Alopecurus pratensis*,
5 *Phleum pratense*, 6 *Ammophila arenaria*, 7 *Digitaria linearis*, 8 *Sessleria*.

- ee. Småax flera mm l. med tydliga tomfj.
f. Tomfj. 3, det översta motsvarande en fel-
slagen eller ätm. könlös blma: yblmfj. per-
gamentartat.
g. Långa borst kring småaxets bas; blom-
ställning en tät vippa: **64, 3, 68, 4, . . . 4. Setária**
gg. Småax utan borst vid basen.
h. Blomställn. vippformig av korta, tjoc-
ka ax **1. Echinóchloa**
hh. Blomst. kvastformig med några få
smala, fingerlikt utspärr. ax. **64, 7, 3. Digitária**
ff. Tomfj. 2 eller 4.
g. Tomfj. 2, 3, 4 längre än blmfjn.
h. Yblmfj. pergamentartat; blomställn.
av smala, fingerlikt utspärr. ax, **64, 7, 3. Digitária**
hh. Yblmfj. ört- ell. hinnartat; blomst. en
smal, t. tät vippa.

- i. Blmfj. näst. jämnhøga, utan borst i spetsen, utan hår vid basen: tomfj. olikstora 13 c. **Arctagrostis**
- ii. Yblmfj. större än iblmfj., med m. kort borst i spetsen och hår vid basen; tomfj. näst. jämnstora, **72, 3**, \simeq **Ammóphila**¹ *arenaria* \times *Calamagr. epigejos*.
- gg. Tomfj. 4 (2 större, 2 inre smärre); blomställn. en smal vippa.
- h. De yttre tomfj. jämnstora, de inre pensellika, m. kortare än blmfj.; stånd. 3; **60, 9**, 7. **Typhoides**
- hh. De yttre tomfj. olikstora, de inre fjälllika med ett borst, bägge längre än blmfjln; st. 2; **5, 4, 65, 1**, 8. **Anthoxánthum**

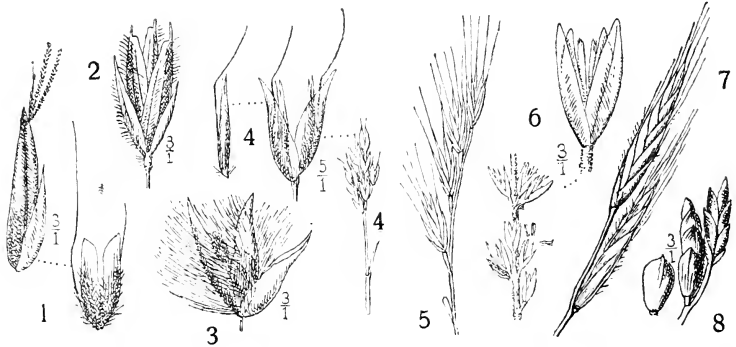

Fig. 65. 1 *Anthoxanthum odoratum*, 2 *Dactylis glomerata*, 3 *Melica ciliata*, 4 *Aira præcox*, 5 *Vulpia bromoides*, 6 *Koeleria glauca*, 7 *Brachypodium silvaticum*, 8 *Puccinellia Borreri*.

dd. Småax 2- till flerblmga.

e. Yblmfj. med ett borst (ell. borstudd i spetsen).

f. Småax 2-blmga; tomfj. jämnhøga med blmfjn; yblmfj. med ett borst på ryggen; **65, 4, 20**. **Aira**

ff. Småax mer än 3-blmga; tomfj. kortare än småaxet; yblmfj. med ett borst i spetsen.

g. Småax plattade, tätsittande i flera ensidiga gyttningar: yblmfj. vasskölat med borstudd; **65, 2**, 35. **Dactylis**

gg. Småax jämnt fördelade, ej tätsittande, mest ett vid varje led av huvudaxeln; yblmfj. trindryggat med långt borst.

¹ Jfr även *Calamagrostis epigejos*, **71, 7**.

- h. Alla småax kortskäft. med uppåt tjocknande skäft, plattade: stånd. 1; iblmfj. i kanterna mycket kort småludet, \odot ; **65, 5**, 43. *Vulpia*
- hh. Övre småax oskaftade; i början trinda: st. 3; iblmfj. i kanten kamformigt styvhårigt. **2**; **65, 7**. 47. *Brachypodium*
- ee. Yblmfj. utan borst i spetsen eller på ryggen.
- f. Yblmfj. tätt långhårigt: blott nedersta blmn i småaxet fullt utbildad; cylindrisk axvippa; **65, 3**. 33. *Mélica*
- ff. Yblmfj. kalt.
- g. Blomställn. tät, hel eller delad vippa; tomfj. av vanlig form; **66, 1, 2**.
- h. Vippa nästan odelad (axvippa); småax plattade med kölade, ngt spetsiga fjäll; **65, 6**. 31. *Koeléria*

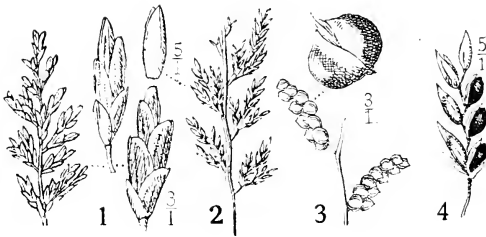

Fig. 66. 1 *Puccinellia rupestris*, 2 *Scleropoa rigida*, 3 *Beckmannia eruciformis*, 4 *Eragrostis pilosa*.

- hh. Vippa m. e. m. delad i våningar; yblmfj. trindryggat, trubbigt.
- i. Tomfj. olikstora; axskäft smala; yblmfj:s sidonerver parallella med mittnerven; **65, 8**, **66, 1**. 41. *Puccinellia*
(*Borreri* och *rupestris*)
- ii. Tomfj. jämnstora: axskäft korta, tjocka; yblmfj:s sidonerver böjda mot mittnerven; **66, 2**, 44. *Sclerópoa*
- gg. Blomställn. gles; småax i täta ax, som sitta i glest ax uppradade på en huvudaxel; tomfj. rundat o. nppblåst båtformiga; **66, 3**, 48. *Beckmannia*
- aa. Småax oskaftade; ordnade i ett ax (**65, 7**; **67, 1, 2**).
- b. Blott ett småax vid varje led av huvudaxeln.
- c. Småaxen ensidigt ordnade; tomfj. förkrympta: **6, 4**, 49. *Nardus*
- cc. > tvåsidigt ordnade.
- d. Ax trint, nästan trådsvalt; småax insänkta i huvudaxeln; båda tomfj. bredvid varandra på småaxets fria sida; **67, 1**, 51. *Leptúrus*

- dd. Ax plattat ell. kantigt; småax ej insänkta. 2- till flerblmga.
- e. Småax i början trinda¹; tmfj. 2, olikstora; **65. 7, 47. Brachypodium**
- ee. Småax plattade; tomfj. 2, jämnstora, eller 1.
- f. Småaxen vända kanten mot huvudaxeln; tomfj. vanl. blott 1 (hos toppaxet 2); **67. 2. 50. Lolium**
- ff. Småaxen vända sidan mot huvudaxeln; tomfj. 2, ungefär jämnstora.
- g. Yblmfj. med en tvärgående, tydligt avskild svulst vid basen och omslutande den avfallande frukten; blmfj. trindryggat; tomfj. smalare än yblmfj.; **2: 67, 3, 52. Agropyrum**
- gg. Yblmfj. utan basal svulst; frukt utfallande ur sina blmfj.
- h. Fjäll med 1 borst eller borstlösa.
- i. Tomfj. äggrunda, 3- till mångnerviga; blmfj. bukigt, blott mot spetsen kölat; småax omkring 3-blommiga **53. (Eu-)Triticum**
- ii. Tomfj. pryiformiga, 1-nerviga, kölad; blmfj. oliksidigt kölat med borstfransad köli; småax 2-blmga . . . **54. Secale**
- hh. Tmfj. med 2 till 4 sylformiga tänder, som ofta äro utdragna till borst; blmfj. med 1—3 borst; småax 3—4-blmga . **55. Aegilops**
- bb. Småax 2 till flera(—6) vid varje led.
- c. Varje axfjäll med långt borst i spetsen (eller förkrympt till ett borst).
- d. Småax 3 och 3, 1-blmga; tmfj. och blmfj. med gemensam fästpunkt. (Sidoaxen hos en del arter förkrympta.) **67. 4. 56. Hordeum**

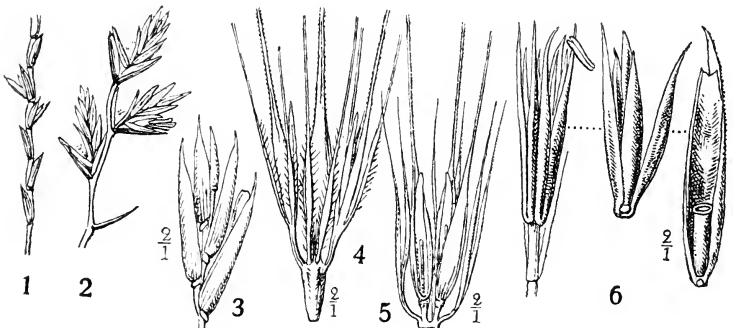

Fig. 67. 1 *Lepturus*, 2 *Lolium perenne*, 3 *Agropyrum repens*, 4 *Hordeum murinum* (de 3 småaxen vid samma led), 5 *Cuviera europea* (d:o), 6 *Elymus arenarius* (2 småax vid samma led; ett småax öppnat; en blma sedd från iblmfj:s sida).

¹ Undantag *Brachypodium caninum*, sid. 104.

- dd. Småax normalt 3 (därav än mittaxet, än sido-
 axen förkrympta till ett borst), 1- (till 2-)blmga
 med pryiformigt ämne till ännu en blma; tomfj.
 fästa ett stycke nedom blmfjn; **67, 5**. 57. **Cuviéra**
 cc. Axfj. utan borst; småax 2 (till 3), tätt förenade.
 mest 3-blmga; **67, 6**. 58. **Élymus**

1. **Echinóchloa** PB.

E. crus galli R. et Sch. (*Panicum e. g. L.*). **Hönshirs.** Strån
 3 till 5 dm h.; blomst. omkr. 1 dm l., av 3—6 närmade ax: småax
 äggr., 3—4 mm l., stund. svartviol., utan borst (eller med ett borst:
 var. *oryzoïdes* [Ard.]). ☉ 7, 8. S. o. mell. Sv., sälls. o. tillfäll., åkerland,
 tomter, barlast.

2. **Panicum** L.

- a. Vippgrenar talrika, tätt gytttrade, slutl. hängande 1. **miliáceum**
 aa. > glest ordnade, utspärrade, raka, hårfina 2. **capilläre**

1. **P. miliáceum** L. **Hirs.** **60, 8.** 3—6 dm: småax mycket
 talrika, gröngula ell. svartviol.; blad styvhåriga. ☉ 7—. S. Sv.,
 tillfällig, åkrar, trädgårdsland, barlast.

2. **P. capilläre** L. **68, 1.** Lik föreg., men upprät, spenslig,
 fåaxig. ☉ 7. S. Sv., tillfällig.

3. **Digitaria** Scop.

- a. Bl. hariga; nedre tomfj. mycket kortare än blmfj.; **68, 2.** **sanguinális**
 aa. Bl. kala; nedre tomfj. lika stort som blmfj.; **64, 7; 68, 3,** **lineáris**

1. **D. sanguinális** Scop. (*Panicum sile L.*). **Blodhirs.** Strån
 15—30 cm, ofta uppstig.; ax 5 (3—8) tillsammans; småax avlångt
 lansettl.; 3:e tomfjället i kanten finhårigt. ☉ 7, 8. S. Sv., Sk.
 h. o. d., f. ö. tillfällig på odl. mark. — Var. *ciliaris* Trin. (*Digitaria*
ciliaris Koel., *Panicum ciliäre* Retz.), 3:e tomfj:s kant styvhårigt
 långfransad; växten vanl. grövre o. lägre än huvudarten.

2. **D. lineáris** Crép. (*Panicum lineäre* Krocker, ej L.; *Digitaria*
filiformis Koel.; *D. humifúsa* Rich.; *D. glabra* PB.). Strån vanl.
 lägre o. grövre än föreg:s och axen smalare, 3 (2—5); småax elliptiskt
 äggrunda; tomfj. med finhårig kant. ☉ 7, 8. S. Sv., som föreg.

4. **Setária** PB.

- a. Tomfj. n:r 1 kortare än n:r 2 och 3; borst långa, gröna; **64, 3.**

- b. Tomfj. n:r 2 och 3 jämnhöga; märken purpuröda; ax-
 vippan ej flikad: **68, 4**. 1. **viridis**

- bb. Tomtj. nr 2 kortare än nr 3; märken gulvita; axvippan stor, spolform., rikt o. tät flikad 2. **italica**
 aa. Tomtj. nr 1 och 2 nästan jämnhöga, men ungefär hälften av nr 3; borst korta, rödgula; märken purpurröda: 68. 5, 6. . . . 3. **glauca**

1. **S. viridis** PB. (*Panicum viride* L.). **Grönhirs.** 2—4 dm; bl. gröna; axvippa 2—5 cm. ☉ 7, 8. Od. mark sälls., s. o. mell. Sv.
 2. **S. italica** PB. (*Pan. italicum* L.). **Kolvhirs.** 0,5—1 m; bl. gröna; axvippa 1—2 dm. ☉. Tillfälligtvis införd med varor m. m.
 3. **S. glauca** PB. (*Pan. glaucum* L.). 2—6 dm; bl. blågröna; axvippa 2—5 cm. ☉. Tillfällig som föreg.

5. **Oryza** L.

O. oryzoïdes Sch. et Thell. (*Phalaris or.* L.: *Leersia or.* Sw.: *Oryza clandestina* [Web.] A. Br.). **Vildris.** 60, 2. Sällskaplig, bildande 0,5—1 m höga, ljusgröna bladgrupper; bl. 1 cm br. med starkt sträva kanter o. slakt hängande spets. 4 8, 9. — Åar, Sk. o. Bl., sälls.

6. **Phalaris** L.

P. canariensis L. **Kanariegräs.** 3—5 dm, bl. kala, 1 cm br.; axvippa 3 cm l. blagrön och vit; småax med konkav insida. ☉ 7—9. Od. ställ., tillfällig upp till Nrl.

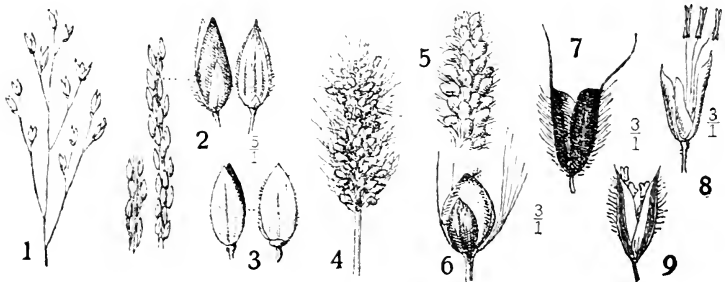

Fig. 68. 1 *Panicum capillare*, 2 *Digitaria sanguinalis*, 3 *Dig. linearis*, 4 *Setaria viridis*, 5, 6 *Set. glauca*, 7 *Phleum alpinum*, 8 *Phleum phleoides*, 9 *Phleum arenarium*.

7. **Typhoides** Moench (**Baldingera** Flora der Wetterau).

T. arundinacea Moench (*Phalaris ar.* L., *Digraphis ar.* Trin., *Baldingera ar.* Dumort.). **Rörflen.** 60, 9. 1—2 m; bl. 2—3 dm l., 1 cm br., kala, sträva; vippa vanl. 1 dm l., blågrön ell. violett-

röd; småax å båda sidorna konvexa. 2 7, 8. Stränder allm., Sk.—Vb., Ö., Gtl. — Var. *picta*, *Bandgräs*. bl. vitrandiga; odl. som prydnad.

8. *Anthoxanthum* L.

- a. De två nedre, större tomfjln utan udd; de övres borst föga utskjut.: fr. mörkbrun, 2 mm l., omsluten av ett ljusbrunt blmfj.; 5, 4; 65, 1 **odoratum**
 aa. De två nedre tomfj. spetsiga med udd, de övres borst långt utskjut.; fr. ljusbrun, 1—2 mm l., inom ett mörkbrunt blmfj. **aristatum**

1. **A. odoratum** L. **Vårbrodd**. Strå 2—4 dm, uppr., spensl.; vippa gröngul ell. brungul, spolförmig; den torkade växten har kumarin-lukt (hödoft). 2 5, 6. Torrare ängar, Sk.—Lpl., Öl., Gtl. allm.

2. **A. aristatum** Boiss. ☉ 5, 6—. S. Sv. tillfällig med gräsfrö å odl. mark.

9. *Hierochloë* J. G. Gmel. ex. R. Br.

- a. Jordstam med långa utlöpare; de två nedre tomfjln gulbruna.
 b. ♂blmr utan ell. med kort borst: skottbl. platta, bredare än strået; 5, 5; 61, 2, 1. **odorata**
 bb. ♂blmr med långt utskjutande borst: skottbl. hoprull., trådlika; 61, 1, 2. **alpina**
 aa. Utlöpare korta eller inga; de två nedre tomfjln vitaktiga; översta ♂blmn med 3 mm l. knäböjt borst 3. **austrális**

1. **H. odorata** Wg (*Holeus odoratus* L., *H. boreális* Schrad., *Hierochloë boreális* R. & Sch.). **Myskgräs**. 3—5 dm; vippa utbredd; småax omkr. 4—5 mm l.; den torkade växten kumarinlukttande. 2 5—7. Fukt. ängar, Sk.—Lpl., t. sälls. — var. *microstáchya* (Hartm.) Nordst., småax knappt 3 mm l., s. Sv., sälls.; var. *fragrans* (W.) R. et Sch., småax 6 mm l., mörkbruna, m. sälls., Stockh.?, Jtl.

2. **H. alpina** R. et Sch. (*Aira alp.* Liljebl., *Holeus alpinus* Sw.). **Polarbrodd**. 2—3 dm; vippa hopdragen. 2 7. Torne lpmk, flerst.

(3. **H. austrális** R. et Sch. (*Holeus austr.* Schrad.). Tätare tuvad än de föreg. Finl., sälls.; förr uppgiven för Ög.)

10. *Stipa* L.

S. pennata L. **Fjädergräs**. 60, 1. Strå 0,3—0,3(—1) m, styvt, upprätt; bl. grågröna, långa, hoprullade eller hopvikna; vippa smal, fågrenig. 2 5, 6. Backar, torrängar, Vg., Dala s:n o. Åsaka s:n i Vartofta, m. sälls. (förr även Valtorps kyrka). — Omfattar 2 raser (eller underarter): 1. **S. Joánnis** Čelak., bladskiva täml. bred

hopvisen, lätt att falla ut snärg 1—2 mm bred, 1/2 av borstets längd — 1 S. tiora stov Richter: blad m. smala, trådmalt hopvullade, ej utbredt, sm. uttragna i en trådmalt spets: snärg 1—2 mm eller 2/3 borstets bred, mest 1/2 av borstets längd

11. Milium L.

M. effusum L. Hasslebrodd. 60. Stov mkr. 1 m. upprätt till svagt buktat 1/2 mjuka. 11—17 mm höj. liksom hos flera andra korngräs smärre, undersidan uppåt i toppa 2 dm l. gles, fåaxlig, dess grenar långa, slutt, hånande. 2 n. 7. Lundar. Sk.—Vn. Öl. Gtl. t. allm.

12. Phleum L.

- 1 Timf. m. 3 åskårens höj.
 2 Timf. utträngda med 1/2 st. i spetsen
 Borstet 1/2 höj. av fjällets ändr. axvippa cylindrisk översta halv del trång 64. 3. 1 **pratense**
 3 Timf. utträngda med 1/2 st. i spetsen
 Borstet 1/2 höj. av fjällets ändr. axvippa rundad eller avlång översta halv delen upplöst 68. 5. 2 **alpinum**
 4 Timf. spetsig med 1/2 kort till axvippa upplöst i hånande översta halv delen upplöst 68. 6. 4 **arenarium**
 5 Timf. med kort stråk till i spetsen utträngda med 1/2 kort borst axvippa avsmalnande mot toppen 68. 8. 3 **phleoides**

1 **P. pratense L.** Timotej. Stov 1/2—1 m. styvt uppr. till stråvat axvippa — 17 cm. bred eller trubbornt: stov för känsligt: stikpr. 2 n. 7. Ångar, senar, trador. t. allm. Sk.—Vn. Öl. Gtl. samt allm. allm.

2 **P. alpinum L.** Fjällkampe. 1—2 dm: till släta eller trydd. stråvat axvippa 1—2 dm. först vidertill. 2 n. 7. Ångar i fjälltrakten. T. Gmlk.—Vnml. Gstr.

3 **P. phleoides** Smk. Phalaris phleoides L. Phleum Bochneri Willd. Ph. phalaroides Koel. Flenkampe. 0—5 dm: axvippa — 17 cm. höj. grann. smalare än hos P. prat.: stikpr. gulvita. 2 n. 7. Barkar, terringar, mindre allm. Sk.—Gstr. Öl. Gtl. — **classif. n. n.* Neum. & Ahlf. är blott en form med monstret förlängda t. smalspetsade axvipp. ett slags vippförgroning, antagl. ej sällsynt.

P. phleoides s. *geronsei*, mycket sälls. Sk.

4 **P. arenarium L.** Sandkampe. 1—2 dm: axvippa smalt kluttförmig, ljusst klagran, gulnande. 3 n. 6. Sandig mark, stränder m. m., t. sälls. Sk.—Böh. Öl. Gtl.

13. *Alopecurus* L.

- a. Tomfj. spetsiga, nedtill sammanvuxna.
- b. Axvippa cylindrisk med avrundad topp; vippgrenar 4—8-axiga; tomfj. med långhårig köl. blott vid basen sammanvuxna.
- c. Axvippa smalt cylindr.; tomfj. med upprät spets: 69. 1, 2. **pratensis**
- cc. Axvippa tjockt cylindr. med tvär bas; tomfj. med utböjd spets; 69. 3. **ventricosus**
- bb. Axvippa cylindriskt spolförmig med spetsiga ändar; vippgrenar 1—2-axiga; tomfj. nästan kala, smvuxna till ell. ovan mitten; 69. 4. **mysuroides**
- aa. Tomfj. trubbiga ell. tvärhuggna; inbördes fria, med långhårig köl.
- b. Tomfj. med utböjd spets; blomfj. borst utskjutande: 69. 5, 6. **geniculatus**
- bb. Tomfj. med upprät spets; blomfj. borst föga ell. icke utskjut.: 69. 7. **aqualis**

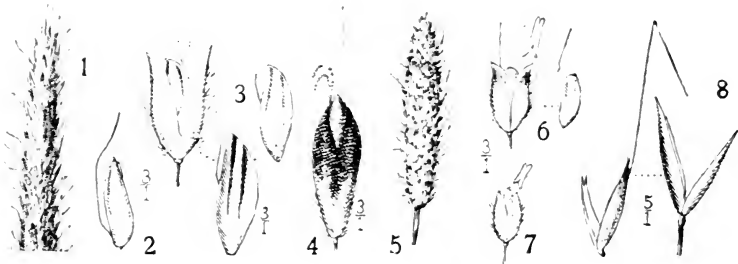

Fig. 69. 1 *Alopecurus pratensis*. 2 d:o (yblmfj.), 3 *Al. ventricosus* (småax o. två yblmfj.). 4 *Al. mysuroides* (småax). 5 *Al. geniculatus*. 6 d:o (småax o. yblmfj.). 7 *Al. aqualis* (småax), 8 *Apera spica venti* (blmfj. o. tmfj.).

1. **A. pratensis** L. Ängskavle. Stra spensl. 0.5—1 m. uppr. eller lutande; bl. rent gröna med trång slida; axvippa 5—10 cm. gråaktigt blekgrön, len för känseln; borst omkr. 10 mm. 2 5—7. Strandängar, tomter, vägkanter, renar. Sk.—Lpl., Öl., Gtl., allm. — f. *alpestris* Wg. fjällform med lägre strå, 2—4 cm l. vippa av brunaktig färg. — f. *obscurus* (Griseb.) A. et Gr., axvippa svartgrå. — f. *brevisetus* n., borst kort, knappt utskjutande.

× *A. pratensis* × *ventricosus* (*A. prat.* var. *nigréscens* Fr.).

2. **A. ventricosus** Pers. (*A. nigricans* Horn.). Svartkavle. Strå tjockt, 0.5—1.5 m; bl. blågröna, de översta med bukig slida;

axvippa 3—7 cm l., blekgrön ell. svartgrå; borst ej utskjut. **2** 6, 7. Havsstränd. t. allm. Bl.—Vb, Öl., Gtl.

3. **A. myosuroides** Huds. (*A. agræstis* L.). **Renkavle**. Strå 2—4 dm, spensl., uppr.; axvippa 3—7 cm, grågrön ell. brunviolett. ☉☉ 6, 7. Åkrar, Gtl. t. allm., på fastlandet tillfällig.

4. **A. geniculatus** L. **Kärrkavle**. Strån 1—3(—5) dm, tuvade, nedliggande, knäböjt uppstig.; bl. gröna; axvippa 2—4 cm l., grågrön ell. gråviol.; stknpr ljusgula, sedan bruna. ☉ ell. **2** 6—8. Diken, våtängar, översvämm. mark, t. allm. Sk.—Lpl., Öl., Gtl.

A. geniculatus × *pratensis*, *A. gen.* × *ventricosus*, sällsynta.

5. **A. æqualis** Sobolewski (*A. aristulatus* Michx; *A. fulvus* Sm.). **Gulkavle**. Strån som föregås; bl. blätäckta med mer bukig slida än föreg. och axvippan ngt mindre; stknpr rödgula, sedan bleknande. ☉ ell. **2** 6—8. Utbredn. o. förekomst som föregås.

[13, b. **Coleanthus** Seidl.

C. subtilis Seidl. (*Schmidtia* subt. Tratt.). 3—6 cm, mycket spenslig; bl. trådmala, slidor bukiga; småax 1 mm l., plattade, vitgröna, i små flockar. ☉ 8, 9. Norge. m. sälls., Kristianiatrakten, stränd., översvämm. mark.]

[13, c. **Arctagröstis** Griseb. (*Colpodium* Trin.).

A. latifolia Griseb. (*Colpód. latifolium* R. Br.). Strå 0,5—1 m, robust, uppr.; bl. 1 cm br.; vippa omkr. 1 dm, avlång, slutl. lansettlikt hopdragen, grå- ell. brunviolett. **2** 7, 8. Norge sälls., Östfinnmarken.]

14. **Cinna** L.

C. péndula Trin. (*Mühlenbergia péndula* Bongard; *Agróstis suaveolens* Bl.; *Blyttia* suav. Fr.). **Luktven, Sötgräs**. **60**, 3. 0,5—1 m, upprät; bl. rent gröna, tunna, mjuka, stråva, 1 cm br., i torrt tillstånd välluktande; vippa yvig, slak, 1,5—3 dm l., blekgrön ell. violettbrokig. **2** 7, 8. Lunddälder, Hls., Mpd, sälls.

15. **Apéra** Adans.

A. spica venti PB. (*Agrostis* sp. v. L.). **Åkerven, Kösa**. **69**, 8. Strån 0,5 till 1 m, tuvade, mjukt uppräta; vippa gles, yvig, 1—2 dm, ljusgrön ell. rödbrun med hårfina grenar; borst 6—10 mm. ☉ 6, 7. Åkr., trädor, Sk.—s. Norrl., Öl., Gtl., t. allm.

16. **Agróstis** L.

a. Med både yttre o. inre blmfj., det inre $\frac{1}{2}$ — $\frac{3}{4}$ av det yttres längd; yblmfj. vanligen utan borst på ryggen; **70**, 1, 2.

- b. Snärp utdraget, 2—5 mm, i spetsen avrundat 1. *stolonifera*
 bb. Snärp mycket kort, tvärhugget 2. *tenuis*
 aa. Hblmfj. felande (ell. m. kort, högst $\frac{1}{5}$ av det yttre;
 snärp utdraget; 60, 4, 70, 3, 4.
 b. Stknpr omkr. 1,5 mm l. ($\frac{2}{3}$ av yblmfj.): yblmfj.
 vanl. med ett borst på ryggen, 60, 4, 3. *canina*
 bb. Stknpr 0,5—1 mm l. ($\frac{1}{3}$ av yblmfj.).
 c. Yblmfj. med ryggborst; bl. 5—9-nerviga;
 70, 3. 4. *borealis*
 cc. Yblmfj. utan ryggborst; bl. 9—25-nerviga;
 70, 4, 5. *clavata*

1. **A. stolonifera** L. (*A. alba* L.).

Krypven. 70, 1. Strån 2—7 dm h., uppstig., tuvade med bladskott, som dels äro korta, uppräta, dels m. långa, nedligg., revartade; vippa 3—20 cm l., fingrenig, blekt gulgrön ell. gråviolett, efter blomningen smdragen. 2 6—8. Äng., helst fukt., diken, stränd., Sk.—Lpl., Öl., Gtl. allm. — Var. *gigantæa* Koch (*Agróstitis gigantæa* Roth), uppräta, m. högväxt, med stor, yvig vippa och blmfj. ofta med ryggborst; diken, strand-snär, s. Sv. — Var. *marítima* Koch (*A. marit.* Lam.), lag, styv, nedligg. ell. uppstig. med smal, tät, kortgrenig vippa; havsstr., ej sälls.

∞ *A. stolonifera* × *tenuis*, sällsynt.

2. **A. tenuis** Sibth. (*A. vulgaris* With.). **Rödven.** 70, 2. Strån 2—4 dm, fina, uppstigande till uppräta, oftast med korta bladskott; vippa 3—7(—10) cm, oftast brunviolett, mycket fingrenig, vanl. bredare än föreg.:s, eft. blmn. ej smdragen. 2 6—8. Ängar, backar allm., Sk.—Vb., Öl., Gtl. — var. *aristáta* Schrad., yblmfj. med ryggborst, sälls. — var. *setulósa* Murb., yblmfj. med glesa, tilltryckta borst, m. sälls. (Boh.).

3. **A. canina** L. **Brunven.** 60, 4. Närmast lik *A. stolonifera*; vippa vanligen mycket stor, rikaxig, eft. blmn. smalare, oftast rödbrun. 2 6—8. Dels på berg, dels på våtängar, t. allm. — f. *montána* Hartm., lågväxt, vippa även under blmn. lansettl. ell. jämnbr., kortgrenig; sälls. — f. *elátior* Hartm., högväxt med näst. dubb. längre

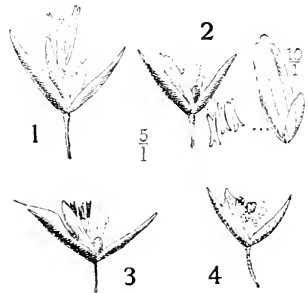

Fig. 70. 1 *Agrostis stolonifera* (var. *maritima*), 2 *A. tenuis* (småax o. blmfj.), 3 *A. borealis*, 4 *A. clavata*.

småax (4 mm); sälls., trol. mera nordlig. — var. *mútica* Gaud., småax utan borst; sälls.

∞ *A. canina* × *stolonifera*; *A. canina* × *vulgaris*.

4. **A. boreális** Hartm. **Fjällven. 70, 3.** Närmast lik *A. vulgaris*; strån 2—3 dm, uppr., tätt tuvade med korta, uppr. skott; vippa 3—7 cm, brunviolett, gles, bred, eft. blomn. utbredd. **4 7, 8.** Ång., back. i fjälltr., mindre allm., Hrj.—Lpl.

∞ *A. borealis* × *stolonifera*.

5. **A. claváta** Trin. (*A. bóttneica* Murb.; *A. hiemális* hos Neum. & Ahlfv.). **Köseven. 70, 4.** Strån 2—5 dm, tätt tuvade, uppr., fina o. mjuka; snärp 2(—3) mm; vippa 1—2 dm, m. yvig o. rikaxig, slak, ofta lutande med hårfina grenar, eft. blomn. ej smdragen, vanl. gråviolett. **4 7, 8.** Ång., Mpd, Vb., älvkanter, m. sälls.

17. *Calamagróstis* Adans.

- a. Borst grovt, knäböjt, från yblmfj:s bas, nående över tmfjln; blmfj:s hår m. korta; **71, 1, 1. arundinæea**
- aa. Borst fint, ej nående över tmfjln, **71, 2—7.**
- b. Blmfj:s hår kortare än fjället, **71, 2, 3, 6.**
- c. Borst knäböjt.
- d. Stråets ledstycken 2—4; blmfj:s hår föga kortare än fjället; tmfj. lansettl., hinnakt., glansiga; **71, 2, 2. vária**
- dd. Stråets ledstycken 4(—5); blmfj:s hår tydl. kortare än fjället; tmfj. Brett ägg-runt lansettlika, fasta, glanslösa; **71, 3, 3. chalybæa**
- cc. Borst ej knäböjt; stråets ledstycken 2—3; tmfj. fasta, glanslösa; **71, 6, 5. neglecta**
- bb. Blmfj:s hår lika långa som fjället eller längre; borst ej knäböjt: **71, 4.**
- c. Tmfj. breda, ägg-runt lansettlika, kortspetsade, föga längre än blmfj.; blmfj. med borst på ryggen; **71, 4, 4. lappónica**
- cc. Tmfj. lansettl., långspetsade, längre än blmfj.
- d. Yblmfj. med flikig spets och det korta borstet fäst på fjällets rygg eller i spetsens inskärning; **60, 5; 71, 5, 7.**
- e. Borstet fäst vid blmfj:s bas ell. på dess rygg.
- f. Blmfj. ungefär av hårens längd och föga kortare än tmfj.; ledstycken 4—5; **71, 5, . . . lanceolata** × **neglecta**

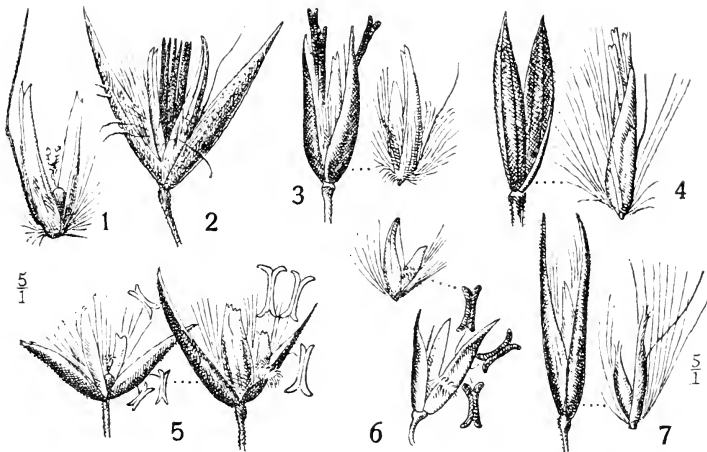

Fig. 71. *Calamagrostis* 1 *arundinacea* (blmfj.), 2 *varia*, 3 *chalybea* (småax o. blmfj.), 4 *lapponica* (d:o), 5 *gracilescens* (småax av olika individ), 6 *neglecta* (småax o. blmfj.), 7 *epigejos* (d:o).

ff. Borstet kortare än håren och ungefär $\frac{1}{2}$ av de smalspets.

tomfj.; ledstyck. 3—4; **71**, 7, 8. **epigéjos**

ee. Borstet fäst i ell. nära blmfj:s spets.

f. Borstet fäst i spetsens inskärning; tmfj. o. hår m. längre än blmfj.; tmfj. smalt lansettl.; ledstyck. 5—6; **60**, 5, . . . 6. **lanceolata**

ff. Borstet fäst nära spetsen; tmfj. o. hår föga längre än blmfj.; tmfj. brett lansettl.; ledstyck. 5—8; **72**, 1, . . . 7. **purpúrea**

dd. Yblmfj. med hel spets och borstet fäst i spetsen; **72**, 2, . . . 9. **pseudophragmites**

1. **C. arundinácea** Roth (*Agrostis* ar. L.). **Piprör**. Strån 1 m, oftast i vidsträckta grupper med talrika skott; skottbl. flera dm, långt bågböjda, omkr. 5 mm br.; vippa vitröd ell. vitbrun, avlång, gles, 10—20 cm l.; småax 5 mm l. **4** 7. Steniga lundar, Sk.—Lpl., t. allm.

2. **C. vária** Host (*Arundo varia* Schrad.). **Piggrör**. Lik föreg., men strån ngt lägre och mera enstaka, bl. kortare, vippa smalare, blekt brun- ell. gråviolett, 8—12 cm, småax 4 mm l. **4** 6, 8. Torrängar o. hållar, n. Gtl. flerest.

3. **C. chalybæa** Fr. (*Arundo lapponica* var. *chal.* Læst.). **Niprör.** 1—1.5 m: bl. långa, 5—8 mm br.; vippa m. tät, slak, 12—15 cm l., brunviol. ell. gulbrun; småax 4 mm l. 2 7. Ängar bland snår, övre Nrl.—Lpl., sälls.

4. **C. lappónica** Hartm. (*Arundo lapp.* Wg). **Lapprör.** Strån 0.5—1 m, grova, styva; bl. korta (omkr. 15 cm), 5 mm br., utdragna till en smal spets; vippa 1 dm l., avlång till smalt lansettl., vanl. mörkviol., täml. glansig, småax 5 mm l. 2 7, 8. Torrängar, sandkullar, övre Nrl., Lpl., t. allm.

5. **C. neglécta** PB. (*Arundo neglecta* Ehrh., *Ar. stricta* Timm). **Madrör.** Strån styva, 5—7 dm; bl. korta, 3—4 mm br., grågröna; vippa 1 dm, avlång till smalt lansettl., ljusbrun ell. violettbrun; småax 3—4 mm l. 2 7. Våtängar, myrar, stränder, t. allm., Sk.—Lpl., Öl., Gtl. — f. *boreális* (Læst.) Almqu., till alla delar större, bl. bredare, tomfj. ända till 5 mm l.; nordlig form.

⊂ **C. lanceolata** × **neglécta** (*C. gracilescens* Blytt, åtm. delvis; *C. Halleriána* Blytt, delvis). **Ängsrör.** Strå omkr. 1 m, m. spensligt, nedtill ofta grenigt; bl. långa, styva, 5—7 dm, mörkgröna; snärp 3—4 mm; vippa äggrunt pyramidformig, 10—15 cm l., mörkt rödviolet; småax omkr. 4 mm l.; stknpr gulaktiga. 2 7. Kärrängar, stränder, t. sälls., ej säkert funnen i de sydligaste landskapen och i fjälltrakterna.

6. **C. lanceolata** Roth (*Arundo calamagróstis* L.; *C. canescens* (Web.) Druce). **Grenrör.** Lik nästföreg. men högre, 1.5 m, strå nästan alltid grenigt; bl. bredare (till 9 mm), slakare; snärp 3—5 mm; vippa 10—15 cm, violettbrun, ngt slak; tomfjäll mycket smala, 4 mm l.; stknpr violetta; vippan eft. blomn. grå av de ymniga håren. 2 6, 7. Kärräng. o. sjöstränd. bland snår, allm., Sk.—Lpl., Öl, Gtl.

7. **C. purpúrea** Trin. (*C. phragmitoídes* Hartm.). **Brunrör.** Strån långt åtskilda, 1—2 m, täml. grova, nedtill greniga; bl. 5—10 mm br., grågröna; snärp 7—10 mm; vippa m. bred o. yvig med utspärr. ell. hängande grenar, 15—20 cm, gråaktigt rödbrun ell. violett; småax 5 mm l. 2 7, 8. Förekomst som nästföreg., n. Sv. t. allm., s. Sv. och Gtl. sälls.

8. **C. epigéjos** Roth (*Arundo ep.* L.). **Begrör.** Strån tuvade, 0.7—2 m, grova, styva, ej greniga; bl. täml. korta, breda, gråaktiga; snärp 8—10 mm l.; vippa 1—2 dm, avl. ell. spolf. med uppåtrikt. grenar, mycket tät men ngt flikig; småax 5—6 mm l.; stknpr

gulaktiga. 2 7, 8. Sandig mark, stränder, backar m. m. t. allm., Sk.—Lpl., Öl., Gtl.

⊃ *C. epigejos* × *neglecta* (*C. strigosa* [Wg] Hartm.), m. sälls.

9. **C. pseudophragmites** Baumg. (*Arundo pseud.* Hall. fil.).

Jätterör. Strån som föreg., men greniga; bl. som föreg., men översidan med täta, upphöjda, tätt småborstiga nerver; vippa som äldre mera lik *C. purpurea*, flera dm l., yvig o. tät; småax 5—7 mm. l.

24. Mycket sälls., s. Nrl.: Hrj., Jtl., Hls.

Inom detta släkte många hybrider, alla m. sällsynta.

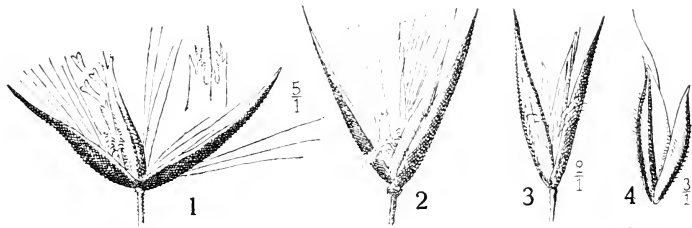

Fig. 72. 1 *Calamagrostis purpurea*, 2 *pseudophragmites* (form), 3 *Ammophila arenaria* × *Calamagrostis epigejos*, 4 *Holcus mollis*.

18. *Ammophila* Host.

A. arenaria Lk (*Arundo ar.* L.; *Calam. ar.* Roth; *Psamma* PB.).

Sandrör, Marhalm. 64, 6. Strån 0,5—1 m i täta grupper jämte talrika bladskott; bl. omkr. 5 dm l., smalt jämnbr., hoprull., bågform. utböjda med den uppåtvända undersidan glansig; vippa omkr. 12 cm l., cylindriskt spolförmig, tidigt halmfärgad. 2 7. Flygsand vid havet, t. allm., Boh.—Kalmar, Öl., Gtl., alltid sällskaplig.

⊃ *A. arenaria* × *Calamagrostis epigejos* (*Arundo baltica* Flügge; *Psamma balt.* R. & Sch.; *Ammoph. baltica* Lk). 72, 3. Skild från *Calamagrostis epigejos* genom större småax, 10 mm l., med kortare hår och otydligt borst. 2 7, 8. Flygsand vid havet sälls., Sk., Hall., Gtl.

19. *Holcus* L.

- a. Övre blmns borst med krokformig spets, ej utskjutande; tomfj. trubbiga med kort udd; strå vitludet nedanför lederna; 61, 5, 1. **lanátus**
- aa. Övre blmns borst med rak spets, utskjutande; tomfj. spetsiga; strå kalt ell. blott vid lederna finhårigt; 72, 4, 2. **móllis**

1. **H. lanátus** L. **Luddtåtel.** Strån fåtaligt tuvade, 3—5 dm; bl. mjukt gråbudna; vippa gråviolett ell. vitröd, omkr. 5—7 cm l. 2 6, 7. Ängar, helst fuktiga, Sk.—Vrml. o. Äng., Öl., Gtl., t. allm.

2. **H. mollis** L. **Lentåtel.** Lik föreg.; bl. blågröna, finbudna; vippa vitgrön. 2 6, 7. Lundar, Sk.—Sdml. o. Boh., Gtl., sälls.

20. **Aira** L. (*Airópsis* Fr., ej Desv.).

Fig. 73. *Deschampsia böttnicæ* (vippdel o. småax).

- a. Vippa gles, mångaxig; småax m. kortare än sitt skaft; tomfj. längre än yblmfj. och borstets basaldel; 61, 6. 1. **caryophylléa**
- aa. Vippa tät, fåaxig; småax näst. oskaftade; tomfj. ungefär jämnhöga m. yblmfj. o. borstets basaldel; 65, 4. 2. **præcox**

1. **A. caryophylléa** L. **Vit-tåtel.** Strå 15—25 cm, m. fint, rakt upprätt; vippa pyramidformigt äggrund, glansigt grå-ell. brunvit. ○ 5, 6. Sandmark sälls., Sk.—Sdml., Öl., Gtl.

2. **A. præcox** L. **Vårtåtel.** Strå oftast 5—10 cm, upprätt; vippa nästan axlik, avlång ell. lansettl., vitgrön, tidigt halmfärgad. ⊙ ⊙ 4—6. Sandmark, Sk.—Sdml., Öl., Gtl., t. sälls.

21. **Deschampsia** PB. (*Aira* L., delvis. och Hartm.).

- a. Bl. platta, m. e. m. hoprullade; överst i småaxet en förkrympt tredje blma (lik ett borst), 73, 74, 1.
- b. Borst fäst nära yblmfj:s bas, 74, 1; vippa m. stor, axrik.
- c. Borst näst. dubbelt så långt som fjället; tomfj. 6—7 mm l., 73, 1. **böttnicæ**
- cc. Borst ej ell. knappt nående över fjället; tomfj. 3—4 mm l., 74, 1 2. **cæspitösa**
- bb. Borst fäst ovan yblmfj:s mitt ell. nära spetsen; vippa fåaxig, tmfj. 5 mm, 74, 2, 3. **alpina**
- aa. Bl. trådsmla ell. hårfina; borst långt utskjutande; 74, 3, 4.

- b. Småaxets två blr fästa på olika höjd; tomfj. brungröna: småax med förkrympt, borstlik 3:e blma; **74**, 3, 4. *setacea*
 bb. Småaxets blr nästan på samma höjd; tomfj. gråvita ell. brunvita med purpurröd fläck; småax utan ämne till 3:e blma; **74**, 4, 5. *flexuosa*

1. **D. bóttnica** (Wg) Trin. **Gultåtel.** Strån 0,7—1 m, grova, uppr., tuvade, med höga, täta skott: vippa m. stor, 2—3 dm. blekgrå ell. blekgul, snart hopdragen. **2** 7. 8. Östkustens havsstränder, Vb.—Ög. t. allm.; Sm., ön Jungfrun.

() *D. bóttnica* × *cæspitosa*, havsstr. sälls.

Fig. 74. *Deschampsia* 1 *cæspitosa* (småax o. yblmfj.), 2 *alpina* (yblmfj.), 3 *setacea* (två olika småax), 4 *flexuosa* (yblmfj., småax, tomfj.).

2. **D. cæspitosa** PB. (*Aira cæsp.* L.). **Tuvåtel.** Strån 0,7—1 m, fina, uppr. ell. nedtill knäböjda, upptill ofta ngt lutande, jämte talrika skott fast förenade till stora mörkgröna tuvor; bl. platta, flera dm l.; vippa 1—2 dm, m. yvig o. luftig, eft. blomn. ej hopdragen, brokig av silvervitt och violett ell. brungult. **2** (6) 7. Fuktängar allm., hela landet. — f. *pállida* Koch, vippa gulvit. — f. *aúrea* Wimm. et Grab., vippa gul, småax ngt större; sälls. — f. *brevifolia* Hartm., fjällform med knappt 1 dm l. blad. — var. (?) *glauca* Hartm. (*Aira cæsp.* * *glauca* Hartm.; *Aira cæsp.* * *Fellmanni* N. & A.; *Aira Hartmanniana* Nym.). Strån 3—5 dm, löst tuvade; bl. hoprull., blågröna, omkr. 1 dm l.; vippa avlång, 7—10 cm, blekgrön ell. blekgrå; småax ofta under 3 mm; borst ofta vid fjällets mitt. Lpl., Nrl., Dlr., sälls.

3. **D. alpina** R. et Sch. (*Aira alp.* L.). **Fjällåtel.** Strån 2—4 dm, grova, uppstig.; vippa 5—8 cm l., äggformigt pyramidal, gles, fåaxig, violett- ell. brungrön, oftast axgroende. **2** 7. Sandmark i fjällen, ofta fuktig, Hrj.—Lpl., t. allm.

4. **D. setacea** Richter (*Aira setacea* Huds.; *Aira uliginosa* Weihe). **Bruntåtel.** Strån 3—5 dm, tätt tuvade; bl. näst. hårfina; snärp 5—7

mm l., spetsigt; vippa mörkbrun ell. brungrön; tomfj. 4—5 mm l. **2** 6, 7. Översvämm. stränder, Sm. (och Blek.?), sälls.

5. **D. flexuosa** Trin. (Aira flex. L.). **Kruståtel.** Löst tuvad; bl. grovt trådlika; snärp 2 mm l., tvärhugget; vippa m. gles o. utspärrad med krusade grenar; tomfj. 5 mm l. **2** 6, 7. Skog, hed, berg m. m. (variabel till bladens längd o. grovlek), hela landet, allm. — f. *montana* (L.) Hartm., vippa smalare, småax ngt större (tomfj. 6 mm), gråröda; nordlig form.

22. Vahlódea Fr.

V. atropurpurea Fr. (Holecus atropurpureus och Aira atop. Wg). **Lappståtel.** **61**, 3. Strån omkr. 3 dm, glest o. fåtaligt tuvade, spensl., veka; vippa 3—5 cm, fåaxig; småax röd- ell. brunviol. med gulbrun spets, ell. blekgröna. **2** 7. Fukt. ängsmark i fjälltr., Hrj. — T. lpmk, t. sälls.

23. Corynéphorus PB.

C. canescens Bernh. (Aira canescens L., Weingærtneria can. PB.). **Borstståtel.** **61**, 7. Strån 1—3 dm, fina, knäböjda, greniga, talrikt hopade med blågrå, borstlika blad i låga, lösa tuvor; vippa 3—5 cm, gråviolett. **2** 7, 8. Lös, fin sand, Sk., Öl., Gtl. täml. allm.; Hall., Bl., Sm., sälls.

24. Trisetum Pers.

- a. Vippa grönaktigt ljusgul, utbredd o. gles med långa grenar, **61**, 9, **75**, 1, 1. **flavescens**
 aa. Vippa violett ell. gråbrun med korta, delvis omärkliga grenar.
 b. Vippa gles; vippgrenar o. strå kala 2. **subalpêtre**
 bb. » tät, axformig; vippgren. o. strå grålodna;
75, 2, 3. **spicatum**

1. **T. flavescens** R. et Sch. (Avena flav. L.). **Gulhavre.** Strån 0,5—1 m, spensliga, veka, fåtaligt tuvade; vippa äggrunt avlång, 6—8 cm l. med 3 cm l. grenar. **2** 6, 7. Torräng., back. t. sälls., Sk.—s. Nrl., Öl., Gtl.

2. **T. subalpêtre** Neum. et Ahlfv. (Avena subalpestris Hartm., Avena agrostidea och Tris. agrostum Fr.). **Venhavre.** Strå 1,5—3 dm, vippa 3—5 cm med omkr. 1 cm l. grenar. **2** 7. Fjällväxt, m. sälls.: T. lpmk flerest.

3. **T. spicatum** Richt. (Aira spicata och subspicata L., Trisetum

Fig. 75. 1 *Trisetum flavescens*, 2 *T. spicatum*, 3 *Avena strigosa*, 4 *A. sativa*,
5 *A. pratensis*, 6 *Sieglingia* (yblmfj.), 7 *Molinia* (vippans topp).

subspicatum PB.). **Axtåtel.** Strå 1—2 dm, täml. grovt; vippa 2—3 em. 2 7. Fjällväxt, Hrj.—Lpl. t. allm.

25. *Avéna* L.

- a. ☉, bl. i knoppläge hoprullade; småax hängande; tomfj. 7—11-nerviga.
- b. Yblmfj. och småaxets axel tätt langhåriga; yblmfj:s spets grunt 2-klugen; alla blr med ryggborst; **61, 4, 1. fátua**
- bb. Yblmfj. kalt.
- c. Yblmfj. i spetsen utdraget i två långa borst; alla blr med ryggborst; småaxets axel kal eller hårig blott vid blrnas bas; **75, 3, 2. strigósa**
- cc. Yblmfj:s spets grunt 2-klugen; endast nedersta blm med ryggborst eller alla borstlösa; småaxets axel kal ell. hårig blott vid nedersta blmns bas. **3. sativa**
- aa. **2,** bl. i knoppläge hopvikna; småax uppräta; tomfj. 1—3-nerviga: *Avenastrum*.
- b. Bladslidor kala; småax-skaftet upptill tydligt förtjockat; håren vid blmfj:s bas 1(—2) mm l.; borst plattat; **75, 5, 4. praténsis**
- bb. Nedre bladslidor mjukludna; småax-skaftet ottydligt förtjockat; håren vid blmfj:s bas 4—5 mm l.; borst trint; **61, 10, 5. pubéscens**
1. **A. fátua** L. **Flyghavre.** Omkr. 1 m; vippa flera dm l., allsidigt utbredd; småax oftast 3-blmga. 7, 8. Åkrar, Sk.—övre Nrl., Öl., Gtl., mindre allm. — v. *glabrata* Peterm. (intermedia (Lindgr.) Hartm.), yblmfj. gleshårigt ell. näst. kalt; sälls.
2. **A. strigósa** Schreb. **Purrhavre.** Lik föreg., vippa ensidig; småax oftast 2-blmga. 7, 8. Åkr, s. o. mell. Sv., t. sälls.

3. **A. sativa** L. **Havre.** Od. i många former och ofta självsådd å tomter och trädor. 7—9.

4. **A. pratensis** L. **Ängshavre.** Strån 1 m, tuvade; skottbl. med blågrå översida; vippa smalt klasformig, 1 dm l., vitgrön ell. blekt gulaktig. 6, 7. Backängar, Sk.—s. Nrl., Öl., Gtl., t. allm.

5. **A. pubescens** Huds. **Luddhavre.** Strån 3—7 dm.; skottbl. gröna; vippa smalt äggform., 6—8 (säll. 15) cm l., silvergläns. o. violett. 6, 7. Ängar och backar, Sk.—Norrl., Öl., Gtl., allm. — f. *glabra* Fr., bladslidor kala; — f. *alpéstris* Hartm., alla blad mjukludna, fjällform; bägge sälls.

26. *Arrhenatherum* PB.

A. elatius M. et K. (*Avéna elatior* L.; *Arrhen. avenáceum* PB.). **Knölvavre.** 48, 6. Strån glest tuvade, 1—1,5 m, veka, rikbladiga; vippa 1—1,5 dm, grönaktigt vit ell. blekt violettgrå. 2 6—7, 9—11. Skogsbryn, ängs- o. åkerkanter, tomter, trädor, Sk.—s. Nrl., Öl., Gtl., ställvis ymnig, men saknas flerest.

27. *Sesleria* Scop.

S. coerúlea Ard. (*Cynosúrus coeruleus* L.). **Älväxing.** 64, 8. Strån 1—3 dm, styva, spridda, vanl. snedställda; bl. korta, ovan starkt blåtäckta; axvippa äggformig ell. rundad, 10—15 mm l., vanl. grönaktigt stålblå. 2 5, 6. Lågliggande fuktängar, Sk.—s. Nrl., Öl., Gtl., mindre allm. — f. *calcárea* Pers., Čelak., dubbelt högre; bl. flera dm l., hopvikna; Gtl., kalkstensterrasser m. m., sälls.; Jtl.?

28. *Phragmites* Trin.

Ph. vulgáris (Lam.) Druce (*Arundo phragmites* L., *Arundo vulgáris* Lam., *Phragmites commúnis* Trin.). **Vass.** 64, 1. Strån vanl. 2 till 3 (säll. till 5) m över vattnet; bl. grågröna, omkr. 3 cm br.; vippa svartviolett eller rödbrun, 2 till 3 dm l., yvig; fruktmognad sälls. 2 7. — Hela landet, sjöar m. m., m. sällskaplig o. ymnig, men sparsamt o. sällan på sandstränder, strandåkrar m. m.

29. *Sieglingia* Bernh.

S. decúbens Bernh. (*Festuca dec.* L., *Triódia dec.* PB.). **Axsvingel.** 63, 7, 75, 6. Strån 1,5—4 dm, oftast snedställda ell. nedligg. men raka, styva; bl. smala, hoprull.: vippa 2—5 cm, smalt klasformig ell. axlik, näst. enkel, blekgrön ell. svagt gråviolett. 2 6, 7. Backängar, hågmark, Sk.—s. Nrl., Öl., Gtl., t. allm.

30. *Molinia* Schrank.

M. coerúlea Moench (Aira coer. L.; Enódium coer:m Pers.).
Blåtåtel. 63, 6, 75, 7. Strån 3—8 dm(—1 m), med vitaktig, knölformig bas och blott en enda ledknut nära basen, f. ö. sega, raka; bl. platta, blågröna; vippa jämbrett avlång, gles o. avbruten, 5—10 cm, vanl. brun ell. violett, säll. grön; stknpr o. märken svartvioletta.
 24 7, 8. Myrar, våtångar m. m. Sk.—Lpl., Öl., Gtl., allm. — f. *flavescens* Gaud., vippa gul- ell. ljusbrun. — f. *arundinácea* (Schrank) Aschers., strå över 1 m, vippa grönaktig, yvig, till 3 dm l.; lundar, s. Sv., t. sälls.

31. *Koeléria* Pers.

a. Strå upptill gråludet; bl. smalt rännformiga eller tråd-smalt hoprullade, kort finludna; yblmfj. trubbigt med udd; 65, 6, 1. **glauca**
 aa. Strå upptill kalt; bl. näst. platta, långhåriga; yblmfj. spetsigt; 76, 1, 2. **gracilis**

1. **K. glauca** DC. (*Poa glauca* Schkuhr). **Tofsäxing.** Strå 2—5 dm, fint, upprätt; bl. blågrå; vippa smalt cylindr., tät eller (f. *lobáta* Marss.) svagt flikad, 3—7 cm, glansigt gul- ell. grågrön. 24 6, 7. Lös sand, Sk. flerest. allm., Hall., Gtl. o. Öl. mycket sälls.

2. **K. gracilis** Pers. (*K. cristáta* Pers. var. *gracilis* Richt.). Södra Sv. tillfällig.

32. *Catabrósa* PB.

a. Vippa utbredd, gles; stråbaser nedligg., rotsläande; yblmfj. trubbigt, kalt; 62, 7, 76, 2, 1. **aquática**
 aa. Vippa smal, tät, 5, 3; strån uppräta, tuvade; yblmfj. spetsigt; 76, 3, 4.

b. Yblmfj. gleshårigt, 76, 3, vippa ngt utspärr., frukt äggform., bredast nedtill, utskjutande 2. **concinna**
 bb. Yblmfj. oftast kalt, 76, 4, vippa oftast cylindr. hopdragen, fr. tjockt spolforn., ej utskjutande . 3. **algida**

1. **C. aquática** PB. (*Aira aquatica* L.). **Narvgräs.** Strå 2—4 dm, tjockt men vekt med långa liggs-kott; bl. oftast 3—5 cm l.; vippa 5—8(—15) cm, oftast rödviolett; småax 3 mm l. 24 7, 8. Källrännilar, diken, dammar. Sk.—s. Nrl., Öl., Gtl., mindre allm.

2. **C. concinna** Th. Fr. Tuvad, 1—1,5 dm h.; vippa brunaktig, omkr. 2—3 cm; småax 1—1,5 mm l., stundom med blott ett eller inga tomfjäll. Hrl., fukt. hedmark i högfjällen, sälls.

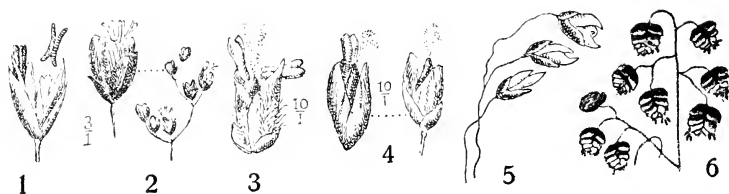

Fig. 76. 1 *Koeleria gracilis*, 2 *Catabrosa aquatica*. 3 *C. concinna*, 4 *C. algida*, 5 *Melica nutans*, 6 *Briza media*.

3. *C. algida* Fr. (*Agróstis algida* Soland.). **Snögräs.** 5, 3. Lik nästföreg. art men vanligen mindre, 3—6 cm, ljusare grön, småax mindre. Hrj.—Lpl, högfjällen, mest översilad mark nära snön, sälls.

33. *Mélica* L.

- a. Vippa m. gles o. fåaxig; yblmfj. kalt; bl. platta. (*Mélica* i egentlig mening); 62, 6, 76, 5.
- b. Småax med 2 utbildade blr och ett klubbformigt ämne till en 3:e (med därinom befintlig 4:e blma); slidans mynning kluven på den mot bladskivan motsatta sidan; 62, 6, 76, 5, 1. *nutans*
- bb. Småax med 1 utbildad blma och ämne till en 2:a; slidmynningen hel och uppdragen till ett sylform. bihang mitt emot bladskivan; 60, 7, 2. *uniflóra*
- aa. Vippa tät, axlik; yblmfj. långt silkeshårigt; bl. hoprullade (*Beckéria* Bernh.); 65, 3, 3. *ciliáta*

1. *M. nutans* L. (*M. montána* Huds.). **Bergslok.** Strån 3—5 dm, spridda, spensliga; vippa 5—8 cm, smalt klasformig, lutande, violettbrun, dess grenar vanl. av småaxens längd, vågigt böjda. 2 5, 6. Stenig lövskogsmark, Sk.—Lpl., Öl., Gtl., allm.

2. *M. uniflóra* Retz. **Lundslok.** Strån 3—8 dm(—1 m), spridda; vippa 8—12 cm med raka, dels uppräta, dels utspärrade 3—5 cm l. grenar. 2 5, 6. Lundar, sydligaste landskapen, Öl., Gtl., flerest.; i norr till Uppland, sälls.

3. *M. ciliáta* L. (*Beckéria montána* Bernh.). **Grusslok.** Strån 4—6 dm, tuvade, spensliga, styva; vippa cylindr. 5—7 cm, blekviolett med silverglans, slutl. blekt gulaktig. 2 6, 7. Kalkberg, östra Sv., Sm.—Stockh:strakten t. sälls., Öl. o. Gtl. allm.

34. *Briza* L.

B. média L. **Darrgräs.** 63, 3, 76, 6. Strån 3—5 dm, spridda; vippa gles o. yvig med vågräta grenar, oftast gråviolett. 2 6, 7.

Torrängar, Sk.—Jtl. o. Vb., Öl., Gtl., allm. — f. *albida* Lej., vippa blekgrön. — var. *alpéstris* Beck, småax ngt större och omkr. 10-blmga, sälls.

35. *Dáctylis* L.

- a. Vippa tät, flikig; småax mest 3—4-blmga; nedre tomfj. 1-nervigt, det övre tomfj. 3-nervigt och med styvhårigt fransad köl; bägge fasta, gröna; även yblmfj. med styvhårigt fransad köl; **65, 2, 77, 1, 1. glomeráta**
- aa. Vippa av långt åtskilda småaxgyttringar; småax mest 6-blmga; bägge tomfj:n 3-nerviga, hårlösa, med hinnkant; även yblmfj. hårlöst **2. aschersoniána**

1. **D. glomeráta** L. **Hundäxing.** Strån 0,7—1 m, tuvade med långa, blekt blågröna, slaka bladskott; vippa ensidig, grå-ell. violettgrön. **4** 6, 7. Ängar, backängar, lundar, Sk.—s. Nrl., Öl., Gtl., allm. — Solformen har tätare, näst. axlik vippa (f. *abbreviáta* Drej.), skuggformen mer långskaftade, åtskilda axgyttringar (f. *lobáta* Drej.).

2. **D. aschersoniána** A. et Gr. Lik föreg:s skuggform; yblmfj. ngt kortare. Sydligaste Sv., sälls.

36. *Cynosúrus* L.

C. cristátus L. **Kamäxing.** **64, 2.** Strån 3—5 dm, m. spensliga, uppräta, vanl. spridda; axvippa jämnbr., ensidig, vanl. 3—5 cm l., ljusgrön; de blombär. småaxen 2—3-blmga, de blomlösa (»det kamformiga svepet») bildat av talrika, kölade, uddspetsiga blomfj. **4** 6, 7. Ängar, Sk.—Vrml. och s. Nrl., Öl., Gtl., mindre allm.

37. *Poa* L.

a. Fleråriga arter; småax i slutet tillstånd äggrunda, **77**, oftast 3-(2—5)-blmga (därjämte stundom enblmga, mera vigglika.

b. Högväxta (ända till 1 m och däröver) med över 5 mm breda stråblad, starkt plattade skott och stråbaser.

c. Översta bladskivan 10—15 cm l.; vippa gles, 1,5—3 dm l. och nästan lika bred; dess grenar långa, blott mot spetsen axbärande; tomfj. sylformigt lansettlika, gröna, under lupp kortborstiga; yblmfj. släta; **77, 2, 1. remóta**

cc. Översta bladskivan 5(—10) cm l.; vippa tät,

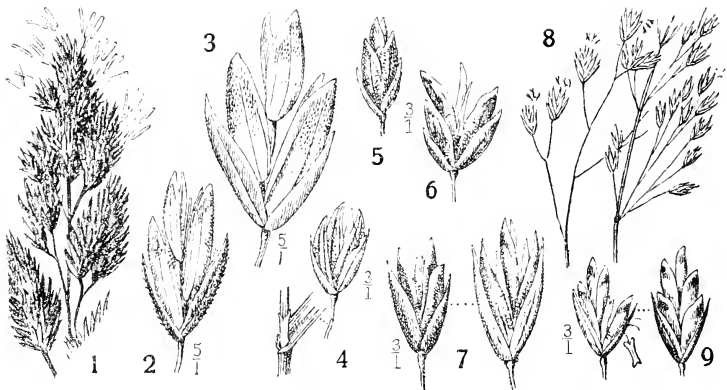

Fig. 77. 1 *Dactylis glomerata*, 2 *Poa remota*, 3 *P. Chaixii*, 4 *P. trivialis*, 5 *P. angustifolia*, 6 *P. pratensis*, 7 *P. irrigata*, 8 *P. nemoralis*, 9 *P. palustris*.

- omkr. 7—10 cm l.; tomfj. lansettl., släta, blekgröna; yblmfj. strävprickiga; **77**, 3, 2. **Chaixii**
- bb. Låga (blott tillfälligtvis 1 m ell. däröver); stråblad under 5 mm i bredd.
- c. Yblmfj. tydl. 5-nerviga, **77**, 4—7; stråblad omkring 3, det översta med kortare skiva; vippa utbredd.
- d. Snärp 5 mm l., **77**, 4; stråblad med vek, långdragen spets; tomfj. kortare än yblmfj.; nedre tmfj. smalt lansettl., krökt, **77**, 4, 3. **trivialis**
- dd. Snärp 1—2 mm; stråbl. med kort, styv, huvformig spets; strå med tillhörande skottgrupp uppkommer i spetsen av en underjordisk utlöpare.
- e. Tomfjäll korta, böjda, nående till mitten eller övre tredjedelen av närmaste blmfj., **77**, 5, 6; vippgrenar oftast 3 till 5 vid samma led.
- f. Tomfj. lansettlika ell. äggrunt lansettl., det nedre ofta föga smalare än det övre, föga krökt, **77**, 6; strån täml. låga och grova, jämte bladskotten vid basen plattade, 3 mm br.; flera strån och skott tillhopa, bågformigt uppstigande i lös samling; blad nästan platta, av stråbasens bredd 4. **pratensis**
- ff. Tomfj. smalt lansettl., det nedre, **77**, 5, mycket smalt lansettl., starkare

krökt; strån höga, fina och raka; stråbas trind, rak; skott med trådlikt hopvikna blad, smalare än stråbasen.

g. Stråbas tätt omgiven av en grupp skott med mycket långa, trådsmala blad; småax blekgröna ell. brungult eller gråaktigt gröna; **77, 5,**

5. angustifolia

gg. Strå vanl. utan sidoskott i spetsen av en lång, spenslig, gulaktig utlöpare; småax mest rödvioletta

6. alpigena

ee. Tomfj. långa, nästan raka, nående nästan till spetsen av närmaste blmfj., **77, 7**; vippgrenar oftast 2 och 2; strån med fåtaliga eller enstaka, utspärrade, bågformigt uppstigande skott; bl. breda . . .

7. irrigata

cc. Yblmfj. med svaga ell. omärkliga sidonerver, **77, 8, 9.**

d. Stråblad omkring 6, det överstas skiva lik de mellersta; vippgrenar normalt 3—5 vid varje led, **77, 8.**

e. Strån o. bladslidor nästan trinda; strån talrikt samlade i blandning med enstaka uppräta bladskott, men utan utlöpare; vippgrenar långa, **77, 8**; tomfj. raka, (smalt) lansettlika, långspetsade, yblmfj. spetsiga, **62, 5, 77, 9.**

f. Snärp kort, tvärhugget **8. nemoralis**

ff. > utdraget **9. palustris**

ee. Strån o. bladslidor plattade; strågrupper uppkommande från utlöpare; vippgrenar m. korta; tomfj. brett lansettl., kortspetsade, yblmfj. trubbiga, **78, 6,**

15. compressa

dd. Stråblad omkring 3; vippgrenar 1—2 vid varje led.

e. Strå omgivet av skott med lökformig bas; tomfj. äggrunt lansettlika, nästan av blmfj:s längd, **78, 1,**

10. bulbosa

ee. Skott ej lökformiga.

f. Strån o. skott täml. tätt tuvade utan utlöpare.

g. Småax brett äggrunda, **78, 2**; axfjäll glansiga, rundat äggr. med starkt krökta kanter och köl; tomfj. tydligt kortare än blmfj.; strån fåtaliga ell. ensamma; strå-

ets bas jämte de korta basal-
skotten tätt inlindad i breda grå-
vita slidor 11. *alpina*
gg. Småax smalt äggrunda, 78, 3—5;
axfjäll äggrunda, långspets.; strån
talrika, hopträngda, men stråbaser
o. skott fria eller åtm. ej tätt in-
lindade.

h. Vippa tät med uppräta gre-
nar; strån o. vippor mjuka;
översta bladskivan kort, upp-
rät; småax oftast rödvioletta,
svagt glansiga; tomfj. nästan
jämnhöga med närmaste blm-
fj.; 78, 3, 13. *laxa*

hh. Vippa gles med m. e. m. ut-
stående grenar; strån o. vippor
styva; översta bladskivan lång,
utstående, utgående nedom
stråets mitt; småax matt grå-
gröna ell. gråvioletta; tomfj.
långa o. breda, men tydligt
kortare än närmaste blmfj.;
78, 5, 14. *glauca*

ff. Strån normalt ensamma med utspär-
rade, bågformigt uppstigande, från
strået avlägsnade utlöpare och skott;
översta bladskivan kort, upprät; vippa
gles, öppen; småax glansigt mörk-
violetta; tomfj. kortare än närmaste
blmfj.; 78, 4, 12. *arctica*

aa. En- eller tvåårig med flera strån från basen; småax,
78, 7, avlånga, oftast omkring 5-blmga; lågväxt, mjuk,
med gles vippa, utspärr. vippgrenar; tomfj. m. kortare
än närmaste blmfj.; yblmfj. tydligt nerviga 16. *annua*

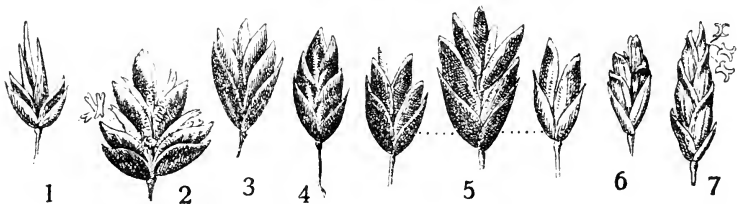

Fig. 78. *Poa*, 1 *bulbosa*, 2 *alpina*, 3 *laxa*, 4 *arctica*, 5 *glauca*, 6 *compressa*,
7 *annua*.

1. **P. remóta** av Forselles (*P. sudética* i skandinaviska florum, ej Hænke; *P. hýbrida* d:o, ej Gaud.). **Storgröe.** Strå 1—1,7 m. spensligt; bl. 5—10 mm br., smalspetsade; vippa slak, ngt lutande, blekt gulgrön. 2 6, 7. Lunddälder, kalkällor, sällsynt spridd i alla landskap från Skåne till L. lpmk.

2. **P. Chaixii** Vill. (*P. sudética* Hænke). **Parkgröe.** Strå 6—9 dm, täml. stadigt; bl. 8—15 mm br. med avrundad, huvformig spets; vippa blekt blågrön ell. blekviolett. 2 6, 7. Parker, gräsmattor i s. o. mell. Sv., tillfällig, som varaktig sällsynt.

3. **P. triviális** L. **Betesgröe.** 0,5—1 m; vippa avlång, 7—15 cm, i skugga och på fuktig mark ljusgrön, på torr o. solig plats violettbrun. 2 6, 7. Kärrängar allmän, hela landet; renar, backar, tomter sparsammare.

4. **P. praténsis** L. (och andra förf., delvis). **Ängsgröe.** 1—5 dm, vanl. i mängstråiga tuvor; skottbl. 1—3 dm l.; bl. 3—4 mm br., gröna ell. blågröna; vippa brett äggr. ell. pyramidalisk; axfj. blekgröna ell. blågröna, med bred, vit, stund. purpurröd hinnkant. 2 6, 7. Skogs- och ängskanter, diken, fuktängar, tomter, åkerrenar m. m., hela landet allmän. — Mycket variabel: f. *húmilis* (Ehrh.), 1 dm hög, fåaxig; hård mark, sand; småax stund. rödbruna. — f. *latifolia* Weihe, m. stor o. yvig, vaul. helt grön; tomter. — var. *subcoerulea* (Sm.), 1—1,5 dm, skott få och korta; vippa ett par cm, fåaxig; axfj. violetta, rödkantade, daggbå; straudängar, betesmarker. — var. *nóbilis* n., lundängsform, enstaka med fåtaliga skott, 3—5 dm hög; småax tjocka, m. e. m. daggbå; mylla o. skugga.

5. **P. angustifolia** L. (*P. pratensis* var. *angustifolia*). **Skogsgröe.** Strån oftast enstaka, 0,5—1(—1,2) m, fina, raka; skottbl. tråd- ell. borstlika, omkr. 1 mm br., 1—5(—7) dm l., gröna ell. gulgröna; vippa avlång ell. kägellik, 7—12 cm l.; axfj. gulgröna ell. violettgrå, smalt hinnkantade. 2 6, 7. Sand. barrskogsbyn, ekbackar, glesa lundar, bäckängar, hedar o. d. åtm. s. och mell. Sv. allm.

6. **P. alpígena** (Fr. Herb. Norm., som var.; *P. pratensis* v. *alpestris* Anderss.). Lik nästföregåendes mindre former, oftast mycket spenslig o. bladfattig; vippa avlångt lansettlik, 5—7 cm l. med småaxen tätt uppradade på de mera uppräta vippgrenarna; n. tomfj. oftast betydligt kortare och smalare än det övre. 2 7. Norrl., Lpl., fjällhedar, täml. allmän.

7. **P. irrigáta** Lindm. **Torvgröe.** Strån 1,5—3 dm (säll. —5 dm), ensamma, spridda, hårt rotade; bl. korta, breda, nästan platta,

daggbla; vippa 3—5 cm l., smalt pyramidal, fåaxig o. gles, gröngrå, blågrå eller vitaktig; axfj. stundom gulbrunt kantade. **2** 6, 7. Kall, översilad skogsmark, fuktängar, gropkanter m. m. genom hela landet, mindre allmän. — f. *pratécta* Lindm., småax rödvioletta; strandängar o. dyl., sällsynt (stundom tillsammans med *P. prat.* var. *subcoerulea*). — f. *silvéstris* n., skogs- och lundform på torr, skuggig, mossig mark, löst rotad; bladskott ofta mer uppräta med flera dm långa blad; tomfj. ofta kortare o. bredare, vitaktigt grön- ell. blågrå; s. o. mell. Sv., mindre ymnig än huvudformen (stund. tills. med *P. prat.* var. *nobilis*).

8. **P. nemoralis** L. (*P. Parnellii* Bab. delvis). **Lundgröe.** Strån i täta grupper, 3—8 dm h., raka, spensliga, rikbladiga, överst svagt lutande; bl. smala, platta, långspetsade, gröna ell. gulakt. gröna; vippa mycket växlande, 6—10 cm, mest avlång eller smalt pyramidal, tätgrenig, mångaxig, stundom ytterligt fågrenig o. fåaxig och med en blommiga småax; småax gröna ell. gulgröna, 2- till mångblommiga, men oberoende därav än större, än mindre. **2** 6, 7. Lövskog, torra, skuggiga ställen, i hela landet allmän. Månggestaltig till vippa o. småax. — f. *firmula* Gaud., strån grova, fasta, hela växten mera gulaktig; klippavsatser o. d. utan skugga. — var. *montána* Gaud., nordlig form och fjällväxt; vippa gles, fåaxig; axfjäll, särskilt tomfj., bredare än hos huvudarten, svartviolett; stråblad uppräta; måhända skild art. Norrl., Lpl. ej sällsynt.

9. **P. palústris** L., Roth (*P. serótina* Ehrh.; *P. triflóra* Gil.). **Sumpgröe.** Mycket lik nästföreg.; strån fåtaligare, grövre, ofta uppstig., nedtill greniga; vippa ofta längre; axfj. gröna med gulbrun spets. **2** 6, 7. Fukt. ställ., stränder, diken, hela landet, men mindre allmän än föreg.

10. **P. bulbósa** L. **Knölgröe.** Strån 1,5—4 dm, spensliga, uppräta, tätt tuvade; bl. m. smala, grågröna, tidigt vissnande; skott-bl. trådsmalt hoprullade; vippa avlång, 3—5 cm, blekgrön, tidigt brunaktig, näst. alltid axgroende. **2** 5, 6. Sand, klippavsatser, Sk. —Stockh., Öl., Gtl., sälls., ställvis ymnig.

11. **P. alpína** L. **Fjällgröe.** Strån 2—3 dm, täml. grova, ngt vinkelböjda, ensamma ell. i fåstråiga tuvor; stråbladslidor ngt uppblåsta; bladskivor korta. 2—5 mm br., platta, kortspetsade; snärp 3—4 mm; vippa 3—6 cm, äggform.—brett pyramidal, ofta axgroende; axfj. rödviol. med vit, delvis bronsglänsande hinnkant. **2** 6, 7. Ängsmark i fjälltrakter, Nrl., Lpl., täml. allm.; hed o. alvar i s. o. mell. Sv., Öl., Gtl., sälls.

⊗ *P. alpina* × *pratensis* (*P. herjedålica* H. Smith); axgroende.

⊗ *P. alpina* × *laxa* (*P. jemtländica* Almqu., delvis). Lik *P. alpina*, men strået finare o. bladskotten lösare förenade; bl. smala, hopvikna, långspetsade; vippa mindre; småax smalare. 2. Fjälltr. sälls., oftast axgroende.

12. **P. ártica** R. Br. (*P. cænsia* i skandinav. florer, ej All.: *P. flexuósa* Wahlenb., ej Host). **Polargröe**. Strån 2(—3) dm, raka, upprätta, spensliga; stråbasen och de trådsmala utlöparna gula; bl. 1—2 mm br., smalspetsiga; snärp 2 mm; vippa 3—5 cm, smalt äggr., fåaxig; vippgrenar utspärr., släta, fina, ngt vågböjda. 2 7. Ängsmark i fjälltr., sälls., L. o. T. lpmk. — f. *abbreviáta* Bl. (depauperata Fr.), låg, tätväxande, förkrympt högfjällsform.

⊗ *P. ártica* × *laxa* (*P. stricta* Lindeb.); axgroende; fjälltrakter, m. sälls.

13. **P. laxa** Hænke. **Mjukgröe**. Strå 1—2 dm, spensliga, mjuka, lutande ell. nästan liggande; bl. korta, smala, mest rännformiga; snärp 3—5 mm; vippa 2—3 cm, laussettl., fåaxig, hopdragen. 2 7. Hedar på högre fjäll, sälls., Hrj., Jtl., P. lpmk.

14. **P. glauca** Vahl (*P. cæsia* Sm., *P. glauca* Sm., *P. áspera* Gaud., *P. Parnellii* Bab. delvis, *P. glauca* DC. delvis; *P. nemoralis* var. *glaucántha* Gaud. delvis? *P. cinérea* Vill.?). **Grågröe**. Strån 15—40 cm, talrikt tuvade med rikliga skott, styva, täml. grova, upprätta, ofta ngt bågböjda, upptill ofta stråva, jämte skotten oftast gråblå ell. gråvioletta; vippa 3—7 cm l., smalt avlång, snart hopdragen; småax 2—3-blga, blekt gråblå ell. gråvioletta, ej glansiga; tomfj. ofta nästan jämnstora. 2 7. Dlr., Nrl., Lpl., täml. allm. i fjälltrakt., klippor, kalmarm.

Subsp. **Balfourii** Parn. Strån grövre; blad bredare, gröna; vippa smalare, fåaxig; småax större, 3—5-blmga med tydligt hinnkantade fjäll. (Norrl.? och) Lpl., mindre allm.

15. **P. compressa** L. **Berggröe**. Strån uppstig., ofta vinkelböjda, 2—4 dm; stråbl. 3—5 cm med kort, huvlik spets; oftast blekgrön; bäst igenkänd på det platta strået; vippan 3—5 cm, fåaxig. 2 6, 7. Sk.—s. Nrl., Öl., Gtl., klippavsatser, murar, t. allm.

16. **P. ánnua** L. **Vitgröe**. Strån (5—)10—30 cm, mjuka, uppstigande, vid lederna ofta vinkelböjda, jämte bl. ljusgröna; bl. korta, platta; snärp 3 mm; vippa 2—5 cm, triangulärt äggr., plattad, ensidigt axbärande, ljusgrön, säll. blekt gråviolett; småax omkring 5-blmga; tomfj. små, tydligt olikstora. ☉ ☉. Grönskar hela året och

blommar även vintertiden vid lämplig väderlek. Hela landet allm., mest odl. mark. Mycket växl. i storlek och form. — var. *longiglumis* n., tomfj. dubbelt längre; n. Sv., t. sälls. (var. *supina* [Schrad.] Neum.?).

37. b. *Eragrostis* Host.

E. pilosa PB. (Poa p. L.). **66**, 4. Några gånger funnen i mell. Sv., införd med gräsfrö eller varor, men obeständig; 2—3 dm h., vippa m. yvig, vippgrenar hårfina, småax avlånga—jämbreda, 4—8 mm l.; slidmynning hårig. ☉. (Sydeuropa.)

38. *Colpódium* Trin.

C. pendulinum Griseb. (*Glycéria pendulina* Læst. hos Wg; *Aretóphila pend.* [Læst.] Anderss. hos Hartm.). **Slovakia**. **63**, 1. Strån grova, uppräta, 0,6—1 m, från långa utlöpare; bl. 10—20 cm l., 3—5 mm br., grågröna; vippa 15—20 cm l., mycket yvig, gles, i toppen lutande, gulbrun. **2** 7. Vb., m. sälls., Haparandatrakten, älv- och havsstränder.

39. *Scolóchloa* Link.

S. festucácea Link (*Arundo fum* Willd.; *Aira arund.* Liljeb., ej L., *Flumínia arund.* Fr., *Graphéporum a:m* Aschers.). **Vass-svingel**. **63**, 2. Strå 1—2 m, grovt, upprätt; bl. omkr. 3 dm l., omkr. 10 mm br., ljusgröna; snärp utdraget; vippa 15—30 cm, gles med m. långa, uppräta grenar, blekgrön. **2** 7, 8. Ög., t. allm. vid sjöar och andra vatten från Roxen till Norrköping.

40. *Glycéria* R. Br.

- a. Småax 12—20 mm l., före utsläendet näst. cylindriska; vippa lång, smal; stråbas nedliggande.
- b. Yblmfj. i spetsen rundat, utan udd, **79**, 1, **1. plicáta**
- bb. " något spetsigt, med udd, **79**, 2, **2. flúitans**
- aa. Småax 5—8 mm l., plattade, avlånga eller Brett lan-settl.; vippa yvig; stråbas upprät.
- b. Bl. fasta, styva; slidor trinda, släta; yblmfj. näst. helbräddade, **63**, 4, **79**, 3, **3. aquática**
- bb. Bl. tunna, mjuka; slidor ngt hoptryckta, sträva; yblmfj. med sargad spets, **79**, 4, 5, **4. lithuánica**

1. G. plicáta Fr. **Äkta mannagräs**. Strån spridda, veka, 0,5—1 m; nedre blad 3—5 dm l., ofta flytande; slidor starkt hoptryckta; vippa 2—4 dm l., fåaxig, föga utbredd; småax blekgröna;

yblmfj. 3—4 mm l. 2 6, 7. Grunt vatten, kärr, diken, Sk. allm., norrut till Vrml. o. Ög. sälls., Öl., Gtl. d:o.

2. **G. fluitans** R. Br. (*Festuca fl. L.*). **Mannagräs.** Lik föreg., men vippan ännu smalare o. grenfattigare, stundom näst. axlik (f. *triticea* Fr.; syn. *Festuca loliacea* Huds.); yblmfj. 6—8 mm l. 2 6, 7. I vatten som föreg., Sk.—Vb., Öl., Gtl.

(*G. fluitans* × *plicata*, Sk., Öl. m. m.

3. **G. aquatica** Wahlb. (*Poa aqu. L.*, *Glyc. spectabilis* Mert.). **Jättegröe, Kasevia.** Strån i stora grupper, 1—2 m h., grova; bl. 10—15 mm br.; slidor med två gulbruna fläckar högst uppe; vippa 2—3 dm, yvig, täml. tät, äggrunt pyramidal, med täml. styva grenar; småax grön- eller brungula. 2 7, 8. Sjö- o. åstränder, Sk.—Uppl. o. Vrml., Gtl., mindre allm.; Sundsvall.

4. **G. lithuanica** Lindm. (*Poa l. Gorski*, *G. norvégica* Sommerf., *remóta* Fr.). **Glesvia.** Strån 1 m, spensliga, täml. veka; bl. 4—8 mm br.; vippa 1,5—2 dm, yvig, gles, med hårfina, slaka grenar; småax blekgröna ell. mörkvioletta. 2 7. Skugg. o. fukt. lundar, mell. Nrl., sälls.

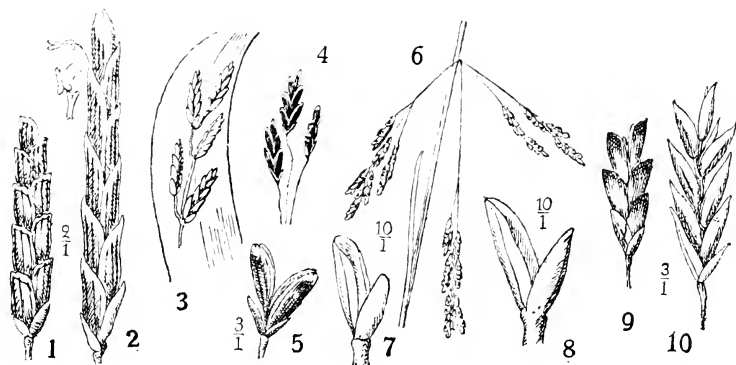

Fig. 79. 1 *Glyceria plicata*. 2 *G. fluitans*, 3 *G. aquatica*, 4, 5 *G. lithuanica*, 6, 7 *Puccinellia distans*, 8 *P. retroflexa*, 9 *P. maritima*, 10 *P. retrofl. v. suecica*.

41. *Puccinellia* Parl.

Nr 1—3 av O. R. Holmberg.

a. Vippa yvig, gles, dess längre grenar till nedre hälften utan småax, 79, 6; yblmfj. med tunn, uddlös spets, 79, 6—10.

b. Yblmfj. fasta, ogenomskinl., upptill bredare, ej tvärhuggna, 79, 9; bl. hopvikna; stknpr 1,5—2,5 mm l.; gles- o. rikbladiga långskott 1. *maritima*

- bb. Yblmfj. tunna, ngt genomskinl.; bl. oftast platta; stknpr ej över 1 mm l.; inga långskott.
- c. Yblmfj. breda, näst. tvärhuggna, **63**, 5; n. tomfj. brett, 0,7—1 mm l., småax tätblmga; **79**, 6, 7 2. **distans**
- cc. Yblmfj. smala, spetsade, ej tvärhuggna; n. tomfj. smalt, 1—2 mm l.; småax täml. glesblommiga; **79**, 8, 10, 3. **retrofléxa**
- aa. Vippa tät, dess grenar korta, nästan till basen axbärande; yblmfj. trubbiga med den tjocka mittnerven utlöpande i själva spetsen, **65**, 8; bl. platta.
- b. Vippgrenar utspärr.; småax avlångt äggrunda; **65**, 8, 4. **Borréri**
- bb. Vippgrenar dels uppräta, dels snett utstående; småax jämbrett lansettlika; **66**, 1, 5. **rupéstris**

1. **P. marítima** Parl. (Poa mar. Huds.; Glycéria mar. Wahlb.; Átropis mar. Griseb.). **Strandgröe**. Strån täml. styva, snett uppräta, 2—4(—6) dm h., tuvade med 1—2 dm l., snett uppr., senare tillväxande och nedligg., ej blmnde skott; bl. grågröna; vippa 5—10 (—15) cm med grova, snett uppräta ell. utspärr. grenar, fåaxig; småax grå-(brun-, blå-, röd-)violetta, säll. blekgröna; n. tomfj. 1,5—2 mm, ö. tomfj. 2—3 mm, yblmfj. 3—4 mm, bredast ovan mitten, sedan avsmalnande, ogmskinl. näst. ända ut i kanten; stknpr mest violetta. **2** 6, 7. Havsstr., Boh.—s. Sm., Öl., Gtl., täml. allm. Mycket månggestaltig.

⊃ *P. marítima* × *retrofléxa* mellanform mell. föräldrarna; alltid med långskott; Sk., Öl., sälls.

2. **P. distans** Parl. (Poa dist. L.; Glycéria d. Wg; Átropis d. Griseb.). **Saltgröe**. Strån oftast uppstir., veka, 15 cm till 7 dm, tuvade med korta skott; bl. platta, blågröna, tvärt hopdragna till en huvlik spets, vid torkning ngt hoprullade, hos hungerformer (på grus) näst. borstlika; vippa vanl. 4—10 cm l.; grenar fina, eft. blomn. utspärr. stund. nedätriktade; småax avlånga ell. jämbreda; ö. tomfj. 1,5 mm l., yblmfj. 2 mm l., blekt blågrönt ell. oftast gråviolett med vit hinnkant o. brungul fläck; iblmfj:s nerver blott mot spetsen sträva; stknpr 0,7—1 mm l. **2** 6—9. Fakt., helst näringsrika platser, tomter, stigar, havsstränd. t. allm., Sk.—Vb. o. Jtl., Öl., Gtl.

⊃ *P. distans* × *marítima*, mellanform mell. föräldrarna; alltid med långskott; Sk., Boh., Öl., sälls.

⊃ *P. distans* × *retrofléxa*, ofruktbar mellanform mell. föräldrarna; Sk., Sm., Öl., sälls.

3. **P. retrofléxa** Holmb. (Poa r. Curt.; Festúca capilláris Liljeb. Strån 2—4 dm, fåtaligt tuvade, grova men täml. veka, uppräta ell. uppstig.; bl. platta, långsamt avsmaln. mot spetsen, blå- ell. grågröna; vippa 5—15 cm l., med rakt utspärr. ell. skarpt nedåtrikt. grenar; småax lansettl., blek- ell. grågröna, gulnaude; ö. tomfj. 3 mm l., yblmfj. 3 mm l., stknpr —0,7 mm l., mest vitgula; iblmfj:s nerver borsthåriga till nära basen. **24** 6—9. Havsstrand., Boh.—Vb., Öl., Gtl., t. allm. — var. *pulvináta* (Fr.) Holmb., lägre, nedligg., tätt tuvad; småax 2—4 blmga, axfj. korta, **79**, 8; stundom dvärgform. — var. *suécica* Holmb., högre, —8 dm, löst tuvad; småax **79**, 10; Sk., Bl., Sm., Öl., Gtl.

4. **P. Borréri** n. c. (Festúca B. och Glycéria B. Bab.; Glyceria conferta Fr.; Átropis B. Richter). Strån uppstigande, 2—3 dm höga, täml. grova, styva, tuvade; bl. 2—5 cm l., 3—5 mm br., platta; vippa 3—5 cm l., smal, tät men flikad, blekgrön; småax oskaft.; n. tomfj. 1 mm, ö. tomfj. 2—3 mm, yblmfj. 2 mm l., stknpr omkr. 0,6 mm l. **24** 6, 7. Mycket sälls.. Boh., havsstrand (förr känd från Sk.).

5. **P. rupéstris** Fernald et Weatherby (Poa rup. With., Poa procumbens Curt., Scleróchloa proc. PB., Glycéria proc. Dum., Átropis proc. Richter). Strån 8—15 cm, fåtaligt tuvade, uppstig. ell. nedtryckta, sega, styva; vippa 3—5 cm, avlång, ljust blågrön, tät, upp till axlik; n. tomfj. 1,5 mm, ö. tomfj. 2 mm, yblmfj. 3 mm l., stknpr omkr. 0,6 mm l. **24** 6, 7. Sälls., Mpd på barlast; N., Fredrikstad etc.

42. Festúca L.

- a. Yblfj. med tydligt borst i spetsen, **80**, 1, 3, 4, **62**, 1.
 b. Borst längre än fjället; bl. 1 cm br. eller däröver, platta, **80**, 1, **2. gigantéa**
 bb. Borst kortare än fjället; bl. mycket smala, delvis rännformiga eller hopvikna.
 c. Med utlöpare och glesa strån; vippa långgrenig, mångaxig, **62**, 1; borst täml. långt, **80**, 3, **5. rubra**
 cc. Strån o. skott tätt tuvade.
 d. Skottblad gröna, $\frac{1}{2}$ mm tjocka, sträva, veka.
 e. Vippa kortgrenig, fåaxig, borst m. kort (eller 0), **80**, 5; stråbl. hopvikna . **7. ovina**
 ee. Vippa långgrenig, mångaxig; borst t. långt; stråbl. platta **6. heterophýlla**
 dd. Skottblad blågrå, 1 mm i diam., släta, styva, prylformiga; vippgren. korta, vippa fåaxig, tät, sluten, borst m. kort, **80**, 4; **8. glauca**

- aa. Yblmfj. utan ell. med omärkl. borst; **62**, 8, **80**, 2, 6.
 b. Bl. 1 em br. ell. däröver; snärp långt; yblmfj. sträva 1. **silvática**
 bb. Bl. under 1 em i bredd; snärp kort; yblmfj. släta.
 c. Bl. platta.
 d. Ö. tomfj. trubbigt; småax 6—10-blmga; vippa smal med upprätta grenar; **62**, 8, 4. **praténsis**
 dd. Ö. tomfj. spetsigt; småax 4—5-blmga; vippa yvig med utspärr. grenar; **80**, 6, 7, 3. **arundinácea**
 cc. Bl. borstlikt hopvikna 7. **ovina** var. **capillata**

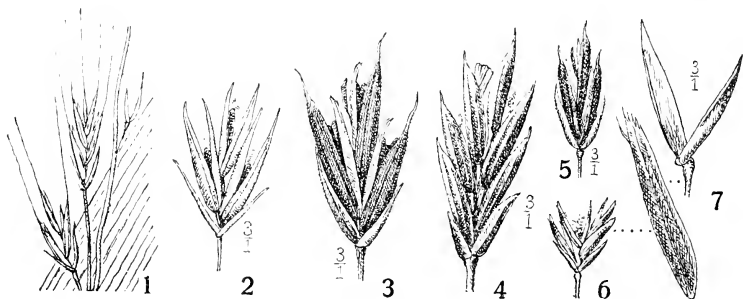

Fig. 80. *Festuca* 1 *gigantea*, 2 *silvatica*, 3 *rubra*, 4 *glauca*, 5 *ovina*, 6 *arundinacea* (småax), 7 *do* (yblmfj. o. tmfj.).

1. **F. silvática** Vill. (*Poa silv.* Poll.). **Skogssvingel**. Strån omkr. 1 m, spensliga, mjuka, nedtill omgivna av vida, vitaktiga sli-dor; bl. 7—15 mm br.; vippa omkr. 15 cm l., smal, slak; småax gulaktigt ljusgröna med smala, raka fjäll. **4** 6, 7. Sälls., lund o. skog i några landskap (åtm. Sk., Bl., Ög., Vg., Boh., Uppl., Nr., Hls.).

2. **F. gigantéa** Vill. (*Bromus gigantéus* L.). **Långsvingel**. Strån omkr. 1 m, spensliga, mjuka; bl. 10—15 mm br.; vippa yvig, slak, 15—30 cm l.; småax grågröna; borst 2(—3) ggr längre än blmfjt. **4** 6. Lundar, Sk.—Boh. o. Uppl., Öl., Gtl., t. sälls.

(*F. gigantéa* × *Lólium perénne*, m. sällsynt.

3. **F. arundinácea** Schreb. **Strandsvingel**. Strån grova, styva, 1 m och däröver, i tuvlika grupper; bl. 5—10 mm br.; vippa 15—30 cm l.; småax gråvioletta, såsom slutna brett avlånga; ö. tmfj. når till mitten av närmaste yblmfj. **4** 7, 8. Sjö- o. havsstränder, Sk.—Boh. o. s. Nrl., Öl., Gtl., mindre allm.

(*F. arund.* × *praténsis*, *arund.* × *gigantéa*, bägge m. sällsynta.

4. **F. praténsis** Huds. (*F. elátior* L., delvis). **Ängssvingel**.

Strån 3—7 dm; bl. 3—5 mm br.; småax ljusgröna ell. leverbruna, såsom slutna jämbrett lansettlika; ö. tmfj. nående till $\frac{1}{3}$ av närmaste yblmfj. 2 6, 7. Ängar, åkerkanter m. m., Sk.—Vb. o. Jtl., Öl., Gtl., allm. — f. *subspicata* (G. F. W. Mey.) A. et Gr., vippan delvis med ensamma, 1-axiga grenar.

() *F. pratensis* × *Lolium perenne*, s. Sv., m. sällsynt.

5. **F. rubra** L. **Rödsvingel.** Strån oftast åtskilda, från bågformiga jordskott, sällan nästan tuvade, (2—)3—7 dm h., fina, styvt uppräta; skottbl. smala, hopvikna, stråbl. ofta platta; vippa 5—10 cm; småax fåblmga, rödgrå eller blågrå, omkr. 8 mm l. 2 6, 7. Torra ängar, lundar, hedar m. m., genom hela landet allmän. — f. *megastachys* (Gaud.) A. et Gr., småax över 1 cm l.; dels nästan meterhög, dels m. låg (f. *alpina* [Parl.] Hack.). — f. *nemorialis* A. et Gr., lundform med gröna småax; skottbl. flera dm l. — f. *duriuscula* (Gaud.) A. et Gr., grågrön sandform med korta, tjocka, styva skottbl. — var. *arenaria* (Osb.) Fr., småax stora, breda, tätt silkesludna. — var. *fallax* Hack. (*Festuca fallax* Thuill., *F. nemorum* Reichenb., icke Leyss.), m. ell. m. tätt tuvad med kortgrenig jordstam; täml. sälls.

6. **F. heterophylla** Lam. Till strå o. vippa lik föreg., men skild genom tättvig växt o. långa, trådsmlala, ljusgröna skottblad; småax 4—6-blmga, blekgröna; yblmfj:s borst av fjällets halva längd eller däröver. 2. Uppgiven för Kullen i Sk., på skogsmark.

7. **F. ovina** L. **Fårsvingel.** Strån fina, styvt uppräta, 2—4 dm h.; skottbl. (5—)10—20 cm l., oftast tagelfina; vippa 3—5(—7) cm; småax fåblmga, mörkgröna ell. gråviol., omkr. 6 mm l. med m. kort borst. 2 6, 7. Torra ängar, backar, hedar, berg m. m., genom hela landet allmän. — f. *vivipara* L., axgroende, allm. i fjällen. — f. *caesia* (Sm.) Hack. (*F. ovina glauca* var. *sabulosa* Anderss.? enl. A. et Gr.), »lågväxt, grågrön, småax 5—6 mm l.»; kalkstenshedar, flygsand m. m. — var. *capillata* (Lam.) Hack. (*F. tenuifolia* Sibth.), yblmfj. utan borst; bl. m. fina; s. Sv., m. sälls.

Subsp. **duriuscula** (*Fest. duriuscula* L., delvis; *F. ovina* var. *duriuscula* Hack.). Småax större, 6—10 mm l., 4—9-blmga, med längre borst; skottbl. ända till 1 mm i diam.; s. Sv., sälls.

8. **F. glauca** Lam. (*F. ovina glauca* var. *sabulosa* Anderss., delvis; *F. sabulosa* Lindb. fil.). Strån grova, styva, 2—3 dm h.; skottbl. korta, (i vår flora högst) 1 dm l.; vippa 3—5 cm; småax stora, omkr. 1 cm l., mångblmga, gråvioletta, med mycket korta borst. 2 6. Hed, alvar, Sk., Öl., Gtl., ställvis ymnig.

43. *Vulpia* Gmel.

V. bromoides Dum. (Festuca brom. L. delvis?, Bromus dertonensis All.; Festuca dert. A. et Gr.; Festuca sciurofides Roth; Vulpia sciur. Gmel.; Vulpia dert. Gola). **Ekorrsvingel. 65, 5.** Strån 10—25 cm, fina, uppstigande, flera från samma rot; bl. hopvikna, borstlika; vippa ljusgrön, upprät, ensidig, 2—4 cm l.; yblmfj:s borst dubb. längre än fjället. ☉ 6, 7. Torr gräsmark; Sk. o. Bl. sällsynt.

V. pseudomyúrus Soy.—Will. (Festuca myúrus L., Vulpia m. Gmel.). Vippa axformig, i toppen lutande; översta stråbladet nära vippan. ☉ ☉. Tillfällig i s. Sv., införd liksom i Danmark.

44. *Sclerópoa* Griseb.

S. rígida Griseb. (Poa rig. L.; Festuca rig. Kth, Scleróehloa rig. Link). **Styvgröe. 66, 2.** Strån 5—15 cm, styva, flera från samma rot; bl. tradsmala; vippa 2—5 cm, brunviolett; yblmfj. knappt 1 mm l. ☉ 7, 8. Införd, sälls., Gtl., stenig mark (Fårösund).

45. *Zerna* Panzer (Schedónorus Fr., icke PB.).

a. Yblmfj. jämbrett lansettlikt, **81.**

b. **2** Småax bredast på mitten, **62, 2, 4; 81, 1, 2;** iblmfj. med finludna kölar.

c. Yblmfj. utan eller med m. kort borst; bl. kala, breda; jordstam långsträckt; **62, 4, 1. inérmis**

cc. Borst långt; tuviga gräs.

d. Stråblad föga bredare än strået, omkr. 3 mm; vippa tät, upprät; **62, 2, 2. erecta**

dd. Stråblad omkr. 1 cm. br.; vippa gles med hängande grenar.

e. Både övre o. nedre bladslidor långhåriga; nedre vippgrenar parvisa, 5—9-axiga; tomfj. oftast gröna med vit hinnkant; **82, 2, 3. ramósa**

ee. Övre bladslidor kala ell. kort finhåriga, de nedre med nedåtrikt. hår; nedre vippgrenar 2—5 vid varje led, 1—5-axiga; tomfj. oftast violetta; **81, 1, 4. Benekéni**

bb. ☉ Småax slutligen bredast upptill, **81, 3, 4;** iblmfj. med kamlikt styvhåriga kölar; yblmfj. med långt borst.

c. Småax sträva, 4—5 cm l., **81, 4, 5. stérilis**

cc. Småax småludna, omkr. 2—2,5 cm l., **81, 3, 6. tectórum**

aa. Yblmfj. äggrunt lansettlikt med ytterst kort ell. omärkl. borst, **82, 1, 7. unioloídes**

1. **Z. inermis** (Bromus in. Leyss., Schedonorus in. Fr.). **Foderlosta.** Strån 0.5—1 m. grova, upprätta, omgivna av fristående, bredbladiga skott; bl. 5—10 mm br.; vippa täml. styv, upprät, smal. 10—15 cm l.; småax blekgröna eller violettbruna; borst 0 eller 1 mm l. 6, 7. Ängar, vallar, tomter, vägkanter, flerstädes inkommen, t. sälls. men stund. ymnig, s. o. mell. Sv., Öl., Gtl.

2. **Z. erecta** Panz. (Bromus erectus Huds., Schedonorus erectus Fr. m. fl.). **Raklosta.** Strån 0.5—1 m. skottblad talrika, långa, 1—2 mm br.; vippa som föreg. 6, 7. Sälls. på ängsbackar, renar, vägkanter h. o. d. i de s. o. mell. landskapen samt Öl. o. Gtl.

3. **Z. ramósa** (Bromus ramósus Huds., B. asper Host, B. serótinus Benck., B. och Schedonorus asper subsp. serótinus Ros-trup hos Lge; Zerna áspera Panz.). **Strävlosta.** Strån omkr. 1 m, spensliga, veka; vippa slak, vippgrenar utspärr.; yblmfj. med kal spets. 7, 8. Lundar i de s. o. mell. landskapen, Öl., Gtl., sälls.

4. **Z. Benekéni** (Bromus Ben. Syme, Schedonorus Ben. Lge; Bromus o. Sched. asper hos flera förf.). **Lundlosta.** M. lik nästföreg.; vippgrenar upprätt utstående; yblmfj. med finhårig spets. 6, 7. Förekomst som föreg.

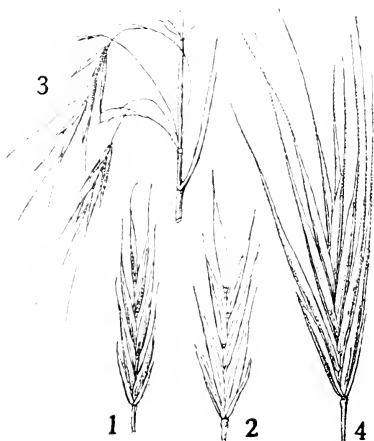

Fig. 81. Zerna 1 Benekeni, 2 ramosa, 3 tectorum, 4 sterilis.

5. **Z. stérilis** Panz. (Bromus ster. L., Schedonorus ster. Fr.). **Sandlosta.** Strån 3—6 dm, kala; vippa 15—20 cm, fåaxig, allsidig, ngt lutande; småax grågröna. 5—7. Sand o. grus, vägkanter, tomter, barlast. Sk., Hall., Öl., Gtl. t. allm., f. ö. tillfällig o. sällsynt.

6. **Z. tectórum** Panz. (Bromus tect. L., Schedon. tect. Fr.). **Taklosta.** Strån omkr. 3 dm, upptill småludna, vanl. i täta bestånd; vippa omkr. 5—15 cm, mångaxig, ensidigt lutande; småax gråviol. ell. blekbruna. 5—9. Sand, gator, murar, torvtak, Sk.—Uppl. o. Vrml., Öl., Gtl., mindre allmän.

7. **Z. unioloídes** (Bromus un. HBK.). Närmast lik *Z. inermis*, men vippan yvigare, småaxen o. deras fjäll bredare, yblmfj. grönvita ell. blekbruna. ☉. Tillfällig vid städer, Stockh. flerstädes m. m.

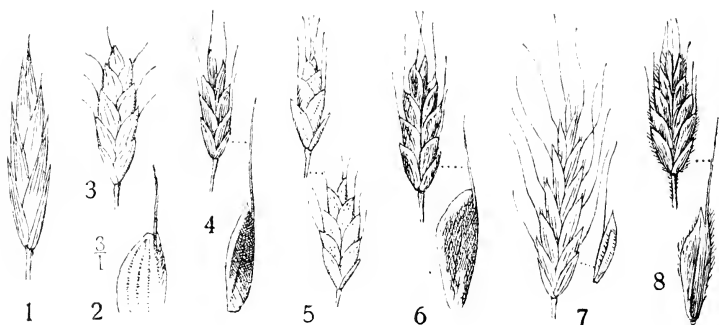

Fig. 82. 1 *Zerna unioides*, 2 *Bromus secalinus*, 3 *B. squarrosus*, 4 *B. arvensis*, 5 *B. racemosus*, 6 *B. commutatus*, 7 *B. japonicus*, 8 *B. hordeaceus* (*B. mollis*).

46. *Bromus* L.

- a. Yblmfj. i fruktstadiet cylindriskt inrullade, ej tegellagda eller täckande var. med kanterna; yblmfj. o. iblmfj. lika långa; bladslidor kala; **82, 3, 82, 2, 1. secalinus**
- aa. Yblmfj. även i fruktstadiet m. e. m. tegellagda, täckande var. med kanterna, **82, 3—8**; bladslidor häriga, atm. de nedre.
- b. Yblmfj. o. iblmfj. lika långa; borst uppräta; yblmfj. med jämnt bågböjd kantkontur.
- c. Småax jämbrett lansettlika, **82, 4**; vippa stor, yvig, rikt förgrenad **2. arvensis**
- cc. Småax avlångt äggrunda; vippa smal, klaslik, efter blomningen hopsluten; **82, 5**, **3. racemosus**
- bb. Yblmfj. märkbart längre än iblmfj., **82, 7**.
- e. Vippa yvig, slutligen lutande.
- d. Yblmfj. i fruktstadiet fullständigt tegellagda; deras kant med starkt böjd kontur; borstet kort.
- e. Småax avlångt äggrunda, 5—9-blmga; yblmfj:s kant upptill vinkelböjd; borst uppräta; **82, 6**, **4. commutatus**
- ee. Småax (smalt) lansettlika, 7—20-blmga; yblmfj:s kant bågböjd; borst slutl. utåtkrökta; **82, 3**, **5. squarrosus**
- dd. Yblmfj. ej fullständ. tegellagda; deras kantlinje svagt böjd; småax jämnbreda, 6—12-blmga; borst slutl. utåtkrökt, längre än yblmfj:t; **82, 7**, **6. japonicus**
- cc. Vippa smal, upprät, efter blomn. hopsluten; småax 6—10-blmga med upprätt borst; yblmfj:s kant upptill rundat vinkelböjd; **82, 8**, **7. hordeaceus**

1. **B. secalinus** L. **Råglosta, Rågsvingel.** Strån grova, 0,5—1 m; bl. 5—10 mm br.; vippa 10—15 cm, täml. smal, slutl. lutande; småax ljusgröna med vitaktiga fjällkanter, snart gulnande; yblmfj. genom sin inrullning slutligen trängda isär, två till flera ggr längre än sitt borst; deras sidonerver täml. parallella med mittnerven. ☉ 6, 7. Bland råg, även på tomter o. utkasthögar, Sk.—Vb., Öl., Gtl., t. allmän.

2. **B. arvensis** L. **Renlosta.** Strån 0,5—1 m, t. spensliga; bl. som föreg., men mjukhåriga; vippa omkr. 20 cm med ända till 15 cm l. grenar; småax ofta finludna, oftast violettbruna med vita fjällkanter; yblmfj. av borstets längd; har rikare vippa, smärre o. smälare småax än de övriga; stknpr 3 mm l. ☉ 6, 7. Aktrar m. m. s. Sv., Öl., Gtl., t. allm.; upp till mell. Nrl. sällsynt.

3. **B. racemósus** L. (*B. pratensis* Ehrh.). **Klaselosta.** Strån som föreg.; bl. mera styvhåriga, 3—6 mm br.; vippa fåaxig, ofta enkel, omkr. 1 dm l.; småax fåblmga; yblmfj. fasta, kala eller ngt sträva, ljusgröna, brett elliptiska, ngt längre än borstet, med sidonerverna lutande mot mittnerven. ☉ 6, 7. Sälls. å odl. ställ. i s. Sv., blott i Sk. t. allm., i nordligare landskap tillfällig.

4. **B. commutatus** Schrad. Lik nästföreg. till strå o. bl.; vippa omkr. 15 cm; småax blekgröna; yblmfj. ngt längre än borstet; skild från *B. arvensis* genom kortare vippa o. bredare småax. ☉ 6, 7. Sälls. som föreg., s. Sv.

5. **B. squarrósus** L. Vippa kortgrenig, fåaxig, men yvig o. lutande; en del småax rikblmgare än hos övriga arter; borst kortare än blmfj. ☉ 6—8. Tomter, utkasthögar, tillfällig o. sällsynt.

6. **B. japonicus** Thunb. (*B. pátulus* M. et K.). Vippa stor o. rikaxig, ljusgrön; småax längre o. mer jämbreda än hos de övriga arterna; yblmfj. i fruktstadiet ngt litet avlägsnade från varandra; stknpr 1 mm l. ☉ 6, 7. Sk., Öl., tillfällig o. sälls.

7. **B. hordeáceus** L. (1753; *B. mollis* L. 1762). **Luddlosta.** Strån enkla ell. från basen flergreniga, 1 till 5 dm (säll. mera), ofta i täta bestånd; vippa jämförelsevis liten o. fåaxig men tät, grågrön, normalt mjukhårig; yblmfj. av borstets längd. ☉ 5, 6. Sandig mark, vägkanter, stränder, hållar m. m. Sk.—mell. Nrl., Öl., Gtl., allm. — var. *glabrátus* Lindgr., småax kala. — var. *Thomínii* (Hardouin) A. et Gr. (»*Br. mollis* * *hordeáceus*» Hartm. Skand. Flora), strån från samma rot många, nedligg. i krets; på flygsand m. m.

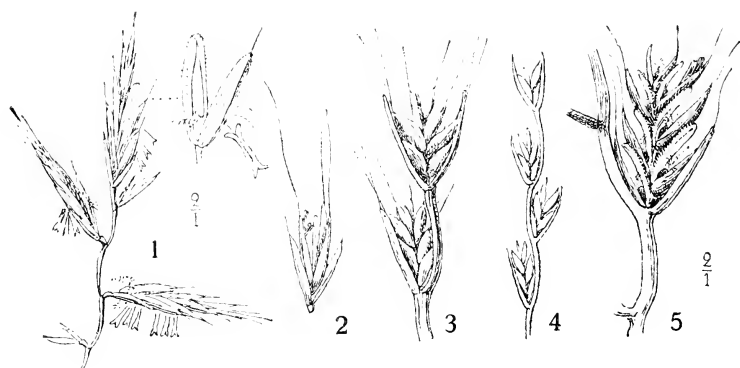

Fig. 83. 1 *Brachypodium pinnatum*, 2 *B. (=Triticum) caninum*, 3 *Lolium temulentum*, 4 *L. remotum*, 5 *L. multiflorum*.

47. *Brachypodium* PB.

- a. Småax mångblmga, i början trinda; nedre småax kort skaftade; tmfj. mycket olikstora utan borst.
- b. Ax styvt, upprätt; yblmfj. längre än sitt borst;
83, 1, pinnátum
- bb. Ax slakt, lutande; yblmfj. kortare än borstet;
65, 7, silváticum
- aa. Småax fåblmga, platta, oskaftade; tmfj. föga olikstora med kort borst; yblmfj. kortare än sitt borst; **83, 2, caninum**¹

1. **B. pinnátum** PB. (*Bromus pinnatus* L.). **Spärrlosta**. Strån kustaka från lång jordstam, 2—8 dm h.; bl. 4—8 mm br.; småax blekgröna. **2** 6, 7. Torra ängar, backar, de flesta sydl. landskap till Uppl. o. Vrml., t. sälls.; Öl., Gtl. allm.

2. **B. silváticum** R. et Sch. (*Festuca silvatica* Huds., ej Vill.). **Lundlosta**. Strån tuvade, högre o. mjukare än föreg:s; vippa rent grön. **2** 6, 7. Lundar; utbr. som föreg:s men sällsyntare; Öl., Gtl., allm.

3. **B. caninum** Hermann¹ (*Triticum caninum* L., *Elymus caninus* L., *Agropyrum caninum* PB.). **Vetelosta, Lundvete**. Strå omkr. 1 m, spensligt, slakt; bl. slaka, 5—10 mm br.; ax 1—2 dm, lutande, ljusgrönt; småax 1 cm l., borst 12—20 mm. **2** 6, 7. Lundar, Sk.—Vb., Öl., Gtl., mindre allmän.

¹ Av F. Hermann 1908 förd till *Brachypodium* av följ. skäl: fruktmognad hastig, huvudaxel spröd, finhårig; småaxet sönderfaller i sina särsk. blr; tomfjällen kvarsitta. (*Agropyrum*: fruktmogn. långsam; huvudaxel seg, kal; småaxet avfaller helt jämte tomfjällen.)

18. *Beckmännia* Host.

B. eruciförmis Host. **66**, 3. Strå 5—7 dm med knölig bas; örtstånd mjukt, ljusgrönt; bl. 5—10 mm br.; blmställn. 3-dubbelt ax; tmfj. gröna med bred vit kant, rundat båtformiga; blmfj. smalare, kölade. **24**. Södra Sv. tillfällig. (Sydeuropa, Kauk., n. As., n. Am.).

49. *Nardus* L.

N. stricta L. **Stagg**. Strån 10—20 cm, jämte skotten i täta rader; bl. trädsmala, grågröna; småax grå- eller svartvioletta. **24** 6, 7. Hedar, ängar (mest torra), även skogsmark, hela landet, ej sälls.

50. *Lolium* L.

- a. Strå trint, utan skott vid basen; tmfj. ungefär av småaxets längd. ☉. **83**, 3, 4.
- b. Yblmfj. med långt borst; tmfj. vanl. näende över småaxet: **83**, 3. 1. **temuléntum**
- bb. Yblmfj. utan (eller med n. kort) borst; tmfj. vanligen ngt kortare än småaxet: **83**, 4. 2. **remótum**
- aa. Strå smtryckt, med skott vid basen; tmfj. betydligt kortare än småaxet. **24**, **83**, 5; **67**, 2.
- b. Småaxets axel slät, seg; yblmfj. normalt borstlösa; tmfj. spetsigt: **67**, 2. 3. **perénne**
- bb. Småaxets axel sträv, skör; yblmfj. med långt borst; tmfj. med tvär, 2-tandad spets: **83**, 5, 4. **multiflórum**
1. **L. temuléntum** L. **Dårrepe**. Grönt ell. blågrönt gräs; strå grovt, strävt, 4—7 dm h.; småax 10—15 mm l. (Stundom giftig växt, beroende på en giftig parasitsvamps närvaro, särskilt i axet.) 6, 7. Bland vårsäd, s. o. mell. Sv., Öl., Gtl., t. sälls.
2. **L. remótum** Schrank (*L. linicola* A. Br.). **Linrepe**. Gulgrönt gräs; strå spensligt, slätt, 3—5 dm h.; småax under 1 cm i längd. 7. Mest i linåkrar, Sk.—Nrl., Öl., Gtl., t. sälls.
3. **L. perénne** L. **Rajgräs**. Strån uppstig., 2—5 dm h., släta; småax tryckta till sträet, 6—10-blga, ofta brungröna ell. brunröda. 6—8. Tomter, vägkanter, gräsplaner, renar. Sk.—mell. Nrl., Öl., Gtl., t. allm.
4. **L. multiflórum** Lam. (*L. italicum* A. Br.). **Borstrepe**. Strån 3—7 dm, upptill sträva; småax mer utspärr., 6—20-blmga, blekgröna. 7. Odl. o. förvildad.

51. *Lepturus* R. Br.

L. filiförmis Trin. (*Rottboellia fil.* Roth; *L. incurvatus* [L.] Trin. var. *strictus* Lge, Buchenau, A. et Gr.). **Ormax**, **67**, 1. Strån

trädsmla liksom bl., blågröna, 1—2 dm h.; ax föga tjockare än strået, oftast ngt bågböjt. ☉ 6, 7. Gräsbevuxna havsstränd. i s.v. Sk., sälls.

52. **Agropýrum** Gaertn. (*Agriopyrum* E. H. L. Krause).

- a. Bl. platta: översidan sträv med fina, föga upphöjda nerver; axets huvudaxel seg; tmfj. 3—7-nerviga.
 b. Småax 2—4-blmga; axfjäll korta, breda (omvänt äggr.), rundtrubbade; jordstam kort; **84**, 1, . . . **violáceum**
 bb. Småax 5—10-blga; axfj. smala, spetsiga (lansettl.); jordstam m. lång med vita utlöpare; **67**, 3, . . . **repens**
 aa. Bl. mot spetsen smalt hoprullade; översidan med grova nerver, sammetsluden; axfj. smala, trubbiga; axets huvudaxel skör; tmfj. 9—11-nerviga; **84**, 2, . . . **júnceum**

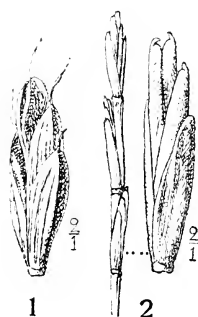

Fig. 84. *Agropyrum* 1 *violaceum*, 2 *junceum*.

1. **A. violáceum** (*Triticum violaceum* Horn.? Fr.; syn. *Ag. dobianum* F. B. White? ett äldre namn, och *Tr. biflorum* Brignol?). **Fjällvete**. Strå 0,2—0,5 m, styvt upprätt; bl. 4—7 cm l.; axet 4—8 cm l., gräviolet. **4** 7. Hrj.—Lpl., fjällväxt, ängsmark, sällsynt.

2. **A. repens** PB. (*Triticum* r. L.). **Kvickrot, Vitrot**. Strå 0,5—1 m; bl. långa o. smala; ax oftast 1 dm l., blek- eller brungrönt; varierar till storlek o. färg samt borstets längd. **4** 6, 7. Hela landet på odl. mark och god jord allm., även stränder. — var. *caesium* (Pr.) C. Bolle och *glaucum* Döll, blågrå strandformer, *caesium*

med sträva, *glaucum* med släta bladslidor.

3. **A. júnceum** PB. (*Triticum* j. L.). **Strandvete**. Strå 0,3—0,5 m, slutl. slakt lutande av axets tyngd; färg gråvit, slutl. gulvit; bl. m. ell. m. stiekande; ax omkr. 1 dm l., slutl. lutande; småax mer upprätta och åtskilda än hos föreg., utan borst. **4** 6, 7. Flygsandsstränder t. allm., s. Sv., Öl., Gtl.

(\times) *A. júnceum* \times *repens* (*Triticum acútum* DC. m. fl. författare; *Trit. pungens* Pers. delvis); månggestaltig bastard; sandiga havsstr. s. Sv., täml. sällsynt.

(\times) *A. júnceum* \times *Élymus arenárius* (*Triticum strictum* Dethard). Blågrönt, nära 1 m högt gräs, mest likt *Elymus*. Nedre småax mest ensamma, sällan parvisa, ända till 25 mm l., 5-blmga. M. sälls., s. Sk., tillfällig bland föräldraarterna.

53. (Eu) **Triticum** L. (odlade arter). **Vete.**

- a. Axets huvudaxel skör; korn tätt omslutet av agnarna **spelta** L.
 aa. » » seg; » löst » » »
 b. Tmfj. med kupig rygg, 1-nerviga.
 c. Ax långdraget, t. smalt; småax fristående (*vulgäre* Vill.) **sativum** Lam.
 cc. Ax kort, tjockt, småax tätt hopträngda . . . **compactum** Host.
 bb. Tmfj. kölad.
 c. Tmfj. avlånga, utlöpande i en spets **durum** Desf.
 cc. » ägrunda, tvärhuggna med udd **turgidum** L.
 Dessa arter mycket sällan eller aldrig självsädda.

54. **Secale** L.

S. cereale L. **Råg.** Allm. odl. och ofta självsädd eller uppspirande på trädor ur spillsäd, men ej varaktig. ⊙.

55. **Aegilops** L.

Ae. ovata L. 2—3 dm hög; ax äggformigt; blmfj. med m. långa, utböjda borst; alla tmfj. med 4—5 långa borst. ⊙ Ngn gng tillfälligtvis inkommen med säd (Sydeuropa).

Ae. cylindrica Host. Lik föreg., men med smalare ax; de nedre småaxens tmfj. utan borst; blott nedersta blmfj. i varje småax med långt borst. ⊙ Tillfällig som föreg. (Sydeuropa). Ännu mera sällan hava andra Ae.-arter iakttagits hos oss.

56. **Hordeum** L. **Korn.**

- a. Alla tre småaxen vid ett led med 2-könad blma; odlade arter ⊙ ⊙.
 b. Småax likformigt ordnade i 6 rader **hexastichon**
 bb. » olikform. ordn., de två sidoraderna mer utstående **vulgäre**
 aa. De båda sidosmåaxen hauliga eller förkrympta.
 b. Sidosmåaxen utan borst.
 c. Axet synes 2-radigt, emedan det mellersta småaxet är ägrunt, sidosmåaxen lansettlika; odlad ⊙ ⊙ **distichon**
 cc. Ax trint, alla småax lansettlika; stråbas uppsväld; 2 **bulbosum**
 bb. Sidosmåaxen med långt borst; vildväxande arter.
 c. Mittaxets tmfj. lansettlikt pryiformigt med långt borst och borstfransade kanter; sidosmåaxens övre tmfj. smalt jämbreda. ⊙.
 67, 4, 1. **murinum**
 cc. Mittaxets tmfj. fint sträva, ej borstfransade.
 d. Sidosmåaxens ö. tmfj. halvt lansettl. med borst; övriga tmfj. borstformiga. ⊙ . . 3. **marinum**

dd. Alla tmfj. borstformiga.

- e. Sidosmåaxens tmfj. 6—8 cm l. ☉. **85**, 4. **jubatum**
 ee. Sidosmåaxens tmfj. 2(—3) cm l. **24**. 2. **nodosum**

1. **H. murinum** L. **Vildkorn**. Färg gräsgrön; strån talrika, uppstigande, 15—30 cm. h.; ax omkr. 5 cm l. med utspärrade borst; mittblms yblmfj. 10—11 mm med flera ggr längre borst. 6. S. Sv. o. Gtl. sälls. å vägkanter, tomter, hamnar o. d. sälls., samt h. o. d. tillfällig.

2. **H. nodosum** L. (*H. pratense* Huds., *H. secalinum* Schreb.). **Ängskorn**. Grågrön; strån 3—6 dm h., spensliga; ax mindre o. smalare än föreg:s o. med uppräta borst; mittblms yblmfj. 7—8 mm l. med lika långt eller dubbelt längre borst. 6, 7. Fuktängar, sydv. o. mell. Sk., samt tillfälligtvis vid hamnar och på tomter.

Fig. 85. *Hordeum jubatum* (de 3 hopsittande småaxen, av vilka sidoaxen äro förkrympta).

3. **H. marinum** Huds. (*H. maritimum* With.). Lågväxt, grågrön; ax som nästföreg:s, blekgrönt; yblmfj. 4 mm l. med 3—4 ggr längre borst. Tillfällig på barlast. (Västeuropas havsstränder.)

4. **H. jubatum** L. **85**. Ax m. yvigt, 6—10 cm l., borst m. talrika, 5—7 cm l., rödskimrande; yblmfj. 5 mm l. med flera ggr längre borst; sido-blms borst nästan böjda rakt åt sidan. Tillfällig på tomter, utkasthögar o. d. (Östeuropa, n. As., Nordamerika).

57. *Cuviéra* Koeler.

C. europæa Koel. (*Elymus europæus* L.; *Hordeum silvaticum* Huds.; *Hordeum europæum* All.). **Skogskorn**. **67**, 5. Strån 0,5—1 m h., tuvade, spensliga; bl. 5—10 mm br., tunna, slaka, gröna; ax 6—10 cm l., blekgrönt. **24** 7. Lundar, skogsängar, s. Sk., Sm., n. Uppl., Öl., Gtl., m. sälls.

58. *Elymus* L.

E. arenarius L. **Strandråg**. **67**, 6. Hela växten blågrå, slutl. gulvit; strån grova, 0,5—1(—1,5) m; bl. uppräta, 5—15 mm br., platta eller hoprullade; ax 15—30 cm l. **24** 6, 7. Flygsand, sällan grusmark; på havsstränder allm., vid älvar o. sjöar sällsynt.

× *Agropyrum juncum* × *E. ar.*, se under *Agropyrum*.

Familj Cyperaceæ. Halygräs.

Sega, gräsliknande örter, skilda från Gramineæ genom ej ihålligt, oftast ej ledat strå (d. v. s. alla bladslidor utgående från stråbasen, utom skärmladen), oftast frånvaron av snärp och nästan alltid trinda, ej plattade ax.

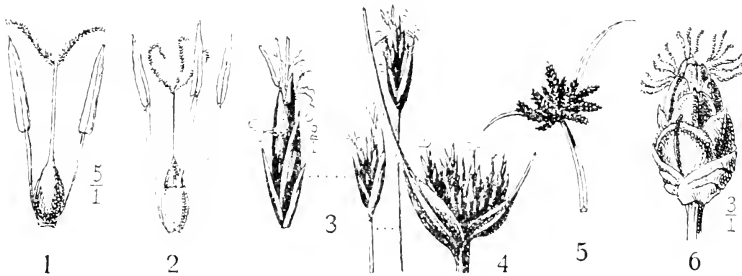

Fig. 86. 1 *Cladium* (blma), 2 *Scirpus multicaulis* (dio). 3 *Schoenus ferrugineus* (småax och två blomställnr), 4 *Sch. nigricans*, 5 *Cyperus fuscus*, 6 *Scirpus lacustris* (småax).

- a. Blr (atminstone huvudmassan) tvåkönade; blomdelar (och frukt) omedelbart inom axfjället.
- b. Småax plattade, axfj. tvåsidigt radade.
- c. Småax utspärr., rikblmga; strå 3-kant;
- S6, 5. 1. *Cyperus***
- cc. Småax upptäta, gytttrade; strå trint;
- S6, 3, 4, 4. *Schoenus***
- bb. Småax trinda, axfj. allsid. ordnade; **S6, 6.**
- c. Blomkalk av tatrika, fina, bandlikt plattade hår, efter blom. långt utväxande till svävhar för frukten; **S7, . 2. *Eriophorum***
- cc. Kalk av några (till 6) fina, trinda, oftast sträva hår (blott hos en *Scirpus*-art utväxande) eller saknas; **S6, 1; 91, 5—8.**
- d. Ax utan eller med 1 till 2 tomfjäll vid basen; dessa ngt bredare än de övre;
- S6, 6; 89, 8, 9; 91,**
- 3. *Scirpus***
- dd. Ax med 3 till 4 tomfj., smärre än de övre.

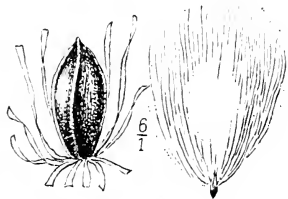

Fig. 87. *Eriophorum polystachyum*, frukt med hårtofs och förstord frukt med håren avklippta.

- c. Låga växter med helbräddade bl.,
 88, 2, 3, 6. **Rhynchospora**
- ee. Högväxt med taggigt finsågade
 bl., 88, 1, 5. **Cladium**
- aa. Blr enkönade, ♂ och ♀ i samma ell. skilda
 ax; endast ♂blmn omedelbart inom axfj. (Cari-
 coideæ).
- b. Pistill (och frukt) omsluten av ett fjäll inom
 axfjället, 88, 4, 6.
- c. Blomställn. skenbart ett enkelt ax; en
 ♂ och en ♀ parvis inom axfjället; 88,
 4, 5, 7. **Elyna**
- cc. Blomställn. av skilda, mångblmga småax.
 vart och ett med ♀ vid basen, ♂ i top-
 pen; 88, 6, 7, 8. **Cobresia**
- bb. Pistill (o. fr.) omsluten av ett säck- ell.
 flaskform. s. k. fruktgömme; 93 o. följ., 9. **Carex**

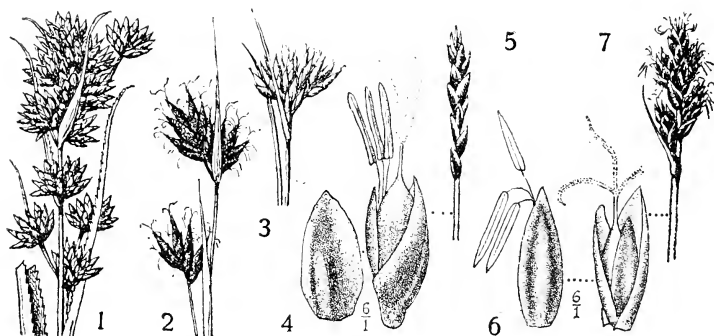

Fig. 88. 1 Cladium, 2 Rhynchospora fusca, 3 Rh. alba. 4 Elyna (axfjäll och det 2-bluga småaxet), 5 d:o (blomställn.), 6 Cobresia (♂ och ♀), 7 d:o (blomställn.).

1. Cýperus L.

C. fuscus L. **Dvärgag.** 86, 5. Strån gulgröna, tuvade, 3—10 (—20) cm; rötter mörkröda; ax mörkbruna. ☉ 7, 8. Uttorkande kärr o. stränder (sand- o. torvjord), Sk. (Kristianstadstrakten), Gtl., m. sälls.

2. Eriophorum L.

a. Ax flera, slutligen hängande; ull vit; 89, 1, 2.

b. Strå trint; axskaff plattade, släta; frukt udd-
 spetsig, 3-kölad; 87; 89, 2, 1. **polystachyum**

bb. Strå 3-kant.; axsk. trinda, sträva; fr. trubbig, trubbkantig.

c. Stråbladsskivor platta, 5—8 mm br.: ax 5—10; axfjäll spetsiga 2. *latifolium*

cc. Skivor trådsmalt hopvikna; ax 3—4; axfjäll trubbase; **S9**, 1, 3. *gracile*

aa. Ax ensamt, upprätt.

b. Tätt tuviga.

c. Strå upptill 3-kantigt; översta bladet en uppblåst slida utan skiva; ull vit; mellersta axfjällen smalt triangulära (ägg-runt lansettlika med lång spets). 2 mm br., mörkgrå, genomskinliga; stknpr 2—3 mm l.; **S9**, 3, 4. *vaginatum*

cc. Strå trint; översta bladslidan trång, ofta med en kort skiva; ull blekt gulröd; mell. axfj:n smalt lansettl., långspetsade. 1 mm br., svartgrå, ogenomskinliga; stknpr 1—2 mm l.; **S9**, 4, 5. *opacum*

bb. Med utdragen, vågrät jordstam.

c. Strå lågt, 15—30 cm, täml. tjockt; ull-bärande ax mycket tätt.

d. Ullbär. ax halvklotform., vitt; mellersta axfjällen smala, långsamt långspets., ogenomskinliga; stknpr (torra) 0,7 mm l.; **S9**, 5, 6. *Scheuchzeri*

dd. Ullbär. ax rundat klubbform., rost-rött ell. vitt; mella axfj. lansettlikt

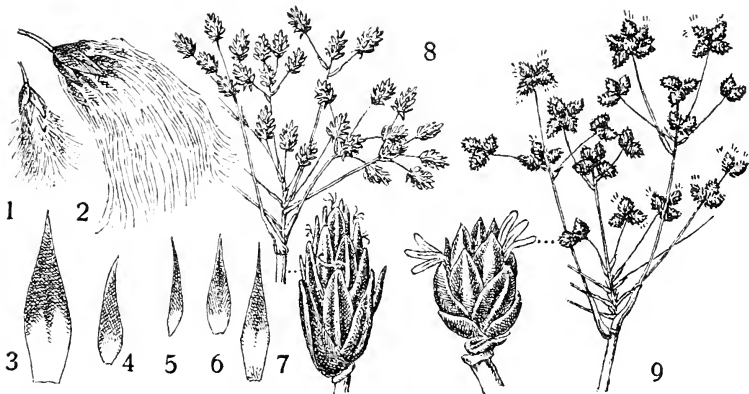

Fig. 89. 1 *Eriophorum gracile*, 2 *E. polystachyum*, 3 *E. vaginatum* (mell. axfjäll $\frac{3}{4}$), 4 *E. opacum*, 5 *E. Scheuchzeri*, 6 *E. intercedens*, 7 *E. Chamissonis* (alla d:o), 8 *Scirpus radicans* (vippled samt ett småax förstor.), 9 *Sc. silvaticus* (d:o d:o).

- triangulära, spetsiga, i kanten m. e. m. gmskiul.; stknpr (torra) 1,2—1,4 mm l.; **S9**, 6. 7. **intercedens**
 cc. Strå högt, 20—30 cm, spensligt; ullbär. ax omvänt äggformigt eller brett avlågt, mindre tätt, rostrött; mella axfj. breda, äggrunt lansettlika, trubbiga, genomskinliga (utom mittlinjen); stknpr (torra) 2,2 mm l.; **S9**, 7. 8. **Chamissónis**

1. **E. polystáchyum** L. (*E. angustifolium* Roth). **Ängsull**. Strån 2—5(—7) dm h., glest tuvade eller spridda; bl. 3—5 mm br., rännformiga, kölade, längre än avstånden mellan bladen; mycket variabel till storlek, bladform, frukt m. m., sällan t. o. m. enaxig; en del exemplar ♀. — **4** 5, 6. Skogskärr, kärrängar, hela landet, allm.

2. **E. latifólium** Hoppe. **Gräsull**. Lik föreg., men stråbl. m. bredare, platta, kortare än avstånden mellan bladen. — Förekomst som föreg., men sparsammare. Sk.—Vb., Öl., Gtl.

3. **E. grácile** Koch. **Kärrull**. Skild från de föreg. genom m. smalare strå o. bl. och m. mindre ax; strån spridda, 2—4 dm h.; bl. kortare än bladmellanrummen. Kärr, Sk.—Lpl., täml. sälls.

4. **E. vaginátum** L. **Tuvull**, **Hadd**. 2—5 dm, mycket sällskaplig, bildande höga, fasta tuvor; bl. nästan av stråets längd, trådsmala; ullbär. ax näst. klotrunt. **4** 4—6. Myrar, hela landet, allm.

5. **E. opácum** Fernald (*E. vag.* var. *op.* Björnström; *E. callithrix* hos skandinav. förf., ej Cham.). **Myrull**. Strån 3—5 dm, spensliga, fåtaligt tuvade; ullbär. ax ofta mer brett än långt. Myrar, Hvj.—Vb.—Lpl., sälls.

6. **E. Scheuchzéri** Hoppe. **Polarull**. Strån stadiga, spridda, men ymniga och sällskapliga; ullbär. ax m. stora i förhåll. till stråhöjden; bl. fåtaliga, rännform., 3—7 cm l., det översta vanl. en bladlös skiva. **4** 5, 6. Myrar och kärr, i fjällen allm., n. Vrml. o. Hls.—Lpl.

7. **E. intercedens** Lindb. fil. (identisk med *E. médium* Anderss. åtm. delvis). Lik föreg.; huvudformen vitullig; var. *rufescens* (Anderss.) Lindb. fil. har roströd ull. Norra Sverige, sällsyntare än nästföreg.

8. **E. Chamissónis** C. A. Mey. (*E. russéolum* Fr.; *E. intermédium* Cham., ej Bastard). Strån finare o. vekare än nr 6 o. 7 med 1 ell. 2 bladlösa slidor nedom mitten; rosettbl. m. smalt rännform. ell. trådsmalt hoprullade; axets tomfj. 2—7. — f. *álbídum* Nyl., ull vit. — Myrar i fjällen, T. o. L. lpmk, m. sälls.

Subsp. **aquatile** Norm., strå grovt, 50 cm h.; ax 3—4 cm l.; tomfjäll 10—12; ull gulakt. Som nr 8.

3. Scirpus L.¹

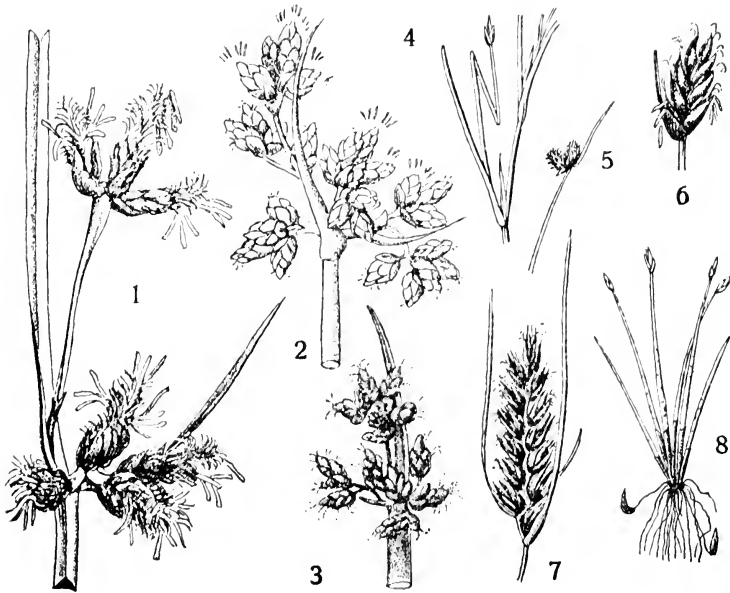

Fig. 90. Scirpus 1 maritimus, 2 lacustris, 3 Tabernæmontani, 4 fluitans, 5 setaceus, 6 rufus, 7 compressus, 8 parvulus.

a. Blomställn. skenbart från stråets sida, emedan nedersta skärmladet är störst och tykes bilda en förlängning av strået; 90, 2, 3, 5.

b. Ax flera i täml. gles vippa; strån meter-höga ell. mera, *Schoenoplectus* Rehb.

c. Märken 3; frukt i tvärsnitt näst. tri-angulär; 90, 2, 6. **lacustris**

cc. Märken 2; frukt plankonvex ell. bi-konvex; 90, 3, 7. **Tabernæmontani**

bb. Ax mest 2—3(1—4—), huvudlikt gytt-rade; mycket lågväxt: *Isólepis* R. Br., 90, 5, 8. **setaceus**

¹ För artrikare florumråden, särskilt tropiska länder, delas detta mångformiga släkte i flera. Hos oss utbrytes stundom *Eleocharis*, men detta är olämpligt, så vida ej även de övriga småsläktena sårhållas, såsom *Isolepis*, *Blysmus*, *Trichophorum* o. s. v.

aa. Blomställn. tydligt toppställd.

b. Blomställn. mångaxig; strå mångbladigt.

c. Ax i yvig vippa; strå nära meterhögt.

d. Strå trubbkantigt; ax 2—5 mm l.:

Scirpus.

e. Ax 2—4 i huvud; 89, 9. 1. *silvaticus*

ee. Alla ax skilda; 89, 8. 2. *radicans*

dd. Strå vasskant.; ax 1—2 cm l. i ett ell. flera huvud: *Bolboschoenus* Aschers., 90, 1. 3. *maritimus*

cc. Ax i ett platt, 2-radigt ax; småväxta arter: *Blysmus* Panz.

d. Ax 2—5-bluga, rödbruna, frukt spolformig, matt; bl. smalt rännformig; 90, 6. 4. *rufus*

dd. Ax 6-flerbluga, bruna brungula; fr. äggform., tvärbuggen, glansig; bl. platta; 90, 7. 5. *compressus*

bb. Ett ensamt ax i stråtuppen.

c. Strå mångbladigt, grenigt; stiftets bas ej lökformig; *Isoplepis* R. Br.; 90, 4. 9. *fluitans*

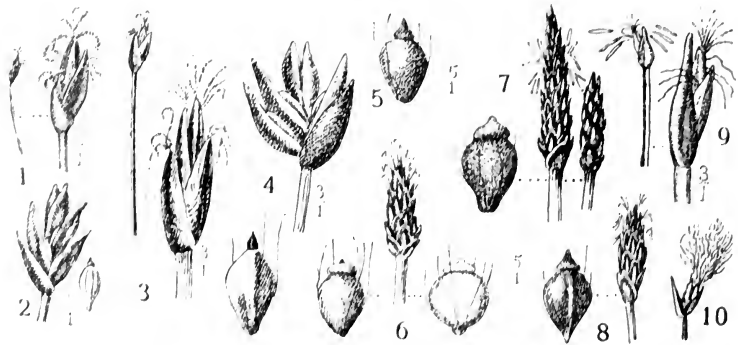

Fig. 91. *Scirpus* 1 *acicularis* (i blom), 2 do (fruktställn. o. frukt), 3 *pauciflorus* (i blom), 4 do (som nr 2), 5 *palustris* (fr.), 6 *mammillatus* (ax o. två fr.), 7 *uni-plumis* (frukt o. två ax), 8 *multicaulis* (fr. o. ax), 9 *austricus*, 10 *alpinus*.

cc. Strå oprenat med bladlösa slidor, spensliga, mest småväxta arter.

d. Nedersta axfjället ej med utdragen spets och ej längre än de övre; översta stråbladsslidan utan bladskiva; *Eleocharis* R. Br.

e. Frukt svagt färad; strån låga, träd-ell. harfva, i täta grupper; 91, 1, 2, 10. *acicularis*

ee. Fr. slät, ej färad ell. strimmig.

f. Stiftets bas ej lökformig; märken 3; **91, 3, 4.**

g. Strå genomlysande med hinnaktiga, förgängliga slidor och yngelknoppar på härfina revor; **90, 8,**

11. *parvulus*

gg. Strå ogmskinl. med fasta, nedtill rödbruna slidor; **91, 3, 4,**

12. *pauciflorus*

ff. Stiftets bas lökform., kvarsittande, **91, 5—8.**

g. Märken 2; fr. med avrundade kanter eller triund; strån radvis från vågrät jordstam.

h. Nedersta axfjället halvomfattande, **91, 6.**

i. Stiftbasen mera hög än bred; kalkborst långa; strået som torrt slätt ell. finstrimmigt; **91, 5,**

13. *palustris*

ii. Stiftbasen mera bred än hög; kalkborst långa; strå som torrt tydl.

färad; **91, 6,**

14. *mamillatus*

hh. Nedersta axfj. helomfattande, **91, 7;**

stiftbasen mera bred än hög; kalkborst korta ell. 0; strå som torrt fint ell. otydligt strimmigt

15. *uniglumis*

gg. Märken 3; fr. skarpt 3-kantig; tätt tuvad; **91, 8,**

16. *multicaulis*

dd. Nedersta axfjället utdraget till en bred, tvärhuggen ndd; översta stråbladsslidan med kort skiva; *Trichophorum* Pers., **91, 9.**

e. Strån triunda; ax utan vita hår.

f. Nedersta axfj:s jämbreda spets av axets längd ell. mera; kalkborsten av fruktens längd ell. längre; strån tätt tuvade; *Sc. caspitosus* L.

g. Översta stråbladsslidans mynning nästan tvär; **92, 1,**

17. *austriacus*

gg. Mynning mycket snett avskuren, 3 mm l., **92, 2,**

18. *germanicus*

ff. Nedersta axfj:s spets m. kort, stund. otydlig; kalkborst 0; strån från lång, trådsml jordstam

19. *atricus*

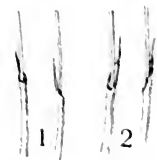

Fig. 92. *Scirpus*
1 *austriacus*,
2 *germanicus*
(översta bladet och
slidmynningen).

ee. Strån 3-kant., tätt radade från vågrät jordstam; kalkborsten utväxande till vita hår (= *Eriophorum alpinum*), **91, 10,**

20. *alpinus*

1. *S. silvaticus* L. **Skogssäv.** 89, 9. Oftast m-hög; bl. 3—4 dm l., 1—2 cm br., ljusgröna; axfj. oftast svartgröna med mörkgrönt mittfält. 4 7. Fuktiga o. skugg. ställen, diken m. m., Sk.—Vb. o. Jtl., täml. allm.

2. *S. radicans* Schkuhr. **Bågsäv.** 89, 8. Lik föreg., men en del skott bågformigt nedböjda o. rotsläende; axfj. något ljusare, grågröna eller brunaktiga med vitaktig mittlinje. 4 6, 7. Som föreg., men sällsynt, mell. Svealand, Vrml., Nr., Vsm., Sdml., Uppl.

3. *S. maritimus* L. **Havssäv.** 90, 1. 0.6—1 m; ax röd-ell. mörkbruna. 4 7, 8. Havsstränder, Sk.—Boh. o. Mpd, Öl., Gtl., täml. allm., mycket sälls. inne i landet.

4. *S. rufus* Schrad. (*Schoenus* r. Huds.; *Blysmus* r. Link). **Röd-ag.** 90, 6. Strån 1—2(—3) dm h., i rad fr. vågrät jordstam. 4 6, 7. Havsstr., strandängar, Sk.—Boh. o. Uppl., Öl., Gtl., täml. sälls.

5. *S. compressus* Pers. (*Schoenus* c. L., *Blysmus* c. Panz.). **Starr-ag.** 90, 7. Strån som föreg., ofta snedställda ell. bågiga. 4 6, 7. Svagt fuktiga väg- o. dikeskanter m. m., Sk.—s. Nrl., Öl., Gtl., täml. sälls.

6. *S. lacustris* L. (*Schoenoplectus* l. Palla). **Säv, Kolvass.** 86, 6; 90, 2. Strån 1—2 m över vattnet, mörkgröna; ax röd-(säll. gul-)bruna. 4 7. Sjöar, åar, hela landet, allm.

7. *S. Tabernæmontani* Gmel. (*Schoenoplectus* T:i Palla). **Blå-säv.** 90, 3. Något lägre och spensligare än nästföreg.; strå blågrönt; ax mörkbruna; fjällen med röda körtlar. Som föreg., även i bräckt vatten, täml. sälls., Sk.—s. Nrl., Öl., Gtl.

8. *S. setaceus* L. (*Isólepis* set:a R. Br.). **Borstsäv.** 90, 5. Str. 2—12 cm h., tråd-ell. borstfina, tätt tuvade; axfj. svartröda med brett, ljusgrönt mittfält (säll. ljusgröna). 4 7, 8. Fuktig sand, även havsstr., s. o. s.v. Sv., sälls.

9. *S. fluitans* L. (*Isólepis* fl. R. Br.). **Flytsäv.** 90, 4. Strån slaka, simmande, 15—30 cm l., i täta massor; axfj. (röd-)bruna med grön mitt. 4 6—8. Åar, Sk., Hall., Sm., Vg., Vrml., sälls.

10. *S. acicularis* L. (*Eleócharis* a. R. Br.). **Nålsäv.** 91, 1, 2. Strån vanl. 3—10 cm h., i grupper från vågräta jordstammar; bladslidor rödaktiga; ax brunt. 4 6—8. Mest sandiga stränder, även vid havet, Sk.—Lpl., Öl., täml. allm.

11. *S. párvulus* R. et S. (*Eleócharis* p:a Hk.; *Limnóchloa* p:a Rehb.). **Dvärgsäv.** 90, 8. Strån 3—7 cm h.; bladslid. blekbruna; ax blekgrönt eller blekbrunt. 4 7—9, men ofta översvämmad och

blömlös. Strandängar vid havet, s.v. Sk., Hall., Bl., s.ö. Sm., Sdul., ö. Uppl., Öl., Gtl., m. sälls., men ställvis ymnig.

12. **S. pauciflorus** Lightf. (*Eleocharis p:*a Link). **Tagelsäv.** 91, 3, 4. Strån 5—20 cm, fataligt grupperade; slidor rödbruna, glansiga; ax mörkbrunt. 2 6—8. Kärr, fuktäng., stränd., Sk.—Vb., Öl., Gtl., täml. allm.

13. **S. palustris** L. (*Eleocharis pal.* R. Br.). **Knappsäv.** 91, 5. Strå 1—3(—5) dm h., mörkt blågrönt, ogenomskinl.; bladslid. rödbruna, glansiga; axfj. bruna med grön rygg; frukt omvänt äggform. med 0—4 kalkborst. 2 6—8. Diken, stränd., sand- o. lerbotten, Sk.—Lpl., Öl., Gtl., allm.

14. **S. mamillatus** Lindb. fil. (*Eleocharis m., dens.*). **Veksäv.** 91, 6. Lik nästföreg., men strå ljusgrönt, vekt. genomlysande; fr. ofta näst. rund med 5—6 kalkborst. Kärr, myrar, mest dy- och torvjord, Sm.—Ångerm., sälls.

15. **S. uniglumis** Link (*Eleocharis un.* Schult.). **Agnsä.** 91, 7. Lik nr 13, men strå spensligare, rent eller ljust grönt; ax mörkbrunt; fr. med 0—4 kalkborst. Lokaler som de nästföreg., Sk.—Vb., Öl., Gtl., mindre allm.

16. **S. multicaulis** Sm. (*Eleocharis m., dens.*). 91, 8. Strån 1,5—3 dm, tätt tuvade, gulgröna, veka; axfj. ljusbruna med grön rygg; nedersta axfjället vanl. helomfattande. 2 6—8. Kärr, myrar, vatten, Sk.—Vg., Uppl., sälls.

17. **S. austriacus** A. et Gr. (*Trichophorum a:m* Palla). **Myrsäv.** 92, 1. Strån mest 2(1—3) dm h., tätt o. hårt tuvade; översta slidans mynning trång med ljusbrun kant; ax fåblmgt. 2 6, 7. Mossar, Sk.—Lpl. (Gtl. förr), mindre allm.

18. **S. germanicus** A. et Gr. (*Trichophorum g:m* Palla). 92, 2. Lik föreg., men högre, grövre, mörkare grön, med flerbldigare ax; översta slidmynn. vid. rödkantad. Mossar, Sk., Hall., v. Sm., v. Vg., Boh., t. sälls.

[19. **S. átrichus** n. c. (*S. alpinus* Schleich. ej L.; *Trichophorum átrichum* Palla). Strån 5—10 cm h., nål- ell. trådfina, styva, grågröna; jordstammar 1—2 dm l.; ax 4—5 mm l., rödbrunt. 2. N., Finnmarken, vid Porsangerfjord.]

20. **S. alpinus** n. c. (*Ériophorum alpinum* L.; *Trichophorum a.* Pers.). **Snip.** 91, 10. Strån 1—2(—3) dm h., trådsmla; axfj. gulbruna med grön rygg. 2 5, 6. Mossar, hela landet, t. allm., dock i de sydligaste landskapen samt Öl. o. Gtl. sälls.

4. *Schoenus* L.

- a. Blomställn. huvudlik, rundad, av 5—10 ax: dess yttre skärmbblad 2—5 cm l., m. längre än huvudet; **86**, 4, 1. **nigricans**
 aa. Blomställn. avlång, av 2(—4) ax; skärmbblad knappt förlängt över dessa; **86**, 3, 2. **ferrugineus**

1. **S. nigricans** L. **Knapp-ag.** Strån tätt tuvade, vanl. 3—4 dm h.; bl. pryiformiga, rännlade, av stråets halva längd ell. längre; ax svarta ell. svartbruna. **4** 6, 7. Kärrängar, Öl. o. Gtl., mindre allm.

2. **S. ferrugineus** L. **Ax-ag.** Strån tuvade, vanl. 2—3 dm h., spensligare än föreg.; bl. kortare än halva strået; ax mörkbrunt. Som föreg., Sk.—Jtl. o. Hls. sälls., Öl. o. Gtl. allm.

∞ *S. ferrugineus* × *nigricans*, Gtl., mycket sälls.

5. *Cladium* P. Browne.

C. mariscus R. Br. (*Schoenus mar.* L.). **Ag.** **88**, 1. Strån grova, 0,8—1,5 m h., från vägrät jordstam; bl. rännform., grågröna, delvis nära m-långa; axfj. ljusbruna, enfärgade. **4** 6, 7. Grunda sjöar, sjöstränder, mest på kalkgrund, Sk.—Gstr. (utom Hall. och v. Sm.), sälls.: n. Öl., Gtl. allm. (skördas till takhalm).

6. *Rhynchospora* Vahl.

- a. Axfj. vitaktiga; skärmbblad ej ell. knappt nående över blomställningen; **88**, 3, 1. **alba**
 aa. Axfj. bruna; skärmbblad utdragna över blomställningen; **88**, 2, 2. **fusca**

1. **R. alba** Vahl (*Schoenus albus* L.). **Vit-ag.** Strån 2—3(—4) dm h., löst tuvade; bl. gråakt. gröna; axfj. gulvita, brunvita ell. svagt rödlätta; stånd. vanl. 2. **4** 7. Mossar, Sk.—Lpl., Öl., Gtl., mindre allm.

2. **R. fusca** R. et Sch. (*Schoenus fuscus* L.). **Brun-ag.** Strån 1—3 dm, spridda; bl. gulgröna; axfj. bruna; stånd. 3. **4** 6, 7. Mossar, Sk.—Jtl. o. Ång., täml. sälls.

7. *Elyna* Schrad.

E. myosuroides (Vill.) Fritsch (*E. spicata* Schrad.; *Carex Bel-lardii* All.; *Cobresia scirpina* Willd.). **Sävstarr.** **88**, 4, 5. Strån tuvade, 2—3 dm h., trådsmla, styva; bl. trådsmlt rännform.; axfj. bruna. **4** 7. Grusmark, hedar, torrängar i fjälltrakter, Hvj.—Lpl., sälls.

8. *Cobresia* Willd.

C. caricina Willd. (*Carex bipartita* All.? *Cobr. bip.* Dalla Torre).
Fleraxig sävstarr. 88, 6, 7. Strån ngt lägre och grövre än nästföreg.;
 bl. ngt bredare, hopvikna; axfj. brungula. Som föreg., Hrj., Jtl., sälls.

9. *Carex* L.

- a. Ett enda, toppställt ax. 93. A. **Monostáchyæ**
 aa. Ax flera.
 b. Ax av samma form. vanl. av både ♂ och
 ♀blr och ordnade i ax. 94—98. B. **Homostáchyæ**
 bb. Ax av två typer. det eller de översta av ♂-
 blr (sällan till en del även ♀). de nedre hon-
 lliga. 99 och följande. **Heterostáchyæ**
 c. Märken 2 C. **Distigmáticæ**
 cc. » 3 D. **Tristigmáticæ**

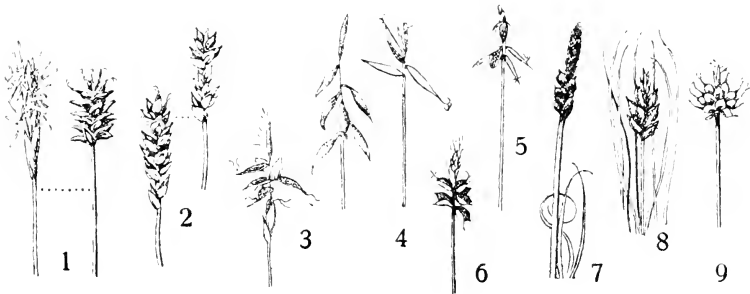
A. *Monostáchyæ*.

Fig. 93. *Carex* 1 dioeca (♂, ♀), 2 parallela, 3 pulicaris (två exemplar), 4 pauciflora,
 5 microglochis, 6 obtusata, 7 rupestris, 8 uardina, 9 capitata.

- a. Tvåbyggare. ♂- och ♀-ax på skilda strån.
 b. Fruktgömmen kala; märken 2.
 c. ♀ax tjockt. tätblomm.; fruktgömmets bas
 Brett äggform., sprötet strävbräddat; 93, 1. 1. **diocæa**
 cc. ♀ax smalt. nedtill glesare; frg:s bas smalt
 äggform., sprötet slätt; 93, 2 2. **paralléla**
 bb. Fruktg. strävhairiga; märken 3 3. **scirpoidea**
 aa. Sambyggare; axet med ♂ upptill, ♀ nedtill.
 b. Märken 2; strån tuvade.
 c. Fruktgömmen slutl. nedböjda; axfjället
 avfallande före fruktgömmet; 93, 3. 4. **pulicaris**
 cc. Fruktg. uppräta ell. utstående; axfj. kvar-
 sittande.

d. Ax avlångt; axfj. bredare än fruktgömmet.

e. Bl. (o. strån) krökta; nöt avlång ell. plattat cylindrisk, tvärhuggen; **93, 8, 93, b. 1,**

7. *nardina*

ee. Bl. raka; nöt omvänt äggformig; **93, b. 2,**

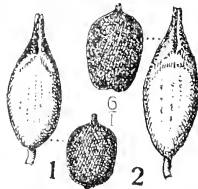
8. *Hepburnii*

Fig. 93, b. *Carex 1 nardina*, (fruktg. och den därur framtagna nöten), 2 *Hepburnii* (d:o).

dd. Ax rundat; axfj. smalare än fruktg.; **93, 9,**

9. *capitata*

bb. Märken 3; strån glestuvade eller glesa från lång jordstam.

c. Fruktgömmen slutl. nedböjda.

d. Stift utskjutande ur fruktgömmet. **93, 4,**

5. *pauciflora*

dd. » inneslutet, men ur fruktg. utskjuter ett fint, rakt borst, **93, 5,**

6. *microglöchin*

cc. Fruktg. uppräta ell. utstående.

d. Fruktg. uppräta, matt gulbruna; **93, 7,**

10. *rupéstris*

dd. » utstående, glansigt mörkbruna;

93, 6,

11. *obtusata*

B. Homostáchyæ.

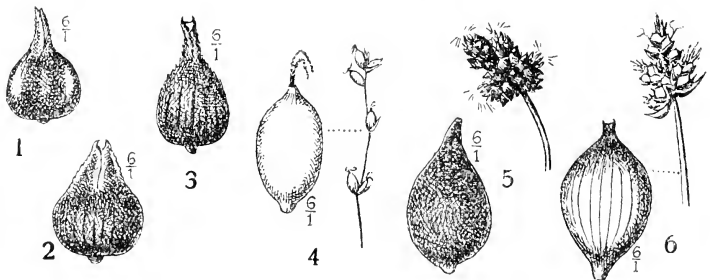

Fig. 94. *Carex 1 diandra*, 2 *paniculata*, 3 *paradoxa*, 4 *tenella*, 5 *incurva*, 6 *chordorrhiza*.

a. Småax med ♂blr i toppen ell. av endast ♂blr. (En del arter grova och högväxta.)

b. Strån tuvade.

c. Småax äggform., avlånga ell. lansettlika, sammansatta; fruktgömmespröt med längdspringa på utsidan; **94**, 1—3.

d. Sprötet smalt, tydligt avsatt.

e. Fruktgömmen matta, tydl. nerviga; kanten finsågad från mitten till spetsen; axfj. av fruktg:s längd ell. längre; **94**, 3, 12. **paradoxa**

ee. Fruktg. glansiga, ej ell. otydl. nerviga, finsågade blott i sprötets spets; axfj. något kortare än fruktg.: **94**, 1, 13. **diandra**

dd. Sprötet mycket brett o. platt, finsågad; fruktg. matt, nedtill tydl. nervigt; axfj. av fruktg:s längd eller längre; **94**, 2, . 14. **paniculata**

cc. Småax rundade.

d. Fruktg. elliptiska, trubbiga, utan spröt; småax fåblmga, långt skilda; **94**, 4, . . 31. **tenella**

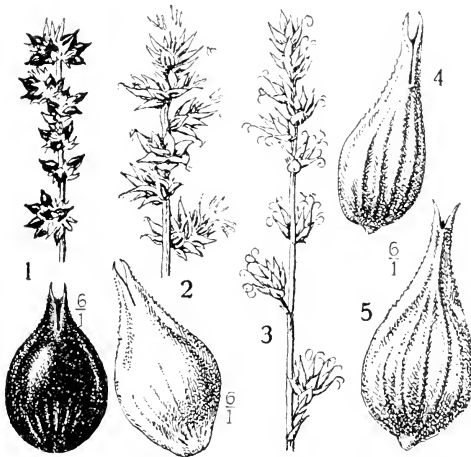

Fig. 95. Carex
1 Pairrei (blomställn. o. fruktg.),
2 contigua (d:o).
3 divulsa,
4 vulpina (fruktg. från utsidan),
5 nemorosa (d:o).

dd. Fruktg. med spröt; dettas utsida med längdspringa.

e. Strå smalt med platta sidor; fruktg. nästan nervlösa (*C. muricata*); **95**, 1—3.

f. Småax tätt samlade, oskaftade; fruktg:n mycket utspärrade, brett äggrunda.

g. Fruktg. 5 mm l., vid basen uppsvällda, svampaktiga; snärp äggrunt-lansettl., sargat; **95**, 2, . . 16. **contigua**

- gg. Fruktg. 3—4 mm l. av tunn vävad ända till basen: snärp m. lågt, helbräddat; **95, 1.** . . . 17. **Pairai**
- ff. Nedre småax långt skilda, kortskaftade; fruktg. smalt äggrunda, upprätta ell. föga utspärr.; **95, 3.** . . . 15. **divulsa**
- ee. Strå grovt med konkava sidor: fruktg. tydl. nerviga; **95, 4, 5.**
- f. Bl. gröna; ax röd- ell. gulbruna; fruktg. smalt hinnkantat, blott på utsidan nervigt; spröt djupt kluvet; **95, 4.** 18. **vulpina**
- ff. Bl. blågröna; ax blekgröna ell. ljusbruna; fruktg. brett hinnkantat, å båda sidor nervigt; spröt ej djupt kluvet; **95, 5.** 19. **nemorosa**
- bb. Strån enstaka ell. gruppvis från långsträckt, vågrät jordstam.
- c. Blomställn. kort o. bred; fruktgömmen utan längdspringa; strå lågt.
- d. Blomst. rund ell. brett äggrund; strå bågböjt, ej längre än bladen; fruktg. otydl. nervigt; **94, 5.** 21. **incurva**
- dd. Blomst. äggformig; strå rakt, längre än bl.; fruktg. nervigt; **94, 6.** 20. **chordorrhiza**

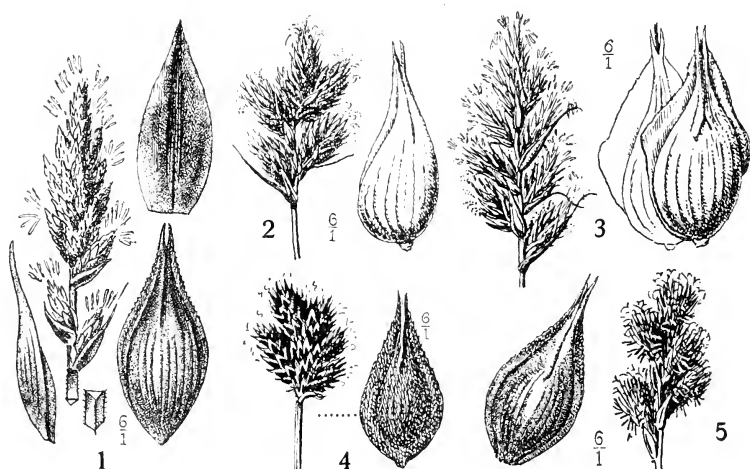

Fig. 93. *Carex* 1 *disticha* (blomställn., axfjäll, två fruktg.), 2 *ligetica* (blomst. o. frg.), 3 *arenaria* (d:o), 4 *festiva* (d:o), 5 *leporina* (d:o).

- cc. Blomst. långsträckt; fruktgömmespröt med längdspringa; **96. 1. 3.**
- d. Strå högt; spröt kort med smal eller otydlig hinnkant; **96. 1. 22. disticha**
- dd. Strå lågt; spröt långt med bred kant från fruktg:s mitt; **96. 3. 23. arenaria**
- aa. Småax med ♀blr i toppen ell. av endast ♀blr. (Alla arterna spensliga, de flesta låga.)
- b. Fruktgömmen hinnkantade; **96. 2, 4, 5.**
- c. Småax hopträngda till ett brett äggform. ax; hinnkant ända från fruktg:s bas; axfj. mörkbruna, trubblade; **96. 4. 24. festiva**
- cc. Småax täml. närsittande i avlångt ax; axfj. ljusare bruna, långspetsade.
- d. Strån i tuvor; fruktg. hinnkantat ända till basen; **96. 5. 25. leporina**
- dd. Strån spridda från lång. vågrät jordstam; fruktg. hinnkantat till nedom mitten; **96. 2. 26. ligérica**

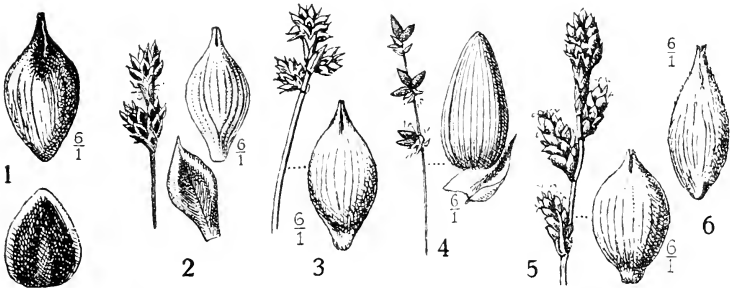

Fig. 97. Carex 1 Lachenalii, 2 glauca, 3 heliconastes, 4 loliacea, 5 norvegica, 6 remota.

- bb. Fruktg. utan hinnkant, **97.**
- c. Fruktg. med släta, ej sträva kanter.
- d. Fruktg. med kort men tydligt spröt; översta småaxet klubblikt, större än de avlånga nedre, som vanl. äro rent ♀.
- e. Småax nära varandra; spröt med längdspringa; strån tuvade, vasskantiga.
- f. Bl. platta; fruktg. otydl. nervigt; axfj. trubbiga; **97. 1. 27. Lachenalii**
- ff. Bl. nästan trådsmla, hopvikna; fruktg. upphöjt nervigt; axfj. spetsiga; **97. 2. 28. glareosa**

- cc. Småax åtskilda; fruktg.-spröt utan tydlig längdspringa; strån trubbkant., mestadels spridda; **97, 5, 30. norvégica**
- dd. Fruktg. utan spröt; alla småax likformiga, rundade.
- e. Småax vanligen nära varandra; fruktg. spetsigt med längdspringa; **97, 3, . . . 29. heleonastes**
- ee. Fruktg. trubbigt med hel myning. (Jfr även 31. *C. dispérma*.)
- f. Småax åtskilda; fruktg. starkt nervigt, trubbkantigt; **97, 4, 32. loliacea**
- ff. Småax nära varandra; fruktg. glest o. svagt nerv., vasskantigt **33. tenuiflora**
- cc. Fruktg. med sträva kanter.
- d. Småax mycket långt åtskilda, blekgröna; nedre skärmbblad 1 dm ell. längre; **97, 6, 38. remota**

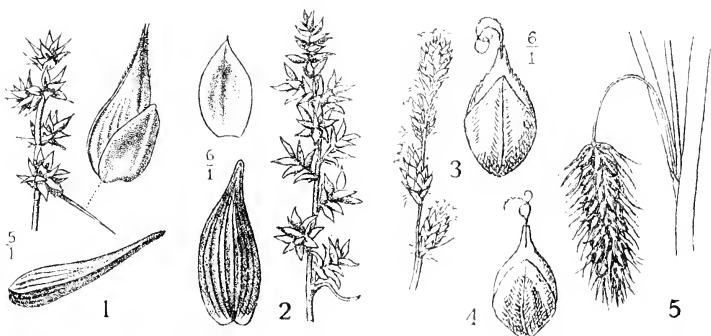

Fig. 98. *Carex* 1 *Leersii*, 2 *elongata*, 3 *canescens*, 4 *brunnescens*, 5 *maritima*.

- dd. Småax föga åtskilda; skärmb. m. korta, slidlika ell. med borstlik skiva.
- e. Småax runda med utspärrade fruktg., gulbruna; **98, 1, 37. Leersii**
- ee. Småax avlånga ell. äggform.; fruktg. utstående eller uppräta.
- f. Fruktg.-spröt tydligt med tydlig längdspringa; småax små, äggformiga, blekgröna ell. blekbruna; **98, 4, 34. brunnescens**
- ff. Spröt m. kort med otydl. springa; småax elliptiska ell. avlånga.
- g. Småax blekgröna; fruktg. otydl. nervigt; **98, 3, 35. canescens**
- gg. Småax brungula; fruktg. starkt nervigt; **98, 2, 36. elongata**

C. Heterostachya Disizmiatica.

Fig. 99. Carex 1 salina. 2 Hudsonii. 3 caespitosa fruktg. från sidan och utsidan: ax och axfj. . 4 rigida. 5 saxatilis. 6 Goodenowii. 7 aquatilis ♀ ax o. fruktg. . 8 aquatilis var. stans.

- a. Medelmåttiga ell. storväxta. från 2 till omkr. 5 dm h.: axen åtskilda.
- b. Ax fjällens mittnerv utlöpande i en finsågad borstudd: nedre ax långskaftade: styva o. styvbladiga havsstrandsväxter: strån ej stråva. lägre än bladskotten.
- c. Ax fjäts udd ej längre än fjället. vanl. kortare: alla ell. de flesta axen uppräta:
 - 99. 1. 45. **salina**
 - cc. Ax fjäts udd längre än fjället: ax hängande: 98. 5. 46. **maritima**
- bb. Ax fj. ej med (finsågad) borstlik udd.
- c. Stråbasen innanför de vissnade fjölårsbladen omgiven av korta. trånga slidor. som i kanten avskilja fina. glesa trådar; strå stråvt. högre än bladskotten; stråblad få. mycket korta; strån tuvade.
- d. Stråbas gulgrå; fruktg. grågrönt ell. grått. platt. nervigt; 99. 2. 39. **Hudsonii**
- dd. Stråbas rödbrun; fruktg. grönt. kullrigt. nervlöst; 99. 3. 40. **caespitosa**

- cc. Basalslidor utan trådar; stråbl. flera med lång skiva.
- d. Strån vid pass 1—3 dm höga, ensamma eller täml. åtskilda från förlängd jordstam, högre än bladskotten; skärmb. ej nående över axen; hanax oftast 1.
- e. Utlöpare långa, bågböjda; strån låga, uppstigande, grova o. styva, släta; **99**, 4, 43. **rigida**
- cc. Utlöp. m. korta; strån uppräta, spensliga, upptill sträva.
- f. Fruktg. ej glansigt, grågrönt, brunt ell. svart; honax cylindriska; **99**, 6, 42. **(Goodenówii)**
- ff. Fruktg. glansigt svartbrunt; **99**, 5, 87. **saxátillis**
- dd. Strån omkr. 5(—8) dm, tuvade; skärmb. nående över axen; hanax flera.
- e. Strå mycket strävt o. skarpkantigt, högre än bladskotten; fruktg. äggform., nervigt; **100**. 41. **gracilis**
- ee. Strå slätt, lägre än bladsk.; fruktg. linsformigt med upphöjd kant, nervlöst; **99**, 7, 44. **aquatilis**

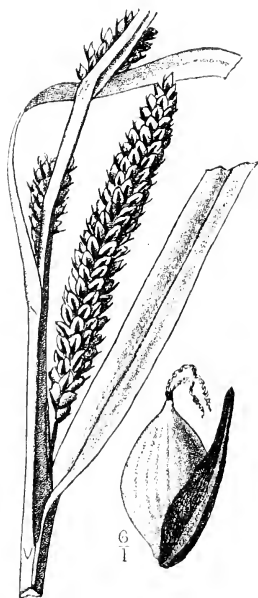

Fig. 100. *Carex gracilis-corynophora* (honaxen och ett fruktg. med axfj.).

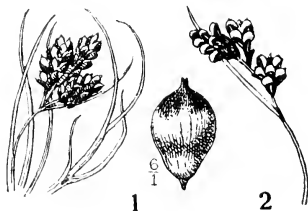

Fig. 101. *Carex*
1 *rufoa* (blomställn. skott o. fruktg.),
2 *bicolor* (blomställn.).

- aa. Mycket låga (2—10 cm) o. spensliga; ax nära varandra; toppaxet vanl. med honbl.
 b. Fruktg. med kort spröt; axfj. svartaktiga;
101. 1. 47. **rufina**
 bb. Fruktg. trubbigt utan spröt; axfj. bruna med grön mittnerv; **101. 2.** 48. **bicolor**

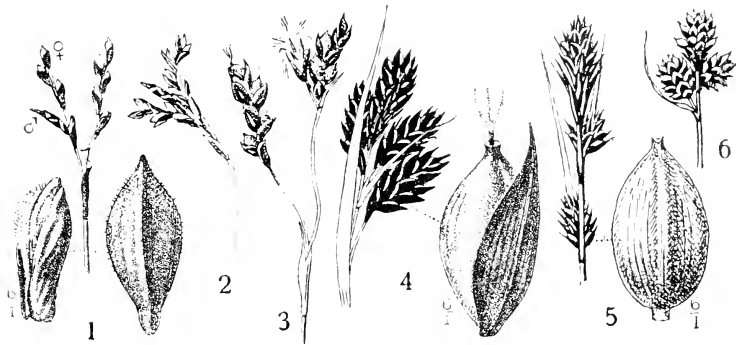
D. *Heterostachya* *Tristigmatica*.

Fig. 102. *Carex 1 digitata* (blomställn. o. två fruktg. det ena med axfj.), 2 *ornithopoda*, 3 *pediformis*, 4 *atrata*, 5 *polygama*, 6 *Halleri*.

- a. ♂ax 1, trädsmalt, kortare än översta ♀axet, **102. 1—3**; ♀ax smala, glesblmga; fruktgömmefinhårigt.
 b. Stråbas med gröna (ell. blekbruna) slidor; strå 1—2 dm; småax fågelfotslikt samlade med omslidade skaft; **102. 2.** 49. **ornithopoda**
 bb. Stråbas med rödbruna slidor; axskaft utskjutande.
 c. Strå 2(—3 dm); axfj. tvärhuggna; ax av skaftens längd; **102. 1.** 50. **digitata**
 cc. Strå 3—4 dm; axfj. spetsiga; ax kortare än axskaften; **102. 3.** 51. **pediformis**
 aa. ♂ax näende över ♀axen.
 b. Toppaxet hanligt med ♀blr överst, sidoaxen ♀; **102. 4—6.**¹
 c. ♀ax skaftade, något lutande; **102. 4.** 69. **atrata**
 cc. ▶ oskaftade.
 d. Alla ax rundade, nära varandra; axfj.

¹ Jämför även *C. Lachenalii* (nr 27), *glareosa* (28), *norvegica* (30) samt *misandra*, *irrigua*, *rariflora*.

- m. kortare än det spetsiga, nervlösa fruktg;t; **102, 6, 68. Halléri**
 dd. Nedre axen åtskilda; toppaxet klubbform.; axfj. av det nerviga fruktg;ts längd; **102, 5, 67. polygama**
 bb. Toppax normalt rent hanliga.

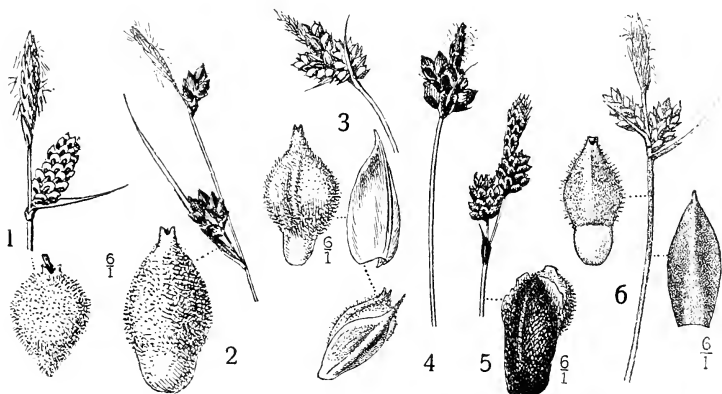

Fig. 103. Carex 1 tomentosa, 2 globularis, 3 pilulifera, 4 montana, 5 ericetorum, 6 caryophylla.

- d. Fruktg. finhårigt med m. kort spröt.
 ♀ax korta, tjocka, uppräta; **103, 1—6.**
 e. Skärmbblad gröna, smalt bladlika, **103, 1—3.**
 f. ♀ax nära varandra.
 g. ♀ax avlånga ell. cylindr.; fruktg. klotrunda med omärkligt spröt; **103, 1, 53. tomentosa**
 gg. ♀ax korta, runda; fruktg. rundade med tydl. spröt; **103, 3, 57. pilulifera**
 ff. ♀ax åtskilda, rundade; fruktg. ägg-runda; **103, 2, 52. globularis**
 ee. Skärmbbl. hinnaktiga, ej gröna, men ofta med kort, grön udd; **103, 4—6.**
 f. Ax fj. svartbruna, trubbiga.
 g. D:o med sargad kant; fruktg. m. litet; **103, 5, 55. ericetorum**
 gg. D:o helbräddade; fruktg. stort; **103, 4, 56. montana**
 ff. Ax fj. blekbruna, spetsiga; **103, 6, 54. caryophylla**
 dd. Fruktgömme kalt.

e. ♀ax långskaftade, lutande ell. hängande; **104**. 1—8.

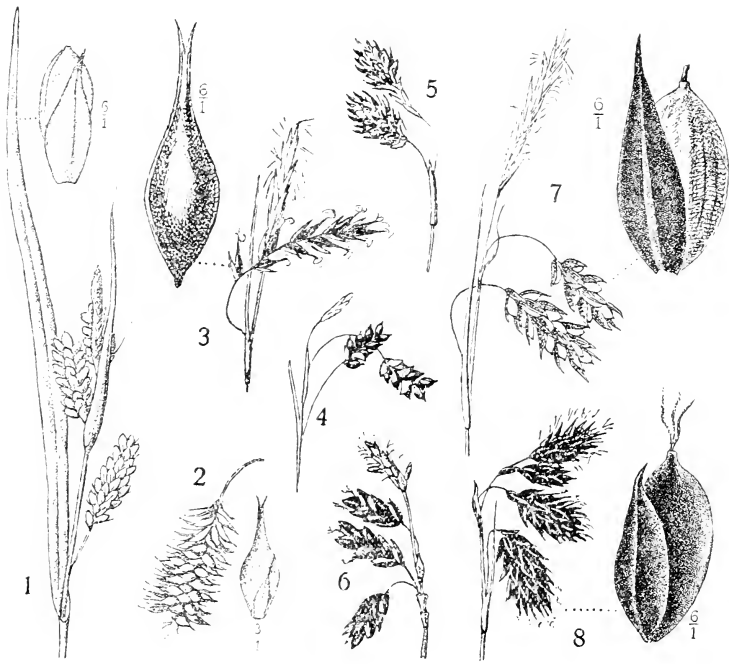

Fig. 104. *Carex* 1 *pallescens*, 2 *pseudocyperus*, 3 *silvatica*, 4 *capillaris*, 5 *fuliginosa*, 6 *rariflora*, 7 *limosa*, 8 *atrofusca*.

- f. Skärmbblad med grön slida.
 g. » platta, bladlika.
 h. » nående över axen, med kort slida; ax tätblmga.
 i. Fruktg. långsprötat; ♀ax långa, nära varandra; **104**, 2, 83. *pseudocyperus*
 ii. Fruktg. utan spröt; ♀ax korta, åtskilda; **104**, 1, . . . 58. *palléscens*
 hh. Skärmb. ej nående över axen, med lång slida.
 i. Ax smala, glesblmga; fruktg. smalt, 3-kantigt.
 k. Fruktg. långsprötat, grönt; axfj. spetsiga; **104**, 3, . . . 82. *silvatica*

- kk. Fruktg. kortspetsat, brunt;
axfj. trubbig; **104, 4, . . .** 81. *capillaris*
ii. Ax tätblmga; fruktg. kortspetsat,
brett avlångt, plattat, ljusst
grågrönt; axfj. trubbiga . . . 66. *laxa*

gg. Skärmbld. syl-
lika med lång
slida.

h. Fruktg:et
långspetsat,
3-kantigt,
längre än
axfj.; **104, 5,** 70. *fuliginosa*

hh. Frg. kort-
spets., plat-
tat, av ax-
fj:s längd;
104, 8, . . . 71. *atrofusca*

ff. Skärmbld
kort, brun-
ell.
svartaktig
slida.

g. Skärmbld. blad-
lika; strå vass-
kant.; stråbl.
platta, gröna, 63. *magellanica*

gg. Skärmbld. syl-
form., stråbl.
blågröna.

h. Stråbl. sma-
la o. ränn-
form.; strå
vasskant.;
104, 7, . . . 64. *limosa*

hh. D:o platta;
strå trubbig-
kant.; det
nedersta
skärmbldt

ofta blad-
likt; **104, 6,** 65. *rariflora*

cc. ♀ax upprätta; **105**
—106.

f. ♀ax glesblomm.; fruktg. med kort
spröt.

g. ♀ax mångblmga; skärmbld. smalt
bladlika.

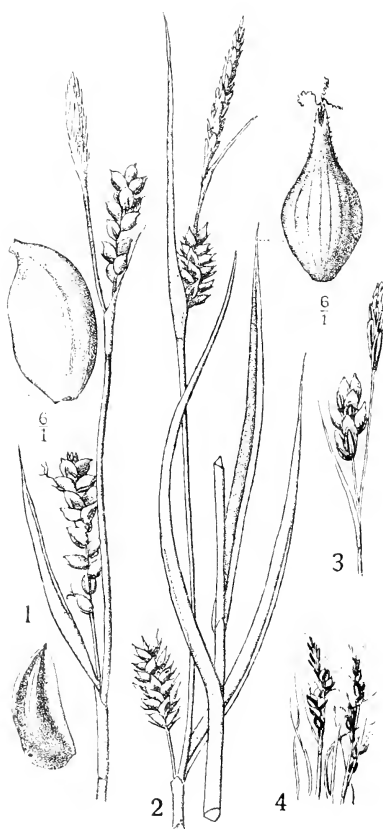

Fig. 105. *Carex* 1 *panicca* (fruktg. från
sidan, axfj., blomställn.), 2 *fulva*,
3 *livida*, 4 *pedata*.

- h. Örtstånd blågrått.
 i. Fruktg. avlångt, med rak spets;
 axfj. trubbiga; **105**, 3, 60. *livida*
 ii. Fruktg. uppblåst, rundat, sned-
 spetsat; axfj. vanl. spetsiga;
105, 1, 61. *panicea*
 hh. Örtstånd rent grönt; övre blad-
 slidor uppblåsta; fruktg. sned-
 spets., ej uppblåst 62. *vaginata*
 gg. ♀ax 3—6-blmga; skärmb. sylrika;
105, 4, 80. *pedata*

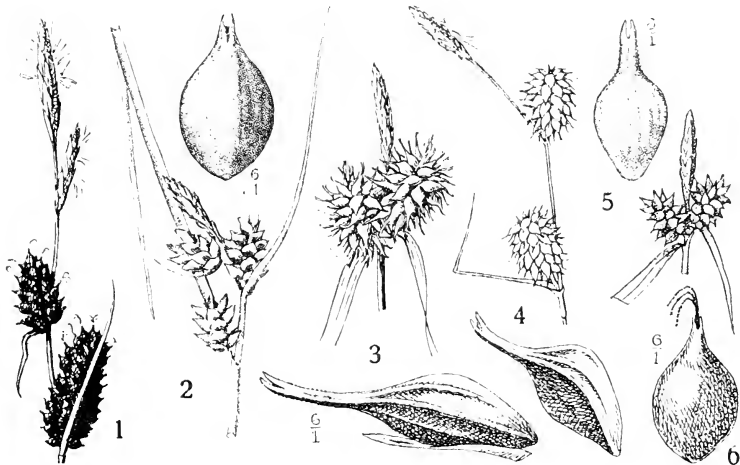

Fig. 106. Carex 1 rotundata, 2 extensa (blomställn. o. fruktg.), 3 flava (d:o, fruktg. från sidan), 4 lepidocarpa (d:o), 5 Oederi (fruktg.), 6 punctata (d:o).

- ff. ♀ax tättblmga.
 g. Bl. o. skärmb. hopvikna ell. ränn-
 form.; fruktg. kortsprötat.
 h. Fruktg. rundat, uppblåst, vanl.
 svartbrunt; **106**, 1, 86. *rotundata*
 hh. Fruktg. äggförmigt, plattat, grä-
 grönt, slutl. brunt; **106**, 2, 72. *extensa*
 gg. Bl. o. skärmb. platta.
 h. Fruktg. med långt, nedböjt, ngt
 uppåtkrökt spröt, slutl. gula.
 i. Ax hopträngda, **106**, 3, 76. *flava*
 ii. » åtskilda, **106**, 4, 75. *lepidocarpa*

hh. Spröt rakt och föga snedställt, kortare än frg.

i. ♀ax nära varandra.

k. Frg. uppblåsta, 3—4 mm l., gröna, slutl. gulnande, omkr. 12-nerviga; **106**, 5, 73. **Oedéri**

kk. Frg. ej uppblåsta, 2 mm l., gröna, slutl. näst. vitgrå, få-nerviga; **107**, 74. **pulchella**

ii. Nedre ♀ax långt skilda.

k. ♀axfj. spetsiga; frg. småningom avsmalnande till ett täml. långt spröt; **105**, 2, 77. **fulva**

kk. ♀axfj. trubb. med udd.

l. Frg. mångnerviga, tvärt avsmalnande till ett kort spröt 78. **distans**

ll. Frg. nervlösa, punkterade, omärkligt övergående i det korta sprötet; **106**, 6, 79. **punctata**

Fig. 107. *Carex pulchella* (blomställn. samt fruktg., sett framifrån o. från sidan).

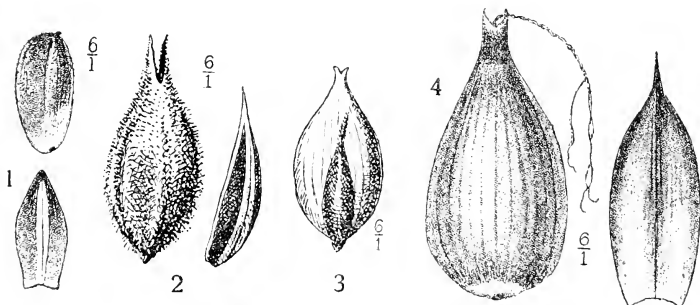

Fig. 108. *Carex* 1 *flacca*, 2 *lasiocarpa*, 3 *acutiformis*, 4 *riparia* (av alla fruktg. o. axfj.).

cc. ♂ax normalt 2 eller flera.

d. Fruktgömme hårigt.

e. » utan spröt; ♀ax lutande; **108**, 1, 59. **flacca**

ee. » med spröt; » uppräta.

f. Frg. tätt finludet; bl. o. skärmb. rännformigt hopvikna; skärmb. utan slida; **108**, 2, 91. **lasiocarpa**

ff. D:o gleshårigt; bl. o. skbl. platta, kölade; skbl. med lång slida; **109**, 3, . . . 92. **hirta**

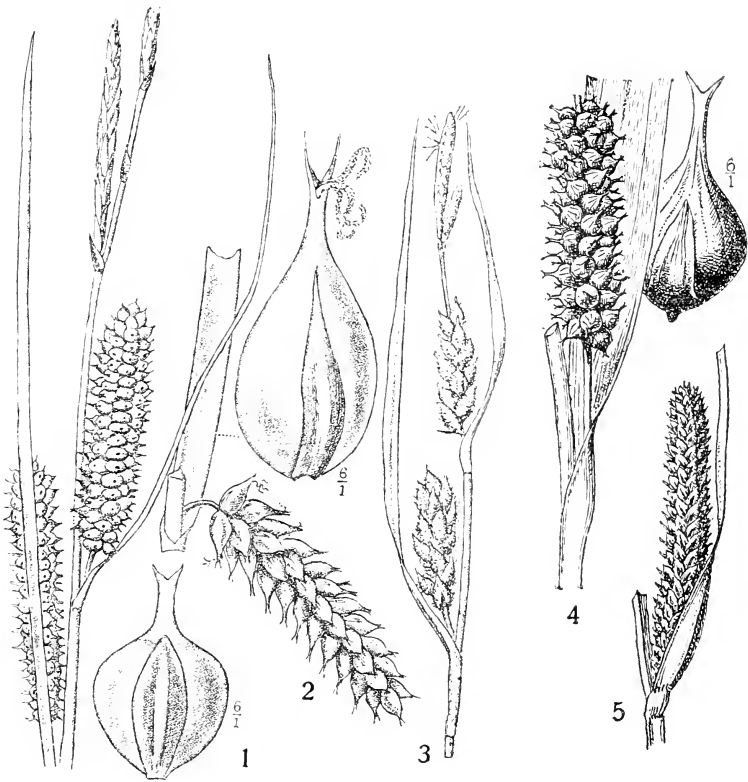

Fig. 109. Carex 1 rostrata, 2 vesicaria, 3 hirta, 4 laevirostris, 5 acutiformis.

dd. Fruktgömmen kalt.

e. Bl. smala, rännform.: strå slätt; fruktg. utspärrade, uppblåst rundade med flasklikt avsatt hals; **109, 1**. 85. rostrata

ee. Bl. breda, platta; strå åtm. upptill strävt.

f. Fruktgömmen utspärrade, uppblåst rundade, flaskformiga; bl. rent gröna; **109, 4**. 84. laevirostris

ff. D:o uppräta, (smalt) äggformiga.

g. Bl. (rent) gröna; fruktg. gult ell. kastanjebrunt. långsprötat; spröt med långa uddar; **109, 2**. 88. vesicaria

gg. Bl. blågröna; fruktg. grå ell. gråbruna, kortsprötade; sprötuddar korta, **108, 3, 4**.

- h. Bl. 6—10 mm br.: ♂ax 2—3.
 ♀ax 2—4; axfj. lansettlika;
 fruktg. 3—4 mm l.; sprötuddar
 utböjda; **108**, 3, **109**, 5, 89. **acutiformis**
 lh. Bl. 10—15 mm br.; ♂ax 3—5.
 ♀ax d:o; axfj. smalt äggrunda;
 fruktg. 6—8 mm l.; sprötuddar
 uppräta; **108**, 4, 90. **ripária**

1. **C. dioéca** L. (»C. dioica»). **Nålstarr.** **93**, 1. Strån oftast 15—20 cm h., spensl., spridda från vägröt jordstam: ♂ax ljusbrunt: fruktgömmen mörkbruna. 5, 6. Mossar, våtängar, hela landet, allm.

2. **C. paralléla** Sommerf. (C. dioica var. p. Læst.). **Lappstarr.** **93**, 2. Lik föreg., ofta högre, skottrikare med bågigt uppstig. stråbaser; fruktg:n mera uppräta. Högfjäll, P.—T. lpmk., sälls.

[3. **C. scirpoidea** Michx. Strån vanl. 5—10 cm h. i smärre tuvor, styvt uppräta, stråva: ax 1 cm l., ♂ brungult, ♀ med svartbruna axfj. och mörkbruna, gråhåriga, avlånga, kortsprötade fruktg:n. 7. 8. N.: Salten, Solvaagtind i Junkersdalen, enda växplatsen i Europa. Även i nordligaste Amerika.]

4. **C. pulicáris** L. **Loppstarr.** **93**, 3. Strån vanl. 10—20 cm h., näst. borstfina, tuvade; fruktg. slutl. nedböjda, glansigt mörkbruna. 5, 6. Kärrmark, mossar, Sk.—Vrml. o. Gstr., Öl., Gtl., täml. allm.

5. **C. pauciflóra** Lightf. **Taggstarr.** **93**, 4. Lik nästföreg., men stråna mera spridda, fruktg:n färre, ljust gulbruna. 6, 7. Mossar, n. Sk.—Lpl., täml. allm.

6. **C. microglóchin** Wg. **Borststarr.** **93**, 5. Strån vanl. 10 cm h., fåtaligt tuvade; fruktg:n som nästföreg:s. 6—8. Kärrmark, Hvj.—T. lpmk., sälls.

7. **C. nardína** Fr. **Staggstarr.** **93**, 8, **93 b**, 1. Strån o. blad borstfina, grågröna, 3—5(—8) cm h., oftast starkt bågböjda, tätt tuvade i stora, låga tuvor; ax rundat äggformigt; axfj. mörkbruna; fruktg:n slutl. gråvita med brun spets, 3—3,5 mm l. 7. Fjällhedar (kalktrakter), P. o. L. lpmk., m. sälls.

8. **C. Hepbúrnii** Boott. **93 b**, 2. Lik nästföreg. men strå o. bl. rakare, nästan dubb. högre, 10—15 cm; fruktg:n 3,5—4 mm l. Förek. o. utbredn. som nästföreg.

9. **C. capitáta** Soland. i L. Syst. nat. **Huvudstarr.** **93**, 9. Strån 15—20 cm h., tuvade; fruktg:n plattade, tegellagda, vitgröna, säll. brunaktiga. 6—8. Fukt. mark, Dir.—T. lpmk., täml. sälls.

10. **C. rupéstris** All. **Klippstarr.** 93, 7. Strån 10—15 cm. spridda ell. glest tuvade; bl. krökta o. vridna; axfj. bruna. fruktg. gulbruna. 6, 7. Klippavsatser o. dyl. i fjällen, Hrj.—T. lpmk, t. s.

11. **C. obtusáta** Liljeb. **Trubbstarr.** 93, 6. Strån 5—10 cm. radvis från långa jordstmr; axfj. ljusbruna. fruktg:n mörkbruna. 5, 6. Hed, alvar, n.ö. Sk. (Åhus), s. o. mell. Öl., sälls.

12. **C. paradóxa** Willd. **Oxstarr.** 94, 3. Vanl. 0,5 m och däröver, tuvad. långbladig, rent grön, med svarta, trådigt upprisp. slidor nedtill: blomställn. ngt lutande. 5—6 cm l.; axfj. rödbruna fruktg:n bruna. 6. Kärr. stränd.. Sk.—Jtl. o. Mpd. Öl. Gtl. täml. sälls.

13. **C. diándra** Schrank (*C. teretiúscula* Good.). **Trindstarr.** 94, 1. Strån vanl. 3—5 dm. tuvade, spensliga, veka: slidorna vid basen mattbruna, hela; bl. grågröna, korta; blomställn. ngt avbruten, 3—4 cm l.; axfj. blekbruna, fruktg. bruna. 5, 6. Kärr, mossar, hela landet, täml. allm. — var. *major* Koch (v. crássior Hartm.), blomställn. m. tät. kortare o. tjockare (2—3 cm l.). sälls.

14. **C. paniculáta** L. **Vippstarr.** 94, 2. Strån 0,5—1 m h., tuvade, grova, med svarta, glansiga, hela slidor nedtill; bl. grågröna; blomställn. 5—10 cm l., axfj. blekbruna, fruktg:n svartbruna. 5, 6. Kärr. stränd.. Sk.—Boh. o. Stockh., sälls.

15. **C. divulsa** Good. 95, 3. Strån fina, uppräta, 3—6 dm h.; bl. 3—4 mm br., blågröna; ax glansigt blekgröna; axfj. vitakt. ell. ljusbruna med grön mittlinje; fruktg. smalt äggrunda, 3—4 mm l. även som mogna nästan uppräta och av tunn vävnad vid basen. 6, 7. Lundar, ek- o. bokskog, Sk.—Boh. o. Vsm., Öl., Gtl., täml. sälls.

16. **C. contígua** Hoppe (*C. muricáta* L. var. *vulgáris* Anderss.; *C. mur.* * *macrocarpa* Neum. *a typica*). **Piggstarr.** 95, 2. Strån täml. grova, fåtaligt tuvade, 3—4 dm h., oftast utböjda o. snedställda; bl. 2—3 mm br.; fruktg:n med kortare spröt än nästföreg., glansigt blekgröna, brett äggrunda, slutl. utstående, halmgula eller brunaktiga, 4—6 mm l. 6, 7. Äng., välgant., renar, lundar, Sk.—Norrl., Öl., Gtl., allm.

17. **C. Pairæi** F. Schultz (*C. muricáta* L. * *microcarpa* Neum.; *C. echináta* Murr., ej andra författare). 95, 1. Lägre och spensligare än nästföreg.; bl. 1—2 mm br.; fruktg. 3—4 mm l. med kortare, tvärt avsatt spröt, slutl. starkt utspärr. och bakåtrikt., glansigt svartaktiga. 6, 7. Sydligaste Sv., lund, snår, betesmark, sälls.

18. *C. vulpína* L. **Rävstarr.** 95, 4. Strå m. grovt, styvt, skarpt 3-eggat, 5—8 dm h.; blomställn. 3—6 cm l., tät, cylindrisk, axfj. rödbruna med grön mittlinje. 6, 7. Fukttäng., diken, Sk.—Uppl. o. Vrml., Öl., Gtl., mindre allm.

19. *C. nemorósa* Reben. (*C. vulp.* var. *nem.* Koch). 95, 5. Lik föreg., men spensligare, vekare och av blekare färger; axfj. vitaktiga; blomställn. glesare. 6, 7. S. Sv., Öl., Gtl.

20. *C. chordorrhíza* Ehrh. (hos L. fil.). **Strängstarr.** 94, 6. Strån spridda, uppstigande, från strängformiga jordstmr, 2—3 dm h., upptill raka, blott nedtill bladiga; bl. m. smalt rännform., ljusgröna; axfj. bruna, fruktg:n gulbruna. 6. Mossar, n. Sk.—Lpl. (Gtl. förr), söderut spars., norrut allmännare. — var. *sphagnícola* Læst., blomst. ett enkelt, cylindr. ax med några ♀blr vid basen, f. ö. ♂blr; m. sälls.

21. *C. incúrva* Lightf. **Bågstarr.** 94, 5. Strån 3—10 cm, spridda, bågböjda; bl. krökta, trådsmalt hopvikna; ax bruna. 6, 7. Havsstränd., sandmark (v. Sk.), Hall., Boh., sälls.

22. *C. dísticha* Huds. (*C. intermédia* Good.). **Plattstarr.** 96, 1. Strån 5—8 dm (—1 m), spridda; bl. av stråets längd, nästan platta, 3—5 mm br.; blomst. brun—gulbrun, axfj. bruna utan grön mittnerv; de mell. axen vanl. rent ♂. 5, 6. Våtängar, diken, Sk.—s. Nrl., Öl., Gtl., täml. allm.

23. *C. arenária* L. **Sandstarr.** 96, 3. Strån vanl. 2 dm., spensliga, veka, oftast 2 och 2 i långa linjer från strängformig jordstam av ända till 10 m:s längd; blomst. gulbrun ell. blekt rödbrun, ngt lutande; axfj. rödbruna med grön mittlinje; fruktg:s kant grön; vanl. de nedersta axen ♀, de mell. tvåkönade, de översta ♂. 5—7. Flygsand vid havet, Sk.—Boh. o. Uppl., Öl., Gtl., allm., vid de stora insjöarna och några älvar (Nissan, Klarälven) mindre allm.

24. *C. festíva* Dewey (*C. macloviána* D'Urv.). **Lemmelstarr.** 96, 4. Strån 15—30 cm h., tuvade, styvt uppräta; blomst. mörkbrun. 6, 7. Fuktig mark i fjälltrakter, Vb., Lpl., m. sälls.

25. *C. leporína* L. **Harstarr.** 96, 5. Strån 2—4 (—5) dm, tuvade, utböjda; bl. m. kortare, 2—4 mm br., grågröna; blomst. blekt brun ell. rödgrå. 6, 7. Torräng., skogsbackar, vägkanter, hela landet, allm. — f. *argyrolóchin* (Horn.) Koch, skuggväxt med längre o. mjukare bl.; blekare, näst. vitgrön blomst.; lund., s. Sv., t. sälls.

26. *C. ligérica* Gay (*C. Schrebéri* och **ligérica*, Hartm. Fl.; ej *C. Schreberi* Schrank [syn.: *C. præcox* Schreb., ej Jacq.], som är nästan hälften mindre o. finare). 96, 2. Mycket lik *C. arenaria*,

men skild genom mörkare brun ell. mörkt rödbrun, trubbigare blomst., axfj. oftast utan grön mittlinje, knappt 2 mm br. blad, finare strån. ofta 3 ell. flera tills., ♀blrna i småaxens topp samt fruktg:s foru. 6. 7. Flygsand sälls., s. Öl.

27. **C. Lachenáliei** Schkuhr (*C. lagopína* Wg). **Ripstarr.** 97, 1. Strån omkr. 2 dm h., tuvade, täml. grova; bl. m. kortare. platta. gulgröna; axfj. mörkbruna. fruktg. brungula med brun spets. 6, 7. Fuktig mark i fjälltrakter. Hrj.—Lpl., allm.

28. **C. glareósa** Wg. **Klapperstarr.** 97, 2. Strån omkr. 2 dm h., tuvade, mycket spensliga. slutl. slaka o. lutande; bl. m. kortare, trådsmla, grågröna; axfj. mörkbruna. fruktg. gulaktiga. 6, 7. Steniga havsstränd.. Ög., Uppl.—Vb., sälls.

29. **C. heleonástes** Ehrh. (hos L. fil.). **Myrstarr.** 97, 3. Strån omkr. 2 dm h., löst tuvade, styva; bl. näst. lika långa, 1—2 mm br., smalt långspetsade, grågröna; axfj. ljusbruna med ljusare kanter o. mittlinje. fruktg. gulbruna. 6, 7. Mossar, Vrml. o. Sdml. —Lpl., sälls.

30. **C. norvégica** Willd. **Norskstarr.** 97, 5. Strån 2—3 dm. i spridda grupper från vagrät jordstam. täml. grova, styva; bl. långa, platta, gulgröna. 2—4 mm br.; ax gulbruna. 6. Havsstränder, kärr i kusttrakter. Boh.. Bl.—Vb., Öl., sälls.

31. **C. tenélla** Schkuhr (*C. dispérma* Dewey). **Spädstarr.** 94, 4. Strån 2—3 dm h., löst tuvade, m. fina o. slaka; bl. ljusgröna, platta; småax m. fåblmga med ♂blr i spetsen; axfj. hinnaktiga, vitgula, fruktg. glansigt gulaktiga; ♂blr mest med blott 2 ståndare. 6, 7. Skogsäng. o. lund., n. Uppl. o. Vrml.—Lpl., sälls.

32. **C. loliácea** L. **Repestarr.** 97, 4. Mycket lik föreg., men småaxen rikblommigare. med ♂blr vid basen, och fruktg:a avsmalnande uppåt samt starkare nerviga, blekgröna. 6. Som föreg.; Hall.. Sm., mell. o. n. Sv., täml. sälls.

33. **C. tenuiflóra** Wg. **Tågstarr.** Lik nästföreg., men småaxen nära varandra; axfj. av fruktg:s längd; örtfärg blågrön. 6, 7. Fuktig mark i fjälltrakter, Hrj. o. Hls.—Lpl., sälls.

34. **C. brunnéscens** Poir. (*C. curta* var. *brunn.* Pers.; *C. Persoonii* Sieber; *C. vítilis* Fr.). **Nickstarr.** 98, 4. Strån vanl. 1,5—2,5 dm h., spensliga o. veka, fåtaligt tuvade; bl. rent gröna; småax omkr. 5 mm l., brett äggformiga, de nedre ofta med ett par em l. skärml.; axfj. ljusbruna med vit hinnkant; fruktg. slutl. ljusbruna.

6, 7. Fjälltrakter, hard o. torr mark, hedar, vägkanter, täml. allm.; Sm. samt Boh.—s. Nrl. sälls.

⊗ *C. brunn.* × *Lachenalii*, × *loliacea*, sälls.

35. **C. canescens** L. **Gråstarr.** 98, 3. Lik nästföreg., men grågrön, högre och grövre, churu alltid spenslig och åtm. i skugga slak; småax oftast 7—8 mm l. med m. korta, borstlika skärmb.; axfj. oftast vita med grön mittlinje; fruktg. grönvita, slutl. gulnande. 6, 7. Fuktäng., kärr. Sk.—Lpl., Öl., Gtl., allm. — var. *subloliacea* Læst., småax smärre, rundade, fåblmga; slak, renare grön; Nrl. sälls.

⊗ *C. canescens* × *dioeca* (*C. microstachya* Ehrh.), kärr, spridd över många landskap, men sälls.; *can.* × *norvegica* (*C. pseudohélvola* Kihlm.), sälls.; *can.* × *Lachenalii* (*C. hélvola* Bl., delvis), fukt. ställen i fjällen, m. sälls. × *loliacea*, × *norvegica*, sälls.

36. **C. elongata** L. **Rankstarr.** 98, 2. Strån (3—)5—8 dm h., slaka, slutl. nedliggande, tätt tuvade; bl. gulgröna; axfj. ljusbruna, hinnkantade, med grön mittnerv. 6, 7. Fuktäng., stränder, Sk — Vb., Gtl., täml. allm.

37. **C. Leersii** Willd. (ej F. Schultz; *C. stellulata* Good.; miss-tagen för *C. echinata* Murr.). **Stjärnstarr.** 98, 1. Strån 2—3 dm h., spensliga, talrikt tuvade, slutl. utböjda; bl. gröna; axfj. ljusbruna med hinnkant o. grön mittlinje. 6, 7. Kärr, våtangar, hela landet (utom fjällen), allm.

38. **C. remota** L. **Skärmstarr.** 97, 6. Strån 3—6 dm, spensliga o. veka, fataligt tuvade; bl. till 3 dm l., 2—3 mm br., mjuka, gröna; småax ända till 5 cm åtskilda, uppräta, äggformiga, 8(—10) mm l.; axfj. vita med grön mittnerv; fruktg. vitgröna med grönt spröt. 6. Lundar o. snår med fuktig mark, Sk.—Vrml. o. Uppl., sälls.

39. **C. Hudsonii** A. Benn. (*C. elata* All.? *C. stricta* Good., ej Lam. **Bunkestarr.** 99, 2. Strån i stora, fasta tuvor, vanl. 6—8 dm h., styva, skarpkantiga; bl. grågröna; stråbl. uppräta, rännform.; skottbl. breda, utåtböjda, med något nedvikna kanter; skärmb. kortare än blomställn., ofta borstlika; ♂ax flera; ♀ax 3 cm l., deras axfj. vanl. korta, trubbl., svarta med grön mittnerv. 6. Kärr o. stränd., Sk.—Vrml. o. s. Nrl., Öl., Gtl., mindre allm.

40. **C. caespitosa** L. **Tuvstarr.** 99, 3. Strån i m. stora o. höga tuvor, jämte bl. klargröna, 3—6 dm h., spensliga; stråbl. 2, korta, skottbl. långa, slakt utåthängande, med starkt nedvikna kanter; skärmb. borstlika; ♂ 1; ♀ax få (1—3), 1—1,5 cm l.; axfj. korta,

svarta. 5, 6. Vätängar, strandängar, hela landet t. allm., men genom ängarnas uppodling sparsammare än förr.

× *C. caespitosa* × *elata* (*C. caesp.* var. *strictaeformis* Almqu.).

41. **C. gracilis** Curt. (*C. acuta* L. β *rufa*). **Vass-starr.** 100. Strån mest 0,5—0,8, säll. 1 m, grova men veka, i täta bestånd men ej tätt tuvade; bl. 5—8 mm breda, slakt tillbakaböjda, mörkgröna, stråbl. platta, skottbl. med starkt nedvikna kanter; axfj. svartbruna (säll. ljusare bruna. f. *personata* Fr.), med ell. utan grön mittlinje, än korta, trubbiga, än långspetsade (=*C. proluxa* Fr.); ♂ ax 2—3; fruktg. gröna, stund. mera vitgröna, gulgröna eller mörkbruna. 6, 7. Stränder (även vid havet), kärr, s. o. mell. Sv. allm., n. Sv. sällsyntare. Öl. o. Gtl. sälls. — Omfattar två typer: *corynophora* (Peterm.) A. et Gr., strån höga, grova, upptill lutande, ax o. axfj. långa, 100; *tricotata* (Fr.) A. et Gr., strån lägre, raka, ax o. axfj. korta.

42. **C. Goodenowii** Gay (*C. vulgáris* Fr.). **Småstarr.** 99, 6. Strån åtskilda ell. fåtaligt tuvade, vanl. 15—25 cm, spensliga men styva; slidorna vid basen gulbruna; bl. grågröna, säll. renare gröna; m. e. m. rännformiga med spetsen böjd mot strået, 2—3 mm br.; ♂ ax 1; ♀ 2—4. korta o. smala, mycket variabla till axfj:ns form och fruktg:s färg. 6, 7. Kärr, fuktäng., hela landet allm.

Hybrider med alla övriga Distigmaticæ, alla m. sällsynta.

Subsp. **junceæ** Fr. (*C. vulg.* * *junceæ* Fr. 1842. * *juncella* Fr. 1843). Strån mycket spensliga, vanligen 4 dm, tätt tuvade; slidorna vid basen rödbruna; bl. m. långa o. smala; ax ännu smalare än huvudartens. 6, 7. Oftast i mossar, på vitmosstuvor, mell. o. n. Sv., mindre allm.

43. **C. rigida** Good. **Styvstarr.** 99, 4. Strån korta, tjocka, styva, vanl. 1—1,5 dm h., ensamma från långa, grova utlöpare med gulbruna slidor; bl. 3—5 mm br., korta, utåtböjda; ax tätt tillhopa, korta, tjocka, trubbiga, ♂ ax 1. ♀ ax 2—3; skärmb. med stora svarta slidöron; axfj. stora, döljande fruktg., svarta med grön mittlinje o. vit kant; fruktg. gröna ell. bruna. 6, 7. Hedar o. torra backar i fjällen, Dlr.—Lpl. — var. *inferalpína* Læst., 2—3 dm h.; bl. 2 dm l., raka; ax åtskilda, 2—3 cm l.; lik en m. grov *C. Goodenowii*, men skild gm långa, tjocka utlöpare o. tjocka ax. — var. *ripénsis* Læst., strå 3—5 dm h., spensligt, strävt (hos huvudformen slätt); bl. långa o. smala; ax 3—5 cm l., smala, åtskilda, helsvarta; fruktg. lansettlikt utdragna; påminner om en förminskad *C. gracilis-corynophora*; sälls., T. lpmk.

44. **C. aquátilis** Wg. **Norrlandsstarr.** 99, 7. 8. Strån åtskilda ell. löst tuvade, täml. höga (vanl. 3—5 dm), raka, trinda eller trubbkantiga, ej stråva; vid basen röda slidor; bl. långa, smala, rännform., böjda mot strået, (mörkt) gröna; skärmb. långa, breda; ♂- och ♀ax många, ♀ax långa, smalt klubbform.; axfj. vanl. korta o. smala, bruna med vitaktig mittlinje; fruktg. vitaktiga. 6, 7. Stränder, kärr; östra Sv., Ög.—Vb.; v. Sv., Vrml.—Lpl., blott norrut täml. allm. — Var. i fjälltrakter, myrar o. dyl., med lägre strå (2—3 dm), kortare ax, mycket stora axfj. 99, 8. (var. *stans* Drej. f. *sphagnóphila* Fr.).

Hybrider, mycket sällsynta, med de flesta övriga Distigmaticæ, företrädesvis i norra Skandinavien.

45. **C. salina** Wg subspecies *cuspidata* Wg. **Saltstarr.** 99, 1. Löst tuvad, 3—5 dm h.; bl. mörkgröna, platta; axfj. mörkt rödbruna med vitaktig mittlinje, långspetsade med kort, stundom omärklig borstudd; fruktg. bleka (vitgula, vitgröna ell. vitbruna). 6, 7. Havsstrand., Hall., Boh., täml. sälls. Den svenska formen är var. *kattegatensis* (Fr.) Almqu. — (Vid nordligare kuster finns subsp. *mútica* Wg: bl. inrulladé; borstudd på axfj. saknas.)

46. **C. marítima** O. F. Müll. **Strandstarr.** 98, 5. Strån 3—5 dm, löst tuvade; bladskott nästan dubb. högre; bl. ljusgröna, gulnande; axfj. blekt smutsgröna med gula kanter o. gulvit mittlinje; fruktg. vitaktiga. 6. Havsstr., Hall., Boh., Vb., sälls.

47. **C. rufina** Drej. **Dvärgstarr.** 101, 1. Strån 2—5 cm h., tuvade, böjda; alla ax nära varandra; fruktg. gröna med mörk spets. 7, 8. Högfjäll, våt (översilad) mark. n. Hrj., Jtl., n. P. o. L. lpmk, sälls.

48. **C. bicolor** All. **Brokstarr.** 101, 2. Strån veka, 5—8 cm, starkt lutande, ofta med axen mot jorden; nedersta axet något avlägsnat; fruktg. vitaktigt ljusbruna. 7. 8. Sandiga stränder i fjälltr., Hrj., L. lpmk m. m., m. sälls.

49. **C. ornithópoda** Willd. **Fågelstarr.** 102, 2. Axfj. blekbruna, fruktg. blekgröna. 6. Skogsbryn o. äng., spridd i kalktrakter, Sm., Ög., Svealand, Hrj., Jtl., Äng., Lpl., täml. sälls., Öl. o. Gtl. allm.

50. **C. digitata** L. **Fingerstarr.** 102, 1. Axfj. rödbruna med blekgrön mittlinje; fruktg. glansigt blekbruna. 5, 6. Lund o. skog, Sk.—Vb., Ume lpmk, Öl., Gtl., allm.

51. **C. pedifórmis** C. A. Mey. **Jämtlandsstarr.** 102, 3. Axfj.

blekbruna med grön mittlinje; fruktg. gulgröna. 5, 6. Torräng. på kalkgr., sälls., mell. Jtl.

52. **C. globuláris** L. **Klotstarr.** 103, 2. Strån 2—3 dm h., tuvade, m. spensliga o. veka; vid basen rödbruna slidor; bl. platta, tunna. ljusgröna: axfj. mörkbruna med hinnkant; fruktg. grågröna. 6, 7. Skog, fukt. mark. Sm. o. Vg.—Vb. o. Lpl., blott i n. Sv. någorlunda allmän.

53. **C. tomentósa** L. **Luddstarr.** 103, 1. Strån tuvade, vanl. 3 dm h., spensliga, styvt uppräta: bl. grågröna; axfj. bruna; fruktg. gråvitt ludna. 6, 7. Torrängar på kalkgrund, Sk. o. ö. Sm. sälls., Öl. o. Gtl. allm.

54. **C. caryophylléa** Latourr. (*C. præcox* Jacq., ej Schreb.; *C. verna* Chaix hos Vill.). **Vårstarr.** 103, 6. Strån tuvade, 1 (slutl. 2—3) dm h., uppstigande, styva; bl. grågröna; skärdbl. ljusbruna med kort slida; fruktg. grågröna, slutl. gråbruna. 5, 6. Backar, torräng., Sk.—Hrj. o. Mpd. Öl., Gtl. allm.

55. **C. ericetórum** Poll. **Backstarr.** 103, 5. Till örten lik nästföreg. men lätt skild genom de svartbruna, gråvitt hinnkant. axfjällen; fruktg. grågröna. 5, 6. Förek. som nästföreg.

56. **C. montána** L. **Lundstarr.** 103, 4. Strån 1,5—2 dm h., tuvade med m. rikbladiga skott, trådfina, veka; vid basen svart-röda slidor; bl. gulgröna, platta; fruktg. vitaktiga ell. ljusbruna. 5, 6. Lundar, ekbackar, lövskogsbryn, s. o. mell. Sv., täml. sälls.

57. **C. pilulifera** L. **Pillerstarr.** 103, 3. Närmast lik *C. caryophylléa*, men skild genom längre, slakare strån, gulgröna bl., gröna skärdbl. utan slida o. gråvita fruktg. med smalare o. längre spröt. 6. Torräng., berg o. d., Sk.—n. Nrl., Öl., Gtl., allm.

58. **C. palléscens** L. **Blekstarr.** 104, 1. Strån fåtaligt tuvade, vanl. 2—4 dm h., uppräta, mjuka; örtfärg ljusgrön; axfj. vitaktiga med grön mittlinje; fruktg. blekgröna, glansiga, slutl. olivbruna. 6, 7. Äng., lund., hela landet utom fjällområdet, allm.

59. **C. diversícólor** Crantz (1766; *C. flacca* Schreb. 1771; *C. glauca* Scop. 1772). **Slankstarr.** 108, 1. Strån vanl. 3(—4) dm h., ensamma från långa jordstammar, ofta bågböjda; bl. blågrå; Qax cylindriska ell. smalt klubbform., 3—5 cm l., slutl. hängande; axfj. mörkbruna; fruktg. grågröna, ofta svartnande. 6. Ängar, svagt fukt. mark; även skogsbryn, oftast på sand; s. o. mell. Sv. till s. Lpl., Öl., Gtl., täml. allm.

60. **C. lívida** Willd. (C. limósa var. liv. Wg). **Vitstarr.** 105, 3. Strån 2—3 dm h., fåtaligt tuvade, spensliga, ofta bågböjda; örtfärg ljus blågrå; ♀ax vanl. 2; axfj. bruna med blekgröna kanter o. mittlinje; fruktg. blekgröna, slutl. gulvita. 6, 7. Mossar; Sm. o. Vg. m. sälls.; Uppl. o. Vrml.—Lpl. mindre allm.

61. **C. panícea** L. **Hirsstarr.** 105, 1. Strån 2(—4) dm h., ensamma; örtfärg blågrå; axfj. mörkbruna; fruktg. vitgröna ell. vitgula, ofta svartnande. 6, 7. Kärr, hela landet, allm.

62. **C. vagináta** Tausch. **Slidstarr.** Till storl. o. form lik föreg. men skild genom örtfärg, bladslidor o. fruktgömmen. Nordlig art, ej sälls. i Nrl. o. Lpl.; dessutom n. Sk., Sm., Vg.—Nrl. å fukt. mark, mera sälls.

63. **C. magellánica** Lam. (C. irrúgua Sm.; limósa var. irr. Wg). **Sumpstarr.** Strån omkr. 2 dm h., glest tuvade; bl. o. skärmb. 3—4 mm br.; axfj. vanl. mörkbruna, äggrunt lausettlika, långspets., smalare än fruktg.; fruktg. vitgröna ell. grågula. 6. Kärr, Sk.—Lpl., mindre allm.

64. **C. limósa** L. **Dystarr.** 104, 7. Strån omkr. 3 dm h., ensamma ell. glest tuvade, m. spensliga; bl. o. skärmb. 1—2 mm br.; till ax lik nästföreg. men axfj. vanl. ljusare bruna. 6, 7. Myrar, Sk.—Lpl., Gtl., mindre allm.

65. **C. rarifóra** Sm. (C. lim. v. rar. Wg). 104, 6. Strån 10—15 cm h.; bl. 3 mm br., skärmb. oftast syllika; ax mindre o. fåblmgare än de två nästföregts; axfj. vanl. näst. svarta. 6, 7. Kärr (översil. äng.) i fjälltr., Hrj.—Lpl., täml. sälls., men ställvis ymnig.

66. **C. laxa** Wg. **Slakstarr.** Strån 2(—3) dm h., vanl. bågi-ga; bl. platta, 1—2 mm br., blågröna; ♀ax mest 2, mycket långt skilda, 10—15 mm l., hängande på mycket långa skaft; axfj. bruna med gulakt. mittlinje. 6, 7. Kärr, Hrj.—Lpl., sälls.

67. **C. polygama** Schkuhr (C. Buxbaumii Wg). **Klubbstarr.** 102, 5. Strån ensamma fr. långa jordstmr. 3—5(—7) dm h., upprätta; vid basen mörkröda slidor; bl. m. långa, 2—3 mm br., blågröna; axfj. mörkbruna med grön mittlinje och längre eller kortare spets; fruktg. vitgröna. 6. Fuktängar, näst. hela landet, täml. sälls.

68. **C. Halléri** Gunn. (C. alpína Sw.). **Fjällstarr.** 102, 6. Strån tuvade, spensl., upprätta, 2—3 dm h.; bl. 3 mm br., ljusgröna; axfj. svartbruna; fruktg. gulvita till näst. svarta. 6, 7. Torräng. i fjälltr., n. Dlr. o. Mpd.—Lpl., täml. allm.

8

69. **C. atráta** L. **Svartstarr.** 102, 4. Strån ensam. vaul. 2 dm h., grova; bl. långa, 4—6 mm br., rent gröna; axfj. svarta; fruktg. blekt gröngula, ofta svartnande. 6, 7. Torräng. i fjälltr., n. Vrml.—Lpl., täml. allm.

⤵ *C. atrata* × *Halléri*, sälls.

70. **C. fuliginósa** Schkuhr (den skandinav. växten har kallats var. *misándra* O. F. Lang; *C. mis. R. Br.*). **Sotstarr.** 104, 5. Strån tätt tuvade, 1—2 dm h., spensliga; bl. korta, utböjda, 3 mm br., ngt rännformiga, gulgröna; axfj. bruna, hinnkantade; fruktg. svartbruna med långt, strävt spröt. 6. Torr mark, grus, n. Lpl., sälls.

71. **C. atrofúsca** Schkuhr (*C. ustuláta* Wg). **Svedstarr.** 104, 8. Strån glest tuvade, vaul. 2(—3) dm h., täml. grova; bl. korta, platta, 3—4 mm br., grågröna; axfj. o. fruktg. purpursvarta. 6, 7. Ängs- mark (ngt fukt.) i fjälltr., Hrj.—Lpl., mindre allm.

72. **C. exténsa** Good. **Segstarr.** 106, 2. Strån 3(—4) dm h., tuvade, spensliga, uppräta; bl. grågröna; axfj. brett äggrund, bruna med grönakt. mittlinje, som utlöper till en kort spets. 6, 7. Havsstränd., gräsmark, v. Sk.-Uppl., Öl., Gtl., täml. sälls.

73. **C. Oedéri** Ehrh. **Ärtstarr.** 106, 5. Strån vaul. 2(1—3) dm h., fåtaligt tuvade, uppräta, täml. grova o. styva; örtfärg gulgrön; bl. långa, jämte skärmbln 2—3 mm br., svagt rännform.; axfj. ljus rödbruna med grön mittlinje; fruktg. från äggrund bas rundat, dess spröt nästan $\frac{1}{3}$ av dess längd. 6, 7. Fuktäng., stränd., näst. hela landet, även fjällområdet, Öl., Gtl., allm. — Varierar till höjd (f. *pygmaea* Anderss.: 3—5 cm h.), bladbredd, ♀ax:s storlek, fruktg:s längd m. m. (var. *oedocarpa* Anderss.: stora, mera skilda ♀ax, fruktg. mer långsprötat; var. *brevisrostris* A. et Gr.: små ax o. små, 2,5 mm l. fruktg. med m. kort spröt, ej att förblanda med följ. art).

74. **C. pulchélla** Lönnr. (som subspee. under *C. Oed.*). 107. Strån m. fina, 1—2 dm h., uppräta; bl. långa, jämte skärmb. 1—1,5(—2) mm br.; axfj. ljus rödbruna med otydlig, gulaktig mittlinje; ax 5—8 mm l.; fruktg. mycket hopträngda och därigenom kantiga, smalt omvänt äggformiga, 2 mm l., varav det föga sneda sprötet utgör 0,5 mm. Utbredn. o. förekomst som nästföreg., men täml. sälls.

75. **C. lepidocárpa** Tausch. **Näbbstarr.** 106, 4. Liknar högre (3 dm), spensligare, smalbladigare former av *C. Oedéri*, men skild på blomställn. samt de långa, smala fruktg:na och sprötets krökningar. Förekomst o. utbredn. som *C. Oedéri*, men mindre allm. och sydligare.

76. *C. flava* L. **Knagglestarr.** 106, 3. Strån fåtaligt tuvade, täml. grova, styva, uppräta, 2—4 dm h.; örtfärg som hos de föreg. gulgrön; bl. o. skärmb. 3—5 mm br.; ax större än de föreg:s och genom fruktgnas långa spröt av mera långtaggigt utseende. Förek. o. utbredn. som *C. Oederi*.

⤵ *C. flava* × *fulva*, *flava* × *lepidocarpa*, *flava* × *Oederi*, sälls.

77. *C. fulva* Good. (*C. hosteana* DC., *C. hornschiána* Hoppe, *C. speirostachya* Sm.). **Gulstarr,** 105, 2. Strån vanl. 3(—4) dm h., ensamma ell. glest tuvade; örtfärg grön ell. ngt grågrön; bl. 3 mm br.; ♀ax 2—3; axfj. bruna med vitaktiga kanter och mittlinje; fruktg. 3—4 mm l., gul- ell. brungröna. 6, 7. Fuktängar, Sk.—Nrl., Öl., Gtl., täml. allm. — *C. fulva* × *lepidocarpa*, *fulva* × *Oederi*, m. sälls.

78. *C. distans* L. **Glesstarr.** Lik nästföreg., men skild genom mer grågrön örtfärg, tätare tuvighet, flera ♀ax (2—5), axfj:s o. sprötets form och ngt större, svagt 3-kantiga fruktg. 6, 7. Gräsbuxna havsstränd., Boh.—n. Uppl., Gtl., täml. sälls.

79. *C. punctata* Gaud. **Prickstarr.** 106, 6. Strån 2—4 dm h., mest ensamma; örtfärg ljust gulgrön; bl. 3—5 mm br.; ♀ax 3—4; axfj. hinnaktiga, vitaktiga med grön mittlinje o. ljusbrun spets; fruktg. slutl. glansigt halmgula, ngt uppblåsta, tunnväggiga. 6. Havsstränd., m. sälls.: Boh. (Väderöarna o. Nordkoster).

80. *C. pedata* Wg. **Fotstarr.** 105, 4. Strån fina, raka, vanl. 5(3—10) cm h., tuvade; bl. trådsmla, vanl. utböjda, blågröna; axfj. mörkbruna med gulaktig mittlinje; fruktg. bruna, rundade. 6, 7. Hedar i högfjällen, Hrj.—Lpl., m. sälls.

81. *C. capillaris* L. **Hårstarr.** 104, 4. Strån glest tuvade, omkr. 2 dm h.; bl. 1—2 mm br., rent gröna; ♀ax 2—3, deras skaft m. långa, hårfina; axfj. vitaktiga med ljusbrun mitt, hinnaktiga; fruktg. 3 mm l., (smalt) äggform., 3-kantiga. 6. Fuktäng., spridd genom hela landet, mindre allm.

82. *C. silvatica* Huds. **Skogsstarr.** 104, 3. Strån glest tuvade, omkr. 3—4 dm h.; bl. omkr. 5 mm br., rent gröna; ♀ax 3—4, deras skaft hårfina, ända till 8 cm l.; axfj. vitaktiga med grön mittlinje. 6. Lövskog, Sk.—Boh. o. Nr., Öl., Gtl., mindre allm.

83. *C. pseudocyperus* L. **Slokstarr.** 104, 2. Strån fåtaligt tuvade, 0,5—1 m h., grova, slaka, ofta lutande; örtfärg grön; bl. 5—10 mm br.; ♀ax 3—6, cylindriska, gröna, 4—6 cm l. 6, 7. Strandsnår, diken, Sk.—Boh. o. Gstr., Öl., Gtl., mindre allm.

84. *C. læviróstris* Fr. (*C. bullata* var. l. Bl.). **Älvstarr.** 109, 4.

Omkr. 1 m h., m. grov, rent grön; bl. 10—15 mm br.; ♀ax många, 5—7 cm l., slutl. glansigt brungula. 6, 7. Stränder, Vrml., Nrl., Lpl., m. sälls.

85. **C. rostráta** Stokes hos With. (*C. ampullácea* Good.). **Flaskstarr. 108, 1.** Bildar täta grupper, 3—5 dm h.; örtfärg blågrön; strå trubbkantigt, slätt; ax brun- ell. halmgula. 6. Kärr, stränd., hela landet allm. — f. *boreális* Hartm., nordlig o. fjällform, ♂ax 1, ♀ax 1—2. — var. *longipálea* Neum. et Ahlfv., axfj. långspetsade, längre än fruktg.

⊃ *C. rostráta* × *vesicária*, sällsynt.

86. **C. rotundáta** Wg (*C. rostráta* * rot. i svenska florer). **Rundstarr. 106, 1.** Omkr. 3 dm h.; örtfärg grågrön; strå slätt; bl. 2 mm br.; ♂ax ofta ett enda, ♀ax fa, oskaft.; axfj. rundade. 6, 7. Kärr i fjälltrakt., Nrl., Lpl., mindre allm.

87. **C. saxátilis** L. **Glansstarr. 99, 5.** Mycket lik nästföreg., men skild genom strävt strå, bredare bl., ngt smalare fruktg. och oftast blott 2 märken. 6. Förek. o. utbredn. som nästföreg.

88. **C. vesicária** L. **Blåsstarr. 108, 2.** Bildar täta grupper, 5—7 dm h.; örtfärg grön; strå vasskantigt strävt; ax slutl. brun- ell. halmgula. 6. Kärr, stränd., hela landet allm. — f. *alpígena* Fr., nordlig o. fjällform, lägre, axfattigare, ♀ax kortare, mörkare, ända till bruna.

89. **C. acutifórmis** Ehrh. (*C. paludósa* Good.). **Brunstarr. 107, 3, 108, 5.** Strå 0,6—1 m h., grovt, styvt, strävt; bl. med otydl. tvärnerver; ♂ax 2—3, ♀ax 2—4; axfj. mörkbruna med sträv udd. 6. Kärr, Sk.—Boh. o. Uppl., Öl., Gtl., täml. sälls.

90. **C. ripária** Curt. **Jättestarr. 107, 4.** Strå som nästföreg. men ända till 1,5 m h.; bl. med tydliga tvärnerver; ♂ax 3—5, ♀ax 3—5, omkr. 6 cm l., 15 mm br., de nedre långskaft., lutande; axfj. mörkbruna av fruktg:s längd (eller mycket korta: var. *brevipálea* Neum.). 6. Kärr, stränd., Sk.—Nr. o. Gstr., Öl., täml. sälls.

91. **C. lasiocárpa** Ehrh. (≅ *C. filifórmis* L.?). **Trådstarr. 107, 2.** Bildar täta grupper, 0,5—1 m h. eller däröver; strå spensl.; örtfärg grågrön; ♂ax 1—2; ♀ 2—3, åtskilda, omkr. 3 cm l.; axfj. mörkbruna med gul mittlinje; fruktg. grå. 6, 7. Kärr, sjöar, stund. mossar, nästan hela landet, mindre allm.

⊃ *C. lasiocárpa* × *ripária* (*C. evolúta* Hartm.), s. o. mell. Sv., m. sälls.

92. **C. hirta** L. **Grusstarr.** 108, 3. Strån ensamma, 1,5—5 dm (eller högre): örtfärg ljusgrön; bl. glest långhåriga; ♀axfj. hinnartat vita, mot spetsen brunakt., med sträv, syllik udd; fruktg. slutl. gråbruna. 6. Ängsbackar, vägkanter, torr snårmark. grus m. m., Sk.—Boh. o. Hls., Öl., Gtl., täml. allm. — var. *hirtifórmis* (Pers.) Aschers., kal (utom fruktg.), sällsyntare. — var. *spinósa* Mort., axfjällens syludd 5—10 mm l.; sälls.

Familj Araceæ.

Örter med stängel o. breda bl.; blr små, tätsittande i kolv (tätt ax med köttig huvudaxel); 109, 1, 2; fr. bär.

- a. Bl. långa, jämbreda, raknerviga, med kanten vänd mot stängeln (svärdlika); kolvens hölster likt bladen, skenbart utgörande stängeltoppen, med kolven på sidan; kalk av 6 fjäll, 18, 6, 109, 2 1. **Ácorus**
- aa. Bl. breda, bågnerviga, hjärt- ell. pillika; hölster strutformigt; kalk 0.
- b. Bl. hjärtl.; blr tvåkönade, täckande hela kolven; 18, 8, 109, 1, 2. **Calla**
- bb. Bl. pillika; sambyggare; kolvens övre hälft utan blr; 40, 1, 3. **Arum**

1. Ácorus L.

A. cálamus L. **Kalmus.** Stängel plattat 3-kantig, med hölstreet 1—1,5 m h.; bl. omkr. 2 cm br. med en ås längs vardera sidan; kolv gulgrön ell. gulbrun; jordstam vågrät, starkt aromatisk (»kalmusrot»). 24 7, 8. Åar, dammar (av gammalt odlad). Sk.—Vrml. o. Dlr. mindre allm.

2. Calla L.

C. palústris L. **Missne.** Stäng. omkr. 2 dm h.; bl. 5—10 cm l.; hölster slutl. platt, vitt, omkr. 5 cm l.; bär klarröda, kantiga. Giftig. 24 6. Skogskärr, Sk.—Vb. o. s. Lpl., Öl., Gtl., mindre allm.

3. Arum L.

A. maculátum L. **Munkhätta.** Stäng. som föreg.; bl. 10—15 cm l.; hölster gulgrönt, 10—15 cm l.; kolvens övre hälft klubbform., svartröd; bär röda. Giftig. 24 5, 6. Lövs kogar, parker, v. Sk., täml. sälls.

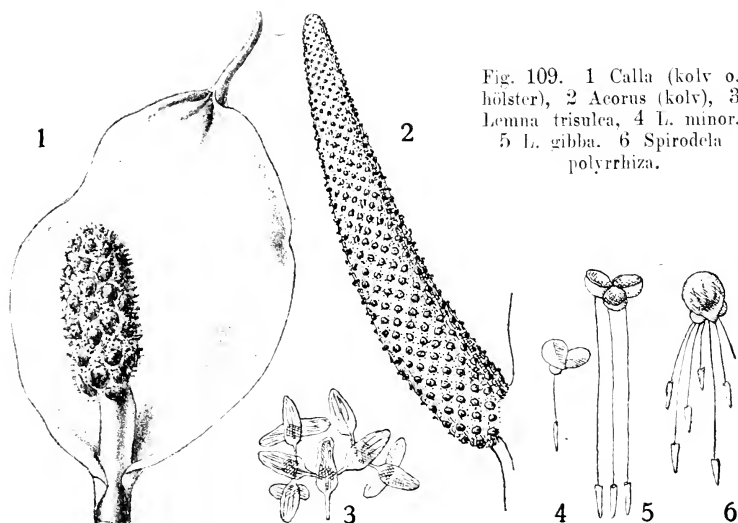

Fig. 109. 1 *Calla* (kolv o. hölster), 2 *Acorus* (kolv), 3 *Lemna trisulca*, 4 *L. minor*, 5 *L. gibba*, 6 *Spirodela polyrrhiza*.

Familj Lemnaceæ.

M. små, bladlösa vattenörter med skivlik stam, flytande ell. nedsänkta, trådrötter fritt hängande i vattuet, **109**, 3—6, och en blma (ytterst sällan förekommande) inom en ficka i kanten. (Blmn tydes även som en blomställning av 1 ell. 2 ♂blr, bestående blott av en ståndare, och 1 ♀blma, bestående av en pistill, allt inom ett bägarlikt hölster, **1**, **2**, **3**, **5**.)

- a. Skiva flernervig med en knippa rötter 1. **Spirodéla**
 aa. Skiva nervlös med ensam rot 2. **Lemna**

1. *Spirodéla* Schleid.

S. polyrrhíza Schleid. (*Lemna* p. L.). **Stor-andmat**. **109**, 6. Skiva å bägge sidor platt, ovan ljusgrön, under rödbrun, rundad, vanl. 5—7 mm l. På stillastående vatten i sjövikar o. dammar, Sk.—Dls. o. Ång., Öl., mindre allm.

2. *Lemna* L.

- a. Skiva avlång med skaftlikt avsmalnande bas, genomlysande, nedsänkt; **109**, 3, 1. **trisulca**
 aa. Skiva rundad, ogenomskinl., flytande.
 b. Sk. å båda sidor platt, **1**, **2**, **109**, 4, 2. **minor**
 bb. » undertill halvklotform. uppsväld, **3**, **5**, **109**, 5, 3. **gibba**

1. **L. trisúlea** L. **Kors-andmat.** Omkr. 1 cm l., smutsgrön. Stilla vatten, vikar, diken, hela landet utom fjälltrakterna, även Öl. o. Gtl., täml. allm.

2. **L. minor** L. **Andmat.** Skiva oval, 2—3 mm l., ljusgrön. Massvis, ofta i mängdubbla lager, på vattnet i dammar o. diken, näst. hela landet, allm.

3. **L. gibba** L. **Kup-andmat.** Skiva rundad, större än näst-föreg:s, ljusgrön, under blek, svampig. Som föreg., Sk.—Vb., Öl., Gtl. mindre allm.

Familj Juncácea.

Örter, till strån o. bl. halvgräslika, men med 6-bladig, foderlik kalk och (3 eller) 6 stånd., 18, 7, samt fröhus, öppnande sig med 3 flikar, 110.

- a. Bladslidor klivna; frön talrika;
110, 1, 1. **Juncus**
aa. Bladslidor hela, rörformiga; frön
i varje frukt 3; 110, 2, 2. **Luzula**

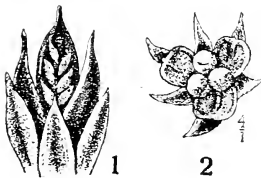

Fig. 110. Mogna, öppnade fröhus av 1 *Juncus lamprocarpus*, 2 *Luzula campestris*.

1. *Juncus* (L.) Lam., DC. 111—115.

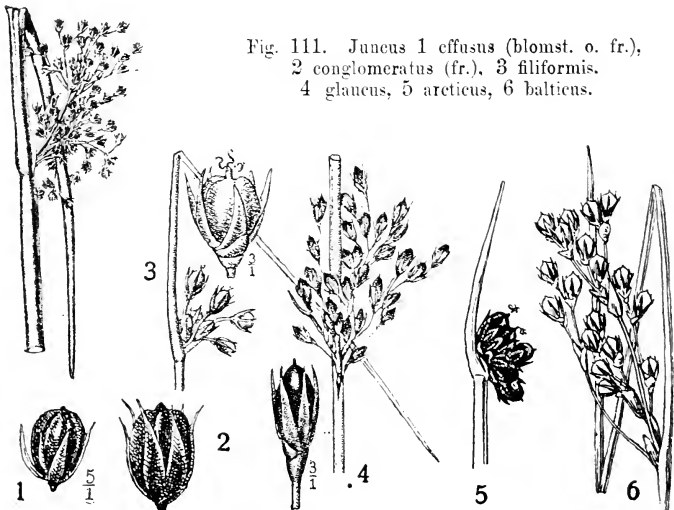

Fig. 111. *Juncus* 1 *effusus* (blomst. o. fr.), 2 *conglomeratus* (fr.), 3 *filiformis*, 4 *glaucus*, 5 *arcticus*, 6 *balticus*.

a. Blomställn. skenbart frambrytande från stråets sida, emedan nedersta blomställnings-skärmb. (hölstret) är ställt som stråets topp, **111, 112.**

b. Stråbl. blott korta slidor vid stråbasen.

c. Strån tuvade; blomst. mycket rikblmg; hölstret m. kortare än strået.

d. Strån rent gröna, fint eller omärkligt strimmiga; märgen sammanhängande; blomst. tät, rundad; stånd. 3; fr. kort o. Brett omvänt äggform., tvårhuggen.

e. Strån näst. släta; bladslidor rödbruna, nederst svartbruna; blomst. grönbrun ell. gulbrun, ej regelmässigt rundad, delvis gles o. yvig; **111, 1,**

1. *effusus*

ee. Strån finstrimmiga; bladslidor ljus- ell. gulbruna; blomst. oftast tät o. regelmäss. rundad, (mörk-)brun; **111, 2.**

2. *conglomeratus*

dd. Strån blågröna, djupt refflade; märgen med hålrum; blomst. täml. gles avlång; stånd. 6;

fr. smalt äggformig, svartbrun; **111, 4.**

3. *glaucus*

cc. Strån i rad från vägrät jordstam.

d. Strå t. grovt; hölstret m. kortare än strået.

e. Blomst. rikblmg, yvig; hölster 5—15 cm l.; fr. brun; **111, 6,**

4. *balticus*

cc. Blomst. fåblmg, tät; hölster 3—5 cm; fr. svartbrun; **111, 5,**

5. *arcticus*

dd. Strå trådsmalt; hölstret av stråets längd; blomst. gles, fåblmg; **111, 3,**

6. *filiformis*

bb. Nedre stråbladens slidor utan skiva, de övre med trind, vassuddig skiva; störväxt, grov, rikblmg; **112,**

7. *maritimus*

aa. Blomst. toppställd, i stråets förlängning; stråbl. med skiva; **113—115.**

b. Blomst. gles, mångblommig, alla blr åtskilda; **113, 1—6.**

c. Kalkbl. ungefär av fr:s längd ell. kortare.

d. Tuvad; skärmb. kortare än blomst.; stj. vid mitten 1-bladig ell. bladlös; bl. för övrigt talrika i rosett; fr. gulbrun; **113, 4,**

16. *squarrosus*

Fig. 112. *Juncus maritimus*.

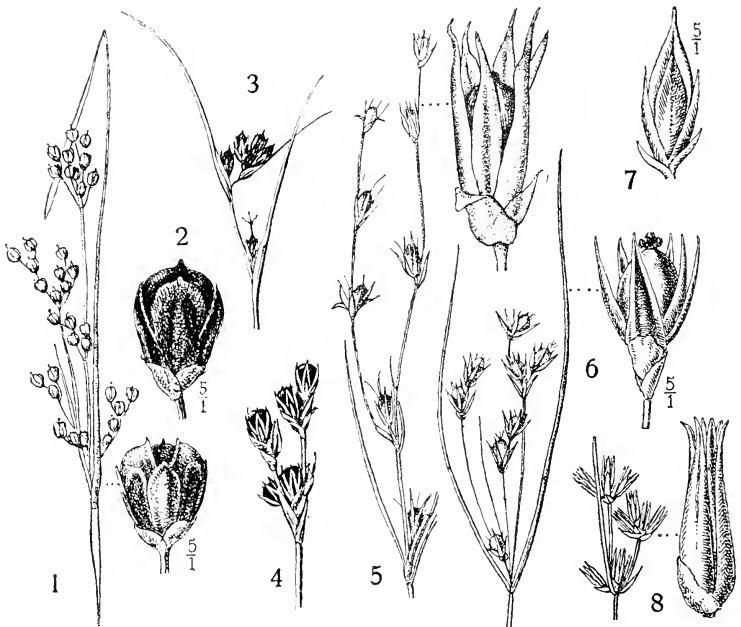

Fig. 113. *Juncus* 1 *compressus* (blomst. o. fr.), 2 *Gerardi* (fr.), 3 *trifidus*, 4 *squarrosus*, 5 *bufonius* (blomst. o. fr.), 6 *tenuis* (d:o), 7 *acutiflorus* (fr.), 8 *pygmaeus* (blomst. o. fr.).

dd. Skärmb. långt utdragna.

e. Strån från vägrät jordstam; blomst. rikblng; stjäklbl. smala, platta ell. rännformiga.

f. Kalkbl. 2 mm l.; stknpr föga längre än sin sträng; fr. tydl. längre än kalken, näst. klotrund, ljusbrun: **113, 1.** 17. *compressus*

ff. Kalkbl. 3 mm l.; stknpr 3 ggr längre än sin sträng; fr. föga ell. icke längre än kalken, äggform. ell. ellipt., mörkbrun; **113, 2.** 18. *Gerardi*

cc. Strån tätt radade ell. tuvade; övre stjäklbl. 2—5, näst. borstsmala, samlade kring en gles, fäblng blomst.: fr. omvänt äggformig, längsprötad, brun; **113, 3.** 27. *trifidus*

cc. Kalkbl. längre än fr., smala, långspetsade.

d. 4, strån tuvade, bladiga vid basen; kalkbl. utstående; fr. rundad; **113, 6.** 19. *tenuis*

dd. ⊙, strån även upptill bladiga; kalkbl. näst. uppräta; fr. avlång, 3-kantig; **113, 5.** 20. *bufonius*

bb. Blr i ett ell. flera huvud.

c. Huvud flera, ofta talrika, i knippen; (vägrät jordstam, 2; eller ⊙); strå bladigt; bl. rörformiga med nästan alltid knutformigt kännbara tvärväggar.

d. Alla kalkbl. rundat trubbiga; kalkbl. 2 mm l., alla lika långa; blomst. rikblmg, yvig; 114, 1, 8. *subnodulosus*

dd. Åtminstone några kalkbl. spetsiga.

e. Alla kalkbl. smalt lansettl., längspetsade.

f. Huvud talrika; de inre kalkbl. längre än de yttre; fr. äggform., långt smalspetsad; 2: 113, 7. 9. *acutiflorus*

ff. Huvud 2—5; kalkbl. lika långa; fr. kägelform.: ⊙: 113, 8, 22. *pygmaeus*

ee. Kalkbl. Brett lansettl., lika långa ell. de yttre en härsman längre; de yttre med kort udd nedom spetsen, de inre rundtrubbiga ell. spetsiga.

Fig. 114. *Juncus* 1 *subnodulosus*, 2 *lampocarpus* (fr.), 3 d:o (blomst.), 4 *alpinus nodulosus* (blomst. o. två fr.), 5 *alpinus mucroniflorus*, 6 *fuscoater* (fr. o. blomst.) 7 *atricapillus* (fr.), 8 *supinus* (blomst., kalk o. fr.).

- f. Strån ogrenade, uppräta; bl. trådsmla ell. tjockare.
- g. Strån från vågrät jordstam: bl. 1—2 mm br., nästan trinda ell. hoptryckta från sidan, tydl. knutiga; ståndare 6.
- h. Blomhuvud halvklot- ell. snurrformiga, täta, av oskaftade, jämnhöga blr.
- i. Blomställnsgrenar talrika, utstående; kalkbl. oftast brunaktiga; bl. starkt knutiga.
- k. En del grenar vågrätt utspärrade; kalkbl. ungefär 3(—4) mm l., alla spetsiga, föga kortare än den spetsiga, täml. längsprötade frukten; **114, 2, 3, 10. lampocarpus**
- kk. Grenar snett utstående; kalkbl. 2—2,5 mm l., de inre rundtrubbiga.
- l. Blomst. gles: fr. knappt 3 mm l., tydligt längre än kalken, tvärhuggen ell. trubbig med udd; **114, 6. . . . 11. fuscoater**
- ll. Blomst. tät, nystformig; fr. 2,5 mm, knappt utskjutande, spetsig; **114, 7. 12. atricapillus**
- ii. Blomstsgrenar enstaka, uppräta; huvud få eller 1—2, svartaktiga; bl. svagt knutiga; fr. m. e. m. trubbig; **114, 5. 13. alpinus,**
- hh. Huvud äggformiga ell. rundade, glesa, mucroniflor.
deras blr med oliklånga skaft och därför ej i jämnhöjd; blomstsgrenar uppräta, mest enstaka; kalkbl. omkr. 2,5 mm l.; fr. ofta långt utskjut., 4 mm l., med trubbigt spetsbågformig topp och kort ell. ingen udd; bl. svagt knutiga; **114, 4. 13. alpinus,**
- gg. Strån tvåde; bl. trådsmla, otydl. knutiga; frukt trubbig ell. intryckt i spetsen. nodulosus
- h. Blomstsgrenar delvis utspärr.; kalkbl. ljust grönbruna ell. gulbruna; stånd. 3, knapp och sträng ungefär lika långa; **114, 8. 14. supinus**
- hh. Grenar uppräta; kalk svartbrun; st. 6, knapp kortare än strängen **15. Kóchii**

- ff. Strån nedtill greniga. långa o. veka, nedligg. ell. nedsänkta; bl. trådsmala till tagelåna; stånd. 3 (jfr h strax ovan) . . . 14. *supinus* var.
- cc. Blomhuvad 1 (säll. 2 eller 3).
- d. Yttre kalkbl. längst, uddspetsiga. längre än fr.: stjälk trådlin; stånd. 2—3: ☉: **115**, 1, 21. *capitatus*
- dd. Kalkbl. lika långa, kortare än fr., **24**.
- e. Strå bladigt till ell. över mitten.
- f. Fr. knappt utskjut., omkr. 3 mm l.
- g. Strån ensamma från vägrät jordstam: blomst.-grenar uppr.; fr. trubbd., svartbrun, med ell. utan udd; huvud svartaktigt; stånd. 6; **114**, 5, 13. *alpinus*,
- gg. Strån tuvade: blomst.-grenar utspärr.; mucrouifl. fr. gulbrun, trubbd. ell. tvärhuggen; stånd. 3(—6); **114**, 8, 14. *supinus* var.
- ff. Fr. 5—8 mm l., näst. dubbelt längre än kalken; stånd. 6.
- g. Fr. svartbrun, nedersta skärmb. nående över blomhuvudet; **115**, 2, 23. *castaneus*
- gg. Fr. halmgul ell. gulbrun; skärmb. ej längre än huvudet; **115**, 5, 24. *stygius*
- cc. Strå blott med basala blad; stånd. 6; huvud 1.
- f. Huvud mest 3-(1—5-)blmga: skärmb. ej längre än blomst.: fr. i spetsen avrundad med udd; **115**, 3, 25. *triglumis*
- ff. Huvud mest 1—2(—3)-blmga: nedersta skärmb. nående över blomst.: fr. i spetsen tvär ell. intryckt; **115**, 4, 26. *biglumis*

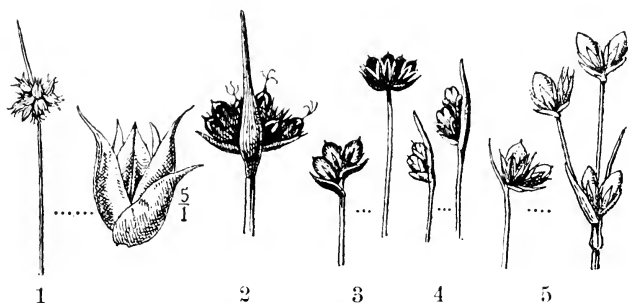

Fig. 115. *Juncus* 1 *capitatus* (o. dess kalk), 2 *castaneus*, 3 *triglumis* (två ex.), 4 *biglumis* (d:o), 5 *stygius* (d:o).

1. *J. effusus* L. **Veketåg**. **III**, 1. Tätt tuvad, vanl. 0,5—0,7, säll. 1 m hög; bladlös, utom basalslidorna; blr ungefär 2 mm l.; fr.

oftast intryckt i toppen. **2** 7, 8. Fukt. skogsmark, diken, stränd., kärr, Sk.—Jtl. o. Ång., Öl., Gtl., i s. o. mell. Sv. allm. — Mycket varierande.

⊃ *J. effusus* × *glaucus* (*J. diffusus* Hoppe), Sk., Sm., sälls.

2. **J. conglomeratus** L. (*J. Leersii* Marss.). **Knapptåg. 111, 2.** Till växt o. storlek m. lik föreg.; blr ungefär 3 mm l.; fr:s topp med vårta av stiftbasen. **2** 7. Förek. som föreg., Sk.—s. Norrl., allm., norrut sällsyntare; Gtl.

3. **J. glaucus** Ehrh., Sibth. (*J. inflexus* L., delvis). **Blåttåg. 111, 4.** Till växt o. storl. som de föreg.; blomst. mera vipplik; blr mörkt röd- ell. svartbruna, 3 mm l. **2** 7, 8. Kärr, stränd., s. o. v. Skåne flerstädes, Öl., Gtl. m. sälls.

4. **J. balticus** Willd. **Östersjö-tåg. 111, 6.** Strån i täta rader, 3—7 dm h.; blr bruna, 3—4(—5) mm l.; fr. trekant. elliptisk av kalkens längd. **2** 7, 8. Sandiga havsstränd. (säll. inne i landet), Vb.—Mpd ej sälls.; Sk., s. Hall., Stockh., Gtl., täml. sälls.

⊃ *J. balticus* × *filiformis*. sälls. (Sk., Hall., Vb.).

5. **J. arcticus** Willd. **Fjälltåg. 111, 5.** Vanl. 2—3 (säll. 5) dm h., fr. längre än kalken. **2** 7, 8. Fuktig, grusig mark i fjällen, Hrj.—T. lpmk, sälls.

6. **J. filiformis** L. **Trådtåg. 111, 3.** Vanl. 2—4 dm h.; blomst. ljus grönbrun ell. gulbrun; kalkbl. av fr:s längd. **2** 6—8. Fuktäng., Sk.—mell. Lpl., Gtl., åtm. i s. o. mell. Sv. allm.

7. **J. maritimus** Lam. **Strandtåg. 112.** Vanl. över 0,5 ända till 1 m; strån tätt grupperade från vågrät jordstam; örtfärg blekgrön, kalk gulgrön, fr. gulbrun; blomst. nära 1 dm l. **2** 8. Havsstrandsängar, Bl., Sm. (Kalmartrakten), Öl., sälls.

8. **J. subnodulosus** Schrank (*J. obtusiflorus* Ehrh.). **Trubbtåg. 114, 1.** Strån grova o. styva, 0,4—1 m h., tätväxande från vågrät jordstam; stjälkbl. 1 ell. 2 med långa slidor, breda, starkt knutiga; örtfärg blekgrön; blomst. till 1 dm l. med en del grenar nedåtrikt., vitaktig eller vitbrun; kalkbl. 2—2,5 mm l.; fr. spetsig, nästan innesluten. **2** 7—9. Kärr på kalkgrund, Sk., Gtl., sälls.

9. **J. acutiflorus** Ehrh. (*J. silvaticus* hos flera förf., ej Hartm.). **Spetståg. 113, 7.** Ljusgrön, 3—6(—8) dm h.; bl. starkt knutiga; blomst. 1—1,5 dm l., grenar delvis utspärr.; huvud gulbruna ell. svartbruna; bäst igenkänd på de sylrika kalkbl. o. fruktens utskjut., smalt näbblika spröt. **2**. Kärr (?), Västervik förr. (Mell. o. s. Europa.)

10. **J. lampocárpus** Ehrh. (*J. articulátus* L., delvis). **Ryltåg.** 114, 2, 3. Strån o. bl. grova; höjd växlande, (1—)2—6 dm; huvud oftast många, säll. få, växlande till blrnas antal; fr. brun ell. svartbrun, glansig. 2 6, 7. Kärr, diken, stränd., Sk.—Lpl., Öl., Gtl., allm. — Varierar till storleken och dessutom dels till huvudernas antal, dels (och oberoende av det förra) till blrnas antal i huvudet; fr. vanl. med längre udd ell. spröt än nr 13 alpinus, men varier. till tjocklek o. toppens form; även blomst. varierar stundom med mer uppräta grenar (mera lik nästfölj.).

11. **J. fuscoáter** Schreb. hos Schweigg. et Koerte. **Torvtåg.** 114, 6. Lik nästföreg. till storlek och växt, men skild genom ej rakt utspärr. blomst:sgrenar, kortare kalk o. fr. och dessas form samt svartglansig fr.; skild från nästfölj. genom gles vippa o. fruktens form; från *J. alpinus* (13) genom talrikare blomst:sgrenar, även de yttersta parvisa, samt fruktformen. 2. Sk.—Uppl., Öl., Gtl., mindre allm. (förbland. med nr 10 o. 13).

∞ *fuscoáter* × *lampocárpus*, sälls.

[12. **J. atricapillus** Drej.; *J. anceps* var. *atr.* Buchen. 114, 7. 2—4 dm; blomst. svartbrun, fr. svartglansig; skild från nästföreg. genom fruktformen; uppgiven för Hall. (förr) samt Gtl., beroende på förväxling med *J. fuscoater*; Danm. på flygsand flerest.].

13. **J. alpinus** (delvis Vill., utvidg. av) Buchen. **Myrtåg.** 114, 4, 5. Innefattar två raser: 1. **J. nodulósus** Wg (som art; *J. alp.* var. *affinis* A. et Gr., *J. aff. R. Br.*), 114, 4, låglandsformen; strån spensliga men oftast högresta, 2—4 dm, raka; bl. smala, föga över 1 mm br., uppräta; blomst. av talrika huvud och månggrenig; huvud vanl. glest med tydligt olikhöga blr, gulbrunt eller kastanjebrunt; fr. oftast ljusbrun ell. gulbrun, oftast långt utskjutande, ända till dubb. så lång som kalken, täml. smal, långsamt tillspetsad, men varierar stundom kortare o. bredare, blott hälften till så lång som kalken, tvärt tillspetsad eller trubbig och mörkbrun eller svart (sannolikt genom korsning vare sig med den andra rasen *mucronifl.* eller med nr 11 *fuscoater*; var. *rariflórus* (Hartm. som art) är låg med färre, fåblommiga huvud; var. *dissolútus* n. har huvudena upplösta i långskaftade blr; former med mörkare bruna huvud finnas i alla landskap. Hela landet, kärr, diken, täml. allmän, även i nordligaste landskapen och lägre fjälltrakter. — 2. **J. mucroniflórus** Clairville (som art) (den ursprungliga *J. alpinus* Vill. från alpländerna; *J. alpestris* Hartm.; *J. alp.* var. *mucr.* [Clairville] A. et Gr.), 114, 5, nordlig

form och fjällväxt, lag, 5—15 cm, säll. högre, strån mycket spensliga, stund. med bågigt uppstigande bas; huvud fåtaliga (f. *úniceps* Læst., h. ett enda), svartbruna, av tätsittande, jämnhöga blr och ej eller föga utskjutande, svart, trubbig fr. Kärr, myrar, mell. o. n. Sv., Vrml.—Lpl. (mellanformer till nr 1 möjligen även i Götaland).

∞ *J. alpinus* × *fuscoater*, *alpinus* × *lampocarpus*, sälls.

14. **J. supínus** Moench (*J. bulbósus* L., delvis). **Löktåg. 114, 8.** Omfattar land- o. vattenformer; landf. oftast låg, 5—15 (säll. 25) cm h., upprät, oftast med en del blomst:sgrenar utspärrade, stråbaser stundom knölformiga; kalk än 2—2.5, än 3—4 mm l.; fr. än innesluten, än ngt utskjutande, ofta felsläende; exemplar på dy, var. *uliginósus* (Roth) Fr., ofta nedligg., långsträckta, rotsläende vid lederna, svagt fruktsättande; vattenf., var. *flúitans* (Lam.) Fr., ännu långsträcktare (5—6 dm), med svag ell. ingen blomning o. tagelsmala bl. — 2 6—8. Kärrmark, skogskärr, sandstränder, bäckar m. m., Sk.—Hrj.—Vb., Gtl.; blott i Göta- o. Svealand allm. -- Ofta med små skott från huvudena.

15. **J. Kóchii** F. Schultz, cul. beskrivningen (*J. nigritéllus* Koch, ej D. Don; *J. sup.* var. *Kii* Syme). Omkr. 2 dm h., lik *J. alpinus mucroniflorus* men tuvad, med knölformig bas och kort, trub. fr.; ännu föga känd; v. Sm. (Femsjö) m. m., sälls.

16. **J. squarrósus** L. **Borsttåg. 113, 4.** Tätt tuvad med m. rikbladiga rosetter; strån omkr. 2 (säll. 3) dm h., liksom bl. styva o. sega, dubbelt högre än bladrosetterna; blomst. tät, smal, 6—8 cm l. 2 7. Hedar o. svagt fuktig myrmark, sydligaste landskapen (även Öl.) o. västra Sv. till mell. Jtl., blott i Sm. o. Vg. täml. allm.

17. **J. compréssus** Jacq. (*J. bulbósus* L., delvis). **Stubbtåg. 113, 1.** Strån spensliga, 2—3 dm h., ofta hoptryckta; bl. 1 mm br.; örtfärg blågrön; kalkbl. med bruna kanter o. grön mitt. 2 7, 8. Fuktig hagmark, betesmarker, vägkanter, Sk.—Jtl. o. Vb., åtm. i Göta- o. Svealand ej sälls.

18. **J. Gerárdi** Lois. **Salttåg. 113, 2.** Högre än nästföreg., örtfärg gulgrön, blomst. mörkare brun. 2. Havsstrand., hela kusten, allm., ofta ymnig, inne i landet på salt mark m. sälls.

19. **J. tenuis** Willd. **Syltåg. 113, 6.** Strån fina, 2—3 (ända till 7) dm h.; rosettbl. långa, tråds mala, näst. platta, blomst. gles, gröngul ell. brungul. 2 7. Diken, vägkanter m. m., införd med frö och utsäde, Sm., Dls., Gtl., Stockholmstrakten, på några ställen åter försvunnen. Hemland ö. Nordamerika, men numera kosmopolit.

20. **J. bufónius** L. **Vägtåg.** 113, 5. Oftast 10—15 cm h., spenslig, vek, ljusgrön, snart vitbrun. säll. 3 dm h.; bl. trådsmala, näst. platta, tunna; kalkbl. vitgröna ell. vitbruna, fr. kastanjebrun. ☉ 6—8. Fuktig mark, våt sand, trädor, vägkanter, gångstigar, Sk.—Lpl. allm. — Variabel till storlek, särsk. blomställningens längd o. täthet; f. *congestus* (Schousb.) Wahlb., blr 2—4 tillhoppa.

21. **J. capitátus** Weig. **Huvudtåg.** 115, 1. Låg o. fin, 2—10 (säll. 15) cm h.; blad korta. borstfina vid stråbasen; kalkbl. hinnaktigt vita med blekgrön ell. blekröd mitt; fr. mörkbrun. ☉ 6, 7. Fuktig sand nära kusten. Sk., s. Hall., Öl., Gtl. sälls.

[22. **J. pygmæus** Rich. 113, 8. Låg o. fin, 3—10 cm h.; bl. från basen, borstlika. näst. av stråets längd; kalkbl. blekt rödaktiga; stånd. 3—6; fr. blekbrun. ☉ 7. Fukt. sand, Sk. förr; Daun., på klitter, sälls.]

23. **J. castáneus** Sm. **Bruntåg.** 115, 2. Strån vanl. 2—3 dm h., grova, ensamma med utlöpare; bl. rännform., 2—3 mm br.; ax 1 ell. 2—3 över varandra. 2 6—8. Kärr o. gräsmark i fjällen, Hvj., Jtl., täml. sälls.

24. **J. stýgius** L. **Dytåg.** 115, 5. Strån vanl. 1—2 dm h., spensliga, ensamma ell. i grupper; bl. trådsmala, hoptryckta. 2 6, 7. Kärr, torvdy m. m., Sm. o. Hall.—Vb. o. T. lpmk sälls.; mell. Lpl. täml. allm.

25. **J. triglúmis** L. **Lapptåg.** 115, 3. Strån spensl., oftast 5—15 cm h., fåtaligt tuvade; kalkbl. vitbruna ell. svartbruna; fr. oftast nedtill vitgul, upptill svartröd. 2 6—8. Fukt. mark i fjälltrakter, Hvj.—Lpl., mindre allm.

26. **J. biglúmis** L. **Polartåg.** 115, 4. Till växt o. storl. lik föreg.; kalk brun; fr. tydligare 3-kant. än föregs, gulbrun med svartbrun topp. 2 6—8; förekomst som nästföreg., täml. sälls.

27. **J. trifidus** L. **Klynnetåg.** 113, 3. Strån fina, sega, vanl. 1—2 dm h. 2 6—8. Hedmark i fjällen, Dlr.—Lpl., täml. allm.

2. **Lúzula** DC. 116, 117.

Nr 11 av G. Samuelsson.

a. Blomst:sgrenar utdragna; alla ell. en del blr ensamma;
bl. platta; 116, 1—3.

b. Bl. glest långhåriga; blomst. fägrenig av raka, glesblmga grenar; 116, 1,

1. pilösa

bb. Bl. (nästan) kala; blomst:sgrenar talrika, delvis båg-böjda.

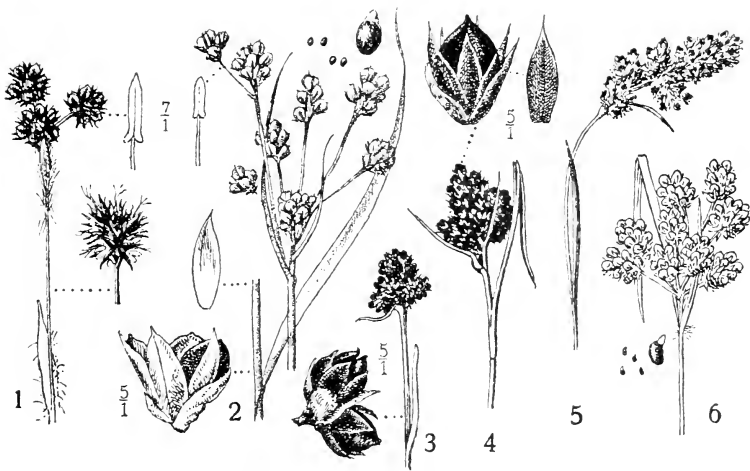

Fig. 117. *Luzula* 1 *campestris* (i frukt o. blom jämte en ståndare), 2 *multiflora* (blomst., öppnad frukt med kalken, ett kalkblad, en ståndare och frön samt ett frö förstör.), 3 *nivalis*, 4 *sudetica*, 5 *spicata*, 6 *pallescens* (med frön, jfr nr 2).

- h. Huvud bruna; kalkbl. tydl. längre än fr.; stknpr gula; fr. trubbig; frön 1,5 mm l: **117, 2**, 10. **multiflora**
- hh. Huv. svartbruna; kalkbl. av frs längd; stknpr vitgula; fr. spetsig; frön 1 mm l. 11. **frigida**
- ff. Huvud (nästan) oskaftade, fåtaliga, gytt-rade; kalkbl. smalt o. utdraget lansettl. . 12. **congesta**
- ee. Kalkbl. omkr. 2(—2,5) mm l, ej ell. föga längre än fr.; de inre kalkbl:n ngt kortare; frön små, 0,75 mm l.
- f. Huvud långskaft., oftast talrika (ända till 20); kalkbl. brett lansettl., vitaktiga ell. blekbruna; fr. ljusbrun; **117, 6**, 13. **pallescens**
- ff. Huvud 1—5 kort- ell. oskaftade; kalkbl. smalt lansettl., svartbruna; fr. svart; **117, 4**, 14. **sudetica**
- dd. Bl. näst. kala; huvud ett, ell. få, tätt gytt-r., svartaktiga; kalk 1,5—2 mm l: fr. svart: **117, 3**, 8. **nivalis**
- bb. Bl. rännformiga, smalt jämnbr.; blomst. mörkbrun ell. svartaktig.
- c. Huvud delvis långskaftade, flocklikt ordnade.
- d. Skaft hårfina, m. e. m. nedåtböjda; kalkbl. med lång, ljus spets, längre än fr.; **116, 5, 6**, 6. **arcuata**
- dd. Skaft trädsmala, raka ell. föga böjda; kalkbl. mörkbruna, ej längre än fr.; **116, 7**, 7. **confusa**
- cc. Huvud kort- ell. oskaftade, axlikt ordnade: **117. 5**, 15. **spicata**

1. **L. pilósa** Willd. (*Juncus p:us* L.). **Vårfryle. 116, 1.** Strån fåtaligt tuvade jämte talrika skott, vanl. 15—20 cm h., i fruktstadium ofta högre; bl. 5—10 mm br.; kalkbl. mörkbruna med vit hinnkant; fr. slutl. brungul. **2** 4, 5. Skog, snår, hela landet allm.

3. **L. silvática** Gaud. (*Juncus s:us* Huds.). Till växten lik föreg., men dubbelt större; bl. 10—15 mm br.; blomst. 10—15 cm l.; fr. mörkbrun. **2** 5, 6. Skog, lund m. m.; uppgiven som tillfälligtvis förvildad i Sk.; Norge, Danmark.

3. **L. nemorósa** E. Mey. (*Junc. nem:us* Poll.; *L. angustifólia* Wender., *L. álbida* [Lam. et] DC.). **Vitfryle. 116, 4.** Mjuk, spenslig. 3—6 dm h.: bl. 1—3 dm l.; blomst:sgrenar slutl. lutande; kalkgräddvit (hos *f. cuprína* (Rochel) A. et Gr. kopparröd; stund. smutsvit eller blekbrun); yttre kalkbl. kortare än de inre. **2** 6, 7. Lundar, parker, inkommen med gräsfrö på spridda ställen i s. o. mell. Sv.

4. **L. parviflóra** Desv. (*Junc. p:us* Ehrh.). **Vippfryle. 116, 2.** Strån spensl., vanl. 2—3 dm h.; bl. omkr. 1 cm br.; blomst. omkr. 1 dm l.; kalkbl. rödbruna, 2 mm l., fr. mörkbrun (säll. svart). **2** 7, 8. Fjälltrakter, bland snår, Hrj., P. o. T. lpmk, sälls.

5. **L. Wahlenbérghii** Rupr. (*L. spadicea* var. *Wii* Buch.). **Fjällfryle. 116, 3.** Lägre än nästföreg.; kalkbl. bruna, hinnkant., 3 mm l.; fr. svartbrun. **2** 4. Högre fjälltrakter, Jtl., P. o. T. lpmk, sälls.

6. **L. arcuáta** Sw. **Bågfryle. 116, 5, 6.** Strån tuvade, fina, 3—20, vanl. 10—15 cm h.; bl. ofta utböjda; fr. spetsig. **2** 7, 8. Torra ställen, klippor, Hrj.—Lpl., täml. sälls.

7. **L. confúsa** Lindeb. (*L. arc. * confusa* Hartm.; *L. hyperborea* R. Br. delvis). **Polarfryle. 116, 7.** Lik nästföreg. men grövre o. vanl. högre; bl. mest raka; blomhuvud större, ofta hopträngda, stundom ett enda; fr. trubbig. Som nästföreg., Hrj., Jtl.

8. **L. nivális** Beurl. (*L. camp. var. niv.* Læst.; *L. áretica* Blytt; *L. hyperborea* R. Br. delvis). **Snöfryle. 117, 3.** Strån vanl. 1—1,5 dm, ensamma, styvt uppräta; rosettbl. platta, 3—5 mm br., nästan kala (även slidmynningen hårlös); fr. näst klotrund, något utskjut., ej eller föga glansig. **2** 7. Fjällhedar. L. lpmk, sälls.

9. **L. campestris** Lam., DC. (*Juncus c. L.*). **Knippefryle. 117, 1.** Strån 10—15 cm (slutl. ugt högre), spensl., fåtaligt tuvade och därjämte med korta utlöpare (som saknas hos de nästföljande); kalkbl. längre o. bredare än de nästfölj:s. **2** 5. Ängsback., ekbackar, mest i öppet läge, Sk.—Uppl., allm.

∞ *L. campestris* × *multiflóra*, sälls.

10. **L. multiflora** Lej. (*Juncus* n:s Ehrh.). **Ängsfryle. 117, 2.** Strån 2—3 (till 5) dm, talrikare tuvade; huvud ngt smärre o. mer avlånga än hos nästföreg.; fr. trubbig, mörkbrun. **4 5, 6.** Äng., lund., skogsbryn, hela landet utom högfjällen, allmännare än nästföreg. — var. *fusconigra* Celak.: svartaktiga huvud (fjälltrakter).

⊗ *L. multiflora* × *sudetica*, m. sälls.

11. **L. frigida** Sam. (*L. camp.* var. f. Buch.). Lik n:r 10 till gestalt o. storl. **4 7.** Äng. i fjälltr., Hrj.—Lpl., täml. allm.

12. **L. congésta** Lej. (*Juncus* c:s Thuill.). Hög som nästföreg. men med m. större, tätt gytrade huvud av ljus- ell. vitbrun färg. Sk., Hall., Göteb., sälls.; N. o. Danm.; västlig art.

13. **L. palléscens** Bess. (*Juncus* p. Wg). **Blekrfryle. 117, 6.** Oftast 2—3 dm h., till växten mest lik n:r 11, men spensligare o. blekare; kalkbl. jfrlsevis breda; fr. trubbig, ljusbrun. **4 6.** Sm.—Lpl., ej allmän, i n. Sv. allmännare.

14. **L. sudética** DC. (*Juncus* s:s Willd.; *L. nígricans* Desv. delvis; *L. campéstris* var. sud. Hartm. delvis). **117, 4.** Strån mest ensamma, raka, spensl., vanl. 2—3 dm; örtfärg ofta rödbrun; bl. smala, 2 mm br.; fr. spetsig. **4 7.** Dls. o. n. Uppl.—T. lpmk, mindre allm.

15. **L. spicáta** Lam., DC. (*Juncus* s:s L.). **Axfryle. 117, 5.** Strån vanl. 1,5—2 dm h., fåtaligt tuvade ell. ensamma, spensl., veka; blomst. 1—3 cm l., lutande; kalkbl. bruna, vitt hinnkant., fr. mörkbrun ell. svart. **4 6—8.** Hedar o. stenig mark i fjälltr., Dlr.—Lpl.

Familj Liliáceæ. Liljeväxter.

a. Stift 1 med m. e. m. flikigt märke.

b. Bl. med kanten vänd mot stjälken; **118, 4, . 2. Narthécium**

bb. Bl. med vanlig ställning.

c. Bl. gröna, fullt utbildade.

d. Örter med lök; fr. fröhus.

e. Stjälk enblommig.

f. Kalkbl. med honungsgrop vid basen; ststr. fäst vid knappens rygg

8. Fritillária

ff. Honungsgrop saknas; ststr. fäst vid knappens bas

9. Túlipa

ee. Med blomställning.

f. Blomställn. floeklik; kalk fribladig.

g. Med örtbladlika, gröna skärblad; kalkbl. gula; **119,**

5. Gágea

- gg. Med m. e. m. hinnaktiga hölster;
kalkbl. (inom vår flora) vita ell.
röda; **120**, 6. **Allium**
- ff. Blomställn. klase.
- g. Kalk fribladig.
- h. Honungsränna längs kalkbl:s
mitt; **121**, 1, 7. **Lilium**
- hh. Utan honungsränna.
- i. Ststr. sylformiga; kalk blå;
121, 4, 10. **Scilla**
- ii. Ststr. platta; kalk vit o.
grön; **121**, 2, 3, 11. **Ornithógalum**
- gg. Kalk sambladig.
- h. Kalk urn- ell. klotformig, med
hopdragen mynning; **121**, 5, 12. **Muscári**
- hh. Kalk kloclklik med långa, till-
bakaböjda flikar 13. **Hyacínthus**
- dd. Med horisontaljordstam; frukt bär.
- e. Kalk fribladig, **122**, 4, 7, 4. **Anthéricum**
- ee. » sambladig.
- f. Med bladig stjälk o. små klasar (ell.
ensam blomma) i bladvinklarna; **122**,
2, 3, 16. **Polygónatum**
- ff. Med stängel o. klase; **122**, 1, 17. **Convallária**
- cc. Bl. små, bleka, fjälllika, ersatta av barr-
lika, knippevisa grenar, **122**, 5, 14. **Aspáragus**

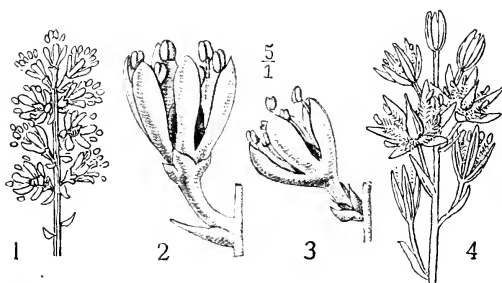

Fig. 118. 1, 2 *Tofieldia calyculata*,
3 *T. palustris*,
4 *Narthecium ossifragum*.

- aa. Med flera fria stift.
- b. Stift 3, ståndare 6.
- c. Blad med kanten vänd mot stjälken; blr
i klase; stift mycket korta; **19**, 8; **118**,
1—3, 1. **Tofieldia**
- cc. Bl. av vanlig ställning, under blomningen
(hösten) outvecklade; blr fåtaliga från jord-
knölstam; stift flera dm l.; **19**, 4, 3. **Cólechicum**

bb. Stift 2 eller 4; ståndare 4 eller 8.

c. Stift 2; stånd. 4; blr i klase; **10**, 3; **122**, 6, 15. **Majanthemum**

cc. Stift 4; stånd. 8; blma ensam; **22**, 5, . . . 18. **Paris**

1. **Tofieldia** Huds.

1. **T. calyculata** Wg (Anthéricum c. L.). **Kärrlilja**. **118**, 1, 2. Omkr. 2(—3) dm h.; rosettbl. 6—10 cm l., 2—4 mm br.; kalk gulvit; kalkens bas omgiven av ett 3-flikigt svepe. **4** 6, 7. Kärrängar på Gtl. täml. allm.

2. **T. palustris** Huds. (T. borealis Wg). **Björnbrodd**. **118**, 3. Skild från föreg. genom ett 3-flik. svepe vid blomskaftets bas och till alla delar mindre, 1—1.5 (säll. 2) dm h., klasen 1—2 cm l. **4** 6—8. Fukt. mark; i fjälltr. Hrj.—Lpl. mindre allm., Vrml., Dlr., Hls.—Vb. sälls.

2. **Narthécium** Huds.

N. ossifragum Huds. (Anthéricum o. L.). **Myrlilja**. **118**, 4. Mest 1.5—2.5 dm h.; rosettbl. 6—15 cm l., 3—5 mm br.; kalkbl. invänd. gula; giftig för boskap. **4** 7. Myrar o. kärr. Sk., Sm.—Dls.—Nr., Jtl., i v. Sm. allm., f. ö. sälls.; västlig art.

3. **Cólchicum** L.

C. autumnále L. **Tidlösa**. **19**, 4. Kalk 1.5—3 dm l., flikar blekvioletta; fruktämnet inneslutet i jordknölstammen, men vid frukt-mognaden följande vår uppskjutande jämte örtbladen; giftig. **4** 9, 10, odlad i s. o. mell. Sv., ngn gng förvildad.

4. **Anthéricum** L.

1. **A. ramósum** L. **Sandlilja**. **122**, 4. Stängel oftast grenig, 3—4 dm h.; rosettbl. smalt jämnbr., blågrå; kalk vit; kalkbl. 10—12 mm l.; stift ngt längre än kalkbl. **4** 7. Sand, n.ö. Sk., s.v. Bl. sälls.; kalkhällar på Öl. o. Gtl. täml. allm.

2. **A. liliágo** L. **Stor sandlilja**. **122**, 7. Stängel enkel; kalkbl. 20 mm l.; stift ngt kortare än kalkbl. Sand, ö. Sk., v. Bl.; alvarmark på s. Öl.; sälls.

5. **Gágea** Salisb.

a. Stängel med blott 1 (utbildat) örtblad från löken.

b. Nylökar 2, vågrätt utskjutande ur löken; **119**, 1; 2. **praténsis**

bb. Nylök(-ar) ej ell. föga utskjutande.

c. Kalkbl. trubbiga, **119**, 3; blomställn:sgrenar

enkla 1. **lútea**

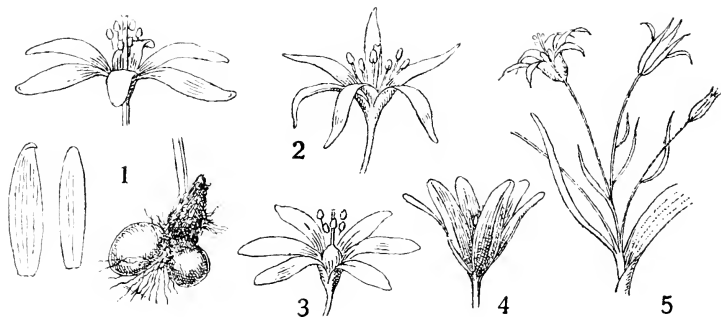

Fig. 119. *Gagea* 1 *pratensis* (kalk, två kalkbl., lök), 2 subspec. *stenopetala*, 3 *lutea*, 4 *spathacea*, 5 *minima*.

- cc. Kalkbl. spetsiga, **119, 5**; en del blomst:
grenar förgrenade 3. *minima*
aa. Med 2 örtblad från löken.
b. Blomskäft och kalk kala; **119, 4** 4. *spathacea*
bb. Blomskäft o. kalk finludna 5. *arvensis*

1. *G. lutea* Ker (Ornithogalum luteum L.). **Vårlök, Gullstjärna.** Örtfärg blågrön; örtblad 5(—10) mm br., grunt rännform., tydligt 3-kölat; kalkbl. trubbiga, invändigt gula. **2** 4, 5. Lundar, ekbackar, tomter (gräsplaner, trädor), Sk.—Boh. o. Uppl. allm., Vrml., Gstr.—Vb. mindre allm.; Öl., Gtl.

2. *G. pratensis* Dum. (Orn. p:e Pers.). **Ängsvårlök.** Mycket lik föreg., örtbl. 3—5(—8) mm br., skarpkölat; kalkbl. längre. 5. Gräsplaner, tomter, åkrar, Sk.—Sdml., Gtl., sälls.

Subspec. *stenopetala* Hn (Orn. s:um Fr.). **119, 2.** Ljusgrön; kalkbl. smalare, spetsiga, ända till 2 cm l. Sk.—Uppl., sälls.

3. *G. minima* Ker (Orn. m:um L.). **Dvärgvårlök.** Örtfärg gulgrön; örtbl. 1—2 mm br., mycket smalare än nedersta skärmb., det senare ett stycke nedom blomställn. 5. Lund., äng., tomter, Sm.—Uppl., Öl., Gtl. allm., f. ö. (Sk.—Vb.) mindre allm.

4. *G. spathacea* Salisb. (Orn. sp. Hayne). **Lundvårlök.** Örtfärg gulgrön; lökbas med talrika små nylökar; örtbl. näst. trådsmla, halvtrinda; blomställn:s grenar stundom förgrenade; skärmb. ett stycke nedanför blomst.; kalkbl. trubbiga. 5. Lund., sydligaste landskapen samt s. Vrml., täml. sälls.

5. *G. arvensis* Dum. (Orn. ar:ise Pers.). **Luddvårlök.** Lik nästföreg.; örtbl. 1—2 mm br., svagt rännform.; blr. talrika (—10);

skärmb. oftast avlägsnade från blomst. 4, 5. Odl. ställ., s.v. Sk.;
Bl. (fordom); Gtl.; mycket sälls.

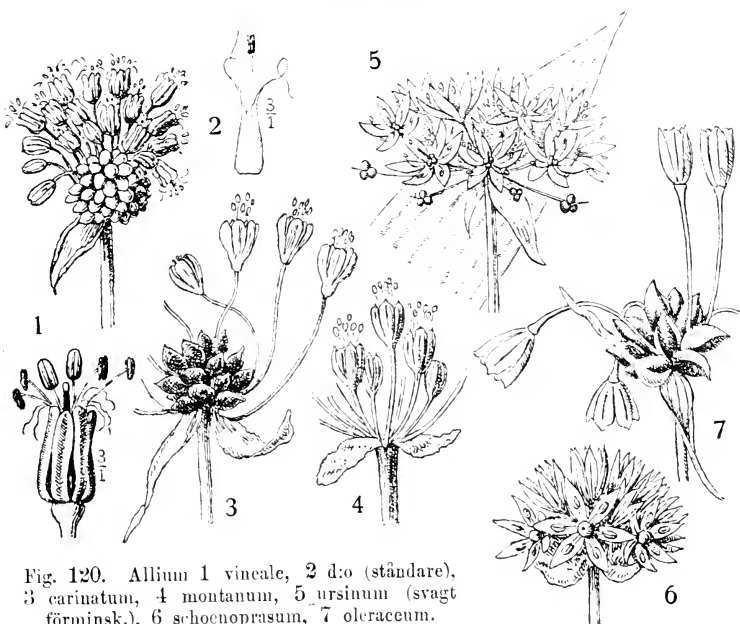
6. *Allium* L.

Fig. 120. *Allium* 1 *vineale*, 2 d:o (ståndare),
3 *carinatum*, 4 *montanum*, 5 *ursinum* (svagt
förminsk.), 6 *schoenoprasum*, 7 *oleraceum*.

a. Blomställning med lökartade yngelknoppar,
120, 1, 3, 7.

b. Varannan ststr. bredare med två långa
sidoflikar, **120**, 2.

c. Ststr. inneslutna i kalken; bl. platta,
1 cm br. 1. **scorodóprasum**

cc. Ststr. utskjutande, **120**, 1; bl. näst.
trinda, omkr. 3—5 mm br. 2. **vineále**

bb. Alla ststr. sylform., ej flikade ell. tandade.

c. Stånd. långt utskjutande, **120**, 3, . . . 3. **carinátum**

cc. » inneslutna i kalken, **120**, 7, . . . 4. **oleráceum**

aa. Blomställning utan yngelknoppar.

b. Bl. smalt jämbreda ell. trinda.

c. Bl. näst. trinda; blr kortskaft.; stånd.
kortare än kalken, **120**, 6, 5. **schoenóprasum**

cc. Bl. smalt jämbnr., platta; blr långskaft.;
stånd. längre än kalken, **120**, 4, . . . 6. **montánum**

bb. Bl. lansettlika med omvridet skaft; **120**, 5; 7. **ursinum**

1. **A. scorodóprasum** L. **Skogslök.** Vanl. 6--8 dm h.; flock fåblmg, yngelknoppar svartbruna, kalk rödviolett. 4 6, 7. Lund., snår, Sk.—Dls. o. Uppl., Öl., Gtl., sparsam o. täml. sälls.

2. **A. vineále** L. **Sandlök.** Vanl. 4—5 dm h., stj. spensligare än föreg.; yngelknoppar vitaktiga; blr stund. felsläende; kalk blekröd ell. vitaktig. 7, 8. Sandig o. stenig mark, f. ö. som föreg.

Subsp. **purpúreum** H. P. G. Koch (A. Kóchii Lge), yngelknoppar bruna, kalk mörkt rödviol., bl. nedtill rännformiga; snår vid stränder.

3. **A. carinátum** L. **Rosenlök.** 3—4 dm h.; bl. 2—4 mm br., näst. platta; kalk rosenröd. 7. Snår, m. sälls., s. Skåne.

4. **A. oleráceum** L. **Backlök.** Vanl. 5(—7) dm h.; bl. 3—5 mm br., svagt rännform.; kalk vitbrun ell. violettbrun; hölster vanl. långspetsade. 7, 8. Backar, hållar, torra snår, täml. allm., Sk.—Norrl., Öl., Gtl.

5. **A. schoenóprasum** L. **Gräslök.** Oftast 1—2 dm h. (var. 6 dm h. och m. grov); bl. 1,5 mm br.; kalk ljusst rödviolett (säll. vit). 6, 7. Sand, klippor, hedar, mest vid havsstränd., mindre allm. men ofta ymnig; Sk.—Uppl., Öl., Gtl.; ofta odl. som krydda och då vanl. tuvad.

6. **A. montánum** F. W. Schm. **Berglök.** Stängel omkr. 2—3 dm, blott vid basen bladig, upptill kantig; lökar förenade av en utdragen jordstam; bl. platta, 2—3 mm br.; kalk rödviolett. 7, 8. Sandig o. stenig mark, Sk., Boh., Dls., Vrml., sälls.

7. **A. ursínium** L. **Ramslök.** Stäng. omkr. 3(2—5) dm h.; bl. vanl. 3—5 cm br.; kalk vit. 5, 6. Lövskog, Sk.—Dls. o. Uppl., Gtl., sälls. men oftast i massa.

7. **Lílium** L.

- a. Yngelknoppar i bladvinklarna; blr uppräta med näst. raka kalkblad 1. **bulbíferum**
 aa. Inga yngelknoppar i bladvinklarna; blr hängande med bakåtrullade kalkbl., 121, 1, 2. **mártagon**

1. **L. bulbíferum** L. **Brandlilja** (även »kejsarkrona»). Vanl. i grupper, ända till 1 m hög; bl. jämbreda, tätsittande, strödda; kalkblad omkr. 6 cm l., orangeröda med svarta punkter o. streck. 4 6, 7. Allmänt planterad, stundom förvildad kring gårdar. Sk.—Nrl. (Från s. o. mell. Eur.)

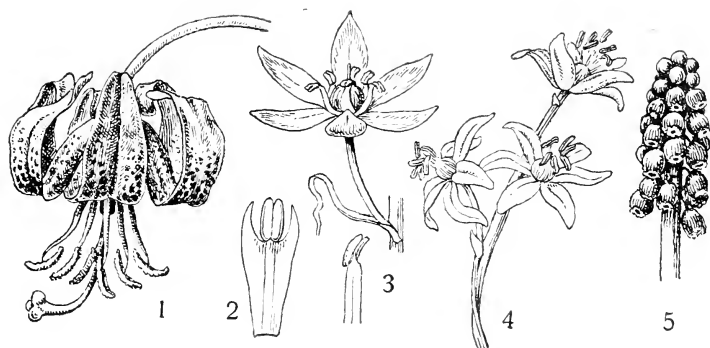

Fig. 121. 1 *Lilium martagon*, 2 *Ornithogalum nutans* (ståndare), 3 *O. umbellatum* (blma o. stånd.), 4 *Scilla amoena*, 5 *Muscari botryoides*.

2. **L. mártagon** L. **Kroll-lilja**. Ända till 1,5 m h.; bl. lansettl., de flesta i kretsar; kalkbl. rödvioletta, mörkfläckiga (ell. vita). Som föreg.

8. *Fritillaria* L.

F. meleágris L. **Dampels- eller Kungsängslilja**. 2—3 dm h.; bl. 3—6 mm br.; blmn hängande, klockformig; kalkbl. 3 cm l., rutiga av blekrött o. rödbrunt (säll. vita). 2 5, 6. Fuktängar m. m., sedan länge förvildad flerest. i s. o. mell. Sv., ymnigast på Kungsängen s. om Uppsala.

9. *Tulipa* L.

T. silvéstris L. **Vildtulpan**. Omkr. 3 dm h.; bl. dagglå, smalt lansettl.; kalkbl. gula, 3 cm l., spetsiga. 2 5, 6. Förr planterad, ännu kvarstående i gamla parker o. d., Sk.—Uppl., Öl., Gtl.

10. *Scilla* L.

S. amoena L. **Blådruva**. 121, 4. 1—2 dm h.; kalk mörkblå. 2 5, 6. Prydnadsväxt jämte flera andra arter (*S. bifolia* L., *italica* L., *sibirica* Andrews m. fl.) och lätt förvildad.

11. *Ornithogalum* (L.) Salisb.

1. **O. umbellátum** L. **Stjärnlök, Morgonstjärna**. 121, 3. Omkr. 2 dm h.; bl. 3—6 mm br.; blr i kvast, uppräta; kalkbl. vita, utvändigt med grönt mittfält; alla ststr. hela. 2 5, 6. Förvildad från trädgårdar, Sk.—Uppl., Öl., Gtl. (Från s. o. mell. Eur.)

2. **O. nutans** L. **Aftonstjärna**. 121, 2. Lik föreg., men större, bl. 12—15 mm br., kalk 4 cm bred; blr lutande i klase; varannan ststr. bredare med två sidoflikar upptill. Som föreg. (Fr. Orienten.)

12. **Muscári** Mill.

M. botryoïdes Lam. et DC. (*Hyacinthus* b. L.). **Pärldruva**, **Pärlhyacint**. 121, 5. 1—2 dm; bl. 5—10 mm br.; kalk mörkblå med vita brämflskar. 2 5. Förvild. från trädgårdar, Sk.—s. Nrl. Öl., Gtl.

13. **Hyacinthus** L.

H. orientális L. **Hyacint**. Allm. som kruk- och rabattväxt, med talrika färgvar. (ursprungligen ljusblå), lätt förvildad på gräsplaner. (Fr. Orienten o. s. Eur.)

14. **Aspáragus** L.

A. officinális L. **Sparris**. 122, 5. Omkr. 0,5 dm (som odlad dubbelt högre), mycket grenig, med förkrympta blad, som ersättas av de talrika, fint barrlika grenarna (»sparris-ris»); kalk gulgrön, bär gulrött. 2 6, 7. Sand. havsstr., m. sälls., Sk.—Boh. o. Uppl., Öl., Gtl.; allm. odlad för de ätliga ungs-kotten.

15. **Majánthemum** Web.

M. bifólium F. W. Schm. **Ekorrbar**. 10, 3, 122, 6. Omkr. 15 cm h., med lång, trådsml jordstam; bl. två; blr gräddvita; bär mörkt vinröda. 2 6. Skogsmark allm., Sk.—Lpl., Öl., Gtl.

16. **Polygónatum** Hill.

- a. Bl. ellipt. ell. äggrunda, skiftesvisa, 122, 2.
 b. Stj. kantig; blomskaft 1—2-blmga 1. **odorátum**
 bb. Stj. trind; blomsk. 2—5-blmga 2. **multiflórum**
 aa. Bl. smalt lansettlika, i krets; blomsk. mest 2-blmga, 122, 3, 3. **verticillátum**

1. **P. odorátum** (Mill.) Druce (*Convallaria polygónatum* L., *Pol. officinále* All.). **Rams**, **Getrams**. Vanl. 2—4 dm h., stj. från mitten böjd åt sidan; bl. under dagglå; kalk vit med gulgröna flikar, bär dagglå. 2 6. Klippavsatser, hållar, stenrös i skog, backar, täml. allm., Sk.—Jtl. o. s. Lpl., Öl., Gtl.

2. **P. multiflórum** All. (*Convall. multa* L.). **Storrams**. Lik

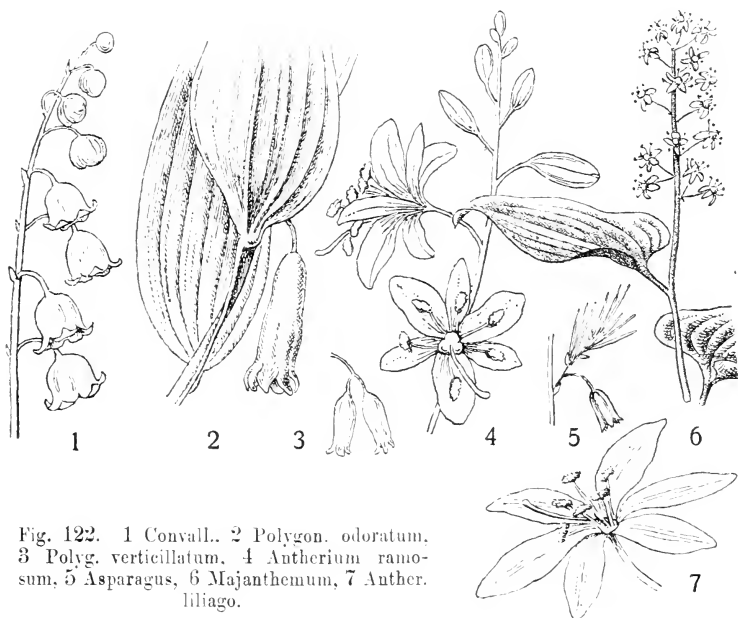

Fig. 122. 1 Convall. 2 Polygon. odoratum, 3 Polyg. verticillatum, 4 Antherium ramosum, 5 Asparagus, 6 Majanthemum, 7 Anther. liliago.

föreg., men högre, storbladigare; kalk smalare. 2 6. Lövskog, skogsbryn, täml. sälls., Sk.—Vrml. o. Gstr., Ang., Öl., Gtl.

× *P. multiflorum* × *odoratum*, mycket sälls.

3. **P. verticillatum** All. (Conv. vert:a L.). **Stjärnrams.** Vanl. 5—7 dm, upprät, rikbladig; bl. omkr. 1 cm br.; bär röda. 2 6. Lövskog, sälls., Sk.—Lpl., men saknas i ö. Sv. söder om Hls.

17. Convallaria L.

C. majalis L. **Konvalje, Liljekonvalje.** 122, 1. Örtblad vid varje stängel två från jordstmn; bär gulröda. 2 5, 6. Lundar, lövskogsbackar, skogsbryn, allm., Sk.—Lpl., Öl. Gtl.

18. Paris L.

P. quadrifolia L. **Ormbär.** 22, 5. Vanl. 2—3 dm; bl. Brett ellipt., 4 (säll. 3, 5 ell. flera) i krets i stj:ns topp nedom den ensamma blmn; kalk grön; bär blåsvart, m. e. m. dagglått, giftigt. 2 5, 6. Lövskog, lundar, allm., Sk.—Lpl.

Familj Amaryllidaceæ.

Örter med lök, stängel och jämbreda blad; skilda från Liliaceæ genom undersittande fruktämne.

- a. Kalk fribladig, utan bikrona.
 - b. De tre inre kalkbl. kortare än de yttre,
 - 18, 5; 1. **Galánthus**
 - bb. Alla kalkbladen lika 2. **Leucóium**
- aa. Kalk sambladig med sambladig bikrona i sin mynning 3. **Narcíssus**

1. Galánthus L.

G. nivális L. **Snödroppe**. Kalkbl. vita, de inre med grön spets. 2 3—4. Förvildad från trädgårdar.

2. Leucóium L.

L. vernum L. **Snöklocka, Klosterlilja**. Blma lutande, kalk rundat klocklik; kalkbl. vita med en gulgrön fläck vid den förtjockade spetsen. 2 4, 5. Som föreg.

3. Narcíssus L.

1. **N. pseudonarcíssus** L. **Påsklilja**. Kalk gul med bägar-ell. trumpetformig bikrona. 2 4, 5. Förvildad från trädgårdar; planteras i talrika former o. hybrider.

2. **N. poëticus** L. **Pingstlilja**. Kalk vit; bikrona kragformig, gul, rödkantad. 2 5, 6. Som föreg.

Familj Iridaceæ.

- a. Störväxta örter med bladens kant vänd mot stälken; kalk med kort rör; yttre kalkflikar breda, nedhängande, de inre uppräta; märkesflikar bladlikt utbredda, 7, 2, 1. **Iris**
- aa. Låga örter med rund knölstam; bl. med vit mittstrimma o. inrullade kanter; kalk med långt, smalt rör, m. e. m. likbladig; märken smalt strutformiga, fransade, 7, 1, 2. **Crocus**

1. Iris L.

1. **I. pseudácorus** L. **Svärdslilja**. Omkr. 1 m hög; bl. 2—3 cm br.; kalk o. märken gula; tre kalkbl. m. små, uppräta. 2 6, 7. Stränder, täml. allm., Sk.—Vb., Öl., Gtl.

2. **I. sibirica** L. Stj. 0,5—1 m h., spenslig; bl. 3—6 mm br.: kalk mörkt violblå, av nästan jämnstora blad. 2 6, 7. Kärrängar o. diken, m. sälls., Vg., Gstr. (trol. där liksom annorst. förvildad från trädgårdar).

2. **Crocus** L.

1. **C. neapolitanus** Ker (C. sativus β vernus L. delvis; C. vernus Wulf. delvis; C. v. All., ej Mill.). **Vårsafran.** Kalk violett (ell. vit) med en hårring i svalget vid stris fäste; märken längre än ståndarna. 2 3—5. Allmän som prydnadsväxt och lätt förvildad.

2. **C. heuffeliánus** Herb. (C. banaticus Heuff., ej Gay). Mycket lik föreg., men svalget kalt. — Som föreg.

3. **C. albiflorus** Kit. (C. vernus Wulf. delvis). Lik de föreg., men kalk smalare, oftast vit; kalkflikar smalare lansettl.; märken kortare än stånd:a. — Som föreg.

4. **C. lúteus** Lam. **Gulsafran.** Kalk gul, flikar rundtrubbiga, uppräta, alla nästan lika; knölstammens hinnor släta. — Som föreg.

5. **C. moesiácus** Ker (C. aureus Sibth. et Sm.). Lik nästföreg., men kalkflikar ngt spetsade, tre ngt längre o. smalare än de övriga. — Som föreg.

6. **C. susiánus** Ker. Lik nästföreg., men tre kalkflikar utböjda, oftast utvändigt svartstrimmiga; knölstamshinnor grovtrådiga. — Som föreg.

Familj **Orchidáceæ.** **Orkidéer.**

I vårt land nästan uteslutande låga och slemmigt saftfyllda örter med 6-bladig, symmetrisk kalk; ett av de inre kalkbladen, läppen, till form o. färg rikare utbildat och motsatt den s. k. pelaren, som utgöres av pistillens korta (stift o.) märken och en ensam ståndare (hos nr 1 två ståndare); ståndarmjöl sammanhängande till en massa (s. k. pollinarium); fruktämnet undersittande, hos de flesta vridet, varigenom läppen är vänd nedåt. Se fig. 35, 6.

- a. Läppen stor, rundat toffelformig; pelare med 2 ståndarknappar mot läppens inre, 3, 6; bredbladig ört med jordstam 1. **Cypripedium**
- aa. Läppen platt ell. skålförmig; ståndarknapp en enda i pelarens topp, 35, 6.
- b. Med (1 eller) 2 knölrötter nedanför trådrötterna; ståndaren orörligt vidvuxen pelaren.

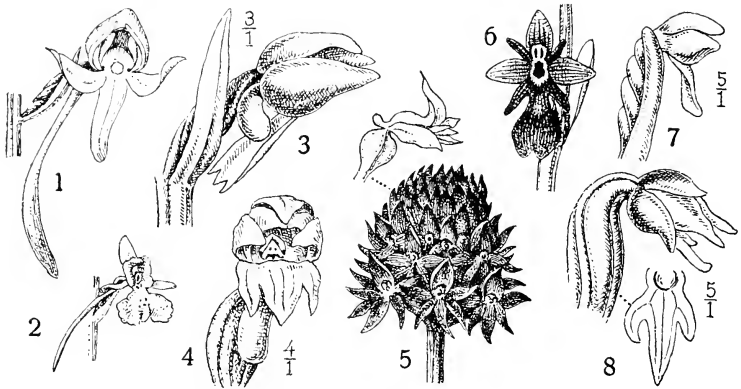

Fig. 123. 1 *Platanthera chlorantha*, 2 *Gymnadenia conopsea*, 3 *Habenaria viridis*, 4 *Hab. albida*, 5 *Nigritella*, 6 *Ophrys*, 7 *Chamæorchis*, 8 *Herminium*.

c. Läppen med sporre, **123**, 1—4.

d. Läppen flikig.

e. Läppen från vigglik bas utbredd, **123**, 2.

f. Ståndarens båda pollenmassor med skaft, slutande i en liten klibbskiva, som är innesluten i en hinnpung.

g. De två pollenmassorna med var sin klibbskiva, **35**, 6, P, 3. **Orehis**

gg. D:o med gemensam klibbskiva 4. **Anacámptis**

ff. Klibbskivor ej inneslutna 9. **Gymnadenia**

ee. Läppen jämbred med 3 likformiga parallella flikar; sporren kort säckformig; **123**, 3, 4, 7. **Habenaria**

dd. Läppen hel.

e. Lpn uppåtvänd; sporren säckformig; blomställn. rundad; **123**, 5, 8. **Nigritella**

ee. Lpn nedåtvänd; sporren trådformig; blomställn. utdragen; **123**, 1, 10. **Platanthera**

cc. Läppen utan sporre.

d. Läppen flikig.

e. Kalken vidöppen; läppens mittflik stor, urnupen, **123**, 6, 2. **Ophrys**

ee. Kalken klockformigt slutet; läpp näst. likformigt 3-flikig, **123**, 8, 6. **Herminium**

dd. Läppen hel; kalken klockform., **123**, 7, 5. **Chamæorchis**

bb. Utan knölrötter. Ståndarknapp till stor del fri, rörligt vidfästad.

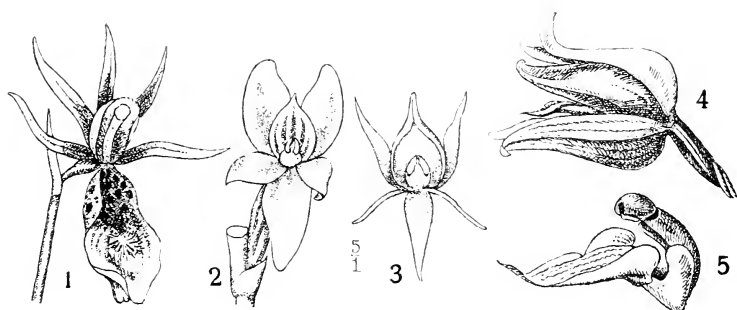

Fig. 124. 1 Calypso, 2 Malaxis. 3 Achroanthes, 4, 5 Cephalanthera rubra (blomma samt läppen o. pelaren 1²).

c. Grönbladiga örter.

d. Stjälkbas lökformigt förtjockad.

e. Enblmg o. enbladig; läpp nedåtvänd, toffelformig, **124**, 1, 21. **Calypso**

ee. Med blomställn.; läpp uppåtvänd.

f. Läpp trubbig, **127**, 6; pelare med upptill hinnkantade sidor 17. **Liparis**

ff. Läpp spetsig; pelare kort, okantad.

g. De inre sidokalkbladen avlånga; stj. 2—3-bladig; **124**, 2, 19. **Malaxis**

gg. D:o m. smala; stj. 1-blad.; **124**, 3, 20. **Achroanthes**

dd. Utan knölstam; med blomställning.

e. Läpp genom sidoinskärningar avdelad i en skålformig bas och en mera utbredd skiva, **124**, 5, **125**, 2, **127**, 4.

f. Fruktämne vridet, **124**, 4, 11. **Cephalanthera**

ff. Blomskaftet vridet, ej fruktämnet, **125**, 1, 2, 12. **Helleborine**

ee. Läpp utan sidoinskärning.

f. Läpp lång, 2-flikig, **125**, 5, **127**, 5, 14. **Listera**

ff. » kort, hel, **125**, 7, 16. **Goodyera**

cc. Gul- ell. brunvita örter utan gröna blad.

d. Läpp nedåtriktad, utan sporre.

e. Läpp framåtsträckt med 2 divergerande flikar, **128**, 7; jordstam o. rotknippa likna ett skatbo i smått 15. **Neottia**

ee. Läpp nedböjd, 3-flikig, **125**, 6; jordstam korallgrenig 18. **Corallorrhiza**

dd. Läpp uppåtriktad med säckformig sporre, **125**, 4; jordstam korallgrenig 13. **Epipogium**

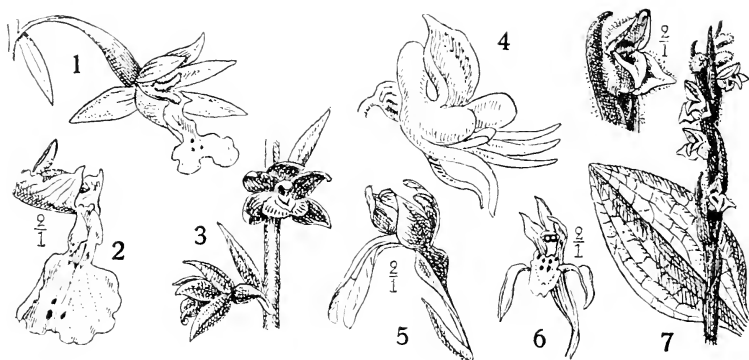

Fig. 125. 1 *Helleborine palustris*, 2 do (läppen och därövan ståndaren), 3 *H. atrorubens*. 4 *Epipogium*, 5 *Listera ovata*, 6 *Corallorrhiza*, 7 *Goodyera*.

1. *Cypripedium* L.

C. calcéolus L. **Guckusko**. 3, 6. Stj. 2—5 dm h., mångbladig; bl. äggrunt elliptiska, 1—1,5 dm l.; blma oftast en enda, läpp gul, glansig, övriga kalkbl. lansettl., rödbruna. 4 6. Lund., snår, sälls., Ög. och Vg.—Vb. o. Ume lpmk, Öl., Gtl.

2. *Ophrys* L.

O. muscifera Huds. (*O. insectifera* α *myódes* L., *O. myódes* Jacq.). **Flugblomster**. 123, 6. 2—3 dm h.; knölrötter runda, hela; läpp mörkbrun, sammetsluden, med blågrå fläck vid basen. 4 6, 7. Äng. i kalktrakter, Ög., Öl., Gtl. mindre allm.; Sk., Sm., Sdml., Ner., Uppl., Gstr., Jtl. sälls.

3. *Orchis* L.

- a. De 5 övre kalkbl. klockformigt hopstående, 127, 3, 5; skärmb. tunna, hinnartade, ej längre än fruktät; knölrötterna hela, rundade.
b. Sporre vågrät eller uppstigande; blr stora.

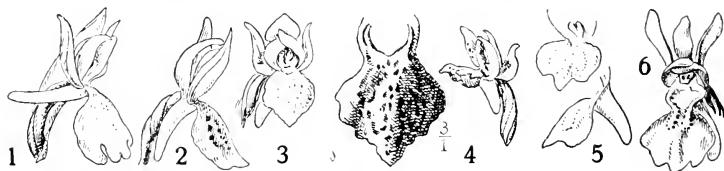

Fig. 126. *Orchis* 1 *palustris*, 2 *Traunsteineri*, 3 *incarnatus*, 4 *inc. subsp. cruentus*, 5 *lapponicus*, 6 *sambucinus*.

- c. Sporre kägelform.; ax tät- o. rikblmgt; läpp djupt 3-flik. med stor, 2-flikig mittflik, **127, 1**, 1. **militáris**
- cc. Sporre klubbform.; ax få- o. glesblmgt; läpp grunt 3-flik. med näst. jämnstora flikar; **127, 2**, 3. **mório**
- bb. Sporre m. kort, krökt, nedåtrikt.; blr små, **127, 5**, 2. **ustulátus**
- aa. Sidokalkbladen i yttre bladkretsen utstående ell. tillbakaslagna, **126, 127, 3, 4**; skärmb. av fruktä:s längd ell. längre.
- b. Skärmb. tunna, hinnart.; knölrötter hela, rundade; sporre vågrät ell. uppstig.
- c. Bl. täml. breda med smalare bas, bredast vid mitten; läppens sidoflikar kortare än mittfliken; **127, 3**, 4. **másetulus**
- cc. Bl. smala, jämnt avsmaln. från basen; läpp:s sidoflikar ej kortare än mittfliken; **126, 1**, 5. **palústris**
- bb. Skärmb. örtartade, m. e. m. nätådriga, längre än fruktä:t; knölrötter handflikiga; sporre nedåtriktad.
- c. Sidokalkbl. tillbakaslagna; stj. m. e. m. tydligt pipig.
- d. Bl. breda med smalare bas; blr stora, **126, 6, 127, 4**.
- e. Knölrött. med korta flikar; stj. tjock, bladig vid basen; läpp otydl. flikig, **126, 6**, 6. **sambucinus**
- ee. Knölrött. med långa flikar; stj. bladig ovan mitten; läpp tydl. flikig.
- f. Stj. tjock, omkr. 5 mm i diam.; ax tjockt, mång- o. tätblmgt; blr stora, **127, 4**, 7. **latifólius**
- ff. Stj. spenslig, omkr. 2(—3) mm; ax smalt, få- o. glesblmgt; blr medelstora, **126, 5**, 8. **lappónicus**
- dd. Bl. från bred bas smån. avsmalnande.
- e. Bl. normalt lansettl., över 1 cm br.; stj. tjock, omkr. 5(—10) mm i diam.; ax tät; blr täml. små, **126, 3, 4**, 3. **incarnátus**
- ee. Bl. normalt jämbrett lansettl., ej över 1 cm br.; stj. spenslig, omkr. 2—3 mm; ax glest; blr stora, **126, 2**, 10. **Traunsteinéri**
- cc. Sidokalkbl. utstående; stj. solid; knölrött. djupt flik.; åtm. nedre bl. med smal bas; blr medelstora, **35, 6**, 11. **maculátus**

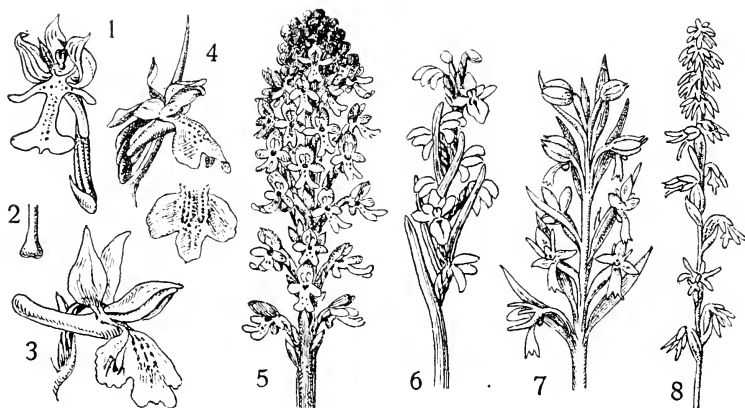

Fig. 127. 1 *Orchis militaris*, 2 *O. morio* (sporen), 3 *O. masculus*, 4 *O. latifolia* (blna o. läpp), 5 *O. ustulatus*, 6 *Chamæorchis*, 7 *Habenaria viridis*, 8 *Herminium*.

1. ***O. militaris* L. Johannesnycklar. 127, 1.** Stj. tjock, 2—4 dm h.; bl. avlånga ell. lansettl., 2—4 cm br.; ax över 3 cm br.; kalkbl. violett rosenröda, de övre utvändigt vit- ell. gråaktiga, läppen med vit mitt. 2 6, 7. Lundängar, Sk. o. Bl. sälls.; Öl. o. Gtl. mindre allm.

2. ***O. ustulatus* L. Krutbrännare. 127, 5.** Stj. täml. spenslig, 2—3 dm h.; bl. avlånga ell. lansettl., 10—15 mm br.; övre kalkbl. utvänd. svartröda, läpp vit, rödprickig. 2 6, 7. Lundängar, som föreg.

3. ***O. morio* L. Göknycklar. 2(—3) dm h.;** bl. avlånga ell. jämnbr.; kalk mest mörkviolett ell. purpurröd (säll. vit), de övre kalkbl. grönådriga, läppen purpurfläckig. 2 5, 6. Ängar, som nästföregående.

4. ***O. masculus* L. Sankt Pers nycklar. 127, 3.** Stj. tjock, 2—4 dm h.; bl. avlånga ell. tunglika, 2—3 cm br., ofta brunfläckiga; kalk purpurröd, läppen mörkpunkterad. 2 5, 6. Ängar, lundängar, Sk., Bl., Öl., Gtl. täml. allm.; Sm., Hall., Dls., Uppl. sälls.

5. ***O. palustris* Jacq. (*O. laxiflorus* Lam. var. *pal.* Koch). Kärrnycklar. 126, 1.** Stj. mycket spenslig, omkr. 3 dm h.; bl. 4—8 mm br., rännformiga; kalkens färg som nästföreg. 2 7. Kärr på Gtl., sälls.

6. **O. sambucinus** L. **Adam och Eva.** 126, 6. Stj. grov, mest låg, omkr. 2 dm; bl. avlånga ell. tunglika, omkr. 2 cm br.; ofläckade; kalk antingen gulvit med svagt rödprickig läpp, eller purpurröd med läppens bas orangeröd. 4 5, 6. Äng., skogsbryn, Sk.—Vg. o. Hls., Öl., Gtl., täml. sälls. men i några trakter (ö. skärgårdarna) ymuig.

7. **O. latifolius** L. (O. majalis Rehb.). **Majnycklar.** 127, 4. Oftast låg, 1—3 dm; de nedre bl. nära varandra med korta slidor, brett ellipt., avlångt äggrunda ell. brett lansettl., 2—4 cm br., det nedersta vanl. bredast på mitten, trubbigt, de övriga spetsiga; de övre bl. hastigt avtagande i storlek; alla bl. svartfläckiga; kalk violettrod, läppen mörkprickig. 4 5, 6 (blmde 2 veckor före nr 9). Fuktängar, Sk., s. Sm., sälls.

8. **O. lapponicus** Læst. (enl. Rehb. 1851; manne identisk med O. cordiger Fr. 1842, O. latifolius var. cord. Rehb.? O. incarnatus var. lappon. Hartm. enl. Rehb.). 126, 5. Låg, 1—2 dm; bl. fåtal., 2—4, vanligen fläckiga, det nedersta utstående, smalt tunglikt, de övriga uppräta, oftast jämbrett lansettl.; blomfärg som nr 7. 4 6, 7. Fjällhed., Lpl., sälls. o. sparsam; ännu ofillräckligt känd.

9. **O. incarnatus** L. (O. lanceata Dietr.; O. angustifolia Wimm. et Grab., Hartm., ej Rehb.). **Ängsnycklar.** 126, 3. Oftast högväxt, 3—5 dm; örtfärg ljusgrön; bl. jämbrett lansettl. med långa slidor, omkr. 15 mm br., spetsigt utdragna, uppräta, ofläckade, knappt avtagande i storlek uppåt, de översta ofta nående eller t. o. m. överstigande axet; ax ofta långt cylindriskt; kalk oftast blekt köttröd med matt punktering, mera sällan vit (ell. gulvit, var. *ochroleuca* Boll). 4 6, 7. Fuktängar, Sk., Ög.—Uppl., Öl., Gtl., spridd med stora avbrott, blott i kalktrakt. rikligare; i övriga landskap till Lpl. sälls. — f. *extensa* Hartm., bl. omkr. 5 mm br.

Subsp. **O. cruentus** O. F. Müll. 126, 4. Låg, mest 1—2 dm, undersätsig; blad tätt svartfläckiga eller svartpunkterade; ax kort cylindriskt; kalk mörkt purpurröd, mörkpunkterad. Följer huvudarten, men sälls. o. sparsam, mest Öl., Gtl., Nrl., Lpl.

⊃ *O. incarnatus* × *latifolius* och × *maculatus*, m. sälls.

10. **O. Traunsteinéri** Saut. (O. angustifolia Rehb.). **Sumpnycklar.** 126, 2. Vanl. 2—3 dm h.; örtfärg blåakt. grön; bl. ofta fläckiga, smalt långspets., det näst nedersta vanl. längst, därnäst det breda nedersta; blr starkt purpurröda, med brunviol. skärmb. 4 6, 7(—8). Fuktäng. i kalktrakter sälls. o. spars., Ög., Vg., Nr., Vrml., Gtl.

11. *O. maculátus* L. **Jungfru Marie hand (händer), Herrans händer.** 35, 6. Vanl. 2—3 dm h.; bl. ovan (blåakt.) gröna, näst. alltid brunfläck., under gråskimraude; de båda nedersta bl. smalt omvänt äggrunda, de övre smärre, lansettlika till jämbrett lans.; kalk med vit, lila ell. skär grundfärg; läppen med ljus- ell. mörkvioletta punkter, fläckar eller kroklinjer, säll. rent vit, till formen än smal med lång mittflik. än mera bred än lång med kort mittflik, och sidoflik:a än rundade, än vinkliga. 2 6, 7. Ängar (i sydl. Sv.) och skogar (mell. Sv.), även fjällbedar, Sk.—Lpl., Öl., Gtl., täml. allm. (f. *sudéticus* Pöch, den förkrympta fjällformen).

× *O. maculátus* × *Traunsteinéri*, m. sälls.

4. *Anacámptis* Rich.

A. pyramidális Rich. (*Orehis* p. L.). **Salep.** Vanl. 2—3 dm: örtfärg ljusgrön; bl. smalt ell. jämbnr. lansettl.; ax tät, äggrunt ell. brett cylindr.; kalk rosenröd; läpp 3-flik. med trub. flikar och två lister vid basen; sporre trådsml. 2 7. Äng., Öl., Gtl., täml. sälls.

5. *Chamæórchis* Rich.

Ch. alpinus Rich. (*Ophrys* a. L.). **Dvärgnycklar; Ripört.** 127, 6. Stj. 5—12 cm h.; knölrötter hela, ovala; bl. smalt jämbnr., 1—2 mm br.; läpp vitgul. 2 7, 8. Gräsmark i fjällen, Hrj.—Lpl.

6. *Hermínium* L., R. Br.

H. monórchis R. Br. (*Ophrys* m. L.). **Honungsblomster.** 127, 8. Spenslig, 1—2 dm; de nya klotform. knölrötterna (1 ell. 2) i spetsen av utlöpare; bl. vanl. 2, tunglika ell. lansettl.; kalk gulgrön. 2 6. Äng., Öl. täml. allm., Gtl. mindre allm., Sk.—Gstr., Dlr. o. Umeå sälls.

7. *Habenária* Willd.

1. **H. víridis** R. Br. (*Satýrium* v:e L.; *Coeloglossum* v:e Hartm.). **Grönkulla.** 127, 7. Stj. spensl., 1—2,5 dm h.; knölrött. flikiga; bl. vanl. 3, det nedersta tunglikt, de övre lansettl.; kalk gulgrön ell. (i fjälltrakt.) rödbrun; läpp lång o. smal. 2 6, 7. Äng., skogsbryn, Sk.—Lpl., mindre allm., norrut något rikligare.

2. **H. álvida** Sw. (*Satýrium* alb:m L.; *Gymnadénia* a. Rich.). **Klubbsporre.** 123, 4, 128, 1. Omkr. 2 dm h.; knölrött. o. bl. som föreg.; kalk gulvit, läpp kort o. bred. 2 6—8. Backar, skogsbryn, fjällhed., de flesta landskapen Sk.—Lpl., täml. sälls.

8. *Nigritélla* Rich.

N. nigra Rehb. f. (*Satýrium nigrum* L.). **Brunkulla.** 123, 5. 1—2 dm; bl. smalt jämnbr.; blr svartröda, välluktande. 2 6, 7. Äng., n. Norrl., sälls.

9. *Gymnadénia* R. Br.

1. *G. conópsea* R. Br. (*Orchis c.* L.). **Brudsporre.** 123, 2. 2—4 dm; bl. jämn Brett lans., omkr. 1 cm br.; ax vanl. kort cylindriskt; blr ljusst violetteröda, svagt doftande; läpp lika bred som lång; sporre m. längre än fruktät. 2 6, 7(—8). Äng., Sk.—Lpl., i de flesta trakter mindre allm. — f. *densiflóra* Wg, näst. dubb. högre, bl. bredare, ax 1(—2) dm l., m. tät; mer sälls.; f. *lapponica* J. W. Zett., småväxt fjällform, sporren föga längre än fruktät.

2. *G. odoratíssima* Rich. (*Orchis o.* L.). **Luktsporre.** 128, 2. Lik föreg., men bl. smalt jämnbr., 3—7 mm.; ax långt o. smalt cylindr.; blr starkt nejlikdoftande; läpp mera lång än bred; sporre av fruktä:s längd. 2 7. Fuktäng. i kalktrakt., Omberg, Kinnekulle, Mösseberg, Gtl., sälls.

10. *Platanthéra* Rich.

a. Stjälkbas med 2 utvecklade blad; sporre nära dubbelt så lång som fruktät.

b. Ståndarknappshälfter parallella 1. *bifolia*

bb. D:o långt åtskilda vid sin bas, 123, 1. 2. *chlorántha*

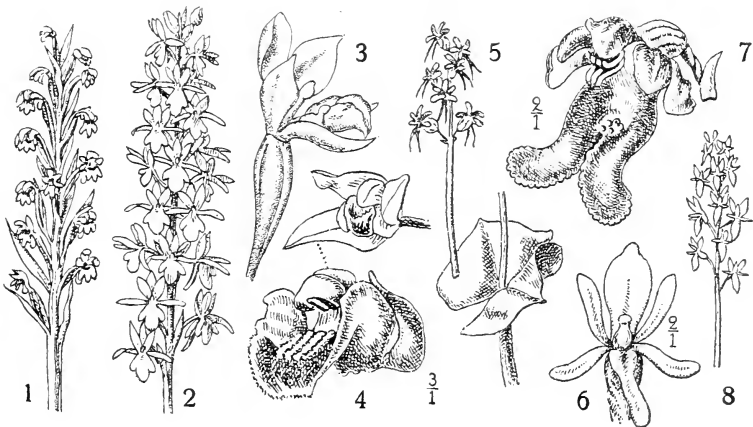

Fig. 128. 1 *Habeneria albida*, 2 *Gymnadenia odoratissima*, 3 *Cephalanthera alba*, 4 *C. longifolia*, 5 *Listera cordata*, 6 *Liparis*, 7 *Neottia*, 8 *Malaxis*.

aa. Stjälk med blott 1 utvecklat blad; sporre kortare

än fruktät: 3. **obtusata**

1. **P. bifolia** Rich. (Orchis b. L.). **Nattviol**. Omkr. 3 dm h.; kuölrötter flik.; bl. tunglika ell. smalt ellipt., 2—4 cm br.; blr vita med svagt gulaktig läppspets, starkt vällukt. mot natten; övre kalkbl. äggrunt lansettl.; läpp jämbred, hel, något längre än de övre kalkbl. 2 6, 7. Lundäng., mest ngt fuktiga, även skogsbryn, Sk.—s. Lpl. o. Vb., täml. allm.

2. **P. chlorantha** Rehb. hos Mössl. (Orchis chl. Custer; Pl. montana Rehb., ej F. W. Schm.). **Nattviol**. Högre o. grövre än föreg.; ö. kalkbl. bredare äggr., längre i förhåll. till läppen; kalkbl. med svagt gröngul nyans. Som föreg., men sällsyntare; Sk.—Hrj.

3. **P. obtusata** Lindl. (Orchis obt. Banks hos Pursh). 5—15 cm h.; bl. 3—4 cm l., tunglikt ell. omvänt äggrunt; ax omkr. 2 cm l., fåblmgt; kalk gulgrönaktigt vit, 6 mm bred. 2 7. Fjällslätter i T. lpmk, m. sälls.

11. **Cephalanthera** Rich.

a. Kalk röd; alla kalkbl. (lång-)spetsade; läppens främre avdelning smal och långspetsig, 124, 4, 5; stj. upptill o. fruktä. småludna 1. **rubra**

aa. Kalk vit; kalkbl. trubbiga ell. kortspets.; läppens främre avdelning bred och trubbig, 128, 3, 4; stj. o. fruktä. kala.

b. De flesta skärmb. örtbladlika, längre än fruktät; alla kalkbl. trubbiga, föga längre än läppen, 128, 3, 2. **alba**

bb. De flesta skärmb. kortare än fruktät; yttre kalkbl. kortspetsiga, dubb. längre än läppen, 128, 4, 3. **longifolia**

1. **C. rubra** Rich. (Serapias r. L.). **Röd skogslilja**. 124, 4, 5. 3—4 dm h.; bl. lansettl.; kalk ljust purpuröd, läpp vit med gula åsar o. purpurkantad spets. 2 6, 7. Skog, Sm., Vg., Dls., Üg., Stockh., Gtl. sälls.

2. **C. alba** Simonk. (Epipactis a. Crantz 1769; Serapias longifolia Huds. L., delvis; Ser. latifolia Mill. 1768? och C. lat. Janchen 1907; C. grandiflora S. F. Gray, pallens Rich., lonchophyllum Rehb.). **Stor skogslilja**. 3—4 dm; bl. äggrunt lansettl.; ax 3—4-blmgt; kalk nära 3 cm vid; läppens mitt gul. Som föreg.; Sk., Gtl., sälls.

3. **C. longifolia** Fritsch (Seráp. Helleborine β longifolia L. 1753; S. longifolia Huds. delvis och Scop. 1772; C. ensifolia Rich.,

xiphophýllum Rehb., angustifólia Simonk.). **Skogslilja**. Lik nästföreg., men bl. lansettl., ax vanl. flerblmgt, kalk mindre. Som föreg.; Sk., Bl., Uppl., Öl., Gtl., sälls., dock på några få orter (t. ex. i Stockh:s skärgård) ymnig.

12. **Helleborine** Hill 1756 (Epipáctis Adans. 1763).

- a. Läppens främre del genom djup inskärning och tydlig brygga skild från den bakre delen. **125**, 1, 2, 1. **palústris**
- aa. Läppens avdelningar nära o. orörligt förenade, **125**, 3.
 - b. Läppens främre del skär ell. vit, den basala delen mörkröd ell. brun; övre kalkbl. utvändigt brungröna ell. gröna; kalk omkr. 1,5(—2) cm bred 2. **latifólia**
 - bb. Läpps främre del, liksom de övre kalkbl., rödbrun, dess bas vitaktig; kalk omkr. 1 cm bred, **125**, 3, 3. **atororúbens**

1. **H. palústris** Schrank (Serápias Hell. η pal. L.; Epipáctis pal. Crantz). **Kärrknipprot**. Oftast 2—3 dm h.; bl. (smalt) lansettl., omkr. 1 dm l.; klase omkr. 1 dm l., gles, täml. fåblmg; läpp vit ell. rödlett; övre yttre kalkbl. ljusbruna, de övre inre vita, rödnerviga. **2** 7, 8. Fuktängar, Sk.—Dlr. o. s. Nrl., i s. Sv. och längs östkusten täml. sälls., f. ö. sälls.

2. **H. latifólia** Druce (Serapias Hell. α L.; Epip. latifólia All.). **Skogsknipprot**. Omkr. 0,5 m h. ell. mera; mellersta stjäklbl. äggrunt ellipt. ell. Brett äggrunda; de övre äggrunt lansettl.; klase 2—3 dm l., mycket rikblmg, blr svagt luktande. **2** 7, 8. Skog, skogsbryn, Sk.—Jtl. o. Mpd, Öl., Gtl. täml. sälls. — var. *várians* Crantz, kalk mindre, dess övre bl. grönaktiga; lägre o. spensligare, Sk., sälls.

3. **H. atrorúbens** Druce (Serapias latifólia * atrorubens Hoffm. 1804; Ep. atrorúbens Schult. 1814; Epip. Hell. a rubiginósa Crantz 1769; Ep. atropurpúrea Raf. 1810). **Vaniljknipprot**. Omkr. 2—3 dm h.; mellersta stjäklbl. äggrunda ell. äggr. lansettl.; klase 1—2 dm l., rikblmg; blr vaniljdoftande. **2** 6, 7. Snår, backar m. m., helst på kalk, Sm.—Jtl. o. Mpd, Öl., Gtl., sälls.

13. **Epipógium** Sw.

E. aphýllum Sw. (Satýrium epipogium L.; Orchis aphýlla Schm.). **Skogsfru**. **125**, 4. Rotlös; omkr. 2 dm hög; örtstånd vitaktigt med

gulvit och skär anstrykning; läpp o. sporre svagt skära, läppen röd-prickig, övriga kalkblad gulvita. 4 7, 8. Skog, mycket sällsynt spridd men funnen i de flesta landskap Sk.—Lule lpmk; på sina fyndorter försvinnande och åter uppdykande med flera års mellanrum; saprofytt.

14. *Listera* R. Br.

1. *L. ovata* R. Br. (Ophrys o. L.). **Tveblad.** 125, 5. 3—5 dm h.; bl. äggrunt ellipt., 5—10 cm l.; klase lång o. smal, kalk gulgrön. 4 6, 7. Lundäug. till Hrj. o. Ång., blott Sk., Öl. o. Gtl. täml. allm.

2. *L. cordata* R. Br. (Ophrys c. L.). **Spindelblomster.** 128, 5. 1—2(—3) dm h.; bl. hjärtlikt triangulära; klase fåblmg; läpp rödbrun, övriga kalkbl. grönbruna. 4 (5) 6. Barrskog, hela landet, mindre allm., oftast sparsam.

15. *Neottia* Sw.

N. nidus avis Rich. (Ophrys, L.). **Nästrot.** 128, 7. Omkr. 2—3 dm; hela växten blekbrun; stj. grov; bl. slidformiga. 4 6, 7. Skogsbyn, snär, även sandmark, Sk.—Gstr., Mpd, Gtl., sälls.; saprofytt.

16. *Goodyera* R. Br. (Epipactis Boehm. 1760).

G. repens R. Br. (Satyrium r. L.). **Knärot.** 125, 7. Oftast omkr. 2 dm h.; stj. upptill körtelhårig; bl. i rosett; kalk vit. 4 7, 8. Barrskog, mossiga ställen, hela landet, föga allm., sparsam.

17. *Liparis* Rich.

L. Loesélii Rich. (Ophrys, L.; Maláxis, Sw.; Stúrmia, Rehb.). **Myggnycklar.** 128, 6. Vanl. 15(5—20) cm h.; örtbl. 2, brett lansettl.; klase gles, fåblmg, 2—3 cm l.; kalk. ljus gröngul. 4 6—8. Kärr, myr., Sk., Ög.—Gstr., Öl., Gtl., sälls.

18. *Corallorrhiza* Châtelain, R. Br.

C. trifida Châtelain (Ophrys cor. L.; *C. innata* R. Br., *C. neottia* Scop.). **Korallrot.** 125, 6. Rotlös, 1,5—3 dm, blekt brungul; bl. slidformiga; klase gles, smal, 2—3 cm l.; läpp vit, rödpunkter., övriga kalkbl. (brun-)gula. 4 (5) 6. Skog, nästan hela landet, föga allm., vanl. sparsam; saprofytt.

19. *Maláxis* Sol. hos Sw.

M. paludósa Sw. (*Ophrys p. L.*). **Myggblomster.** 124, 2, 128, 8. *M. spensl.*, med en enda trådrot; stj. 5—15 cm h.; bl. avl. ell. äggr. med 3(—5) huvudnerver; blr gulgröna. 2 7, 8. Myrar, på vitmossa m. m., Sk.—s. Lpl. o. Vb., i de flesta landskap men sälls.

20. *Achroánthes* Raf.

A. monophýllos Greene (*Ophrys m. L.*; *Maláxis m. Sw.*; *Microstýlis m. Lindl.*). **Knottblomster.** 124, 3. Lik nästföreg.; trådrötter flera; det ensamma bl. äggr. eller avlångt, mångnervigt; blr näst. hälften mindre än föreg:s. 2 6, 7. Myrar, Vg., Ög.—Jtl. o. Äng., sälls.

21. *Calýpso* Salisb.

C. bulbósa Rehb. (*Cypripédium baum L.*; *C. boreális Salisb.*). **Norna.** 124, 1. Omkr. 1,5 dm h.; det ensamma bl. brett äggr. med 2 längdåsar; kalk skär, läpp med gul hårtofs o. brunfläckig bas. 2 5, 6. Barrskog, fukt. mark, Jtl., Äng., Vb., Lpl., m. sälls.

2. **Dikotyledoner, Tvåhjärtbladsväxter.**

Familj **Salicáceæ.**

Träd o. buskar, 2-byggare; blr i ax ell. hängen; fr. fröhus; frön med svävår.

- a. Hyllet en sambladig kalk; stånd. 8 till flera; 44, 6, 47, 4, 1. **Pópulus**
- aa. Hyllet reducerat till en ell. flera honungskörtlar; stånd. få (2—5); 43, 1, 47, 1, 2. **Salix**

1. **Pópulus** L. .

- a. Hängefjäll håriga; ståndare 8; 44, 6, 47, 4.
 - b. Knoppfjäll kala, klibbiga; ungvistar kala eller finhåriga; bl. hela, näst. kretsruna 1. **trémula**

- bb. Knoppfjäll. ungvistlar o. bladundersida fitludna;
bl. flikiga.
c. Med tjockt, rent vitt fitludd 2. **alba**
cc. Med tunt, grått, slutl. försvinnande ludd . . . 3. **canescens**
- aa. Hängefjäll kala: stånd. flera än 12.
b. Bl. med triangulär ell. rombisk nederdel, å båda sidor gröna: kvistlar smala med långa ledstycken.
c. Äldre grenarnas bl. med viggform. bas, nästan rombiska, vanl. utan körtlar vid basen, **129, 1,** 4. **nigra**
cc. Bl. triangulärt äggr. med 2 körtlar vid basen.
d. Bladbas brett o. tvärt äggrund ell. mycket brett viggformig: bladspets ej tvärt avsatt, **129, 2,** 5. **canadensis**
dd. Bladbas tvärhuggen ell. intryckt; bladspets tvärt avsatt, utdragen, **129, 3,** 6. **virginica**
- b. Bl. med äggrund ell. hjärtlik bas, under till vitaktiga; kvistlar tjockare, ledstycken kortare; knoppar klubbiga.
c. Bladbas hjärtlik, bladskäft håriga; **129, 5,** 7. **candicans**

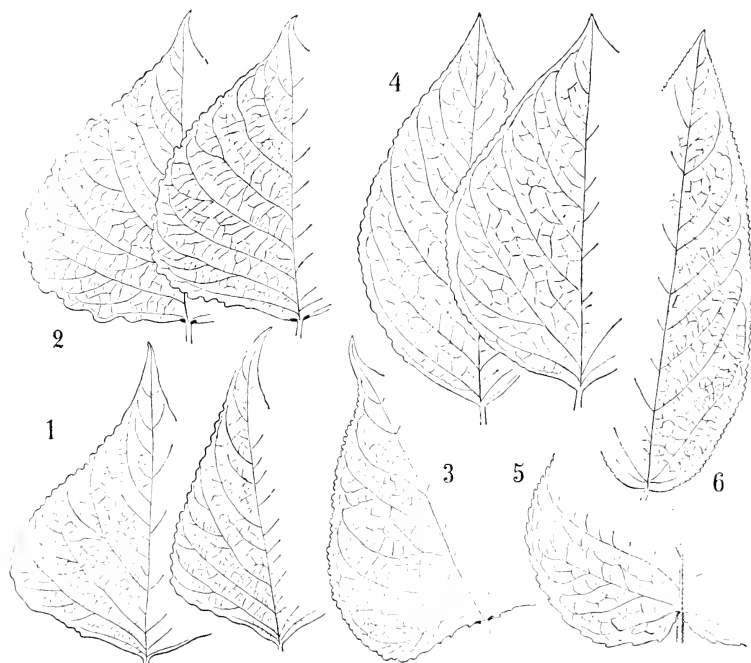

Fig. 129. Populus 1 nigra, 2 canadensis, 3 virginica, 4 balsamifera, 5 candicans, 6 laurifolia (alla i halv storlek).

cc. Bladbas äggrund ell. lansettlik.

d. Bl. äggrunda ell. ellipt. hjärtlika: ungvistar brunaktiga, näst. trinda, **129**, 4, 8. **balsamifera**

dd. Bl. smalt ellipt., avlånga ell. äggrund lansettl.; ungvistar gulgrå, kantiga, **129**, 6, 9. **laurifolia**

1. **P. trémula** L. **Asp.** Medelhögt träd, säll. ända till 30 m.; bark grågul: rotskotts- o. långskottsbl. hjärtlika, finsåg.; äldre grenars bl. på tvären elliptiska ell. kretsruna, grovt bukttandade, säll. äggrunda. 4—5. Skogsbryn, hagar, backar, Sk.—Lpl., Öl., Gtl. — var. *villósa* (Lang hos Rechb.), bl. m. e. m. tätt silkeshåriga, åtm. som späda, täml. sälls. — Av båda var. finns f. *microphylla* Hartm. f., bl. 1 till ett par em br., sälls.

2. **P. alba** L. **Silverpoppel.** Högt träd; kronan än rund, än kägelformig (»pyramidform»); bl. med ngt hjärtlik bas, på rot- o. långskotten djupt handflikiga. Odl. o. stund. förvildad liks. de följande. (S. Eur. o. främre As.)

3. **P. canescens** Sm. (hybriden **P. alba** × **tremula**, vilket dock förnekas av några förf.). **Gråpoppel.** Högt, yvigt träd; äldre grenars bl. rundade, oregelmässigt buktigt tandade och flikade, undertill gråakt. flockluddiga, ofta kalnande. Planterad sällsyntare än föreg.

4. **P. nigra** L. **Svartpoppel.** Som planterad (s. o. mell. Sv.) ett av våra högsta o. tjockstammigaste träd, ngn gång spridande sig utanför planteringarna. (S. Eur., v. As., n. Afr.). — var. *italica* Duroi, **Pyramidpoppel**; alla grenar uppräta; bl. kortare o. bredare.

5. **P. canadensis** Moench (*P. deltoídes* Marsh.; oriktigt kallad »*P. monilifera*»). **Kanadapoppel.** Som nr 4; bl:s bredd oftast lika med ell. mindre än längden; sidorna starkare bågböjda; bladskäft gröna, kvistar ljusst brungrå. (Ö. Nordamerika.)

6. **P. virginica** Fougereux (*P. monilifera* Ait., ej andra förf.). **Virginiapoppel.** Närstående till nr 5; bladskäft rödaktiga, kvistar mörkare bruna. (Ö. Nordamerika.)

7. **P. cándicans** Ait. (*P. ontariénsis* Desf.). **Ontariopoppel.** Högt träd med gles krona av utstående grenar; knoppar o. bl. balsamdoftande; planter. till s. Nrl. (Ö. Nordamerika.)

8. **P. balsamifera** L. **Balsampoppel.** Som föreg., den äldsta i Sv. planterade arten (till mell. Nrl.; från n. Nordamer.).

9. **P. laurifolia** Ledeb. **Lagerpoppel.** Skild från de två föreg. balsampopplarna genom mer långsträckta bl. (Sibirien.)

2. *Salix*.

Av B. Floderus.

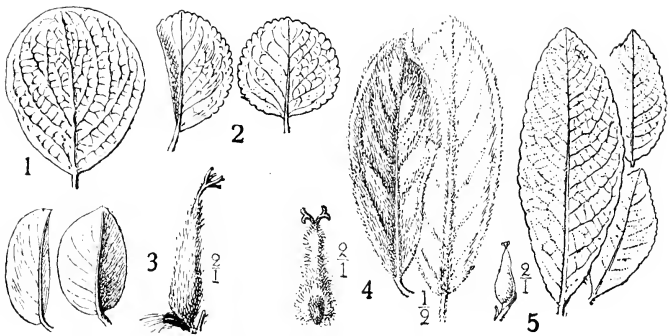

Fig. 130. *Salix* 1 *reticulata* (bladundersida), 2 *herbacea*, 3 *polaris*, 4 *glauca*, 5 *arbuscula*. (Bl. o. fr. med skärmfjäll.)

- a. Dvärg- eller miniatyrbuskar; ax ensamma, toppställda; ståndare 2; högfjällsväxter.
- b. Bl. kretsruna, ovan till mörkgröna, undertill gråvita med starkt upphöjt ådernät; honungskörtlar flera i krets; ststr. vid basen håriga; stift m. kort; fröhus ludet; **130, 1, reticulata**
- bb. Bl. kretsruna eller brett elliptiska, å båda sidor livligt gröna; en enda inre (bakre) honungskörtel; ststr. kala.
- c. Bl. brett ellipt., helbräddade ell. vid basen grunt buktandade; honungskörtel hel; stift långt; fröhus ludet; **130, 3, . . . polaris**
- cc. Bl. kretsruna med hjärtlik bas och urnupen spets, runt om djupt o. tätt naggade; honungskörtel oftast klaven till basen; stift kort; fröhus kalt; **130, 2, . . herbacea**
- aa. Buskar, buskträd eller träd; ax sidoställda (i bladvinklarna längs grenarna); st. 2 till flera; fjäll- eller låglandsväxter.
- b. Bladskafte icke körtelsågade; axfjäll tvåfärgade, i spetsen mörkare än vid basen; en enda bakre (inre) honungskörtel; ståndare 2.
- c. Det öppnade fröhusets hälfter utåtrullade; ståndare fria.
- d. Torkade kvistar icke vitblå.
- e. Bl. helbrädd., å båda sidor gråludna; honungskörtel en enda, flikig; ststr.

vid basen tätt o. långt håriga; stift fullständigt kluvvet; märken kluvna; fröhus gråludet; **130**, 4. **glauca**
 ee. Honungskörtel hel; märken hela ell. grunt kluvna.

f. Fullvuxna bl. (utom möjligen i spetsen) jämnt sågade med platta kanter, föga håriga ell. kala.

g. Axfjäll ljusa; ststr. kala; stift täml. korta; märkesflikar korta.

h. Årets skott kala; blad stipelösa, ovan glansigt mörkgröna, kala; axets fjäll o. huvudaxel nästan rakhåriga; fröhus småludet; **130**, 5. **arbuseula**

hh. Årets skott håriga; blad stipelbärande, ovan mattgröna och åtm. vid mittnerven håriga; axets fjäll och huvudaxel krusåriga; fröhus kalt; **131**, 1. **hastata**

gg. Axfjäll mörka; stift långa; märkesflikar långa o. smala.

h. Kvistar kala; bl. i spetsen helbräddade med otydligt tecknat ådernät, ej punkterade, åtm. ovan till kala; ststr. kala; fröhus ludet; **131**, 2. **phlycifolia**

hh. Kvistar något håriga eller

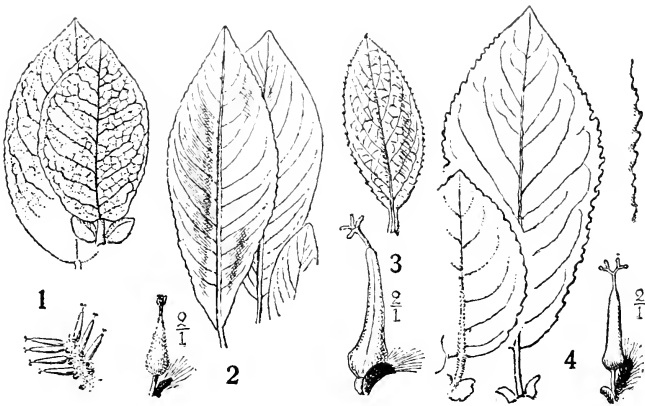

Fig. 131. *Salix* 1 *hastata*, 2 *phlycifolia*, 3 *myrsinites*, 4 *nigricans*. (Bl., bladkant o. fr. med skärmfjäll.)

- kala; bl. även i spetsen sågade med skarpt tecknat ådernät, punkterade, småludna eller kala; ststr. vid basen håriga; fröhus småludet ell. kalt.
- i. Låg buske; bl. körtelsåg., å båda sidor gläns. mörkgröna, torra ofta bruna; fröhus gleshårigt, slutl.kalt; **131**, 3, . . . **myrsinities**
- ii. Högre buske ell. buskträd; bl. ej körtelsåg.; bl. ovan glansigt gröna, under grågröna med grön spets, torra vanl. svartnande; fröhus kalt; **131**, 4, . . . **nigricans**
- ff. Fullvuxna bl. helbrädd. ell. glest o. ore gelb. sågade ell. bukttandade med platta ell. tillbakavikna kanter.
- g. Bl. helbrädd. ell. m. glest o. ore gelb. sågade, m. e. m. håriga med m. e. m. tillbakavikna kanter; ststr. kala.
- h. Bl. brett (omv.) äggr., ulliga; bladspets o. axfjäll guldhåriga; fröhus kala; stift och märkesflikar långa, trådlika; **132**, 1, . . . **lanata**
- hh. Bl. lansettlika (eller smalt äggrunda).
- i. Bl. helbräddade; stift och märken långa; fröhus håriga.
- k. Bl. äggrunt lansettl., ovan glest, under tätt vitludna; fröhus gråludna; **132**, 2, . . . **lappónum**
- kk. Bl. smalt lans. ell. jämbreda, undertill silkeshåriga; fröhus grått silkeshåriga; **133**, 2, **viminális**
- ii. Fullvuxna bl. glest o. ore gelb. sågade med tillbakarullade kanter, undertill silkeshåriga; stift o. märken täml. korta; fröhus hårigt ell. kalt; **132**, 3, **repens**
- gg. Fullvuxna bl. helbrädd. ell. grunt bukttandade; stift kort.
- h. Lågbuskar; bl. kala ell. glest långhåriga, undertill släta, blekt blågröna eller blågrå; ststr.

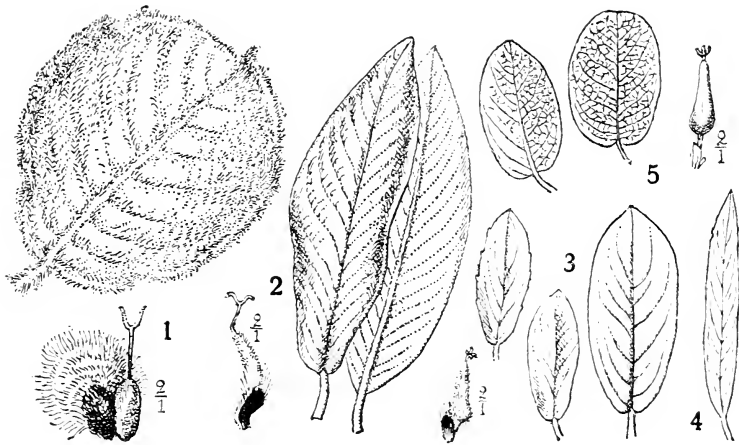

Fig. 132. *Salix* 1 *lauata*, 2 *lapponum*, 3 *repens*, 4 *rosmarinifolia*, 5 *myrtilloides*.
(Bl. o. fr. med skärmfjäll.)

kala; fröhus längskaft., stift
m. kort.

i. Kvistar kala; bl. stipellösa,
elliptiska, helbrädd, med ngt
tillb.-rullad kant och tät,
tydligt tecknat ådernät, ovan
kala, glansigt gröna; fröhus
kalt; **132**, 5,

myrtilloides

ii. Kvistar kala ell. håriga; bl.
oftast stipelbärande, ovan
blekt o. matt gröna, kala
ell. håriga; fröhus ludet;
133, 1,

depressa

hh. Högre buskar, buskträd eller
träd; bladundersidan upphöjt
nätådrig, grågrön o. tätluden av
korta, böjda hår; fröhus ludet.

i. Grenar med vedåsar under
barken; bl. även ovan till
matt grågröna o. ludna;
ststr. vid basen håriga.

k. Kvistar smala med an-
svällda bladfastepunkter,
bruna, slutl. nästan kala;
stift o. märken m. korta;

133, 3, **aurita**

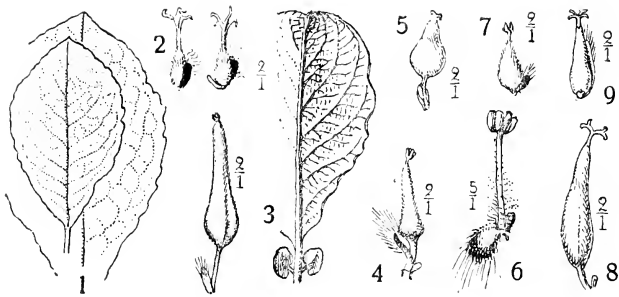

Fig. 133. *Salix* 1 *depressa*, 2 *viminalis* (♀blmr), 3 *aurita* (bl. o. fr.), 4 *caprea* (♀blma), 5 *triandra* (d:o), 6, 7 *purpurea* (♂ o. ♀blma), 8 *pentandra* (♀blma), 9 *alba* (d:o).

- kk. Kvistar grövre, slätare, mörkgrå (ell. mörkbruna), tätludna; stift o. märken ngt utdragna; **134**, 1, . . . **cinérea**
- ii. Grenar utan vedåsar; bl. ovan till oftast glansigt mörkgröna o. gleshåriga, slutl. allt kalare; ststr. kala; **133**, 4, **caprea**
- dd. Torkade kvistar vitblå; bl. körtelsågade; ststr. kala; fröhus kala; stift o. märken utdragna; **134**, 2, **daphnoides**
- cc. Det öppnade (ludna) fröhusets hälften nästan raka, ej utåtrullade; ståndare till nästan hela sin längd sammanvuxna, vid basen håriga; stift kort; **133**, 6, 7, . . . **purpurea**
- bb. Bladskåft körtelsågade; axfjäll enfärgade, blekgula; honungskörtlar (åtm. hos ♂) 2 (främre o. bakre); stånd. 2 till flera, vid basen ludna; fröhus kalt; stift kort.
- c. Bl. med stora, länge kvarsitt. stipler; undersidan blekt grågrön; axfjäll täml. länge kvarsittande; st. 3; ♀-ax smala; **133**, 5, **134**, 3, **triandra**
- cc. Bl. med små, liksom axfjällen snart avfallande stipler.
- d. Bl. brett ell. äggrunt lansettl., kala, ovan starkt glans., mörkgröna; stknpr flera än 2 (5), guldgula; ♀ax tjocka; **133**, 8, **134**, 4, **pentandra**
- dd. Bl. smalt lansettl.; st. 2; ♀ax smala.
- e. Bl. snedspetsade, grovsågade, ovan glansigt mörkgröna o. kala, under

blekt blågröna; ax utspärrade; stknpr blekgula; fröhus skaftat; **134, 5, . . fragilis**
 ee. Bl. nästan rakspetsade, finsåg., tätt silkeslåriga; ax näst. uppräta; stknpr guldgula; fr. nästan oskaftat; **134, 6, alba**

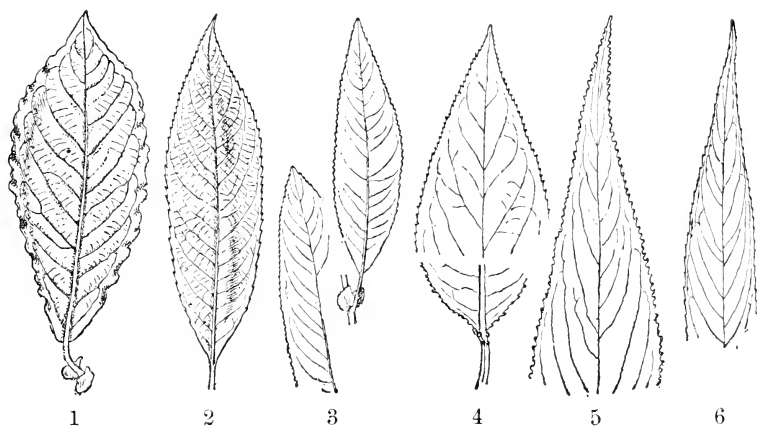

Fig. 134. Salix 1 cinerea, 2 daphnoides, 3 triandra, 4 pentandra, 5 fragilis, 6 alba.

1. **S. reticulata** L. **Nätvide. 130, 1.** Dvärgbuske med nedliggande, grov, knölig stam och nedligg. grenar; ax korta, smala, glesblmga; axfj. breda, rundade, vid basen rosa- eller purpurfärgade, i spetsen mörkare, ludna; stknpr gula; stift omärkligt; märkesflikar korta, tjocka, hela ell. grunt kluvna, brunröda. — T. lpmk—Dlr., t. allm. i högre fjälltr.

(*arbúscula* × *ret.*, *herbácea* × *ret.*, sälls.; (*hastáta* × *herbácea*) × *ret.*, mycket sälls.

2. **S. polaris** Wg. **Polarvide. 130, 3.** Miniaturbuske med underjordisk, t. grov huvudstam; grenar delvis underjordiska; bl. små, fasta, ofta sneda och vågiga, brett äggrunda ell. elliptiska med bred bas och avrundad spets, glansigt gröna (starkast ovan), i spetsen ofta med en rak hårtofs; ax korta, fåblmga; axfj. m. breda, rundade, rosa till mörkbruna, i spetsen mörkröda till svartbruna; ststr. violetta, knpr rödgula; märkesflikar smala, djupt kluvna, slutl. mörkbruna. — T. lpmk—Hrj., allm. i de högsta o. nordligaste fjälltrakt:na, mest fuktig mark. — Har i Skandinavien som regel någon inblandning av *S. herbácea* (igenkännligt på kretsruna, urnupna, vid basen sågade blad och m. e. m. kala fröhus).

⊃ (*S. herbácea* × *pol.*) × *phylicifólia* täml. allm., × *glauca* och × *lappónum* ej sälls.; × *arbúscula*, × (*arbúscula* × *lappónum*), × *lanáta* sälls.

3. **S. herbácea** L. **Dvärgvide**. 130, 2. Mycket lik föreg. till storlek och växsätt; bl. svagare glansiga; honungskörtel 2-(säll. 3-) delad, eller hel; ststr. gula; märkesflikar korta, hela ell. grunt kluvna. — T. lpmk—Dlr., mycket allm. å grusig mark i högre fjälltr.

⊃ × *lappónum* och × *poláris* allm., × *hastáta* och × *lanáta* täml. allm., × *arbúscula* och × *reticuláta* sälls.

4. **S. glauca** L. **Rip-, Gråvide**. 130, 4. Nedliggande eller täml. reslig buske, säll. över 3 m hög; grenar gråbruna, kvistar långa, gråhudna ell. näst. kala; bl. tjocka, omvänt äggrunda med kort skaft och avrundad spets, helbräddade, vid torkning lätt svartnande; ax långskaft., vanl. 3—5-bladiga, långa, tjocka, rikblmga; axfj. äggrunda, gulaktiga eller gulbruna, ludna; stknpr vanl. gulröda, mörknande; stift klivet till basen, märkesflikar tjocka, djupt kluvna. — T. lpmk—Vrml. o. Gstr. allm. i fjälltr. och subalpina trakter. — I Skandinavien som regel bemängd med en eller flera arter, oftast *S. nígricans*, *phylicifólia* och *myrsinútes* (bladen hos de hybridogena formerna grönare, mindre håriga, mot basen sågade; skärmfj. mörkare; stiftet mindre djupt klivet).

⊃ *S. glauca* × (*nígricans* × *phylicifólia*) allm., *glauca* × (*herbácea* × *poláris*) ej sälls.

5. **S. arbúscula** L. **Dvärgträdvide**. 130, 5. Låg buske, vanl. 1 till 3 dm, säll. över 1 m hög, nedliggande eller upprät; blad små, styva, lansettlika till äggrunt lansettlika, grunt finsågade med rak, nästan helbräddad spets, ovan glansigt gröna, under matt grågröna; axskaft långa, vanligen 2—4-bladiga; axfj. breda, rundade till tvärhuggna, gulgröna, upptill rödbruna eller rostbruna; honungskörtlar långa, smala; ststr. ljusgula, stknpr gula ell. bruna. — T. lpmk—Hrj., täml. sparsam å kärrängar i högre fjälltrakter.

⊃ *arb.* × *lappónum* allm.; × *reticuláta* sälls., × *herbácea* sälls.; × (*herbácea* × *lappónum*) och (*herbácea* × *poláris*) mycket sälls.

6. **S. hastáta** L. **Blekvide**. 131, 1. Nedliggande eller oftast upprät, utbredd, sällan över meterhög buske; stipler stora, breda, sågade, kvarsittande; bl. slutligen fasta, brett omvänt äggrunda med hjärtlik bas och starkt tillbakaböjd spets (eller hos låga högfjällsformer nästan lansettlika med smal bas och nästan rak spets), jämnt sågade; ovan matt gröna, nätådriga, ej punkterade, undersidan blekt grågrön, kal ell. hårig; axskaft långa, vanl. 3—6-bladiga; axfj. run-

dade, gröna — rödaktiga — ljusbruna med brun kant; honungskörtlar m. korta o. breda; ststr. rödaktiga till ljusgula, knpr gulröda till gulbruna, mörknande; stift kort, grovt; märkesflikar korta, tjocka, grunt klivna ell. näst. hela, rosafärgade till gulbruna. — T. lpmk—Sk. (ej funnen i alla landskap), t. allm. å öppen, stenbunden mark, mest i fjälltr.

∞ *hast.* × *lanáta* allm.; × *herbácea* och × *repens* täml. allm.; × *auríta* sälls.; × (*cáprea* × *lanáta*) och × (*auríta* × *cinérea*) m. sälls.

7. **S. phyllicifolia** L. **Grönvide. 131, 2.** Vanl. upprät, någon gång nedligg. buske, sällan mer än 2 m hög; bl. slutligen fasta, lansettlika till omvänt äggrunt lansettlika, med rak, helbräddad spets, f. ö. grunt sågade, ovan glänsande gröna, kala, under blekt blågröna med ända till spetsen gulgrön mittnerv, gleshåriga, slutl. kala; axskafk kort med 1—4 förkrympta blad; ax ngt tidigare än bl.; honungskörtlar jämntjocka, täml. långa; stånd. gula; märken gulbruna. — T. lpmk—Sdml., Vsm., Nr., Vrml. — I Skandinav. oftast med inblandning av *S. nígricans* o. *S. glauca* (mindre ofta *S. myrsinítes*), och på låglandet *S. cinérea*.

∞ *phyl.* × *cinérea* allm. (med inblandn. av *nígricans*, säll. även *auríta*); × (*herbácea* × *poláris*) t. allm.; × *auríta* och × *lappónum* sälls.

8. **S. myrsinítes** L. **Glansvide. 131, 3.** Nedliggande eller omkr. 0,5 m hög, utbredd buske; bl. läderartat styva, täml. små, äggrunt lansettlika till omvänt äggrunda med trubbig spets, upphöjt ådernät och fina punkter; axskafk korta med 3—5 förminskade, stipelbärande bl.; axfj. breda, rundade, upptill svartröda ell. svartbruna; honungskörtlar t. korta, breda; stånd. rödvioletta; märkesflikar slutl. violettbruna. — T. lpmk—Hrj., t. allm. å fukt. ängar. — Oftast med inblandn. av *S. glauca* (bl. då mattare o. hårigare), *S. nígricans* (bl. då grönare o. kalare, fr. långskaftade) o. *S. phyllicifolia*.

9. **S. nígricans** Sm. **Svartvide. 131, 4.** Hög buske, säll. mer än 5 m hög, eller buskträd; bl. vanl. omvänt äggrunda med t. bred bas o. utdragen, snett tillbakaböjd spets; ax föga tidigare än bl.; axfj. smala, spetsade, upptill brunsvarta; st. gula; märkesflikar slutl. mörkbruna. — T. lpmk—Sk., allm. å fuktigare ängar upp till björkregionens övre gräns. — Har som regel inblandning av en eller flera arter, i fjälltrakter *S. glauca*, *S. phyllicifolia* (o. *S. myrsinítes*), på låglandet *S. cinérea*, *auríta* × *cinérea* och *cáprea* × *cinérea*.

10. **S. lanáta** L. **Ullvide. 132, 1.** Oftast upprät, högst 3 m hög, tät, utbredd buske med tjockt filtludna kvistar; stipler stora,

breda; bl. stora, tjocka med bred till nästan hjärtlik bas och kort tillbakaböjd spets, som unga helt guldhåriga; ax tidigare än bl.; axskäft korta med fjällartade bl.; axfj. äggrunda, trubbiga, upptill svartbruna; honungskörtlar långa, smala, urnupna ell. grunt kluvna; st. gula; märkesflikar långa, smala, hela, gula—gulbruna. — T. lpmk—Hrj., t. allm. i högre fjälltr., mest fuktig mark.

∞ *lan.* × *hastáta* och × *cáprea* allm.; × *herbácea* t. allm.; × *poláris* sälls.; × *lappónum* och × (*herbácea* × *poláris*) sälls.

11. **S. lappónum** L. **Lappvide.** 132, 2. Nedligg. eller vanligast upprät o. yvig, säll. ända till 3 m hög buske; bl. fasta med ofta vågiga kanter, ovan gråvita till matt mörkgröna, under gråvita; ax tidigare än bl.; axskäft ytterst kort, oftast bladlöst; axfj. äggrunt lansettl., spetsade, upptill svartbruna; honungskörtlar långa, smala med stundom uppsvälld topp; stknpr ofta röda, slutl. gula till brunaktiga; märkesflikar trådlika, S-formiga, hela, ljusbruna. — T. lpmk—Uppl., Vsm., Nr., Vrml., Vg.

∞ *lapp.* × *herbácea* allm. (och × [*herbácea* × *poláris*]); × *myrtilloides*, × *cáprea*, × *auríta* och × *arbúscula* allm. (samt × (*auríta* × *cinérea*) och × (*auríta* × *repens*) mera sällan); × *repens* ej sälls.; × *viminális*, × *phylicifólia* samt × (*nígricans* × *phylicifólia*) och × *lanata* sälls.

12. **S. viminális** L. **Korgvide.** 133, 2. Reslig buske eller buskträd med vidjelika grenar o. årsskott; axfj. kortspetsade med brunsvart topp; honungskörtlar långa, smala; märkesflikar smalt trådlika, hela. — S. o. mell. Sv., allm. odlad och flerstädes förvildad.

∞ *vim.* × *repens* t. allm.; × *cinérea* ej sälls.; × *cáprea* samt × (*cáprea*, × *cinérea*), × (*auríta* × *cinérea*), × (*cinérea* × *nígricans*), × *purpúrea*, ej sälls.; × *auríta*, × *lappónum* sälls.

13. **S. repens** L. **Krypvide.** 132, 3. Låg buske, säll. ända till manshög, vanl. nedliggande, utbredd o. gles; bl. små, slutl. styva, vid torkning svartnande vid nerverna, ovan vanligen glansigt mörkgröna, under gråvita; axskäft slutl. ofta långt utdragna med 5—8 blad; axfj. avrundade, i spetsen mörkröda; honungskörtlar jämbreda; stknpr rödgula, slutl. bruna; märkesflikar korta, vanl. grunt kluvna, gula—röda—svartbruna. — Vb. o. Jtl.—Sk., täml. allm. å fukt. skogsängar o. d.

∞ *rep.* × *auríta* allm., × (*auríta* × *cinérea*) och (*auríta* × *myrtilloides*) sälls.; × *cáprea*, × *viminális* t. allm.; × *hastáta*, × *lappónum*, × *depressa* ej sälls.; × *myrtilloides* t. sälls.; × *cinérea* (?) sälls.

Subspec. **rosmarinifolia** L. **132**, 4. Av resligare växt, ej sällan över 2 m; bl. långa, smala, n. jämbrett lansettl. med rak spets o. slätare, vanl. alldeles helbrädd. kant; fröhus vitludna, märken rödbruna. — Sydligaste Sv., Gtl., sälls.

14. **S. myrtilloides** L. **Odonvide**. **133**, 5. Låg buske, säll. över 0,5 m, med uppräta grenar; bl. små med bred, stund. hjärtlik bas o. rak, trubbig spets, ofta rödaktiga, vid torkning lätt mörknande; axskaft 3—6-bladiga; axfj. smala, trubbiga, blekgula med rödbrun spets; honungskörtlar långa, smala; stknpr gula till röda; märkesflikar m. korta o. breda, hela ell. grunt kluvna, brunröda. — T. lpmk—Dlr., Hls., Sm.; mångenstädes å kärringar, särsk. i lägre fjälltrakter.

∞ *myrt.* × *aurita* och × *lappónum* allm. (× *aurita* × *cinérea* sälls.); × *repens*, × *depréssa* t. sälls.; × *hastáta* (?) m. sälls.

15. **S. depréssa** L. (*S. lívida* Wg, *S. vagans* Anderss.). **Risvide**. **133**, 1. Låg buske, säll. över 2 m, yvig; stipler små, oregelb. äggrunda, på sensommaren ofta tillväxande; bl. tunna, t. små, omvänt äggrunda—elliptiska—brett lansettlika, med kort, snett tillbakaviken helbräddad spets, ofta vågtandade, ovan matt gröna, under blekt blågröna med ljus mittnerv, slutligen ottast kala (i nordligare provinser, mest i lägre fjälltrakter, en reslig form med årskvistar och bladens båda sidor tjockt o. glansigt vitludna, var. *cineráscens* Wg); axfj. trubbiga med ljusbrun spets; honungskörtlar korta, trubbiga; st. gula; märkesflikar korta, breda, vanl. grunt kluvna, gula, mörknande. — T. lpmk—Sk., t. allm. å fukt. skogsängar, särskilt i lägre fjälltrakter.

∞ *depr.* × *aurita* allm.; × (*aurita* × *repens*) och × (*aurita* × *myrtilloides*) sälls.; × (*aurita* × *cinérea*) m. sälls.; × *repens* ej sälls.; × *myrtilloides* t. sälls.

16. **S. aurita** L. **Bindvide**. **133**, 3. Medelstor, säll. över 3 m hög, yvig buske; stipler stora, breda; bl. t. fasta, vanligen små, oftast brett omvänt äggrunda med avsmaln. bas o. trubbig, starkt tillbakaböjd, sned spets, ovan matt mörkgröna till grågröna; ax tidigare än bl., t. korta o. smala; axfj. små, trubb., upptill gulbruna; honungskörtlar m. korta o. breda; stknpr rödgula till gula, slutl. gulbruna; märken m. korta, breda, trubbiga, grunt kluvna, slutl. bruna. — Lule lpmk—Sk., skogsängar, t. allm.

∞ *aur.* × *cinérea*, × *repens*, × *myrtilloides* allm.; × *depréssa* o. × *lappónum* allm.; × (*lappónum* × *myrtilloides*) o. × *cáprea* ej sälls.; × *hastáta*, × *phylicifolia* o. × *viminális* sälls.

17. **S. cinérea** L. **Gråvide, Gråsälg. 134, 1.** Medelstor, säll. över 4 m hög buske, sällan buskträd, med långa, vidjelika, ej knöliga, kvistar; stipler t. stora; bl. t. fasta, medelstora, vanl. omvänt äggrunt lansettlika med oftast smal bas och kort, rak spets, helbräddade till vägtandade, glanslösa, ovan mörkt, under blekt grågröna; ax tidigare än bladen, långa, tjocka; axfj. spetsiga, upptill svartbruna; honungskörtlar breda; stknpr gula; märkesflikar vanl. långa, hela ell. grunt kluvna. slutl. mörkbruna. — T. lpmk, Vb.—Sk., allm. å fukt. ångar o. stränder.

∞ *cin.* × *aurita* och × *nigricans* allm.; × (*aurita* × *myrtilloides* och × (*nigricans* × *phyllicifolia*) sälls.): × *phyllicifolia* och × *caprea* t. allm.; × *viminális* ej sälls.; × *repens* (?) sälls.

18. **S. cáprea** L. **Sälg. 133, 4.** Träd av över 12 m:s höjd med grova, knotiga, gulgröna, slutl. kala årsskott.; bl. stora, tjocka, vanl. brett omvänt äggrunda (säll. äggrunt lansettlika eller lansettlika) med sned, tillbakaviken spets, ovan slutligen siäta, glansigt mörkgröna; ax tidigare än bladen, t. korta, tjocka; axfj. långa, lansettl., upptill svartbruna; honungskörtlar små, smala; stknpr gula; märkesflikar långa, kluvna, slutl. mörkbruna. — T. lpmk—Sk., allm. å torr mark i lundar o. skogsbryn, på ångar m. m.

∞ *caprea* × *lappónum* och × *laníta* allm.; × *repens* och × *cinérea* t. allm.; × *aurita* och × *viminális* ej sälls.; × *daphnoïdes* sälls.

19. **S. daphnoïdes** Vill. **Daggvide. 134, 2.** Högräst buskträd eller träd av ända till 20 m:s höjd med kala, glansbruna till gråblå, som torra vitblå kvistar; stipler långa, körtelsågade (eller 0); bl. vanl. brett lansettlika med smal, bakåtböjd spets, fint körtelsågade, ovan glänsande mörkgröna, under blekt blågröna; ax tidigare än bl., t. långa, m. tjocka o. tätblmga; axfj. svartbruna; stknpr gula; märkesflikar långa, smala, hela. — Älvstränder; Dlr., Vrml., Bl., sälls. Ofta planterad.

∞ *d.* × *caprea* sälls.

20. **S. purpúrea** L. **Rödvide, Rödvara. 133, 6, 7.** Buske, 2—3 m hög, med vidjelika grenar; årsskott kala, oftast brunröda; bl. täml. långa, smalt tunglikt lansettlika, spetsiga, ovan mitten finsåg., släta, blågröna, under blekare, kala; axfj. trubbiga, i spetsen mörkt rödbruna; stknpr svartröda; fröhus m. små, rundat äggformiga, stift nästan 0; märken äggformiga, urnupna. — Allm. planterad i s. o. mell. Sv.; flerstädes förvildad i s. Sv.

∞ *purp.* × *aurita*, × *repens*, × *viminális*.

21. **S. triandra** L. **Mandelpil.** 133, 5, 134, 3. Medelstor buske eller ända till 4 m högt, smalstammigt buskträd med gulgröna, slutl. kala årsskott; stipler m. stora, breda, tandade, undertill blekt grågröna, länge kvar sittande; bl. stora, avlångt lansettlika, spetsade, tätt o. vasst körtelsågade, ovan glansigt gröna, under blekt grågröna; ax långa, smala, ♀ glesbliniga, långskaftade, 3—5-bladiga; axfj. vanl. omv. äggförmigt, gula, håriga, i spetsen nästan kala; stknpr gula; fröhus små, äggförmigt kägellika, trubbiga, gröna till rödaktiga, kala, långskaftade; stift m. kort; märken korta, hela till grunt klivna. — Flodstränder; Vb.—Upl., Dlr., Vrml., sälls.; i s. Sv. planterad o. förvildad.

22. **S. pentandra** L. **Jolster.** 133, 8, 134, 4. Reslig buske, buskträd eller ända till 8 m högt, tjockstammigt träd; kvistar kala, gulgröna till kastanjebruna, glansiga; årsskott gröna, kala; bl. slutl. nästan läderartade, smalspetsade, fint o. tätt körtelsågade, som yngre klibbiga, balsamluktande; axskaft m. långa, 5—9-bladiga; ax senare än bl., hängande; stånd. 5 till 8 (4 till 12); fröhus äggförmigt kägellik, grönt, kalt, kortskaftat; stift kort, tjockt; märkesflikar långa, tjocka, klivna, rödbruna. — T. lpmk—Sk., fukt. skogsängar, t. allm.

⊃ *p.* × *alba*, × *fragilis*, sälls.

23. **S. fragilis** L. **Pil, Skörpil, Knäckepil.** 134, 5. Stort, tjockstammigt träd med vid krona, kala, gulgröna kvistar, m. sköra vid fästet; bl. stora, m. långa och långspetsade med 1 till 2 körtlar på skaftet; ax samtidiga med bl.; axfj. avlånga, ljusgula; fröhus utdraget kägellik, med medellångt skaft; stift kort eller ngt utdraget, tjockt, i spetsen klivet; märkesflikar klivna. — Sk.—Hls., Dlr., Vrml., vid stränder t. allm. samt allm. planterad.

⊃ *frag.* × *pentandra* sälls., × *alba* allmännare. — Den svenska, trol. ej ursprungligen inhemska skörpilen torde vara en form av *S. alba* × *fragilis*, närstående till den i Orienten levande, alldeles kalbladiga, äkta *S. fragilis*.

24. **S. alba** L. **Vitpil.** 134, 6. Högt, tjockstamm. träd med täml. upprätta o. raka grenar o. gulgröna, vid basen något sköra kvistar; bl. långt o. smalt lansettlika, m. fint körtelsågade, slutl. ovan grågröna, under blågrå; ax samtidiga med bl.; fröhus litet, äggförm. kägellik, grönt, kalt, m. kortskaftat; stift o. märken som föreg. — T. allm. planterad vid vägar o. stränder, Sk.—Gstr., stundom förvildad.

⊃ *alba* × *fragilis* ej sälls., × *pentandra* sälls.

Familj **Myricáceæ.**

Myrica L. 43, 5, 47, 5; sid. 31, 33, 34.

M. gale L. **Pors.** Buske ell. dvärgträd, 0,8—1 m h.; bl. kilform. lansettl., mot spetsen glessågade, grägröna, starkt (harts-)luktande; hanax rödbruna, honax slutl. gröna. 5, 6. Kärr o. sankastrand, hela landet, allm.

Familj **Juglandaceæ.**

Juglans L. (sid. 28).

J. régia L. **Valnöt.** Högt träd; bl. parblad., småbl. 7—9, smalt äggr. glansiga; hanhängen 1 dm l., tjocka, tätblmga, gröna; honbl. 2—3 tills. i en grenspets; fr. plommonlik stenfrukt, men fruktköttet läderart., torkande. 5. Planter.; fruktmognad upp till Sthlm. (Orienten.)

Familj **Betuláceæ.**

1. **Carpinus** L. 39, 5; sid. 29.

C. bétulus L. **Avenbok, Annbok.** Träd (som planterad ofta buskträd); bl. 6—12 cm l., smalt äggr. ell. äggrunt lansettl., skarpt dubbelsåg.; ♂hängen samtid. med bladen, 3—5 cm l., glesblmga, med breda, kupiga, rödbruna fjäll; frukthängen omkr. 1 dm l. 5. Lövskog, Sk., Bl., s. Hall. o. Sm., Öl., täml. allm. — f. *incisa* Ait., flikbladig trädgårdsform.

2. **Corylus** L. 39, 4; sid. 29.

C. avellána L. **Hassel.** Rikstammig buske, 2—5 m h., säll. träd (—10 m h.); årskvistar borsthåriga, bl. bredast ovan mitten, grunt parflik., såg., kortspetsade, finhår.; ♂hängen övervintrande utan hölje, tätblmga, omkr. 5 cm l., gulakt. ljusbruna; ♀ax knopprika med purpurröda märken; nöt i en 2-bladig, mångflik. bägare. 3—5. Lövskog, lundar, Sk.—Dlr. o. Ång., Öl., Gtl., allm., utom i norrländska landskapen. — f. *laciniata* Hort., bl. djupt parflikiga; — efter nötens form: f. *silvestris* Hort., f. *ovata* G. And., f. *oblónqua* G. And. (nöt rund, brett avlång, smalt avlång).

3. **Bétula** L. 39, 3; sid. 29.

Av J. G. Gunnarsson.

a. Högstamsträd eller buskträd; axfjäll med 3 olikformiga flikar, 136, 1—6.

b. Årsskott kala, rödbruna med ell. utan harts-vårtor; bl. o. bladskaff kala.

c. Bl. från svagt hjärtlik, tvär ell. Brett kilform. bas näst. triangulära, tuma, mjuka, skarpt dubbelsåg. med utdragen, vaul. svagt krökt spets, under gröna; frukt bredast ovan mitten, dess hinnkanter omkr. dubb. bredare, nående över märkena; axfjäll:s mittflik kort, sidoflikar utstående ell. nedböjda;

135, 1, 136, 1, 1. verrucosa

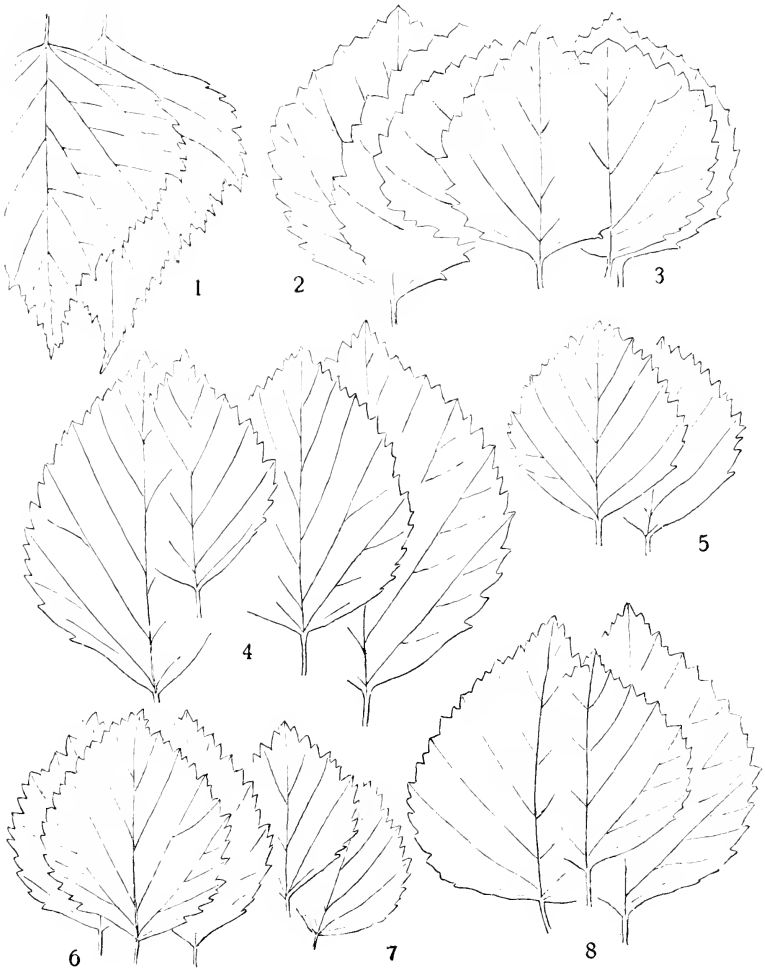

Fig. 135. *Betula* 1 *verrucosa*, 2 *coriacea*, 3 *cor.* var. *tremuloides*, 4 *concinna*, 5 *conc.* f. *pusilla*, 6 *pubescens*, 7 *pub.* f. *parvifolia*, 8 *pub.* **succica*.

- cc. Bl. kortspets. ell. trubbiga, enkelsåg. ell. enkeltand., under blekgröna; frukt bredast på mitten, dess hinnkanter ungefär hälften till så breda, lägre än märkena; axfj:s 3 flikar ungef. lika långa, sidoflikarna snett uppåtriktade; **135**, 2, 4, **136**, 2, 4.
- d. Bl. Brett ellipt., äggrunda ell. rundade, styva, tunt läderart.; bladtänder korta med bred bas o. ofta utböjd topp; undersidans mitt- o. sidonerver avtagande i tjocklek mot bladkanten; nervvinklar kala ell. med vitaktiga hår; **135**, 2, **136**, 4, 2. **coriacea**
- dd. Bl. ellipt., äggr. ell. rombiska, täml. fasta, sågade med m. e. m. tydligt triangulära sågtänder; undersidans mitt- och sidonerver starkt upphöjda ända ut till bladkanten; sidonerver regelmässigt parallella; nervvinklarna vanligast med brun hårtofs; **135**, 4, **136**, 2, 3, 3. **conciuna**
- bb. Årskott m. e. m. finludna till näst. kala; bl. m. e. m. håriga, under gröna; frukt bredast vid ell. nedom mitten.
- c. Bl. äggr. till ellipt. med avrundad bas, tunna, mjuka; kant grunt enkelsåg.; frukt med hälften till så bred hinnkant.
- d. Bl. å bägge sidor o. bladskäft finludna; årskott grå, tätludna, utan hartspunkter; **135**, 6, 7, **136**, 5, 4. **pubescens**
- dd. Bl. kala utom undersidans nerver, nervvinklarna och bladkanten; skäft kala; årskott mörkbruna, gleshåriga, oftast med hartspunkter; **135**, 8, 4. * **suécica**
- cc. Bl. Brett ell. rundat äggr., ell. äggrunt triangulära, styva, tunt läderart., djupt o. grovt skarpsåg.; ungvist. oftast svarta, utan hartspunkter, flerböjda; fruktens hinnkant ungef. av fr:s bredd; **136**, 6, **137**, 7, 5. **tortuosa**
- aa. Buskar (ell. buskträd?); axfj. med 3 likformiga flikar; frukt:s hinnkant smalare än fr.
- b. Bl. rundade, naggade; årskott finludna utan vårtor; axfj:s alla flikar uppräta; **136**, 7, **137**, 9, 6. **nana**
- bb. Bl. m. e. m. tydligt avlånga ell. smalt ellipt., oregelb. vassågade; årssk. mörkbruna med stora gula hartsvårtor; axfj:s sidoflikar m. e. m. utspärr.; **136**, 8, **137**, 8, 7. **humilis**

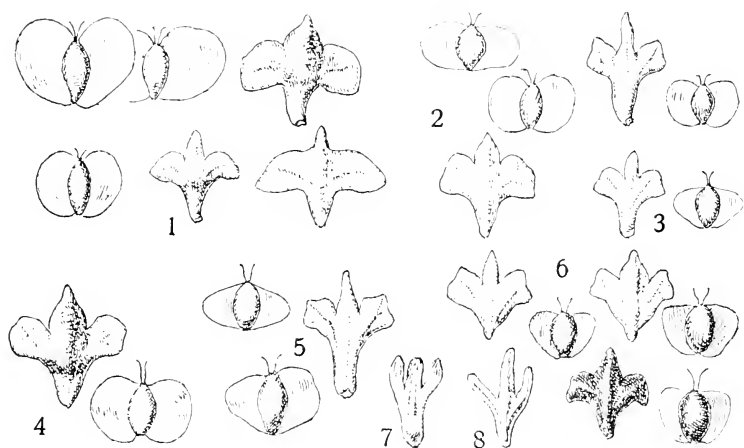

Fig. 136. *Betula* (axfjäll o. frukter. ³ 1). 1 *verrucosa*, 2 *concinna*, 3 *conc.* var. *pusilla*, 4 *coriacea*, 5 *pubescens*, 6 *tortuosa*. 7 *nana*, 8 *humilis*.

1. ***B. verrucosa*** (*B. alba* L. *delvis*; *B. pendula* Roth?). **Häng-, Slöjd-, Masurbjörk.** 135, 1, 136, 1. Stort träd; kvistar spensl., slaka, oftast hängande; stamnäver vit, slutl. övergående till sprickfull, svart bark; bl. omkr. 5 cm l.; bladskäft långa, täml. fina; vinterknopp. smala, spetsiga. Skog på låglandet, Sk.—Lpl. (utom fjälltrakt.), Öl., Gtl., allm. — Hybridiserar med alla samarterna; axfjälens bas hos hybriderna ofta starkt förkortad ell. förlängd.

2. ***B. coriacea*** Gunnarss. nov. spec. (*B. alba* L., *ambigua*, *carpatica*, *glutinosa*, *odorata*, *pubescens* hos flera förf., *delvis*). **Ängsbjörk, Luktbjörk.** 135, 2, 136, 4. Medelstort träd ell. buskträd; kvist. grova, styva, ej häng.; nävern gråvit ell. brunvit, vanl. alltid slät; grenbark näst. svart; bl. omkr. 4 cm l., vanl. med tydligt avsatt toppdel, undersidan med stormaskigt, slutl. tydligt upphöjt nervnät och tydliga balsampunkter (under lupp); bladskäft täml. långa, grova; vinterknopp. tjocka, trubbiga, klibbiga. Ängar, hagar, våtängar, Sk.—Lpl. (utom fjälltrakt.), Gtl., (Öl.?), täml. allm., mest norrut. — f. *paludosa* Gunnarss. nov. f., bl. hälften mindre, mer rundade; buskträd; kärr, mindre allm. — var. *tremuloïdes* Gunnarss. nov. var. (*B. populifolia* Læst. *delvis*), 135, 3, bl. stora, näst. runda (lika aspens); Nrl., Lpl. sälls. — Hybr. med alla samarterna.

⊃ *B. coriacea* × *verrucosa*: f. *dalecarlica* (L. fil.), **Ornäsbyörk,** 137, 1. bl. långspetsade, djupt o. smalt parflikiga, flikar sågade; Sm.,

Vg., Ög., Uppl., Dlr., sälls. samt planter. — *f. laciniata* Wg, lik föreg. men flikar helbräddade; Nr. sälls. (samt planter.). — *f. lobulata* C. Anders., **137**, 2, bl. grunt parflik., flikar såg. ell. helbrädd.; Sdml., Vrml., sälls. — *f. incisa* (San.) Gunnarss., **137**, 3, bl. smalt äggr., grunt o. trub. parflik.; Finl., mindre tydl. i Sv. — *f. arbúscula* (Fr., som art), **137**, 5, bl. små, rundade, mer breda än långa, grunt o. glest tand.; småträd; frukt smal (outveckl.), dess hinnkanter smala, upptill fria från fr.; Uppl., sälls. — *f. Palméri* Gunnarss. nov. f., bl. små, rundat romb., spets., såg.; högre träd; fr. smal (outveckl.); hinnkanter förvandlade till två små, smalt bandlika bihang från frukt:s bas; Boh., Sdml. — *f. rígida* Gunnarss. nov. f., **137**, 4, bl. täml. stora, läderart., rundade, med låga, breda tänd.; Sm., sälls. — Även andra hybrida småbladsformer äro urskilda, t. ex. »*B. microphylla*» Wimm., m. fl.

3. **B. concinna** Gunnarss. nov. spec. (*B. alba* L., *B. ambigua*, *carpática*, glutinösa, odorata, pubescens hos flera förf., delvis). **Lundbjörk**, **Luktbjörk**. **135**, 4, **136**, 2, 3. Stort ell. medelstort träd; kvist. täml. grova, styva, ej hängande; näver brunvit ell. brun, stambark slutl. sprickfull, svartnaude, grenbark näst. svart; bl. omkr. 4 cm l., stund. m. större, utan tydl. avsatt toppdel; undersidans fina nervnät otydligt upphöjt och finare än hos nr 2; balsampunkter talrika; bladskäft ngt kortare och finare än hos nr 2; vinterknopp. som nr 1 men mycket klibbiga. Äng., hag., lund., Sk.—Dlr. o. Gstr., Öl., Gtl., allm. — *f. pusilla* Gunnarss. nov. f., **135**, 5, småbladig käriform (hybrid?). — Hybrider med alla samarterna; hit höra en del hängbjörkar.

⤵ *B. conc.* × *verrucosa*, *f. urticifolia* (*B. et Spach*, *B. virgultosa* Fr.), **Nässelbjörk**. **137**, 6, bl. o. skott än kala, än håriga; fr. stund. utan hinnkanter o. axfjällen ofullständ. flikiga; Vrml. (Gräsmark, ett enda träd) samt planter. — Av vissa hybrider uppstå småbladsformer, *B. oycowiensis* Bess., m. fl.

4. **B. pubescens** Ehrh., em. Gunnarss. (*B. alba* L., *B. carpática*, odorata, delvis; *B. tomentosa* A. et B.). **Kärrbjörk**. **135**, 6, **136**, 5. Lågt träd ell. buskträd med smal stam, 3—5 m h., kvistar pensl. men ej slaka, utspärr.; näver brunvit, slutl. brunrå, länge slät; grenbark mörkbrun; bl. omkr. 4 cm l., utan tydl. balsampunkter; bladskäft fina, täml. korta; vinterknoppar trubbiga, ej klibb. Kärr, våtängar, Sk.—Lpl. (utom högfjällen), Öl., Gtl., allm. — *f. parvifolia* (Reg., som art, delvis) Gunnarss., **135**, 7, småbladig käriform.

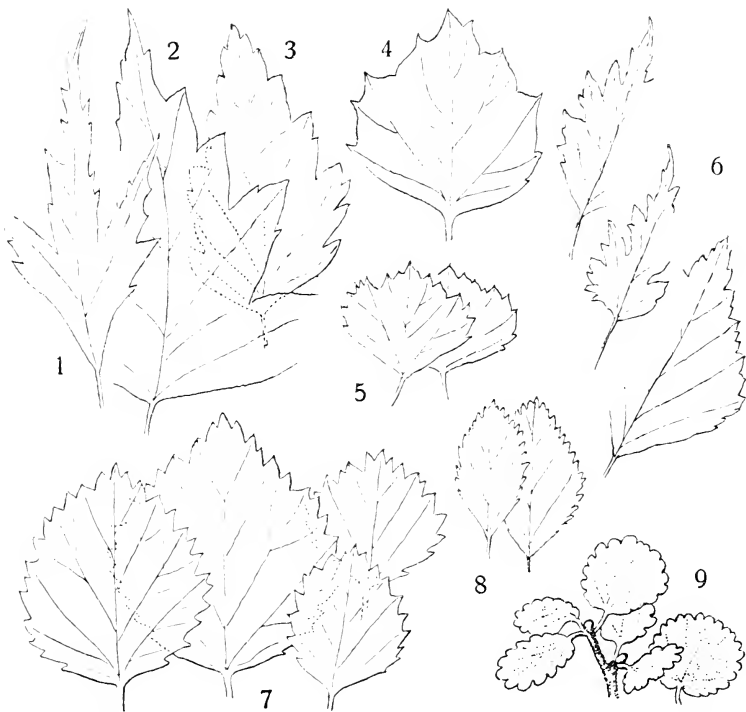

Fig. 137. *Betula* 1 *f. dalecarlica*, 2 *f. lobulata*, 3 *f. incisa*, 4 *f. rigida*, 5 *f. arbuscula*, 6 *f. urticifolia*, 7 *tortuosa*, 8 *humilis*, 9 *nana*.

Subsp. **suécica** Gunnarss. nov. subsp. (*B. alba*, *B. pubescens* delvis; *B. pub.* var. *glabra* auctor.). **Skogs-, Glasbjörk.** 135, 8. Stort, grovstamm. träd; näver vit, länge slät. Skog, fällor, äng. o. våtäng., Sk.—Lpl. (utom högfjällen), Öl., Gtl. — Hybrider med alla samarterna; småbladsformer vanliga, oftast med starkt hartsvårtiga skott.

5. **B. tortuosa** Led. (*B. subalpina* hos flera förf., delvis; *B. alpigena* Blytt delvis; *B. carpatica* delvis). **Fjällbjörk.** 136, 6, 137, 7. Lågt träd ell. buskträd, stam ofta krokig; näver rost- ell. rödbrun, svartnande; bl. täml. kortskaft., nervnät undertill upphöjt; smågrenar ofta sammansatta av talrika kortskott o. därigm starkt knöliga; frukts hinnkanter bruna, ngt vidgade uppåt. — Fjälltrakt., till trädgränsen, Nrl., Lpl., allm. — Hybrider med de flesta samarterna.

6. **B. nana** L. **Dvärgbjörk.** 136, 7, 137, 9. Ris ell. småbuske, uppstig. till 1 m:s höjd ell. nedligg.: årsskott bruna, grenar svartakt.: bl. läderart., omkr. 1 cm br., skaft 1—2 mm l.; frukt (hiunkanten frånräknad) brett rundad. Mossar o. kärr, Sk. (åtm. förr), Hall. — Vrml. o. Uppl. sälls., Dlr.—Lpl. allm., även i fjällen. — Hybrider med alla samarter; × *coriac.*, × *tortuosa.* × *verruc.*, bl. näst. läderart.: × *pubescens.* bl. täml. tunna. Rundblad, hybrider hava kallats »*B. alpéstris* Fr.», spetsbladiga »*B. intermédia* Thom.».

7. **B. humilis** Schr. 136, 8, 137, 8. Kärr, n. Sm. (Forserum), atm. till 1889, sedan vid flera tillfällen förgäves sökt där; stundom planterad. (Östra Eur.)

4. **Alnus** Duh., Hill. 38, 3; sid. 28.

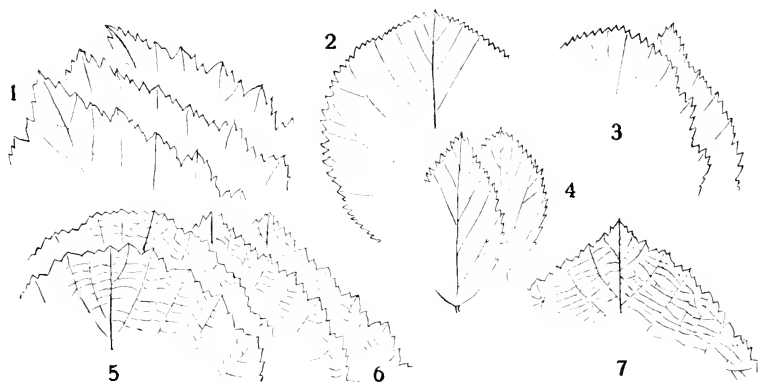

Fig. 138. *Alnus* 1 *incana* var. *vulgaris*, 2 var. *subrotunda*, 3 var. *borealis*, 4 f. *arcuata*, 5 *glutinosa* × *incana* f. *tauschiana*, 6 *glut.* × *inc.* f. *ambigua*, 7 *serrulata*.

a. Bl. grunt parflik., grovsågade.

b. Bl. undertill ej ell. föga blekare gröna, som unga klibbiga, bas kilform., spets rundad, tvär ell. intryckt; sidonerver ungefär 5—7; undersidans nervvinklar med hårtofs; fruktax (lång-) skaftade

1. **glutinosa**

bb. Bl. under m. e. m. gråludna, blågrå ell. blekgröna, ej klibb., oftast spetsiga, basen äggr.; sidonerv. 8—12; nervvinkl. utan hårtofs; fruktax kort- ell. oskaftade; 138, 1—4,

2. **incana**

aa. Bl. näst. offlikade, täml. jämnt o. fint sågade,

oftast smalare mot basen: sidonerver omkring 10;

fruktax kort- ell. oskaftade; **138**, 7, 3. **serrulåta**

1. **A. glutinösa** Gaertn. (*Bétula g. L.*; *A. rotundifolia* Mill.).

Al, Klibbal. Högt, tjockstamm. träd; bark sprickfull, mörkbrun; årskvist. klibbiga, vanl. kala; bladknoppar skaftade; bladskaft 1—2 cm l.; hanhången 5—7 cm l., smala, tätblmga, övervintr. utan hölje, gulbruna: honax svartroda, 5 mm l., i frukt svartbruna (skottar:) med rynkiga fjäll. 4, 5. Stränd., fukt. skog, Sk.—s. Vb., Öl., Gtl., allm. — f. *pubérula* Call., bl. under håriga; f. *quercifolia* (Willd.) Call., bl. djupare rundflik.; f. *laciniåta* Willd., bl. djupt smal- o. spetsflik., sälls. (Vrml.), ofta plauter.

2. **A. incåna** Moench (*Bétula alnus incana L.*). **Gråal.** Oftast småtråd, säll. högt o. tjockstamm.; bark slät, ljusgrå; årskvist. småludna; bladskaft 1—3 cm l. 3, 4. Skogsbryn, småskog, Sk.—Lpl.; s. Sv. sälls., lägre fjälltrakter allm. — Mångformig: var. *vulgåris* Spach, **138**, 1, bl. äggr. ell. omv. äggr., spets., under gråludna; var. *subrotånda* Call., **138**, 2, bl. rundade, otydl. flik.: av båda finnes f. *argentåta* Norrl. (bl. ovan grått silkeshår., under vitludna, Lpl. sälls.); — var. *boreålis* Norrl., **138**, 3, bl. täml. små, Brett omvänt äggr. med avrundad topp, gleshår., under blagröna; — småbladsformer, fånerviga, äro f. *parrifolia* Reg. (undersida grågrön) o. f. *arcuåta* Skårm. (d:o grön), **138**, 4; — f. *lobulåta* Call., bl. djupare rund- o. trubbflik.; f. *lobåta* Larss. (acuminåta Reg.), bl. djupt smal- o. spetsflik.; f. *pinnåta* (Sw.) Call. (pinnatåfida Wg); bl. små, runda, vid basen oregelmåss. parbladiga.

∞ *A. glutinösa* × *incåna* (*A. spåria* Call.), formrik mellanserie: f. *tauschåna* Call. (*A. pubescens* Tausch, ej Sartorelli), **138**, 5, närmast nr 1; bl. omv. äggr., trubb., säll. kortspetsade, under dystert gröna, näst. kala; sidonerv. 7—8, finhåriga; nervvinklar med hårtofs; f. *hybrida* A. Br., bl. ofta kortspets., under ljusgröna, mer håriga, nerv. 8—10; f. *ambigua* (Beck) Call., **138**, 6, närmast nr 2, bl. oftast kortspetsiga, under finhåriga, grågröna ell. grå, nerver 8—10, nervvinkl. utan hårtofs, men skaft blott 1—2 cm.

3. **A. serrulåta** Willd. **Hasselal.** Lik nr 1, men bl. större, under ngt blekare, sidonerver ofta 11—13; ungvistar i början småludna, ej klibbiga; fruktaxfjäll mindre rynkiga. Planter., förvild. vid Göteb. (N. Am.)

Familj **Fagáceæ.**1. **Fagus** L. 39, 1; sid. 28.

F. silvática L. **Bok.** Högt, tjockstamm. träd; bark slät, ljusgrå; bl. ellipt., slutl. kala, glansiga, kant vågig, silkeshårig; nötter (bokollon) 3-sidiga, vanl. 2 tills. i bågaren. 5. Skogbildande i Sk., Bl., Sm.; nordgräns n. Boh., n. Vg., n. Sm., n. Kalmar län; dessutom Omberg, Öl. m. sälls.; planter. till s. Nrl. — f. *purpúrea* Ait., **Blodbok**; f. *heterophylla* (Lodd.), bl. lansettl., djupt parflik.; f. *asplenifolia* (Lodd.), bl. jämbreda, svagt flik.; trädgårdsformer.

2. **Castánea** Mill.

C. sativa Mill. (*Fágus castanea* L.). **Äkta** ell. **Ätlig kastanj.** Bl. lansettl., näst. 2 dm l., vasstand.; hanhäng. 1—2 dm l.; nötter kantigt rundade, 3—4 tills. i långtaggig bågare. Planter i s. Sv. (S. Eur.).

3. **Quércus** L. 39, 2; sid. 28.

1. **Q. robur** L. (*Q. pedunculáta* Ehrh.). **Ek.** Högt, tjockstamm. o. tjockgrenigt träd; bl. omv. äggr., parflik., flikpar 4—7, undersida kal; bladskaft 1 cm l.; fruktställn. gles, långskaft.; nöt (ekollon) trind, äggform. till spolforn., växl. i storl. 5. Torr mark, skog m. m., Sk.—s. Dlr. o. s. Nrl., Ång., Öl., Gtl. — f. *latiloba* Lasch, flikar färre, bredare. — var. *cuneifolia* Vukot., bl. hälften smalare, flikar smala, bas viggform. utdragen (innefatt. f. *Ahlfvengrénii* Bolle, Gtl., m. sälls.); — var. *péndula* Loud., **Hängek**, sälls., men ofta planter.; — var. *fastigiáta* Spach, **Pyramidek**, planter.

2. **Q. sessiliflóra** Martyn (*Q. sessilis* Ehrh.). **Vinterek.** Oftast mindre träd; bladflik. flera (5—8 par), ofta kortare, undertill med små stjärnhår; bladskaft ofta 2 cm l.; fruktställn. gytttrad, oskaf-tad. 5. Oftast på berg o. klippor, Sk.—Dls. o. Ög., täml. sälls., Öl. o. Gtl. sälls.

∞ *Q. robur* × *sessiliflora*, sälls.

Familj **Ulmáceæ.****Ulmus** L. 16, 3; sid. 8, 13, 16.

a. Blr kort- ell. oskaf-tade, huvudlikt gytttrade; stånd. 4—6; frukt kal; bl. undertill näst. kala med vitulliga nervvinklar; **139, 1.**

b. Blomskaft näst. av kalkens längd; bl. 10—15 cm l.; bladskaft under 1 cm l.; frs svävhinna grunt kliven i toppen, **139, 2, 1. scabra**

- bb. Blr näst. oskaft.; bl. 5—10 cm l.; bladsk. 1 cm
ell. längre; svävhinna kluven näst. ned till nöten 2. **foliacea**
- aa. Blr långskaft.; stånd. 6—8; fr. hårbräddad; bl.
under mjukhår. utan tydl. hårtofs i nervvinklarna;
139, 3, 3. **lævis**

Fig. 139. 1, 2 *Ulmus scabra* (blomst. o. fr.), 3 *U. lævis*, 4 *Urtica urens*.

1. **U. scabra** Mill. (*U. campestris* L. delvis, *U. glabra* Huds., *U. montana* With.). **Alm.** Högt träd, blmnde på bar kvist; bl. smalt omv. äggr., ovan m. sträva, spetsen tvärt avsatt, basen sned. 4, 5. Torr lövskog. Sk.—s. Svealand täml. allm., norrut till s. Lpl. o. Ång. allt mer sälls. o. sparsam; Öl., Gtl.; allmänt planter. — var. *nitida* Fr., bl. ovan kala, släta; sälls., Ljusterö, L. Karlsö, m. fl. st.

2. **U. foliacea** Gil. (*U. campestris* L. delvis, Sm., Hartm. o. flertalet förf.; *U. glabra* Mill.). **Lundalm, Rödalm.** I Sv. mindre än nr 1, oftast småträd; bl. brett omv. äggr. ell. rundade, spets mindre tvär, ovan vanl. kala o. släta. 5. Lundäng., vägkanter, Öl., Gtl., samt ofta planterad. — f. *suberosa* (Moench som art) Gürke, **Korkalm**, kvistar med höga korkåsar.

3. **U. lævis** Pall. (*U. pedunculata* Foug., *effusa* Willd.). **Vitalm, Vresalm.** Medelstort träd; bl. brett omv. äggr., grovt o. öppet dubbelsåg., spets tvärt avsatt, ovan släta (ell. föga sträva); fr. knappt 1 cm l. 5. Lund., Öl., sälls.; ofta planterad.

Familj Moraceæ.

Morus L. 38, 2; sid. 27.

1. **M. alba** L. **Vitmullbärsträd.** Lågt, grovstamm. träd, 2—4(—6) m; bl. äggr., ovan kala, släta, såg., hela ell. 3—5-flik.; fruktställn. vitaktig, smaklös. Od. (förr); bl. silkesmaskens föda. (Kina.)

2. **M. nigra** L. **Svartmullbärsträd.** Som föreg.; bl. ovan sträva, hjärtl., hela ell. flik., grovtand.; fruktställn. svartröd, slutl. svart, söt, ätlig. Od., s. Sv., Öl., Gtl. (Persien.)

Familj **Cannabáceæ.** Sid. 31, 34.1. **Humulus** L. 44, 1, 47, 8.

H. lupulus L. **Humle.** Högerslingrande ört, ända till 5 m h.; stj. fint kroktaggig; bl. motsatta, hjärtl., hela ell. handformigt 3—5-flik.; blr grönakt.; fruktställn. gulakt., kottformiga (»humleknopp; -koppor»), starkt hartslyktande. 2 7, 8. Snår, gärdesgårdar, fukt. lund., Sk.—Ång., Öl., Gtl., i allm. förvild. från gamla humlegårdar; odl. som ölkrydda o. prydnadsväxt.

2. **Cannabis** L. 47, 9.

C. sativa L. **Hampa.** Upprät ört, 1—2 m h., bl. motsatta, djupt handflik.; blr grönakt. ☉ 7, 8. Planter., hos oss mest som prydnadsv., ofta tillfälligt förvild. (S. Asien.)

Familj **Urticáceæ.**1. **Urtica** L. 43, 3, 46, 6; sid. 27, 31, 32.

1. **U. urens** L. **Etternässla.** 139, 4. 2—5 dm h., ljusgrön, med långa brännhår; bl. äggr. ell. ellipt., grovsåg.; sambyggare, blr gröna. ☉ 6—9. Odl. st., tomter, hela landet, allm.

2. **U. dioeca** L. **Brännässla.** 0,5—1 m, mörkgrön, med brännhår o. vanliga hår; bl. smalt hjärtl., långspets., grovsåg.; 2-byggare, ♂-blr grågula, ♀-blr grågröna, 2 6—9. Lund., skogsbyn, tomter, hela landet allm. — f. *holosericea* Fr., mjukhår. utan brännhår; f. *glabra* Hartm., alldeles kal; — var. *Sondénii* Simm., kal, bl. långskaft., äggr., med färre men mycket större tänder; T. lpmk, sälls.

2. **Parietaria** L. 48, 8; sid. 7, 36.

1. **P. officinalis** L. **Blidnässla.** 2—4 dm h., upprät, mjukhårig; bl. från smal bas äggr. ell. äggr. lansettl., 5 cm l., helbrädd., mörkgröna; blr gröna i runda, 1 cm breda huvud, mångbyggare. 2 6—8. Gator, vägkanter, Sk., sälls.

2. **P. ramiflora** Moench (*P. diffusa* M. et K.). **Vägg-gröna.** Skild från nr 1 genom rik förgrening, utbredd växsätt, smärre bl. med rundad bas, smärre o. glesare huvud; kalkbl. tillväx. efter blomningen. Barlast, tillfällig; även murar. (S. o. mell. Eur.)

Familj Lorantháceæ.

Viscum L. 43, 4, 46, 4; sid. 31, 32.

V. album L. **Mistel**. Parasitisk småbuske, snyltande på lövträdsgrenar, upprepat tvågrenig; bl. motsatta, tunglika, vintergröna; blr ockragula; bär grönakt. vitt, bärkött mycket klibbigt. 5. På lind, apfel, poppel, asp m. m., ö. Sm., u. Vg., n. Sdml., s. Uppl. o. Vsm (Sk. o. Hall. förr); sälls.

Familj Santaláceæ.

Thesium L. 8, 10; sid. 8.

T. alpinum L. **Spindelört**. 1—2 dm h., ljusgrön; bl. jämbrett lansettl.; blr i långa klasar; kr. vit. Halvparasit. 4 6, 7. Ängsback., ö. Bl.—ö. Sm.—s. Ög. mindre allm.; s. Sk. o. Vg. (Skölvene), sälls.

Familj Aristolochiaceæ.

1. **Asarum** L. 26, 2; sid. 20.

A. europæum L. **Hasselört**. Stj. 5—10 cm h., fåbladig, enblmg; bl. njurlika, 5—7 cm br., glansiga; kalkflik. invänd. rödbruna. Giftig. 4 5. Skuggig mylla i gamla parker, Sk.—Uppl. o. Vsm., planter. o. förvild. (Mell. Eur.)

2. **Aristolochia** L. 35, 5; sid. 25.

1. **A. clematitís** L. **Hållrot**. 140, 1. Stj. 3—8 dm h., flerböjd, enkel; bl. från hjärtl. bas ägg-runda, 5—10 cm l.; kalk 3 cm l., rörformig med klotrund bas o. skedform. bräm, ljusgul. 4 7, 8. Gamla trädg. o. parker, som nästföreg. (S. o. mell. Eur.)

2. **A. macrophylla** Lam. (*A. siphon* L'Hér.). 140, 2. **Pipranka**. Vedstam; högt uppstig. slingerklättrare; bl. njurlika, omkr. 2 dm br.; kalk piphuvudlikt krökt, bräm 3-flik., mörkt rödbrunt. Allm. planter. (N. Am.)

Fig. 140. *Aristolochia*
1 *clematitís*,
2 *macrophylla*.

Familj **Polygonaceæ.**

Örter med stipelslidor.

- a. Kalk friblad.; kalkbl. 2 ell. 3 yttre, smärre, 2 ell. 3 inre, större; vindbl.
- b. Stånd. 6, **19**, 5.
- c. Kalkbl. 3 + 3; fr. 3-kantig, omsluten; **141**, 1. **Rumex**
- cc. D:o 2 + 2; fr. platt, brett hinnkant.; **19**, 1, 2. **Oxyria**
- bb. Stånd. 9; kalkbl. 3 + 3; fr. 3-kantig 3. **Rheum**
- aa. Kalk 3—5-blad., likbladig; insektbl.
- b. Kalk 3-blad., friblad., stånd. 3; **7**, **8**, 4. **Koenigia**
- bb. Kalk (4—)5-blad., ngt samblad.; st. 5—8; fig. **19**, **2**, **22**, **3**, **144**, **145**.
- c. Kalk näst. omslutande frukten; växtanlaget trådsvalt, krökt, ej veckat, nästan alltid längs frövitans ena kant; **141**, **10**, 5. **Polygonum**
- cc. Frukt långt utskjut.; växtanlaget brett, platt, med veckade hjärtbl., omgivet av frövitans; **141**, **11**, **145**, **9**, **10**, 6. **Fagopyrum**

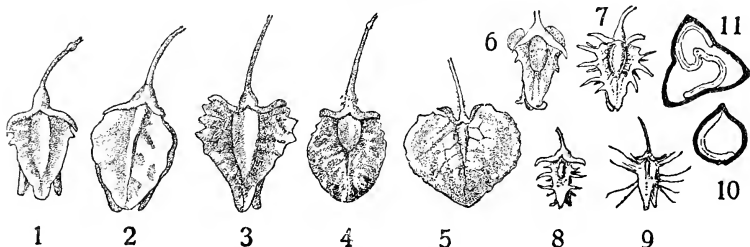
1. **Rumex L.**

Fig. 141. 1 *Rumex hydrolapathum*, 2 *aquaticus*, 3 *maximus*, 4 *crispus*, 5 *domesticus*, 6 *obtusifolius-silvestris*, 7 *obtus.-agrestis*, 8 *palustris*, 9 *maritimus* (alla förstor. $\frac{2}{1}$), 10 *Polygonum tomentosum* (frukt i längdsnitt), 11 *Fagopyrum sagittatum* (fr. i tvärsn., bägge förstor.).

- a. Blr 2-kön.; bladbas kilform., avrund. ell. hjärtl.
- b. Innerkalkbl. utan gryn, helbräddade.
- c. D:o triangulärt äggr.; nedre bl. bredast vid basen; **141**, **2**, **142**, **3**, 2. **aquaticus**
- cc. D:o njurl. ell. kretsrunnda; nedre bl. bredast vid mitten; **141**, **5**, **142**, **2**, 3. **domesticus**
- bb. Innerkalkbl. (ett ell. alla) med gryn; **141**, **1**, **3**, **4**.
- c. D:o helbrädd. ell. korttandade.
- d. Nedre bl. från spetsig bas lans.; gryn långsträckt; **141**, **1**, 1. **hydrolapathum**

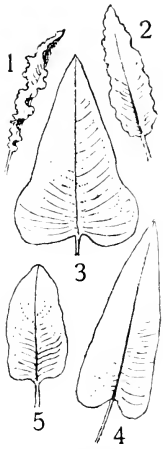

Fig. 142. *Rumex*
1 *crispus*, 2 *domesticus*,
3 *aquaticus*, 4 *maximus*, 5 *obtusifolius*
(bl., förminsk. till $\frac{1}{10}$).

- dd. Nedre bl. med avrund. ell.
hjärtl. bas; gryn rundade.
e. Innerkalkbl. rundat
hjärtl. vaul. alla med
gryn; bl. krusigt vågiga;
blomst. tät, oavbruten;
141, 4, 142, 1, 4. crispus
ee. D:o långsträckta; bl.
släta ell. svagt finkrusi-
ga; blomst:s grenar med
åtskilda blomkretsar;
143.
f. Blomst:sgrenar med
talrika skärmb.; alla
i.-kalkbl med gryn;
nedre bl. smalt ägg-
runt avlånga; **143, 2, 5. conglomeratus**
[ff. Skärmb. blott vid
gren:s bas.

- g. I.-kalkbl. tunglika,
blott ett med gryn;
nedre bl. smalt
äggrunda; **143, 1, 6. sanguineus**
gg. D:o avlångt tri-
angul., vaul. alla
med gryn; nedre
bl. (brett) hjärtl.;
141, 6, 7. obtusifolius

ee. D:o med förlängda, sylformiga
tänder.

d. Nedre bl. avlångt hjärtl.;
142, 5.

e. Y.-kalkblad med 3—5
kanttänder; **141, 6, 7,**
142, 5, 7. obtusifolius

ee. D:o med 5—8 taggliga
tänder, kamformiga . . . **8. pulcher**

dd. Nederbl. smalt lans. ell.
jämbreda.

e. D:o ej ell. svagt krusiga; ytter-
kalkbl. uppräta, tilltryckta; **141, 8, 9. palustris**

ee. D:o starkt krusiga; ytterkalkbl. ut-
spärr. ell. bakåtrikt.; **141, 9, . . . 10. maritimus**

aa. Blr enkön., 2- ell. mångbyggare; bladbas pil-
ell. spjutlik.

Fig. 143. *Rumex*
1 *sanguineus*,
2 *conglomeratus* (blad
förminsk. till $\frac{1}{10}$).

- b. Bl. från spjutlik bas njurlikt äggr. ell. triangulära; mångbyggare 11. **scutátus**
- bb. Bl. fr. spjut- ell. hjärtl. bas äggr., avl. ell. lans.; 2-bygg.
- c. Alla kalkbl. utan gryn, tryckta till frukten; bl. spjutl. 15. **acetosélla**
- cc. Innerkalkbl. med gryn, tryckta till fr.; ytterk.-bl. tillbakaslagna; bl. pillika.
- d. Nedre bl. äggr., brett lans. ell. avl.; blomst:sgrenar uppräta, nästan alla enkla.
- e. Nedre bl. äggr. ell. lans.; frukt glansig, svartbrun 12. **acetósa**
- ec. D:o brett ell. rundat äggr.; fr. gulgrå, näst. glanslös 13. **arifólius**
- dd. D:o smalt lans. ell. smalt avlänga med kluvna basflikar; blomst:sgrenar upprepat greniga 14. **thyrsíffórus**

1. **R. hydrolápathum** Huds. **Vattenskräppa**. 141, 1. 1—2 m h.; bl. smalt lansettl. med slät kant, basalbl. omkr. 4 (3—7) dm l., 1 dm br.; blomställn:er täta, ett par dm l. 2 7, 8. Sjöstränder, grunt vatten; Sk.—s. Vrml. o. Dlr., Gtl., merendels täml. sälls.

⊃ *R. hydrolápathum* × *obtusifólius*, Sk., sälls.

2. **R. aquáticus** L. **Hästskräppa**. 141, 2, 142, 3. Lik föreg.; bladbas brett hjärtl., skivans övre hälft triangulär; övre bl. jämbrett avlänga. Som föreg.; Sk., Ög., Vg., s. Boh., Sdml.—Lpl., mindre allm., i flera landskap sälls. ell. saknas.

⊃ *R. aquáticus* × *hydrolápathum* (*R. máximus* Schreb.), 141, 3, 142, 4; s. o. mell. Sv. täml. sälls.; × *crispus*, × *domésticus*, × *obtusifólius*, alla sälls.

3. **R. domésticus** Hartm. **Gårdskräppa**. 141, 5, 142, 2. Omkr. 1 m h.; bl. lansettl. med vågig kant; blomställn. tät. 2 7, 8. Tomter, vägkanter, Sk.—Lpl., Öl., Gtl., i de flesta trakter täml. allm.

⊃ *R. domésticus* × *obtusifólius* (*R. conspersus* F. Aresch.), täml. sälls., × *sanguíneus*, m. sälls.

4. **R. crispus** L. **Krusskräppa, -syrá**. 141, 4, 142, 1. 0,5—1 m, smalare o. mindre grenig än de föreg.; bl. smalt lansettl., starkt vågigt krusiga; blomställn. ofta rodnande. 2 7, 8. Diken, vägkanter, tomter, trädor m. m., Sk.—Vb. o. L. lpmk, Öl., Gtl., i s. o. mell. Sv. allm.

⊃ *R. crispus* × *domésticus* (*R. propínquus* J. E. Aresch.), s. o.

mell. Sv., täml. sälls. — *crispus* × *obtusifolius* (*R. acutus* L.?), som nästföreg. — Övriga *crispus*-hybrider m. sälls.

5. **R. conglomeratus** Murr. **Dikeskräppa**. 143, 2. Omkr. 5 dm h., utspärr. grenig; bladkant finkrusig. 2 7, 8. Diken, gropar, Sk. sälls.; f. ö. tillfällig i s. o. mell. landskapen.

6. **R. sanguineus** L. **Skogsskräppa**. 143, 1. Lik nästföreg., men spensligare, stj. ofta röd; bl. krusiga ell. släta; kalkbl. o. gryn ofta blodröda. 2 7, 8. Bokskog, lundar, Sk. täml. allm.; s. Hall., Bl., s.-ö. Sm., Dls, Öl., Gtl., sälls.

7. **R. obtusifolius** L. **Tomtskräppa**. 141, 6, 7, 142, 5. Omkr. 1 m h.; bl. breda, tunna, vanl. platta o. släta; blomställn. m. långa, smala, glesa, bladlösa; gryn vanl. mörkt rödbruna; innerkalkbl. varierande; ytterlighetsformerna äro: var. *agræstis* Fr. (*R. obtusifolius* Wallr., *R. divaricatus* Fr.), 141, 7, innerkalkbl. brett triangul., fasta, tydl. nerviga, med sylform. tänder; var. *silvéstris* (Wallr., som art) Koch, 141, 6, i.-kalkbl. smalt triang., tunna, svagt nerv., med färre, stund. omärkl. tänder. — 2 7, 8. Od. mark, vägkanter, parker m. m., Sk.—Uppl., Öl., Gtl. allm.; norrut till s. Vb. täml. sälls. ell. tillfällig.

8. **R. pulcher** L. Utspärr. grenig; bl. avl. spetsiga; blomkrets. sma, blr kortskafft. ☉☉. Tillfälligt införd, sälls., tomter o. d. (S. Europa.)

9. **R. palustris** Sm. **Sumpskräppa**. 141, 8. Omkr. 0,5 (till 1) m h., styv, upptill grenig; örtfärg mörkgrön, i fruktmognad slutl. brun; bl. smalt laus., —5 cm br.; blomställn. smal, av nedtill skilda, upptill tätsittande, blomrika blomkretsar, alla med skärmb. ☉☉ 7—9. Kärr, bäckstränd. o. d., Sk. flerest.; dessutom barlastplatser o. d., sälls.

10. **R. maritimus** L. **Strandskräppa**. Fig. 9. Omkr. 2—4 dm h., vanl. grenig fr. basen; örtfärg ljusgrön, slutl. halmgul; bl. jämnbr., —2 cm br.; blomst. som föreg., men blomkrets. ännu rikblommigare. ☉ och ☉☉ 7—9. Havs- och sjöstränder, diken, Sk. —s. Vrml. o. Uppl. täml. sälls., till s. Vb. tillfällig; Öl., Gtl.

11. **R. scutatus** L. 2—4 dm h.; bl. köttiga, blekt blågröna ell. daggvita, 2—3 cm l.; blomst. gles; i.-kalkbl. rundade, 5 mm br., utan gryn. 2 7—9. Uppsala slottsbacke, på grus. (Mell. Eur. m. m.)

12. **R. acetosa** L. **Ängssyra**. Stj. 3—5 dm h. (säll. högre), spenslig; nedre och mell. stjälkbl. 2—4 ggr så långa som breda;

bladens smak angenämt sur; ♂blr rödgula, ♀ purpurröda; blomställningsgrenar uppräta, slaka, enkla, långa i förhåll. till den långa, täml. glesa blomst.; i.-kalkbl. njurform. äggr., 3—5 mm l. 2 5—7. Äng., Sk.—Lpl., Öl., Gtl., allm.

13. **R. arifólius** All. (*R. acetósa* var. *alpína* Hartm. flora). **Fjäll-ängssyra.** Lik föreg.; nedre o. mell. bl. knappt dubb. så l. som br., en del nästan spjutlika; övergångsformer till nr 12 finnas. 2 7, 8. Äng. o. hed. i fjälltrakterna. Hrj.—Lpl., trol. täml. allm.

14. **R. thyr sífórus** Fingerh. (*R. thyr sídes* Hartm. flora, ej Desf.; *R. acetósa* var. *auriculatus* Wallr.). **Stor ängssyra.** Lik nr 12, oftast högväxt; nedre o. mell. bl. 4—12 ggr så l. som br.; blomställningsgrenar fasta, korta i förhåll. till den breda, täta blomställn., vid sin bas ofta utstående, sedan uppräta, var och en förgrenad till en äggformig samling; i.-kalkbl. omkr. 3 mm l. 2 7, 8. Sandfält, vägkant., Götaland, Öl., Gtl., mindre allm., flerest. ymnig; norrut mera tillfällig.

15. **R. acetosella** L. **Bergsyra.** Oftast 1—3 dm h. (sällan högre), lik en förminskning av nr 12, utom bladformen; blomst. smal, gles; i.-kalkbl. knappt 2 mm l.; fr. 1 mm l., glansigt brun. 2 6—9. Berg, hedar, trädor m. m., Sk.—Lpl., Öl., Gtl. allm.

2. Oxýria Hill.

O. dígyña Hill (*Rumex dúus* L.). **Fjällsyra.** 19, 1. Stj. 2—3 dm h., ogrenad; bl. i rosett, njurform.; blomställn. som hos *Rumex* av klaslika grenar; fr:s breda hinnkant vaul. högröd. 2 6—8. Fuktm. i fjälltrakt., Dlr.—Lpl., mindre allm.

3. Rheum L.

1. **R. rhapónticum** L. **Matrabarber.** Stj. 1—1,5 m h.; rosettbl. hjärtl., svagt vågiga, under småhåriga, omkr. 0,5 m br.; bladskaft angenämt sura, saftiga, ätliga; blomst. gulvit, m. stor o. tät, —5 dm l.; frukt kortskaft. 2. Allm. odl., ofta förvildad vid gårdar. (Sibir., Kina.)

2. **R. undulátum** L. Lik föreg., odl. o. använd som den; bl. starkt vågiga, under kala; fruktskaft av fr:s längd. Som föreg. (Sibirien.)

4. *Koenigia* L.

K. isländica L. **Dvärgsyra.** 7, 8. Låg, späd, 3—7(—10) cm h.; bl. omv. äggrunda, de översta i krets som svepe; blr i knippe, m. små; kalkbl. gulgröna. ⊙ 7, 8. Bar o. våt jord i högfjällen. n. Hrj., Jtl., Lpl., sälls.

5. *Polygonum* L.

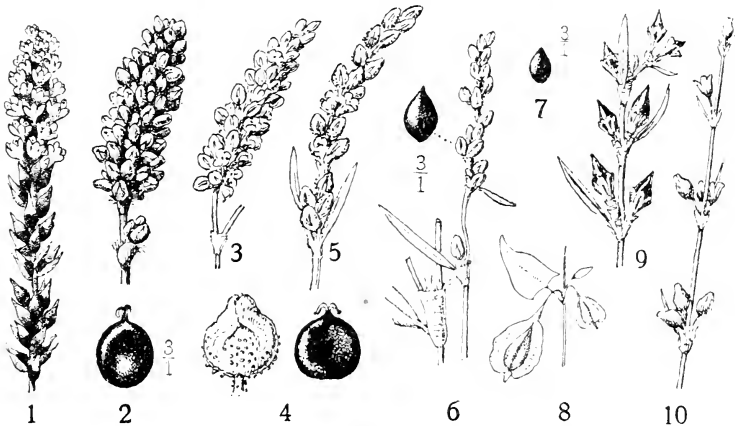

Fig. 144. *Polygonum* 1 *viviparum*, 2 *persicaria*. 3 *nodosum*, 4 *tomentosum*. 5 hydro-piper. 6 *minus*, 7 *foliosum*, 8 *dumetorum*, 9 *Raji*, 10 *patulum*.

- a. Slingerklättrare; bladskaft med tjock bas fäst nedom stipelslidan (*Tineária* Meisn.).
 - b. Kalkflikar sträva, utan hinuköl; stj. kantig; frukt matt; **21**, 4. 15. **convólulus**
 - bb. D:o släta, 3 med bred hinuköl; stj. triud; fr. glansig; **144**, 8, 16. **dumetórum**
- aa. Ej slingr.; bl-skaft invuxet i stipelslidan.
 - b. Blr i axlik ställn. utan skärmb.; **144**, 1—6.
 - c. Stj. enkel med ett ax i toppen; stånd. vanl. 8, stift 3.
 - d. Ax tjockt, utan yngelknoppar; nedre bl:s bas tvär ell. hjärtlik, därpå långt nedlöpande 1. **bistórta**
 - dd. Ax smalt, nedtill med röda yngelknpr; nedre bl:s bas avrund. ell. avsmalnande; **144**, 1, 2. **viviparum**
 - cc. Stj. grenig med ax i grenspets., stånd. 5—6, stift normalt 2.

- d. Bladbas äggr. ell. hjärtl.; st. 5; **16**, 2, 3. **amphibium**
- dd. D:o avsmaln.; st. vanl. 6.
- e. Kalk o. blomskaft med gula körtlar; stipelslidor ej ell. kort hårbräddade; stift vanl. skilda från basen; **19**, 2.
- f. Ax få, tjocka, täta, trubbiga; **144**, 2, delvis långskaftade; frukt rundat äggrund, vanl. bikonkav, glansig; **144**, 4, 4. **tomentosum**
- ff. Ax smala, spetsiga, tätsittande.
- g. Ax rikblmga, ej avbrutna; fr. rundat elliptisk, vanl. bikonkav, glansig; **144**, 3, 5. **nodosum**
- gg. Ax fåblmga, avbrutna; fr. äggform., matt; **144**, 5, 9. **hydrópiper**
- cc. Kalk o. blomskaft kala, släta.
- f. Ax tätblmga, vanl. tjocka, trubbiga; bl. (brett) lansettl.; stipelslidor långt kantfransade; stift ett stycke upp förenade; fr. rundat ellipt., vanl. bikonkav; **144**, 2, 6. **persicária**
- ff. Ax smala, glesa; fr. äggrund, ngt spetsig.
- g. Bl. smalt lans.; stipelslidor långt o. tätt kantfransade; fr. 2—2,5 mm l.; **144**, 6, 7. **minus**
- gg. Bl. näst. jämbreda; stipelslid. kort o. glest hårbräddade; fr. 1,5—1,75 mm l.; **144**, 7, 8. **foliosum**
- bb. Fåblomm. knippen i bladvinklarna (*Ariculária* Meisn.), **145**.
- c. Fr. matt ell. svagt glansig, finstrimm. ell. punkterad.
- d. Blomgrensbl. smärre o. smalare än stjälkens; kalk sambladig blott vid basen; fr. med tre konkava sidor; **22**, 3, **145**, 1—3, 10. **heterophyllum**
- dd. Alla bl. ungefär lika till form o. storlek; kalk sambl. till mitten; fr. med två kullriga o. en konkav sida; **145**, 4, 5, 11. **æquale**
- cc. Frukt slät, glansig.
- d. Frukt dold inom kalken.

- e. Fr. (normalt) plattad, svart; blomgrens bl. lika de övriga; 16, 6, 145, 6. 12. **calcatum**
- ee. Fr. normalt 3-kantig, 3-konkav, brungul; blomgrens bl. små ell. förkrympta; 145, 7, 13. **patulum**
- dd. Frukt utskjutande, 3-kantig, brun; 145, 8, 14. **Raji**

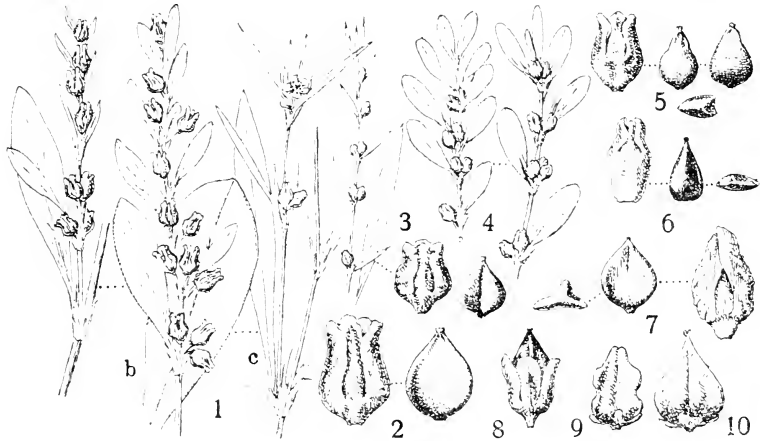

Fig. 145. 1 *Polygonum heterophyllum* (b var. *littorale*, c var. *angustissimum*), 2 dco (kalk o. fr.), 3 dco subspec. *rurivagum*. 4, 5 *aequale*. 6 *calcatum*, 7 *patulum* (kalk o. fr. hos alla ⁴1), 8 *Raji*, 9 *Fagopyrum tataricum*. 10 *F. sagittatum* (alla ²1).

1. **P. bistorta** L. **Stor ormrot.** 0,4—0,8(—1) m h.; bl. under blågrå; ax smalt äggformigt; kalk skär. 2 6, 7. Park., fuktäng., Sk.—Sthlm, sälls.

2. **P. viviparum** L. **Ormrot.** 1—3 dm; ax cylindr.; kalk vit. Fuktäng., n. Sk.—Lpl., allm.

3. **P. amphibium** L. **Grodpilört.** Stj. i vatten omkr. 1 m l., på land kortare, uppstigande; ax avlångt; kalk skär. — f. *aquaticum* Leyss., övre bl. flytande, kala, smalt avlånga; sjöar, åar. — f. *decumbens* Kl. et Richter, mellersta bl. som föreg., de övre lansettl., upprätta, håriga; stränder, diken. — f. *terrestre* Leyss., alla bl. lans., uppr., borsthåriga; stj. ofta upprät, körtelhårig; åkerkanter, vägkanter. 2 7, 8. Sk.—Vb., Öl., Gtl., täml. allm.

4. **P. tomentosum** Schr. (emend. Keru.; *P. lapathifolium* Ait. och de flesta förf., ej L.). **Pilört.** 3—6 dm h., upprät; bl. lansettl.,

kala ell. undertill spindelvävsluddiga; kalk grönvit, säll. rosenröd; fr. svartbrun. ☉ 7—9. Tomter, åkr., stränd., Sk.—Lpl., Öl., Gtl., allm. — f. *incánium* (F. W. Schm., som art) A. et Gr., upprät, låg, spenslig, ogrenad, bl. starkt vitluddiga. — f. *prostrátum* A. et Gr., småväxt, nedligg., grenig, småbladig.

5. **P. nodósum** Pers., Rehb. (*P. lapathifolium* L.?). **Knutpilört.** 0,4—1 m h.; stj. oftast köttröd, purpurfläckig; ledstycken uppsvällda vid basen; bl. brett ell. äggrunt lans., ofta med en svart mittfläck, sidonerverna ofta näst. vinkelräta mot mittnerven; kalk blekt köttröd, stund. utan körtlar, mindre än hos nr 4, liksom frukten (2 mm l.). ☉ 7—9. Stränd., vägkant., Sk.—Uppl.

6. **P. persicária** L. (*P. bifórme* Wg). **Pilört.** Lik nr 5 men spensligare, bl. kala, oftast med svart mittfläck; kalk skär ell. rosenröd; fr. svartbrun. ☉ 7—9. Tomter, diken, stränd., åkr., Sk.—Ång., Öl., Gtl. — f. *agréste* (Fr.) Meisn., småväxt, nedligg., småblad., ax kortare; — f. *depauperátum* Meisn., spenslig, ogrenad, smalbladig hungerform (skild från nr 7 gm fruktformen), ofta blott fingerhög.

7. **P. minus** Huds. (*P. mite* * *strictum* hos Hartm.). **Småpilört.** 1—3(—4) dm h.; bl. 3—10 mm br.; kalk rosenröd; fr. svart. ☉ 7—9. Stränd., dik., Sk.—Vrml. o. s. Vb., Öl., Gtl., mindre allm. \simeq *P. minus* \times *persicaria*, \times *tomentosum*, sälls.

8. **P. foliósium** Lindb. fil. Lik nr 7, 2—3 dm h., bl. omkr. 2—5 mm br. ☉ 7, 8. Stränd. m. m., Dls., Vrml., Dlr., Uppl., Hls., sälls.

9. **P. hydrópiper** L. **Bitterblad, Vattenpeppar.** 3(—5) dm h.; bl. smalt lans., ofta vågiga, av brännande smak; blomställn. ofta med lutande topp; kalk grön med skära ell. vita flikar; fr. mörkbrun. ☉ 7—9. Stränd., dik., Sk.—Jtl. o. Ång., Öl., Gtl., täml. allm.

\simeq *P. hydr.* \times *minus*, \times *tomentosum*, m. sälls.

10. **P. heterophýllum** Lindm. (*P. aviculáre* L., delvis). **Trampgräs.** Stj. uppr. 2—4 dm h., ell. nedligg. 2—7 dm l.; bl. smalt ell. brett lans., vanl. bredast ovan mitten och svagt spetsiga; kalk grön med flikarna brett vit- ell. purpurkantade; fr. rödbrun ell. mörkbrun, säll. svart. ☉ 6—10. Torr mark, sand, vägar, trädor, tomter m. m., hela landet allm. Mycket månggestaltig till storlek, grovlek, bladform m. m.; var. *angustíssimum* (Meisn.), 145, 1 e, bl. jämabrett lans., ledstycken m. fina o. långa, stipelslidor starkt förlängda, fr. smalare; var. *caspitósium* Lindm., tätgrenig med mattlik växt, bl. små, breda;

var. *litorále* (Link) Lindm., 145, 1 b, bl. något köttiga, breda, rundtrubbiga, blr o. fr. stora; havsstränd.; var. *boreále* Lge, grov, nedligg., näst. ogrenad, bl. föga olika; n. Sv.

Subspec. **rurívagum** (Jord.) Boreau, 145, 3, småväxt, upprät, spenslig, smalbladig, ofta rodnande; blr näst. enstaka, fr. hälften mindre. Åkrar, trädor.

11. **P. æquále** Lindm. (*P. aviculáre* L., delvis). **Trampgräs**. Vanl. uppstig. ell. liggande, 1—3 dm h., oftare mattbildande än nr 10; bl. trub., vanl. bredast vid mitten; kalk grön med smalt vitkant, flikar; fr. svartbrun ell. svart. — Som nr 10.

Subspec. **oedocárpum** Lindm., storväxt, stjäklbl. m. större än grenbl., fr. större (3—4 mm l.).

12. **P. calcátum** Lindm. Lik nr 11, men oftast spensligare o. småbladigare, tryckt till marken. ☉ 7—9. Torra, trampade ställen, vägkanter, gator, torg, Sk.—Jtl., Öl., Gtl., mindre allm.

13. **P. pátulum** Bieb. (*P. Bellárdi* hos de flesta förf., ej All.). Upprät, spensl., glesblad., fåblmg; kalk grön, flikar rosenrött kantade, längre än fr. (var. *kitaibelíunum* A. et Gr.). ☉. Tillfällig på barlast o. d. (S. o. mell. Eur., As., n. Afr.).

14. **P. Raji** Bab. Nedligg. med 2—5 dm l. stjätkar; bl. lansettl.; kalk kluven näst. till basen, flikarna brett vit- ell. rödkant. ☉ 7—9. Sand. o. steniga havsstränd., Sk.—Boh. o. Uppl., Gtl., sälls.; N., D. — Den skandinav. formen är »*P. acadíense*» Fernald, som av sin auktor anses vara skild från äkta *P. Raji* (England) gm längre, smalare, ljusare brun frukt.

15. **P. dumetórum** L. **Lövbinda**. 144, 8. Slingrande till 1—2 m:s höjd; bl. pillikt hjärtl.; kalk ljusgrön, insidan o. kölarna vita; fr. svart. ☉ 7. Snår, skogsbryn, Sk.—Vrml. o. Ång., P. lpmk, Öl., mindre allm., norrut sälls.

16. **P. convólulus** L. **Åkerbinda**. 21, 4. Slingr. till 0,5 m:s höjd; bl. som föreg.; kalk grönvit, sträv; fr. svart. ☉ 7—9. Odl. ställ., åkr., Sk.—Lpl., Öl., Gtl., allm.

6. Fagopýrum Moench.

1. **F. sagittátum** Gil. (Polyg. fagop. L.). **Bo(k)vete**. 22, 2, 145, 10. Stj. upprät, omkr. 0,5 dm; bl. pillikt hjärtl.; kalk vit ell. rödlett; fr. mörkbrun med jämna kanter. ☉ 6, 7. Odl., s. Sv., ngn gng förvild. (Mell. As.)

2. **F. tatáricum** Gærtn. (Polyg. t. L.). **Tatarbo(k)vete**. 145, 9.
Lik föreg.; kalk grönvit; fr. mörkgrå, kuölig. Som föreg.

Familj **Chenopodiáceæ**. **Mållväxter**. Sid. 4, 6, 13.

Saftiga, ofta mjöliga örter utan stipler; blr små med foderlik kalk; enfröig frukt; frö platt med ring- ell. urfjäderformigt krökt grodd.

- a. Bladiga örter.
- b. Bl. platta, ej ell. svagt köttiga, av skaft o. skiva.
- c. Frukt inom en 2-5-bladig kalk: 146, 1 3.
- d. Blr tvåkönade.
- e. Blr smvuxna, 2—3 i skärmblands-vinklar utefter långa grenar; kalk vidvuxen frukten, hårdnande: fr. med avfallande lock: 146, 1, . . . 1. **Beta**
- ee. Blr fria, frukt fri inom kalken . . . 2. **Chenopódium**
- dd. Alla ell. en del blr enkönade.
- e. Frukt inom fribladig kalk.
- f. Bl. breda: kalkflikar utan ryggbihang; fig. 146, 2, 3, 2. **Chenopódium**-arter
- ff. Bl. jämbrett lans.; kalkflik:s rygg med tvärlist; 146, 5, 6. **Kóchia**
- ee. Frukt inom och smvuxen med den rörform., hårdnade kalken; 146, 4, 5. **Spinácia**
- ce. Frukt inom två platt hoplagda förblad; de flesta blr enkönade.
- d. Förblad äggr. ell. triangulära, fria; 146, 6, 7, 3. **Átriplex**
- dd. D:o från kilform. bas tvåhorniga, nedtill smvuxna; 146, 8, 4. **Obiône**
- bb. Bl. oskaftade, trinda ell. halvtrinda, köttiga.
- c. Bl. utan tornudd.
- d. Kalkflik. med taggform. ryggbihang; 146, 11, 7. **Bássia**
- dd. D:o utan ryggbihang; 146, 10, 8. **Suæda**
- ce. Bl. tornuddiga; kalkflik. med ryggbihang; 146, 12, 9. **Sálsola**
- aa. Bladlös havsstrandsört med ringlat ledad stjälek; blr insänkta; 1, 4, 10. **Salicórnía**

1. **Beta** L. **Beta**.

B. vulgáris L. Stj. grov, 0,5—1 m; upprät ell. nedligg.; rosett-bl. från nedlöpande bas hjärtligt äggr., m. ell. m. vågiga; blr gröna.

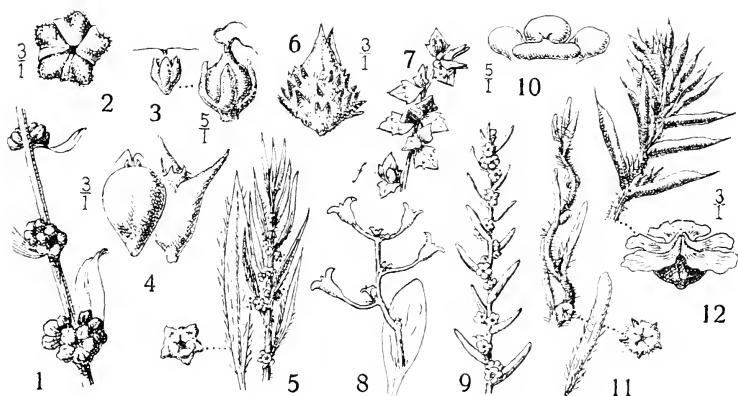

Fig. 146. 1 *Beta vulgaris* var. *perennis*, 2 *Chenopodium album*, 3 *C. bonus* Henricus, 4 *Spinacia*, 5 *Kochia scoparia*, 6 *Atriplex litorale*, 7 *A. patulum*, 8 *Obione pedunculata*, 9 *Sueda maritima*. 10 d:o (kalk o. fr.). 11 *Bassia hirsuta*, 12 *Salsola kali* (med kalken i fruktmognad).

— 1. var. *perennis* L. (*B. maritima* L.), *Strawbeta*, 2 med trüg palrot, nedligg. stjälkar, långa enkla grenar: blr 1—2 i varje skärmbladsvinkel; havsstränd., västkusten sälls., även amorst. tillfällig på barlast. — 2. var. *esculenta* (Salisb.) Richter-Gürke, kulturform ⊙ med tjock, köttig, ätlig palrot, upprät stj., blomst. tät; omfattande var. *rubra* (L.), *Rödbeta*, var. *altissima* (Rössig), *Socketbeta* m. fl. — 3. var. *cicla* L., *Mangold*, kulturform, lik nästföreg. var., ⊙ ell. ⊙⊙, men roten hårdare, bladskaft o. mittnerv förtjockade, ätliga. (Kulturformerna härstma från var. *foliosa* Ehrenb. från Orienten.)

2. *Chenopodium* L. Målla.

- a. Ört aromatiskt luktande, fint körtelhårig.
 b. Bl. buktigt bredflikiga, flikar tandade; blomställn. glesa, yviga, toppen bladlös, 147, 2, 1. **botrys**
 bb. Bl. grunt vassflik. ell. hela, tand. ell. helbrädd.; blomst. smala, axlika, toppen bladig, 147, 1, 2. **ambrosioides**
- aa. Ört luktlös ell. stinkande, kal ell. gråmjölig.
 b. Kalk vid fruktmogn. köttig, röd, blomgyttr. hallonlika; bl. kala, ej mjöliga, spjutlikt 3-flik. ell. triangulära; 2, 2, 147, 9, 10, 148, 1.
 c. Bladkant hel ell. näst. hel; övre blomgyttr. i bladlöst ax 15. **capitatum**
 cc. D:o flikigt tand.; alla gytr. med skärmbl. 16. **foliosum**

- bb. Kalk vid fruktmognaden oförändrad.
- c. Åtm. nedre bl. flikigt tandade ell. buktflikiga.
- d. Bl. kala, glansiga, de flesta med hjärtl. bas; **147, 3**, 3. **hýbridum**
- dd. Bladbas rundad ell. kilformig.
- e. Bl. åtm. som äldre kala, glansiga.
- f. Stånd. 5; frö vågrätt liggande.
- g. Nedre bl. spjutlikt triangulära ell. rombiska, grunt tand.; lång toppställd blomställn. av uppräta ax; **147, 4**, 4. **úrbieum**
- gg. D:o rombiskt äggr., starkt fliktand.; blomst. korta, yviga, rundade; **147, 5**, 5. **murále**
- ff. Stånd. i de flesta blr 2—3; de flesta blrnas frö stående på kant; bl. från kilform. bas spjutlikt äggr., djupt fliktand.; toppställd blomst.; **5, 1, 7, 3, 147, 11**, 13. **rubrum**
- cc. Bl. matta (åtm. undertill och som unga), mjöliga.
- f. Undersidan ljus blågrå; blomst. korta, axlika; **148, 5**, 12. **glaucum**
- ff. Undersidan ej ell. föga blekare.
- g. Nedre bl. ägggrunda ell. äggrunt rombiska, m. e. m. flik. ell. grovtand.
- h. D:o normalt dubb. så långa som breda; bas spetsig. 7. **album**
- hh. D:o normalt lika breda som l.; bas brett kilform. ell. näst tvär; blomställn. glesa, yviga; **147, 6**, 8. **opulifólium**
- gg. D:o smalt spjutlika med rundade basflikar o. topp; övre bl. avlånga, hela, helbrädd.; **147, 7**, 9. **serótinum**
- cc. Bl. hela, helbräddade.
- d. Bl. smalt lansettlika; **148, 2**, 6. **leptophyllum**
- dd. Åtm. nedre bl. breda.
- e. Bl. triangulära ell. spjutlika, ej ell. glest mjöliga; lång toppställd blomställn.; **147, 8**, 14. **bonus Henricus**

ee. Bl. med avsmalnande bas.

f. Bl. kala, äggr.; lång toppställd

blomst.; **148**, 3, 10. **polyspérnum**

ff. Bl. klibbigt mjöl., rombiskt äggr.;

blomst. kort, tjock; **148**, 4, . . . 11. **vulvária**

Fig. 147. Chenopod. (bl., $\frac{1}{2}$) 1 ambrosioides, 2 botryoides, 3 hybridum, 4 urbicum, 5 murale, 6 opulifolium, 7 serotinum, 8 bonus Henricus, 9 foliosum, 10 capitatum, 11 rubrum.

1. **C. botrys** L. **Ek-målla**. Omkr. 3—5 dm h. ☉. Hamnar. avlastningsplatser o. d., tillfällig, sälls. (S. Eur. o. andra varma länder.)

2. **C. ambrosioides** L. **Citron-, Temmålla**. Omkr. 3—5 dm h., 24. Som föreg. (Trop. Amer.)

3. **C. hybridum** L. **Lönnmålla**. Vanl. 5—7 dm h.; sparsamt grenig, ljusgrön, glesbladig, bl. omkr. 1 dm l.; blomställn. gles, yvig. ☉ 7—9. Tomter, trädgårdsland, Sk.—s. Nrl., Öl., Gtl., mindre allm. Giftig.

4. **C. urbicum** L. **Bymålla**. Omkr. 3—5 dm h., nedtill (få-) grenig, ljusgrön, tät- o. storbladig; frön m. små (0,7—1 mm). Som föreg., men sällsyntare. — var. *intermedium* Koch, bl. smalare, djupt fliktandade.

5. **C. murale** L. **Gatmålla**. Oftast 2—3 dm h., rikt grenig, mörkgrön, svagt illalukt., tätblad., oftast mer småbladig än nr 3 o. 4; frön 1,5 mm br. ☉. Som nr 4.

6. **C. leptophyllum** Nutt. **Smalmålla**. Omkr. 5 dm h.; bl.

m. kortskaft., blott de nedersta m. säll. fåtand.; undersidan oftast gråmjölig; blomst. gles, yvig. ☉. Tillfäll. införd. (Amer.)

7. **C. album** L. **Vit-, Svinmålla.** Oftast 3—5 dm h., spenslig, glest förgrenad; översta bl. oftast smala, hela, helbrädd., mer långskaft. än nr 6, nedre bl. månggestaltiga; ätlig, av mild lukt. ☉. All odl. mark. hela landet ymnig. Mycket formrik art; vanligast äro: var. *spicatum* Koch, m. e. m. vitmjölig, blomgyttringar axligt hopflytande (den allmunde formen, därför kallad var. *linnaeanum* Beck); var. *glomerulosum* Peterm., Hartm. m. fl., mindre mjölig, blomgyttr. tydligt skilda, ofta m. små o. långskaft.; var. *viride* (L., som art) Wg, mörkgrön, kal (blott som ung mjölig), blomgyttr. vanl. långskaft., åtskilda.

8. **C. opulifolium** Schrad. **Olvonmålla.** Omkr. 3—6 dm h., nedtill långgrenig, småbladig, ljus blågrön; lik bredblad. former av *C. album* var. *glomerulosum*, men obehagligt luktande. ☉ 7—9. Tomter, vägar, barlast, tillfäll. o. sälls. (S. Eur. o. andra varma länder.)

9. **C. serotinum** L., Huds. (*C. ficifolium* Sm.). **Fikonbladmålla.** Som föreg., men bl. 3—4 ggr längre än sin bredd. Som föreg. (S. Eur., n. Afr., As.)

10. **C. polyspermum** L. **Fiskmålla.** Stjälkar vanl. mer ligg. o. uppstig. än föreg. arter; bl. ljusgröna, ofta starkt röda. ☉ 7—9. Tomter, åkrar m. m., Sk.—Mpd, Öl., Gtl., mindre allm. — Huvudformen har trubbd. bl. o. långa, glesblmga knippen i bladvinklarna; var. *acutifolium* (Sm., som art) Becker, bl. spetsiga; blomställn. korta, så tätblmga att huvudaxeln döljes; 148, 3.

11. **C. vulvária** L. **Stinkmålla.** Vanl. 1—2 dm l., ofta utbredd på marken ell. uppstig., gråaktig, starkt illalukt. likt sillake (av trimetylamen). ☉ 7—9. Gator, gårdar, barlast, Sk.—Hls., sälls.

12. **C. glaucum** L. **Blåmålla.** 1—3(—4) dm, ligg. ell. uppstig.; bl. ovan gröna, under blågrå, avlånga, grunt buktflik. Som nr 11, Sk.—s. Nrl., Öl., Gtl., mindre allm.

13. **C. rubrum** L. **Rödmålla.** Högväxt (1 m), oftast rikbladig o. mycket grenig, toppar o. blomställn. vanligen rodnande; ätlig, av mild lukt. ☉ 7—9. Odl. o. gödslade ställen, gator, gårdar, Sk.—Nrl., Öl., Gtl., mindre allm.

14. **C. bonus Henricus** L. **Lungrot.** Stjälkar flera, 3—7 dm h., vanl. enkla; bl. tunna, ätliga; blomställn. över 2 dm l. 26—8. Gård., gat. o. d., Sk.—Mpd, Öl., Gtl., i s. o. mell. Sv. täml. allm.

15. **C. capitatum** Aschers. (Blitum c. L.). **Topp-bärmålla.** 2—3 dm h., få- o. långgrenig; bl. mest triangulära. ☉ 7, 8. Gat., gård., sälls. i s. o. mell. Sv.

16. **C. foliosum** Aschers. (Morocárpus fus Moench, Blitum virgatum L.). **Bärmålla.** Lik nr 15, men bladig till toppen; bladbas oftast spetsig. Som nr 15. Sk.—Ång., Öl., Gtl. — var. *chenopodioides* (Blitum c. L.) Hartm., fruktgyttr. gröna, saftlösa.

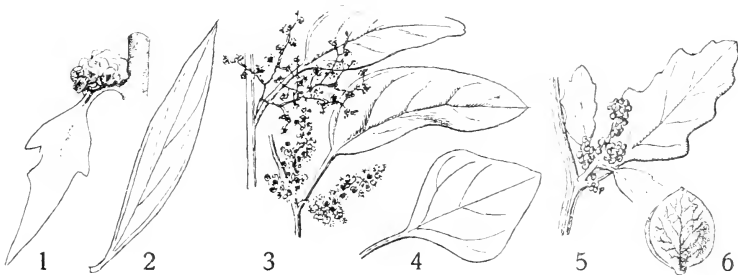

Fig. 148. 1 *Chenopod. foliosum*, 2 *leptophyllum*, 3 *polyspermum* (överst, och där under var. *acutifolium*), 4 *vulvaria*, 5 *glaucum*, 6 *Atriplex hortense* (fruktskärmar).

3. *Atriplex* L. Sid. 27, 28: 38, 6.

Nr 11 av A. Hülphers.

a. Fruktskärmar fria ned till sitt fäste, tunna, örtart., släta, platta, helbrädd., 148, 6; blr ♂, ♀, ♀ på samma planta.

b. Bl. å båda sidor gröna; 150, 1, 1. *hortense*

bb. » ovan gröna, under gråfjälliga; 150, 2, 2. *nitens*

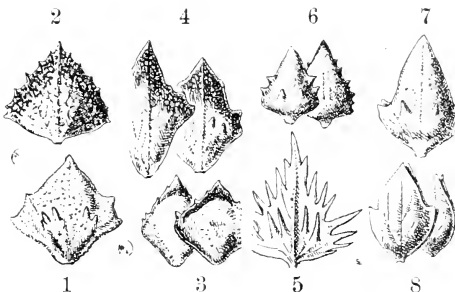

Fig. 149. *Atriplex* (fruktskärmar, torra, ^{2/1}) 1 *arenarium*, 2 *roseum*, 3 *glabriusculum*, 4 *tataricum*, 5 *hastatum*, 6 *hastifolium*, 7 *patulum*, 8 *pat. var. oblongifolium*.

aa. Fruktskärmar hopvuxna vid basen; blr ♂ o. ♀ sam- (ell. mång-)bygg.

b. D:o med slutl. uppsvälld, hårdnande, brosk-artad bas.

- c. Bl. kort- ell. oskaft.; örtfärg gråvit; blomställn. kort axlika, bladiga; fruktskärmar kvadratiske ell. rombiska. med tvära ell. klunna sidohörn; **149, 1, 150, 5,** 3. **arenarium**
- cc. Bl. långskaftade.
- d. Örtfärg gråaktig ell. gråvit; blomställn. kort axlika, bladiga; fr-skärmar brett triangul. med brett äggr. bas. småtand., nätådriga; **149, 2, 150, 4,** 4. **róseum**
- dd. Bl. åtm. ovan gröna: blomställning axlik, toppställd, upptill bladlös.
- e. Fr.-skärmar äggr. ell. rombiska, ofta 3-flik., nätådr.; bl. äggrunt triangul., stund. svagt spjutlika, djupt buktflik. o. bukttandade; **149, 4, 150, 6,** 5. **tataricum**
- ee. D:o kvadratiske ell. äggrunt kvadr., tand., släta; bl. spjutlikt triangul., grunt o. grovt flik. ell. ojämnt bukttand.; **149, 3, 150, 3,** 6. **glabriusculum**

Fig. 150. *Atriplex* (bl., förminsk.) 1 *hortense*, 2 *nitens*, 3 *glabriusculum*, 4 *roseum*, 5 *arenarium*, 6 *tataricum*, 7 *hastatum*, 8 *hastifolium*, 9 d:o var. *integrum*, 10 *deltoideum*.

- bb. Fruktskärmar örtartade, stundom köttiga.
- c. D:o smalflikiga, ljusgröna, kala, upphöjt nerviga; **149, 5, 150, 7,** 7. **hastatum**
- cc. D:o småtand. ell. helbrädd., omärkligt nerviga; **149, 6—8.**

d. D:o fätandade, mjuka: åtm. de nedre bl. (bredare ell. smalare) äggr., triang. ell. spjutlika.

e. Örtfärg mörk- ell. grågrön: fruktmognad om hösten.

f. Nedre bl. med näst. tvär bas.

g. D:o triangulära med breda, ej utskjut. basflikar o. en mindre flik (tand) på dessas nederkant; blomställn. rik- o. långgrenig, vipplik; **150**, 10,

8. **deltoidéum**

gg. D:o spjutlika med utstående, hela basflikar: blomställn. axlik med korta sidogrenar; **149**, 6, **150**, 8, 9,

9. **hastifólium**

ff. D:o med kilform. ell. äggr. bas, smalt äggr. ell. lans., med två framåtrikt. basflikar (ell.

hela); **149**, 7, 8, **151**, 10. **pátulum**

ee. Örtfärg ljus. gulnande; fruktmogn. om sommaren; bladbas brett kilform.: **152**,

11. **præcox**

dd. Fruktskärmar mångtand., fasta, slutl. ngt hårda, stund. långspetsade; bl. jämbreda eller jämbrett lans.; **146**, 6, 12. **litoräle**

1. **A. horténse** L. **Trädgårdsmålla**. Upprät, omkr. m-hög; nedre bl. brett triangul., näst. helbrädd., de mellersta avlånga, spjutlika; blomgyttr:ar i ax, saml. till vippa. ☉. Odl. för de ätl. bl., stund. självsädd. (Mell. As.)

2. **A. nitens** Schkuhr. **Glansmålla**. Lik föreg.; nedre o. mell. bl. avlånga ell. triang. med tvär ell. spjutl. bas. ☉. Tillfäll. vid hamnar m. m. (Sydö. Eur.)

3. **A. arenárium** Woods (*A. farinósum* Dum., ej Forsk.; *A. sabulósum* Rouy; »*A. laciniátum*» hos flera förf.). **Gråmålla**. Nedligg. ell. uppstig. till 2—3 dm, utspärrat grenig. ☉. Som föreg. (V. Eur.)

4. **A. róseum** L. **Silvermålla**. Upprät, 3—5 dm h., utspärr. grenig. ☉. Hamnar, tomter, Sk.—Uppl., Öl., sälls.

5. **A. tatáricum** L. (*A. laciniáta* L., delvis). **Axmålla**. Upprät, omkr. 0,5 m; örtfärg vanl. grågrön, bl. under oftast silvergrått skimrande. ☉. Som nr 4, tillfällig.

Fig. 151.
Atriplex patulum (bl. 1/2).

Fig. 152.
Atr. præcox.
(bl. 1/2).

6. **A. glabriusculum** Edmonst. (A. Babingtonii Woods). **Kustmålla**. Upprät, 3—5 dm h., ell. nedligg., grov, rikbladig, utspärr. grenig, i början gråfjällig, sedan mörk- ell. blågrön; fruktskärmar slutl. vid basen svartnande. ☉. Havsstränd., Boh.—Sk.—(Uppl.), mindre allm. men ställvis ymnig.

7. **A. hastátum** L., Wg (A. laciniata L., delvis; A. calothéca Fr.). **Flikmålla**. Vanl. upprät, 3—5(—8) dm h., oftast rent grön, kal; bl. starkt spjutl., ofta även de övre. ☉ 7—9. Havsstr., hamnplatser m. m., Sk. o. sydl. landsk. flerest., Öl.; f. ö. tillfällig till n. Vb.

8. **A. deltoidéum** Bab. (A. latifolium, var., hos de flesta förf.). **Vippmålla**. Upprät, grov, ända till 1 m h., oftast storblad.; bl. mörkgröna, tidigt rodnande ell. gulnande; blomställn:s sidoax talrika, förlängda, ofta greniga, stund. bågböjda, i början gråfjälliga; fruktskärmar vanl. äggrunt triangul., mindre starkt spjutlika än hos nr 9, varier. till storl., tandning och ryggflikar. ☉ 7—9 (fr.). Havsstränd., diken, fuktig odl. mark, komposter m. m., Sk.—Vrml. o. Vb., Öl., Gtl.; förbland. med nr 9. — var. småblad., nedligg. på havsstränder (hungerformer? ännu outhärliga).

9. **A. hastifolium** Salisb. (A. latifolium Wg; A. hastátum hos talr. förf., ej L.). **Spjutmålla**. Uppr., vanl. lägre o. spensligare än nr 8, mörkgrön; fruktskärmar normalt triangul., m. e. m. spjutlika (varier. som hos nr 8). ☉. Som nr 8, måh. mindre allm. än den. — var. på havsstr. som nr 8 (outhärliga former). — var. *integrum*, 150, 9, bl. triangul., näst. helbrädd.

10. **A. pátulum** L. **Gårdmålla**. Uppr. ell. nedligg., spenslig, ofta mycket lång- o. fingrenig, mörkgrön; fruktskärmar 4—6 mm l., från äggr. (ell. brett kilform.) bas spjutlika, mera säll. hela, äggrunt triangul., var. *oblongifolia* (W. K.) Westerl., 149, 8; stund. bladlikt utväxande, släta. ☉ 7—9 (fr.). Tomter, väggkant., stränd., Sk.—Vb., Öl., Gtl., allm. — var. *sarcophyllum* Neum. et Ahlfv. (var. *crassum* M. et K.?), m. grov, nedligg., bl. köttiga, vanl. oflikade; havsstränd., även odlingar nära kusten, ätm. till Uppl.

* **erectum** Huds. (A. pat. var. er. Lge), upprät, oftast mer bredbladig än nr 10; fruktskärmar, 146, 7, kortare, föga större än frukten, 2—5 mm l., rutformiga, spjutl., tandade, på ryggen knöliga.

11. **A. præcox** Hülphers n. sp. **Brådmålla**. 152. Upprät, 1—3 dm h., nedre grenar långa, utspärr., övre gr. uppåtrikt. av huvudstj:s längd; bl. ljusst blågröna, tidigt rod. ell. guln., tjocka, köttiga, kala; hjärtbl. ofta kvarsitt. efter blomn.; nedre o. mell. stjälkbl.

från kilform. bas triangul. ell. smalt rombiska, sidhörnen med en kort, uppåtrikt. flik, f. ö. vanl. helbrädd.; övre bl. lans. ell. äggrunt lans.; blomställn. enkelt axlik, nära 1 dm l., blott nedtill bladig; fruktskärmar köttiga, triangulärt äggr. med ngt kilform. bas, oftast helbrädd., med ell. utan ryggeknlölar; blomning i juni, fruktmognad i juli (ngu gng en andra generation på hösten). Havsstränd., Sk.—Boh. o. Mpd, Öl., Gtl. (Finl.; Vita havet). — Jfr närmast *A. leve* C. A. Mey. i Led. Fl. alt. (Utg.)

12. **A. litorale** L. **Strandmålla**. Uppr., vanl. 2—3 dm h., grenar uppräta; bl. köttiga, stund. näst. tråds mala, halvtrinda; blr i toppställda ax: fruktskärmar starkt mjöliga. ☉ 7—9 (fr.). Havsstränd., Sk.—Boh. o. Ang., Öl., Gtl., allm. — var. *serratum* (Huds., som art) M. et K., bl. 5—15 mm br., taudade; s. Sv., mindre allm.

4. **Obióné** Gärtn. 146, 8.

O. pedunculata Moq. (*Atriplex p. L.*, *Hálimus p. us Wallr.*). **Saltmålla**. Omkr. 10—15 cm h., grenig från basen, gråaktig, ofta nedligg. ☉ 7—9. Havsstrandsängar, Boh.—Kalm., Öl., Gtl., sälls.

5. **Spinácia** L. 146, 4.

S. oleracea L. Spenat. 2—3 dm h. ljusgrön, mjuk, saftig, bl. ätliga. ☉ Allm. odl. i två former: 1. *spinosa* (Moench), frukt:s kalk 2—4-tornig, 2. *inermis* (Moench), frukt oväpnad; bladbas avsmaln. eller spjutlik. (Från Orienten.)

6. **Kóchia** Roth. 146, 5.

K. scoparia Schrad. (*Chenopod. s: a L.*). **Kvastmålla**. 0,5—1 m h., upprät, månggrenig; bl. tilltryckt silkes hår. o. kanthåriga; örtfärg stund. röd. ☉ 7—9. S. Sv., tillfäll. införd. (S. Ryssl., v. As.)

7. **Bássia** All. 146, 11.

B. hirsuta Aschers. (Sálsola h. L., *Kóchia* h. Nolte). **Luddmålla**. 1—3 dm h., upprät, mjukluden; stj. vid mognaden vågböjd; blr gulgröna. ☉ 7(—8). Havsstrandsäng., s. Öl., numera m. sparsam.

8. **Suæda** Forsk. 146, 9, 10.

S. maritima Dum. (*Chenopod. m: um L.*). **Saltört**. 2—3(—5) dm h., grenig från basen, stund. liggande; örtfärg blågrön, ofta rosenröd. ☉ 7—9. Havsstränd., v. Sk.—Boh., Öl., Gtl., täml. sälls.; tillfällig på barlast till Ång.

9. *Salsola* L. 146, 12.

S. kali L. Sodaört. 1—2 dm h., från basen slutl. långgrenig; bl. 1—3 cm l., grågröna, med gulaktig tornudd; blr o. frukter vit-ell. rödaktiga. ☉ 7—9. Havsstränd., Boh.—Sdml., mindre allm.

10. *Salicornia* L. 1, 4.

S. herbacea L. Glasört. 1—2 dm h., upprät, enkel ell. utspärrat grenig, grågrön ell. brungrön, rodnaude. ☉ 7—9. Havsstränd., Boh.—Uppl. samt h. o. d. vid Bottn. viken, Öl., Gtl., mindre allm. — var. *stricta* (Willd.) C. F. W. Mex., högre (—3 dm), grenar upprätta (var. *biennis*» A. Afz.).

Familj Amarantaceæ.

Amarantus L.

Fig. 153. *Amarantus* (frukt o. kalk, $\frac{3}{4}$) 1 *caudatus*, 2 *hybridus*, 3 *retroflexus*, 4 *spinosus* (även tornar), 5 *albus*, 6 *angustifolius*, 7 *lividus*, 8 *crassipes*.

- a. Med bladlöst ax i toppen (jänte kortare ax i bladvinkla); kalkbl. o. stånd. 5; förblad tornuddiga.
- b. Bladvinklar utan tornar; de enskilda blomgyttra med både ♂ o. ♀ blr.
- c. Toppax långt, smalt cylindr., skilt från sidoaxen.
- d. Toppax tätblmgt: förblad längre än blmn.
- e. Toppax av rundade blomgyttrar; ♀ kalkbl. av fruktens längd, breda, delvis täckande varandra; **153, 1**, 1. *caudatus*
- ee. D:o av avlånga gytr.; ♀ kalkbl. kortare än fr., till basen åtskilda; **153, 2, 154, 1**, 2. *hybridus*
- dd. Toppax spensligt, flerböjt, få- o. glesblmgt; förblad av blmns längd, med m. bred bas o. kort tornudd, **154, 5**, 3. *dubius*
- ce. Alla ax saml. till en tät o. tjock, spolförmig o. flikig ställning i toppen; ♀ kalkbl. tunglika; trub. med udd, längre än frukten; **153, 3, 154, 4** *retroflexus*

- bb. Bladvinklar med 2 starka tornar; blomgyttr. vanl. enkönade, de nedre i ett ax ♀, de övre ♂; förblad ej längre än blmn: ♀ kalkbl. tunglika, spetsiga; **153, 4; 154, 3, 5. spinosus**
- aa. Med korta ax ell. gyttringar i bladvinklarna; blomdelar 3—(2—4)-taliga.
- b. Förblad tornuddiga, längre än blmn; **153, 5; 154, 4, 6. albus**
- bb. D:o lika kalkbladen ell. föga längre, dolda mell. blrna.
- c. Blomgyttr:nas ledstycken fina, örtartade; kalkbl. 3; frukt näst. slät.
- d. ♀ kalkbl. gröna, fasta, längre än frukten . . . **7. blitoides**
- dd. D:o överväg. hinnakt., vita, kortare än fr.
- e. Bladspets smal, ej uruopen; frukt med lock; **153, 6; 154, 6, 8. angustifolius**
- ee. D:o bred, trubbd. ell. tvär, uruopen; frukt öppnad; **153, 7, 154, 8, 9. lividus**
- cc. Blomställn:s grenar förtjockade, hårdnande, och en del blr inklämda i deras vinklar; kalkbl. 4(—5); frukt ryukig; **153, 8, 154, 7, 10. crassipes**

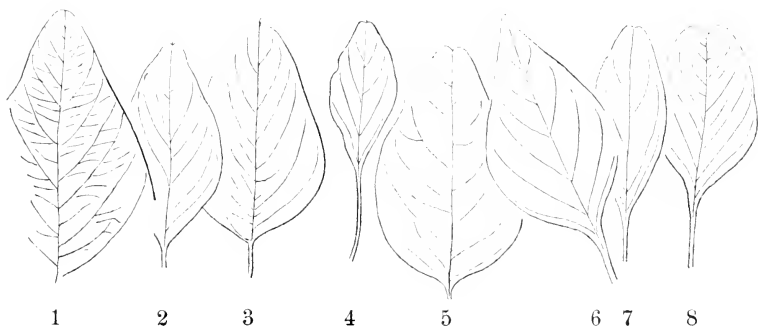

Fig. 154. *Amarantus* (bl. $\frac{2}{3}$ s) 1 hybridus, 2 retroflexus, 3 spinosus, 4 albus, 5 dubius, 6 angustifolius, 7 crassipes, 8 lividus.

1. *A. caudatus* L. Rävsvans. Örtfärg ofta rodnande ell. blodröd; blomställn. gulgrön, gul ell. purpurröd; toppax (hos odl. ex.) hängande. Förvild. ur trädg. (Indien m. m.)

2. *A. hybridus* L. (**hypochondriacus* (L., som art) Thell.). M. variabel prydnadsväxt, stund. förvildad ur trädg.; stj. glesluddig; blr gröna ell. röda. (Trop. Amer.)

3. *A. dubius* Mart. (*A. tristis* Willd., ej L.). Örtfärg grön; blr grönakt. vita. Tillfäll. införd. (Trop. Amer.)

4. *A. retroflexus* L. Stj. tätluddig; örtfärg blekgrön, blomställn. vit-

grön ell. gulgrön. Trädgårdsland, åkrar, tillfäll. införd, flerstädes beständig, Sk.—Göteb. o. Sthlm, Mpd, Gtl. (Nordam.)

5. *A. spinosus* L. Stj. vanl. rödaktig, kal: blr gröna. Tillfäll. införd, fabriksstomter m. m. (Kulturv. i tropik.)

6. *A. albus* L. (*A. græcizans* L., delvis). Smäväxt, spensl., utspärr. grenig, kal; bl. små, tunna. Som nr 3.

7. *A. blitoides* S. Watson. Nedligg., smäväxt, utspärr. grenig från basen; bl. fasta: blr gröna ell. rödakt. Som nr 3.

8. *A. angustifolius* Lam. var. *silvester* Thell. (*A. blitum* L., delvis; *A. silvestris* Desf.; *A. viridis* flera förf., ej L.). Upprät ell. uppstig., omkr. 3(—5) dm; stj. ofta rödaktig; bl. tunna; ört- o. blomfärg gulgrön, olivgrön ell. rodnande. Odlingsland, grus m. m., tillfällig. (Sydeur.)

9. *A. lividus* L. var. *ascendens* (Lois., som art) Thell. (*A. viridis* L., delvis, *A. blitum* L., delvis, och skandinav. förf.). Nedligg. ell. uppstig.; örtfärg grön, bl. ofta med en ljus ell. mörk mittfläck; blr grönvita. ☉ 7—9 (fr.). (Gator, tomter. sydl. landsk., sälls.; f. ö. tillfällig, Sthlm, Mpd. (Eur.)

10. *A. crassipes* Schlecht. Stj. uppstig., flerböjd, grov, 3—4 dm h.; örtfärg blekgrön. Som nr 3.

Familj Portulacæa.

Montia L. Sid. 5; 6, 2, 155.

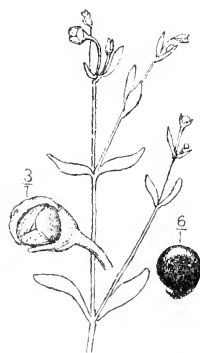

Fig. 155. *Montia lamprosperma*.

1. **M. lamprosperma** Cham. (*M. fontana* L., delvis). **Käll-lånke.** 6, 2, 155. Späd, mjuk, uppr., omkr. 1 dm h., ljusgrön, tidigt gulnande; frön (blå-)svarta, fint rutiga, glansiga. ☉ 6, 7. Källkanter, sjöstrand., vattengrop., Sk.—Lpl., Öl., Gtl., mindre allm. — f. *rivularis* Boenn. (C. C. Gmel., som art, em. Aschers.; f. *boreo-rivularis* Lindb. f.), störväxt, storblad., ständ. grön; sidoskott övernående blomställn. i toppen; i bäckar.

2. **M. verna** Neck. (*M. minor* C. C. Gmel., em. A. et Gr.; *M. font.* L., delvis). Lik föreg.; frön sotsvarta, fint taggvårtiga, alldeles glanslösa. Som föreg., Sk., Bl., Sm., Boh.

Familj Caryophyllæa.

a. Med foder o. krona.

b. Foder friblad.; kronbl. kort- ell. oskaftade (*Alsinoideæ*).

c. Utan stipler; kronbl. vita.

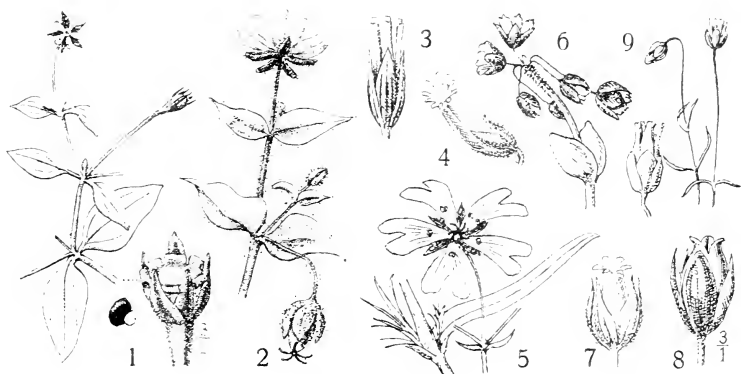

Fig. 156. 1 *Moehringia trinervia*, 2 *Malachium*, 3 *Stellaria graminea* (fr. ³ 1), 4 *Cerastium cæspitosum* (fr. ³ 1), 5 *Cer. arvense*, 6 *Holosteum*, 7 *Arenaria serpyllifolia* (fr. ³ 1), 8 *Alsine stricta* (fr.), 9 *Sagina Linnæi*.

- d. Frö med bihang (karunkel) vid fröärrret; stift 3, fröhusflikar 6, kronbl. hela; **156, 1, 162, 7, 9. Moehringia**
- dd. Frö utan karunkel.
- e. Kronbl. tvåkluvna.
- f. D:o kluvna till basen.
- g. Stift 3, fröhusflikar 6; **156, 3, 1** **1. Stellaria**
- gg. " 5, " 5 (tvätand.); **156, 2, 2. Malachium**
- ff. Kronbl. grunt kluvna; stift 5 (säll. 3—4), fröhusflikar 10 (säll. 6—8); **156, 4, 5, 160, 3, 3. Cerastium**
(Se även *Stellaria holostea*.)
- ee. Kronbl. hela (ell. stund. urnupna, *Alsine biflora*).
- f. D:o tandade; blr i flock; stift 3, fröhusflik. 6; **156, 6, 4. Holosteum**
- ff. D:o helbrädd.; (2-sidigt) knippe.
- g. Stift 3, fröhusflik. 6; **156, 7; 162, 6, 8. Arenaria**
- gg. Stift o. fröhusflik. av samma antal.
- h. D:o 3.
- i. Bl. breda, köttiga, **162, 1, 7. Honckénya**
- ii. Bl. trådsmla, **156, 8; 162, 2—4, 6. Alsine**
- hh. Stift o. fröhusflik. 4 ell. 5, **156, 9, 161, 5. Sagina**

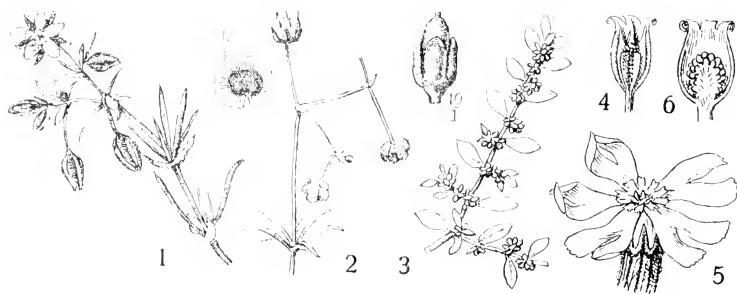

Fig. 157. 1 Spargularia camp., 2 Spargula vernalis (med frö), 3 Herniaria (med frukt), 4 Viscaria vulgaris (fröhus i längdsn.), 5 Melandrium album, 6 dess fröhus i längdsn.

- cc. Med hinnaktiga stipler.
- d. Bl. motsatta ell. i krets; fröhus.
- e. Stift inbördes fria; bl. motsatta.
- f. Stift 5; kronbl. vita; **157**, 2, . . . **10. Spérgula**
- ff. » 3; » skära; **157**, 1, **162**, 8, 9, . . . **11. Spérgulária**
- cc. Stift 1 med 3 märken; bl. 4 i krets; kronbl. små, vitgröna . . . **12. Polycárpon**
- dd. Bl. strödda; m. små blr i gytt; nöt.
- e. Kronbl. m. små, vita; märken 3 utan stift . . . **13. Corrigiola**
- cc. D:o ersatta av hårfina fjäll; märken 2; **16**, 1, **157**, 3, . . . **14. Herniária**
- bb. Foder samblad., kronbl. oftast långskaft., vita ell. rosenröda (*Silenoídeæ*).
- c. Stift 5, fröhusflikar 5 ell. 10.
- d. D:o 5; utan bikrona (se även *Silene viscosa*); fod. djupt klivet . . . **16. Agrostémma**
- dd. Med bikrona; fod. grunt klivet.
- e. Fröhus nedtill 5-rumm.; kronbl. hela; **157**, 4, . . . **17. Viscária**
- cc. Fröh. enrummigt.
- f. Kronbl. smalt 4-flik., **158**, 1, . . . **19. Lychnis**
- ff. » 2-flik.; **157**, 5, 6, . . . **20. Melándrium**
- cc. Stift 3; fröhusflikar 6; **158**, 2, . . . **18. Siléne**
- ccc. » 2; » 4.
- d. Foderbas ej omgiven av förblad.
- e. Utan bikrona.
- f. Fod. klockform.; kronbl. med kort, brett skaft; **158**, 3, . . . **21. Gypsóphila**
- ff. Fod. med trång mynn., 5-kölat; kronbl. långskaft.; **158**, 4, . . . **23. Vaccária**

- ee. Med bikrona: fod. cylindr. 25. *Saponaria*
 dd. Foderbas omgiven av förbl.: bikrona 0.
 e. Fod. örtartat, cylindr.: blomställn:-
 skärmb. örtart.: 158, 5, 163, 9, . . . 24. *Dianthus*
 ee. Fod. hinnakt., svagt 5-kantigt: blom-
 ställn. inom ljusbruna. troskart.
 svepebl.: 158, 6, 22. *Tunica*
 aa. Med kalk (cell. foderbl., men inga kronbl.).
 b. Frukt fröhus inom 4 ell. 5 fria bl., arter
 av *Stellaria*, *Cerastium*, *Sagina*.
 bb. Frukt nött inom kalkens samblad., hårdnande
 bas: 5, 2, 25, 3, 15. *Scleranthus*

1. 158, 1 *Lysichitoides ovalis* kronbl.
 2 *Stellaria nutans*.
 3 *Gypsophila muralis*
 med fr. 4 *Vaccaria*.
 5 *Dianthus arenarius*
 fr. 6 *Tunica* blom-
 ställn.

1. *Stellaria* L.

- a. Kronbl. (i alla ell. de flesta blr) 0: 159, 1, 2.
 b. Åtm. nedre stjälkbl. skaftade 3. *pallida*
 bb. Bl. oskaftade 9. *calycantha*
 (Jfr även *S. media* o. *uliginosa*.)
 aa. Kronbl. 5.
 b. Åtm. nedre bl. skaftade.
 c. Kronbl. dubb. så l. som fodret: 159, 3, . . . 1. *nemorum*
 cc. D:o ungef. av fodrets längd: 7, 7, 16, 5, . . . 2. *media*
 bb. Bl. oskaftade.
 c. Kronbl. kluvna till mitten, längre än fodret;
 skärmb. örtart., gröna: 159, 4, 4. *holostea*
 cc. Kronbl. kluvna till basen.
 d. Skärmb. m. e. m. hinnaktiga.
 e. Kronbl. m. små, av fodrets halva längd:
 159, 6, 5. *uliginosa*
 ee. D:o av fodrets längd ell. längre.
 f. Kronbl. omkr. 10 (5—15) mm l.;
 159, 10, 6. *palustris*
 ff. Kronbl. 3—6 mm l.
 g. Bl. bredast nedom mitten: skärmb.
 bl. kanthår.; foderbl. skarpt 3-
 nerv.; 25, 4, 159, 5, 7. *graminea*

- gg. Bl. bredast ovan mitten: skärmb.
bl. kala; foderbl. otv. nerv.;
159, 7, 8. *longifolia*
dd. Skärmb. örtartade, gröna; kronbl. föga
längre än fodret; 159, 8, 9, 10. *crassifolia*

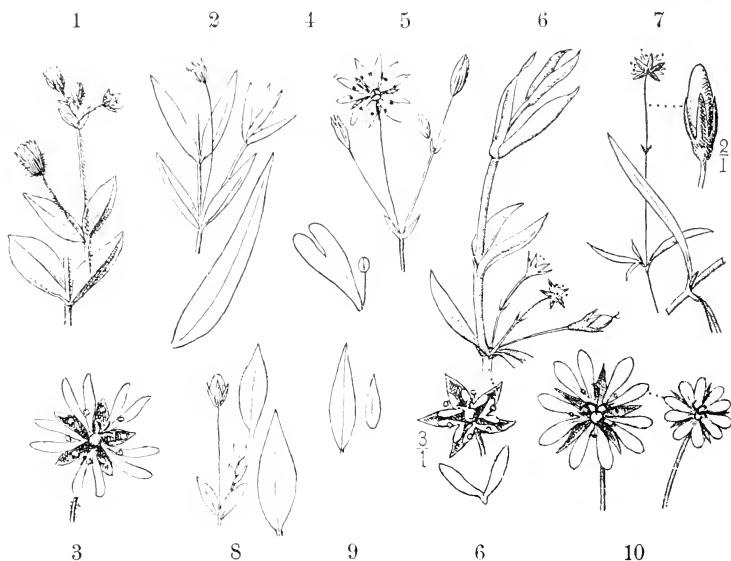

Fig. 159. *Stellaria* 1 *pallida*, 2 *calycantha*, 3 *nemorum*, 4 *holostea* (kronbl.), 5 *graminea*, 6 *uliginosa* (med blma o. ett kronbl.), 7 *longifolia*, 8 *crassifolia*, 9 *do* var. *brevifolia*, 10 *palustris* (♂ och ♀).

1. **S. némorum** L. **Lundstjärnblomma.** 159, 3. 2—4(—5) dm h., spenslig, vek; bl. rent gröna, tunna, de nedre från hjärtl. bas (smalt) äggr., långspets., de övre med äggr. bas; foderbl. mjukhår. 2 6, 7. Fukt. mark i lund., Sk.—Vb. o. Lpl., Öl., mindre allm. (saknas i vissa trakter).

Subsp. **glochidosperma** Murb.; även de översta stjätkbl. med hjärtl. bas; foderbl. näst kala; frönas omkrets med höga, smala, hullingbärande vårtor; Sk., Bl., täml. sälls.

2. **S. média** Cyr. (Alsine m. L.). **Våtarv.** M. växl. till storl., ljusgrön, mjuk; blr 4 mm vida; kronbl. 2—3 mm, kortare än fodret, stundom 0; stknpr 3—7, rödviol.; frukt äggform., skaft 4—6 ggr så l. som fodret; frön rostbruna med låga vårtor. ☉☉ 4—10 (1—12). Mest å odl. mark, hela landet allm., skogsmark mindre allm.

Subsp. **neglécta** Weihe hos Bl. & F.; mörkgrön; kronbl. ngt utskjut.; stknpr 10, purpurröda; frön med kägelform. vårtor; hund., bokskog., Sk., Bl., Sm., Ög., Uppl., Öl., t. sälls.

3. **S. pállida** Piré (S. apétala Ueria, delvis). **Blekarv.** 1—2 dm h., lik föreg., men blekare grön, snart gulnande; blr 2—3 mm vida; foderbl. lans., smalare än föreg:s; stknpr (1—)2—3, gråviol.; fröhus kort cylindr., skaft 3 ggr så l. som fodret; frön ljusst gulbruna. ☉ 5, 6. Sand. havsstr., tånghögar, skogsbyn, Sk., Bl., Sm., Gtl., sälls.

4. **S. holóstea** L. **Buskstjärnblomma.** 159, 4. Stj. 2—3 dm h., spensl., styv, bräcklig; bl. smalt lans., längspets., utspärr., styva; krona 2(—3) cm vid. 2 5—7. Lund., snår, Sk.—Boh. o. Rosl., Öl., täml. sälls.

5. **S. uliginósa** Murr. **Källarv.** Omkr. 1—2 dm h., gråblått grön; blomställn. förbivuxen av sidoskott; kronbl. stund. 0. 2 5—8. Skogsrännilar, kärr, Sk.—Jtl. o. Mpd, Öl., täml. allm.

6. **S. palústris** Ehrh., Retz. (S. gram. v. pal. Murr.). **Kärrstjärnblomma.** Omkr. 2—4 dm h., grön (eller blågrå, f. *glauca* With., som art); fåblmg, kronbladsflik. breda, vissa stånd med mindre krona ♀, 159, 10. 2 6, 7. Fuktäng., strand., Sk.—Jtl. o. Ång., Öl., täml. allm.

7. **S. gramínea** L. **Grässtjärnblomma.** Stj. omkr. 3 dm h., m. spensl., rikt förgren., blomst. m. yvig o. rikblmg; kronbladsflik. smala; stund. ♀ som föreg.; frön gråbruna. 2 6—8. Ång., renar, hela landet allm.

⊗ *S. gram. × longifólia*, × *palustris*, m. sälls.

8. **S. longifólia** Mühlenb. hos Willd. (S. friesiána Ser.). **Skogstjärnblomma.** M. lik nr 7 men ljusare grön, småblmgare; blr oftast ensamma; kronbl. 2—3 mm l.; frön mörkbruna. 2 6—8. Skogstrakter, Sk.—Vb. o. Lpl., i de flesta landsk. sälls.

9. **S. calycántha** Bong. (Arenár. c. Led.; S. alpéstris o. boreális, Hartm. flora). **Nordarv.** Lik nr 5, men högre, spädare, rent grön. 2 7, 8. Dlr. o. Mpd—T. lpmk, fukt. mark, mindre allm.

⊗ *S. calycántha × longifólia*, sälls.

10. **S. crassifólia** Ehrh. **Sumparv.** Lik nr 9 men mindre spenslig o. långsträckt, vanl. uppstigande, småbladigare. Innefattar: 1. var. *paludósa* Læst., uppstig. ell. uppr., fågrenig, bl. äggr. ell. lans., ngt trubbad, blr ofta flera i knippe; kärr, Jtl.—T. lpmk, Vg. (Var-tofta), täml. sälls. — 2. var. *brevifólia* (Rafn, som art) Fr., mest

nedligg., rikt grenig, mattbildande, bl. smalare, spetsiga, **159**, 9, blr ofta ensma; havsstränd., Sk.—Boh., Öl., sälls. (även annorst., tillfällig: Gtl. förr).

2. *Maláchium* Fr. (*Myosóton* Moench).

M. aquáticum Fr. (Cerast. a. L., Stellár. arca Scop.). **Sprödarv.** **156**, 2. Omkr. 3 dm h., mjuk, slak, upptill körtelhår., lik Stellar. nemorum. **24** 7—10. Skugg. o. fukt. ställ., stränd., Sk.—Dlr. o. Gstr., mindre allm. (Gtl. förr).

3. *Cerástium*.

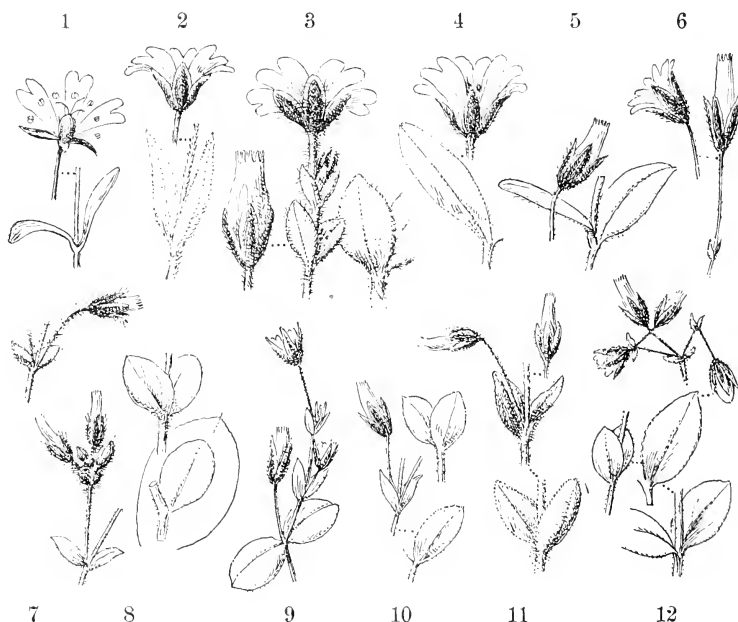

Fig. 160. *Cerastium* 1 *lapponicum*, 2 *tomentosum*, 3 *arcticum*, 4 *alpinum*, 5 *cæspitosum*, 6 d:o * *alpestre*, 7 *brachypetalum*, 8 *glomeratum*, 9 *tetrandrum*, 10 *subtetrandrum*, 11 *glutinosa*, 12 *semidecandrum*.

- a. Stift oftast 3, fröhusflik. 6; kronbl. dubb. så l.
som foderbl.; **160**, 1, **1. lapponicum**
- aa. Stift (4—)5, fröhusflik. (8—)10.
- b. **24** med rik förgrening vid stjälkbasen o.
blomlösa skott.

- c. Kronbl. omkr. dubb. så l. som foderbl.
 d. Bl. jämnbr. till smalt laus.
 e. Småhår. ell. näst. kal; **156**, 5, . . . 2. *arvéense*
 ee. Vitt filtuden; **160**, 2, 3. *tomentosum*
- dd. Bl. brett laus.—rundat ellipt.
 e. Foderbl. (smalt) äggr., brett hinnkant.; stjätkbl. rundat ellipt.: **160**, 3, 4. *arcticum*
 ee. D:o laus. ell. smalt äggrunt laus., smalt hinnkant.; stjätkbl. avl., brett laus. ell. smalt ellipt.: **160**, 4, 5. *alpinum*
- cc. Kronbl. ej ell. föga längre än foderbl.: **160**, 5, 6, 6. *caespitosum*
- bb. ☉ (höstgroende enåriga) utan blomlösa skott.
 c. Foderbl. långhår. till spetsen; kronbl:s bas hårbräddad; skärmb. utan vit hinnkant.
 d. Fröhus kort utskjut.; fruktskaft av fodrets dubbla längd; **160**, 7, 7. *brachypetalum*
 dd. D:o slutl. dubb. så l. som fodret; fruktskaft av fodrets längd; **160**, 8, 8. *glomeratum*
- cc. Foderbl:s spets o. kronbl:s bas kala.
 d. Skärmb. utan ell. med smal vit hinnkant; fruktskaft uppräta ell. snett utåtrikt.; kronbl. ungef. dubb. så l. som br.
 e. Skärmb. gröna utan hinnkant; alla ell. de flesta blr 4-taliga.
 f. Foderbl. äggrunt laus., kortspets.; blr utveckl. redan nedom stjälkens mitt; frön mörkbruna, 0,7 mm br.; **160**, 9, 9. *tetrandrum*
 ff. D:o med lång hinnspets; blr först vid ell. ovan mitten; frön ljusbruna, knappt 0,5 mm br.; **160**, 10, 10. *subtetrandrum*
- ee. Övre skärmb. med smal hinnkant; alla blr 5-taliga.
 f. Kronbl. ngt längre än foderbl.; stånd. 10; frön 0,7 mm br. 11. *pumilum*
 ff. D:o ej utskjut.; stånd. 5—7; frön 0,5 mm br.; **160**, 11, 12. *glutinösium*
- dd. Skärmb. överväg. hinnakt.; fruktanlagets skaft skarpt nedböjt; kronbl:s längd 2—3 ggr bredden; **160**, 12, 13. *semidecandrum*

1. **C. lappónicum** Cr. (*C. trigynnum* Vill.; *Stellaria cerastioïdes* L.). **Lapparv.** Omkr. 1 dm h., flerstjälkig, uppstig.; bl. gröna, kala; fåblmg. 2 7, 8. Fjälltr., torr mark, Dlr.—T. lpmk, t. allm.

2. **C. arvénse** L. **Fältarv.** 2—3 dm h., flerstjälkig, uppstig. o. upprät. 6—8. Äng., torr mark, vägkant., Sk.—Lpl., Öl., Gtl., täml. sälls.; delvis tillfäll., spridd ur trädg. ell. med gräsfrö.

3. **C. tomentósum** L. **Vitarv.** Ej sälls. som trädgårdsväxt, ngn gng förvild. (Italien.)

4. **C. árticum** Lge (*C. latifólium* L. o. *Edmondstónii* (Wats.) i skandinav. florer). **Polararv.** Omkr. 1 dm h., vanl. tätt tuvad, långhårig, gråaktig; grenar 1—2-(säll. 3-)blmga; bl. äggr. ell. mera rundade; frön 1,5—1,8 mm br. 7, 8. Som nr 1, P.—T. lpmk, sälls. — f. förekommer även kal, m. sälls.

∞ *C. arcticum* × *cæspitósum* * *alpéstre* m. sälls.

5. **C. alpinum** L. **Fjällarv.** Lik nr 4, men högre, spensligare, lösare tuvad, gles- o. smalbladigare (bl. avlånga ell. brett lans.); frön 1—1,4 mm br. 7, 8. Som nr 1, Dlr. o. Mpd—Vb. o. T. lpmk, t. allm.; Vg. (Halleberg), Vsm. (Ljusnarsberg). — var. *lanátum* (Lam. som art) Hegetschw., tätt gråvitt ullhårig; bl. bredare ellipt.; åtföljer huvudformen. — var. *glabrum* Retz., näst. kal; bl. smalare lans.; sällsyntare.

∞ *C. alpinum* × *arcticum*, × *cæspitósum*, bägge sälls.

6. **C. cæspitósum** Gil. (*C. vulgáre* o. *vulgátum* Hartm., *C. triviále* Lk). **Hönsarv.** Vanl. 2—3 dm h., uppstig., gråakt. småluden, säll. en-, ofta mångstjälkig; kronbl. ungefär av fodrs längd. 5—10. Backar, skogsbryn, vägkant., trädor, hela landet allm. — f. *holosteóides* (Fr., som art), bl. kala; f. *glandulósum* Boenn., upptill tätt körtelhårig, havskuster, fjälltr., sälls.

Subsp. **alpéstre** (Lindbl. hos Fr., som var.) Hartm. 160, 6. Störväxtare, långhårigare, blr färre, kronbl. utskjut., —8 mm l. Dlr.—Lpl.

7. **C. brachypétalum** Desp. (*C. strigósum* Fr.). **Raggarv.** 1—3 dm h., grågrön, enkel ell. grenig från basen, tätt långhår.; skärmb. utan hinnkant.; kronbl. kortare än fodret. 5, 6. Torr mark, Sk.—Sdml., Öl., Gtl., sälls.

8. **C. glomerátum** Thuill. (*C. viscósum*, Hartm. flora, ej L.? *C. vulgátum* L., delvis). **Knipparv.** Lik nr 7, men renare (gul-)grön, mindre långhår., körtelhårig; kronbl. växlande i storlek (f. *apétalum* Dum., kronbladslös, stånd. 5). 5—10. Odl. mark, helst fukt., Sk.—Nrl., Öl.

9. **C. tetrándrum** Curt. **Kustarv.** Lik föreg., men lägre (omkr. 1 dm), mörkgrön. 5—7. Havsstr., grus- o. klippmark, Boh., sälls.

10. **C. subtetrándrum** Murb. (C. pum. var. s. Lge). Lik nr 9, men ljusgrön; fröhus med smalare mynning o. längre utskjut. 5, 6. Havsstr., sand. mark, Sk., Bl., Öl., Gtl. täml. sälls.

11. **C. púmilm** Curt. (C. pum. v. obscurum Chaub. i Hartm. fl.). **Kalkarv.** Lik föreg., vanl. 5—10 cm h. (men växlande), mörkgrön, ngt röd- ell. brunaktig; övre skärmb. hinnkant.: kronbl. vanl. ngt utskjut. 5, 6. Torr mark å kalkgrund, Sk., Bl. sälls., Öl., Gtl. allm.

12. **C. glutinósum** Fr., em. Murb. (C. púmilm Curt. i Hartm. fl., utom var. obscur.). **Sandarv.** Lik föreg., men ljus (gul-)grön o. skild till kronbl:s storl., stånd:s antal, fröstorleken. 5, 6. Torr mark, sand, s. Sk. allm., n. Sk.—Boh. o. Uppl., Öl., Gtl. täml. sälls.

∞ *C. glutinósum* × *subtetrándrum*, m. sälls., Sk.

13. **C. semidecándrum** L. **Vårarv.** Lik nästföreg.; alla skärmb. brett hinnkant.; stånd. vanl. 5. 5, 6. Torr mark, sand, Sk.—Dlr. o. Gstr., Öl., Gtl., täml. allm. — f. *macilentum* (Aspegr.) Wg, kal; Sk., Bl., sälls.; f. *dolósum* Murb., skärmb. gröna, Sk. sälls.

∞ *C. sem.* × *subtetrándrum*, m. sälls.

4. Holósteum L.

H. umbellátum L. **Fågelarv.** 156, 6. Stj. flera, 1—2 dm h., från mitten bladlösa. ☉☉ 4, 5. Torr, sandig mark, Sk., Bl., Kalm. län, Öl., Gtl., täml. sälls. — f. *glandulósum* Vis., körtelhårig, sälls.

5. Sagina L.

a. Blr (normalt) 5-taliga.

b. Kronbl. längre än fodret; stjälkar uppräta.

c. D:o dubb. längre än fodret; stj. höga, liksom knutiga genom små bladknoppar i alla bladvinklar; 161, 1, 1. **nodósa**

cc. Kronbl. föga längre än f.; stj. m. låga (1—2 cm), tätt tuvade; 161, 2, 2. **cæspitósa**

bb. Kronbl. ej längre än fodret.

c. Ej körtelhårig; stjälkar från en central bladrossett nedligg. ell. uppstig.; bladspets kortuddig; kronbl. kortare än fodret; 156, 9, . 5. **Liunæi**

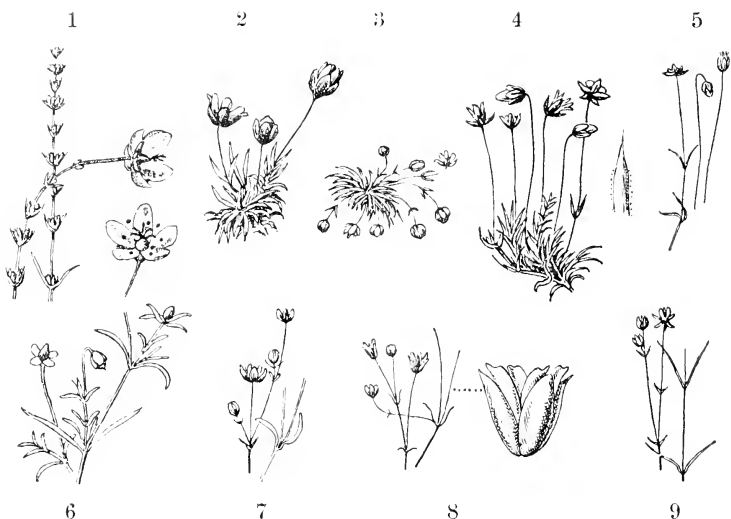

Fig. 161. *Sagina* 1 *nodosa*, 2 *caespitosa*, 3 *intermedia*, 4 *subulata* (jämfte bladspets, förstor.), 5 \approx *media*, 6 *procumbens*, 7 *maritima*, 8 *ciliata*, 9 *apetala*.

- cc. Fint körtelhår.; stj. uppstig. till uppräta; bladudd lång, fin; kronbl. av fodrets längd; **161**, 4, 4. **subulata**
- aa. Blr (normalt) 4-tal.; kronbl. kortare än fodret eller 0.
- b. Foderbl. vid fruktmogn. vågrätt utstående.
- c. Frukthanlag nedböjt; stjälkar från en central bladrosett nedligg. ell. uppstig.; alla foderbl. trubbiga; bladudd kort; **161**, 6, 6. **procumbens**
- cc. D:o upprätt; stj. o. grenar uppräta, utan gemensam rosett; de 2 yttre foderbl. uddspets.; bladudd lång; **161**, 9, 9. **apetala**
- bb. Foderbl. uppräta intill frukten.
- c. Frukthanlag på rakt skaft; alla foderbl. trubbiga.
- d. Stjälk. från gemens. rosett utbredda, under fruktmogn. nedböjda, omkr. 1—2 cm l.; **161**, 3, 3. **intermedia**
- dd. Stj. o. grenar uppstigande o. uppräta; bladudd omärklig; **161**, 7, 7. **maritima**
- cc. Frukthanlag nedböjt; de 2 yttre foderbl. uddspets.; bladudd lång; **161**, 8, 8. **ciliata**
1. **S. nodosa** Fenzl (*Spergula* n. L.). **Knutarv.** Omkr. 1(—2) dm h., mörkgrön. 2 6—8. Fukt., mager jord, Sk.—Lpl., Öl., Gtl., mindre allm.

2. **S. cæspitosa** Lge (Spérgula e. J. Vahl; Sag. nivális Fr.; Spérgula saginoídes var. niv. Lindbl.). **Tuvnarv.** M. liten ört, m. e. m. brunakt. anlupen. 2 7, 8. Högfjäll, T. lpmk, å naket grus, sälls.

3. **S. intermédia** Fenzl (S. nivális, några förf.). **Dvärgnarv.** M. liten, bildande smärre o. lägre tuvor än nr 2, m. e. m. brunaktig. 2 7, 8. Som föreg., Hrj.—Lpl., sälls.

4. **S. subuláta** Presl (Spérgula s. Sw.). **Sylnarv.** 3—5 cm h., glest tuvig, ljusgrön. 2 6, 7. Torr, sandig mark, Sk.—s.-v. Vg. o. Boh., Öl., täml. sälls.

5. **S. Linnæi** Presl (Spérgula saginoídes L.; Sag. saxátilis Wimm.). **Fjällnarv.** Lik föreg., men grövre o. långgrenigare, ofta mattformig, fröhus längre utskjut. 2 6—8. Gräsmark i fjällen, Dlr. o. Mpd—T. lpmk, täml. allm.

∞ *S. Linnæi* × *procúbens*, *S. média* Brügg., 161, 5. lik nr 4 o. 5, men till alla delar smärre o. finare, i glesa mattor, fr. kortare, ofta felsläende. 2 8. Som nr 5.

6. **S. procúbens** L. **Krypnarv.** Oftast 5(—10) cm h. i låga, vidsträckta mattor, gulgrön. 2 ⊕ 5—8. Bar jord, vägkant., skogsöppningar, även fukt., hela landet allm.

7. **S. marítima** G. Don. **Strandnarv.** 5—10 cm h., mörkgrön ell. rödaktig, bl. ngt köttiga. ⊕ ⊕ 6—8. Havsstr., Sk.—Ög., Rosl., Öl., Gtl., täml. sälls.

8. **S. ciliáta** Fr. **Fältnarv.** 5—10 cm h., upprät, tagelfin. ⊕ 6—10. Torr mark, trädor m. m., s. Sk., s. Boh., m. sälls.

9. **S. apétala** Ard. **Hårnarv.** Lik föreg., stund. ytterst fin, vanl. grövre, tuvig (f. *cæspitosa* F. Aresch.). ⊕ 7, 8. Som nr 8, s.-ö. Sk., m. sälls.

6. Alsine Scop., Wg.

- a. ⊕ ej tuvig; ensam, upprät, upprepat gaffelgrenig stjälk; 162, 2, 1. **viscosa**
- aa. 2 tuviga med talr. skott och uppräta, 1—2-blmgä grenar.
- b. Kal med fina, slutl. förlängda blomskaft; bl. o. foderbl. nervlösa; kronbl. hela, ungef. av fodrets längd; 156, 8, 2. **stricta**
- bb. Körteelhåriga (o. småludna); foderbl. 3-nerviga.
- c. Bl. näst. nervlösa; kronbl. svagt urnupna, ngt längre än fodret, vita; 162, 4, 3. **biflora**
- cc. Bl. 3-nerviga; kronbl. kortare än fodret, vanl. svagt skära; 162, 3, 4. **rubella**

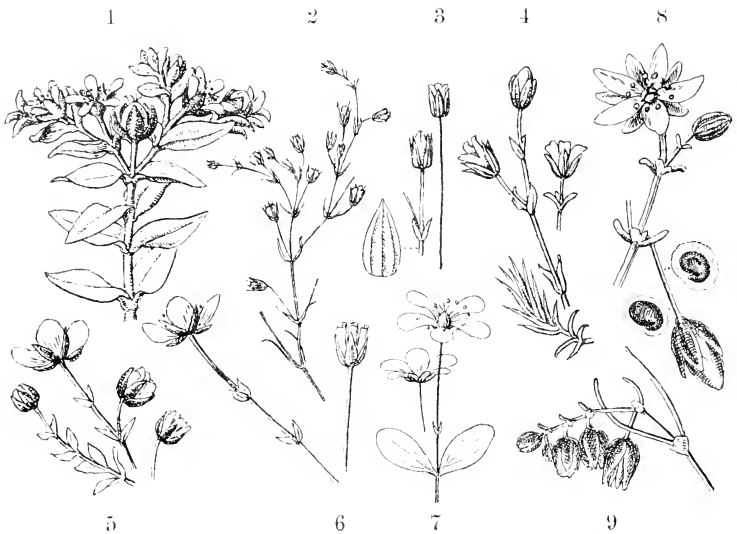

Fig 162. 1 Honckenya, 2 Alsine viscosa, 3 Alsine rubella, 4 *A. biflora*, 5 *Arenaria ciliata* v. *humifusa*, 6 *A. gothica*, 7 *Moehringia lateriflora*, 8 *Spergularia marginata*, 9 *S. salina*.

1. ***A. viscosa*** Schreb. **Sandnörel.** 5—15 cm h., borst- ell. tagelfin, körtelhårig ell. (var. *glabra* Marss.) kal. ☉ 7, 8. Sandfält, ö. Sk., sälls.

2. ***A. stricta*** Wg (*Spergula* s. Sw.). **Raknörel.** 1—15 cm h., stund. högre, näst. tagelsmal. 7, 8. Fjälltr., torr mark, Hrj.—Lpl., täml. sälls.

3. ***A. biflora*** Wg (*Stellar. b. L.*). **Fjällnörel.** 5—10 cm h., grövre än nr 2. 7, 8. Fjälltr., Hrj.—Lpl., täml. allm.

4. ***A. rubella*** Wg (*A. hirta* Hartm. fl.). **Rödnörel.** Lik nr 3, men lägre, småblmgre. Som föreg., n. Lpl., sälls.

7. **Honckénya** Ehrh. (**Ammodénia** J. G. Gmel.).

H. peploides Ehrh. (*Arenaria* p. L. *Halianthus* p. Fr.). **Saltarv.** 162, 1. Omkr. 1 dm h., tätbladig o. tätgrenig, ljusgrön, kal, köttig, djupt sänkt i flygsanden. 2 6—8. Havsstr., Sk.—Boh. o. Vb., Öl., Gtl., täml. allm. — var. *oblongifolia* (Torr. et Gr., som art), stj. långt utdragen, ledstycken ett par cm l., bl. dubb. större; sälls. (Gtl m. m.).

8. *Moehringia* L. (ändr.).

1. *M. trinervia* Clairv. (*Arenaria* t. L.). **Skogsnarv.** 156, 1. Kronbl. kortare än fodret; bl. tydl. 3(—5)-nerviga; frön svartglänsande. ☉☉ 6, 7. Skog o. lund, Sk.—Vb. o. Jtl., Öl., Gtl., allm.

2. *M. lateriflora* Fenzl (*Arenaria* l. L.). **Ryssnarv.** 162, 7. Kronbl. 3 ggr längre än fodret; bl. 1(ell. ottydl. 3)-nerv.; frön bruna, knottriga. 2 7, 8. Fukt. gräsmark, Vb. (öar i Kalix skärgård), m. sälls.

9. *Arenaria* L.

a. Kronbl. längre än foderbl.

b. Låg, mattformigt tuvig, stj. o. grenar korta. nedligg.; foderbl. släta; 162, 5, 1. *ciliata*

bb. Ej tuvig; stjälkar uppstig. o. uppräta; foderbl. kölade; 162, 6, 2. *góthica*

aa. Kronbl. kortare än foderbl.; 156, 7, 3. *serpyllifolia*

1. *A. ciliata* L. var. *humifusa* (Wg, som art) Hartm. **Nordnarv.** Rikt skottbildande nedtill, bl. äggr. ell. omvänt äggr. 2 7, 8. Lule lpmk. m. sälls. (Huvudformen, även kallad *A. norvegica* Gunn., med smalare, trubbiga, ngt köttiga bl., mell. o. n. N.)

2. *A. góthica* Fr. **Kalknarv.** Lik föreg. till blrna, skild gm foderbl. o. frånvaron av bladskott, ljusgrön. ☉☉ 5—9. Kalkberg, Kinnekulle, Gtl., m. sälls.

3. *A. serpyllifolia* L. **Sandnarv.** Vanl. 1(—2) dm h., glest men yvigt förgrenad, grågrön; bl. små, äggr., spets. ☉ 6—9. Torr mark, sandfält, trädor, Sk.—Nrl., Lpl., allm.

Subsp. **leptoclados** (Rehb.) Nym., hårfin; blr hälften mindre, Sk., Ög.

10. *Spergula* L.

1. *S. arvensis* L. **Spergel.** 2—4 dm h., spensl., vek; bl. trådsmala, skenbart i krets till följd av bladvinkelsskotten; frön svarta, linsform., smalt hinnkantade. ☉ 6—10. Åkr., trädor, stränd. m. m., Sk.—Lpl., Öl., Gtl. — Huvudformen är körtelhårig o. täml. ljusgrön, fröna vitprickiga. — var. *máxima* (Weihe) M. et K., **Jättespergel**, är m. högre o. grövre, näst. kal; — var. *sativa* (Boenn.) M. et K., **Foderspergel**, mörkgrön, klibbhårig; frön utan ljusare prickar; odlingsformer o. förvildade.

2. *S. vernális* Willd. **Vårspergel.** 157, 2. Stj. o. grenar trådfina, kala; frön svarta med bred hinnkant. ☉ 5, 6. Skogsberg, Sk. —Jtl. o. Ång., Öl., täml. allm.

11. *Spergulária* Presl.

- a. Stipler inbördes fria; bl. mörkgröna, körtelhåriga; fröhus av fodrets längd; **157**, 1, 1. **campestris**
 aa. Stipler nedtill hopvuxna; bl. ljusgröna, ngt köttiga; fröhus utskjut.; frön ofta kantade.
 b. Fröhus $1\frac{1}{2}$ gång fodrets längd, 3—6 mm l.; **162**, 9, 2. **salina**
 bb. D:o 2 ggr f:s längd, 8—10 mm l.; **162**, 8, 3. **margináta**

1. **S. campestris** Aschers. (Arenar. rubra v. c. L.; Aren. c. All.; S. rubra Presl). **Rödnarv.** ☉☉ **2** 6—9. Skogsberg, trädor, vägkanter, Sk.—Vb., Öl., Gtl., täml. allm.

2. **S. salina** Presl (S. marina Garcke, canina Leffl., heterosperma [Guss.] Heldr.). **Saltnarv.** ☉☉ (möjl. även **2**?) 6—9. Havsstr., Sk.—Vb., Öl., Gtl., täml. allm., mer tillfällig på gator o. d. i kusttrakter (mindre köttig, f. *úrbrica* Leffl.). — var. med fröna med och utan hinnkant (i samma fröhus), samt finknöliga ell. (var. *leiosperma* Kindb., som art) släta.

3. **S. margináta** Kitt. (Arenaria m. DC.; Ar. média L.? S. marina Hartm. fl.). **Havsnarv.** Till alla delar större än nr 2. Havsstr., Sk.—Boh. o. Sm., Öl., Gtl., mindre allm. — var. *fasciculáris* (Lönnr., som art) Hartm. f., till alla delar smärre, frön små, okantade; ∞?

12. *Polycárpon* Loefl., L.

P. tetraphýllum L. Omkr. 1—1,5 dm h., spensl., upptill utspärr. grenig; bl. brett tungl. ell. omv. äggr. ☉. Tillfäll. införd, obeständig. (S. Eur. o. andra varmare länder.)

13. *Corrigíola* L.

C. litorális L. Mångstjälkig, långgrenig (1—3 dm), nedligg., blågrön; bl. jämbrett tungl., spets., skarpt luktande. ☉. Tillfäll. införd, hamnar m. m. (Sydeur.)

14. *Herniária* L.

H. glabra L. **Knytling.** **157**, 3. Nedligg., mattlik, gulgrön, 1—1,5 dm i diam. **2** 6—8. Sand, hedar, Sk.—Nrl., Öl., Gtl., t. allm.

15. *Scleránthus* L.

1. **S. perénnis** L. **Vitknavel.** **25**, 3. Örtfärg blekt grågrön, vitbrokig, skottbl. vanl. ensidigt krökta; kalkflik. trubbl., brett hinnkant. **2** 6—8. Backar, berg, Sk.—Nrl., Öl., Gtl., mindre allm.

2. **S. annuus** L. Grönknavel. 5, 2. Gulgrön; bl. oftast raka; kalkflikspetsar smalt hinukant. ☉ ☉ 6—8. Som föreg., Sk.—Vb., Öl., Gtl., allm.

⊃ *S. annuus* × *perennis*, ej sälls., av intermediär färg.

16. Agrostemma L.

A. githágo L. Åkerklätt. 0,5—1 m, upprät, gråluden, bl. smalt jämnbr.; blr ensamma; kronbl. hela, utan bikrona, purpurr.; foderflik. utdragna utanför kronbl. ☉ 6, 7. Sädesåkrar, Sk.—Nrl., Öl., Gtl., täml. allm.

17. Viscaria Roehl.

1. **V. vulgáris** Roehl. (*Lychnis visc.* L.). Tjärblomster. Omkr. 3—4 dm h.; ledstycken upptill bruna, klibbiga; blomspira ungef. 1 dm l., mörkt rosenröd (ell. vit, f. *pallens* N. et A.). 4 6, 7. Torräng., berg, Sk.—Nrl., Öl., Gtl., allm.

2. **V. alpína** G. Don (*Lychnis a.* L.). Fjällnejlika. Vanl. 2 dm h.; stj. ej klibb.; blomställn. rundad, ljust rosenröd, kronbl. tvåflik. 4 7—8. Torr mark, Nrl. o. Lpl. t. allm., s. Sv. sälls. (Bl., Hall., Boh., Ög., Sdml., Vsm., Dlr., Öl.).

⊃ *V. alpína* × *vulgáris*, sälls.

18. Silene L.

a. Fröhus nedtill 3-rummigt.

b. Låg, tuvig; blr ensamma; 163, 5, 4. **acáulis**

bb. Ej tuviga; blr i knippe.

c. Blomfoder uppblåst.

d. D:o tätt parallellnervigt; kronbl. urnupna 9. **cónica**

dd. D:o nätådrigt; kronbl. tvåkluvna.

e. Skärmb. hinnaktiga, vita; tvåsidigt mångblmgt knippe 1. **latifolia**

ee. D:o gröna; knippe fåblmgt; 163, 1, 2, 2. **marítima**

cc. Foder ej uppblåst.

d. Knippe tvåsidigt.

e. Kronbl. urnupna.

f. Knippe glest; 163, 3, 3. **rupéstris**

ff. D:o tätt, kvastlikt, jämnutoppat . . . 5. **arméria**

ee. Kronbl. tvåkluvna, 158, 2, 6. **nutans**

dd. Knippe ensidigt (klaslikt).

e. Kronbl. tvåkluvna; 163, 4, 7. **dichótoma**

ee. » hela 8. **gállica**

aa. Fröhusbotten med blott antydda skiljeväggar.

b. Bikrona saknas: lång spira av rikblmga knippen

i flera våningar 10. **viscosa**

bb. Med bikrona: 1—fäblmgt toppknippe; 163, 6, . 11. **noctiflora**

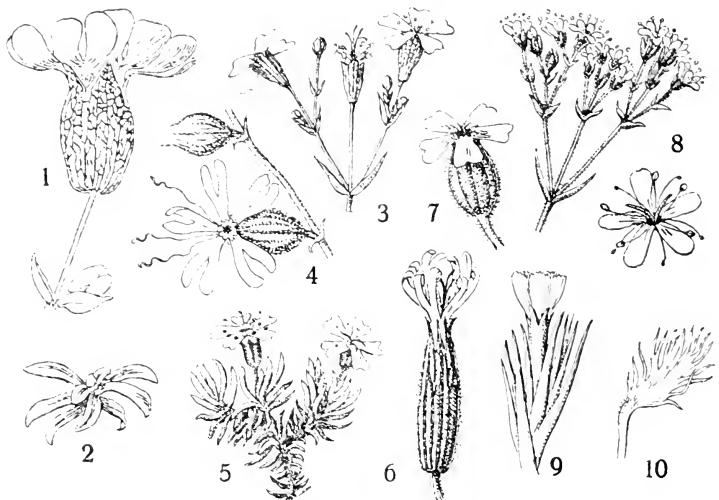

Fig. 163. 1 *Silene maritima*. 2 d:o bladrosett. 3 *rupestris*, 4 *dichotoma*, 5 *acaulis*, 6 *noctiflora*, 7 *Melandrium affine*, 8 *Gypsophila fastigiata* (med blma), 9 *Dianthus armeria*, 10 *D. arenarius* (kronbl.).

1. **S. latifolia** R. et B.; *Cucubalus behen* L.; *C. latifolius* Mill.; *C. venosus* Gil.; *S. inflata* Sm.). **Tarald.** 3—5 dm h.; bl. avlångt lans., kala, daggbå; foder äggform., vitaktigt, rödanlupet; kronbl. vita. 2 6—8. Torräng., Sk.—Lpl., Öl., Gtl., täml. allm., mest i v. o. n. Sv. — var. m. låg o. smalblad., f. *angustifolia* Koch, klipp-, kalkhällar.

2. **S. maritima** With. **Strandtarald.** Mest nedligg.; bl. smalt lans., ofta blott 1 cm l., ngt köttiga; blma ofta större än föreg:s. 2 6—8. Havsstr., Sk.—Boh. o. Vb., Öl., Gtl.

3. **S. rupéstris** L. **Bergnejlika.** 1,5—2,5 dm h., kal, blekt blågrön, kronbl. vita. 2 6, 7. Klippmark, berghäll., Bl., Hall., Sm., Ög—Vb. o. Lpl. (västlig art), mindre allm.

4. **S. acáulis** L. **Fjällglim.** Rent grön, i mattlika tuvor av flera dm:s bredd; kronbl. ljus roséröda, mångbyggare. 2 7. Fjälltr., torr, öppen mark, Hrj.—Lpl., täml. allm.

5. **S. arméria** L. 2—3(—5) dm h.; bl. äggr., kala, daggbå;

foder blekrött, kronbl. rosenröda. ☉ ☉ 7, 8. Förevild. ur trädg. (Mell. o. s. Eur.)

6. **S. nutans** L. **Backglim.** 2—4 dm h., körtelhar.: bl. tungl.: kronbl. vita, nejlikdoft. mot kvällen. 2 6, 7. Torräng., hed., Sk.—Nrl., Öl., Gtl. — f. *infracta* (W. K. som art), kal, sälls.

7. **S. dichótoma** Ehrh. 2—4 dm h., ljusgrön, smäluden; kronbl. vita. ☉ ☉ 7—9. Gräsplaner, vallar, införd med utsäde, upp till Dr. o. Hls. (Sydö. Eur.)

8. **S. gallica** L. 2—3 dm h., mörkgrön, körtelhar.: kronbl. skära (ofta med mörkröd fläck, f. *quinquevulnera*) ell. vita, vanl. med omvriden, lodrät skiva. ☉ 6—8. Tillfall. som trädgårdsogräs. (Sydeur.)

9. **S. cónica** L. 1,5—2 dm h., gråakt. grön; foder kugelform., kronbl. rosenröda. Som nr 8.

10. **S. viscósa** Pers. (Cucúbalus vis L.: Melándrium vum Čelak.). **Klibbglim.** Omkr. 5 dm h., grov, tjockt klibbhår.: bl. avl. ell. lans., vägiga; kronbl. vita. ☉ 6, 7. Havs-strandsklippor, Bl.—Upl., Öl., sälls.

11. **S. noctiflóra** L. (Melándrium nium Fr.). **Nattglim.** Omkr. 3—5 dm h., spensl., enkel, mjukt körtelhar.: bl. lans.; kronbl. vita, vällukt. mot natten. ☉ 7—9. Åkr., tomter, hamnar, Sk.—Jtl. o. Mpd. Öl., Gtl., mindre allm., ofta tillfällig.

19. *Lychnis* L.

L. flos cucúli L. **Gökblomster.** 3—6 dm h.: rosettbl. tungl.: foder mörkt rödbrunt, kronbl. rosenröda (säll. vita). 2 6, 7. Våtäng., Sk.—n. Vb., Öl., Gtl., allm.

20. *Melandrium* Roehl.

- a. Tvåbyggare; mångblmgt, 2-sid. knippe; fröhusmynning 10-flikig.
- b. Rent grön, stj. mjukt långhår.: fröhus kort, utskjut.: 18, 5, 1. **dioecum**
- bb. Gråakt., stj. korthår.; fröhus ej utskjut.: 157, 5, 2. **album**
- aa. Blr tvåkånade; stj. enkel, fåblmgt; fröhusmynn. med 5 flikar.
- b. Kronbl. inneslutna i fodret; blma ensam; fröhusflik. tvåkluvna 3. **apétalum**
- bb. D:o ej innesl.; blr ofta 2—3; fröh:flik. hela; 163, 7, 4. **affine**

1. **M. dioecum** Sch. et Thell. (*Lychnis dioica* L., Mill.; *M. silvestre* Roehl.). **Rödblåra.** 3—5 dm h.; bl. omv. äggr. ell äggr.; fod. rödbrunt, kronbl. rosenr. (säll. vita, f. *lucida* Hartm. f.). 2 5—8. Lund., i fjälltr. även äng. o. klippor, Sk.—Lpl., Öl. — var. *alpestre* Fr., alldeles kal, sälls.

2. **M. album** Garcke (*Lychnis aca* Mill., *M. pratense* Roehl.). **Vitblåra.** 4—7 dm h.; bl. avl. till lans.; kronbl. vita (säll. skära), svagt vällukt. ☉☉ 6—9. Åkr., tomt., hamnar, Sk.—Vb., Öl., Gtl.
 \sphericalangle *M. album* \times *dioecum*, sälls.

3. **M. apetalum** Fenzl (*Lychnis aca* L., *Wahlbergella a.* Fr.). **Fjällklätt.** 1—2 dm h.; fod. äggform., uppblåst, vitakt., svartnervigt. 2 7, 8. Gräsmark, hed, P.—T. lpmk, sälls.

4. **M. affine** Hartm. (*Lychnis aca* J. Vahl; *Wahlbergella a.* Fr.). **Lapplandsklätt.** Lik nr 3, men körtelhår.; blr smärre; kronbl. vita, undertill blekviol. 2 7, 8. Naken jord, klipp., T. lpmk, m. sälls.

21. *Gypsóphila* L.

1. **G. fastigiata** L. **Såpört.** 163, 8. 1—3 dm h., täml. grov, upptill körtelhår.; kronbl. vita. 2 7, 8. Sandfält, Sk., Öl., Gtl., Dlr., sälls.

2. **G. murális** L. **Grusnejlika.** 158, 3. 5—15 cm h., mycket spensl.; kronbl. rosa. ☉ 7—9. Sand, tomt, åkr., Sk.—Vg. o. Uppl., Hls., Gtl., täml. sälls. ell. tillfällig.

22. *Túnica* Scop.

T. prolifera Scop. (*Dianthus ppr* L.). **Hylsnejlika.** 158, 6. Spensl., vanl. enkel, 1—3 dm h.; bl. smalt jämnbr.; svepebl. gulbruna; kronbl. rosa. ☉ 7, 8. Sand, hed, alvar, Sk., Ög., Öl., Gtl., sälls.

23. *Vaccária* Med.

V. segetális Garcke (*Saponaria v.* L.; *S. segetális* Neck.; *V. pyramidata* Med.). 158, 4. 3—5 dm h., kal, blågrön; kronbl. rosa. ☉ 7. Åkr., tillfäll. införd. (Sydeur.)

24. *Dianthus* L.

a. Kronbl. tandade.

b. Blr huvudlikt gytr. inom smala svepebl.

c. Bl. jämnbreda; 163, 9. 1. **arméria**

cc. Bl. lansettlika 2. **barbátus**

bb. Blr ensamma, långskaftade, 25, 1. 3. **deltoides**

aa. Kronbl. fransat smalflikiga; blr långskaft.

b. Svepefjäll $\frac{1}{4}$ av fodrets längd; 163, 10. 4. **arenárius**

bb. D:o $\frac{1}{3}$ av fodrets längd 5. **supérbus**

1. **D. arméria** L. **Saronsblomster**. 2—5 dm h., rak, styv. kronbl. purpurr. med vita punkter. ☉☉ 7, 8. Backar, åkr., Sk.—Boh. o. Sdml., kusttrakt., Öl., Gtl., sälls.

2. **D. barbátus** L. **Borstnejlika**. 2—3 dm. ljusgrön; kronbl. purp., rosa ell. vita, röd- ell. vitpunkter. 2 6—8. Ofta planter.; lätt förvild. (Mell. o. s. Eur.)

3. **D. deltoídes** L. **Backnejlika**. Stj. m. spensliga. 1—3 dm h., tuvade med talr. skott; kronbl. purpurr., vitpunkter. 2 6—8. Torräng., Sk.—Jtl. o. Vb., Öl., Gtl., allm. — var. *glaucus* (L., som art) Ser., blågrön, kronbl. vita ell. skära, sälls.

⊃ *D. deltoídes* × *superbus*, sälls.

4. **D. arenárius** L. **Sandnejlika**. Stj:ar 1—1,5 dm h., mest enblmga med talr. skott i mattlika tuvor; kronbl. vita, vid skivans bas en grön, purpurhårig fläck. 2 6—9. Sandfält o. -kullar, Sk., s.-v. Bl. s. Hall., sälls., men flerest. ymnig.

⊃ *D. arenarius* × *superbus*, sälls.

5. **D. supérbus** L. **Praktnejlika**. Stj:ar 3—5 dm h., glest tuv., mångblmga; kronbl. skära ell. vita, rikare fransade än nr 4. 2 7—9. Torräng., Sk., s. Hall., n. Vb., sälls.

25. Saponária L.

S. officinális L. **Såpnejlika**. Störväxt, 4—7 dm h., bl. äggr.; krona 3 cm br., vit ell. skär. 2 7, 8. Planter. (mera förr), förvild., kyrko- o. trädgårdar.

Familj Nymphaeaceæ. Sid. 22.

a. Foderbl. 4, gröna; kronbl. lika stora som de, vita,

rosettställda 1. **Nymphaea**

aa. D:o 5, gula; kronbl. små, mörkgula, i krets . . . 2. **Nuphar**

1. **Nymphaea** L. (*Castalia* Salisb.).

1. **N. alba** Presl. (L. delvis; *Castalia alba* Greene). **Vit näckros**. 164, 1. Foderbl. vanl. (smalt) lans.; blombas ej urgröpt vid skaftets fäste; fruktämne klotrundt ell. uppåt tjockare; frukt näst. klotrund; frön 3 mm l.; pollenkorn fintaggiga. 2 6—8. Sjöar, åar, Sk.—Upl., Öl., Gtl., allm. — f. *rosea* Hartm. f., kronbl. rosa ell. purpurr.; sjöar på Tiveden (Vg., Kroksjön o. Lillsjön; Nr., Fagertärn).

2. **N. candida** Presl. (*Cast. candida* Sch. et Thell.). **Nordnäckros**. 164, 2. Foderbl. brett ell. äggrent lans.; blombas ur-

gröpt; fruktä. äggform.: frön 5—6 mm l.; polleukorn vårtiga. 2 6—8. Sjöar. åar. till Lpl. (ej Sk., Hall., Bl., Öl., Gtl.); allm. — f. *rubra* Seru.. kronbl. purpurr.; Nr., Fagertärn.

× *N. alba* × *candida*.

2. Nuphar Sm.

1. **N. luteum** Sm. (*Nymphaea lutea* L.). Gul näckros. 2 6, 7. Sjöar, åar. Sk.—Lpl., Gtl., allm.

2. **N. pumilum** DC. (*Nymph. pumilum* Hoffm.). Blma blott 2—3 cm br.; bl. 5—10 cm l.; stknpr 1½ gng så l. som br. (hos nr 1 flera ggr så l.). 2 7. Sjöar, åar. Sm., Ög., Vsm., Dlr., Nrl., Lpl. sälls.

× *N. luteum* × *pumilum* (*N. intermedium* Led.), Nrl., Lpl.

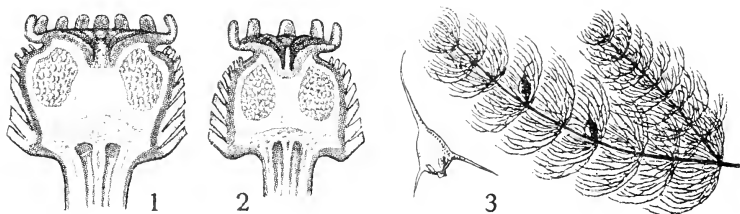

Fig. 164. 1 *Nymphaea alba* (fruktämne i längdsn., hyllebl. o. stånd. bortskurna), 2 *N. candida* (d:o), 3 *Ceratophyllum demersum* (med fr.).

Familj Ceratophyllaceæ.

Ceratophyllum L. 40, 2, sid. 29; 164, 3.

1. **C. demersum** L. Hornsärsv. Stj. 0,5 m l. ell. mera; bl. i täta kretsar, gaffeldel. i hårfina flik., mörkgröna; nöt brun, avlång, långsprötad med två nedåtrikt. tornar vid basen. 2 7—9. Stillastående vatten, Sk.—Dls. o. Vb., mindre allm.

2. **C. submersum** L. Vårtsärsv. Lik nr 1; nöt kortspröt., utan tornar; bl. 3 ggr (hos nr 1 blott 1—2 ggr) delade. Sälls., v. Sk., Ög.

Familj Ranunculaceæ.

a. Pistill 1.

b. Hyllekretsar likbladiga utan sporre; frukt bär;

29, 4, 5. **Actæa**

bb. D:o olikblad. med sporre; fröhus; 29, 6, 166, 1, 7. **Delphinium**

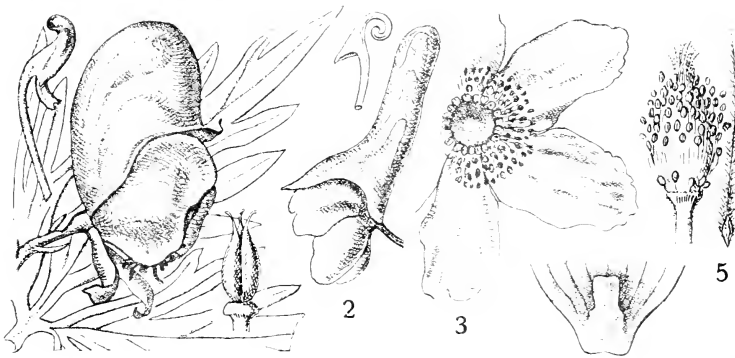

Fig. 165. 1 *Aconitum cammarum*, 2 *A. septentrionale*, 3 *Anemone silvestris*, 4 *Ranunculus aeris* (kroubl:s bas), 5 *Pulsatilla vulgaris* (befruktningsdelarna och en fr.).

aa. Pistiller 3—talrika.

b. Hyllekretsar olikbladiga, färgade; fröhus 3—5 i krets.

c. Med sporre 7. *Delphinium*

cc. Utan d:o; ett uppåtvänt hyllebl. kapuschongformigt (hjälmén); **165**, 1, 2. 8. *Aconitum*

bb. Hyllekretsar likbladiga.

c. Alla hyllebl. lika (färgad kalk).

d. Frukt flera fröhus (rosettställda) 1. *Caltha*

dd. " " talrika nötter (spiralställda).

e. Kalkbl. omkr. 6 (5—flera), längre än ståndarna, **165**, 3.

f. Nötter med m. kort spröt; inga honungskörtlar 9. *Anemone*

ff. D:o med långt, dunlikt spröt; korta honungskörtlar utanför ståndarna; **165**, 5, 10. *Pulsatilla*

cc. Kalkbl. 4 små, snart avfall.; ständ. långt utskjut.; **166**, 4, 5, 14. *Thalictrum*

cc. Hylle av två olika bladkretsar.

d. Inre hyllebl. med sporre; frukt 5 fröhus i krets; **166**, 2, 6. *Aquilegia*

dd. Inga sporrar.

e. Ytterhyllebl. störst, kronlika.

f. Inre d:o platta, jämbreda; **166**, 3, 2. *Tröllius*

ff. D:o rörformiga.

g. Ytterhyllebl. 5—8, gula, snart avfall. 4. *Eránthis*

gg. D:o 5, kvarsitt. kring frukt.; örtbl. vintergröna 3. *Helléborus*

ee. Ytterhüllebl. foderlika, ej störst, men ofta m. e. m. färgade.

f. Stånd. 5; kronbl. smalt skedformiga; fruktsamlingen slutl. starkt förlängd, 17, 5, 11. **Myosúrus**

ff. Stånd. flera—talrika; kronbl. platta.

g. Kronbl. med honungsgrop, 30, 5, 165, 4, 12. **Ranúnculus**

gg. Ingen honungsgrop 13. **Adónis**

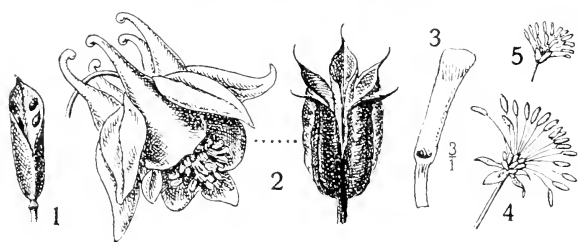

Fig. 166. 1 Delphinium consolida (fr.), 2 Aquilegia (blma o. fr.), 3 Trollius (kronbl.), 4 Thalictrum flavum, 5 T. simplex, blma.

1. **Caltha** L.

C. palústris L. **Kabbeleka**. Stj. tjock, pipig, upprät, 2—4 dm h. (stund. nedligg., vid lederna rotsläande, f. *procúbens* Beck); bl. njurl. ell. hjärtl., nagg.; kalk ägg- till orangegul, flera cm br. 2 5, 6. Kärr, stränd., hela landet allm.

2. **Tróllius** L.

T. europæus L. **Smörboll**. 3—5 dm h., upprät, oftast enkel, enblmg, bl. handflik., flik. inskurna; hylle klotrunt, ljusgult, omkr. 4 cm. br. 2 6, 7. Fukt. lundäng., Sk.—Lpl., Öl., täml. allm.

3. **Helléborus** L.

1. **H. víridis** L. **Grön prustrot**. Stjälk 2—3 dm h., grenig, flerblmg; bl. fotdelade, de övre mångfingr., småbl. lans., vassåg.; kalkbl. blekgröna. Giftig. 2 4, 5. Planter. o. ngn gng förvild. (Sydeur.)

2. **H. niger** L. **Svart prustrot, Julros**. 1—2-blmg stängel med högblad; örtblad efter blomn.; kalkbl. vita. 2. Senvintern, även i snö; som föreg.

4. **Eránthis** Salisb.

E. hiemális Salisb. (Helleb. h. L.). **Vinternarr**. Stäng. 1—1,5 dm h.; ett jordbl., rund., 7-flik.; blma ensam, svepe stjärnformigt, kalk 2—3 cm br. 2 2—4. Planter. o. förvild. å gräsplaner. (Sydeur.)

5. *Actæa* L.

1. **A. spicâta** L. (*A. nigra* W.). **Trolldruva**. Omkr. 5 dm h.; bl. 3(4) ggr fingr. (ell. delvis parblad.), småbl. äggr., såg.; blr vita, klase 3—5 cm l.; bär svart, 12—13 mm l., tjockast vid ell. ovan mitten; frön 10—14, omkr. 4 mm l. 2 6. Lund., Sk.—Lpl., Öl., täml. allm.

2. **A. erythrocarpa** Fisch. Lik föreg. men mindre, spensligare, bl. 4—5 ggr fingr., mot hösten ljusare gulgröna; bär rött, 9—10 mm l., ofta tjockast mot basen; frön 7—10, omkr. 3 mm l. Torrare, ljusare platser, Lpl., sälls.

6. *Aquilégia* L.

A. vulgâris L. **Akleja**. Omkr. 5 dm h.; hylle vanl. violblått (vitt, rosa). 2. Planter., lätt självsädd o. varaktigt förvild., park., lund.

7. *Delphinium* L.

D. consólida L. **Riddarsporre**. Omkr. 3 dm h.; bl. dubb. 3-fingr., småbl. näst. tråds mala; ytterhyllbl. violblå, det inre (kronbladet) violett o. vitt. ☉☉ 6, 7. Åkr., Sk.—Nrl., Öl., Gtl., mindre allm. — **D. Ajácis** L. o. **D. orientále** Gay, kronbl. 1, fröhus 1—3, håriga, hyllefärg ljusblå (vit, skär); **D. elátum** L., kronbl. 4, fröhus 3—5; planterade, stund. förvildade. (S.-ö. Eur.)

8. *Aconítum* L.

a. Hjälmsamt kägelform., 165, 2. 1. septentrionåle
aa. D:o kupolform. rundad, 165, 1.

b. Fruktanlagen utspärrade; stj. o. blomskåft

tätt småhåriga 2. napéllus

bb. D:o hopstående; nästan kal; 165, 1. 3. cåmmarum

1. **A. septentrionåle** Koelle (*A. lycóctonum* L., delvis). **Nordstormhatt**. 1—2 m h., upprät, vanl. enkel; bl. handstora, handflik. ell. fingerdelade, vasst inskurna; klase 2—5 dm l.; hylle gråviolett. Giftig. 2 6, 7. Snår, småskog, bäckdal. i fjälltr., Vrml. o. Dlr.—T. lpmk, täml. allm. (Uppl.).

2. **A. napellus** L. **Stormhatt; Blåduvor**. 1—1,5 m; hylle mörkblått. Fukt. lundäng., Dlr. (Vika sn) samt flerest. förvild. ur trädgårdar. Giftig.

3. **A. cåmmarum** L. Lik nr 2; hjälmen vanl. ngt mera hög än bred, blomställn. även med sidoklasar. Planter. o. ngn gugg förvild.

9. *Anemone* L.

- a. Kalkbl. violblå; 3 hela, enkla svepebl. strax nedom kalken 1. *hepatica*
 aa. Svepebl. flik. o. inskurna, vid stängelns mitt.
 b. Blad- o. blomskaft o. småfrukter tätludna; kalkbl. vita; bladrosett; 165, 3, 2. *silvestris*
 bb. D:o kala ell. småhåriga; ett ensamt jordblad.
 c. Kalkbl. vita ell. rödlätta; svepebl. skaf-tade 3. *nemorosa*
 cc. D:o gula; svepebl. näst. oskaftade 4. *ranunculoïdes*

1. *A. hepatica* L. **Blåsippa.** 2. Lund., skogsbryn, Sk.—Nrl., Öl., Gtl., allm. — var. *glabrata* Fr., kal; frkmr liksom huvudformen med vita ell. rosenröda kalkbl.

2. *A. silvestris* L. **Tovsippa.** Stäng. 2—3 dm h.; bladflik. m. breda; kalk 5 cm br. 2. Torr mark i lund., Öl., Gtl., sälls.

3. *A. nemorosa* L. **Vitsippa.** Giftig. 2. Skog, lund, Sk.—s. Lpl., Öl., Gtl. allm. — var. *purpurea* E. Gray, kalk från början rosenröd även på insidan.

() *A. nemorosa* × *ranunculoïdes*, sälls.

4. *A. ranunculoïdes* L. **Gulsippa.** Lik nr 3 till gestalt, men kalk ngt smärre; ofta 2—3-blmg; giftig. 2. Sk.—Uppl., Hall., Öl., Gtl., täml. sälls.: Jtl., Mpd, m. sälls.

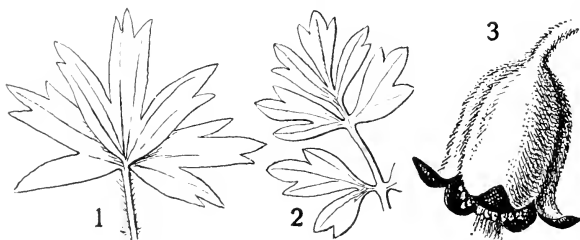
10. *Pulsatilla* L.

Fig. 167.
Pulsatilla
 1 *patens*,
 2 *vernalis*,
 3 *pratensis*.

- a. Bl. 3-fingrade, småbl. djupt flik., 167, 1, 1. *patens*
 aa. Bl. parbladiga.
 b. Bl. enkelt parblad., bredflikiga, 167, 2, 2. *vernalis*
 bb. » dubb. parblad., smalflik.
 c. Kalkbl. rakspetsade, dubb. längre än stånd. 3. *vulgaris*
 cc. D:o med bakåtrull. spets, knappt längre än stånd., 167, 3, 4. *pratensis*

1. **P. patens** L. **Nipsippa**. Stäng. 1—2 dm h.; rosettbl. efter blomu.; kalk 5—6 cm br.; kalkbl. violetta. **2** 4—6. Bäck., Ång., Gtl., sälls.

⊃ *P. patens* × *pratensis* (* wolfgangiana Bess.), m. sälls., Gtl.

2. **P. vernalis** L. **Mosippa**. 1—1.5 dm h.; bl. vintergröna; kalk 3—4 cm br.; kalkbl. vita, utvänd. rödlätta ell. viol.; svepe gulhårigt. **2** 5—7. Moar, hed., även i fjälltr., Sk.—Hls. o. Jtl., Öl., täml. sälls.

3. **P. vulgáris** L. **Backsippa, -vippa**. Stäng. 1—3 dm h.; bladflik. näst. jämnbr.; svepe vithår.; blma näst. upprät, kalk halvöppen, violett. **2** 4, 5. Grusåsar (säll. torräng.), Sk.—Vrml. o. Uppl., Öl., Gtl., täml. allm. — f. *glabra* Nordst., alldeles kal; f. *albida* Lge, vitblmg.

4. **P. pratensis** L. **Fältsippa**. Lik nr 3, bladflik. jämbrett lans., blma lutande, kalk slutet, invänd. mörkare viol., utvänd. blågrå. **2** 5 (6). Hed, alvar, sand, s.-ö. Sv., Sk.—Enköping, Öl., Gtl. — f. *flava* Lge, kalk gulgrön. — var. *glabrata* M. Flod., alldeles kal.

⊃ *P. pratensis* × *vernalís*, × *vulgáris*, m. sälls.

11. *Myosúrus* L.

M. mínimus L. **Råttsvans, Mustippa**. 2—5 cm, m. spensl., slutl. 10 cm h.; rosettbl. tunglikt jämnbr. till trådsmala; kronbl. blekgula. ⊙ 5, 6. Torr mark, vägkant., åkr., Sk.—Nrl., Öl., Gtl., mindre allm.

12. *Ranúnculus* L.

a. Foderbl. 3; kronbl. gula.

b. Stj. upprät; kronbl. flera än 5; bl. hjärtl., hela; yngelknoppar i bladvinkl:a **23. fleária**

bb. Stj. nedligg., revig.

c. Kronbl. flera än 5, långa; småfrukt. med spröt; **168, 1**, **7. lappónicus**

cc. D:o 3 ell. 4, ej längre än fodret; småfr. utan spröt **8. hyperbóreus**

aa. Foderbl. 5.

b. Bl. hela; kronbl. gula, längre än fodret.

c. Stj. upprät; bl. smalt ell. brett lans., ell. avlånga till smalt äggr.

d. Bl. jämbrett lans.; krona några cm bred **3. lingua**

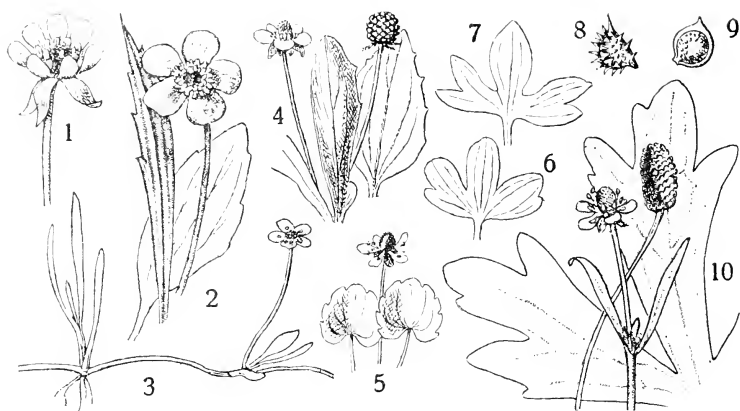

Fig. 168. *Ranunculus* 1 *lapponicus*, 2 *flammula*, 3 *reptans*, 4 *ophioglossifolius*, 5 *cymbalaria*, 6 *pygmaeus*, 7 *nivalis*, 8 *arvensis* (småfrukt), 9 *sardous* (d:o), 10 *secleratus*.

- dd. Bl. lans. till äggr.; krona högst 1,5 em br.
 e. Krona 8 mm br.; kronbl. knappt längre än fodret; småfrukter 1 mm l., platta, finvårtiga; **168**, 4, . . . 4. **ophioglossifolius**
 ee. Kr. 1—1,5 em br.; kronbl. dubb. längre än fodret; småfr. tjocka, släta; **168**, 2, . . . 5. **flåmnula**
 ee. Stj. liggande, revig.
 d. Bl. näst. jämnbr., helbrädd.; **168**, 3, . . . 6. **reptans**
 dd. Bl. rundade, njurl., grovnagg.; **168**, 5, 11. **cymbalaria**
 bb. Bl. flikiga ell. delade.
 e. Inga bl. trådmalt flikiga.
 d. Kronbl. ej ell. föga längre än fodret.
 e. Stj. upprät utan revor; bl. täml. djupt handflik.; kronbl. gula.
 f. Örten småhårig; **168**, 6, . . . 9. **pygmaeus**
 ff. D:o kal; **168**, 10, . . . 10. **secleratus**
 (Jfr även nr 13 *auricomus*.)
 ee. Stj. liggande, revig; bl. njurl., grunt handflik.; kronbl. vita; **170**, 2, . . . 24. **hederaceus**
 dd. Kronbl. m. längre än fodret.
 e. Kronbl. vita (ell. rödlätta).
 f. Foderbl. brunludna, varaktiga . . . 1. **glaciális**
 ff. D:o vithår., flyktiga . . . 2. **platanifolius**
 ee. Kronbl. gula.

- f. Småfrukter mångtorniga; 168, 8, 21. *arvensis*
 ff. D:o utan tornar.
 g. Örten vitullig; bladflik. smalt lans., helbräddade 22. *illyricus*
 gg. Örten grön.
 h. Foderbl. brunludna; 168, 7, 12. *nivalis*

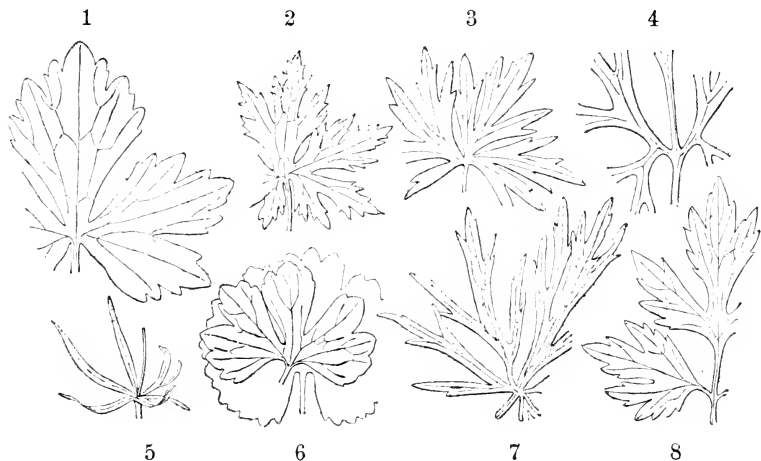

Fig. 169. *Ranunculus* (blad, $\frac{1}{2}$) 1 *silvaticus*, 2, 3 *acris*, 4 *acris* var. *nothus*, 5 *auricomus* (stjälkbl.), 6 d:o (rosettbl.), 7 *polyanthemus*, 8 *repens*.

- hh. Foderbl. finhår. ell. kala.
 i. Småfr. håriga.
 k. Stjälkbl:s flik. jämbreda, helbrädd.; 169, 5, 6, 13. *auricomus*
 kk. D:o lans., sågade 14. *cassubicus*
 ii. Småfr. kala.
 k. Blomskaft trinda, oreffl.; 169, 2—4, 15. *acris*
 kk. D:o refflade.
 l. Foderbl. ej nedböjda.
 m. Med revor; 169, 8, 16. *repens*
 mm. Utan revor.
 n. Bladflikar upprepat smalflik.; stjälkbas utspärrat hårig; småfr. med kort, krökt spröt; 169, 7, 17. *polyanthemus*
 nn. D:o brett omvänt äggr.; även övre delarna ut-

- spärrat håriga;
spröt långt, in-
rullat; **169**, 1, . 18. *silvaticus*
- ll. Foderbl. nedböjda.
m. Stjälkbas knöiform.;
småfr. släta . . . 19. *bulbósus*
mm. Ingen stjälkknöl;
168, 9, 20. *sardóus*

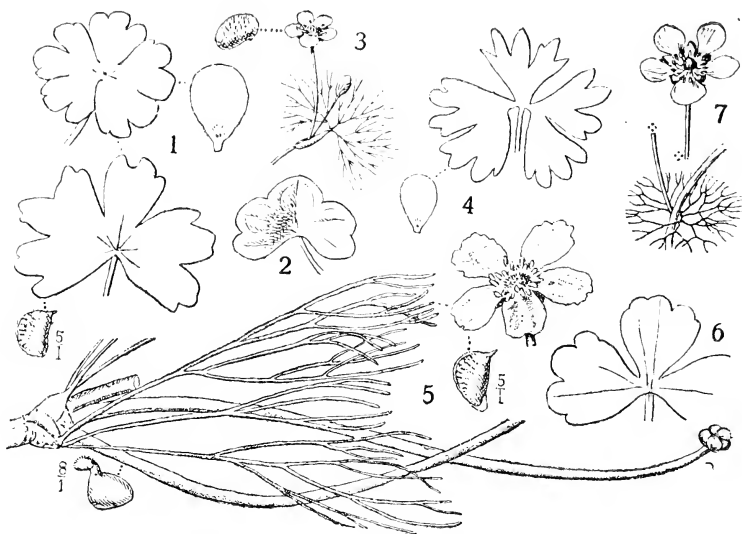

Fig. 170. *Ranunculus* 1 *peltatus* (två flytbl., kronbl., småfr.), 2 *hederaceus*, 3 *confervoides*, 4 *paucistamineus*, 5 *fluitans* (u:bl., pistill, blma, småfr.), 6 *Baudotii* (flytbl.), 7 *divaricatus*.

- cc. Alla ell. åtm. nedre bl. trådsamt flik.; kronbl. vita; småfrukt. tvärryngiga; **170** (*Batrachium* DC.).
- d. Stj. gulvit; stift långt, **170**, 5; småfr. kala, med vass, kölad ell. kantad rygg, halvcirkelformigt omvänt äggr., upptill näst. tvära, med tydl. spröt o. hinnaktig fot, **170**, 5; undervattensbl. (u:bl.) gles- o. fåflikiga, 4—5 ggr upprepat delade.
- e. Flytbl. njurlika, djupt 3-flik. ell. näst. 3-fingr., de 3 flikarna näst. lika breda, m. grunt o. glest nagg.; u:bl. kretsrunna med utspärr. flikar; fruktfäste hårigt; **170**, 6, 25. *Baudotii*

cc. Flytbl. 0; u:bl. av kilform. omkrets, med uppr., parall. flikar; fruktfäste kalt; **170, 5, 26. fluitans**

dd. Stj. grön; småfr. vanl. finhåriga, med trubbig, rundad rygg; **170, 1.**

e. U:bl:s flikar allsidigt riktade, bladet därigenom klot- ell. tofslikt.

f. U:bl. tät- o. mångflikiga, ända till 10 ggr upprepat delade; fr. snett äggr. med tydl. spröt i ena hörnet av den näst. tvära överkanten.

g. Blomskaft längre än bl., 5—8 cm, slutl. nedböjt i vid båge; näst. alltid även flytblad. njurl., sköldlika, grunt 3-flik. med smalare mittflik; stånd. omkr. 25; **170, 1, 27. peltatus**

gg. D:o ej längre än bl., 2—4 cm, slutl. nedböjt i skarp båge; flytbl. 0 ell. njurl., djupt 3-flik. ell. näst. 3-fingr., flikar ofta lösgjorda o. skaftade; stånd. omkr. 15; **170, 4, 28. paucistamineus**

ff. U:bl. gles- o. fåflik., 4—5 ggr upprepat delade, med hårfina flik.; fr. omvänt äggr., knappt sned, med omärkl. spröt nedanför den välvda toppen; **170, 3, . . . 29. confervoides**

cc. U:bl. med korta, täml. grova, styva flikar, ställda hjulformigt i ett enda plan; **170, 7, 30. divaricatus**

1. **R. glaciális** L. **Renblomma.** 1—1,5 dm h., tjockstjälkig; bl. köttiga, 3-fingr. med handflik. småbl.; blr 1—3; krona 3 cm br., slutl. smutsigt rosenröd. **2 7, 8.** Högre fjälltr., naken mark vid smältande snö, Hrj.—Lpl.

2. **R. platanifólius** L. **Stjärnöga.** 0,5—1(1,3) m h., spenslig; nedre bl. ända till handbreda, alla djupt handflik.; flikar breda vasst inskurva o. sågade; blomst. rikblmg, krona 1,5(—2) cm br. **2 6—8.** Lund. o. snår i fjälltr., n. Vrml.—Jtl., täml. sälls.

3. **R. lingua** L. **Åmöga.** 1—1,5 m h., enkel ell. fågrenig; bl. uppr., 2—3 dm l. **2 7, 8.** Vatten, sjö- o. åstränd., Sk.—Hls. o. Jtl., Öl., Gtl., mindre allm.

4. **R. ophioglossifólius** Vill. **Kärröga.** Stj. 1—2 dm h., tjock, ihålig, yvigt o. utspärrat grenig; kronbl. blekgula. ☉ 6—8. Vattengrop., kärrmark, m. sälls., Gtl. (Västkinde).

5. **R. flämmula** L. **Ältgräs, Ältöga.** Uppstig. ell. liggande, säll. upprät, 2—3 dm h., svagt grenig; kronbl. höggula. **2 7, 8.**

Kärräng., skogskärr, hela landet, allm. — M. växl. till storl. o. hållning; stund. spensl., ligg., rotsläende, men skild från följ. gm spetsiga, oskaft., m. e. m. tand. stjälkbl., grövre stj., större kronbl.

6. **R. reptans** L. **Strandöga**. Stj. trådfin, rotsläende vid varje led, stund. flera dm l., aldrig upprät; bl. helbrädd., jämnbr. till trådsmala, trubb., skaftlikt avsmaln. vid basen. 4 7, 8. Sand. sjöstränd., Sk.—Jtl. (o. Lpl.?), Öl., mindre allm.

7. **R. lappónicus** L. **Lappsmörblomma**. Stj. trådsmal, 1—2 dm l.; bl. njurl., djupt 3-flik. med spadlika, grovtand. flikar; blr ensma, m. långskaft. 4 6, 7. Kärrmark, Hrj. o. Mpd—Lpl., mest i fjälltr.

8. **R. hyperbóreus** Rottb. **Jordsmörblomma**. Växsätt som nr 7; bl. grunt 3—5-flik.; flikar avlånga, helbrädd., rundtrubb.; krona hälften mindre än föreg.s. 4 7. Kärrjord i fjälltr., Dr.—Lpl., sälls.

9. **R. pygmæus** Wg. **Dvärgsmörblomma**. 3—5 cm h., upprät, i fruktmogn. förlängd till 1—2 dm, upprät; bl. o. blr lika nr 8, men örten upptill hårig, småfrukt. med tydl. spröt. 4 7, 8. Fukt. mark i fjällen, Hrj.—Lpl., mindre allm.

10. **R. scelerátus** L. **Vattensmörblomma**. Vanl. 2—3 (1—5) dm h., upprät, ljusgrön; kronbl. blekgula; fruktsaml. slutl. cylindrisk. Giftig (liksom m. e. m. övriga R.-arter). ☉ 6—9. Dyjord, grunt vatten, diken, dammar, Sk.—Vb. o. s. Lpl., täml. allm.

11. **R. cymbalária** Pursh. 4. M. sälls., Boh. (Hogdal); s. N.; på senaste tiden inkommen fr. Nordamerika.

12. **R. nivális** L. **Fjällsmörblomma**. Stj. uppr., 1 dm h., enkel, vanl. enbldg o. enblmg, i fruktmogn. förlängd till 2 dm ell. mera; bl. som hos nr 8 o. 9, men flikarna ngt spetsiga; kronbl. dubb. längre än fodret, höggula. 4 7, 8. Högfjäll, fukt. mark, Jtl.—Lpl., täml. sälls.

13. **R. aurícomus** L. **Vårsmörblomma**. Omkr. 2—3 dm h., utan bladlösa slidor vid basen; rosettbl. m. e. m. flikiga; kronbl. stora (ofta ojämnt utbildade ell. förkrympta). 4 5, 6. Äng., Sk.—Lpl., Öl., Gtl., allm.

Subsp. **sibíricus** (Glehn) Lindb. f., med bladlösa basalslidor som nr 14; östlig ras; n. Vb.

⊃ *R. aurícomus* × *cassúbicus*, m. sälls.

14. **R. cassúbicus** L. **Lundsmörblomma**. Lik nr 13, men 3—5 dm h.; 1—3 bladlösa slidor vid basen; rosettbl. 1(—3), hand-

brett, rundat njurl., normalt oflikat. 2 5, 6. Lundäng., Sm.—Gstr. o. Dlr., täml. sälls.

15. **R. acris** L. **Smörblomma**. 2—7 dm h., upprät, vanl. grenig, mångblgd o. rikblmg, stj. normalt kal; bl. m. mångformiga, flikar breda ell. smala, hela ell. vassäg., med rundade ell. spets. mellanrum ell. utan sådana; blomställn. med flikiga bl. ell. blott jämnbr. skärmb.; kronbl. 1 cm l., foderbl. tilltryckta. 2 6—9. Äng., hela landet m. allm. — var. *nothus* Læst. hos Hartm., 169, 4, rosettbl. 3-fingr., småbl. (lång-)skaftade; Lpl.; — var. *velútinus* Lindbl., stjälkbas o. rosettbl. tätt brungult mjukludna; s. Sv., sälls.; — var. *squarrósus* Læst., bl. rundat 3-flik.; småfr. näst. dubb. större med spröt av fruktens halva längd; Lpl., sälls. — Fjällformer, till den ständiga snön, äro f. *púmilus* Wg, låg, tjockstjälkig, bl. bredflik., blr m. stora, foderbl. breda; f. *collinus* Læst., låg, spenslig, bladflik. smalare (vanl. 3), spets., krona täml. liten, foderbl. smalt lans.

Subsp. **Stevéni** Andr. Störväxt; stj. utspärrat styvhårig; hår gulakt.; bl. under silkesludna; fruktspröt ngt längre, tydl. krökt. Gtl.

× *R. acris* × *aurícomus*, m. sälls.

16. **R. repens** L. **Revmörblomma**. Täml. låg, vanl. 1—3 dm, grovstjälkig; bl. med gråaktig fläck i flikvinklarna; kronbl. ngt större än föreg:s. 2 6—8. Ymnig å bearbetad mark, åkerkanter, diken, gräsplaner, sparsmre vid skogskärr, hela landet. — Bl. mångformiga, småflik. äggr. (f. *latiséctus* Lge) ell. jämnbr. (f. *tenuiséctus* Lge).

17. **R. polyánthemus** L. Närmast lik *R. acris* till storlek o. gestalt. 2 6, 7. Torräng., Sk.—Nrl., Öl., Gtl., täml. allm.

18. **R. silváticus** Thuill., Gr. et G. (*R. breyníus* Cr.? äldre namn). Högväxt, grov, storblgd, mjukluden. 2 6, 7. Lund., sälls., s. Sv., Sthlm, måh. ur trädgårdar.

19. **R. bulbósus** L. **Knölsmörblomma**. 2—3 dm h., upprät, mjukhårig; bl. 3-fingr. med skaftat mittblad. 2 5, 6. Back., Sk.—Dlr. o. Hls., Öl., Gtl., täml. allm.

20. **R. sardóus** Cr. (*R. philonótis* Ehrh.). **Sydsmörblomma**. M. lik nr 19, men grenigare. ☉ (även ☉ och ☉☉ ell. 2) 5—8. Åkrar, trädor, Sk., Bl., Boh., Öl., sälls.; Gtl. täml. allm.

21. **R. arvénsis** L. **Åkersmörblomma**. 2—3 dm h.; bl. upprepat 3-fingrat delade, småflikar avlånga till jämnbr.; kronbl. blekgula. ☉ 6, 7. Åkrar, Sk.—Uppl., Hall., täml. sälls.; Öl., Gtl., allm.

22. **R. illýricus** L. **Ull-smörblomma**. Omkr. 3 dm h., uppr., spensl.; knölrötter; bladflik. omkr. 1 dm l.; krona 3(—4) cm br. 2 6. Öl., häll- o. ängsmark, flerest.

23. **R. ficária** L. (*Ficária verna* Huds.). Stj. 1—2 dm h.; knippvisa, klubbform. knölrötter. 2 4—6. Lund., gräsplaner., Sk.—Hls. o. s. Lpl., Öl., Gtl., mindre allm.

24. **R. hederáceus** L. (*Batráchium* h:m S. F. Gray). **Murgrönsnate**. 1—2 dm l. ljusgrön; kr. 7—8 mm br. 2 6—8. Vattengrop., dyjord, u.-v. Sk., s. Hall., s. Boh., sälls.; Visby (åtm. förr).

25. **R. Baudóttii** Godr. (*R. confúsus* Tullb., ej Gr. et G.; *Batráchium* c:m Hartm. fl.). **Vitstjälksnate**. 170, 6. Omkr. 0,5—0,7 m l. tjockstjälkig; bl. ljusgröna, ell. u:bl. mörkare; bladslidor kala; flytbl. vanl. undertill småhåriga; blomskaft slutl. omkr. 1 dm l, bågformigt nedböjt; kronbl. omkr. 1 cm l, åtskilda; stånd. 15—flera; småfr. ofta m. talrika. 2 6—8. Bräckt vatten, s. Sk. (Malmö), ö. Sm. (Västervik), sälls.

26. **R. flúitans** Lam. (*Batráchium marínium* Fr.). **Havsnate**. 170, 5. 0,5—1 m l.; bladslid. kala; bladflik. täml. grovt trådlika, blekgröna; blomskaft o. blma som hos nr 25. Bräckt o. salt vatten, Östersjöns vikar, Sk. o. Bl.—Uppl. o. s. Nrl., mindre allm.

27. **R. peltátus** Schr. (*R. aquátilis* L., delvis; *Batrách.* heterophýllum i Hartm. fl.). **Grodnate**. 170, 1. 0,5—1 m l.; u:bl. gröna ell. svartgröna, vid upptagandet ur vatten penselformigt hopfallande; flytbl. glansigt ljusgröna, slida o. bladundersida småhåriga; basflikarna täckande varandra, ell. långt åtskilda o. bladbasen grunt hjärtl. ell. näst. tvär: var. *truncátus* Koch; — var. *suécicus* Gelert, u:bl. med styva flikar; — var. *pantóthrix* Bert. (sub*mércus* Gr. et G.), alla blad u:bl., inga flytbl.; — kronbl. 8—12 mm l., omv. äggr., breda, vidrör. varandra. 2 6—8. Sötvatt., Sk.—Lpl., Öl., Gtl., allm.

28. **R. paucistamíneus** Tausch. **Grodnate**. 170, 4. Lik nr 27, men mindre, kronbl. omkr. 8 mm l., åtskilda; u:bl. vanl. pensel- likt hopfallande; huvudformen utan flytbl. (*R. trichophýllus* Chaix, *Drouétii* F. Schultz hos Gr. et G.). — var. med flytbl., som dock säll. äro regelmäss. fullbildade, vanl. olika slags övergångsblad: var. *floribúndus* Bab. (*diversifólius* Schr.?). — var. med u:bl. ljusgröna ell. mörkgröna; på dy kortväxt, u:bl. små, ljusgröna, med bredare bladflik., f. *succuléntus* Koch. Som nr 27, Sk.—Nrl. (o. Lpl.?), Öl., Gtl., allm.

29. **R. confervoides** A. et Gr. (Batrách. c. Fr.; *R. aquátilis* var. *eradicáta* Læst.). **Hårbladsnate.** 170, 3. Stj. omkr. 2—3 dm., m. fin; u:bl. små, gles- o. falflikiga, flikar hârfina, korta, slida kort o. smal; flytbl. 0; kronbl. 2—3 mm l.; stånd. föga över 5. 2 7, 8. Sötvatten, sälls., Nrl., Lpl.; Ög., Gtl.

30. **R. divaricátus** Schr. (*R. circínátus* Sibth.). **Hjulbladsnate.** 170, 7. Omkr. 2—4(—7) dm l., spenslig; flytbl. 0; kronbl. 5—6 mm l.; stånd. omkr. 20. 2 6—8. Sötvatten, Sk.—Uppl., täml. sälls.

13. **Adonis** L.

A. vernális L. **Vår-adonis.** 1.5—3 dm h., flerstjälkig, upprät; bl. 2—3-dubb. parblad., småbl. o. flik. smalt jämnbr.; blma ensam, 4—5 cm vid ell. mera, foderbl. 5, brunakt., kronbl. omkr. 12, klargula. 2 5, 6. Back., hed., sälls., Öl., Gtl.

14. **Thalictrum** L.

- a. Småfr. omkr. 1 cm l., hängande, från kilform. bas tungl., med 3—4 höga kanter; stånd:str. upptill förtjock.; blomst. kvastlik 1. **aquilegiifólium**
- aa. Småfr. ägg- ell. spolform., refflade.
 - b. Bladens totalomkrets brett triangulär; bladslidans fria flikar (»bladöron») korta, rundade; blomst. pyramidalisk.
 - c. Stj. refflad; blomställn:sgrenar utstående, delvis vågräta; småfr. 5 mm l., spolform.; 171, 1, 2. **minus**
 - cc. Stj. ej ell. svagt reffl.; gren. snett uppräta; småfr. 3 mm l., äggform.; 171, 2, 3. **majus**
 - bb. Bl:s totalomkr. avl. ell. äggr.; bladöron avl. ell. lans., spetsade.
 - c. Höga, kraftiga; stj. mångbladig, blomst. normalt smsatt.
 - d. Blomst. lång, smal, klaslik; ststr. omkr. 5 mm l.; 166, 5, 171, 3, 4. **simplex**
 - dd. D:o äggform. ell. rundad, långgrenig; ststr. över 1 cm l., 166, 4.
 - c. Småbl. brett kilform. ell. omv. äggr. (till kretsrunnda); de nedre med stipl.; småfr. äggform.; 171, 4, 5, 5. **flavum**
 - ee. Småbl. lans.—smalt kilform., utan stipl.; småfr. avl.; 171, 6, 6. **angustifólium**

cc. 1—2 dm h., stj. trådsml, en- ell. 0-bldg.;
ensam, kort, enkel klase; **171**, 7, . . . 7. **alpinum**

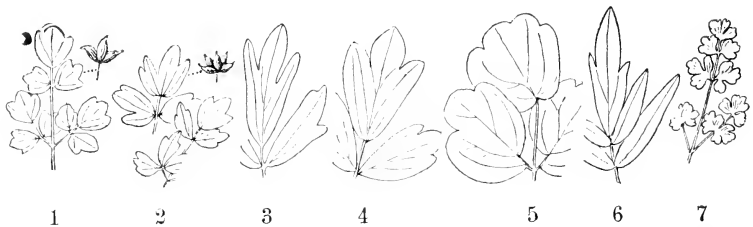

Fig. 171. *Thalictrum* 1 minus (med fr.), 2 majus (d:o), 3 simplex, 4 flavum, 5 fl. var. rotundifolium, 6 angustifolium, 7 alpinum (alla $\frac{2}{3}$).

1. **T. aquilegiifolium** L. **Aklejruta**. 0,5—1 m h.; bl. 2—3 ggr parblad., småbl. rundade (ngt lika **171**, 5), brett nagg.; kalkbl. vitgröna, ststr. blekviol. **4** 6. Lund., Sk., Bl., s. Sm., sälls.

2. **T. minus** L. **Kustruta**. 2—3 dm h.; bl. 3—4 ggr parblad., småbl. små, rundade; kalkbl. grågröna o. violetta; ststr. blekröda. **4** 7, 8. Torra strandäng. vid v. kusten, Sk.—Boh., sälls.

3. **T. majus** Cr. (*T. Kóchii* o. *flexuosum*, Hartm. fl.). Lik nr 2 men större, omkr. 5—7 dm h.; småbl. ofta ngt smalare. **4** 7, 8. Torräng., Ög. (Gryt), Gtl., sälls.

4. **T. simplex** L. **Backruta**. Omkr. 4—6 dm h., spensl.; bl. dubb. parblad., småbl. 3—4 ggr så l. som br.; kalkbl. blekgröna, ststr. blekröda. **4** 7. Ängsback., Sk.—Jtl. o. Vb., Öl., Gtl., mindre allm., norrut ngt rikligare. — f. *tenuifolium* (Sw., som art) Hartm., småbl. näst. jämnbr. — f. *borealis* (F. Nyl. som underart) Fr. (*T. rariflorum* Fr.) nordform, låg, enkel; bredare småbl., näst. enkel, 6—12-blmg toppklase.

5. **T. flavum** L. **Ängsruta**. 5—9 dm h., renare grön, yvigare, bredbladigare än nr 4; blomst. rikblmgare, gulvit, vällukt.; kalkbl. vita, stånd. ljusgula. **4** 6, 7. Fukt. äng., strandsnår, Sk.—Lpl., Öl., Gtl., mindre allm. — var. *rotundifolium* Wg (*T. kemense* Fr.), Lpl.

6. **T. angustifolium** Jacq. **Smalruta**. M. lik nr 5 utom bladformen. Fukt. lundäng., m. sälls., Öl.?

7. **T. alpinum** L. **Fjällruta**. Till alla delar mindre än de föreg.; kalkbl. o. ststr. viol. **4** 7, 8. Fjälltr., Dlr. o. Äng.—Lpl., allm.

Familj Berberidáceæ.

Bérberis L. Sid. 15; 18, 3.

B. vulgáris L. **Surcorn, Berberis.** Rikstammig buske, 1—3 m h.; bl. smalt ellipt. med smalare bas, i rosetter i vinklarna av 3-uddiga bladtornar; blr i häng. klasar, gula, starkt doft.; bär röda, sura. 6. Hagar, skogsmark, backar, Sk.—Vrml. o. Mpd, mångenst. ymnig; planter. till n. Vb.

Familj Papaveráceæ.

- a. Örter med mjölksaft; kronbl. 4, lika; stånd. talr., fria; 29, 3, 5.
- b. Frukt smalt skidformig av 2 fruktbl.
- c. Skida enumm.; blr flocklikt saml.; 29, 3, 1. **Chelidónium**
- cc. Sk. 2-rumm.; blr ensamma 2. **Gláucium**
- bb. Frukt ett klubblikt ell. rundat, enumm. fröhus av många fruktbl., märke stjärnform.; 29, 5, 3. **Papáver**
- aa. Utan mjölks.; kronbl. olika, det uppåtvända med sporre; 172; stånd. 6, fören. 3 o. 3; 34, 1.
- b. Sporre lång o. smal; fr. skidformig, 172, 3, . 4. **Corýdalis**
- bb. D:o kort, säckform.; fr. nöt; 34, 1, 172, 5, . 5. **Fumária**

1. **Chelidónium** L., Adans.

Ch. majus L. **Skelört.** 3—5 dm h.; bl. parblad., rundflik., under blågrå; mjölksaft rödgul; kronbl. gula. Giftig. 2 5—8. Lund., stenrös, stenmurar, tomter, Sk.—Dlr. o. Mpd, täml. allm. — var. *crenátum* Fr., bl. djupare o. smalare flik.; kronbl. flikiga; sälls., Sk.

2. **Gláucium** Hill.

1. **G. flavum** Cr. (*Chelidón. glaucium* L.). **Strandvallmo.** 5—8 dm h.; örtfärg blågrå; bl. parflik., strävhaar.; krona 6—8 cm br., citrongul; skida 2—3 dm l. ☉ 7, 8. Havsstr., å grus m. m., Hall., Boh., sälls.

2. **G. corniculátum** Curt. Lik nr 1, men stj. hårig; kronbl. röda med svart fläck. Tillfäll. införd. (Sydeur.)

3. **Papáver L.**

Nr 1 och 2 av E. Lundström.

- a. 2 med bladrossett o. stängel.
 b. Örten hårig.
 c. Stäng. tät o. långt mjukhår.; fröhus rundat klubbformigt; mjölksaft gul 1. **radicatum**
 ce. Stäng. glest styvhårig; fröhus avlångt klubbform.; mjölksaft vit 2. **nudicaule**
 bb. Örten kal 3. **alpinum**
- aa. ☉ (☉) med bladig stjälk.
 b. Ört styvhårig, kronbl. högröda med svart bas.
 c. Fröhus avl. ell. klubbformigt.
 d. D:o kalt; märke 7—9-stråligt 4. **dubium**
 dd. D:o styvhårigt; märke 4—6-strål. 5. **argemone**
 ce. Fröhus klotrunt, kalt; märke 8—12-strål. 6. **rheas**
 bb. Kal; örtfärg m. e. m. blågrå 7. **somniferum**

1. **P. radicatum** Rottb. **Fjällvallmo.** 1—2 dm h., tät o. fast tuvad; bl. täthår., grågröna, djupt parflik. med breda, hela ell. inskurna flikar; kr. omkr. 3 cm br., kronbl. svavelgula, aldrig vita; foderbl. vanl. kvarsitt. kring fröhuset. 7, 8. Grusmark i fjälltr., T. lpmk, sälls.

2. **P. nudicaule** L. **Nordvallmo.** Lik föreg., men ngt lösare tuvad; bl. blågröna, smalflik.; kronbl. gula ell. vita, ngt större än föreg.; foder vanl. tidigt avfall. T. lpmk, sälls.

3. **P. alpinum** L. **Alpvallmo.** Stäng. 2—3 dm h., spensl.; kr. omkr. 5 cm br., vit. gul ell. rödgul. Planter. o. lätt självsådd. (Sydeur.)

4. **P. dubium** L. **Rågvallmo.** Omkr. 2—4 dm h., spensl.; bl. dubb. parflik.; kr. omkr. 5 cm br. 6, 7. Åkr., Sk.—Vrml., Vsm. o. Vb., Öl., Gtl., mindre allm., stund. ymnig.

5. **P. argemone** L. **Spikvallmo.** Lik nr 3. 6, 7. Åkrar, grusfält, Sk.—Uppl., Öl., Gtl., täml. sälls.

6. **P. rheas** L. **Kornvallmo.** Lik nästföreg., men kr. större, ofta mörkare röd. Sk.—Vb., täml. sälls.; Gtl. täml. allm.

7. **P. somniferum** L. **Opievallmo.** Högre o. grövre än de föreg.; kr. 1 dm br., kronbl. gredelina, röda ell. vita. Giftig, men fröna ätliga. 7, 8. Planter. o. stund. självsådd.

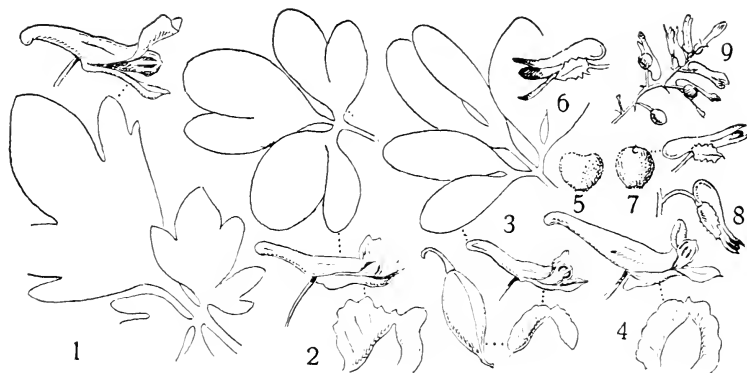
4. *Corýdalis* Medik.

Fig. 172. 1 *Corydalis cava*, 2 *laxa*, 3 *pumila*, 4 *bulbosa*, 5 *Fumaria officinalis* (fr.), 6 *muralis*, 7 *Borei*, 8 *capreolata*, 9 *Vaillantii*.

a. Med underjordisk knöl; kronbl. ljust purpurröda o. vita.

b. Med rund, ihålig, runt om rotbärande jordknölstam; stj. 2-blad. utan fjäll nedom bladen; skärmb. hela; **172**, 1.

1. *cava*

bb. Med rund, solid rotknöl med rottågor vid sin bas; nedersta stjälekbladet ett kort, utböjt fjäll.

c. Skärmb. brett äggr., hela

2. *intermedia*

cc. D:o omvänt äggr., handflikiga.

d. Skidans spets övergående med en tvär krök i stiftet; nedre kronbladet med en kort sporre framför blomskaftet; fruktställn. uppr.; **172**, 4,

5. *bulbosa*

dd. Skidans spets utan krök överg. i stiftet; nedre kronbl. med en låg utbuktning invid blomskaftet; fruktställn. lutande.

e. Bladflik. m. e. m. breda, rundade; övre kronbl:s topp 2-flikig; skidan högst 2 ggr längre än sitt skaft; **172**, 2,

3. *laxa*

ee. Bladflik. avlånga; övre kronbl:s topp avrundad; sk. 2—3 ggr längre än skaftet; **172**, 3,

4. *pumila*

aa. Med stor, grenig jordstam; kronbl. gula o. vita

6. *nobilis*

1. **C. cava** Schw. et K. (*Fumaria c.* Mill.). **Hålört**. 2—3 dm h., grovstjälkig; bl. 3-fingr., småbl. äggr., ånyo 3-fingr. med m. stort

ändbl.; klase mångblmg, tät, 5—8 cm l.; krona gapande. 2 4, 5. Lund., Sk. täml. allm.; Sm., Ög., Uppl. sälls.; Öl.

2. **C. intermédia** P. M. E. (Fumária i. Ehrh.; C. fabácea Pers.). **Nunneört.** 1—1,5 dm h., spenslig; bl. som nr 1, men småbl. rundade; klase kort, fåblmg; krona ej gapande. Som föreg.; Sk.—Nrl., s. Lpl., Öl., Gtl., mindre allm.

3. **C. laxa** Fr. **Hand-nunneört.** Lik nr 2, men oftast högre; nedre kronbl:s utbuktn. bred men låg, vanl. violett. Sk.—Uppl., Öl., Gtl., täml. sälls.

⊃ *C. intermédia* × *bulbósa*, × *laxa*, × *púmila*, alla sälls.

4. **C. púmila** Rehb. (Fum. p. Host). **Små-nunneört.** Lik nr 2 o. 3, låg, men ofta ngt grövre, storbladigare, kronan mindre; nedre kronbl:s utbuktn. näst. omärklig. Som nr 3.

⊃ *C. púmila* × *bulbósa*.

5. **C. bulbósa** Lam., DC. (Fum. b. Mill.; C. sólida Sw., delvis). **Stor-nunneört.** Lik nr 2—4, men ngt större, grövre, storblommigare; sporren ngt krökt (som hos nr 1); nedre kronbl:s korta sporre oftast vit, kr. f. ö. mattare köttöd. Urspr. planter. o. förvild.; lund., Sk.—Uppl., sälls.

6. **C. nóbilis** Pers. **Sibirisk nunneört.** Omkr. 3—5 dm, grovstjälkig, blågrön, rikbladig; blomst. äggformig. Planter., h. o. d. förvild. i parker, Sthlm m. m.

5. *Fumária* L., Adans. Sid. 24. 34, 1.

a. Foderbl. $\frac{1}{3}$ av nedre kronbladets längd ell. kortare, nöt svagt rynkig.

b. Kr. täml. stor, starkt rosenröd med svartröd spets; foderbl. äggrunda.

c. Kr. 7—9 mm l.; foderbl. ej bredare än kronans mitt; nötens topp intryckt; 34, 1.

cc. Kr. 9—12 mm l., foderbl. rundat äggr., ngt bredare än kr:s mitt; nöt omvänt äggform.

d. Sporrens rygg högväld, 172, 6, 5. **murális**

dd. D:o låg, näst. rak, 172, 7, 6. **Boræi**

bb. Kr. m. liten, 6 mm l., blekröd ell. vit med svartröd spets; foderbl. ytterst små, ej bredare än blomskäftet; nöt ej intryckt i toppen.

c. Nötens övre kontur jämnt rundad; skärmb. m. korta; 172, , 2. **Vaillantii**

cc. D:o upptill vinklig; skärmb. av blomskäftets längd 3. **parviflóra**

- aa. Foderbl. stora, äggr., hälften av nedre kronbl:s längd.
- b. Nöt svagt rynkig, klotr., i toppen 2-gropig; kr. som nr 1; bladflik. jämnbr. 4. **densiflora**
- bb. Nöt slät, klotr., trubbd.; kr. gulvit med svartröd spets, 12 mm l.; bladflik. avl.; **172**, 8, . . . 7. **capreolata**
1. **F. officinalis** L. **Jordrök**. 1—3 dm h., spensl., saftig, spröd, blekt blågrön; bl:s slutflikar lans.; klasar omkr. 20-blmga. ☉☉ 6—9. Odlingjord, Sk.—s. Lpl., Öl., Gtl., allm.
2. **F. Vaillantii** Lois. **Småblommig jordrök**. Spädare än föreg., mer blågrå; bladflik. näst. jämnbr., hopträngda; klas. 10-blmga. ☉ 6, 7. Åkr., mell. Sv., täml. sälls. ell. tillfällig.
3. **F. parviflora** Lam. Lik nr 2; bladflik utspärr., rännform. Åkr. o. d., tillfällig. (Sydtyskl. m. m.)
4. **F. densiflora** DC. (*F. micrantha* Lag.). Lik nr 1, men ngt spädare. Åkr. o. d., tillfällig. (Sydeur.)
5. **F. muralis** Sond. Lik nr 1, men större o. grövre, storblommigare, kron:s spets näst. svart. Odlingmark, barlast, tillfäll.
6. **F. Boræi** Jord. Lik nr 5, men ljusgrön, kr. smalare, mindre hjärt färgad. Som nr 5.
7. **F. capreolata** L. 0,3—1 m h., spensl. o. vek. Barlast, trädgårdsland m. m., tillfäll. (Sydtyskl. m. m.)

Familj Cruciferae. Kors-, Skidväxter.

Kr. korsformig, stånd. 4-väldiga; klase utan skärnblad.

- a. Med fröhus, en 2-rummig skida, öppnande sig på längden, avkastande ytterväggen i 2 skal ell. s. k. valvler, **173**, 2, 5, **176**, 2, 4.
- b. Skida mer än 3 ggr så lång som bred.
- c. Märke helt ell. urnupet, **173**.
- d. Valvler nervlösa.
- e. Skida lång, smalt jämnbr., platt; kronbl. vita ell. violettröda.
- f. Yngellökar i bladvinkl., **173**, 4, . 24. **Dentaria**
- ff. D:o saknas.
- g. Valvler plötsligt lossnande, elastiskt utböjda, **173**, 2, . . 23. **Cardamine**
- gg. D:o ej elastiska, **173**, 5, 6, . 33. **Árabis**-arter
- ee. Sk. med m. e. m. konvexa valvler, kronbl. gula ell. vita.

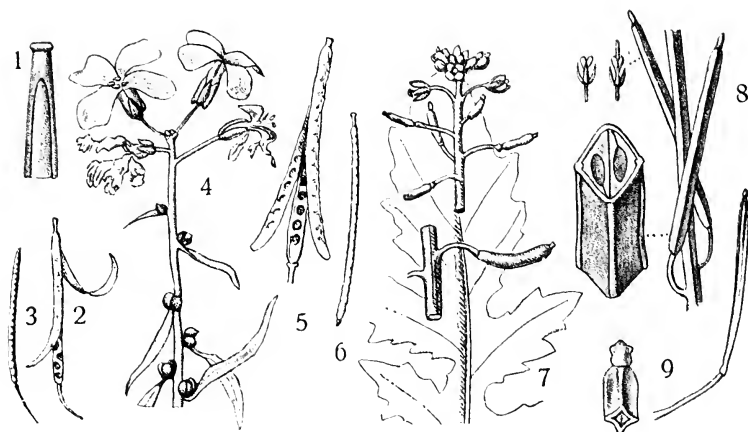

Fig. 173. 1 *Cardamine impatiens* (skidans topp, förstor.), 2. *flexuosa* (öppnad skida). 3 *Sisymbrium sophia* (sk.), 4 *Dentaria* (svagt förmiusk.), 5 *Arabis alpina*, 6 *A. nemorensis*, 7 *Radicula palustris*. 8 *Barbaræa stricta* (blr o. skidor), 9 *Erysimum cheiranthoides*.

- f. Sk. lång o. smal, triud, **173**, 3,
frön i 1 rad i varje rum . . . 9. *Sisymbrium*
sophia
- ff. Sk. täml. kort cylindrisk ell. av-
lång, valvler svagare konvexa;
frön i 2 rader; **173**, 7, . . . 22. *Radicula*
- dd. Valvler med ätm. en tydl. mittnerv.
- e. D:o elastiskt utböjda . . . 23. *Cardamine*
bellidifolia
- ee. D:o ej elastiska.
- f. Kroubl. gula ell. vita.
- g. Frön i 1 rad.
- h. Skidsprötets längd ungef.
lika med skid:s bredd; fo-
der slutet.
- i. Sk. svagt 4-kant., valvl.
omärkl. kölade; nedre
bl. parflik.; **173**, 8, . . . 20. *Barbaræa*
stricta
- ii. Sk. skarpt 4-kant., valvl.
tydl. kölade; bl. hela.
- k. Bl. håriga med smal
bas; skid:s skiljevägg
tunn; **173**, 9, . . . 34. *Erysimum*
- kk. Bl. kala, stjälkom-
fatt.; skiljevägg tjock,
svampig . . . 41. *Coulingia*
- hh. Skidspröt längre än skidans
bredd.

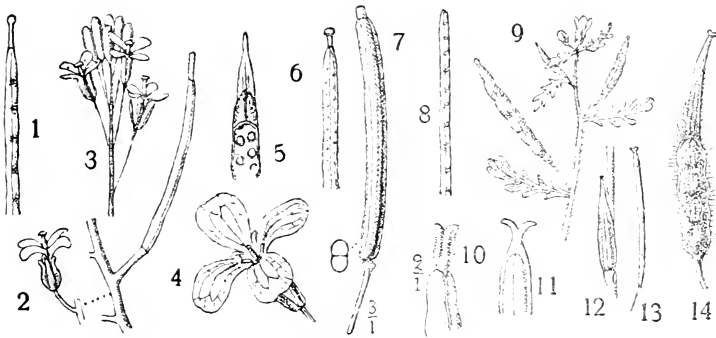

Fig. 174. 1 *Hirschfeldia Pollichii*, 2 *Barbarea lyrata*, 3 *Turrítis*, 4, 5 *Eruca sativa* (blma o. skidans topp), 6 *Diplotaxis tennifolia*, 7 *Arabidopsis* (sk. o. dess tvärsnitt), 8 *Arabis hirsuta*, 9 *Braya supina*, 10 *Hesperis* (märket), 11 *Cheiranthus cheiri* (d:o), 12 *Sisymbrium officinale*, 13 *S. Loeseli*, 14 *Sinapis alba*.

- i. Sk. platt; frön avl., plattade; foder slutet; nedre blr med buktflik. skärml.; **174**, 1, **179**, 5, 15. *Hirschfeldia*
- ii. Sk. trind; frön klotrunda; foder öppet . . . 16. *Brássica*-arter
- iii. Sk. 4-kantig.
 - k. Skidor tilltryckta; frön klotrunda . . . 16. *Brássica*
 - kk. Skid.utstående; frön avl., platta, **174**, 2, . . . 20. *Barbarea nigra lyrata*
- gg. Frön i 2 rader, avl., platta.
- h. Kronbladsskiva smal, tunglik, gulvit; foder slutet; skida platt; **174**, 3, . . . 32. *Turrítis*
- hh. D:o stor, bred.
 - i. D:o gul; foder öppet; sk. ngt plattad, kortsprötig; **174**, 6, . . . 14. *Diplotáxis*
 - ii. D:o gulvit, violettådrig; fod. slutet; sk. näst. trind, spröt långt, platt; **174**, 4, 5, . . . 12. *Eruca*
- ff. Kronbl. vita ell. skära.
 - g. Sk. platt; frön 1-radiga.
 - h. Skiljevägg parallell med skid:s plattsidor; **174**, 8, . . . 33. *Árabis*
 - hh. D:o vinkelrät mot plattsid.; **174**, 7, . . . 31. *Arabidopsis*

- gg. Sk. trind; frön 2-rad.; **174**, 9, 37. **Braya**
 dd. Valvl. med 3—5 lika tydl. nerver.
 e. Skida trind; kronbl. gula.
 f. Spröt m. kort, trint; **174**, 12, 13, 9. **Sisymbrium**
 ff. D:o näst. av skid:s längd; **174**, 14, 13. **Sinapis**
 ee. Sk. rundat 4-kant.; kronbl. vita . . . 8. **Alliaria**
 ce. Märke 2-flikigt.
 d. Märkesflik. platta, uppräta; valvl. 3-
 nerv.; **174**, 10, **185**, 10, 38. **Hesperis**
 dd. D:o trinda, utböjda; valvl. 1-nerv.;
174, 11, 39. **Cheiranthus**

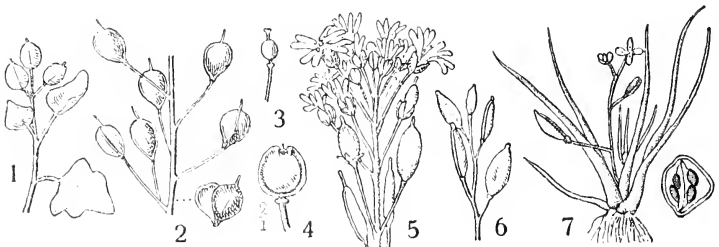

Fig. 175. 1. *Cochlearia danica*, 2 *Camelina microcarpa*. 3 *Radicula amphibia*,
 4 *Alyssum calycinum*, 5 *Berteroa*, 6 *Draba alpina*, 7 *Subularia*.

- bb. Skida högst 3 ggr så l. som br.
 c. Skiljevägg bred (parall. med skid:s bre-
 daste sida).
 d. Sk. näst. trind.
 e. Kronbl. vita; skida näst. klot- ell.
 äggform. ell. elliptisk.
 f. Valvl. 1-nerviga; låga, saftiga
 saltörter; **175**, 1, **179**, 3, 7. **Cochlearia**
 ff. D:o nervlösa; högre st ört, m.
 storbladig 21. **Armoracia**
 ee. Kronbl. gula; sk. klot- ell. päron-
 formig.
 f. Sprötet avfallande med de 1-
 nerv. valvl:a; **175**, 2, 28. **Camelina**
 ff. D:o kvarsitt. vid de nervlösa
 valvl:s avfall; **175**, 3, 22. **Radicula**
 dd. Skida plattad. amphibia
 e. Sk. kantad, kronbl. blekgula; **175**, 4, 35. **Alyssum**
 ee. D:o okantad.
 f. Bl. platta.
 g. Sk. flera cm. l., bred o. starkt
 plattad; kronbl. violetta . . . 25. **Lunaria**

- gg. Sk. omkr. 1 cm: kronbl. vita
ell. gula.
- h. Kronbl. 2-kluvna.
- i. Gråluden ört med rik-
bladig stj.; valvl. nerv-
lösa; **175**, 5, 36. **Bertéroa**
- ii. Grön; stängel; valvl.
1-nerv. 30. **Draba verna**
- hh. Kronbl. hela ell. urnupna;
valvl. 1-nerv.; **175**, 6, . . . 30. **Draba**
- ff. Bl. sylformiga; kronbl. vita; valvl.
nervlösa; **175**, 7, 1. **Subulária**
- cc. Skiljevägg smal (vinkelrät mot skid-
bredsidor); kronbl. vita (hos 1 art gula).

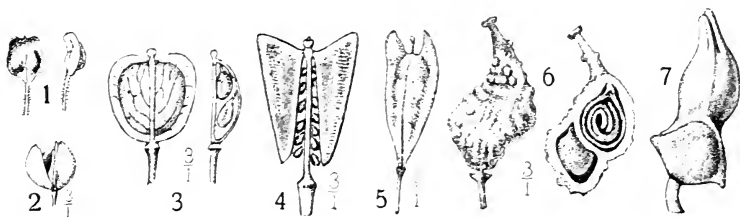

Fig. 176. Skidor, 1 *Lepidium campestre*, 2 *ruderale*, 3 *Teesdalea*, 4 *Capsella*,
5 *Thlaspi alpestre*, 6 *Bunias*, 7 *Cakile*.

- d. Skidrum 1-fröiga.
- e. Kronbl. små, jämnstora; **176**, 1, 2, 4. **Lepidium**
- ee. D:o stora, de 2 främre större . . . 3. **Iberis**

dd. Skidrum 2-fröiga (se ddd).

- e. Kronbl. m. små, jämnstora; sk. ej
hinnkantad 26. **Hutchínsia**
- ee. De 2 främre kronbl. ngt större;
sk. smalt hinnkant.; **176**, 3, 2. **Teesdalea**

ddd. Skidrum flerfröiga.

- e. Sk. triangulär, okantad; **176**, 4, . . . 27. **Capsella**
- ee. Sk. kretsrund ell. omv. hjärtlik,
bredkantad; **176**, 5, 6. **Thlaspi**

ae. Skidan ej öppnande sig, nötlik.

b. Sk. avfallande hel.

c. Sk. okantad.

d. Sk. kort, torr o. hård.

- e. Sk. 1-rummig, 1-fröig, klotrund,
slät ell. nätformigt rynkig; kronbl.
gula; **177**, 1, 29. **Vogéllia**
- ee. Sk. 2-rumm., 2-fröig, småknölig.

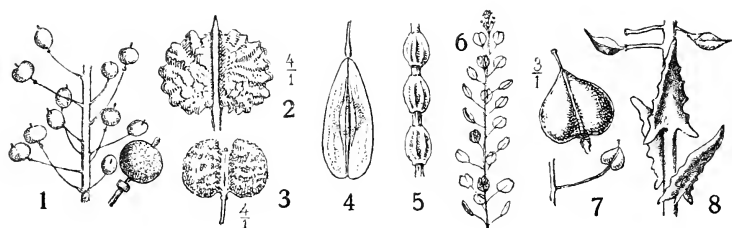

Fig. 177. 1 *Vogelia*, 2 *Coronopus procumbens*, 3 *C. didymus*, 4 *Isatis*, 5 *Raphanus raphanistrum*, 6 *Lepidium ruderales*, 7 *L. draba*, 8 *L. campestre*.

- f. De två rummen i bredd; kronbl. vita; **177**, 2, **179**, 2, 5. **Corónopus procumbens**
 ff. D:o snett över varandra; kronbl. gula; **176**, 6, 40. **Búnias**
 dd. Sk. lång, 2-rumm., inuti svampigt fyllt; frön flera, 2-radiga; kronbl. skära ell. vita 17. **Ráphanus sativus**
 cc. Sk. kantad, 1-rumm., 1-fröig; kronbl. gula; **177**, 4, 11. **Ísatis**
 bb. Sk. söderfall. i två sidohalvor (klyvfrukt) ell. i ledstycken (ledskida).
 e. Klyvfrukt; kronbl. små, vita ell. 0; **177**, 3, **179** 1, 3, 4, 5. **Corónopus didymus**
 cc. Ledskida.
 d. Undre ledstycket cylindriskt.
 e. Övre d:o rundat med spröt; kr. gul 18. **Rapístrum**
 ee. D:o rundat utan spröt; kr. vit . . . 19. **Crambe**
 dd. Båda ledstyck. 2-eggade, det övre dolkformigt; kr. ljus rödviolett; **176**, 7, . . . 10. **Cákile**

1. *Subulária* L.

S. aquática L. **Sylört**. **175**, 7. Stänglar flera, 2—5(—8) cm h.; kronbl. m. små, vita, stund. 0. ☉ 7, 8. Sjöstrand., Sk.—Dlr., Vb. o. Lpl.

2. *Teesdalea* R. Br.

T. nudicaulis R. Br. (*Iberis* n. L.). **Sandkrasse**. **176**, 3. Stängl. ell. fåblad. stjälkar flera, uppstig., 1—1,5 dm h.; bl. parflik.; kronbl. vita. ☉ 4—6. Sandig gräsmark, åkr. (mest i sydl. kusttrakt.), Sk.—Boh. o. ö. Sm., mindre allm.; Vg., n. Sm., Öl., täml. sälls.

3. *Iberis* L.

1. **I. umbellata** L. **Rosenkrasse**. 2—3 dm h.; bl. smalt lans., spetsiga; blomställn. platt, flocklik; kr. ljus violettrod; skidans

hinnkanter så långa som rummen. ☉ 6, 7. Planter, som prydu., stund. självsädd. (Sydeur.)

2. **I. amara** L. **Blomkrasse**. 178, 3. Lik föreg., men bl. trubb., kronbl. vita; skidans kanter kortare än rummen. Som föreg.

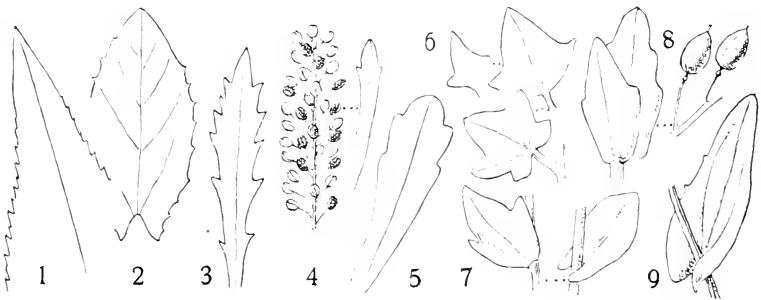

Fig. 178. 1 *Lepidium latifolium*, 2 *draba*, 3 *virginicum*, 4 *densiflorum*, 5 *Iberis amara*, 6 *Cochlearia danica*, 7 *officinalis*, 8 *anglica*, 9 *Thlaspi perfoliatum*.

4. *Lepidium* (L.) R. Br.

- a. Skida hjärtl., spetsig, utan tunnare kanter; 177, 7, 178, 2, 1. *draba*
- aa. D:o rundad ell. avl., urnupen.
 - b. Alla bl. hela, odelade; 178, 1, 2. *latifolium*
 - bb. Åtm. nedre bl. delade ell. flikiga.
 - c. Skida med breda hinnkanter upptill.
 - d. Sk. på upprätt skaft, tryckt mot stj. . . 3. *sativum*
 - dd. » på vågrätt skaft, 177, 8.
 - e. Stift $\frac{1}{2}$ mm l., ej utskjut. ur haket i skidans topp; 176, 1, 4. *campéstre*
 - ee. D:o 2 mm långt, utskjutande . . . 5. *Smithii*
 - cc. Skida ej ell. otydligt kantad.
 - d. Kronbl. 0, stånd. 2; 3, 3.
 - e. Nedre bl. djupt o. smalt parflik., övre jämnbr., hela; 177, 6, 6. *rudérale*
 - ee. Alla bl. grunt flikiga; skida näst rundad; 178, 4, 7. *densiflorum*
 - dd. Kronbl. 4, längre än fodret.
 - e. D:o vita; nedre bl. tungl., spetsiga, tätt vassåg., övre jämnbr., glessåg.; 178, 3, 8. *virginicum*
 - ee. D:o ljusgula; nedre bl. dubb. parflik., flikar jämnbr., övre bl. rundat hjärtlika, omfattande 9. *perfoliatum*

1. **L. draba** L. **Välsk krasse.** 3—5 dm h.; blomställn:s grenar i kvast; kronbl. omkr. 2 mm l.; skidor d:o. 2 6—8. Hamnar, barlast, sälls.

2. **L. latifolium** L. **Bitterkrasse.** 0,3—1 m h.; bl. äggr., smalspets., tätsåg. men spetsen helbrädd; blr som nr 1, i täta gytt:r; skid. rundat äggr., okantade. 2 7, 8. Kustrakt., på grus, Sk.—Boh. o. Sm., Gtl., sälls.

3. **L. sativum** L. **Krasse.** 3—6 dm h.; bl. djupt o. smalt fåflik., kala, daggbå; sk. rundat ellipt., 6 mm l. ☉ 7, 8. Odl. som bladkrydda, stund. självsådd.

4. **L. campéstre** R. Br. (Thlaspi c. L.). **Fältkrasse.** 177, 8. 2—4 dm, upprät, upptill grenig, gråaktig, nedtill tätluden o. tidigt bladlös. ☉☉ (2) 6. 7. Trädor, välgkant., Sk.—Vrml. o. Ång., Öl., Gtl., mindre allm.

5. **L. Smithii** Hook. Lik nr 3, men tätare gråluden o. ofta nedtill starkt förgrenad. Vallar, trädor o. d., tillfällig (Sm., Vg. m. m.).

6. **L. rudérale** L. **Gatkrasse.** 1—2(—3) dm h., nedtill tidigt bladlös; fränt senapsluktande; sk. 2—2,5 mm l. ☉☉ 6—9. Gator, tomter, torr mark, Sk.—Vb., Öl., Gtl., åtm. söderut täml. allm.

7. **L. densiflorum** Schrad. (*L. apetalum* Willd.): lik nr 6, men grenar färre, ett par dm l.; s.-ö. Eur.; saknar frän lukt. — 8. **L. virginicum** L.: lik nr 7, men bl. bredare, skida kretsrund, 3 mm l.; Nordam., även As., Sydcur. m. m.; luktlös. — 9. **L. perfoliatum** L.: sk. rundat rombisk, 4 mm l.: s. o. mell. Eur. — Alla tillfäll., hamnar, fabrikstomter o. d.

5. **Corónopus** Boehm.

1. **C. didymus** Sm. (*Lepidium* d:m L.). **Hamnkrasse.** 3, 4, 177, 3, 179, 1. Låg, flerstjälkig, nedligg. o. uppstig.; stj. krushårig; skid. nätrynkiga. ☉ 7—10. På barlast flerest., till övre Nrl.; Gtl.

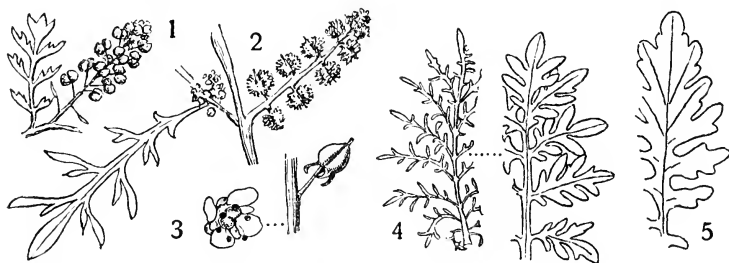

Fig. 179. 1 *Coronopus didymus*, 2 *procumbens*, 3 *Cochlearia officinalis* (blma o. fr.), 4 *Sisymbrium sophia*, 5 *Hirschfeldia Polllichii*.

2. **C. procumbens** Gil. (*Cochleária cor.* L.; *Cor. squamátus* Asch.). **Kråkkrasse.** 177, 2, 179, 2. Lik föreg. men större; skid. i kanterna knöligt tandade. ☉☉ 7—10. Hamn., gator, torr mark, barlast, som föreg.; Öl., Gtl.

6. *Thlaspi* L.

1. **T. arvése** L. **Penninggräs, Skärvfrö.** 3—4 dm h.; stjäkbl. äggr., omfatt. med pillik bas, grovtand.; sk. runt om kantad. ☉☉ 6—10. Odl. jord, hela landet allm.

2. **T. perfoliátum** L. **Vårskärvfrö.** 178, 9. Omkr. 2 dm h., daggbå; stjäkbl. som föreg. men helbrådd.; skida omvänt hjärtl. ☉ 5, 6. Odl. jord, Vg., Uppl., Öl., Gtl., sälls.

3. **T. alpéstre** L. **Backskärvfrö.** 176, 5. 1—3 dm h., daggbå, med längre kvarsitt. bladrosett än de föreg.; stjäkbl. mindre omfatt.; skida smalt kilform. ☉☉ 4 5, 6. Skogsback., Sm.^f—Dlr. o. Vb., sälls. men flerest. ymnig.

7. *Cochleária* L.

1. **C. officinális** L. **Skörbjuggsört.** 178, 7. 179, 3. 1—3 dm h., grov, saftig, kal; rosettbl. njurl., hela, långskaft.; stjäkbl. omfatt., trubbflikiga; skid. näst. klotrunda. ☉ 5—7. Havsstrand., Sk.—Boh. o. Sm., Öl., Gtl., mindre allm.

2. **C. ánglica** L. **Engelsk skedört.** 178, 8. Lik föreg., men rosettbl. äggr. ell. avl. stjäkbl. smalare. skid. äggform. Havsstr., Sk., Bl., Öl., sälls.

3. **C. dánica** L. **Skedört.** 178, 6. Lik de föreg., men rosettbl. triangulära ell. spjutl. stund. handflik., stjäkbl. skaftade; skid. rundat äggform. Havsstr., Sk.—Boh. o. Uppl., Öl., Gtl., mindre allm.

8. *Alliária* Adans.

A. officinális Andr. **Löktrav.** 181, A. 0.5—1 m, uppr., spensl., vanl. ogrenad; bl. (rundat) hjärtl., trubbigt grovtand.; skid. utstående. 3—6 cm l.; har svag löklukt. ☉☉ 5, 6. Lund., ekbackar, Sk.—Uppl., Öl., Gtl., mindre allm.

9. *Sisymbrium* (L.) DC.

a. Skidor mot spetsen avsmaln., tryckta intill stjälken; bl. parflik., flikar sågade; ändflik stor, spjutlik; 174, 12; 181, C, 1. officinále

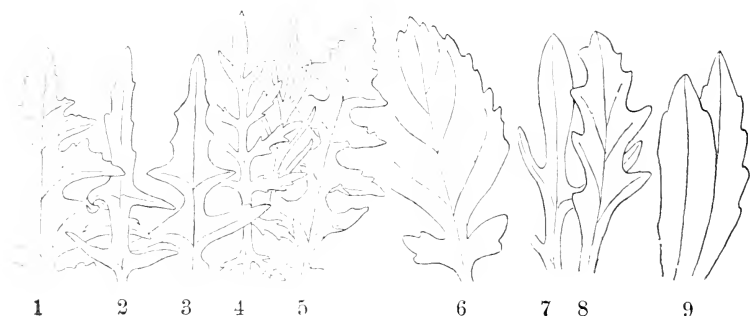

Fig. 180. 1 *Sisymbrium Loeselii*, 2 *austriacum*, 3 *irio*, 4 *altissimum*, 5 *orientale*, 6 *Brassica juncea*, 7 *Diplotaxis tenuifolia*, 8 *muralis*, 9 *Brassica elongata*.

aa. Skidor, jämntjocka, utstående.

b. Bl. enkelt parflikiga.

c. Skidskaft fina, 1—2 cm, skidor 3—4 cm l.

d. Blomställn. rikblmg; de yngsta skid:ia ej nående över blrna.

e. Stj. o. nedre bl. styvhåriga; bladflikar snett triangul. med helbrädd. nederkant; 174, 13, 180, 1, 2. **Loesélie**

ee. Näst. kal; bladflik. från bred bas smalt triangul. ell. lansettl.; 180, 2, 3. **austriacum**

dd. Blomst. fåblmg; de yngsta skid:ia nående över blrna; kal ell. småhårig; 180, 3, 4. **irio**

cc. Skidskaft m. kort, lika tjockt som skidan; denna 7—8 cm l.

d. Mell:a stjäklbl. djupt parflik., flikar avl., tand., ändflik smal; översta bl:s flik. smalt jämnbr.; foderbl. utstående; 180, 4, 5. **altissimum**

dd. Bl. bredflik., ändflik triangulärt spjutlik; översta bl. oftast hela, jämnbr.; foderbl. uppräta; 180, 5, 6. **orientale**

bb. Bl. djupt 2—3-dubbelt parflikiga; 32, 2, 173, 3, 7. **sóphia**

1. **S. officinale** Scop. (*Erysimum* o. L.). **Vägsenap.** 3—6 dm h., styvt upprät. ⊙⊙(⊙⊙) 7—9. Vägkanter, tomter, Sk.—Vb., Öl., Gtl., allm., norrut mera tillfäll.

2. **S. Loesélie** L. **Borstsena.** Lik föreg., men bl. bredflikigare; stj. nedtill styvhårig; kronbl. ngt större. ⊙, ⊙⊙ 7—9. Tomter, gator, helst på berg, Sthlm, Uppl., Sdml., täml. sälls.; även barlast.

3. **S. austriacum** Jacq. ⊙⊙. 4. **S. irio** L. ⊙⊙, 5. **S. al-**

tissimum L. (*S. pannonicum* Jacq., *S. sinapistrum* Cr.), ☉☉, 6. **S. orientále** L. ☉, alla högväxta, tillfäll. vid hamnar. kvarnar, fabriker o. dyl. (s. Eur., Or.).

7. **S. sóphia** L. (*Descurainia* s. Webb. et Berthel.). **Stillfrö;** **Dillsenap.** 3—6 dm h., spensl., uppr.; övre bl. allt mer smalflik.; skid. trådsmla. ☉ 7, 8. Vägkant., gator, tomter, Sk.—Lpl., Öl., Gtl., åtm. i s. o. mell. Sv. allm.

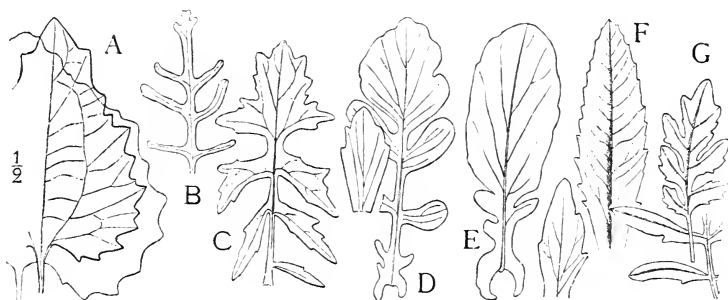

Fig. 181. A *Alliaria*, B *Cakile*, C *Sisymb. officinale*, D *Barbarea lyrata*, E *B. stricta*, F *Radicula amphibia*, G *R. silvestris*.

10. *Cakile* Mill.

C. marítima Scop. (*Búnias cakile* L.). **Marviol.** 176, 7, 181, B. 2—3 dm h., kal, blågrön, ngt köttig; blr välluktande. ☉. Havsstr., Sk.—Boh. o. Uppl. Öl., Gtl., täml. allm.; även hamnar, tillfällig.

11. *Isatis* L.

I. tinctória L. **Vejde.** 177, 4. 0,5—1 m h., kal, blågrön, i toppen kvastgrenad; stjäklbl. avl. ell. jämnbr., omfatt. med pillik bas; skid. slutl. svartbruna (ell. blekgula, var. *marítima* Rupr.). ☉☉ 6, 7. Klippor vid havet, n.-ö. Sk.—Gstr., Öl., Gtl., mindre allm.

12. *Erüca* Mill.

E. satíva Mill. 174, 4, 5. ☉ Tillfäll. vid fabriker o. d. (Sydeur.)

13. *Sinapis* L.

1. **S. arvénsis** L. **Åkersenap.** 2—6 dm h.; övre stjäklbl. grunt bukttand.; skida kal, spröt 4-kant., frön svartbruna, svagt skarpa till smaken. ☉ 6—10. Odl. jord, hela landet allm.

2. **S. alba** L. **Vitsenap.** 174, 14. Alla blad djupt parflik.;

sk. borsthårig. spröt platt, frön gula, av skarp smak. ⊙ 7—9. Odl. jord, Sk.—Uppl. Öl., Gtl. mindre allm.; nordligare även tillfällig.

14. *Diplotaxis* DC.

1. **D. tenuifolia** DC. **Sandsenap.** (Sisymb. t:m L.). 174, 6, 180, 7. Stj. mångbladig, 3—5 dm h., nedre bl. smalflik.; blr fåtal., kronbl. över 1 cm l.; skida 4—5 cm l., skaft av sma längd. 2 7—9. Barlast, hamnar, tomter, Sk.—Boh., Uppl. o. Vb., Öl., Gtl., täml. sälls.

2. **D. murális** DC. **Mursenap.** (Sisymb. m:e L.). 180, 8. Stj. blott vid basen bladig; bl. grunt ell. ej flik.; krona ngt mindre än föreg:s; skida 3—4 cm l., skaftet hälften därav. ⊙. Som föreg.

15. *Hirschfeldia* Moench.

1. **H. Pollíchii** Fritsch (Erucástrum P:i Sch. et Sp.). **Kålsenap.** 174, 1, 179, 5. 2—3 dm h.; bl. djupt parflik.; kronbl. stora, vitgula, ådriga; skid. ngt utstående. 2 6—9. Hamnar, barlast; Ög. (Tåkerns strand), sälls.

2. **H. incána** Lowe (Sinápis i. L.). 3—5 dm, till gestalt lik *Brassica nigra*, men grågrön; grenar utspärr., spensl., flera dm l.; bl. glest parflik. med stor ändflik, övre bl. smalt lans.; kronbl. täml. små; skidor tilltrykta, 1,5 cm l. ⊙⊙. Vid städer, fabr. m. m., tillfäll. införd. (Sydeur.)

16. *Brássica* L.

a. Skidskaft utstående, 3—5(—8) cm l.; valvl. kullriga.	
b. Foderbl. uppräta; alla stånd. uppräta; bl. kala	1. olerácea
bb. D:o utspärr.; de 2 korta stånd:a utstående.	
c. Övre bl. med bred, pil- ell. hjärtl. bas, omfattande.	
d. Nedtill gleshårig; översta blrna nående över knopparna	2. campéstris
dd. Kal; översta blrna ej nående över knprna	3. napus
cc. Alla bl. med smal bas eller skaftade.	
d. Övre bl. hela, lans., spetsiga; skida utan skaft ovanför fodret; 180, 6,	4. júncea
dd. D:o tunglika ell. avl., hela ell. grunt trubbflik.; sk. med 2—3 mm långt skaft ovanför fodret; 180, 9,	5. elongáta
aa. Skidor uppr., tilltrykta, 2(—3) cm l.; valvl. kölade (se även nr 5 elongata), skida näst. 4-kantig	6. nigra

1. **B. oleracea** L. **Kål**. Kål, m. e. m. daggbå; kronbl. täml. stora, ljusgula; ☉☉; huvudarten vildväxande vid Europas västra kuster. — Odlingsraser: *acéphala*, med öppen bladrosett, *Blå-* och *Grönkål*; — *gongylódes*, *Kålrabbi*, med ovanjordsknölstam o. åtskilda rosettbl.; — *sabáuda*, *Virsing*, med slutna, löst huvudlik rosett; — *gemmífera*, *Rosenkål*, med topphuvud o. talr. smärre sidohuvud; — *capitata*, *Huvudkål*, bl. m. tätt omslut. varandra, de inre vita; — *botrytis*, *Blomkål*, inre bl. o. blrna missbildade till en köttig, m. tätgrenig kaka.

2. **B. campéstris** L. **Åkerkål**. Nedre bl. gröna, håriga, övre kala, daggbå; kronbl. täml. stora, starkt gula; sk. 5—7 cm l. ☉☉. Åkr., hela landet, i flera landskap sälls.; anses av några som förvildad form av den odl. arten **B. rapa** L., vars (kultur-)raser äro: *rapífera* (ell. *esculénta*), *Rova*, tjock ätlig pålrot; — *ánnua*, ☉, och *oleífera*, ☉, större o. grövre, båda med tunn rot, odl. som oljeväxter.

3. **B. napus** L. **Raps**. Grövre, storblommigare än föreg.; daggbå; blomställn. från blomningens början utdragen o. gles. ☉☉. Åkr., tomter, Sk.—Uppl., Öl., Gtl.; odl. (oljeväxt) o. självsådd; — **napobrássica**, *Kålrot*.

4. **B. júncea** Coss. (Sinápis j. L., *Brass. lanceolata* Lge), **Sareptasenap**, hög, täml. spensl., kal; sk. nära 2 cm l.; 5. **B. elongata** Ehrh., m. hög o. grov, sk. 2 cm l.; båda tillfall, åkrar, lossningsplatser. (Sydeur., Or.)

6. **B. nigra** Koch (Sinápis n. L.; *Melanosinápis commúnis* Sch. et Sp.). **Svartsenap**. 0,3—1 m h.; nedre bl. parflik., övre lans., hela; frön svartbruna, skarpa. ☉ 6, 7. Odl. mark, s. o. mell. Sv., Öl., Gtl., mindre allm.

17. **Ráphanus** L.

1. **R. raphanístrum** L. **Åkerrättika**. 177, 5. Omkr. 0,5 m ell. högre; bl. parflik., de övre hela; kronbl. stora, ljusgula, oftast mörkådliga. ☉. Åkr., Sk.—Vb., Öl., Gtl., täml. allm.

2. **R. satívus** L. Omfattar kulturraserna: *radícula*, *Rädisa*, och *nigra*, *Rättika*; ej säll. självsådd i trädg. ☉☉ (även ☉).

18. **Rapístrum** Cr.

1. **R. perénne** Bergeret (*Myágrum* p. L.). 0,5—1 m h., utspärrat grenig; bl. parflik., de övre tand.; kronbl. höggula; skidans övre ledstykke refflat på längden. 2. Tillfälligt införd. (Sydö. Eur.)

2. **R. rugósum** All. (*Myágrum* r. L.). 3—5 dm h.; skidans övre ledstykke rynkigt. ☉. Som föreg.

19. *Crambe* L.

C. marítima L. **Strandkål**. 3—5 dm h., tjock, köttig, utspärr. grenig; bl. stora, rundade, vågbrädd., tand., dagglåa. **2** 6, 7. Havsstr., Sk.—Boh., Öl., Gtl. sälls.; Uppl. (Sandhamn).

20. *Barbaræa* Beckm.

1. *B. lyráta* Aschers. (Erysim. barb. L.; Er. lyratum Gil.; Barb. vulgáris R. Br.). **Sommargyllen**. **174**, 2, **181**, D. 3—6 dm h., kronbl. 7—9 mm l., starkt gula. $\odot\odot$, **2** 6, 7. Back., gräsplan., trädor, Sk.—Vb., Öl., Gtl., allm.

2. *B. stricta* Andr. **Strandgyllen**. **173**, 8, **181**, E. 0,5—1 m h.; kronbl. 5—6 mm l., blekgula. $\odot\odot$ 6, 7. Fukt. äng., diken. Sk.—Lpl., Gtl., täml. allm.

21. *Armorácia* G. M. Sch.

A. rusticána G. M. Sch. (Cochleária arm. L.). **Pepparrot**. Omkr. 0,8—1 m h.; bl. flera dm l., smalt ellipt., trubbtand.; blomst. m. yvig; blr lika Cochlearias (**179**, 3); sk. säll. mognande, omkr. 6 mm l. **2**. Planter. o. ofta förvildad kring trädgårdar.

22. *Radícula* Hill (Róripa Scop., *Nastúrtium* R. Br.).

- a. Bl. parblad.; kronbl. vita; skida korvformig . . . 1. **nastúrtium**
 aa. Bl. parflik., ell. delvis hela; kronbl. gula. **aquáticum**
 b. Skida nästan klotrund, långsprötad; **175**, 3,
181, F. 2. **amphibia**
 bb. Sk. kort cylindr., korvformig, kortsprötad.
 c. Kronbl. längre än fodret; **181**, G, **182**, 1, 3. **silvéstris**
 cc. » av fodrets längd; **173**, 7, 4. **palústris**

1. *R. nastúrtium aquáticum* R. et Br. (Sisymb. n. L.; *Nasturt. officinále* R. Br.). **Källkrasse**. Stj. 1—2 dm h., grov, pipig, men mjuk o. saftig; bl. mörkgröna, ätliga. **2** 6—8. Källrännilar, Sk., Hall., Sm., Vg., Gtl., täml. sälls.

2. *R. amphibia* Druce (Sisymb. aum L.). **Vattensenap**. 3—7 dm h.; bl. gulgröna, de nedre oftast kamlikt parflik., de övre lans., sågtand.; kronbl. dubb. längre än fodr. **2** 6—8. Sjöstrand. o. d., Sk.—Uppl. o. Vrml., Öl., täml. sälls.

\sphericalangle *R. amphibia* \times *palústris*, \times *silvéstris* (»*Nasturt. anceps*»), sälls.

3. *R. silvéstris* Druce (Sisymb. s:e L.; *Nasturt. s:e* DC.). **Strandsenap**. 2—5 dm h.; bl. dubb. parflik.; skid. ungef. 1 mm br. Som föreg., Sk.—Dlr. o. s. Nrl., Öl., Gtl., mindre allm.

4. **R. palustris** Moench (Nasturt. p: e DC.). **Sumpsenap.** Lik föreg.; bl: s ändflik större, skid. 2 mm br. ☉☉ 6—9. Stränd., kärrkanter, diken, hela landet allm.

⊂ *R. palustris* × *silvestris*, m. sälls.

23. **Cardamine** L.

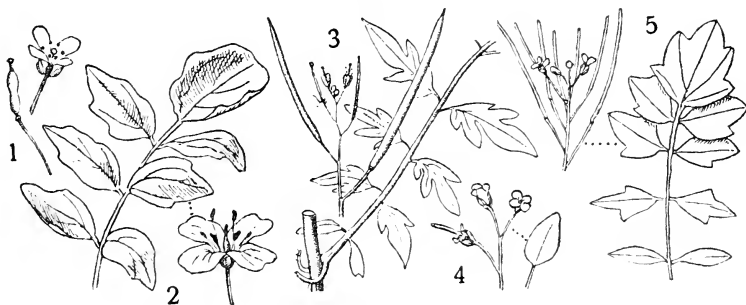

Fig. 182. 1 *Radicula silvestris*, 2 *Cardamine amara*, 3 *impatiens*, 4 *bellidifolia*, 5 *flexuosa*.

a. Bl. parbladiga.

b. Bladskäftets bas med stipellika bihang; kronbl. m. små; **182**, 3, 4. *impatiens*

bb. Inga stipelbihang.

c. Kronbl. stora, **183**.

d. Ståndarknpr gula; stjäkbl: s parbl. smälare än rosettbl: s.

e. Stjäkbl: s parbl. oskaft., med bred bas; kronbl. vanl. lila, mörkådriga; **183**, 1, 1. *pratensis*

ee. D: o skaftade; kronbl. vita ell. lila utan tydl. ådror; **183**, 2, 2. *dentata*

dd. Stknpr violetta—svarta; kronbl. rent vita; alla bl. ungefär likformiga; **182**, 2, 3. *amara*

c. Kronbl. m. små.

d. Stj. 2—3-bldg; skidskaft uppräta, $\frac{1}{3}$ av skid: s längd; **183**, 3, 5. *hirsuta*

dd: Stj. mångbldg; skidsk. utstående.

e. Skidskaft $\frac{1}{3}$ av skid: s längd; **182**, 5, 6. *flexuosa*

ee. D: o $\frac{1}{2}$ av skid: s längd; **183**, 4, 7. *parviflora*

aa. Bl. hela, äggrunda; **182**, 4, 8. *bellidifolia*

1. **C. pratensis** L. (delvis). **Ängskrasse.** Vanl. 1—3 dm h., spenslig, gulgrön. 4 5, 6. Fuktäng., säll. torrare äng., sannol. hela landet utom nordl. Sv.. täml. allm.

2. **C. dentata** Schultes, em. (*C. prat.* v. *speciosa* Hartm.; *C. paludosa* Knaf; *C. prat.* hos de flesta förf., delvis). **Kärrkrasse**. Lik föreg., men ända till dubb. högre, grövre, blågrön; kronbl. större; våtare ängsmark, diken, stränd., näst. hela landet. täml. allm. —

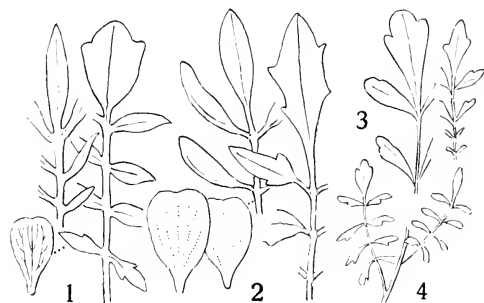

Fig. 183. *Cardamine* 1 *pratensis*, 2 *dentata*, 3 *hirsuta*, 4 *parviflora*.

M. variabel till parbladens form o. storl.; har ofta yngelknpr på bl. o. i bladvinklar.

3. **C. amara** L. **Bäckkrasse**. 2—4 dm h., rent grön; parbl. vanl. snett äggr. (säll. smalare avl., symmetriska, var. *aquiloba*

Hartm. f., som underart). 4 5, 6. Bäck., skogskärr, Sk.—s. Lpl., Öl., Gtl., mindre allm.

4. **C. impatiens** L. **Lundbräsma**. 2—5 dm h., spensl., tunnbladig. ☉☉ 6, 7. Lund., Sk.—Uppl., Öl., mindre allm.

5. **C. hirsuta** L. **Bergbräsma**. 1—4 dm h.; rosett bladrik; stjälkbl. 2—4-pariga; skid. tilltryckta; stånd. vanl. 4. ☉☉ 5, 6. Lund., skogsbyn, Sk.—Dls. o. Uppl., Öl., Gtl., mindre allm.

6. **C. flexuosa** With. (*C. silvatica* Lk). **Skogsbräsma**. Lik nr 5, men mångbladigare, stjälkbl. 3—6-pariga, kronbl. ngt mindre, stånd. 6, blomning senare. ☉☉ 6, 7. Fukt. skogsmark., Sk.—Vg. o. Sdml., täml. sälls. — var. *ambigua* Hartm., nordl. form, lägre, fåbladig, kronbl. större, blomn. 7, 8; Dlr., Nrl., sälls.

7. **C. parviflora** L. **Strandbräsma**. 1—3 dm h., lik nr 6 men mindre o. späddare; stjälkbl:s parbl. oftast näst. hela; skid. omkr. 15 mm l. ☉ 6—9. Sjöstrand., Ög. o. Vg.—Dls., täml. sälls.

8. **C. bellidifolia** L. **Fjällbräsma**. Vanl. med 3—10 cm hög stäng.; fruktställn. kort, kvastlik, skid. 2—3 cm l. 4 7, 8. Fjällhed., Hrj.—T. lpmk, mindre allm.

24. *Dentaria* L.

D. bulbifera L. **Tandrot**. 173, 4. Stj. 2—5 dm h. från lång horisontaljordstam med köttiga, vita fjäll; nedre bl. 2—3-pariga; skidor

omkr. 3 em l., säll. utbildade. 2 5, 6. Lund., ekback., Sk.—Dls. o. Uppl., Öl., Gtl., mindre allm.

25. Lunária L.

1. **L. rediviva** L. **Silverblad.** 0,5—1 m h.; bl. ända till 2 dm l., hjärtl., alla skaftade; kronbl. ett par em l., vällukt., ljusst rödviol.; skid. ellipt., i båda ändar spets., ett par em br. 2 6, 7. Lund., Sk., Uddevalla (Kinnekulle förr), sälls.

2. **L. ánnua** L. **Månviol.** Lik föreg., men övre bl. oskaft., kronbl. mörkt purpurviol., skida rundat ellipt. ☉☉ 5, 6. Planter., ngn gng självsádd. (Västeur.)

26. Hutchínsia R. Br.

H. petræa R. Br. (*Lepidium pum* L.). **Stenkrasse.** 3—10 cm h., m. fin o. spensl.; bl. små, m. fint parbladiga; skidor utspärr., ellipt., 2—3 mm l. ☉☉. Hällmark. murar, sand, Sk., Öl., Gtl., täml. allm.; Bl., Vg., Sdml., sälls.

27. Capsélla Med.

C. bursa pastóris Med. (*Thlaspi b.* L.). **Lomma.** Stj. 1—5 dm h.; bladrosett av parflik. bl., stjälkbl. pillika, tand. ☉☉. Odl. jord, vägkant., hela landet allm. — M. formrik, omfatt. flera småarter.

28. Camelína Cr.

- a. Skida päronformig med avrundad topp, hårdväggig.
 b. Skida 5—7 mm l. (utom sprötet); spröt $\frac{1}{2}$ — $\frac{1}{3}$ av sk:s längd; skidskaft snett upprätt, 1—1,5 em l.; frön små, omkr. 20; **175**, 2, **185**, 7, 1. **microcárpa**
 bb. Sk. 7—10 mm l. (utom sprötet); spröt $\frac{1}{3}$ — $\frac{1}{5}$ av sk:s längd; skidskaft 2 em l., utböjt; frön stora, omkr. 12—16; **185**, 8, 2. **glabráta**
 aa. Skida med tvär ell. intryckt topp, näst. lika bred som lång, tunnväggig, lätt hoptryckt; skaft 2 em, ut- ell. nedböjt 3. **alýssum**

1. **C. microcárpa** Andr. hos DC. (*C. silvéstris* Wallr.). **Sanddådra.** 3—5 dm h., nedtill tätbladig, men tidigt bladlös; bl. styvhår. (ell. kala); med pillik bas omfattande, lansettl.; kronbl. små, blekgula; fruktställn. m. lång o. rik; sk. runt om skarpkölad. ☉☉ 6 7. Åkr., vägkant., Sk.—Vb., Öl., Gtl., mindre allm.

2. **C. glabráta** (DC.) Fritsch (*C. satíva* Fr.; *Myagrum s:m* L., delvis). **Dådra.** Kal; fruktställn. kortare, glesare; kronbl. ngt större,

starkare gula. ☉ 6—7. Åkr., s. o. mell. Sv., tillfäll.; odl. som oljeväxt (fröna).

3. **C. alýssum** Thell. (*Myágrum satívum* L., delvis, alýssum Mill.; *Cochleária foetida* Schkuhr; *Camelína f.* Fr.; *C. linícola* Sch. et Sp.). **Lin-dådra**. Närmast lik nr 2 till gestalt, blr, fröstorlek. ☉ 6, 7. Åkr., särsk. linåkr., Sk.—Nrl., mindre allm.

29. *Vogelia* Med.

V. paniculáta Horn. (*Myágrum pium* L.; *Néslia p.* Desv.). **Korn-dådra**. 177, 1. 3—5 dm h., spensl., ofta enkel; bl. hela, pillika; fruktställn. m. lång o. rik. ☉ 7, 8. Odl. jord, Sk.—Dls. o. Uppl., Öl., Gtl., mindre allm.

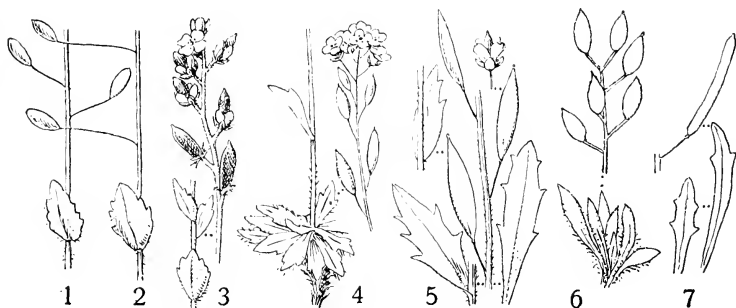

Fig. 184. 1 *Draba muralis*, 2 *nemorosa*, 3 *incana*, 4 *rupestris*, 5 *magellanica* * *borea*, 6 *fladnizensis*, 7 *Arabis petraea*.

30. *Draba* L.

Av Elisabeth Ekman.

- a. Kronbl. 2-kluvna (*Eróphila* DC.); 32, 1, . . . 1. **verna**
- aa. D:o hela ell. grunt urnupna.
 - b. Låglandsarter utan blomlösa rosetter.
 - c. Kronbl. gula; skidskaft 2 ggr skidans längd; 184, 2, 2. **nemorósa**
 - cc. D:o vita.
 - d. Skidskaft av skidans längd; 184, 1, . . . 3. **murális**
 - dd. D:o kortare än skidan; 184, 3, 4. **incána**
- bb. Fjällarter, m. e. m. tuvade med rosetter.
 - c. Kronbl. vita.
 - d. Rosettbl. med både enkla hår, gaffelhår o. stjärnhår.
 - e. Höjd 5—20(—30) cm; skidskaft vanl. näst. uppräta, kortare än skidan.

- f. Stj. 1—3-bldg ell. bladlös; fruktställning långdragen; **184**, 4, . . . 5. *rupéstris*
- ff. Stj. mångbldg; rosetter vanl. färre; **184**, 3, 4. *incána*
- ee. Höjd 3—12 cm; skidskaft ungef. av skidans längd, utstående; stängel ell. 1-bldg stjälk.
- f. Skidor i kort, kvastlik klase, kala (liks. stäng. o. fruktskaft) 6. *Wahlenbergii*
- [ff. D:o i ngt utdragen klase, oftast liksom stäng. och skidskaft håriga 7. *cacúminum*]
- dd. Rosettbl:s hår av ett o. samma slag.
- e. Rosettbl. näst. blott med enkla hår (stund. även gaffelhår); stäng. eller 1—2-bldg stälk, jämte skid. o. skidskaft kal; **184**, 6, 8. *fladnizénsis*
- ee. D:o näst. endast stjärnhåriga.
- f. Stj. 8—35 cm h., 1—6-bldg; kronbl. gräddvita; **184**, 5, . . . 9. *magellánica*
- ff. Stj. 3—12 cm h., 1—2-bldg ell. bladlös; skidor kala, hela örten i övrigt vitgrått stjärnhårig; kronbl. mjölkvita 10. *nivalis*
- cc. Kronbl. gula.
- d. D:o höggula; stäng. 3—20 cm h., hårig liksom skidskaften 11. *alpina*
- [dd. D:o blekgula; 2—5 cm h.; hela växten näst. kal 12. *crassifolia*]

1. **D. verna** L. (*Eróphila* v. E. Mey.). **Rågblomma, Nagelört.** 3—10 cm h., i frukt högre, med trådfin stängel o. småbladig rosett; skidskaft m. långa, utstående. ☺(☺) 4, 5. Back., håll., Sk.—Nrl., Öl., Gtl., allm. — Månggestaltig (svenska formerna outredda); var. *pínguis* Th. Fr., bl. stora, köttiga, starkt hår.; blomning senare; leråkrar.

2. **D. nemorósa** L. **Backnagelört.** 1,5—3 dm h., stj. spensl., mångbldg. ☺☺ 4, 5. Back., mur., torvtak o. d., Vrml. o. Sdml.—Dlr. o. Ång., sälls.

3. **D. murális** L. **Lundnagelört.** Till gestalt lik nr 2. Stånd. 4. ☺☺ 5, 6. Back., lund., Sk.—Uppl., Öl., Gtl., täml. sälls.

4. **D. incána** L. **Grånagelört.** Stj. 1—3 dm h., grov, styv, jämte blomskafven gråluden o. hårig; kronbl. 4 mm l., snövita; skidor smalt avl., ofta vridna, kala (f. *leiocárpa* Lindbl.) ell. håriga

(f. *hebecarpa* Lindbl.). **2** 5—8. Back., klippmark, helst kusttrakt. o. lägre fjälltr., Sm., Vg., Ög., Sveal.—Hrj., Lpl., Öl., Gtl., mindre allm. — f. *stricta* Hartm., styvt upprät, stjälk mångbldg; f. *integerrima* Lindm., lågväxt lokalform med helbräddade blad; kalkhäll., Gtl., sälls.

5. **D. rupéstris** R. Br., Lindbl. (D. *hirta* Sm., Wg., Hartm. m. fl., ej L.: D. *hirta* * *rupéstris* Hartm. fl. 11:e uppl., Bl., N. et A. m. fl.). **Fjällnagelört.** 1—2,5 dm h.: rosettbl. oftast tandade; kronbl. 3—4 mm l.; månggestaltig o. m. växlande till storl. o. utbildning. **2** 6, 7. Klipp., fjällhed., Hrj., Jtl., Lpl.

6. **D. Wahlenbergii** Hartm., delvis (D. *lappónica* DC., Wg.; D. W. var. *heterótricha* Lindbl.). **Lappnagelört.** Med stängel. 3—10 cm h.: rosettbl. helbrädd. med någon enstaka tand, spetsiga; kronbl. 2—3,5 mm l., mjölkvita. **2** 6, 7. Branter o. back. i högfjällen, n. Lpl., sälls.

[7. **D. cacúminum** Elis. Ekm. Tätt tuvad, 5—12 cm h., ofta med stäng.: kronbl. 3,5—4 mm l. **2**. N.]

8. **D. fladnizénsis** Wulf. (D. *Wahlenbergii* Hartm., delvis; D. W. var. *homótricha* Lindbl.; D. *fladnizénsis* N. et A., delvis). **Nordnagelört.** Rosettbl. smalt lans. ell. tungl., helbrädd; kronbl. 2—3 mm l. Lokal som nr 6; sälls. — f. *láctea* (Adams) Hjelt, lokalform med enkla hår på bladytorna.

≈ *D. fladnizénsis* × *nivális* (D. *niv.* var. *brachycarpa* Lindbl.; D. *curtisiliqua* Zett.).

9. **D. magellánica** Lam. **Stornagelört.** Mest högväxt av våra D.-arter o. storblommigast bland de vitblmga; foderbl. gröngula; kronbl. urnupna, 3,5 till nära 6 mm l., gulaktigt vita. **2**. Äng. i fjällen. — Omfattar: 1. Subsp. **cinérea** Adams, som art (D. *áretica* J. Vahl, Lge, Gelert. N. et A. m. fl.; D. *hirta* * *elátior* A. Bl., delvis; D. *incáno-hirta* Hartm.), skidor håriga; f. *týpica*, fruktskaft stjärnhåriga; i Finl.: — [var. *dorrénsis* (Fr.), skidskaft utstående med både stjärn- o. längre, enkla hår; N. mångenst.] — 2. Subsp. **bórea** Elis. Ekm. (D. *hirta* v. *leiocarpa* Lindbl.; D. *hirta* * *elátior* A. Bl., delvis), skid. kala; f. *tornénsis* Elis. Ekm., bl:s stjärnhår med korta, tjocka strålar, glesare spridda, vanl. ej täckande bladytan; skidskaft ngt mer uppräta, oftast kala ell. med enkla hår; L. o. T. lpmk. [f. *centrális* Elis. Ekm. blott i N.].

10. **D. nivális** Liljebl. **Isnagelört.** Ofta med stängel, 3—10 cm h.; små, täta rosetter; kronbl. 2—3 mm l., rent vita; sk. smalt

lans., utstaende. 2 6, 7. Branter o. backar a högre fjäll. Hrlj. n. Lpl., sälls.

11. *D. alpina* L. Gullnagelört. Med stäng., 5—15 cm h. i frukt högre: rosettbl. tungl. till lans., helbrädd., med enkla kanthar ell. gaffel- o. stjärnhår; kronbl. 4—5 mm l.; skid. äggr., utstaende, i kort, bred klase. 2 6, 7. Fukt. ställ. i högfjäll, klippbranter, Hrlj. n. Lpl., sälls.

[12. *D. crassifolia* Grah. Oftast med stäng., 3—5 cm h.; rosettbl. tunglika, tjocka, helbrädd.; skid. fa i kort, bred klase. 2. N., fjäll i Tromsö amt.]

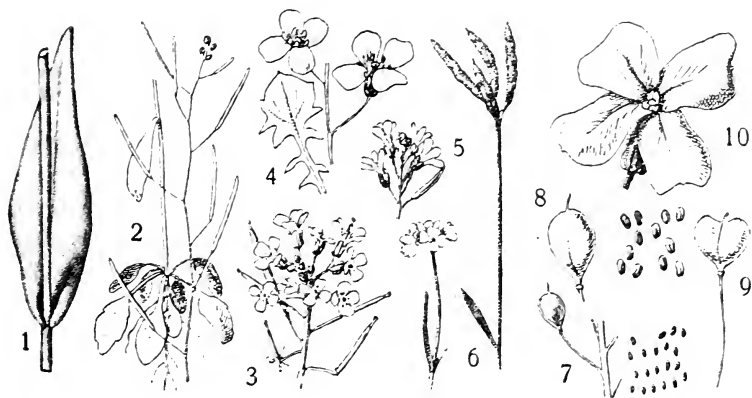

Fig. 185. 1 *Turritis*. 2 *Arabidopsis*. 3 *Erysimum cheiranthoides*. 4 *Arabis arena*, 5 *suecica*. 6 *Braya glabella*. 7 *Camelina microcarpa* (fr. o. frön). 8 *glabrata*. 9 *alyssum*, 10 *Hesperis*.

31. *Arabidopsis* Heynh.

A. thaliana Schur (*Arabis t.* L.; *Stenophragma tum* Čel.). Backtrav. 174, 7, 185, 2. 1—3 dm h., spensl., kal, blågrön. ☉☉. Back., häll., Sk.—Lpl., Öl., Gtl., täml. allm.

32. *Turritis* L.

T. glabra L. Rockentrav. 174, 3, 185, 1. Uppr., spensl., enkel, 0,5—1,5 m h., kal, dagglå ell. violett anlupen; bl. o. skid. uppräta; kronbl. gulvita. ☉☉ 6, 7. Back., vägkant., ekbäck., Sk.—Lpl., Öl., Gtl., mindre allm.

33. *Árabis* L.

- a. Stj. mångbladig; bladbas m. e. m. omfattande.
 b. Kronbl. omkr. 4 mm l., smala; skid. tilltryckta.
 c. Skid. 3 cm l.; valvl. med tydl. mittnerv;
 174, 8, 1. **hirsúta**
 cc. Skid. 4 cm l., utan tydl. nerver; **173**, 6, 2. **nemorénsis**
 bb. Kronbl. omkr. 8 mm l., breda; skid. utstående 3. **alpína**
- aa. Stj. fåblgd.
 b. Nedre bl. hela, tand. ell. fliksåg.; kronbl. omkr.
 4 mm l., smala.
 c. Nedre bl. tungl., glestand.; sk. 2 mm br.;
 184, 7, 4. **petræa**
 cc. D:o från smal bas ellipt. ell. brett lans.,
 fliksåg.; sk. 1 mm br.; **185**, 5, 5. **suécica**
 bb. Nedre bl. parflik. med åtskilda basflik.; **185**, 4, 6. **arenósa**

1. **A. hirsúta** Scop. **Lundtrav.** Oftast 2—3 dm h., spensl., enkel, uppr., fint styvhårig; stjätkbls bas hjärtl. **2** 5, 6. Torräng., Sk.—s. Nrl., täml. allm.; övre Nrl. o. Lpl. sälls. — var. *glabrata* Hartm., bladytor kala; sälls.; särsk. på kalksten. — var. *sagittata* (Bertol. som art) DC., ända till 8 dm h., stjätkbl. med pillik bas; s. Sv., täml. sälls.

2. **A. nemorénsis** Wolf (A. Gerárdi Bess.). **Gottlandstrav.** Lik föreg., men ända till 7—8 dm h., stjätkbl. m. tätsitt., kala, svepta kring stj.; skid. pärlbandslika gm de tunna valvlernas utbuktningar vid fröna. ⊙ ⊙ 5. Gtl., m. sälls., torlagda myrar, banvall. m. m.

3. **A. alpína** L. **Fjälltrav.** 1—3 dm h., uppstig., grenig från basen, stjärnhårig, mer undersäsig o. utbredd än de föreg. **2** 7. Äng. o. back. i fjälltrakt., Hrj.—T. lpmk. — var. *glabrata* Bl., kal, sannol. m. sälls.

4. **A. petræa** Lam. (Cardámine p. L.). **Strandtrav.** 1—2 dm h., flerstjätkig, uppstig., kal; alla bl. ungef. likformiga; kronbl. vita ell. blekviol. **2** 6—8. Ängs skärgård, täml. sälls. å grusiga stränder.

5. **A. suécica** (Fr., såsom * *A. thaliána suécica*). 2—4 dm h., spenslig, starkt grenig; kronbl. vita med ljusgul bas. ⊙ (?) 6, 7. Back., Dlr.—Vb., täml. sälls.

6. **A. arenósa** Scop. (Sisymb. a:um L., delvis). **Sandtrav.** 1,5 —2(—3) dm h., föga grenig; stjätkbl. uppåt allt mindre o. enklare;

kronbl. vita ell. rödlätta. ☉☉ 5—7. Ängsmark, Sm.—Jtl. o. Vb., Gtl., mindre allm.; saknas i flera landsk.

34. *Erysimum* L.

1. *E. cheiranthoides* L. **Åkergyllen**. 173, 9. 2—4 dm; bl. lans., näst. helbrädd.; skid. utstående, ungef. 3 cm l. ☉☉ 6—10. Odl. jord, hela landet allm.

2. *E. repandum* L. Bl. avl. ell. jämnbr., glestand.; skid. ända till 8 cm l., svagt krökta, yvigt utspärr. ☉. Barlast, kvarntomter, tillfall.

3. *E. hieraciifolium* L. **Berggyllen**. Ngt högre än föreg.; bl. glestand.; skid. tilltryekta, 3—5 cm l. ☉☉ 5—7. Berg, torräng., snår, murar, i de flesta landsk., även Öl. o. Gtl., men sälls.

35. *Alyssum* L.

1. *A. calycinum* L. **Grådådra**. 175, 4. 1—2 dm h., grågrön av stjärnhårighet, än alldeles enkel, än långgrenig från basen; bl. m. smalt tungl.; kronbl. blekgula, vitnande; skid. 4 mm br. ☉(☉) 5, 6. Sandfält, odlingar, Sk.—Uppl., Öl., Gtl., mindre allm.; nordligare tillfällig.

2. *A. hirsutum* MB. 1—2 dm h., gråvitt stjärnhår.; bl. brett tungl.; sk. 5—6 mm br., långsprötad. ☉. Tillfällig. (S. Eur.)

3. *A. maritimum* (L.) Lam. (Clypéola m. L.; Kóniga, Lobulária). 1—3 dm h., gråaktigt silkeshårig; bl. jämnbr. tungl.; kronbl. vita; skida 3 mm l., ellipt., uppblåst. ☉. Prydnadsväxt, stund. självsådd, s. Sv. (S. Eur.)

36. *Bertéroa* DC.

B. incana DC. (*Alyssum* i:um L.; *Farsétia* i. R. Br.). **Sandvita**. 175, 5. 2—3 dm h., gråvitt stjärnhår., styv o. seg; bl. tungl. ell. lans. 4 7—9. Back., sand, Sk.—Lpl., Öl., Gtl., täml. sälls., vanl. starkt lokaliserad.

37. *Braya* Sternb. et Hoppe.

1. *B. supina* Koch (Sisymb. s:um L.). **Kalkkrasse**. 174, 9. 1—2 dm h., flerstjälkig, ofta nedligg.; bl. djupt parflik.; kronbl. vita; sk. nära 3 cm l. ☉ 7—9. Kärrmark, stränd., Öl. Gtl.

2. *B. glabélla* Richards. (*B. alpina* Sternb. et Hoppe i skand. florum). **Fjällkrasse**. 185, 6. Tuvad, 5—15 cm h.; bl. jämbrett tungl.; kronbl. vita ell. rosenröda; skid. knappt 1,5 cm l. 4 6, 7. P. o. L. lpmk.

38. **Hesperis** (L.) R. Br.

H. matronalis L. **Aftonviol.** 185, 10. 0,5—1 m h., enkel, rikblgd; bl. brett lans., glestand.; kronbl. rödakt. violetta (säll. vita), kvälldoftande; skid. omkr. 1 dm l. 2 6—8. Planter.; ofta förvild. i park. o. lund., Sk.—s. Nrl., Öl., Gtl.

39. **Cheiranthus** L.

C. cheiri L. **Gyllenlack.** 3—5 dm h., grov, rik- o. tätblgd. bl. tungl.; kronbl. höggula (säll. blekgula, vid odl. i kruka ofta sammetslikt bruna), vällukt. 2. Vildväx. på Visby ringmur. (Sydeur.).

40. **Bunias** L.

B. orientalis L. **Rysskål.** 1 m h., rak, styv, upptill kvastlikt förgren.; bl. 1—3 dm l., grovtand.; blomställn:r flera dm l., klargula. 2 6—8. Åkr., gräsplaner, Sk.—Vb., Öl., Gtl., i åkerbrukstrakt. täml. allm.

41. **Conringia** Adans.

C. orientalis Andr. (Brássica o. L.). 2—3 dm, kal, daggblå; kronbl. små, vitakt. gulgröna; skida 1 dm l., 4-kant. ⊙ 6. Åkr., barlast m. m., tillfällig. (S. Eur., Or.)

Familj **Resedaceæ.****Reséda** L. Sid. 23; 30.

1. **R. lutéola** L. **Vau.** 30, 1. 0,4—1 m h., smal, enkel; bl. smalt lans.; foder- o. kronbl. 4, blekgula. ⊙⊙ 7, 8. Torr, odl. mark, s. Sv., Öl., Gtl., mindre allm. ell. tillfällig, förr odlad (färgväxt till gulfärgning).

2. **R. lútea** L. **Gulreseda.** 30, 2. 3—6 dm h., yvigt grenig; bl. 1—2 ggr pardel; foder- o. kronbl. 6, kronbl. blekgula. ⊙ 7, 8. Tillfäll., barlast o. d. till n. Vb.

3. **R. alba** L. **Vitreseda.** Lik nr 2, men kronbl. vita, blr vällukt., frukt 4-talig. ⊙⊙. Planterad, ngn gng förvild. (Sydeur.)

4. **R. odoráta** L. **Luktreseda.** Lik nr 3, men lägre; frukt 3-talig ⊙. Prydnadsväxt. (Nordaf.)

Familj **Droseráceæ**. Sid. 14; 17, 4.**Drósera** L.

I vår flora små örter med stäng. o. bladrosett; insektsfångare medels bladens långa, känsliga o. rörliga körtelhår.

1. **D. rotundifólia** L. **Sileshår**. Stäng. vanl. 1—2 dm h.; bl. utstående, m. kortare än stäng., med kretsrund skiva; kronbl. vita; foderbl. lans., 6 mm l. 2 7, 8. På vitnosstuvor, Sk.—Lpl., Öl., Gtl., täml. allm.

2. **D. longifólia** L. (*D. ánglica* Huds.). Bl. uppräta, skaftet ända till 5—6 cm l., skivan smalt tunglik, trubbd., 2,5—3 cm l.; eljest lik nr 1. Som föreg., mindre allm.

∞ *D. longifólia* × *rotundifólia*, m. sälls.

3. **D. intermédia** Hayne. Bl. uppräta, lika 1. som stängeln (5—10 cm); skivan omvänt äggr., 1 cm l.; foderbl. äggr., 4 mm l. Som nästföreg.

∞ *D. intermédia* × *rotundifólia*, m. sälls.

Familj **Crassuláceæ**.

Saftbladsörter (bl. suckulenta, d. v. s. slemmigt saftiga, m. e. m. tjocka o. köttiga).

a.	Foder- o. kronbl. 4.	
	b. Tvåbyggare; ♂blr med 8 (säll. 10) stånd.;	
	bl. breda, strödda; 44, 4, 48, 4.	1. Rhodiola
	bb. Blr tvåkön., stånd. 4; bl. trådsmla, mot-	
	satta; 11, 2,	4. Tillæa
aa.	Foder- o. kronbl. 5—12, stånd. dubb. så många.	
	b. D:o 5—6; 25, 6,	2. Sedum
	bb. D:o 6—12; 30, 4,	3. Sempervivum

1. **Rhodiola** L.

R. rósea L. (*Sedum* rh:a DC.). **Rosenrot**. Jordstam fingertjock, rosendoftande; stjälkar tjocka, tuvade, 1—2 dm h.; stjälkbl. tätsitt., blekt blågröna, från brett kilform. bas äggr., spets.; kronbl. små, blekgula. 2 7, 8. Klippavsatser o. d. i fjälltr., Hrj.—T. lpmk, mindre allm.

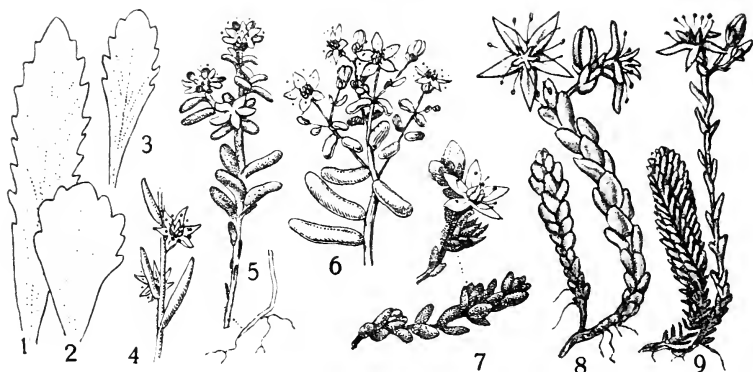
2. *Sedum* L.

Fig. 186. *Sedum* 1 *aizoon*, 2 *spurium*, 3 *hybridum*, 4 *hispanicum*, 5 *annuum*, 6 *album*, 7 *anglicum*, 8 *acre*, 9 *sexangulare*.

- a. Bl. breda, platta.
- b. Kronbl. gula ell. gulgröna.
- c. Blomställn. tät; kronbl. 4—5 mm l.
- d. D:o fåblmg med bladlika svepebl.; stjäkbl. lans. ell. smalt tungl.; kronbl. mörkgula; **186**, 1, 3. *aizoon*
- dd. D:o rikblmg utan svepebl.; stj:bl. brett ellipt. ell. äggr.; kronbl. blekt gulgröna
- cc. Blomst. gles; kronbl. 8 mm l.; bl. tungl. ell. smalt omvänt äggr.; **186**, 3, 4. *hybridum*
- bb. Kronbl. skära ell. röda.
- c. Blomställn. tät; kronbl. 4—6 mm l. 2. *purpureum*
- cc. Blomst. gles; kronbl. 8 mm l.; bl. spadlika ell. brett omvänt äggr.; **186**, 2, 5. *spurium*
- aa. Bl. äggformiga till cylindriska.
- b. Stjälk ensam, upprät, normalt utan skott vid basen under blomningen; **186**, 5.
- c. Körteelhårig; kronbl. skära med purpurröd mittrand; bl. halvtrinda 6. *villosum*
- cc. Kala.
- d. Bl. spets.; kronbl. 6, vita; **186**, 4, 7. *hispanicum*
- dd. » trubb.; » 5, gula; **186**, 5, 8. *annuum*
- bb. Stjälkar o. basala skott matt- ell. tuvlikt samlade; **186**, 7—9.
- c. Bl. trubbiga.
- d. Kronbl. vita ell. rödlätta; bl. spridda.
- e. Bl. cylindriska; **186**, 6, 9. *album*
- cc. » äggformiga; **186**, 7, 10. *anglicum*

dd. Kronbl. gula.

- e. Bl. äggform., ej tätt o. tydl. radade;
skott klubbformiga; **186**, 8, 11 **acre**
ee. Bl. tätsitt., regelmäss. 6-radiga; skott
cylindriska; **186**, 9, 12. **sexanguläre**
cc. Bl. uddspetsiga; kronbl. gula 13. **rupéstre**

1. **S. teléphiium** L. **Fetblad, Kärleksört.** Vanl. 2—3 dm h.; rötter uppsvällda; bl. vanl. mots., halvomfattande. brett avl. ell. brett ellipt., glestand., oftast olivgröna. **2** 7—9. Klipp. o. hållar, helst med skugga o. mylla. Sk.—Vb., Öl., Gtl., allm.

2. **S. purpúreum** Lk (S. tel. var. p. L.; S. purpuráscens Koch). Lik föreg., men bl. blågröna. m. e. m. daggblåa. ngt avsmaln. mot den svagt omfatt. basen; kronbl. purpurröda, blomställn. i övrigt m. e. m. daggblå. **2**. Av gammalt planterad, som förvild. sälls., s. Sv.

3. **S. aizóon** L. 2—3 dm h. **2**. tuvig, planterad o. tillfäll. förvildad. (Östasien.)

4. **S. hýbridum** L. 1—2 dm h., **2**. mattformig ell. tuvig; som föreg. (Sibirien.)

5. **S. spúrium** MB. 1—2 dm h., mattform. utbredd; som nr 3. (Kaukasien.)

6. **S. villósum** L. **Klibbknopp.** Omkr. 1 dm h.; kr. 1 cm vid. ⊙⊙. Fukt. jord i fjällen, T. lpmk. m. sälls.

7. **S. hispánicum** L. Omkr. 1 dm h., blågrön. ⊙⊙. Planter., tillfäll. förvild. (Alperna m. m.)

8. **S. ánnuum** L. **Småknopp.** Omkr. 0,5(—1) dm h., grön ell. rödsprängd. ⊙ 6, 7. Berghällar. Sk.—Lpl., täml. allm.

9. **S. album** L. **Hälleknopp.** Omkr. 1 dm h., oftast röd-bladig; stknpr rödbruna. **2** 7, 8. Berghällar, Bl.—Dls. o. s. Nrl., Öl., Gtl., täml. allm. — var. *pallens* Hartm., ljusgrön, småblommigare; stknpr gula; Sthlms skärg., Öl., Gtl., sälls.

10. **S. ánglicum** Huds. **Strandknopp.** Småväxtare men storblmgre än nr 9. **2** 7. Havsstrandsklippor, sälls., Boh.

11. **S. acre** L. **Fetknopp.** Bl. gulgröna ell. rodnande, av bitter smak. **2** 6, 7. Öppna hållar, murar, torvtak, Sk.—Nrl. o. Vb., Öl., Gtl., allm.

12. **S. sexanguläre** L. **Kantknopp.** Ngt blågrön ell. rodnande, av mild smak; kronan mindre än hos S. acre. **2** 7 (ngt senare än acre). Hällar, Sk.—Nrl., Gtl., täml. sälls.

Subsp. *boloniéense* (Lois.), spensligare, blr få, gröngula; Sk., Hall.

13. **S. rupéstre** L. **Bergknopp.** Stj. 2—3 dm h., uppstig., spensl., seg, glesbladig; skottbl. 10—15 mm l., krökta. **4** 7, 8. Klipp., håll., bäck., Sk., Sm., Vg., Söml., Vrml., Öl., Gtl., sälls.

3. **Sempervivum** L. Sid. 23; **30**, 4.

S. tectorum L. **Taklök.** Bladrosett 5—10 cm br., nedtryckt, m. tät o. rikbildg, bl. köttiga, uddspetsiga, vanl. i spetsen rödbruna; stj. m. grov, vanl. 2—3 dm h.; kronbl. ljusst rosenröda. **4** 7, 8. Av gammalt planter., särskilt på tak; ej säll. förvild. till Mälartakten, Öl., Gtl.

4. **Tillæa** L. Sid. 9; **11**, 2.

T. aquatica L. (Bulliärda a. DC.). **Fyrling.** 2—5 cm h., m. späd men köttig; kronbl. vita ell. svagt röda. ☉☉ (och **4**) 7—9. Sjöstränd., vattengropar, Sk.—n. Vb., mindre allm.

Familj **Saxifragaceæ.**

a. Örter.

b. Blma 5-talig med foder o. krona.

c. Stånd. 10, stift 2; **25**, 2, 1. **Saxifraga**

cc. » 5 jämte 5 handflikade, körtel-

bär. staminodier; **17**, 1, 3. **Parnássia**

bb. Blma 4-talig, kalk gul; **22**, 1, 2. **Chrysosplénium**

aa. Buskar; stånd. 5; bärfukt; **15**, 7, 8, **44**, 3,

47, 3, 4. **Ribes**

1. **Saxifraga** L. Sid. 19; **25**, 2.

Nr 6 av Harry Smith.

a. Med bladrosett och stängel; kronbl. vita.

b. Rosettbl. tungl. ell. kilform., vassåg.; kron-

bl. 2—3 ggr så l. som fodret; fruktä. h. o. h.

ovanför hyllet; **187**, 3, 4. **stellaris**

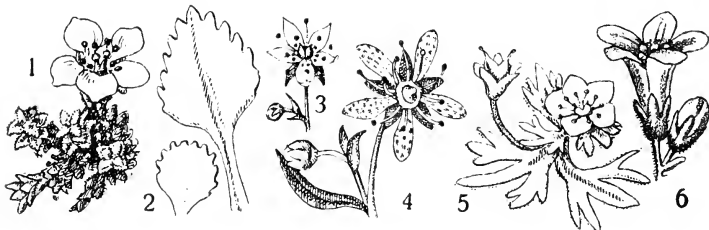

Fig. 187. *Saxifraga* 1 *oppositifolia*, 2 *nivalis*, 3 *stellaris*, 4 *aizoides*, 5 *groenlandica*, 6 *granulata*.

- bb. D:o äggr. ell. rundade, trubbsåg.; kronbl. föga längre än fodret.
 c. Blr kortskaft., huvudlikt samlade; **187**, 2. 5. *nivalis*
 cc. Blr klaslikt åtskilda, de nedres skaft 1—2 cm l. 6. *tenuis*
- aa. Med m. e. m. mångbladig stjälek.
 b. Kronbl. rödviol.; stjälkar m. greniga, mattlikt liggande, med tätsitt., mots. blad, utan rosett; **187**, 1. 3. *oppositifolia*
 bb. Rosett m. e. m. tydlig, blomstjälk ej liggande.
 c. Rosettbl. finsåg. med en liten kalkskorpa på sågtänderna; kronbl. vita.
 d. Rikblng vippa, utgörande mer än stjälkens halva längd; kronbl. vita 1. *cotylédon*
 dd. Blomställn. i toppen, kvastlik. fäblng. kronbl. gulakt. vita 2. *aizoon*
- cc. Rosettbl. utan kalkskorpa.
 d. Bl. hela, lans. ell. jämbreda; kronbl. gula (ell. gulröda).
 e. Bl. halvtrinda, köttiga; kronbl. utspärr., föga längre än fodret; **187**, 4. 7. *aizoides*
 ee. Bl. platta; kronbl. uppräta, 2—3 ggr så l. som fodret 8. *hirculus*
 dd. Bl. flikiga; kronbl. vita.
 e. Bl. kilformiga.
 f. Stjälkar ensamma, ej tuvade.
 g. Blma 3—4 mm l.; rosettbl. tidigt vissnande 9. *tridactylites*
 gg. Blma 7—10 mm l.; rosett varaktig; **188**, 1, 10. *adscéndens*
- ff. Stj:r o. skott tuvade.
 g. Bladflikar framåtriktade, trubbiga; krona 1 cm br.; **187**, 5, 14. *groenländica*
 gg. D:o utspärr., uddspets.; kr. nära 2 cm br. 15. *hypnoides*
- ee. Bl. njurlika.
 f. Kronbl. 3—4 ggr så l. som fodret.
 g. Nedre bl:s flikar rundade, trubbiga; blekröda yngelknpr vid stjälekbasen; **187**, 6, 11. *granulata*

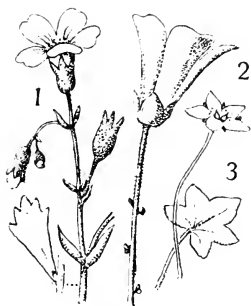

Fig. 188. Saxifraga
 1 adscendens, 2 cernua,
 3 rivularis.

- gg. Nedre bls flik. triangulära;
 mörkröda y:knpr även i blad-
 vinkl:a; **188**, 2, 12. *cérnuua*
 ff. Kronbl. föga längre än fodret;
 inga yngelknpr; **188**, 3, 13. *rivuláris*

1. **S. cotylédon** L. **Fjällbrud**. Stj. oftast 2—3 dm h.; rosett-bl. köttigt läderart., omvänt äggr.; vippa äggform.; blr 10—12 mm br. **4** 8. Klippvägg., mest vid forsar, Jtl.; n. Lpl., sälls.

2. **S. aizóon** Jacq. Subsp. **Læstádii** Neum. Stj. 5(—10) cm h., spensl.; rosett-bl. smalt ellipt. ell. omvänt äggr.; blr 10 mm br.; kronbl. gulakt. vita, rödpunkterade. **4**. Sulitälma-trakten, vid gränsen, m. sälls.

3. **S. oppositifólia** L. **Purpurbräcka**. Örtfärg mörkgrön, bl. med vit kalkskorpa. **4** 6, 8. Klipphålur och avsatser i fjälltr., Hrj.—Lpl., täml. sälls. — var. med hälften smalare kronbl. (♀?).

4. **S. stelláris** L. **Stjärnbräcka**. Stäng. omkr. 6—10 cm h., trådsmal; kronbl. vid basen gulpunkterade. **4** 7, 8. Kärrmark i fjälltr., Dlr.—Lpl., täml. allm. — var. *comósa* Retz., de flesta ell. alla blr förkrympta till små gröna knippor av fjällika bl.; n. Lpl., sälls.

5. **S. nivális** L. **Fjällbräcka**. Stäng. 1—1,5(—2) dm h., grov, tätt småhårig o. körtelhår.; bl. näst. läderartade; kronbl. slutl. orent rosenröda. **4** 7, 8. Klipp. i fjälltr., helst fukt. ställen, Hrj.—Lpl., täml. sälls.

6. **S. ténuis** H. Smith (*S. nivális* β *ténuis* o. *tenúior* Wg; Hartm. flora). Stäng. omkr. 1 dm h., trådfin, näst. kal; bl. o. blr smärre; f. ö. som nr 5.

7. **S. aizóides** L. **Gullbräcka**. 5—15 cm h., flerstjälkig, uppstig., ljusgrön, kronbl. klargula, m. e. m. rödprick. (ell. orange-gula: f. *aurántia* Hn., ell. mörkt brunröda: f. *atoróubens* Bertol.). **4** 7, 8. Fukt. mark, bäckkanter o. d. i fjälltr., Dlr.—Lpl., täml. allm.

8. **S. hírculus** L. **Mossbräcka**. Omkr. 2 dm h., uppr., vanl. enstjälkig; stj. brunullig; kronbl. rödprickiga. **4** 7, 8. Mossar, Jtl.—Vb. o. Lpl., mindre allm.; Sk., Sm., Vg., Ög., Uppl., sälls.

9. **S. tridactylítes** L. **Grusbräcka**. Stj. 5—10(—15) cm h., upprät; nedre bl. 3—5-flik., flikar utstående; kronbl. rundade. \odot 5, 6. Sand, håll., torvtak o. d., Sk.—Uppl., Jtl., mindre allm., Öl., Gtl., allm.

10. **S. adscéndens** L. **Klippbräcka**. Vanl. 2(—3) dm h., uppr.; nedre bl. grunt 3—7-flik., flikar framåtrikt.; kronbl. urnupna, vita (var. *lútea* Hartm., kronbl. svavelgula). — ☉☉ 6, 7. Klipp., Hrj.—Lpl., täml. allm.; mell. Sv., Vg.—Uppl., sälls.

11. **S. granuláta** L. **Stenbräcka, Knölbräcka**. Omkr. 2—3 dm h., mångblmg. 2 5—7. Bäck., håll., Sk.—Lpl., Öl., Gtl., allm.

12. **S. cérnua** L. **Knoppbräcka**. 1—2 dm h., uppr., vanl. 1-blmg. 2 7, 8. Klipphålör, bäckkanter i fjälltr., Hrj.—Lpl., mindre allm.

13. **S. rivuláris** L. **Vattenbräcka**. 3—10 cm h., späd, flerstjälkig, uppstig., fåblmg. 2 7, 8. Kärrmark, vattengrop. i fjälltr., Dlr.—Lpl., täml. sälls.

14. **S. groenlándica** L. (*S. cæspitósa* L.) **Tuvbräcka**. Tuvor tätta, låga. ofta vidsträckta, stj. 5—15 cm h.; kronbl. orent vita, grönådriga. 2 7, 8. Klipp., torra ställ. i fjälltr., Hrj. o. Mpd—Lpl., mindre allm.

15. **S. hypnoídes** L. Tuvor lösa, glesa; stj. 1—2 dm h.; bladbas smalt kilform. 2. Planter., ngn gng förvild. (Mell. Eur.; v. Norge.)

2. **Chrysosplénium** L. Sid. 8, 17; 22, 1.

C. alternifólium L. **Gullpudra**. Omkr. 1 dm h., späd, saftig, tunnblad.; bl. runda, njurl. med smal inskärn. vid basen; blomställn. platt, ockragul med rundade svepebl. 2 4—6. Skogskärr, källdrag, Sk.—Nrl. o. s. Lpl., täml. allm. (Öl., Gtl., förr). — var. *tetrándrum* Lund: mindre, spensligare, stånd. blott 4; n. Lpl., m. sälls.

3. **Parnássia** L. Sid. 13; 17, 1.

P. palustris L. **Slåtterblomma**. Stj. vanl. 1—2 dm h., med brett hjärtl. rosettbl. o. nedom mitten ett halvomfatt. bl.; blma ensam. kronbl. gräddvita. 2 7, 8. Fuktäng., hela landet, täml. allm. — var. *ténuis* Wg, liten, spenslig, stj:bladet äggrunt; krona mindre; mest i n. Sv.

4. **Ribes** L. Sid. 12, 13, 33; 15, 7, 8.

a. Blr 1—3 i bladvinkl:a; grenar taggiga; 15, 8, . . . 1. **grossulária**
aa. » i klasar; grenar obeväpnade.

b. Klasar lutande.

c. Bl. starklukande av hartspunkter 2. **nigrum**

cc. Blad utan hartspunkter.

d. Blma platt, skålform.; blomaxelbägare
invändigt med en 5-kantig ring mell.

- stånd. o. stift; stknpr dubb. så br. som
 långa; **15**, **7**, **3**. **vulgäre**
 dd. Blma klockformig; blomaxelbägare utan
 ring; stknpr ej mer breda än långa . . . **4**. **pubescens**
 bb. Klasar uppräta; tvåbyggare; **44**, **3**, **47**, **3**, . . . **5**. **alpinum**

1. **R. grossulária** L. **Krusbär**. Bär gulgröna, slutl. (brun-) gula, håriga. 4—6. Väggkant., skogsback., lund., Sk.—s. Nrl., Öl., Gtl. Även av gammalt förvild. — f. *uva crispa* (L.), bär gulgröna, slutl. kala; — f. *reclinátum* (L.), bär röda.

2. **R. nígrum** L. **Svarta vinbär, Tistron**. Bär svarta. Allm. odl., ngn gng förvild. i lund. o. strandsnår; antagl. dessutom ursprungl. vild i flera landsk. till n. Lpl., sälls.

3. **R. vulgäre** Lam. (*R. rubrum* L., delvis; *R. domesticum* Janecz.). **Röda vinbär**. Allm. odl. i s. o. mell. Sv., som förvild. på ödetomter o. dyl. Omfattar: 1. *R. silvéstre* M. et K. (*R. vulgäre* var. s. Lam.), blr blekgröna, i mitten rödbruna; bladflik. korta, grovt o. trubbigt såg.; bär röda; — 2. *R. horténse* Hedl. (*R. vulg.* var. h. Lam.), blr helt gröna, bl. spetsigt såg.; bär röda, stund. blekröda ell. vitaktiga. (S. o. v. Eur.)

4. **R. pubescens** Sw. (coll.; *R. rubrum* L., delvis). **Röda vinbär**. Bl. tätt gråludna över hela undersidan; vildväx. i större delen av Sv., ofta odl. — Subsp. **scándicum** Hedl. (som art), bl. undertill håriga på de större nerv:a; Visingsö o. norr om 60° n. br. — Subsp. **glabéllum** Hedl. (som art; *R. rubr.* var. g. Trautw. et Mey.), bl. kala ell. på de större nerv:a svagt hår., spetsflik.; blr större; Hrj. —Lpl.

5. **R. alpinum** L. **Måbär**. Bl. smärre än hos nr 3 o. 4, glansiga; blr o. bär m. kortskaft., bär slemmiga, av fadd smak. Steniga lund., Sk.—Nrl., Öl., Gtl., åtm. i s. o. mell. Sv. täml. allm.

Familj Rosáceæ. Rosväxter.

- a. Med 4-talig kalk i kanten av en bägar- ell. urnform. blomaxel.
 b. Kalk grön, vanligast av 4 yttre o. 4 inre bl.; **1**, **2**, **8**, **9**, **14**. **Alchemilla**
 bb. Kalk brunakt. ell. röd, 4-bldg; **8**, **6**, **38**, **4**, **16**. **Sanguisórba**
 aa. Med foder o. krona.
 b. Träd ell. buskar; fruktämne under hyllet; fr. m. e. m. köttig (äpplefrukt). (Se även *Agri-mónia*).

- c. Frukttrum med benhård innervägg.
 d. Blr 1—få i bladvinkl:a; buskar utan tornar 2. **Cotoneáster**
 dd. Blr flera i kvast; torniga träd ell. buskar; **27, 1, 189,** 5. **Cratáegus**
- ee. Frukttrum med hinnaktig innervägg.
 d. Blr i flock ell. kvast.
 e. Stift 5; fåblmg flock (ell. kvast); **27, 3,** 3. **Pyrus**
 ee. D:o 2—4; rikblmg kvast 4. **Sorbus**
 dd. Blr i klase; stift 5 6. **Ameláuchier**
- bb. Fruktämnen inom hyllet.
 c. D:o i en skål-, bägar- ell. urnlik del av blomaxeln.
 d. Träd ell. buskar.
 e. Fruktämnen flera.
 f. D:o i krets; bl. enkla; taggar 0
 ff. D:o på olika höjd; bl. parblad.; blomaxel slutl. köttig (nypon); taggiga buskar; **28, 2,** 18. **Rosa**
 ee. D:o 1; fr. stenfrukt; **27, 2,** 19. **Prunus**
 dd. Örter; bl. parbladiga.
 e. Yvig blomst. av knippen; blomaxel utvänd. slät; fruktä. flera på skålform. blomaxel; **27, 4, 5, 200, 1,** 14. **Filipéndula**
 ee. Smal, axlik klase; blomaxel med talr. krokborst nedom fodret; fruktä. 1—2, inneslutna i blomaxeln; **26, 3, 200, 3, 4,** 16. **Agrimónia**
- ee. D:o på en halvklot- ell. kägelform. del av blomaxeln; fr. en saml. småfrukter.
 d. Foderbl. i enkel krets.
 e. D:o 5; fr. m. e. m. smhäng. stenfrukter; **190—193,** 7. **Rubus**
 ee. D:o 8—10; småfrukter med långt, dunlikt spröt; **28, 1,** 13. **Dryas**
 dd. Med ytterfoder; fr. smånötter; bl. fingrade ell. parbladiga.
 e. fruktfästet slutl. köttigt, rött (stund. avfallande med nötterna); **28, 3; 196, 4, 5,** 8. **Fragária**
 ee. D:o torrt, ej avfallande.
 f. D:o slutl. uppsvällt, svampigt; kronbl. kvarsittande 9. **Cómarum**
 ff. D:o ej uppsvällt; kronbl. avfall.
 g. Stånd. 5; bl. 3-fingr.; **200, 2,** 11. **Sibbáldia**

gg. Stånd. talrika.

- h. Stift kort, fruktspröt m. kort; 28, 4, 197, . 10. **Potentilla**
 hh. D:o långt, mittpå ledat; långt, krokuddigt
 fruktspröt 12. **Geum**

1. **Spiræa** L. (delvis).

S. salicifolia L. **Häckspiræa**. Omkr. 1 m h.; bl. äggr. ell. lans., såg., ljusgröna; blomspira i toppen, tät, ljust rosenröd. Gammal häckväxt; ofta på övergivna tomter ell. spridd ur trädg. (S.-ö. Eur., Sibir.)

2. **Cotoneaster** Med.

1. **C. integerrima** Med. (*Méspilus cot.* L.). **Oxbär**. Låg, utbredd, 0,5—1 m h. buske, grenar delvis m. långa, stund. nedligg.; bl. ellipt., helbrädd., matt gröna, under gråvitt filtudna; bl. 2—5; kronbl. vita ell. rödlätta; fr. scharlakansröd, glanslös. 5, 6. Stenig mark, Sk.—Hls., Öl., Gtl., mindre allm.

2. **C. melanocarpa** Lodd. (*C. nigra* Fr., *Méspilus n.* Ehrh.). Lik föreg., men högre, mer upprät; grenar kortare; bl. ngt större o. trubbigare, ovan finhår., ej kala, under mera grågröna; blr 5—7(—10); fr. svart. Götaland, Gtl., sälls.

3. **Pyrus** L.

1. **P. malus** L. **Apel, Vildapel**. Bl. grovsåg., vanl. kort o. tvärt spetsade; blr 4—5 cm br., kroubl. utvänd. rosenröda; stknpr gula; frukt kärv, smdragande. 5, 6. Hagar, lövskog. (ekback.), Sk.—Gstr., Öl., Gtl.; i sydl. Sv. täml. allm., ofta ymnig. Omfattar: 1. **P. silvéstris** S. F. Gray (*P. malus silv.* L.), bl. slutl. å båda sidor kala; — 2. **P. púmila** K. Koch (*Malus p.* Mill.), bl. undertill (o. fruktä.) håriga; fr. mindre sur (»var. *mitis*» Wallr.); sälls.

2. **P. commúnis** L. **Päron**. Bl. helbrädd. ell. finsåg., mera långspets.; blr 3 cm br., kronbl. rent vita; stknpr violetteröda. 5, 6. Sälls. i hagar (förvildad?); har då i motsats till de odl. träden flera cm långa tornar.

4. **Sorbus** L.

a. Bl. enkla.

b. Bl. hela, sågade 1. **ária**

bb. Bl. parflikiga, flikar sågade.

c. Bl. täml. jämnt o. grunt parflik.; bär brun-

aktigt rött, avlångt 2. **suécica**

- cc. Bl. vid basen djupare inskurna ell. 1—3-
parbladiga; bär scharlakansrött, runt . . . 3. **fénnica**
aa. Bl. parbladiga 4. **aucupária**

1. **S. ária** Cr. (*Cratægus a. L.*). **Vitoxel.** Lågt, vanl. smalstamm. träd ell. buskträd; bl. under vitludna, ovan glansigt mörkgröna; fr. rundat avlång, stor, mjölig, söt. 5, 6. Omfattar: 1. **S. norvégica** Hedl. (*S. [aria] obtusifolia Hedl.*), bl. omkr. 1 dm l., omv. äggr. Boh., sälls. (Gtl. förr). — 2. **S. rupícola** Syme (*S. salicifolia [Myrin] Hedl.*), bl. brett lans. ell. smalt avl. Kalkstensbranter, Gtl. flerest., Sk. (Kullen), sälls.

2. **S. suécica** Krok (*Cratægus s. L.*). **Oxel.** Högt o. grovstamm. träd; bl. omkr. 1 dm l., ovan svagt glansiga, under gråludna; fr. mjölig, söt. 6. Lundäng., hagar, klippig grund, Sk.—Dir. o. Mpd, Öl., Gtl., mindre allm.

3. **S. fénnica** Fr. (*Cratægus fennica Kalm.*). **Rönnoxel.** Litet eller medelstort träd; bl. oftast något större än oxelns, under ljusare gråvita; fr. sötsur. 5, 6. Sm., Sdml:s o. Uppl:s skärg., Boh., sälls.; Gtl. flerest.

4. **S. aucupária** L. **Rönn.** Oftast småträd, säll. stort o. åldrigt; småbl. avl. ell. lans., m. växl. till storl., sågn. o. hårlighet; fr. klar-röd, säll. gul. 5, 6. Skog, berg, hela landet, allm.

⤷ *S. aucupária* × *fénnica* (*S. Meinichii* [Lbg som underart] Hedl.), bl. parblad., nära 1 dm br., med stor, rutform. ändflik; m. sälls., Gtl.; v. N. — × *suécica*, bl. äggr. lans., 5—6 cm br.; m. sälls., Bl., Vg.

5. *Cratægus* L. 27, 1.

a. Stift 2—3; bl. rundat flikiga, grovt o. trubbd. sågade; sidonerver framåtböjda.

b. Foderbl. kort triangulära, ungefär så l. som br., trubbd., utåtkrökta; stift 2 o. 3; bl. o. fr. täml. små; fr. i allm. trind; bladundersid:s nervvinklar utan hårtofs (domatium); 189, 1,

1. **oxyacantha**

bb. Foderbl. utdraget triang., dubb. så l. som br., spetsiga, utspärrade; stift 2; bl. o. fr. större, fr. plattad; bladundersid:s nervvinkl.

h. o. d. med domatium; 189, 2,

2. **Palmstrúchii**

aa. Stift 1 (säll. d. är 2); bl. fint o. spets. såg. ell. näst. helbrädd.; sidonerver (åtm. de nedre) utåtböjda; bladundersid:s nervvinkl. alltid med domatium.

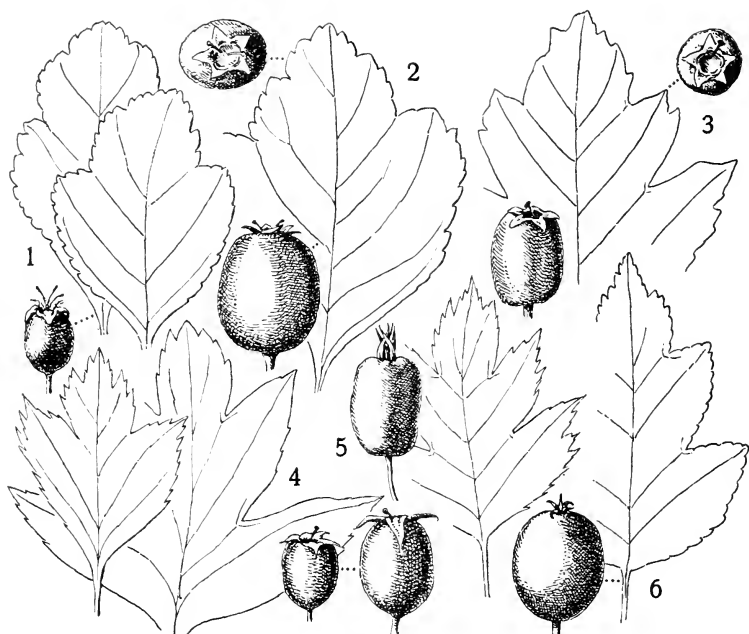

Fig. 189. *Crataegus* 1 *oxyacantha*, 2 *Palmstrachii*, 3 *monogyna*, 4 *curvisepala*, 5 *calycina*, 6 *lagenaria*.

- b. Bl. Brett ell. rundat äggr., flikar m. e. m. spetsiga.
- c. Bladflik. skilda av täml. bred inskärning, svagt såg. ell. näst. helbrädd.; foderbl. korta, knappt dubb. så l. som br., starkt bakåtrikt.; fr. äggformig, mörkt ell. brunaktigt röd; **189**, 3, 3. *monógyna*
- cc. Bladflik. spets., skilda av smal, spetsig inskärn., tät o. fint vassåg.; foderbl. långa o. smala, flera ggr så l. som br.
- d. Fr. vanl. äggform. ell. Brett avl., mörkröd; foderbl. utspärr., oftast bakåtrökta; **189**, 4, 4. *curvisépala*
- dd. Fr. vanl. cylindr. ell. svagt prismatisk, klarröd; foderbl. m. e. m. raka o. upprätta, hopstående; **189**, 5, 5. *calycina*
- bb. Bl. äggrunt triangulära, flik. korta, rundade, naggat sågade; fr. Brett ellipt. ell. tjockt äggform., klarröd; foderbl. små, smala, m. e. m. upprätta o. hopstående; **189**, 6, 6. *lagenária*

1. **C. oxyacantha** (L. delvis) Jacq. **Rundhagtorn.** Spensligt småträd (2—4 m), buskträd ell. (låg) buske; bl. 2,5—4 cm l., mörkgröna, glansiga; kronbl. (som hos alla art:a) rent vita, stknpr violett-röda; fr. m. växlande, 7—12 mm l., rund—ellipt.—omvänt äggform., tegel-, blod- ell. (mörkt) brunröd. 5. 6. Ekback., stund. torräng., snår o. d., Sk.—Uppl., Öl., Gtl., blott i s. Sv. samt Öl. o. Gtl. allm., riklig i kalktrakter. — Fr. månggestaltig; foderbl. stund. raka, spetsiga.

2. **C. Palmstrúchii** n. sp. Vanl. störväxtare än nr 1, i s. Sv. stund. tjockstamm. träd; bl. som nr 1 men större, 3—5(—7) cm l.; fr. ellipt., normalt bred. o. rundad, 10—12(—15) mm l., blodröd. 5. 6. Ekskog, skogsbyn, Sk. flerest., Hall. (Bl. o. Ög.?), Sdml., Sthlm, mindre allm.; stund. planterad.

3. **C. monógyna** Jacq. (Fl. austr. III, t. 292, f. 1). **Trubbhagtorn.** Träd, 3—5 m h., slutl. tjockstamm., som yngre buskträd; bl. täml. fasta, ngt gråaktigt gröna, matta, under ngt blågrå, månggestaltiga på samma skott (lång-, i synn. stubbskott. stund. med m. djupt parflik. bl. »f. *pinnatífida*»); fr. täml. liten, upptill omsluten av de tillbakatryckta, m. e. m. trubbiga foderbl:n. 6. S. Sv., Boh., Öl., Gtl., mindre allm.; Svealand m. sälls., men allm. planter. som häckar (många variet.) o. ngn gng förvild.

4. **C. curvisépala** n. sp. (*C. monógyna* talr. förf., delvis; *C. calýcina* Peterm., delvis? *C. hirsúta* Schur, delvis? *C. rosæfórmis* Janka, utan beskrivn.). **Spetshagtorn.** Grovstamm. träd, 3—5 m, som yngre yvigt buskträd ell. buske; bl. omkr. 4—5 cm l. o. lika br., tunna (utom på öppna lokaler, väggkant., alvar), gröna med ngt mattare undersida; nedersta sidonerv:a starkt nedlöp. på mittnerven. 6. Ekskog, ekback., stund. öppna platser, Sk.—Boh. o. Ög., Vg. (bergen), Öl., Gtl., täml. allm., flerest. ymnig; Sdml.—Nr. o. Uppl., mindre allm.

5. **C. calýcina** Peterm. (Anal. Pflanzensschlüss. o. Deutschl. Fl., t. 26, f. 204 N), em. n. (*C. orthosépala* Hssk. et Born.; *C. lampocárpa* Lindm. in herb. et lit.). **Korallhagtorn.** Lik nr 4, men blott smalstamm. småträd ell. spensl., yvigt buskträd; bl. å båda sidor gröna (ej diskolora), stund. rosenrött anlupna på nerver m. m.; basen tvär ell. mindre kilformigt neddragen; nedersta sidonerv:a föga ell. icke nedlöp. på mittnerven. 6. Ekskog, lundäng., Sk.—Dls.—Uppl., Öl., Gtl., mindre allm. men h. o. d. ymnig.

6. **C. lagenária** Fisch. et Mey. hos Led. (*C. pinnatífloba* Lge). Lund o. skog, Sk. (Bl.?), sälls.

6. *Amelanchier* Med.

A. spicata Lam. (*A. ovális* Willd.). **Blåhagg.** Spensl. småträd; kvist. o. bladundersida före blomn. gråvitt filtludna, under blomn. näst. kala; bl. ellipt. med svagt hjärtl. bas, såg.; kronbl. tungl.; stift över mitten smvuxna; fr. svart, daggblå, sötaktig, omkr. 1 cm l. 5. Planter., stund. förvild. i skog. (Nordamer.)

7. *Rubus* L. Sid. 21. 190—193.

Av E. Adlerz.

a. Buskar.¹

b. Bl. parbladiga ell. 3-fingrade, under vita: kronbl. kortare än foderbl.: fr. lossnande från blomaxelns kägla 1. **Idæus**

bb. Bl. vanl. fingrade; kronbl. längre än foderbl.; fr. fastvuxen vid och avfall. med blomaxeln.

c. Foderbl. utvändigt gröna, i kanterna vitludna.

d. Årsstammar nedliggande.

e. Körtelhår på stam o. grenar få eller inga.

f. Bl. under gröna, näst. kala 23. **halländicus**

ff. Bl. under filthåriga 22. **Lagerbergii**

ee. Körtelhår rikliga, ofta täta.

f. Årsstamsblad 5-fingrade 24. **nitens**

ff. > 3-fingrade 20. **Bellardi**

dd. Årsstammar uppräta ell. högbågiga, utan hår, körtelhår o. borst.

e. Årsstmr kantiga ell. rundat kantiga med platta ell. ngt rännformiga sidor.

f. Ståndare ej nående över stiften; bl. veckade.

g. Årsstms taggar glesa, med bred bas; **190, 191**, 4. **plicatus**

gg. > > täta, nålformiga 3. **fixus**

ff. Stånd. nående över stiften; bl. oveckade.

g. Årsstamsblad med hjärtligt mittblad.

h. Bl. mörkgröna; taggar starka 7. **affinis**

hh. > ljusgröna; > svaga; **190, 191**, . 2. **suberectus**

gg. Mittblad ej hjärtligt 6. **nitidus**

ee. Årsstammar djupt fårade.

f. Foder ej taggigt 5. **sulcatus**

ff. > oftast taggigt 6. **nitidus**

cc. Foderbl. utvändigt ludna.

d. > > grågröna, filtludna 7. **affinis**

¹ Dessa buskar hava mångårig vedjordstam och 2-åriga, taggiga luftstammar, som första året blott bära blad (de kallas här *årsstammar*) och andra året blomskott från bladvinklarna, varefter de förtorka. Vid insamling bör varje exemplar åtföljas av stycken av årsstammens övre och nedre del (ej toppen), och stammens riktning samt kronbladens färg antecknas.

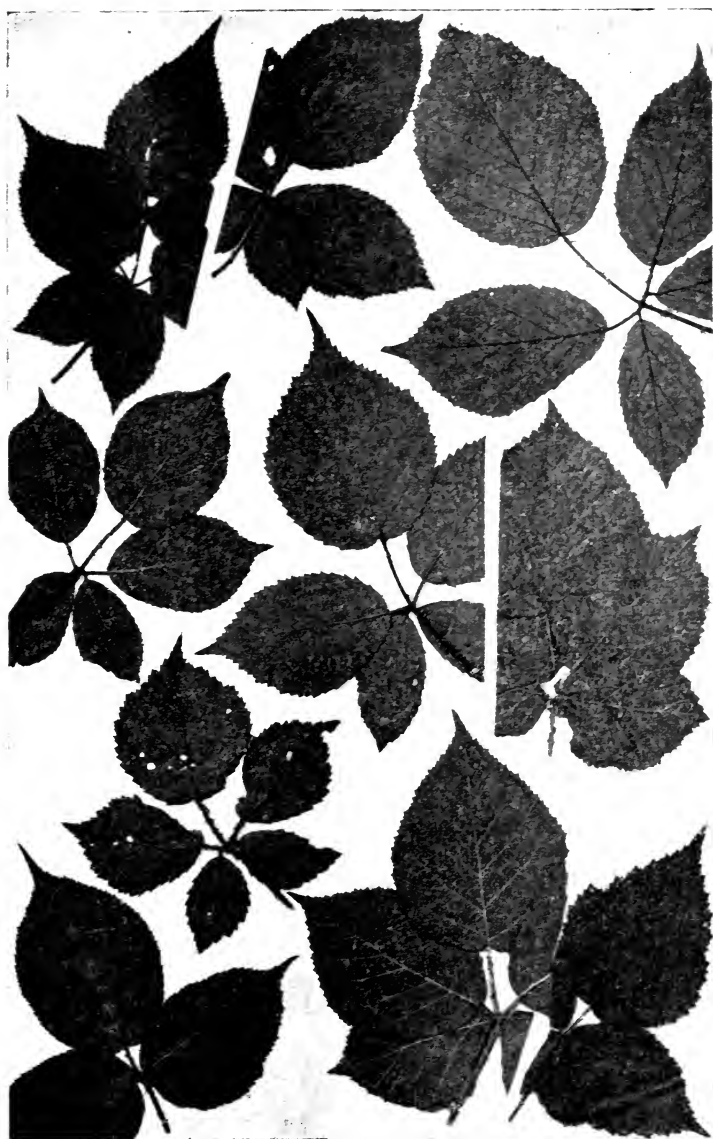

Fig. 190. *Rubus* (bl. 1.a), överst från vänster 2 *suberectus*, 4 *plicatus*, 17 *radula*; 2:a raden 10 *villicaulis*, 8 *thyrsanthus*, 26 *rosanthus-lejocarpus*; 3:e raden 18 *horridus*; nederst 20 *Bellardi*, 33 *Wahlbergii*, 34 *nemorosus*.

dd. Foderbl. utvändigt gråfiltade (undantag några corylifolius-former).

e. Årsstamsbladens nedre sidoblad tydligt skaftade (åtm. 2 mm).

f. Årsstam kal, först upprät, sedan bågböjd; **190, 191,**

8. thyrsanthus

ff. Årsstam m. c. m. hårig, ej upprät.

g. Årsstam hög- ell. lågbågig, glest men ofta tydl. hårig, utan eller skenbart utan körtelhår.

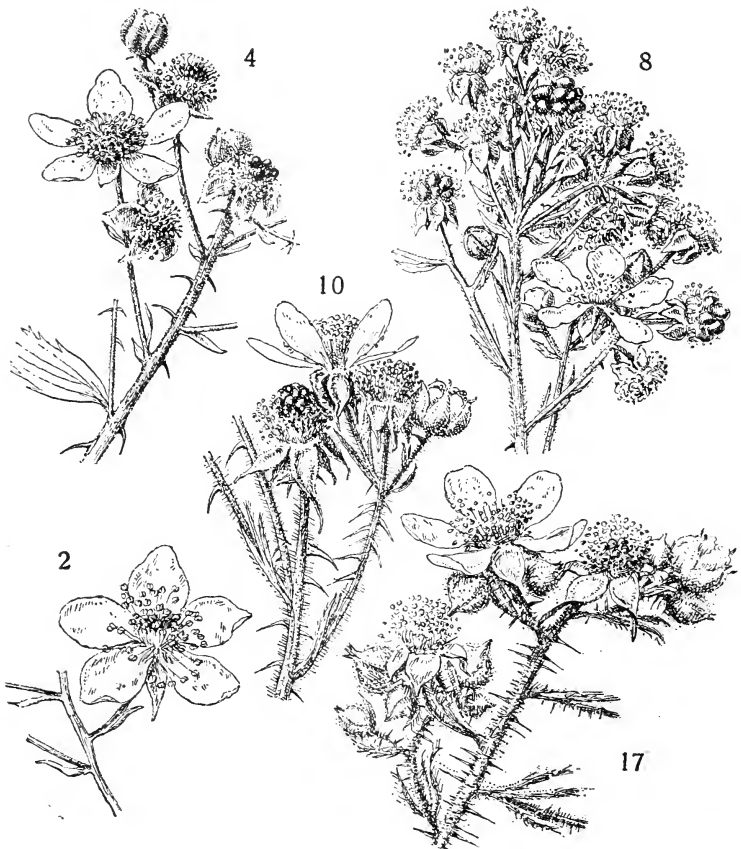

Fig. 191. *Rubus* 2 *suberectus*, 4 *plicatus*, 8 *thyrsanthus*, 10 *villicaulis*, 17 *radula*.

- h. Blomst. utdragen med spridda körtelhår.
 i. Stånd. ej nående över stiften: stam med oskaftade körtlar 15. *scanicus*
 ii. Stånd. nående över stiften.
 k. Årsstm rundat trubbkantig med täta hår o. få körtelhår 14. *vestitus*
 kk. Årsstm 5-kantig.
 l. Dess bl. med rundat till brett kilform. mittblad: stam körtelfri . . . 9. *pulcherrimus*
 ll. Mittbladet brett ovalt till ellipt. ell. rutform.: stam ofta sparsamt körtelhårig 13. *pyramidalis*
 hh. Blomst. utan körtelhår.

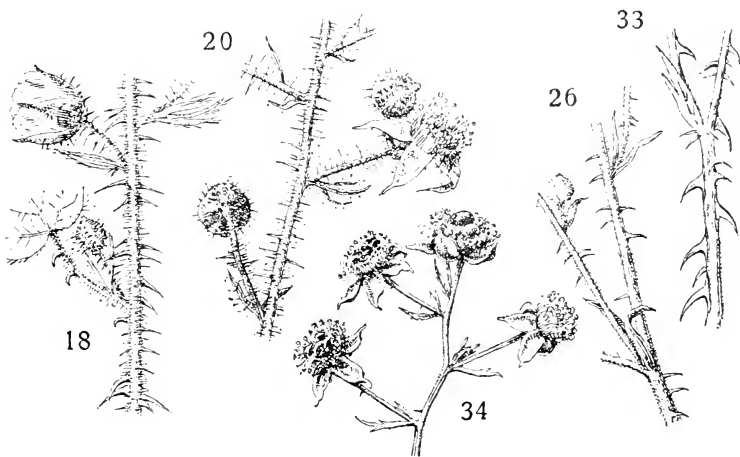

Fig. 192. *Rubus* 18 *horridus*, 20 *Bellardi*, 26 *rosanthus-lejocarpus*, 33 *Wahlbergii*, 34 *nemorosus*.

- i. Kronblad vita.
 k. Årsstmns bl. med näst. runt mittblad 12. *Muentéri*
 kk. Årsstmns bl. bredast ovan mitten . . . 11. *Lindebergii*
 ii. Kronbl. ljusröda; årsstamsbls mittbl. ovalt till omv. äggrunt; **190, 191**, . . . 10. *villicaulis*
 gg. Årsstam lågbågig, nedliggande, gles- eller täthårig med glesa ell. täta (hos nr 13 o. 14 otydl.) körtelhår: ofta även strävprickig.
 h. Årsstm 5-sidig eller färad, med glesa hår, bland. med körtelhår o. borst, samt strävprickig.

- i. Årsstm med knappt märkbara körtelhår 13. **pyramidális**
 ii. » med tydl. körtelhår.
 k. Blomst. raktaggig; **190, 191**, 17. **radula**
 kk. Blomst. mest kroktaggig (körtelhåren
 vid stammens bas stundom spar-
 samma) 16. **teniárum**
 hh. Årsstm trind ell. trubbkantig.
 i. Årsstm tätluden; åtm. en del bl. mer
 än 3-fingrade.

k. Årsstamsbl. 5-fingrade.

l. Deras mittbl. run-
 dat 14. **vestitus**

ll. D:o utdraget; års-
 stms spets kantig 19. **pállidus**

kk. Årsstamsbl. oftare 3-
 än 5-fingr., mittbl.
 rundat; **190, 192**, 18. **hórridus**

ii. Årsstm gleshårig; dess
 bl. alltid 3-fingrade;
190, 192, 20. **Bellárdi**

ee. Årsstamsbls: nedre sidobl. oskaf-
 tade ell. otydl. skaft.; årsstam
 nedligg., vanl. kal, stundom kör-
 telhårig.

f. Årsstam svag; bl. vanligen 3-
 fingrade; fr. daggblå; **193**, . . . 37. **cæsius**

ff. D:o tjockare; bl. vanl. 5-fingr.;
 fr. svart 21—36. **corylifólius**

Fig. 193. *Rubus cæsius*
 (1/2).

aa. Örter.

- b. Bl. enkla, njurlika; tvåbyggare; blma ensam; kronbl.
 vita; fr. slutl. gul 40. **chamæmórus**
 bb. Bl. 3-fingrade; blr tvåkånade.
 c. Utan revor; blr ensamma ell. parvisa; skaft 2—8
 cm l.; kronbl. röda; fr. mörkröd; **195, 196, 3**, . . . 39. **árcticus**
 cc. Med revor; blr i små flocklika knippen; skaft 1—2
 cm l.; kronbl. vita; fr. klarröd; **196, 1**, 38. **saxátilis**

Särskild översikt över **corylifólius**-gruppen (nr 21—36):

- a. Årsstamstaggat oftast nästan jämnstora o. likformiga.
 b. Foderflikar utvänd. gröna, i kanten vitludna; se ovan
 a, bb, c, d (sid. 308), nr 22—24.
 bb. Foderflik. utvändigt gråfildade.
 c. Ståndarknpr håriga 32. **divérgens**
 cc. » kala.
 d. Fruktämnen ulligt smäludna.
 e. Kronblad ljusröda 26. **rosánthus**
 var. **ericióarpus**

ec. Kronblad vita.

f. Årsstamstaggjar violetta, ofta nålformiga . . . 29. **pruinósus**

ff. D:o ej violetta, grövre 22. **Lagerbérgeii**

dd. Fruktän kala, ell. glest långhäriga.

e. Årsstamsbl. kala ell. nästan så . . . 28. **eluxátus**

ee. » m. e. m. täthäriga (utom skuggformer).

f. Deras mittbl. brett hjärtlikt, bredast nedom mitten.

g. Årsstamstaggjar mindre grova: blomställn:s raka, svaga.

h. Årsstamsbl. jämnt, nästan enkelt sågade.

i. Kronblad vita 21. **corylifólius**

ii. » ljusröda.

k. Foderblad omslutande frukten 27. **cyclophýllus**

kk. D:o nedvikna; **190, 192** . . . 26. **rosánthus**

hh. Årsstamsbl. sammansatt o. flíktigt var. *lejocarpus* sågade; **190, 192, 194** 34. **nemorósus**

gg. Årsstamstaggjar grova, starka, blomställn:s krökta, starka; bl. tjocka; **190, 192** 33. **Wahlbergii**

ff. Årsstamblad:s mittblad bredast vid ell. ovan mitten.

g. D:o elliptiskt, bredast vid mitten.

h. Bl. mycket fint sågade 25. **serrulátus**

hh. Bl. täml. grovsågade 35. **ambifárius**

gg. Mittbl. brett omvänt äggrunt till rutformigt.

h. Utan körtlar 30. **egregiúsculus**

hh. Med spridda körtlar.

i. Bl. m. finsågade 25. **serrulátus**

ii. » täml. grovsåg. 31. **Fiónie**

aa. Årsstamstaggjar olikstora, ofta även olikformiga.

b. Årsstamsbl:s mittblad m. fint sågat.

c. D:o elliptiskt till brett omv. äggrunt 25. **serrulátus**

cc. D:o rundat hjärtlikt 27. **cyclophýllus**

bb. D:o skarpt dubbelsågat.

c. Bl. under gröna, nästan kala 23. **hallándieus**

cc. » under häriga, ofta filtludna 36. **acútus**

Fig. 194. *R. nemorosus*.

Fig. 195. *R. arcticus*.

1. **R. idéus** L. **Hallon**. Glesa buskbestånd; årsstammar upp-
räta, 1—2 m h., med täta röda ell. violetta borst o. parbladiga, vanl.
5—7-taliga bl.; blomskottsbl. 3-fingrade; blr fåtaliga i kvastlika kla-
sar; foderbl. efter blomn. tillbakaböjda. 6, 7. Backar, berg, stränd.,
Sk.—Lpl., Öl., allm. (Gtl. stundom förvildad). — f. *denudátus* P. J.

Müll., borstlös. — f. *maritimus* F. Aresch., bl. 3-fingrade, skrynkliga. — f. *chlorocarpus* Krause, fr. gula, Sm. Dlr.

Subspec. **anomalus** Arrh. Årsstamsbl. 3-fingrade med korta, trubb. småblad, säll. enkla; blomskottsbl. enkla, njurlika, 3-flikiga; oftast steril. Skogsbackar, Bl., Boh., Vg., Stockh., Dlr., sälls.

⊃ *R. idæus* × *plicatus*, sälls. (Bl.).

2. **R. suberectus** Anderss. **Skogsbjörnbär.** Ljusgröna, täml. glesa buskbestånd; årsstam 0,5—1 m h., upprät, utan ell. med syllika, svaga, näst. raka taggar; bl. parbl., 5—7-taliga, ell. 5—3-fingrade med hjärtl., långspetsat mittbl.; alla bl. tunna, livligt gröna, näst. kala, fint enkel- ell. dubbelsågade; blomst. (kvast) 5—8(—12)-blmg; kronbl. vita, omvänt äggrunda. 6, 7. Stränd., skogsback., Sk.—Sdml., Vg., Nr., Vsm., Vrml., Öl. — var. *armatus* Neum., taggar grova, näst. koniska; Sk., Ög.

⊃ *R. suberectus* × *sulcatus*, m. sälls.

3. **R. fissus** Lindl. Lik nästföreg.; årsstm 0,5—1 m h., uppr.; taggar täml. starka o. talrika; bl. under mera håriga; blr mindre; kronbl. vita. Hedar, skogsback., Sk. (Hässleholm), Hall. (Falkenberg), sälls.

4. **R. plicatus** Weihe (*R. fruticosus* L., delvis). **Björnbär.** Täml. lösa bestånd av mörkgrön örtfärg; årsstm omkr. 1,5 m, uppr., ofta röd; taggar täml. starka, krökta, vanl. röda med gul spets; bls mittblad äggr., hjärtl. ell. ovalt; alla bl. veckade, skarpt dubbelsåg.; kronbl. ljusröda ell. vita, smalt omvänt äggr.; fr. svart, välsmakande. 7. I stor mängd vid kusten, även inne i landet, Sk.—Sdml., Dls. o. Boh., Vg. — Skuggformen är högre med näst. släta bl. (var. *silvaticus* F. Aresch.); f. *incisus*, bl. flikiga.

⊃ *R. plicatus* × *sulcatus*, sälls.

5. **R. sulcatus** Vest, **Surbjörnbär.** Hög o. kraftig; årsstm 2—3 m, först upprät, sedan med överhäng., böjd spets, ofta röd, fårad, med grova, bredbasiga taggar; bl. glansiga, skarpt sammansatt-sågade; mittbl. än ovalt, än omvänt äggrunt, med lång spets; sidobl. ej täckande varandra; blomst. täml. lång, 6—12-blmg, med långa, breda skärmb.; foderbl. långspets.; kronbl. ljusröda ell. vita. 7. Oftast nära kusten, Hall. o. Boh.—Sk.—Uppl.

6. **R. nitidus** Whe, **Glansbjörnbär.** Låga, ljusgröna buskar; årsstm som hos nr 4, men grenigare och med talrika, kraftiga, raka ell. ngt krökta taggar; bl. kala, glansiga; mittbl. kortskaftat, omvänt

äggrunt ell. vigglikt; klase bladlös, enkel ell. sammansatt av knippen; foder taggigt; kronbl. ljusröda. 7, 8. Sk. sälls.

7. **R. affinis** Whe, **Smålandsbjörnbär**. Saftigt mörkgrön; årsstm 2—3 m, bågböjd, nedtill trubbd-, upptill skarpkantig, m. e. m. brunröd; dess bl. ovan kala, under finhår.; mittbl. hjärtlikt, med lång spets; sidobl. täckande varandra med kanterna; blomst. av långskaft. knippen från bladvinklarna. med starka, oftast raka taggar; kronbl. vita ell. ljusröda, rundat ovala. 8. Sm. (Västervik).

8. **R. thyrśanthus** Focke, **Spirbjörnbär**. Dels låg, dels högre, med bågformiga, omkr. 1 m h. årsstm; bl:s mittbl. i början smala, sedan brett ellipt. ell. hjärtlika till äggr.; alla bl. vanl. under vitludna, ovan livligt gröna; blomst. en avsmalnande spira med fa, ofta svaga taggar; kronbl. vanl. ljusröda. — f. *viridis* F. Aresch., bl. under gröna; f. *subrelutinus* Lindeb., bl. under gragult ludna. Boh. —Sk.—Uppl., Öl.

9. **R. pulcherrimus** Neum. (*R. polyanthemus* Lindeb.), **Blomsterbjörnbär**. Lågväxt, omkr. 0.5 m. med bågform., grenig årsstm; bl. kortskaft., tät, mörkgröna, tjocka, skarpt o. fint, oftast enkelt sågade; mittbl. med bred, tvär spets; kronbl. ljusröda, rundade eller brett ovala; foderbl. nedböjda efter blomn. 7, 8. Sk. (Kullaberg, Tyrringe), sälls.

10. **R. villicaulis** Koehl. **Luddbjörnbär**. Mjukhårig o. livligt grön; årsstm 1—3 m, högbågig, 5-kantig med vanl. platta sidor; taggar glesa, omkr. 10 på varje ledstykke, grova, rakt utstående ell. sneda, ej böjda; bl. ljusgröna, fint, oftast enkelt sågade, under filtudna, med ovalt till omvänt äggrunt mittbl.; blomst. sammetsmårig o. bladig, oftast kvast ell. utbredd klase, med krökta taggar; kronbl. ljusröda, omvänt äggrundade. 7, 8. Sk. (Kullen, Väderön, Torckov); Hall., sälls.

Subspec. **confinis** Lindeb. Avviker genom fårad årsstm med omkr. 20 grova, vinkelräta taggar på varje ledstykke; blomskotts-taggar säll. klolika; kronbl. vita. 7, 8. Boh., Hall., sälls. — var. *umbraticus* Lindeb., bl. tunnare, kalare; blomställn:s taggar mera klolika. Boh. sälls.

11. **R. Lindebęrgii** P. J. Müll. **Klobjörnbär**. Matt grågrön med gula, hoptryekta taggar; årsstm 5-kantig, lågbågig, med platta ell. ngt konkava, säll. fårade sidor; bl. långskaft., under gråfiltade; mittbl. omv. äggrunt ell. vigglikt, säll. (f. *cordatus*) äggrunt hjärtlikt; blomst. nedtill av skaftade knippen från bladvinklarna, upptill för-

längd till en kort klase med krökta taggar; kronbl. avlångt ovala. 7, 8. Sk., Bl., Hall., Boh., sälls.

12. **R. Muentéri** Marss. (*R. Scheutzii* Lindeb.; *R. thyrsoides* var. *virescens* Scheutz). **Grönbladsbjörnbär.** Mattgrön; årsstm rikt grenig, 1—2 m, bågböjd, 5-sidig, ofta fårad; taggar grova; bl. under gröna, näst. sammetsmåriga; mittblad än rundat, än brett omvänt äggrunt; blomskafte med lutande ell. klolika taggar; blr i tät, bladig kvast ell. utbredd klase; kronbl. rundat ovala. 7, 8. Sm. (Oskarshamn), sälls.

13. **R. pyramidális** Kaltenb. **Pyramidbjörnbär.** Årsstm från låg båge nedligg., grov, med platta ell. urholkade sidor, rödbrun, med ell. utan strödda körtelhår; bl. ovan livligt gröna, under sammets-skiftande av tät hårlighet; mittbl. hos solformen mera rundat, täml. kort tillspetsat; blomst. en pyramidlik klase av knippen eller enkel, med långa, syllika taggar, tätt sammetsmårig; kronbl. först ljusröda, sedan vita. 8. Sk. (Väsby, Farhult), sälls.

14. **R. vestitus** Whe et N. **Rundbladsbjörnbär.** Mörkgrön, sammetskimrande; årsstm täml. högbågig, säll. nedligg., violettbrun, med täta stjärnhår, längre hår samt dolda, glesa körtelhår o. vinkelräta taggar; bl. 5-fingr., enkelsåg., ovan mörkgröna, under gröna ell. vitludna; mittbl. tvärt spetsat, rundat ell. omv. äggrunt; blomst. lik nästföreg.; foderbl. ofta körtelhåriga; kronbl. vita ell. röda, rundade ell. omv. äggrunda. 8. Sk. (Söderåsen, Kågeröd, Ebbarp), sälls.

15. **R. scánicus** F. Aresch. **Skånebjörnbär.** Livligt grön med bredbladig blomst.; årsstm från bågform. bas nedligg. ell. klättrande, kantig, med oskaft. körtlar o. lutande taggar; bl. fotlikt 5-fingr. eller 3-fingr., gröna, under gleshår.; mittbl. rundat till brett ovalt; blomst. en lång, storbladig spira av skaftade knippen; dess taggar medelgrova; kronbl. små, rundade till ovala, ljusröda. 7, 8. Sk. (Kullen, Väderön, Söderåsen), sälls.

R. Sprengéliei Whe, enl. Neum. sparsamt funnen i Sk. o. Boh., har rundat kantig, täthårig årsstm med starka, vanl. krökta taggar, utspärr. blomst. o. röda kronbl. — **R. Olávi** Neum. är *R. Sprengéliei* × *Wahlbergii*; Sk.

16. **R. tæniárum** Lindeb. **Orustbjörnbär.** Något påminnande om nr 4 plicatus och nr 6 nitidus; årsstm nedböjd, ofta fårad, kantig, med dels krökta, dels nästan raka taggar, nedtill nästan utan, upptill med spridda körtelhår; bl. ovan mörkgröna, under gråakt. filt-ludna, ell. gröna, gleshåriga; mittbl. brett ovalt till omv. äggrunt

med bred, ofta sned spets; blomst. av utspärr. knippen med krökta ell. stund. raka taggar, borst, körtelhår o. sammets hår; kronbl. ovala, i knopp ljusröda; foderbl. körtelhåriga. 7, 8. Boh., Hall. (Särö), sälls.

17. **R. rádula** Whe, **Raspbjörnbär**. Grov o. yppigt utvecklad; årsstm i täml. låg båge, kantig, med hår, körtelhår, borst o. likformiga taggar; bl. näst. tandat sågade, ovan mörkgröna, under gråvita, fotlikt 5-fingr.; mittbl. från ngt intryckt bas äggrunt ell. ellipt., vanl. långspetsat; blomst. än en bladlös spira, än bladig till spetsen, säll. enkelt klaselik, upptill med raka, nålform. taggar, täta hår o. körtelhår; kronbl. omv. äggrunda, ljusröda ell. vita. 7, 8. Boh., Sk., Bl., Sm., sälls. — f. *umbrósus* Marss., bl. under gröna.

18. **R. hórridus** Hartm. **Östgötabjörnbär**. Grov o. kroktaggig; årsstm tätt korthår. med körtelhår o. böjda taggar; bl. under sammets håriga, gröna ell. grå, grovt dubbelsåg., fotlikt 5-fingr. ell. 3-fingr.; mittbl. rundat äggrunt med tvär spets; blomst. upptill bladlös ell. fåbladig, kvast ell. klase; foderbl. långspets.; kronbl. ljusröda ell. vita, brett omv. äggrunda; fruktämnen småludna. 7, 8. Ög. sälls. (i Uppl. en avvikande form).

19. **R. pállidus** Whe (*R. hórridus* * *mitigátus* A. Lund). **Blekblomsbjörnbär**. Påminnande om både nr 17 radula o. nr 18 horridus; årsstm bågformigt nedligg., nedtill rundat kantig, upptill skarpkantig, med glesa, lutande taggar, hår och spridda körtelhår; bl. fotlikt 5-fingrade, å båda sidor gröna, föga håriga; mittbl. omvänt äggrunt till ellipt., tvärt tillspetsat; blomst. gles kvast med täta hår o. körtelhår och svaga, nålform. taggar; foderbl. långspets.; kronbl. smalt omvänt äggrunda. 7, 8. Ö. Sm. (Ukna, Blidstena), sälls.

20. **R. Bellárdi** Whe et N. (*R. glandulósus* Bell.). **Rostbjörnbär**. Ljusgrön o. storbladig; årsstm trind ell. näst. trind, nedligg., gleshår., med borst, körtelhår o. svaga taggar; bladskivor stora, å båda sidor gröna; mittbl. omv. äggrunt till ellipt. med tvärt avsatt, lansettl. spets; blomst. kort med utspärr. grenar; foderbl. gröna ell. grå med filtludna kanter; kronbl. vita, tunglika. 7. Ö. Sm., Ög., Vg. (Kinnekulle), sälls.

21—36. Corylifólius-gruppen. Kryp björnbär.

12. **R. corylifólius** Arrh. (*R. marítimus* — *bálticus* F. Aresch.). Årsstm bågformigt nedligg., trind till trubbkantig, kal, med syllika taggar, bland. med näst. oskaft. körtlar; bl. enkel- ell. svagt dubbel-

såg., under gulakt. ludna; mittbl. från hjärtl. bas rundat äggrunt med tvär spets. Blomst. hårig med korta körtelhår o. raka, nålform. taggar; blr i enkel klase; kronbl. näst. runda. 7. Ö. Sm. (Örö), sälls.

22. **R. Lagerbergii** Lindeb. (*R. maritimus* — ovátus F. Aresch.). Avviker från nästföreg. genom frånvaro av körtlar på årsstmn, bredare hjärtligt mittbl., grövre växt o. tätt ulliga fruktanlag. Sk.—Boh. sälls.

23. **R. halländicus** Gabrielsson. Årsstm trubbkant., taggar täta, dels långa, raka ell. klolika, dels kortare, olikstora; borst talrika, körtelhår glesa; bl. tjocka, fasta, mittbl. med bred hjärtl. bas o. triangulär tillspetsning; blomst. fåblmg klase med täta, klolika taggar o. glesa körtelhår; foderbl. ofta långspets.; kronbl. vita; fruktanlag kala. 6, 7. Sk. (Söderåsen), Hall., sälls.

24. **R. nitens** Lindeb. (*R. bahusiensis* Scheutz). Grön, glansig; årsstm strimmig, kal, m. e. m. körtelhårig; taggar ngt olikform.; bl. fotlikt 5-fingr., tunna, gröna, näst. kala ell. gleshår.; mittbl. brett hjärtligt; blomst. enkel ell. ngt smsatt klase, tätt körtelhårig med svaga taggar; kronbl. vita ell. ljusröda. 7. Sk.—Vg. o. Boh., sälls.

25. **R. serrulátus** Lindeb. Årsstm skarpkantig, nedligg. (ell. upprät), kal, körtelhårig med talr., medelstora, tillbakaböjda taggar; bl. mjuka, å båda sidor gröna, under tätt ludna, fint sågtand.; mittbl. från hjärtl. bas omv. äggrunt till ellipt. med kort spets; blomst. smdragen, vitluden, med körtelhår o. fina krökta taggar; kronbl. ljusröda. 7. Hall., Boh., Vg., sälls.

26. **R. rosánthus** Lindeb. Årsstm grov, kantig eller trubbkant. (—trind), kal, näst. utan körtelhår; bl. stora, ovan gröna, under vitludna, enkel- ell. svagt dubbelsåg., mittbl. hjärtligt till rundat hjärtl.; blomst. enkel med svaga taggar; kronbl. o. stånd. ljusröda. 7. Innefattar: 1. var. *eriocárpus* Lindeb. (*R. máximus* — *cordátus* F. Aresch.), årsstm daggbå, taggar purpurröda ell. violetta, syllika; fruktämnen vanl. finludna. Sk., Boh., Vg., sälls. — 2. var. *lejocárpus* Lindeb. (*R. max.* — *raduloídes* F. Aresch.), taggar av stammens färg, med vidgad bas; fruktämnen kala. Hall., Boh., Vg., sälls.

27. **R. cyclophýllus** Lindeb. (*R. angiocárpus* F. Aresch.). Skild från nästföreg:s var. 1. gen. kala fruktä., från dess var. 2. gen. brett hjärtligt rundat mittbl., och från båda gen. tyd. körtelhårig årsstm samt den av foderbladen omslutna frukten. 7, 8. Vg., Boh., sälls.

28. **R. eluxátus** Neum. Nära besläktad med nästföreg., men skild gen. å båda sidor gröna o. kala bl. 7, 8. Hall., Bl., Boh. (f. *salsus* F. Aresch.), Sk. (Kullen, f. *subnitidus* Lidf.).

28^{1/2}. **R. ruderális** F. Aresch. Mycket närstående till nr 28; årsstm kal, körtelfri, med svaga taggar; bl. svagt hår., skarpsåg., med brett hjärtligt mittbl.; blomst. bladig; kronbl. vita. Sk., Bl., Sm., Öl., sälls.

29. **R. pruinósus** Arrh. Årsstm kal, grov, trind ell. trubbkant., rött ell. violett daggblå; taggar täta, nålfina, raka; bl. 5—7-fingr., tjocka, veckade; under grålundna, näst. dubbelsåg., med brett rundat hjärtligt mittbl.; blomst. bladlös ell. bladig; kronbl. brett äggr.: fruktä. ludna. (Anses för \sphericalangle *R. idæus* \times *Wahlbergii* (*acuminátus*) av F. Aresch. o. B. Lidforss). 7, 8. Sk.—Sdml., Boh., sälls.

30. **R. egregiúsculus** Fr. et Gel. (delvis). Årsstm lågt båg-böjd, kal, kantig, ofta ngt fårad, körtelfri; taggar glesa, nålform.; bl. vanl. 5-fingr., under gröna ell. tunt grålundna; mittbl. rutformigt till brett omv. äggrunt, tvärt tillspetsat, smsatt sågat; blomst. körtelfri, hårig, med glesa, små o. fina taggar, upptill en bladlös kvast ell. klase; kronbl. vita ell. ljusröda, rundat ovala. 7, 8. Hall., Boh., sälls. — f. *Lidförssii* Gel., årsstam tydl. fårad med lutande taggar, Sk. sälls.

31. **R. Fióniæ** Fr. et Gel. Årsstm kantig, ofta fårad, utan ell. med spridda körteelhår, som yngre tätare körteelhårig; taggar svaga, nålform. ell. ngt krökta; bl. 5-fingr., smsatt flikigt sågade, under tätt vitt filtludna; mittbl. omv. äggrunt till rutform., vid basen ieke ell. svagt hjärtl.; blomst. nedtill bladig, med hår, körtlar o. svaga taggar; kronbl. ljusröda, brett ellipt. 7, 8. Bl.—Sdml., sälls.

32. **R. divérgens** Neum. (*R. ciliátus* Lindeb.). Årsstm rundat kantig, svagt hårig till näst. kal, körteelhår få ell. inga, taggar svaga, raka; bl. under vitludna eller gleshår., dubbelsåg.; mittbl. ovalt elliptiskt, kort tillspetsat; blomst. bladig, kvastlik, med hår, körteelhår o. svaga taggar; kronbl. vita ell. ljusröda, brett äggr. 7, 8. Sk., Bl., sälls. — var. *tiliáceus* F. Aresch., större o. kraftigare med rundat hjärtligt mittblad.

33. **R. Wahlbérgii** Arrh. Årsstm grov, nedligg., kantig; tagg. krökta ell. raka; körteelhår sparsamma eller inga; bl. 5-fingr., under filtludna, olikformigt enkel- ell. svagt dubbelsågade; mittbl. brett hjärtl. med långsamt avsmalnande, kort spets; blomst. ofta rikblmg, med böjda taggar, utan ell. med få körteelhår; kronbl. vanl. ljusröda,

rundade ell. Brett omvänt äggrunda. 7, 8. Sk.—Boh. o. Stockh., Öl., Gtl.

34. **R. nemorósus** Arrh. (*R. acuminátus* Lindeb.). Årsstm 5-kantig med svaga ell. täml. grova taggar, utan ell. med spridda körtlar; bl. 5-fingr., ovan kala, gröna, under svagt hår., mittbl. från Brett hjärtlik ell. rundad bas avsmaln. med kortare ell. längre spets; blomst. enkel ell. mera smsatt m. täml. svaga taggar; kronbl. omv. äggrunda. 7, 8. Allm. vid kusten, Sk.—Boh. o. Sdml.

R. acupilósus Lidf. har årsstm med håriga taggar, körtelhår o. glesa ullhår. Sk. (Romele-åsens ö. sida).

35. **R. ambifárius** P. J. Müll. (*R. commíxtus* Fr. et Gel.). Årsstm kantig, kal ell. gleshår.; körtelhår spridda ell. inga; tagg. svaga, sylform. ell. ngt krökta; bl. 5-fingr., ovan gröna med gråskimr. hårstrimmor mell. nerverna, under gråludna, skarpsåg.; mittbl. hjärtligt elliptiskt med kort spets; blomst. en bladlös kvast ell. kort klase, nedtill ökad med grenar från bladvinklarna, täthårig med körtelhår o. små täta, krökta taggar; foderbl. omslutande fr:n; kronbl. vita. 7, 8. Sk.—Sm. o. Boh.

36. **R. acúsus** Lindeb. Årsstm olikformigt o. tätt taggig, körtelhårig; foderbl. omslutande fr. 7, 8. Omfattar f. *acuminatifórmis* Neum., Sk., Hall., Boh., sälls.; f. *ambifariifórmis* Neum., Sk., sälls.; f. *nemorosifórmis* Neum., Üg., sälls.; f. *fioniæfórmis* Neum., Sm., sälls.

R. oreogéton Focke. Årsstam trind, taggar raka, körtelhår talr., bl. täml. fint sågade; Hall. (Falkenberg).

37. **R. cæsius** L. **Blåhallon**. Årsstm nedligg., långt utdragen, trind, daggbå, kal (säll. finluden), än näst. oväpnad, än med borstlika, raka ell. ngt krökta, knappt stickande taggar; bl. 3-fingr., säll. 5-fingr., än tunna, än tjockare; mittbl. rundat ell. hjärtligt ägg-runt; blomst. glesblmg, klaselik, med svaga taggar o. få eller rikliga körtelhår; foderbl. långspets., tätt omslut. fr:n; kronbl. vita; fr. daggbå. 6—8. Sk.—Boh. o. s. Nrl., allm.

Fig. 196. 1 *Rubus saxatilis* (blma), 2 *R. arcticus* × *saxatilis*, 3 *R. arcticus*, 4 *Fragaria viridis*, 5 *F. vesca*.

⊃ *R. cæsius* × *idaeus*, högbågiga, täta snår, årsstäm trind, röd ell. violett med borst av samma färg; fruktanlag förkrympta. 5—7. Sk.—Uppl.; f. *pseudoidæus* (Whe et N.), de flesta bl. 6—7-taliga; *pseudocæsius* (Whe et N.), de flesta bl. 3-taliga.

⊃ *R. cæsius* × *saxátilis* (*R. Areschoúgii* A. Bl.); Sk. (Ringsjön); Boh. (Koön); Stockh.; sälls.

38. **R. saxátilis** L. **Stenhallon. 196, 1.** Stjälkar dels uppräta, blombär., omkr. 2 dm h., dels revartade, nedligg., ända till 1 m l.; bl. å båda sidor gröna, skarpt dubbelsåg. 6. Skogsback., Sk.—Lpl., allm.

39. **R. árticus** L. **Åkerbär. 196, 3.** Stj. 1—3 dm h.; bl. ofta rödbruna; kronbl. mörkt purpurröda eller blekare rosenröda, säll. vita. 6. Gräsmark, Svealands landskap sälls.; Nrl.—Lpl. allmänna.

⊃ *R. árticus* × *saxátilis* (*R. castóreus* Læst.), än lik aret., men med skarpt dubbelsåg. bl., än lik sax., men med långskaft. blr, **196, 2.** Hls., Mpd., Jtl., Vb., T. lpmk. sälls.

40. **R. chamæmórus** L. **Hjortron.** Stj. 1—3 dm h.; bl. 5—7-flikiga; kronbl. 4—6, omv. äggrunda, näst. dubb. längre än foderbl.; omogna fr. klarröda. 6. Myrar, Sk.—Lpl. allm., ymnigast i n. Sv.

8. **Fragária** L. Sid. 21. 28, 3.

1. **F. vesca** L. **Smultron. 196, 4.** Fullvuxna kronbl. krets-runda, oskaftade, berör. varandra; foderbl. utåt- ell. bakåtrikt.; skenfrukten (smultronet) lätt lossnande från fodret. 2 5, 6(—8). Ängsback., skogsöppningar, hela landet utom fjällregionen, allm.

2. **F. moscháta** Duch. (*F. elátior* Ehrh.). **Jordgubbar.** Dubb. högre än nr 1, ända till 3 dm; skild gm utspärr. hår på alla blomskäft, ngt större kronbl. o. skenfrukt; den senare trögt lossn. från fodret. 2. Snår, skogsbryn, parker, Sk.—Nrl., täml. sälls., sannol. förvild. från äldre trädgårdar.

3. **F. víridis** Duch. (*F. collína* Ehrh.). **Nejkon, Backsmultron. 28, 3, 196, 5.** Lik nr 1, blomskäft tilltryckt håriga, men kronbl. större, skaftade, ej avrund., ngt åtskilda, foderbl. slutna kring smultronet; detta ngt större, rundat, mattare rött, ej lossn. från fodret. 2 5, 6. Torra, varma back., Sk.—Vrml. o. Gstr., Öl., Gtl., mindre allm.

⊃ *F. vesca* × *viridis*, sälls., men stund. ymnig.

F. chiloënsis Ehrh. o. **F. virginiana** Duch. samt deras hybrider. *Trädgårds-jordgubbar.* (Amerika.)

21—164295. *Lindman, Flora.*

9. *Cómarum* L.

C. palústre L. (*Potentilla púis* Scop.). **Kråkklöver.** Omkr. 3 dm h., uppstig.; bl. under blågrå, 2—3-pariga; foder brunrött, kronbl. svartröda. 2 6, 7. Kärr, stränd., hela landet, även fjällen, allm.

10. *Potentilla* L. 28. 4, sid. 21.

Fig. 197. *Potentilla* 1 *bifurca*, 2 *fruticosa*, 3 *multifida*, 4 *supina*, 5 *norvegica* (övre stjäml. o. fragm. av nedre d:o), 6 *recta* (blma o. fragm. av övre stjäml.), 7 *nirea* (rosettbl.)

- a. Alla (ell. ätm. nedre) bl. parbladiga.
- b. Kronbl. vita; stiftet mittpå spolforn., för-tjockat, fäst vid fruktämnets bas 4. **rupéstris**
- bb. Kronbl. gula.
- c. Småbl. helbrädd., hela ell. fåflikiga.
- d. Stam förvedad; småbl. hela, ej flik.; stift kort o. tjockt, klubbform., fäst vid fruktä:s bas; kronbl. stora: 197, 2. 2. **fruticósa**
- dd. Örtstjälk: småbl. flikiga; kronbl. små.
- e. Småbl. undertill gröna, hela ell. 2-flik.; kronbl. föga längre än fodret; stift som nästföreg.; 197, 1. 3. **bifúrea**
- ee. D:o under vitludna, mångflik.; kronbl. kortare än fodret; stift smalt kägelform., fäst på fruktä:s topp ell. sida, märke tvärt utbrett; 197, 3. 5. **multifida**
- cc. Småbl. hela men vasst sågtand.; örter.
- d. Kronbl. kortare än fodret; ☉ ell. ☺, 197, 4. 6. **supina**
- dd. D:o längre än fodr.; 2, med revor . 23. **anserina**
- aa. Alla bl. fingrade.
- b. Krona 5-bladig.
- c. Kronbl. vita; bl. 3-fingrade 1. **stérilis**

cc. Kronbl. gula.

d. Bl. 3-fingr.

e. Bl. undertill vitt filtfludna. **2**; **197**, 7. **8. nivea**

ee. » gröna, utan krusiga filthår.

f. Jordstam endast utväxande till blombär. stjälkar, utan sidorosetter;

☉; **197**, 5, **7. norvégica**

ff. Blomlösa rosetter bredvid stjälken; **2**; **198**, 4, **17. Crantzii**

dd. Alla (ell. åtm. nedre) bl. 5—7-fingrade.

v. ternáta

e. Jordstam endast frambringande blombär. stjälkar (o. yngre skott till nya stj.), utan sidorosetter.

f. Bladundersid. med filt av krushår jämte längre stickelhår, **2**.

g. Bladundersida (jämte stjälek o. blomskäft) vitluden; bladkant tillbakaviken; **199**, 1, **13. argentea**

gg. D:o gråluden; bladkant platt **10. canescens**

if. Beklädnad ej filtartad utan av raka ell. ngt böjda (ej krusiga) hår; bl. under gröna.

g. Kronbl. längre än fodret; storväxt, grov, långhårig med inbland. korta borst; **2**; **197**, 6, **9. recta**

gg. D:o kortare än fodr.; täml. kort-hårig; ☉☉ (**2**?) ; **198**, 1, **11. intermedia**

ee. Jordstam alstrande både blomstjälkar o. blomlösa rosetter. **2**.

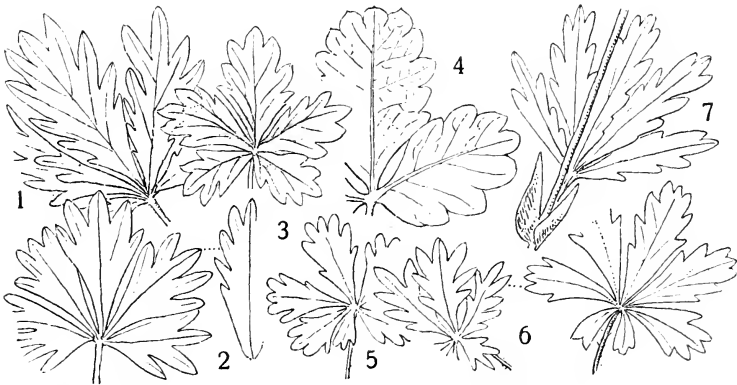

Fig. 198. *Potentilla* 1 *intermedia*, 2 *collina* (rosettbl.), 3 *Tabernæmontani*, 4 *Crantzii* var. *ternata*, 5 *arenaria*, 6 *opaca* (två rosettbl.), 7 *thuringiaca* (övre stjälekbl.).

- f. Stj. uppstig. ell. uppr., grenig; rosett- o. nedre stjätkbl. 5—7—9-fingr.; jordstam smal, långgrenig.
- g. Bladundersida grågrön av gles filt, täckt av tilltryckta, sidengläns. hår; småbl. såg. i spetsen; stift smalt kägelform., avsmaln. ända till det tvärt utbredda märket; **198, 2,** 12. **collina**
- gg. Hårbeklädn. ej av filthår.
- h. Högrestr, grönbldg; stift o. märke som nästföreg.; småbl. såg. till basen; stjätkbl:s stipler äggrunt lans., långspets.; även övre stjätkbl. ofta 5-fingr.; hårigheten dels mjuka stickelhår, dels finare, kortare hår; **198, 7,** 20. **thuringiaca**
- hh. Lågväxta (1—2 dm); stj. med glesa, mjuka, utspärr. hår; övre stjätkbl. blott 3-fingr. ell. starkt förminsk.; stift svagt tjocknande uppåt mot märket (spikformigt).
- i. Rosettbl. 5—9-fingrade; småbl. delvis sågade näst. till basen; **198, 6,** 18. **opaca**
- ii. Rosettbl. 5-fingr.; småbl. sågade till mitten.
- k. Bl. å båda sidor ell. åtm. undertill grå av stjärnhår; **198, 5,** 14. **arenaria**
- kk. Bl. utan stjärnhår.
- l. Rosettbl. (skottbl.) allsidigt ordnade (skottet trint), deras stipl. jämbreda, stjätkbl:s stipl. lans.
- m. Kronbl. (enfärg.) gula; örtbl. mörkgröna; **198, 3, 199, 3,** 15. **Tabernamontani**
- mm. D:o med gulröd fläck ovan basen 16. **croceolata**
- ll. Rosettbl. 2-sidigt ordnade (skottet plattat); deras stipl. korta, äggrunt lans., stjätkbl:sstipl. äggr.; kronbl. med gulröd fläck; **199, 2,** 17. **Crantzii**
- ff. Stj. liggande, långt revlik, enkel ell. utan längre grenar; jordstam tjock, föga förgrenad; alla bl. 5-fingr., gröna 22. **reptans**

aa. Kronan 4-bladig; bl. glest småhår. ell. kala, gröna.

b. Alla bl. 3-fingr., de övre oskaft.; stipl. ore-gelmäss. djupflik.; stj. uppstig., ej rotslaende; 199, 4, 20. **erecta**

bb. Nedre bl. 5-, övre 3-fingr., kortskaft.; stipl. hela ell. 2—3-flik.; stj. nedligg., rotsläende 21. **procumbens**

1. **P. stérilis** Gareke (Fragária s. L.; Pot. fragariástrum Ehrh.). **Multronfingerört.** Stj. knappt 1 dm h.; revor långa, bladiga; småbl. rundade, undertill blåaktiga, i spetsen grovtand.; kronbl. föga längre än fodret; ej olik *Fragaria vesca*. 2 5, 6. Torr gräsmark, s. Sk., sälls.

2. **P. fruticósa** L. **Tok.** Låg buske, än 0,2—0,3 m h., än 0,5 till nära 1 m; kronbl. stora, klargula, rundade. 6—9. Alvarmark, kalkstenshäll., Öl. täml. allm.; Gtl. sälls. (mell. Hejnum o. Got-hem); ofta planterad och då storvuxnare.

3. **P. bifúrca** L. 2—3 dm h., uppstig. 2. Hamnar, Stockh.; Gtl., Fårö. (Ö. Eur.)

4. **P. rupéstris** L. **Trollsmultron.** 3—5 dm h., upprät; rosett-bl. långskaft., 2—3-pariga; övre stj:bl. 3-fingr.; krona omkr. 25 mm br. 2 6, 7. Snår, klippmark., Sm., Hall.—Dls., täml. sälls.

5. **P. multífida** L. **Mångfingerört.** 3—5 dm h., uppstig. 2 7, 8. Klippmark, P. o. L. lpmk, sälls.

6. **P. supína** L. Omkr. 2—3 dm h., uppstig., grenig från basen. 6—8. Hamnar o. d., tillfäll. (Mell. Eur.)

7. **P. norvégica** L. **Norsk fingerört.** 2—3(—5) dm h., grov, upprät, täml. styvhärig; kronbl. blekgula, kortare än fodret. 6—9. Odl. mark, tomter, trädg., renar, mell. Sv., Gtl., täml. allm.; s. Sv., Nrl., Lpl. sälls.

8. **P. nívea** L. **Lappfingerört.** Stj. 1—2 dm h., uppr., spensl., fåblgd o. fåblmg; kr. ungef. 15 mm br. 6, 7. Ängs- o. hedmark i fjälltr., n. Lpl.

9. **P. recta** L. 3—5 dm h., grov, uppr., styvhår., upptill grenig, ljusgrön, växlande till storl. o. gestalt; omfattar: 1. **sulphúrea** Lam. (som art), bl. mest 7-fingr., kronbl. svavelgula, dubb. så l. som foderbl. 197, 6. — 2. **obsúra** Willd. (som art), bl. mest 5-fingr., kronbl. höggula, av fodrets längd ell. kortare. — 6—8. Planter. o. förvild.; även barlast o. d. (S. o. mell. Eur.)

10. *P. canescens* Bess. (*P. inclinata* M. et K.) 2—4 dm h., ngt uppstig., täml. spensl., utspärr. grenig upptill; kr. 10—15 mm br.; kronbl. klargula, medelstora, rundade, knappt av fodrets längd. 6, 7. Barlast, utkasthögar, vägkanter o. d. s. Sv., tillfäll. (S.-ö. Eur.?)

11. *P. intermedia* L. 2—4 dm h., lik föreg., grenig nedom mitten; blomställn. mera bladig; kronbl. tunglika, klargula, kortare än fodret. 6, 7. Renar, kvarntomter o. d., tillfäll. (S.-ö. Eur.)

12. *P. collina* Wib. **Ängsfingerört.** Stjälkar många, näst tuvade, uppstig., delvis liggande, omkr. 2 dm l.; närmast lik nr 13, men bladundersidan mer grägrön, blattänd. mindre utspärr., blomst. större o. glesare. 6, 7. Torräng., betesmark., vägkant., Sm., Ög., Öl., Gtl., sälls. (Förmodas av Beck vara *P. argentea* × *Tabernaemontani*.)

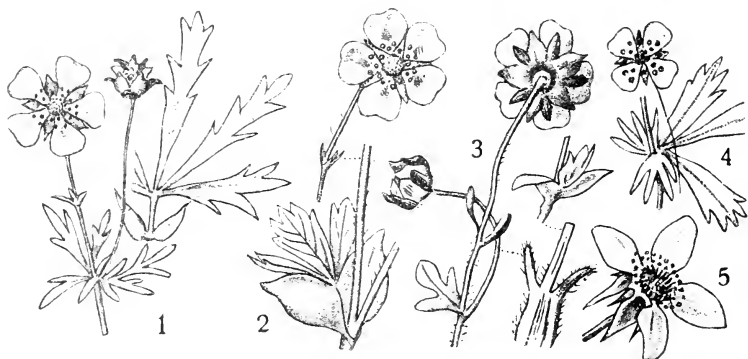

Fig. 199. 1 *Potentilla argentea*, 2 *Crantzii*, 3 *Tabernaemontani*, 4 *erecta*. — 5 *Geum urbanum*.

13. *P. argentea* L. **Silverfingerört.** Stj:er många, 2(—3) dm h., uppr. ell. snedställda, vitluddiga; rosettbl. mest 5-fingr., småbl. kilformiga (smalare ell. bredare), stjälkbl. mera djup- o. smalflik.; kronbl. ljusgula, näst. tvårhuggna. 6—9. Back., klipp., Sk.—Vb. o. Lpl., Öl., Gtl., allm. — f. *discolor* (Tratt.), den vanligaste, bl. ovan kala, gröna; f. *impolita* (Tratt.), bl. ovan gråludna; f. *virescens* Wg, även bladundersidan grön, skuggform; f. *dissécta* Wallr., småbl. 2 ggr flikiga.

14. *P. arenaria* Borkh. (*P. minor* * *incana* Fl. d. Wett., Hartm.). **Gråfingerört.** Stj. flera, tuvade, 1—1,5 dm h., m. greniga, uppstig.; bl. gråaktiga; f. ö. närmast lik nr 15; krona 1—1,5 cm br. 4—6. Back., sand, Bl., Sm., Ög., Vg., Öl., Gtl., täml. sälls.

× *P. arenaria* × *Tabernaemontani*, täml. sälls.

15. **P. Tabernæmontáni** Aschers. (*P. verna* L., delvis; *P. minor* Gil. (?), Hartm.; *P. verna* Koch, d:o Beck m. fl.). **Vårfingerört.** Stj. många i stora tuvor, liggande o. uppböjda, gröna, glest långhår. och m. e. m. körtelhåriga, vanl. 1—1,5 dm l.; bl. mörkgröna, ngt glansiga, under ljusgröna; krona 1—2 cm br. 4—6. Ängsback., sandås., Sk.—Uppl. o. Vrml., Öl., Gtl., täml. allm. — f. *concauíflóra* K. Joh., låg, med små, runda, konkava kronbl. o. konkav, skålform. krona; — var. *parviflora* Lehm., kronbl. små, smalt ell. kilformigt omvänt hjärtl.; — var. *erythródes* K. Joh., storväxt, styvare o. tätare hårig; stj. grov, rödbrun; kr. 1,5—2 cm br., kronbl. rundade, med bred bas utan skaft, platta, enfärgat mörkgula; blomm. senare; Gtl. täml. allm., ö. Sm.; — var. *obcordipétala* K. Joh., spenslig, utan röd färg; småbl. smalt kilform.; kr. till över 2 cm br., kronbl. omvänt hjärtl., tydl. skaf-tade, skaftet rödgult; Öl., Gtl., sälls.

16. **P. croceoláta** K. Joh. Lik nr 15, men bl. smärre, småbl. oftast bredare, ngt blågröna; röd färg saknas; kr. 2—2,4 mm br.; kronbl. till formen närmast lik nr 15 var. *obcordipetala*, till färgen som nr 17. (5—)6. Gtl. flerest. riklig, Öl., Uppsala-trakten.

17. **P. Crántzii** Beck (*P. verna* L., delvis; *Fragária Czi* Cr.; *P. maculáta* Pourr.; *P. alpéstris* Hall. fil.; *P. verna* Lehm., Hartm. m. fl.; *P. villósa* Zimm.). **Fingerört.** Stj. flera tills., omkr. 2 dm h., täml. uppräta, oftast rödakt.; blomskaf långre än hos nr 15, mera korthåriga; kr. till 2 cm br. (5—)6. Som nr 15. — var. *ternáta* Bl., nordskandinav. o. fjällform, kr. m. stor; alla ell. en del bl. 3-fingrade.

∞ *P. Crántzii* × *Tabernæmontáni*, m. sälls.

18. **P. opáca** L. (*P. rubens* Zimm.; *Fragaria r.* Cr.). **Ludd-fingerört.** Lik de nästföregående; stj. flera, 1—2 dm h., fina, slaka, utböjda, vanl. ligg., rödbruna och mjukt vithåriga; rosettbl. 7—9-fingr.; blomskaf trådfina; krona 1—1,5 cm br., kronbl. täml. ljust gula. 5, 6. Back., sandås., Sk., Bl., sälls.

19. **P. thuringiáca** Bernh. Stj. 3—4 dm h., till största delen uppräta; rosettbl. 7(—9)-fingr.; småbl. smalt o. kilform. avlånga, av-smaln. åt båda ändar; blomst. fåblmg; kr. omkr. 1,5 cm br.; kronbl. mörkgula, längre än fodret. 6—8. Den vanligaste i Sv. införda formen är var. *elongáta* Th. Wolf (var. *Goldbáchii* [Rupr., som art] Adlerz), hög, grov, rödstjälkig; ängsmark, fodervallar, s. o. mell. Sv., sälls. ell. tillfäll., h. o. d. ymnig. (Mell. Eur.)

20. *P. erecta* Hampe (Tormentilla e. L.). **Blodrot.** Jordstam tappformig, mjukt träaktigt, inuti rodnande; stj. flera, spensl., 1—2 dm h.; kronbl. föga längre än fodret. 6—8. Torräng., skog, hela landet allm.

() *P. erecta* × *procumbens*, × *reptans*, sälls.

21. *P. procumbens* Sibth. **Revblodrot.** Stj. ända till 7 dm l.; alla bl. tydl. skaft.; småbl. skaft., från kilform. bas omvänt äggr., grovsåg.; kronbl. dubb. längre än fodret. 7, 8. Ängsmark, skogsbryn, Sk., Bl., Sm., Boh., täml. sälls.

() *P. procumbens* × *reptans*, sälls.

22. *P. reptans* L. **Revfingerört.** Stj. ända till 1 m l. ell. mera; kr. 2—3 cm br. 7, 8. Väg- o. åkerkanter, även ngt fukt. mark, Sk.—s. Nrl., Öl., Gtl., täml. allm.

23. *P. anserina* L. **Gåsört, Silverört.** Bladrosett o. revlika stjälk. från samma jordstam; bl. 1—2 dm l., 6—10-par., under gråvitt silkeshår. (säll. även ovan håriga, var. *sericea* Hayne, ell. å båda sidor gröna, var. *nuda* Gaud.); blr ensma, långskaft., från stjälklederna; kr. 2(—2,5) cm br. 6—8. Ngt fukt. mark, tomter, stränd., Sk.—Vb. o. s. Lpl., Öl., Gtl., täml. allm.

11. *Sibbaldia* L. Sid. 14. 200, 2.

S. procumbens L. **Fjällklöver.** 5—15 cm h.; blr små, fåtal., gyttrade; kronbl. blekgula, kortare än fodret. 7, 8. Gräsmark i fjälltr., Dlr.—Lpl., täml. allm.

12. *Geum* L.

a. Rosettbl. parblad., stjäklbl. parflik.; styvhårig av gulakt. hår	1. hispidum
aa. Rosettbl. parblad., stjäklbl. 3-fingr. ell. 3-flik.; mjukhåriga.	
b. Blr uppräta, öppet skålform.; kronbl. äggr., kortskaft.; 199, 5,	2. urbánum
bb. Blr lutande, hulle klockform.; kronbl. brett omvänt hjärtl., långskaft.	3. rivále

1. *G. hispidum* Fr. (*G. urb.* var. h. Wg). **Strävkummer.** 2—5 dm h., enkel; blr få (vanl. 3), öppna, uppräta; kronbl. gula. 4 7. Snår o. skogsbryn, Bl., ö. o. mell. Sm., Hall., Ög., Sdml., mest i skärg., sälls.

2. *G. urbánum* L. **Nejlikrot.** 4—6 dm h., utspärr. grenig; kronbl. gula. 4 7—9. Lund., Sk.—Dlr. o. Nrl., Öl., Gtl., allm.

3. **G. rivale** L. **Humbleblomster, Fårkummer.** Vanl. 3(—4) dm h.; foder rödbrunt, kronbl. först gulvita, sedan rödvita, föga utskjut. 2. Fuktäng., hela landet, allm. — var. *pallidum* Blytt, foder gulgrönt, kronbl. vitakt.

≈ *G. rivale* × *urbánum* (*G. intermédium* Ehrh.), mindre allm.

13. **Dryas** L. Sid. 21. 28, 1.

D. octopétala L. **Fjällvippa.** Låg, mattformig småbuske; bl. läderart., ellipt., nagg., ovan glansigt gröna, under vitludd; kr. 3(—4) cm br.; kronbl. gräddvita. 7, 8. Fjälltr., mest klippmark, Hrj.—Lpl.

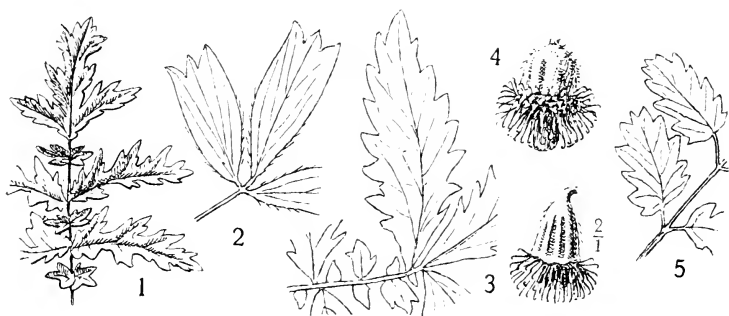

Fig. 200. 1 *Filipendula hexapetala*, 2 *Sibbaldia*, 3 *Agrimonia eupatoria* (bladflik. o. skenfrukt), 4 *A. odorata*, 5 *Sauguisorba minor*.

14. **Filipéndula** Mill. Sid. 21. 27, 4, 5.

1. **F. ulmária** Maxim. (*Spiræa ulmária* L.). **Älggräs.** 0,5—1 m h.; bl. vanl. 4-par. med stort, 3—5-flik. uddblad; bl. under grå-ludd. (utom de tidigaste), mera säll. under gröna, f. *denudáta* (Presl) Beck; blomst. m. tät, gulvit, starkt doftande. 2 6, 7(—9). Stränd., diken, våtäng., skogskärr, hela landet, allm.

2. **F. hexapétala** Gil. (*Spiræa fil.* L.). **Brudbröd.** 200, 1. Omkr. 3—5 dm h.; bl. mångpar.; blomställn. av glesa knippen; kronbl. vita, knappar rödlätta; rötter med nőtstora knölar. 2 6, 7. Ångsback., Sk.—Dlr. o. Hls., Öl., Gtl., täml. allm.

15. **Alchemilla** L. Sid. 2, 3, 7, 1, 2; 8, 9.

a. Stånd. 1 ell. 2; blomgyttr. vid stjäلكlederna;

1, 2, 1. **arvensis**

aa. Stånd. 4; blomst. (knippen) i stjäلك- o. grenspets.

b. Bl. djupt, näst. fingrat handflikiga, 209, 1, . 2. **alpina**

- bb. Bl. grunt handflik.: *A. vulgaris* L., *Daggskål*,
201, 202.
- c. Rosettbl. (7—)9-flik.; mittflik med 5(4—6)
 täнд. å var sida; blomaxelbägare täthåriga.
- d. Hela växten tätluden; rosettbl. krets-
 runda, nedersta flikarna nående varandra
 vid skaftet; **201, 1,** 3. **pubescens**
- dd. Mindre tätt hårig, blomskaft (näst.) kala;
 rosettbl. njurl. med åtskilda basflikar;
201, 2, 4. **plicata**
- cc. D:o 9—11(7—13)-flik.; mittflik med 7—9
 (6—12) täнд. å var sida; blomaxelbäg. kala
 ell. mindre håriga.
- d. Stj. o. bladskaft tätt o. yvigt håriga.
- e. Stj. hårig i hela sin längd (blomställ-
 ningsgrenarna merendels undantagna).
- f. Alla blomsk. håriga; blomaxelbäg.
 m. e. m. håriga; bl. njurl.; blr täml.
 stora (3,5—5 mm br.); **201, 3,** 6. **minor**
- ff. De flesta blomsk. alldeles kala.
- g. Fullvuxna sommarbl. ovan hå-
 riga.
- h. Bl. ovan tätt o. jämnt hår.;
 blr täml. stora (3—5 mm br.).
- i. Stj. o. bladsk. med m. e. m.
 utstående hår; bäg. delvis
 gleshår.; rosettbl:s stipl.
 ej ell. knappt färgade;
 bäg:s bas rundad.
- k. Stj:s o. bladsk:s hår
 näst. rakt utspärr.; bl.
 njurl., grågröna; blr
 tätt gytttrade, 3—4 mm
 br.; **201, 4,** 5. **pastoralis**
- kk. Stj:s o. bladsk:s hår
 styva, delvis nedåtrikt.;
 bl. kretsrunda, gröna;
 blr glesare gytttrade,
 4—5 mm br.; bäg.
 halvklotform.; **201, 5,** 7. **strigósula**
- ii. Stj:s o. bladsk:s hår m. e.
 m. uppräta, tilltryckta;
 bäg. alltid kala; rosettbl:s
 stipl. rödviol.; bäg. med
 smal bas; blr 4—4,5 mm
 br.; **201, 6,** 9. **micans**

hh. Bl. ovan gleshår. ell. har blott i skivans veck; storväxta; rosettbl. långskaft; blr små (—3 mm br.).

i. Bl. njurl., 9—11(—13)-flik.; flik. långa, tänd. 8—12, spets.;

202, 1. 8. *acutangula*

ii. Bl. kretsrunnda, 9-flikiga; flik. trubbs., tänd. omkr. 7. breda.

trubb.: **202**, 2, 10. *subcrenata*

gg. Bl. ovan kala (ell. blott å kanten o. tänderna småhår.); bladflik. trubbs.,

tänd. 8—12; blomställn. gles, yvig; blr små, 2,5—3,5 mm br.: **202**, 3,

11. *pratensis*

ee. Stj. i hela sin längd ell. åtm. upp till kal ell. näst. kal; blomsk. kala ell. en del gleshår;

bäg. (åtm. en del) gleshår.

9. *minor*

dd. Stj. o. bladsk. (i hela sin längd ell. delvis) tilltryckt här.; bl. mest njurl.; blr täml. stora.

* *flicicaulis*

e. Stj. blott vid basen svagt här. (de två nedersta ledstyckena); bl. stora, ljusgröna, ovan kala; bladnerv:s undersida hårig blott mot spetsen;

tänd. breda, 7—9 (6—10). uddatanden minst; blr 4—4,5 mm br.

12. *alpestris*

ee. Stj. m. e. m. hårig i hela sin längd ell. ett stycke in i blomställn.; bladnerv:s undersida tilltryckt hårig i hela sin längd; blr 3—4 mm br.

f. Stj. kal högst uppe; bl. ovan vanl. kala; bäg. o. blomsk. alltid kala.

g. Stjälkbl:sstipl. tand.; bladtänd. 7—8 (—9), trubbs.; uddatand förkrympt;

202, 4, 13. *obtusa*

gg. D:o djupt inskurna; tänd. 8—9, spets.; uddatand lik sidotänd.; **202**, 6,

14. *acutidens*

ff. Stj. o. bladsk. håriga i hela sin längd (m. säll. ngt kala); rosettbl. kala; flik. korta, breda; tänd. breda; bäg. o. blomsk.

kala ell. en del tilltryckt här.; blr gytt-rade; **202**, 5,

15. *glomérulaus*

1. **A. arvensis** Scop. (*Áphanes* a. L.). **Jungfrukam.** 0,5—1 (—2) dm h., ofta yvigt grenig från basen, späd o. spensl., gråaktigt mjukluden. ☉☉ 6—9. Åkr., Götaland, Öl., Gtl., mindre allm.

2. **A. alpina** L. **Stjärnskål.** **209**, 1 (sid. 380). Stj:r flera, uppstig., liks. rosettbl:s undersida silverglänsande silkeshår.; blr gul-

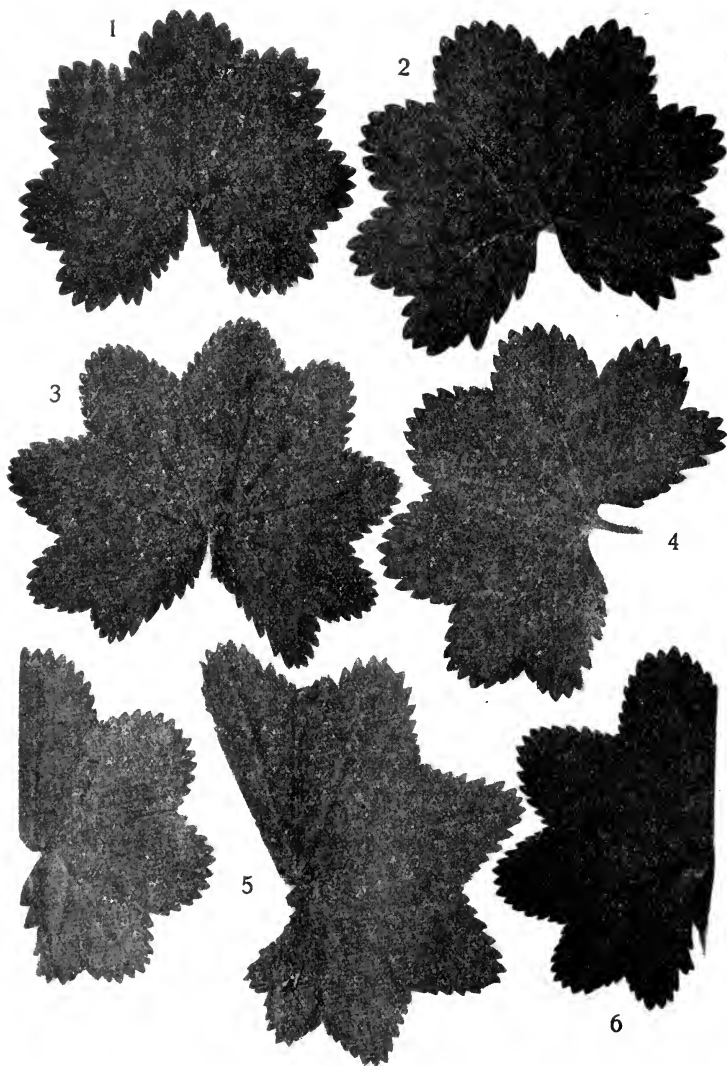

Fig. 201. *Alchemilla* (rosettbl.), 1 *pubescens*, 2 *plicata*, 3 *minor*, 4 *pastoralis*, 5 *strigosula* (nedre o. övre rosettbl.), 6 *micans*.

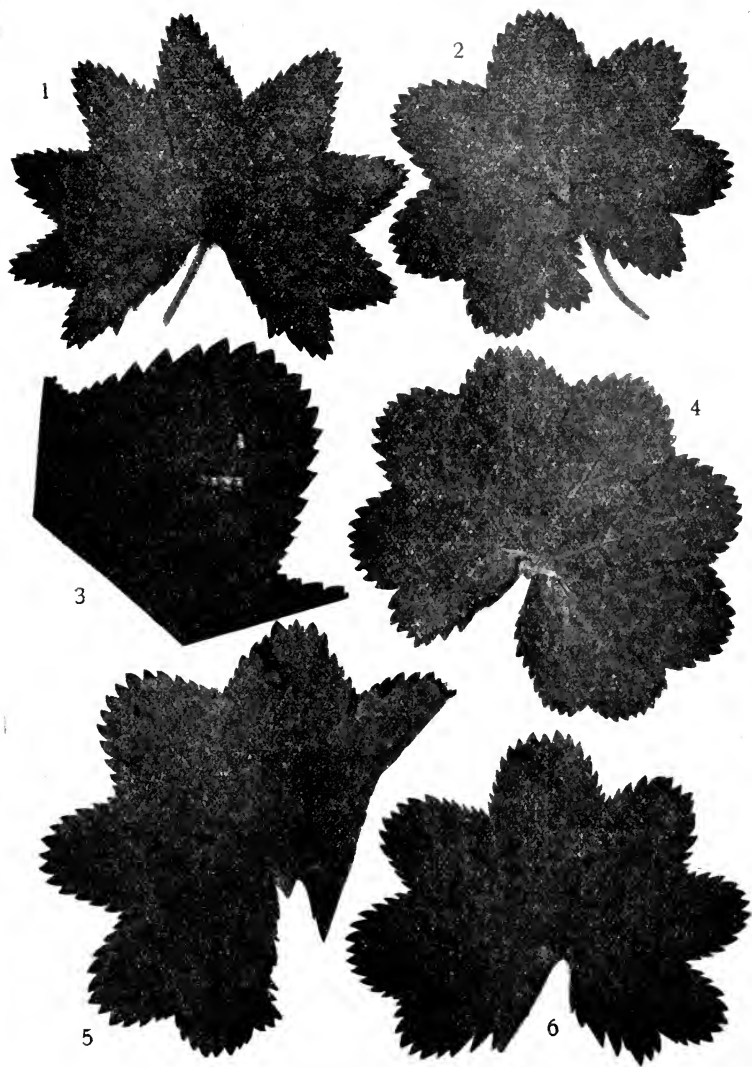

Fig. 202. *Alchemilla* (rosettbl.). 1 *acutangula*, 2 *subrenata*, 3 *pratensis*, 4 *obtusa*,
5 *glomerulans*, 6 *acutidens*.

gröna, liks. hos alla följ. 2 (liks. alla följ.) 6—8. Torr mark, mest klippgrund, i fjällen allm., Dir. o. Äng.—Lpl.; s. Sv. sälls., Sk. (Örkelljunga), n. Hall., Göteborgstr., Boh.

3. **A. pubescens** (Lam., delvis) Bus. Småväxt, täml. småblgd, grågrön. Ängsmark o. d., som de följ., Sk.—Äng., Öl., Gtl., allm.; Lpl. (införd).

4. **A. plicata** Bus. Lik nr 3, men grövre, bredbladigare. Svealand—Vb., Gtl., täml. sälls.

5. **A. pastoralis** Bus. Täml. störväxt, grågrön. Sk.—Äng. o. Lpl., Gtl., täml. allm.

6. **A. minor** Huds. (*A. filicaulis* Bus. * *vestita* Bus.). Täml. liten o. spensl., blågrön, mjukhår., storblmg. Sk.—Hrj. o. Mpd, Öl., täml. allm. — var. *filicaulis* (Bus.) Lindb. fil., som subsp.; övre delen kal. även blomskäften; Sk.—Lpl., Gtl., allmre än huvudf.

7. **A. strigosa** Bus. (*A. subglobosa* C. G. Westerl.). Störväxt, tjockblgd, grön ell. ngt blågrön. Sm.—Jtl. o. Mpd; T. lpmk.

8. **A. acutangula** Bus. Störväxt, ljus-(gul-)grön, tunnblgd, bladflik. ofta triangulära. Sk.—Nrl., Öl., Gtl., täml. allm.

9. **A. micans** Bus. Täml. störväxt o. mörkgrön, de håriga nerva ngt skimrande. Sk.—Lpl., Öl., Gtl., mindre allm.

10. **A. subrenata** Bus. Störväxt, ljusgrön (gulgr.), tunnblgd. Sk.—Lpl., Öl., Gtl., allm.

11. **A. pratensis** F. W. Schmidt. M. störväxt, ljusgrön, bl. ända till 1,5 dm br., stj. till 5 dm h.; blr mindre än hos övriga arter, gula (i frukt 2 mm l.). Sälls., s. Sk., Bl.

12. **A. alpestris** F. W. Schmidt. Till storl. som nr 11; bl. ljusst blågröna ell. gulgröna, näst. h. o. h. kala, blr näst. dubb. större. Fukt. ängsmark, diken, bland högt gräs, hela landet allm.

13. **A. obtusa** Bus. Täml. störväxt, storblgd, blågrön, bladflik. korta, avrund. Fukt. mark, m. sälls., Roslagen.

14 **A. acutidens** Bus., em. Lindb. fil. (omfatt. *A. murbeckiana* Bus., * *oxyodonta* Bus., * *Wichurae* Bus.). Spensl., rent grön, bl. fintand. Svealand—Lpl.

15. **A. glomerulans** Bus. Vanl. medelstor, ljusgrön; bl. brett njurl., ända till 1,5 dm br., kortflikiga. Fukt. ängsmark, Sdml. o. Hrj.—Lpl.

16. **Agrimonia** L. Sid. 20. 26, 3.

1. **A. eupatória** L. **Småborre**. 200, 3. Omkr. 5 dm h. med flera dm l. toppklase; bl. under grålundna; kronbl. (ockra-)gula; blom-axelbäg. snurrform., djuprefflad; krokborst utspärr. 2 7, 8. Väg- o. åkerkant., busktäckt ängsmark, Sk.—s. Nrl., Öl., Gtl., täml. allm.

2. **A. pilösa** Led. Skild från nr 1 gm under gröna småbl. med kilform. bas, uppräta krokborst. Alvar-äng., Öl., sälls.

3. **A. odoráta** Mill. **Luktborre**. 200, 4. Lik föreg., men högre o. grövre, till 1,5 m, körtelhårig, starkt hartslykt.; bägare rundad, grunt reffl., yttre krokborst nedböjda. Som föreg., Sk.—Boh. o. Dls., Bl.—Ög., Rosl., täml. sälls.

17. **Sanguisorba** L. Sid. 7, 8, 6; sid. 28, 38, 4; sid. 35, 48, 7.

1. **S. officinális** L. **Blodtopp**. 8, 6. 4—6 dm h.; bl. 3—6-par., under grågröna; blomst. mörkröd. 2 6, 7. Äng., Gtl. mångenst.

2. **S. minor** Scop. (*Potérium Sanguis*. L.). **Pimpinell**. 38, 4, 48, 7. Omkr. 2—3 dm h.; bl. 6—9-par.; blomst. grön ell. rödbrun. 2 6, 7. Torrång., renar. s. Sv., Gtl., sälls., även tillfäll. införd.

3. **S. muricata** (Spach; *S. polygama* W. K.), skild från *S. minor* genom starkt 4-kölad, gropigt rynkig blomaxelbägare. Som nr 2.

18. **Rosa** L. Sid. 21. 28, 2.

Av S. Almquist.

Översikt av *grupperna*.¹

a. Yttre foderbl. med tydl. utbildade småblad; *Heterosépale*.

b. Åtm. grövre stamdelar med m. e. m. kraftiga klotaggar.

c. Undre bladytan (utanför mittnerven) körtelfri; bl. därför luktlösa; *ob-former*² mera sällsynta.

d. Foderbl. (med få, korta, smala småblad) bilda aldrig kring nyponanlaget ett tätslutande fodral; kronbl. normalt med stark färg (*sub-* och *super-*ff. dock i regeln vitblommiga); märkessamlingen ett litet ludet nystan i själva nyponmynningen, 203, 2 (grönbladiga former få stundom stiften något litet förlängda och mindre ludna³) **Afzeliána**

I.

- dd. Foderbl. (med talrika småbl., längre än hos avd. d) nedfällas strax efter blomningen som ett fodral kring nyponanlaget,⁴ **203**, 3, som typiskt är smalt o. långskaftat (liksom också blommorna sitta flera tillsammans; hos *Afzeliana* oftast 1 till 2); kronbl. vita till blekröda; stift förlängda, färre och glesare, i regel kala till svagt håriga, **203**, 1; bl. fasta, hos de grön- o. kalbladiga glansiga **Canina**

II.

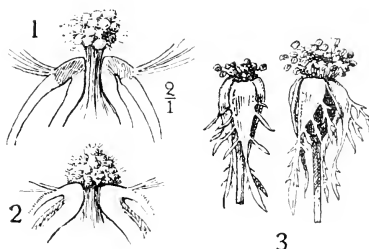
Canina

Fig. 203. *Rosa* 1 nypon av *Canina*-gruppen och 2 av *Afzeliana* (längdsnitt genom nyponmynningen, varur märkessamlingen utskjuter); 3 *Canina*-art (nyponanlag och foderblad).

- cc. *Infra*- eller *supra*-ff., efter bladens körtelriktighet m. e. m. (äpple-, vin- eller krydd-) luktande; alltid *ob*-former.

III.

Rubiginosæ

- d. *Infra*- ell. *supra*-fir av *Afzeliana* . . .

Agrestes⁵

- dd. *Infra*- ell. *supra*-fir av *Canina* . . .

IV.

- bb. Även de grövre stamdelarna med endast raka, utåtrikt. nåltaggar;⁶ bl. hartslyktande; alltid *ob*-f:r.

- c. I regeln lågväxta med korta, svaga taggar; bl. mjuka, korta, rundade till kortspetsiga; ludd av blå- ell. ärggrön färgton; nypon tidigt mognande, rundade till brett päronformiga, normalt kortskaftade med upprätta, kvarsitt. foderbl. med få, korta, avtrubbade småblad

V.

Villosæ

- cc. Högväxta med stadiga taggar; bl. fasta, långsträckta, spetsigt utdragna, tätt gråludna; nypon sent mognande, typiskt långsträckta o. långskaftade i samling; foderbl. utspärrade, avfallande; deras småbl. talrika, långa o. spetsade, än breda, än (hos glaucescenta östformer) linjesmala

VI.

Tomentosæ⁷

- aa. Foderbl. utan småblad (ngn gung ett eller annat

utvecklat linjesmalt); vanligen körtelfattiga,

ob-fr nästan saknas: Homosépala.⁸

b. VII. **Cinnamoméæ**
bb. VIII. **Pimpinellifolia**

Anm. 1. I Sverige saknas grupperna *Gallicæ* och *Sýstyla*, som båda fordra ett sydligare luftstreck. *Gallicæ* äro Heterosépala, utmärkta genom m. stora, starkt färgade blr (»törnrosor»), stora blad utan körtlar undertill och m. e. m. låg. körtelbärande stam (således på övergång till örtstam); bergstrakter. *Sýstyla* stå närmast Homosépala; de skilja sig från alla andra Rosæ genom sammanvuxna stift: de europeiska äro låglandsväxter.

2. *Ob*-former ha körtlar i foderbl:ns kant, *sub*-fr på foderbl:ns utsida. *Sub*-former kallas *adenocarpa*, om körtelhår gå ned på nyponet och skaffet (blmns skydd mot uppkrypande insekter). *Adenocarpa* (och tillika *ob*-fr) äro alla Heterosépala utom flertalet *Afzelianæ* o. *Caninæ* (men även bland dessa är *adenocarp*ien regel för alpformer, såsom *R. orbicans** *montana* o. huvudformen av *R. Chavini*). På körtlar i bladkanten beror dubbelsågningen. *Ob*-fr äro nästan alla dubbelsågade. *Sub*-fr med dubbelsågade bl. kallas *super*-fr. *Former med körtelfria foderbl.* kallas: de starkt dubbelsågade *præ*-fr, de svagt dubbelsåg. *per*-fr, de enkelsågade *grund*-fr. (Förr ansågos dessa skillnader beteckna arter, men skarpa gränser saknas, och flera sådana »arter» kunna anträffas på samma buske.) *Infra*-fr bära körtlar på bladundersidan, *supra*-fr även på översidan.

3. Sådana former kunna genom insektbesök pollineras från andra buskar, varför också hybrider ej äro sällsynta i deras bestånd, liksom i bestånd av *Canina*-arter. Korta, tätulliga stift äro däremot en anpassning för själv-pollinering.

4. Detta synes äga betydelse som skydd för nyponanlaget mot den heta julisolen, så att ej mognandet för brådstörtat påskyndas. *Caninæ* äro näml. avpassade för ett blidare klimat än *Afzelianæ*, med långvarigare höstvärme för fruktmognaden, och i nordligare trakter fordra *Caninæ* därför kustklimat.

5. Dessa två grupper (*Rub.*—*Agr.*) hava ej samma ensartade habitus som de övriga inom Heterosépala och ha därför ej som de blivit uppfattade som en enda »art». De bilda ett mångformigt övergångsled mellan dessa. Liksom hos *Gallicæ* visar stmn tendens mot örtstam: några arter (t. ex. *R. glutinosa*) ha hela stmn tätt körtelhårig, hos de flesta är körtelhårigheten föga mer än rudimentär (liksom ej sällan hos *Villosæ*), under det stmn hos *Afzelianæ*—*Caninæ* är fullt förvedad och aldrig körtelbärande. Storbladiga (*macrophylla*) och storblommiga arter med mindre körtelrika blad (t. ex. *R. trachyphylla*) förmedla övergången till *Gallicæ*; sådana, som fått körtelbeklädningen allt mer förvandlad till hårighet (t. ex. *R. tomentella*) eller sakna den (i synn. en del *glaucescenta* arter), göra övergången till *Afz.*—*Can.* synbarligen fullt kontinuerlig. — Centrum bildas av ett antal småbladiga (*microphylla*) och småblmga arter med täta körtelprickar på bladundersidan (såsom just *R. rubiginosa* o. *R. agrestis*).

6. Hos enstaka, mycket frodiga stånd av *Villosæ* bliva taggarna starkare, nedåtriktade ell. t. o. m. klokrökta som *Afzeliana*-taggar, under det övriga buskar i samma bestånd visa den normala nåltaggsformen.

7. *Tomentosæ* skilja sig från *Villosæ* som *Caninæ* från *Afzelianæ*: genom kraftigare utbildning, särskilt i längdriktningen, av nästan alla delar, såsom de övre ledstyckena (därigenom ofta girlandformigt bredande sig över andra buskar eller med klotaggarna klättrande upp i trädkronorna), samt taggar, blad, blomskäft, nypon, foderblad, stift (dessa dock ej hos de svenska *Tomentosæ* märkbart olika *Villosæ*).

8. *Homosépalaæ* delas i grupp:a *Cinnamómææ* (stam o. bl. som hos *Heterosépalaæ*, närmast motsvarande *Afzelianæ*) och *Pimpinellifoliææ* (risartade hedväxter; parblad många, småbladiga: liknande *Caninæ* genom långskäft.-bleka blr).

Översikt av *arttyperna*.

Med *art-typer* menas här systematiska enheter, som sträcka sig genom alla eller ett flertal *Rosa-grupper* (såsom översikten sid. 350 visar), omfattande arter inom dem, som väsentligt överensstämna i bladform, sågtandning, taggar, färgförhållanden m. m. Inom varje grupp bildar en *arttyp* normalt två *arter*, den ena (solen på schemat är ställd överst) med starkt utbildad, den andra med m. e. m. omärklig *varpruina* eller daggblått smink (skydd mot för stark avdunstning). I förra fallet blir särdeles den undre bladytan starkt glaucescent (detta ses bäst på unga blad, på de gamla är vaxöverdraget ofta m. e. m. avnött). I senare fallet blir bladet nästan rent grönt (dock med blekare undersida). De grönbladiga arterna kunna betraktas som former av de daggblå eller glaucescenta, anpassade för svalare klimat (där således den kortare vegetations-tiden nödvändiggör ett intensivare ljusupptagande för att fruktmognad skall medhinnas), men artskillnaden är konstant. Både grönbladiga och daggblå kunna uppträda *kal-* eller *hårbladiga*, så att varje arttyp kan uppdelas i 4 sektioner (se schemat): 1. *glauca*, bl. daggblå eller glaucescenta, kala; 2. *glauци-formis*, bl. daggblå, håriga; 3. *virens*, bl. gröna, kala; 4. *virentiformis*, bl. gröna, håriga. Men de kalbladiga övergå utan skarp gräns genom *hirtelli*-fr (bladskäft ludna, ofta även småbladens mittnerv) i *tersi*-fr (gleshåriga), och dessa övergå i *hirti*-fr (tåthåriga).

På alla fig. betyder a och b *nederblad* på blomskottet, c *mellanblad*, d och e *överblad*.

- a. Småbladens bredaste del ett m. e. m. rak-sidigt, rektangulärt mittparti, **204**, 1 (ses vanl. tydligast på mellanbladens parblad).
- b. Breddbas-typer, överbladens småblad vid full utbildning med tvär bas, **204**, 1; sågning grov o. skarp (former med mindre skarp sågning, **206**, 19, sökas under aa).
- c. Småbl., **204**, 1, med typiskt väl utbildat uddparti; tanduddar långt utdragna, ty-

Typen:

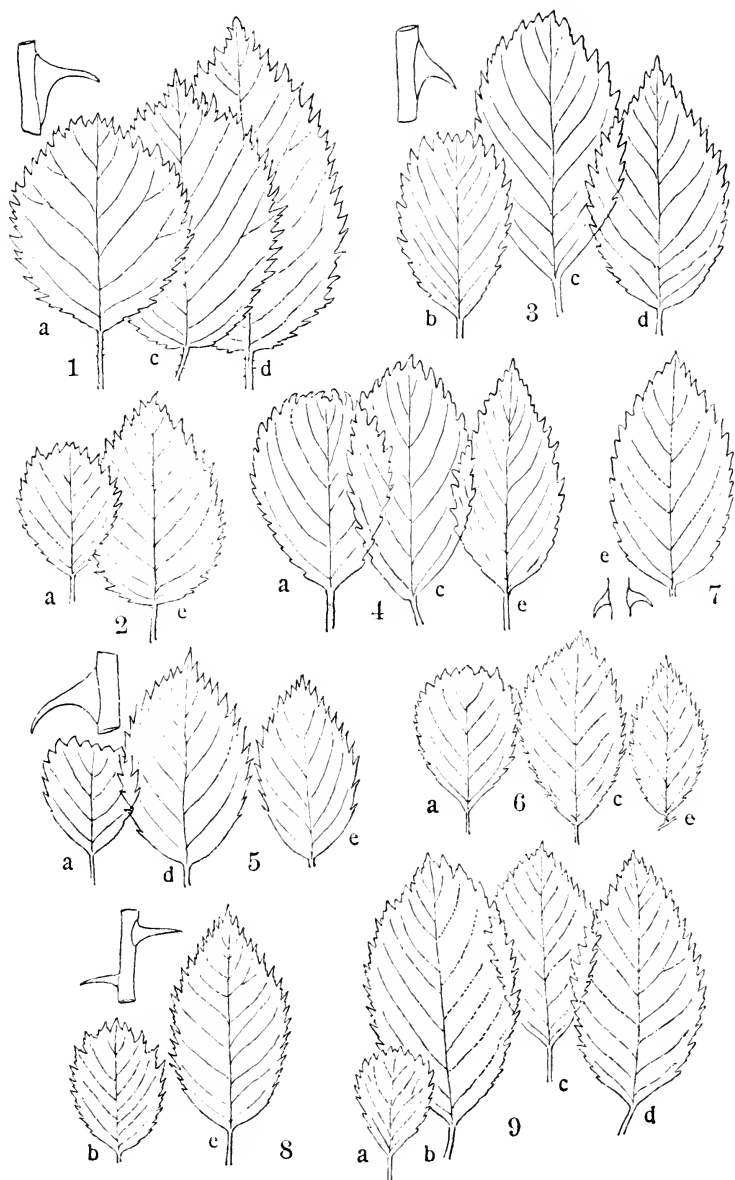

Fig. 204. *Rosa* 1 *cinericia*, 2 *inserta*, 3 *saturella*, 4 *Gabrielssonii*, 5 *rigida*, 6 *acutiformis*, 7 *coriifolia*, 8 *pineliensis*, 9 *caninella*.

- piskt med ngt inböjd spets; bitand kraftig, ofta bakspärrad 9. **Cinericia-t.**
- cc. Småbl. **204, 2**, skarpspetsade utan tydlig uddbildning; tänder med lång, tandad rygg och kort, skarp, rak, framåtriktad udd 21. **Insérta-t.**
- bb. Mer ell. mindre smalbladiga; aldrig grovsågade.
- c. Bladudd tydl. utbildad; **204, 3 d**; nedreblad. spadlika, **3 b**; nedre mellanbl. ngt spetsat, **3 c**; taggar med nedåtlutande, m. e. m. rak rygg, kraftig mellandel 8. **Saturélla-t.**
- cc. Bladudd saknas eller består endast av udd-tandens utskjutande spets.
- d. Nedersta bladets uddablåd urnupet med inböjda tänder i toppen, **204, 4**; bl. grund- o. trubbsågade av övervägande avlång typ 7. **Gabrielssónil-t.**
- dd. Nedersta bl:s uddablåd m. e. m. tvärröppat med grova naggtänder, **204, 5, a**; övre bladens tänder med kort vass udd, ngt utåtböjd från den förlängda tandryggen, **5 c**; taggar spensliga, utåtrikt., föga höjda 25. **Rigida-t.**
- ddd. Nedsta bl:s u:bl. rundöppat med spetsade tänder, **204, 6 a**.
- e. Sågtänder med lång, rak rygg, utlöpande i en ytterst kort, trubbad, i regeln utsvängd udd, **204, 7**, 24. **Acutifórmis-t.**
- cc. Bl. tätt finsåg. med förlängda, vassa tanduddar, **204, 8**, 22. **Pineliénsis-t.**
- aa. Småblad på bredaste stället vinkliga ell. jämnöppade.
- b. Åtm. en del över- eller mellanbl. ha småbl. med tydl. vidgad topp och smalnande basdel, **204, 9 c**; **205, 14 c**; **206, 19**.
- c. Bladudd saknas ell. består endast av uddtandens utskjutande spets.
- d. Bl. med vidgad topp, av utpräglad långbladstyp, **204, 9**.
- e. Bl. kort tillspetsade.
- f. Bladtoppens sidotänder med kraftig bitand, ofta bakspärrad; alla tänder med spetsad topp 15. **Caninélla-t.**
- ff. Bitand föga utveckl.; endast översta bladets tänder spetsade,

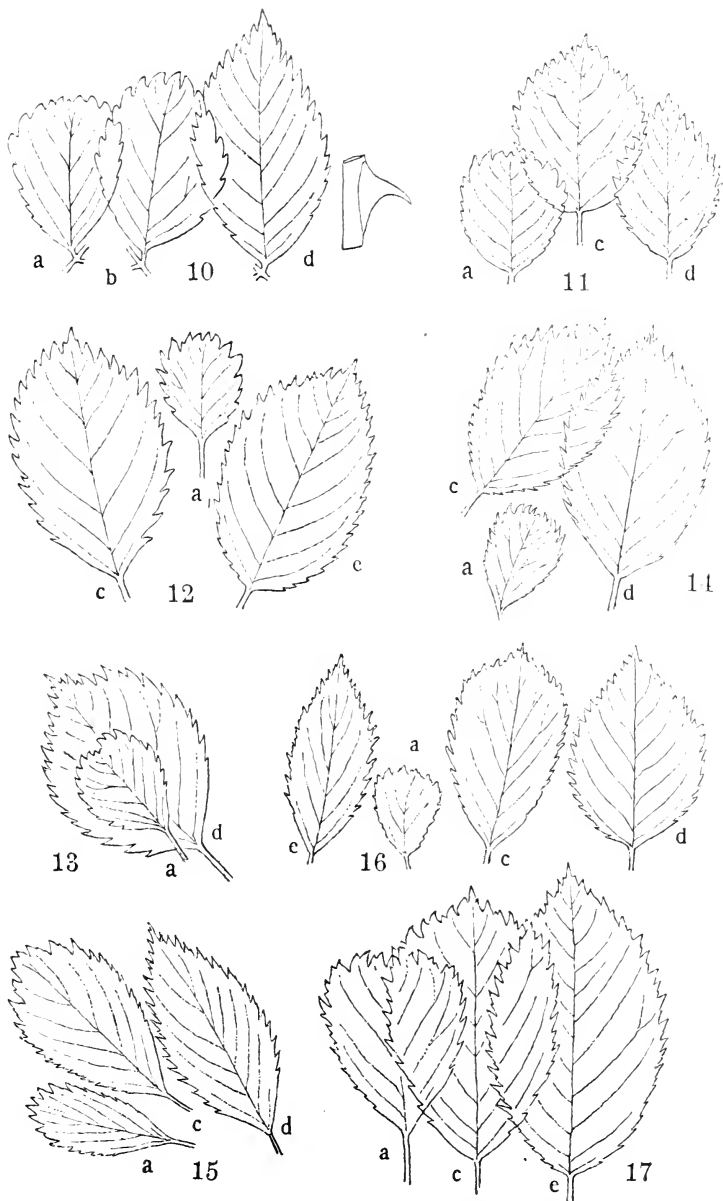

Fig. 205. *Rosa* 10 *connivens*, 11 *decurtata*, 12 *nubilascens*, 13 *Jebei*,
 14 *contracta*, 15 *rufula*, 16 *arter* av *Jebei*-typen, 17 *prolatula*.

- de nedres trubbtoppade och rundryggade; **205**, 10, (17. **Connivens-t.**)
- ee. Bl. långt tillspets.; bitand föga utvecklad, tandrygg ofta rak, utlöpare i en m. kort, vanl. trubbad, i regeln utböjd udd; **204**, 7, 24. **Acutiformis-t.**
- dd. Bl. med vidgad topp, av kortbladstyp; **205**, 11, 12, 13.
- e. Sågning grov o. öppen, **205**, 12; tandryggar näst. raka.
- f. Bl. o. tänder m. korta, **205**, 11; bladbas rundad 13. **Decurtata-t.**
- ff. Bladbas kilform. förlängd. **205**, 12 e, 14. **Nubilascens-t.**
- ee. Tänder tätsittande med inböjd, spetsig topp. **205**, 13, 4. **Jébei-t.**
- ee. Bladudd tydl. utbildad (hos härbladformer, särsk. de bredbladiga, sällan tydligare än på **206**, 19).
- d. Bl. med vidgad topp, av utprägl. långbladstyp, **205**, 14, 15.
- e. Alla nederbladständer med ngt inböjd topp; **205**, 14 a; bladsidokanter med jämn rundning, 14 e, 23. **Contracta-t.**
- ee. Åtm. en del nederbladständer utspärrade, bladens både topp o. basdel näst. raksidiga, **205**, 15, . 2. **Rúfula-t.**
- dd. Bl. m. vidg. topp; m. e. m. utprägl. kortbladstyp.
- e. Sågning djup o. skarpuddig.
- f. Tänder smala, näst. raka, **205**, 16; bitand svag; bladbas kilform.; översta bl:s småbl. typiskt lansettlika 4. **Jébei-t.**
- ff. Tänd. med bred bas o. kraftig bitand, ofta bakspärrad.
- g. Endast nederbladens småbl. med inböjda ell. åtliggande topptänder; övre bl:s topp-tanduddar framåt ell. t. o. m. svagt utåtriktade, näst. rakkantade, **205**, 17 e; **206**, 18 e.
- h. Nederbladens topptänd. breda o. kraftiga med inböjd spets, **206**, 17 a, . . 20. **Prolátula-t.**

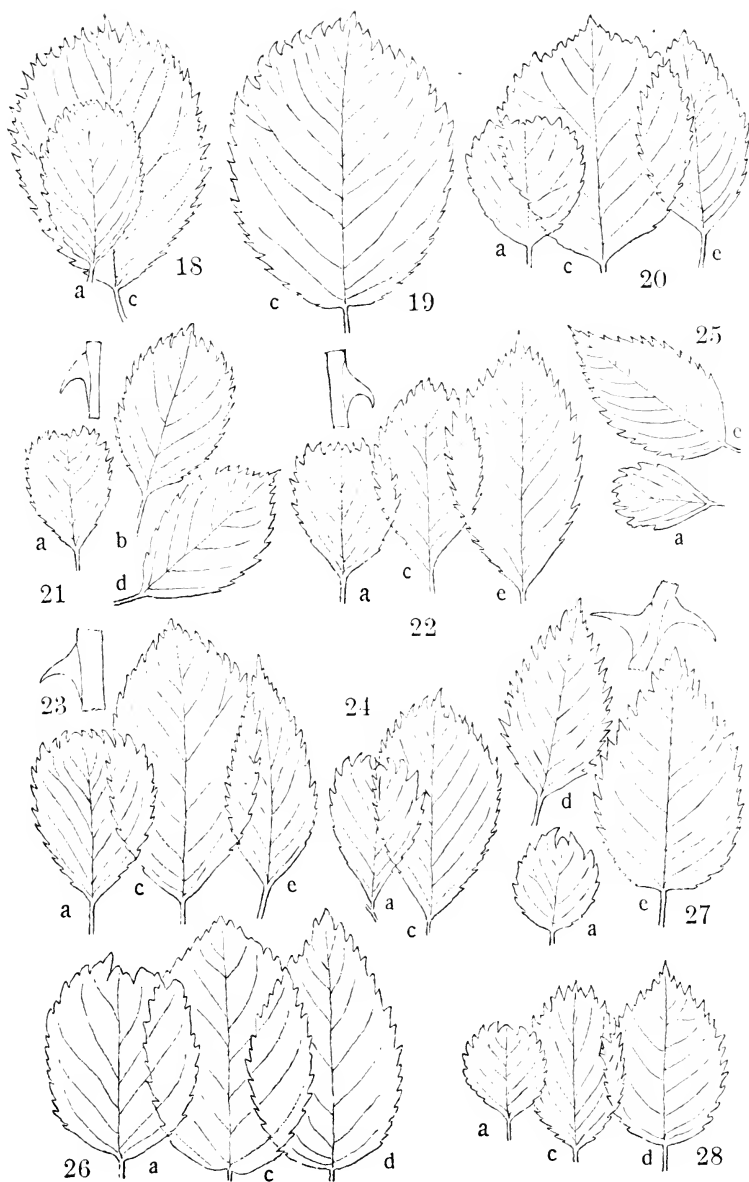

Fig. 206. *Rosa* 18 *rubea* **prolongata*, 19 *silvescens* **tenuidens*, 20 *podolica*,
 21 *Wahlenbergii*, 22 *acmenophylla*. 23 *rubea*, 24 d:o **Palmeri*, 25 d:o **katte-*
gatisensis. 26 *Traenii*, 27 *Lindstroemii*, 28 *luteicolorans*.

- hh. Nederbladens toppänd.
korta, rundryggade, **206**,
18 a (1. *R. rúbea*
*prolongáta)
- gg. Alla småbl. med m. e. m.
rundryggade tänd., **206**, 19,
och ngt inböjda men vass-
uddiga toppar (det sista
jämte den kraftiga bitanden
skiljer från ee, även då såg-
ningen är mindre djup) . . . (23. *Contracta*-t.,
hårbladsformer)
- cc. Sågning grundare, ej spetsuddig.
- f. Bl:s toppdel med jämn rund-
ning övergående i basdelen,
206, 20 c, e; småbl. korta, bred-
tandade; nedersta bl:s udda-
blad, a, med korta, mycket
breda tänder 19. *podolica*-t.
- ff. Toppdel m. e. m. tvärt avsatt
från nederdelen, **206**, 21; små-
bl. täml. smala o. smaltandade;
nedersta uddabl. näst. tvärtop-
pat; taggar nedlutande.
- g. Bladbas ngt litet nedlöpande
på skaftet; uddbildning tyd-
lig utom på nedersta bladet,
206, 21, 5. *Wahlenbergii*-t.
- gg. Bladbas ej nedlöp., uddbildn.
mindre tydlig, **206**, 22, en-
dast märkbar på överbladen 6. *Acmenophylla*-t.
- bb. Inga småbl. med märkbart vidgad toppdel.
- c. Övre bladens småbl. med utdragen, m.
e. m. raxsidig toppdel utan annan udd
än uddtandens utskjutande topp.
- d. Tänder trubbtoppade (översta bladets
stundom spetsiga).
- e. Nederbladständer m. smala, korta;
bladtopp på översta bladet långt
o. smalt utdragen, **206**, 23, . . . 1. *Rúbea*-t.
- cc. D:o m. e. m. breda; bladtopp kort
o. bred, **206**, 26; **205**, 10.
- f. Kortbladstyp, **206**, 26, med brett
rundad till tvär bladbas o.
kraftiga, långryggade tänder . . 11. *Traaenii*-t.
- ff. Långbladstyp, **205**, 10, med
smalt rundad bladbas o. korta,
utom på nederbladen smala

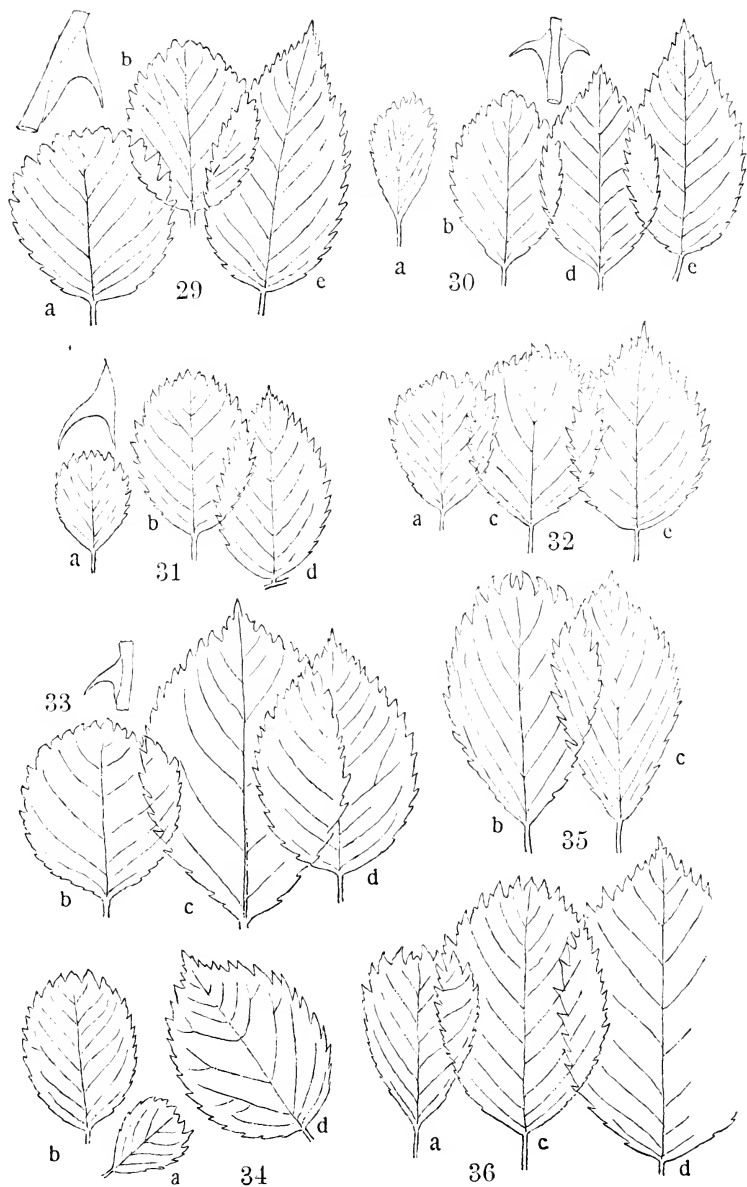
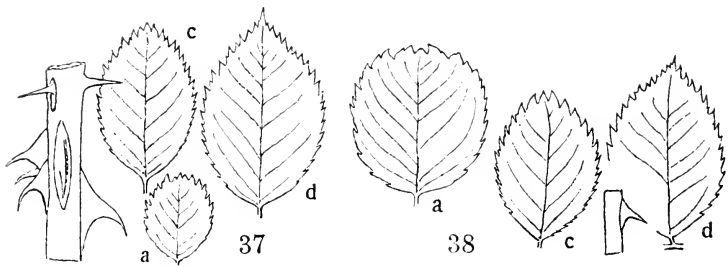

Fig. 207. *Rosa* 29 *opaciformis*, 30 *Gravetii*, 31 *Hailstonei*, 32 *subcristata*,
 33 *cuneatula*, 34 *Chavini*, 35 *rufula* **grypaccua*, 36 *Acharii*.

- tänder (bredbasformer, t. ex. *Nordstedtii, ha ngt bredare bladbas än på fig. **205**, 10 och vanligen längre utdragen bladtopp) 17. **Connivens-t.**
- dd. Tänder med spetsig topp.
- e. Småbladens toppdel övergår med skarp vinkel i ett övervägande raksidigt basparti, **206**, 27 d, e.
- f. Sågning mycket djup, tänder långa.
- g. Tänder kraftiga, täml. breda, **206**, 27, på nederbladen med lutande toppar. 31. **Lindstroemii-t.**
- gg. Tr: smala, nederbl:s atm. delvis utspärr., **205**, 15 a, . (2. **Rufula-t.**)
- ff. Sågning grundare, tänder kortare, **205**, 12; **204**, 9.
- g. Bredbladstyp, grovtandad; bitand föga utvecklade, **205**, 12, 14. **Nubilascens-t.**
- gg. Smalbladstyp; tänder korta, smalare, topptänder med kraftig bitand, ofta bakspärrad, **204**, 9, 15. **Caninella-t.**
- ce. Småbladens toppdel med jämn rundning övergående i basdelens likaledes jämnt rundade kontur, **207**, 30.
- f. Nedersta uddabladet m. brett, rundat, **206**, 28 a, **207**, 29.
- g. Även toppdelen ngt rundbågsidig, **206**, 28 d; tandryggar övervägande rundade; bitand kraftig, ofta bakspärrad; taggar spensliga, raka, utåtriktade 30. **Letecolorans-t.**
- gg. Toppdel (liksom hos alla inom avdeln. c utom nästföreg. avd. g) raksidig; tandryggar raka; bitand svag; taggar typiskt nedböjda, **207**, 29, 10. **Opaciformis-t.**
- ff. Nedersta uddabladet smalt, **207**, 30 a; dess topptänder breda med rundad rygg o. inböjd

- topp; taggar med kraftig mellandel, utåtriktade 16. **Gravétii-t.**
- fff. Ned:a uddabl. högtoppigt, omvänt äggrunt med näst. raka tänder, **207**, 31 a; kortbladstyp med djup, fin, vass sågning; taggar typiskt långa, spensliga, utstående 28. **Hailstónei-t.**
- cc. Bladtopp utdragen, tydligt uddbildande, **207**, 33 d.
- d. Bladsidor med jämn rundning ända från den brett rundade basen; tänder kraftigt utbildade.
- e. Tandtoppar till större ell. mindre del utåtriktade, **207**, 32; tandrygg förlängd, i allm. vasst grovsågad 3. **Subcristata-t.**
- cc. D:o aldrig utåtrikt., **207**, 33, på översta bl. ofta uddiga, raka, på de nedre bl. inböjda; tandryggar alla rundade; tagg. kraftiga, m. e. m. starkt lutande, ofta med rak rygg o. grov mellandel 18. **Cuneátula-t.**
- ccc. D:o övertväg. raka, uddiga, även nederbladens, **207**, 34, (26. **Chavini-t.**)
- dd. Bladsidor som hos avd. d med jämn rundning, men basen smalt rundad till kilformig, **206**, 23; tänder kortare än hos andra arter; typiskt med trubbad, åtliggande toppar; tagg. mest korta, krokbojda 1. **Rúbea-t.**
- ddd. Bladsidornas kontur bildad av rätlinjiga partier, vinkligt övergående i varandra, **205**, 15; tänder övertvägande uddiga, en del utstående (säll. trubbtoppade, åtliggande, **207**, 35), 2. **Rúfula-t.**
- ccc. Bladtopp kort, med jämn rundning övergående i den rundade nederdelen.
- d. Tänder trubbtoppade (utom å översta bladet) (17. **Connivens-t.**)
- dd. Tänder med spetsig topp, raka, åtm. delvis ngt utåtrikt., **207**, 36, 27. **Achárii-t.**
- ddd. Tänder med spetsig topp, aldrig utåtrikt.
- e. Tänd. övertväg. med rundad rygg, inböjd topp, **207**, 30, 16. **Gravétii-t.**

Fig. 208. *Rosa* 37 *flavidifolia*, 38 *orbicans*.

- cc. Tänd. raka (åtm. de flesta); m. e. småbladstyper (**204**, 1, **206**, 26).
- f. Tandbas smal, tänder därigen. tätsitt., **208**, 37, långtoppiga; tagg. hopade. små, utåtrikt., dels raka nåltagg. dels med nedböjd, utdragen udd, **208**, 37, 29. **Flavidifolia-t.**
- ff. D:o bred, tänder mer glesa, korttoppiga.
- g. Nederbladständer avtrubblade, korta o. breda, **205**, 11; övre bladens tänd. likaledes korta, breda, men spetsade; småbl:s nederdel smalnande mot basen 13. **Decurtata-t.**
- gg. Nederbladständer spetsade.
- h. En del småbl. (i synn. sidoblad) på nederbladen tvärtoppade; sågn. knappt uddig, **208**, 38, 12. **Orbicans-t.**
- hh. Alla småbl. med högrundad till spetsad topp; sågning tydligare uddig, **207**, 34, 26. **Chavini-t.**

Anm. Vad som gör *Rosa*-arternas bestämning vanskligare än artbestämningen inom något annat fanerogamsläkte, är den stora variationslatituden till nästan alla delar hos samtliga arttyper. Bland variationer, som förekomma inom alla arttyper, kunna som de viktigaste anföras följande:

1. *Smalbas*-former (ff. *stenobases*) och *bredbas*-fr (ff. *eurybases*), jfr fig. 6 o. 7, 14 o. 19; åtm. inom gruppen *Afzeliana* berättigar denna olikhet till underarts-skiljande.

2. *Smalblads*- och *bredblads*-former (*angusti*- och *lati*-fr), 14 o. 19, liksom *storblads*- och *småblads*-former (*macrophyll*- och *microphyll*-fr), verka habituellt mycket olika, men hava ringa betydelse i systematiskt avscende.

3. Stor latitud visar även variationen i sågtandning. Varje art varierar *lång-* och *kort-tandad*, 23 c o. 18 c; *smal-* och *bred-tandad*, 14 o. 19; sällsyn- tare är var. *in-* och *ut-tandad* samt *trubb-* och *udd-tandad*, vilka båda varia- tioners olikhet ses av 23 o. 18 och 15 o. 35.

I avseende på arttypens variationer inom sektioner och grupper märkes vidare: Stark hårlighet (*hirti-former*) disponerar för *bredbas-* och *lati-fr*, lik- som även för *kort-*, *bred-*, *in-* och *trubb-tandning*; körtelrikedom i bladkanten (*ob-* och *præ-fr*) för *ut-* och *udd-tandning* (varav förklaras den vassuddiga sågtandningen hos *Villosæ*—*Tomentosæ*, som dock å andra sidan såsom *hirti-fr* äro *kort-* och *bred-tandade*). Då kort-tandning även gäller udd-tanden, blir den som igenkänningstecken för många arttyper så viktiga bladudden hos *hirti-fr* betydligt reducerad och likaså de för vissa arttyper karaktäristiska vinkliga hörnen mellan mera raklinjiga konturstycken, så att bladsidorna bli mer jämnrundade. Tillkommer då även microphylli, så blir bestämningen av arttypen ytterst försvärad, och man får ofta söka efter småblad, där typen renare framträder, för att på dem grunda bestämningen. Lyckligtvis växa sådana *hirti-fr* så gott som på alla icke allt för Rosa-fattiga lokaler tillsammans med *kalbladiga* av samma arttyp (en *villosa* eller *tomentosa* eller *hirti-canina* t. ex. nästan undantagslöst med motsvarande *afzeliana gl.* eller *canina vir.* eller *gl.*), och dessa senare kunna då ge anvisning till den riktiga bestäm- ningen.

Grupper med förlängning som allmänt grunddrag i blad- och tandform (särsk. *canina vir.* och ännu mera huvudmassan av de *cinnamomea*-artade — dessa senare dock med otroligt stor variationslatitud) disponera däremot för långtandning (hos *hirti-fr* förlänges i så fall endast tandryggen, jfr 6 o. 7) och förlängd bladudd, vilket även måste tagas i betraktande för att ej förvilla arttypbestämningen.

(Översikt över arter och underarter, ordnade efter arttyper, och deras plats i grupperna. se sid. 350—355.)

De svenska arterna och underarterna, ordnade efter arttyperna.

1. **Rúbea**-typen. 206, 18, 23—25. Smalbladstyp med till udd utdragen bladtopp (längre än hos någon annan Rosa-typ), märkbar som udd ännu på mellanbladen (c på alla fig.); bladsidor jämnt rundade (utan raklinjiga konturpartier o. vinkliga hörn); tänder korta, smala, åtm. på nederbl:n trubbad med åtböjd topp (hos en del underarter på de övre bl:n mer utstående, spetsade till uddiga); a-bl. (blomskaftets nedersta) med karakterist. topp, tvär till ngt intryckt, typiskt starkt vidgad; taggar kraftiga (23), typiskt korta, klotlika; bark (utom hos skuggform.) rödbrun; blomfärg hög. Den allmännast förekom. av alla arttyperna; i v. Europa från Kristiania till Rhône mångenstädes bildande bortåt hälften av hela Rosa-vegetationen, starkt representerad även i ö. Asien och ö. Nordamer. Inom alla grupper representerad av allm. arter, inom Gallicæ av den med *R. centifolia*

Svenska grupper
(med hår- ell. kalbladsform som

Art-typer.	1. <i>Afzeliåne.</i>	2. <i>Caninø.</i>	3. <i>Rubiginøse.</i>	4. <i>Agrétes.</i>
1. <i>Rúbea</i>	gl. { R. rúbea Matss.	R. glaucárdala At.	—	[R. bicancásica At.]
	glf. { *sérrifrons At.	*incanescens H. Br.	—	—
	vir. { *rubeígena At.	R. aciphylla Rau.	[R. drosóphora H. Br.]	—
	virf. { R. Leffleri At.	*trichárdala At.	*gothica Winsl.	[R. caucásica Pall.]
2. <i>Rúfala</i>	gl. { R. rúfala Matss.	R. glanci-accúrrens At.	—	R. Haláczyi H. Br.
	glf. { *rufulifórmis At.	*accurrentifórmis At.	—	—
	vir. { +viréntifrons Matss.	R. depauperáta Borr.	—	R. ditrichópoda Borb.
	virf. { R. Forstéri Sm.	*hirti-accúrrens At.	—	—
3. <i>Suberístata</i>	gl. { R. suberístata At.	R. quasisuberístata At.	—	[R. Dingléri M Schze.]
	glf. { +hirti-laciniósa At.	—	—	—
	vir. { *excellens Jebe.	R. syringifolia Matss.	—	R. Pugétii Bor.
	virf. { R. laciniósula At.	*ovátifrons Mtss.	—	—
4. <i>Jebei</i>	gl. { R. Jébei At.	R. glauco-colpógena At.	—	—
	glf. { *glaucigera Matss.	*colpogenoides At.	—	[R. leucantha M. B.]
	vir. { *Collindéri Matss.	R. colpógena At.	—	R. arvática Bak.
	virf. { R. Blyttii Gand.	*trichocolpógena At.	[R. bi-Borréri At]	—
5. <i>Wahlenbergii</i>	gl. { R. Wahlenbergii Matss.	R. glanci-sudermanica At.	—	—
	glf. { *pallens (Fr.) At.	—	—	—
	vir. { *chlori-Ohrnii.	R. sudermanica At et M.	—	—
	virf. { R. complens At.	*similis Matss.	—	—
6. <i>Acmenophylla</i>	gl. { R. acmenophylla Matss.	R. smolándica Matss.	—	—
	glf. { +acmenophylloides At.	—	—	—
	vir. { *glabri-vanescens At.	R. agánodon Matss.	—	—
	virf. { R. vanescens At.	*barytoma Matss.	—	—
7. <i>Gabrielsónii</i>	gl. { R. Gabrielsónii At.	R. eurtóllifrons Matss.	—	—
	glf. { *bahusiénsis At.	—	—	—
	vir. { —	—	—	—
	virf. { —	—	—	—
8. <i>Saturélla</i>	gl. { R. saturélla At.	R. frondósa Stev.	—	[R. nitídula Bess.]
	glf. { *nælarénsis At.	[*glauco-brachýtoma At]	—	—
	vir. { [*glabri-lepidina At. N.]	R. swartziaána Fr.	—	—
	virf. { R. lepidina Matss.	*brachýtoma Matss.	—	—
9. <i>Cinerícia</i>	gl. { R. cinerícia Matss.	R. besseriána Blocki.	[R. Godétii Gren.]	[R. jundzilliána Bess.]
	glf. { *hirti-cinerícia At.	*abiétina Gren.	[*granensis Kmet.]	{ [*Friedlanderiana B.]
	vir. { *Winslowiána At.	R. bi-pratiucola (H. Br.) At.	—	{ [R. supra-jundzilliána At.]
	virf. { R. Loenquistörnm At.	*hirtifolia H. Br.	[R. Leviéri Christ.]	{ [R. trachyphylla Rau.]
				{ [*tricho-trachyphylla At]

¹ Klammer omkring ett artnamn anger, att arten ej är funnen i Sverige; N. och D. anger före-

h arter av Rosa

derart, när den ansetts skiljbar).

5. Villösa.	6. Tomentösa.	7. Cinnamomea.	8. Pimpinellifolia.	Art-typer.
R. molli-serrifrons At.	R. farinosa (Bechst.) Rau.	[R. carolina L.]	[R. microcarpa Lindl.]	} gl. } glf. } vir. } virf. 1. <i>Rubra</i>
—	R. anti-ardala At.	[R. hevigata Michx.]	[R. bracteata Wendl]	
* molli-rufula At. N.]	* glabri-curtatella At.	[R. blanda Ait.]	—	} gl. } glf. } vir. } virf. 2. <i>Rufula</i>
R. molli-rufuliformis At.	R. curtatella Mtss.	[R. macrophylla Lindl.]	[R. involucrata Roxb.]	
—	R. quasi-accurrens At.	—	[R. microphylla Roxb.]	
R. molli-suberistata At.	—	—	—	} gl. } glf. } vir. } virf. 3. <i>Suberistata</i>
R. molli-spiculidens At.	R. brachiata Dgl.	—	—	
—	R. lenifolia Martt.	—	—	
R. molli-Jebei At.	—	—	—	} gl. } glf. } vir. } virf. 4. <i>Jebei</i>
R. molli-glanceigera At.	R. singöensis At.	—	—	
—	R. tomentosa Sm.	—	—	
—	—	—	—	} gl. } glf. } vir. } virf. 5. <i>Wahlenbergii</i>
R. molli-pallens At	R. quasi-Öhrnii At.	—	—	
—	—	—	—	
—	—	—	—	} gl. } glf. } vir. } virf. 6. <i>Aemno-phylla</i>
R. molli-vanescens At.	R. quasi-smolandica At.	—	—	
—	R. Nymánii At.	—	—	
—	—	—	—	} gl. } glf. } vir. } virf. 7. <i>Gabriels-sonii</i>
R. molli-bahnsiensis At.	* calvilla At et Jebe. R. anti-Gabrielssonii At.	—	—	
—	—	[R. chinensis Jacq.]	—	
R. molli-mælarænsis At.	R. quasi-frondosa At.	—	[R. Banksie R. Br.]	} gl. } glf. } vir. } virf. 8. <i>Satarilla</i>
—	R. quasi-swartziana At.	—	—	
—	—	—	—	} gl. } glf. } vir. } virf. 9. <i>Cinericia</i>
R. molli-trachyphylla At.	R. glanci-pellita At.	—	—	
—	—	—	—	
R. molli-Loenquistiorum At. N.]	R. pellita Rip.	—	—	

mst i Norge och Danmark. — Tecknet * betyder subsp. ell. underart.

Art-typus,	1. <i>Azeliânæ.</i>	2. <i>Caninæ.</i>	3. <i>Rubiginosæ.</i>	4. <i>Agréstes.</i>
10. <i>Opaci- fórmis</i>	gl. { R. opacifórmis Matss.	R. armáta Stev.	—	—
	glf. { * Langei Schz.	—	—	[R. hispánica Bss. et Rent.]
	vir. { [*christianénsis At. N.]	—	—	—
	virf. { R. norvégica Christ.	R. quasi-norvegica At.	—	—
11. <i>Traaenii</i>	gl. { R. Traaenii At.	R. quasi-Traaenii At.	—	—
	glf. { * latesceta At.	—	—	—
	vir. { * carlstenénsis Lindstr.	—	—	—
	virf. { [R. torpescéntula At. N.]	—	—	—
12. <i>Órbicans</i>	gl. { R. orbicans At.	[R. quasi-órbicans At.]	[R. bormiénsis Cornaz]	—
	glf. { * gothoburgénsis At.	—	[* addénsis Corn.]	—
	vir. { [*glabri-orbicántula At et Jebe]	R. brachysepala Winsl.	—	—
	virf. { R. orbicántula At.	—	[R. glutinosa Sibth. et Sm., supra-f.]	[R. hórrida Bess.] (supra-f.)
13. <i>Decurtáta</i>	gl. { R. decurtáta Matss.	[R. decurtatella At]	[R. crética Thory]	[R. glauco-micrántha At]
	glf. { * decurtátula At.	[* dematránæ Rap.]	[* Brüggéri Godet]	—
	vir. { * arosiénsis At.	R. obnúbila Winsl.	[R. flagelláris Christ]	[R. micrántha Sm.]
	virf. { R. pseudonorvégica At.	* segrábicénsis Pau.	—	[* tirolénsis Kerner.]
14. <i>Nubi- láscens</i>	gl. { R. nubilascens Matss.	R. scaurina At.	* glabri-uriensis At	—
	glf. { * scaura Matss.	* submítis Gren.	[R. uriensis Lagg. et Pug.]	{ [E. blondæana Rip.] [* hirti-blondæana At.]
	vir. { —	R. glabérrima Dumort.	[R. arcilliána Cornaz]	{ [R. supra-blondæ- ana At.] [R. hungárica Kern.]
	virf. { R. bergiána At.	* Richteri H. Br.	—	—
15. <i>Caninélla</i>	gl. { R. caninélla At.	R. glauci-albidula At.	—	—
	glf. { * vacillans Schz.	* quasi-vacillans At.	—	—
	vir. { —	R. albidula Matss.	—	—
	virf. { R. Hartmanii At. et M.	* hirti-albidula At.	—	—
16. <i>Gracéti</i>	gl. { R. gémina Matss.	R. spherica Gr.	—	—
	glf. { * incána Kit.	* platyphylla Ran.	—	—
	vir. { R. grössidens At. et M.	* camúridens Matss.	—	—
	virf. { * obtusata At. et M.	R. obtusifolia Desv.	—	—
17. <i>Conniceus</i>	gl. { R. connivens At.	R. spúria Pug.	—	[R. spathulifolia Vukot.]
	glf. { * álbida Kmet.	* obscúra Pug.	—	—
	vir. { * cóncolor Hartm.	R. camúra Matss.	—	—
	virf. { R. pseudo-Leffleri At.	* hirti-camúra At.	—	—
18. <i>Cucará- tala</i>	gl. { R. cucarátula At.	R. Desvauxii Rip.	—	—
	glf. { * indútula At.	* glauci-dumetórum At.	—	—
	vir. { R. dinóta Matss.	R. lutetiána Lehm.	—	—
	virf. { * hirti-dinóta At.	* dumetorum Thuill.	—	—
19. <i>Podólicæ</i>	gl. { R. podólicæ Tratt.	R. condensíta Pug.	R. slavodólicæ Kmet.	—
	glf. { * canentula Matss.	* rocheliana H. Br.	—	—
	vir. { * hímítata.	—	—	—
	virf. { R. Matssonii At.	R. Déségliési Rip.	[R. rhætica Gremli]	[R. concinna Pug.]
20. <i>Prolátula</i>	gl. { R. prolátula At. et M.	R. blekingica At.	—	—
	glf. { * hirsútula At.	* hirti-blekingica At.	—	—
	vir. { R. placidína At.	—	[R. rubiginélla H. Br. D.]	[R. opérta Pug.]
	virf. { * placidínula At.	—	—	—

5. Villósa.	6. Tomentósa.	7. Cinnamócea.	8. Pimpinellifólie.	Art-typer.
* Murithii Pug.] t. molli-retusata At.	—	—	—	} gl. glf. 10. vir. virf. <i>Opaci- formis</i>
— —	[R. micans Dgl. N.]	—	—	
R. færøensis At, körtelfri]	—	[R. nutkana Presl.]	R. pimpinellifolia L.	} gl. glf. 11. vir. virf. <i>Traacnii</i>
t. molli-latesecta At.	—	[R. scabri-nutkana At., infra-f.]	[R. myricantha DC., infra-f.]	
— —	— R. anti-Traaenii At.	[R. chlori-nutkana At. [* californica Ch. et Schl.]	—	
R. orientalis Dup., körtelfri]	—	[R. gymnocarpa Nutt.]	—	} gl. glf. 12. vir. <i>Orbicans</i>
t. molli-orbicans At. t. molli-gothobur- gensis At.	— —	— —	— —	
R. molli-orbicantula At, N.]	R. contra-orbicantula At.	—	—	virf.
molli-decortata At.	—	—	—	gl.
t. coerulea Woods.	R. quasi-coerulea At.	—	—	} glf. 13. vir. virf. <i>Decurtata</i>
— —	— R. cinerascens Dum.	— —	— —	
molli-nubiliascens At.	—	—	—	gl.
t. spinescens Christ.	R. confusa Pug.	—	—	} glf. 14. vir. <i>Nubi- lascens</i>
— —	— R. lanuginosa Rav.	R. eglantéria L. (supra-f.)	— —	
molli-vacillans At.	—	—	—	} gl. glf. 15. vir. <i>Caninella</i> virf.
—	R. Scheutzii Christ.	—	—	
t. molli-solstitialis At.	R. quasi-incana At.	R. acicularis Lindl.	—	} gl. glf. 16. vir. <i>Gravetii</i> virf.
— —	[R. lepidinula At, N.]	[R. humilis Pursh.]	— —	
t. molli-albida At.	R. intromissa Crép.	[R. glauca Pourr., syn. R. rubrifolia auctt.]	—	} gl. glf. 17. vir. <i>Connivens</i> virf.
—	[R. dumosa Pug. N. D.]	—	—	
t. molli-indutula At.	R. sericeana Dum.	—	—	} gl. glf. 18. vir. <i>Cuned- tula</i> virf.
— —	— R. decolorans Christ.	— —	— —	
molli-canentula At.	R. obovata Bak.	—	—	} gl. glf. 19. vir. <i>Podolica</i> virf.
—	R. Westovii Matss.	—	—	
molli-prolatula At. t. porrectella At.	— R. billotiana Crép.	[R. rugosa Thunb.] [R. hemisphaerica Herrm., supra-f.]	[R. webbiiana Wall.] [* hirti-webbiiana At.]	} gl. glf. 20. vir. <i>Prolatula</i> virf.
—	—	—	—	

Art-typer.	1. <i>Azelionæ.</i>	2. <i>Caninæ.</i>	3. <i>Rubiginosæ.</i>	4. <i>Agræstes.</i>	
21. <i>Insérta</i>	gl.	R. insérta Matss.	[R. quasi-insérta At. N.]	R. glauci-rubiginosa At.	—
	glf.	* insertifórmis At.	—	* supra-glaucirub. At.	—
	vir.	R. Dählil At.	—	R. rubiginosa L.	[R. abscóndita Christ]
	virf.	* sinuum At.	—	R. supra-rubiginosa At., supra-f.	—
22. <i>Pineli- énsis</i>	gl.	R. pineliénsis At.	R. glaucina Rip.	—	—
	glf.	* campicola H. Br.	* affinis Rau.	—	—
	vir.	* desiderata At.	R. rigentélla Mtss.	—	R. bohémica H. Br.
	virf.	R. jactans Matss.	* quasi-jactans At.	—	* [lehotkaensis Kme supra-f.]
23. <i>Contrácta</i>	gl.	R. contrácta Matss.	R. glauci-nudatélla At.	[R. livescens Bess.]	[R. zagrabienis Vukot et Br.]
	glf.	* Bladinii At. et M.	[* glauci-clivorum At.]	* caryophyllacea Bess., supra-f.	* [zalána Wirzb., supra-f.]
	vir.	* plácida Matss.	R. nudatélla Matss.	—	R. Sautéri H. Br.
	virf.	R. silvescens Matss.	* chivórum Schz.	R. suécica Matss., supra-f.	—
24. <i>Acuti- fórmis</i>	gl.	R. acutifórmis H. Br.	R. glaucamphibola At.	—	—
	glf.	* vialiformis Mtss.	* amphiboloides At.	R. gravéolens Gren.	[R. agrestis Savi]
	vir.	* eláta Matss.	R. amphibola Dgl. et Oz.	R. elliptica Tausch,	—
	virf.	R. coriifolia Fr.	* brachytomoides Matss.	—	R. sclerophylla Schz.
25. <i>Rígida</i>	gl.	R. rígida H. Br.	R. intercédens H. Br.	—	[R. pygmæa MB.]
	glf.	* glaucifrons At. et M.	* rigidifórmis At.	—	—
	vir.	* turbatrix Matss.	R. Lewinii Matss.	[R. briacensis H. Br.]	[R. vinodóra Kern.]
	virf.	R. trichelloides At.	* [hirti-Lewinii At.]	—	—
26. <i>Chavini</i>	gl.	R. Chavini Rap.	R. oblóna Rip.	—	[R. ibérica Stev.]
	glf.	* rotigera At.	* per-opáca H. Br.	—	—
	vir.	R. venosa Sw.	R. luxemburgiana Crep.	—	* [scabri-venosa At.]
	virf.	R. trichélla At.	—	—	[R. tomentélla Lehm]
27. <i>Achárii</i>	gl.	R. Achárii Billb.	R. quasi-Achárii At.	—	R. sarmentácea Sw.
	glf.	* cæsia Sm.	—	[R. Jyllándiæ At]	R. sylvicola Dgl. et Rip.
	vir.	R. bi-scheutziana At.	[R. quasi-sylvicola At.]	R. Klúkii Bess.	—
	virf.	* pseudo-Blyttii At.	* [ánglica At.]	* strictidens Matss.	—
28. <i>Hailstónei</i>	gl.	R. Hailstónei Bak.	R. gnóphora Matss.	—	[R. Wilsónii Schz.]
	glf.	* fuscátula Matss.	* trichognóphora At.	—	—
	vir.	* convicinális At.	R. doláta H. Br.	—	—
	virf.	R. cimbrica Frieder.	* trichoneúra Rip.	—	[R. prætérita Rip.]
29. <i>Flavidí- folia</i>	gl.	R. flavidifolia Vukot.	R. rubelliflora Rip.	—	[R. Gisellæ Borb.]
	glf.	* bellavállis Pug.	* [hirti-rubelliflora At.]	—	—
	vir.	* [labrosulina At. N.]	* stimulátidens Matss.	—	—
	virf.	R. pseudo-Matssónii At.	R. uncinélla Bess.	—	—
30. <i>Læteco- lórans</i>	gl.	R. lætecolórans At.	—	—	—
	glf.	* hirtior Lindstr.	—	—	—
	vir.	R. scótica At et Tr.	R. pseudo-cladolia Matss.	—	—
	virf.	[R. Barclayi At et Tr.]	* scoticella At.	—	—
31. <i>Lind- stroemii</i>	gl.	R. Lindstroemii At.	R. quasi-Lindstroemii At.	—	[R. dánica Schz. D.]
	glf.	* arietária Matss.	* pallídula Lindstr.	—	—
	vir.	R. Normaniana At.	R. retécta Matss.	—	—
	virf.	* hirti-normaniana At.	* quasi-Normaniana At.	[R. quasi-Alliónii At.]	[R. Allionii B. et Gr.]

5. <i>Villoſæ.</i>	6. <i>Tomentôſæ.</i>	7. <i>Cinnamômææ.</i>	8. <i>Pimpinellifôliæ.</i>	Art-typer.
* molli-insérta At.	—	—	—	gl.
R. argûta Matss.	—	—	—	glf.
—	—	—	—	vir.
—	—	—	—	virf.
* molli-pinelicnsis At.	—	[R. pendulina L.]	R. nipponensis Crép.	gl.
R. Greniéri Dgl.	R. scabriuscula Woods.	—	—	glf.
R. quasi-desiderata At.	* glabrêscens Gabrielss.	[R. pyrenaica Gouan. infra-f.]	—	vir.
—	R. gûlbana Matss.	—	—	virf.
* molli-contrâcta At.	—	—	—	gl.
R. austéra Matss.	R. cuspidata MB.	—	R. sericea Lindl.	glf.
—	—	—	—	vir.
—	R. dimôrpha Bess.	—	—	virf.
* glabri-pomifera At. N.]	* commutata Schz.	[R. Woodsii Lindl.]	—	gl.
R. pomifera Herrm.	R. umbelliflora Sw.	[R. beggeriana Schz.]	{ [R. minutiflora Engelm.]	glf.
—	—	[R. nitida W.]	{ [R. persica Michx. utan parblad]	vir.
—	—	—	{ [R. mexicana Wats.]	virf.
[R. chlori-pomifera At, N.]	R. chlori-umbelli- flora At.	—	—	virf.
* scandinávica At et Tr.	—	—	—	gl.
R. mollis Sm.	R. heterophýlla Woods.	R. cinnamómæa L.	—	glf.
—	—	R. lucida Ehrh.	—	vir.
[R. chlorimollis At, N.]	R. neoburgensis Lge.	—	—	virf.
* molli-uncigera At.	—	—	—	gl.
R. molli-rotigera At.	R. Gillótti Dgl.	—	—	glf.
—	—	—	—	vir.
—	[R. cyclophorina N.]	—	—	virf.
* molli-Achárii At.	—	—	—	gl.
R. permóllis At.	—	—	—	glf.
—	—	—	—	vir.
—	R. Andrzejóvskii Bess.	—	—	virf.
R. molli-fuscátula At.	R. collivaga Collet.	—	—	gl.
—	—	—	—	glf.
—	R. venústa Schz.	—	—	vir.
—	—	—	—	virf.
R. vermlândica At.	R. terebinthinácea Bess.	—	—	gl.
—	—	—	—	glf.
—	—	—	—	vir.
—	—	—	—	virf.
R. molli-badiélla At, N.]	—	—	—	gl.
—	—	—	—	glf.
—	—	—	—	vir.
—	—	—	—	virf.
—	R. quasi-scoticella At.	—	—	gl.
R. molli-céntrodon At, N.]	—	—	—	glf.
—	—	—	—	vir.
—	—	—	—	virf.

21.
Insérta22.
Pinelicnsis23.
Contrâcta24.
Acuti-
formis25.
Rigida26.
Chavini27.
Achárii28.
Hailstómei29.
Flavidifolia30.
Lætecolórans31.
Lindstroemii

hittills förväxlade *R. Gayi* At, som är allm. överallt inom gallica-området o. även allm. odlad, inom Systylæ av Amerikas enda art av denna grupp, *R. setigera* Mich.

1. **R.** (Afzeliänæ, gl.) **rúbea** Matss. 206, 23; i v. och s. ymnig ännu vid Norrköp. o. Västerås; åt n.o. endast känd från Rosl., Yxlan; har på v.-kusten utbildat flera extrema, skarpt skilda former: ***cordátula** Lm, den mest utprägl. lati-, bredbas- o. bredtandsf., ***kattégaténsis** At, 206, 25, tänd. längre utdragna, spets. men ej uddiga, ej åttliggande; m. variabel till bl. o. tänd.; ***Palméri** At et M., 206, 24, extremt smalbladig, smalbasisk, kort- o. smaltandad; ***prolongáta** At et M., 206, 18, ut- och udd-tandad, även mellanbl. mot toppen vidgade (näst. som hos prolátula). — *(glf.) **sérrifrons** At, utbredning som *R. rubea*, men sällsyntare, ej så långt mot n.

2. **R.** (Afz., virf.) **Leffléri** At; utbredn. som nr 1, men i s. sälls. ell. saknas, mot n. allmännare än nr 1; starkt varier. till hårrighet, bladbredd, basform, tänd:s bredd o. längd; ***billingensis** At, motsvarig **cordatula*, Billingen. — *(vir.) **rubeígena** At, synes mer nordlig, till Vsm.; ***demínuens** Lindstr., microphyll, Marstrand.

3. **R.** (Canínæ, vir.) **aciphylla** Rau (*R. ardala* Matss.), v.-kusten täml. allm., ö.-kusten sällsyntare. — ***quasi-cordátula**, Visby; — ***quasi-kattégaténsis** At, bl. o. tänd. som nr 1 **kattég.*; v.-kusten, ex. Gottskär; ***skagerakénsis** At, bl. o. tänd. som nr 1 **Palm.*, v.-kusten. — *(virf.) **trichárdala** At, med huvudarten o. nr 4 *glau-cardala* antagl. ej sälls., i s.-ö. Sv. (ex. s. Gtl.) allmännare än huvudarten.

4. **R.** (Can., gl.) **glaucárdala** At, utbredn. som nr 3, men m. allmnre, Europas kanske allmnste Canina-art, mycket variabel liks. alla Caninæ gl., än smal- och långbladig, fintandad, med smala nypon, än tvärtom; ***glau-ci-skagerakénsis** At, endast genom blåaktigheten skild från 3 **skager.* och ungefär lika ymnig. — *(glf.) **inca-néscens** H. Br., med huvudarten antagl. ej sälls., v.-kusten, Billingen.

5. **R.** (Rubiginósæ, virf.) **drosóphora** *(virf.) **góthica** Winsl., blott funnen vid Göteb.; en atavistisk infra-f. till den kring Göteb. vanliga nr 2 *Leffléri*, analog med den östsvenska nr 181 **stríctidens* (*Achárii*-typen) o. den engelska *R. bi-Borréri* (*Jebei*-typen).

6. **R.** (Villósæ, glf.) **molli-sérrifrons** At, ständig följeslag. till nr 1 *rúbea*, allmnre än den i *Villosa*-rika trakter, i ö. till Norrköp. o. Västerås; stark variation, motsvarande lati-f:a av *rubea* o. hirti-f:a av *Leffleri*; särdeles utpräglad är ***molli-prolongata** At (norsk, säkerl. även på v.-kusten).

7. **R.** (Tomentósæ, glf.) **farinósa** (Bechst.) Rau, m. lik övriga Östernj-Tomentosæ-gl., skild genom ytterst grund sågning o. längre utdragen bladtopp, Sk. (Arlöv); Oskarshamn, Västervik; Rosl. (Yxlan).

8. **R.** (Tom., virf.) **anti-árdala** At, Boh., Sydkoster.

2. **Rúfula**-typen, 205, 15, 207, 35. Smalbladstyp med udd, mer långbladig än *rubea*-typ.; både bas- o. toppdel näst. raksidiga med m. e. m. tvär, vinklig övergång mell. båda; sågning glesare o. vassare,

öppnare, flera ell. färre täнд. t. o. m. ngt utspärr., vilket särsk. på nederbl:n ger säker skillnad från Rubea-t. (även då flertalet bl. ha ngt inböjda tandtoppar, 207, 35); taggar vanl. spensligare, mindre böjda; är gen. sin mångformighet villsam samt lik flera andra arttyper; särsk. svårskilda från Rubea äro former med trubbigare, mer åtligg. tänder, och från Suberistata-typ. formerna med bredare bl. o. breda, långryggade tänder. Utbredn. närmast som Rubea, som den liknar i ymnighet ell. överträffar (så på ö.-kusten, där den går nordligare).

9. **R.** (Afz., gl.) **rúfula** Matss., 205, 15, ej sälls. ännu i Vrml. o. mell. Roslag.; västkustform. äro: ***grypacéna** Matss. 207, 35, jfrlsevis intandad, ofta ytterl. långbladig, tagg. kraftigt nedböjda; ej sälls. ned till n. Hall.; ***sericátula** Lindstr., ytterl. uttandad, sirligt fintandad, Boh.—Sk. (Pinelierna). — *(glf.) **rufuliformis** At, ej sälls. med huvudarten, lika östl. o. nordl.

10. **R.** (Afz., virf.) **Forstéri** Sm., förekommande med nr 9 rufula sporadiskt på inskränkta områden; östform. ***Wittrockii** At, bredbas- o. angusti-f., avlång bladform, täнд. m. korta, täml. breda, kort sylspets.; Sthlm, Bergianska trädg., liknande fr. Upps., Rosl. o. Gtl.; ***hallándica** Schz, smalbas- o. lati-f., rombisk bladform, täнд. i allm. smala, täml. långa, spetsiga till trubblade; Gbg, Marstr. o. nordligaste Hall.; — *(vir.) **viréntifrons** Matss. tycks endast förekomma på östkusten, Sm., s. Ög., Mälaren.

11. **R.** (Can., vir.) **depauperáta** Borrer, ganska allm. upp till Rosl. — *(virf.) **hirti-accúrrens** At: utbredn. som huvudarten.

12. **R.** (Can., gl.) **glauci-accúrrens** At, en av de vidast spridda (ända till Persien) och överallt allmste Caninae, lika mångformig o. mångbenämnd som nr 4 glaucardala; särdeles utmärkta äro västkustf. ***anti-grypacéna** At o. ***contra-sericátula** At, Boh. — *(glf.) **accurentifórmis** At, i sällsk. med huvudarten, fast sällsyntare.

13. **R.** (Agréstes) **ditrichópoda** Borb., infra-f. till ***accurentiformis** (nr 12); i Sv. blott sydligaste Gtl.

14. **R.** (Vill. glf.) **molli-rufuliformis** At, näst. lika vitt spridd som nr 9 R. rufula, men synes överallt sällsynt.

15. **R.** (Tom., glf.) **curtatélla** Matss., Oskarshamn till Rosl., lik nr 7 farinósa, men med mycket öppnare sågning, delvis uttandad; — (gl.) **glabri-curtatélla** At, Oskarsh., med huvudarten.

16. **R.** (Tom., virf.) **quasi-accurrens** At, Oskarshamn, Göteborg, Boh. Skaftö; djupare sågning än föreg:s, smalare bl., bredare foder-småbl.

3. **Suberistata**-typen, 207, 32. Bland alla den mest uttandade; kan blott förväxlas med Rufula-t., varifrån den skiljes gen. m. e. m. utprägl. bredbladstyp, samt *Contracta*- o. *Acharii*-t., från vilka den skiljes gen. överbl:s längre tillspetsning o. tydligare uddbildning; även hos angusti-f. är bladbasen ngt rundad (aldrig kilform. tillspetsad som hos Rufula; se 207, 32 o. 35); tanduddar långt o. spetsigt utdragna (minimum i detta avs. visa 207, 32, a, c; det normala är e);

tagg. vanl. spensl., ej starkt böjda. Utbredn. ungefär som föreg., kanske mera värmeälskande; grön- o. hårbladsf: a m. e. m. sälls. Nästan lika mångform. som föreg. typ.

17. **R.** (Afz., gl.) **subcristáta** Bak. (R. laciniósa At et M.), 207, 32, e, angusti-f.; ***clarifólia** Matss., i n. ända till Dalälven; ***crispuláta** At et M. 207, 32, a, c, microphyll-f. med jfrlsevis föga utdragna o. tillspetsade tanduddar, Boh. (Marstr. m. m.), Billingen. — *(glf.) **hirti-laciniósa** At, kollektivnamn för ett antal ganska skiljaktiga hårbladsf., inskränka till enskilda lokaliteter, såsom ***vexioniensis** Schz (Växjö), ***koehleriana** Matss. (Oskarsh.); går till Rosl.

18. **R.** (Afz., virf.) **laciniósula** At, blott känd som augusti-f., motsvar. clarifolia, i Sv. Västerås o. Rosl., Vaddö; — *(vir.) **excéllens** Jebe, i Sv. blott Strängnäs och Rosl., Blidö.

19. **R.** (Can., gl.) **quasi-subcristáta** At, Ög., Oskarshamn, Gtl.

20. **R.** (Can., vir.) **syringifólia** Matss., sydliga Roslagen, Gtl. — *(virf.) **ovátifrons** Mtss., Marstrand.

21. **R.** (Vill., glf.) **molli-spicúlidens** At, Borås, Ög., Vikbolandet, Rosl. — *(gl.) **molli-subcristáta** At, Borås, med huvudarten.

22. **R.** (Tom., glf.) **brachiáta** Dgl., från övriga Tom. glf. lätt känd på typens bladkaraktär; Ög., Bankekind; Kalm., Göteb.

23. **R.** (Tom., virf.) **lenifólia** Matss., av alla grönblgda den mest spridda; längs kusten Boh.—n. Rosl.

4. **Jébei**-typen, 205, 13, 16. Kortbladstyp med även hos latísimi-form:a smalnande basdel, alltid i ngn mån viggform. nedlöpande på skaftet, oftast med tvär, vinklig övergång till den korta toppdelen, m. e. m. konkavsidig genom bladuddens m. kraftiga utbildning; a-blad karakterist. spadformigt, än jfrlsevis högtoppigt o. grovtandat, 205, 16 a, än urnupet med inböjda tandtoppar, 205, 13 a; e-blad även karakterist., 205, 16 e, hos smalbas-f. lansettl.; tänd. smala, uddiga, raka till ngt inböjda (aldrig utböjda som hos nästföreg. typ). Ymnig gm hela Eur:s Rosa-område (i ö. As. representer. av *R. multiflóra*, grupp *Systylæ*), i Sv. ännu i Ång. en av de allmste typerna; tävlar med *Rufula* i mångformighet.

24. **R.** (Afz., gl.) **Jébei** At, 205, 13, 206, 18 d (bredbas-f.), i n. till Dalälven. — *(glf.) **glauçigera** (Matss.) At, 205, 16 c (angusti-f.); följer huvudarten, ställvis ymnig ännu på kalköarna i Rosl., i n. tills. med en mycket utprägl. bredbas-f. ***extravágans** At med delvis kort rektangulära bl., först upptäckt i Ång.

25. **R.** (Afz., virf.) **Blyttii** Gand., 205, 16, a, è, i Sv. knappt funnen annorst. än å ö.-kusten, fr. Norrköp. till Dalälven flerest. täml. ymnigt; har längst i n. en fullkomlig motsvarighet till nästföreg. ***extravágans** och med samma utbredning, näml. ***angermánula** At, dock allmre o. mer utprägl. lati- och bredbas-f., kortbladig med korta, breda, trubbiga tänder. — *(vir.) **Collindéri** Matss., i Sv. knappt längre mot s. än till Stockh., ymnigast i Mpd; har en mot ***angermánula** svarande form, ***angermána** At, med samma utbredn. o. ymnighet.

26. **R.** (Can., vir.) **colpógena** At, en av våra mest utbredda o. ymnigaste Caninæ, i n. åtm. till Östhammars skärgård. — *(virf.) **tricho-colpógena** At, sammanfattning av flera lokala underarter, delvis ganska utpräglade, såsom ***Thedénii** Schz, Stockh., Djurgården—Vaxholm, traktens enda för förf. bekanta härbladiga Canina, microphyll, lati- o. per-f.

27. **R.** (Can., gl.) **glauco-colpógena** At, i Sv. av ungef. samma frkmst o. ymnighet som nr 26; i det övriga Eur. långt allmnre, överallt i otaliga former. — *(glf.) **colpogenoides** At, följer huvudarten ännu på kalköar i Rosl.

28. **R.** (Agr.) **arvática** Bak., infra-f. till nr 26 colpogena, i Sv. endast en gång på L. Karlsön (av Crépin bestämd till R. Junzilliána).

29. **R.** (Vill., glf.) **molli-glaucigera** At, förekomst som den snarlika 24 Jebei ***glaucigera** o. samma utbredning; ersättes i n. av en mot ***extravagans** svarande avart ***molli-angermánula** At, Uppl. — Mpd., förhärsk. Villosa vid n. Mäl. o. i n. Rosl. — *(gl.) **molli-Jébei** At, Söderköping.

30. **R.** (Tom., glf.) **singöensis** At, endast ett fåtal buskar, Rosl., Singö o. Yxlan; olik övriga Östersjö-Tomentosæ-gl. genom bredare, djupare sågade bl. o. breda fodersmåbl. som hos nr 130 billotiana; formen fr. Yxlan motsvarar 29 ***molli-angermánula**, ***yxlenis** At.

31. **R.** (Tom., virf.) **tomentósa** Sm. (non auctt.), lik 25 Blyttii till bladform o. bladkant; Boh., Svarteborg nära Aspesjön; synes f. ö. ej hava anträffats sedan Smiths tid.

5. Wahlenbergii-typen; **206**, 21. Skild från nästföreg. typ gm grundare, ej spetsuddig sågning, mindre utvecklade bladudd, basdelens sidolinjer mer svängda, tagg. kortare men kraftigare, starkt nedlutande, ofta med nästan rak ryggkant; a-bl. smalt, vanl. tvärtoppat. Har i Sv. avgjort östl. utbredn., maximum i Uppl. o. Sdml., även å Gtl. o. Billingen täml. rikligt förhanden, mot v. till Kristiania-fjorden; i s. Sv. ytterst sälls. (liks. på kontinenten).

32. **R.** (Afz., gl.) **Wahlenbergii** Matss., **206**, 21, i typ-områdets nordliga del den avgjort härskande arten med 2 utprägl. underarter, lati-f:r med bredare, åtligg. tänder: ***Öhrnii** Matss., smalbasig, mer nordl., flerest. i Rosl. den ymnigaste av Afzelianæ; ***patricia** At, bredbasig, med bredare, ngt trubbiga tänder; sydligare. — *(glf.) **pallens** (Fr.) At, med huvudarten, men sälls.

33. **R.** (Afz., virf.) **complens** At, känd blott fr. Sdml., Upps., Rosl.; där ej sälls. — *(vir.) **chlori-Öhrnii** At, en buske, Sundbyberg.

34. **R.** (Can., vir.) **sudermánica** At et M., i Stockholmstr. o. Sdml. allmnre än 32 Wahlenbergii; hastigt avtag. mot norr; Gtl., Vg. (Billingen), Bl., Boh.; varierar med åtligg. o. rakare tänd. — *(virf.) **similis** Matss., allmnre i sydligare Sv., ej funnen vid Stockh.

35. **R.** (Can., gl.) **glauci-sudermánica** At, Sthlm, Långholmen, en buske växande jämte nr 34 sudermanica och nr 32 Wahlenbergii ***patricia** (möjligen deras hybrid).

36. **R.** (Vill., glf.) **molli-pallens** At, följer 32 Wahlenbergii men sälls. i Rosl., Stockh., Billingen.

37. **R.** (Tom., glf.) **quasi-Öhrnii**, en buske i Rosl., Yxlan, på en plats där *Öhrnii (32) är förhärsk. Rosa; bl. av ren Öhrnii-typ, gruppkaraktär alldeles som övriga Östersjö-Tomentosæ-gl., av vilka nr 7 farinosa, 15 curtatella o. 154 cuspidata växa i närheten.

6. Acmenophýlla-typen, **206**, 22. Mycket närbesläkt. med föreg. typ, skild genom i allmänhet bredare bladtyp med ej nedlöpande bas, uddbildning otydlig, endast märkbar på överblad, **206**, 22, c (jämför med **206**, 21 b, d), toppdelen mindre skarpt begränsad fr. basdelen (på c på ena sidan märkbart); tagg. typiskt kort klokrökta. Utbredn. nästan som föreg. typ, utom Skandinavien endast i ö. Centraleur. o. ytterst sälls.

38. **R.** (Afz., gl.) **acmenophýlla** Matss., **206**, 22, i typområdets n. del den förhärsk. arten, flerst. m. ymnig. — *(glf.) **acmenophylloides** At, med huvudarten, men ngt sällsyntare.

39. **R.** (Afz., virf.) **vanescens** At, utbr. som nr 38, i s. till Öl. — *(virf.) **glabri-vanescens** At, Sundbyberg vid Sthlm.

40. **R.** (Can., vir.) **agánodon** Matss., i s. landskapen allm. till Stockh. — *(virf.) **barýtoma** Matss., med huvudarten, men sälls.

41. **R.** (Can., gl.) **smolándica** Matss., med nr 40 men m. sällsyntare upp till Stock.

42. **R.** (Vill., glf.) **molli-vanescens** At, utbr. som nr 39, allmre än denna o. går längre åt v.

43. **R.** (Tom., glf.) **quasi-smolándica** At, lik 130 billotiana, skild gm typens bl.-form o. bl.-kant; Sk., Odelrjunga.

43 b. **R.** (Tom., virf.) **Nymánii** At, »Stockh., Värmdö» (C. F. Nym.).

7. Gabrielssónii-typen, **204**, 4. Smalbladstyp med grund sågning o. smala, trubbiga tänd. som Rubea, men utan uddbildning o. av förhärskande avlång bladform; a-bladet karaktäristiskt, med vidgad, urnupen topp, inåtböjda, smala topptänder. Mycket fristående typ, endast visande släktskap med Rubea-typen; endast funnen på Skand:s v.-kust ned till mell. Hall., ej utom Skand.

44. **R.** (Afz., gl.) **Gabrielssónii** Matss., **204**, 4, spridd efter v.-kusten, ingenstädes ymnig. — *(glf.) **bahusiénsis** At, endast funnen vid Göteb.

45. **R.** (Can., gl.) **curtéllifrons** (Matss.) At, av förf. endast sedd från Marstrand.

46. **R.** (Vill., glf.) **molli-bahusiénsis** At, i n. arttypens allmänaste art, förmodl. även på vår v.-kust ej sälls., ehuru av förf. endast sedd fr. Göteb.

8. Saturélla-typen, **204**, 3. Långbladstyp, bl. med rektangulärt mittparti, hos överbl. tvärt övergående i en rak-ell. ngt konkavsidig toppdel med tydlig uddbildning; mellanbl. m. e. m. tillspetsade, a-bladet karaktäristiskt, tunglikt, näst. tvärtoppat, med smala, ngt in-

böjda tänd.; sågning djup, ganska tät, tänd. långt tillspetsade o. långryggade, föga åtliggande; tagg. alltid starkt nedlutande med kraftig basdel, typiskt näst. rak ryggkant, spetsen än rak, än krokböjd. Med särdeles vid utbredning (dock ej i Amer.), i varma klimat förhärskande Rosa-typ (särdeles dess arter i Systyle-gruppen: (gl.) *moschata* o. (vir.) *sempervirens*), även hos oss särd. starkt representerad ända till n. om Dalälven, även på v.-kusten ymnig; skyr inlandet.

47. **R.** (Afz., gl.) **saturélla** At, inom Sv. i hela typområdet m. e. m. ymnig (utom fr. Skand. halvön av förf. endast sedd fr. Ungarn); ***Lindmánii** At, extrem angusti.-f. med långa, smala, raka tänd. — *(glf.) **mælarénsis** At, ytterst allm. i ö. Mälardalenområdet o. hela Rosl., i n. till Hls., men när i s. ej Ög.

48. **R.** (Afz., virf.) **lepidína** Matss., alltid bredbasf. o. långbladig, i övrigt starkt variabel; allm. i Rosl. upp till Dalälven, sparsmt mot s., dock ganska ymnig på Gtl. (även på s. Östersjökusten, Danzig), flest. även i de inre landskapen (i motsats mot typens övriga arter).

49. **R.** (Can., vir.) **swartziana** Fr., ymnig vid kusterna, särd. Östersjöns. — *(virf.) **brachýtoma** Matss., i ö. kusttrakterna flest. täml. ymnig upp till Mäl., i allm. bredbasiga lati-fr., ofta svåra att igenkänna som tillhörande denna typ.

50. **R.** (Can., gl.) **frondósa** Steven, undantränger allt mer *R. swartziana* ju längre söderut, i Eur:s centrala delar fullständigt.

51. **R.** (Vill., glf.) **molli-mælarénsis** At, med *mælarénsis*, ganska lik denna, ytterst sällsynt, funnen på 2 lokaler i Stockholms-trakten samt vid Dalälven.

52. **R.** (Tom., glf.) **quasi-frondósa** At (*R. Tullbergii* Matss. till största delen), typisk Östersjö-Tomentosa-gl., lätt igenkännlig på typens bladform och tänd.; h. o. d. fr. Sthlm till Sk.

53. **R.** (Tom., virf.) **quasi-swartziana** At, Bl., Nätraby (en buske).

9. Cinericia-typen, **204**, 1. Bladform, utom det karaktäristiska, m. e. m. toppiga a-bladet, lik *Saturella*-typens med typiskt rektangulärt mittparti, men mycket bredare bas, ofta tvär; stark uddbildning, grövre sågning än hos någon annan Rosa-typ; tandudd vanl. lång, ofta något inböjd, bitand grov, ofta bakåtspärrad; taggar hopade, vanl. långa, föga nedåtböjda; näst. alltid macrophyll-f. En av Europas ymnigast förekommande typer; trivs bäst i varmt, hos oss i kust-klimat.

54. **R.** (Afz., gl.) **cinericia** Matss., **204**, 1, på vår ö.-kust mer sälls., dock ända upp till Dalälven; även på Billingen. Smalbas-f:a ofta svåra att igenkänna; en sådan är ***synódica** Matss., Ög., Vikbolandet. — *(glf.) **hirti-cinericia** At, hos oss sälls., dock funnen ända upp till Dalälven och på Billingen.

55. **R.** (Afz., virf.) **Loenquistiorum** At, går även till Dalälven, sällsyntare åt s. och v. — *(vir.) **winslowiana** At, Rosl. o. Gtl. med huvudarten; Göteb., många lokaler.

56. **R.** (Can., vir.) **bi-pratíncola** (H. Br.) At, sälls., både v.- o. ö.-kust (till Rosl.). — *(virf.) **hirtifólia** H. Br., endast sedd fr. Gtl. o. Ög.

57. **R.** (Can., gl.) **besseriána** Blocki, s.- och v.-kusten, Gtl. — *(glf.) **abiétina** Gren., Gtl., med huvudarten.

58. **R.** (Vill., glf.) **molli-trachyphýlla** At, mer spridd inåt landet.) t. ex. i Vg.).

59. **R.** (Tom., virf.) **pellíta** Rip., lati-f., fodersmåbl. breda sällsynt med nr 54 *cinerícia*.

60. **R.** (glf.) **glauci-pellíta** At, Visby bland 3 andra arter av samma typ, Sk., Alnarp; Göteborg.; Boh., Norum.

10. Opacifórmis-typen, 207, 29. Står nära *Cinerícia*-typen, men saknar utbildad bladudd; igenkännes lätt på överbladens långt utdragna, näst. raksidiga toppdel med skarp, raktandad sågning samt de mycket breda o. grovtand. a-bladen; tagg. typiskt starkt nedlutande. Vitt spridd typ, dock endast i Eur. o. v. As., i Sv. mer syd. till västl., från v.-kusten gående inåt men ej nående ö.-kusten.

61. **R.** (Afz., gl.) **opacifórmis** Matss., 207, 29, utbredning som typens. — *(glf.) **Lángei** Schz, v.-kusten, mest sydligare, samt Billingen.

62. **R.** (Afz., virf.) **norvégica** Christ, ymnig vid Kristiania-fjorden, därför med största sannolikhet även i Boh.

63. **R.** (Can., virf.) **quasi-norvégica** At, för förf. endast bekant gm Winslows exs. nr 20, liksom även

64. **R.** (Can., gl.) **armáta** Steven, från Sv. för förf. känd gm Winslows exs. nr 13, Vg., Norsesund med föreg.

65. **R.** (Vill., glf.) **molli-retusata** At, typens allmste art, lätt att förväxla med den vanligare o. vidare spridda 80 *coerúlea* men skild gm den breda bladbasen o. långa, raksidiga bladtoppen.

11. Traaenii-typen, 206, 26. Mycket fristående typ, i bladf. likast den säkerligen ej närmare besläktade föreg., men lätt skild gm sin alltid grov-, rak- o. trubbtandade sågning samt nederbladen (26 a), på vilka en svag rest av de övre bladens starka toppighet ännu skönjes. Alla arter rik- men svagtaggiga. Typen synes vara formrkast i v. Nordamerika (*R. nutkána* med samsläktingar, ännu föga kända); i Eur. o. v. As. är *R. pimpinellifólia*, oändligt mångformig, enväldigt härskande art; liksom denna är karaktärsväxt för Ilex-området, så äro även typens heterosepala arter inskränkta till denna, endast kända från Skand. o. England. Ingen representant bland *Gállicae* eller *Sýstylae*.

66. **R.** (Afz., gl.) **Traaenii** At, 206, 26, i Boh. (åtm. vid Marstrand) ej sälls., när ned till Hall.; den avbildade formen är den vanligare bredbas- o. bredtandsf:n ***torpéscens** Matss.; huvudarten har smalare, rundad bladbas o. smala tätstående tänd. — *(glf.) **latesecta** At, med huvudarten mer sällsynt; svarar mot *torpescens*;

den mot huvudf. svarande sällsynta **brevikénsis* funnen vid Marstrand.

67. **R.** (Afz., virf.) *torpescéntula* At *(vir.) *carlstenénsis* Lindstr., endast funnen vid Marstrand; huvudarten rätt vanlig vid Kristiania-fjorden, säkerligen även att finna i Boh.

68. **R.** (Can., gl.) *quasi-Traaenii* At. Boh., rätt vanlig.

69. **R.** (Vill., glf.) *molli-latesécta* At. med *R. Traaenii*, säkert ej sälls.

70. **R.** (Tom., vírf.) *anti-Traaenii* At, Boh., Stenungsön.

71. **R.** (Homosépala) *pimpinellifólia* L., se gruppens karaktäristik sid. 338; bladformen kan sägas stannad på a-bladets ståndpunkt (ganska lik 208, 26 a); stundom förlänges basdelen ansevärt men blir i stället smal, toppen däremot ej; stammens utveckling stannar på 2:a årets utvecklingsgrad hos övriga Rosæ, med tätställda borsttaggar, inga högre utvecklade. I Sv. säkert vild endast vid Marstrand.

12. **Órbicans**-typen, 208, 38. Också en mycket fristående typ utan tydligare släktskap med andra, i alla sina arter lätt igenkännl. gm sina korta, breda bl. med fullkomligt jämn rundning av blad-sidorna utan uddbildning, kraftig, ytterst jämn sågning med raka, jämnt spetsade tänd., endast a-bladets toptänder ngt inåtriktade; nederbladens småbl., isynn. sidobl., ofta tvärtoppade; tagg. i allm. få o. korta men stadiga, ryggkanten ofta alldeles rak. I Skand. som föreg. inskränkt till *Ilex*-området, synes den i England uppträda i samma arter som här, men ymnigast i Medelhavs- o. Svarta havsländerna i ett flertal till *Rubiginosæ*—*Agrestes* hörande egendomliga arter (*R. hórrida* med **Seraphíni*, *glutinósa* med bl. a. den engelska **Borréri* (alla supraf:r); i Alperna samma arter som hos oss, ymnigast den för Rhône-området karaktärist. *órbicans* **montana* Chaix; m. fl.); kring Adriatiska havet en Gallica-art (*R. Polæ* At); i v. As. representeras typen av den egendomliga halv-Villosa'n *R. orientális* (med en microphyll-f. **heckeliana* i Medelhavsländ.); i Japan av *R. wichurajána*; Crép. (*Systylæ*); i v. Nordamer. av *R. gymnócarpa*. Således ytterst vidsträckt utbredning o. enastående självständig gestaltningsförmåga.

72. **R.** (Afz., gl.) *órbicans* At, 208, 38; bredbas-f:n, som här avbildas, långt vanligare än den mindre lätt igenkännliga smalbas-f:n — *(glf.) *gothoburgénsis* At, med huvudarten funnen på två lok. i Göteb:strakten.

73. **R.** (Afz., virf.) *orbicántula* At, sälls. jämte 72 *órbicans*.

74. **R.** (Can., vir.) *brachysépala* Winsl., Göteb:strakten flerstädes.

75. **R.** (Vill., glf.) *molli-gothoburgénsis*, med 72 *órbicans*, ymnig. i Boh. o. n. Hall. — *(gl.) *molli-órbicans* At, funnen på en lokal med huvudarten.

76. **R.** (Tom., virf.) *quasi-orbicántula* At, med 73 *orbicántula*.

13. Decurtåta-typen, 205, 11. Utpräglad kortbladstyp, med m. e. m. skarp gräns mellan en nedåt näst. raksidigt smalnande basdel (själva basen dock brett rundad till näst. tvär), o. en likaledes näst. raksidig toppdel, täml. kort o. utan tydlig uddbildning (den snarlika Opaciformis-typen skiljes gm att största bladbredden ligger nära basen, varigenom toppdelen blir m. längre); tänd. med mycket breda bas, korta, m. e. m. trubbiga; det mycket breda a-bladet med brett rundad bas, näst. tvär, snarast naggtandad topp; fodersmåbl. ovanligt breda. Skyr ej som de närmast föreg. inlandet; går i Sv. till n. Rosl., allmre mot s. Våra arter finnas även i södern, men typens huvudmassa ingår där i de grupper som saknas hos oss: Gallicæ, vars överallt allmännaste art *R. púmila* Jacq. (typen för Linnés *R. gállica*) hör hit; och Sýstyle, i sydl. Europa representerad av den där allmänna *R. (vir.) arvénsis*; synes saknas i ö. As. o. Amerika.

77. **R. (Afz., gl.) decurtåta** Matss., 205, 11, hela typområdet, ej sälls. till allm. — *(glf.) **decurtåtula** At, med huvudarten, i kalktr. allmre än den.

78. **R. (Afz., virf.) pseudo-norvégica** At, sälls. med *R. decurtata* i dess nordligare område, Sk. (Broby). — *(vir.) **arosiénsis** At, endast sedd fr. Västerås.

79. **R. (Can., vir.) obnúbila** Winsl., med *R. decurtata* i dess sydligare område, sälls. — *(virf.) **segrabicensis** Pau med huvudarten, mycket sälls.

80. **R. (Vill., glf.) coerúlea** Woods, en av de allmännare Villosæ, i synn. längre åt s. — *(gl.) **molli-decurtåta** At, Örebro med huvudarten.

81. **R. (Vill., virf.) brobyénsis** At, Sk., Broby, med 77 * **decurtåtula**, 78 **pseudo-norvégica** o. 80 **coerúlea** (trakten f. ö. m. rosafattig).

82. **R. (Tom., glf.) quasi-coerúlea** At, Gtl., Visby o. Västerhejde, på båda lok. en lati-f. med breda fodersmåbl., på senare lok. dessutom en angusti-f., till fodersmåbl. m. m. nästan alldeles som de typ. Östersjö-Tomentosæ, visande, att denna typ är att fatta som en försvagningstyp av den fullt utbildade Tomentosa-typen; Vg.

83. **R. (Tom., virf.) cineráscens** Dum., utmärkt gm ytterst breda fodersmåblad o. svag dubbelsågning, enl. Matss. funnen vid Göteb.

14. Nubiláscens-typen, 205, 12. Ganska fristående arttyp, som synes närmast släkt med nästföreg., dock knappt att räkna som kortbladstyp, ty hos smalbas-f:a förlänges basdelen, ofta kilformigt (jfr a, c), hos bredbas-f:a (med brett rundad, t. o. m. näst. tvär bas) förlänges ofta den aldrig uddbildande toppdelen (näst. som hos Opaciformis-typen). Trots den sålunda mycket skiftande bladf:n igenkännes typen i allm. utan svårighet genom sin ej bladuddbildande, enastående grova, öppna sågning (hos djupsågade f. ofta oerhört stora tänd., hos grundsågade f., t. ex. hirti-, åtm. mycket långryggade), bäst framträdande på nederbladen (se a; dessas kilform bibehålles även hos bredbas:f:a); bitand alltid svag; karaktärist. äro ock bas- eller topp-

delens raka konturlinjer, vanligen slutande med ett vinkligt hörn. Ymnigt representer. i Eur.—Persien (varifrån gula törnrosen, *R. eglan-téria*, härstmr), men tycks ej nå fram till Atlantens kust; hos oss ganska allmän, men ej nående västkusten.

84. **R.** (Afz., gl.) **nubilascens** Matss., 205, 12, Bl., Ög.—Uppl. — *(glf.) **saura** Matss., långt allmre än huvudarten; även funnen i Ång.

85. **R.** (Afz., virf.) **bergiana** At, Sk., Vg.—Mpd, Gtl., innefattar en mångfald av olika fr:er, delvis namngivna, sås. smalbaf. ***eductella** Matss. med utdragen toppdel, bredbas:ia ***rotundatella** Matss., Vg., korttoppig latissimi-f., ***columnifera** Fr., Sk., jfrlsevis smalbafig med m. breda fodersmåblad, huvudfr:n långtoppig, mer stortandad än de båda föreg., samt ***medelpadica** Matss., mer korttoppig men ännu mer stortandad än föreg.

86. **R.** (Can., vir.) **glaberrima** Dum., sydlig, upp till s. Rosl., synes mycket sällsyntare än sina mångformiga hårbudsfr:er, som här sammanfattas under *(virf.) **Richtéri** H. Br., funnen från Ög. till Mälaren o. Rosl.

87. **R.** (Can., gl.) **saurina** At, i s. Sv. (som på Gtl.) ymnig, liksom i hela det sydligare Europa. — *(glf.) **submítis** Gren, nästan som huvudfr:n.

88. **R.** (Rub., glf.) **uriénsis** Lagg. et Pug. *(gl.) **glabri-uriénsis** At, supra-f. till 84 *nubilascens*; Rosl., Ornö.

89. **R.** (Agr., glf.) **blondæana** Rip., infra-f. till 87 *saurina*; Sk., Hurva; ymnig. i s. Europa.

90. **R.** (Vill., glf.) **spinescens** Christ, typens som det synes allmännaste art, närmast s. om Mäl. härskande *Villosa*.

91. **R.** (Tom., glf.) **confusa** Pug., ej hörande till typen *Östersjö-Tomentosa*, fodersmåblad breda; sälls. Sm.—Mälaren.

92. **R.** (Tom., virf.) **lanuginosa** Rav., sedd fr. Sm. o. Gtl.

15. **Caninélla**-typen, 204, 9. Utpräglad långbladstyp utan uddbildning men ganska högtoppig (märkbart även på nederbladen, se b och c); bladsidor rundade, bladform hos övre blad övervägande smalt oval, bas hos smalbaf:ia som c visar, likformad med toppdelen hos överbladen, hos bredbas-fr:er ofta betydligt mer bredrundad än d visar; sågning grund, rätt långgryggade tänd. med kraftig, ofta bakspärrad bitand, tandtoppen spetsad men ej vass, rak, ngt åtliggande. Utbredning i Sv. avgjort sydöstlig, i n. till Uppl., gående inåt landet men ej nående västkusten; även i utlandet östlig, sälls.

93. **R.** (Afz., gl.) **caninélla** At, 204, 9, utbr. över hela typområdet, åt s.ö. rätt ymnig. — *(glf.) **vacillans** Schz, vanl. starkt bredbasig; Gtl., allmännare än huvudarten.

94. **R.** (Afz., virf.) **Hartmáníi** Matss., fodersmåbl. karaktäristiska långt tillspetsade, ofta m. breda; har den nordligaste förekomsten av typens arter, centrum kring n. Mälaren, spridd till s. Gstr., v. Vsm., n.ö. Sdml.; även på Gtl., spars.

95. **R.** (Can., vir.) **albidula** Matss., allm. längs kusten Bl.—Stockh. samt Gtl. — *(virf.) **hirti-albidula** At, med huvudarten, kanske ngt sydligare, men näst. lika allm.

96. **R.** (Can., gl.) **glauçi-albidula** At, ständigt med föreg., synbarl. lika allm. — *(glf.) **quasi-vacillans** At; Gtl., Endre (med nr 93 *caninella* **vacillans*).

97. **R.** (Vill., glf.) **molli-vacillans**, sporadisk med nr 93 *caninella*, i kalktrakt:a Örebro—Arboga härsk. *Villosa*, även på Gtl. vanlig.

98. **R.** (Tom., virf.) **Scheutzii** Christ (*albiflora* Schz), Blek. antagl. ej sälls.; Gtl. spars.

16. **Gravétii**-typen, 207, 30. En genom sin ytterliga mångformighet svårskild typ; bladens grundtyp som hos föreg. oval, utan uddbildning, med (hos *smalbasf:a*) *bas-* o. *toppdel* av samma form och rundade sidor, men bred (se b o. d) o. med större, mer åtligg. tänd.; a-bladet karakteristiskt smalt, högtoppigt, med få, grova tänd.; bitand svag. Mångformiga äro i synn. överbladen hos de *bredbasiga*; e-bladet på fig. visar en *angusti-f.* med svagt vidgad *bas (lati-f. kunna bli tvärbasiga)*, tänd. ej åtliggande, ngt uddiga, bladtoppen förlängd, raxsidig, topptanden ofta förlängd; hos andra f:r är *bladtopp.* kort, grovsågad som a-bladet o. s. v.; tagg. kraftiga, utstående. Ymnig både i ö. och v.; i sin arktiska form *R. aciculáris* representerad i alla 3 världsdelarna.

99. **R.** (Afz., gl.) **Gravétii** Crép., 207, 30, i norr till Upps., ej särdeles ymnig, även i söder sparsam, ymnig i ett mittbälte Gtl.—Boh.; bildar *bredbas-f:a* ***detruncáta** Matss., Gtl., korttoppig med utskjutande topptand, i allm. ngt ut-, täml. kraftigt uddtandad, ofta *latissimi-f.* med *nederbladens* *sidoblad* tvärtoppade; ***fricans** Matss., 207, 30 b, c, Sdml.—Vrml. långtoppig, än mer ut- o. uddtandad: ***Almquistii** Matss., Göteb:strakten, korttoppig, *macrophyll-f.*, till *bladform* starkt påminnande om 54 *cinerícia*. — *(glf.) **solstitialis** Bess., med huvudarten men ngt mindre allmän, bildar mot huvudartens noga svarande *bredbasformer*: **detruncátula** At (endast på Gtl.), **fricántula** At o. **cæsiifórmis** Winsl. (Göteb.).

100. **R.** (Afz., vir.) **gróssidens** At et M., från Rosl. till Sm. o. Öl. en av våra allmännaste *virens-f:r*; — *(virf.) **obtusata** At et M., *bredbas-f.*, till Äng.; *smalbas-f:n* ***hirti-gróssidens** At sällsyntare.

101. **R.** (Can., virf.) **obtusifólia** Desv., en av Europas allmännaste o. jfrlsevis bäst kända *Caninae*, i Sv. i de sydl:e landskapen även rätt ofta förekommande; n. alltid (jfrlsevis) *smalbas-f.* — *(vir.) **camúridens** Matss., hos oss vanlig, jämnt spridd ända upp till Rosl.; i det sydligare Eur. sälls.

102. **R.** (Can., gl.) **sphérica** Gren. delvis (torde innefattat alla rundfruktiga), synes ännu allmännare än föreg., liksom hos oss i väster. — *(glf.) **platyphýlla** Rau (ej andra förf.), föga mindre allmän än huvudarten; i Sv. ymnig på Billingen, f. ö. endast Gtl.

103. **R.** (Vill., glf.) **molli-solstitialis** At, utbredn. som nr 99 Gravetii, mångenstädes ymnig; bredbas-f:n ***intervecta** Matss., Gtl., motsvarig 99 ***detruncata**.

104. **R.** (Tom., glf.) **quasi-incána** At, Gtl., Träkumla o. Endre.

105. **R.** (Heterosépala) **aciculáris** Lindl., lättast skild från den snarlika **R. cinnamomea** gm att årsskottens täta beklädnad av borsttaggar kvarsitter på den blombärande stammen; endast funnen vid Skellefteå som en av utposterna av den norrifrån invandrade sibiriska floran; liksom **R. cinnamomea** o. övriga till denna grupp hörande arter växer den på fuktig mark, i flod- o. bäckdalar o. dyl. men går ej som denna till sydligare bergstrakter utan är rent arktisk.

17. Connivens-typen, 205, 10. Bl.-typ lik föreg:s, men vanl. smalbladstyp stund. med bladudd; övre bl. smalt äggr. (se d), tänd. med smal bas o. längre (därför tätsitt.), långsamt smalnande, tand-toppen på nedre bladen m. e. m. tydligt trubbad, ngt inböjd, bitand svag; tagg. små, utstående (den avbildade ovanligt kraftig). Bredbas-f:a ha basen brett rundad o. hela basdelen jfrlsevis bred, toppdelen ganska långt tillsmalnande, smalbas-f:a stundom däremot toppdelen vidgad o. kort; extrema lati-f:r ha båda breda, bl. därig. (utom de översta) näst. runda. Tyckes vara rent europeisk, i Sv. företrädesvis vid havet o. de stora insjöarna, i s. i trakterna kring Alperna o. andra högre bergskedjor. Verkligt alpin är den hithör. allm. odlade **R. glauca** Pourr. (**R. rubrifolia** Vill.) med former, som märkvärdigt noga svara mot f:a inom 106 connivens.

106. **R.** (Afz., gl.) **connivens** At, 205, 10, den enda Afzel.-gl., som når upp till Äng., någorl. ymnigt spridd här i n. som i hela utbredningsområdet. Märkligare fr: äro: ***anfrácta** Matss., nordl. lati-f., ganska spetstand; ***aræa** Matss., starkt utpräglad angusti-f. med avlångt oval bladf., ävenledes ymnigast i n.; ***ångidens** Matss., med vidgad toppdel och m. smala, tätsitt. tänder, sydlig o. västlig; den sydliga latissimi-f:n ***cyclízans** At, med näst. runda blad; bredbas-f:n ***Nordstedtii** At et M., långtoppig, förekommer h. o. d. med huvudf:n upp till Mäl. — *(glf.) **álbida** Kmet, ymnigast på Gtl., f. ö. sälls. liks. bredbas-f. ***Lindebergii** At et M.

107. **R.** (Afz., virf.) **pseudo-Leffléri** At, av förf. förr sammanblandad med 2 Leffléri, skild gm saknad av uddbildning, någorlunda allm. Mäl.—Äng., längre i s. sälls., saknas i v.; nordf:n ***angisecta** svarar alldeles mot 106 connivens ***aræa**. — *(vir.) **cóncolor** Hartm. tycks endast finnas n. om Mäl.

108. **R.** (Can., vir.) **camúra** Matss., Gtl., Ög. o. längre i s.; av förf. endast sedd från Skandinav. halvön. — *(virf.) **hirti-camúra** At, med **R. camura** o. 109 spuria, *sälls. utom på Gtl., även funnen i Danm. o. längre i s. till Sicilien.

109. **R.** (Can., gl.) **spúria** Pug., överallt allmnre än 108 camura,

funnen upp till Rosl., en bland de vanligare Caninæ även i utlandet.

— *(glf.) **obsúra** Pug., Gtl., Sk., sälls.

110. **R.** (Vill., glf.) **mollí-álbida** At (R. fallax A. Bl. delvis), synes i Sv. endast vara funnen på Gtl. o. i n. Rosl. till Gävle; en del tänder vanl. enkla.

111. **R.** (Tom., glf.) **intromíssa** Crép. (R. Tullbérghii Leffl.), hos oss funnen flerstädes i ö. o. v. Sk.

18. Cuneátula-typen, 207, 33. Utpräglad bredbladstyp med starkt utvecklad udd (märkbar ända ned på b-bladet); även hos smalbas-f. bredrundad basdel, ehuru själva basen alltid visar tendens till nedlöpande (härav namnet *cuneatula*), sidorna särdeles jämnt rundade (endast då toppdelen är kort, som hos b på 33, är den tvärare avgränsad från basdelen); tänd. särd. grova, de flesta med starkt inböjd topp med en i allm. m. kort udd, e-bladet med mer öppen ell. t. o. m. uddig sågning; bitand svag; tagg. näst. alltid starkt nedlutande, särd. hos Caninæ mycket grovbyggda (ofta den bästa skillnaden från lati-f:a av föreg. typ). En av Europas och v. Asiens härskande typer, rikligt representerad överallt inom de heterosepala rosornas område, kanske mest i ö., varifrån de gruppen tillhörande törnrosorna synas vara komma, den från urgamla tider odlade *R.* (Gallicæ) *francofurtána* Münchh. o. dess hybrid (trol. med 57 besseriana) *alba* L.

112. **R.** (Afz., gl.) **cuneátula** At, 207, 33, över hela området, allmännast i ö., där den når upp till Gstr.; den mest utpräglade bredbas-f:n ***platyschista** Matss. tycks egendomlig för Göteborgs-tr. — *(glf.) **indútula** At, beledsag. huvudarten o. typens Caninæ, i kalktr. ännu vanligare än huvudarten.

113. **R.** (Afz., vir.) **dínóta** Matss., en av de få Afz.-vir. i de södra länderna, i Sv. allmännast norrut (ända till Ång.); ***pariáta** Matss., extrem smalbas-f., korttoppig, Oskarshamn. — *(virf.) **hirtidínóta** At, kollektiv underart, innefatt. en mängd mer lokala, ännu ej utredda, ex. smalbasf:n ***plúmbea** Matss., korttoppig tersi-f. (hårbladsf. av **pariata*), Oskarshamn; av bredbasf:r den täml. spridda korttoppiga, bredtand. hirti-f:n ***roslágica** At, samt den mer långtoppiga, fin- o. uddtandade ***lætula** At med dess extremf. ***pectiná-tula** At (båda först beskrivna från Bergianska trädg.).

114. **R.** (Can., vir.) **lutetiána** Lehm. (R. álloodon Matss.), i utlandet sällsyntare, i Sv. allm. o. den nordligast gående av Caninæ (till Hedemora). — *(virf.) **dumetórum** Thuill. (ej andra förf.), i Sv. t. ex. Gtl. m. sälls. jämte huvudarten.

115. **R.** (Can., gl.) **Desvauxii** Rip. (R. glaucéscens Desv.), en av de allmste Caninæ, tävlande med glaucárdala o. glauci-accéúrrens, även hos oss kanske den ymnigast förekommande men ej gående så långt i n. som 114 lutetiana (till Rosl.). — *(glf.) **glaucidumetórum** At, i utlandet näst. lika allm. som huvudarten, hos oss endast i de sydligaste landskapen o. sälls.

116. **R.** (Vill., glf.) **molli-indútula** At. i allm. sparsam, ymnig i mell. Rosl.

117. **R.** (Tom., glf.) **seringeána** Dum., i Sv. endast funnen på Gtl., Väskinde; starkt utprägl. lati-f., liksom övriga där samväxande av *Cuneatula*-typ.

118. **R.** (Tom., virf.) **decolórans** Christ, i våra sydligaste landskap spridd men sällsynt.

19. **Podólíca**-typen, 206, 20. Närmast föreg. o. från den ofta svårskild: kortbladstyp, utmärkt gm kort, typiskt vidgad toppdel utan egentlig udd men med topptanden ganska utskjutande (dock ej e-bladets; fig. e och c); fr med starkt vidgad toppdel kunna lätt förväxlas med *Jebei*-typen (205, 13), om de äro smaltandade, o. med följande typ, om de äro grovtandade (såsom 206, 20 visar); från båda skiljer den sig genom saknad av egentlig bladudd samt kortare, knappt uddiga tänder; bitand svag; bredbas:fr med mer förlängd toppdel komma föregående typ nära, extrema bredbas:fr med kort topp kunna bli synnerligen svårskilda från *Chavini*-typen, men sakna dennas öppna, uddiga sågning. Mer östlig typ, dock nående Norge o. England men där avgjort svagare representerad.

119. **R.** (Afz., gl.) **podólíca** Tratt., 206, 20, mycket stor formkrets: a tillhör bredbas-f. ***galactízans** At, lati-f., bred- o. korttand.; c och e tillhöra den även bred- o. korttandade smalbas-f:n ***coeruleáta** Matss.; ***dilatans** At innefattar smalbas- o. smaltandsf:fr med vidgad toppdel (snarlika *Jebei*-t., 205, 13); arten allm. i ö. upp till n. Rosl., sälls. i s. och v. — *(glf.) **canéntula** (Matss.) At användes här som kollektivnamn för alla till arten hörande hårbuds-f:fr, många av Matss. namngivna (bland dessa kan ***retúsa** Matss. anses motsvara ***galactízans**; mot ***coeruleáta** svarar den ursprungliga ***canéntula** Matss., mot ***dilatans** svarar ***dólicha** Matss.); i sin kollektiva omfattning har underarten ungefär samma utbredn. som huvudarten o. är föga mindre allm., särsk. i s. och på kalkgrund.

120. **R.** (Afz., virf.) **Matssónii** At, synes bäst passa som artnamn, därför att det från början givits åt en i arten centralt stående ganska vid formgrupp, innefattande både smal- o. bredbas:fr (av de 3 från början ditförda huvudvariet. hör dock hit endast typen, γ **canula**); av hithör. namngivna fr synas märkligast: ***crassifólia** Wallm., svarande mot 119 pod. ***coeruleata**, med tjocka, nätformigt veckade blad, mycket grova tänder; ***collínális** Matss., svar. mot ***dilatans**; ***æquábilis** Matss., den enda på Gtl. funna, microphyll-f., näst rundbladig; ***oscarhamnénsis** Matss., med bred bas, toppen ej vidgad, långsträckta blad; ymnigt förekom. Dalälvs.—Sk.; om den når v.-kusten, synes tvivelaktigt. — *(virf.) **limitáta** Matss., nordligare än huvudarten (till Ång.), i s. till Gtl. o. Sm.; ej i v. En latissimi-f. är ***canínula** Matss., Oskarshamn.

121. **R.** (Can., virf.) **Deseglísei** Rip., med följ., i Sv. endast sedd fr. Gtl.

122. **R.** (Can., gl.) **condensáta** Pug., tydligt motsvarig 119 *podolica* **dilatans*, i ö. en av våra allmste Caninæ (till Mäl.). — *(glf.) **rocheliána** H. Br., utomlands ymnig o. mångformig; den hos oss funna f. motsvarar 119 **coeruleata* o. 120 **crassifolia*; Gtb., Borås o. Oskarshamn.

123. **R.** (Vill., glf.) **molli-canéntula** At, ofta m. svår att skilja från *R. porrectella* av följ. arttyp, säkrast på den m. finare sågningen (särsk. nederbladens), svag bitand o. de aldrig jämsmala utdragna överbladen; allm. med 119 *podolica*.

124. **R.** (Tom., glf.) **obováta** Baker, skiljes från 130 (Tom.) *billotiana* som 123 *molli-canentula* från nr 129 *porrectella*; lik 119 **canentula*; sälls., Sk., ö. Sm.

125. **R.** (Tom., virf.) **Westóvii** Mtss, motsvar. 120 **crassifolia*, flerest. på Gtl., i v. Bl., Ög. (Gryt) samt Södertörn, Rönninge (2 buskar på en lokal, vars Rosa-vegetation näst. uteslut. tillhörde *Podolica*-typen).

20. Prolátula-typen, **205**, 17. I sin typiska form en av de lättast igenkännliga typerna gm starkt vidgad men kort toppdel, ganska väl utbildad bladudd, basdelen ganska skarpt avsatt, kilformigt förlängd mot basen (utom e-bladet, typiskt m. e. m. avlångt ovalt) med sidor, som närma sig raklinjignet; sågning ytterst grov, skarp-uddig, bitand starkare utvecklad än hos ngn annan typ, ofta bakspärrad, tandtoppen starkt inböjd, i synn. på det särdeles karaktäristiska a-bladet med urnupen topp; men de sälls. bredbas-f:a o. de ej fullt så sällsynta mer fintandade f:a kunna vara ytterst förrådiska. — Representeras i ö. As. av *R. rugósa* Thunb., i Högasien av *R. webbiána* Wall., i Eur. alldeles övervägande av *R. porrectélla*, den ojämförligt allmste av alla *Villosæ* även i Skand.; typens *Azelianæ* o. *Caninæ* ytterst sälls. utanför Skand. halvön, de flesta endast i ö. Sv. rikligare förhanden; gruppens representant bland *Gallicæ* (*R. nummulifólia* Vukot.) torde ej vara sällsynt. Täml. ymnig är gruppens representant av *Tomentosæ*, mindre ymn. äro f:r av *Rubig.*—Agr.; en av våra urgamla gula rosor hör hit, *R. hemisphærica*, vild i M. As.

126. **R.** (Afz., gl.) **prolátula** At et M., **205**, 17, i synn. i ö. Sv., vanlig upp till Dalälven. — *(glf.) **hirsútula** At, med huvudarten, i många trakter allmre.

127. **R.** (Afz., vir.) **placidína** At, synnerl. vacker, alltid macrophyll-f., är i Nrl. jämte den ngt allmännare underarten *(virf.) **placidínula** At arttypens enda representant; når ned till Ög. o. Vg.

128. **R.** (Can., gl.) **blekingica** At, Sk., Ronneby o. Billingen (där nr 126 är allm.). — *(glf.) **hirti-blekingica** At, Billingen med huvudarten.

129. **R.** (Vill., glf.) **porrectélla** At, ej blott den allmste utan även den ståtligaste o. formrikaste o. därför i samlingar långt rikligare än de övriga; ofta tagen för en *Tomentosa*. — *(gl.) **molli-prolátula** At, ej sälls.

130. **R.** (Tom., glf.) **billotiána** Crép. (*R. subcristata* Schz), Sk. ymnig, n. Hall., Nr. (Hallsberg), stund. ytterst svärskild fr. föreg.

21. Insérta-typen, 203, 2. Mycket fristående o. egendoml. typ, lika utpräglad bredbladstyp som *Cinericia*-typen, ofta med tvär bas, samt ävenså med bladens mittparti täml. rätlinjigt begränsat, ngt rektangulärt, toppdelen jämnt o. skarpt tillspetsad men utan udd; sågning särd. jämn o. skarp, öppen, tänd. stora med lång, grovtand. rygg (bitand föga utvecklad) o. rak, jämnt tillspetsad topp; smalbas-f. sälls. I alla sina arter utmärkt gm hög blomfärg o. körtelriкеdom, därför med hela typens huvudmassa i grupp *Rubiginosæ*—*Agrestes*, i södern dessutom endast representer. bland *Gallicæ* (*R. czachiána* Bess.), hos oss även bland *Azelianæ*, *Villosæ* o. *Tomentosæ*; en hithörande *Canina* har förf. sett fr. N. (en enda buske, funnen på en lokal, rik på *R. rubiginosa*).

131. **R.** (Afz., gl.) **insérta** Matss., **204, 2**, vitt spridd på Skandinav. halvön, i Sv. till Mäl., ymnigast i v. Sk.; synes saknas i utlandet. — *(glf.) **insertiförmis** At, med huvudarten, m. sälls., men vitt spridd.

132. **R.** (Afz., vir.) **Dählii** At, vitt spridd i N., fast sälls., i Sv. funnen i Boh. (hittills en enda lokal känd).

133. **R.** (Rubig., virf.) **rubiginósa** L., starkt microphyll och därför ej så tydligt visande typkaraktärerna, dock gm de långa tandryggarna med ngt utstående tanduddar (samt den näst. alltid breda basdelen o. långt tillspetsade toppdelen utan udd) alltid skiljbar från gruppens övriga arter; de nordligaste fyndorterna (Vändel vid Fyris, Sigtuna o. Stockh.) äro samtliga urgamla kulturorter; möjligt, att den av gammalt odlade arten är förvildad där (liksom vid Visby?). — ***supra-rubiginósa** At, med körtlar även på bl:s översida; Sigtuna med huvudarten flerest., även till habitus olik denna.

134. **R.** (Rubig., gl. o. glf.) **glauci-rubiginósa** At, Sigtuna, Borås, trol. flerest., i utlandet föga mindre vanlig än föreg. — ***supra-glauci-rubiginósa** At, Sigtuna.

135. **R.** (Vill., glf.) **argúta** Matss., med *R. inserta* o. (vid Sigtuna) *R. rubiginosa*, kring Bråviken ymnig; Sk., Torekov. — *(gl.) **molli-insérta** At, med huvudarten, Vikbolandet.

136. **R.** (Tom., virf.) **Stroemfältii** At, påfallande lik 132 *Dählii*, beledsagande 131 *inserta*, där denna frkmr ymnigt; Sk. flerest.; Hall., Särö; Ög.; Sdml., Mölnbo.

22. Pineliénsis-typen, 204, 8. Till bladform o. sågn. påfallande lik föreg., utprägl. smalbas-f. med tätt utstående tänd. o. ovanl. svaga, m. e. m. raka tagg.; den skarpa sågningen med svag bitand, det raksidiga mittpartiet skilja i allm. lätt de dithörande från övriga smalbladstyper; ngn gng vidgas toppdelen och mittpartiets konturlinjer bli uppåt divergerande. Hög blomfärg o. körtelriкеdom utmärka även denna typ, som i Eur. o. As. har vid utbredn., påfall. stark i alpina trakter (Himalaya, Alp:a, där *R. pendulína* går högst av alla Rosæ; i

N. gar 142 Grenieri näst. lika högt som *R. cinnamomea*). Representerad i näst. alla grupper, bland Gallicæ gm den småblmga *R. pompónia* DC. (Frankr:s bergstr.).

137. **R.** (Afz., gl.) **pineliénsis** At, 204, 8, allm. spridd i v. o. s., åt n. sällsyntare upp till Mäl. — *(glf.) **campicola** H. Br., med huvudarten, åt s. täml. allm.

138. **R.** (Afz., virf.) **jactans** Matss., i Sv. endast funnen på två lokaler på v.-kusten. — *(vir.) **desideráta** At; Sk., Pinelierna.

139. **R.** (Can., vir.) **rigentélla** Matss., en av våra allmännare Caninae ända upp till mell. Rosl. — *(virf.) **quasi-jactans** At, längre åt s. ej sälls., med huvudarten o. följ. art.

140. **R.** (Can., gl.) **glaucína** Rip.; åt s. allmnre än föreg. art, i norr åtm. till Stockh. — *(glf.) **affínis** Rau endast funnen på Gtl.

141. **R.** (Agr., vir.) **bohémica** H. Br., infra-f. till 139 rigentella hos oss endast funnen vid Ronneby (trol. ensam buske), utomlands en av de allmnre Agrestes.

142. **R.** (Vill., glf.) **Greniéeri** Dgl., en av de allmnste o. jfrlsevis lättast igenkännliga Villosæ (på bl:n o. den täta, jämna sågningen). — *(gl.) **molli-pineliénsis** At, en av de mindre sälls:a kalbladiga Villosæ.

143. **R.** (Vill., vir., den enda kända av detta slag) **molli-desideráta** At; Sk., Pinelierna, med 138 *jactans* **desideráta*.

144. **R.** (Tom., glf.) **scabriúscula** Winch. (*R. Friesii* Schz) funnen vid Halmstad (1 buske), Borås, Rosl., Visby.

145. **R.** (Tom. virf.) **gálbana** Matss., täml. allm. i Sk.; spridd i södra o. västra landskapen. — *(vir.) **glabrésceus** Gabrielss., Göteb.

23. Contrácta-typen, 205, 14; 206, 19. Ävenledes en smalbladstyp med skarp, uddig sågning, skild fr. de närmast föreg. genom tydligt utbildad udd (men ej lång, se fig.) samt rundade sidor (dock ofta med m. e. m. skarpvinklig begränsning mellan topp- o. basdel, 206, 19); sågning täml. djup, tänder med lång rygg, på överbladen rak, på de nedre m. e. m. konvex (jfr c på fig.), udd långt o. vasst utdragen, tandtoppen på e-bladet ofta ngt utböjd, a-bladet rundtoppat, topptänder i regel smala; svårigenkännliga bli isynnerhet, för sin betydl. bladbredd, bredbasiga hirti-f. (206, 19), vilkas bästa igenkänningstecken är den starkt utvecklade bitanden, bred, vassuddig, i regel m. e. m. bakspärrad o. rundryggad. Också denna typ utmärker sig för körtelrikedom, därför starkt representerad bland Rubiginosæ—Agrestes, även med supra-fr; bland Gallicæ representeras den av *R. reménsis* Desf., en av de av gammalt odlade småblommiga törnrosorna. Utbredd över hela det europeiskt-västasiatiska Rosa-området.

146. **R.** (Afz., gl.) **contrácta** Matss., 205, 14, i östra Mälartakten o. Rosl. m. allmän, i Boh. sparsam; Mpd har på en lokal en föga utpräglad bredbasf., ***bathypýlla** Matss., som även annorstädes uppträder bland huvudf.; mer utmärkt synes vara den starkt utpräglade bredbasf. ***crístatélla** At, som genom breda blad, över-

blad med utstående tandtoppar o. näst. rektangulär basdel vill samt liknar 17 subcristata (bladudden dock avgjort kortare än hos denna o. toppdelen ej med jämn rundning övergående i basdelen, utan vinkligt avsatt): vid utbredn. i ö., även Gtl. — *(glf.) **Bladínii** At et M., med huvudarten, täml. sparsamt.

147. **R.** (Afz., virf.) **silvéscens** (Matss.) At, 206, 19, synes utslutande tillhöra ö. Sv., Ög.—Ång., men där ännu allmänre än 146 contracta, liksom ännu mer variabel; av de många namngivna f:na synas följ. märkligast: 1. bland de *smalbasiga*: ***incrassáta** At, lati-f. med toppdelen skarpt begränsad, mer öppen sågning o. synnerl. kraftiga tagg.; typen från Bergianska trädg.; en nordf. i n. Ång.: ***conviréscens** Matss., extrem bred- o. trubbtandsf. typen fr. n. Hls.; — 2. bland de *bredbasiga*: den mer smaltand. ***tenúidens** At, 206, 19, svarande mot *incrassáta, o. den bredtand. ***nummulária** At, samt nordformerna ***Hólmii** Matss., Mpd. Ång., ngt mer bredtand. än *tenuidens, o. ***solanifólia** Matss. (n. Hls.) alldeles svarande mot *convirescens. — *(vir.) **plácida** Matss., med huvudf:n, ngt sällsyntare.

148. **R.** (Can., gl.) **glauci-nudatélla** At; Gtl., Endre, bland nr 146 contracta *crístatella; Sundbyberg vid Sthlm.

149. **R.** (Can., vir.) **nudatélla** Matss., utfyller nr 146 contractas utbredningsområde åt s. ända ner till Sk. rätt allm., i n. till Rosl. — *(virf.) **clivórum** Schz; fr. Sv. är endast originalbeståndet vid Lyekeby i Bl. bekant för förf.

150. **R.** (Rubig.) **livéscens** Bess. *(glf.) **caryophyllácea** Besser, supra-f. till 146 contracta, vars ob-f. på den enda kända svenska lokalen, Stockh., Långholmen, ymnigt växer i närheten; denna svenska f. näst. kalbladig o. mycket körtelrik; stark lukt av kryddpeppar.

151. **R.** (Rubig., virf.) **suécica** Matss., supra-f. till R. silvescens (infra-f. ej funnen), mer hårbladig o. mindre körtelrik än föreg.; Bl., Lyekeby; Stockh., Långholmen; Munsö.

152. **R.** (Agr., vir.) **Sautéri** H. Br. (R. angustifólia Westerlund), infra-f. till R. nudatella, i Sv. endast funnen vid Ronneby.

153. **R.** (Vill., glf.) **austéra** (Matss.) At, utbredning som 146 contracta, ungef. lika allmän, bredbas-f. ej sällsynta, alldeles motsvar. 147 *tenuidens o. *nummularia (i Bergianska trädg. samväxande med dessa). — *(gl.) **molli-contrácta** At, sällsynt med huvudarten.

154. **R.** (Tom., glf.) **cuspidáta** MB. (R. erythradéna Matss.), näst R. umbelliflora den allmännaste Östersjö-Tomentosa o. av samma utbredning som denna, ö. Sk.—Rosl.; skiljes från denna (från magra, smaltandade ex. stundom ej utan svårighet) gm tydlig bladudd, sylspetsade tänd. o. bladens rikedom på brunakt. körtlar. (Östkust-Tomentosæ äro i allm. på västkusten ersatta av motsvarande grön-bldga; jfr 163 chlori-umbelliflora.)

155. **R.** (Tom., virf.) **dimórpha** Bess., Boh., ymnig; Sk., Båstad.

24. Acutifórmis-typen, 204, 6, 7. Av alla den mest utpräglade långbladstypen, övre blad m. mycket lång, raxsidig tillspetsning utan

tydlig uddbildning; bladbas hos smalbasf:a vigglik (se fig., a, c), hos bredbasf:a brett rundad (se 204, 7); nederbladens topp högrundad (se a) till ngt spetsad; sågning öppen (märk särskilt topptänderna hos a); tänder typiskt m. mycket lång, rak rygg, toppen uddlös, rak, spetsad (6) el. ngt trubbad (7), spetsen helt litet utsvängd (märk särskilt 7); bitand svag; tagg. vanl. med kraftig basdel, nedlutande rygg. o. kort spets. I både Europa, Asien o. Amerika starkt representerad av en mångfald arter, särskilt i högländer o. bergstrakter (såsom i Alperna av 161 *pomifera*), dess huvudmassa i Mellaneuropa inom Rubiginosæ—Agrestes, i Sv. inom Afzelianæ—Caninæ, med ganska jämn, spridd utbredning.

156. **R.** (Afz., gl.) **acutifórmis** H. Br. (R. hebescens At et M.), 204, 6, spridd över hela området (upp till n. Rosl.), men överallt m. e. m. sparsam. — *(glf.) **vialifórmis** Mtss., endast funnen i Sk.

157. **R.** (Afz., virf.) **coriifólia** Fr. Nov. (ej andra förf.), 204, 7, går ända upp till Ång., näst. överallt ymnigare än R. acutiformis; den avbildade huvudformen är starkt bredbasig; svagt bredbasiga äro nordf:n ***mesóstata** Matss. och Skånef:n ***impedita** Matss.; i Stockholmstrakten är smalbasf:n ***tenuáta** Matss. synnerligen vanlig. — *(vir.) **eláta** Matss., h. o. d. med huvudarten, längre i söder kanske allmännare än den.

158. **R.** (Can., vir.) **amphíbola** Dgl. et Oz. (R. salicifólia At et M.), typens hos oss allmönste art, på båda kusterna liksom i inlandet. — *(virf.) **brachytomoides** Matss., alltid bredbasf., starkt påminnande om 157 coriifolia, som den tycks åtfölja; Ög. o. Gtl.

159. **R.** (Can., gl.) **glaucamphíbola** At, överallt med föreg. o. knappt mindre allmän. — *(glf.) **amphiboloídes** At, Gtl.

160. **R.** (Agr.) **sclerophýlla** Schz., infra-f. till nr 158, ngt litet hårbladig, från ö. Mäl. längs kusten fill Gbg ej sälls.

161. **R.** (Vill., glf.) **pomifera** Herrm., av gammalt odlad i Sv. o. söderut ofta förvildad; den hos oss vilda f:n, ***minúta** Bor., skiljer sig endast genom mindre storlek till alla delar; spridd, ofta i enstaka buskar över åtminstone ö. Sverige, ymnigast mot dess nordgräns Dalälven (i N. ända till Lofoten). — ***tenuatifórmis** At, extrem smalbasf., Hedemora.

162. **R.** (Tom., glf.) **umbelliflóra** Sw., vid ö.-kusten o. närmaste delen av Mälaren täml. allmän. — *(gl.) **commutatáta** Schz, funnen i Blek., Asarum, o. vid Ekvik nära Västervik.

163. **R.** (Tom., virf.) **chlori-umbelliflóra** At, Göteb., Lilla Gunnebo; lik 170 neoburgensis, skild gm typens karaktärer, t. o. m. tagg:a.

25. **Rígida**-typen, 204, 5. Mest besläktad med föreg., bredbladsfr som den avbildade kunna också vara villsam lika följ. typ; mindre utpräglad långbladstyp utan uddbildning, lättast igenkänd på mittpartiets alltid till raklinighet tenderande bladkanter (se e), med jämn rundning övergående i toppdelens konvexa kanter, samt på det vanl. tvärtoppade, öppet trubbtandade a-bladet; sågningen liknar föreg.

typs, men tänderna mindre långryggade o. toppen mer uddig; tagg. vanl. spensliga, långdragna, utstående, **204**, 5. Ytterst vid spridning: *R. cinnamómea*, typens arktisk-alpina representant, är circumpolär (i Amerika företrädd av **Fendleri* Crép., smånyponform som så många amerikanska Rosa); i Europa är typen spridd överallt o. representerad i alla grupper (bland Gallicae av den sedan gamla tider kanske mest odlade törnrosen *R. centifolia* L.). Nästan alla arter ha röd bark o. hög blomfärg.

164. **R.** (Afz., gl.) **rigida** H. Br. (*R. labrosa* Matss.), spridd över hela området upp till Östhammars skärgård, i ö. Sverige ymnig, i v. sälls.; **204**, 5 visar bredblads- o. lati-f:n ***uncigerina** At. — *(glf.) **glaucifrons** At o. M., med huvudarten täml. ymnig.

165. **R.** (Afz., virf.) **trichelloides** At, kring Stockh. (jämte bredbasf:n ***dentillata** At) ymnig, i n. utbredd som 164 rigida, åt s. knappt längre än till Ög.; Gtl., Visby (även i Estland samt vid Danzig). — *(vir.) **turbatrix** Matss., Ög.—Rosl., täml. sälls.

166. **R.** (Can., vir.) **Lewinii** Matss., av förf. endast sedd fr. Ög. o. Gtl.

167. **R.** (Can., gl.) **intercedens** H. Br. (*R. contractula* Matss.), sydlig, upp till Mälaren; täml. ymnig i hela det sydligare Europa. — *(glf.) **rigidiformis** At, av förf. endast sedd fr. Sk., där den synes ej vara sälls.

168. **R.** (Vill., glf.) **mollis** Sm. (ej andra förf.), en av Europas liksom Sveriges allmännare *Villosa*; går så långt åt norr som nr 164 rigida. — *(gl.) **scandinávica** At o. Tr., kanske den allmännaste kalbladiga *Villosa*.

169. **R.** (Tom., glf.) **heterophýlla** Woods, en av våra Östersjö-Tomentosa, fastän engelsk egendomligt nog ej funnen på Skandivens västsida; fr. nr 162 umbelliflora o. nr 154 cuspidata lättast skild på a-bladen.

170. **R.** (Tom., virf.) **neoburgensis** Lge, spars. upp till Stockh.

171. **R.** (Homosépala, glf.) **cinnamómea** L., även som blomlös lätt igenkänd på de med små taggar tätt klädda långskotten samt blåaktigheten, långt intensivare än någon annan glf.; bladf:n varierar mer än t. o. m. hos andra Homosepalæ; av gammalt odlad i Sv. med fyllda blr. Fastän arktisk, dock ej som *R. acicularis* invandrad norrifrån fr. Sibirien utan söderifrån, där den i Alperna ännu håller sig kvar sedan istiden, o. har hos oss särdeles i kalkrika trakter hållit sig kvar som en jämförelsevis allmän relict fr. en kallare tid.

26. Chavini-typen, 207, 34. Utpräglad kort- o. bredbladstyp, elliptisk till rundad, med brett rundad, t. o. m. kort avtvärad bas, sidor med jämn rundning o. på överbladet en kort uddbildning (se d); a-blad högtoppigt; sågning öppen, medeldjup; tänd. från täml. bred bas hastigt o. vanl. vasst tillspetsade; bitand svag. Endast känd från Europa och jämnt spridd; centrum kanske i Alperna.

172. **R.** (Afz., gl.) **Chavini** Rap. (*R. uncigera* At), **207, 34**, upp till n. Uppl. spridd över hela området, allmännast åt n.ö. — *(glf.)

rotigera At. överallt med huvudarten täml. ymnig, i kalkrika trakter allmännare än den.

173. **R.** (Afz., vir.) **venósa** Sw., ända upp till Ång., allmre mot n., knappt känd från s. o. v. landskapen; ofta microphyll. — *(virf.) **trichélla** At, sporadiskt uppträdande i lokala underarter, den ursprungliga f:n relativ angusti-f.; kring Vättern o. längre västerut den mer rundbladiga ***cyclóphora** At, även på Gtl., sälls.

174. **R.** (Can., vir.) **luxemburgiána** Crép., s. Sverige upp till Mälaren, som det synes täml. sälls.

175. **R.** (Dan., gl.) **oblónga** Gren., utbredn. som nästföreg. — *(glf.) **peropáca** H. Br., i flera buskar med huvudarten på Skansen: säkerligen båda där införda som ympstammar.

176. **R.** (Vill., glf.) **molli-rotigera** At, överallt en av de mer vanliga Villosæ, lätt igenkänd på de jämnt rundade, vanl. små bladen.

177. **R.** (Tom., glf.) **Gillótii** Dgl., Sk., Bl., Sm., sälls.

27. Achárii-typen, **207**, 36. Ganska närsläktad med föreg., med rundade sidor o. uddbildning som den, men tydligt mer uttandad o. smalbasig; längre utdragna tanduddar, en större ell. mindre del alltid utböjda; bitand svag; bladbasen var. mell. Brett o. smalt rundad; tagg. alltid spensliga, utåtrikt., än kloböjda, än näst. raka; stor körtelrikedom, bleka färger. Endast känd från Europa och särdeles jämnt spridd, täml. ymnigt förekommande i England som i Kaukasus, hos oss lika i inlandet som på kusten, vid Dalälven som i Sk.

178. **R.** (Afz., gl.) **Achárii** Sv. Bot. (*R. saxátilis* Steven, sannol. äldsta namnet), utbredning som typens. — *(glf.) **cæsia** Sm., med huvudarten, ställvis allmännare, ställvis sällsyntare.

179. **R.** (Afz., vir.) **bi-scheutzjána** At, samma utbredning som *R. Acharii*, mindre allmän. — *(virf.) **pseudo-Blyttii** At, sporadisk förekomst över hela området i ganska olika lokala underarter: ***inacutáta** Matss., näst. rundbladig, vanl. småbladig, östkust-f. (Sm.—Rosl.); ***Torssándri** At et M., bredbasf., långbladig med utdragen topp, inlandsf. (Sdml., Nr.); ***scanicifórmis** Matss., bredbladig, korttoppig bredbasf. (Sk.); ***crassátula** Matss., smalbasf., mer småtand. hirti-f. (alla de föreg. tersi-), västkust-f.

180. **R.** (Can., gl.) **quasi-Achárii** At, en sarmentacea (183) utan körtlar undertill; Sm., Långasjö; Sthlm, Långholmen.

181. **R.** (Rubig., virf.) **Klukii** Bess., hos oss representerad av 2 lokala underarter: 1. ***inodóra** Fr. västlig, bl. under med täta bruna körtlar, knappt håriga, Hall., Boh. (även D.); 2. ***strictidens** Matss., östlig med m. e. m. undertryckt körtelbildning, väl utbildad hårlighet (de körtelfattigaste svagt luktande, snarast terpeninaktigt som *Villosæ*, de körtelrikare med äppelukt som *R. rubiginosa*); tydligen motsvarande 179 ***pseudo-Blyttii** som dess infra-f.

182. **R.** (Agr., vir.) **sylvícola** Dgl. et Rip. skild gm *Canina*-karaktärer från 181 ***strictidens**, endast sedd fr. Stockh., Långholmen.

183. **R.** (Agr., gl.) **sarmentácea** Sw., infra-f. till 180 quasi-

Acharii, som gruppens flesta gl. ej särdeles körtelrik o. bladen knappt luktande; endast östsvensk (men ej på Gtl.), Sk.—Rosl. ej sälls.

184. **R.** (Vill., glf.) **permóllis** At, en av de ymnigare Villosæ, samväxande med gruppens övriga arter. — *(gl.) **molli-Acharii** At, sälls. med huvudarten.

185. **R.** (Tom., virf.) **Andrzejóvskii** Bess., ej sällsynt i s. o. v., lätt skild från övriga Tomentosæ virf. gm bladens jämna rundning o. fina, skarpa sågning.

28. Hailstónei-typen, 207, 31. Närsläktad med de båda föreg., skild från Acharii-typen gm bredare rundning av bladbasen, längre utdragen bladtopp (även a-bladet högrundat, se fig.), utan bladudd, inga tandtoppar utböjda, näst. alltid små blad, taggar spensliga, långt utdragna (se fig.; vanl. mer utåtriktade); bleka färger. Ingenstädes ymnig, relativt mer västerut; i huvudsak samma utbredning som nästföreg.

186. **R.** (Afz., gl.) **Hailstónei** Baker (*R. vicinális* Matss.), på östkusten upp till Mälaren. — *(glf.) **fuscátula** Matss., med huvudarten i v. Sverige, ymnig ännu på Billingen.

187. **R.** (Afz., virf.) **címbrica** Friederichsen, samväxande med nr 186 Hailstonei, i norr till n. Sdml. — *(vir.) **convicinális** At, med huvudarten, mer sällsynt.

188. **R.** (Can., vir.) **doláta** H. Br., fr. Sv. sedd av förf. endast från Norrköping. — *(virf.) **trichoneúra** Rip., från Sverige sedd av förf. endast från Marstrand.

189. **R.** (Can., gl.) **gnóphora** Matss., ej sällsynt i s. o. v. Sv.¹ — *(glf.) **trichognóphora** At, med huvudarten, av förf. sedd fr. Sverige endast fr. Billingen.

190. **R.** (Vill., glf.) **molli-fuscátula** At, med andra arter av denna arttyp i v. Sverige sällsynt.

191. **R.** (Tom., glf.) **collívaga** Coll., motsvarig 189 gnophora; Bl. (Holje), Hall. (Särö), Vg. (Nårunga).

192. **R.** (Tom., virf.) **venústa** Schz., av de grönbladiga Tomentosæ hos oss en av de allmaste, i alla landsk. s. om Mäl. utom Sk. o. Gtl.; av Scheutz ej skild från nr 185 Andrzejovskii o. nr 92 lanuginosa o. bör sorgfälligt skiljas från dessa gm arttypens karaktärer.

29. Flavidifólia-typen, 208, 37. Genomgående småbladig kortbladstyp, lik föregående o. Chavini-typen, men knappt närsläktad (närmaste släktskapen torde vara med följande); bladsidor jämnt rundade som hos de föreg., men tydlig uddbildning (se d), grundare sågning, tänd. (till skillnad från Chavini-typen) med smal bas o. långt utdragen uddig topp, samt tagg. alltid talrika, långspetsade, mest utstående, de översta på varje ledstykke raka nåltaggar, **208, 37.** Utbredning som Chavini-typen; i Sv. särdeles i inlandet.

¹ Då förf. ej sett orig.-ex., är det ovisst om den ursprungl. *R. gnóphora* hör hit; om så ej är, bör arten heta *R. eugnóphora* At.

193. **R.** (Afz., gl.) **flavidifolia** Vukot. (R. labrosula Matss.), 208, 37; i norr till Dalälven, i vissa trakter (ex. Uppsala) mycket allm. — *(glf.) **bellavallis** Pug., med föreg., kanske av alla Afz. glf. den allmännaste, hos oss som i utlandet.

194. **R.** (Afz., virf.) **pseudo-Matssónii** At (av förf. förr sammanblandad med 120 Matssonii), ej sälls. från Mäl. till Dalälven; Gtl., Visby (i N. ersatt av den motsvarande kalbladiga ***labrosulina** At; ingendera funnen utom halvön).

195. **R.** (Afz., virf.) **uncinélla** Bess., i s. Sverige, som på Gtl., ganska allmän från Ög., ej av förf. sedd från västkusten n. om Sk. — *(vir.) **stimulátidens** Matss., tycks ersätta huvudarten längre åt norr på båda kusterna, även på Mäläröarna.

196. **R.** (Can., gl.) **rubelliflora** Rip., täml. ymnig upp till Mäl., i v. som det tycks ej mindre vanlig.

197. **R.** (Vill., glf.) **vermlándica** At, täml. sällsynt, endast i n. delen av typens område, Boh. o. Vrml.—Uppl., Gtl.; i ögonen fallande genom småbladighet, finsågning o. livligt grön färg. — *(gl.) **molli-montána**, endast sedd fr. Ög., Vikbolandet.

198. **R.** (Tom., glf.) **terebinthinácea** Bess. (R. gérmínans Matss.), i Sv. av förf. sedd säker endast från Oskarshamn o. Västervik; bland Östersjö-Tomentosa utmärkt gm småbladighet o. fin sågning.

30. Lætecolórans-typen, 206, 28. Långbladstyp med utdragen bladtipp utan udd; även som bredbasf. med ej synnerl. Brett rundad bas (se d); som smalbasf. (se c) näst. kilformigt smalnande, a-bladet (se fig.) alltid brett, rundat; sågning djup, tänd. med långt utdragen topp (hos våra svenska fir m. e. m. trubbad), vanl. ngt inlutande, bitand (i motsats till både föreg. o. följ.) kraftig, ofta bakspärrad; tagg. näst. raka, spensliga, kortspetsade. Typen endast känd från Skandinavians västkust, några spridda punkter i ö. Sverige, i Skottland o. Norditalien; dess nuvarande förekomst tyckes endast vara relikter av en äldre, närmast att tänka sådan som följandes eller Orbicans-typens.

199. **R.** (Afz., gl.) **lætecolórans** At, 206, 28, som bredbasf. funnen i Ög. (Vikboland.), Sdml. (Vårdinge), på Svartsjöländet i Mäl. o. i Sthlmstrakten (en lokal), Rosl. (Värmdö); smalbasf:n ***badiélla** At et Lindstr. (R. lævigata Winsl.), Sk., Boh. (i N. gå båda f:n till Lofoten). — *(glf.) **hirtior** Lindstr., Boh. med huvudarten.

200. **R.** (Afz., vir.) **scótica** At o. Tr. tror förf. sig ha sett från Ög., Vikbolandet (i N. funnen vid Stavanger).

201. **R.** (Can., vir.) **pseudo-cladoleia** Matss., västkusten, som det tyckes ymnigare än nr 199 lætecolorans (finnes även i Norditalien). — *(virf.) **scoticélla** At, av förf. sedd endast från Göteborgstrakten.

31. Lindstroemii-typen, 206, 27. Långbladstyp med synnerligen långt utdragen topp (märk basen t. o. m. på a-bladet, se fig.)

utan uddbildning; bredbladsf:na med kort avtvärad bas (se c), smalbasf:na med brett vigglik bas (se d); sågning mycket djup, tänd. långa, raka, ej spetsiga, än ngt åtliggande (som på fig.), än mer frånstående; bitand svag; tagg. vanl. som hos föreg. typ, ngn gng kraftigare o. nedböjda. Havskusttyp; känd från Medelhavskusten, Engl. o. Skand., vars kuster den bebor fr. Lofoten till Rosl., fr. Gtl. övergående även till Estland.

202. **R.** (Afz., gl.) **Lindstroemii** At. 206. 27, mycket mångformig, särdeles bredbasf:na; den i e föreställda med ngt åtliggande tänd. är ***aclitodon** Matss.; en västsvensk f. med ganska öppen sågning är ***hibernicina** Matss.; utbredning som ovan framställdes. — *(glf.) **arietaria** Matss., i v. och s. ngt allmnre än huvudarten o. ännu mångformigare; den mot ***aclitodon** svarande bredbasf:in ***eurýtoma** i synn. ymnig i Sk.; ***céntrodon** Matss. är smalbasf. med öppnare sågning som ***hibernicina**.

203. **R.** (Afz., vir.) **normaniána** At, s. o. v. Sv:s allmnste vir.; upp till Rosl. — *(virf.) **hirti-normaniána** At, sporadisk, ställvis i stor ymighet, som kring Vänern ***dalica** Matss. et Wittr., microphyll-f.

204. **R.** (Can., vir.) **retécta** Matss., västkusten ej sälls.: (en extremt microphyll underart ***Pouzini** Tratt. är en karaktärsväxt för Medelhavsländernas Rosa-flora). — ***quasi-Normaniána** At, Gtl. (Veskinde).

205. **R.** (Can., gl.) **quasi-Lindstroemii** At, s. Sv. spars., t. ex. Visby. — *(glf.) **pallidula** Lindstr., synes ymnigare än huvudarten; ex. av förf. sedda fr. Visby, Sk. (Pinelierna), Marstrand.

19. *Prunus* L. Sid. 20. 27, 2.

Fig. 209. 1 *Alchemilla alpina*, 2 *Prunus domestica*, 3 *spinosa*, 4 *avium*, 5 *cerasus*

a. Blr ensamma ell. i flock.

b. Blomning tidigare än lövsprickningen; buske ell.

småträd med långa grentornar; 209, 3, . . . 1. **spinosa**

bb. Blr o. bl. samtidiga.

- c. Stenfrukt med plattad sten.
 d. Frukt avlång; yngre kvistar kala; **209**, 2, . . 2. **doméstica**
 dd. » klotrund; kvistar finludna 3. **insítitia**
 cc. Sten näst. klotrund.
 d. Bl. grovsåg.; bladskaft upptill med stora
 körtlar; fr. söt, föga saftig; **209**, 4, . . . 4. **ávium**
 dd. Bl. naggat finsåg.; körtlar vid skivans bas;
 fr. syrlig, m. saftig; **209**, 5, 5. **cérasus**
 aa. Blr i klase 6. **padus**

1. **P. spinósa** L. **Slån**. Oftast i täta snårgrupper, säll. 2—4 m h. träd; bl. små; fr. daggbå, klotrund, omkr. 1 cm l., säll. dubb. större, m. kärv. 5. Ekback., lundäng.. Sk.—Uppl. o. Vrml., men felande i många trakter.

2. **P. doméstica** L. **Plommon**. Småträd; bl. stora (—1 dm); blr mest parvisa; fruktsten starkt plattad. Allm. odl., ngn gng förvild.; flera kulturformer, fr. svartblå (»katrinplommon», »sviskon»), röd ell. gul.

3. **P. insítitia** L. **Krikon**. Lik föreg., i förvildat tillstånd med tornar; fr. svartblå, men var. gul: *syriaca* (Borkh.) Koehne, *Mirabell*, och grön: *italica* (Borkh.) C. K. Schneid., *Reine Claude*.

4. **P. ávium** L. **Fågelbär**. Högt, tjockstamm. träd; bl. 1—1,5 dm l. 5, 6. Lundäng., Sk.—Uppl. o. Vrml., täml. sälls.; fr. svart. Allm. odl. med röd ell. gulröd fr.; var. *duracina* L., *Bigarreau* (bigarrå), även som prydnadsträd med fyllda blr.

5. **P. cérasus** L. **Körsbär, Klarbär**. Lågt träd; bl. omkr. 8—10 cm l.; fr. stor, röd. Lundäng., antagl. ej ursprungl. vildväx. som nr 4; odl. under flera former (var. *austera* L., *Morell*, fr. svart-brun, m. fl).

6. **P. padus** L. **Hägg**. Medelstort, stund. tjockstamm. träd, krona m. yvig; fr. ärtstor, svart, med knölig sten. 5, 6. Skogsbryn, strandsnår, hela landet allm. (ej Gtl.).

Familj Leguminósa. Baljväxter.

I vår flora igenkända på sin s. k. fjärillika krona, **204**, 7, av 5 bl., överst ett »segel», därunder 2 »vingar» och nederst »båten» (ell. »kölen»), bildad av 2 bl., samt på balj-frukten (enbladig, enrumm., i regel flerfröig).

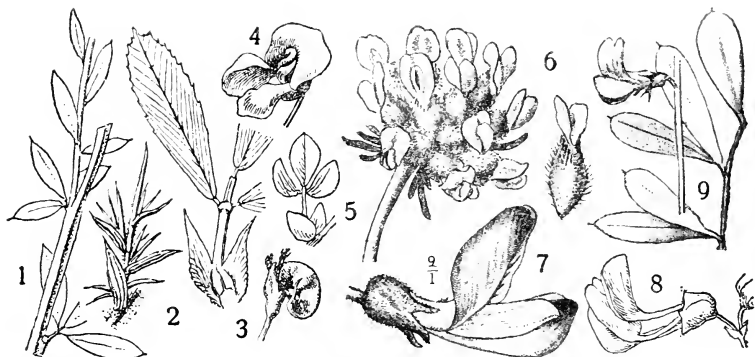

Fig. 210. 1 *Sarothamnus*, 2 *Ulex*, 3 *Medicago sativa* (bl. o. balja), 4 *Phaseolus* (blma), 5 *Lotus corniculatus*, 6 *Anthyllis vulneraria* (blomst. o. blma), 7 *Astragalus alpinus*, 8 *Coronilla*, 9 *Onobrychis*.

- a. Stånd. monadelfa (alla strängar förenade).
 - b. Bl. enkla, lansettlika; krona gul.
 - c. Bl. platta; låga, spensliga buskar; **211**, 1, 1. **Genista**
 - cc. Bl. syllika, stickande; låg, stadig buske; **210**, 2, 2. **Ulex**
 - bb. Bl. sammansatta.
 - c. Bl. 3-fingrade.
 - d. Därjämte enkla bl.; buske med långa rislika kvistar; kr. stor. gul; **210**, 1, 3. **Sarothamnus**
 - dd. Alla bl. 3-fingr.; örter; kr. rosenröd o. vit; **211**, 2—4, 4. **Ononis**
 - cc. Bl. parblad. med ändbladet större än sidobladen; blr i huvud; **210**, 6, 9. **Anthyllis**
- aa. Stånd. diadelfa (9 strängar förenade, 1 fri); bl. sammansatta (småbl. felande hos *Lathyrus aphaca*).
 - b. Bl. 3-fingrade.
 - c. Blmns båt osymmetrisk (sned), spiralvriden; vid småbladen små spetsiga biblad; **210**, 4, 5. **Phaseolus**
 - cc. Båten symmetrisk.
 - d. Baljan många ggr fodrets längd; båten med näbbform. spets.
 - e. D:o rak; stipl. näst. av småbl:s form o. storl., **210**, 5.
 - f. Blr i huvudlik flock; balja trind 10. **Lotus**
 - ff. Blr ensma; balja 4-kantig 11. **Tetragonolobus**

- ee. Balja krökt ell. spiralvriden; båt
ej näbbform. utdragen; stipl. små;
210, 3, 211, 5, 6. Medicago
- dd. Balja m. kort, av fodrets längd ell.
dubb. längre.
e. Blr i långa klasar; **211, 7, 8, 7. Melilotus**
ee. » i huvud ell. korta, täta ax **8. Trifolium**
- bb. Bl. parbladiga.
c. Med uddblad.
d. Balja öppnande sig på längden.
e. Blmns båt trubbig; **210, 7, 212, 1, 12. Astragalus**
ee. D:o uddspetsig **13. Oxytropis**
- dd. Balja ej öppnande sig.
e. D:o ledvis sönderfallande.
f. Kronbladsskaft inneslutna i
fodret; ört **14. Ornithopus**
ff. D:o längre än fodret; **210, 8, 15. Coronilla**
ee. Balja nötlik (enfröig); kronblads-
skaft längre än fodret; **210, 9, 16. Onobrychis**
- cc. Med klänge ell. en syllik spets i udda-
bladets ställe.
d. Stipler små.
e. De främre stånd:as fria del kor-
tare än de bakres ell. övres; bl. i
knoppläget veckade.
f. Stift hårigt på framsidan ell.
runt om **17. Vicia**
ff. Stift hårigt på baksidan **18. Eryum**
ee. Alla stånd. till sin fria del lika
långa; stift hårigt på baksidan; bl.
i knoppläget rullade **19. Lathyrus**
- dd. Stipler större än småbladen **20. Pisum**

Fig. 211. 1 *Genista anglica*, 2 *Ononis spinosa*, 3 *repens*, 4 *arvensis*, 5 *Medicago lupulina*, 6 *Melilotus dentatus*, 7 *altissimus*, 8 *officinalis*.

1. *Genista* L.

- a. Med tornar; bl. utan stipler.
 b. Tornar delvis greniga; bl. o. baljor ludna . . . 1. **germánica**
 bb. » enkla; bl. o. baljor kala; 211, 1. 2. **ánglica**
- aa. Utan tornar; bl. med små stipler.
 b. Stipl. triangulära; kronbl. o. baljor håriga . . . 3. **pilósa**
 bb. » syllika; kronbl. o. baljor kala 4. **tinctória**

1. **G. germánica** L. **Tagg-ginst.** Vanl. 2—3 dm h., nedtill tornig; bl. lans., omkr. 2 cm l.; blr i 2—3 cm l. klase med syllika skärmb. 6, 7. Torra back., ljunghed., n. Sk., s. Hall., Dls., m. sälls.

2. **G. ánglica** L. **Nålginst.** Lik föreg.; tornar nålfina; bl. 1 cm l.; blr i bladig klase. Som föreg.; s. Hall. m. sälls.

3. **G. pilósa** L. **Hårginst.** 1—3 dm h., ligg. ell. uppstig.; bl. omkr. 1 cm l.; blr i övre bladvinkl:a. 5, 6 (8). Som föreg., n. Sk., s. Hall., v. Sm., mindre allm., ställvis ymnig.

4. **G. tinctória** L. **Färgginst.** 3—6 dm h., upprät; bl. 2—3 cm l.; blr i toppställda klasar. 5—8. Torr gräsmark, Sk., Hall., Vg., sälls.; även planter. o. stund. förvild. (förr färgväxt).

2. *Ulex* L.

U. europæus L. **Ärttörne.** I vårt land låg, omkr. 5 dm (—1 m), yvigt grenig; bl. näst. nål-(barr-)form., stickande; även smågrenar tornuddiga; foder o. balja ludna. 6. Hed., hagmark, i senare tider införd, Sk., Sm., Boh., Öl., Gtl., sälls.

3. *Sarothamnus* Wimm.

S. scopárius Wimm. (*Spartium* s:um L.). **Har-ris.** Omkr. 1 m h.; grenar gröna, kantiga; blr ensma, 2—3 cm l.; balja svart, 4 cm l. 6, 7. Sandfält, sydl. landskapen, Sk.—Boh. o. Sm., täml. sälls.; Uppl., Gtl.

4. *Ononis* L.

- a. Med tornar; kort o. glest hår. o. körtelhåriga; blr vanl. ensamma.
 b. Stj. ensidigt hårig; nedersta foderfliken ej nående båtens krökning; 211, 2, 1. **spinósa**
 bb. Stj. runt om hårig; nedersta foderfl. nående båt:s krökn.; 211, 3, 2. **repens**
- aa. Långt o. mjukt klubbhårig, utan tornar; blr vanl. parvis; 211, 4, 3. **arvénsis**

1. **O. spinósa** L. (*O. campéstris* Koch). **Busktörne**. Stj. 3—5 dm h., trähård, m. seg, uppstig.; småbl. smalt avl., 3—5 mm br.; segel rosa, övriga kronbl. vita. 2 7, 8. Torra betesmarker, Sk., Gtl., täml. sälls.

2. **O. repens** L. **Puktörne**. Lik nr 1, men med underjord. utlöpare o. stj. stund. ligg., rotsläende; småbl. äggr. ell. brett avl., trub. Torräng., hed., kusttrakterna, Sk.-Boh. o. Uppl., Mpd, Öl., Gtl., i s. landsk. flerest. ymnig.

⊃ *O. repens* × *spinósa*, m. sälls.

3. **O. arvénsis** L. (*O. hircína* Jacq.). **Stallört**. Lik de föreg., men skild gm beklädnaden, klibbig, illaluktande. Torräng., åkerkanter, Sk.—Vrml. o. Uppl., Jtl., Öl., Gtl., mindre allm.

5. **Phaséolus** L. 210, 4.

P. vulgáris L. **Bönor**. Odl. i två former: 1. *commúnis* Aschers., *Stångbönor*, högt slingrande, kronbl. mest vita; 2. *nanus* L., *Krypbönor*, *Bruna bönor*, låg, uppr., 3—5 dm, kronbl. vita ell. violetteröda; blott heta somrar ngn gng självsädd. (Sydamer.)

6. **Medicágo** L.

- a. Balja skärformigt krökt i vid båge (mittöppning vid); 210, 3.
- b. Kronbl. violblå 1. **satíva**
bb. » gula 2. **falcáta**
- aa. Balja krökt med trång mittöppning; kr. gula.
- b. Balja njurform., blott i spetsen kort inrullad, 3 mm l., nätådrig; 211, 5, 3. **lupulína**
- bb. D:o snäckformigt vriden, täckt av grova borst.
- c. Balja 5 mm br. (utom borsten); borst utspärr., krokuddiga; båda bladsida håriga 4. **mínima**
- cc. Balja 1 cm br.; bl. ovan kala.
- d. Småbl. omvänt hjärtl. ell. triangulära med svartrod mittfläck; borst åtböjda, ej krokuddiga 5. **arábica**
- dd. Småbl. omv. äggr. utan fläck; borst utspärr., krokuddiga 6. **hispida**

1. **M. satíva** L. **Lusérn, Blåsmäre**. 3—7 dm h., uppr.; småbl. kilformigt omvänt äggr.; klasar avl.; balja snäcklikt krökt. 2 7, 8. Torräng., bankar, vägkant., förvild. från lusernåkrar ell. införd med gräsfrö o. d., Sk.—Uppl., Gtl.; odl. som foderväxt.

2. **M. falcáta** L. **Svensklusérn**. 2—4 dm h., uppstig.; småbl. smalt kilform.; klasar rundade; balja halvmånform. krökt ell. näst.

rak. 2 6—8. Back., hed., väg- o. åkerkant., Sk.—Uppl.(—Vb.), Öl., Gtl., flerest. ymnig, flerest. felande.

3. **M. lupulina** L. **Humlesmäre**. Stj. 2—5 dm l., liggande; blr 2—3 mm l.; balja slutl. svart. ☉☉ 6—9. Väg- o. åkerkanter, odl. jord, Sk.—Nrl., Öl., Gtl., täml. allm.; Vb., barlast.

4. **M. minima** Desr. **Tagg-snäckväppling**. 1—2 dm h., uppr. ell. nedböjd; bl. o. blr som nr 3; balja klotrund. ☉ 6, 7. Sand, hedar, Sk., Hall., Öl., Gtl., sälls.

5. **M. arabica** All. (*M. maculata* Sibth.) 2(—4) dm h.; blr 4—5 mm l.; balja kort cylindr., avrundad, vindlingar 4—7. ☉. Odl. jord, tomter, hamnar, tillfällig (Or., s. Eur.).

6. **M. hispida** Gärtner. Lik nr 5 till gestalt o. storl.; balja kortare, skivformigt nedtryckt, vindl. 2—6. Som nr 5.

7. **Melilotus** Hill.

a. Kronbl. gula.

b. Blr 5—7 mm l.; stipl. sylrika, helbräddade.

c. Balja nätådrig, finhårig, svart; **211**, 7, . . . 1. **altissimus**
cc. » tvärnervig, kal, gulbrun; **211**, 8, . . . 2. **officinális**

bb. Blr 2—3 mm l.; stipl. m. e. m. tandade; balja svagt nätådrig.

c. Balja 5—6 mm l., mörkbrun ell. svart;

211, 6, 5. **dentatus**

cc. Balja 2—3 mm l., ljusbrun 6. **indicus**

aa. Kronbl. vita.

b. Blr 4—5 mm l.; balja omkr. 3 mm l. 3. **albus**

bb. » 3—3,5 mm l.; balja 5 mm l. 4. **vólgicus**

1. **M. altissimus** Thuill. (*M. officinális* Willd., ej Desr.). **Sötväppling, Honungsklöver**. Ända till 1,5—2 m h., upprät, upprätt grenig; småbl. 2—3 cm l.; klasar till 1 dm l.; balja 6 mm; kumarinluktande som de följande. ☉☉ 7, 8. Vid städer, hamnar, lossningsplatser, Sk.—Nrl., Öl., mindre allm.

2. **M. officinális** Desr. hos Lam. (ej Willd.; *M. arvensis* Wallr.; *M. petitpierreanus* Willd.). **Sötväppling**. Lik nr 1; kronbl. stund. gulvita; balja 3 mm l. Som nr 1 (även Gtl.), men sällsynt.

3. **M. albus** Desr. **Vitsötväppling**. Ända till 2 m h., lik de föreg. till gestalt; balja nätådrigt rynkig, kal, mörkbrun. Som nr 2 (till Lpl.).

4. **M. vólgicus** Poir. (*M. ruthenicus* M. B.). Lik nr 3, men övre bl:s småbl. jämbreda, klasar m. glesa, blr smärre, blomsk. hårfina. Lossningsplatser, tillfäll. (S. Ryssl.)

5. *M. dentatus* Pers. **Strandsötväppling**. Lik nr 1 o. 2, men småbl. större, till 5 cm l., stipl. från bred, fliktand. bas lans., 1—1,5 cm l., tandade, blr små. ☉☉ 7, 8. Strandäng. i v. Sk., sälls.

6. *M. indicus* All. Omkr. 0,5 m h., spensl.; stipl. nedtill 1—2-tand.; klasar täta. ☉. Barlast o. d., tillfäll. (S. Eur. o. andra varmare länder.)

8. *Trifolium* L. Klöver, Väppling.

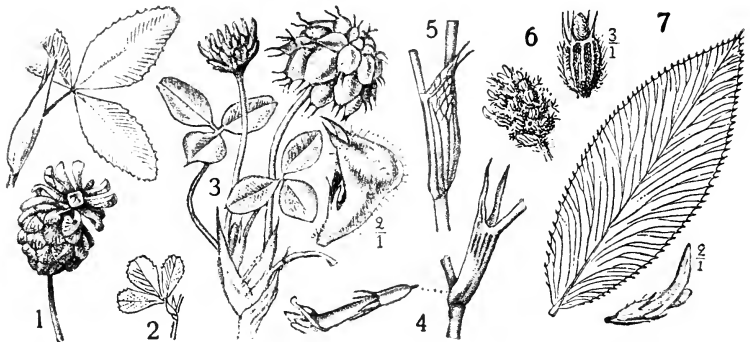

Fig. 212. *Trifolium* 1 *agrarium* (bl. o. huvud), 2 *dubium*, 3 *fragiferum*, 4 *medium* (blma o. stipler), 5 *pratense* (stipl.), 6 *striatum* (huvud o. foder), 7 *montanum* (bl. o. blma).

- a. Kronor gula ell. bruna; småbl:s sidonerver i allm. ogrenade. ☉ ell. ☉☉.
- b. Kr. tidigt mörkbruna; de 3 nedre foderflik. långhåriga 1. **spadiceum**
- bb. Kr. gula, slutl. blekbruna; foderflik. kala.
- c. Småbl. äggr., näst. oskaft.; stipl. 1—2 cm l., lans., till 5—10 mm:s längd vid vuxna skaftet; stift av baljans längd; **212**, 1, 2. **agrarium**
- cc. Småbl. kilformigt omvänt äggr., det mell. tydl. skaftat; stipl. 2—3 mm l., äggr. med smal spets; stift flera ggr kortare än baljan.
- d. Seglet finstrimmigt veckat 3. **procumbens**
- dd. D:o ostrimmat; **212**, 2, 4. **dubium**
- aa. Kronor vita ell. röda; småbl:s sidonerver greniga.
- b. Stj. liggstam, rotsläende vid lederna; bladsk. o. huvudskaft långa, uppräta; **2**.
- c. Foder tillväxande o. uppblåst efter blom-

- ningen; ett flerbladigt svepe under huvudet; **212**, 3, 5. **fragiferum**
- cc. Foder ej förändrat efter blomn.; intet svepe 6. **repens**
- bb. Med upprät ell. uppstig. stjälk.
- c. Krona rödlätt, liten, ej ell. knappt utskjut. ur det håriga fodret; ☉☉.
- d. Småbl. Brett omvänt äggr.; fodermynning med en ringformig list; **212**, 6, 9. **striatum**
- dd. D:o smalt lans.; foder utan ring 10. **arvense**
- cc. Kr. långt utskjutande ur fodret.
- d. Blr med korta skaft o. små skärmb.; kronor vita; **21**.
- e. Foder kalt, bl. äggr., trubb. 7. **hybridum**
- ee. » hårigt, bl. elliptiskt lans., spets., **212**, 7, 8. **montanum**
- dd. Blr utan skaft o. skärmb.
- e. Kr. rosen- ell. purpurröda; huvud rundat; **21**.
- f. Småbl. brett äggr. med gråvit mittfläck; stiplernas fria del äggrunt triangulär, tvärt uddspetsig; foderrör hårigt; **212**, 5, 11. **pratense**
- ff. D:o lans., mörkare gröna; stipl: fria del jämbrett lans.; foderrör kalt; **212**, 4, 13. **medium**
- ee. Kr. blod- ell. krapproda; huvud slutl. cylindr., omkr. 5 em l., 2 em br.; ☉ 12. **incarnatum**

1. **T. spadicum** L. **Brunklöver**. 2—3 dm h., uppr. ☉☉
6—8. Åker- o. vägkanter o. annan ängsmark, mell. Sv. (till Vb.), Öl., ej. allm., ofta tillfällig.

2. **T. agrarium** L. (*T. strepens* Cr.). **Gullklöver**. 2—3 dm h., täml. kraftig, vanl. uppr. ☉☉(☉☉) 7, 8. Back., trädor, vallar, Sk.—Dlr. o. Äng., Öl., Gtl., mindre allm., stund. med gräsfrö.

3. **T. procumbens** L. (*T. campéstre* Schreb.). **Liggklöver**. Lik nr 2, men spenslig, ofta nedtryckt ell. uppstig. ☉☉ 6—8, f. ö. som nr 2, men sällsyntare.

4. **T. dubium** Sibth. (*T. filiförme* L., delvis; *T. minus* Sm.). **Trådklöver**. Lik nr 3, men finare och huvud smärre, 3—12-blmga, kr. blekgula. ☉☉ 5—7. Torr mark som de föreg., Sk.—Boh. o. Sm., Öl., Gtl., täml. sälls.

5. **T. fragiferum** L. **Blås-, Smultronklöver**. Stj. 1—3 dm l.;

huvudskäft 5—15 cm l.; blr 5—6 mm, kronbl. rödlätta. 7, 8. Strandäng., mest vid havet, Sk.—Boh. o. Uppl., Mpd, Öl., Gtl., täml. sälls.

6. **T. repens** L. **Vitklöver.** Till gestalt o. storl. lik nr 5, men m. växl. efter lokalen; blr nära 1 cm l., kr. vita, stund. grön-ell. rödakt., efter blomm. svartbruna. 6—8. Äng., även fukt., vägkant., trädor, hela landet allm.

7. **T. hybridum** L. **Alsikeklöver.** 2—4 dm h. ell. mera, mängstjälkig; blr som nr 6, men huvud kortskaft. 7, 8. Äng., trädor, Sk.—Nrl. o. Vb., Öl., Gtl., allm.; odl. som foderväxt.

8. **T. montanum** L. **Backklöver.** Stj. flera, 2—3 dm h.; jordstam tjoekt pelarformig; kronbl. gulakt. vita, seglet smalt, spetsigt. 7, 8. Back., Sk.—s. Nrl., Öl., Gtl., mindre allm.

9. **T. striatum** L. **Strimklöver.** 1—3 dm h., grenig nedifran, mjukhårig; småbl. omkr. 1 cm l.; huvud oskaftade, äggform. 6, 7. Torräng., sälls., Sk., n. Hall., Bl. s.-ö. Sm., Öl.

10. **T. arvense** L. **Harklöver.** 1—2 dm h., spensl., gråluden; huvud avl. till cylindr., gräröda, mjukt laughår. 6, 7. Back., hed., sandmark, Sk.—s. Nrl., Öl., Gtl., täml. allm.

11. **T. pratense** L. **Rödklöver.** 2—4 dm h. (odl. form. högre). 5—10. Torr ängsmark, hela landet allm. — M. växl. till storl., grovlek, hårlighet; var. *spontanum* Willk., vildväx., hög, spensl., täthår., på mager jord o. i fjälltr. lågväxt; var. *sativum* Schreb., näst. kal, stj. pipig, odlingsform; var. *americanum* Harz, stor o. grov, utspärr. styvhår., odlingsf. från Nordamer., stund. självsådd.

12. **T. incarnatum** L. **Blodklöver.** 2—4 dm h., närmast lik nr 11 (utom blomställn.). Odl. o. stund. självsådd. (Mell. o. s. Eur.)

13. **T. medium** (L., blott namnet) Huds. **Skogsklöver.** Lik nr 11, men stj:r spensligare, talrikare, näst. mattlikt hopade, huvud större, mörkare röda. 6, 7. Lundäng., skogsbyn, Sk.—Nrl., Öl., Gtl., allm.

9. **Anthyllis** L. 210, 6.

A. vulneraria L. **Harvåppling.** 1—3 dm h., vanl. bladig vid basen; kr. vanl. ljusgul. 2 6, 7. Torr ängs- o. hedmark, även odl. jord, Sk.—Nrl., mindre allm.; Öl., Gtl. allm.; n. Sv. sälls. — Var. till storl. o. gestalt samt blomfärgen: vit (f. *alba* L.), vitgul (f. *ochroleuca* Fr.), gulröd (f. *coccinea* L.), köttröd (f. *carnea*), svartröd (f. *atropurpurea*); dessa färgf:r på Öl. o. Gtl.

10. Lotus L.

1. **L. corniculatus** L. Käringtand. 210, 5. Stj: r talr., uppstig., 1—2 dm h.; stipl. äggr., småbl. omvänt äggr.; blr i flock; kr. mörkgul, stund. rödstrimmig. 2 6, 7. Back., hed., sandmark. Sk. —Lpl., Öl., Gtl., allm. — var. 4 dm h., uppr., storblmg.

2. **L. uliginosus** Schk. Stor käringtand. 2—7 dm h., vanl. upprät. flock. rikblmg, foderflik: s toppar utåtkrökta i knoppen: f. ö. som nr 1. 2 6—8. Fukt. mark, strandsnår, sydl. landsk., Öl., Gtl., sälls.

3. **L. tenuis** W. K. (*L. tenuifolius* [L.] Rehb.). Smalbladig käringtand. Skild från de föreg. gm lansettl. stipl. o. småbl.; stj. flera, 2—3 dm h., spensl.; båtens mittstycke m. bredare än vingarna. 2 7, 8. Havsstrandsäng., Sk., Hall., s.-ö. Sm., täml. sälls.

11. Tetragonolobus Scop.

T. siliquosus Roth (*Lotus s. L.*). Klöverärt. Stj. 1—2(—3) dm l., uppstig.; bl. köttiga, ljus blågröna; blr ensma, omkr. 25 mm l., kr. ljusgul. 2 6, 7. Havsstr., Sk., Bl., ö. Sm., Öl., Gtl., täml. allm.

12. Astragalus (L.) DC.

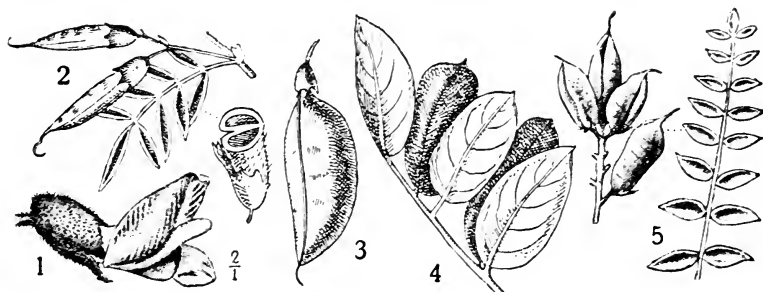

Fig. 213. 1 *Astragalus oroboides*, 2 *arenarius* (med balja i tvärsnitt), 3 *penduliflorus* (balja), 4 *frigidus*, 5 *Oxytropis campestris*.

- a. Balja på längden 2-rummig. 213, 2.
 b. Krona gulaktig; balja kal 1. **glycyphyllus**
 bb. > violett; balja hårig.
 c. Stipl. hopvuxna.
 d. Bl. under glansigt gråludna; klase gles, 3—8-blmg; 213, 2, 2. **arenarius**
 dd. Bl. under gröna; klase rund, tät, mer än 10-blmg 3. **danicus**

- cc. Stipl. äggr., åtskilda.
 d. Båten av vingarnas längd; **210**, 7, . . . 4. **alpinus**
 dd. Båten kortare än vingarna; **213**, 1, . . . 5. **oroboïdes**
 aa. Balja enrummig, svarthårig, uppblåst; kr. gul.
 b. Stipl. äggr.; bl. 3—5-pariga; **213**, 4, 6. **frigidus**
 bb. > jämnbr. lans.; bl. 8—10-par.; **213**, 3, 7. **penduliflorus**

1. **A. glycyphýllus** L. **Backsöta**. Omkr. 1 m h. ell. mera, stund. ligg.; bl. 3—7-par., småbl. äggr., 2—4 cm l.; blr 12—15 mm l. **2** 6, 7. Lund., ekback., Sk.—Jtl. o. Mpd, mindre allm.

2. **A. arenárius** L. **Sandkloärt**. Stj. flera, 1—3 dm h., vitludna, uppstig.; kr. rödviol. **2** 6, 7. Flygsand, Sk., s. o. ö. kusten flerest.; även vid hamnar tillfäll., Gtl., Mpd.

3. **A. dánicus** Retz. **Strandkloärt**. Stj. som föreg.; småbl. tätsitt., smalt äggr.; kr. blåviol. **2** 6, 7. Havsstrandsäng., s. Sk., Kalm., Gtl., m. sälls.

4. **A. alpinus** L. **Fjällkloärt**. Stj. flera, 1—2(—4) dm h., nedtryckta, uppstig.; bl. 6—12-par.; kr. rödviol. o. vit, symmetrisk; balja på ur fodret utskjut. skaft. **2** 6, 7. Gräsmark i fjälltr., n. Hls.—T. lpmk, täml. allm. — var. *dilatatus* Norm., foder o. balja vitgult håriga (hos huvudform. svarthår); Jtl. — var. *arcticus* Sondén, småbl. smärre, tätare, mörkgröna; fod. svartgrönt; krona mörkt blåviol.; T. lpmk.

5. **A. oroboïdes** Horn. **Vippkloärt**. Lik föreg., men bl. blott 5—7-par.; kr. violblå, osymmetr. gm vingarnas olika ställu.; balja till hälften innesluten i fodret. Som nr 4, Hrj.—L. lpmk, sälls.

6. **A. frigidus** Bunge (*Phaca frígida* L.). **Fjällvicker**. 1—3 dm h., uppr., enkel; blr 12—15 mm l. **2** 7, 8. Hrj.—Lpl., fjällsluttn., sälls.

7. **A. penduliflorus** Lam. **Smällvedel**. 3—5 dm h., grenig; blr omkr. 1 cm l. **2** 7. Skogsback., hagmark, n. Dlr., Jtl., Mpd, m. sälls.

13. *Oxytropis* DC.

1. **O. pilösa** DC. (*Astrag. p:us* L.). **Luddkloärt**. Stj. bladig, 1—2(—3) dm h., mjukt vithårig; kr. ljusgul; balja vitluden. **2** 6, 7. Hed., sandfält, ö. Sm., Ög., Gtl., täml. sälls.

2. **O. campéstris** DC. (*Astr. c. L.*). **Fältkloärt**. **213**, 5. Lik föreg., men stj. bladlös (stängel); balja kort mörkhårig. Som föreg., Sm., Öl., Gtl., sälls.

3. **O. lappónica** Gay (Phaca l. Wg). **Lappkloärt.** Stj. 5—15 cm h., bladig; kr. violett. 2 7, 8. Back., stenig mark i fjälltr., Hrj., n. Lpl.. sälls.

14. **Ornithopus** L.

1. **O. perpusillus** L. **Klovicker.** Vanl. 1—2 dm h., m. spensl.; bl. 6—12-par., småbl. 2—5 mm l.; blr 4—6 mm l. i floek; kr. blekröd med gulakt. segel o. båt; baljor 2 cm l., krökta. ☉ 6, 7. S. Sk. (Kalmartrakt. förr), sand. mark nära havet, m. sälls.

2. **O. sativus** Brot. **Serradélla.** Lik föreg. men större; blr dubb. större. ☉. Odl. som foderväxt, stund. förvild.

15. **Coronilla** L. 210, 8.

C. émerus L. **Kronärt.** Spensl., fågrenig buske, 0,5—1 m h.; bl. 3—4-par.; kr. gul; balja 5—8 cm l. Kalkstensberg, Öl., Gtl., sälls.

16. **Onobrychis** Hill. 210, 9.

O. viciifolia Scop. (*O. sativa* Lam.). **Esparsett.** Omkr. 0,5 m h., uppr.; bl. 8—12-par.; kr. rosenröd; balja halveirkelform., platt. 7 mm l., nätådrig, småtornig. 2 6, 7. Ängsmark, s. Sv. till Sthlm. Gtl., sälls.; förr odl. som foderväxt.

17. **Vicia** L.

a. Blr i långskaftade klasar.

b. Bl. 3—5-pariga.

c. Småbl. breda, blr 1—2 cm l.

d. Kronbl. gulgröna; småbl. brett hjärtlikt äggr.; 214, 3,

3. **pisiformis**

dd. D:o purpurröda; småbl. äggr.; 214, 4,

4. **dumetorum**

cc. Småbl. små, smala; blr 5—6 mm l.;

214, 2,

2. **tetrasperma**

bb. Bl. 5—mångpariga.

c. Klasar 3—5-blmga; blr omkr. 5 mm l.;

214, 1,

1. **hirsuta**

cc. D:o rikblmga; blr 1—2 cm l.

d. Stipl. mångflikiga; 214, 5,

5. **silvatica**

dd. » helbräddade.

e. Stift plattat från ryggen; 215, 1,

6. **cassubica**

ee. » plattat från sidorna.

f. Seglets skaft ej längre än skivan; örten småhårig.

g. Skaftet av skivans längd;

215, 3,

7. **cracca**

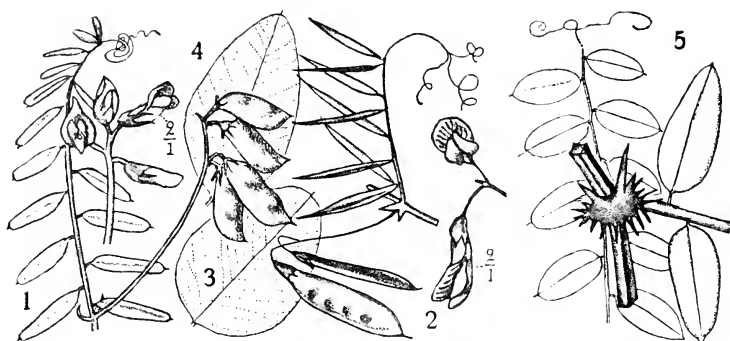

Fig. 214. *Vicia* 1 *hirsuta* (blr förstor.), 2 *tetrasperma* (d:o), 3 *pisiformis*, 4 *dumetorum*, 5 *silvatica*.

- gr. Skaftet av skivans halva längd 8. **tenuifolia**
 ff. Skaftet dubb. så l. som skivan;
 örten mjukluden; 215, 4, 9. **villösa**
 aa. Blr i kortskaft. klase, 2—5-blmg, ell. ensamma.
 b. Bl. med grenigt klänge.
 c. Blr 3—5; småbl. smalare mot spetsen
 (äggr.) 10. **sépium**
 cc. Blr ensma ell. parvisa; småbl. omvänt
 äggr. (ell. delvis jämnbr.).
 d. Blr 2 cm l.; bl. 5—7-par.; alla små-
 bl. kilformigt omvänt äggr. 11. **sativa**
 dd. Blr knappt 1,5 cm l.; bl. 1—5-par., de
 övres småbl. jämnbr. 12. **angustifolia**
 bb. Bl. med ogrenat klänge ell. kort udd.
 c. Liten, spensl.; blr små, ensma; kr. röd-
 viol.; 215, 6, 13. **lathyroides**
 cc. Hög, tjockstjälkig; blr 2—5; kr. stor, vit, med
 svart fläck på vingarna 14. **faba**

1. **V. hirsuta** S. F. Gray (Ervum h:um L.). **Duvlinser**. Vanl. 2—4 dm h., klängeklättrare som de följ., spensl., vanl. hårig; kr. blåvit; balja slutl. svart. ☉ 6—8. Back., åkr., Sk.—Vb. o. s. Lpl., täml. allm.

2. **V. tetrasperma** Schreb. (Erv. t:m L.). **Sparvlinser**. Lik föreg., men kal; kr. blekviol., balja slutl. gulbrun. Som föreg., Sk.—Dlr. o. Gstr., Öl., Gtl., mindre allm.

3. **V. pisiformis** L. **Ärtvicker**. Ända till 2 m h. klängväxt; klasar tätt mångblmga; balja 3—4 cm l. 2 7. Lund., n. Sm., Ög., n.-v. Vg., sälls.

4. **V. dumetorum** L. **Buskvicker.** Till örten lik nr 3; klasar glesa, 6—8-blmga; balja 5 cm l. 2 7. Lund., s. Sk., ö. Sm., Hall., Ög.—Sthlm, sälls.

5. **V. silvatica** L. **Skogsvicker.** 1—2 m högt klängande, ell. ligg., slak, mjuk, kal; kr. vit, violettadrig; balja svartbrun, 3 cm l. 2 4 6—8. Lundäng., skogsbryn, Sk.—Jtl. o. Vb., mindre allm.

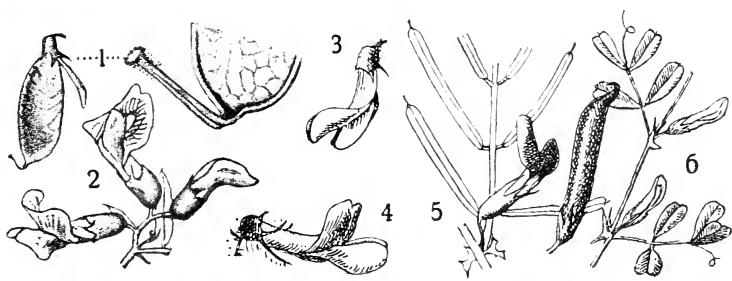

Fig. 215. *Vicia* 1 *cassubica* (baljan; stiftet förstorat), 2 *sepium*, 3 *cracca*, 4 *villosa*, 5 *angustifolia*, 6 *lathyroides* (med balja).

6. **V. cassubica** L. **Backvicker.** Vanl. 3—5 dm h., täml. styv, upprät; bl. 8—12-par., småbl. avl. till smalt äggr.; segel violblått; utvänd. purpurr., vingar blekt blåviol. båt vit; balja brun. 2 4 6—8. Torräng., lund., Sk.—Dls. o. Uppl., Öl., Gtl., täml. sälls.

7. **V. cracca** L. **Kråkvicker.** Oftast 3—5 dm h. (ända till 1 m), slak, grågrön; bl. 7—10-par.; kr. blåviol; balja ljusbrun. 2 4 6—8. Äng., åkr., näst. hela landet allm.

8. **V. tenuifolia** Roth. **Snårvicker.** Lik nr 7, men större o. grövre, styvare, ngt strävårig; bl. ända till 15-par., småbl. smalt lans., spetsiga. Äng., snårmark., Sk., Ög., Göteb., Öl., Gtl., täml. sälls.

9. **V. villosa** Roth. **Luddvicker.** Lik nr 7, men större, och särsk. stj:n näst. ulligt hårig, bl. omkr. 8-par., blr längre. ☉. Åkr., Sk.—Nrl., Öl., Gtl., täml. allm.

10. **V. sepium** L. **Häckvicker.** 3—5 dm h., mörkgrön, kal; bl. —8-par.; seg. blekt rödviol, vingar blåviol. 2 4 6, 7. Äng., skugg. ställ., Sk.—Vb. o. Jtl., Öl., Gtl., allm.

11. **V. sativa** L. **Vicker, Fodervicker.** 3—6 dm h., rent grön; seglet rosenrött, ving. mörkröda; balja gulbrun. ☉☉ 7, 8. Allm. odl., ofta självsådd, Sk.—Vb., Öl., Gtl.

12. **V. angustifolia** Reichard (V. sat. var. a. L.). **Sommarvicker.** Lik nr 11 men mindre, 2—3 dm h.; kr. mera enfärg. rosenröd; balja svart. ☉☉ 6—8. Odl. jord, åkr., back., Sk.—Vb., Öl., Gtl. — var. *Bobártii* (Forst., som art) Koch, **215**, 5, övre bl: s småbl. smalt jämnbr., spetsiga.

13. **V. lathyroides** L. **Vårvicker.** 1—1,5 dm h., spensl., uppr.; balja svart. ☉(☉) 4—6. Back., hedmark, Sk.—Vg. o. Uppl., Öl., Gtl., täml. sälls.

14. **V. faba** L. **Bondbönor.** Allm. odl., stund. självsädd, även på avfallshögar, ända upp i Lpl. (Orienten.)

18. **Lens** Moench.

L. esculénta Moench. (Ervum lens L.). **Linser.** 2—3 dm h., uppr.; bl. 6—7-par. med ogrenat klänge; kr. blekblå; balja platt, romboidisk; frön platta, kretsrunda. ☉ 6, 7. Odl. för fröna o. ofta självsädd ell. tillfäll. införd. (Or.)

19. **Láthyrus** L.

- a. Bl. med klänge i spetsen.
- b. Med 1—3(—5) par småblad; blr i klase.
- c. Stj. starkt plattad genom 2 tunna kölar.
- d. Även bladskaft kölade o. plattade; segel rosenrött.
- e. Alla bl. 1-pariga; nedersta foderfliken ej längre än foderröret . . . 1. **silvéstris**
- cc. Nedre bl. 1-par., övre 2-par.; nedersta foderfliken längre än röret . . . 2. **heterophýllus**
- dd. Bladskaft ej kölade; segel mörkviolett . . . 3. **palústris**
- cc. Stj. ej kölad, men svagt 3—4-kantig.
- d. Bl. 3—5-par.; segel mörkrött, ving. o. båt violetta 4. **maritimus**
- dd. Bl. 1-pariga.
- e. Kr. röd.
- f. Småbl. smalt omvänt äggr., trubb. 5. **tuberósus**
- ff. D:o smalt lans., smalspetsade 6. **spháericus**
- cc. Kr. gul 7. **praténsis**
- bb. Småbl. felande; bladet består av 2 stora äggr., spjutlika stipler o. långt klänge; blr ensamma i bladvinkl:a 8. **áphaca**
- aa. Bl. med en kort udd i klängets ställe (*Órobos* L.).
- b. Stj. o. bladskaft plattade, kölade; bl. 2—3-par. 9. **montánus**
- bb. D:o ej plattade.
- c. Bl. 4—8-par., småbl. elliptiska 10. **niger**
- cc. » oftast 3-par., småbl. triangulärt äggr. 11. **vernus**

1. **L. silvéstris** L. **Backvial.** 1—2 m h., klängande; småbl. smalt lans., 1(—2) dm l., spetsiga. **2** 7, 8. Skogs- o. ängsback., Sk.—Nrl., Öl., täml. sälls. — var. *platyphyllus* (Retz.) Wg, bl. brett lans., 3—4 cm br.; var. *ensifolius* Buek, bl. jämbrett lans.

2. **L. heterophýllus** L. **Lundvial.** Lik nr 1, men vanl. högre o. grövre; småbl. i allm. mindre, 0,5—1,5 dm l. Som nr 1, s. Sv. till Boh. o. Nr., sälls.

3. **L. palústris** L. **Kärrvial.** Omkr. 0,5(—1) m h.; småbl. smalt lans., 3—5 cm l. **2** 7, 8. Vätäng., stränd., Sk.—Dlr. o. n. Vb., Öl., Gtl., mindre allm.

4. **L. marítimus** Bigelow (*Pisum m:m* L.). **Strandärt.** 3—5 (—7) dm h.; småbl. brett omvänt äggr., trub. med udd. **2** 7, 8. Sand. havsstränd., Sk., Boh., Sdml.—Vb., Öl., Gotska Sandön, sälls.

5. **L. tuberósus** L. **Knölvial.** 0,5—1 m h.; småbl. ellipt. ell. smalt omvänt äggr., trub. med udd; kr. rosenröd. **2** 7, 8. Odl. jord, åkr., förvild. ur gamla odlingar, Sk., Ög.; kring Mäl.; Gtl.; sälls.

6. **L. sphæricus** Retz. **Vårvial.** 1—3 dm h.; småbl. 3—5 cm l.; klänget ogrenat eller ersatt av en udd; kr. tegelröd. ☉ 4—6. Sk., Kullen, m. sälls., ängsbackar.

7. **L. praténsis** L. **Gulvial.** 3—5(—8) dm h.; småbl. brett lans., 2—3 cm l.; kr. blekgul, säll. höggul. **2** 6—8. Äng., Sk.—Jtl., Vb., P. lpmk, Öl., Gtl., allm.

8. **L. áphaca** L. 2—5 dm h.; kr. gul. ☉. Barlastplatser, tillfall. (S. Eur.)

9. **L. montánus** Bernh. (*Órobus tuberósus* L.). **Gökärt, Gökmat.** Omkr. 2 dm h., småbl. avl. ell. lans., under blågrå; kr. purpurröd, snart blåaktig. **2** 5, 6. Äng., lund., Sk.—Dlr. o. Äng., Öl., Gtl., allm. — var. *tenuifolius* (Roth) Gareke, småbl. jämnbr.

10. **L. niger** Bernh. (*Órobus niger* L.). **Vippärt.** 5—8 dm h., utspärr. grenig; småbl. 2—3 cm l., under blågrå; kr. som föreg. **2** 6, 7. Lund., Sk.—Dlr. o. s. Nrl., Öl., Gtl., täml. sälls.

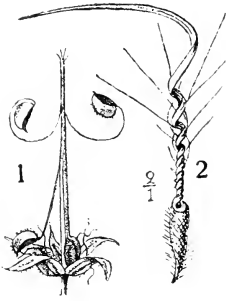
11. **L. vernus** Bernh. (*Órobus v.* L.). **Vårärt.** 2—4 dm h.; småbl. under gröna, 5—7 cm l.; kr. som föreg. **2** 5, 6. Lund., Sk.—Nrl., Öl., Gtl., i sydl. Sv. mindre allm., f. ö. sälls.

20. **Pisum** L.

1. **P. satívum** L. **Ärter.** Kr. vit; frön klotr., gula ell. gröna. Allm. odl., ofta självsådd ell. förvild. i åkr.

2. *P. arvense* L. **Gråärter, Pelusker.** Segel blekviol., ving. mörkröda; frön kantiga, brun- ell. gröngra, mörkfläckiga. Som föreg.

Familj **Geraniaceæ.** Sid. 24.

- a. Frukten 5 delfrukter båg-
böjda (i de flesta fall utslun-
gande fröet), **216, 1**; bl. hand-
flikiga **1. Geranium**
aa. D:o skruvformiga, hygrosko-
piska, omslut. fröet, **216, 2**;
bl. parbladiga **2. Erodium**

Fig. 216. 1 *Geranium silvaticum* (blma i fruktuogvad),
2 *Erodium cicutarium* (delfrukt).

1. **Geranium** (L.) L'Hér.

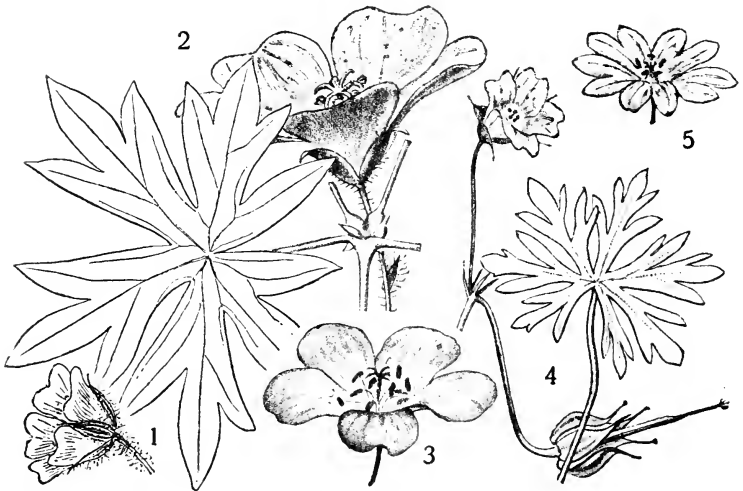

Fig. 217. *Geranium* 1 *bohemicum*, 2 *sanguineum*, 3 *silvaticum*, 4 *columbinum*,
5 *pyrenaicum*.

- a. Foderbl. utstående under blomn., **216, 1, 217, 2**;
kronbl. kortskaftade.
b. Kronbl. m. längre än foderbl; kr. 2—3(—4)
cm br. **24**.
c. Kronbl. hela, i spets. rund. ell. urnupna.

- d. Blr ensma på långt skaft; kr. 3(—4)
cm br.; **217, 2**, 1. **sanguineum**
- dd. Blr parvisa (ell. flera).
e. Delfrukt:s skena tvärrykig; stj.
utan körtelhår; kr. platt 3. **phaeum**
- ee. D:o slät; kr. skålförmig.
f. Utan körtelhår; fruktskaft ned-
böjda 4. **palustre**
- ff. Körtelhåriga.
g. Blomsk. alltid uppräta; **217, 3**, 5. **silvaticum**
gg. Fruktskaft nedböjda 6. **pratense**
- cc. Kronbl. 2-kluvna; **217, 5**, 7. **pyrenaicum**
- bb. Kronbl. ej ell. föga längre än fodret;¹ kr.
0,5—1,5 cm br.; ☉ ell. ☺.
- e. Kr. omkr. 1,5 cm br.; stj. klibbhårig;
217, 1, 8. **bohemicum**
- cc. Kr. högst omkr. 1 cm br.; stj. ej klibbig.
- d. Kronbl. med urnupen ell. inskuren
spets.
e. Delfr:s skena tvärrykig, kal; långt
mjukhårig ört; **218, 2**, 9. **molle**
- ee. Skena slät, hårig; småludna ell.
ngt styvhår. örter.
f. Foderbl. utan lång udd; frön
släta; **15, 4**, **218, 1**, 10. **pusillum**
- ff. D:o med lång udd; frön nät-
ådrigt gropiga.
g. Kr. omkr. 6 mm br.; blom-
sk. korta, körtelhår.; **218, 3**, 12. **dissectum**
gg. Kr. omkr. 12 mm br.; blom-
skaft m. långa, ej körtelhår.;
217, 4, 13. **columbinum**
- dd. Kronbl. i spetsen hela 11. **rotundifolium**
- aa. Foderbl. uppräta, hopstående; kronbl. lång-
skaftade.
b. Kr. 2 cm br.; stift långt utskjut., 1,5—2
cm l.; **24** 2. **macrorrhizum**
- bb. Kr. 0,5—1,5 cm br.; stift ej utskjut.; ☉ ☺.
c. Foder kalt, 5-kantigt; **218, 5**, 14. **lucidum**
- cc. Fod. körtelhårigt, trint; **218, 4**, 15. **robertianum**

1. **G. sanguineum** L. **Blodnäva**. Vanl. 2—4 dm h., utspärr. grenig; bl. motsatta, täml. småflik.; kr. purpuröd. 6—8. Torr, klippig lund- o. ängsmark, Sk.—Dlr. o. Nrl., mindre allm.

¹ Jfr även Geran. silvaticum, honliga blr.

Fig. 218. 1 *Geranium pusillum*, 2 *molle*, 3 *dissectum*, 4 *robertianum*, 5 *lucidum*, 6 *Erodium cicutarium*.

2. **G. macrorrhizum** L. Omkr. 3 dm h., täml. grov; bl. motsatta, bredflik. som nr 5; foderbl. rundat ellipt., röda, med lång udd; kr. mörkröd. 6, 7. Stund. planter. som prydnadsv., tillfäll. förvild.

3. **G. phæum** L. **Brunnäva**. 3—5 dm h.; bl. bredflik., närmast som nr 5; kronbl. svartvioletta (säll. rödviol.) med vitaktig bas. 6, 7. Sk., i gamla parker (av gammalt förvildad), sälls.

4. **G. palustre** L. **Sumpnäva**. 0,5 m ell. mera, grenar o. bladsk. långa, spensl.; stj. kantig; bl. bred- o. trubbflik., flik. föga såg. ell. inskurna; kr. stor som nr 5, purpurröd. 7. Lund., fukt mark, Sk.—Boh., sälls.

5. **G. silvaticum** L. **Skogsnäva**. 217, 3. Vanl. 3—4 dm h.; stj. trind; bl. bredflik., djupare klavna än de föreg:s, flik. spetsiga, tätt o. skarpt grovsåg.; kr. violetteröd med vit mitt, säll. vit. 6, 7 (8, 9). Lund., skugg. äng., Sk.—Lpl., Öl., Gtl. — Honliga plantor hava kronbl. föga längre än fodret.

6. **G. pratense** L. **Ängsnäva**. Omkr. 0,5 m h.; stj. trubbkant., gråluden; bl. smalare o. djupare flikade; kr. stor som nr 1, ljus violettblå. 7, 8. Lundäng. i s. Sv., sälls.; även parker (förvild.) till s. Nrl.

7. **G. pyrenaicum** Burm. **Skuggnäva**. 217, 5. Omkr. 2—3 dm h., spensligare än de föreg., vanl. uppstig. ell. nedtryckt; nedre bl. rundade, bredflik.; kr. ljus purpurr. 6—9. Odl. jord, trädgård., tomter, Sk.—Uppl., Öl., Gtl., täml. sälls.

8. **G. bohemicum** L. **Svedjenäva**. 217, 1. Vanl. 2—4 dm h., yvigt grenig; kr. blåviol., mörkådrig. 7, 8. Svedje- o. brand-

ställen i skog, ofta plötsligt uppträdande efter lång tids frånvaro och ovaraktig; även åkerkanter; ö. Sm., n.-ö. Vg.—Vrml. o. Ång., sälls.

Subsp. **deprehensum** Er. Almqu. Nedre o. mell. stjälkbl. djupare 3(—5)-flik.; småflik. få, trubbd. ell. rundade.

9. **G. molle** L. **Mjuknäva.** 218, 2. 1—2(—3) dm h., vanl. utbredd o. uppstig.; bl. rundade, djupt bredflik.; kr. mörkt rosenröd. 5—8. Back., grusmark o. d., Sk.—Uppl. o. Vrml., Öl., Gtl., mindre allm.

10. **G. pusillum** Burm. f. **Sparvnäva.** 218, 1. Lik nr 9, men vanl. uppr., mindre hårig, kr. mindre, ljusgredelin; stknpr 5. 5—9. Odl. jord, gräsplaner, tomter, Sk.—Nrl., Vb., Öl., Gtl., täml. allm.

11. **G. rotundifolium** L. Lik nr 10, men ngt större, bl. bredare, kronbl. ngt längre, mera rosenröda, med hel spets o. hårlöst skaft. Tillfäll. införd.

12. **G. dissectum** L. **Fliknäva.** 218, 3. 2—4 dm h.; bl. rundat njurl., djupt smalflik.; kr. violetteröd. 6, 7. Odl. jord, åkr., vägkant., Sk.—Boh. o. Sthlm, täml. sälls. ell. tillfäll.

13. **G. columbinum** L. **Duvnäva.** 217, 4. 2—3 dm h., spensl., utspärr. grenig; kr. ljust violetter. ell. rosenr. 6—8. Back., stenig mark, Sk.—Uppl., Öl., Gtl., mindre allm.; Vb.

14. **G. lucidum** L. **Glansnäva.** 218, 5. Oftast 2(—3) dm h., uppr., kal, glansbladig, ofta röd; kronbl. blekt rosenr., enfärg. 6—8. Skugg. bergvägg., myllrika lundar, Sk.—Uppl. o. Dls., Öl., Gtl., mindre allm.

15. **G. robertianum** L. **Stinknäva.** 218, 4. Oftast 2—3 dm h., m. yvigt grenig; mjukt o. klibb. körtelhår., fränt luktande; bl. ofta rodnande; kronbl. rosenr., vitrandiga. ⊙⊙ (⊙) 6—9. Stenig, skugg. mark, Sk.—Jtl. o. Vb., Öl., Gtl., allm.

2. **Eródium** L'Hér. 15, 3, 216, 2; sid. 12.

1. **E. cicutarium** L'Hér. (Geran. c. L.). **Skatnäva.** 218, 6. Vanl. 2—3 dm h., mjukhår., ngt klibbig; kr. purpurr. ⊙⊙ (⊙⊙) 6—9. Odl. jord, tomter, hamnar m. m., Sk.—Jtl. o. Vb., Öl., Gtl. — Var. till storl., bladrikedom, bl:s snitt m. m.

2. **E. moschatum** L'Hér. (Geran. m. L.). **Mysknäva.** 1—3 dm h., uppstig.; småbl. dubbelsåg., ej parflik.; fruktskaft blott hälften så l. som föreg:s. ⊙. Odl. jord, tillfäll. införd. (S. Eur.)

Familj **Oxalidáceæ.****Óxalis** L. 33, 3; sid. 24.

- a. Blr ensma på långt skaft fr. jordstammen . . . 1. **acetosélla**
 aa. Med bladig stjälk; kr. gul.
 b. 2 med underjordiska, köttiga utlöpare; stipl. 0;
 fruktskaft o. frukt uppräta ell. utstående . . . 2. **stricta**
 bb. ☉, stipl. små, vidvuxna skaftet; fruktsk. nedåt-
 riktat, frukt uppräta 3. **corniculáta**

1. **O. acetosélla** L. **Harsyra.** Stängl. vanl. 1—1,5 cm h.; bl. 3-fingr., småbl. brett omvänt hjärtl.; kronbl. flera ggr längre än fodret, vita, violettådriga (säll. violetta, mörkådriga; f. *coerúlea* DC., ell. rosenröda: f. *rósea* Peterm.); smak ättikartat sur. 2 5, 6. I skugga, skog, lund, hela landet, allm.

2. **O. stricta** L. 1,5—3 dm h., uppr.; blr i fåtalig flock; kronbl. 3 ggr så l. som fodret. 6—9. Odl. jord, trädgårdsland, barlast, s. o. mell. Sv. tillfäll. (Nordam.)

3. **O. corniculáta** L. Lik föreg., nedligg., nedre grenar ofta rotsläende; bl. ofta mörkt rödbruna: kronbl. knappt dubb. så l. som fodret. — Som föreg.

Familj **Lináceæ.**1. **Radióla** Hill. Sid. 9; 11, 3.

R. multiflóra Asehers. (Linum rad. L.; L. multiflórum Lam.). **Dvärglin.** Vanl. 3—5 cm h., nedifrån upprepat gaffelformigt grenad med hårfina grenar; blr m. små, kronbl. vita. ☉ 6—9. Sand, ngt fukt. mark, Sk.—Ög. o. Vrml., Öl., täml. sälls.

2. **Linum** L. Sid. 14; 17, 2.

1. **L. cathárticum** L. **Vildlin.** 219, 1. Vanl. 1—2 dm h.; bl. mots., de nedre omv. äggr., de övre avl.; kr. vit med gult svalg. ☉☉ 6, 7. Äng., mest ngt fukt., Sk.—Jtl. o. Vb., Öl., Gtl., täml. allm.

2. **L. usitatíssimum** L. **Lin, Hör.** Vanl. 6—8 dm h., enkel, bl. strödda, smalt lans.; kr. ljusblå. ☉ 7, 8. Odl. som spånadsväxt (fibrerna) o. oljeväxt (fröna), stund. självsädd, åkr., tomter, men ovaraktig.

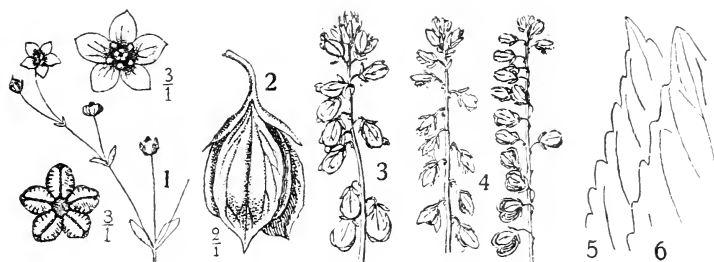

Fig. 219. 1 *Linum catharticum*, 2 *Polygala vulgare*, 3 *P. comosum*, 4 *P. amarillum*, 5 *Mercurialis perennis* (bladkant), 6 *M. annua*.

Familj Polygalaceæ L.

Polýgala L. Sid. 24; 34, 2.

- a. Nedre bl. ej i rosett, ej längre ell. bredare än de övre.
- b. Blms förblad nående över den outslagna blmn; de större foderbl. ej längre än frukten; **219, 3.** 1. *comosum*
- bb. Förbl. ej nående över blomknoppen; större foderbl. längre än frukten.
- c. Klase lång, mångblmg; nedre bl. strödda; **34, 2, 219, 2,** 2. *vulgare*
- cc. Klase kort, få-(omkr. 5-)blmg; nedre bl. delvis motsatta 3. *serpyllacea*
- aa. Nedre bl. i rosett, längre o. bredare än de övre; **219, 4,** 4. *amarillum*

1. ***P. comosum*** Sehk. **Topp-jungfrulin.** Oftast 2 dm h., spensl., uppr.; kr. kötröd, säll. vit, ännu mera säll. ljusblå. **2** 6, 7. Torräng., åkerkant., Sk.—s. Nrl., Öl., Gtl., mindre allm.

2. ***P. vulgare*** L. **Jungfrulin.** Lik föreg., men vanl. lägre, 1—1,5 dm, uppstig.; kr. mörkblå, skär (f. *carneum* Rehb.) ell. vit (f. *albidum* Chod.). **2** 6—9. Äng., skogsbryn, Sk.—Jtl. o. Mpd.

3. ***P. serpyllaceum*** Weihe (*P. depréssum* Wender.). **Hed-jungfrulin.** Lik nr 2, men lägre, vanl. ligg.; klase 1—3 cm l., slutl. undanträngd av sidoskott; bl. kortare än föreg:s, 1—1,5 cm, ngt köttiga; kr. blå. **2.** Hed., Sk., Hall., sälls.

4. ***P. amarillum*** Cr. **Sump-jungfrulin.** Vanl. 5—10 cm h.; rosettbl. omvänt äggr., trubbg.; blr små, 3—5 mm l.; kr. blå, skär ell. vit. **6, 7.** Fuktäng., Sk.—Jtl. o. Mpd, Öl., Gtl., mindre allm.

men stund. ymnig. — Innefattar: var. *uliginosum* Rehb., frukt avlång, foderbl. äggr.; var. *orbiculäre* Chod., fr. rundat omvänt hjärtl., foderbl. omvänt äggr. (219, 4).

Familj Euphorbiaceæ.

1. *Mercurialis* L. Sid. 32, 34; 44, 7, 47, 7.

1. *M. perennis* L. **Bingel.** 219, 5. 2—3 dm h., enkel; bl. lans., mörkgröna, vid torkning mörkblå, skimrande. 2 5. Lund., torr mark, Sk.—Dls. o. Uppl., Öl., Gtl., mindre allm., men på sina lokaler oftast massvis.

2. *M. annua* L. **Grenbingel.** 219, 6. 3—5 dm h., grenig; bl. smalt äggr. ell. avl., ljusgröna. ⊙ 6—9. Odl. jord, tillfäll., potatisåkr., barlasthögar. (Mell. Eur.)

2. *Euphorbia* L. Sid. 20, 26; 36, 5.

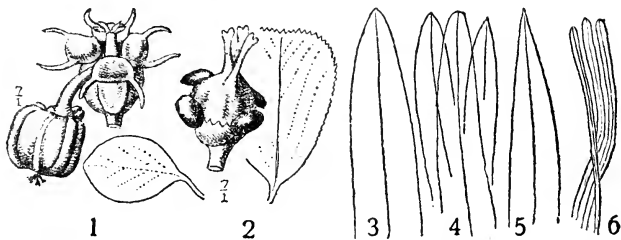

Fig. 220. *Euphorbia* 1 *peplus*, 2 *helioscopia*, 3 *salicifolia*, 4 *esula* (flera f.r), 5 *virgata* (bredaste formen), 6 *cyparissias* (stjälkbl.).

- a. Blombägarens kantskivor (körtlar) rundade, utan bihang; 220, 2.
- b. 2, högväxt; stjälkbl. avlånga, helbrädd., skärmb. äggr. ell. omvänt äggr. 1. **palústris**
- bb. ⊙, lågväxt, stjälkbl. o. skärmb. ungef. lika, kilformigt omv. äggr., finsåg. 8. **helioscopia**
- aa. D:o halvmånformiga ell. 2-hornade, 220, 1.
- b. 2, stjälkbl. smala, helbrädd., skärmb. brett hjärtl.
- c. Stjälkbl. 5—15 mm br., 220, 3—5.
- d. Bl. finludna, avlångt lans., trubbs; bägar-kantskivor halvmånformiga, utan horn; 220, 3, 2. **salicifolia**
- dd. Bl. kala; kantskivor 2-hornade.

- e. Bl. jämbrett avl., trubb., ell. jämbrett tunglika, med avsmalnande bas (stundom delvis lans.), **220**, 4, 3. **esúla**
- ee. Bl. långt o. smalt jämnbr. ell. ngt bredare nedom mitten, spetsiga, **220**, 5, 4. **virgáta**
- ee. Stjälkbl. jämbrett tungl., 2 mm br., grenbl. 1 mm br., m. tätsittande; **220**, 6, 5. **cyparissias**
- bb. ☉☉, stjälkbl. o. skärmb. ungefär lika.
- e. Bl. jämnbr. ell. lans., spetsiga. 6. **exigua**
- ee. z rundat äggr., trubb., **220**, 1, 7. **peplus**

1. **E. palústris** L. **Kärrtörel.** Störst o. grövst bland de svenska arta; 0,5—1,25 m h., uppr., rikt o. upprätt grenig; stjälkbl. 2—3 cm br., rundtrubb., under blågrå; den flocklika blomst. tät, liten i förhåll. till bladens storl. o. växtens bredd; skärmb. mörkgula. 5, 6. Kärräng., Boh., Öl., Gtl., mindre allm.

2. **E. salicifólia** Host. 5—7 dm h.; de hjärtl. skärmb. jfrlsevis små, något litet längre än sin bredd. Tillfäll. införd ell. förvild. i s. o. m. Sv.

3. **E. esúla** L. **Vargtörel.** Omkr. 5 dm h.; örtfärg gulgrön, stj. nedtill vanl. rödaktig, skärmb. gulakt., ngt bredare än sin längd; bl. m. växl. i storl., stjälkbl. 3—5(—6) cm l., 4—8 mm br., typiskt rundtrubb. med kort udd, säll. ngt spetsiga. Back., trädor, tomter, s. o. m. Sv., Öl., Gtl., sälls. — var. *salicetórum* (Jord.), stjälkbl. lans. ell. tunglikt lans., svagt spets., 1—1,5 cm br.

4. **E. virgáta** W. K. 5—7 dm ell. högre; örtfärg grön ell. grågrön, även skärmb. hos vissa fr gröna; bl. mer uppräta än hos nr 3, längre, 5—8 cm, än 3 mm, än 7—8 mm br.; har i vårt land flera varieteter. Utbredn. som nr 3.

5. **E. cyparissias** L. **Vårtörel.** 2—3 dm h., ljust gulgrön, smalbladigare sidogrenar talrika; skärmb. gula ell. purpurröda. 6—8. Kring städer o. gårdar, gamla trädgård. o. kyrkogård., av gammalt planter., förvild. på torr gräsmark; Sk.—Sthlm, Hall., Gtl.

6. **E. exigua** L. **Småtörel.** 1—2 dm h., spensl., blekgrön; bl. 1—2 cm l.; blomst. fåstrålig. 7, 8. Åkr., Sk., Vg., Boh., Uppl., Mpd m. fl. landskap; Gtl.; sälls.

7. **E. peplus** L. **Rävmjolkstörel.** 1—2(—3) dm h., spensl., upprät, mörkgrön. 7—10. Odl. jord, tomter, gator, Sk.—Vrml. o. s. Nrl., Öl., Gtl., mindre allm., men h. o. d. ymnig.

8. *E. helioscopia* L. **Revormstörel.** 2—3 dm h., tjockstjälkig; flock m. bred (1—2 dm), skärnbl. grönakt. mörkgula. 7—10. Åkr., trädg. Sk.—n. Vb., mindre allm.

Familj **Callitrichaceæ.**

Callitriche L. Sid. 26: 36, 1.

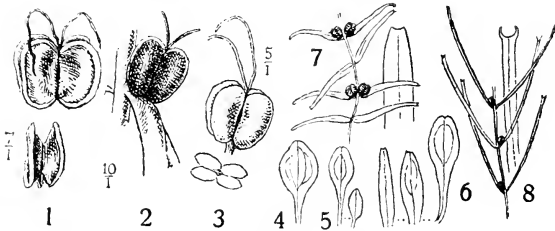

Fig. 221. *Callitriche* 1 *stagnalis* (fr.), 2 *verna*, 3 *polymorpha*, 4 *stagnalis* (bl.), 5 *verna* o. dess f. *cæspitosa*, 6 *polymorpha* (två u:bl., ett flytbl.), 7 *autumnalis*, 8 *hamulata* (med förstör. bladspets).

- a. Toppbl. i rosett (flytbl.), de övriga undervattensblad (u:bl.). I vatten.
- b. Delfrukt. tydl. hinnkantade; stiftens bas upprät; alla bl. med brett spadl. ell. rundad skiva; **221**, 1, 4, 1. **stagnális**
- bb. D:o ej ell. otydl. hinnkant.; flytbl. smalare spadlika ell. tunglika.
- c. Stiftens bas upprät; u:bl. grunt urnupna.
- d. Delfr. svartgrå, otydl. hinnkant.; stift (1—)2 mm l.; **221**, 2, 5, 2. **verna**
- dd. D:o brunakt., ej hinnkant., trubbkant.; stift omkr. 4 mm l.; **221**, 3, 6, 3. **polymórpha**
- cc. Stift från basen nedvikna, tryckta intill fr.; delfr. svartgrå, otydl. hinnkant.; u:bl. i spetsen 2-hornade; **221**, 8, 4. **hamuláta**
- aa. Ingen bladrosett; alla bl. motsatta längs stjälken.
- b. I vatten; bl. jämnbr.; stift från basen nedvikna, tryckta intill fr.
- c. Delfr. med vass kant, men ej hinnkantade; 1 frukt vid varje led; **221**, 8, 4. **hamuláta**
- cc. D:o hinnkantade; 2 fr. vid varje led; **221**, 7, 5. **autumnális**
- bb. Nedliggande på fuktig jord.
- c. Stiftens bas upprät.
- d. Delfr. tydl. hinnkant.; bl. spadl. ell. tungl. 1. **stagnális**, f.

dd. D:o ej ell. otydl. hinnkant.; bl. tungl.

ell. jämnbr.; 221, 5. 2. **verna**, f.

cc. Stift från basen nedvikna 4. **hamulåta**, f.

1. **C. stagnális** Scop. **Lonke**. I vatten 2(—3) dm l.; stj. trådsmal; bl. ljusgröna; fr. gulbrun, omkr. 1.5 mm l.; stift omkr. 3 mm. l. ☉ 2 5—9. Dammar, diken, bäck., Sk.—Nrl., Gtl., mindre allm. — f. *serpyllifolia* Lönnr., kortväxt. småblgd, på fukt. jord.

2. **C. verna** Kütz. Lik nr 1, smalbladigare; utbredning lika, ngt allmännare; fr. 1 mm l. — Landformer på fukt. jord: f. *caespitosa* C. F. Schultz, bl. lans. ell. tungl.; f. *minima* Hoppe, bl. jämnbr.

3. **C. polymórpha** Lönnr. Lik nr 2, men u:bl. smalare, näst. jämnbr., starkare urnupna; fr. 1,5 mm l. Sk.—Lpl., Öl., Gtl., allm.

4. **C. hamulåta** Kütz. Lik nr 3, men oftast mörkgrön, stj. trådfin, flytbl. smalare, u: bl längre, omkr. 2 cm, vanl. blott 0,5 mm br.; ell. h. o. h. nedsänkt (f. *trichophylla* Kütz.), skild fr. nr 5 gm smalare o. längre u:bl., mindre fr., omkr. 1 mm l. — f. *spathatifolia* Kütz., alla bl. tungl., landform; skild fr. *C. verna* gm mera kretsrund fr. o. nedåtrikt. stift. — var. *latifolia* n., u:bl. 1 mm br. — Sk.—Upl., mindre allm.

5. **C. autumnális** L. **Höstlonke**. Mörkgrön; fr. 2 mm l. 7—9. Sk.—Lpl., mindre allm.

Familj **Celastraceæ**.

Evonymus L. Sid. 8; 9, 3.

E. europæa L. **Benved, Alster**. 222, 1. Småträd ell. buskträd, 2—3 m h.; bl. mots., äggrunt lans.; kronbl. blekt gulgröna; fröhus rosenrött, 4-rumm.; fröna kvarsitt. med gulrött fröhylla. Lundäng., Sk., Hall., Bl., Sm., Öl., Gtl., täml. allm.; ofta planterad.

Familj **Aceraceæ**.

Acer L. Sid. 31, 33; 46, 5.

1. **A. platanoïdes** L. **Lönn**. Högt, m. lummigt träd; bl. mots., handflik., flik. långspetsade; blr i kvast, gulgröna. (4) 5. Lövskog, lundäng., Sk.—Nrl., Öl., Gtl., i sydl. Sv. flerst. talrik, f. ö. sälls. o. spars.; dessutom lätt förvild. ur parker gm vinddrivna frukter.

2. **A. campéstre** L. **Naver**. Småträd ell. buskträd; bladflik. trubbig; blr i kvast, utslående efter bl.; delfrukterna mera rakt utspärr. än lönnens. 5. S. Sk., m. sälls. (en lokal i Svedala sn).

3. **A. pseudoplátanus** L. **Sykomórlönn, Tysk lönn.** Stort träd; bl. under grå ell. röda, håriga; blr i hängande klase; delfrukta uppblöjda. 5. Ofta planter., ngn gng självsådd.

Familj **Hippocastanææ.**

Aesculus hippocástanum L. **Hästkastanj.** (Sid. 16). Allm. som park- o. alléträd. (Balkanhalvön.)

Familj **Balsaminææ.**

Impatiens L. Sid. 10, 25; 13.

1. **I. noli tångere** L. **Springkorn.** 13; 222, 2. Oftast 5—8 dm h.; stj. saftig, genomlysande; bl. äggr., tunna, mörkgröna; hyllebl. gula, ett foderbl. stort, strutform. med sporre. kronbl. rödpriekiga; fröhus skidform., exploderande vid beröring, utslungande fröna. ☉ 6—9. Skugg. o. fukt. ställ., lunddälder, Sk.—Dlr. o. Vb., täml. sälls.

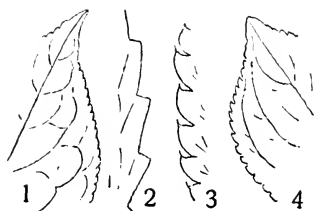

Fig. 222. 1 *Evonymus*, 2 *Impatiens* n. t., 3 *I. parviflora*, 4 *Rhamnus cathartica* (bladkant).

2. **I. parviflóra** DC. 222, 3. Lik nr 1, men blr 1 cm l., ljusgula, sporre rak. Som föreg., förvild. i trädg. o. lund. (Mell. o. ö. As.).

Familj **Rhamnææ.**

Rhamnus L. Sid. 12; sid. 31, 34.

1. **R. cathártica** L. **Getapel, Vägtorn.** 47, 6, 222, 4. Småträd, 2—4 m h.; kvistar tornuddiga; bl. äggr., finsåg.; blr gulgröna, 4-taliga; stenfr. svart. 6, 7. Skogsbackar, lundar, Sk.—s. Nrl., Öl., Gtl., mindre allm.

2. **R. frángula** L. **Brakved, Toste, Tröske.** 15, 2. 2—4(—8) m. h., stam o. grenar spensligare än föreg.; bl. ellipt. ell. omvänt äggr., helbrädd.; blr 5-taliga, kronbl. vita; stenfr. slutl. svart. 6—9. Lund., skogsbryn, mest fukt. mark, stränd., Sk.—Lpl., Öl., Gtl., allm.

Familj **Vitææ.**

Parthenocíssus Planch. Sid. 10; 12, 2.

P. quinquefólius Planch. (*Ampelopsis hederácea*; *Psédera*; *Quinária*). **Vildvin.** Klängeklättrare, ända till 10 m h.; bl. 5-fingr.; bär små, svartblå. Lättodl., hårdig spaljeväst. (Nordam.)

Familj **Tiliáceæ.****Tilia** L. Sid. 22; 29, 2.

1. **T. cordata** Mill. (*T. europæa* L., *delvis*, *ulmifolia* Scop., *parvifolia* Ehrh.). **Skogslind.** Stort träd. ofta mångstammigt med splittrad o. oregelmässigt utväxande stambas; bl. snett hjärtl. under blågröna med rostbruna hårtofsar (domatier) i nervvinkla; blr gulvita. starkt doftande; nöt gråluden, otydl. 5-kantig. 7. Sk.—Dir. o. Nrl., Öl., Gtl., i s. o. mell. Sv. täml. allm.

2. **T. platyphylla** Scop. (*T. grandifolia* Ehrh.). **Bohuslind.** 223, 3. Bl. under gröna, i nervvinkl. vitulliga, större (—1 dm); nöt gråluddig med 5 åsar. 7. Lund., Boh:s norra skärgård, m. sälls.

3. **T. vulgáris** Hayne. **Parklind.** Lik nr 2. men nöten trind. Allm. planterad, vildväxande i Boh.

Fig. 223. 1 *Malva pusilla*,
2 *neglecta*, 3 *Tilia platy-*
phylla (fr.).

Familj **Malváceæ.** Sid. 24; 33, 4.

a. Ytterfodret sambladigt, skilt från fodret.

b. D:o 3-flikigt 1. **Lavatéra**

bb. D:o mång-(6—9-) flikigt 2. **Althéa**

aa. D:o av 3 fria bl., vidvuxna fodret; bl. rundade . . . 3. **Malva**

1. **Lavatéra** L.

L. thuringiaca L. **Poppelros.** Stj. 0,5—1 m h., gråluden; bl. rundat äggr., grunt handflik.; flik. 3—5, trubbs.; kr. omkr. 5 em br., blekt ljusröd ell. vit. 2 7, 8. Av gammalt förvild. kring städer o. gårdar, på gräsmark, s. Sv., sälls.

2. **Althéa** L.

A. officinális L. **Stockros.** Lik föreg., men hela örten gråvitt sammetsluden; bladflik. spetsiga, vasstand.; kr. omkr. 3 em br., ljusröd. 2 7, 8. Sk., på strandäng. m. m., sälls. — **A. rósea** (L.) Cav., **Trädgårdsstockros**, kr. nära 1 dm br., oftast fylld. (Or.)

3. *Malva* L.

- a. Stj. upprät, hög, 0,3—1(—1,5) m.
 b. Åtm. övre bl. delade näst. till basen ell. fingrade; kr. ungef. 5 cm br.
 c. Örtståndet med fina, rakt utspärr. hår; ytterfoderbl. jämbrett lans. 1. **moscháta**
 cc. D:o med gråaktigt stjärnludd; yfbl. äggr. 2. **álcea**
 bb. Bl. grunt ell. till mitten handflikiga.
 c. Kr. ungef. 3 cm br.
 d. Bladflik. triangulärt äggr.; kronbl. djupt urringade i spetsen 3. **silvéstris**
 dd. D:o rundtrubbiga; kronbl. grunt urnupna 4. **mauritiána**
 cc. Kr. ungef. 1 cm br. 5. **crispa**
 aa. Låga, nedligg.—uppstig. örter; bl. grunt handflik.
 b. Kr. 2 cm br.; delfr. släta, med rundad rygg; **223**, 2, 6. **neglécta**
 bb. Kr. 0,5(—1) cm br.; delfr. rynkiga, med platt rygg o. vassa kanter; **223**, 1, 7. **pusilla**

1. **M. moscháta** L. **Desmeros.** 3—5 dm h., grön; bladflik. parflikiga; kr. vit ell. skär. **2** 7, 8. Torr, skugg. mark, sydl. landsk., täml. sälls., samt förvild. ur gamla trädg. till Uppl. o. Vrml.; Gtl.

2. **M. álcea** L. **Rosenkattost.** 0,5—1 m, grågrön; bladflik. 3-flik. ell. svagt tand.; kr. lila ell. skär. **2** 7—9. Torr mark, odl. jord, åkerkanter, lindor, s. landskapen, Öl., Gtl., o. i n. Sv. förvild. ur trädg. — Var. till bladform, snitt o. hårlighet.

∩ *M. álcea* × *moscháta*, m. sälls.

3. **M. silvéstris** L. **Röd kattost.** 0,5—1 m h., rent grön, glansbladig; kr. rosenröd med mörkare ådror. **2** (⊙) 6—9. Som föreg.; oftast lossningsplatser, tomter o. d., s. o. m. Sv., Öl., Gtl.

4. **M. mauritiána** L. Lik nr 3, större (—1,5 m); kr. mörkare. Prydnadsväxt, ngn gng förvild. (Sydeur.).

5. **M. crispa** L. **Krusbladskattost.** 1—1,5 m h., m. storbladig; blr små, kortskaft., kr skär. ⊙ 7—9. Planter. (mera förr, som läkeväxt), ngn gng förvild. ell. tillfäll. införd.

6. **M. neglécta** Wallr. (*M. vulgáris* Fr.). **Kattost.** 1—3 dm l.; bl. mörkt gråakt. gröna, längdveckiga, skrynkl.; kronbl. lila ell. skära, finstrimmiga. ⊙ **2** 7—9. Gator, tomter, Sk.—Nrl., Öl., Gtl. — var. *pelargoniifólia* (Aspegr.), bl. näst. oflik. o. ej som hos huvudf. naggade.

∩ *M. neglécta* × *pusilla*, m. sälls.

7. **M. pusilla** With. (*M. borealis* Wallm. hos Liljebl.). **Dvärgkattost.** Lik nr 6; kronbl. vita ell. skära. Som nr 6, Sk.—Mpd, Öl., Gtl., täml. allm.

Familj Hypericáceæ.

Hypericum L. Sid. 25; 34, 4.

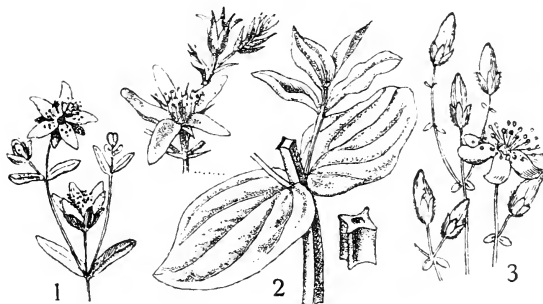

Fig. 224. *Hypericum*
1 *humifusum*,
2 *acutum*,
3 *pulchrum*.

- a. Stj. upprät; kronbl. 2—flera ggr längre än fodret.
 b. Stj. trind; foderbl. med körtelhår i kanten.
 c. Stj. o. bl. kala.
 d. Foderbl. rundtrubbiga; **224**, 3, 1. **pulchrum**
 dd. » spetsiga 2. **montanum**
 cc. Stj. o. bl. småludna; foderbl. trubb. 3. **hirsutum**
 bb. Stj. kantig, jämte bl. kal; foderbl. körtelfria.
 c. Stj. 4-kölad; foderbl. spets.; **224**, 2, 4. **acutum**
 cc. » svagt kantig, ej kölad.
 d. Stj. med 4 låga kanter; foderbl. trubb. 5. **maculatum**
 dd. » med 2 d:o; foderbl. spetsiga; **34**, 4, 6. **perforatum**
 aa. Nedligg; kronbl. föga längre än foderbl.; **224**, 1, 7. **humifusum**

1. **H. pulchrum** L. **Prakt-mansblod.** Stj. 2—3 dm h., spensl., grenig; stjälkbl. oskaft., äggrunt hjärtl., under blågrå, slutl. högröda; kr. 1—1,5 cm br. **2** 7. Back., hed., s.-v. Vg., s. Boh. (Hall. förr), sälls.

2. **H. montanum** L. **Busk-mansblod.** 5—7 dm h., näst. ogrenad; bl. avlångt äggr., ngt stjälkomaft.; kr. 1,5 cm br. **2** 7, 8. Skogsback., hagar, torräng., Sk.—Boh. o. Sdml., Vrml., Gtl., täml. sälls.

3. **H. hirsutum** L. **Skugg-mansblod.** 0,5—1 m h., grenig, tätbldg; bl. kortskaft., ellipt. ell. äggr.; kr. 2 cm br. **2**. Lund., skugg. snår, Sk.—Uppl., Öl., täml. sälls.

4. **H. acútum** Moench (*H. tetrápterum* Fr.). **Sump-mansblod.** Omkr. 3—6 dm h.; bl. elliptiskt äggr., ngt stjälkomett.; kronbl. blekgula. 2 7, 8. Fukt. o. skugg. mark, bäck- o. dikeskant., Sk., täml. sälls.

(*H. acútum* × *maculátum*, m. sälls.

5. **H. maculátum** Cr. (*H. quadrángulum*, Hartm. flora). **Ängs-mansblod.** 3—4 dm h., mångstjälkig, uppr.; tätbldg, kortgrenig; bl. ellipt., oskaft.; kronbl. blekgula, smalt ellipt. 2 Torräng., back., Sk.—Jtl. o. Äng., Öl., Gtl., allm.

6. **H. perforátum** L. **Rös-mansblod.** Som föreg., men bl. smalt äggr., ngt omfamt., mörkare gröna; kronbl. mörkgula, avsmaln. mot spetsen. 2 Sten. back., utbredn. ungef. som nr 5, allm.

7. **H. humifúsum** L. **Mark-mansblod.** 1—2 dm h., mångstjälkig, spädare än alla föreg. 2 6—8. Sandfält, åkr., stränd., Sk., Bl., ö. Sm., Göteb., Boh., sälls.

Familj Elatináceæ.

Elatine L. Sid. 6, 16, 18; 7, 9, 19, 3, 22, 4.

1. **E. hydrópiper** L. **Lonkesärv.** 22, 4. Blma 4-talig; stj. nedligg. o. rotsläende, 3—15 cm l.; bl. smalt avlångt äggr.; kronbl. m. små, blekröda. ⊙ 6—9. Sjöstränd., även i vattnet; Sk.—Vb. o. Lpl., mindre allm.

2. **E. triándra** Schk. **Tretals-lonkesärv.** 7. 9 225, 1. Blma 3-talig; f. ö. som nr 1. ⊙ 6—9. Bl.—Dir. o. n. Vb., täml. sälls.

3. **E. hexándra** DC. (*Tillæa* h. Lap.). **Skaftlonkesärv.** 19, 3, 225, 2. Blma 3-talig; blomskaft utdraget; f. ö. som de föreg. Mell. Sv. (v. Vg., s. Boh., Dls., Vrml., Nr.), sälls.

Familj Tamaricáceæ.

Myricária Desv. Sid. 24; 33, 2.

M. germánica Desv. (*Támarix* g. L.). **Klådris, Strandjung.** Buske, omkr. 1(—1,5) m h.; bl. små, barrlika, grågröna, tätsitt.; blr i lång klase, kronbl. blekt rödviol.; frön med skaftad pensel. 7, 8. Grusiga älvstränder o. grusbankar, Jtl., Mpd, Äng., täml. allm.; på senare tid Ringsjön i Sk., Tåkern i Ög., Öl., sälls.

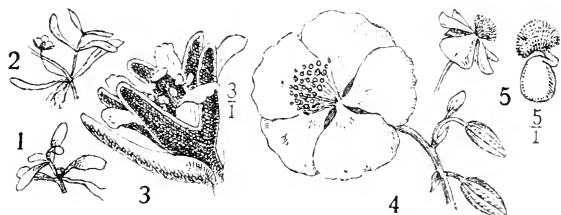

Fig. 225. 1 *Elatine triandra*, 2 *E. hexandra*, 3 *Myricaria*, 4 *Helianthemum vulgare*, 5 *H. oelandicum* (blma, pist.).

Familj Cistaceæ. Sid. 22; 29, 1.

- a. Bl. platta; alla stånd. med knapp; fröhus enrumm. (delningsvägg. ofullständiga) 1. **Helianthemum**
 aa. Bl. syllika, näst. 3-eggade; yttre stånd. utan knapp, förkrympta till pärlbandslika trädar; fröhus 3-rumm. 2. **Fumána**

1. **Helianthemum** Shaw.

1. **H. vulgare** Gars. (*Cistus hel.* L. o. *C. nummularius* L.; *H. chamaecistus* Mill.). **Solvända.** 225, 4. Mångstjälkig, vid basen m. e. m. vedartad, omkr. 1,5—2 dm h.; bl. smalt avl., under grålundna. 2—3 cm l.; kronbl. gula, stund. med rödgul fläck vid basen. 5—7. Ängsback., Sk.—s. Nrl., Öl., Gtl., allm. — En starkare förvedad form är var. *petraeum* Wg, företrädesvis Öl., Gtl. — var. *hirsutum* (Thuill.) Koch, bl. under gröna; mindre allm.

2. **H. oelandicum** DC. (*Cistus oel.* L.). **Ölands-solvända.** 225, 5. Grenig fr. basen, 0,5—1(—2) dm h., stund. uppuren av den vedhårda pälroten flera cm över marken som ett miniatyrträd; bl. 1 cm l., under gröna; kronbl. föga längre än fodret; stift i början S-böjt. 6. Öl., mest kalkällar på alvaret, ej sälls.

3. **H. canum** Baumg. (*Cistus canus* L.; *H. oel.* var. *canescens* Hartm.). **Grå-solvända.** Lik nr 2, men bl. ovan gråaktigt stjärnhåriga, under gråvitt filtludna. 7, 8. Alvaret, s. Öl., ej sälls. jämte nr 2.

2. **Fumána** Dun.

F. nudifolia (Lam.) Janch. (*Cistus fumána* L., *Helianth. f.* Mill.). **Barr-solvända.** Rot vedhård, stund. med övre delen ovan marken; stjälkar flera, uppstig., omkr. 1 dm l.; kr. 1,5—2 cm br. 2 6, 7. Kalkstenshäll., ngn gng hedar, Gtl., n. delen o. Sundre, täml. allm.; s. Öl., sälls.

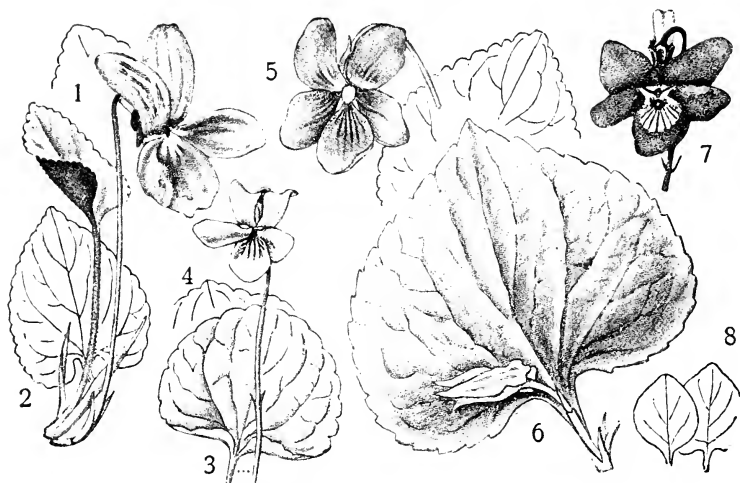
Familj *Violáceæ*.*Viola* L. Sid. 10, 25: 12, 7.

Fig. 226. *Viola* 1 *collina* (bladspets), 2 *hirta* (vårblma o. vårbl., nederst ett sommarbl.), 3 *palustris*, 4 *epipsila*, 5 *odorata* (blma o. sommarbl.), 6 *mirabilis* (bl. o. kleistogam sommarblma), 7 *canina*, 8 *rupestris* (två bl.).

a. Mellersta kronbladet å vardera sidan riktat utåt ell. nedåt; kr. blå, violett ell. vit; **226**, 1, 5, 7.

b. 2. Blomskaft (stänglar) från jordstammen.

c. Med revor; frukt rundad, finhårig, mognande invid marken.

d. Kr. mörkviol.; vårbl. njurlika; glansigt mörkgröna, näst. kala; sommarbl. gleshår., rundat hjärtl.; stipl. 3—5 mm br., svagt ell. ej tand.; **226**, 5,

1. *odorata*

dd. Kr. (gulakt.) vit; bl. mattgröna, tätludna; sommarbl. äggr. med djupt o. trångt inskuren bas; stipl. 1—2 mm br., långtand.; **227**, 1,

2. *alba*

cc. Utan revor.

d. Fr. rundad, finhår., mognande vid marken.

e. Bl. äggr. med djupt o. trångt inskuren bas; stipl. tätt långtand., håriga; **226**, 1,

3. *collina*

ee. Bl. smalt o. triangulärt hjärtl. med

- tvär bas ell. bred öppning; stipl. näst.
helbrädd., kala; **226**, 2, 4. *hirta*
- dd. Fr. ej nedböjd till marken, avlång, kantig, kal.
- c. Bl. hjärtlika; stipl. delvis vidvuxna bladskaftet.
- f. Bl. elliptiskt hjärtl. med smal, djup basöppning; **227**, 3, 5. *Selkirkii*
- ff. Bl. triangulärt hjärtl. med tvär bas ell. grund o. vid öppning; **227**, 2, 6. *uliginosa*

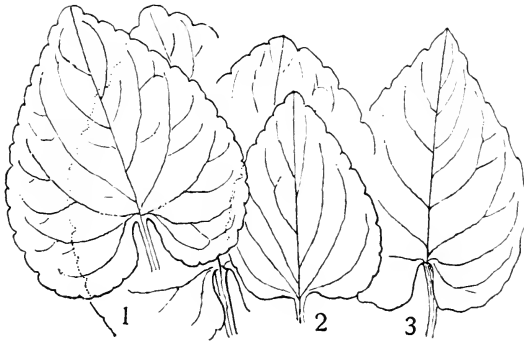

Fig. 227. *Viola*
1 *alba* (två bl.),
2 *uliginosa* (nederst
vår-, överst sommarbl.),
3 *Selkirkii*.

- ee. Bl. njurlika, stipl. fria från bladsk.
- f. Övre bl. med kort, tydligt avsatt spets; kr. blekt blåviolett.
- g. Med stora, bruna knoppfjäll vid basen; vårblomande (senare framkomma även bladiga stj.: med kleistogama blr); **226**, 6, 8. *mirabilis*
- gg. Utan bruna knoppfjäll; sommarblomning; **226**, 4, 7. *epipsila*
- ff. Bladspets avrundad; kr. blekt rödviolett; **226**, 3, 8. *palustris*
- bb. 4. Bladig stj., blr från bladvinklarna.
- c. Med (ogrenad) pelarjordstam o. i dess topp en bladrosett; **228**, 2.
- d. Med stora bruna knoppfjäll vid basen; bl. njurl., omkr. 8 cm br.; **226**, 6, 9. *mirabilis*
- dd. Utan bruna knoppfjäll
- e. Bl. tunna, gröna, nagg., ungef. 2—3 cm br.; stipl. jämbrett lans., långspets., fransat tandade.
- f. Bl. njurl. ell. äggrunt hjärtl.; kron-

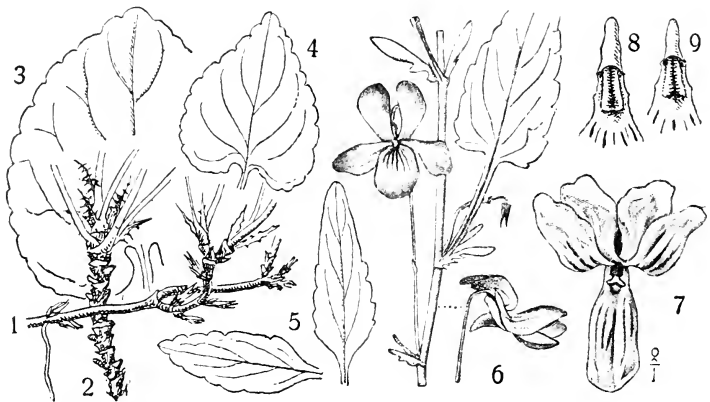

Fig. 228. *Viola* 1 *canina* (stjälkbas o. jordstam), 2 *riviniana* (d:o), 3 d:o (bl.), 4 *silvestris*, 5 *pumila* (två bl.), 6 *stagnina*, 7 *biflora*. 8 *tricolor* (nedre kronbl:s bas, sporre och dess ingång), 9 *arvensis* (d:o, d:o).

- bl. blåviol., breda, berörande varandra; **228**, 2, 10. *riviniana*
 ff. Bl. hjärtl.; kronbl. ljusviol., smala, åtskilda; **228**, 4, 11. *silvestris*
 ee. Bl. fasta, blågröna, 1—1,5 em br., svagt nagg. ell. helbrädd.; stipl. korta, äggrunt lans.; **226**, 8, 12. *rupestris*
 ee. Jordstam bildad av fjorårets kvarlevande, greniga stjälkbaser; **228**, 1.
 d. Stipl. m. kortare än (halva) bladskäftet, svagt ell. omärkl. tand.; bl. avlångt hjärtl., längden till bredden som 3 : 2; sporre rak, med tjockare, trubbig spets; **226**, 7, 13. *canina*
 dd. Åtm. övre stipl. av bladskäftets halva längd ell. längre.
 e. Bladbas hjärtlik ell. tvär.
 f. D:o hjärtl.; bl:s längd till bredden ungef. som 4 : 2; kr. blåviol., sporre rak, trubbig 14. *montana*
 ff. D:o tvär; bl:s längd till bredden ungef. som 5 : 2; kr. vit ell. blåvit; sporre kägelform., krökt; **228**, 6, 15. *stagnina*
 ee. D:o spetsig ell. åtm. nedlöpande; de flesta stipl. 2—flera ggr längre än sitt bladskäft.
 f. D:o kilform.; bl:s längd till bredden

- ungef. som 4 : 1; lågväxt; **228**, 5;
229, 1, 16. **púmila**
 ff. D:o tvär ell. avrund., nedlöp.; m.
 högväxt; **229**, 2, 17. **elátior**
 aa. De 4 översta kronbl. riktade uppåt; kr. gul, vit
 ell. mångfärgad; **228**, 7.
 b. **24**. Bl. njurl.; stipl. små, lans., helbrädd.; kr.
 enfärgat gul; **228**, 7, 18. **biflóra**
 bb. ☉☉(**24**). Bl. smalt hjärtl. ell. äggr.; stipl. m.
 stora, parflik.
 c. Den håriga rännan i sporens mynning
 (»pollenmagasinet») sluten i framändan; kr.
 längre än fodr.; **228**, 8, 19. **tricolor**
 cc. D:o öppen; kronbl. av fodrets längd ell.
 kortare; **228**, 9, 20. **arvensis**

1. **V. odoráta** L. **Luktviol**. Lågväxt, mörkgrön; kr. vällukt.,
 mörkare viol. än hos övriga arter; senare blr (försomm.) små, gröna,
 öppnade (kleistogama) liks. hos flera andra inom släktet (**226**, 6);
 fr. ljusviolett. 4, 5. Lund., gräsplan., Sk., Öl., m. sälls.; flerest.
 upp till Nrl. förvild. ur planteringar, täml. sälls.

2. **V. alba** Bess. **Vitviol**. Låg, vitaktigt hårig; sommarbl.
 5—7 cm l., övervintrande tills under blomningen; revornas bl. hälft-
 en mindre, bredare, näst. njurl. med öppen bas; revor stund. utbild-
 dade först efter blomn.; kr. svagt vällukt., ungef. 1,5 cm hög. 4, 5.
 Busksnår, skogsbryn, m. sälls., Öl.

3. **V. collína** Bess. **Bergviol**. Täml. grov, ljusgrön, slutl. m.
 storblgd; sommarbl. närmast som nr 1, 6—10 cm l., vanl. med spetsen
 tydligt framdragen; kr. blekviol. (säll. näst. vit), medelstor (omkr.
 1,5 cm h.). 4, 5. Ångskant., skogsbryn, Dlr., Mpd., sälls.

4. **V. hirta** L. **Buskviol**. Som nr 3, men bl. ngst smalare,
 tydligare triangulära, utan tydligt avsatt spets; kr. starkt violett ell.
 violblå, stor (2,5 cm h.); sporre violett; senare blr kleistogama; fr.
 gråviol. ell. rödbrun. 4, 5. Som nr 3, särskilt å ekbackar, Sk.—
 Dlr. o. Uppl., allm.

5. **V. Selkirkii** Pursh (*V. umbrósa* Fr.). **Dalviol**. Vanl. låg
 o. späd; bl. mörkgröna, ngst glansiga, i kanten tätt vågiga, nagg. med
 utböjda, trubbb. tänd., slutl. 3—4 cm l.; stäng. 5—8 cm l.; kr. blek-
 viol., 1,5 cm h., svagt doftande. 5, 6. Lund. o. d., skugg. o. fukt.
 mark, Vrml. o. Hls.—s. Lpl. o. Ång., täml. sälls.

6. **V. uliginósa** Bess. **Sumpviol.** Högväxt, täml. spensl.; bladsk. o. stäng. 1—2 dm l.; bladkant som nr 5; kr. ljust blåviol., 2,5 cm h. 6. Våtäng., mossar, Sm., Uppl., Öl., sälls., men stund. ymnig.

7. **V. epípsila** Ledeb. **Mossviol.** Täml. storväxt, bl. slutl. 5—6 cm br.; stäng. 1—1,5 dm h.; kr. 1,5—2 cm h. 6. Kärr, mossar, Sk.—Lpl., täml. sälls.

8. **V. palústris** L. **Kärrviol.** Mindre o. spensligare än föreg., bl. kala, ljusgröna (ofta gulgr.), glansiga; kr. 1—1,5 cm h. 6. Som föreg.; hela landet allm.

9. **V. mirábilis** L. **Underviol.** Bladsk. o. stj. grova, stj. slutl. 2—3 dm h.; vårblrnas kr. nära 2 cm h., svagt doftande. 5 (6). Lund., Sk.—Jtl. o. Ång., Öl., Gtl., mindre allm.; L. lpmk.

10. **V. riviniána** Rehb. **Lundviol.** Stj. 1,5—2 dm h. (senare, med kleistogama blr, —3 dm); kr. 2—2,5 cm hög; sporre rödvio. ell. vitaktig. (5—)6. Lund., Sk.—Jtl. o. Vb., Öl., Gtl., åtm. till mell. Sv. allm.

11. **V. silvéstris** Rehb. **Skogsviol.** Lik nr 10, men lägre o. spensligare, bl. o. blr smärre. (5—)6; 9. Syd. landsk., Öl., Gtl., täml. sälls.

12. **V. rupéstris** Schm. (*V. arenária* DC.). **Sandviol.** Lik de två föreg., men m. mindre, av olika bladfärg, blrna små, ofta under 1 cm höga, ofta talrika, långskaft., kvastlikt närmade i toppen; kr. ljust blåviolett. 5(—6). Grusåsar, sandhed., Sk.—Jtl. o. Ång., Öl., Gtl.

13. **V. canína** L. (delvis), Rehb. **Ängsviol.** Stj:r vanl. talr., näst. tuvade, 1—1,5(—2) dm h., uppstigande; bl. blåaktigt mörkgröna, ngt glansiga, fasta; kr. kallare blå än de tre föreg:s, med vit mitt, 1,5 cm h.; sporre ljust gröngul. 5, 6. Ång., skogsbryn, hagar, Sk.—Jtl. o. Ång., Öl., Gtl., täml. allm. — Månggestaltig.

∞ *V. canína* × *riviniána*, en av de allmste *Viola*-hybriderna; × *stagnína*, ej sälls.

14. **V. montána** L. **Backviol.** 2—3 dm h., vanl. rakt upprät; bl. spetsigare än hos nr 13, kr. större, violblå. 6, 7. Torräng., stenrös, snårmark, Sm.—Lpl., Öl.; i s. Sv. sälls., i mell. o. n. Sv. allmännare.

15. **V. stagnína** Kit. **Strandviol.** 1,5—2 (säll. 3) dm h., uppr., fågrenig; bl:s sågtänd. stora, utstående. 6, 7. Fuktäng., stränd.. Sk.—Dlr. o. s. Nrl., Öl., Gtl., täml. sälls.

16. **V. púmila** Chaix. **Dvärgviol.** Vanl. 0,5—1 dm h., spensl., smal, säll. 2 dm; bl. mörkgr., ngt glansiga; kr. varmt blå. 6. Äng., hed., Vg. m. sälls.; Öl., Gtl. täml. allm.

17. **V. elátior** Fr. **Storviol.** 3—5 dm, upprät, ogranad, täml. spensl.; bl. ända till 6—7 cm l.; kr. ljus blåviolett, i mitten vit. 6, 7. Lundäng., Öl., sälls.

18. **V. biflóra** L. **Fjällviol.** 1—1,5(—2) dm h., uppr., enkel, späd, tunnblgd, rent grön; sporre m. kort o. trubbd. 6, 7. Fjällhed. o. fuktäng., n. Dlr. o. Hls.—Torne lpmk, mindre allm.

19. **V. tricolor** L. **Styv-morsviol.** Oftast ☉, även ☉, 1—2 dm h., uppr., stund. nedtryckt; mycket varier. till kronbladsfärg, vanl. översta kronbl:n mörkviol., sidobl. ljusare blåviol., det nedersta (gul-)vitt (f. *versicolor* Witttr.: även nedre bladen slutl. mörknande, blåviol.); vita, gula, blekviol., rödviol. kronor allmänt uppträdande; blomn. 5, 6, 8—10 (svagare blomn. dessemellan). Ängsbackar med hållar, skogsberg, hela landet allm.; därifrån spridd till odl. jord, allm. — Även 2 genom övervintr. stjälbaser o. utlöpare på flygsandsstränderna, Sk., Gtl. m. m., omfattande flera underarter.

20. **V. arvensis** Murr. **Åkerviol.** Kr. gulakt. vit, säll. med blåviol. kronbladsspetsar. Oftast ☉, säll. ☉. Odl. jord, hela landet allm.

Viola-arterna bilda en stor mängd hybrider.

Familj Thymelæaceæ.

Daphne L. Sid. 17; 21, 3.

D. mezereum L. **Tibast.** Buske, omkr. 1 m h.; bl. tungl., kortspets., blågröna, 5—7 cm l.; blr på bar kvist, narcissdoft.; stenfr. klarröd. Giftig. 4, 5. Lundäng., Sk.—Äng. o. s. Lpl., mindre allm.

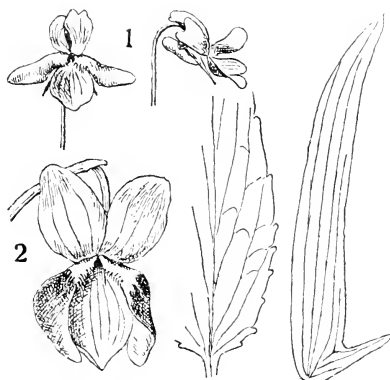

Fig. 229. Viola 1 pumila (två blr),
2 elatior (blma, bladbas, stipel).

Familj **Elæagnáceæ.****Hippóphaë** L. Sid. 30, 32; **43**, 2, **46**, 3.

H. rhamnoides L. **Havtorn.** Småträäd, till 5 m h., eller 2—flera m h. buske; grentornar; bl. jämbrett lans., undertill silvergläns. av fina fjäll, ovan glesare fjälliga; bärlik skenfrukt, mörkgul, ellipt., 1 cm l. Havsstrand., s. Rosl.—n. Vb. (samt Uppl., Alunda); Boh., sälls.; ofta planterad.

Familj **Lythráceæ.**1. **Peplis** L. Sid. 14; **18**, 2.

P. pórtula L. **Rödlonke.** Stj. nedligg på fukt. jord ell. upprät i vatten, 0,5—1(—2) dm l.; bl. mots., spadl., oftast rödaktiga, omkr. 1 cm l.; kronbl. m. små, ljusröda. ☉ 7, 8. Vattengrop., bäckstrand., rännilar, Sk.—s. Lpl., Öl., mindre allm.

2. **Lythrum** L. Sid. 20; **26**, 1.

L. salicária L. **Fackelros.** 0,5—1 m h., uppr., ofta enkel; bl. mots. ell. 3 i krets, smalt lans. ell. avl.; blr i tät spira, kronbl. purpurr. 2 7, 8. Sjöstrand., bland snår o. block, Sk.—Jtl. o. Vb., Öl., Gtl., allm.

Familj **Onagráceæ.** Sid. 3, 17.

- a. Stånd. 8; kr. 4-bldg.
 b. Fr. skidlik, smalt jämbred; frön med pensel; kr. röd ell. vit.
 c. Bl. strödda; kronbl:s inbördes avstånd olika (kr. symmetrisk); **21**, 6, 2. **Chamænérium**
 cc. En del bl., vanl. de flesta, motsatta; kronbl. regelmäss. ordnade, **230**, 1. **Epilóbium**
 bb. Fr. spolform.; frön utan pensel; bl. strödda; kr. m. stor, gul 3. **Oenothéra**
 aa. Stånd. 2; bl. mots., kr. m. liten, 2-bldg; **4**, 1, 4. **Circæa**

1. **Epilóbium** L.

Nr 6—8 av G. Samuelsson.

- a. Märket av 4 tydliga, slutl. utböjda flikar; stj. trind.
 b. Bladbas halvomfattande, näst. nedlöpande; tjocka, underjord. utlöpare, nedtill med glesa,

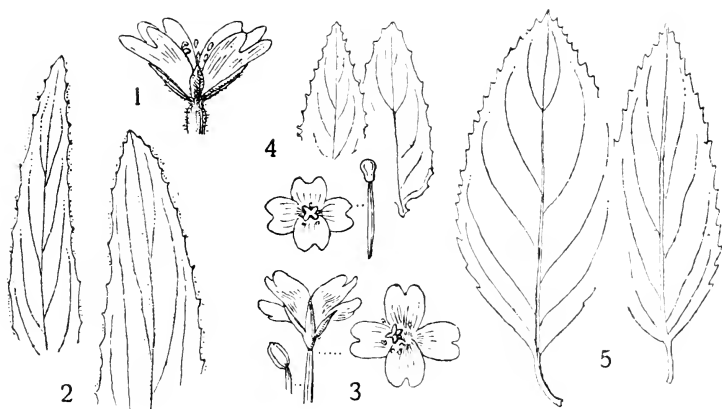

Fig. 230. *Epilobium* 1 *hirsutum* (blma), 2 *parviflorum* (bladspetsar), 3 *montanum* (blr o. knopp), 4 *collinum* (blma, knopp, bl.), 5 *roseum*.

- vitaktiga lågblad, upptill med grönakt. rosettbl.; kronbl. 15—20 mm l.; **230**, 1, . . . **1. hirsutum**
- bb. Bl. ej omfatt. ell. nedlöp.; kronbl. 5—10 mm l.
- c. Bl. oskaft.; stj. med mjuka, utstående hår; bl. mjukhår; basalskott korta, rosettblika, sedan förlängda till bladiga revor; **230**, 2, **2. parviflorum**
- cc. Bl. kort men tydl. skaft., mest de nedre; stj. tilltryckt hårig; bl. näst. kala; basalskotten vitakt., tjockfjälliga knoppar, utväxande till gröna smårosetter (dels även utlöpare under ell. ovan jorden).
- d. Blomknopp kort cylindrisk med spets; kronbl. med smal, spetsig inskärning; **230**, 3, **3. montanum**
- dd. Blomkn. rundat klubb- ell. äggform. med kort ell. ingen spets; kronbls-inskärn. grund o. vid; **230**, 4, **4. collinum**
- aa. Märkesflikar klubbformigt hopböjda ell. förnade.
- b. Stj. med 2—4 m. e. m. håriga längdribbor.
- c. De flesta stjäklbl. motsatta.
- d. Låglandsväxter med oftast grenig stj., högväxta (över 3 dm).
- e. Bl. skaftade; stjäklbasskott korta, rosettblika.

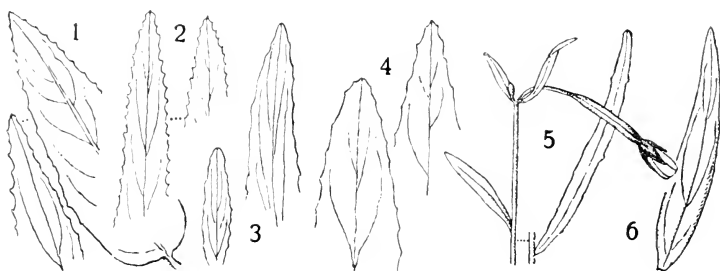

Fig. 231. *Epilobium* 1 *rubescens*, 2 *adnatum*, 3 *Lamyi*, 4 *obscurum*, 5 *davuricum*, 6 *palustre*.

- f. Bl. ellipt. (kantkontur nästan till spetsen jämnt böjd).
 g. Bladskäft 5—8 mm l.; kronbl. rosa; **230**, 5, 5. **röseum**
 gg. D:o m. kort; kronbl. mörkt purpur-röda 6. **glandulösium**
- ff. Bl. avlångt ell. smalt lans.; skäft m. kort.
 g. Basalrosetter med örtartade bl.; stjäkbl. smalt avlånga utan utdragen ell. tydl. avsatt spets, 3—4 cm l.; blomställn:s-grenar tilltryckt finludna; **231**, 3, **232**, 3, 9. **Lámyi**
 gg. D:o med tjocka, köttiga lågblad (**232**, 1); blomställn:s-grenar m. fint körtelhåriga; bl. 4—8 cm l. ell. mera.
 h. Bl. från äggr. bas (smalt) lans. (ell. m. smalt ellipt.), från mitten triangulärt lans., utdragna i en lång, smal spets; blr 6—7 mm l., kronbl. rosenröda 8. **adenocáulon**
 hh. Bl. smalt ellipt. ell. äggrunt lans., med föga tydligt avsatt spets; blr 4—6 mm l., kronbl. vita ell. rodnande; **231**, 1, 7. **rubescens**
- ee. Bl. oskäft., ngt nedlöpande.
 f. Bl. ljusgröna, tätt tand.; stjäkbl. skotten bladrosetter; **231**, 2, **232**, 2, 10. **adnátum**
 ff. Bl. mörkgröna, svagt o. glest tand.; basalskotten långa, småbladiga, revlika, vit- eller rödaktiga, slutl. glest rosettbladiga; **231**, 4, **232**, 4, 11. **obscurum**

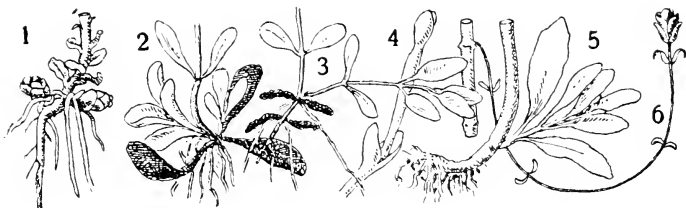

Fig. 232. *Epilobium* 1 *adenocaulon*, 2 *adnatum*, 3 *Lamyi*, 4 *obscureum*, 5 *davuricum*, 6 *palustre* (stjälkbasskott; nr 1 svagt förminsk.).

dd. Fjällväxter med ogrenad (säll. grenig) stj., låga (säll. över 2,5 dm); bl. kortell. oskaft.

e. Basalskott förlängda, revlika; kronbl. röda.

f. Stjälkbl. ellipt., näst. helbrädd; kronbl. små; skott grönbladiga;

233, 1, 14. *anagallidifolium*

ff. D:o äggrunt triangulära, tand.; kronbl. stora; skott med köttiga, vitgula fjäll; **233, 4, 16. *alsinifolium***

cc. Basalskott korta.

f. D:o rosettlika; kronbl. vita, foderbl. gröna ell. blekröda; bl. smalt äggrunt lans., spetsiga; **233, 2, 15. *lactiflorum***

ff. D:o småfjälliga; kronbl. ljust purpur., foderbl. rödbruna; mell. stjälkbl. äggrunt elliptiska med avrund. spets; **233, 3, 17. *Hornemánni***

cc. De flesta stjälkbl. strödda, ej mots. jämnbr., basalskotten bredbladiga rosetter;

231, 5, 232, 5, 13. *davuricum*

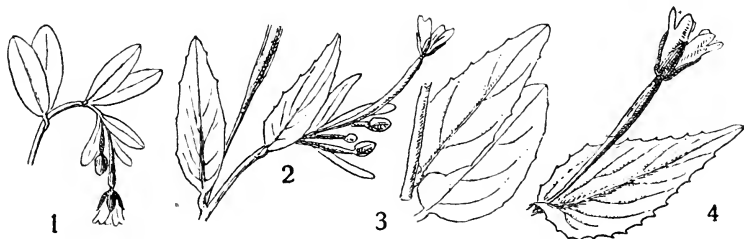

Fig. 233. *Epilobium* 1 *anagallidifolium*, 2 *lactiflorum*, 3 *Hornemanni*, 4 *alsinifolium*.

bb. Stj. trind, runt om finluden; basalskotten långa, tråd- ell. hårfina, glesbladiga revor, slutl. med en lökartad knopp i spetsen; **231**, 6, **232**, 6, . . 12. **palústre**

1. **E. hirsútum** L. **Rosenduntrav.** Omkr. 1 m h., mjukhårig; bl. lans., omkr. 1 dm l.; kr. rosenröd. **24** liksom alla arterna. 7—9. Vid dammar o. åar, Sk.—Vrml. o. Uppl., Öl., Gtl., mindre allm.; ofta trädgårdsflykting, såsom lätt förvildad, men obeständig.

2. **E. parviflórum** Schreb. **Ludd-duntrav.** Vanl. 5 dm h. ell. mera, grov, med uppräta, vanl. avlånga bl.; kr. ljusst purpurr. 7, 8. Diken, kärrkant., Sk.—Boh. o. Uppl., Öl., Gtl., täml. allm.

3. **E. montánium** L. **Bergduntrav.** Som föreg., men spensligare; bl. utstående, äggrunt lans. ell. äggr., ofta rödakt.; kr. ljusst purpurr. 7, 8. Torr, ngt skugg. mark, snår, bergvägg., även diken, Sk.—Nrl. o. Lpl., Öl., Gtl., täml. allm.

4. **E. collínium** Gmel. **Backduntrav.** Lik nr 3, men lägre, 2—3 dm, tätbladigare, bl. hälften kortare. Som föreg., back., klippavsats., Sk.—Dlr. o. Nrl., Gtl., täml. allm.

5. **E. róseum** Schreb. **Grenduntrav.** Vanl. 5 dm h. ell. mera, livl. grön; bl. tunna, tät o. skarpt tand.; kr. ljusst rosenr. 7—9. Diken, våt lundmark o. d., Sk.—Vrml. o. Uppl., Öl., Gtl., mindre allm.

6. **E. glandulósum** Lehm. 5—8 dm h.; stj. upptill fint körtelhår.; basalskotten öppna, kraftiga, kort skaftade knpr; bl. 0,5—1 dm l., mörkgröna, glansiga, utstående, i toppen hopade o. överskjutande blrna; blr 7—9 mm l. Diken, Vg., Sthlm, Gtl., sälls.

7. **E. rubéscens** Rydb. 0,4—1 m h.; stj. som föreg.; basalskotten små öppna, näst. oskaft. knopp. med violettanlupna lågbl.; stjälkbl. 5—8 cm l., täml. mörkgröna, svagt glans., uppräta, med täta, fina tänd.; alla bl. näst. kala. 7, 8. Diken, torrlagda kärr, Ög., Sdml., Uppl., Gtl., sälls. — Svenska ex. avvika från originalbeskrivningen gm kortskaftade, ej oskaft. bl.

8. **E. adenocáulon** Hausskn. 0,7—1,20 m h.; stjälkbl. 7—10 cm l., mörkgröna men snart bleknande, knappt glans., uppräta, med täml. glesa, grova tänd. 7, 8. Diken, sälls., Vg.

9. **E. Lámyi** F. Schultz (*E. tetrágonum* L., delvis). Stj. 4-kantig, 3—5 dm h., rak, vanl. ogrenad, smal, styv; bl. uppräta, trubb., ljusst, ngt gråakt. gröna, tidigt vissnande; kr. rosenröd. 7, 8. Fukt. mark, Sk.—Uppl., Öl., Gtl., täml. sälls.

10. **E. adnátum** Griseb. (*E. tetrágonum* L., delvis). Lik nr 9,

men stj. skarpare 4-kant., nästan kölad, bl. tätare o. skarpare tand., tydligare spetsiga. Fukt. mark, Sk.—Göteb., Öl., Gtl., täml. sälls.

11. **E. obscurum** Schreb. 3—8 dm ell. högre, grenig; bl. större än de båda föreg.; svagare tand., trubb., tunna, mörkgröna o. matta; kr. ljusst rödviol. 7, 8. Kärr, diken, Sk.—Boh. o. Uppl., Öl., Gtl., blott i s. Sv. täml. allm.

12. **E. palustre** L. **Kärrduntrav.** Vanl. 2—3 dm h., spensl., enkel; bl. vanl. helbrädd.; kr. ljusst rödviolett ell. vit. 7, 8. Kärräng., diken, Sk.—Lpl., Öl., Gtl., allm. — var. *angustum* Hartm., 1—2 dm h., spensl., enkel, bl. jämnbr.; n. Sv., fjälltrakterna.

13. **E. davuricum** Fisch. (E. lineäre Mühlenb.). **Smalduntrav.** 1—2 dm, säll. högre, rak, spensl., enkel; bl. uppr.; kr. vit ell. skär. 7, 8. Fukt. mark i fjälltrakt., Dlr.—Lpl., täml. sälls.

14. **E. anagallidifolium** Lam. (E. alpinum L., åtm. delvis). **Småduntrav.** 5—10 cm h., uppstig., i toppen lutande, mörkgrön, stund. rödbldg; kr. rödviol. Som nr 13.

15. **E. lactiflorum** Hausskn. **Mjölduntrav.** Omkr. 2—3 dm h., vanl. uppr., spensl., enkel. Som nr 13, Dlr. o. Hls.—Lpl., täml. sälls.

16. **E. alsinifolium** Vill. **Fjällduntrav.** Omkr. 2—3 dm h., vanl. uppstig., grov, mera storblgd o. storblng än de närstående; kr. rödviol. 7, 8. Som nr 15.

17. **E. Hornemanni** Rehb. Till storl. o. gestalt lik E. lactiflorum, men bredbladigare, o. kr. rödviol. Som nästföreg.

· Inom Epilobium förekomma talrika hybrider.

2. **Chamænerium** Boehm. 21, 6.

C. angustifolium Scop. (Epilób. a. L.). **Kropp, Mjölke.** 1—1,5 m h., vanl. ogrenad; bl. avlångt lans., under blågrå; kr. ljusst purpurr. (säll. vit), foderbl. brunröda. 2 7, 8. Skogsberg, fällor, stenrös, hela landet, allm.

3. **Oenothéra** L.

Oe. biennis L. **Gulltrav.** 0,5—1 m h., uppr.; rosettbl. smalt omvänt äggr., stjälkbl. smalt äggr. lans., omkr. 1 dm l.; blr i lång klase. ☉☉ 6—8. Torr mark, gamla kyrko- o. trädgård., även sand. fält o. bankar, Sk.—Vrml. o. Uppl., Öl., Gtl.; av gammalt planterad. (Nordam.)

4. *Circæa* L.

1. *C. lutetiána* L. **Häxört.** 4, 1. 3—5 dm h., småluden; bl. 7—10 cm l., äggr. ell. hjärtl., långspetsade, matta, småtand.; kronbl. vita ell. skära; märke 2-kluvet; fr. klubbform., krokborstig. 4 7. Lund., Sk. o. Bl.—Boh., Vg., Öl., täml. sälls.

2. *C. intermédia* Ehrh. (*C. alpína* × *lutét.*?). 2—3 dm h., kal; bl. hjärtl., 5—7 cm l., glansiga, glest grovtand.; märke som nr 1; fr. rundad. Som nr 1, Sk.—Vg., Sm., sälls.

3. *C. alpína* L. Lik nr 2, men 1—2 dm h., bl. 2—3 cm l., märke urnupet. Som nr 1, Sk.—Ång. o. Lpl., Öl., blott i s. Sv. täml. allm.

Familj *Hydrocaryaceæ.**Trapa* L. Sid. 8; 8, 7.

T. nátans L. var. *conocárpa* F. Aresch. **Sjönöt.** Vattenört, 0,5—1,5 m l.; flytbl. rutformiga i rosett; kr. vit; nöt ett par cm l., mörkgrå, med foderbl. utvuxna till 4 hornlika tornar. ☉ 8. Sjöar i s. Sv., Sm., Vg. m. m. fordom (huvudarten); n. Sk., Immeln (var. *conoc.*, tornar nedom nötens mitt, känd från Immeln sedan 1871, nu antagl. utrotad.)

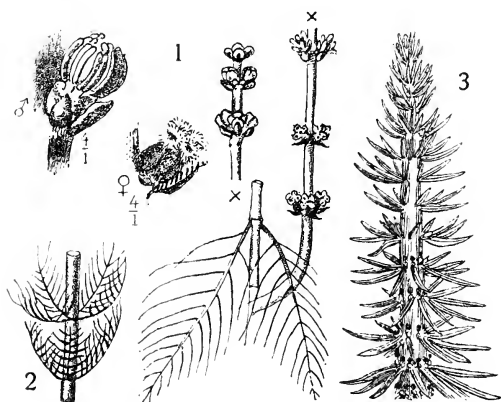
Familj *Halorrhagidaceæ.*1. *Myriophyllum* L. Sid. 27. 38, 5.

Fig. 234. 1 *Myriophyllum spicatum* (bl., ax, blr), 2 *M. alterniflorum* (bl.), 3 *Hippuris vulgaris*.

1. *M. verticillátum* L. **Vattenslinga.** 3—5 dm l., nedsänkt i vatten; bl. hårfint parflik., 4 i krets; blr i kretsar, ♀ nederst; skärmb. 1 cm l., parflik.; kronbl. vitaktiga, avfall. vid blmns öppnande. 4 6—9. Åar, vattengropar, havsvikar, Sk.—Vb. o. Lpl., Öl., Gtl., täml. allm.

2. *M. spicátum* L. **Axslinga.** 234, 1. Lik

föreg., men ofta längre; skärmb. fjällika, kortare än blrua. Som föreg.

3. **M. alterniflorum** DC. **Hårslinga**. 38, 5, 234, 2. Lik nr 2, men stj. finare, mycket grenig, bl. kortare, hårfint flikade; de nedre ♀blrua i övre bladvinkl:a, övriga blr skiftevisa i ax. Som föreg. (ej Gtl.).

2. **Hippuris** L. Sid. 2; 1, 1.

1. **H. vulgaris** L. **Ledgräs**. 234, 3. 2—5 dm h.; bl. trådsmalt jämnbr., omkr. 10 i krets, de mellersta 1,5—2 cm l. 2 6—8. Våta ställ., strand., Sk.—Lpl., Öl., Gtl., allm. — f. *litoralis* Lindb. fil., bl. 6—8 i krets, kortare o. bredare; havsstränder.

2. **H. tetraphylla** L. fil. Vanl. 2—4 dm h., ledstycken längre än föreg:s, de mellersta av bladens längd; bl. 4 (säll. 5 ell. 6) i krets, 10—12 mm l., 3—5 mm br. Som föreg., östkusten, havsstränd., sälls.

Familj **Araliaceæ**.

Hedera L. Sid. 10.

H. helix L. **Murgröna**. Träd ell. buske, klättrande med häft-rötter på bergvägg, trädstammar, murar m. m.; bl. läderart., handflik., flik. 5, triangulära; blomskottsbl. äggr., spets., hela; blr i flock, blekgröna; bär svart; blr 9, 10; fr. följ. vår. Skog, berg, Sk.—Dls. o. Sdml., Öl., Gtl., täml. sälls.

Familj **Umbelliferae**. **Flockväxter**. Sid. 13.

Huvudmassan av våra flockväxter har pipig stj. med tvärväggar vid lederna, bl. med slida o. sammansatt skiva, blr i sammansatt (2 gånger upprepad) flock, och 2-del. klyvfrukt. — Skärmb. vid flockens första förgrening (storflocksgrenarnas bas) kallas här *storsvepe*, vid den andra förgreningen (småflockarna) *småsvepe* (236, 1).

a. Blr i huvud; bl. handflikiga.

b. Huvud stora, ensma; bl. torniga 4. **Eryngium**

bb. D:o små, i flock; bl. ej torniga; fr. krokborstig;

235, 1, 2. **Sanicula**

aa. Blr i flockar.

b. Flockar enkla.

c. Bl. hela; blr m. kortskaftade.

d. Bl. sköldlika; flockar i ax; 235, 2, . . . 1. **Hydrocotyle**

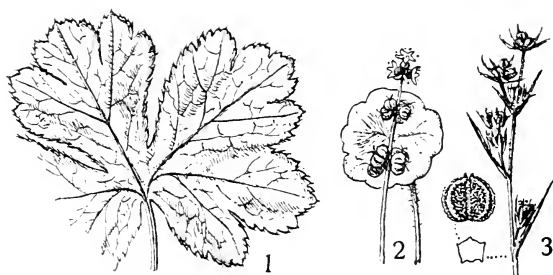

Fig. 235.
1 Sanicula.
2 Hydrocotyle,
3 Bupleurum.

- dd. Bl. jämbrett lans.; en del flockar smsatta; kronbl. gulgröna; **235, 3, . . . 15. Bupléurum**
- cc. Bl. djupt handflik.; flock. åtskilda i grenspetsarna, med lans., stjärnlikt ordnade svepebl., överskjutande blrna **3. Astrántia**
- bb. Flockar sammansatta; bl. d:o ell. åtm. starkt flikiga.
- c. Varje delfrukt med 5 ribbor ell. åsar (ell. nästan slät o. trind; dessutom näst. alltid utan vare sig hinnkanter ell. borst).
- d. Klyvfrukt trind ell. svagt plattad, med plattsidorna vinkelräta mot delningsytan (delfr. högryggade).
- e. Kronbl. gula; både stor- o. småsvepe; fr. rundat hjärtlik **17. Petroselinum**
- ee. Kronbl. vita ell. skära.
- f. Med småsvepe.
- g. Dessutom med storsvepe.
- h. Fr. äggform., kort borsthårig; **236, 2, 245, 2, . . . 27. Séseli**
- hh. Fr. ej hårig.
- i. Ribbor naggade ell. rynkiga; fr. Brett äggform.
- k. Foder omärkligt; bl. findelade; slutflikar några mm l.; **236, 3, 243, 1, 13. Conium**
- kk. D:o 5-tandat; bl. med äggr., flera cm l. småbl.; **236, 4, 243, 3, . . . 14. Pleurospérum**
- ii. Ribbor släta.
- k. Åtm. övre bl. enkelt parblad.; fr. rundat äggform.; **236, 5, 244, 4, 26. Sium**

- kk. Bl. upprepat 3-fingr. ell. 3-flik.
 l. Bladflik. smalt jämnbr., helbrädd.;
 rund jordknölstam 23. **Bunium**

- ll. D:o ej helbräddade.
 m. D:o smala med fina, broskart.
 sågtänder; fr. klubbformig;
243, 4, 20. Falcaria

- mm. D:o breda, grovsåg.; fr. avl.;
236, 6, 246, 1, 34. Ligusticum

gg. Storsvepe 0 ell. tidigt avfallande.

- h. Övre bl. enkelt parblad., de nedre hårfint
 flikade; fr. äggform.; **243, 2, 18. Helosciadium**

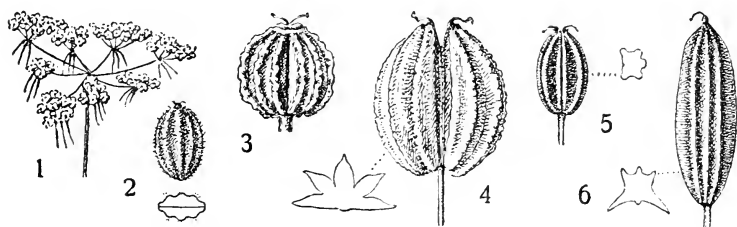

Fig. 236. 1 Aethusa, 2 Seseli, 3 Conium, 4 Pleurospermum, 5 Sium latifolium, 6 Ligusticum (alla ³, 1, utom nr 1).

hh. Alla bl. upprepat parblad. ell. parflik.

- i. Delfrukt:s insida skålform. urholk.; fr.
 näst. klotrund 12. **Coriandrum**

ii. Delfr:s insida platt, med ell. utan längd-
 fåra.

k. Fr. rundad ell. äggr.; delfr. utan
 hals.

l. Foder tydligt; vatten- ell. kärr-
 växter.

- m. Fr. äggform.; bladflik. hel-
 brädd., 1—2 mm br.; **238, 1,**
244, 3, 28. Oenanthe

- mm. Fr. rund. ell. njurform.; blad-
 flik. såg., 5—10 mm br.; **238, 2,**
243, 6, 19. Cicuta

ll. Foder omärkl.; landväxter.

- m. Talrika, borstlika, allsidiga små-
 svepebl.; fr. äggformig . . . 32. **Cnidium**

mm. Fåtaliga, jämnbr. ell. syllika
 småsvepebl.

- n. D:o 3, ensidigt nedhängan-
 de; fr. hjärtligt äggform.;
236, 1, 238, 3, 245, 1, . . . 29. Aethusa

Fig. 237. *Anthriscus cerefolium*.

uu. Smäsvepebl. 2(—få), utspärr.; fr. smalt äggform. med långa, uppräta stift; rund jordknölstam . . . 22. **Conopodium**

kk. Fr. avl. ell. jämnbr.

l. Delfr. med smal hals.

m. Hals lång, plattat näbbform., längre än den fintagg. fr:n; 238, 6, 242, 4, 9. **Scandix**

mm. Hals kortare än fr:n; fr. oribbad (slät ell. tagg.); 237, 238, 4, 5, 242, 2, 3, 6. **Anthriscus**

ll. Delfr. jämnbr. ell. spolform., upp-till utan hals.

m. Ribbor vassa; fr. omkr. 2 cm l.; 238, 7, 8. **Myrrhis**

mm. D:o trubbiga; fr. 4 mm l.; 238, 8, 242, 1, 5. **Cherophyllum**

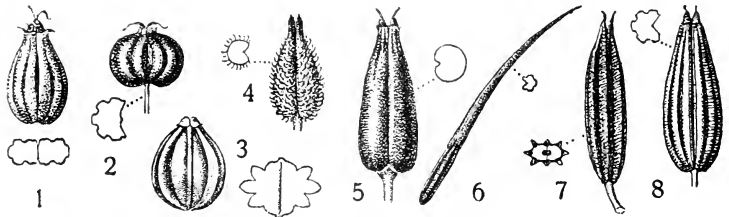

Fig. 238. 1 *Oenanthe aquatica*, 2 *Cicuta*, 3 *Actusa*, 4 *Anthriscus scandix*, 5 *A. silvestris*, 6 *Scandix*, 7 *Myrrhis*, 8 *Cherophyllum temulum* (alla $\frac{3}{4}$ utom nr 6 o. 7).

ff. Utan smäsvepe.

g. Bl. enkelt parbladiga.

h. Nedre bl:s flikar med äggrund bas; fr. äggform.; 239, 1, 244, 1, 24. **Pimpinella**

hh. D:o med kilform. bas; fr. kretsrund ell. njurl., m. liten (knappt 2 mm l.); 239, 2, 16. **Apium**

gg. Bl. upprepat smsatta.

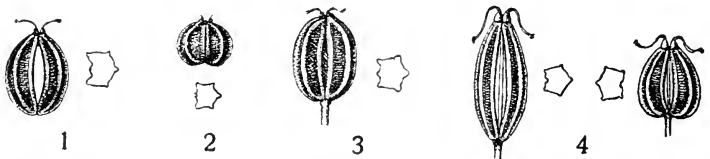

Fig. 239. 1 *Pimpinella saxifraga*, 2 *Apium*, 3 *Carum*, 4 *Aegopodium* (alla $\frac{3}{4}$).

- h. Bladflik. smalt jämbreda; fr. ellipt.;
239, 3, 243, 5, 21. **Carum**
- hh. D:o äggr.; fr. avlång till äggform.;
239, 4, 244, 2, 25. **Aegopódium**
- dd. Fr. plattad i sma plan som delningsytan (del-
fr. lågryggade).
- e. Delfr:s tre mittribbor höga, kylade ell. hinn-
kantade.
- f. Med både stor- o. småsvepe, bägge fler-
bldga; kronbl. gula; 240, 1, 246, 4, . . . 36. **Levisticum**
- ff. Storsvepe 0 ell. tidigt avfallande; kron-
bl. vita (blekröda, grönvita).
- g. Fr. kort o. brett avl.; de tre mitt-
ribb:a tätsitt., lägre än kantribb:a;
delfrukt:a vikna i sär med kanterna.
- h. Bladflik. ett par mm br.; 240, 2,
245, 4, 33. **Selinum**
- hh. D:o 1—flera cm br.; 240, 3, 246, 2, 3, 35. **Angélica**
- gg. Fr. smalt avl., endast omärkl. plattad;
alla fem ribb:a avlägsnade inbördes;
kantribb. ej bredare än mittribb:a; del-
fr:a ej åtskilda längs kanterna; 240, 4,
245, 3, 31. **Silaus**

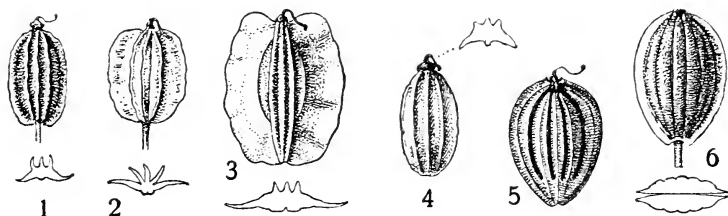

Fig. 240. 1 *Levisticum*, 2 *Selinum*, 3 *Angelica litoralis*, 4 *Silaus*, 5 *Pastinaca*, 6 *Pencedanum palustre* (alla ³, i).

- ee. Delfr:s tre mittribbor låga.
- f. Bladflik. trädsmala; svepen 0 ell. fåbladiga; kronbl. gula 30. **Anéthum**
- ff. Bladflik. breda.
- g. Både stor- o. småsvepe; kronbl. vita;
delfr:s alla fem ribbor på lika avstånd;
240, 6, 247, 1, 2, 37. **Pencedanum**
- gg. Storsvepe 0 ell. tidigt avfall.
- h. Kronbl. vita ell. gulgröna.
- i. Bl. 3-fingr. med 3-del. mittblad 38. **Imperatória**
- ii. Bl. parbladiga 40. **Heracleum**

hh. Kronbl. gula; bl. parblad.; fr. med 8 långa oljeränder ända till basen; **240, 5**, **39. Pastinaca**
(Se även *Heracleum* med gulgröna kr.)

cc. Varje delfr. med 4 biribbor; de 5 huvudribb:a m. e. m. otydliga; kronbl. vita.

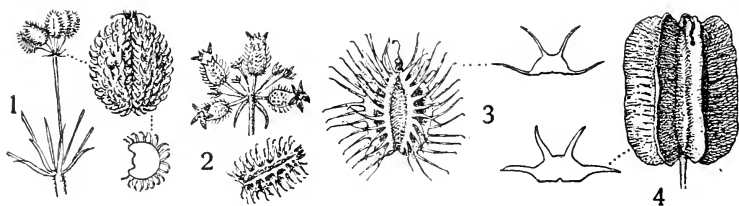

Fig 241. 1 *Torilis*, 2 *Caucalis*, 3 *Daucus*, 4 *Laserpitium* (alla $\frac{3}{1}$).

d. Frukt krokborstig.

e. Hela ytan tätt o. kort borstbeklädd; svepebl. många, hela, syllika; **241, 1**, **9. Tórilis**

ee. Borst långa, blott längs ribborna.

f. Svepebl. hela.

g. Småsvepe av 1—2 smalt lans bl.; huvudribborna m. lägre än biribb:a, som bära 1 rad (ell. 2) krokborst; **241, 2, 242, 5**, **10. Cáucalis**

gg. Småsvepe av 5—7 äggr., brett hinnkant. bl.; de fyra bi- och de tre mittribb:a lika höga med 2—3-taggrader **11. Turgénia**

ff. Svepebl. många, parflikiga; **241, 3, 247, 4**, **42. Daucus**

dd. Frukter utan borst; biribbor mycket höga, hinnaktiga; **241, 4, 247, 3**, **41. Laserpitium**

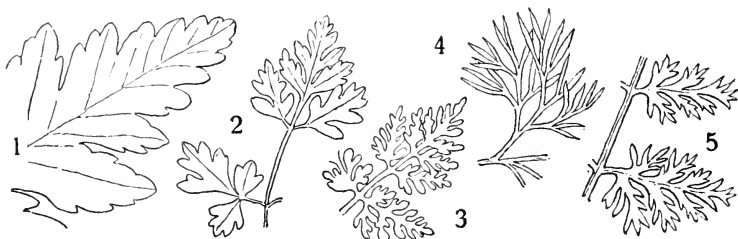

Fig. 242. 1 *Chærophyllum temulum*, 2 *Anthriscus cerefolium*, 3 *A. scandix*, 4 *Scandix*, 5 *Cancalis*.

1. *Hydrocótyle* L.

H. vulgáris L. **Spikblad.** 235, 2. Stj. nedligg. o. rotsläende, 1—3 dm l., bl. o. blomställ. uppr., långskaft. 2 7—9. Sjöstrand., kärr, Sk.—Dls. o. Ög., Öl., Gtl., mindre allm.

2. *Sanícula* L.

S. europæa L. **Sårlåka.** 235, 1. 2—4 dm h.; rosettbl. långskaft., glansigt gröna, stjäklbl. vanl. inga; kr. skär ell. vit. 2 6, 7. Lund., Sk.—Vrml. o. s. Nrl., Öl., Gtl., mindre allm.

3. *Astrántia* L.

A. major L. **Stjärnfloka.** Omkr. 0,5 m h.; svepebl. vita ell. skära, grönspetsade, omkr. 1 cm l.; kr. av sma färg. 2 7—9. Prydnadsväxt, stund. förvildad.

4. *Erýngium* L.

E. marítimum L. **Martorn.** 2—4 dm h., tistellik, grov, styv, utspärr. grenig, blekt blågrön; huvud omgivet av flera kilform., tornflik. svepebl.; kr. ljusblå. 2 7, 8. Flygsandsstrand., Bl. o. Sk.—Boh., Öl., Gtl., täml. sälls.

5. *Chærophýllum* L.

1. **C. témulum** L. **Grönfloka.** 238, 8, 242, 1. Vanl. omkr. 5—7 dm h., spensl., mjukblgd; bl. täml. mörkt gröna, dubb. parbladigt delade med rundade flik. ⊙⊙ 6—8. Torra, helst skugg. ställen, tomter, snår, murar, Götaland, Öl., Gtl., mindre allm. — Anses giftig.

2. **C. bulbósum** L. **Knölfloka.** Stj. 0,5—1 m h., rödfleckig; bl. 3—4 ggr pardel.; småbl. regelmäss., näst kamlikt smalflik.; nedre blad bred-, övre bl. m. smalflik.; rot o. stjälkbas klotrund, ett par cm br., ätlig; stift 0,5 mm l. ⊙⊙. Förvild. h. o. d. till Hvj.; Gtl. (Mell. Eur.)

3. **C. Prescöttii** DC. Bl. som nr 2, rikt smsatta o. smalflik.; stift över 1 mm l., hornlikt uppstående; i senare tid funnen i Pajala-o. Haparandatrakten flerest. (Östeur.)

4. **C. aromáticum** L. 0,5—1 m h.; bl. tre ggr 3-del.; flik. vasst dubbelsåg.; lik *Aegopodium*, men starkt luktande; fr. längre än de föreg:s. Tillfäll. införd; Göteb. sedan många år.

6. *Anthriscus* Bernh.

1. *A. silvéstris* Hoffm. (Chærophyllum s:e L.). **Hundkåx.** 238, 5. 0,5—1(—1,3) m h., ljusgrön, m. grenig; bl. flera ggr parblad. (o. pardel.); småsvepen smalt ellipt.; fr. slät (utom halsen), glansigt svartbrun. ☿ 5—7. Äng., lundäng., skogsbyn, hela landet allm.

2. *A. cerefólium* Hoffm. (Scandix e. L.; Chærophyll. sativum Lam.). **Körvelkåx.** 237, 242, 2. 3—5 dm h., skild från nr 1 gm blott 2—5-stråliga småflock., färre (blott 2—3), lans. småsvepen; fr. slutl. svartglansig, halsen längre; örten lik Myrrhis till lukt o. smak. ☉ 6, 7. Odl. jord, Sk.—Sthlm, Öl., Gtl.; förr odl. som krydda.

3. *A. scandix* (Scop.) Aschers. (Scandix anthr. L.; *A. vulgáris* Pers.). **Taggkörvel.** 238, 4, 242, 3. Ljusgrön, spensl., utspärr. grenig; bl. små, knappt 1 dm l., täml. finflikade; småflock. o. svepen som nr 2; fr. med täta borst, slutl. grönbrun. ☉ 5, 6. Odl. jord, åkr., sydl. landskapen—Ög., Öl., Gtl., täml. sälls.

7. *Scandix* L.

S. pecten Véneris L. **Nålkörvel.** 238, 6, 242, 4. Omkr. 2 dm h.; flock. blott 2—3-stråliga; fr. (inberäkn. halsen) flera cm l. ☉(☉) 5—7. Åkr. (kalkhaltig jord), Sk., Öl., Gtl., ej allm.

8. *Myrrhis* Boehm.

M. odoráta Scop. (Scandix o. L.). **Körvel.** 238, 7. Vanl. 0,8—1 m, av anislik lukt o. smak; bl. 3—4 ggr parblad., småbl. vassåg., mjukhår.; fr. glansigt svartbrun. ☿ 6—8. Park., gamla trädg., Sk.—Vrml. o. Uppl., Öl., Gtl., mindre allm.; förr odl. som krydda.

9. *Tórilis* Adans.

T. anthriscus C. C. Gmel. (Tordýlium a. L.). **Rödfloka.** 241, 1, 0,3—1 m h., uppr., spensl. o. gles, gråakt. grön; bl. dubb. parbl.; kr. skär. ☉ ell. ☉☉ 7, 8. Torr mark, snår, klippor, Sk.—Dls. o. Uppl., Öl., Gtl., täml. allm.

10. *Cáucalis* L.

C. daucoídes L. 241, 2, 242, 5. Åkr., Sk., tillfäll.

11. *Turgénia* Hoffm.

T. latifólia Hoffm. Lik föreg., men större, bl. bredflikigare; fr. större med purpurröda krokborst; s. Sv., tillfäll. (Mell. Eur.)

12. **Coriándrum** L.

C. satívum L. **Koriänder.** Omkr. 0,5 m h., spensl.; bl. 2—3 ggr parblad.; flik. jämnbr. till tråds mala, helbrädd.; friska örten av motbjudande lukt, som torr, liksom frukterna, aromatisk. ☉ 7, 8. Gamla trädg., tomter, sälls.; stund. odl. som krydda. (Medelhavsländ.)

13. **Conium** L.

C. maculátum L. **Odört.** 236, 3, 243, 1. Stj. 0,5—2 m h., rödfläck.; bl. täml. lika Anthrisc. silv., liks. småsvepena; ört råttlukande; giftig. ☉☉ 7, 8. Tomter, åkr., vägkant., Sk.—s. Nrl., Öl., Gtl., täml. sälls.

14. **Pleurospérmum** Hoffm.

P. austríacum Hoffm. (Ligústicum a. L.). **Pipfloka.** 236, 4, 243, 3. 1—2 m h., m. grov o. storblgd; bl. 2—3-dubb. 3-fingr., småbl. äggrunt lans., flikigt såg.; flock. m. breda; svepebl. nedböjda, storsvepebl. vanl. 3-flik. 2 7, 8. Lundäng., n. Ög., s. Sdml., sälls.

15. **Bupléurum** L.

B. tenuíssimum L. **Harfloka.** 235, 3. Omkr. 2 dm h., spensl., styv, blågrön; bl. ngt läderart., omkr. 3 mm br. ☉ 7—9. Havsstrand., sand. mark, Sk., Bl., Kalmar, Öl., Gtl., täml. sälls.

16. **Ápium** L.

A. gravéolens L. **Selleri.** 239, 2. Omkr. 0,5 m h., spensl., utspärr. grenig; bl. små, de nedre 2-par., de övre 3-fingr., starkt lukt.; kronbl. m. små. ☉☉ 7—9. Havsstr., Sk., sälls. (Gtl. förr). Anses giftig. — Odl. som stor o. kraftig ört för den uppsvällda, ätliga stjälkbasen o. roten.

17. **Petroselinum** Hoffm.

P. satívum Hoffm. (Ápium petr. L.). **Persilja.** Allm. odl. som bladkrydda, stundom kvarstående i blomning, 3—4 dm h., stjälkbl. dubb. parbladigt del., flik omvänt äggr. ☉☉ 6, 7. (Gm blomfärg, svepe o. smak lätt skild från nr 29 Aethusa). Var. med krusiga bl.

18. **Helosciádium** Koch.

H. inundátum Koch (Sison i. L.). **Krypffloka.** 243, 2. 5—25 cm h., ligg., rotslående, ell. i vatten flera dm l. med talr. under-

vattensbl.; flock. blott 3—6-stråliga. 2 7, 8. Grunt vaiten, kärr, sydl. landsk., Sm., Dls., Öl., sälls.

19. *Cicuta* L.

C. virósa L. **Sprängört.** 238, 2, 243, 3. Oftast 1 m ell. högre, ljusgrön; jordstammen lodrät, tjock, ihålig med täta tvärväggar; bl. 2—3 ggr glest parblad.; m. giftig. 2 7, 8. Strandäng., sankastrand., Sk.—Vb. (Gtl. förr).

Fig. 243. 1 *Conium*, 2 *Helosciadium*, 3 *Pleurospermum*, 4 *Falcaria*, 5 *Carum*, 6 *Cicuta*.

20. *Falcaria* Host.

F. sioides (Wib.) Aschers. (*Sium falc.* L.; *F. Rivini* Host). **Skärfloka.** 243, 4. Omkr. 0,5 m h., styvt o. utspärr. grenig, blågrön; småbl. ofta skärform. krökta. 2 7—9. Åkr., trädor, Sk., ö. Sm., Gtl., sälls.

21. *Carum* L.

C. carvi L. **Kummin.** 239, 3, 243, 5. 3—5 dm h., ljusgrön, utspärr. grenig; nedre bl:s omkrets avl. ell. jämnbr., de övre triangulära; kr. vit ell. skär (f. *atrorúbens* Lge, kr. purpur.); fr. starkt kryddsmakande. ⊙ ⊙ 6—8. Torräng., hela landet, täml. allm.

22. *Conopodium* Koch.

C. majus Druce (*Búnium flexuosum* Stokes). **Jordnöt.** Omkr. 3 dm h., uppr., enkel; stjäklbl. närmast lika *Carum* (243, 5). 2 7. Torräng., Sk, sälls. (Västra N.)

23. *Bunium* L.

B. bulbocástanum L. Till växten lik nästföreg. 2 6, 7. Gräsmark, tillfäll. införd, Sk., Gtl.

24. *Pimpinella* L.

1. **P. major** Huds. **Lund-anis.** 0,5—1 m h.; stj. kantig o. grovt fårad; bl. med äggr. omkrets, omkr. 1 dm l., mörkgröna, parblad., alla med (brett ell. smalt) äggr. småbl.; fr. smalt äggform. 2 7, 8. Lundäng., ö. Sv., Sk.—Uppl., Öl. (Gtl.?), sälls. — f. *dissécta* (Wallr.), alla småbl. smalt parflik.; sälls.

2. **P. saxifraga** L. **Back-anis.** 239, 1, 244, 1. Vanl. 2—3 dm h.; stj. trind, finstrimm.; bl. som föreg., men avl., och de övres småbl. jämnbr., fåflik.; fr. rundat äggform. 2 6, 7 (9). Torräng., back., Sk.—Vb. o. s. Lpl., Öl., Gtl., allm. — f. *dissécta* (Retz.) Spreng., som föreg:s f. *diss.* — var. *nigra* (Willd., som art) Hartm., gråakt. småluden, pålrot på snittytor blånande.

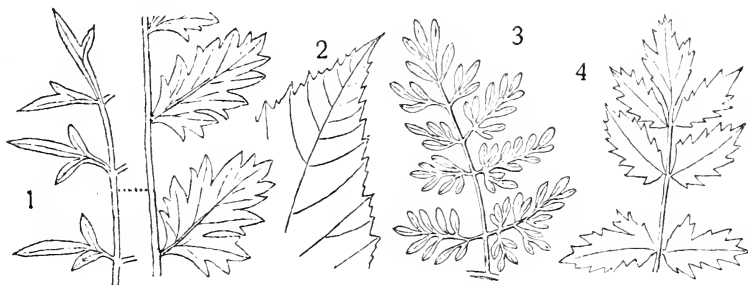

Fig. 244. 1 *Pimpinella saxifraga* (övre o. nedre bl.), 2 *Aegopodium*, 3 *Oenanthe aquatica*, 4 *Sium erectum*.

25. *Aegopodium* L.

Ae. podográria L. **Kirskål.** 239, 4, 244, 2. Stj. omkr. 0,7—1 m h.; nedre bl. dubb. 3-fingr. (f. *subsimpler* Lge, alla bl. enkelt 3-fingr.); bl. ätbara som kål. 2 7, 8. Lundäng., sälls., parker (ymnig som rest av gammal odling); Sk.—Vrml. o. Ång., Öl., Gtl.

26. *Sium* L.

1. **S. latifólium** L. **Märke.** 236, 5. 1—1,5 m h., bl. 3—5-par., de övres småbl. avl. ell. smalt lans., omkr. 1 dm l. 2 7, 8. Strandkärr, åar, Sk.—Vrml. o. Uppl., Öl., Gtl., allm. — Anses giftig. — var. *longifólium* Fr., småbl. omkr. 2 dm l., jämnbr.; sälls.

2. **S. erectum** Huds. (*S. angustifolium* L.). **Bäckmärke. 244, 4.** 0,5—nära 1 m h.; bl. 4—8-par., småbl. äggr., 1—2 cm l. **4 7, 8.** Källrännilar, bäck., Sk., Bl., Hall., Ög., Öl., Gtl., täml. sälls.

27. Séseli L.

S. libanótis Koch (*Athamánta* l. L.; *Libanótis montána* Cr.). **Säfferot. 236, 2, 245, 2.** Stj. 0,7—1 m h., fårat vasskant.; nedre bl. dubb. parblad.; flockar m. täta o. mångstråliga, svepebl. m. talr., borstsmala; kr. vit ell. skär. **4 7, 8.** Torr buskmark, Sk.—Vrml. o. Gstr., täml. sälls.

28. Oenanthe L.

1. **Oe. fistulösa** L. **Pipstakra. 3—5 dm h.,** uppr., enkel; stjälkbl. avl., fåtaligt dubbelt (ell. enkelt) parblad., de översta stund. utan skivor; blad- o. flockskaft uppblåst pipiga; flock. fåstråliga; några kronbl. ofta starkt förstorade. **4 7, 8.** Åar, vattengravar, sydl. landsk., Gtl., täml. sälls.

2. **Oe. aquática** Poir. (*Phellándrium a:um* L.). **Stäkra. 238, 1, 244, 3.** 3—5 dm h., utspärr. grenig; bl. med triangulär omkrets, 2—3-dubb. parblad.; flockar mitt emot ett stjälkbl., mångstråliga.

29. Aethusa L.

Ae. cynápium L. **Vildpersilja. 236, 1, 238, 3, 245, 1.** Omkr. 0,5 m h. (—1 m), mörkgrön, luktlös; giftig. ☉. Tomter, avstjälpn:platser, Sk.—Dlr. o. Ång., Öl., Gtl.

30. Anéthum L.

A. gravéolens L. **Dill.** Omkr. 0,5 m h.; kryddsmakande, allm. odl. som bladkrydda, ofta självsådd i trädg. ☉ 7—9. (Sydeur.)

31. Sílaus Bernh.

S. flavéscens Bernh. (*Peucédanum sil.* L.; *S. praténsis* Bess.). **Ängssticka. 240, 4, 245, 3.** 0,5—1 m h.; bl. äggr., de nedre 3-dubb., de övre dubb. parblad.; småsvepebl. talr., syllika; kr. vitgul. **4 7, 8.** S. Sk., skugg. ängsmark, pilvallar, sälls. (Gtl. förr.)

32. Cnidium Cuss.

C. venósum Koch (*Séseli venósum* Hoffm.; *Selínium lineáre* Schum.). **Slidsilja. 5—7 dm h.,** vanl. enkel; bladslid. m. långa (—6 cm); bl. avl., föga längre än slid., dubb. parblad., småbl. 1—2

cm l., smalt jämnbr.; kr. vit ell. skär. Giftig. 2 7, 8. Back., snår, ö. Sm., Öl., Gtl., täml. sälls.

33. *Selinum* L.

S. carvifolia L. **Krusfrö.** 240, 2, 245, 4. 0,5—0,8 m h.; bl. avl., 2—3-dubb. parbl.; slidor näst. omärkl.; bladflik. kortare o. bredare än hos *Cnidium*. 2 7, 8. Äng. (särsk. havsstrandsäng.), Sk.—Vrml. o. Uppl., Öl., Gtl., mindre allm.

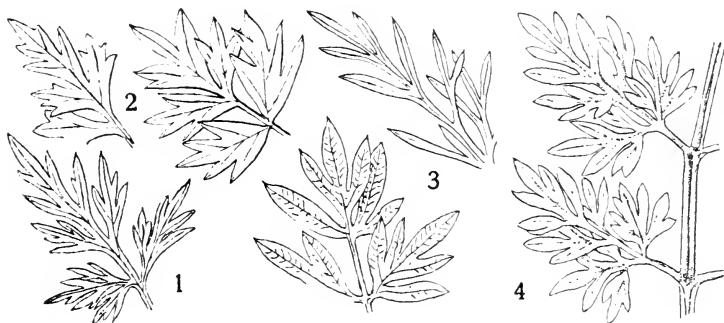

Fig. 245. 1 *Aethusa*, 2 *Seseli*, 3 *Silaus*, 4 *Selinum*.

34. *Ligusticum* L.

L. scoticum L. (*Haloscias* s. Fr.). **Strandsticka.** 236, 6, 246, 1. 2—4 dm h., upprät, grov, föga grenig; bl. tjocka, glansiga, dubb. (de övre enkelt) 3-fingr.; slid. rödkantade; fr. nära 1 cm l.; lukt frän. 2 7. Havsstr., n.-v. Sk.—Boh., täml. sälls.

35. *Angélica* L.

1. *A. silvéstris* L. **Strätta.** 246, 2. Omkr. 1, stund. 2 m h., grovstammig; bl. m stora, brett äggr., de nedre 3-dubb. parblad., glansiga, med stor, uppblåst slida; småbl. äggr.; flock ända till 3 dm br., kullrig, kr. rödlätt. 2 7, 8. Fuktäng., sjöstrand., Sk.—Vb. o. Lpl., Öl., Gtl. — var. *montána* (Schleich., som art) Hartm., övre småbl. smalare med kilform. bas.

2. *A. litorális* Fr. **Havssträtta.** 240, 3. Lik nr 1, men flockskaft kala, kronbl. vitgröna; delfr:s mittribbor låga. 2 7, 8. Havsstr., Sk.—Uppl., n. Vb., Öl., täml. sälls.

3. *A. archangélica* L. **Kvanne.** 246, 3. Lik nr 2, men lägre (1 m) och grövre, bl. ännu större (5—7 dm h.); delfr:s mitt-

ribb. höga, delfrs tjocklek ungef. som halva bredden. 2 8. Fjälltr., skugg. o. fukt. ställ., Dlr.—n. Vb. o. Lpl., täml. sälls.

36. *Levisticum* Hill.

L. paludapifolium Aschers. (*Ligusticum* lev. L., *Lig. pal.* Lam.). **Libbsticka.** 240, 1, 246, 4. 1—2 m h., kal, starkt grenig; bl. stora, äggr., parblad., 4—5-par.; småbl. 3-del. ell. 3-fingr., glansiga; ört av frän lukt. 2 7, 8. Gårdstomt., trädg., Sk.—Nrl., Gtl., som kvarleva av tidigare odling.

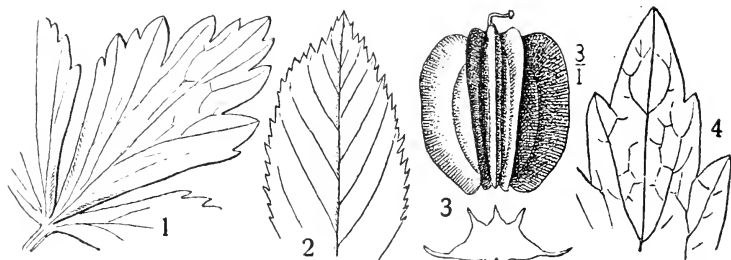

Fig. 246. 1 *Ligusticum*, 2 *Angelica silvestris*, 3 *A. archangelica*, 4 *Levisticum*.

37. *Peucedanum* L.

1. **P. palustre** Moench (*Selinum* p. L.). **Mossrot.** 240, 6, 247, 2. Stj. omkr. 1 m h., starkt grenig; bl. stora, triangulära, rikt 3—4-dubb. parblad.; svepebl. talr., lans., hinnkant., slutl. nedböjda. 2 7, 8. Kärr, våtäng., hela landet, täml. allm.

2. **P. oreoselinum** Moench (*Athamántha* o. L.). **Backsilja.** 247, 1. 3—7 dm h.; bl. triangulära, 3-dubb. parblad., småbl. av första ordningen utspärr. ell. riktade mot bladbasen; svepebl. som föreg.; trådsmla. 2 7, 8. Äng., sand. mark, Sk., Öl., flerest.

38. *Imperatoria* L.

I. ostruthium L. **Mästerrot.** Stj. omkr. 1 m h.; bl. stora, omkrets triangulär, småbl. 3—5 cm br.; kr. vita ell. skära, småsvepebl. talr., syllika; fr. plattad, rundad, i ändarna intryckt. 2 7. Förr odl.; h. o. d. på trädgårdstomter o. äng, sannol. som odlingsrest, Sk.—s. Nrl., sälls.

39. *Pastinaca* L.

P. sativa L. **Palsternacka.** 240, 5. 0,5—över 1 m h., gulgrön; bl. med avl. ell. äggr. omkrets, omkr. 4-par., vaul. kala o.

glansiga (ell. småludna, var. *silvéstris* [Garsault] Hartm.). ☉☉ 7, 8. Odl. jord, väggkant. kring gårdar, trol. som trädgårdsflykting (var. *silv.* enligt några den urspr., vilda formen); kulturformens rot köttig.

40. *Heracléum* L.

1. *H. sibíricum* L. **Björnfloka.** 1—1,5 m h., strävhaarig; bl. parblad., fåpar., småbl. flik. ell. pardel., äggr.; kronbl. gulgröna, jämnstora. 2 7, 8. Lundäng., snår, väg- o. åkerkant., Sk.—Jtl. o. s. Vb., Öl., Gtl., allm. — var. *angustifólium* (Jacq., som art) Hartm., alla bladflik. smalt jämnbr., utdragna; mindre allm.

2. *H. sphondýlium* L. Lik nr 1, men kronbl. vita, ngt större, olikstora, i småflock:s kantblr större på den fria sidan. Som föreg., Sk.—Svealand, Gtl., täml. sälls. (möjl. att betrakta som införd med gräsfrö ell. dyl.; sammanslås av många till en enda art med nr 1; *H. sib.* * *austrále* Hartm.).

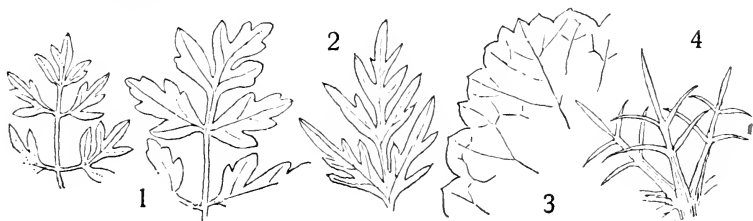

Fig. 247. 1 *Peucedanum oreoselinum*, 2 *P. palustre*, 3 *Laserpitium*, 4 *Daucus* (svepebl.).

41. *Laserpitium* L.

L. latifólium L. **Spenört.** 241, 4, 247, 3. 1—2 m h., m. storblgd; bl. triangul., dubb. parblad.; småbl. snett hjärtl., 3—5 cm br., blågröna, kala; flocken i toppen ända till 3 dm br., svepebl. talr., syllika till trådfina. 2 7, 8. Ekback., lundäng., Sk.—Gstr.; Hall., Vsm., Dlr.; Öl., Gtl.; täml. sälls.

42. *Daucus* L.

D. caróta L. **Morot.** 241, 3, 247, 4. Vanl. 3—5 dm h., ngt strävhaar.; bl. avl., 2—3-dubb. parblad., med smalt lans. småflik.; kr. säll. skära (f. *rubriflóra* Lge); stundom är mittersta småflocken in-skränkt till 1—3 blod- ell. svartröda blr. ☉☉ 7. Hård, torr mark, trädor, renar, Sk.—Vrml. o. Uppl., Öl., Gtl.

Familj **Cornáceæ.****Cornus** L. Sid. 7; 8, 8.

1. **C. sanguinea** L. **Hårdved.** Stor, yvig buske, 2—3 m h.; bl. äggr., mots., 6—8 cm l.; blomställn. platt, 5—8 cm br.; kr. gulakt. vit; stenfr. svartblå. 6, 7. Lundäng., Sk., Bl., Ög., Vg., Boh., Öl., Gtl., i allm. sälls.

2. **C. suécica** L. (*Cornélla suécica* Rydb. **Hönsbär.** Ört, 1—2, slutl. 3 dm h.; bl. 2—4 cm l.; blr svartviol. i flock inom 4 vita, äggr. svepebl.; stenfr. klarröda (säll. vita). 2 6, 7. Kärr, myrar, näst. hela landet (även Gtl.), allmst norrut.

Familj **Empetráceæ.****Émpetrum** L. Sid. 5, 30, 32. 6, 3.

E. nigrum L. **Kråkbär.** Ris ell. småbuske, nedligg.; bl. barrlika, glansiga, med ljus mittrand undertill; kronbl. rosenröda; stenfr. blåsvart, ngt nedplatt., i toppen intryckt. 4, 5. Skog., hed., hela landet, i de flesta trakt. allm.

Familj **Pyroláceæ.** Sid. 18.

- a. Dvärgbuske (ell. miniatyrträd); blr i flock; 248, 2, 1. **Chimáphila**
 aa. Örter; blr i klase (ell. ensam blma).
 b. Med gröna (vintergröna) bl.; 248, 2. **Pýrola**
 bb. Hela växten vitgul, bl. fjällika; 21, 2, 3. **Monótropa**

1. **Chimáphila** Pursh.

C. umbelláta Nutt. (*Pýrola* u. L.). **Ryl.** 248, 2. 1,5—2 dm h.; bl. glansigt läderart., 3—4 cm l., såg.; blr fåtal., i långskaft. flock; kr. skär. 7, 8. Barrskog, torr mark, n. Sk.—Dlr. o. Hels., Öl., Gtl., täml. sälls.

2. **Pýrola** L. Sid. 18; 24, 4.

- a. Blr i klase.
 b. Klase allsidig; bl. rundtrubbiga, nästan helbräddade.
 c. Stift nedböjt med en utstående ring nedom det smala märket.
 d. Stift grönt; stknprnas båda rum rörförmigt utdragna; 248, 4, 1. **chlorántha**

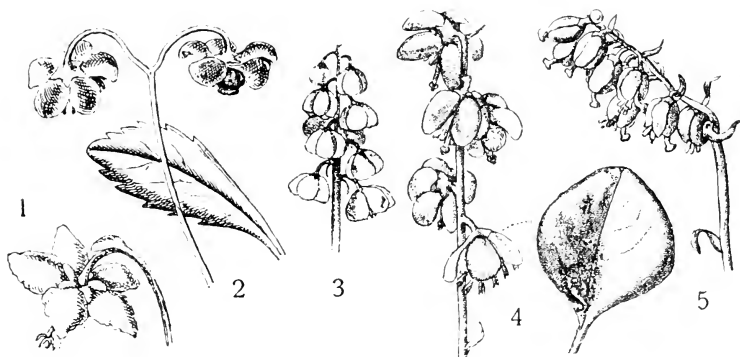

Fig. 248. 1 *Pyrola uniflora*, 2 *Chimaphila umbellata*, 3 *Pyrola minor*, 4 *chlorantha*, 5 *secunda*.

dd. Stift rött; stknpr utan rör; 24, 4, . . . 2. **rotundifolia**
 cc. Stift rakt; märket skivlikt utbrett.

d. Stift utskjutande; krona stor, halvöppen 3. **média**

dd. » ej utskjut.; kr. liten, näst. sluten,

248, 3, 4. **minor**

bb. Klase ensidig, snedställd; bl. spetsiga, sågade;

248, 5, 5. **secunda**

aa. Blma ensam i stjälspetsen med platt, öppen

krona; 248, 1, 6. **uniflora**

1. **P. chlorantha** Sw. **Grönblommig vintergröna**. Stj. omkr. 2 dm h., m. spensl.; bl. nära stj:s bas, ungef. 2 cm l.; kronbl. gulgrönakt. vita. 24 7. Barrskog, Sk.—Jtl. o. Vb., Öl., Gtl., mindre allm.

2. **P. rotundifolia** L. **Vintergröna**. Stj. 1,5—3 dm h., grövre än föreg:s; bl. större (—5 cm), mera elliptiskt rundade; kr. vita. Lund., skog., skugg. äng., säll. back., hela landet allm.

3. **P. média** Sw. **Klockvintergröna**. Oftast 3 dm h., lik nr 2, men kraftigare, storbladigare. Skog., lund., Sk.—s. Vb., Öl., Gtl., mindre allm., delvis sälls.

4. **P. minor** L. **Småvintergröna**. Omkr. 2 dm h., spensl., täml. smalblgd; kr. mindre än de föreg:s. Som nr 2.

5. **P. secunda** L. **Björkvintergröna**. 1—1,5 dm h.; stjälskott först efter blomn. fullt rak; bl. äggr. Skog o. skogsbryn, hela landet allm.

6. **P. uniflora** L. **Ögonljus**. Stj. 1—1,5 dm h., efter blomn.

även i toppen uppr.; bl. rundade, 1—1,5 cm l.; fod. o. kr. gräddvita, rosendoftande. Skugg. skog, mest granskog, hela landet täml. allm.

3. *Monótopa* L. Sid. 16, 19; 21, 2.

M. hypopitys L. **Tallört.** Stjr. gruppvisa, 1—2 dm h.; klase tät, i blom lutande, svagt doftande; blomblad vanl. gleshår. (var. *hirsúta* Roth), mera säll. kala (var. *glabra* Roth). 24 7, 8. Myllväxt (saprofyt) i barrskog, Sk.—s. Nrl., Öl., Gtl., täml. allm.

Familj *Ericáceæ*. **Ljungväxter.** Sid. 16—18.

Ris (små- ell. dvärgbuskar), de flesta med vintergröna bl.

a. Fruktämnet inom hyllet.

b. Krona fribladig; 24, 3, 1. **Ledum**

bb. » sambladig.

c. Ståndare 5; 15, 1, 249, 1, 3. **Loiseleuria**

cc. » 8 ell. 10.

d. » 10; knapp utan hornlika bihang.

e. Kr. vidgat trattformig 2. **Rhododéndron**

ee. » med trång mynning, urnlik.

f. Blr långskaft., ensamma ell. få; 24, 2, 4. **Bryánthus**

ff. Blr kortskaft. i ensidig klase; 249, 2, 7. **Chamédaphne**

dd. Stknpr med 2 bihang; 24, 1.

e. Stånd. 8, kr. 4-flikig.

f. Kr. urnlik, längre än det gröna ell. brunaktiga fodret; 249, 4, 12. **Erica**

ff. Kr. klocklik, djupt flik., kortare än fodret (bägge lika färgade); 21, 1, 11. **Callúna**

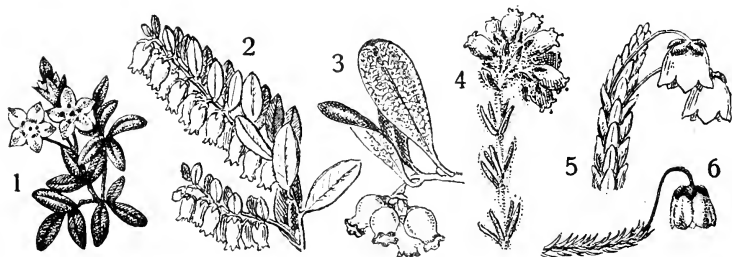

Fig. 249. 1 *Loiseleuria*, 2 *Chamædaphne*, 3 *Arctostaphylos uva ursi*, 4 *Erica tetralix*, 5 *Cassiope tetragona*, 6 *C. hypnoides*.

- ce. Stånd. 10, kr. 5-flikig.
 f. Kr. klocklik; 249, 5, 6, . . . 5. *Cassiope*
 ff. » urnlik.
 g. Frukt fröhus 6. *Andrómeda*
 gg. » stenfrukt; 24, 1, . . . 8. *Arctostáphylus*
 aa Frukttämnet under hyllet; stånd. 8; frukt bär.
 b. Kr. fribladig; 250, 9. *Oxycóccus*
 bb. » sambladig 10. *Vaccínium*

1. *Ledum* L.

L. palústre L. **Skvattram.** Yvig småbuske, till 1 m h.; bl. jämbrett avl., kanterna tillbakavikna, undersidan o. kvistarna rödbrunt luddiga; blomst. flocklik; kronbl. vita. Starkt hartslukande. 6, 7. Skogskärr, vitmosstuvor, hela landet, allm. — v. *dilatátum* Wg, bl. lans., nära 1 cm br.

2. *Rhododéndron* L.

R. lappónicum L. **Fjällros.** 1—1,5 dm h. dvärgbuske, grenar styva, krokiga; bl. läderart., 1 cm l., ellipt., under rostbruna, rosettligt saml. i grenspets:a; blr få ell. ensma; kr. violett. 6, 7. Fjällhed., klipp., P.—T. lpmk, sälls.

3. *Loiseleúria* Desv. 15, 1.

L. procúbens Desv. (*Azaléa p. L.*). **Krypljung.** Dvärgbuske med nedligg. stam o. grenar, mattlikt utbredd till flera dm:s vidd; bl. läderart., smalt ellipt. ell. tungl., knappt 1 cm l.; kr. ljus rosenröd. 6, 7. Fjällhed., Dir.—Lpl., täml. allm.

4. *Bryánthus* S. G. Gmel.

B. coerúeus Dipp. (*Andrómeda c. L.*, *Phyllódoce c. Bab.*). **Fjälljung.** Dvärgbuske, 1—2 dm h., uppstig.; bl. läderart., jämnbr., 1 dm l, undertill med ljus mittstrimma; kr. blåviol. Som föreg.

5. *Cassiope* D. Don.

1. **C. tetrágoná** Don (*Andrómeda t. L.*). **Kantljung.** Ljunglik dvärgbuske, 1—2,5 dm h., upprät, långgrenig; bl. barrlika, 4-radigt tätsitt.; fod. o. kr. gräddvita. 7. Fjällhed., P.—T. lpmk, sälls.

2. **C. hypnoídes** Don (*Andr. h. L.*). **Mossljung.** 3—10 cm h., mosslikt fin- o. tätbladig, bl. sylsmala, ensid. böjda; foderbl. rödbruna, kr. gräddvit ell. rödlätt. 7, 8. Fjällhed., Hrj.—Lpl., täml. sälls.

6. *Andrómeda* L.

A. polifólia L. **Rosling.** Fågrenig, uppr. dvärgbuske, 2—3 dm h.; bl. läderart., smalt lans. med tillbakavikna kanter, under gråblåa; blr i fåblmg, toppställd floek; blomskaft, fod. o. kr. skära. 6. Skogskärr o. moss., på vitmosstuvor, näst. hela landet, allm. — f. *acerósa* Hartm. f., förkrympt form med jämubr. bl.

7. *Chamædaphne* Moench.

C. calyculáta Moench (*Andrómeda c.* L., *Cassándra c.* D. Don). **Finnmyrten.** Omkr. 3 dm h. dvärgbuske; bl. läderart., ellipt.; kr. ljusgul. 6. Fukt. mark, T. lpmk (även Vb.?) m. sälls.

8. *Arctostáphylus* Adans.

1. **A. uva ursi** Spr. (*Árbutus u. u.* L.). **Mjölon.** Liggande, mattlikt utbredd småbuske; bl. läderart., spadl.; kr. skär; fr. klarröd, saftlös, mjölig. 5, 6. Skogsback. med sandjord, fjällhed., näst. hela landet, även Gtl., täml. allm.

2. **A. alpína** Spr. (*Árbutus a.* L.). **Ripbär.** Som föreg., men bl. ej läderart., utan årligen vissnande; kr. vit; fr. mörkröd, slutl. svart, saftig. 5, 6. Fjällhed., Dlr.—Lpl., täml. allm.

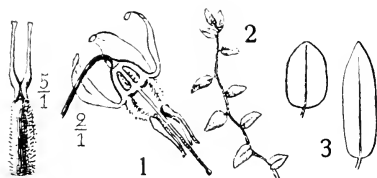
9. *Oxycóccus* Hill.

Fig. 250. *Oxycoccus* 1 *microcarpus* (stånd. från utsidan o. blma, 2 d:o (grentopp), 3 quadripetalus (bl:s yterlighetsformer).

1. **O. quadripétalus** Gil. (*Vaccin. o. L.*). **Tranbär, Tränjon.** 250, 3. Dvärgbuske med trådsmal, rödbrun liggstam; bl. läderart., avl., med kanterna parall. till ovan mitten, under blågråa; kronbl. 4, skära med mörkröd mittlinje; bär oftast klotrunt, 1—1,5 cm i diam., saftigt. 6, 7. Skogskärr, mossar, på vitmosstuvor, hela landet allm.

1. **O. microcárpus** Turcz. **Dvärgtranbär.** 250, 1, 2. Lik nr 1 men till alla delar mindre; bl. högst 5—6 mm l., bredast vid basen; bär ungef. 5—7 mm i diam.; blomskaft kala ell. otydl. håriga; förblad vid ell. nedom blomskaftets mitt; ststr. utvänd. m. e. m. vitludna. Som föreg. och i dess sällskap.

10. **Vaccinium** L.

1. **V. vitis idæa** L. **Lingon, Kröson.** Dvärgbuske, 1—3 dm h.; bl. läderart., under prickiga; bär röda, ell. orent vita: f. *leucocarpum* auctor. 5, 6 (9). Barrskog, torr mark, även öppen, såsom i fjällen, hela landet allm.

2. **V. uliginosum** L. (Myrtillus u: a Drej.). **Odon, Slinnon.** Buske av omkr. 5—7 dm:s höjd, i högfjäll knappt 1 dm; bl. ljus blågröna, m. växlande till formen, rundade till smalt ellipt., tungl. ell. spadl., 0,5—3 cm l.; kr. urnlik, gulvit, rödlätt; fr. ljus gråblå, klotrund, ellipt., cylindr. ell. päronform. 5, 6. Kärr, fukt. skogsmark, hela landet allm., även fjällhedar.

3. **V. myrtillus** L. (Myrtillus nigra Gil.). **Blåbär.** Dvärgbuske, 3—5 dm h.; bl. gröna, fintand.; kr. klotrund, gulaktig, rödlätt; bär svart o. daggblått, ell. svartglansigt (f. *epruinosum* Asch. et Magn.), ell. orent vitt (f. *leucocarpum* Dum.) ell. grönt även som moget (*chlorocarpum* n.). 5, 6. Skog, helst skugg. granskog, hela landet allm.

11. **Calluna** Salisb.

C. vulgaris Hull (Erica v. L.). **Ljung.** Småbuske av olika växsätt, vanl. uppr., 2—4 dm h.; bl. barrlika, ett par mm l., tät 4-radiga; blr i smal klase; kr. ljus ell. mörkt violettröd, säll. vit. 8. Skog, berg, hed., kärrkant., vanl. massvis, hela landet allm., dock norrut och i fjällen sälls.

12. **Erica** L.

E. tetralix L. **Klockljung.** Omkr. 1,5 dm h., mångstjälkig, uppr.; bl. jämnbr., vanl. 4 i krets; blr i kort klase; kr. ljus rosenröd. 7, 8. Mossar, Sk.—Sm. o. Vrml., Ög. (åtm. förr), Sdml., i s. och s.-v. Sv. täml. allm.

Familj **Diapensiaceæ.****Diapensia** L. Sid. 11. 14, 5.

D. lappónica L. **Fjällgröna.** M. låg dvärgbuske, oftast som kuddväxt i små täta, kullriga tuvor; bl. läderart., glansiga, smalt tungl., båghöjda; kr. vit. 6, 7. Torr, stenig mark i fjälltr., Hrj.—Lpl., täml. sälls.

Familj **Primuláceæ.**

- a. Hylle av foder o. krona.
 b. Bl. i rosett vid basen av en stängel; kr. trattform.
 c. Blr i flock.
 d. Kronrör cylindriskt ell. vid mynningen vidgat; **12**, 1, **251**, 1. **Primula**
 dd. D:o äggform., vid mynn. hopdraget; **252**, 2, 2. **Andrósace**
 cc. Blr i klase av flera kretsar över var.; vattenört med kamlikt parflik. bl.; **252**, 3, 3. **Hottónia**
 bb. Med bladig stjäлк; kronrör m. kort.
 c. Bladrosett i stj:s topp; blma ensam, oftast med mer än 5 stånd.; **20**, 7. **Trientállis**
 cc. Stjäлкbl. ej i rosett.
 d. D:o motsatta ell. i krets.
 e. Fröhus öppn. sig med 5—10 små flikar.
 f. Blr ensma ell. fåtal. i bladvinkl:a; kronflik. 5, äggr.; **33**, 1, **252**, 5, 6, 5. **Lysimáchia**
 ff. Täta klasar i bladvinkl:a; kronflik. jämbreda, oftast 6; **18**, 1, 6. **Naumbúrgia**
 ee. Fröhus med lock; **253**, 1, 9. **Anagállis**
 dd. Stjäлкbl. strödda.
 e. Blr i klase; fröhus med 5 flik.; **14**, 3, 4. **Sámolus**
 ee. Blr i bladvinkl.; fröh. med lock; **8**, 5, **252**, 4, 10. **Centúnculus**
 aa. Hyllet en kalk av skär färg; stj. mångblgd; **14**, 1, **253**, 2, 8. **Glaux**

1. **Primula** L.

- a. Kr. gul (ell. rödbrun); fod. veckat.
 b. Stäng. längre än bl.; blomskäft ungef. av blmns längd; bladbas avrund. ell. tvär.
 c. Kronbrämets bredd ungef. hälften av rörets längd; fod. överallt vitaktigt gulgrönt; **12**, 1, 1. **veris**
 cc. D:o ngt större än rörets längd; fodrets flikar o. kölar gröna, fårorna vitaktiga; **251**, 2, 2. **elátior**
 bb. Stäng. m. förkortad, omärkl.; bräm dubb. så br. som rörets längd; blomsk. från bladrosetten, flera ggr längre än blmn; bl:skiva nedlöp. på skäftet till dess fäste; **251**, 3, 3. **vulgáris**

- aa. Kr. (röd-)violett; fod. ej veekat.
 b. Bl. under vitgult mjöliga; flock tät, mångblmg.
 c. Kronbräm:s bredd dubb. större än rörets
 längd; **251**, 6, 4. **farinosa**
 cc. Kronbräm:s bredd föga större än rörets längd;
251, 5, 5. **scotica**
 bb. Bl. under gröna; flock fåblmg, gles.
 c. Bladbas avsmalnande till skaft; **251**, 4, **252**, 1 6. **stricta**
 cc. Bladbas avrund. ell. tvär; **251**, 7, 7. **sibirica**

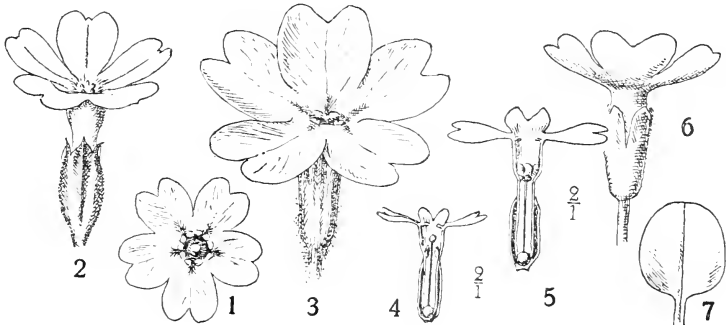

Fig. 251. *Primula* 1 *veris* var. *speciosa*, 2 *elatior*, 3 *vulgaris*, 4 *stricta*, 5 *scotica*, 6 *farinosa*, 7 *sibirica* (rosettbl.).

1. ***P. veris*** (L., *delvis*) Huds. (*P. officinális* Jacq.). **Gullviva**. Kronbräm omkr. 1 cm br., mörkgult med 5 gulröda fläckar. **4** 5, 6. Äng., Sk.—Nrl., Öl., Gtl. — var. *speciosa* n., **251**, 1, bräm nära 2 cm br., ljusgult; storväxt; Roslagen.

2. ***P. elatior*** Schreb. (*P. veris* var. *el.* L.). **Lundviva**. Kronbräm vitgult, slutl. dragande åt ockra, utan rödgula fläckar. **4** 4, 5. Lövskog., Sk., sälls.

3. ***P. vulgaris*** Huds. (*P. veris* var. *acaulis* L.). **Jordviva**. Kronbräm vitgult, drag. åt svavelgult, med 5 mörkgula fläckar. **4** 4, 5. Äng. o. lund, Sk., Kullen, sälls.

4. ***P. farinosa*** L. **Majviva**. 1,5—2 dm h., säll. högre; kr. ljus violetteröd, slutl. blåviol. **4** 5, 6. Fuktäng., Sk.—s. Lpl., Öl., Gtl. — f. *acaulis* Ahlqv., stäng. omkr. 1 cm h.; Öl., Gtl.

5. ***P. scotica*** Hk. **Fjällviva**. Vanl. 1—1,5 dm h., lik nr 4, men spensligare; kr. oftast (mörkt) violett, säll. violetteröd. 6, 7. Ängsmark i fjälltr., Hrj.—L. lpmk, sälls.

6. ***P. stricta*** Horn. **Smalviva**. Vanl. spädare, men dubb. högre än föreg.; kr. ljusviolett. Som föreg., dock mindre sälls.

7. *P. sibírica* Jacq. **Strandviva**. Omkr. 1 dm h., spenslig; flock oftast 2—3-blmg; foderflik. på insidan kala, ej vitmjöliga som nr 4—6; kr. violett, bräm till storl. ungef. som nr 4. 6, 7. Norra Vb., flera öar.

2. *Androsace* L.

1. *A. septentrionalis* L. **Flockarv**. 252, 2. Omkr. 1—1,5 dm h.; kr. vit. ☉ 5, 6. Torr, sand. mark, Sk.—Dlr. o. s. Nrl., Öl., Gtl., i s. landskapen täml. allm.

2. *A. máxima* L. Skild från föreg. gm hårig stäng., foder längre än kronbl., slutl. 1 cm l; kr. vit ell rödlätt. Tillfäll. införd.

3. *Hottónia* L.

H. palústris L. **Vattenblink**. 252, 3. 3—4 dm h. från nedligg. ell. simmande stjälbaser; kr. vit ell. svagt skär. 2 6, 7. Skogskärr o. dammar, bäck., grop., stund. på dyjord, Sk.—Vrml. o. s. Nrl., Öl., Gtl., täml. allm.

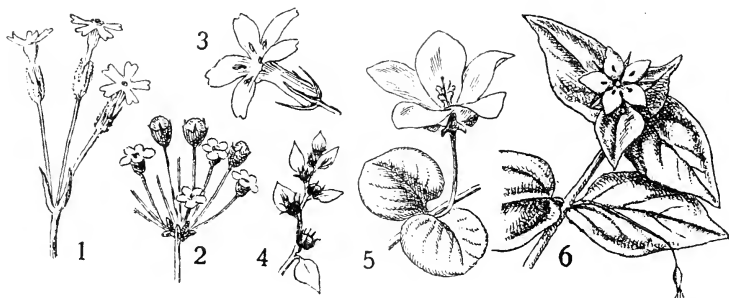

Fig. 252. 1 *Primula stricta*, 2 *Androsace*, 3 *Hottonia*, 4 *Centunculus*, 5 *Lysimachia nummularia*, 6 *L. nemorum*.

4. *Sámolus* L. Sid. 11. 14, 3.

S. valerándi L. **Bunge**. 2—3 dm h., uppr.; bl. brett o. rundat spadlika; blr i glesa klasar; kr. vit. 2 7, 8. Östersjöns stränder, Sk.—n. Uppl., Öl., Gtl., täml. sälls.

5. *Lysimáchia* L.

1. *L. vulgáris* L. **Videört**. 33, 1. Upprät, omkr. 1 m h.; bl. lans., 3(—4) i krets; de översta blrna i kort spira; kr. gul, skålförm. 2 7, 8. Skugg. o. sten. sjöstrand., Sk.—Nrl., Öl., Gtl., allm.

2. *L. nummulária* L. **Penningarv**. 252, 5. Stj. nedligg.,

omkr. 3—5 dm l.; kr. gul, platt skålform. 2 7, 8. Skugg., ngt fukt. gräsmark, Sk.—Dlr. o. Gstr., Öl., Gtl., täml. sälls.; ofta planter.

3. **L. némorum** L. **Gularv.** 252, 6. Stj. uppstig., 2—3 dm h.; kr. gul, platt skålform. 2 6, 7. Skugg. o. fukt. gräsmark, Sk., ö. Sm., sälls.

6. **Naumburgia** Moench. 18, 1.

N. thyrsoiflora Rehb. (*Lysimachia* t. L.). **Topplösa.** Omkr. 5 dm h.; bl. lans., halvomfatt., mots.; kr. gul, flikar ofta rödprickiga. 2 6, 7. Vatten, hela landet täml. allm.

7. **Trientalis** L. 20.

T. europæa L. **Duvkulla, Skogsstjärna.** 1—2 dm h., uppr., enkel; kr. vit ell. svagt skär. 2 5, 6. Skog., i fjälltr. på öppen hedmark, hela landet, allm.

8. **Glaux** L. Sid. 10.

G. maritima L. **Strandkrypa.** Vanl. 1—2 dm h., snett upprät; bl. blågröna, ngt köttiga. 2 6, 7. Havsstränd., hela kusten, Öl., Gtl., allm.; inuti landet vid åstränd., Sk., Uppsala-trakten.

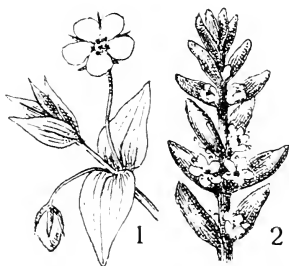

Fig. 253. 1 *Anagallis*,
2 *Glaux*.

9. **Anagallis** L.

A. arvensis L. **Rödarv.** 1—1,5 dm h., spensl. o. mjuk; kr. mönjeröd. ☉ 6, 7. Odl. jord, åkr., trädg., även hamnar o. havsstränd., s. o. mell. Sv., Öl., Gtl., mindre allm., ofta blott tillfäll.

Subsp. **fémína** (Mill., som art) Sch. et Thell. (*A. coerúlea* Schreb.). **Blåarv.** Skild från *arvensis* gm högblå krona; s. Sv., m. sälls. ell. tillfäll.

10. **Centunculus** L. Sid. 7.

C. mínimus L. **Knutarv.** 2—5 cm h., uppr., enkel ell. utspärr. grenig; kr. vit ell. rödlätt. ☉ 6—7. Fukt. sand., mest stränd., Sk. —Vrml. o. Ög., Öl., Gtl., täml. sälls.

Familj **Plumbaginaceæ.** Sid. 14.

- a. Blomställn. huvudlik; kr. sambladig; bl. trådsmala; 17, 3, 253 b, 1, 1. **Arméria**
- aa. Blomst. yvig, av axlika knippen; kr. fribladig; bl. breda, platta; 253 b, 2, 3, 2. **Státice**

1. *Armería* Willd.

1. *A. vulgaris* Willd. (*Státice* arm. L; *Stat. arm.* var. *elongáta* Hoffm.; *A. elongáta* Koch). **Trift, Gräsnejlika.** Stängl. 1,5—2 (—3) dm höga, jämte tätblad. rosetter från en grov kandelaberjordstam; bl. 2—3 mm br.; kr. rosenröd, säll. köttrod ell. mörkare röd. **2** 6—8. Back., klippmark, Sk.—Uppl. o. Dlr., Öl., Gtl., blott vid kusterna allm.

Subsp. *marítima* Willd. (*Státice* m. Mill.), stäng. låg, spensl., utspärrat finluden; bl. 1—1,5 mm br.; huvudets yttre svepebl. trubbd. utan märkbar udd; föga skild; vid kusterna.

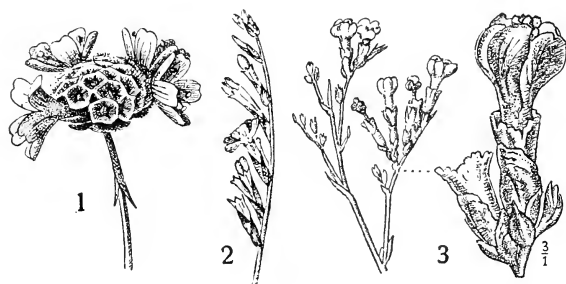

Fig. 253 b.
1 *Armeria vulgaris*,
2 *Statice humilis*,
3 *S. limonium*.

2. *Státice* L. (*Limónium* Hill).

1. *S. limónium* L. (*Limónium* vulgáre Mill.; *S. behen* Drej.; »*S. scánica*» Fr.). **Marrisp. 253 b, 3.** 1—2 dm h.; rosettbl. tungl., spetsiga; blr tätsitt. på utböjda grenar; kronbl. viol., trubbd., dubb. så l. som fodret. **2** 8, 9. Havsstrandsäng., v. Sk., sälls. — var. *hallándica* Neum., kr. m. kort utskjut.; bl. långskaft., jämnhöga med blomställn.; n. Hall., m. sälls.

2. *S. húmilis* Salmon (*Limónium húmile* Mill.; *S. rariflóra* Drej.; »*S. bahusiénsis*» Fr.). **Marrisp. 253 b, 2.** Lik föreg., men 3—5 dm h., blr glesa på uppräta gren.; kronbl. tvára ell. intryckta. **2** 8, 9. Havsstr., Sk. (Hall:s Väderö), Boh., täml. sälls.

Familj *Oleáceæ*. Sid. 4.

- a. Träd med parblad. bl.; blr utan hylle, dels en-, dels tvåkånade; **5, 6, 254, 1, 2, 1. Fráxinus**
aa. Småträd ell. buskar; bl. enkla; hylle av foder o. krona.

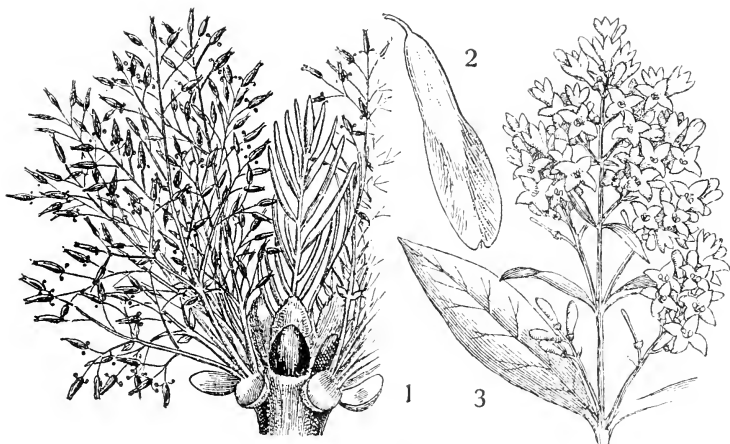

Fig. 254. 1 *Fraxinus* (blomst.), 2 dess frukt, 3 *Ligustrum*.

- b. Bl. bredare mot basen; fröhus med hinnkantade frön; foder kvarsittande 2. **Syringa**
 bb. Bl. (i vår flora) smalare mot basen; bär; fod. avfall.; 4, 2, 254, 3, 3. **Ligustrum**

1. **Fraxinus** L. Sid. 5, 36.

F. excelsior L. **Ask**. Ofta m. hög- o. tjockstammig; blr på bar kvist, svartbruna; fr. med bred, tunn kant till vindfång (sväv-ell. virvelfrukt). 5. Skogsäng., Sk.—Dlr. o. Hls., Öl., Gtl. — var. *diversifolia* Ait., bl. enkla, avlångt äggr., såg.; sälls., ofta planter.

2. **Syringa** L.

S. vulgaris L. **Syrén**. Bl. hjärtl.; kr. viol. ell. vit, vällukt. 6. Allm. planter.; ofta kvarstående på ödetomter. — **S. chinensis** Willd., vanl. (oriktigt) kallad »persisk syrén», bl. äggrunt lans., blr större, violetteröda; anses vara *S. persica* × *vulgaris*.

3. **Ligustrum** L.

L. vulgare L. **Liguster**. Buske, manshög ell. mera; bl. tungl. ell. lans.; blr i kort, äggform. spira, gulvita, doftande; bär svart. 6, 7. Back., Boh.; allm. planterad o. stund. förvild. i s. Sv. i park. o. på kyrkogårdar.

Familj **Gentianaceæ.** Sid. 11.

- a. Bl. mots.; blr i knippe; frön små, tunnskaliga:
Gentianoideæ.
 b. Stknpr utskjut., spiralvridna; **255**, 1. **Centaúrium**
 bb. D:o inneslutna, raka; **9**, **1**, **256**, **2**, 2. **Gentiána**
- aa. Bl. strödda; frön hårda, täml. stora:
Menyanthoideæ.
 b. Bl. 3-fingrade, luftblad; blr i klase; **256**, **1**, 3. **Menyánthes**
 bb. Bl. enkla, flytblad; blr flocklikt saml. inom
 två hólster 4. **Limuánthemum**

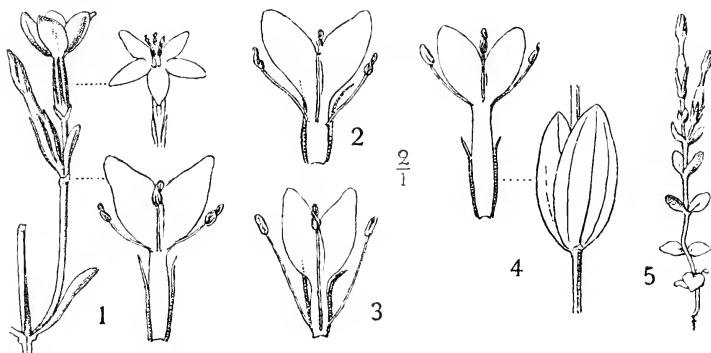
1. **Centaúrium** (Hill, delvis) Adans. (*Erythræa* Neck.).

Fig. 255. *Centaúrium* 1 *erythræa*, 2 *glomeratum*, 3 *capitatum*, 4 *umbellatum*, 5 *pulchellum*.

- a. Med bladrosett vid stjätkbasen.
 b. Fodret av kronrörets längd; stjätkbl. smala (tungl., lans. ell. jämnbr.).
 c. Blomställn. täml. glest knippe; stånd. fästa nära kronrörets mynning; **255**, **1**, 1. **erythræa**
 cc. Blomst. tät, huvudlik.
 d. Stånd. fästa vid rörets mitt; **255**, **2**, 2. **glomerátum**
 dd. D:o nära rörets botten; **255**, **3**, 3. **capitátum**
 bb. Foder intill $\frac{2}{3}$ av kronrörs längd; blomst. täml. gles; stjätkbl. breda, äggr.; **255**, **4**, 4. **umbellátum**
 (Se även *C. erythræa* * *litoralis*.)
 aa. Utan rosett vid basen; fodr. slutl. blott av kronrörets halva längd; **255**, **5**, 5. **pulchellum**

1. **C. erythræa** Rafn (*Gentiána cent:m* L., inberäkn. övriga arter; *Er. litorális* Fr., Hartm:s fl.; *E. vulgáris* Wittr.). **Arun.** Vanl.

1—1,5 dm, uppr., enkel ell. upptill grenig; rosettbl. tungl., stjäkbl. jämnbr.; kr. rosenröd; kronrör av flikarnas längd. ☉☉(☉) 7, 8. Fukt. gräsmark vid havet, säll. kärrmark längre från stranden, Sk.—Boh. o. Mpd, Öl., Gtl., täml. allm. — Var. med tätblgd o. tätblmg dvärgform.

Subsp. **litorális** (Turn.) Wittr. Foder kortare än kronröret. Gtl., sälls.

2. **C. glomerátum** R. et Br. (Er. gl:a Wittr.). **Topp-arun.** Lik föreg:s dvärgform, 2—10 cm h.; kronrör kortare än flik:a; blomst. omgiven av svepelikt närmade bl. Som föreg., Sk., Bl., sälls.

3. **C. capitátum** R. et Br. (Er. c:a Willd.). **Huvudarun.** Närmast lik nr 2, men bl. bredare, rosettbl. omvänt äggr. Som föreg., stränd., hagmark, ödeåkrar, Öl., m. sälls.

4. **C. umbellátum** Gil. (Er. centaurium Pers.). **Storarun.** 2—3 dm h.; kronrör längre än flik:a. Som nr 1, Sk.—Hall. o. Sdml., Öl., Gtl., täml. sälls.

5. **C. pulchéllum** Druce (Gentiana pa Sw.; E. pa Fr.). **Dvärg-arun.** 3—10(—15) cm, än ogrenad, än rikt grenig; bl. breda; kronflik:r mer än hälften kortare än de föreg:s. ☉ 7, 8. Havsstrandsäng., Sk.—Boh. o. s. Nrl., Öl., Gtl., täml. allm.

2. Gentiana L.

- a. Kr. mörkblå, 5-flik., utan fransar i mynningen.
 b. Kr. smalt klockform. med korta, breda flik.;
 256, 2, 1. **pneumonánthe**
 bb. Kr. trattform. med stjärnformigt bräm;
 256, 3, 2. **nivalis**
- aa. Kr. violett (ell. vitaktig), oftast 4-flik., med fransar i rörets mynning.
 b. Blomsk. längre än blmn; kr. bägarform. 3. **tenélla**
 bb. Blr kortskaft.; kr. trattform.
 c. Foder av 2 äggr. o. 2 smalt lans. flik.
 d. ☉☉, rosettbl. spadl., bredast mot spetsen; nedre stjäkbl. tungl., trubb.;
 9, 1, 256, 4, 4. **campéstris**
 dd. ☉, rosettbl. äggr., avsmaln. till skaft; nedre stj:bl. äggrunt lans.; övre d:o från bred bas äggrunt lans. ell. triangulära; 256, 5, 5. **báltica**
- cc. Fodrets alla flik. smalt lans.
 d. ☉☉, rosettbl. tungl. ell. spadl. 6. **amarélla**
 dd. ☉, rosettbl. äggr. ell. lans. 7. **uliginósa**

1. *G. pneumonanthe* L. **Höstklocka.** 1—3 dm h., oftast enkel; bl. jämnbr. ell. jämn Brett lans.; blr 1 ell. få. 2 7—9. Torräng., hed., Sk., Bl., v. Sm.—Boh. o. Vrml., mindre allm., vanl. sparsam.

2. *G. nivális* L. **Nordstålört.** 0,5—1,5(—2) dm; fod. 5-kölat. ☉☉ 6—8. Back. i fjällen, Dlr. o. Hls.—Lpl., täml. allm.

3. *G. tenélla* Rottb. **Lappstålört.** 0,3—1,5 dm h., stj. trådfin, grenig från basen; blr o. bl. små. Som föreg.; Hrj.—Lpl., sälls.

4. *G. campestris* L. **Stålört.** Stj. täml. grov med rester av fjorårsbl. nedanför rosetten. Äng., back. Innefattar: 1. **suécica** (Froel., som varietet) Murb., 1—2 dm h.; mell. o. översta stjätkbl. tungl. ell. avl.; täml. allm., Sk.—Boh., Jtl. o. Vb., Öl. 6, 7. 2. **islándica** Murb., 4—10 cm h., mell. stj:bl. avl., mindre trubbiga, övre stj:bl. äggrunt lans., ngt spetsiga; Nrl., fjälltr. 7, 8. — 3. **germánica** (Froel., som var.) Murb., 1—2 dm h., med ända till 8 ledstycken (hos *suécica* högst 5); mell. o. översta stj:bl. lans. ell. äggrunt lans., spetsiga; sälls., Sk.—Boh. o. Äng., Öl. 8, 9.

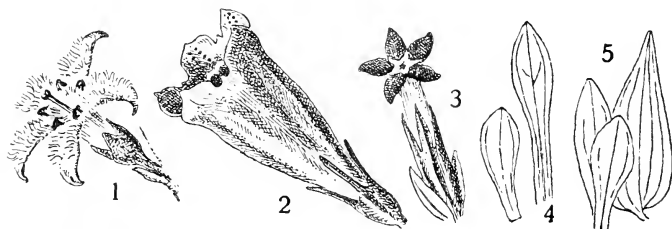

Fig. 256. 1 *Menyanthes*, 2 *Gentiana pneumonanthe*, 3 *nivális*, 4 *campestris* * *succica* (rosett- o. nedre stjätkbl.), 5 *báltica* (d:o).

5. *G. báltica* Murb. **Baltisk stålört.** Lik nr 4; 0,5—1,5 dm h.; hjärtbladen gröna ännu vid blomningen. 8—10. Ngt fukt. äng. i kusttrakt., Sk., ö. Sm., Öl.

× *G. báltica* × *uliginósa*, m. sälls.

6. *G. amarélla* L. **Äng-stålört.** Ngt spensligare, smalare o. småblmgare än nr 4 o. 5; stjätkbas med fjorårsbladrester. Ängsmark. Innefattar: 1. **linguláta** (C. A. Ag. som art) F. Aresch., ledstycken 3—6; mell. o. översta stjätkbl. tungl. ell. avl., med trub. ell. avrund. spets; 6, 7 (—8). Sk.—Lpl., Öl., Gtl., mindre allm. — 2. **axilláris** (F. W. Schm.) Murb., ledstyck. 6—12; mell. o. öv. stj:bl. lans. ell. äggrunt lans., m. e. m. spetsiga; 8, 9. Sk.—Boh. o. s. Nrl., Öl., Gtl., sälls.

⤵ *G. * lingulata* × *suécica*, * *avilláris* × *germánica*, m. sälls.

7. **G. uliginósa** Willd. **Sumpstälört.** Oftast omkr. 1 dm h.; hjärtbl. gröna ännu vid blomn.; motsvarighet till nr 5. 8—10. Fukt. ängsmark, helst i kusttrakt., Sk.—s. Nrl., Öl., Gtl., mindre allm.

3. **Menyanthes** L. 256, 1.

M. trifoliáta L. **Vattenklöver, Bläcken.** Stjälkar grova, nedligg. ell. från strandbrädden i tät matta uthäng. i vatten; blomställn. kägelform. klase på upprät stäng; kr. utvänd. rosenröd, invänd. vit, fransad. 2 5, 6. Å- och sjöstrand., skogskärr., Sk.—Lpl., Öl., Gtl., täml. allm.

4. **Limnánthemum** Gmel.

L. nymphæoides Lk. **Sjögull.** Stam på botten av damm., sjöar, diken; bladskivor flytande, lika små näckrosbl., 3—5 cm l.; kr. stor, gul, med hårig botten. 2 7, 8. Förvild., Götaland, flest., sälls.

Familj Apocynáceæ.

Vinca L. Sid. 10. 12, 5.

V. minor L. **Sinnglöna, Vinterglöna.** Mattbildande; stj. nedligg., revlikt utdragen; bl. mots., brett lans., läderart.; kr. trattform., violblå, flik. tvärhuggna. 2 6. Allm. planter.; lätt förvild., park., skogsback. o. d.

Familj Asclepiadáceæ.

Cynánchum L. Sid. 10, 12. 12, 4.

C. vincetóxicum Pers. (*Asclépias* v. L.). **Tulkört.** Stj:r gruppvis, 3—5 dm h.; bl. mots., smalt äggr., spetsiga; kr. ungef. 1 cm br., stjärnform., vit; fröhus spolforn., 5 cm l.; frön med vit hårkrona. 2 6, 7. Berg, rös, back., Sk.—Uppl., Öl., Gtl., mindre allm., lokalt ymnig.

Familj Convolvuláceæ.

- a. Parasiter, icke gröna, trådlika, bladlösa; kr. tydl.
4—5-flik.; stift 2; 10, 1, 257, 1. **Cuscúta**
- aa. Slingerörter med hjärtl. ell. spjutl. bl.; kr. otydl.
flikig; stift 1 med 2 märken; 258, 1, 2. **Convólulus**

1. *Cuscuta* L. Sid. 8, 12.

- a. Märken trådlika, jämnsmla.
 b. Krona klockformig; de små fjällen i kronröret tryckta intill kronan; **10**, 1.
 c. Kr. 4-(säll. 5-)flikig, näst. cylindrisk; foder kluvet till mitten; under fodret en nästan lika tjock fot; **10**, 1, 1. **europæa**
 cc. Kr. 5-flik., ngt vidgad; fod. kluvet till basen, avsmalnande i den skaftliknande foten 2. **halophyta**
 bb. Kr. skålförmig; kronrörets fjäll böjda mot pistillen; **257**, 1, 3. **epithimum**
 aa. Märken smalt klubblika, korta, inneslutna; **257**, 2, 4. **epilinum**

1. **C. europæa** L. **Snarreva, Nässelsilke.** Stj. vitgul ell. skär, lik en tjock tråd, slingrande o. med små sugvärtor fästade sig vid värdplantan; blr i små huvud av samma färg. ☉ 7, 8. Parasit på ett hundratal olika arter, mest brännässla o. humle, stigande 1—1,5 m högt; Sk.—Dlr. o. Vb., Öl., Gtl., täml. sälls.

2. **C. halophyta** Fr. Lik föreg. (artkännemärkena något osäkra); färg rödare; blr ngt öppnare o. kortare. Parasit på strandväxter, Sk. (?), Sm. (?), Boh., Gtl.; sälls.

3. **C. epithimum** Murr. **Ljungsilke.** Stj. näst. tagelsmal, ett par dm lång, blekgul ell. rödakt.; huvud ärtstora, vitaktiga.

☉ 7, 8. Torra back., hed., parasit på backtimjan, ljung, gulmåra m. m., Sk.—Uppl., Öl., Gtl., samt i trädg.; sälls.—Subsp. **trifolii** (Bab.) Choisy, **Klöversilke, Klöversnärja**, gulröd, blomhuvud ngt större; på odl. klöver.

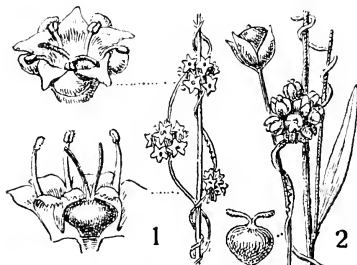

Fig. 257. *Cuscuta* 1 *epithimum* (med blmn förstor. o. öppnad), 2 *epilinum* (med pistillen).

4. **C. epilinum** Weihe. **Linsilke.** Stj. som föreg:s, blekgul; blomhuvud större än nästföreg:s. ☉ 7, 8. På lin, Sk.—Nrl., Öl., Gtl., sälls.

2. *Convólulus* L. Sid. 11.

1. **C. arvensis** L. **Åkervinda.** **258**, 1. Stj. klättrande (slingr.) ell. liggande, oftast 3—5 dm l.; kr. vit ell. skär, linnéa-doftande. 2 7, 8. Trädor, åkerkanter, sandfält, Sk.—Dlr. o. Mpd, Öl., Gtl.,

allm. — f. *annulatus* Pihl, kr. med purpurr. ring nära botten; f. *purpurascens*, kr. slutl. rosenröd. — var. *linearifolius* Choisy, bl. jämnbr.

2. **C. sépium** L. (Calystégia s. R. Br.). **Snårvinda**. Stj. flera m l.; kr. 4—5 cm br., vit (ell. rosenröd, f. *coloratus* Lge); blms bas inom två breda förblad. 2 7, 8. Snår, ofta vid stränd., Sk.—Upl. o. Vrml., Öl., Gtl., mindre allm.

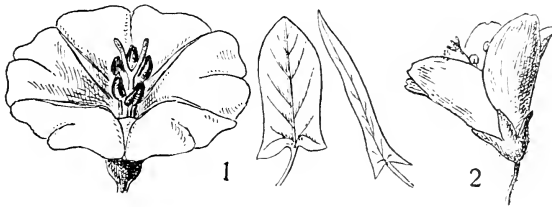

Fig. 258. 1 *Convolvulus arvensis* (blma o. två bl., huvudarten och var. *linearifolius*), 2 *Polemonium campanulatum*.

Familj **Polemoniáceæ**.

Polemonium L. Sid. 11.

1. **P. coerúleum** L. **Blågull**. 14, 4. Stj. 3—5 dm h., smal, styvt uppr., enkel, upptill m. kort o. tätt finluden; bl. lans., 8—12-par., småbl. 2—3 cm l., brett ell. äggrunt lans., berörande var.; blr i smsatt klase; kr. (blekt) violblå (säll. vit), 12—15 mm l., skålförmig. 2 6, 7. Ängsmark, även i fjälltrakt., Hls. o. Hrj.—Vb. o. Lpl., mindre allm.; även prydnadsväxt på fritt land. I fjälltr. storblommigare, närmande sig följande.

2. **P. campanulátum** Th. Fr. (som subsp. under nr 1). 258, 2. Stj. 4—6(—8) dm h., upptill jämte blomskäft o. foderbas ngt ullhårig o. körtelhårig; bl. ungef. 8-par.; småbl. ungef. 1,5 cm l., smalt lans., åtskilda; blomst. vanl. kort, enkel klase; kr. 20—22 mm l., klocklik. Ängsmark, videsnår, (Jtl.?), Lpl., sälls.

Familj **Boragináceæ**. Sid. 10. 12, 6.

a. Stånd. inneslutna i kronröret; märke 1, helt ell. urnupet; kr. likbladig.

b. Kronrörets mynning med 5 knölar (kupiga fjäll), döljande ståndarna.

c. Blr fåtaliga i bladvinkl:a; foder med tandade flikar, efter blomn. tillväxande, plattat; 259, 1, 5. **Asperúgo**

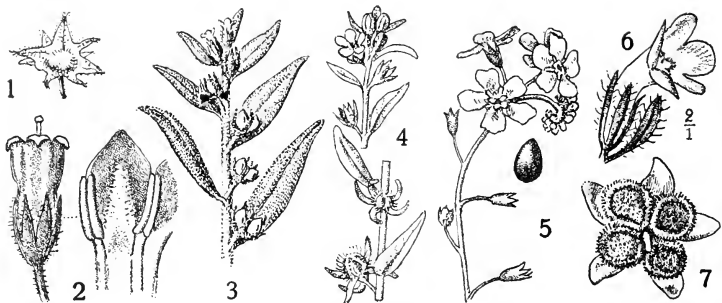

Fig. 259. 1 *Asperugo* (utvuxet foder), 2 *Symphytum officinale* (jämte insidan av kronflik med stånd. o. fjäll), 3 *Lithospermum officinale*, 4 *Lappula echinata*, 5 *Myosotis scorpioides* (med delfrukt), 6 *Lycopsis*, 7 *Cynoglossum* (fr.).

cc. Blr i s. k. boragoïd, sicksackgrenig, i början urfjäderlikt inrullad klase (ell. ax); fod. ej plattat.

d. Kr. bägar- ell. smalt klockform.; mynningsfjällen lans., spets.; 259, 2, . . .

dd. Kr. trattform. ell. fatlik (brämet m. e. m. plattat).

e. Alla blr med skärml.; kronrör täml. långt.

f. Fod. näst. fribladigt.

g. Kronrör rakt.

h. Delfr. släta, vita; 259, 3, 14. **Lithospermum officinale**

hh. D:o med hullingborst; 259, 4, 3. **Lappula**

gg. Kronrör krökt; 259, 6, 9. **Lycopsis**

ff. Fod. sambladigt till mitten; 261, 7, 8. **Anchusa**

ee. Åtm. övre blr utan skärml.

f. Delfrukt. nedplattade, skålförmiga; kronrör kort.

g. D:o släta, ej vidhängande 1. **Omphalodes**

gg. D:o med hullingbärande piggar; 259, 7, 261, 2, 2. **Cynoglossum**

ff. D:o äggform., släta; 259, 5, 12. **Myosotis**

bb. Kronrörsmynn. utan knölar ell. fjäll; boragoïd.

c. Fod. näst. fribladigt.

d. Styvhår. örter; kr. trattform. med smalt rör o. 5 längdveck i mynningen; 261, 6.

e. Delfrukt. fästa med själva basen 14. **Lithospermum arvense**

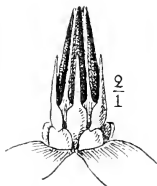

Fig. 260. *Borago*, bikronefjäll o. ståndare.

- ee. Delfruktar fästa med sidan . . . 4. **Amsinckia**
 dd. Kal, blågrå havsstrandsört; kr. klock-
 ell. urnformig med brett rör; 261, 5, 13. **Merténsia**
 cc. Fod. kluvet till mitten ell. 5-tandat;
 261, 3, 4.
 d. Övre blr utan skärml.; kr. trattform. 11. **Pulmonária**
 dd. Alla blr med skärml.; kr. bägar-ell.
 klockformig 10. **Nónnea**
 aa. Ståndare utskjutande.
 b. Kr. likbladig, stjärnlikt utbredd, blå med
 vita bikronefjäll; stånd. hopstående, strängar
 m. korta; 260, 7. **Borágo**
 bb. Kr. olikbladig, blå, med öppen mynning,
 utan fjäll; märken 2; 261, 1, 15. **Échium**

Fig. 261. 1 *Echium*, 2 *Cynoglossum*, 3 *Pulmonaria officinalis* (foder), 4 *P. angustifolia*, 5 *Mertensia*, 6 *Lithospermum arvense*, 7 *Anchusa officinalis*.

1. *Omphalodes* Moench.

1. ***O. verna*** (L.) Moench. 1—1,5 dm h.; rosettbl. äggrunt hjärtl., stjäklbl. äggr. lans.; kr. ljusblå, fjäll vita; delfr:s kant upp-
 viken, utan tänder. 2 5, 6. Odl. som prydnadsv., stund. förvild.
 (Sydeur.)

2. ***O. linifolia*** (L.) Moench. 2—4 dm h.; bl. avl. ell. lans.;
 kr. vit; delfrukts kant tandad. ☉ 6, 7. Som föreg.

2. *Cynoglossum* L.

C. officinale L. **Hundtunga**. 5—7 dm h., grov, mjukluddig,
 gråaktig, illaluktande; bl. tätsitt., de övre jämbrett lans., halvomfatt.;
 kr. brunröd, slutl. mörkviolett. ☉☉ 6, 7. Vägbant., tomter, Sk.—
 Dlr. o. s. Nrl., Öl., Gtl., mindre allm.

3. *Lappula* Gil.

1. ***L. echinata*** Gil. (*Myosotis lapp.* L.; *Echinospérmum lappula*
 Lehm.). **Piggfrö**. 259, 4. Omkr. 2 dm h., grenig i toppen; frukt-

skaft uppr., kortare än fodret; delfr:s kant med dubbelrad. hullingborst. ☉☉ 6, 7. Grus, väggkant., tomter, Sk.—s. Nrl., Öl., Gtl., täml. sälls.

2. **L. defléxa** Gareke (*Myosótis* d. Wg). **Hängpiggrö.** 262, 1. Lik föreg., men dubb. högre, ofta grenig fr. basen; klasar glesare, kr. ngt större; fruktsk. nedböjda, längre än fodr.; borst i enkel rad. ☉☉ 7, 8. Bergäng., Sm., Hrj. o. Mpd—Lpl., sälls.

4. **Amsínckia** Lehm.

1. **A. lycopsoídes** (Lehm.) A. DC. 2—4 dm h., långgrenig, borsthårig, borst med vit knölförmig bas; stj.-bl. äggrunt lans.; blomstr m. långa, glesa; kr. gul (till form o. storl. lik *Lithosp. arv.* 261, 6); stånd. nära kronrörets bas. ☉. Tillfäll. införd. (Kaliforn.)

2. **A. intermédia** F. et M., lik föreg., men bl. jämnbr., stånd. i rörets mynning.

5. **Asperúgo** L.

A. procúbens L. **Paddfot, Riva.** Stj. 0,5—1 m, slak, lig-gande, ell. snärjklättrare gm fina kroktaggar; bl. tungl. ell. lans.; kr. liten, mörkblå. ☉ 5, 6. Odl. jord, tomter, Sk.—Vb., Öl., Gtl., mindre allm.

6. **Sýmphytum** L.

1. **S. officinále** L. **Vallört.** 0,7—1 m h., grov, storblgd; bl. nedlöp. på stj:n som breda lister ända till nästa bl. ell. längre; fod. 8 mm l., $\frac{1}{3}$ ell. $\frac{1}{2}$ av kr:s längd; kr. cylindr., rödviolett (var. rosenröd ell. gulvit) med korta, i sin spets utåtböjda flik. 2 6—8. Odl. jord, parker, diken, Sk.—Vrml. o. Dlr.

2. **S. áasperum** Lepech. **Taggvallört.** Som föreg., men bl. ej ell. blott som en kort strimma nedlöp.; stj., grenar o. bladnerv:s undersida glest beklädda av små, krökta, vid basen uppsvällda, vitakt. taggar; fod. 5 mm l., ungef. $\frac{1}{4}$ av kr:s längd; kr. klocklik, blå, med brett äggr., uppräta flik. Som föreg.

∞ *S. áasperum* × *officinále*, *S. upplándicum* Nym. (*S. orientále* i skand. flor., ej L.); till hårrighet, bladbas, fodrets storl. o. kronans form intermediär mell. 1 o. 2.

7. **Borágo** L.

B. officinális L. **Gurkört.** Vanl. 5 dm h., grov, saftig, borsthår.; kr. nära 3 cm br. ☉ 7, 8. Odl. jord, mera säll. förvild.; av gammalt odl. (Sydeur.)

8. *Anchüsa* L.

A. officinális L. **Oxtunga.** 5—8 dm h., glest o. utspärrat vithårig; kr. först violetttröd, sedan mörkt violblå, fjäll vita, sammetsludna. **2** 6, 8. Ängsback., vägkant., grusfält., Sk.—s. Nrl., Öl., Gtl., täml. allm.

⊃ *A. officinális* × *Lycópsis arvensis*, m. sälls.

9. *Lycópsis* L.

L. arvensis L. **Rast.** 2—3 dm h., enkel ell. föga grenig; kr. först rosenröd, sedan ljusblå med vit mynning. ☉ 6, 7. Åkr., Sk. —Vb. o. s. Lpl., Öl., Gtl., täml. allm.

10. *Nónnea* Med.

1. **N. rósea** Lk. Uppr. ell. uppstig., omkr. 2 dm, långgrenig; kr. rosenröd med gult rör; delfr. avl., ngt rynkiga. ☉ 6, 7. Åkr., s. o. mell. Sv., inkommen på senare tider. (Sydryssl.)

2. **N. pulla** (L.) DC. Som föreg., grågrön; kr. mörkt violettbrun; delfr. runda, starkt rynkiga. **2**, f. ö. som föreg.

11. *Pulmonária* L.

1. **P. officinális** L. **Lungört.** **261**, 3. 1—3 dm h.; rosettbl. hjärtl. ell. äggr. med smalt skaft, stjälkbl. äggrunt lans.; fod. flikat till $\frac{1}{3}$ ell. $\frac{1}{4}$; kr. först rosenröd, sedan blåviolett. **2** 5, 6. Lund., Sk.—s. Nrl., Öl., mindre allm. — var. *maculáta* Aschers., bl. vitfläckiga; Sk., m. sälls.

2. **P. angustifólia** L. **Smalbladig lungört,** **261**, 4. Lik nr 1, men rosettbl. lans. med brett skaft, stj:bl. jämbrett lans.; fod. kortare, flikat till mitten. **2** 5, 6. Sk., Bl., Sm., Vg., sälls.

⊃ *P. angustifólia* × *officinális*, m. sälls.

12. *Myosótis* L.

a. Foder med tilltryckta, raka hår; kronbräm platt.

b. Fod. ej flik. till mitten; flikar ej längre än

kronröret; **259**, 5, **262**, 3, 1. **scorpioides**

bb. Fod. flik. till mitten; flik. längre än kronröret.

c. Fod. o. blomsk. ej mycket förlängda efter

blomningen; **262**, 2, 2. **cæspitósa**

cc. D:o betydligt tillväxande efter blomn. . . 3. **laxa**

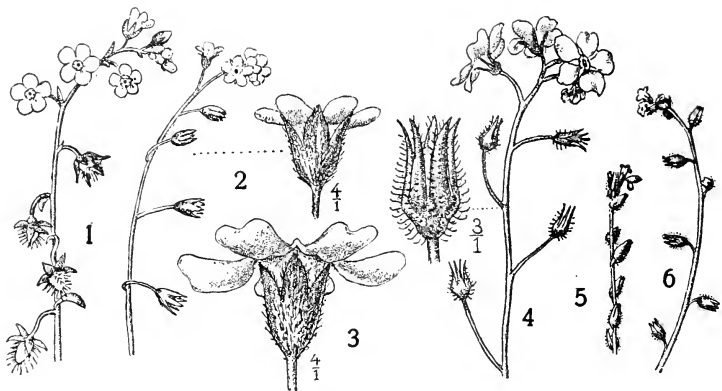

Fig. 262. 1 *Lappula deflexa*, 2 *Myosotis cæspitosa*, 3 *scorpioides*, 4 *silvatica*, 5 *micrantha*, 6 *collina*.

- aa. Fod. med utspärrade, krokuddiga hår, djupt flikat.
 b. Kronbräm platt, 8—10 mm Brett; **262**, 4, 4. *silvatica*
 bb. D:o skålform., 2—3 mm br.
 c. Fruktfoder kortare än sitt skaft ell. av dess
 längd, efter blomm:n utstående.
 d. Oftast högväxta; skaft dubb. så l. som
 fruktfodret ell. mera.
 e. Skaft 2 ggr frukt:s längd; fod. slutet 5. *arvensis*
 ee. D:o 3—4 ggr fr:f:s längd; fod. öppet 9. *sparsiflora*
 dd. Låg o. späd; skaft av fodr:s längd; **262**, 6, 6. *collina*
 cc. Fruktf. längre än sitt skaft.
 d. Kr. m. liten, ljusblå; fruktfod. näst. oskaft.,
 tryckt mot stjälken; **262**, 5, 7. *micrantha*
 dd. Kr. liten, först gul, sist blå; fruktf. med
 hälften så l., utspärr. skaft. 8. *versicolor*

1. *M. scorpioides* L. (*M. palustris* L., som varietet; Hill, With., Roth m. fl.). **Förgätmigej**. Oftast omkr. 3 dm h., stund. uppstig., täml. slak, näst. kal ell. utspärr. hårig (ell. tilltryckt hårig, var. *strigulosa* Rehb.); kronbräm 8—10 mm br. (var. *micrantha* Opiz, bräm 5 mm br.). **4** 6—8. Kärräng., mest på stränd., även diken o. källavlopp, hela landet, täml. allm.

2. *M. cæspitosa* C. F. Sch. **Kärrförgätmigej**. Till alla delar ngt mindre än nr 1, rikt förgrenad upptill, med talr. blomställn:r; kronbräm 4 mm br. ☉ (**4**?). Som nr 1.

3. *M. laxa* Lehm. **Strandförgätmigej**. Lik nr 2, men lägre; har späd pålrot o. bladrosett (hos nr 2 vissnad rosett vid blomm:n

o. talr. fina birötter); ofta grenig nedifrån, ledstycken långa, även blomställn:r längre utdragna, m. glesa; bl. ngt bredare avlånga, mer utstående. ☉ 7, 8. Sjö- o. havsstränd., Bl., Sm., Sdml., Uppl., Öl., mindre allm.

4. **M. silvática** Hoffm. **Skogsförgätmigej.** 3—5 dm h., till växt lik nr 1, men upprät; nedre bl. spadlika ell. långskaftat ellipt., de mell:a avl. ell. brett lans., de översta äggrunt lans. ☉ o. 2 5—8. Lund., Sk.—T. lpmk i de flesta landskap, särsk. i lägre fjälltr. ymnig; ofta odl. o. vanl. rikligt självsädd.

5. **M. arvensis** (L., som var.) Hill. **Åkerförgätmigej.** 2—4 dm h., uppr., enkel ell. upptill grenig; kronbräm 3 mm br. ☉ (☉) 6—9. Åkr. o. annan odl. jord; även skogsbryn o. ängsback., hela landet allm.

6. **M. collina** Hoffm. **Backförgätmigej.** 1—2 dm h., ofta böjd ell. snedställd; kronbräm 1—1,5 mm br. ☉ ☉ 5, 6. Back., klipp., murar, Sk.—Jtl., Öl., Gtl., täml. allm.

7. **M. micrantha** Pall. (*M. stricta* Lk). **Vårförgätmigej.** Oftast 1 dm h., ända från basen delad i talr., uppr. grenar. ☉ (☉) 4—6. Back., håll., Sk.—Lpl., Öl., Gtl., allm.

8. **M. versicolor** (Pers., som var.) Sm. **Brokförgätmigej.** Lik nr 6 o. 7, svagare grenad än nr 7, kronröret slutl. längre än fodret. ☉ (☉) 5, 6. Torr, sandig mark, havsstränd., vägkant., Sk.—Boh. o. Sdml., Öl., Gtl., mindre allm.

9. **M. sparsiflora** Mikan. 2—3 dm h., slak, utspärr. grenig; blomställn. nedtill bladig; fruktskaft slutl. nedböjda. ☉. Förvild. i trädg., s. Sv., sälls.

13. *Mertensia* Roth.

M. maritima S. F. Gray (*Pulmonaria* m. L.; *Stenhammaria* m. Rehb.). **Fjärva.** Stj. nedligg. o. uppböjd, 3—5 dm l.; bl. daggbå, brett ellipt. ell. äggr.; kr. först rosenr., slutl. ljusblå. 2 7, 8. Havsstränd., Boh., sälls.

14. *Lithospermum* L.

1. **L. arvense** L. **Sminkrot.** 2—4 dm h., smal, enkel ell. fågrenig, ljusgrön, tilltryckt styvhårig; stjälkbl. avl.; kronbräm gulakt. vitt, röret upptill blågrått; fr. gråbruna, småknöliga. ☉ 5, 6. Åkr., hela landet, täml. allm. — var. *coerulescens* DC., kr. blå.

2. **L. officinale** L. **Stenfrö.** 3—6 dm h., mörkgrön; bl. o. grenar utspärr., tilltryckt styvhår.; kr. gulvit; fr. porslinsvit, blank.

2 6, 7. Torr mark i kalkstenstrakt., busksnår, skogsbyn, Sk.—Boh. o. Gstr., Öl., Gtl., mindre allm.

15. *Échium* L.

E. vulgare L. **Blåeld.** 0,5—1 m h., grov, styvt uppr., enkel, gråakt., styvhår.; blr i lång spira; kr. från rosenröd till himmelsblå, säll. vit. ☉☉ 6—8. Grusfält, bankar, även trädor o. ruderatfält, Sk.—Vb. o. Jtl., Öl., Gtl.

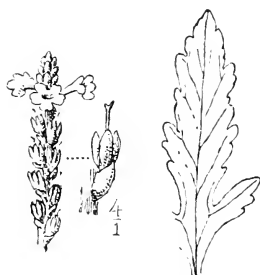

Fig. 263. *Verbena officinalis* (blomst., fr. bl.).

Familj Verbenaceæ.

Verbena L. Sid. 23.

V. officinalis L. **Järnört. 263.** Stj. omkr. 5 dm h., spensl., 4-kant.; bl. mots., 3-flik. ell. parflik.; kr. blekröd. 2 8, 9. Tomt., odlingar, Sk. sälls.; hamnar (Kalm., Göteborg., m. m.), tillfällig.

Familj Labiata. Tvåläppsväxter. Sid. 23.

- a. Kronan tydligt olikbladig, tvåläppig.
- b. Överläppen välvd, täckande stknprna.
- c. Fod. tvåläppigt.
- d. Stånd. 2; blr i lång spira; 4, 4, . . . 15. **Sálvia**
- dd. Stånd. 4.

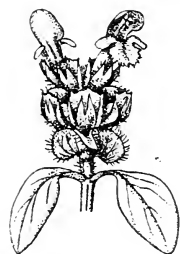

Fig. 264. *Prunella vulgaris* (blomställn.).

- e. Fod. efter blomn. plattat; blr axlikt samlade i toppen; 264, 265, 1, 9. **Prunella**
- ee. Fod. ej plattat.
- f. Fodrets läppar hela, tvärhuggna, efter blomn. slutna; blr fåtaliga i bladvinkl:a; 265, 2, 267, 4, 3. **Scutellária**
- ff. Fodrets båda läppar flikade; överläpps mittflik bredast; blomställn. tät, axlik; 268, 8. **Dracocéphalum**
- cc. Fod. ej tvåläppigt, m. e. m. likformigt 5-flikat.
- d. Kronunderläpp med trub. sidoflikar.

- e. Underläppen med två uppstående käglor vid mittflikens bas; ståndarknpr håriga; **265, 3, 10. Galeopsis**
- ee. D:o utan kägellika bihang; ståndarknpr ej håriga.
- f. Bl. handflik.; underläpp:s mittflik avlång; **265, 6, 12. Leonurus**
- ff. Bl. hela; underläpp:s mittflik omvänt hjärtl. ell. urnupet spadformig.
- g. Foderrör upphöjt 10-nervigt med utbredd mynning; **265, 4, 13, Ballota**
- gg. D:o slätt med upprät kant. **14. Stachys**
- dd. Kronunderläpp med spetsiga sidoflikar; mittflik utan kägellika bihang; foderrör slätt; **265, 7, 11. Lamium**

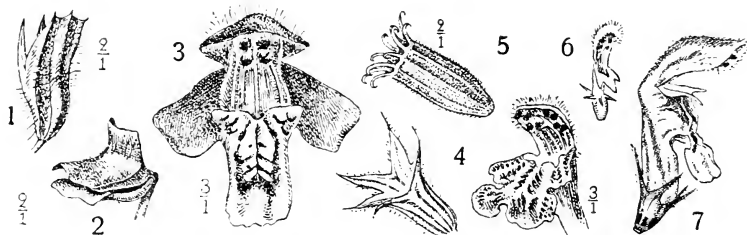

Fig. 265. 1 *Prunella vulgaris* (foder), 2 *Scutellaria galericulata* (foder), 3 *Galeopsis tetrahit*, 4 *Ballota nigra* (foder o. krona), 5 *Marrubium* (foder), 6 *Leonurus*, 7 *Lamium album*.

- bb. Kronöverläpp kort, platt ell. näst. felande.
- c. D:o tydlig, kort, platt.
- d. Foder likbladigt.
- e. Foder 5-flikigt.
- f. Stånd. utskjutande.
- g. Blomställn. yvig; foderflikarna lika till formen; stknpr 2-rumm.; bl. gröna.
- h. Fodermynning med tät, vit harring; blomställn. bred, kvastlik ell. huvudlik . . **18. Origanum**
- hh. D:o utan hår; blomställn. smal, klaselik, ensidig . . **17. Hyssopus**
- gg. Blomst. ett smalt, tätt ax.
- h. Bakersta foderfliken med bihang; stknpr 1-rumm.; gråaktig halvbuske . . . **4. Lavandula**

- hh. Alla foderflikar lika; $\frac{1}{2}$ ax
ensidiga med rundade
skärmbblad; grön ört; **273**, 22. **Elsshólzia**
- ff. Stknpr under överläppen.
g. D:o parvis hopstående; revig,
nedligg., rundblad. ört; **266**, 1, 7. **Glechóma**
gg. D:o åtskilda; styvt upprät,
grålugden ört 6. **Népeta**
- ee. Fod. 10-flik.; flikar borstlika, krok-
uddiga; kronöverläpp hög, smal;
stånd. ej utskjut.; småblmg ört med
vitluddig stjälk; **265**, 5, **267**, 2, . . . 5. **Marrábium**
- dd. Foder tvåläppigt.
e. Stånd. utskjut.; foderrör klockfor-
migt; fodermynning med tät, vit
hårring; **266**, 2, 19. **Thymus**
ee. Stknpr under överlpn; **266**, 3, 4, . . . 16. **Saturéja**
- cc. Kronöverläpp mycket liten ell. felande;
fod. nästan likformigt 5-flikigt.
d. Överläpp mycket kort, urnupen, skild
från underlpn; **266**, 6, 1. **Ajuga**
dd. D:o kluven och vardera halvan förenad
med underlpn (som därig. är 5-flikig);
266, 7, 2. **Teucrium**

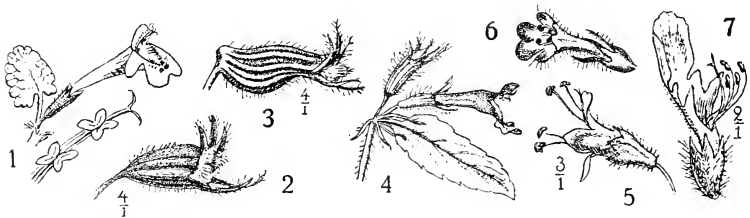

Fig. 266. 1 *Glechoma* (blma och befruktnsdelar), 2 *Thymus serpyllum* (foder),
3 *Satureja acinos* (foder), 4 *S. vulgaris*, 5 *Mentha arvensis*, 6 *Ajuga pyramidalis*
(blma, sedd från baksidan), 7 *Teucrium scordium* (d:o).

- aa. Kronan liten, otydl. tvåläpp. ell. näst. likbladig
(överläppen föga större än var och en av un-
derlpls flikar).
b. Stånd. 4; bl. hela, sågtandade.
c. Stånd. tydl. 2-väldiga; blomställn:r axlika,
ensidiga, med breda, rundade skärmb.;
273, 22. **Elsshólzia**
cc. Stånd. ungefär lika långa; skärmb. m.
små ell. inga; **266**, 5, **272**, 21. **Mentha**
bb. Stånd. 2; bl. parflikiga; **4**, **5**, 20. **Lycopus**

1. *Ájuga* L.

- a. Med revor; stjälk på två sidor hårig; 267, 1. 1. **reptans**
 aa. Utan revor; stj. runt om hårig.
 b. Med bladrosett under blomningen; skärmb.
 dubb. längre än blrna; 266, 6. 2. **pyramidális**
 bb. Inga rosettbl. under blomn:n: de översta
 skärmb:ln kortare än blrna 3. **genevénsis**

1. **A. reptans** L. **Revsuga.** 1—2 dm h., grov, mjukhårig, revorna dubbelt längre; rosettbladen ellipt., långskaft., stjälkbl. smalt äggr. eller omvänt äggr.; övre skärmb. ngt kortare än blrna; krona högblå (säll. rosenröd). 2 5, 6. Skugg., ngt fukt. mark, Sk.—Boh. o. Sm., Gtl., sälls.

2. **A. pyramidális** L. **Blåsuga.** 1—1,5 dm, mjukhårig; rosettbl. äggr. ell. ellipt., kortskaft.; stjälkbl. o. skärmb. tätsittande i fyra rader, uppåt småningom allt mindre; kr. blekblå. 2 5, 6. Skogsmark, hagar, Sk.—s. Lpl., Öl., Gtl., allm. — f. *glabrata* Hartm.: näst. kal., m. sälls.

× *A. pyramidális* × *reptans*, m. sälls.

3. **A. genevénsis** L. 1—2 dm, tätt långhårig; nedre blad åtskilda; stjälkbl. avl. ell. smalt äggr., grovsåg.; skärmb. kortare, tätsitt., treuddiga; kr. högblå. 2 5, 6. Skogsbryn (på kritgrund), s.-v. Sk., m. sälls.

2. *Teucrium* L.

1. **T. scórdium** L. **Löksuga.** 1—3 dm h.; bl. oskaftade, avl., lans. ell. tungl., glest o. grunt sågade; blr parvisa i bladvinkl:a; kr. rosenröd. 2 7, 8. Ängsmark i kalktrakt., Sk., Ög., Öl., Gtl., sälls.

2. **T. scorodónia** L. 2—5 dm h.; bl. skaftade, smalt hjärtl., tätt naggsåg.; blomställn. klaselik, bladlös; kr. blekgul ell. gröngul. 2 7. Tillfäll. införd ell. förvild., m. sälls. (s. N., v. Tyskl. m. m.).

3. *Scutellária* L.

1. **S. galericuláta** L. **Frossört.** 267, 4. Uppstig., spenslig, enkel, 2—4 dm h.; nedre stjälkbl. grunt o. glest nagg., avl. med hjärtl. bas; kr. 4 ggr längre än fodret, violblå, underläpp. vit, punkterad. 2 7, 8. Skuggiga sjöstrand., diken, Sk.—Lpl., Öl., Gtl., åtm. i s. o. mell. Sv. täml. allm.

2. **S. hastifólia** L. **Toppfrossört.** 267, 5. Lik föreg.; nedre bl. helbrädd., triangulära med spjutlik bas; kr. 5—6 ggr längre än

fodret; underläpp enfärgad. 2 6, 7. Som föreg., Sk.—Uppl., Hall., Öl., Gtl., mindre allm.

4. *Lavándula* L.

L. spica L. **Lavendel.** Låg buske: bl. jämnbreda, gråaktiga, starkt vällukt.; axet på m. långt skaft; kr. violblå, t. liten. 2 7—9. Allm. trädgårds- och kyrkogårdsväxt. (Sydeur.)

5. *Marrúbium* L.

M. vulgáre L. **Kransborre.** 265, 5, 267, 2. Stj. 2—5 dm h., grov, styv, tätt vitluddig; bl. hjärtligt eller äggr. kretsrunnda, oregel-mäss. naggade, buckligt rynkiga, undertill gråluddiga; kr. m. liten, gulvit. 2 6—8. Torr mark, vägkanter, tomter, Sk.—Boh. o. Uppl., Öl., Gtl., täml. sälls.

6. *Népeta* L.

N. catária L. **Kattmynta.** 0,3—0,7 dm, upprät, styv, gråluden; bl. hjärtl., kortskaft., grovsåg.; blr i tät, axlik ställning; kr. liten, vit, rödprickig. 2 7, 8. Tomter, Sk.—Uppl. o. Vrml., Öl., Gtl., mindre allm.

7. *Glechóma* L.

G. hederácea L. (*Népeta glechóma* Benth.). **Jordreva.** 266, 1, 267, 3. Stj. 0,1—1 m lång, nedligg., stund. hängande o. klättrande; blommande grenar 1—2 dm h., uppräta; bl. njurl., grovt naggade; blr fåtaliga i bladvinklarna; kr. violett, 1—2 cm l. 2 5, 6. Ängs-mark, lund., Sk.—Nrl., Öl., Gtl., t. allm.

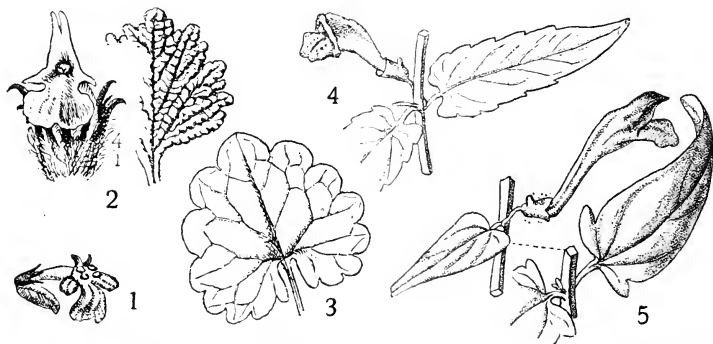

Fig. 267. 1 *Ajuga reptans*, 2 *Marrubium*, 3 *Glechoma*, 4 *Scutellaria galericulata*, 5 *S. hastifolia*.

8. *Dracocéphalum* L.

1. *D. ruyschiána* L. **Drakblomma**. 268. 2—5 dm h., uppstig., spensl., tätbladig; bl. jämnbr., 3—5 cm l., med mångbladiga bladvinkelskott; blomst. ett kort, tjockt ax; kr. mörkblå, över 2 cm l. 4 7, 8. Torräng., Sm., Ög., Vg., Vsm., sälls.

2. *D. thymiflórum* L. **Draktimjan**. 2—5 dm h., upprät; bl. äggrunt lans.; blomst. axlik, slutl. 2 dm l.; fodrets bakersta flik bakåtböjd, spadlik med lång udd, rodnande; kr. ljusblå, 1 cm l. ☉ 5, 6. Planter. o. förvild., tomt., odl. jord, Sk.—Uppl. sälls.

Fig. 268. *Dracocéphalum ruyschiana*.

9. *Prunella* L.

1. *P. vulgáris* L. **Brunört**. 264, 265, 1. Oftast uppstig., 1—3 dm h.; fodrets överläpp näst. tvärhuggen med 3 åtskilda tänder; kr. omkr. 1 cm l., violett. 4 7, 8. Ängsmark, mest fuktig, gräsmattor; hela landet allm.

2. *P. grandiflóra* (L., som var. under nr 1) Jacq. Lik föreg., men översta bl. avlägsnade fr. blomställn.; fodrets överläpp grunt 3-flik., flikarna äggr. med udd; kr. omkr. 2 cm l. 4 7, 8. Äng. på kalksten, Vg., Öl., Gtl.

10. *Galeópsis* L.

- a. Ledstyckenas övre del uppsvälld, borsthårig.
- b. Krona vit eller purpurröd med röd-vit-gulbrokig underlp; kronrör upptill föga vidgat.
- c. Underlpns mittflik nästan kvadratisk, tvärhuggen; ledstycken upptill borst- o. glandelhåriga; 265, 3, 1. **tétrahit**
- cc. Underlpns mittflik rektangulär, urnupen; ledstycken upptill blott borsthåriga; 269, 1, 2. **bifida**
- bb. Kr. ljusgul med violett underläppsmittflik; kronrör upptill starkt vidgat 3. **speciösa**
- aa. Ledstyckena mjukhåriga, ej uppsvällda.
- b. Bl. lansettlika ell. smalt äggr., glest grovsågade 4. **ládanum**
- bb. Bl. smalt ell. jämnbrett lans., näst. helbrädd. 5. **angustifólia**
1. **G. tétrahit** L. **Pipdån**. 2—5 dm h., upprät, utspärr. gre nig; bl. oftast smalt äggr., långspets., grovsåg. ell. glest nagg.; blomst:s skärmb. oftast med kilform. bas; kr. oftast purpurröd. ☉ 7, 8 Skogsberg, tomter, trädor etc.; hela landet allm.

2. *G. bifida* Boenn. **Toppdån.** Oftast 2—3 dm, spensligare än föreg.; bl. ofta mera tätnerviga; blomst:s skärmb. med bredare äggr. bas; kr. blekviol. eller vitaktig, mindre än föreg:s. Som föreg.

() *G. bifida* × *tetrahit*? (mellanfr mell. båda).

3. *G. speciösa* Mill. **Hampdån.** Örtståndet likt 1 tetrahit, men högre; kr. större, läppar bredare. Som de föreg. Åkrar, tomter, skogsbyn, t. allm. — f. *sulphúrea* (Jord.), även underläppen gul.

4. *G. ládanum* L. **Mjukdån.** Lik de föreg., men stj. spenslig, jämntjock, upptill körtelhårig, och bl. smalare, bladbasen kilform., skaffet kort; kr. ljus purpurröd. ☉ 7, 8. Åkrar, renar, mindre allm., Sk.—Jtl., Öl., Gtl.

5. *G. angustifólia* Ehrh. **Smaldån.** Lik nr 4, men glesare grenig och bladig; skärmb. utspärr. Åkr. i kalkstenstrakter, m. sälls.

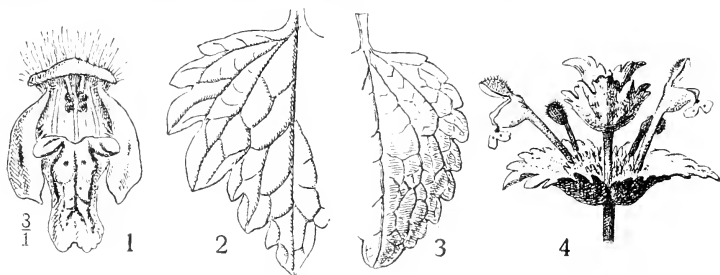

Fig. 269. 1 *Galeopsis bifida*, 2 *Lamium hybridum*, 3 *purpureum*, 4 *amplexicaule*.

11. *Lamium* L.

a. Underläppens tre flikar näst. lika stora, sidoflik:a äggr., långspetsiga; stknpr kala; flerårig ört med långa, nedligg. skott; krona gul; **270, 1,**

aa. Underläppens mittflik omv. hjärtl., sidoflik. mycket små, spetsiga.

b. Fleråriga örter med stort kronbräm.

c. Kr. vit med gulgröna honungstecken; **265, 7,**

cc. Kr. rosenröd

bb. ☉ med ljus purpurröd kr. och litet bräm.

c. Bl. Brett hjärtl.; övre bl. o. blomkransar pyramidformigt hopträngda.

d. Bl. enkelt naggade; kronrör vid basen hopdraget; **269, 3, 270, 2,**

dd. Bl. grovt dubbelsåg.; kronrör jämntjockt; **269, 2, 270, 3,**

cc. Blad njurlika; övre blad o. blomkransar åtskilda.

1. **galeóbdolon**

2. **album**

3. **maculátum**

4. **purpúreum**

5. **hybridum**

- d. Foderflikar längre än foderröret, efter blomningen utstående; översta bl. m. kort skaftade 6. **intermédiu**
 dd. Foderflik. kortare än foderröret, efter blomn. hopslutna; översta bl. oskaft., stjätkomfatt; 269, 4, 7. **amplexicáule**

1. **L. galeóbdolon** Crantz (Galeóbdolon lúteum Huds.). **Gulsuga, Gulplister.** Stj. dels uppräta, 2—3 dm, blommande, dels nedliggande (dessas blad vanl. vitbrokiga); kr. 25 mm l. 2 5, 6. Lund., sälls. Sk., Bl., Sm.

2. **L. album** L. **Vitplister.** Stj. 3—5 dm h.; sällskapl., grov; bl. hjärtlikt triangulära, grovsåg., mörkgröna. Tomter, gat- o. vägkanter, Sk.—Jtl.—Ång., allm. blott i östra landskapen. 2 5—10. — f. *roseum* Lge, kr. skär.

3. **L. maculátum** L. **Skönplister.** Till växten lik *L. album*, men blad med ett gråvitt mittband; s. Sv. förvild., sälls.

4. **L. purpúreum** L. **Rödplister.** 1—2,5 dm h. från en svag, fingrenig pårot; långgrenig från stjälkbasen, fränt luktande; övre bl. nedåtböjda, de översta ofta rodnande. — ☉☉ 4—11 (stund. vinterblomm.). Odl. st., trädg., åkr., m. allm. — f. *albiflorum* Dum.

5. **L. híbridum** Vill. (*L. disséctum* With.). **Flikplister.** Till växten som nästföreg.; övre bl. gröna, mera utspärrade. — Odl. st. bland föreg., men ngt mindre allm.

6. **L. intermédiu** Fr. (*L. amplexicáule* × *hybridum*?). **Mellanplister.** Oftast mycket grov, 3—4 dm h., nedligg. ell. uppstig.; bl. stora, grovt trubbsåg. eller näst. naggade. ☉ 5—9. Åkr., trädgårdsland, s. o. mell. Sv., täml. sälls.

7. **L. amplexicáule** L. **Mjukplister.** Upprät, 2—4 dm h., spensligare än föreg., eller nedligg.; bl. mindre än nästföreg:s, ngt finare rundnaggade; kr. nära 2 cm l., kronrör längre än hos nr 3—5; därjämte alltid blr med sluten krona av blott ett par mm:s längd (kleistogama); oftast finnes blott det senare slaget och såd. stånd äro vanl. lägre o. smalare, 1—2 dm h. ☉☉ 6—9. Åkr., trädgårdsland, näst. gm hela Sv., men mindre allm.

12. **Leonúrus** L.

L. cardíaca L. **Hjärtstilla.** 0,5—1 m h., grov, grenig; stjälkbl. rundat hjärtl., djupt 5-flik. med flikigt sågade flikar; skärmb. kilform., 3-flik.; blomkransar talrika, åtskilda; kronans överläpp vitullig, underlp rosenröd. 2 7, 8. Tomter, vägkanter, Sk.—s. Nrl., Öl., Gtl, mindre allm.

13. *Ballóta* L.

- a. Foderbräm svagt vidgat, flikarna med lansettl. bas o.
ngt längre, syllik spets; 265, 4, 270, 6, 1. *nigra*
aa. D:o näst. platt utbrett, flika Brett triangulära ell. äggr.
med kort udd; 270, 7, 2. *alba*

1. **B. nigra** L. (*B. ruderális* Sm.). **Bonässla.** 0,5—1 m, grov, grenig, fränt luktande; bl. äggr., rund, hjärtl. eller njurlika, grovt och olikform. såg. eller nagg., mjukludna; kr. ljus rosaröd, underlp vitbrokig. 2 7—9. Tomter, vägkanter vid byar, Sk.—Uppl., Öl., Gtl., sydl. Sv. t. allm., f. ö. sälls.

2. **B. alba** L. (*B. foëtida* Lam.). Till växten lik föreg.; övergångar i ans. till fodrets form torde finnas. — Barlast, sälls.

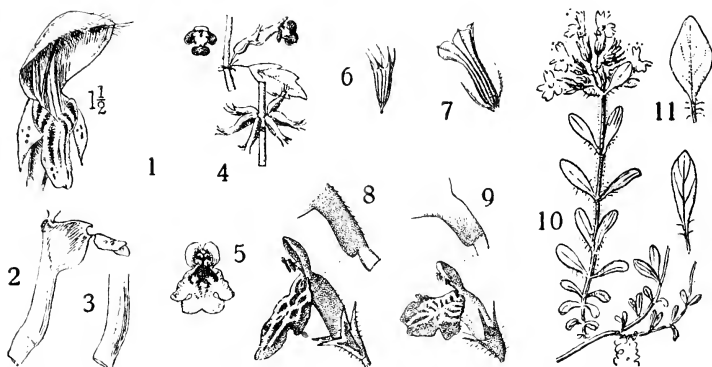

Fig. 270. 1 *Lamium galeobdolon*, 2 *purpureum*, 3 *hybridum* (kronrörets bas), 4 *Satureja acinos*, 5 *vulgaris*, 6 *Ballota nigra*, 7 *alba*, 8 *Stachys silvaticus*, 9 *St. palustris*, 10 *Thymus serpyllum* (jänte ett större blad), 11 *Th. chamædris* (blad).

14. *Stachys* L.

- a. Småväxta (1—3 dm), ⊙.
b. Bl. rundat hjärtl., krona skär ell. vit; foderflik. lika långa som foderröret 4. *arvensis*
bb. Blad lansettl.; kr. blekgul; foderflik. ngt kortare än röret; 271, 5. *annuus*

Fig. 271. *Stachys annuus*.

- aa. Störväxta (över 5 dm), 2.
b. Stj:s ledstycken längre än bl.; kronrör. invändigt utan hårring 1. *officinális*

bb. De kortare än bl.; kronrör. med harring nära bottnen.

c. Bl. hjärtl., alla skaftade; kronrör näst. dubb. längre än fodret; **270**, 8, 2. **silvaticus**

cc. Bl. jämbrett lans., de flesta oskaft., de övre halvomfatt.; kronrör föga längre än fodret; **270**, 9, 3. **palustris**

1. **S. officinális** Trevis. (*Betonica officinális* L.). **Humlesuga**. Stj. o. bladskaft smahåriga; bl. avlångt hjärtl., grovt o. djupt nagg., de nedre långskaftade; kr. purpurr. med krökt rör, dubb. längre än fodret. 7, 8. Skogsbyn, backar, m. sälls., Sk.; Sdml. o. Uppl., förvildad.

2. **S. silvaticus** L. **Stinksyska**. Illaluktande; bl. grovsåg; blomspira gles, avbruten; kronfärger mörkt purpurrodt o. vitt. 7, 8. Lund, skog, Sk.—n. Nrl., Öl., Gtl., t. allm.

3. **S. palustris** L. **Knölsyska**. Bl. täml. tätt trubbsågade, m. e. m. gräludna; blomspira tät; kronfärger ljusst rosenrodt o. vitt. 7, 8. Stränd., diken, fukt. odlingsmark, Sk.—s. Lpl., Öl., Gtl., täml. allm.

⊃ *S. palustris* × *silvaticus* (*S. ambigua* Sm.), sälls., Sm., Öl.

4. **S. arvensis** L. **Åkersyska**. Stj. långhårig; bl. djupt nagg.; blomställn. kort axlik; kr. 6—7 mm l. 7—9. Åkr. sälls., s. o. mell. Sv.

5. **S. annuus** L. **Gulsyska**. Korthårig; bl. grunt trubbsåg; kr. 12—14 mm l., underlpn rödprickig. 7—9. Sand, barlast, åkrar, m. sälls., s. o. mell. Sv., Mpl.

15. **Salvia** L. Sid. 4; 4, 4.

1. **S. pratensis** L. **Salvia**. Stj. 3—7 dm h., grov, styv; rosett-bl. smalt hjärtl., dubbelt nagg., buckligt rynkiga, stjälk-bl. få o. små; blr i fåblmga kransar, bildande en lång, gles spira; kr. mörkblå, 2 cm l., med framåtkrökt överläpp. 2 6, 7. Äng., renar, Uppl., sälls.; flerest. förvild. ur trädgårdar.

2. **S. verticillata** L. **Kranssalvia**. Omkr. 5 dm h.; bl. brett hjärtl., grovsåg; blr i rikblmga, klotrunda kransar, bild. en grenig spira; kr. violett, 1 cm l., med upprät överläpp. 2 6, 7. Trädgård., gräsplaner, flerest. förvild., s. Sv., Öl., Gtl.

16. *Saturéja* L.

1. *S. vulgaris* Fritsch (*Clinopodium vulgare* L.). **Dosta.** 270, 5. 2—5 dm h., oftast enkel, mjukhårig; bl. äggr., omkr. 3 cm l., m. grunt trubbsåg.; kr. purpurröd. 2 7, 8. Ekback., steniga ängsback., snår, Sk.—s. Nrl., Öl., Gtl., täml. allm.

2. *S. ácinos* Scheele (*Thymus ácinos* L.). **Hartimjan.** 270, 4. 1—2 dm h., seg, aromatiskt luktande; bl. lans. med ett par sågtänd., 1—1,5 cm l.; kr. violett (säll. vit). 2 6—8. Back., håll., Sk.—Vb., Öl., Gtl., mindre allm.

17. *Hyssópus* L.

H. officinális L. **Isop.** Mångstjälkig, uppr., 3—4 dm, starkt kryddluk.; bl. smalt lans., mörkgröna, kala; kr. violblå (säll. skär ell. vit). 2 7—9. Odlad som krydda, ngn gng förvildad.

18. *Oríganum* L.

O. vulgare L. **Konig, Vildmejram.** 3—5 dm h.; bl. äggr. ell. triangulärt äggr., 2—3 cm l., undertill grågröna; jämntoppade blomställn:r i toppen av stjälken och de övre grenarna; skärmb. o. foder mörkt rödbruna; kr. liten, ljusst violetteröd (säll. vit och skärmb. gröna). 2 7, 8. Ekbackar, Sk.—Jtl., Öl., Gtl., mindre allm.

19. *Thymus* L.

1. *Th. serpyllum* L. **Backtimjan.** 270, 10. Dvärgbuske, mattlikt utbredd, aromatiskt luktande; blomgrenar 5—8 cm h., uppr.; bl. tunglika; blr huvudlikt saml.; kr. violetteröd ell. rosenröd, säll. vit. 2 7, 8. Back., håll., hed., Sk.—Dlr o. Vb., Öl., Gtl., mindre allm., dock flerest. ymnig.

2. *Th. chamædrys* Fr. **Bredtimjan.** 270, 11. Lik föreg., men stj. med 4 småhår. kanter, ej runt om hårig, och bl. rutformigt äggr. med tvärare avsatt skaft. Som föreg., Sk.—Boh. o. Nrl., Gtl., täml. sälls.

20. *Lýcopus* L. Sid. 4; 4, 5.

L. europæus L. **Strandklo.** Stj. 3—5 dm, uppr., oftast enkel; bl. lans., fingerlånga, grundare ell. djupare parflikade; kr. m. liten, vit, rödprickig. 2 7, 8. Stränd., diken, Sk.—Dlr. o. Hls., Öl., Gtl., täml. allm.

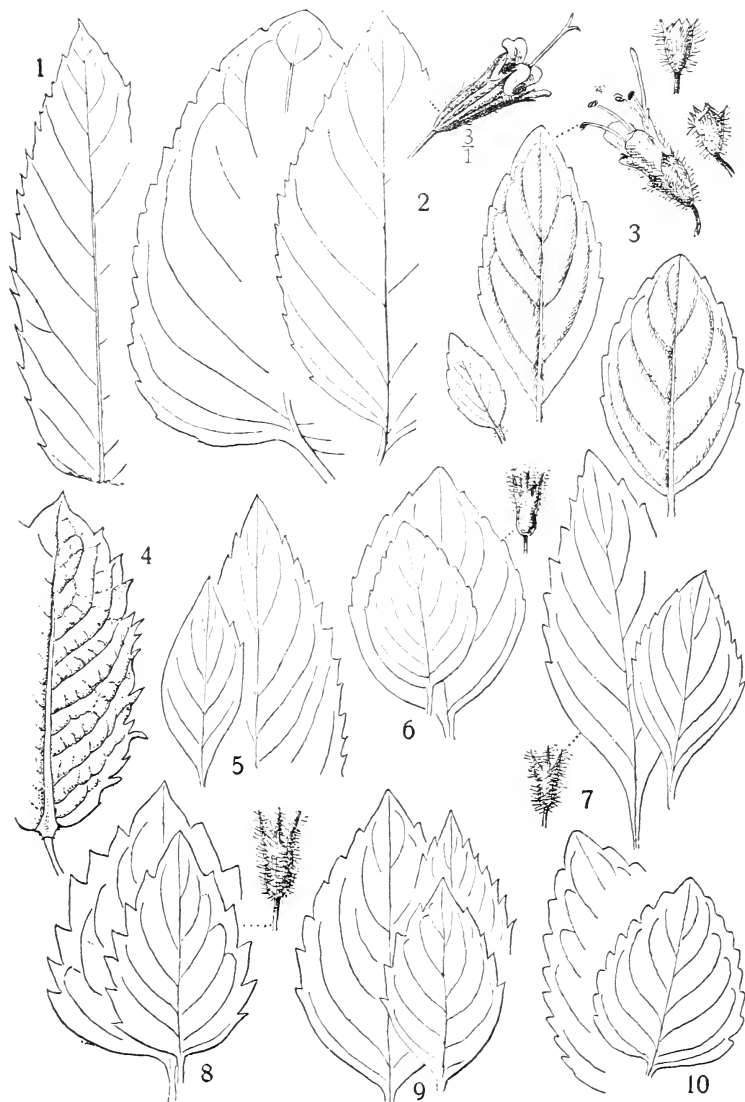
21. *Mentha* L.

Fig. 272. *Mentha* 1 *spicata*, 2 *aquatica* (bl. av skilda plantor, blma), 3 *arvensis* (tre bl., blma, två foder), 4 *longifolia*, 5 *comatula* (övre ell. skärmb. o. nedre stjäkbl.), 6 *agardhiana* (d:o samt fod.), 7 *Arrhenii* (d:o), 8 *gothica* (d:o), 9 *gentilis* (nedre o. övre bl.), 10 *agrestis* (d:o). — Bl. $\frac{1}{1}$, foder $\frac{3}{1}$.

- a. Blomställn. i stjätktoppen (o. översta gren-
topp:a), ax- ell. huvudlik, bladlös.
- b. D:o axlik; åtm. de mell:a o. övre bl:n oskaft.
- c. Bl. rund., hjärtl. stjätkomfatt., grunt nagg;
fod. 1—1,5 mm l., slutl. näst. klotform.
med hopstående tänder 1. **rotundifolia**
- cc. Bl. avl. ell. lans., vassågade.
- d. Bl. under grålundna; fod. 3 mm l.,
hårigt, fodertänd. sylform.; 272, 4. 2. **longifolia**
- dd. Bl. kala; fod. 2 mm l., atm. vid basen
kalt; fodertänd. sylform.; 272, 1. 3. **spicata**
- bb. Blomställn. rund, huvudlik; foderrör cylind-
riskt klocklikt, strimmigt veckat, rödbrunt;
bl. skaftade, bladtänd. låga, framåtrikt.
- c. Örten hårig, grenig; fod. 4—5 mm l.,
tänd. smalt triangulära, syllikt långspets;
272, 2. 10. **aquatica**
- cc. Kal, merendels ogrenad; fod. 3—4 mm l.,
tänd. smalt triangulära, spetsiga 11. **litoralis**
- aa. Blomkransar i bladvinklarna.
- b. Fodertänd. smalt triangulära ell. sylformiga.
- c. Foderbas kal ell. mindre hårig än röret
o. tänd:a; foderrör slätt; kr. inuti kal;
blott ♀ blr.
- d. Bl. olikform., stjäklbl. avl. ell. lans.,
vasst o. framåtriktat sågtand.; skärmb.
mindre, äggrunt lans., m. e. m. hel-
brädd.; fod. 2 mm l.; 272, 5. 4. **comatula**
- dd. Bl. likform., uppåt avtag. i storlek;
fod. 2,5—3 mm l.
- e. Bl. brett äggr. med många, låga,
framåtrikt. tänd.; 272, 6. 5. **agardhiána**
- ee. Bl. brett ellipt., med få, höga, ut-
stående tänd.; 272, 9. 6. **gentilis**
- cc. Fod. likformigt hårigt; kr. inuti vanl.
hårig.
- d. Fod. vanl. grönt; foderrör slätt ell.
otydl. veckat, tätt vitludet; bl. grovt
o. glest såg. med höga, utstående tänd.
- e. Bl. smalt ellipt., bredast vid mitten;
fod. 2—2,5 mm l.; 272, 7. 7. **Arrhénii**
- cc. Bl. brett äggr. ell. rundat trian-
gulära, bredast vid basen.
- f. Bladtänd. m. stora, spets.; fod.
4 mm l., fodertänd. sylform.;
272, 8. 8. **góthica**

ff. D:o mindre, trubbiga; fod. 3 mm l.; fodertänd. smalt triangul., kortuddiga; 272, 10, 9. *agrétis*

dd. Fod. vanl. rödbrunt, strimmigt veckat *aquat.* × *arv.*

bb. Fodertänd. brett triangulära; foderrör slätt; bladtänd. glesa, låga; 272. 3. 12. *arvénsis*

1. **M. rotundifolia** L. Huds. 3—5 dm h.; stj. vitullig; bl. rynkiga, under vitull.; kr. blekviol. ell. vitakt.; örtluktt ngt oangenäm. 24 (som alla följ.). 8, 9. Väg- o. dikeskant. m. m., Sk., sälls. (förvild.), stund. planter.

2. **M. longifolia** (L., som var.) Huds. (*M. silvéstris* L.). **Gråmynta.** 3—8 dm h.; bl. varier. till bredden, även ovan m. e. m. gråakt., ax 1 cm br.; kr. blekt violetteröd. 8, 9. Skugg., ngt fukt. ställ.; s. Sv., Öl., Gtl., täml. sälls., planter. o. förvild. — Härighet än tunn, lös; än mer tilltryckt o. vitaktig, var. *nemorosa* (Willd., som art).

3. **M. spicata** L. (*M. viridis* L.). **Grönmynta.** 3—8 dm h.; ax ngt smalare än föreg:s, dess nedre blomkransar åtskilda; kr. blekviolett; örtluktt liksom nästföreg:s starkt aromatisk (lik Balsamita vulgaris). 8, 9. Torra ställ., f. ö. som nr 2.

4. **M. comatula** Briq. 3—8 dm h., till större delen kal; grenar långt utdragna, rikblåga, toppbl. större än översta skärmbll:n; blomkransar i början vitulliga, sedan kalnande; fodertänd. vithår., foderbas kal; örtluktt som nr 3. 8, 9. Odl. ställ., Sk., sälls.

5. **M. agardhiána** Fr. 3—6 dm h., kal ell. gleshår.; bl. kortskaft., vanl. tätsitt., jämnt avtag. i storlek uppåt, vanl. trubbig, även de översta med 5—7 (— flera) tänd. å varje sida; foderbas kal ell. med en hårtovs nederst; kr. violett; örtluktt som nr 3. 7, 8. Gamla trädgård. o. d. från tidigare odling.

6. **M. gentilis** L. **Hjärtansfröjd.** Lik nästföreg., men bl. ofta större, spetsigare, med mindre avrundad bas, en del med blott 3—4 sidotänd.; f. ö. som nr 5; örtluktt som nr 3. Som nr 5. (Nr 4, 5 o. 6 möjligen *spicata*-hybrider.)

7. **M. Arrhénii** Lindb. fil. Vanl. 3—4 dm h.; stj:s övre del tätt vitluden; bl. håriga, mindre tätsitt. än föreg:s, oftast långa o. smala utom de översta, alla med 1 cm l. skaft o. skivan långt nedlöp. på skaftet; kr. blåviol.; örtluktt mild (närmast nr 10). 8, 9. Ngt fukt. mark, s. Sv., täml. sälls.

8. **M. göthica** Neum. Omkr. 3—6 dm h.; stj., bl. o. fod. rag-

gigt vithåriga; nedre bl. 4—6 cm l., de övre jämnt avtag. i storl.; kr. blåviol. 8, 9. Fukt. mark, bäckkant., sälls., Ög. (Alvastra), sannol. även annorstädes.

9. **M. agréstitis** Sole. Lik nr 8, men lägre, omkr. 3 dm h., o. bl. mindre, 2—4 cm l., trubbigare, vanl. m. tätt o. tilltryckt håriga; örtluktt mild som nr 7 o. 10. Som föreg., s. Sv., sälls.

10. **M. aquática** L. **Hästmynta**. Vanl. 4—7 dm h. (säll. 1 m); bl. oftast mörkgröna, stund. violett anlupna, m. e. m. hår., äggr., ell. från tvär bas brett äggr., rikt sågtand., stund. dubbelsåg.; kr. viol.; örtluktt mild pepparmyntslukt, dragande åt kamfer. 7—9. Bäckstränd., fukt. o. skugg. ställ., s. Sv., Öl., Gtl. allm., mell. Sv. sälls. till s. Nrl.

⊃ *M. aquática* × *arvensis* (delvis *M. verticillata* L.), mycket månggestaltig hybridserie, ej sälls., även där *M. aquatica* nu saknas.

11. **M. litorális** Hartm. **Strandmynta**. 2—6, oftast 4 dm h., upprät, m. sällan kort grenig; bl. 2—3 cm l., smalt äggr., rundtrubb., m. grunt o. glest naggsåg.; kr. ljusviol. (Kan tolkas som en form av *aquat.* × *arv.*) 8, 9. Havsstränd, östersjökusten, Sm.—Gstr., mindre allm.

12. **M. arvensis** L. **Åkermynta**. Vanl. 1,5—3 dm h.; bl. oftast ljusgröna, m. e. m. småludna; fod. o. blomskafft hår. ell. kala; kr. viol. ell. blåviol.; örtluktt än svag citronluktt, än från smörsyre-luktt. 7—9. Dels fukt. ängs- o. skogsmark, strandäng., skogskärr, dels bearbetad jord, åkerdiken m. m., allm. — Starkt växl. till hårig-heten samt bl:s form o. storl. Typens bl. äggrunt ellipt., kort skafft.; var. *lappónica* (Wg, som art), blad smalt ellipt. ell. lans., 5—6 cm l., skafft 1—2 cm l.; täml. sälls. (hit hör »*M. parietariæfolia*» Beck); — smalblad. former med kort skafft äro var. *austriaca* (Kern., som art); — f. *palustris* (Moench, som art) är en allm. strandform, låg, spensl., ogrenad, täml. kal.

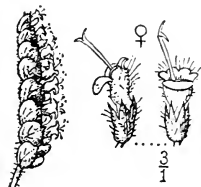

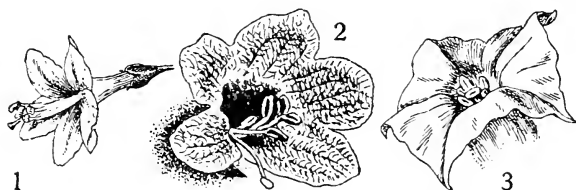
Fig. 273. Elsshölzia.
blomställn. o. blr.

22. Elsshölzia Willd.

E. Patrínii Gareke (Mentha P. Lepech.; *E. cristáta* Willd.). **Kryddmynta**. 273. 3—6 dm, upprät, aromatiskt luktt. (något likt pepparmynta); bl. äggr., spetsiga, djupt o. tätt nagg., kala; kr. m. liten, ljusst blåviolett. ☉ 7—9. Odl. st., förvild. till Uppl., sälls.

Familj Solanaceæ. Sid. 10.

- a. Kronrör o. str. korta; stknpr hopstående; bär.
 b. Stknpr med 2 porer i spetsen; **35**, 4, . . . 5. **Solanum**
 bb. > med 2 längdspringor på insidan . . . 6. **Lycopersicum**
- aa. Kronrör tydligt, str. långa, stknpr åtskilda.
 b. Bär.
 c. Kr. trattform.; bär avlångt; tornig buske 1. **Lycium**
 cc. Kr. klockform.; bär klotrunt; stor ört . . . 2. **Atropa**
- bb. Fröhus.
 c. Fröhus omgivet av fodret.
 d. Fröh. öppn. sig med lock, **275**; kr. grunt trattform., svagt olikbladig, **274**, 2, 3. **Hyoscyamus**
 dd. Fröh. brist. i toppen; kronrör långt, **274**, 3, 4. **Nicotiana**
- cc. Fröhus bart, tornigt, bristande i 4 flikar;
 kr. veckad med långt rör 7. **Datura**

Fig 274. 1 *Lycium*, 2 *Hyoscyamus*, 3 *Nicotiana tabacum*.1. **Lycium** L.

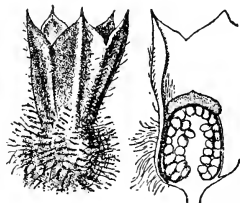
L. halimifolium Mill. (*L. bárbarum* hos vissa förf., ej L?).
Bocktörne. **274**, 1. 1—2 m h.; kr. blekt rödviol.; bär orangerött;
 giftig? 6—8. Planterad som häckväxt, flerest. förvildad.

2. **Atropa** L.

A. belladonna L. **Belladonna.** Stj. grov, upprät, 0,5—1 m;
 bl. äggr., ngt klibbhåriga; kr. brunviolett; bär svart; mycket giftig.
24 7. Tomter, förvildad ur trädgårdar, sälls.

3. **Hyoscyamus** L.

H. niger L. **Bolmört.** 0,5—1 m hög,
 klibbigt mjukhårig; bl. bredflikiga; kr. blekgul,
 violettådrig med svartviol. botten; mycket
 giftig. ⊙ ⊙ 7, 8. Tomter, lossningsplatser
 o. d., Sk.—Vb., Öl., Gtl., mindre allm. — f.
pállidus W. K., hela kronan ljusgul.

Fig. 275. *Hyoscyamus*, blomfodret och lockkapseln därinom.

4. *Nicotiána* L.

N. tabácum L. **Virginisk tobak.** Omkr. 1 m h.; bl. brett lansettlika, oskafft.; kronrör långt o. smalt, flikar spets., smutsröda. ☉ 8, 9. Allm. odlad (jänte var. *latíssima* Mill. »Marylandstobak», bl. äggrunda med näst. vinkelrätt utgående nerver). — Mera säll. odlas *N. rustica* L. **Bondtobak**, kronrör vidgat, flikar trubbiga, gula.

5. *Solanum* L.

- a. Bl. olikform. parblad.; kr:s omkrets 5-hörnig . . . 1. **tuberósum**
 aa. Bl. enkla, ofta svagt flik.; kr. stjärnformig.
 b. Bär äggform. ell. avlångt; buske; 35, 4. . . . 2. **dulcamára**
 bb. Bär runt; örter.
 c. Stj. o. grenar kala (ell. småhåriga); bär svart 3. **nigrum**
 cc. D:o (filt-)ludna.
 d. D:o skarpkantiga, kanter tandade; bär mönjerött 4. **alátum**
 dd. D:o trubbkant.; blomskaft o. foder körtehlår.; bär gult 5. **lúteum**

1. **S. tuberósum** L. **Potatis.** Allm. odlad, stund. självsådd (trädg., avstjälpningshögar).

2. **S. dulcamára** L. **Besksöta, Kvesved.** 1—2 m h.; grenar ofta svagt slingr.; bl. med hjärtl. bas, ofta med ett par fria basflikar; kronflik. mörkviol.; bär klarrött. 7, 8. Fukt., skugg. mark, diken, strandsnår, Sk.—Vrml. o. Mpd, Öl., Gtl., täml. allm.

3. **S. nigrum** L. **Nattskatta.** 2—4 dm h.; kr. vit; bär ärtstora. ☉ 7—10. Trädgårdsland, åkerjord, s. Sv. täml. allm., mell. Sv. mindre allm.; Öl., Gtl. — f. *chlorocárpum* (Spenn.), bär vid mogn. grönt; f. *húmíle* (Bernh.), bär vaxgult; båda sälls.

4. **S. alátum** Moench (S. miniátum Bernh.), lik nr 3, bl. vanl. djupare buktflikiga; myskluktande. Sydl. Sv., m. sälls.

5. **S. lúteum** Mill. (Sv. villósum Lam.; S. nigr. γ vill. L.), lik nr 3 och 4, men hela örten tätluden. Sk., m. sälls.

6. *Lycopersicum* Hill.

L. esculéntum Mill. (Solan. lyc. L.). **Tomat, Kärleksäpple.** Till örten snarlik potatisväxten; kr. ljusgul; bär stort, scharlrött (ell. gult); köksträdgårdsväxt ☉ med varier. fruktform. (Sydamerika.)

7. *Datura* L.

D. stramónium L. **Spikklubba.** Omkr. 0,5 (till 1) m h.; kr. näst. 1 dm l., vit, ngt välukt.; giftig. ☉ 7, 8. Vid gårdar, vägar, barlastplatser m. m.; s. o. mell. Sv. tillfällig o. sälls. (Orienten.)

Familj **Scrophulariáceæ**. Sid. 23.

a. Ståndarnas pollenrum med avrundad bas.

b. Foder 5-flikigt.

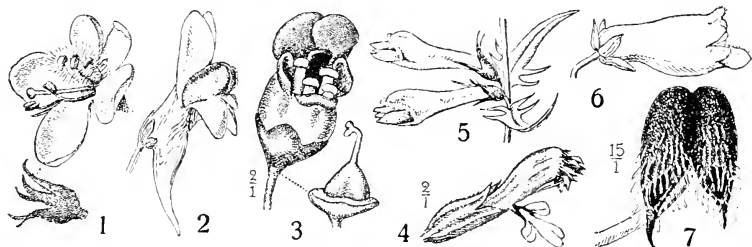
c. Ståndarknappar enrummiga, **276, 3.**d. Krona nästan likbladigt 5-flikigt, **276, 1.**e. Ståndare 5, ungefär lika; grova örter med ludna blad; blr i långa spiror **276, 1, 278, 1,**1. **Verbascum**ee. Ståndare 4, ungefär lika; liten strandört med mycket små ensamma blr o. smala blad, **280,**9. **Limosella**

Fig. 276. 1 *Verbascum thapsus* (blma och foder), 2 *Linaria vulgaris*, 3 *Scrophularia nodosa* (blma och pistill), 4 *Odontites verna*, 5 *Melampyrum pratense*, 6 *Digitalis lutea*, 7 *Euphrasia* (ståndare).

dd. Krona tvåläppig med klotrunt kronrör;

ståndare 4, tvåväldiga, **276, 3,** 7. **Scrophularia**

cc. Ståndare 2-rummiga; krona tvåläppig.

d. Kronans mynning öppen.

e. Foder sambladigt; blad motsatta; blr i bladvinklarna; kronrör trattformigt

8. **Mimulus**ee. Foder fribladigt; blad strödda; blr i tät ensidig klase; kronrör snett klockformigt, **276, 6,**11. **Digitalis**dd. Kronans mynning sluten gm underläppens buckla, **276, 2.**e. Kronrör med sporre, **276, 2.**

f. Blr i bladvinklarna.

g. Bl. handnerviga; **278, 5,** 2. **Cymbalaria**gg. » fjädernerviga; **278, 4,** 3. **Kickxia**

ff. Blr i klase.

g. Fröhusfack lika stora; **278, 2,** 4. **Linaria**gg. D:o olika, fröhus snett; **278, 3,** 5. **Chænorhinum**

ee. Kronrör med säckform. utvidgn.; fröhus snett, av olikstora fack, öppn. sig med 3 hål

6. **Antirrhinum**

- bb. Foder och krona 4-flikiga; ståndare 2; blad motsatta; **281**, 10. **Verónica**
- aa. Ståndarnas pollenrum med (udd-)spetsig bas; gröna, vid torkning ofta svartnande (halv-)parasiter med tvåläppig krona och 4 tvåväldiga ståndare.
- b. Bl. motsatta, hela, oftast tandade; foder 4-flikigt.
- c. Foder smalt klockformigt.
- d. Överläppen hoptryckt från sidorna; fröhus med 1—2 frön i varje rum; krona gul; ☉; **276**, 5, 12. **Melampýrum**
- dd. Överläppen platt eller valvlik; fröhus mångfröigt; krona röd, violett eller vit.
- e. Ståndarknappar utan hår; överläppen längre än underläppen; ☉; **276**, 4, 13. **Odontites**
- ee. Ståndarknpr med vita hår, **276**, 7.
- f. Överläpp tvåhuggen, längre än underläppen; **24** 15. **Bártsia**
- ff. Överläpp 2-flikig, kortare än underläppen; ☉; **287**, 14. **Euphrásia**
- cc. Foder plattat med trång mynning; krona gul med hoptryckt överläpp; ☉; **277**, 16. **Rhinánthus**
- bb. Blad strödda, parflikiga; foder 2—5-flikigt; **24** eller ☉☉; **289**, **290**, 17. **Pedicularis**

Fig. 277.
Rhinanthus
minor.

1. **Verbáscum** L. Sid. 10; 12, 3.

- a. Hela örten ljusgrått eller gulaktigt fitluden av stjärnhår; de 3 bakre ststr:a korta, vitulliga, de 2 främre längre, kala; blomskaft kortare än fodret.
- b. Stjälk med höga kanter av de långt nedlöpande bladen.
- c. Kronan omkring 2 cm bred; alla ståndarknpr ungefär lika stora, 2 mm långa, **276**, 1, 1. **thapsus**
- cc. Kronan över 3 cm bred; de kala ståndarnas knpr 5 mm långa 2. **thapsiförme**
- bb. Blad kort nedlöpande, lämnande stjälken trind; krona och ståndare som hos nr 2 3. **phlomoídes**
- aa. Blad ovan gröna, undertill grålundna; alla ststr. ulliga; blomsk. längre än fodret, **278**, 1.
- b. Kr. vit ell. gul.
- c. Ststr. vitulliga; nedre blad äggrunda med kilformig bas 5. **lychnítis**
- cc. Ststr. violettulliga; nedre blad hjärtlika 4. **nigrum**
- bb. Kr. mörkviolett 6. **phoeníceum**

1. **V. thapsus** L. **Kungsljus**. 276. 1. 1—1,5 m h., oftast enkel; bl. avlånga—lansettlika, nästan helbräddade, 1—2 dm l.; blmst. tät, smalt cylindrisk; kr. ljusgul. ☉☉ 7, 8. Stenrös, skogsberg, vägkanter, Sk.—Nrl., Öl., Gtl., täml. allm.

2. **V. thapsiförme** Schrad. **Praktkungsljus**. Lik föreg., men lägre; bl. naggade. S. o. mell. Sverige, sälls.

3. **V. phlomoïdes** L. **Storkungsljus**. Lik nästföreg.; bl. bredare äggr., stjäklbl. med hjärtlik bas. S. o. mell. Sv., m. sälls.

4. **V. nigrum** L. **Grönkungsljus**. 278, 1. Stj. 0,5—1 m, rödbrun, ofta enkel, jämte blomskäft och foder finluden; bl. nagg.; blomspira cylindr., glesare än hos *V. thapsus*; kr. 2 cm bred, gul (säll. vit). — Ängsbackar, vägkanter. ☉☉ 7, 8. Sk.—Nrl., Öl., Gtl., täml. allm.

⊃ *V. nigrum* × *thapsus*, mycket sälls.

5. **V. lychnitis** L. **Grenkungsljus**. Stj. 0,5—1 m, grenig, jämte blomsk. och foder mjöligt vitluddig; bl. nagg.; blomställning av långa, glesa, klaselika grenar; kr. gul eller vit, 2 cm bred eller därunder. ☉☉ 6—8. — Tomter. parker, s. Sv., m. sälls.; företrädesvis vitblommig, f. *album* (Mill.).

⊃ *V. lychnitis* × *nigrum*, mycket sälls.

6. **V. phoeniceum** L. Bl. ovan glansigt gröna, under mjukludna; rosettbl. äggr., skäft., nagg.; blr i näst. enkel klase. 24 6. Tillfäll. införd, stund. planter. (Sydeur.)

2. **Cymbalaria** Hill.

C. murális G. M. Sch. (Antirrh. cymb. L., *Linaria cymb.* Mill.).

Murgrönssporreblomma. Stj. trådsmal, 2—3 dm l., revlikt lig-gande, ofta hängande; kr. 1 cm l., varav sporren 2 mm, blekviol., bucklan med två blekgula fläckar. 24 7—9. Förvild i trädg., helst på murar, även barlastplats., sälls. (Sydeur.)

3. **Kickxia** Dum.

1. **K. elatine** Dum. (Antirrh. e. L., *Linar. e.* Mill.). **Spjut-sporreblomma**. 278, 4. Stj. 1—3 dm l., ligg. ell. uppstig., tråd-smal, hårig; bl. spjutl.; blomsk. hårfina, kala; kr. 12 mm l., överläpp viol., underl. gul, sporre rak. ☉ 7—9. Åkr. sälls., Sk., Gtl. m. m.

2. **K. spuria** Dum. (Ant. sp:m L., *Linar. sp.* Mill.). Stj. som föreg.; bl. rundat njurl. ell. äggr., blomsk. hår.; överläpp brun, sporre krökt. ☉ 7—9. Åkr., barlast, m. sälls.

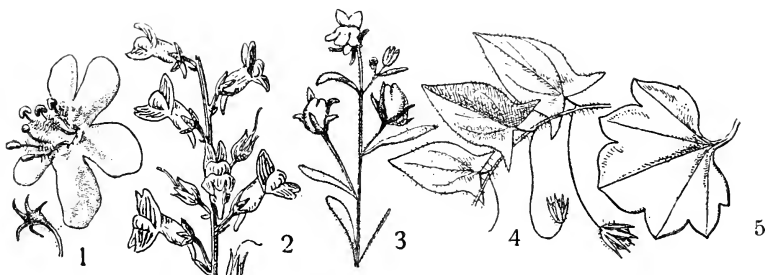

Fig. 278. 1 *Verbascum nigrum* (blua och foder). 2 *Linaria repens*, 3 *Chænorrhinum*, 4 *Kickxia elatine*, 5 *Cymbalaria*.

Fig. 279. *Linaria supina*.

4. *Linaria* Hill.

- a. Krona gul; sporre syllik, 2—3 ggr längre än fodret.
 b. Kr. höggul m. rödgul buckla; foderbl. kala; **276**, 2, . . . 1. **vulgaris**
 bb. Kr. blekgul; foderbl. körtelhåriga; **279**, 2. **supina**
 aa. Kr. vit, violettstrimmig; sporre kägelform., av fodrets längd; **278**, 2, 3. **repens**

1. ***L. vulgaris*** Mill. (*Antirrhinum linaria* L.). **Gulsporreblomma.** **276**, 2. 3—7 dm h., upprät; bl. smalt lans., tätsitt., alla strödda; klase 1—2 dm l.; kr. 3 cm l. **2** 7—9. Ängsback., renar, trädor, Sk.—Vb., Öl., Gtl., t. allm.

2. ***L. supina*** Desf. (*Antirrh. s:m* L.). **279.** Mindre än föreg.; uppstigande; bl. jämnbr., trubbd., ngt köttiga, en del 3 till 4 i krets; klase kort (omkr. 5 cm), långt skild från översta bladen; kr. smalare än föreg:s, 2,5 cm l. ☉ 7. Barlastpl., m. sälls.

3. ***L. repens*** Mill. (*Antirrh. r.* L.; *L. striata* DC.). **Strimsporreblomma.** **278**, 2. 3—5 dm h., upprät; bl. smalt lans., de nedre i kretsar. **2** 7, 8. Grusbackar, barlast m. m., s. o. mell. Sv., sälls.

× *L. repens* × *vulgaris*, m. sälls. bland stamarterna.

5. *Chænorrhinum* Rehb.

C. minus Lge (*Antirrh. m.* L., *Linár. minor* Desf.). **Småsporreblomma.** **278**, 3. 1—3 dm h., spenslig, utspärr. grenig; kr. blek-

viol., näst. vit, med blekgul buckla, 7 mm l. med kort sporre. ☉ 7, 8. Tomter, vägkanter, åkrar, barlast, sälls. upp till Vb., Öl., Gtl.

6. *Antirrhinum* L.

A. oróntium L. **Skalleblomma.** 2—3 dm h., upptill körtelhårig; bl. smalt lansettl., omkr. 5 cm l.; blr ensma i bladvinkl.; kr. rosenröd (ell. vit), 15 mm l.; foderbl. jämbrett lansettl. av kronans längd. ☉ 7, 8. Odl. mark, åkr. etc., Sk., Bl., Öl., Gtl., m. sälls.

7. *Scrophularia* L.

- a. Kr. grön med mörkbrun överläpp; bakerst i blmu en femte, fjällik ståndare utan knapp, 276, 3.
 b. Stjälk nedtill och bladen kala 1. **nodósa**
 bb. Hårig, upptill tätt körtelhårig 2. **Scopólii**
 aa. Kr. gröngul; intet rudiment av femte ståndaren . . . 3. **vernális**

1. **S. nodósa** L. **Flenört.** 0,7—1 m h.; jordstam knölig; bl. hjärtligt eller äggr. triangulära; blr i vippa av glesa knippen; fröhus äggr., spetsigt (276, 3). 2 6—9. Lundar, skogsbyn, diken, Sk.—s. Lpl., Öl., Gtl., täml. allm.

2. **S. Scopólii** Hoppe. Lik föreg.; jordstam ej knölig; fröhus rundat. Renar, pilvallar, s. Sk., m. sälls.

3. **S. vernális** L. **Vårflenört.** 3—5 dm h., körtelhårig; blomknippen i bladvinkl.; kronmynn. trång, läppar jämhöga. ☉☉ 5, 6. Trädg., tomter, s. Sv., sälls.

8. *Mimulus* L.

M. lúteus L. 1—3 dm h., mjukhårig; bl. rundat äggr., trubbd., kortskaft., handnerviga; kr. 3 cm l., gul, underläpp brunprickig. Planterad, säll. förvildad (i diken o. d.). (Fr. v. Sydamer.)

9. *Limosella* L.

L. aquática L. **Dyört.** 280. Revig, rotsläende; bl. avl., skaftade, ell. trådsmla; kr. vit eller skär. ☉ 7, 8. Sjöstränd., vattenpölar, Sk.—Vb., Öl., Gtl., t. sälls. — f. *tenuifólia* Hoffm., alla bl. trådsmla.

Fig. 280. *Limosella aquatica* (naturl. storl.)

10. *Verónica* L. Sid. 3; 3, 1.

- a. Blr i klasar (glesa eller axlika).
 b. Glesa klasor i bladvinklarna; fleråriga örter.
 c. Fröhus plattat.
 d. Bl. smalt ell. jämbrett lansettl., helbrädd., 281, 3, 10. *scutellata*
 dd. Bl. äggrunda—hjärtlika, sågade.
 e. Bl. finsågade; kr. blekviolett, 281, 2, 16. *officinalis*
 ee. Bl. grovsågade; kr. blå.
 f. Bl. nästan oskaftade, 281, 1, . . . 15. *chamædryas*
 ff. Bl. långskaftade, 281, 4, 14. *montana*

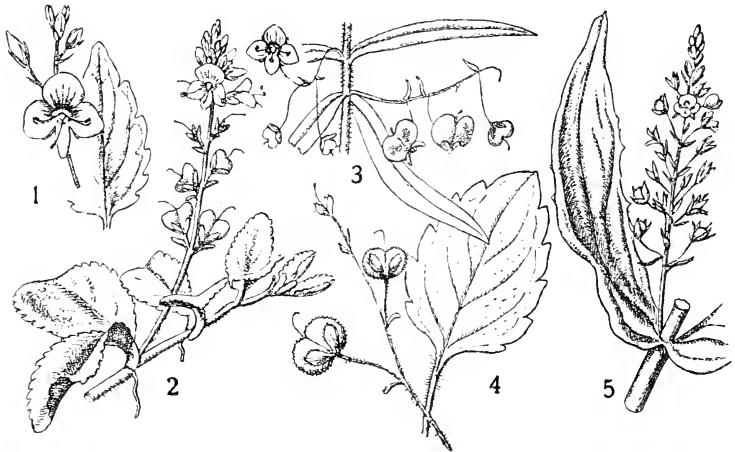

Fig. 281. *Veronica* 1 *chamædryas*, 2 *officinalis*, 3 *scutellata*, 4 *montana*
 5 *anagallis*.

- cc. Fröhus ej plattat, nästan klotrunt.
 d. Bl. avlång—brett lansettl., oskaft., halvomfatt; kr. blekviolett.
 e. Klasor täta; fruktskaft utgående i spetsig vinkel, 281, 5, 11. *anagallis*
 ee. Kl. glesa; fruktsk. utg. i rät vinkel 12. *aquatica*
 dd. Bl. äggr., kortskaft.; kr. mörkblå, 285, 1, 13. *beccabunga*
 bb. Klasor i stjälk- och grentopparna.
 c. Klase tät, axlik; kronrör mer långt än brett; 24.
 d. Hela bladkanten sågad, 285, 2; klasor rik-(100-)blommiga 1. *longifolia*
 dd. Bl. mot bas och spets helbräddade, 285, 4; blommor färre 2. *spicata*

- cc. Klase gles; kronrör mycket kort.
 d. Övre stjätkbl. 3—5-flikiga; ☉.
 e. Kr. mycket liten; blmsk. kortare än fodret, **283**, 1, 8. *verna*
 ee. Kr. täml. stor; blmsk. längre än fodret, **283**, 4, 9. *triphyllos*
 dd. Stjätkbl. hela.
 e. ☉; krona blå, mycket liten, **283**, 2, 7. *arvensis*
 ee. 2 örter, eller ris.
 f. Örtartade; kr. liten, **282**, **283**, 5.
 g. Bl. brett äggr.; fröhus omvänt njurlikt.
 h. Kr. blåvit med fina, mörkblå streck; blmsk. med mycket korta, vita hår, **283**, 5, 5. *serpyllifolia*
 hh. Kr. blå; blmsk. med bruna hår, lika långa som skaf-tets bredd, **282**, 6. *borealis*
 gg. Bl. lansettl.; fröhus omv. äggr.; krona mörkblå, **283**, 3, 4. *alpina*
 ff. Nedtill vedartad; bl. smala; kr. stor, blå, **283**, 6, 3. *fruticans*

Fig. 282. *Veronica borealis*.

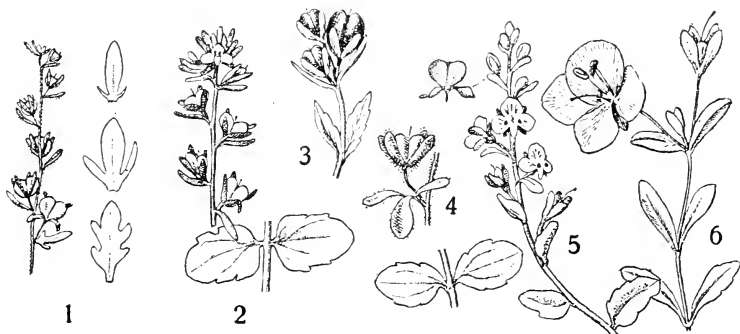

Fig. 283. *Veronica* 1 *verna* (med tre stjätkblad), 2 *arvensis*. 3 *alpina*, 4 *triphyllos*, 5 *serpyllifolia* (klase, jämte nedre blad och en frukt), 6 *fruticans*.

- aa. Blr ensamma i bladvinklarna, **284**; frön få, täml. stora, skål- eller båtformiga. Enåriga örter.
 b. Bl. fjädernerviga, **284**, 1—4.
 c. Foderflikar trubbiga, **284**, 1, 3.
 d. Bl. från hjärtl. bas avlånga eller ägg-runda, **284**, 1, 17. *agréstis*

- dd. Bl. Brett hjärtlika; fröhus nära dubbelt bredare än sin längd, 284, 3. . . 18. **opáca**
 cc. Foderflik. spetsiga, 284, 2, 4.
 d. Foderflikar Brett äggrunt triangulära; fröhus föga bredare än sin längd, 284, 2, 19. **polita**
 dd. Foderflikar äggrunt lansettlika; fröhus dubbelt bredare än sin längd, 284, 4, 20. **pérsica**
 bb. Bl. handnerviga; foderflikar hjärtlika; 284, 5, 21. **hederifólia**

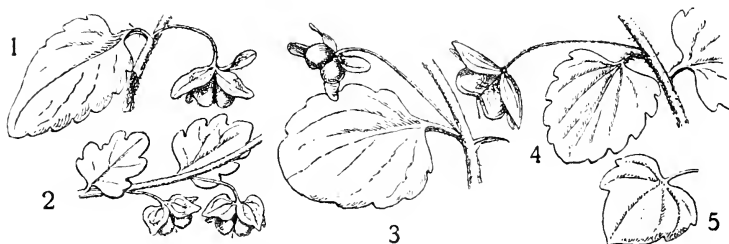

Fig. 284. Veronica 1 *agrestis*, 2 *polita*, 3 *opaca*, 4 *persica*, 5 *hederifolia*.

1. **V. longifólia** L. **Strandärepis**. 285, 2. 0,3—1 m, upprät, styv, enkel eller upptill grenig; bl. oftast 3—4 i krets, smalt lansettl. med äggr. eller tvär bas, längspets., omkr. 7—12 cm l., ojämnt sågade; ax 1—3 dm l.; foderflikar spetsiga; krona mörkblå. 2 7, 8. Fukt. st., stränder, Sk.—Vrml. o. Uppl., Ång., Vb., Gtl., äml. sälls. (föredrager kusttrakt.). Mångformig till blad o. blomställn. — var. *marítima* (L.): bl. med kilform. bas och långa, krökta, täml. glesa sågtänder, 285, 3; klippor vid havsstränder, östkusten.

(*V. longifólia* × *spicáta*, sälls.

2. **V. spicáta** L. **Axärepis**. 285, 4. 2—4 dm, uppstigande; bl. mots., lans., 2—3 cm l., småludna, ofta gråludna; ax 5—7 cm l.; foderflikar trubbiga. 2 6—8. Backar t. allm., Sk.—Dls. o. Uppl., Jtl., Öl., Gtl., täml. allm. — f. *nitens* (Host): alldeles kal.

3. **V. frúticans** Jacq. **Klippärepis**. 283, 6. Småbuske (ris), 0,5—1 dm h.; bl. tunglika, stund. glessågade, läderart.; klase 2—3-blmg. 6, 7. Fjälltr., klippmark, Hrj.—Lpl.

4. **V. alpína** L. **Fjällärepis**. 283, 3. 1—2 dm h., uppr., enkel; bl. smalt äggr. till ellipt., stund. grunt såg., vid torkn. svartnande; klase kort och tät. 2 6—8. Fjälltrakt. på äng och hed, Dlr., Hrj.—Lpl., täml. allm.

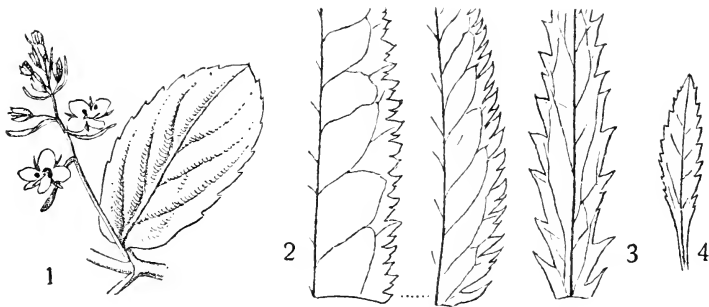

Fig. 285. Veronica 1 beccabunga, 2 longifolia, 3 var. maritima, 4 spicata.

5. *V. serpyllifolia* L. **Majärepris.** 283, 5. Stjälkar 1—2 dm h., enkla, från bågböjd bas uppr.; bl. äggrunda—rundat avlånga, trubbn., kala, med få och svaga tänder; klase lång, smal. 4 5, 6. Äng., Sk.—Lpl., Öl., Gtl., allm.

6. *V. borealis* (Læst., under *V. serp.*) **Nordärepris.** 282. Lik nästföreg., men kr. större, starkare blå; blmsk. av blmsns längd, något körtelhåriga. 4. Äng., hed. i fjälltr., Lpl.

7. *V. arvensis* L. **Fältärepris.** 283, 2. 1—3 dm, uppstig., långgrenig, glesbladig; bl. hjärtl. äggrunda, glest grovsåg.; kr. m. liten, ljusblå; fröhus omv. hjärtl., platt. ☉☉ 4—8. Backar, åkr., trädgårdsland, Sk.—Nrl., Öl., Gtl., allm.

8. *V. verna* L. **Vårärepris.** 283, 1. 0,5—1,5 dm, upprät, tätbladig, ljusgrön, enkel eller rikt grenig med enkla, uppräta grenar; nedre bl. äggr., övre 3(—5)-flikiga med korta sidoflikar; klase slutl. m. lång o. tätblmg; krona m. liten, blå; fröhus omv. njurl., starkt plattat, körtelhårigt. ☉☉ 4—6. Backar, berghällar, som nästföreg.

9. *V. triphyllos* L. **Klibbärepris.** 283, 4. 1—1,5 dm, upprät, enkel ell. grenig från basen, körtelhårig, vid torkn. svartnande; nedre bl. hjärtl., övre handflik. med 3—7 flikar; klase kort, gles, täml. fåblmg; kr. mörkblå; fröhus omv. njurl., ej starkt plattat; frön skålformiga, talrika. ☉☉ 5, 6. Od. mark, åkr., s. Sv., Öl., Gtl., sälls.

10. *V. scutellata* L. **Dyärepris.** 281, 3. 1—3 dm, spenslig, slak, oftast kal; kr. vit eller blekblå (sällan mörkblå). 4 5—7. Stränder, kärr, diken, Sk.—s. Lpl., Öl., Gtl., allm. — *f. villosa* Schum., hela örten tätluden.

11. *V. anagallis* L. **Vattenärepris.** 281, 5. 0,3—1 m, upprät, grov, kal och saftig; bl. till 10 cm l., glestandade; fr. kortare

än foderflikarna. 2 6, 7. Diken, åstränder, Sk.—Hls., Öl., Gtl., täml. allm.

12. **V. aquática** Bernh. Bl. smalare än föreg:s och vanligen mindre; fr. av fodrets längd. 2. Vatten som föreg.; Sk., Öl., Gtl., mindre allm.

13. **V. beccabúnga** L. **Bäckgröna.** 285, 1. Vanl. 2—3 dm, ligg. ell. uppstig.; bl. ngt köttiga, omkr. 5 cm l., vintergröna; klasar kortare o. glesare än nästföreg:s. 2 6—9. Bäckdrag, åkerdiken, Sk.—Nrl., Öl., Gtl., allm.

14. **V. montána** L. **Skogsärepris.** 281, 4. Omkr. 3 dm h., spenslig, mjukhårig, nedtill rotsläende; bl. brett hjärtl., mycket grovsågade; klasar fåblomm., glesa; kr. föga mindre än nästfölj:s; fröhus stort, platt, elliptiskt på tvären. 2 5, 6. Lövskog, flerst. i Sk. (sälls. i ö. delen).

15. **V. chamædrydys** L. **Teärepris.** 281, 1. 2—3 dm, upprät ell. uppstig.; bl. småhåriga, äggr. med hjärtl. bas; kr. stor, djupblå, mörkstrimmig, säll. blekröd ell. vit. 2 5, 6. Ängar, skogsbryn, Sk.—Nrl. o. Vb., Öl., Gtl., allm.

16. **V. officínalis** L. **Ärepris.** 281, 2. Stj. 2—3 dm l., till större delen nedliggande. jämte bl. småhårig; bladbas kilform.; fröhus omvänt triangulärt. 2 6—9. Ängs- och skogsbackar, renar, vägkanter, Sk.—Lpl., Öl., Gtl. allm.

17. **V. agréstis** L. **Åkerärepris.** 284, 1. Nedligg. o. uppstig., 1—3 dm l., ljusgrön; bl. grunt naggsåg., de nedersta bredare hjärtl.; foderflik. smalt äggr. ell. avl., stund. svagt flikiga; kr:s nedre flik vit, de övriga ljusblå ell. skära (säll. alla vita); fröhus föga bredare än sin längd, omv. hjärtligt; fruktskaft av blad:s längd. ☉☉ 5—10(—vintern). Allm. trädgårds- o. åkerogräs, Sk.—Nrl., Öl., Gtl.

18. **V. opáca** Fr. **Mörkärepris.** 284, 3. Lik nr 17, men mörkgrön och ofta mer storbladig; bl. grunt naggade; spetsen hel, brett rundad; foderflik. avlånga—tunglika; kr. mörkblå med vit boten; fröhus omv. njurlikt, näst dubb. bredare än sin längd. ☉☉ 5—9. Trädesåkrar m. m., s. o. mell. Sv., Öl., Gtl., sälls.

19. **V. polita** Fr. **Glansärepris.** 284, 2. Som nr 17, 1—2 dm l., ljusgrön; bl. avlånga—brett äggr.—hjärtl., djupt nagg., 7—15 mm l.; kr. mörkblå; fröhus omv. hjärtl., tätt småludet; fruktskaft av bladens längd. ☉☉ 5—9. Trädesåkrar, Sk.—Uppl., Öl., Gtl., sälls.

20. **V. pèrsica** Poir. (*V. Tournefortii* Gmel., ej *F. W. Schm.*) **Skönärepris.** 284, 4. Ljusgrön, stundom ända till 3—4 dm l.,

täml. grov, storbladig; kr. som nr 17, men dubb. större; fröhus omv. njurlikt, starkt nätådrigt; fruktsk. längre än bl. ☉☉ 6—9. Tomter, gräsplaner, s. Sv., Stockh., sälls. eller tillfällig.

21. **V. hederifolia** L. **Murgrönsärepriis**. 284, 5. Till växt o. storl. lik de föreg.; bl. njurl., 3—5-flik.; kr. blekviolett; fröhus n. lika tjockt som brett med endast 4 stora frön. ☉ 4—6. Trädesåkrar o. d., Sk.—Vb., Öl., Gtl., mindre allm. men ofta ymnig.

11. *Digitalis* L.

D. purpurea L. **Fingerborgsblomma**. Stj. 0,5—1 m h., enkel; bl. äggrunda—lansettlika, med nedlöp. skiva, naggade, undertill grålodna; kr. 4—5 cm l., rosenröd med mörkröda, vitkantade fläckar i röret. Giftig. ☉☉ 7, 8. Bergsskogar, m. sälls., Hall., Boh., samt flerst. förvildad.

D. lutea L. 276, 6. 4—6 dm, nästan kal; foderbl. lans., 5 mm l.; krona ljusgul, 2 cm l. Giftig. 2. Torr mark, m. sälls., Sm. (Tjust).

12. *Melampyrum* L.

- a. Blr i allsidigt ax.
- b. Ax tät, 4-sidigt; skärmb. starkt hopvikna.
286, 1, 1. **cristatum**
- bb. Ax mindre tät, ej tydl. 4-sid.; skärmb. platta.
286, 2, 2. **arvense**
- aa. Blr ensidigt vända.
- b. Blr i långt ax med färgrika skärmb. 3. **nemorosum**
- bb. Blr i bladvinklarna; endast gröna skärmb.
c. Underläpp vågrät; krona omkr. 5 ggr längre än foderröret, 276, 5, 4. **pratense**
- cc. Underläpp nedböjd; krona omkr. 3 ggr längre än foderröret, 286, 3, 5. **silvaticum**

1. **M. cristatum** L. **Korskovall**. 2—4 dm, styvt upprät, spenslig, vanl. med långa, utspärr. grenar upptill; bl. mots., smalt ell. jämbrett lans.; skärmb. med hjärtl. bas, kamlikt vasstandade, brunakt. purpurröda; kr. purpurröd med gula läppar. ☉ 7, 8. Lövbackar, torra äng., Sk.—Gstr. o. Dlr., Öl., Gtl., mindre allm. — f. *pallens* Hartm., skärmb. grönvita, kr. gulvit.

Subsp. **solstitiale** Ronn., omkr. 2 dm, ej ell. svagt grenad; inga bladpar mell. översta förgreningen och nedersta blmn (hos huvudarten 3—4). ☉ 6 (»årstidsdimorfism»). Äng., Sk.—Boh. o. Uppl.

2. **M. arvense** L. **Pukvete**. 2—3 dm, uppr.; ax 5—10 cm l., avlångt, rikblmgt; skärmb. ljus purpurr., körtelprickiga; kr. röd med

gul ell. vit underläpp. ☉ 7, 8. Backar, renar, Sk.—Uppl. o. Vsm., täml. sälls.; Öl., Gtl., t. allm.

Subsp. **Semléri** Ronn. et Poev., motsv. föreg:s underart; s. Sv. sälls.

3. **M. nemorósum** L. **Natt och dag.** 2—4 dm; bl. från hjärt- ell. pillik, grovtandad bas lansettl., långspets.; ax 1—2 dm l.; skärmb. blåviolett (säll. purpurröda ell. vita); foder ullhårigt; kr. höggul med rödbrunt, tvärt böjt rör. ☉ 6, 7. Lövängar, mindre allm. men sällskaplig, mest i östra kustprov. till Gstr.; Hall., Öl.

4. **M. pratense** L. **Kovall.** 2—4 dm, spenslig, utspärrat grenig; bl. lans. ell. äggr-lans., utdraget spets.; skärmb. oftast syltand. vid basen; kronrör rakt, oftast vitgult, underläpp gul (säll. kr. gul, f. *áureum* Norm., eller purpurstrimmig, f. *purpúreum* Hartm.); fröhus långt övernående foderflik:a. ☉☉ 7, 8. Skogsäng., skog, fjällslätter, Sk.—Lpl., Öl., Gtl., allm. — Mångformig; antagl. årstids-dimorf som nr 1, åtm. i s. Sv.

5. **M. silvaticum** L. **Skogskovall.** Lik föreg.; kr. mörkgul (säll. rödfleckig) med hastigt vidgat, svagt, böjt rör; fröhus föga ell. icke längre än foderflikarna. — Som nästföreg.

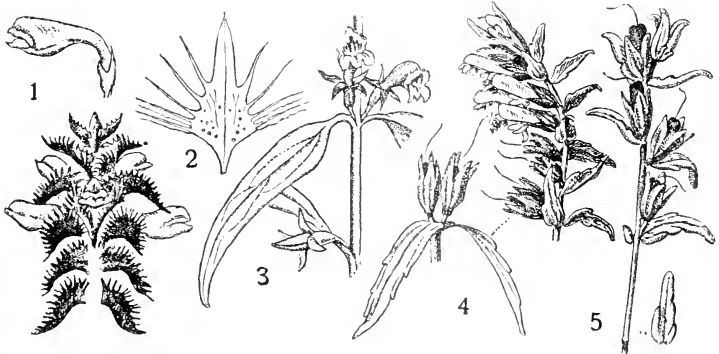

Fig. 286. 1 *Melampyrum cristatum* (ax och blma), 2 *M. arvense* (skärmb. blad), 3 *M. silvaticum*, 4 *Odontites verna*, 5 *O. litoralis*.

13. *Odontites* Boehmer.

a. Foder av fröhusets längd, med lansettl., spets. flikar; 2—3 dm höga örter med grenig stj., utdraget lansettl. bl.; rikblomm., ensidigt, ngt lutande ax; 286, 4.

b. Sommarform; örten rödviolett; grenar i huvudstjälkens bladvinklar ända upp till toppaxet. . . 1. **verna**

- bb. Höstform; örten grön; mellan översta grenparet och toppaxet flera blad utan grenar 2. **serótina**
- aa. Foder kortare än fröhuset med brett triangulära flikar, **286**, 5. 3. **simplex**
1. **O. verna** (Bell.) Dum. **Rödkulla**. Vanl. 2—3 dm h.; grenar snett uppräta, jämte de övre bl. o. skärmb. oftast mörkt rödvioletta; kr. köttrod. ☉ 6, 7(—8). Åkrar, trädor, Sk.—Nrl., Öl., Gtl., t. allm.
2. **O. serótina** (Lam.) Rehb. Oftast blekt grön ell. blott svagt rödanlupen, högre, yvigare än nr 1 med längre, ofta mera rakt utstående grenar. 8, 9. Bland nästföreg., mindre allm.
3. **O. litorális** Fr. (*O. simplex* [Hartm.] Krok). **Strandkulla**. Oftast enkel, 1—2 dm; blad trubbigt, ngt köttiga; krona renare purpurröd än de föreg.:s. ☉ 7, 8. Strandängar vid havet, Sk.—Boh. o. Vb., Öl., Gtl., täml. sälls.

14. **Euphrásia** L.

- a. Bl. äggr., **287**, 1—9; tänd. kortare än skivans bredd i övrigt; fröhus med håriga kanter.
- b. Kronans baksida 10—12(—15) mm l.; bl. o. blr med långskaft. körtlar 1. **rostkoviána**
- bb. Kr:s baksida 4—8 mm l.; bl. utan ell. med blott kortskaft. körtlar.
- c. Kr:s baksida omkr. 8 mm l., **287**, 3.
- d. Nedre bl. med trubbigt, de övre med spetsiga tänd.; skärmb. långspetsade, **287**, 1, 2, 3. **brevipila**
- dd. Bladtänd. spetsiga, skärmb. borstlikt utdragna, **287**, 4, 2. **stricta**
- cc. Kr:s baksida 4—6(—7) mm l., **287**, 6, 7, 8; skärmb. kort o. trubbigt spetsiga, ej långspetsade.
- d. Bl. m. e. m. håriga.
- e. Bl. vanl. täthåriga; ledstycken oftast korta; ofta rik förgrening; övre bl:s sidotänd. 4—6; foderflikar oftast smalt lans., utdraget smalspetsade; **287**, 5, 4. **curta**
- ee. Bl. vanl. svagt håriga ell. blott borstprickiga; ledstycken t. långa; förgrening sparsam ell. ingen; övre bl:s sidotänd. 3—4(—5); foderflik. triangulärt lansettl., oftast kortspetsade.

- f. Störväxt, tjockstjälkig, storbladig,
bl. trubbtandade, 287, 7, 7. **latifolia**
- ff. Låga, spensliga, småbladiga.
- g. Bl. o. skärml. brett äggr.,
spetstandade; kronans baksida
5—6 mm l.; 287, 6, 5. **minima**
- gg. Bl. o. skärml. rundade, trubbtandade; kr. 3—4 mm l.,
287, 8, 8. **böttnica**
- dd. Bl. kala, små, äggr., med få o. små
tänd., 287, 9; ledstycken långa, spensliga 6. **gracilis**
- aa. Bl. lansettl. med få tänder, längre än skivans
bredd i övrigt, 287, 10; fröhuskanter kala . . . 9. **salisburgensis**

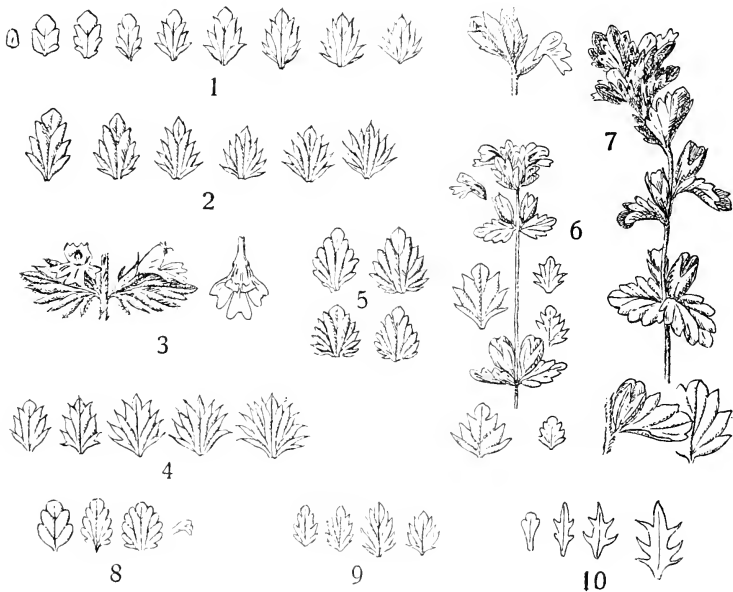

Fig. 287. *Euphrasia* 1 *brevipila* var. *Reuteri* (blad nr 1—7, skärml. nr 1 o. 3), 2 *brevipila* var. *glandulosa* (bl. nr 4—7, skärml. 1 o. 3), 3 blr av *ä:o*, 4 *stricta* (två bl., tre skärml.), 5 *curta* (ett bl., tre skärml.), 6 *minima* (bl. o. blr från tre olika individ), 7 *latifolia* (delar av tre individ), 8 *böttnica* (nedre o. övre bl., skärml., krona), 9 *gracilis* (bl. o. skärml.), 10 *salisburgensis* (*ä:o*).

1. **E. rostkoviana** Hayne. Stor ögontröst.¹ Omkr. 2 dm h. ell. högre, vanl. rikt grenig nedom mitten; ledstycken korta; bl. stora,

¹ De flesta av våra arter ingå i *E. officinalis* L., Ögontröst.

de nedre med trubb., de övre med spetsiga tänd. ☉ som de föreg. 7—10. Äng., vägkant. (helst svagt fukt., som de flesta E.-arterna), Sk.—Uppl., täml. sälls. — f. *minoriflora* Borb., kr. mindre (= E. hirtella Jord.?).

Subsp. **montána** Jord., sommarform till nr 1 (årstidsdimorfism); stjälk enkel ell. fågrenig ovan mitten; ledstycken långa; de nedre, trubbtand. bladen förhärskande ända till blomställningen. 5, 6. Sk., sälls.

2. **E. stricta** Host. **Uddögontröst. 287, 4.** Vanl. 1—2 dm h.; bl. oftast kala. 7—10. Sk., Gtl. (i övriga trakter osäker, ofta förbland. med n:r 3). — f. *pilifera* Kihlm., hårig; f. *procumbens* K. Joh., nedligg. o. utbredd, Gtl., torr mark; var. *gotländica* Ahlfv., spenslig, bl. lansettl., fåtandade, Gtl.

Subsp. **suécica** Murb. et Wettst., sommarform till nr 2 (se nr 1, subsp. montana).

3. **E. brevípila** Burnat et Gremli (hos Towns.). **Ögontröst. 287, 1—3.** Närmast lik n:r 2, vanl. 1—2 dm h. 6—10, äng., vägkant., skogsbryn, trädor, Sk.—Lpl. (även i högfjällen), Öl., Gtl., den allmönste arten, mycket sällskaplig. — Innefattar tre var., som flest. växa blandade: var. *Reutéri* (Wettst., som art), hårig utan körtlar, sällan kal; var. *glandulosa* n., upptill m. e. m. körtelprickig (synes blott med lupp); den förra är (delvis) E. off. v. *nemorosa* Fr., den senare (delvis) E. off. v. *pratensis* Fr. enl. Herb. Norm.; var. *glabra*, näst. alldeles kal.

Subsp. **ténuis** Brenn., sommarform till nr 3 (tydlig blott i s. Sv.).

4. **E. curta** Fr. **Gråögontröst. 287, 5.** Mycket lik nr 2 o. 3, höstformerna, skild genom 4—6 mm l. blomkr. och oftast tät, gråaktig hårighet; grenig från basen; stund. m. låg, tätbladig. Sk.—Vb., Öl., Gtl. — f. *glabrescens* Wettst., näst. kal, bladkant o. nerver kort borsthåriga.

5. **E. mínima** Jacq. **Fjällögontröst. 287, 6.** På högfjällen oftast låg o. fin (2—10 cm); bl. ofta rödakt. ell. svartviol.; kronans underläpp ofta vitgul (hos alla övriga vit eller lila); nedanför fjällen ngn gng stor o. grov (f. *grandis* n., 287, 6), men skild från nr 7 gen. bredare bladbas o. färre tänd. Hed. o. d., Dir.—Lpl., ej sälls.

6. **E. gracilis** Fr. **Ljungögontröst. 287, 9.** Oftast 2—3 dm, enkel ell. grenig vid o. nedom mitten (som höstform. av nr 1—3); krona framifrån högre o. smalare än hos de övriga. 7—9. Öppen, ljungrik skogsmark, Sk.—s. Nrl., Öl., Gtl., täml. allm.

7. **E. latifolia** Pursh. **Nordögontröst. 287, 7.** Oftast 15—25 cm h. (slutl. med m. lång fruktställn. 3 dm); bl. stora i förhåll.

till blrna; bladform o. förgrening närmast sommarform. av nr 1—3); varierar med o. utan körtlar som nr 3. 7, 8. Hed. o. d., Uppl.—Lpl mindre allm., i n. Sv. ofta ymnig.

8. **E. böttnica** Kihlm. (*E. micrantha* Brenn., ej Rehb.; *E. hebecalyx* Brenn.). 287, 8. Oftast 5—10(—15) cm, lik nr 7 men till alla delar mindre, vanl. näst. kal o. näst. rundbladig. ☉ 7, 8. Strandäng. vid Bottn. viken, Uppl.—Vb., sälls.

9. **E. salisburgensis** Funck. Brunögontröst. 287, 10. Vanl. 10—15 cm h., enkel (ell. fågrenig), spenslig, kal, brunbladig; kr. 6—8 mm l. Gtl., n. Lpl., sälls.

12. *Bártsia* L.

B. alpina L. Svarthö. Stj. flera, 2—3 dm höga, enkla; bl. äggr., tätt trubbsåg., de övre mörkviol.; blr i övre bladvinkl:a; kr. 2 cm l., mörkviolett; svartnar vid torkn. 2 6, 7. Fukt. ängsmark i fjällen, Dir.—Lpl., täml. sälls.; Vg., Ög., Gtl., sälls.

13. *Rhinanthus* L., Hill (*Alectorólóphus* Boehm.).

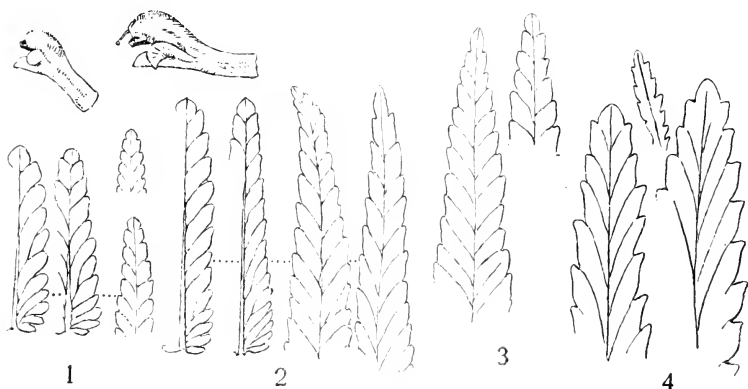

Fig. 288. *Rhinanthus* 1 *minor* (nedre o. övre bl.: överst kronan), 2 *major* (d:o), 3 *major* var. *apterus*, 4 *groenlandicus* (nedre o. övre bl. samt bl. av en dvärgform).

- a. Krona 2 cm l., röret slutl. svagt krökt; bl. med omkr. 15 nervpar; 288, 2, 3, 1. **major**
 aa. Kr. 1—1,5 cm l., röret rakt, 277, 1; bls nervpar omkr. 10.
 b. Bl. grunt naggade, tänd. ej utstående, 277, 288, 1, 2. **minor**
 bb. Bl. djupare o. skarpare tandade med grova, ngt utstående tänder, ngt köttiga; 288, 4 . . . 3. **groenländicus**

1. **R. major** Ehrh. (*R. crista galli* L., *delvis*; *Al. major* Rehb.). **Stor höskallra.** 2—4 dm, upprät, spenslig, oftast grenig; stj. gulgrön med korta, bruna streck; bl. 3—5 cm l., ljusgröna; skärmb. o. foder vitgröna; kr. ljusgul med violblå överläppständer; frön platta med hinnkant. ☉ 6, 7. Ängar, åkrar, Sk.—Vb., Öl., Gtl. — var. *apterus* Fr., frön kullriga utan hinnkant; åkrar, mell. Sv., sälls., 6—8.

Subsp. **montanus** (Sauter) Fritsch (*serotinus* Schönh.) höstform av nr 1 (jfr *Odontites serotina*); 8, 9; s. o. mell. Sv.

2. **R. minor** Ehrh. (*R. crista galli* L., *delvis*; *Al. minor* W. et Gr.). **Liten höskallra.** 1—3 dm, oftast ogrenad; stj. mörk- ell. brungrön, vanl. ofläckad; bl. 2—4 cm l., mörkgröna; skärmb. mörk- ell. brungröna; kr. mörkgul med gula ell. violblå överläppständer; f. ö. som nr 1. — var. *borealis* (Stern., som art), stj., skärmb. o. foder korthåriga; stj. låg, enfärg. grön; nordl. Sv. sälls.

Subsp. **stenophyllus** Schur, Stern., höstform av nr 2 (motsvar. nr 1 subsp. *serotinus*); 8, 9; s. o. mell. Sv.

3. **R. groenländicus** Chab., Stern. Vanl. 2—3 dm h., stj. grov, oftast enkel ell. kortgrenig, ofläckad, med långa ledstycken; skärmb. o. foder vitgröna: foder kalt, ända till 25 mm br. (hos nr 2 blott 10—12 mm). ☉. Fjälltr., Hrj.—T. lpmk, sälls.

14. *Pedicularis* L.

- a. Kronläppar hopslutna; krona 3 cm lång eller mera 1. **sceptrum carolinum**
 aa. Krona gapande, högst 2 cm lång.
 b. Överläppens rörform. spets tvärt avskuren.
 c. Underläpp framåtrikt., skild från överläppen.
 d. Foder 2-flik., helbrädd.; överläpp näbblikt utdragen, 290, 1, 2. **lappónica**
 dd. Foderflikar 5, tandade; överlp ej näbblikt men med 2 syllika tänder, 290, 2, . . . 3. **silvatica**
 cc. Underläpp upprät, parallell med överläppen, 290, 3—5.

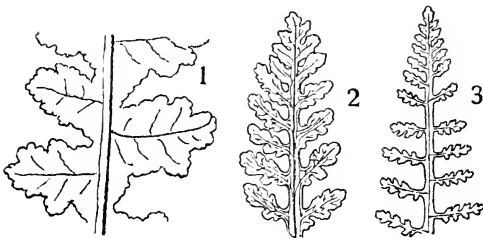

Fig. 289. *Pedicularis*
 1 *sceptrum carolinum*,
 2 *palustris*, 3 *opsianthe*
 (del av bladet).

- d. Försommarform; grenar långa; växtens profil pyramidalisk; bladens mittstycke tydl. plattat; foder näst. cylindriskt, **289, 2, 290, 3**, 4. **palustris**
- dd. Sensommarform; grenar korta; växtens profil jämbred; bladens mittstycke tråd-smalt; foder äggform., **289, 3, 290, 4**, 5. **opsiantha**
- bb. Överläppens spets avrundad eller tillspetsad.
- c. Stjälkblad glest ulliga, grunt parflik., **290, 7**; kr. purpurröd; överläpp upprät, avrundad, **291**, 6. **hirsúta**
- cc. Bl. kala, djupt parflik., **290, 8**; kr. gul och röd.
- d. Överläppens välvda spets upprät, jämntjock, döljande märket 7. **flámmea**
- dd. Överläppens välvda spets framåtböjd, märke utskjutande, **290, 6**, 8. **Oederi**

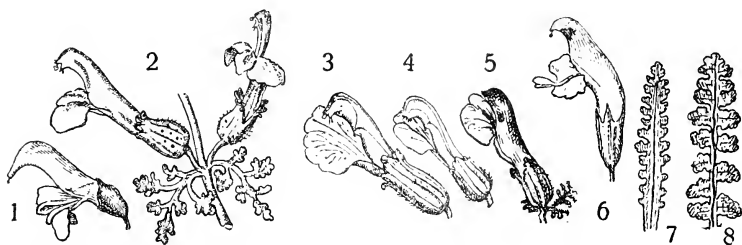

Fig. 290. *Pedicularis* 1 *lapponica*, 2 *silvatica*, 3 *palustris*, 4 *f. borealis*, 5 *opsiantha*, 6 *Oederi*, 7 *hirsuta*, 8 *flammea*.

1. *P. sceptrum carolinum* L. **Kung Karls spira.** **289, 1.** 3—9 dm h., upprät, enkel; rosettbl. djupt parflik. med breda, naggflikar; stjälkbl. få, små, ofta inga; blr i kretsar, bildande ett ax; kr. gul med violetteröda flikar. **4 7, 8.** Kärräng., Sm., Vg., Ög., m. sälls.; Dls. o. Nr.—T. lpmk, mindre allm.

2. *P. lappónica* L. **Lappspira.** Stj. flera, 2(—3) dm, enkla; stjälkbl. tätt parflik. med brett mittstycke o. tätt djupsåg. flikar; blr i kort ax, utspärrade; kr. gulvit med snedställd underläpp, starkt rosen- doftande. **4 7, 8.** Fjälltr., Dlr.—Lpl., t. allm.

3. *P. silvática* L. **Ängsspira.** Stj. 1—2 dm med långa grenar eller sidostjälkar från basen; stjälkbl. glest parblad. delade med ånyo del. flikar o. tandade småflikar; foder uppblåst; kr. ljust purpurr. (ell. vit). ☉☉ o. **4 6, 7.** Fukt. skogsäng., äv. fjälltr., Sk.—Vrml. o. Uppl., Jtl., mindre allm.

4. **P. palústris** L. **Kärrspira.** Stj. 2—3 dm, uppr., grenig utefter hela sin längd; bl. som föreg:s, de övre brunröda; fod. omärkl. uppblåst, 2-flik., krusigt naggat; kr. purpurr. (säll. gulvit, f. *ochroléuca* Læst.), 18—20 mm l. ☉☉ 6, 7. Kärräng., Sk.—Lpl., Öl., Gtl., allm. — f. *boreális* J. W. Zett., 290. 4, fod. o. kr. mindre, lika nr 5; frön hälften mindre; huvudsakl. i Lpl.

5. **P. opsiántha** E. L. Ekman. Stj. spensligare o. högre än föreg:s; bl. mer långspetsade med smalare flikar; kr. 14—16 mm l. ☉☉ 8. Kärr, sälls., Sm. (Jönk.); höstform till nr 4.

6. **P. hirsúta** L. **Ullspira.** Stj. 0.5—2 dm, glest ullhårig; fod. likform. 5-flik., vitulligt; kr. ljust purpurr. 2 6, 7. Högre fjälltr. sälls., n. Lpl.

7. **P. flámmea** L. **Brandspira.** 0.5—1 dm; bladflikar täta, ofta tegellagda; blr 1.5 cm l.; kr. brandgul med blodröd överlp. 2 6, 7. Högre fjälltr. m. sälls., n. Lpl.

8. **P. Oedéri** Vahl. **Guldspira.** 1—2 dm hög; blr uppr. i tät klase, 2 cm l.; kr. mörkgul med två röda fläckar på överlpn. 2 6, 7. Fjälltr., Jtl., Hrl., täml. sälls.

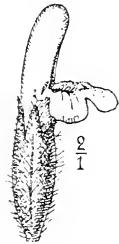

Fig. 291.
Blomma av
Ped. hirsuta.

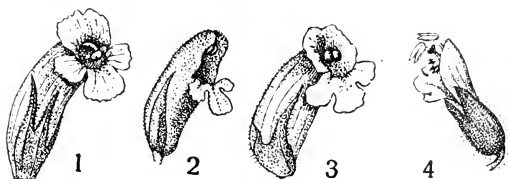
Familj **Orobanchæa.**

- a. Stjälk från underjordisk, uppsvölld bas upprät, gul- eller rödbrun med smala, fjällika bl. och allsidigt ax; kr. tvåläppig med utbredd underläpp; märke tvådelat; 292, 1. **Orobánche**
- aa. Under jorden en grenig stam med tätsittande, vita, rundade fjäll; ovan jorden en tjock stjälk med tät, ensidigt axlik klase av blekröd färg; kr. tvåläppig med upprät underläpp; märke helt eller urnupet; 292, 4, 2. **Lathréa**

1. **Orobánche** L.

- a. Märken gula; foderflik. två (bägge kluvna), på blmns framsida förenade till sin halva längd; ststr. (ofta ända upp till knappen) håriga; 292, 1, . . . 1. **major**
- aa. Märken rödbruna; foderflik. två, fria till basen fram- och baktill.
 - b. Överläpp tydligt kluven; underläpp:s mellanflik nästan dubb. så lång som sidoflikarna; foderflik. hela, 292, 2, 2. **alba**
 - bb. Överläpp i spets. urnupen; underläpp:s flikar ungefär lika; foderflik. kluvna, 292, 3, 3. **reticuláta**

1. *O. major* L. **Klintsnyltrot.** Stj. 3—5 dm hög, grov, fingertjock, ända till axet tätt fjällig; fjäll brett lansettl., åtsittande; ax cylindr., tätblmgt, 1—2 dm l.; kronans rygglinje efter hela sin längd bågböjd; kr. violetteröd eller skär, sedan gulbrun. 2 7, 8. Parasit på *Centaurea scabiosa* o. *jacea*; m. sälls., s. Sk. (Hall.?).

F g. 292. 1 *Orobanche major*, 2 *O. alba* f. *rubra*, 3 *O. reticulata*, 4 *Lathræa squamaria*.

2. *O. alba* Steph., hos oss blott formen **rubra** Hook. (*O. epithymum* DC.). **Timjansnyltrot.** 1—2 dm h.; ax fåblmgt, glest; kronans rygglinje nedanför mitten starkt böjd, sedan svagt bågböjd; kr. rödbrun med viol. anstrykn. och mörka körtelhår; ststr. vid basen svagt hår., vid mitten kala. 2 7. Parasit på *Thymus serpyllum*, Gtl.

3. *O. reticulata* Wallr. (*O. pallidiflora* W. et Gr., *O. Cirsii* Fr.). **Tistelsnyltrot.** 3—5 dm hög, täml. spenslig; ax täml. kort, tät- och rikblmgt; kr. upprät ell. ngt utåtböjd, med rygglinjen rak ell. svagt böjd, vitgul med brunviol. ådror på överlppn o. mörka körtelhår; ststr. nedtill gleshåriga ell. kala. 2 7, 8. Parasit på *Cirsium heterophyllum*, m. sälls., Mösseberg.

Tillfälliga i s. Sv. på skilda tider *O. crenata* Forsk., *hederæ* Duby, *caryophyllacea* Sm. (på *Galium*-arter), *picridis* F. Schultz m. fl.

2. *Lathræa* L.

L. squamaria L. **Vätters.** Stj. 1—2 dm h., vid torkning svartnande; foder 4-kluvet; kronans överläpp skär, underlpp vit. 2 4, 5. Lund.; parasit på rötter av hassel, asp m. fl. träd, Sk.—Gstr., Öl., Gtl., t. sälls.

Familj *Lentibulariacea*.

- a. Krona tvåläppig med öppen mynning; fodrets överläpp 3-flikig; små kärrörter med rosett av hela, körtelklibbiga bl., enblmgt stängel, 4, 3, 293, 1, . . . 1. **Pinguicula**
 aa. Kronans mynning sluten av underläppens buckla; fodrets överläpp hel; vattenörter utan rot med findel., blåsbar. blad, 293, 2; blr i klase, 3, 2, 293, 4, 5, 2. **Utricularia**

1. *Pinguicula* L. Sid. 4.

- a. Stängel körtelharig; sporre rak, syllik.
 b. Krona omkr. 2 cm lång, 4, 3. 1. *vulgáris*
 bb. " 7 mm 2. *villösa*
 aa. Stängel kal, sporre kort o. brett kugelformig, fram-
 böjd, 293, 1, 3. *alpína*

1. *P. vulgáris* L. **Tätört.** 5—20 cm h.; rosettbl. avlånga—ellipt., omkr. 4 cm l. blekt gulgröna, kanterna uppvikta; kr. mörkt blåviolett med vit mynning. 2 6, 7. Kärrmark, myrar, Sk.—Lpl., Öl, Gtl., t. allm. — f. *albida* Behm: kr. vit; f. *bicolor* Nordst.: underläpp vit; f. *semiflára* P. Olss.: mynning gulaktig.

2. *P. villösa* L. **Dvärgtätört.** Stäng. trådfin, omkr. 5 cm h.; blma starkt lutande med uppåtpekande sporre; kr. blekviol. med två gula fläckar på underl:n. 2 7. Myrmark i fjällen, n. Dlr.—Lpl., t. sälls.

3. *P. alpína* L. **Fjälltätört.** 1—1,5 dm h.: kr. vit med ljusgul fläck på underläppen. 2 6, 7. Fuktäng., myrar, Gtl., Lpl., t. sälls.

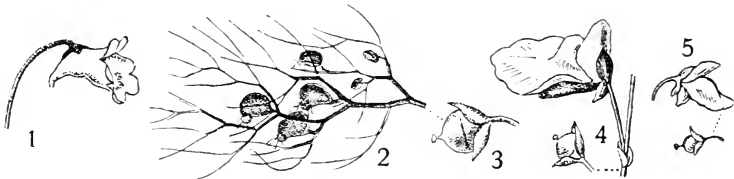

Fig. 293. *Pinguicula alpína*, 2 *Utricularia vulgáris* (del av bladet), 3 d:o (frukt), 4 *U. intermedia* (blma o. frukt), 5 *U. minor* (d:o).

2. *Utriculária* L. Sid. 3.

- a. Alla grenar likformiga med hårfint parflik. blad med fångstblåsor, 293, 2.
 b. Underläppens buckla grunt kluven, föga lägre än överläppen; sporren ngt nedhängande, avlägsnad från underläppen; 294, 2, 1. *vulgáris*
 bb. Underl:ps buckla avrund., av överl:ps halva höjd; sporren vågrät, tryckt mot underl:pn, 3, 2, 2. *major*
 aa. Bl. av två slag, dels findel. utan blåsor, dels korta, näst. odel., blåsbärande (mest på särskilda grenar).

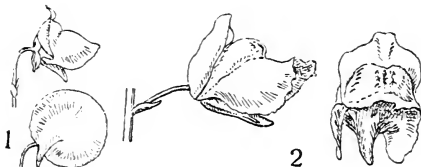

Fig. 294. *Utricularia*
 1 *ochroleuca*,
 2 *vulgáris*.

- b. Krona stor, underläpp njurförmig, sporre näst. cylindrisk, omkr. 8 mm l., **293**, 4, 3. **intermédia**
 bb. Kr. liten, underläpp kretsrund, sp. kort.
 c. Sporre spetsigt kägelförmig, **294**, 1, 4. **ochroléuca**
 cc. Sp. trubbigt säckform. ell. skålform., **293**, 5, 5. **minor**

1. **U. vulgáris** Lehm. **Blåsort, Bläddreört.** Stäng. omkr. 2 dm h., grov, rödbrun; från dess bas flera nedsänkta grenar, 1—5 dm l. (rötter saknas); klase 5—10-blmg; kr. mörkgul, sporren o. underläpps bucklan röststrimmiga. **2** 6—8. Stillastående vatten, trol. hela landet, mindre allm. (i Sv. ännu ej tillräckligt urskild från nr 2).

2. **U. major** Schmidel (*U. neglécta* Lehm). **Blåsort.** Mycket lik nr 1; överläpp ngt högre, underläpp mindre vid och kullrig, bucklan större, blomskafv mer uppräta. Se f. ö. nr 1.

3. **U. intermédia** Hayne. **Mellanblåsort.** Bladbär. grenar 1—2 dm l., plattade av de tvåradiga bl.; de blåsbär. trådlika, ofta greniga; stäng. trådfin, 1—1,5 dm h., grön; klase 2—5-blmg. Kärr (även på dy), som nr 1.

4. **U. ochroléuca** R. Hartm. (enl. några förf. *U. intermédia* × *minor*). Stäng. 1 dm h., m. fin; kr. knappt 1 cm l.; sporre 4(—5) mm l. Sk.—Nrl., sälls.

5. **U. minor** L. **Dvärgblåsort.** Lik nr 4; kr. ngt mindre, underläpp äggrund. Som nr 3.

Familj Globulariáceæ.

Globulária L. Sid. 6.

Fig. 295. **G. vulgáris** L. **Berg-skrabba.** 8, 2. **295.** Rot och jordstam grov, vedhård, svartbrun; rosettbl. tunglika, ojämnt fintandade, i spetsen vasst 3-flik.; stjälk 1—2 dm h., med små, lansettl. blad; blomkorg ensam, 2 cm bred med tegellagda holkfjäll; kr. ljusblå; nöt avlång, brungläns. **2** 6. Kalkstenshällar, Öl., Gtl.

Familj Plantagináceæ.

- a. Blr tvåkönade i toppställda ax; 8, 3, 1. **Plantágo**
 aa. Blr enkönade (sambyggare) i rosettens bladvinklar, hanblr långskaftade, honblr oskaftade, **38**, 1, 2. **Litorélla**

1. **Plantágo** L. Sid. 6.

- a. Bl. i rosett; stängel med ensamt ax i toppen.
 b. Bl. hela (säll. grunt buktandade), parallellnerviga.
 c. Bl. äggr., ellipt. ell. lans.; kronrör ej hår.
 d. Ax brunt och grönt.

- e. Stknpr violetta; bl. äggr. ell. ellipt.,
trubbiga 1. **major**
- ee. Stknpr vitgula; bl. (smalt) lansettl.,
spetsiga; 8, 3, 3. **lanceolata**
- dd. Ax vitt ell. skärt; bl. äggr. ell. brett lans. 2. **media**
- cc. Bl. jämnbredda.
- d. Bl. trådsmala, nervlösa; kronrör kalt . . 4. **tenuiflora**
- dd. Bl. rännform., flernerviga; kronrör hårigt 5. **maritima**
- bb. Bl. fjädernerv., parflikiga, 296, 1, 6. **coronopus**
- aa. Med bladig, grenig själk (*Psyllium* DC.) 7. **ramosa**

1. **P. major** L. **Groblad.** Oftast 1—3 dm h.; bl. långskaft.; stäng. trind, uppr.; ax smalt cylindr., oftast spetsigt; kronflikar gulbruna. 2 7—9. Tomter, vägkanter, gångstigar, hela landet allm. — var. *intermedia* Dene (som art), bl. kortskaft., grovtand., fasta; stäng. uppstigande.

2. **P. media** L. **Kämpegroblad.** Bl. kortskaft., tryekta till marken, småludna; stäng. 3—5 dm, trind; ax spolform., slutl. cylindr.; kronflik. o. stknpr vita, ststr. o. stift skära. 2 6, 7. Äng., Sk.—Lpl., Öl., Gtl.

3. **P. lanceolata** L. **Spetsgroblad.** 2—5 dm h.; bl. åt båda ändarna smalspets., kortskaft., ofta glestand., vid basen ulliga; stäng. kantig; ax tätt, klotrunt till cylindr.; kronflik. blekbruna. 2 6—9. Torräng., back., Sk.—Vb., allm. — f. *dubia* (L.): småväxt, runt ax, mjukt långhåriga bl.; torra backar, hållar, sand.

4. **P. tenuiflora** W. K. (*P. minor* Fr.). Bl. 1(—2) mm br., 1—3 cm l.; stängel trådfin, 1—3 cm h. (säll. 10 cm); ax avlångt till cylindr., fåblmgt; kronflik. blekt gulbruna. ☉ 4, 5. Ölands alvar, ymnig i om våren våta sänkor.

5. **P. maritima** L. **Sutt.** Bl. köttiga, stund. brunfläckiga, vanl. 2—3 mm br.; stäng. 1—2 dm h.; ax cylindr., brunaktigt; kronflikar vitaktiga. 2 6—9. Havsstr. längs hela kusten allm. — Månggestaltig. — f. *dentata* (Roth): bl. platta, över 5 mm br., 3—5-nerviga, glestandade.

6. **P. coronopus** L. **Kråksutt.** Bl. styvhåriga, smalt tunglika, glesflikiga, säll. hela; stäng. uppstigande, 5—20 cm h.; ax cylindr.; kr. o. stknpr vitgula; fröhus 3—4-rummigt. ☉ 2 6—8. Vid havet, strandäng., vägkant., Sk.—Boh., Sm., Öl., Gtl., sälls.

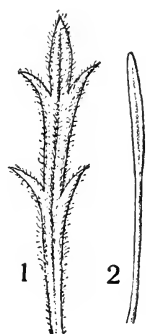

Fig. 296. Rosettblad, 1 *Plantago coronopus*, 2 *Litorea* (inre rosettbl.).

7. **P. ramósa** (Gilib.) Aschers. (*P. arenária* W. K.). 1—3 dm; bl. jämnbr.; ax rundade, 1—2 cm l., med två breda, hinnakt., i en smalt jämnbr. bladskiva utdragna hólster. ☉. Barlastplatser, sälls.

2. **Litorélla** Bergius. Sid. 27.

L. uniflóra Aschers (Plant. u. L.). **Strandpryl**. 38, 1; 296, 2. Bl. i rosett, vanl. 4—7 cm l., de yttre halvtrinda, utåtkrökta, de innersta jämnbr., ngt plattade; hanblmus skaft ända till 5 cm l., kr. vitaktig; honblr oskaft. inom 2—3 små skärblad, med flaskformig, 3—4-flikig kalk. 4 6, 7. Sjöstränd.; Sk.—Uppl., Öl., Gtl., mindre allm.; sälls. upp till P. lpmk.

Familj **Rubiáceæ**. Sid. 8.

- a. Krona trattformig, 9, 5, 297, 1.
 b. Blomfoder av 6 tänder ovanpå fruktämnet; kr. blekviolett, 4-flik.; 297, 1, 1. **Sherárdia**
 bb. Blomfoder omärkligt; kr. vit, 7, 5, 9, 5, 2. **Aspérula**
 aa. Kronflikar nästan till basen skilda, kr. fat-, skål-ell. hjullik, 297, 3, 4, 3. **Gálium**

1. **Sherárdia** L.

S. arvénsis L. **Blåmadra**, **Åkermadd**. Stj. nedligg. ell. uppstig., 1—2 dm l., sträva; bl. 4—6 i krets, oskaft., lansettl.; blr oskaft. i krets i grenspets:a inom smväxta svepebl.; frukt sträva. ☉ ☉ 6—8. Åkr., Sk.—Uppl. o. Vrml., Öl., Gtl., mindre allm.

2. **Aspérula** L.

- a. Bl. 4—6 i krets; krona 3-flik.; frukt. släta. 7, 5, 1. **tinctória**
 aa. Bl. 8—flera i krets; kr. 4-flik.; fr. krokborstiga; 9, 5, 297, 2, 2. **odoráta**

1. **A. tinctória** L. **Färgmadra**. Stj. 2—3 dm h., spenslig, vid basen liksom jordstammen gulröd; bl. smalt jämnbreda; blr i smalt, fåblmgt knippe; svartnar vid torkning. 4 6, 7. Torra backar i kalktrakter, Sk.—Uppl., Öl., Gtl., täml. sälls.

2. **A. odoráta** L. **Myskmadra**. 2—3 dm h., som torr vällukt. av kumarin; jordstam rökaktig; bl. lansettl.; blr i utbrett knippe. 4 5, 6. Lund., Sk.—Ång. o. Jtl., Öl., Gtl., täml. sälls.

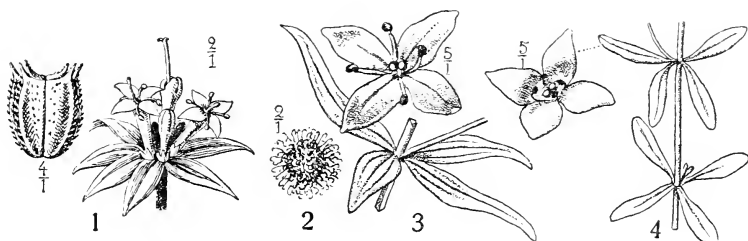

Fig. 297. 1 *Sherardia* (blomställn. o. frukt), 2 *Asperula odorata* (delfrukt), 3 *Galium boreale*, 4 *G. palustre*.

3. *Galium* L.

- a. Bl. 4 till 6 i krets; krona vit.
- b. Bl. 4 i krets.
- c. Frukt. krokborstiga; bl. 3-nerviga.
- d. Blad lansettl. med smal, trubb. spets, **297, 3**, 8. **boreäle**
- dd. Blad brett elliptiska—rundade, uddspetsiga 7. **rotundifolium**
- cc. Fr. släta; bl. smalt tungl., trubb., ennerviga.
- d. Kr. 4-flikig, medelstor; blomställning rikblommig; **297, 4**. 4. **palustre**
- dd. Kr. 3-flik., m. liten; blomställn. 2—3-blmg. **7, 6**. 5. **trifidum**
- bb. Bl. 6 i krets, uddspetsiga, 1-nerviga.
- c. Frukt. krokborstiga 6. **triflorum**
- cc. » fint vårtiga.
- d. Stj. sträv av fina taggar; bl. (smalt) lansettl., **298, 1, 2**, 3. **uliginosum**
- dd. Stj. slät; bl. smalt omvänt—äggr., **298, 3**, 10. **saxatile**
- aa. Bl. omkr. 8 i krets.
- b. Stj. utan småtaggar; frukter släta ell. finvårtiga.
- c. Bladkanter platta; kr. vit ell. vitaktig.
- d. Bl. smalt lansettl. med borstudd; kronflik. spetsiga utan udd
- e. Stj. kal, slät 9. **silvéstre**
- ee. » sträv, snärjande 2. **Vaill.-spúrium**
- dd. Kronflik. med udd, **298, 4**.
- e. Bladspets trubb. ell. avrund. med kort udd; frukt 1(—1,5) mm. l.
- f. Bl. fasta, mot ljuset ej tydligt visande nervnätet, omkr. 20×3

- mm.; kr. omkr. 4 mm br.; blmsk.
2—3 mm l.; 298, 4, 299, 1, . . . 13. *mollugo*
- ff. Bl. tunna, genomlysande, mot
ljuset visande nervnätet, bredare
mot spetsen, smalt omv.-äggr.,
299, 3.
- g. Stj. omkr. 3 mm i diam.;
nedre blomställn:r långa (5
—10 cm); bl. 20×6 mm;
blmsk. 2 mm. l.; kr. 3 mm
br.; 299, 3, 15. *elatum*
- gg. Stj. 1(—2) mm i diam.; alla
blomställn:r korta (2—3 cm);
bl. 10×3 mm; blmsk. 4—5
mm l.; kr. 2 mm br. 16. *tyrolense*
- ee. Bl. jämbrett lansettl., vanl. 10×2
(15×3) mm. smalspetsade med
udd, fasta, ej genomlys.; blmsk.
4—5 mm l.
- f. Kr. 4—5 mm br.; fr. 2 mm l.;
299, 2, 14. *erectum*
- ff. Kr. 3—4 mm, fr. omkr. 1 mm. 13. *mollugo* var.
angustifol.
- cc. Bl. trådmala med tillbakavikna kanter;
kr. gul.
- d. Blomställn. tät, dess grenar längre än
stj:s ledstycken; stj. ribbad; bl. mörk-
gröna 11. *verum*
- dd. Blomst. avdelad, dess grenar kortare än
ledstyck:a; stj. näst. slät; bl. ljusgröna 12. *Wirtgénéi*
- bb. Stj. och bl. småtaggiga, snärjande; frukt.
krokborstiga.
- c. Kr. vit, 3—4 mm bred, 298, 5, 1. *aparine*
- cc. - gulgrön, 2 mm bred, 298, 6, 2. *Vaillantii*

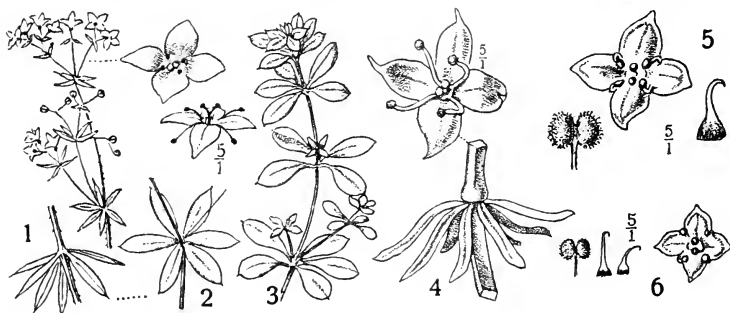

Fig. 298. *Galium* 1 *uliginosum* (med blma), 2 *ulig. f. latifolium*, 3 *saxatile* (med blma), 4 *mollugo*, 5 *aparine* (frukt samt blma och ett krokborst förstor.), 6 *Vaillantii* (d.o).

1. **G. aparíne** L. **Snärjmåra, -gräs.** Nedligg. ell. hängande på omgivande växter, oftast 5 dm h.; bl. 6—9 i krets, tunglika med udd, 2—5 cm l.; blomställn:r glesa i bladvinkl:a; kr. vit; frukt 4(—5) mm l., dess krokborst 1,5 mm l. ☉ 6—9. Odl. mark, tomter, stränd., s. o. mell. Sv., Öl., Gtl., allm.

2. **G. Vaillántii** DC. (*G. infestum* W. K.). **Snärjmåra.** Lik föreg., men blr o. fr. mindre; fr. 2—3 mm l., dess krokborst 1 mm l.; bl. jämbrett tunglika; kr. svagt gröraktig. Som föreg.; ofta växa båda tillsammans.

Subsp. **spúrium** (L.): fr. släta eller ngt prickiga, utan borst; lin-åkrar, sälls.

3. **G. uliginósum** L. **Fuktmåra.** 2—3 dm h., spenslig, slak, ljusgrön, ej svartnande; bl. bredast vid sin mitt; blmst. rikblomm. men täml. gles. 4 7, 8. Fukt. st., Sk.—Lpl., Öl., Gtl., allm. — f. *latifólium* Marss., blad brett lansettl., 298, 2.

4. **G. palústre** L. **Vattenmåra.** Stj. 2—5 dm h., spensl., slak, glest fintaggig eller slät; bl. 4(—5—6) i krets, vid torkning svartnande; blr honungsluktande. 4 6—8. Fukt. st., diken, stränder, som föreg. — f. *elongatúm* Presl. (*decipiens* Hartm.): dubb. högre med 2 cm långa blad, ofta 5—6 i krets; ngt större krona.

5. **G. trífídum** L. **Dvärgmåra.** Stj. 1—3 dm, fin, slak, sträv, snärjande; kr. knappt bredare än fruktämnet; blom- o. fruktskaft hårfina. 4 6, 7. Stränd., kärr, Sm.—Lpl., Gtl., sälls.

6. **G. triflórum** Mehx. **Myskmåra.** Stj. 3—5 dm, fin, slak, snärjande; bl. (brett) lansettl., tunna, 2—3 cm l.; blomställn:r fåblomm. i bladvinkl:a; kr. grönakt. vit; torr välluktande av kumarin; lik *Asperula odorata*. 4 7, 8. Skugg. st., Vrml. o. Nr.—Ume lpmk, sälls.

7. **G. rotundifólium** L. **Rundmåra.** 1—2 dm, spenslig, uppstigande; blomställn. gles, fåblmg. 4 7. Skog, Öl., Gtl., sälls.

8. **G. boreále** L. **Vitmåra.** 2—5 dm h., styvt upprät; blomst. i toppen, tät, rikblmg. 4 7. Äng., back., lund., Sk.—Lpl., Öl., Gtl., allm. — var. *hyssofifólium* Koch: frukter släta. — M. växlande efter växplatsen.

9. **G. silvéstre** Poll. **Skogsmåra.** Lik nr 3, men oftast styvare och bl. smalare, 7—8 i krets; blomst:r glesa, fåblmga; frukter finvårtiga. 4 6, 7. Skogsmark, Götaland, sälls.; Sthlm, Dlr., Öl. — f. *Boccónei* (All.): nedtill tätt småhårig.

10. **G. saxatile** L. **Stenmåra**. 1—2 dm h. med talr. nedligg. skott, vid torkn. svartnande; bl. bredast mot sin spets, de nedersta bredare, 4 i krets. **2** 6, 7. Lund., skogsmark, s. och s.-v. Sv., mindre allm., men ofta ymnig.

11. **G. verum** L. **Gulmåra**. Stj. 2—5 dm h., nedtill 4-kantig; bl. ända till 12 i krets, under ludna; blomst. av halva växts längd, vållukt. **2** 7(—9). Ängsback., vägkant., Sk.—Nrl., Vb., Öl., Gtl., allm. — f. *ålbidum* Hartm.: blomst. blekgul ell. vitaktig.

12. **G. Wirtgenii** F. Schultz (*G. præcox* Lang). Lik nästföreg., men bl. bredare, under kala, ej svartn. vid torkning; blmställn. kort; kr. ngt större. Syd. Sv., m. sälls.

13. **G. mollugo** L. **Buskmåra**. **298**, 4, **299**, 1. Stj. vanl. 5—8 dm h., upprät, grov, ledstycken med uppsvälld, vitaktig bas; blom-

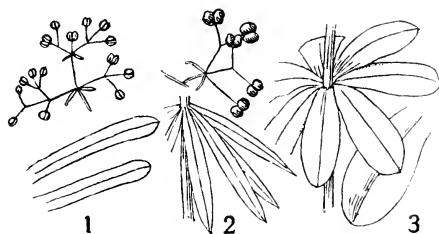

Fig. 299. Galium 1 *mollugo*, 2 *erectum*, 3 *elatum*.

ställn:s nedre grenar ända till 15 cm l., utstående; kr. (gulaktigt) vit. **2** 6, 7. Torr ängsmark, snår vid vägkanter, Sk.—Nrl., Öl., Gtl., mindre allm. — var. *angustifolium* Leeds, stj. hälften smalare, ofta delvis liggande; ledstycken kortare; bl. spetsigare; blomskaff längre; Sk.—Lpl., måh. allmre än huvudformen.

⊃ *G. mollugo* × *verum*, täml. sälls.

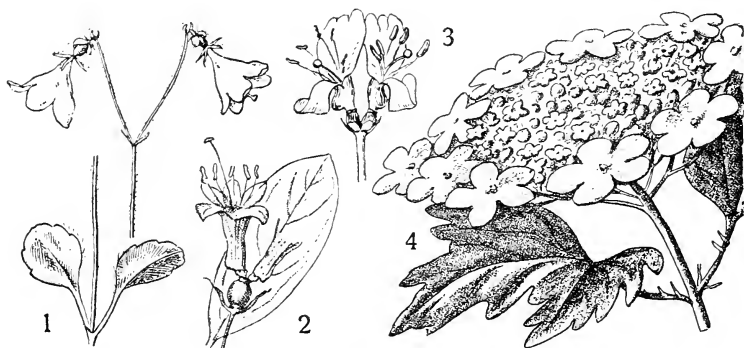
14. **G. erectum** Huds. **299**, 2. Vaul. 3—5 dm h., uppstigande; stj. ofta rikgrenig; kr. vit. **2** 6, 7. Torrängar, vägkant., snår, s. Sv. till Vänern o. mell. Uppl., Öl., mindre allm.

15. **G. elatum** Thuill. **299**, 3. Stj. 0,5—1 m, grov som nr 13 men slak, stödj. sig mot buskar; ledstycken ända till 12 cm l., vid basen gröna o. föga uppsvällda; bl. mörkgröna; blomsts nedre grenar 7—9 cm l.; kr. blekt gulgrön. **2** 7, 8. Äng., gräsplaner, Sk., Göteb., Sthlmstrakt. m. m., sälls.

16. **G. tyrolense** W. Omkr. 3—5 dm h., spenslig, slak; ledstyck. 5 cm l.; bl. m. tunna; kr. blekt gulaktig. **2** 7, 8. Äng., Sk., Bl., sälls.

Familj **Caprifoliaceæ.** Sid. 10, 13.

- a. Låg, mjuk ört; blomhuvud i stjätktoppen av två slags blr, toppblmn 4-talig, sidoblrna 5-tal.; ståndare genom klyvning 8 eller 10; krona grön; **25**, **5**, . . . 1. **Adóxa**
- aa. Vedväxter (utom *Sambucus ebulus*); ständ. 4 ell. 5; krona färgad.
- b. Upprätta träd ell. buskar; ständ. 5.
- c. Märken 3; kr. grunt klockform. ell. platt; stenfrukt.
- d. Blr talrika i stort knippe, alla lika; bl. parbladiga; **16**, **4**, 2. **Sambúcus**
- dd. Knippets mittblr sma, tvåkönade, kant-blrna könlösa med stort, platt bräm; bl. handflikiga; **300**, **4**, 3. **Vibúrnum**
- cc. Märke 1, knappform.; kronrör djupt; bär; bl. hela; **14**, **2**; **300**, **2**, **3**, 4. **Lonicéra**
- bb. Trådsmal, revlik liggstam; ständ. 4, tvåväldiga; **300**, **1**, 5. **Linnaea**

Fig 300. 1 *Linnaea*, 2 *Lonicera coerulea*, 3 *L. xylosteum*, 4 *Viburnum*.1. **Adóxa.** Sid. 17, 19.

A. moschatellína L. **Desmeknopp.** Stj. 1—1,5 dm h., spenslig; jordbl. dubb. 3-fingrade; stjäkbl. två, mots., dubb. 3-fingrat flikiga; mysklukande. **2** 4, 5. Lund., skogsbryn, Sk.—Nrl., Öl., Gtl., mindre allm.

2. **Sambúcus** L.

- a. Träd eller buskar.
- b. Knippe platt, 1 dm brett; kr. vit; fr. svart; **16**, **4** 1. **nigra**
- bb. Kn. äggform.; kr. gulgrön; fr. röd 2. **racemósa**
- aa. Manshög ört; knippe platt; kr. rödlett; fr. svart . . . 3. **ébulus**

1. **S. nigra** L. **Fläder, Hyll.** Yvig buske, slutl. träd av 3—4 m:s h.; löv mörkgrönt; blr starkt doftande. 6, 7. Allm. planter.; förvild. i lund. o. på forna tomter; synbarl. vild blott i sydl. Sv., sälls.

2. **S. racemósa.** **Druvhyll.** Omkr. 2 m. h. buske; löv ljusgrönt; blr luktlösa. Allm. planter., flerest. förvildad i skog, s. o. mell. Sv., s. Nrl. (Mell. Eur.).

3. **S. ébulus** L. **Sommarhyll.** Busklik, stor o. grov ört; bl. med smalare småbl. än nr 1 och bladlika (ej sylform.) stipler; blr mandeldoftande. 2 6—8. Planter. (förr läkeväxt), förvild. vid gårdar, s. o. mell. Sv., Gtl., sälls. (Mell. Eur.).

3. **Vibúrnum** L.

V. ópulus L. **Olvon.** 2—3 m h. buske, slutl. buskträd (—5 m); mittbl. med gulvit, kantbl. med vit kr.; fr. glansigt röd. 6(—7). Lundäng., skogsback., Sk.—s. Lpl., Öl., Gtl., täml. allm. — Odl. som prydnadsv. med endast könlösa blr i klotrund ställning, »snöbollsbuske», var. *roseum* L.

4. **Lonicéra** L. Sid. 10.

- a. Blr många i krets (huvud); kronrör 3 cm l., bräm tvåläppigt, **14**, 2, 1. **periclýmenum**
 aa. Blr parvisa; kronrör 4—6 mm l.
 b. Blr 2 på gemens. skaft i bladvinkl:a
 (*Xylósteum* Moench).
 c. Bräm tvåläpp.; parblrnas fruktämnen skilda, **300**, 3, 2. **xylósteum**
 cc. Bräm näst. likflikigt; parblrnas fruktämnen fören. till ett, **300**, 2, 3. **coerúlea**
 bb. Blr i kort, bladlöst ax i grenspets., kr. likflikig (*Symphoricárpus* Adans.) 4. **symphoricárpus**

1. **L. periclýmenum** L. **Vildkaprifol.** Nedligg. ell. slingrande kring trädstammar; bl. äggr. ell. ellipt.; kr. utvänd. purpurröd, invänd. vit (slutl. gul), mot aftonen starkt välluktande. 7, 8. Lund., klipp., s. och s.-v. kustlandskapen täml. allm.; planter., ngn gng förvild. (Sthlm m. m.). — *Trädgårdskaprifol*, *L. caprifólium* L., har de motsatta bladen hopvuxna till en av stammen gmborr. skål o. blommor tidigare.

2. **L. xylósteum** L. (Xyl. vulgáre Roehl.). **Try.** 1—2 m hög buske, säll. småträd; bl. Brett ellipt., mjukhår.; kr. gulakt. vit; bär mörkrött. 5, 6. Lund., Sk.—s. Lpl., Öl., Gtl., allm.

3. **L. coerúlea** L. **Blåtry.** Lik nr 2; bl. avsmaln. mot basen, kala; kr. vit, 12 mm l.; bär svartblått. 6. Lundbackar, Uppl., Vsm., Dlr., sälls.; stund. odl.

4. **L. symphoricárpus** L. (Symph. racemósus Mchx). **Snöbär.** M. yvig buske, som odl. 1—1,5 m h.; bl. brett äggr., fåflikiga; kr. blekt köttröd, 5 mm l.; bär vitt, saftlöst. 6—9. Allm. planter., stund. förvild. (Nordamerika.)

5. **Linnæa** L. Sid. 23.

L. boreális. **Linnæa.** Liggstam ända till flera m l.; bl. rundade, tand., vintergröna; blr oftast parvisa; kr. oftast vitaktig, invänd. gul- o. rödflammig; fr. nöt inom två körtelhåriga förblad. 6(—7) och ofta 8—10. Hela landet, ymnigast norrut, i s. o. mell. Sv. i granskog, norrut o. vid kust. även på öppen mark. Kr. m. variabel till form o. färg, stund. vitgul utan rött, stund. mörkröd.

Familj **Valerianáceæ.** Sid. 5.

- a. Fodret en låg, tandad kant kring fruktämnets topp; låga, klynnegren. örter med fåblomm., huvudlika knippen, mots. bl. o. snett trattform. kr. 1. **Valerianélla**
 aa. Fodret en inrullad kant i fruktäts topp, eft. blomn. utväx. till en krets dunstrålar; kronrör ensidigt utbuktat, 6, 1, 301, 2. **Valeriána**

1. **Valerianélla** Hill.

- a. Nöt hoptryckt, rundad; fodret i dess topp omärkligt 1. **olitória**
 aa. Nöt äggform.; fodret i dess topp ensidigt utdraget till en stor tand 2. **dentáta**

1. **V. olitória** Poll. (V. locústa v. ol. L.). **Vårsallat.** 1—2 dm hög, mjuk, saftig, grenad nedom mitten; bl. brett tunglika; kronbräm ljusblått. ☉☉ 5, 6. Torra st., sandstränder, trädor, Sk.—Boh. o. Uppl., Öl., Gtl., täml. sälls. — var. *dasycárpa* Rchb., fr. finhårig.

2. **V. dentáta** Poll. (V. Morisónii DC.). **Åkersallat.** Lik föreg., men spensligare o. styvare, grenad ovan mitten. — Åkr., syd. Sv., Öl., Gtl., sälls. — var. *eriospérma* (Wallr.), fr. hårig.

2. Valeriana L.

- a. Blr tvåkönade.
 b. Alla blad parbladiga.
 c. Bl. 5—10-par.; kronrör 2—3 mm l., **6, 1, 1. officinális**
 cc. Bl. 3—7-par.; kronrör 4—5 mm l., **301, . 2. sambucifólia**
 bb. Blad hela **3. báltica**
 aa. Tvåbyggare **4. dioéca**

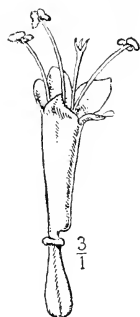

Fig. 301.
Valeriana
sambucifolia.

1. **V. officinális** L. **Vänderot.** 0,5—1 m h.; småbl. smalt lansettl., glest såg. ell. helbrädd.; kr. vit ell. svagt skär; blomdoft svag. **4** 6—8. Ängar, backar, stränder, Sk.—Lpl., Öl., Gtl., täml. allm. — Innefattar *V. angustifólia* Tausch, småbl. näst. jämnbr., trubbl.; *V. exaltáta* Mik., småbl. lans., spets., glessåg.

2. **V. sambucifólia** Mik. (*V. excélsa* hos flera förf., ej Poir.). Lik nr 1; småbl. ofta brett lansettl., glest såg., uddabladet större; nedtill ofta 1—2 dm långa revor; blr ofta starkare rödletta och starkt luktande. Förek. som föreg., men mindre allm.

3. **V. báltica** Pleijel (*V. offic. β simplicifólia* Led. i Hartm. Sk. Fl., 11:e uppl.). Bl. äggr. till äggr. lansettl., ojämnt såg., de övre smalare. Sm., holmen Lucernan vid Västervik.

4. **V. dioéca** L. Uppstig., 2—3 dm hög; nedre bl. hela, äggr., skaftade; stjäklbl. 2—3-parigt flikade med stor ändflik; hanblr i yvig ställning med skär, honblr i hopdragen ställn. med vit kr. **4** 5, 6. Fukt. äng., diken, sydl. Sv., Öl., Gtl., mindre allm.

Familj **Dipsacæa**. Sid. 6.

Örter med blomkorg, skilda från Compositæ genom fria ståndare.

- a. Stj. o. bladskaft torniga; blomkorg klotrund; de enskilda blrnas skärmb. tornuddiga; kr. 4-flikig **1. Dipsacus**
 aa. Utan tornar.
 b. Blomfästet med lansettl. fjäll mellan blrna; ytterfodret fårat, innerfodret 4—5-stråligt, **302, 1.**
 c. Blomkorg halvklotformig; alla kronor lika, 4-flikiga, **8, 1, 302, 2,** **2. Succisa**
 cc. Blomkorg platt; kronor 5-flik., kantblommornas bräm större, starkt olikbladigt . . . **4. Scabiósa**

bb. Blomfästet med borst mell. blrna; ytterfodret ej färat, innerfodret mångstråligt, 302, 3; korg platt; kronor 4-flik., kantblrnas bräm större, mer olikbladigt 3. **Knautia**

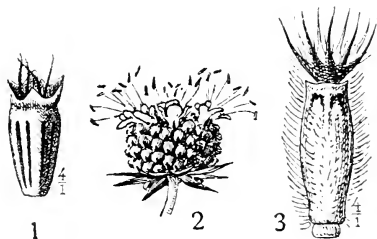

Fig. 302. 1 *Succisa* (ytter- och innerfoder), 2 do (blomkorg vid blommans början), 3 *Knautia* (ytter- och innerfoder).

1. *Dipsacus* L.

D. pilosus L. **Hårig Kardtistel.** 0,5—1 m h.; bl. motsatta, äggr., skaft., i kanten grovsåg. och fint borstiga, skaftet ofta med två flikar; korg klotrund, till 3 cm bred; kr. gulvit; de tornudd. skärmladen mycket längre än blrna. ☉☉ 7, 8. Tomter, snår, förvildad, Sk., Sthlm., m. sälls.

D. silvester Huds. **Kardtistel.** Bl. oskaft., hopväxta kring stjälken; korg avlång; kr. blekviol. Tillfällig i s. Sv.

2. *Succisa* Neck.

S. præmorsa Aschers. (*Scabiösa succisa* L., *S. præmorsa* Gil., *Succisa pratensis* Moench). **Knappvädd.** Stj. 3—5 dm h., bladig nedom mitten; bl. mots., lansettl.; korgar 2 cm breda; kr. mörkblå. 2 8, 9. Lundäng., skogsbryn, Sk.—Jtl. o. Vb., Öl., Gtl., allm.

3. *Knautia* (L.) Coult.

K. arvensis Duby (*Scabiösa* a. L.; *Trichéra* a. Schrad.). **Åkervädd.** 0,5—1 m, styvhårig; bl. mots., de flesta parbladigt delade; korgar 3 cm br.; kr. ljusst violett. 2 7, 8. Torräng., backar, f. ö. som föreg. — f. *integrifolia* Coult.: bl. hela! — Var. med alla blr lika, än av mittblrnas, än av kantblrnas form.

4. *Scabiösa* L.

a. Rosettbl. äggr., dubbelt pardelade; innerfodrets strålar bruna 1. **columbária**
aa. Rosettbl. smalt tunglika, hela; i:fs strål. blekgula 2. **canescens**

1. **S. columbária** L. **Fältvädd.** 2—5 dm h.; bl. ljusgröna, nedre stjäklbl. dubb. parflik.; korg 2—3 cm bred; kr. blekviolett. 2. 6—9. Ängsback., Sk.—Vg. o. Sdml., Öl., Gtl., mindre allm.

2. **S. canéscens** W. K. (*S. snavéolens* Desf.). **Luktvädd.** Lik nr 1 men lägre, bl. mörkgröna, stjäklbl. enkelt parflik. med näst. tradsnala flik. Sandfält, Sk., sälls.

Familj Cucurbitáceæ. Sid. 30. 42.

1. Bryónia L.

a. Sambyggare; märken kala; mogna bär svarta;

42, 1. 1. **alba**
aa. Tvåbygg; märken håriga; mogna bär röda; 45, 5, . . . 2. **dioeca**

1. **B. alba** L. **Hundrova.** Flera m hög klängväxt; bl. rundat hjärtlika, 5-flik.; blr gulgröna; honblmns foder av kronans längd; giftig? 2. 6—8. Odl. o. förvildad.

2. **B. dioeca** Jacq. **Hundrova.** Lik föreg. men bl. djupare flik.; honblmns foder av kronans halva längd; giftig? Mera säll. förvildad.

2. Cúcumis L. 42, 2.

C. sativus L. **Gurka**, och **C. melo** L. **Melon**, låga, grova, kraftiga örter med enkla klängen o. gul krona. den senare med aromatiskt fruktkött: odlas allm. o. ses ngn gng själsådda. (S. As. n. Afr.).

3. Cucúrbita L. 42, 3.

C. pepo L. **Pumpa.** Som föreg. men klänge grenigt, kr. m. större (♂ 1 dm br.), bär ända till 0,5 m i diam. — var. *melopépo* (L.), fr. nedtryckt med knöliga åsar; odl. som prydnad. — (Varmare Amer.).

Familj Campanuláceæ. 15, 5. Sid. 12.

a. Kr. klockformig, 303; stånd. visnande vid kronans öppnande 1. **Campánula**

aa. Kr. nästan fribladig, stjärnformig.

b. Blr i ax; kronflik. länge förenade i spetsen; stånd. inbördes fria; 303, 8; 304, 2. **Phyténma**

bb. Blr i korg; kronflik. fria; stknpr förenade; 35, 1. 3. **Jasióne**

1. *Campánula*.

- a. Blr. oskaftade, i huvudlika blomställningar.
 - b. Foderblad avlångt-äggrunda, trubbiga; stift utskjutande; **303**, 2, 1. *cervicária*
 - bb. Foderblad smalt lansettl., långspets.; stift ej utskjutande; **303**, 1, 2. *glomerata*
- aa. Blr skaftade.
 - b. Blma ensam i stjälkens topp; fruktanlaget snart längre än kronan 11. *uniflora*

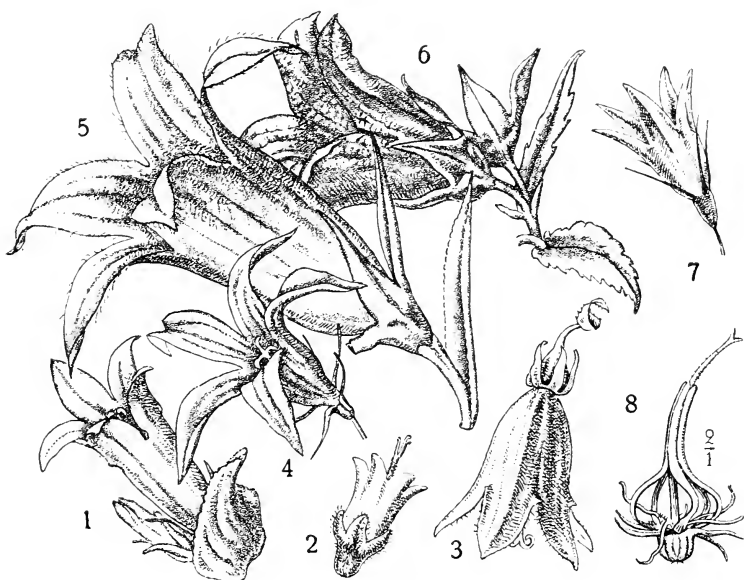

Fig. 303. *Campánula* 1 *glomerata*, 2 *cervicaria*, 3 *rapunculoides*, 4 *patula*, 5 *latifolia*, 6 *trachelium*, 7 *rapunculus*; 8 *Phyteuma* (enskild blomma med kronflik. ännu förenade).

- bb. Blr i klasar (undantagsvis ensamma); frukt kortare än kronan.
 - c. Mellersta stjäklbl. äggr. eller hjärtlika.
 - d. Alla skärml. små, jämbrett lansettl.
 - e. Klase ensidig, gles, 1,5—3 dm lång; foderbl. nedböjda, **303**, 3, 3. *rapunculoides*
 - ee. Klase tät, allsidig, omkring 1 dm lång 4. *bononiensis*
 - dd. Nedre skärml. bladlika; foderbl. ej nedböjda.

- e. Stj. skarpkantig, jämte bl. glest styvhårig; **303, 6**, 5. **trachélium**
- ee. Stj. trubbkantig, kal; bl. mjukhåriga; **303, 5**, 6. **latifolia**
- cc. Mellersta stjätkbl. smalt ell. jämbrett lansettlika.
- d. Kr. flikad näst. till mitten; flik. lansettl. ell. äggrunda.
- e. Kr. 2—3 cm l.; blr i gles, kvastlik klase; **303, 4**, 9. **pátula**
- ee. Kr. 1—2 cm l.; blr i smal, ensidig klase; **303, 7**, 10. **rapínculus**
- dd. Kr. grunt flikad; flik. mer breda än långa.
- e. Jordskott med hjärt- ell. njurlika, grunt flik. bl.; märkesflikar 1—2 mm l., **15, 5**, 7. **rotundifolia**
- ee. Rosettbl. tunglika; märkesflikar 1 cm l. 8. **persicifolia**

1. **C. cervicária** L. **Skogsklocka**. 0,5—1 m hög, ljusgrön, styvt vithårig; bl. fint nagg., de nedre jämbrett lansettl., de övre kortare, halvföfatt.; kr. ljusblå, 1,5 cm l. ☉☉ 7, 8. Skogsäng., Sk.—Nrl., Öl., (Gtl. åtm. förr), sälls.

2. **C. glomerata** L. **Toppklocka**. 3—7 dm hög, mörkgrön, gleshårig; bl. fint såg., de nedre avlånga—smalt äggr., ofta med hjärtl. bas, de övre som föreg.; kr. violett, omkr. 3 cm l. 4 7, 8. Torra ängar, busksnår, Sk.—Mpd o. Vrml., Gtl., mindre allm.

3. **C. rapunculoïdes** L. **Knölklocka**. 0,5(—1) m hög; nedre bl. smalt hjärtl., de mell. äggr.—lansettl., grunt trubbsåg.; foderbl. nedböjda; kr. violett, 2(—3) cm l. 4 7, 8. Gräsplaner i park. o. lund., Sk.—Nrl., Öl., Gtl., mindre allm.

4. **C. bononiensis** L. Lik föreg., dock mer tätblad. o. tät blmg; bl. undertill gråludna; kr. smärre, ljusblå. 4 7, 8. Stund. förvild. i trädgårdar, s. o. mell. Sv.

5. **C. trachélium** L. **Nässelklocka**. 5—7 dm hög; mell. stjätkbl. hjärtl., djupt o. grovt dubbelsåg.; kr. kort och brett klockformig, omkr. 3 cm l., ljus violett. 4 7, 8. Lund., snår, Sk.—Dir. o. Mpd, Öl., Gtl., mindre allm.

6. **C. latifolia** L. **Hässelklocka**. 0,7—1 m h.; mell. stjätkbl. äggr.—lansettl., grunt dubbelsåg.; kr. smalt klockform., 5—6 cm l., blekviol. eller näst. vit. 4 7, 8. Lund., skogsäng., sälls., Sk.—Vrml.,

Gstr. o. Mpd, Öl., täml. sälls. De späda rosettbl. ätliga (hasselkalv).
— f. *macrantha* Horn.: kr. omkr. 10 cm l.; Nrl.

7. **C. rotundifolia** L. **Blåklocka**. (1—)2—4 dm h., en- till mångblommig; foderbl. syllika; kr. omkr. 2 cm l., månggestaltig, ljusblå, säll. vit, i fjällen mörkt violettblå; frukt nedböjd. 2 7—9. Ängsmark, hela landet allm.

8. **C. persicifolia** L. **Stor blåklocka**. 5—7 dm h., enkel, fåblommig; blomskafv ej längre än kr.; foderbl. jämnbr.—lans.; kr. omkr. 3 cm l.; frukt upprät. 2 7. 8. Äng., lund., Sk.—Nrl., Öl., Gtl., t. allm.

9. **C. patula** L. **Ängsklocka**. Omkr. 5 dm hög; nedre bl. omv. äggr.—smalt tungl., glest nagg.; kr. ljus rödvio.; foderbl. syllika, kortare än kr:s halva längd. ⊙ ⊙ 7, 8. Äng., vallar, trädor, näst. hela landet sälls., i mell. Sv. h. o. d. ymnig.

10. **C. rapunculus** L. **Rapuncklocka**. 5—8 dm hög, ned- till styvhårig; nedre bl. avlånga, otydl. nagg.; kr. ljusblå; foderbl. syllika, längre än halva kr.; rot tjock, köttig. ⊙ ⊙ 7—9. Ängs- mark, Sk., Hall., Bl., Öl., sälls.

11. **C. uniflora** L. **Fjällklocka**. Knappt 1 dm hög vid blomn.; bl. smalt äggr.—smalt lansettl.; blma lutande; kr. knappt 1 cm l., klarblå, smalt bågarformig; frukt upprät. 2 6, 7. Högre fjällbedar, P. o. T. lpmk, sälls.

2. *Phyteuma* L.

- a. Krona mörkt blåviolett **nigrum**
aa. » gulvit med grönvita flik-
spetsar **spicatum**

Ph. nigrum Schmidt. **Blårapunkel**. Omkr. 5 dm h.; nedre bl. rund. hjärtl., långskafv., nagg.; axet i stj:s topp 3—4 cm l. 2 7. Myr- länt ängsmark, Mpd (Stöde); Göteb., gräsvall.

[**Ph. spicatum** L. **Rapunkel**. Lik föreg.; bl. grunt dubbelsåg. D., s. N.; ngn gng planter. i Sv.]

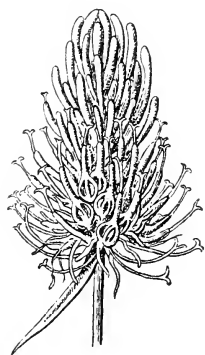

Fig. 304. *Phyteuma spicatum* (axet, svagt förminsk.).

3. *Jasione* L. Sid. 25.

J. montana L. **Monke**. 35, 1. Vanl. 2—3 dm h., spensl., upprät, tätbladig till mitten, enkel ell. månggrenig, kal ell. gråluden; rosettbl. tungl., tidigt vissnande; stjälkbl. 1(—2) cm l., avl.—jämnbr.;

blomkorgar halvklotform., 2 cm br.; holkfjäll äggr.; kr. ljusblå. ☉☉ (säll. 2) 6—9. Bäck., klipp., sandfält, havsstränd., Sk.—Vrml. c. Uppl., Öl., Gtl., mindre allm. (föredrager kusttrakt.). — f. *litoralis* Fr., mindre, grenig fr. basen, nedligg.; havsstränd.

Familj Lobeliaceæ.

Lobelia L. Sid. 12.

L. dortmanna L. **Notblomster.** 15, 6. Oftast 2—3 dm. hög, enkel; bl. i rosett, plattat cylindr., inuti 2-pipiga, 3—5 cm l.; stjäklbl. fa, förkrympta; blr i gles klase; foderbl. 2 mm l.; kr. 15 mm l, vit (ell. blåakt.), 2-läppig. 2 7, 8. I sjöar med sandbotten, Sk.—n. Vb., Öl., t. allm.

Familj Compositæ, Korgväxter. Sid. 25.

- a. Alla blr i korgen med tratt-, lur- eller rörformig krona.
- b. Stiftet med en knutformig förtjockning nedom märkesflikarna (underfamilj *Cynaroideæ*, Tistelväxter); 305, 1, 5.
- c. Holkfjäll (oftast även bl.) med tornar.
- d. Korg mångblommig, 305, 1, 4.
- e. Holkfjäll med enkel torn i spetsen.
- f. Holkfjällstornar rakuddiga, stickande.
- g. Fruktpensel av enkla har (hårpensel), 305, 2.

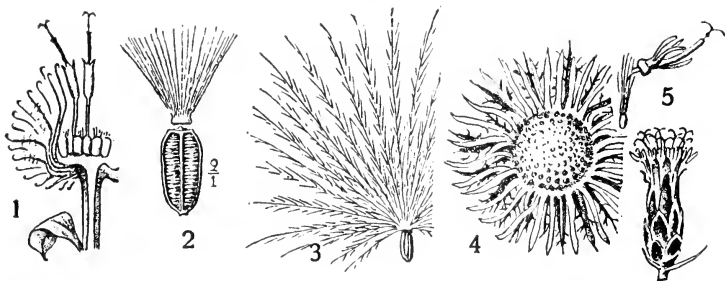

Fig. 305. 1 *Aretium minus* (blomkorg i längdsnitt), 2 *Onopordon acanthium* (frukt), 3 *Cirsium lanceolatum* (frukt), 4 *Carlina vulgaris* (korgen sedd uppifrån), 5 *Serratula tinctoria* (korg och därovan en enskild blomma).

- h. Blomfäste med borst
mell. blrna; **325**. 36. *Carduus*
- hh. Blomfäste utan borst 39. *Onopordon*
- gg. Pensel av dun (duupensel).
305, 3, 37. *Cirsium*
- ff. Holkfj;stornar krokudd. (häft-
organ), **305**, 1, 34. *Arctium*
- cc. Holkfj. även i kanten torniga.
f. Inre holkfj. halmgula, hinnakt.,
tornlösa; låg, gulblmg tistel;
305, 4, 33. *Carlina*
- ff. Holkfj. gröna, bladlika, alla
torniga; hög o. bredblad. tistel 38. *Silybum*
- dd. Korgar små, smala, enblommiga,
tätt saml. i klotrunt huvud; varje
småkorg med mångtorniga holkfj. 32. *Echinops*
- cc. Holkfjäll ej torniga.
d. Alla korgens blr lika.
e. Holkfjäll med fransat
bihang **327**. 41. *Centaurea*-
arter
- cc. Holkfjäll utan bihang.
f. Frukt med hårpensel; spenslig
lundört med parflik. blad; **305**, 5, 40. *Serratula*
- ff. Fruktpensel dels
av sträva hår ytterst, dels mjuka
dun innerst; låg-
växt, luddig fjäll-
växt 35. *Saussurea*
- dd. Korgens ytterblr med
större kr. än mittblrnas,
men utan stkupr, stift
och märke (könlösa);
holkfjäll med bihang i
spetsen; **306**, **327**, 41. *Centaurea*
- bb. Stiftet ej knutform. förtjockat nedom
märkena.
c. Fruktämne med hårpensel.
d. Korgar av två slag, ♂ o. ♀.
e. De olika slagen korgar m. e. m.
fullständigt på skilda plantor
(tvåbyggare); blr vita ell. skära.
f. Holkfjäll helt ell. delvis
hinnakt.; småväxta med tung-

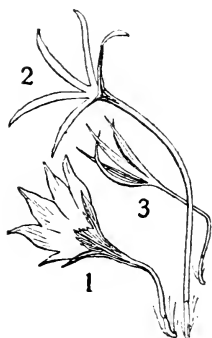

Fig. 306. Könlösa kant-
blr av *Centaurea*:
1 *cyaneus*, 2 *scabiosa*,
3 *jacea*.

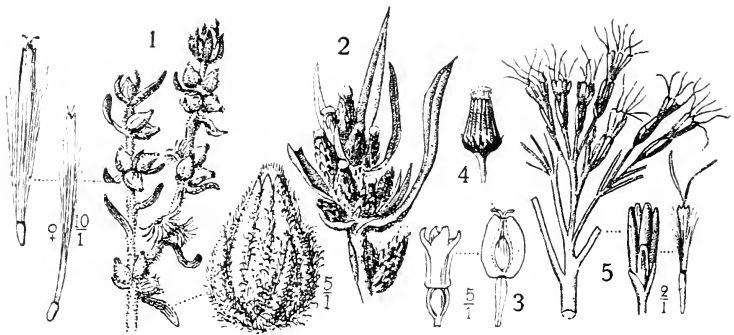

Fig. 307. 1 *Filago montana*, 2 *Gnaphalium silvaticum*, 3 *Cotula*, 4 *Senecio vulgaris*, 5 *Eupatorium*.

- lika rosettbl. under blomningstiden; **45**, 4,
- ff. Holkfj. örtart.; haublr med klubbform. märke; störväxta, med njur- ell. hjärtlika bl. efter blomn.; **45**, 3,
- ee. Korgar av 2 slag på samma planta (sambyggare); blr gröna.
- f. Hankorgar mångblmga med holk av fria fjäll, haublmus krona trattlik, stknpr utskjut., fria; honkorg 2-blmg med ytterholk av tunna fjäll och innerholk av två hårdnande, hopväxta, i spetsen näbblika, vid basen haktorniga bl., varur de 2 trådlika märkena utskjuta; stora, grova örter; **41**, 1, 2,
- ff. Hankorgar mångblmga med platt, sambladig holk; haublmns krona trattform.; stknpr uddspets., knappt utskjut.; honkorg 1-blmg med flasklik holk, som på mitten bär några piggar; märken långa, trådlika; **41**, 3, 4,
- dd. Alla korgar av samma slag.
- e. Korgens yttersta blr honbl med smalt rörformig (trådsmal) krona. **307**, 1; mittblrna tvåkönade
- 8. Antennaria**
- 28. Petasites-arter**
- 15. Xanthium**
- 14. Ambrósia**

- med vidare krona; laga, grå-
luddiga örter.
- f. Holkfjäll tegellagda i flera
rader, **307, 2, 317, 5, 6, . . .** 9. **Gnaphalium**
- ff. Holkfj. i enkel rad, omgivna
av en 5-bladig ytterholk;
307, 1, 317, 1, 2, 7. **Filago**
- cc. Alla korgens blr tvåkönade.
- f. Holkfjäll lysande gula ell.
gulröda; vitluddig sandväxt
med små runda korgar . . . 10. **Helichrysum**
- ff. Holkfjäll gröna.
- g. Holkfjäll i enkel krets,
jämbhöga, med ytterholk
av några kortare, svart-
spetsade fjäll; saftig ört
med parflik. bl., konisk
holk; **307, 4,** 30. **Senecio**
vulgáris
- gg. Holkfj. tegellagda.
- h. Torr. seg ört med hela,
smala bl., gula kr.;
315, 4. **Aster linosyris**
- hh. Högväxt ört med breda,
handflik. ell. 3-
fingr., mots. bl., röd-
letta kronor, **307, 5, . . .** 1. **Eupatorium**
- cc. Frukt utan pensel; kr. gula (ell. brun-
aktiga).
- d. Korgens yttersta blr honblr.
- e. Dessa honblr med smalt rörfor-
mig krona; mittblrna tvåkön.
med tratt- ell. lurformig krona,
308, 1; stjälkblad strödda.

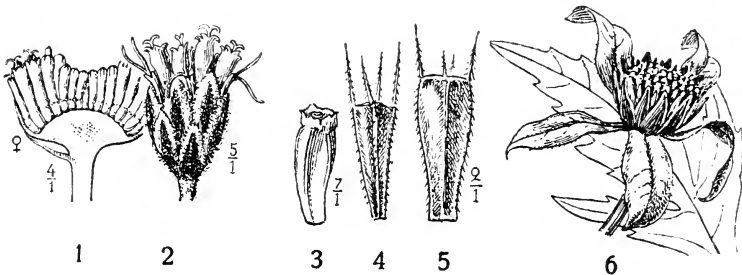

Fig. 308. 1 *Tanacetum* (korg i längdsn.), 2 *Artemisia vulgaris*, 3 *Tanacet.* (frukt), 4 *Bidens cernuus* (d:o), 5 *Bidens tripartitus* (d:o), 6 samma art (korg).

- f. Frukt ribbad, i toppen krönt av en hinnaktig ring eller krage; högväxt med platta korgar i kvast: **308**, 1, 3, . . . 24. **Tanacetum**
- ff. Frukt slät och utan hinnaktig ring; talrika, ej platta korgar i klasar; **308**, 2, . . . 26. **Artemisia**
- ee. Honblrna i korgens kant utan krona; fruktännet hinnkantat o. skaftat; låg, kal ört med platta korgar: **307**, 3, 25. **Cótula**
- dd. Alla korgens blr tvåkönade.
- e. Frukt med 2—4 hullingbärande piggar i toppen; fuktörter med mots. blad o. brun- ell. mörkgul krona: **308**, 4—6, 17. **Bidens**
- ee. Fr. utan piggar; blad strödda, starkt kryddlukande.
- f. Alla blomkronor lika; bl. findelade; **319**, 4, 21. **Matricaria**
- ff. Korgens yttersta kronor trädsmala; bl. hela 23. **Balsamita**¹

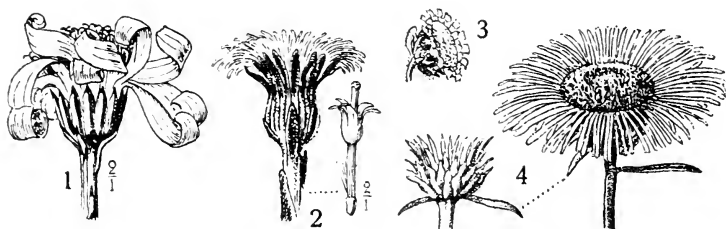

Fig. 309. 1 *Senecio jacobaea*, 2 *Tussilago* (korg och mittblma), 3 *Pulicaria*, 4 *Inula salicina* (korgen och dess holk).

- aa. Korgens mittblv tvåkönade med tratt-, lur- eller rörformig krona, kantblrna honbl med tungformigt, 3-tandat bräm (aaa, se sid. 525).
- b. Frukt med pensel.
- c. Holkfjäll jämnhöga; kronor gula.
- d. Holkfjäll i enkel krets med ell. utan ytterholk; korgar oftast flera i kvast; **309**, 1, **310**, 3, 30. **Senécio**

¹ Hit höra även teratologiska former utan kantblv av *Chrysanthemum leucanthemum* och *Anthemis*-arterna m. fl.

- d.d. Holkfjäll i 2(—3) kretsar; korgar ensamma eller få.
- e. Frukter månggestaltiga, horn- o. båtform. med tornig rygg . . . 31. *Caléndula*
- ee. Fr. av samma form. trinda.
- f. Utan ytterholk; mittblnas märke 2-flikigt 29. *Arnica*
- ff. Med ytterholk; mittblnas märke helt; vårbloommande ört med fjällig stjälk före örtbl:s utveckling; 309, 2. . . . 27. *Tussilago*
- cc. Holkfjäll olika långa, tegellagda.
- d. Korgar av två slag (m. e. m. fullständ. tvåbyggare); mittblnas stift klubblikt; kr. vita ell. skära; 45, 3. 28. *Petasites*
- dd. Alla korgar lika; mittblna gula; deras stift med 2 smala märken.
- e. Fruktpenseln omgiven av korta fjäll; kantblr tunglika, gula, med m. korta bräm; 309, 3. 12. *Pulicária*
- ee. Fruktpenseln blott av har.
- f. Kantblr med lång, gul tunga.
- g. Holk grund, skallik; mångblad. örter med få men stora korgar; 309, 4. 11. *Inula*
- gg. Holk djup, cylindrisk; korgar små, många; 311, 1. 2. *Solidago*
- ff. Kantblr:s tunga vitakt. ell. violett; örter med smala, hela bl., täml. små korgar.
- g. Kantblnas tunga längre än holken; hårpenselus hår i flera kretsar; 311, 3. 4. *Aster*
- gg. Kantblnas tunga kortare än holken; hårpens:s hår i enkel krets.
- h. Innanför kantblna en krets små honblr med

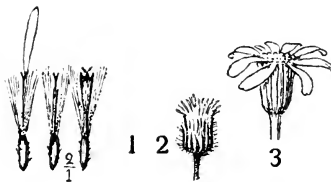

Fig. 310. 1 *Trimorpha borealis* (de 3 olika blna i korgen), 2 *T. acris*, 3 *Senecio vernalis*.

- trådsml kr.; **310**, 1, 2;
316, 4, 5, 5. **Trimórpha**
 hh. Korgens blr blott av 2
 slag, inga trådlíka hon-
 blr; **316**, 1—3, 6. **Erigeron**
 bb. Frukt utan pensel.
 c. Holkfjäll jämnhöga.
 d. I fruktens topp 2—4 hullíngbärande
 píggar; kantblrnas tunga gulvit;
308, 4—6, 17. **Bidens**
 dd. Frukt utan píggar; kantblrnas tunga
 vit ell. skär; ört med bladrosett
 o. stängel med ensam korg; **311**, 2, 3. **Bellis**

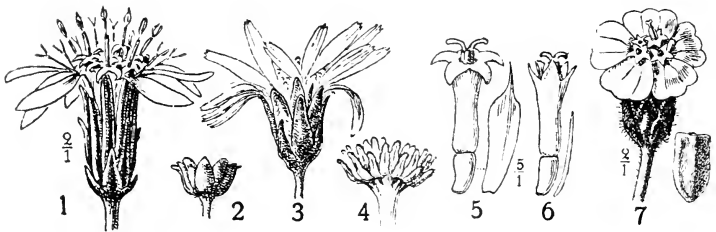

Fig. 311. 1 *Solidago virgaurea*, 2 *Bellis perennis* (holk), 3 *Aster tripolium*,
 4 *Matricaria inodora* (holk), 5 *Anthemis arvensis* (mittblma och dess skärmfjäll),
 6 *Anth. cotula* (d:o d:o), 7 *Achillea millefolium* (korg samt en frukt).

- cc. Holkfjäll oliklånga, tegellagda; kant-
 blrnas kr. vit ell. gul, mittblrnas gul
 (säll. svartbrun).
 d. Blomfästet med fjäll (skärmbblad)
 mell. blrna (**311**, 5, 6).
 e. Holkfjäll bladlíka í 2 kretsar;
 blomfästet halvklotformígt; stjälk-
 blad strödda 16. **Rudbéckia**
 cc. Holkfjäll fjälllíka í flera kret-
 sar.
 f. Mittbl:rs frukt krönt av långa
 fjäll; kantblr få, korta; stjälk-
 blad motsatta; **319**, 1, 18. **Galínsóga**
 ff. Frukter utan ell. med låg
 hinnkant kring toppen;
 stjälkblad strödda.
 g. Blad flikíga; korgar små
 eller medelstora.
 h. Kantblrnas tunga lång
 o. smal; **319**, 5, 6, 19. **Ánthemis**

- hh. Kantblrs tunga lika
bred som lång; **311**, 7;
319, 2. 20. *Achillea*
- gg. Blad hela; korgar mycket
stora 13. *Buphthalmum*
- dd. Blomfästet utan fjäll mell. blrna.
e. Blad hela ell. bredflikiga; mitt-
blrnas frukt med 8—10 fina
längdribbor 22. *Chrysanthemum*
- ee. Blad smalflikiga; mittblrnas
frukt med 3—5 ribbor; **311**, 4.
319, 3. 21. *Matricaria*

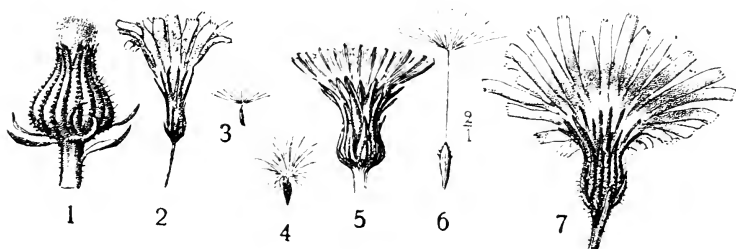

Fig. 312. 1 *Crepis biennis*, 2 *C. præmorsa*, 3 *C. tectorum* (frukt), 4 *Sonchus oleraceus* (frukt), 5 *S. asper*, 6 *Taraxacum* (frukt), 7 *Hieracium vulgatum*.

aaa. Alla blr i korgen med tungformigt, 5-tand.
kronbräm, tvåkönade (underfamiljen *Cicho-
rioides*). Blomkr. gula (utom hos *Mulge-
dium*, *Lactuca pulchella* o. *Cichorium*), säll.
röda.

b. Frukt med pensel.

c. Hårpensel.

d. Hårpenseln oskaftad, **312**, 3, 4.

e. Holkfjäll jämnhöga, i enkel
krets, omgivna av en låg ytter-
holk, **312**, 1, 2.

f. Penselhåren vita, mjuka . . 50. *Crepis*

ff. » gulvita, spröda . 51. *Aracium*

ee. Holkfj. olikstora, tegellagda, **312**,
5, 7.

f. Penselhåren rent vita, mjuka 52. *Sonchus*

ff. » gulvita, styva,
sträva.

g. Kronor violettblå . . . 53. *Mulgédium*

gg. » gula ell. rödgula 56. *Hieracium*

- dd. Härpenseln skaftad, **312**, 6.
 c. Korg ensam, rikblommig, på stängel 55. **Taraxacum**
 ce. Korgar många, små, fåblmga på bladig stjälk, **313**, 1, 54. **Lactuca**
 cc. Dimpenseln, **313**, 2, 6, **314**, 1.
 d. Blomfästet med smala fjäll mellan blrna; örter med bladrosett, stängel o. ensam korg (eller några få); **313**, 2, 3, 45. **Hypochoeris**
 dd. Blomfästet utan fjäll.
 c. Dimpenseln oskaftad, **313**, 6.
 f. De inre holkfjällen jämnhöga; ytterholk; ört med mångbladig stjälk; **329**, 2, . . . 49. **Pieris**
 ff. Holkfjäll tegellagda; stängel eller fåbladig stjälk; ensam korg (eller några få).
 g. De yttersta holkfjällen bredast, **313**, 4, 47. **Scorzonera**
 gg. De yttersta holkfjällen ej bredast, **313**, 5, 46. **Leontodon**
 ce. Dimpenseln skaftad, **314**, 1; bladig stjälk 48. **Tragopogon**
 bb. Frukt utan pensel; **314**, 4, 5.
 c. Frukts topp omgiven av en hinnkant.
 d. Låg ört med bladrosett, stängel o. små korgar; kronor gula; **329**, 1, . . . 44. **Arnoseris**

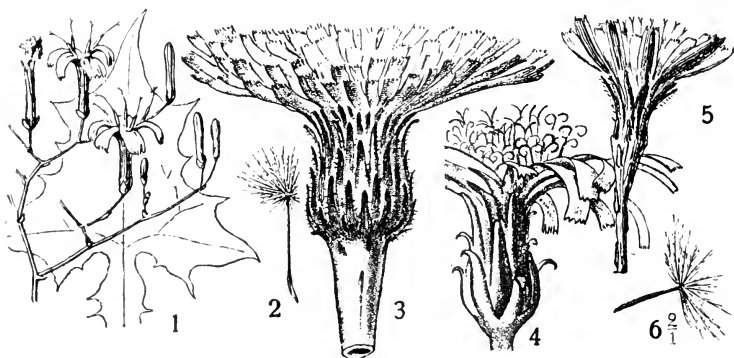

Fig. 313. 1 *Lactuca muralis*, 2, 3 *Hypochoeris maculata* (frukt o. blomkorg), 4 *Scorzonera*, 5 *Leontodon autumnalis*, 6 dess frukt.

- dd. Högre, med bladig stjälk; kr. blå;
314, 4, 42. **Cichorium**
 ce. Frukstens topp slät; bladig stjälk; korg-
 gar små; kr. gula; **314, 3, 5,** 43. **Lápsana**

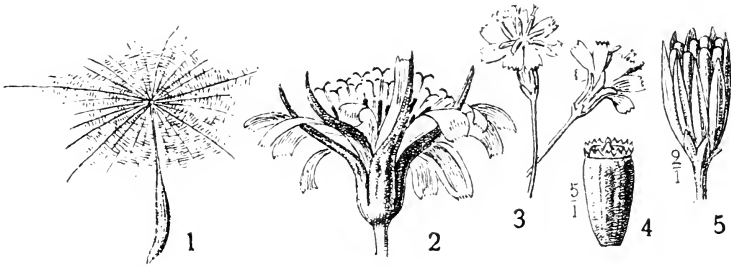

Fig. 314. 1, 2 *Tragopogon pratensis* (frukt o. korg), 3 *Lapsana*, 4 *Cichorium* (frukt), 5 *Lapsana* (korg i fruktnogvad).

1. *Eupatorium* L.

E. cannabinum L. **Flocksört.** 307, 5. Stjälk 1 m eller mera; korgar små o. smala i kvast, 5—6-blmgå; holk cylindr. av breda, trubbn., purpurröda fjäll; kr. skär med m. korta flikar; märken långa, trådsmla. 2 7—9. Bäckdalar, åstränder, sälls., Sk.—s. Nrl. o. Vrml., Öl. sälls.

2. *Solidago* L.

S. virgáurea L. **Gullris.** 311, 1. Vanl. 3—5 dm h., nedre bl. äggr. eller lansettl., sågade, de övre smalare, helbrädd.; korgar i upprätta klasar, tills. bildande en spira; kantblr fåtaliga. 2 7—9. Ängsbackar, skogsbryn, t. allm. Variabel till storlek och växesätt, bladbredd och korgstorlek.

3. *Bellis* L.

B. perénnis L. **Tusensköna.** 311, 2. Stäng. 10—15 cm h.; bl. spadlika, glest såg. ell. tand. ell. helbrädd.; mittblr gula, kantblr vita. 2 5—10. Ängar, gräsplaner, vägkanter, täml. allm. i de sydl. prov. samt Öl. o. Gtl. Odl. med fyllda korgar, skära kronor, ofta förvildad.

4. Aster L.

- a. Utan kantblr; holkfjäll syllika; **315**. 1. **linosýris**
 aa. Med violetta kantblr; holkfjäll lansettlika.
 b. Enkel ell. fågren. med uppräta, kala, köttiga
 bl.; **311**, 3. 2. **tripólium**
 bb. Rikt grenig med tunna, sträva, utspärr. bl. 3. **salicifólius**

Fig. 315. Aster
linosyris.

1. **A. linosýris** (L.) Bernh. (*Linosyris vulgaris* DC.). **Gullborste**. Stj. 2—3 dm h.; blad talr., tätsitt.; korgar i toppställd kvast; fruktpensel smuts-gul. **2** 8—10. Torra hedar, alvaret, Öl., Gtl.

2. **A. tripólium** L. **Strandaster, Strandkil**. Stj. 2—5 dm h., säll. 1 m, täml. grov men mjuk; blad jämbreda—smalt lansettl.; korgar i fåtalig kvast; hårpensel gråvit ell. grågul. ☉☉ 7—9. Havsstr. upp till Vb.; Öl., Gtl.; täml. allm.

3. **A. salicifólius** Scholler. 0,5—1 m; blad talr., tätsitt., lansettl., långspetsade, vid mitten grovsagade; korgar ngt större än föreg:s på mångblad. och fjälliga grenar, bildande breda vippor; kantblr vitakt. violetta. **2** 8, 9. Planteras (många former); förvildad i diken o. busksnår, sälls. (Mell. Eur.)

5. **Trimórpha** Cass.

- a. Stjälk enkel, enkorgig (säll. 2—3 korgar); korg 1,5 cm bred eller mera; holk med tvär eller intryckt bas, glest mjukhårig; **310**, 1; **316**, 7. 3. **boreális**
 aa. Stjälk grenig med många korgar; holkbas avrundad.
 b. Korgar i klase ell. kvast, under blomn. mindre än 1 cm breda; kantblrnas tunga skär ell. blek-violett.
 c. Holkfjäll fint borsthår.; stj. o. bl. håriga; **310**, 2, **316**, 4. 1. **acris**
 cc. Holkfjäll finprickiga, sällan därjämte med enstaka hår; stj. o. bl. nästan kala; **316**, 5. 2. **elongátus**
 bb. Korgar mycket talrika i sammansatta klasar, 3—5 mm i diam.; kantblrnas tunga gulaktig, mycket kort 4. **canadénsis**

1. **T. acris** Cass. (Erig. a. L.). **Rödbinka**. Stjälk 1—5 dm, ofta rödbrun, gleshårig, stundom tätare gråluden; rosettbl. smalt tunglika,

spetsiga, gleshar.; stjälkbl. oftast smalt lansettl. ell. avlånga; holkfjäll blekgröna eller brunröda, jämbreda med lång smal spets, oftast finprickiga mellan hårbetäckningen; holkens höjd oftast 5—7 mm. 2 6—8. Torra ställ., back., vägkant., Sk.—Lpl., Öl., Gtl., täml. allm. — Var. till höjd, grovlek, stjälkfärg, bladbredd, hårrighet m. m.

2. **T. elongata** (Ledeb.). **Brunbinka**. (Erig. droebachiensis Fl. Dan. delvis; Erig. elongatus Ledeb., Erig. politus Fr.). Lik nästföreg., men nästan kal; 2—5 dm hög; stj. grön ell. rödbrun; korgar oftast större, på slutl. långa grenar, bild. en gles kvast; holkfjäll blekgröna, brungröna eller oftast svartröda, jämnbr.—lansettl., kortspetsiga, oftast 8—10 mm l.; kantblrna längre utskjut. än hos föreg.; fruktpensel något större. 2 7, 8. Torr mark som föreg., i mell. Sv. sälls. (Sm., Boh., Srml., Uppl., Dlr.); i fjällen i Nrl. o. Lpl. täml. allm. (där oftast med svartröd holk). — Var. som föreg.; ej skarpt skild från den; sammanfaller trol. med *E. angulosus* Gaud.

3. **T. borealis** Vierh. (Erigeron alpinus L. i skandinav. florer). **Rosenbinka**. Stj. oftast 1—2 dm h., rödbrun, vanl. vid basen vitluden, upptill glesare hårig; rosettbl. och nedre stjälkbl. gleshår., tungl., svagt spets. ell. blott med vårtlik udd, bredkantat skaft (skottbl. smalt lansettl. eller omvänt lansettl.); övre stjälkbl. oskaft., lansettl.; holkfjäll oftast mörkt rödbruna, åtm. vid basen krusigt vit-håriga; kantblrnas tunga skär ell. rödviolett., mittblrnas kr. gul med röda flikar. Lik Erigeron uniflorus, men skild genom bladformen, den något större blomkorgen, fruktpenselus finare, mindre spröda hår, och 3 slags blr i korgen. 2 7, 8. Äng. o. hed. i fjälltr., Nrl., Lpl., täml. allm.

4. **T. canadensis** (L.). Omkr. 0,5 m hög med lång, smal blomställn.; blad jämnbr.—lansettlika, kantade av utspärr. borst; holk grön, kal. ☉ 7, 8. Hamnar, barlastpl., t. sälls.

6. Erigeron L.

- a. Stjälkbl. ej längre än ledstyckena; holk knappt 15 mm br., holkfjäll uppräta, täml. regelmäss. tilltryckta.
- b. Holkfjäll gråvitt eller blekviolett långhåriga; **316**, 1, 6, 1. **uniflorus**
- bb. Holk tätt o. tilltryckt svart- ell. mörkgrå-hårig; **316**, 2, 2. **unalaschkensis**
- aa. Stjälkbl. längre än ledstyckena, åtm. vid blomningen nående holken; holk oftast 15—20 mm

br., långt o. tätt vitluden; holkfjäll ej tätt
förenade, en del utböjda; **316**, 3, 3. **eriocéphalus**

1. **E. uniflorus** L. **Fjällbinka**. Stj. nedtill kal, upptill gleshårig, oftast upprät, 5—15 cm h., i fruktstadium förlängd; rosett- och nedre stjäklbl. kala, spadlika, täml. smalskaftade, de nedersta ofta urnupna; övre stjäklbl. avlånga—lansettl.; korg ensam; holkfjäll svartröda, mot spetsen täml. kala; kantblrnas tunga först vit, sedan violett; fruktpensel rödgul av styva, finknottriga, spröda hår. **2** 7, 8. Fjälltr., öppen mark, Hrj.—Lpl., t. allm.

2. **E. unalasehkénsis** (DC.) Vierh. **Svartbinka**. Oftast 7—10 cm h., till gestalt lik nästföreg:s lågväxta och spensliga former; bl. något smalare; holkfjäll tilltryckta, regelmäss. ordnade med tät, ogenomskinlig pälsbeklädnad; kantblrnas tunga först vit, sedan blåviolett. **2** 7, 8. Torne lpmk mångenstädes.

3. **E. eriocéphalus** Fl. Dan. **Vitbinka**. 10—20 cm h., grövre än de föreg., nedtill ofta tätluden; övre stjäklbl. lansettl., 1,5—3 cm långa, långspets.; stjälkar ofta flera tills.; holkens utseende mera oordnat; holkfjäll ludna till spetsen; tungor först vita, sedan blekvioletta. **2** 7, 8. Högfjäll, Hrj.—Torne lpmk, sälls.

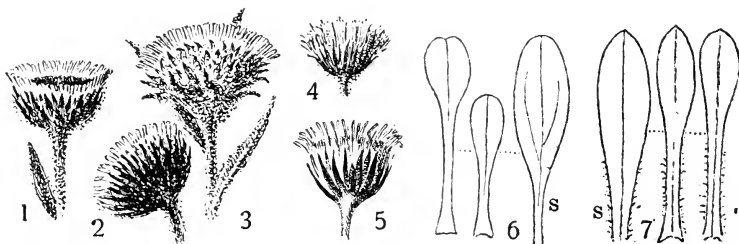

Fig. 316. 1 *Erigeron uniflorus*, 2 *E. unalasehkensis*. 3 *E. eriocephalus*, 4 *Trimorpha acris*, 5 *T. elongata* (4 och 5 korgar överblommade), 6 *Erig. uniflorus*, 7 *Trim. borealis* (s skottblad, de övriga rosettblad).

7. Filågo L.

- a. Korgar några få tillsammans, ej omgivna av svepe;
holkfjäll ej tornudd., efter blomn. utspärrade.
- b. Holkfjäll vitulliga ända till spetsen, **307**, 1, . . . 1. **montána**
- bb. Holkfj. gråludd. med kal, gulaktig spets, **317**, 1, . . . 2. **mínima**
- aa. Korgar många i runt huvud, omslutet av lansettl.
svepeblad; holkfjäll med fin tornudd, efter blomn.
uppräta.

- b. Grävitt ullig; bl. smalt lansettl., långspets.;
holkfjällens spets gul; **317**, 2, 3. **germánica**
bb. Grågult ullig; bl. brett lansettlika—tunglika med
kort udd; holkfjällens spets röd 4. **apiculáta**

1. **F. montána** L. **Ullört.** 1—3 dm h., tjockt ullhårig, grå-
ell. grönvit; bl. lansettl. ell. avlånga, trubbl., 2—3 mm br.; korg. 5 mm
l.; kr. blekgula. ☉☉ (☉) 7—9. Backar, torr sand, grus, Sk.—Nrl.,
Öl., Gtl., täml. allm. — f. *arvensis* (L., som art), långgrenig, fåkorgig.

2. **F. mínima** Fr. (Gnaphal. n. Sm.; F. mont. DC.). **Smal-
ullört.** 1—1,5 dm h., spensligare och sparsammare ullig än föreg.;
bl. jämbrett laus., spets., 1—2 mm br.; korg. 3 mm l. ☉☉ 7. Torr
och sandig mark, Sk.—Sdml. o. Dls., Öl., Gtl., täml. sälls.

3. **F. germánica** L. **Klotullört.** 1—3 dm h., tunt ullhårig;
blad tätsitt. och tilltryckta; huvud av talrika korgar på korta, utspärr.
grenar i toppen. ☉ 7, 8. Torra back., vägbant., s. Sk. (Hall.
förr), sälls.

4. **F. apiculáta** G. E. Sm. Lik föreg.; bl. glesare, mindre till-
tryckta. Som föreg., s. Sk.

8. **Antennária** Gärttn.

- a. Rosettbl. 1-nerv.; en del skott revlika, rosettbär.
b. Holkfjäll vita ell. skära, de flesta trubbl.; rosettb-
bl. spadlika med udd 1. **dioeca**
bb. Holkfjälls spets gråbrun ell. svartbrun, hos ♀
korgarna långspets.; rosettbl. tungl. 2. **alpína**
aa. Rosettbl. utdraget lansettl., spets., med 3 jämnlöp.
nerver; inga revlika skott; **317**, 3, 3. **carpática**

1. **A. dioeca** Gärttn. (Gnaphal. dioicum L.). **Kattfot.** **45**, 4.
Stj. 1—2 dm h., vitull.; stjälkbl. lansettl.; rosettbl. under vitulliga,
ovan kala; korgar i kvast; ♀-korgar med smalare, uppräta, oftast
skära ell. rosenröda holkfjäll; ♂-korgar med bredare, utstående,
oftast vita fjäll; kr. skära eller vita. **2** 5, 6. Skogsback., hed.,
även i fjällen, allm. — f. *hyperborea* J. Donn, även bladöversidan
gråluden; f. *corymbosa* Hartm., korgskaft flera cm l.

2. **A. alpína** R. Br. (Gnaphal. a:um L.). **Fjällkattfot.** Till
storlek och växt lik föreg.; bl. under gråludd., ovan håriga, gråak-
tiga. **2** 6—8. Back., hed. i fjälltr., Hrj.—Lpl., ♀ täml. allm.,
♂ m. sälls.

3. **A. carpática** R. Br. (Gnaphal. c:m Wg). **Lappkattfot.**
Större och grövre än nästföreg.; bl. under gråludd., ovan glest flock-

håriga; holkfjäll svartbruna med kort och bred hinnaktig spets. 2 7. Fjälltr., P., L. o. T. lpmk., m. sälls.

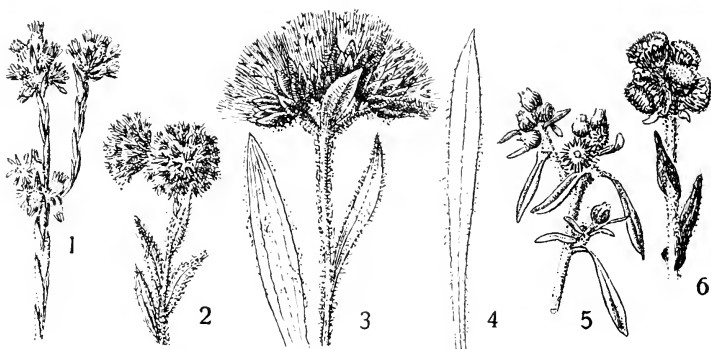

Fig. 317. 1 *Filago minima*, 2 *F. germanica*. 3 *Antennaria carpatica*, 4 *Gnaphalium silvaticum*, 5 *G. uliginosum*, 6 *G. luteoalbum*.

9. *Gnaphalium* L.

- a. Korgar talrika i bladigt ax; 2; 307, 2.
 b. Nedre bl. jämbrett lansettl., 1-nerviga, 317, 4, 2. *silvaticum*
 bb. Nedre bl. Brett lansettl., 3-nerviga 3. *norvegicum*
- aa. Korgar fåtaliga i huvudlika ställningar.
 b. 2 med en ell. flera enkla stj. från jordstmn
 o. rosettbärande skott 1. *supinum*
 bb. ⊙ utan rosetter; stjälk oftast grenig från
 basen.
 c. Nedre bl. smalt tungl.—lansettl., stjäklbl.
 skaftade; 317, 5, 4. *uliginosum*
 cc. Nedre bl. spadlika ell. Brett tunglika, stjälk-
 blad halvomfatt.; 317, 6, 5. *luteoalbum*

1. *G. supinum* L. **Fjällnoppa**. Stj. fingerhöga, spensl., vitull; bl. gleshår., jämnbr. lansettlika—jämbreda, 1—2 mm br.; korgar 5 mm l., holkfjäll hinnakt., (mörkt) bruna, långspets.; lik en småväxt *Antenn. alpina*. 2 7, 8. Torr mark i fjälltr., Hrj.—Lpl., täml. sälls. — f. *fuscum* (Scop.): korgar i ända till 5 cm lång, glesklase.

2. *G. silvaticum* L. **Skogsnoppa**. Stj. 2—4 dm h., enkel, vitullig; bl. under vitull., ovan vanl. gröna, de nedre 5—6 cm l.; holkfjäll hinnakt., rödbruna; axet glest, slutl. 1—1,5 dm l. 2 7, 8. Skogsbackar, skogsbryn, hagar, Sk.—Lpl., Öl., Gtl., täml. allm. — f. *alpêtre* Brügg., fjällform, närmande sig ur 3.

3. **G. norvégicum** Gunn. **Nordnoppa**. Lik föreg., men bl. bredare (1 cm) och ovan luddiga, ax kortare o. tätare, holkfjäll mörkbruna. 2 7, 8. Back. o. hed. i fjälltr., Dlr. o. Hls.—Lpl., mindre allm.

4. **G. uliginosum** L. **Sumpnoppa**. 5—15 cm h., vitullig, spenslig o. slak; de översta bl. svepelikt saml. kring de vitull. korgarna; holkfjäll lansettl., hinnakt., grön- ell. gulbruna, kortspetsade. ☉ 7—9. Fukt. st., diken, trädesäkrar, Sk.—Lpl., Öl., Gtl. täml. allm. — f. *nudum* Ehrh.: hela örten kal; sälls.

Subsp. **pilulære** Wg: skild från huvudarten genom strävhariga, ej kala frukter; låg, ett par cm hög: sälls., n. Vb.

5. **G. luteoalbum** L. **Vitnoppa**. 1—3 dm h., spensl., slak, från basen delad i nästan enkla grenar; beklädn. som föreg.; korgsamling utan svepebl.; holk blekgul av rundtrubbiga, hinnaktiga, kala, glansiga fjäll. ☉ 7—9. Torr sand, s. Sk., Bl., Sm., Öl., t. sälls.

10. **Helichrysum** Gaertn.

H. arenarium Moench (Gnaphal. a. L.). **Hedblomster**. 1—3 dm h., stj. o. bl. gråvitt luddiga; bl. smalt tuagl. ell. jämbreda; tät korgsamling i toppen; holk rundad, 4—5 mm l., guldgul ell. orange-röd, glansig. 2 7, 9. Sand, helst flygsand, Sk. flerest. allm.; Bl., s. Sm., Hall., Boh.(—Askims s:n), Öl. (Gtl. förr), sälls.

11. **Inula** L.

a. Holk 4 cm br., kantblrnas tunga 3 cm l.	1. helénium
aa. Holk 2 cm br., kantblrnas tunga 1—1,5 cm l.	
b. Kala örter; yttre holkfjällen korta, från kuppig, gulaktig bas lansettl., de inre jämbreda; 309, 4.	
c. Sidonerverna vid bladbasen riktade mot bladkanten och därefter i båge upp mot närmast övre sidonerv	3. salicina
cc. Sidonerv:a vid bladbasen parallella med bladkanten, oftast oavbrutet fortlöp. till bladspetsen, 318, 1,	4. vrabelyiana
bb. Mjukhårig; alla holkfjäll jämbreda, gröna, luddiga	2. britannica

1. **I. helénium** L. **Alant, Ålandsrot (Elinsrot)**. Stjälk m. grov, 1—1,5 m h.; stjälkbl. från hjärtlik bas äggr., stjälkcomfatt., tätt såg., under tjockkludna; korgar större än hos andra inhemska korg-

växter; yttre holkfjäll bladlika, äggr. **2** 7—9. Tomter, helst på skuggiga o. fukt. ställen, sälls. o. fåtalig, Sk.—Uppl. o. Vrml., Öl., Gtl.

2. **I. británica** L. **Luddkrisla**. 2—4 dm h., glesbladig; nedre bl. skaftade, utdraget lansettl., de övre kortare, stjätkomfatt., glest fintand., sågade ell. helbrüdd.; korgar 1—få i kvast. **2** 7, 8. Fuktig ängs- o. sandmark, Sk. mångenst.; Hall., Sm., Vg. (Gbg), Öl., Gtl., täml. sälls. — Var. från tätluden till (f. *viridis* Wg) finhårig.

3. **I. salicina** L. **Krisla**. **309**, 4. Stj. 2—7 dm h., spensl., styv, enkel ell. i toppen grenig, tätbladig; bl. lansettl. eller avlånga med hjärtlik, omfatt. bas, utböjda, glestandade; korgar 1—3. **2** 7, 8. Skogsängar, torr mark, Sk.—ö. Sm.—Gstr. o. Dlr., Öl., Gtl., täml. sälls.

4. **I. vrabelyána** A. Kern. (utgörande en del av formserien *I. ensifolia* × *salicina*; ren *I. ensifolia* saknas dock i Sv.; *I. angustifolia* Lönnr.). **Gottlandskrisla**. Stj. uppstig., omkr. 2 dm h.; bl. styva, oftast uppräta, jämnbr. lansettl. ell. jämnbr.; basen smal, ej omfattande; holk ofta silkeshårig. **2** 7, 8. Hedar på kalksten, Gtl., m. sälls.

12. Pulicária Gärtn.

P. prostrata Aschers. (*Inula pulicária* L., *I. prostrata* Gil., *P. vulgáris* Gärtn.). **Loppört**. **309**, 3. 1—3 dm h., utspärr. grenig, finluden, ngt klibbig, illaluktande; bl. från omfatt. bas avlånga, 2—3 cm l.; korgar små, talrika; holk halvklotform., 5 mm h.; kantblrnas tunga 2 mm l. ☉ 7—9. Fukt. mark vid gårdar o. vägar, sydl. landsk. och Öl., täml. sälls.

13. Bupthálmum L.

B. speciósus Schreb. (*Telókia speciósa* Baumg.). **Solstjärna**. Högväxt; bl. brett hjärtlika, 1—2 dm br., vasstandade (de översta omfattande); korgar ända till 1 dm breda, ensamma eller i kvast, lika *Inula helenium*; holk av tegellagda fjäll, 5 mm breda; kr. gula; strålblrnas tunga 3—4 cm l.; fruktpenseln ersatt av en kronlik bildning. Prydnadsväxt, ngn gng förvildad. (S.-ö. Eur.)

14. Ambrósia L.

1. **A. artemisiifolia** L. **41**, 3, 4; **318**, 2. Stj. 0,5—1 m h., strävårig; bl. dubb. parflik., smalflik., mjukhår., de nedre motsatta; ♂-korgar gröna, svagt kullriga, klaslikt samlade i grenspetsarna; fr. 4—5 mm l. ☉ 8—10. Lastningsplatser o. d., sälls. (Nordamer.)

2. **A. trifida** L. Bl. handlikt 3—5-flik.; fr. 1 cm l. Som föreg. (Nordamer.)

15. **Xanthium** L.

1. **X. strumarium** L. 41, 1, 2. 0,5—1 m h., grov, grågrön. utspärr. styvgrenig; bl. rundat hjärtlika, ofta 3-flik., grovsåg., 1 dm l.; ♂-korgar i grenspetsarna; ♀-korgar vid deras bas; skenfrukten med krokuddiga tornar. ☉ 7—9. Sälls. o. tillfällig, barlastplatser.

2. **X. spinosum** L. **Guldfrö.** 0,5—1 m h., yvigt grenig med två gula, flera cm långa, 3-delade tornar vid bladskaftets bas; bl. vigglikt avlånga, mest 3-flik. med mittfliken längst, under vitludna; fr. krokborstiga. Som föreg.

16. **Rudbeckia** L.

1. **R. hirta** L. Omkr. 0,5 m, strävharig, ofta enkel, spenslig; bl. smalt äggr. med brett skaft., de övre oskaft., avlångt lansettl., näst. helbrädd.; korg långskaft.; kantblrnas tunga 2—3 cm lång, citronell. orangegul. ☉ eller ☺. Ngn gng förvildad i trädg. o. åkrar. (Nordamer.)

2. **R. laciniata** L. 1—2 m, kal; nedre blad parflikiga med äggr., spets., 3-flik. flikar; de mell. bl. 3-del., de övre brett äggr., grovtand.; kantblrnas tunga ända till 4 cm lång. 2. Prydnadsv., vanl. med fylld korg (»Höstsol», »Guldboll»), ngn gng förvildad. (Nordamer.).

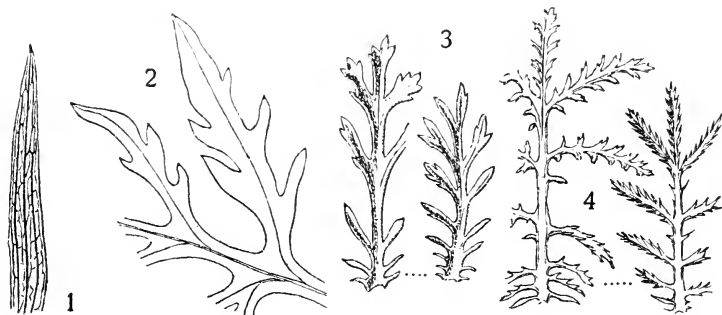

Fig. 18. 1 *Inula vrbelyiana*, 2 *Ambrosia artemisiifolia*, 3 *Anthemis arvensis*, 4 *A. tinctoria*.

17. **Bidens** L.

a. Korgar något lutande; frukter plattat 4-kantiga, vigglika, med 4 hullingbär. piggar, 308, 4, . . . 3. **cérnuus**

aa. Korgar uppräta; frukter plattade med 2 piggar.

b. Bl. mörkgröna; korgar lika höga som breda, omgivna av ungefär 6 svepebl., 308, 5, 6, . . . 1. **tripartitus**

bb. Bl. ljusgröna; korgar platta, hälften så höga som breda, med 10—12 svepebl. 2. **radiatus**

1. **B. tripartitus** L. **Brunskära.** 3—5 dm h.; bl. skaft., oftast 3-flik. med stor, äggrunt lansettl., grovsåg. mittflik och smärre sidoflikar; korgar fåblomm., utan kantblr; kr. gulbruna; frukt 10 mm l. med $\frac{1}{3}$ — $\frac{1}{2}$ så långa piggar. ☉ 8—10. Fukt. st., diken, dammar, Sk.—Dlr. o. s. Nrl., Öl., Gtl., täml. allm.

2. **B. radiatus** Thuill. (*B. platycéphalus* Örst.). **Grönskära.** Lik föreg.; frukt 5—6 mm lång med ungefär lika långa piggar. ☉. Fukt. st., Vg., Nr., sälls.

3. **B. cérnuus** L. **Gulskära.** Lik föreg., ljusgrön; bl. mots., smalt lansettl., glest såg., stjälkomfatt.; korgar halvklotform., m. rikblommiga, oftast av blott mittblr med (brunaktigt) gul kr.; frukt-piggar av mer än halva fruktens längd. Som nr 1. — f. *radiatus* Rehb. har ett fåtal kantblr med kort, bred, vitgul tunga.

18. *Galinsóga* R. et P.

G. parviflóra Cav. 319, 1. Inemot 0,5 m h., spensl., yvigt grenig; bl. mots., tunna, äggr., svagt tandade; korgar med oftast 5 korta, vita kantblr. ☉ 7—9. Åkr., trädg., sälls., under senare tid införd. (Sydamerika).

19. *Ánthemis* L.

a. Kantblr gula; frukt plattad; 2; bl. som 318, 4, 1. **tinctória**
aa. » vita. ☉.

b. Frukt plattad; fjällen mell. blrna med tvärt avsatt udd; bl., jfr 318, 4, 2. **austriaca**

bb. Frukt trind ell. 4-kant.; bl:s parflikar hela ell. fåtandade, jfr 318, 3.

c. Fjällen mell. blrna lansettl., kölade.

d. D:o avsmaln. till en udd, 311 5, 318, 3, 3. **arvensis**

dd. D:o med tvärt avsatt udd 4. **ruthénica**

cc. D:o borstfina, 311, 6, 5. **cótula**

1. **A. tinctória** L. **Färgkulla.** Stj. styv, seg, omkr. 5 dm h., långgrenig; bl. tilltryekt silkeshåriga; kr. höggula; kantblrnas tunga 1—1,5 cm l.; blomfästet halvklotform. 2 7—9. Backar, trädor, torrt grus, Sk.—Vb., Öl., Gtl., t. allm. — f. *pállida* Wg, kronor blekgula; f. *discoídea* W., utan kantblr.

2. **A. austriaca** Jacq. Till storl. o. beklädn. lik nr 1; fr. å båda sidor 3-(hos nr 1 5-)strimmig. Tillfäll. införd vid gård. o. kvarnar m. m., obeständig. (S. Eur.)

3. **A. arvensis** L. **Åkerkulla**. Lik nr 1 till gestalt, men vaul. lägre, mjuk, småhårig; bl. stund. köttiga; blomfäste kägelform.; örtens lukt svag. ☉ 6—9. Tomter, trädor, Sk.—Vb., Öl., Gtl., täml. allm. — f. *disciflora* Lge, utan kantblr.

4. **A. ruthénica** MB. Lik nr 3 men mer gråluddig. Förekr. som nr 2.

5. **A. cótula** L. **Surkulla**. Lik nr 3, men oftast kal och av frän eller sur lukt; holkfj. med vit (ej blekbrun) hinukant; kantblr nedböjda. ☉ 6—9. Odl. mark, Sk. - Uppl., Öl., Gtl., täml. sälls. — f. *disciflora* Lge, utan kantblr.

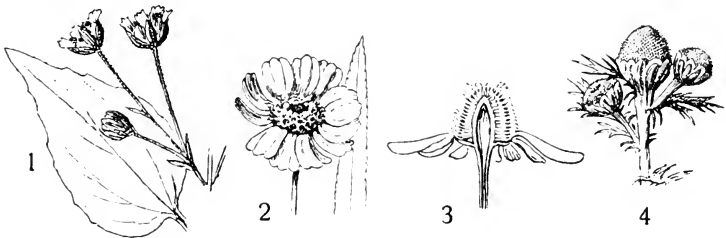

Fig. 319. 1 *Galinsoga parviflora*, 2 *Achillea ptarmica*, 3 *Matricaria chamomilla* (korg i längdsnitt), 4 *M. suaveolens*.

20. *Achillea* L.

- a. Bl. hela, jämbreda—lausettl., finsåg.; kantblrnas tunga 5 mm lång, **319**, 2, 1. **ptarmica**
- aa. Bl. dubb. parflik. med smala flikar och klivna småflik.; tunga 2—3 mm l., **311**, 7.
- b. Kantblr vita; inga småflikar mell. bl:s parflikar; utlöpare 2. **millefólium**
- bb. Kantblr gulakt.; småflikar mell. de större; inga utlöpare 3. **nóbilis**

1. **A. ptarmica** L. **Nysört**. Stjälk 5—7 dm h.; korgar i gles kvast; holk halvklotformig. **2** 7, 9. Ängsmark o. skogsbryu, fukt. mark, Sk.—Vb. o. Dlr., Öl., Gtl., mindre allm.

2. **A. millefólium** L. **Rölleka**. Stj. 2—5 dm h., styv, seg; korgar talrika i tät kvast; holk äggformig. **2** 7—10. Torr ängsmark, hela landet, allm. — Var. mycket till storl., hårighet och bladflik: s form; f. *laníta* Koch, lågväxt, gråluddig; torraste lokaler. — var.

setacea W. K.: låg, spenslig, tätt finhårig; bladflikar trådfina, korgar små, stråbl. kortare; s. Sv., sälls.

3. **A. nóbilis** L. Lik nr 2, men bredbladigare, ljusgrön, täthår.

4. Torr mark tillfällig, s. Sv., Gtl. (S. Eur.)

21. *Matricaria* L.

a. Blomfästet icke ihåligt, halvklotformigt 1. **inodóra**

aa. Blomfästet ihåligt, slutl. kägellikt, 319, 3.

b. Med kantblommor 2. **chamomilla**

bb. Utan kantblommor. 319, 4, 3. **suavéolens**

1. **M. inodóra** L. **Baldersbrå.** 3—7 dm h.; bl. dubb. parflik. med trådsmla, utspärr. flikar; holkfjäll med blekbrun, mera sällan svartbrun hinnkant; kantblrnas tunga 10—17 mm l.; lukt svag eller ingen. ☉☉(☉☉) 7—9. Odl. mark, trädesåkrar o. dyl., Sk.—Lpl., Öl., Gtl., allm. — Mycket variabel till bladflikarnas längd (5—25 mm). — f. *perennis* n.: flerårig; havsstränder, fjälltrakter; hit hör f. *salina* Wallr., med tjockare, m. e. m. köttiga bladflikar.

Subsp. **marítima** L. Stjälkar ofta flera, låga, grova, utspärr. greniga; bl. med korta, tjocka och köttiga, trubbiga flikar; korgar kortskaftade; kantblrnas tunga kort och bred. Havsstränder; övergångar till huvudarten finnas.

2. **M. chamomilla** L. **Sötblomster, Kamomill.** Lik föreg., men spensligare och av sötaktig kryddluk; bladflikar färre; holkfjäll med vitaktig hinnkant; kantblrnas tunga kort, snart nedböjd. ☉ 6—9. Odl. ställ., Sk.—Lpl., Öl., Gtl., allm.

3. **M. suavéolens** (Pursh) Buchen. (M. discoídea DC.). **Gatkamomill.** Oftast lågväxt (1 dm), rikt grenig, starkt kryddluk; korgar små, kortskaft.; holkfjäll brett vitkantade. ☉ 7—9. Tomter, gator, vägkanter, Sk.—s. Lpl., Öl., Gtl., i vissa trakter ymnig. (N. Amer.)

22. *Chrysanthemum* L.

a. Mittblrnas frukter utan krage i toppen.

b. Kantbl. med gul tunga; deras frukter med

2 hinnkanter; ☉ 1. **ségetum**

bb. D:o vit, lång, fr. platta utan hinnkant; 2. **leucánthemum**

aa. Alla frukter med låg, tandad krage; kantblrnas tunga vit.

b. Tungan föga längre än sin bredd 3. **parthénium**

bb. D:o lång och smal 4. **corymbósum**

1. **C. ségetum** L. **Gullkrage.** 320, 3. Kal, blågrön, 2—4 dm h.; bl. halvomfatt., smalt omv.-äggr., parflik. åtm. mot spetsen;

korgar ensamma. ☉ 7, 8. Akr., trädor, Sk. täml. allm., norrut till Vb. sälls. ell. tillfällig; Gtl. d:o.

2. **C. leucánthemum** L. **Prästkrage**. Stj. 3—4 dm h., oftast enkel; nedre blad spadlika, skaftade, de övre avl. ell. tungl., grunt parflik. ell. grovsåg.; korg ensam. 2 7 (spars. 8—9). Torr ängsm., trädor, Sk.—Lpl., Öl., Gtl., allm. — f. *flosculósum* Aspegr., utan kantbl.

3. **C. parthénium** (L.) Bernh. (*Matricaria* p. L.; *Pyréthrum* p. Sm.). **Bertram, Mattram**. 320, 5. 3—5 dm h., yvig t grenig, gulgrön; korgar talrika i kvast, 1,5 cm breda; starkt kryddlukande. 2 7—9. Planteras mest som kantväxt; förvildad, trädg., kyrkogård. m. m.

4. **C. corymbósum** L. 320, 4. Omkr. 0,5 m h., oftast med flera stora korgar i kvast; till bl. lik *Tanacetum* vulg., till korgarna *Chrys. leuc.* 2. Ängsbackar, t. ex. Värmdö, i senare tid förvildad.

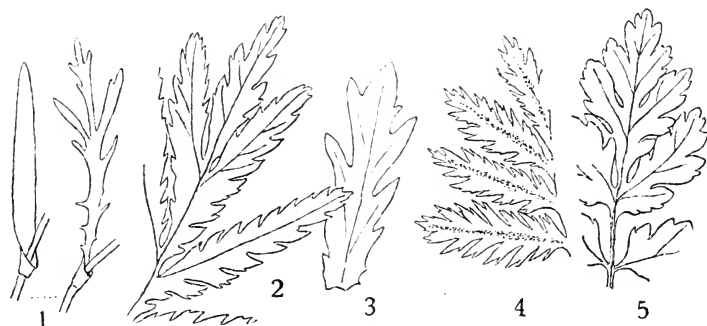

Fig. 320. 1 *Cotula*, 2 *Tanacetum*, 3 *Chrysanth. segetum*, 4 *C. corymbosum*, 5 *C. parthenium*.

23. **Balsamíta** Desf.

B. vulgáris Willd. (*Tanac. bals.* L.; *Chrysanth. majus* Aschers.). **Luktsalvia**. 0,5—1 m h.; bl. grågröna, hela, ellipt. ell. äggr., tät o. fint nagg.; korgar 5 mm br., blekgula, i tät kvast; starkt kryddlukande. 2. Planter., ofta förvildad å kyrkogårdar m. m.

24. **Tanacétum** L.

T. vulgáre L. **Renfana**. 320, 2. Stj. meterhög, styv, seg, rikbladig, starkt kryddluk.; korgar talrika, 1 cm breda, höggula, platta, i tät, platt kvast. 2 7—9. Torra renar, vägkanter, stenrös, Sk.—s. Lpl., Öl., Gtl., mindre allm.

25. *Cótula* L.

C. coronopifólia L. 307, 3, 320, 1. Mjuk, ofta nedligg., från basen delad i flera stjälkar, 1—2 dm l.; korgar ensamma i grenspets., platta, blekgula, 1 em br. ☉ 7—9. Våta ställen, sälls., ngn gng vid hamnar. (Från Sydafrika.)

26. *Artemisia* L.

- a. Korgens ytt. blr ♀ med smalt rörform., 3-tandad kr.
- b. Blomfästet hårigt.
- c. Bladflikar lansettl., tilltryckt gråvitt silkes-
håriga; 321, 4, 1. **absinthium**
- cc. Bladflikar trådsmala, gröna, vanl. kala; 321, 5, 2. **rupestris**
- bb. Blomfästet kalt.
- c. Korgar skaftade, runda.
- d. Bls småflikar trådsmala, 321, 1, 2, 4. **campéstris**
- dd. D:o lansettlika, 321, 3, 3. **laciniata**
- cc. Korgar äggformiga.
- d. Korgar oskaft., omkr. 4 mm br.; bl. under
grålundna; 308, 2, 5. **vulgáris**
- dd. Korgar skaft., 8 mm br.; överallt vit-
luden 6. **stelleriána**
- aa. Alla korgens blr lika, tvåkönade; överallt grå-
luden; 321, 6, 7. **marítima**

1. **A. absinthium** L. **Malört.** 0,5—1 m h.; korgar talrika, lutande, 3—5 mm br., i ensid. klase; kr. ljusgula; starkt kryddlukt. 2 8, 9. Torr mark, tomter, gator, Sk.—Dlr. o. Nrl., Öl., Gtl., mindre allm.

2. **A. rupestris** L. **Stenbynke.** Stj. 1—3 dm h., nedtill vedhård, uppstig.; korgar fåtaliga, lutande, 5—8 mm breda, i smal ensidig klase; kr. mörkgula. 2 7—9. Kalktrakter, torr mark, Öl., Gtl., ej sälls.

3. **A. laciniata** W. **Alvarmalört.** Stj. upprät, 3—7 dm h., oftast enkel; bl. gröna, 2—3-dubb. parbladigt delade, småflik. 5 mm l.; korgar många i smal, sammansatt klase, klotrunda, ungef. 4 mm breda; kr. gula. 2 7, 8. Torra st., Öls alvar, sälls.

4. **A. campéstris** L. **Fältbynke.** Stj:r spensl., hårda, styva, uppstig., 3—7 dm l., oftast brunröda; korgar talrika, fåblommiga, rundat äggform., 2 mm br., i sammansatt klase; kr. brun- ell. rödgula. 2 7—9. Torra backar, klippor, murar, Sk.—s. Nrl. o. Dls.,

mindre allm. — f. *sericea* Fr., bl. o. holkar silkes hår., gråakt.; var. *bóttnica* (Lundstr., som art) Hartm., korgar 3—4 mm br. i täta klasar, bl. o. holkar silkes hår.; Vb. sälls.

5. **A. vulgaris** L. **Gråbo.** Stj. 1 m eller högre, upprät, oftast brunröd, småhårig ell. luddig; bl. ovan gröna, under gråluddiga, parblad. del. med parflikarna fåflik.; småflik. lansettl.; korgar små, talrika i täta ax; holkfjäll luddiga; kr. brunröda ell. brungula; örtenslukt svag. 4 7—9. Torra st. vägkanter, tomter, Sk.—Lpl., Öl., Gtl., allm. — f. *coarctata* (Forselles, som art), bladflik. jämnbr., under vitluddiga, blomspira tätare, smalare; havsstr. täml. sälls.

6. **A. stelleriana** Bess. Störväxt, grov; bladflik. nära 1 cm br., rundtrubb., kr. gula. Förevild., v. Sk., vid havet, sälls. (Östas., Nordamer.)

7. **A. maritima** L. **Strandmalört.** 2—5 dm h., uppstig., matt vitluddig till och med holken; bl. 2—3 cm l., dubb. parblad. delade med smalt jämnbr. flikar; korgar små, äggform., fåblomm., i smala ax med oftast lutande spets; kr. rödgula; ört starkt kryddlukande. 4 8, 9. Havsstr., Boh.—Kalmar, Öl., Gtl. — Förekommer dels låg, örtartad; dels högväxt, nedtill vedhård, yvigt grenig, slutl. glesare luddig, med större bl., stor vippa, lutande korgar, var. *salina* Willd. (suffruticosa Hartm.). — var. *gallica* Willd., ax o. korgar uppräta.

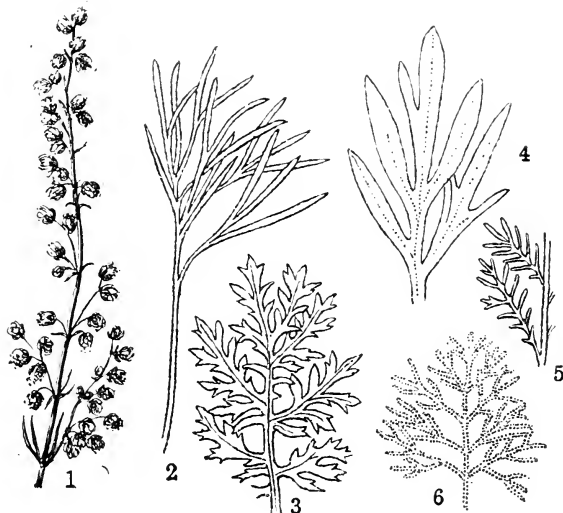

Fig. 321. *Artemisia*
1 och 2 *campestris*,
3 *laciniata*,
4 *absinthium*,
5 *rupestris*,
6 *maritima*.

27. **Tussilágo** L.

T. fárfara L. **Hästhov.** Stj. vid blomn. (våren) 5—15 cm h., med fjällika, lansettl., rödakt. bl.; korg ensam, efter blomn. lutande; bl. (sommaren) rundat hjärtl., grunt flik., under gråludd.; hårpensel vit, mjuk; mittblr ofruktsamma. 2 4, 5. Fukt. skogskanter, leriga åkerkanter, diken, Sk.—Lpl., Öl., Gtl., i de flesta trakter allm.

28. **Petasites** Hill.

- a. Örtbl. halvcirkelform. njurlika; ♂-korgar utan tungformiga kantblr.
- b. Kr. blekröda, holkfjäll brunröda; 45, 3, 1. **ovátus**
- bb. Kr. vita, holkfjäll gröna 2. **albus**
- aa. Örtbl. triangelform. med hjärtl. bas; ♂-korgar med korta tungform. kantblr.
- b. Kr. vita ell. rödletta; örtblad flikiga 3. **frigidus**
- bb. Kr. gulvita; örtblad hela, småtandade 4. **spúrius**

1. **P. ovátus** Hill (*P. officinális* Moench; *Tussilágo petasites* L.). **Skråp, Pestrot.** Stj. under blomn. (våren) 2—4 dm h., tjock, pipig, glest luddig, med rödbruna, lansettl., 3—5 cm l. fjäll; örtbl. (sommaren) långskaft., tyd. spetsade, olikform. tandade, under gråludd., slutl. 0,5—0,7 m br.; ♂-korgar talrika i tät klase (♀-korgar smärre i glesare klase; ♀-växten ytterst sällan sedd i Sv.). 2 4, 5. Fukt., skugg. st., bäckstränder, mest vid gårdar (♂), Sk.—Uppl., täml. sälls.

2. **P. albus** Gärtn. (*Tussilago alba* L.). **Vitskråp.** Lik föreg., men lägre; stj:s fjäll gröna; örtbl. utan spets, under vitluddiga; ♂-korgar i kort rundad klase, ♀-korgar i gles kvast. 2 4, 5. Skugg. st. vid vatten, Sk., sälls.

3. **P. frigidus** Fr. (*Tuss. f. a* L.). **Fjällskråp.** Omkr. 3 dm h.; stj:s fjäll rödbruna med bred, omfatt. bas och ofta ett litet anlag till skiva; örtbl. under tjockt vitfiltiga, flikar triangulära; korgar få i gles kvast; holkfj. röda. 2 6, 7. Kärr i fjälltr., Lpl.—Hls. o. Dlr., täml. sälls.

4. **P. spúrius** Rehb. (*Tuss. s. a* Retz.). **Spjutskråp.** Lik näst-föreg.; stj:s fjäll gröna ell. brunakt.; örtbl:s basflikar kluvna; holkfj. brungula. 2 4, 5. Sand. stränd., Sk., Öl., m. sälls.

29. *Arnica* L.

- a. Korg 6—7 em br., kr. orangegula; stj. o. holk med
täta bruna körtelhår 1. *montána*
aa. Korg 3 em br., kr. ljusgula; stj. o. holk vitludna 2. *alpína*

1. **A. montána** L. **Slättergubbe, Hästfibla.** 3—5 dm h.;
bl. nedtill i rosett, ellipt. ell. omv. äggr., omkr. 1 dm l., småhåriga;
övre blad få, 2—3 em l.; korg en, oftast med 2 sidokorgar. **4** 6, 7.
Fukt. lund- o. slätterängar, Sk.—Dlr. o. Hls., mindre allm., i många
trakter ej funnen, i andra ymnig.

2. **A. alpína** Olin (A. mont. β a. L.). **Fjällfibla.** 1—2 dm h.;
bl. motsatta, lansettl., långspets., omkr. 5 em l., glest vitludna; korg
oftast ensam. **4** 7, 8. Äng. i högre fjälltr., L. o. T. lpmk, sälls.

30. *Senecio* L.

- a. Holkfjäll lika, i enkel krets.
b. Klibbhårig; alla bl. smalt avlångt lansettl. 1. *palústris*
bb. Flockullig; nedre bl. ellipt. till omv. äggr.,
de övre avlånga 2. *integrifolius*
aa. Holk med små spridda ytterfjäll, **307**, 4, **309**, 1,
322, 6.
b. Bl. parflikiga, **322**, 3—5, **323**.
c. Kantblr med kort, bakåtrullad tunga eller
inga; holk cylindr. ell. kägelformig.
d. Örten klibbigt körtelhårig; **322**, 6, 5. *viscósus*
dd. Ej klibbiga, men småhåriga eller kala.
e. Holkfjäll 5 mm l., ytterholkfj. m.
korta, talrika, svartspetsade; **307**, 4, 3. *vulgáris*
ee. Holkfj. 6—7 mm l., näst. syllika;
ytterholkfj. m. korta o. få; **322**, 5, 4. *silváticus*
cc. Kantblrnas tunga lång, platt, utstående;
holk klockformig.
d. Holk smalt klockformig; **310**, 3; **322**, 3, 6. *vernális*
dd. Holk vidgat klockformig.
e. Alla frukter kala; **322**, 4, 9. *aquáticus*
ee. Åtm. en del fr. finhåriga.
f. Kantblrnas fr. kala, mittblrnas
finhår.; **309**, 1, **323**. 8. *jacobéa*
ff. Alla frukter finhår.; **323**, 2, 7. *erucifolius*
bb. Bl. hela, lansettlika, sågade.
c. Kantblr talrika (över 10); yttre holkfjäll
likaså **322**, 1, 10. *paludósus*
cc. Kantblr få (5—8); yhkfj. omkr. 5 **322**, 2 11. *fluviátilis*

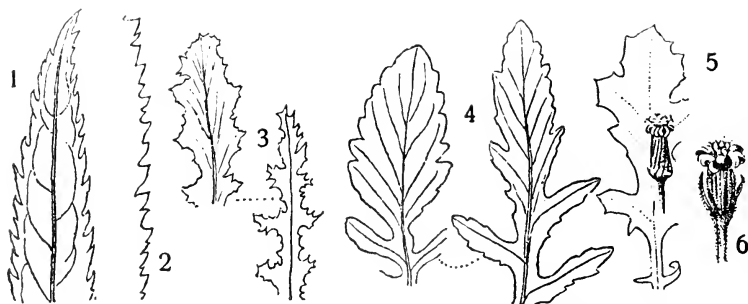

Fig. 322. *Senecio* 1 *paludosus*, 2 *fluviatilis*. 3 *vernalis*, 4 *aquaticus*, 5 *silvaticus*, 6 *viscosus*.

1. **S. palustris** DC. (*Othonna* och *Cineraria* p. L.). **Nocka**. Stj. 3—7 dm h., tjock, pipig; bl. 5—8 cm l., de nedre glest såg. eller något flikiga; korgar talr. i kvast; holk ullhårig; kr. blekgula, tungor 5—7 mm l. ☉☉ 6—8. Kärr, torvmossar, Sk.—Sm., Vg., Öl., täml. sälls.

2. **S. integrifolius** Clairv. (*Othonna* i:a L.). **Fältnocka**. Stj. 2—3 dm h., spenslig; övre bl. 2 cm l., omfattande; korgar få (3—5); holkfj. näst. kala. 4 5, 6. Torra backar, Sk., täml. sälls.

3. **S. vulgaris** L. **Korsört**. 2—3 dm h., kal, saftig; blad grunt flik. med bred, omfatt. bas; korgar kortskaft., smalt cylindr., snart kugelform.; kantblr vanligen inga. ☉☉ 6—10. Odl. mark, Sk.—Vb. o. s. Lpl., Öl., Gtl., allm.

4. **S. silvaticus** L. **Bergkorsört**. Lik nästföreg., men småhårig och ofta 5—7 dm hög; bl. smalare, tunglika—lansettl., ännu grundare o. kortare flikade ell. buktat tandade o. tunnare; korgar långskaft., smalare cylindr.; kantblr fåtaliga. ☉ 7, 8. Skogsberg, svedjeland, Sk.—Dir. o. Ång., Öl., Gtl., mindre allm.

5. **S. viscosus** L. **Klibbkorsört**. 2—3 dm h., mer utspärr. grenig än de nästföreg.; bl. omv. äggr., parblad. del. i tätsitt. flikar; korgar långskaft., brett cylindr.; holkfjäll 7—8 mm l., ytterholkfj. hälften så långa; har alltid kantblr. ☉ 7—10. Torr mark, tomter, gator, bankar, skogsröjningar, Sk.—Ång., Öl., Gtl., mindre allm., flerest. ymnig.

6. **S. vernalis** W. K. **Vårkorsört**. 2—3 dm h., oftast enkel, glest flockullig; bl. grunt flik. och vasstand.; korgar få, små, i kvast; ytterholkfj. m. små, svartspets.; kantblrnas tunga 5—10 mm l. ☉☉ 5, 6. Odl. mark, åkrar, Sk. flerest. ymnig; Gtl. tillfällig.

7. **S. erucifolius** L. **Finbladsstånds.** 3—7 dm; mörkgrön; skild från nr 8 genom längre, näst jämbreda flikar o. småflikar av fast beskaff., med ofta tillbakavikna kanter; ytterholfkj. talrikare, långa, smala. 2 8, 9. Vägkanter, pilvallar, s. Sk., sälls.

8. **S. jacobæa** L. **Stånds.** 0.3—1 m h.; bl. mörkgröna, djupt parblad. delade, flikar från smal bas något vidgade mot spetsen med få, korta, utspärr. småflikar; korgar talr. i kvast; inre holfkj. lansettl. 4—5 mm l.; ytterholfkj. få o. små; kantblrnas tunga 7—12 mm l. 2 7—9. Backar, hård betesmark, vägkanter, barlast, Sk.—Ång., Öl., Gtl., mindre allm., h. o. d. ymnig. — f. *discoideus* L. utan kantblr.

9. **S. aquaticus** Huds. **Vattenstånds.** 3—5 dm h., ljusgrön, kal; bl. parblad. delade med äggr. ell. avlånga, mot spetsen avsmalnande, tandade flikar och stor, äggr. ändflik, de nedersta ofta hela, nagg. ell. grovtand.; inre holfkj. smalt äggr., spetsiga, brett hinnkant., 5—6 mm l.; ytterholfkj. mycket små; kantblrnas tunga 8—10 mm l. ⊙ ⊙ 7, 8. Fukt. äng., Sk.—Dls. o. Sthlm, Gtl., även lossningsplatser, sälls.

10. **S. paludosus** L. **Gullbo.** 1—2 m h.; stj. glesluddig; bl. talr., jämbnr. lansettlika (längden 5—6 gånger bredden), vassåg., under tunt flockulliga; korgar talr. i kvast, 3—4 cm br.; inre holfkj. smalt lansettl., täml. långspets. 2 6—8. Kärrstränder, Sk., sälls.

11. **S. fluviatilis** Wallr. (*S. saracenicus* L., delvis). Något lägre än föreg., kal; blad lansettl. (längd 3—4 gånger bredden) med korta, breda sågtänder; korgar 2—2,5 cm br., inre holfkj. jämbnr. lansettlika, kortspets. 2. Förvildad kring trädg., Sk., sälls.

Fig. 323. Senecio, upptill jacobæa, nedtill erucifolius.

31. *Caléndula* L.

C. officinális L. **Ringblomma.** Omkr. 2—4 dm h., ljusgrön; bl. hela, tunglika; korg. ensamma, kr. orange-, säll. blekgula, tungor 2 cm l. ⊙. Gammal trädgårdsväxt, stund. förvild. (Sydeur.)

32. **Echinops** L.

E. sphærocéphalus L. **Bolltistel.** Tistelartad, 0,7—1 m h.; stj. vitluddig; bl. dubb. parflik., fintorn., under vitludd.; blomst. 4—6 cm i diam.; kr. ljust blågrå. 27, 8. Förvild. vid gårdar, s. Sv. till Sthlmstrakten.

33. **Carlina** L.

a. Bl. grunt flik.; kanttornar grova, delvis lika l. som skivans bredd; sidonerver gäende snett mot kanten 1. **vulgáris**
 aa. Bladkant näst. hel; torn. fina, korta, blandade med borst: sidonerv. näst. parall. med mittnerven . . . 2. **longifólia**

1. **C. vulgáris** L. **Stjärn-, Spåtistel.** 305, 4. Låg tistel (0,5—) 1—4 dm h.; bl. tätsitt., rännform., utåtkrökta; korg oftast en ell. få, kortskaft.; yttre holkfj. svarta ell. gula, fliktorniga, de inre halmgula, glansiga, oväpnade, längre än blrna, vid torra utspärrade; kr. blekgula ell. rödgula. ☉☉ 6—8. Backar, vägkanter, hedar, Sk.—Gstr. o. Vrml., Öl., Gtl., täml. allm.

2. **C. longifólia** Rehb. Lik nr 1, 3—5 dm h.; bl. glesa, platta; korgar flera, långskaft. Som nr 1; kalktrakt. sälls., Sk. Öl., Gtl.

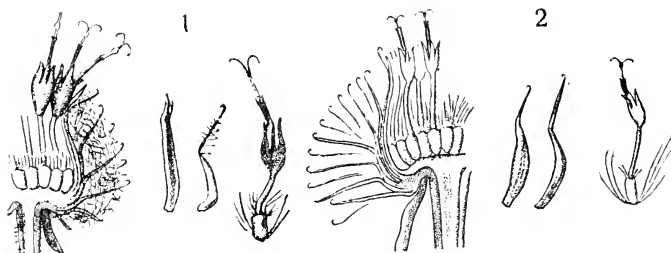
34. **Áretium** L.

Fig. 324. *Arctium* 1 *tomentosum*, 2 *lappa*, korg i längdsnitt, holkfjäll och enskild blomma med sina borstlika skärmfjäll.

- a. Korgsamling jämnhög, kvastlik.
 b. Holk näst. klotrund, 2—3 cm br.; inre holkfj. med kort, bred spets och kortare än blrna; kronbräm mörkrött, av kronrörets längd, 324, 1, 4. **tomentósum**
 bb. Holk nedtryckt klotrund, 3—4 cm br.; inre holkfj. med lång, smal spets och nående kronflikarna; bräm blekrött, kortare än röret, 324, 2, 1. **lappa**
 aa. Korgsamling förlängd, ax- eller klaselik.
 b. Holk 1,5—2,5 cm br.; holkfj:s utstående del 5—7 mm l.; kronbräm ljusrött; 305, 1, . . . 2. **minus**
 bb. Holk 3—4 cm br.; holkfj:s utstående del 10—12 mm l.; bräm mörkrött 3. **vulgáre**

1. **A. lappa** L. (*Lappa major* Gærtn., officinális All. delvis). **Storkardborre.** 1—1.5 m h., m. grov: holkfj. blekgröna, de yttres utböjda del platt, 10—12 mm l.; borsthåren kring blrna nående till kronbrämet. ☉☉ 7—9. Tomter, vägkanter. Sk.—Dlr., Öl., Gtl., mindre allm. — f. *purpurascens* Murb., holkfj. mörkröda.

2. **A. minus** Bernh. (*Lappa minor* DC. m. fl.). **Småkardborre.** 0,5—1 m h., ljusgrön; holk klot- ell. äggform.; kronbräm cylindr., av rörets längd; holkfj. syllika, näst. nående kronflikarna: borsthåren som hos nr 1. Som nr 1, Sk.—s. Lpl., Öl., Gtl., allm.

3. **A. vulgäre** Evans (*Lappa vulgaris* Hill, *A. nemorosum* Körnicke, *A. intermedium* Lge). **Lundkardborre.** 1—2 m h., täml. spenslig, oftast mörkgrön; stj. ofta rödbrun; blomställn:r slutl. långt bägböjda: holk slutl. äggform., kal ell. glesullig; inre holkfj. mörkröda, plattade, ej kortare än blrna. ☉☉ 7—9. Lund., snår, skugg. tomter. Sk.—Uppl., Öl., Gtl., täml. sälls.

4. **A. tomentosum** Mill. **Ullkardborre.** 1 m h.; holk oftast gråullig, klotrund; holkfj:s utböjda del 7 mm l., spindelvävshårig; de inre mörkröda, plattade; borsthår m. korta. Som nr 1, Sk.—Dlr. o. Ång., Öl., Gtl., i de flesta trakter ymnig. — f. *calva* Fisch., holk utan ludd, mörkgrön ell. mörkröd.

Alla arterna hybridisera inbördes.

35. *Saussúrea* DC.

S. alpína (L.) DC. **Fjällskära.** Styvt uppr., enkel, 2—4 dm h.; stj. glest flockhårig; bl. smalt lansettl., under mjukt luddhåriga; korgar få, tätt gytttrade; holkfj. vanl. gråviol., mjukhår.; kr. ljus blåviol., starkt vaniljdoftande. 2 7, 8. Ängar i fjälltr., Dlr. o. Hls. —Lpl., täml. allm.

36. *Carduus* L.

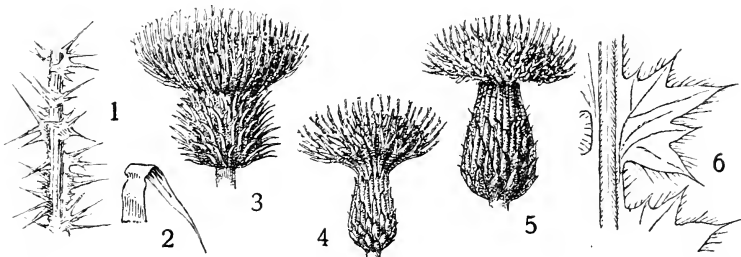

Fig. 325. 1 *Carduus acanthoides* (stjälk), 2 *Card. nutans* (holkfjäll), 3 *Card. crispus*, 4 *Cirsium palustre*, 5 *Cirs. arvense*, 6 *Cirs. acaule* (bladdikar).

a. Stj. och korgskaft med långsgående, torniga kanter ell. ribbor (nedlöpande bl.), 325, 1; korgar medelstora ell. små, ej lutande.

b. Holk klot- eller äggformig, 325, 3.

c. Bl. mjuka, under glest gråludd.,
ovan mörkgröna: tornar knappt
stickande 4. **crispus**

cc. Bl. styva, ljusgröna, med stickande
tornar, 325, 1, 3. **acanthoides**

bb. Holk cylindrisk, 326, 1. **tenuiflorus**

Fig. 326.
Carduus
tenuiflorus.

aa. Korg ensam, lutande, halvklotform., 4—7
cm br., på vitull. skaft utan tornar;

325, 2, 2. **nutans**

1. **C. tenuiflorus** Curt. 1 m h., långtornig; bl. under glesludd.; korgar talrika, gytt.; holk knappt 1 cm br. 7, 9. Barlast, sälls. (Sydv. Eur.)

2. **C. nutans** L. **Nicktistel.** 0,5—0,7 m h.; bl. djupt parflik. med långa, glesa tornar, under gröna o. glesulliga; holk vid men grund; holkfj. snart bakåtvikna. ☉☉ 7, 8. Torr, grusig mark, barlast, Sk.—Nrl., Öl., Gtl., blott i sydl. landskap någorl. allm.

3. **C. acanthoides** L. **Piggtistel.** 0,5—1 m h., tätt långtornig, stickande; korgar 3(—4) cm br.; kr. purpurr. ☉☉ 7—9. Torra, grus. ställen, sydl. Sv., Öl., Gtl., täml. sälls.; även barlast.

4. **C. crispus** L. **Krustistel.** 1—1,5 m h., långgrenig; blad parflik., mjuka, ej stick.; korgar talrika, 2 cm breda; kr. purpurröda. ☉☉ 7—9. Odl. st., hela landet, täml. allm.

37. **Cirsium** Hill.

a. Stjälk tornig av de nedlöpande bladen.

b. Holk 5 cm br. av långtorniga, utspärr. fjäll 1. **lanceolatum**

bb. Holk 1 cm br. av korta, tilltryckta fjäll,

325, 4, 2. **palustre**

aa. Stjälk icke tornig.

b. Kronor purpurröda ell. violetta.

c. Bl. med bred, något omfatt. bas, omärkligt eller icke torniga.

d. Blad under vitaktigt filtludna; korg
3—5 cm br. 3. **heterophyllum**

dd. Blad under gröna, glest luddiga; korg
2 cm br.

e. Rötter trådlika 4. **riyuläre**

ee. D:o spolform. förtjockade . . . 5. **bulbösium**

- cc. Bl. med avsmaln. bas, djupt parflik.,
med stickande tornar.
d. Stj. kort, ett par cm h. (säll. 1—3
dm); korg vanl. ensam. 3 cm br.;
325. 6. 6. **acaule**
dd. Stj. omkr. 1 m; korgar många, holk
1 cm bred. **325.** 5, 8. **arvense**
bb. Kronor gulvita 7. **oleraceum**

1. **C. lanceolatum** Scop. (*Carduus* l:s L.). **Vägtistel.** Oftast 0,5—0,7 m h., grågrön, styv, grenig; bl. äggr., djupt parflik., flik. oftast kluvna med en lång, gul torn i varje udd, ovan tätt borstklädda, under glest flockhåriga; kr. ljusst violetteröda. ☉☉ 7—9. Vägkanter, torra betesmark., Sk.—Jtl. o. Vb., Öl., Gtl., allm. — f. *silvaticum* Tausch: dubbelt högre, spenslig, svagare tornig, skugg. ställen, lundar etc.

2. **C. palustre** Scop. (*Carduus* pris L.). **Kärrtistel.** Stj. 1—2 m h., spensl., föga grenig, mörkgrön, rödstrimmig; bl. smalt lansettl., djupt parflik., tätt torniga, ovan gleshåriga; kr. purpurr. ☉☉ 7, 8. Våtängar, kärr, Sk.—Lpl., Öl., Gtl., allm.

3. **C. heterophyllum** Hill (*Carduus* h:us L.). **Brudborste.** Stj. 0,5—1 m h., fägren. ell. enkel, upptill vitullig; bl. brett lansettl., stjälfkompatt., hela ell. parflik.; korg vanl. ensam; kr. purpurr. 2 7, 8. Lundäng., ngt fukt. mark, Sk.—Lpl., Öl., mindre allm.

∞ *C. heterophyllum* × *oleraceum*, × *palustre*, m. fl.

4. **C. rivuläre** Link (*Carduus* ris Jacq.). **Bäcktistel.** Lik nästföreg., men bl. under gröna, smalt parflik. och korgar mindre, oftast 2—3, tätsittande. 2 7, 8. Fukt. äng., Sk., Sdml., sälls.

5. **C. bulbosum** DC. (*Card.* b:us Lam.; *Cirs.* tuberosum All.). Lik nästföreg., men korgar långskaft., åtskilda. Äng., v. Sk., m. sälls.

6. **C. acaule** Scop. (*Carduus* a:is L.). **Jordtistel.** Bl. i rosett, smalt lans., parflik., i kanten tätt taggiga och borstiga; kr. purpurr. 2 7, 8. Ängsback., sydl. Sv., Öl., Gtl., täml. allm., till Uppl. sälls. — f. *caulescens* Roth, stj. till 3 dm h., mångbladig.

∞ *C. acaule* × *arvense*, × *heterophyllum*, × *olerac.* × *palustre*, sälls.

7. **C. oleraceum** Scop. (*Cnicus* o:us L.). **Kåltistel.** 0,7—1,5 m h.; bl. stora, tunna, gröna, kala, delvis parflik., i kanten fintorniga; korgar inom breda, kupiga, vitgröna svepeblad; korg 3—4 cm

br. 2 6—9. Fukt. äng., bäckdalar, Sk., s. Hall., täml. allm.; Bl., Sm., Öl., Vg., m. sälls.

∩ *C. oleraceum* × *palustre*, m. sälls.

8. **C. arvense** Scop. (*Serrátula arvensis* L.). **Åkertistel.** Bl. lans., kala, glansiga, parflik., glest fintorniga; korg. talr. i kvast; kr. blekvioletta. 2 7—9. Odl. st., mest åkr., Sk.—s. Lpl., Öl., Gtl. allm.

∩ *C. arvense* × *oleraceum*, m. sälls.

38. *Silybum* Adans.

S. mariánum Gærtn. (*Carduus marianus* L.). **Mariatistel.** Stj. omkr. 1 m h., icke tornig; bl. stora, parflik., torniga, brokiga av vitt o. grönt; kr. rödviol. Planter., ngn gng förvildad. (Sydeur.)

39. *Onopórdon* L.

O. acánthium L. **Ulltistel, Tistelborre.** 305, 2. 1—2 m h., grov, styv, m. e. m. gråvitt luddig; grenar med breda torniga lister av nedlöp. blad; bl. 2—3 dm l. ellipt., buktigt flik., glestorniga; korg. ensamma, 5 cm br.; holk vid o. grund; kr. ljus purpurröda. 2 7, 8. Torr mark vid gårdar o. städer, Sk.—s. Nrl., Öl., Gtl., sälls.

40. *Serrátula* (L.) Cass.

S. tinctória L. **Ängsskära.** 305, 5. Kal, spenslig, ogrenad ört, 0,5—0,7 m h., bl. djupt parflik. med stor lansettl. ändflik, fint torntandade; korg. små i kvast; kr. purpurröda. 2 7, 8. Ekbackar, ängar, Sk.—Dlr., Öl., Gtl., mindre allm. — Var. med grön holk och vita kronor.

41. *Centaurea* L.

a. Holkfjäll ej tornuddiga.

b. Holkfjällens fransade spets bildar ej ett tydligt avsatt bihang; korg utan örtbladsligt skärmbld.

c. Bl. hela; holkfj:s fransar korta (1 mm), tandlika; könlösa kantbl. blå.

d. Bl. flockigt gråluddiga, 0,5 cm br.; holk knappt 1 cm br.; 306, 1, 1. **cýanus**

dd. Bl. gröna, till 3 cm br.; holk 2 cm br. 2. **montána**

cc. Bl. djupt parflik.; fransar långa, borstlika;

kr. violetteröda 306, 2, 3. **scabiósa**

bb. Holkfj:s bihang tydligt avsatt; kr. violetteröda.

- c. Mell. holkfjällens bih. rundat, glansigt brunt, helt ell. slutl. bristande, fintandat; fr. utan pensel, **306, 3, 327, 1**, 4. *jacea*
- cc. D:o kamlikt finfransat; fr. med kort pensel.
- d. D:o lansettl., brunt; kamstrål. brungula, till längden lika med bihangets bredd; **327, 2**, 5. *macroptilon*
- dd. D:o svart; kamstrålar svarta, m. längre än bihangets bredd.
- e. Bih. utdraget i en fin spets med några glesare och kortare strålar, **327, 3**; könlösa kantblr stora (som hos de föreg.) 6. *phrygia*
- ce. Bih:s alla strålar på samma avstånd o. småningom avtag. i längd, **327, 4**; korg vanl. utan (stora) könlösa kantblr 7. *nigra*
- aa. Holkfjäll med tornar.
- b. Stj. kantad av de nedlöp. bladen; holk spindelvävs-hårig; kr. gula.
- c. Mell. holkfj. med 10—15 mm l. ljusgul torn och vid dess bas 2—4 småtornar; nedre bl. parflik. de mell. o. övre hela, helbrädd. *solstitiälis*
- cc. Holkfj:storn 10 mm l. med sidotornar upp t ll mitten; mell. bl. buktflikiga *meliténsis*
- bb. Bl. ej nedlöp., stj. okantad; holk näst. kal; kr. ljus-röda.
- c. Holkfj:storn 2—4 mm l. med 2—5 par korta sidoborst; holk 1 cm l.; bladflik. helbrädd. *diffusa*
- cc. D:o kraftig, 12—25 mm l. med sidotornar blott vid basen; holk 2 cm l.; bladflik. tandade . . . *calcitrapa*

1. *C. cyanus* L. **Blåklint.** ☉☉ 7—9. Sädesåkr. allm., trädor o. dyl. mer sällan, Sk.—Jtl. o. Vb. — Kantblr säll. vita ell. skära.
2. *C. montána* L. **Bergklint.** Stj. grov, kantad av nedlöp. bl. 2 6—8. Prydnadsväxt, ngn gng förvildad. (Mell. Eur.)

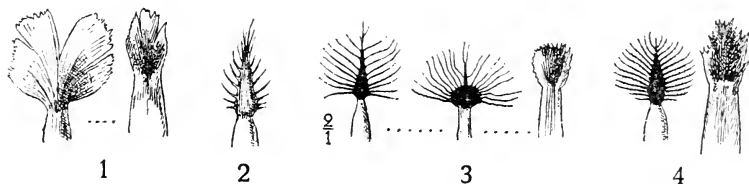

Fig. 327. *Centaurea* 1 *jacea*. 2 *macroptilon*. 3 *phrygia*, 4 *nigra* (mell. o. översta holkfjällens bihang).

3. **C. scabiōsa** L. **Väddklint.** Omkr. 7 dm h., styv, seg, mörkgrön; holk klotrund, 2—3 em br. 2 7—9. Back., väggkant., Sk.—s. Nrl., Öl., Gtl., mindre allm. — Kr. säll. vita ell. skära.

4. **C. jacéa.** **Rödklint.** 1—7 dm h., varier. till storlek, förgrening (stund. enkel, enkorgig, f. *hūmilis* Schr.) o. bladbredd; stjälkbl. oftast lans., hela ell. svagt flikiga; nedersta holkfj:s bihang ofta syllikt, parflikigt, luddigt; mell. o. översta d:o oftast ljusst rödbruna, säll. svartbruna (f. *fuscēscens* Lge), mera sällan silvervita (f. *argyrolépis* Lge). 2 7, 8. Torräng., back., renar, Sk.—Nrl. o. Vb., Öl., Gtl., allm. — Kr. säll. vita.

⊃ *C. jacéa* × *nigra* (*C. decépiens* Thuill., ätm. delvis), bland stamarterna.

5. **C. macróptilon** Borb. Lik nr 4 till gestalt o. storl. 2 7, 8. Back., renar, även gräsplaner, Sk., Gtl., sälls. (Sydö. Eur.)

6. **C. phrygia** L. (*C. austríaca* Willd.). Lik nr 4 till gestalt o. storl. 2 7, 8. Ängsmark, tillfällig. (Finl., mell. o. ö. Eur.)

7. **C. nigra** L. **Svartklint.** Som nr 6. Äng., Boh. sälls.; parker, hamnar flerest., tillfällig. (Södra N.; Eur.)

C. solstitiális L., mell. o. s. Eur., ⊙⊙. **C. melitēnsis** L., s. Eur., ⊙, **C. diffusa** Lam., s.-ö. Eur., ⊙⊙, **C. calcitrapa** L., mell. o. s. Eur., ⊙⊙, barlast o. andra torra ställ., tillfälliga, stund. inkomna med spannmål. Därjämte flera andra *C.*-arter på senare tider (Biebersteinii, oxylépis, rhenāna m. fl.).

42. **Cichórium** L.

C. intybus L. **Vägvårda.** 314, 4. Stj. 0,5—1 m h., styv, seg, med näst. omärkliga tornar, utspärr. grenig; bl. halvomfatt., lansettl., 1—2 dm l., parflikiga; korgar oskaft., 4—5 em br.; holkfjäll fransade av körtelhår; kr. ljusblå. 2 7, 8. Torra väggkanter, trädor, s. o. mell. Sv., mest Sk., Öl., Gtl., täml. sälls.

43. **Lápsana** L.

L. commúnis L. **Harkål.** 314, 3, 5. 0,5(—1,5) m h.; bl. äggr., grunt buktflikiga, de nedre parflik. vid sin bas; korgar långskaftade i kvast. ⊙⊙ 7—9. Tomter, trädgårdsland, Sk.—Nrl., Öl., Gtl., allm.

44. **Arnóseris** Gaertn.

A. mínima Schw. et K. (*Hyóseris* m. L.). **Klubbfibla.** 329, 1. Stänglar flera, 1—3 dm höga, nedtill spensliga, röda, upptill tjockare; bl. i rosett, tunglika—omv. äggr., tandade; korg på utdraget klubblikt, pipigt skaft. ⊙ 6, 7. Åkrar i sydligaste landsk., Öl., sälls.

45. *Hypochoeris* L.

a. Fruktpensel av dunlika strålar; stängel styvhårig;

313, 2, 3, 1. *maculata*

aa. Fruktpensel av hår (ytterst) och dun (innerst);
stängel kal.

b. Bl. strävåriga; alla frukter med spröt 2. *radicata*

bb. Bl. kala; kantblrnas fr. utan spröt 3. *glabra*

1. *H. maculata* L. **Slätterfibla**. Stängel grov, 3—7 dm h., enkel; bl. i rosett, platt utbredda, avlänga—omv. äggr., 1 dm l., ofta rödbrunt fläckiga; korg vanl. ensam, omkr. 5 cm br.; holkfj. gråsvarta, de yttre håriga, de inre med gulaktigt luddig kant; alla frukter med 1 cm l. spröt. **2** 7, 8. Äng., hagar, Sk.—s. Lpl., Öl., Gtl., allm. — f. *pinnatifida* Uechtr.: blad smärre, grunt och ojämnt parflikiga. Gtl.

2. *H. radicata* L. **Rotfibla**. Stäng. 2—5 dm h., få- o. långgrenig; rosettbl. smalt tunglika, parflik. med stor ändflik; korgskaft med fjäll, ej förtjockade uppåt; korg 3 cm br.; yttre holkfjäll längs mitten styvhåriga; kr. mörkgula, de yttre med blågrå utsida. **2** 7. Torra äng., vägkanter, s. landsk., Öl., Gtl., sälls.

3. *H. glabra* L. **Åkerfibla**. 1—3 dm; rosettblad parflik. ell. buktade, smärre än föreg:s; korgskaft tydl. tjocknande uppåt, glesfjälliga; korg 1 cm br.; holk kal, cylindrisk, 1 cm l.; inre holkfjäll av blrnas längd. ☉ 6—8. Torr mark, åkrar, s. landsk., Öl., täml. sälls.

46. *Leontodon* L.

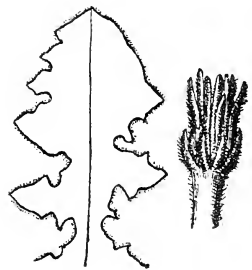
a. Alla frukter med pensel.

b. Fr. med enkel d unpensel; **313**, 5, 6, 2. *autumnalis*

bb. Fr. med hår utanför d unpenseln; **328**, 1. *hispidus*

aa. Yttersta fr. utan pensel, krönta av en hinnkant . 3. *hirtus*

1. *L. hispidus* L. **Sommarfibla**. Stäng. 1—3 dm h., enkel; rosettbl. grunt ell. buktigt flik., sammetsludna av fina gaffelhår; korg ensam, holk mjukhårig, kr. mörkgula; korgskaft uppåt knappt vidgat, utan fjällika bl. **2** 6—8. Torrång., Sk.—Uppl. o. Vrml., Öl., Gtl., mindre allm. — var. *hastilis* (L.), hela örten kal.

2. *L. autumnalis* L. **Höstfibla**. Stäng. 1—3 dm h., vanl. ngt grenig; rosettbl. kala, Fig. 328. *Leontodon hispidus*.

parflik, ell. grovt bukttand.; korgskaft fjälliga, uppåt tjocknande; holkfj. vanl. småhåriga; kr. klargula. 2 7—9. Vägkant., torr ängs- o. hagmark, Sk.—Lpl., Öl., Gtl., allm. — var. *coronopifolius* Lge, bladflik. trådsmla. stund. delade; havsstränd. — var. *aspérior* Wg, former med långhårig holk (än svart-, än gulhårig), vaul. högväxta; fjälltrakt.; f. *Taravaci* (L.), låg, vanl. enkorgig, holk svartluden; fjälltr. Hrj.—Lpl.

3. **L. nudicaulis** Banks (L. hirtus L., delvis; *Thrinicia* h:a DC).. St. 1—2 dm h.; rosettbl. smalt lans. ell. smalt tungl., grunt o. regelmäss. buktand. ell. näst. helbrädd., gleshår.; stäng. utan fjäll nedom korgen, kal; korg ensam, holkfj. svartkantade; tungor klargula, utvänd. grå. 2 6—8. Tillfällig, med gräsfrö ell. barlast.

47. Scorzonéra L.

S. humilis L. **Kornfåbla.** 313, 4. Stj. 2—4 dm h., oftast enkel: bladskaft, leder o. holkbas vitflockiga; rosettbl. långskaft., lansettl., båg- ell. parallellnerv.; stjälkbl. jämnbr.; korg 4—6 cm br.; kr. blekgula. 2 6, 7. Frodiga, helst ngt fukt. ängar, Sk.—Dlr. o. Gstr., Öl., Gtl., i s. landsk. ofta ymnig.

S. hispánica L. **Svartrot.** 1 m h. ell. mer: lik *S. hum.*, men flera stjälkbl. breda, skaftade. ⊙⊙. Stund. odl. för den ätliga roten.

48. Tragopógon L.

a. Kronor gula; korgskaft näst. jämntjocka . . . 1. **praténsis**
aa. Kronor purpurröda.

b. Korgskaft upptill tjockare; bl. jämnbrett lansettl. 2. **porrifolius**

bb. Korgskaft jämntjocka; bl. jämnbreda . . . 3. **crocifolius**

1. **T. praténsis** L. **Ängshaverrot.** 314, 1. 5—7 dm, kal o. glatt, med uppräta grenar; stjälkbl. från bred, halvombfatt. bas jämnbr., långspets., rännform.; holkfjäll få (—8—), 2—3 cm l.; korg. 3—4 cm br. (öppen blott om morgonen); frukt 10 mm l. med lika långt spröt. ⊙⊙ 6—9. Torra äng., vägkanter, Sk.—s. Nrl., Öl., Gtl., allm.

Subsp. **minor** Mill.: kronor näst. hälften kortare än holkfjällen; bl. smalare, plattare, kortspetsade; s. Sv., täml. sälls.

2. **T. porrifolius** L. **Haverrot.** Lik föreg., men något grövre; holkfj. ngt längre än ytterblrna; frukt 12 mm l. med 15 mm l. spröt. ⊙⊙ 6, 7. Vid gårdar o. vägar, s. Sv. till Sthlm, Gtl., sälls.; förr odl. för den ätliga roten.

3. **T. crocifolius** L. **Gottlandshaverrot.** 2—5 dm, spenslig, enkel; bl. vid mitten 2—3 mm br.; kronbrämets spets gul. ⊙⊙ 7. Kalkberg, Visby.

49. *Picris* L.1. *P. hieracioides* L.

Bittermjölke. 329, 2. Stj. 5—7 dm h. med glesa, utstående, vaul. krökta hår; stjäkbl. halvomfatt., lansettl., täml. tätt bukttandade, småhåriga; korgar i kvast, 3 cm br.; ytterholk liten, utspärr. ☉☉ 7, 8. Torra st., snärmark, Sk., Bl., Gtl., sälls.

2. *P. echioïdes* (L.) Gaertn.

Bl. avl., brett hjärtligt omfattande; ytterholk svepelik av några stora, smalt hjärtligt triangulära, uppräta, borsthår. bl. Tillfällig. (Sydeur.)

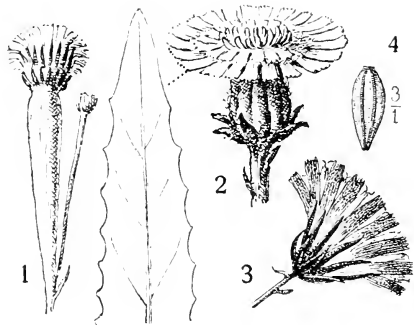

Fig. 329. 1 *Arnoseris minima*, 2 *Picris hieracioides* (korg o. blad), 3 *Mulgedium sibiricum*, 4 *Sonchus oleraceus* (frukt med borttagen pensel).

50. *Crepis* L.

a. Med bladrosett och stängel.

b. Korgar i utdragen klase; bl. kortskaft.; 312, 2, 7. **præmørsa**

bb. Korgar i gles kvast; bl. långskaft.; 330, 1, . . . 8. **multicaulis**

aa. Med bladig stjäk.

b. Frukts näbb av fruktens längd.

c. Holk äggform. med långa, utstående, gulaktiga borst; 330, 4, 1. **setosa**

cc. Holk cylindrisk med kort, tät, ljusgrå hårrighet o. korta svarta hår; 330, 5, 2. **taraxacifolia**

bb. Fr. nästan ell. alldeles utan näbb.

c. Frukt med 13—15 ribbor; pensel av fr:s längd; märken gula; 312, 1, 330, 6, 4. **biennis**

cc. Frukt med 10 ribbor; pensel 2—3 ggr längre än frukten.

d. Holkfjäll på insidan kala.

e. Märken brungröna; ytterholkfj. utstående 3. **nicaënsis**

ee. Märken gula; ytterholkfj. tilltryckta; 330, 3, 5. **capillaris**

dd. Holkfjäll på insidan silkeshåriga; märken brungröna; 312, 3, 330, 2, 6. **tectorum**

1. **C. setosa** Hall. fil. 3—5 dm h., glest borsthårig, mest på holkarna; rosettbl. tandat flikiga; stjäkbl. pillikt omfatt. med flera tätsitt. flikar nära basen; korg. täml. stor, ☉ 7—9. Sk., tillfällig, inkommen med utsäde.

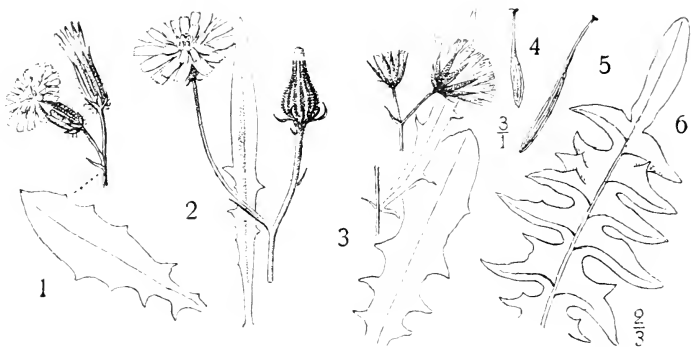

Fig. 330. *Crepis* 1 *multicaulis*. 2 *tectorum*. 3 *capillaris*. 4 *setosa* (frukt med borttagen pensel), 5 *taraxacifolia* (d:o), 6 *biennis*.

2. *C. taraxacifolia* Thuill. 4—8 dm h., grov, med uppräta grenar; bl. smalt tungl., m. e. m. tät fliktand.; korgar stora i kvast. Som föreg.

3. *C. nicæensis* Balb. **Mälarfibla**. 0,5—1 m h., strävhaar., upptill grenig; nedre bl. parflik., övre vaul. hela, pillika; korgar 1,5—2 cm br. med grova, upptill något tjockare skaft; holk 9—10 mm l. ☉☉ 6—8. Åkrar, vallar, Sk.—Uppl. o. Dlr., Gtl., sälls.

4. *C. biennis* L. 0,3—1 m h., grov, glest strävhaarig, upptill grenig; stjälkbl. tät parflik. med ofta nedåtkrökta, grovtand. flikar, halvomfatt.; korg 3 cm br.; holk 10—12 mm l., holkfj. svartgröna, på insidan silkeshärliga, de yttre utstående. ☉☉ 6—8. Åkrar, vallar, vägkant., Sk.—Hls., Öl., Gtl., täml. sälls.

5. *C. capillaris* (L.) Wallr. (*C. virens* L.). 2—5 dm h., spenslig, näst. kal, ända nedifrån förgrenad; korgar långskaft. i mycket gles kvast, 1 cm br., holk 5—7 mm l. ☉ 6—8. Som föreg., sydl. Sv., Göteb., Öl., Gtl., sälls.

6. *C. tectorum* L. **Klofbla**. Oftast 3—5 dm, mjukt småluden ell. kal; bl. smalt lansettl. ell. jämnbr., hela ell. utspärrat flik. ell. tand., basen smal. pillik; korgar i kvast. 1—1,5 cm br.; holk 8 mm l. ☉☉(☉) 6—9. Åkr., vägkanter, gator, torvtak, Sk.—Lpl., Öl., Gtl., täml. allm. — f. *pygmaea* Sjöstr., 1 dm hög, gråluden; Öls alvar. — var. *glabræscens* Neum., 5—10 cm h.: holkfj. utvänd. svarthaar., invänd. näst kala; bl. hela ell. korttand., ej flik.; alvarform, Gtl.

7. *C. præmorsa* Tausch (*Hieracium prum* L.). **Klasefibla**. 3—5 dm h., småluden; rosettbl. 1 dm l. tunglika—avlånga, stundom

tandade; korgar nära 2 cm br.; kr. blekgul. 4 6, 7. Ängar. Sk. s. Nrl., Öl., Gtl., mindre allm.

[8. **C. multicáulis** Led. 2(—3) dm h., spenslig; rosettblad omvänt äggr.—smalt spadlika; korgar små, fåtaliga. 4 7. Uppgiven för T. lpmk, m. sälls.; Östfinmarken.]

51. **Arácium** Neck.

A. paludósum Monnier (Hierácium p. L.; Crepis paludósa Moench). **Kärrfibla.** Stj. 0,4—1 m h., mångbladig; rosettbl. äggr., skaft.; stjälkbl. stora, tunna, lansettl., omfatt., grovtand.; korgar få, långskaft. i kvast. 3 cm br.; holk 1 cm l., svartluden. 4 6, 7. Fukt. lundäng., Sk.—Lpl., Öl., mindre allm.

52. **Sonchus** L.

- a. ☉, oftast greniga o. lågväxta (0,5—0,7 m); öppna korgar knappt 2 cm breda.
- b. Bladkant mjuktandad; frukt med tvärstrimmiga ribbor; 312, 4, 3. **oleráceus**
- bb. Bladtänder stickande; fruktribbor släta; 312, 5, . 4. **asper**
- aa. 4, oftast enkla o. högväxta (1—1,5 m); öppna korgar 3—6 cm br.
- b. Stj. o. holk med svarta körtelhår 1. **palústris**
- bb. Stj. o. holk med gula körtelhår 2. **arvénsis**
1. **S. palústris** L. **Strandtistel.** Manshög; stjälkbl. blågröna, fåparigt flik. ell. hela, lansettl. till avlånga, pillikt halvomfatt.; flik. långa o. smala, fint borsttand.; korgar långskaft. i gles kvast, 3 cm br.; kr. blekgula. 7, 8. Stränd. bland vass, Sölvesborg, m. sälls. (Sk. förr).
2. **S. arvénsis** L. **Fettistel.** Inemot 1 m hög; stjälkbl. tätt mångflik. (säll. hela), flikar äggr., grovtand.; korgar långskaft., 3—6 cm br.; kr. höggula. 7, 8. Åkrar, stränder, Sk.—Vb., Öl., Gtl., allm. — f. *marítimus* (L. som art) Wg (uliginósus MB.), utan körtelhår; vanl. smalbladig o. fåblomstrig; stränder m. m.
3. **S. oleráceus** L., Hill. **Mjölktistel.** Stj. pipig, saftig; stjälkbl. parflik., sällan hela, blågröna, matta, under gråblå; korgar kortskaft., kvastlikt ordn.; holk svartgrön, i början flockhårig; kr. blekgula. 7—9. Odl. mark, Sk.—s. Lpl., Öl., Gtl., allm. — var. *lácerus* (Willd. som art) Wallr., bl. smalare, oregelbundet smalflik. o. sargade.
4. **S. asper** L., Hill. Lik föreg.; bl. glansigt ljusgröna, hela, säll. flikiga, tätt tandade. — Som föreg.

53. *Mulgédium* Cass.

- a. Bl. tunna, mörkgröna.
 b. Stj., korgskaft o. holkar körtelhåriga 1. **alpínium**
 bb. D:o utan hår; 329, 3, 2. **sibíricum**
 aa. Bl. fasta, blekgröna, undertill blågröna; hela växt.
 kal 3. **tatáricum**

1. **M. alpínium** Less. (*Sonchus asus* L.). **Tolta**. Stj. enkel, 1—1,5 m h.; stjälkbl. pillikt omfatt., tandade, parflik., ändflik m. stor, triangulär; korgar i klase; kr. violblå, säll. vita. 2 7, 8. Lund., fukt. snårmark, bäckdalar, Gstr. o. Vrml.—Lpl., mindre allm. men vanl. sällskaplig o. ymnig.

2. **M. sibíricum** Less. (*Sonchus sus* L.). **Älvtolta**. Stj. 3—7 dm h., enkel ell. föga grenig; stjälkbl. smalt lansettl., hela, ofta småtand. (de nedre säll. parflik.); korgar i kvast. 2 7, 8. Bäck- o. älvstränd., kärräng., Jtl. o. Mpd.—Vb. o. T. lpmk, m. sälls.

3. **M. tatáricum** DC. Stj. enkel, 3—5 dm h.; bl. upprättstående, lansettl., parflik., flikar korta, rätt utstående ell. nedåtkrökta; m. lik *Lactuca pulchella*. Tillfäll. införd. (S.-ö. Eur.)

54. *Lactúca* L.

- a. Bl. utan borst och taggar.
 b. Fruktspröt (penselskaft) kortare än frukten.
 c. Fukt svartbrun; korg mångblmg; holkfj. tegellagda, små. avtag. i storl. 1. **quercína**
 ce. Fr. ljusbrun; korg få-(5-)blmg; holkfj. omkr. 5 lika långa o. några små ytterfjäll; 313, 1, 2. **murális**
 bb. D:o av fr:s längd ell. längre.
 c. Kr. gula; fr. brun (ell. vitaktig) 3. **satíva**
 ce. Kr. blåvioletta 4. **pulchélla**
 aa. Bl:s mittnerv undertill kamlikt borsttaggig; bladkant borsttandad.
 b. Fr. svart; bl. av vanl. ställn. (näst. vågräta) 5. **virósa**
 bb. Fr. gråbrun; bl. näst. lodräta med kanten mot stjälken 6. **scarióla**

1. **L. quercína** L. **Karlsö-sallat**. 0,5(—1) m h.; bl. från pillik, hopdragen bas äggr. ell. omv. äggr., hela till djupt parflik.; ngt eklövslika, flikar spetsiga, tandade; korgar i smal spira. (⊙ ⊙?). Gtl., L. Karlsön, m. sparsam. (Mell. Eur.)

2. **L. murális** Fres. (*Prenánthes* m. L.). **Skogssallat**. 0,5—1 m h., spensl.; bl. tunna, under blågröna; nederflikar korta, ändflik

brett triangulär; korg. små i utbredd vippa. 2 7, 8. Lund., snår, Sk.—Nrl., Öl., Gdl., täml. allm.

3. **L. sativa** L. **Sallat, Huvudsallat.** [Just blågrön, kal, som odl. oftast med tät, gulgrön bladrosett; stjäkbl. med pillik, omfatt. bas; korg. i smal, kvastlik vippa. ☉, ☉. Tillfäll. självsådd. (Sibir.)

4. **L. pulchélla** DC. 5—7 dm h., kal; bl. lansettl., kort- ell. långflikiga, ell. jämbrett lans., näst. hela; flik. uddvassa; korgar i m. e. m. yvig vippa; m. lik *Mulgedium tataricum*. Tillfäll., hamnar o. d. (N. Amer.)

5. **L. virósa** L. **Giftsallat.** 0,5—1 m h.; bl. avl. ell. omvänt äggr., hela, buktade eller bredflik., de övre med hjärt- ell. pillik bas; blomst:sgrenar utstående; illalukt., giftig. ☉ ☉ 7, 8. Tillfäll. införd ell. förvild., sälls. (Sydeur. m. m.)

6. **L. scarióla** L. **Taggsallat.** 0,5—1 m h.; bl. avl. ell. äggr., buktat parflik., flikar tand., nedåtrikt.; vippa gles, kägelform., dess grenar i början lutande. ☉ ☉ 7, 8. Barlast, väggkant., tillfäll. o. sälls.

55. *Taraxacum* Boehm.

Av H. Dahlstedt.

Översikt av grupperna.

- a. Frukter rödgula, tegelröda ell. brunvioletta. Näbb smalt, av halva ell. näst. halva fruktens längd. Holkfj. med hornutskott ell. åtm. en knöl nedom spetsen. Småväxta arter med små korgar och vanl. m. e. m. blekgula kronor, växande på torra, varma backar, alvarmark, sandslätter, sand. havsstränder m. m. 1. **Erythrospérma**
 sid. 560, nr 1—17.
- aa. Frukter grågula till m. e. m. brunaktiga (säll. m. e. m. rödgula och då holkfjällen utan knöl nedom spetsen).
- b. Holkfj., i synn. de yttre, med tydlig knöl eller tyd., ofta långt hornlikt utskott nedom spetsen.
- c. Frukt liten, grågul, med smalt o. långt näbb ($\frac{1}{4}$ — $\frac{1}{3}$ av fr:s längd). Alla holkfj. med tydlig knöl nedom spetsen. Små arter med fin-del., bleka bl. och små korgar med ofta inrullade kronbräm. Habitueellt lika arter av grupp 1 **Erythrospérma**, väx. på torra, varma backar, sandiga havsstränder o. dyl. 2. **Obliqua**
- cc. Frukt stor, orient halmgul till gulbrun. Näbb kort kägelform., $\frac{1}{5}$ — $\frac{1}{6}$ av fr:s längd. I allm. storväxta arter med stora korgar och oftast sid. 562, nr 18.

- rent gula kronor, holkfj. vanl. med stora hornutskott nedom spetsen. Nordliga (arktiska) arter 3. **Ceratophora**
 sid. 562, nr 19, 20.
- bb. Holkfjäll normalt (utom ngn gng de inre) utan knöl eller hornutskott nedom spetsen.
- c. Yhkfj. m. e. m. breda (m. e. m. äggrunda), tättryckta till de inre, brett hinnkant. Bl. smala, hela ell. med glesa, smala, näst. jämnbr. flikar. Frukt stor med långt, smalt näbb o. kort spröt. Kärr- ell. strandväxter 4. **Palústria**
 sid. 562, nr 21—23.
- cc. Yhkfj. av växlande längd, bredd och riktning (tilltryckta till nedböjda). Bl. breda, på mångfald. sätt grundare till djupare flik. ell. hela o. rikligt tandade.
- d. Frukt stor, med näbbet 4—6 mm l. Näbb kort, kägelform. Spröt i regel omkring 2 (sällan ända till 3) ggr längre än frukten. Mest nordliga arter, företrädesvis i fjälltrakter 5. **Spectabilia**
 sid. 563, nr 24—37.
- dd. Frukt mindre, med näbbet 3,5—4 mm l. Näbb vanl. kort, i allm. smalt, säll. bredare kägelform. Spröt 2,5—4 ggr längre än frukten 6. **Vulgária**
 sid. 564, nr 38—99.

Översikt av arterna.

Grupp 1. *Erythrospérma* Dahlst. (nr 1—17).

- a. Näbb smalt, av halva ell. näst. halva fruktens längd. Holkfj. med tydligt hornutskott ell. åtm. en liten knöl nedom spetsen.
- b. Stknpr utan ståndarmjöl.
- c. Stift och märken åtm. på utsidan grönsvarta ell. grågröna.
- d. Yhkfj. korta, tilltryckta, knappt nående till de inres mitt.
- e. Yhkfj. omkr. 1,5—2 mm br., omkr. 6 mm l., tydl. hinnkant., de flesta utan knöl nedom spetsen; bl. ljusst gröna med m. e. m. deltoida till klolika, på övre kanten föga ell. ej tand. flikar 3. **decipiens**
- ee. Yhkfj. omkr. 3 mm br., 5—6 mm l., brett hinnkant. med tydl. knöl nedom spetsen; bl. mörkt gröna; flikar deltoida med bred o. pucklig bas, smal spets o. rikt syltandad överkant 1. **rubicundum**
- dd. Yhkfj. m. e. m. långa, tilltryckta, nående m. e. m. långt över de inres mitt ell. m. e. m. utstående ell. nedböjda.

- e. Yhkfj. omkr. 2—3 mm br., 8—9 mm l., brett hinnkant., tilltryckta, uppåtrikt.—utstående, utan ell. med en liten knöl nedom spetsen: bl. mörkgröna; flikar deltoida med bred och pueklig bas, smal spets o. m. e. m. syltandad överkant 2. *marginatum*
- ee. Yhkfj. omkr. 1,5—3 mm br., 8—9 mm l., utstående—nedböjda. svagt ell. ej hinnkant., de flesta näst, utan knöl nedom spetsen: bl. ljusst gröna, flikar triangulära, bredare, med mindre pueklig, tandad överkant 4. *proximum*
- cc. Stift o. märken rent gula ell. märkenas utsida ngt grågrön.
- d. Yhkfj. korta, breda (2—4 × 5—8 mm), tilltryckta, nående till ell. knappt till mitten av de inre: bl. långa, smala, vanl. med m. korta flikar 8. *langeanum*
- dd. Yhkfj. längre, nående över mitten av de inre, svagt tilltryckta, vanl. löst fränstående: bl. breda, oftast bredast upptill med bredare ell. smalare, oftast långa flikar.
- e. Bladskäft och mittnerv ofta m. e. m. lysande röda; yhkfj. m. brett hinnkant., på översidan och i kanten vackert violetteröda; stift rent gult 5. *commutatum*
- ee. Bladskäft bleka ell. m. e. m. svagt röda; bl:s mittnerv blek.
- f. Bladfärg ljusst grön; yhkfj. svagare och tydligare hinnkantade; frukt ljusst gulröd (terrakotta), rikt taggig 7. *fulvum*
- ff. Bladfärg ljusst blågrön; yhkfj. tydl. hinnkant: frukt livligt rödbrun, svagt taggig 6. *glauceinum*
- bb. Stknpr med ståndarmjöl.
- e. Korg vid blomn. fullt öppnande sig, med platta kronbräm.
- d. Bladbas o. mittnerv alltid bleka; yhkfj. m. e. m. tilltryckta, knappt nående till de inres mitt, i synn. de yttre med stora röda till rödbruna hornutskott nedom spetsen; holk blekgrön 14. *lætum*
- dd. Bladbas o. de flesta bl:s mittnerv tydl. o. ofta lysande röda.
- e. Yhkfj. tilltryckta ell. uppåtriktade till fränstående ell. båglikt fränstående.
- f. Stift och märken gula ell. de senare på utsidan svagt grönsvarta (grågröna); yhkfj. löst fränstående till båglikt utböjda, med stora, vanl. gröna ell. svagt färgade hornutskott; holk ljusst grön 14. *lætum*
- ff. Stiften o. märkenas utsida mörkare ell. ljusare grönsvarta. * *obscurans*

- g. Yhkfj. tilltryckta, nående till de inres mitt ell. kortare.
- h. Holk mörk, nästan blysvart; yhkfj. utan ell. med otydl. knöl, svagt hinnkant. 9. **plúmbeum**
- hh. Holk m. e. m. mörkt grön; yhkfj. brett hinnkant., i regel med tydlig men liten knöl nedom spetsen; bladbas blekröd: de flesta bl:s mittnerv blek.
- k. Yhkfj. m. korta, breda, tätt tilltryckta; frukt rödbrun, grovtaggig 15. **gotländicum**
- kk. Yhkfj. större, mindre breda, lösare tilltryckta; fr. brunviolett, smaltaggig 16. **limbátum**
- gg. Yhkfj. löst fränstående, nående över de inres mitt: bladskaff lysande röda.
- b. Holk stor och bred; yhkfj. stora, breda, brett hinnkantade 10. **polyschistum**
- hh. Holk täml. lång och smal; yhkfj. smala, täml. långa, svagare hinnkantade 11. **lacistophýllum**
- ee. Yhkfj. m. smala, oftast starkt tillbakaböjda, svagt till knappt märkbart hinnkantade.
- f. Yhkfj. mycket smala, oftast starkt tillbakaböjda o. längspetsade (1—1.5 × 7—9 mm): korg blekgul 12. **tenuilobum**
- ff. Yhkfj. bredare, mindre starkt tillbakaböjda (2—3 × 9—11): korg mörkare gul 13. **scánicum**
- cc. Korg vid blomn. svagt öppnande sig, med korta, från kanterna inrullade kronbräm, säll. mera öppen med korta, upptill m. e. m. platta, nedtill inrullade bräm; blomfärg mörkt gul; yhkfj. m. e. m. utstående, på insidan vanl. mörkt purpurvioletta, näst. utan knöl 17. **brachyglóssum**
- aa. Näbb kort kägelform.: fr. stor: yhkfj. utan knöl nedom spetsen 28. **obtusátum**, 31. **rubiginósum**
- Grupp 2. *Oblíqua* 18. **oblíquum**
- Grupp 3. *Ceratóphora* Dahlst. (nr 19, 20).
- a. Hornutskott litet, ofta reducerat till en liten knöl: korgar smärre, täml. ljust gula; kantbl:n:s bräm med oftast brett, färgat band på undersidan 19. **símulum**
- aa. Hornutskott i synn. på de yttre fjällen stort o. långt: korgar stora rent gula; kantbl:n:s bräm utan ell. med svagt antydd strinma på undersidan 20. **Hjéltii**
- Grupp 4. *Palústria* Dahlst. (nr 21—25).
- a. Bl. smala, hela, med glesa, otydliga ell. längre, klo- lika tänder.
- b. Korgar fullt öppnande sig, med platta kronbräm 21. **palústre**

- bb. Korgar knappt eller svagt öppnande sig. med inrullade kronbräm 22. *crocédes*
- aa. Bl. smala, näst. till mittnerven del. i långt skilda, utstående, jämnbr., smala flikar 23. *bálticum*
- Grupp 5. *Spectabilia* Dahlst. (nr 24—37).
- a. Yhkfj. korta (äggrunda—äggrunt lansettl.), löst till tätt tilltryckta till de inre. nående till deras mitt ell. kortare, oftast hinnkantade.
- b. Blskaft bleka (eller ett och annat med svagt röd anstrykning).
- c. Bl. m. ljusa o. tunna, med blek mittnerv: frukt vanl. gul—gulgrön 24. *eróceum*
- cc. Bl. mörkare gröna, fasta: mittnerv m. e. m. röd: frukt ljust rödgul 31. *rubiginósum*
- bb. Bladskaft m. e. m. rött till lysande rött.
- c. Stknpr med ståndarmjöl: korgens kantblr utan strimma undertill: bladfärg ljust grön 26. *pólium*
- cc. Stknpr utan ståndarmjöl: korg mörkgul, kantblr med bred färgstrimma undertill.
- d. Bladskaft ljust röda: mittnerv blek: bladflik. m. e. m. deltoida, vanl. med utåtrikt. spets: bladfärg täml. ljus, ngt blågrön 27. *Nordstédttii*
- dd. Bladskaft o. mittnerv lysande röda: bladflik. breda, korta, m. e. m. klolika, spetsade: bladfärg mörkt grön 25. *spectábile*
- aa. Yhkfj. uppåtrikt. (inre delvis löst tilltryckta) till utstående o. båglikt nedböjda, nående över de inres mitt.
- b. Blskaft o. mittnerv (åtm. på de flesta bladen) bleka: bladfärg ljust grön: yhkfj. uppåt- ell. utåtrikt., korta, några av de yttre linjesmala: blomfärg m. e. m. rödgul, kronbrämständer svartspetsade.
- c. Frukt rödgul 28. *obtusátum*
- cc. Frukt grågul 29. *purpúridens*
- bb. Bladskaft o. i regel även mittnerv röda.
- c. Bl. m. e. m. mörkt till ljust grågröna, (i regel) svartfläckiga på översidan.
- d. Frukt liten, omkr. 4 mm lång: spröt omkr. 11 mm långt; korg tät, täml. mörkt gul: yhkfj. föga ell. ej hinnkant.; bls ändflik lång 34. *maculigerum*
- dd. Frukt större, omkr. 5 mm l: spröt omkr. 11 mm l: korg större, 5—6 cm vid, radierande, ljust gul: yhkfj. tydligt hinnkant.; bls ändflik kort: ståndarmjöl finnes.
- e. Bladflik. deltoida till triangulära, ofta täml. smala, de flesta med avsatt, utåt. till uppåtrikt., smal, näst. jämbred spets 36. *naevósum*

- ee. Bladflikar breda, de flesta starkt klolikt böjda, med jämnt utlöpande, oftast nedböjd, skarp spets . . . 35. **nævosiforme**
- cc. Bl. m. e. m. rent gröna till grågröna, ofläckade.
- d. Bl. (mörkt) grå- till lökgröna, tjocka, fasta, vid torkning pergamentartade: bl:skaft o. mittnerv ej ell. svagt röda: yhkfj. m. smalt hinnkant., breda, tät-sittande, de inre ofta tilltryckta: korg tät 37. **firmum**
- dd. Bl. ljust till mörkt gröna, täml. tunna: bladskafv o. mittnerv m. e. m., ofta lysande röda: holk ljusgrön —mörkgrön, ofta daggbå: yhkfj. tydl. hinnkantade: korg stor o. vid, gles.
- e. Holv smal, med nedlöp. snurrform. bas o. skilda, tydl. spiralställda yhkfj. (sent nedböjda): fruktens spröt högst 2,5 ggr längre än frukten: ståndarmjöl finnes.
- f. Bladflik. vid basen breda, puckliga, med avsatt, långt utdragen spets. De inre bl. med spetsig, m. e. m. långt utdragen ändflik 30. **adpréssum**
- ff. Bladflik. korta, breda. ofta nedåtriikt. med jämnt utlöp. spets: alla bl. med kortare trubbig, vanl. föga utdragen spets. 32. **præstans**
- ee. Holv stor o. bred, med bred, tvär bas o. tidigt nedböjda, breda, mer tätsittande yhkfj.: sprötet omkr. 3 ggr längre än frukten 33. **rhodonéuron**

Grupp 6. *Vulgária* Dahlst. (nr 38—99).

- a. (1—15) Stknpr utan ståndarmjöl (hos en del arter hava dock vissa individ sådant).
- b. (1—13) De flesta bl. m. e. m. tydligt flikiga.
- c. (1—4) Yhkfj. tilltryckta till utstående, ngt kortare än innerfj. ell. nående föga över deras mitt, m. e. m. äggrunt—lansettl., m. e. m. hinnkantade.
- d. Bladskafv smala, ofta långa: bl:flikar långt skilda.
- e. Bladfärg mörkt grågrön; flikar breda, kortspetsade; ändflik oftast trubbig med kort spets, dess sidoflikar vanl. korta; bladskafv ljust röda, mittnerv blek; yhkfj. oftare utstående, mindre tydl. hinnkantade . . 1. (39) **albicóllum**
- ee. Bladfärg mörkgrön: flikar smalare med längre spets: ändflik oftare mindre avtrubbad med utdragen spets o. ofta längre sidoflikar; bladskafv o. mittnerv m. e. m. lysande röda: yhkfj. oftast tilltryckta, tydl. hinnkantade 2. (38) **litorále**
- dd. Bladskafv breda: bladfärg ljust grön: bladflikar tätsittande.
- e. Korg tät, välvd, rödgul; yhkfj. korta breda m. e. m. tilltryckta, sedan utstående; bladfärg ljust grön; bladskafv o. mittnerv knappt ell. ej röda 3. (93) **hirtéllum**

- ee. Korg m. e. m. plan, radierande, ljusare gul; yhkfj. längre o. mindre tilltryckta till utstående, snart med sin spets nedböjda; bl. något mörkare gröna; bladskäft o. mittnerv tydligt, ofta livligt röda . . . 4. (94) **cochleatum**
- ce. Yhkfj. långa, utstående—starkt nedåtriktade (i knoppen dock ofta tilltryckta), längre än innerfjällen ell. obetydl. kortare.
- d. Korg säll. fullt öppen: kantbl. tunna, något rännformiga; yhkfj. m. längre än de inre, nedhängande, mot spetsen vanl. bredast: frukt 4 mm lång: stift gult 5. (95) **chrysostylum**
- dd. Korg öppen: kantbl. vanl. breda, platta: yhkfj. utstående—nedböjda, ngt kortare än de inre, säll. längre o. då nedhängande.
- e. Korg stor, 4,5—5 cm bred: kantbl. på utsidan livligt rödstrimmiga.
- f. Blomfärg mörkt gul: stift gult: blad ej fläckiga i flikvinkl.: 6. (46) **speciosum**
- ff. Blomfärg ljusare gul: stift grönsvart: blad mörkt gröna, i flikvinkl.: svartbruna 7. (45) **maurophyllum**
- ee. Korg mindre, 2,5—4 (sällan 5) cm bred: kantbl. på utsidan gråvioletta (ell. mindre livligt rödvioletta): frukt under 4 mm.
- f. Yhkfj. 4—4,5 mm breda.
- g. Yhkfj. slakt utstående—nedböjda, knappt ell. ej hinnkantade: bladskäft bleka till svagt röda: ändflik kort, triangulärt spjutlik: bl.:s bräm m. e. m. rännformiga 8. (43) **canaliculatum**
- gg. Yhkfj. utböjda—nedåtrikt., m. breda, hinnkant. (i knoppen tilltryckta): bladskäft livligt röda, ändflik längre, triangulärt pillik: kronbräm platta . . . 9. (40) **subintegrum**
- ff. Yhkfj. m. e. m. smala, 1,5—3,5 mm breda, mer nedåtriktade.
- g. Bladflikar, åtm. de övre, tydligt, ofta starkt klolika med nedåtriktad kort (o. skarp) spets.
- h. Stift gult: bladfärg lökgrön: övre flikar alltid klolika, otandade, övriga oftast med talrika till stor del uppåtriktade tänder 10. (47) **duplicidens**
- hh. Stift m. e. m. grönsvart: bl:färg ljusare grå—blågrön: de flesta flikar breda, starkt klolika, otandade ell. med smala syltänder 11. (42) **triangulare**
- gg. Bladflikar deltoida, spetsade ell. med utdragen, smal, utstående spets: yhkfj. smala, mer utåtrikt.
- h. Korg över 3 cm bred; holk medelstor; medelstora ell. storväxta arter 12 (41) **subpenicilliforme** (T. septentrionale Dahlst., remotijugum Lindb. fil., pallidulum Lindb. fil., spilophyllum Dahlst.).

- hh. Korg liten, intill 2.5 cm bred; fjäll m. smala, ofta utstående, med nedböjd spets: småväxt, erinrande om *Erythrosperma* 13. (41) **parvuliceps**
- bb. (14, 15) Bl. hela, tandade av olikstora, klolika tänder, ell. inbuktade mellan de större tänderna.
- c. Yhkfj. smala (omkr. 2 mm), nedåtriktade, ovan livligt rödvioletta, knappt eller otv. hinnan kantade: inre holkfjäll utan knöl nedom spetsen 14. (48) **rhodolépis**
- cc. Yhkfj. bredare, omkr. 3 mm, tilltryckta ell. utstående, tydligt hinnan kantade: inre holkfjäll med knöl nedom spetsen 15. (49) **grammolépis**
- aa. (16—64) Stknpr med ståndarmjöl.
- b. (16—29) Bladskaftets bas blek (säll. svagt färgad): mittnerv blek ell. svagt färgad.
- c. Yhkfj. på insidan intensivt blåvioletta 16. (53) **cyanolépis**
- cc. D:o m. e. m. svartgröna till gröna, på insidan gröna till vitgröna, utan ell. med ljust violettröd anstrykning.
- d. (17—27) D:o kortare än de inre ($1\frac{2}{3}$ — $3\frac{1}{4}$ så långa).
- e. D:o breda (2—4 ggr så långa som br.), äggrunda—äggrunt lans., trubbigt tillspetsade, tilltryckta (—utstående), hinnan kantade, näende ungef. till mitten av de inre: bl. mörkgröna 17. (50) **tenébricans**
- ee. D:o omkr. 3—6 ggr så långa som breda, näende över mitten av de inre.
- f. D:o 3—5 ggr så l. som br., svagt tilltryckta till utstående: övre bladflikar korta, vanl. breda, deltoida till triangulära, alla m. e. m. glesa med långt o. m. e. m. brett mellanrum: bl. ljust gröna . . . 18. (51) **læticolor**
- ff. Yhkfj. 4—6 ggr så l. som br., delvis tilltryckta—m. e. m. utåt—nedböjda: bladflikar i allm. stora, breda, tätsittande med obetydligt ell. intet mellanrum.
- g. Mellanbls ändflikar äggrunda—smalt omvänt äggrunda med pillik bas, trubbad, ojämnt tandade till inskurna med trubbad, ofta avrundade basflikar; övriga flikar m. e. m. rikt tandade med smal, avsatt, oftast m. e. m. trubbad spets: bladfärg ljust blågrön 19. (60) **laciniósum**
- gg. Mellanbls ändflikar oftast m. e. m. korta, pillika—spjutlika, helbräddade ell. med några få tänder ovan basen.
- h. Bladskaftets bas alltid blek.
- i. Bls mittnerv ända till spetsen tydligt brunröd: bladfärg mörkt grågrön; yhkfj. uppåt—utåtriktade,

- efter blomningen löst uppåtriktade: holkbas snurrform. 20. (61) **piccátum**
- ii. Bls mittnerv blek (ell. på en del bl. nedtill eller styckvis svagt färgad): holkbas tvär ell. rundad.
- k. Yhkfj. täml. korta, 4—5 ggr så l. som br., utåt—nedböjda.
- l. Bladflikar klolika: åtm. de övre föga ell. icke tandade: bladfärg blekt ljusgrön till blågrön: kantblommor rödvioletta.
- m. Bladfärg blekt ljusgrön: flikar breda, klolika, hela ell. de nedre tandade: den ena ell. andra av ändflikens sidoflikar ofta i spetsen avrundad 21. (58) **palléscens**
- mm. Bladfärg ljus blågrön: flikar stora. m. e. m. klolika, de flesta m. e. m. tandade: ändflikarnas sidoflikar spetsiga, aldrig avrundade 22. (54) **expallidiförme**
- ll. Bladflikar längre, deltoida med m. e. m. lång, oftast utstående ell. uppåtriktad spets: bl. grågröna: kantblommor mörkt brunröda 23. (52) **croceiflorum**
- kk. Yhkfj. 5—6 ggr så l. som br.
- l. Holkar långa: yhkfj. utåt—till vanl. starkt nedböjda: bl:flik. i allm. tätsittande. smala, klolika, spetsiga, på vissa blad hopträngda, m. e. m. tandade—smalflikade: bladfärg ljusgrön 24. (59) **alátum**
- ll. Holkar korta: yhkfj. löst tilltryckta—utåtböjda: bladflikar breda, klolika, de övre trubbad, otandade, de nedre fintandade: mellanbls flikar avtagande i storlek uppåt: bladfärg blekgrön 25. (56) **privum**
- hh. Bladskaftets bas m. e. m. blekt ljusröd.
- i. Bl. långa, utbredda, skärformigt krökta: flikar långa, klolika, spetsiga, de flesta m. e. m. tandade: ändflik lång, pillik, med rundade ell. rakare sidor, spetsig till tillspetsad 26. (57) **chloroléucum**
- ii. Bl. uppräta: bl:flik. deltoida, puckliga, med avsatt, smalare, längre spets, de flesta m. e. m. tandade: ändflik pillikt—spjutlik, med ofta trubbad sidoflikar, vid mitten ofta tandad ell. insnörd, med utdragen spets 27. (55) **expállidum**
- dd. Yhkfj. lika långa som eller längre än de inre: bladskaftets bas blek, mittnerv åtm. nedtill blekt röd: nordl. arter.
- e. Blad breda, grågröna (inre isgrå) till gulgröna: flikar breda, klolika(—deltoida), de flesta föga tandade 28. (97) **subopácum**
- ee. Bl. smalare, blågröna; flikar smalare, de flesta fint och jämnt tandade till småflikade 29. (98) **squarrósum**

- bb. (30—64) Bl:skafte o. mittnerv m. e. m. livligt röda.
 c. (30—41) Yhkfj. tilltryckta—utstående.
 d. (30—36) Yhkfj. vid blomn. m. e. m. tät tryckta till de inre, tydl. o. ofta brett hinnkant.
 e. (30—33) Yhkfj. breda, äggrunda—äggr. lansettl. (2,5—4 ggr så l. som br), nående till ell. ngt över mitten av de inre, brett hinnkant.
 f. Mellan- o. innerbl:s ändflik lång (o. ofta stor).
 g. Ändflik lång o. bred, pillikt spjutlik, ovan sidoflikarna hopdragen uppåt, vidgad, trubbad—kortspeksam: flikar deltoida, breda, korta, de nedre o. flikmellanrummen skarptandade 30. (65) **lucidum**
- gg. Ändflik oftast lång, pillikt spjutlik, ej hopsnörd ovan sidoflikarna, spetsig; flikar m. e. m. klolika, breda, ej ell. blott de nedre tandade 31. (66) **copidophyllum**
- ff. Mellan- o. innerbl:s ändflik liten, kort.
 g. Ändflik på mellanbl kort triangulärt spjutlik, på de inre bred, spjutlik med korta sidoflikar, trubbspetsad; flikar korta, triangulära till deltoida, föga ell. ej tandade 32. (67) **Gelerti**
- gg. Ändflik bred o. kort pillik med klolikt nedböjda sidoflikar, spetsig till tillspetsad; flikar klolika med m. e. m. långa, tandade mellanrum, ej ell. glest o. fint tandade 33. (64) **hamátum**
- ee. Yhkfj. smala, m. e. m. lansettl., 4—6 ggr sa l. som br., nående över mitten av de inre, löst tilltryckta (till snart utstående), mindre tydligt hinnkantade.
 f. Bladflikar glest sittande, deltoida, m. e. m. breda, ej ell. glest tandade.
 g. Ändflik m. e. m. spjutlik, bred, kortspeksam: holk bred o. kort; korg tät; bl:skafte breda 34. (39) **albicóllum**
- gg. Ändflik pillikt triangulär med rakare sidor, trubbspetsad; holk smalare o. högre; korg gles; bl:skafte smala 35. (63) **hamatifórme**
- ff. Bladflikar tät sittande, deltoida med lång spets, på övre kanten långt tandade till flikade: ändflik m. e. m. spjutlik, ovan sidoflikarna ofta m. e. m. hopdragen, nedtill tandad 36. (62) **hæmátopus**
- dd. Yhkfj. utstående, m. e. m. långa.
 e. Bl:s flikmellanrum mörkt purpurfläckade; yhkfj. på innersidan vitgröna; kantblr undertill med rödviolett strimma 37. (74) **fasciátum**
- ee. Bl:s flikmellanrum ej mörkfläckiga; yhkfj. på innersidan mörkgröna med m. e. m. rödviolett anstrykning; kantblr undertill med gräviolett strimma.

- f. Bladfärg m. e. m. gulgrön; mellanbl:s flikar få o. stora, ofta långt åtskilda, långspets., deltoida; ändflik stor, pillikt spjutlik, spetsig; yhkfj. m. e. m. rännformiga, på innersidan m. e. m. kopparrött färgade 38. (69) **interrúptum**
- ff. Bladfärg mörkgrön—grågrön; mellanbl:s flikar talrika, ej ell. föga skilda.
- g. Ändflik spetsig ell. trubbspetsad (ej tunglikt hopdragen).
- h. Holk vid blomm. m. låg; de utböjda inre o. de långa yttre fjällen föga skilda; ändflik pillikt spjutlik (hos yngre ex. med konvexa sidor), m. e. m. tandad; flikar breda, tandade—fiktand., ofta med lång, utböjd spets; skaft o. mittnerver lysande röda 39. (68) **involucrátum**
- hh. Holk vid blomm. högre; inner- o. ytterfjäll därför tydl. skilda; ändflik triangulärt spjutlik, vanl. otandad; flikar breda med utböjd, kortare spets, hela ell. glestand.; bl:skaft i kanten lysande röda, på mitten bleka 40. (70) **dilatátum**
- gg. Ändflik spjutlik, ovan mitten hopdragen till en smal, tunglik spets; bladflikar talr, skilda, deltoida—klotlika, föga ell. ej tandade 41. (71) **acroglóssum**
- cc. Yhkfj. ut- ell. nedböjda till nedvikna (och då tryckta till korgskaffet).
- d. (42—63) Kantblr på utsidan med brett, färgat band;blr gula till rödgula.
- e. (42—61) Yhkfj. m. e. m. utåt- till nedåtvikna (ofta båglik böjda) med m. e. m. uppåtböjd spets.
- f. (42—47) Yhkfj. breda (3—5 mm) o. långa, m. e. m. nedböjda; holkar stora.
- g. Flikvinklar o. flikmellanrum (ofta tvärs över skivan) mörkt purpur- till tjärfärgade.
- h. Stift rent gula; bladflikar deltoida med m. e. m. utböjd spets, oftast tätsittande; bl:färg kraftigt mörkgrön 42. (72) **xanthostigma**
- hh. Stift grönsvarta.
- i. Bl. mörkt gul- till grågröna; innerbl:s ändflik mer utdragen, spetsig; bl:flikar m. e. m. klotlika; kantblr undertill med gråviolett strimma 43. (73) **longisquámeum**
- ii. Bl. ljusare kálgröna; innerbl:s ändflik bred, rundad, övriga m. e. m. spjutlika, med avsatt tunglik spets; bl:flikar med utåt- till uppåtrikt. spets; kantblr undertill vackert rödvioletta 44. (74) **fasciátum**
- gg. Flikvinklar och flikmellanrum ej (ell. blott hos eustaka bl.) purpurfärgade.

- h. Mellanbls ändflik kort, spjut- till pillik. på innerbl. bred, kortspetsad, på yttre blad med smal. hopdragen, tunglik spets.
- i. Kantblr föga längre än de närmast inre; bl:flikar mycket likformiga, deltoida—kloklika, hela ell. de nedre tandade; bl:färg gulgrön 45. (75) **galbanum**
- ii. Kantblr långt överskjut. de närmast inre: bl:flikar mer olikformiga, deltoida—kloklika, de nedre smala, alla m. e. m. tandade; bladfärg renare grön 46. (76) **præradians**
- hh. Mellanbls ändflik smal, m. e. m. långt utdragen, pillikt spjutlik, hel; innerbls ändflik långt utdragen, helbrädd., ända till $\frac{1}{3}$ — $\frac{1}{4}$ av bls längd; övre flikar deltoida med ofta utböjd spets; bl:färg mörkt gulgrön, brunaktigt anlupen 47. (96) **macrocétrum**
- ff. Yhkfj. smala (1—3, högst 3,5 mm br.).
- g. Yhkfj. 1—2,5 (högst 3) mm br.
- h. Bl. mörkt grågröna, med deltoida, på övre kanten puckliga, m. e. m. tandade flikar; ändflik m. e. m. pillik med ofta kloklikt böjda sidoflikar, vid mitten ofta inskuren: inre holkfjäll med tydl. knöl nedom spetsen 48. (91) **angustisquameum**
- hh. Bl. gulgröna, med triangulära, deltoida till kloklika, föga tandade flikar; ändflik liten, triangulär—romboidisk med udd; sidoflikar ofta uppåtböjda: inre hkfj. utan knöl nedom spetsen 49. (90) **mimulum**
- gg. Yhkfj. bredare, 2—3 (högst 3,5) mm br.
- h. (50—51) Bl:flikar trubbad till trubbspetsade, ofta mot spetsen insnörda o. därefter vidgade.
- i. Bl:flikar i allm. föga ell. icke tandade, utstående, de flesta smala, ofta med olika riktning; flikmellanrum långtandade: bl. ljus gröna 50. (87) **obliquilobum**
- ii. Alla bl:flikar (utom ngn gng de översta) tandade av syllika till breda tänder ell. långt o. oregelbundet smalflikade.
- k. Bl:flikar korta o. breda (m. e. m. kloklika) med korta o. m. e. m. breda tänder.
- l. Flikar många, täta, de flesta kloklika; ändflik liten, pillik, ofta tandad; flikmellanrum oftast mörkfärgade; Bl:färg m. e. m. blågrön; ihkfj. utan knöl nedom spetsen 51. (85) **polyodon**
- ll. Bl:flikar färre, glesare o. längre kloklika till deltoida; flikmellanrum tydliga, tandade; ändflik bredare o. större, oftast med mer konvexa sidor; bl:färg mörkt gulgrön; kronbräm m. e. m. ränsformigt; ihkfj. med tydl. knöl nedom spetsen 52. (86) **Dahlstedtii**

- kk. Flikar långa med smal. avsatt spets.
1. Bl. djupt o. oregelbund. dubbelflikade med tätt ställda flikar o. tänder: deras spets avsatt från sin bredare bas, smal, utåt vidgad; ändflik liten, pillikt spjutlik. oftast ånyo flikad: bl:färg mörkt grön 53. (84) **caloschistum**
11. Bl. långt o. smalt flikade med syllika, smala tänder: flikar med avsatt, lång, m. e. m. vidgad, uppåt- till nedåtböjd spets: ändflik bred, mer br. än l., triangulärt spjutlik till pillik med smal, m. e. m. utdragen spets; bl:färg ljus grön. 54. 78 **pectinatiförme**
- hh. Bl:flikar skarpspetsade: spets ej ell. föga avsatt från sin bas.
- i. Korg tät, välvd. med jämförelsevis korta kantblr: ihkfj. med tydlig knöl nedom spetsen.
- k. Bl:färg ljusgrön: flikar breda, klolika: ändflik på mellanbl. pillik, skarpt o. kort tillspetsad, otandad 55. (80) **semiglobosum**
- kk. Bl:färg mörkt grågrön till gulgrön, ofta med brun anlöpning: flikar smalare, mer deltoida, vanl. med längre avsatt, smalare spets ell. en del m. e. m. klolika: mellanbl's ändflik mer utdragen, större, oftast m. e. m. tandad till inskuren. 56. (81) **caudatum**
- ii. Korg mer platt, gles, med längre, ofta m. långa kantblr.
- k. Yhkfj. alltid tydl. hinnkantade: flikar klolika till deltoida, skarpspetsade; mellanbl's ändflik triangulärt spjutlik med smal, m. e. m. lång, avsatt spets 57. (82) **mucronatum**
- kk. Yhktj. ej ell. några få, otydl. hinnkantade.
1. Bl:färg m. blekt grön (gulgrön): yhkfj. smala (2—3 mm br.): flikar deltoida, breda, n. helbräddade till täml. smala, smaltandade, m. e. m. åtskilda: ändflik än bred, pillik, trubbad, än smalare, pillikt spjutlik, vid mitten ofta inskuren med smal spets 58. (83) **biförme**
11. Bladfärg ljusare ell. mörkare grön till grågrön.
- m. Flikar breda, klolika, föga ell. ej tandade; ändflik liten, pillik, tillspetsad, på de inre bl. ofta liten, mer triangulär, föga avsatt från närmaste flikpar: yhkfj. på översidan m. e. m. vitgröna, starkt nedböjda, sällan under 3 mm br.; bl:färg ljus grågrön 59. (79) **retrofléxum**
- mm. Flikar smalare o. längre, mindre klolikt böjda till deltoida med uppåt- till utstående spets.

- n. Bl:skåft lysande röda; bl:färg mörkt grön; bl:flikar mindre likformiga, alla ell. de nedre långt o. tätt tandade; ändflik. på mellanbl. pillik med avsatt spets; yhkfjäll smälare, mer utstående . . . 60. (89) **intricatum**
- nn. Bl:skåft ljust röda; bl:färg ljusare grön; flikar många, m. likform., otandade ell. de nedre gles-tand.; ändfliken på mellanbl. liten, bred, spjutlik med avsatt spets; hkfj. bredare, mer nedåtriktade 61. (77) **æquilobum**
- cc. Yhkfj. smala, långa, nedböjda, m. e. m. tätt tryckta till holkskåftet.
- f. Mellanbl:s ändflik långt utdragen, spjutlik med helbräddad, kortspetsig till trubbad mittflik; de flesta ell. några bl. med små purpursvarta fläckar på översidan o. större i flikvinklarna; holk mörk; korg stor med m. långa kantbl. 62. (92) **patens**
- ff. Mellanbl:s ändflik liten, spjutligt pillik; flikar olikformiga, m. e. m. deltoida, tandade—finflikade; bl. utan fläckar; holk ljus; korg mindre vid 63. (88) **Kjellmånii**
- dd. Kantbl. undertill utan färgad strimma ell. med åtm. blott upptill på nerverna synliga strimmor: kronor av ren, ljust äggul färg 64. (99) **galeatum**

1. **T. rubicundum** Dahlst. Låg. 1—1,5 dm h.; bl. mörkgröna, dragande i blågrönt, utbredda men ej tryckta till marcken, täml. glest o. vanl. ända till mittnerven flikade: flik. fintandade, bredare till smälare, ofta långa, vid övre kantens bas puckliga o. med avsatt, vanl. lång. smal, m. e. m. utåt—uppåtrikt. spets; bl:skåft m. smala, mörkt o. lysande rödvioletta; holk liten, mörk, m. e. m. daggbå; yhkfj. nående knappt eller till de inres mitt, tilltryckta, hinnkant., äggr. till äggrunt lans. med en liten knöl ell. ett litet horn nedom spetsen; korg omkr. 3 em vid, blekgul; stift grönsvalt; ståndarmjöl (vanl.) 0. 5—6. Torra backar, sandfält m. m., Bl.—Uppl., Vg., Boh., Dls., Öl., Gtl., mest i de ö. landskapen.

2. **T. marginatum** Dahlst. Omkr. 1—2 dm h.; bl. utbredda till uppåtriktade, djupt o. tätt ell. glest, ofta ända till mittnerven flik., mörkt gröna; flik. m. e. m. tand., bredare till smälare, ofta vid övre kantens bas med låg puckel o. med ofta långa, avsatta, smala, utstående till uppåtböjda spetsar; bl:skåft bredare än hos föreg., m. e. m. rödvioletta; holk m. e. m. lång, mörk; yhkfj. nående över de inres mitt, äggrunt lans. till lans., med svagt utbild. knöl nedom spetsen, brett hinnkant.; korg 3—4 em vid, blekgul; stift grönsvalt; ståndarmjöl 0. 5—6. Som föreg., Sk.—Vsm. o. Uppl.; Öl., Gtl.

3. **T. decipiens** Raunk. (*T. retroversum* Dahlst.). Låg 0,5—1 dm h.; bl. täml. mörkgröna, vanl. utbredda, tätt till glesare flikade; flik. vanl. nedböjda, oftast klolika, korta (men höga) med vanl. jämnt rundad, helbr. till svagt tand. överkant, mera sällan glesare o. smälare med långt utdragen spets; bl:skåft smalt kantade, mörkt rödvioletta; holk kort, mörk; yhkfj. smala, lans.,

långsamt spetsade, nående till de inres mitt, brett hinnkant. med föga synlig knöl nedom spetsen: korg platt, liten 2—2,5 cm vid ell. mindre, blekgul: stift mörkt grönsvalt. täml. långt utskjut., ståndarmjöl 0. 5—6. Torra backar, sandfält o. d., Bl.—Sdml., Boh., Öl., Gtl.

4. *T. proximum* Dahlst. Låg (grövre än föreg.), 1—3 dm h.: bl. bredast omkr. mitten, m. e. m. gulgröna, tätt fik.: fik. deltoida, bredare till smalare o. då med utdragna spetsar på övre kanten, m. e. m. långt tand., m. säll. hela med grundare till djupare inskränningar, ej nående till mittnerven; bl:skaft något kantade, ljusst o. livl. röda: holk kort, täml. mörk: yhkfj. smala, lans. till jämnbr. lans. med utdragen spets, nående över innerfjällens mitt, svagt hinnkantade, utan ell. med obetydlig knöl nedom spetsen, tidigt ut- o. nedböjda; korg omkring 3—3,5 cm vid. blekgul: stiftet o. märkenas utsida m. e. m. grönsvalt; ståndarmjöl 0. 5—6. Varma gräsbackar o. d., Sk.—Dls., Uppl., Öl., Gtl.

5. *T. commutatium* Dahlst. (*T. decipiens* Dahlst.). Omkr. 1—2,5 dm h.: bl. ljusst o. ngt gulaktigt gröna, tätt till glest fik.: fik. hos unga ex. tätsitt. korta, m. e. m. klolika, föga ell. ej tand., hos äldre ex. så glesa, att mittnerven mell. fik. näst. är fri, deltoida, med å övre kanten pucklig bas o. avsatt, m. e. m. utdragen, smal, ofta uppåtböjd spets, m. e. m. tandade; nedre fik. hos de flesta bladen linjesmala, glesa; bl:skaft kantade, m. e. m. lysande röda; holk kort, mörk; yhkfj. breda, m. e. m. äggr., tilltryckta ell. snart m. e. m. utstående, nående m. e. m. över mitten av de inre, de flesta med m. e. m. tydlig knöl nedom spetsen, hinnkant.; korg 3—3,5 cm vid. täml. tät, välvd, mörkare gul än hos föreg.; stift rent gult; ståndarmjöl 0. 5—6. Torra backar o. d., Ög., Uppl., Gtl.

6. *T. glaucinum* Dahlst. Omkr. 2 ända till 3 dm h.; bl. långa, ljusst vit- ell. blågröna, tätt fik. till finflikade: fik. höga, deltoida, korta till smala, å överkanten finflik. ell. smaltand. med smal, utdragen spets; bl:skaft kantade, bleka ell. i kanterna röda; holk m. e. m. mörkgrön, tjock: yhkfj. breda, äggr. lans. till lans., brett hinnkant. med täml. tydlig knöl nedom spetsen, snart utstående till utböjda; korg 3—4 cm vid, ljusgul, täml. tät; stift ngt grågrönt; ståndarmjöl 0: frukt ljusst brunröd, föga taggig. 5—6. Sk.—Uppl., Dls.

7. *T. fulvum* Raunk. Omkr. 1—2 ända till 4 dm h., ofta grov; bl. m. e. m. ljusgröna, mång- och m. e. m. tätflikade; fik. deltoida, nedåtriktade, korta till långspets., med puckel å övre kantens bas, oftast rikt o. långt tandade; bl:skaft bleka med röda kanter ell. h. o. h. ljusröda: holk i allm. ljusgrön, kort; yhkfj. m. e. m. lans., tidigt utstående till utböjda, svagare hinnkant. o. med mindre utpräglad knöl nedom spetsen; korg 3—4 cm vid, blekgul; stift gult till grågrönt; ståndarmjöl 0; frukt rödgul, starkt taggig. 5—6. Sk.—Jtl., Vb.

8. *T. langeanum* Dahlst. Låg, 1—1,5 dm h.; bl. långa, utbredda, mörkgröna ngt brunanlupna, vanl. glest fik.; fik. korta, klolika, hela—korttand., ell. längre med uppåtböjd spets, tätare o. längre tand. o. med inskränningarna mellan dem ofta nående ända till mittnerven; bl:skaft smala, m. e. m. lysande röda; holk lång o. ofta bred (lik den hos *Palustria*), mörkare ell. ljusare grön; yhkfj. breda, m. e. m. äggr., tillspets., mot spetsen oftast vackert röda, m. e. m.

hinnkant., utan ell. med antydan till knöl nedom spetsen; de inre med otydl. knöl; korg 2—3 cm vid, täml. mörkt gul; stift gult; ståndarmjöl 0. 5—6. Faktig gräsmark på alvaret, oftast kring bleken, Öl., Gtl.

9. **T. plumbeum** Dahlst. Låg, grov, 1—1,5 dm h.; bl. mörkt gröna, drag. i blågrönt, med tätsittande flikar, vanl. utan ell. med korta mellanrum; flik. spetsiga, klolika, korta, bredare ell. smalare, otand. till tand., vanl. med m. e. m. nedåtriktade, ofta långa spetsar; blskaft kantade, svagt röda, liksom holkskafften vanl. vithåriga; holk kort o. bred, näst. svartgrön med daggbå anstrykning; yhkfj. äggrunt lans. till lans., trubbigt tillspetsade, hinnkant., löst tilltryckta till m. e. m. utstående, liksom de inre utan ell. med blott antydd knöl nedom spetsen; korg 3—3,5 cm vid, ljusgul; stift grönsvart; ståndarmjöl rikligt. 5—6. Visbytrakten.

10. **T. polyschistum** Dahlst. Grov, 1,5—2 dm h.; bl. rent gröna, breda, i synn. mot spetsen, vanl. djupt o. ofta smalt flik.; flik. på mindre djupt delade bl. täml. breda, klolika till deltoida, ofta med uppåtböjd spets, på djupare o. tätare delade bl. smalare o. längre, med på överkanten pueklig o. småflikad ell. tandad bas o. långt utdragen, smal, uppåtböjd spets; nedre flik. alltid glesa, smala, ofta sylfina; blskaft smalt kantade, vanl. livl. rödvioletta; holk stor, bred, svartgrön; yhkfj. breda, äggrunda till brett äggr.-lans., brett hinnkant. med vanl. liten knöl nedom spetsen, löst tilltryckta; korg 3,5—5 cm vid, täml. ljusgul; stift grönsvart; ståndarmjöl rikligt. 5—6. Uppl., Öl., Gtl.

11. **T. lacistophyllum** Dahlst. Vanl. spensl., ofta högväxt, 1—3 dm h.; bl. långa, vanl. glest o. långt flik.; flik. i regel smala, åtskilda av längre, tandade mellanrum, på överkantens bas med en ofta m. e. m. långt syltand. puekel o. avsatt, lång, utstående ell. uppåtböjd spets; blskaft smala, m. e. m. rödvioletta; holk vanl. smal o. lång, m. e. m. grönsvart; yhkfj. vanl. lans., näst. utan hinnkant, vanl. utan ell. med antydd, på de inre med större knöl nedom spetsen, löst utstående med utböjda spetsar; korg 3,5—4 cm vid, gles, ljusgul; stift grönsvart; ståndarmjöl rikligt. 5—6. Sm., Boh., Ög., Nr., Mpd (hit trol. införd).

12. **T. tenulobum** Dahlst. Låg o. vanl. späd, omkr. 1 dm h.; bl. ljusgröna, glest o. vanl. smalt o. djupt flik. med i allm. m. e. m. långa, tandade mellanrum; flik. långa, ofta ytterst smala, med oftast långt utdragna, fina spetsar, hos yngre ex. bredare, kortare o. mera deltoida; inre bladens ändflik bred (säll. utväxt vid blomningen); blskaft kantade, ljus röda; holk täml. smal o. lång, grön; yhkfj. smala, lansettlika, långspetsade, löst tilltryckta, snart nedåtrikt. utan ell. med en liten knöl nedom spetsen; korg 3—5 cm vid, blekt svavelgul; stift grönsvart; ståndarmjöl rikligt; frukt liten, minst o. bredast av gruppens arter. 5—6. Sk.—Sdml., Vg., Dls., Vsm., Dir., Mpd.

13. **T. scânicum** Dahlst. Vanl. grövre än föreg., 1—2 dm h.; bl. mörkt gröna med blågrön anstrykning, vanl. tätare o. grövre flik. än hos föreg.; flik. som hos föreg., men säll. med så smal spets; allas ändflik mer utdragen i förhåll. till närmaste sidoflikar; innerbls ändflik med långt utdragen, nedtill tandad mittflik; blskaft mörkare röda; holk täml. lång, m. e. m. svartgrön; yhkfj. bredare, med tydligare hinnkant., tidigt nedböjda, med otydl. knöl

nedom spetsen; korg 3—4 cm vid, mörkare gul än hos föreg.: stift grönsvart. Ståndarmjöl rikligt; frukt dubbelt längre. 5—6. Sk.

14. **T. lætum** Dahlst. Låg, 1—2 dm h.: bl. i utbredd rosett, m. blekt gröna med gulgrön anstrykning, vanl. glest fik., avsmaln. mot spetsen; fik. vanl. smala, långa, utstående, med puckel vid överkantens bas o. utdragen spets, hela till m. e. m. tandade, hos yngre ex. bredare o. mera klolika: blskäft alltid bleka: holk kort, blekgrön; yhkfj. korta, äggrunda, tillspetsade, hinnkant., med täml. stort, vanl. vackert rött hornutskott nedom spetsen; korg 3—3,5 cm vid, täml. mörkt gul, täml. tät; kantbl. med konvex kant o. rödviolett strimma; stift gult; ståndarmjöl rikligt. 5—6. Sk.—Vrml., Uppl.

Subsp. **obscurans** Dahlst. Större o. grövre än föreg., senare blommande; bl. mörkare, ngt blågröna: fik. oftast bredare; blskäft m. e. m. rödanlupna; holk mörkare grön, vanl. större: yhkfj. längre nående över de inres mitt, mer lans., löst tilltryckta, med utstående spets, med ett grönt ell. brunaktigt hornutskott nedom spetsen; korg större, glesare. 3—5 cm vid, ljusare gul; kantbl. längre med rakare sidor o. grävioletta strimma; stift gult till grönaktigt; ståndarmjöl vanl. rikligt (sällan 0, f. *egens* Dahlst.). Sk.—Dir. (Hrj.)—Ång.

15. **T. gotländicum** Dahlst. Låg, 1—1,5 cm h.: bl. ljusa, ngt blågröna, upptill bredast; fik. i allm. smala, täml. långt utstående med ngt uppåtböjd spets, hela ell. glestandade, på yngre ex. o. på ytterbl. bredare, ngt klolika, vanl. glesa med ofta fri mittnerv: blskäft smala, rödvioletta: holk mörkgrön, kort; yhkfj. korta, nående mitten av de inre, äggrunt lans., kort tillspetsade med en liten mörk knöl nedom spetsen, tydligt hinnkant., m. e. m. tilltryckta; korg 3—3,5 cm vid, mörkare gul än hos nr 14; stift m. e. m. grönsvart; ståndarmjöl rikligt. 5—6. Öl., Gtl.

16. **T. limbátum** Dahlst. Omkr. 1—3 dm h.: till bladform lik *T. lætum*, men fik. i allm. tätare med mindre hastigt avsmalnande spets o. med utpräglat blågrönare färg; blskäft åtm. vid basen rödanlupna: holk ljusare till mörkare grön, kort o. bred: yhkfj. äggrunt lans., tillspetsade, löst tryckta till de inre, nående över deras mitt o. med ett litet rödbrunt hornutskott nedom spetsen, brett hinnkantat; korg gles, 3,5—5 cm vid, ljust gul; stift m. e. m. grönsvart; ståndarmjöl finnes. 5—6. Sk.—Sm., Boh., Öl.

17. **T. brachyglóssum** Dahlst. Låg, 1—1,5 dm h.: bl. mörkgröna, oftast med m. e. m. brun anstrykning; fik. m. e. m. långa, tätsitt., deltoida till klolika, mindre tandade, till glesare o. smalare med utdragen, nedåt- till utåtriktad spets: blskäft kantade, m. e. m. rödvioletta; holk täml. lång, svartgrön med brunviolett anstrykning; yhkfj. äggrunt lans. till lans., svagt hinnkant., på innersidan karaktäristiskt brunviolett, löst tilltryckta till fränstående, utan ell. med otýdl. knöl nedom spetsen; korg svagt öppen med kronbräm inrullade till halvöppen med upptill platta bräm: blomfärg mörkt gul: stift grönsvart; ståndarmjöl finnes. 5—6. Sk.—Sdml., Vrml.

18. **T. obliquum** Fr. Spensl., 0,5—1 dm h.: blad smala, blekgröna, utbredda; fik. glesare ell. tätare, korta, åtm. de övre rundtrubb., hela till m. e. m. tandade; bladskäft bleka ell. svagt färgade; holk liten, kort, ljusgrön; yhkfj. korta, knappt nående till de inres mitt, äggrunda—näst. jämbreda, rundtrubb. utan ell. med antydd knöl nedom spetsen; korg liten, svagt öppen

med inrullade ell. rännformiga, till halvöppen med m. e. m. platta kronbräm: blomfärg täml. mörkt gul; stift svartgrönt; ståndarmjöl finnes. 5—6. Sk.—Sm., Boh. — var. *platyglóssum* (Raunk.), skild genom grövre växt, mer utdragna o. spetsiga blflik., mörkare bladfärg o. vanl. livligare röda bl:skaft: holk större, mörkare: yhkfj. äggrunda—äggr. lans., tillspetsade med trubbad spets o. tydl. knöl nedom spetsen, lösare tilltryckta, ofta med utböjd spets, bredare hinnkant.: korg större, mörkare gul: kronbräm, stift o. ståndarmjöl som hos föreg. 5—6. Sk.—Ög., Boh. — Övergår gm intermediära former i huvudf.

19. *T. simulum* Brenn. (*T. melanostylum* Th. Fr. fil.). Låg, omkr. 1—2 dm h.; bl. ljüst till mörkt gröna, breda, m. e. m. avlånga, hela, oregelb. o. tät bakåtriktat tandade till grunt flik.: flik. breda, korta, triang. till klolika, tandade; bl:skaft svagt röda; holk medelstor, mörkt grön, täml. lång; yhkfj. smala, m. e. m. äggrunt lans. med m. e. m. utpräglat men kort hornutskott nedom spetsen: korg omkr. 4 cm vid. ljüst gul med kantblr vanl. brett strimmiga på undersidan: stift m. e. m. grönsvart; ståndarmjöl 0. 6—7. Högre fjälltrakter, fjällängar. Lpl. — En i samma områden förekommande närstående form är *T. tornéuse* Th. Fr. fil., skild genom ljüst stift. röd- (ej gräviolet-) strimm. kantblr. T. lpmk.

20. *T. Hjéltii* Dahlst. Täml. högväxt. 2—3 dm; bl. ljusgröna, breda, m. e. m. avlånga, tät o. oregelb. tand. med utstående till klolika tänder, ell. kortflikade: flik. m. e. m. breda med utåt- ell. uppåtrikt. spetsar, hela till tand.: bl:skaft m. e. m. röda; holk stor, bred, m. e. m. grön; yhkfj. m. e. m. breda, äggrunt lans., löst tilltryckta med fränstående spets, m. e. m. hinnkant. med stort, ofta m. långt (ända till $\frac{1}{3}$ — $\frac{1}{4}$ av fjällens längd) hornutskott nedom spetsen: korg vid. 4—5,5 cm, rent o. vaekert gul: kantblr utan ell. med blott antydd strimma undertill; stift gult: ståndarmjöl 0. 7—9. Ängar i fjällen; T. lpmk, Nb.

21. *T. palustre* (Ehrh.) Dahlst. Omkr. 1—2 dm h.; bl. mörkgröna, näst. linjesmala—smalt lans., näst. helbrädd. till tand. med m. korta triangulära till ngt klolika tänder; bl:skaft smala, m. e. m. röda; holk kort, m. e. m. grön; yhkfj. m. e. m. brett äggr., tilltryckta, brett hinnkant.: korg liten, omkr. 3 cm vid, täml. mörkt o. rent gul; stift gult: ståndarmjöl vanl. 0, mera sällan utbildat. 5—6. Sjö- o. havsstränder, kalkkällor m. m., Sm.—Uppl., Vg., Vrml., Dlr. (Hedemora); Boh. (utanför Göteborg), Öl., Gtl.

22. *T. crocódés* Dahlst. Lik föreg. till växesätt o. bladform, men bl. tydligare tand. o. mer blågröna; kronbräm alltid inrullade, av mörkare, nästan saffransgul färg o. med mer rödbrun strimma undertill; frukt kortare o. bredare med längre, nedtill mera taggigt näbb. 6—7. Sjö- o. älvstränder, myrmark, Hrl., Jtl., Mpd., Ång. (Åsele lpmk).

23. *T. bálticum* Dahlst. Omkr. 1—2 dm h.; bl. mörkgröna med blågrön anstrykn., finflik.; flik. m. e. m. långt åtskilda med ofta m. e. m. tandade mellanrum, hos de flesta bl. smala, näst. linjesmala ell. med ngt bredare bas o. avsatta, utdragna o. utstående, smala spetsar; bl:skaft livligt röda; holk mycket kort o. bred, m. e. m. grön; yhkfj. brett äggr., tilltryckta, m. e. m. brett hinn-

kant.; korg 3—3,5 cm vid, tät, täml. mörkt gul; stift gult; ståndarmjöl 0. 5, 6. Havsstränd., v. Sk.—Gävle, Göteborg. skärgård: Öl., Gtl.

24. *T. cróceum* Dahlst. (coll.). Medelstor till täml. hög (2—5 dm); bl. tunglikt avlänga, näst. hela ell. med m. e. m., vanl. ej djupt inskuren skiva o. glesa, klolika tänder ell. korta, vanl. klolika flikar mellan de större tänderna, ell. flikarna hela ell. syltandade, m. e. m. långt spetsade: holk vanl. smal, blek; yhkfj. äggrunt lans. till lans., tunna, ofta med utböjda spetsar: korg gles, vid, täml. mörkt gul, 3—5 cm vid; stift gult ell. m. e. m. svartgrönt; ståndarmjöl 0 ell. m. e. m. rikligt. 6—9. Fjälltrakter, björk- o. fjällreg. samt nedom fjällen på våta ställen i skogsreg., Dlr., Mpd—Lpl.

25. *T. spectábile* Dahlst. Låg till täml. hög, 1—3 dm: bl. fasta, hela, m. e. m. tandade till brett flikade; flik. i regel tätsitt., ej särdeles djupa, hela ell. m. e. m. tandade; bl:skaft o. nerver lysande röda: holk kort, m. e. m. mörkgrön: yhkfj. m. e. m. korta, fasta, äggr. till äggrunt lans., svagt hinnkant., upptill m. e. m. rödviolett anlupna: korg 3—5 cm vid, m. e. m. gles; stift grönsvart. 6—9. Våta ställen, huvudsakligast i fjällen, från fjällreg. (snölägen) till barrskogsreg. (myrar), Hrj., Jtl., Mpd, s. Vg., Dls., Boh.

26. *T. pólium* Dahlst. Omkr. 3—4 dm h.: bl. ljusgröna, som yngre finhåriga o. isgrå, m. e. m. djupt o. långt flik.: flik. bredare till smalare med bred, på övre kanten pucklig bas o. m. e. m. avsatta, m. e. m. långt utdragna o. smala, utåt- till uppåtböjda spetsar: bl:skaft o. mittnerv svagt röda: holk kort, mörkgrön: yhkfj. äggrunt lans., smalt hinnkant.: korg täml. tät, rent gul: stift grönsvart. 5—6. Vätäng, Gtl.

27. *T. Nordstédtii* Dahlst. Omkr. 1—3 dm. h.: bladflik. triangulära till deltoida med m. e. m. hög pucklig bas o. avsatta, utåt—uppåtrikt., kortare till längre, ofta trubbad spetsar: holk mörkt gulgrön, ofta daggbå, kort: yhkfj. äggr. till äggrunt lans., smalt hinnkant.: korg tät, 3—4 cm vid; stift grönsvart. 5, 6. Vätäng. o. d., Sm. (Jönköping), Vg., n.-v. Ög.

28. *T. obtusátum* Dahlst. Omkr. 2—3 dm h.: bl. tunna, avlänga, m. e. m. trubbiga, m. e. m. flikade; flik. breda, m. e. m. tandade, med m. e. m. pucklig bas o. korta utåt—uppåtrikt. spetsar, säll. hela, ojämnt tand.; holk kort, mörkgrön—svartgrön: yhkfj. mörka, smala, jämbrett lans., några yttre m. smala, långa o. bleka: korg gles, 4—5 cm vid, mörkt gul; stift grönsvart: ståndarmjöl 0. 6—9. Fuktig ängsmark från fjällreg. till barrskogsreg., Hrj., Jtl.

29. *T. purpúridens* Dahlst. Omkr. 2—4 dm h.: bl. hela, m. e. m. tandade ell. grunt flikade; flikar triangulära till klolika, utan ell. med svag puc- kel vid basen, i allm. mindre utdragna o. mer spetsiga; korg vid, 3—5 cm, täml. gles, mörkt gul: yhkfj. korta, m. e. m. breda, äggrunt lans. till lans., mörka, de ytt. m. smala, ofta trådlika: stift grönsvart; ståndarmjöl 0 ell. till- städes. 7—9. Som föreg., Hrj.—Lpl.

30. *T. adpréssum* Dahlst. Omkr. 2—3 dm h.: bl. gulgröna, ljusa, långa, upptill bredare, utbredda, glest och vanl. långt flik.; flik. långt skilda med hög, uppstig., tandad bas o. lång, utåt- ell. klolikt nedåtrikt. spets; ändflik. långt utdragen, pillikt spjutlik: holk grön: yhkfj. m. e. m. lans., långa, löst tilltryckta till utböjda: korg 4—5 cm vid, blekgul: stift grönaktigt. 6—8. Som föreg., Dlr.—Jtl.

31. *T. rubiginosum* Dahlst. Omkr. 1—2 dm h., säll. högre; bl. smala, med kortare till längre deltoidea, nedåtrikt., tätsittande, m. e. m. tand. flikar o. m. e. m. pillik ändflik; bl:skaft breda, kantade, bleka ell. röda; holk bred o. kort, mörkgrön, med rundad till näst. tvär bas; yhkfj. brett äggr. till äggrunt lans., tillspetsade ell. m. e. m. trubbd., tilltryckta, brett hinnkant.; korg stor, täml. tät till gles, 4—5 cm vid, täml. ljus gul; stift o. märken grönsvarta; ståndarmjöl finnes. 6, 7. Fukt. ängsmark i fjälltr., Hrj.

32. *T. præstans* Lindb. fil. Omkr. 1—2 dm h., säll. högre; bl. långa, smala, utbredda, vanl. längre än korgskaften, ngt blågröna, täml. kala, tunna, vanl. kortflik.; flik. i regel breda (med långt uppstigande bas), korta, deltoidea till klotlika, m. e. m. tand.; ändflik kortspetsad till täml. trubbig; bl:skaft täml. långa; holk ljusare—mörkare grön; yhkfj. tilltryckta till fränstående med utböjd spets, nående ngt över de inres mitt, m. e. m. äggrunt lans.; korg 3—4 cm vid, ljus gul, öppen långt fram på aftonen; stift grönsvart; frukt omkr. 3,5 mm, spröt omkr. 4 ggr längre än fr. 5, 6. Våt ängsmark, strandäng. o. d., Sm., Boh.—Dlr., v. Hrj., Ång., Gtl.

33. *T. rhodoneuron* Dahlst. Vanl. stor o. grov, ända till 5 dm h.; bl. breda o. långa, vanl. utbredda, vanl. av de utvuxna korgskafts längd, mörkgröna, m. e. m. håriga, fasta; flikar i regel breda o. vanl. långa, oftast deltoidea, m. e. m. långspets. o. tand.; ändflik bred, vanl. uddspetsig; bl:skaft korta, m. e. m. brett kantade; holk svartgrön; yhkfj. brett lans., nående över innerfj:ns mitt; korg 5—6,5 cm vid, mörkare gul, öppen till sent på aftonen; stift grönsvart; frukt omkr. 4 mm l. 6, 7. Fukt. ängsmark, Jtl., Mpd., Ång.

34. *T. maculigerum* Lindb. fil. Omkr. 1—2 dm h.; bl. i allm. smala, långa, utbredda, oftast längre än holkskaften; flik. vanl. korta, m. e. m. tand. med högt uppstigande bas, deltoidea, med spetsiga, ofta klotlikt nedböjda spetsar; innerbladens ändflik utdragen, hel, spetsig ell. trubbad; holk i allm. smal, stundom täml. bred med vanl. m. e. m. kägelform bas; yhkfj. smalt—täml. brett lans.; korg 3—5 cm vid; stift grönaktigt; ståndarmjöl 0 ell. tillstädes. 5, 6. Fuktig ängsmark, i synn. vid kusterna, Sk.—Vrml. o. Uppl., Gtl.

35. *T. nævosiforme* Dahlst. Omkr. 2—3 dm h.; bl. i allm. långa o. oftast breda, m. e. m. utbredda, tät flik.; flik. höga med m. e. m. kullrig överkant, hela till m. e. m. tand.; bl:skaft ljus till mera livl. röda; holk stor o. oftast bred, mörkgrön med dagglå anstrykning; yhkfj. smalt lans.; stift grönsvart. 6, 7. Fuktig ängsmark, Jtl.

36. *T. nævosum* Dahlst. Omkr. 2—3 dm h.; bl. långa, vanl. m. e. m. smala, utbredda, tät flik.; flikar med m. e. m. hög, hel till tandad, ofta pucklig bas ell. mera hela, avlånga, med glesa, utstående tänder; ändflik m. e. m. triangulär till spjutlik; bl:skaft o. mittnerv livl. rödvioletta; holk stor, smalare än hos föreg., ljus med dagglå anstrykning; yhkfj. m. e. m. lans.; stift grönsvart. 6, 7. Fuktig ängsmark från nedre fjällreg. till barrskogsreg., Dlr., Hrj., Jtl., Mpd., Ång.

37. *T. firmum* Dahlst. Omkr. 2—3 dm h.; bl. smalt avlånga, hela med olikstora m. e. m. klotlika tänder, ell. grunt flik.; flikar breda, deltoidea, vanl. med klotlikt nedböjda spetsar; holk bred, svartgrön med blåaktig anstrykning; yhkfj. (brett) lans., smalt men tydligt hinnkant., m. e. m. tilltryckta, ofta med

utstående spets ell. snart bågformigt utböjda; korg 3—4,5 cm vid, täml. ljus gul; stift m. e. m. grönsvart; ståndarmjöl 0 ell. vanl. sparsamt. 6, 7. Våt till fuktig ängsmark, från fjäll- till barrskogsreg., Hrj. (Jtl.).

38. *T. litorale* Raunk. 0,5—4 dm h.: bl. i flikmellanrummen o. ofta även på skivan mörkfläckiga, vanl. djupt o. glest flikade o. mot basen glest sylflikade; flik. m. e. m. skilda, vanl. ej breda, långspetsade med ut- till nedböjda spetsar; ändflik m. e. m. pillikt spjutlik, ofta stor; holk liten till stor, bred, grönsvart; yhkfj. smalt äggrunda till äggrunt lansettl., täml. långt tillspetsade, tilltryckta till löst fränstående; korg 2—5 cm vid, m. e. m. tät, täml. mörkt gul; stift grönsvart. 5, 6. Havs- o. sjöstränder. Sk.—Vrml., Uppl.

39. *T. albicollum* Dahlst. (biformatum Lindb. fil.). Omkr. 2—4 dm h.; bl. i flikmellanrummen o. ofta även på skivan svartfläckiga, glest men mindre djupt flik. än hos föreg.; blskaft bredare, mera kantade: flikar deltoida med nedböjda till utstående spetsar, de nedre vanl. täml. breda, säll. smalare sylrika; ändflik pillikt spjutlik, oftast med rundade sidor; holk täml. stor, bred, grönsvart; yhkfj. m. e. m. äggr. lansettlika—lansettlika, jämnt tillspetsade, m. e. m. tilltryckta ell. snart utböjda; korg tät, 3—4 cm vid, täml. mörkt gul; stift grönsvart o. ståndarmjöl m. e. m. rikligt, ell. stift gult o. ståndarmjöl 0. 4—6. Öppen ängsmark, gräsvallar m. m., Sm., Dls., Gstr.—Jtl., Ång.

40. *T. subintegrum* Dahlst. Omkr. 2—5 dm h.: bl. mörkt gulgröna, hela, med olikstora bakatriktade tänder ell. ofta m. e. m. djupt o. glest flik.; flik. deltoida med utstående ell. nedböjda spetsar, hela till m. e. m. tandade; ändflik ofta stor, m. e. m. utdragen, spetsad; blskaft breda, kantade; holk bred, stor, mörkt grågrön; yhkfj. breda, långa, äggr. till avlånga, de inre lansettl.; korg tät, mörkgul, 4—5 cm vid; stift m. e. m. grönaktigt. 5—7. Ängsmark, fodervallar etc., Sm., Vg., Dls., Dlr., Jtl., Mpd, Ång.

41. *T. subpenicilliförme* Lindb. fil. Omkr. 2—5 dm h.: bl. ljus grågröna, avlånga—jämbreda, m. e. m. utbredda, m. e. m. flikade; flik. täml. breda, deltoida med utstående skarpa spetsar, otandade till m. e. m. tandade; de inres ändflikar spjutlika, m. e. m. utdragna, hela till nedtill fintandade; blskaft m. e. m. röda; holk täml. bred, brungrön; yhkfj. långa, lansettl. till näst. jämbnr.; korg täml. tät, ljus gul, 3,5—4 cm vid; stift gult (till svagt grönaktigt). 6—8. Dlr., Mpd—Jtl., Ång. — Hit ansluta sig följ. arter: *T. remotijugum* Lindb. f.; bl. ljus gröna; flik. långa, nedböjda (m. e. m. klolika), vanl. avlägsnade från varandra, ofta gående nästan ända till mittnerven; ändflik m. e. m. lång, spjutlik; yhkfj. m. långa, de yttre o. inre m. smala o. långspets., starkt nedböjda stift gult ell. något grönaktigt; ståndarmjöl 0; mittblr vackert rödtoppade. 6—8. Uppl., Vrml.—Lpl. — *T. spilophyllum* Dahlst.; bl. m. e. m. mörkt lökgröna, på översidan oftast m. e. m. fläckiga; flik. breda o. oftast långa med utdragna, ofta klolikt nedböjda spetsar, ofta glest ställda; ändflik pillikt spjutlik, bred, spetsig; holk mörk med snurrform. bas, ofta smal; yhkfj. uppåt riktade med m. e. m. utåtböjda spetsar, smala, nästan utan hinnkant, tydl. spiralställda; kantblr.nas bräm undertill starkt brunviolett; stift mörkt svartgrönt; ståndarmjöl 0. 6—8. Fuktig ängsmark, gräsvallar m. m., Jtl., Mpd. — *T. septentrionale* Dahlst.; bl. ljus gröna, hela, m. e. m. tand. till m. e. m. djupt flik., långa, avlånga till näst. jämbreda; flikar breda, korta, deltoida,

m. e. m. rikt tandade; de inre bls ändflik utdragen, pillik, m. e. m. fint tandad; holk täml. ljusst grön; yhkfj. ljusa, täml. smala, nedböjda; stift ljusst ell. ngt grönaktigt; ståndarmjöl 0. 6—8. Våta ell. fukt. ängar, gräsvallar m. m., Dls., Mpd.—Lpl.

42. **T. trianguläre** Lindb. fil. Omkr. 2—4 dm h.; bl. smala o. långa, vanl. utbredda, kortflikade; flik. ofta avlägsnade, med starkt tandade mellanrum, vanl. korta, mera sällan med mera utdragna spetsar; ändflik kortare till längre, pillik, tillspetsad; bladskaft ljusst röda; holk m. e. m. grön, ej särdeles bred; yhkfj. m. e. m. jämbrett lans., långa, ut- till nedböjda; korg 3,5—4 cm vid, säll. fullt öppen; blomfärg blekgul. 5—8. Gräsvallar, vägkanter m. m., Uppl.—Vb.; Vrml., Jtl.

43. **T. canaliculatum** Lindb. fil. Omkr. 2—5 dm h.; bl. grågröna, täml. tjocka, mot spetsen bredast, ofta glest flik. med breda, tandade mellanrum, i flikvinkl. ofta mörkfläck., f. ö. gärna m. e. m. brunanlupna; flikar än mera tätt sittande, breda, än glesa, smala, ofta vid sin bas puckliga, med utstående ell. klolikt nedböjda, skarpa spetsar, m. e. m. tandade; holk kort, bred, svartgrön; yhkfj. breda, äggrunt lans. till lansettl., på insidan vanl. m. e. m. violettfärgade; korg tät, 3,5—4 cm vid; stift gult o. ståndarmjöl 0, ell. grönaktigt o. ståndarmjöl förhanden. 5—7. Fuktiga ängar, gräsvallar, vägkanter m. m., Sk.; Dls.—Dlr.; Sdml., Hls., Mpd.

44. **T. parvuliceps** Lindb. fil. Späd, 1—2 dm h.; bl. gröna, tunna, jämbreda till avlånga, kortflik. till m. e. m. hela, tandade; flik. korta, deltoida—ngt klolika, skarpspetsade, m. e. m. tandade; ändflik kort, bred, pillik, ofta m. e. m. tandad; bladskaft ljusst röda; holk liten, grönsvart; korg gles, ljusgul; stift gult till m. e. m. grönaktigt. Habitueellt erinrande om arter av *Erythrosperma*. 5—7. Gräsbackar, ängsmark m. m., Sk.; Vg., Boh.—Vrml.; Ång., Vb.

45. **T. maurophyllum** Dahlst. Högväxt, ofta ända till 6—7 dm; bl. glansiga, m. e. m. avlånga; flikar m. e. m. breda, deltoida till klolika, de nedre tandade, de övre ofta hela, tätt ell. stundom glessittande med tandade mellanrum; ändflik kort pillik, ofta med avsatt, smalare, uddig spets; bladskaft o. mittnerv helt ell. nedtill täml. lysande violetteröda; holk stor, bred, svartgrön, med tvär bas; yhkfj. utstående med nedböjd spets, lansettl. till jämbreda med långt utdragen spets, mörka m. e. m. violettfärgade; korg 4—5 cm vid med på utsidan mörkt violettfärgade kantbl.; ståndarmjöl 0 (ell. utbildat). 5—6. Gräsvallar, ruderatmark m. m., Uppl., Sdml.

46. **T. speciösom** Raunk. Omkr. 2—3 dm h., grov; bl. gröna med breda o. korta till täml. långa flikar av växlande form, Brett deltoida—klolika till smalt deltoida med långa uppåt- till nedåtriktade spetsar o. m. e. m. grovt tandade; ändflik pillik, kort, oftast med smal, avsatt, m. e. m. utdragen spets; bladskäftet o. mittnervens nedre del vackert rosenröda; holk bred o. kort, grönsvart; yhkfj. utåt—nedåtrikt., äggrunt lansettl., m. e. m. violett anlupna; korg stor, 4,5—5,5 cm vid, med mörkt purpurrod strimma på kantbl.; nas utsida. 5—6. Gräsvallar m. m., Sk., Sm., Vrml.

47. **T. duplidens** Lindb. fil. 1—3 dm h.; bl. vanl. smala; flikar m. e. m. glest sittande, på yngre plantor breda, på äldre smala o. rikt tand. liksom

flik:nas mellanrum; bladskaft livl. rödvioletta; holk kort, bred, svartgrön; yhkfj. starkt utåt- till nedböjda, på översidan ljust gröna ell. rödviolett anlupna, smala, nästan jämnbr., täml. långa; korg täml. tät, mörkt gul, 3—5 cm i diam.; kantbl. undertill starkt brunvioletta. 5—6. Gräsvallar, vägkanter m. m., Sk.—Jtl., Vb.

48. **T. rhodolépis** Dahlst. Omkr. 3—4 dm h.; bl. ljusgröna, tunna, avlånga; bladskaft bleka ell. svagt röda; holk ljusgrön, täml. bred; yhkfj. långa, starkt tillbakariktade; korg 4—5 cm vid, täml. gles, ljusgul; stift gult med något grönaktiga märken; ståndarmjöl 0 ell. sparsamt. 6—8. Våt gräsmark i fjälltrakter, mest i björk- o. fjällreg.. Hrj., Jtl.

49. **T. grammolépis** Dahlst. Omkr. 3—4 dm h.; bl. ljusgröna, dragande i gulgrönt, fastare än hos föreg., eljest liknande; när bladflikar utvecklats, äro de bredare o. kortare; bladskaft alltid bleka; holk mörkare grön; yhkfj. lans., brett blekt ell. rosenrött hinnkantade; korg stor, 5—6,5 cm vid, med bredare o. undertill livligare färg. kantbl.: stift o. märken grönaktiga; ståndarmjöl 0 ell. sparsamt. 6—8. Som föreg., Hrj.

50. **T. tenébricans** Dahlst. 2—5 dm h.; bl. m. e. m. avlånga; flikar deltoida, upptill med m. e. m. tydl. puckel vid basen o. oftast m. e. m. trubbad spets, m. e. m. rikt o. ojämnt tand., de nedre ofta näst. jämnbreda; ändflik på yttre bl. kort pillik till triangulär, med ofta avsatt, smal spets, på de inre mera utdragen, ofta stor med konvexa kanter, kortspetsad; holk kort, svartgrön; korg ljust gul, 4—5 cm vid, med under grävioletta kantbl.; stift grönaktigt. 5. 6. Fodervallar, ruderatmark, tomter m. m., Sk.—Jtl., Ång.

51. **T. læticolor** Dahlst. 1—5 dm h.; bl. smalt lans. till avl., glesare till tätare grovflikade; flik. bredare o. kortare till smalare o. längre triangulära med utåt ell. uppåtriktade spetsar, i allm. svagt tand.; ändflik på de inre bl. m. e. m. stor, bred, pillik med utdragen spets; bladskaft stundom svagt färgade; holk bred o. kort, ljust svartgrön; yhkfj. äggrunt lans. till lans., längre än hos föreg.; korg ljust gul, tät, 3,5—4,5 cm vid, med undertill mörkt rödvioletta kantbl.; stift grönaktigt. 5—6. Som föreg., Sk.—Dls., Uppl.

52. **T. croceiflorum** Dahlst. 2—5 dm h.; bl. djupt o. oregelb. flikade; flik. m. e. m. långa, deltoida, lång- o. ofta grovtand.; ändflik hos mell. bl. liten, pillikt spjutlik, på innerbl. stor, pillik, med konvexa sidor o. ofta nedtill m. e. m. tandad; bladskaft bleka ell. m. svagt färg.; holk bred, m. e. m. grönsvart; yhkfj. breda, äggrunt lans., på innersidan oftast m. e. m. violett färg.; korg 4—5 cm vid, mörkgul, med på utsidan starkt brunrött färg. kantbl.; stift grönaktigt. 5—6. Som föreg., Sm., Vg., Ög., Sdml., Boh., Vrml.

53. **T. cyanolépis** Dahlst. 1—3 dm h.; bl. ljust gröna, smalt avlånga flikar breda, tätsittande, vanl. korta, de nedre triangulära m. e. m. spetsiga, de övre ell. alla m. e. m. klolika, trubbspets., ändflik pillik med konvexa sidor, rundat trubbig ell. kortspetsad, liten till medelstor; holk grönsvart till mörkt grön; yhkfj. långa, äggrt lans.; korg 4—4,5 cm vid, täml. mörkt gul med på utsidan rödvio. kantbl.; stift grönsvart. 5, 6. Ängsbackar, fodervallar m. m., Vg., Dls.

54. **T. expallidiförme** Dahlst. 2—5 dm h.; bl. avlånga, brett flikiga; flik. tätsittande, längre ell. kortare trubbspetsade, tand. ell. de övre otandade;

ändflik liten, pillik, tillspetsad, till större, bredare, trubbad, med konvexa sidor; holk kort o. bred, mörkgrön; yhkfj. m. e. m. äggrunt lans.—jämbrett lans., på översidan svagt till livligt violett färgade; korg 4—5 cm vid, gles, ljusgul; stift grönsvart. 5—6. Ängsmark, fodervallar m. m., Bl.—Ög.; Boh., Dls., Mpd, Öl.

55. **T. expallidum** Dahlst. 3—6 dm h.; bl. stora, avlänga—lans., gröna med blågrön skiftning, långt o. brett flikiga; flik. vanl. tätsittande, långa o. breda; holk kort, bred, mörk; yhkfj. breda, äggrunt lans. till jämbrett lans., på insidan mörkgröna till vitgröna; korg mörkare gul än hos föreg., tätare; stift grönsvart. 4—6. Ängsmark, fodervallar, ruderatmark m. m., Sdml., Uppl.

56. **T. privum** Dahlst. Omkr. 2—4 dm h. med m. e. m. utbredda korgskäft o. bl.; bl. m. e. m. lansettl., något grågröna; flik. i synn. på mell. bl. tätsittande, täml. långa; ändflik medelstor till liten, pillik med m. e. m. avsatt o. ngt utdragen spets; mittnerv nedtill ofta svagt röd; holk mörkare ell. ljusare grönsvart, kort o. bred; yhkfj. breda, äggrunt lans. till jämbrett lans., tilltryckta till utstående; korg tät, täml. mörkt gul, 4—5 cm vid med undertill klart brunviolett kantblr; stift gult, märkenas utsida ofta grönaktigt; ståndarmjöl stund. 0. 6—7. Ängsmark, fodervallar m. m., Sk.—Vrml. Uppl., Mpd, Ång., Gtl.

57. **T. chlorolœcum** Dahlst. Omkr. 3—6 dm h.; bl. stora, ofta bredast mot spetsen, djupt flikiga; flik. smala till täml. breda; de inre bl:s ändflik stor med starkt konvexa sidor; mittnerven till större ell. mindre del ljust röd; korg stor, bred, mörkgrön; yhkfj. breda, äggrunt lans., utstående med m. e. m. nedböjda spetsar, på insidan m. e. m. livligt violetta; stift o. märkenas utsida grönaktiga. 5—6. Som föreg., Sk.—Vrml. o. Uppl., Mpd, Gtl.

58. **T. pallescens** Dahlst. Omkr. 2—4 dm h., med utbredda bl. o. båg-böjda korgskäft: bl. lans., tät flikiga; flik. längre ell. kortare, breda, spetsiga, de övre på några blad i spetsen avrundade; ändflik liten, pillik med konvexa sidor, spetsad, säll. med avsatt spets; holk kort o. bred, m. e. m. mörkgrön; yhkfj. täml. breda, äggrunt lans., löst uppåtriktade till m. e. m. utstående; korg ljus gul, något gles, 4—5 cm vid; stift grönaktigt. 5—6. Som föreg., Sk.—Uppl., Ång., Gtl.

59. **T. alatum** Lindb. fl. Högväxt, 4—5 dm, upprät; bl. långa, nästan jämbreda ell. bredast uppåt; ändflik pillik, vanl. bred o. ofta kort med m. e. m. konvexa sidor, föga spetsad till trubbad; bl:skäft breda; holk stor, täml. lång, mörkgrön; yhkfj. långa, breda, brett lans., på insidan ljusgröna till vitgröna, vanl. violettanlupna; korg stor, 4—5,5 cm vid, något gles; stift grönaktigt. 5—6. Fuktig gräsmark, fodervallar m. m., Sk., Vg., Uppl., Mpd, Ång., Gtl.

60. **T. laciniósum** Dahlst. 2—5 dm h., vanl. upprät; bl. brett till smalt o. djupt flikiga; flik. tätsitt., breda, nedåtböjda, trubbspetsade till smala, glesa, med starkt tandade, ofta mörkfärgade mellanrum, vid basen på övre kanten puckliga o. ojämnt grovtandade med avsatta, långa, trubbad ell. upptill på bladet rundade spetsar; holk stor, bred, mörkgrön; yhkfj. breda, lans.; korg stor, gles, 5—6 cm vid; stift grönsvart. 5—6. Fuktig ängsmark, fodervallar m. m., Sm., Hall.—Ög., Vrml., Mpd.

61. **T. piceatum** Dahlst. Omkr. 3—4 dm h., grov; bl. stora, avlångt lans., ofta bredast mot spetsen, mörkgröna med grå- till gulgrön anstrykning, oftast brunanlupna; flik. vanl. tätsittande, deltoida, breda, vanl. korta, stundom längre, otandade till täml. tandade, vanl. kortspetsade; ändflik bred o. ofta stor med raka ell. vanl. konvexa kanter, kortspetsad till trubbad, ofta med avrundade sidoflik.; holk mörkgrön till nästan tjärfärgad; yhkfj. långa, breda, m. e. m. äggrunt lans.; korg gles, 4—5 cm vid, täml. mörkt gul; stift grönaktigt. 5—6. Som föreg., Sm.—Boh., Nr., Uppl.

62. **T. hæmatopus** Lindb. fil. Omkr. 3—6 dm h.; bl. mörkt gröna, ngst stötande i gulgrönt, mellan flikarna ofta mörkfärgade; flik. med bred, tandad till flikad bas o. m. e. m. avsatta, långt utdragna, utåt- ell. uppåtböjda spetsar; ändflik med långa sidoflikar o. avsatt, m. e. m. långt utdragen spetsflik; holk täml. lång, brungrön; yhkfj. täml. långa, m. e. m. brett äggrunt lans, tillspetsade, löst tilltryckta till m. e. m. utstående, tydl. grönt hinnkantade, m. e. m. violett-färgade; korg 3,5—4,5(—5) cm vid, gles, täml. mörkt gul; stift m. e. m. grönaktigt. 5—6. Som föreg., Sk.—Dls., Uppl., Gtl.

63. **T. hamatiförme** Dahlst. Omkr. 2—4 dm h.; bl. grågröna, vanl. djupt flikiga; flik. deltoida—klotlika, vanl. m. e. m. avlägsnade med tandade mellanrum, på övre kanten m. e. m. långt o. ojämnt tandade o. med utstående ell. nedåtrikt., ofta smala spetsar; ändflik pillik med m. e. m. avsatt spets på de inre bl., stor med konvexa sidor, m. e. m. trubbad; bladskaft livligt violett-röda; holk kort o. bred, mörk; korg 4—5 cm vid, täml. mörkt gul; stift m. e. m. grönsvart. 5—6. Sm., Vrml.

64. **T. hamatum** Raunk. Omkr. 2—3 dm h.; bl. mörkgröna, fasta, näst jämbreda; flik. korta, på yttre bl. tätsittande, på de inre avlägsnade, de övre helbrädd., de nedre svagt tand.; holk kort o. bred, mörk, m. e. m. daggbå; yhkfj. med uppåtböjda spetsar; korg 5—6 cm vid, täml. ljus gul; stift grönsvart. 5—6. Sm., Sdml., Uppl., Mpd.

65. **T. lucidum** Dahlst. Omkr. 4—5 dm h.; bl. ljusgröna, stötande i gulgrönt, långa, uppåt bredast; flik. korta—medellånga, tilltagande i storlek uppåt, kortspetsade, skilda av m. e. m. långa, täml. breda mellanrum; ändflik helbrädd., kortspetsig, vanl. stor; bl:skaft breda; holk kort o. bred, täml. mörk, daggbå; yhkfj. m. e. m. hinnkant.; korg 5—6 cm vid, täml. mörkt gul; stift grönaktigt. 5—6. Sm., Ög., Sdml., Uppl.

66. **T. copidophyllum** Dahlst. Omkr. 2—5 dm h.; bl. mörkgröna, upp- till bredare; flik. tätsitt., korta—täml. långa, nedåtriktade; ändflik i synn. på innerbl. lång, upptagande $\frac{1}{7}$ — $\frac{1}{8}$ av bl:s längd; innersta bl. ojämnt nedåtriktat korttandade; bl:skaft breda; holk stor o. bred, täml. mörkt grön, nästan svartgrön; yhkfj. brett o. tydl. hinnkant.; korg stor, 5—6 cm vid, täml. mörkt gul; stift grönaktigt. 5—6. Sk., ö. Sm., Sthlm.

67. **T. Gelerti** Raunk. Omkr. 1—3(—4) dm h.; bl. mörkt gröna, tunglika—utdraget omvänt äggrunt avlånga; flikar tätsittande; ändflik på de yttre pillik med avrundade sidor, kort; bl:skaft breda; holk kort o. bred, ofta daggbå; yhkfj. hinnkant.; korg stor, lik föreg.; stift grönaktigt. 5—6. Sk., Hall., ö. Sm.

68. *T. involucratum* Dahlst. Omkr. 2—5 dm h.; bl. jämbrett lans. ell. upptill bredare; flik. höga, nedtill utåtriktade utan ell. med korta mellanrum; bl:skaft breda; holk mörkgrön; yhkfj. m. e. m. äggrunt lans., säll. löst fränstående; korg stor med täml. mörkt gul blomfärg; stift grönaktigt. 5—6. Sk., Sdml., Uppl., Mpd.

69. *T. interruptum* Dahlst. Omkr. 2—5 dm h.; bl. upptill bredast; ändflik stor, hel ell. nedtill med en o. annan tand; inre bl. breda, kortflik. med stor, m. e. m. tandad ändflik; bl:skaft o. mittnervens nedre del ljust röda; holk kort, täml. mörkt grön; yhkfj. smalt äggrunt lans.; korg stor, 3,5—4 cm vid; blomfärg täml. mörkt gul; stift grönaktigt. 5—6. Mälarområdet o. angräns. skärgård.

70. *T. dilatatum* Lindb. fil. Omkr. 2—6 dm h.; bl. mångflikiga; flikar små till täml. stora, ofta med m. e. m. välvd övre rand, spetsade med m. e. m. uppåtböjda spetsar; mellanrummen mell. flik. saknas nästan ell. äro korta o. breda; holk bred, mörkgrön; yhkfj. lans., långa, på insidan vanl. svartviol.; korg stor, 4—5 cm vid; blomfärg täml. mörkt gul; stift grönaktigt. 5—6. Sk.—Dls., Uppl., Hls., Jtl., Ång., Gtl.

71. *T. acroglóssum* Dahlst. Omkr. 2—6 dm h.; bl. långa, täml. mångflik.; flik. avlägsnade med långa, ofta smala, tandade mellanrum, de nedre ofta med kullrig rygg, långspetsade med utåt-, nedåt- ell. ofta uppåtriktade spetsar; ändflik med smala, vid basen avsatta, utåt- ell. ofta starkt uppåtriktade sidoflikar o. m. e. m. långt utdragen, m. e. m. avsatt, ofta smal mittflik; holk stor, bred, mörkt grön; yhkfj. Brett äggrunt lans. till lans., m. e. m. utstående; korg tät, välvd; stift grönsvart. 5—6. Sdml., Uppl.

72. *T. xanthostigma* Lindb. fil. Omkr. 2—5 dm h.; bl. saftigt mörkgröna, bredast upptill; flik. stora, m. e. m. breda, oftast tätsittande ell. med korta, breda mellanrum, med m. e. m. långt utdragen nedåt-, utåt- ell. uppåtriktad spets; ändflik pillik, kort till täml. stor o. bred med nedtill ofta inskuren mittflik, på inre bl. äggrunt pillik, stor o. bred; bl:skaft breda, jämte mittnerven nedtill m. e. m. röda; holk bred o. kort, stor, mörkgrön; yhkfj. m. e. m. äggrunt lans. till lans., långa, långspetsade; korg stor, täml. mörkt gul. 5—6. Sk., Sm., Dls., Mpd., Gtl.

73. *T. longisquameum* Lindb. fil. Omkr. 2—6 dm h.; bl. täml. breda, fåflikiga; flik. m. e. m. långa, smalare än hos föreg., nedåtriktade, näst helbrädd. till tät o. fint syltand., skilda av vanl. långa, oftast smala, rikligt tintand. mellanrum; ändflik pillik, liten ell. stor o. bred, med m. e. m. avsatt mittflik, på innerbladen stor med m. e. m. konvexa sidor; holk som föreg.; yhkfj. som föreg., men mindre tyd. hiunkantade; blomfärg ljusare gul. 5—6. Sk.—Dlr., Uppl., Jtl., Mpd., Ång., Gtl.

74. *T. fasciatum* Dahlst. Omkr. 2—6 dm h.; flik. breda, klolika ell. oftare deltoida; bl:skaft o. mittnerv ljust röda; holk kort o. bred, täml. mörkt grön; yhkfj. breda, äggrunda till äggrunt lans., stund. m. e. m. nedböjda; kantbl. undertill vackert rödfärgade; stift o. märken gröngula. 5—6. Ö. Sverige, Sk.—Uppl., Mpd., Ång.

75. *T. galbanum* Dahlst. Omkr. 2—5 dm h.; bl. ljust gulgröna, täml. mångflikiga, jämbrett lans. till utdraget lans.; flikar långa, vid basen täml.

breda, långspets., nedåtrikt., nästan utan ell. med korta, tandade mellanrum; ändflik med spetsiga nedåtrikt. sidoflikar o. m. e. m. smal, avsatt, kortspets. mittflik, på de inre oftast grovtandad; bl:skaft o. mittnerv ljust röda; holk kort o. bred, stor, täml. mörkt grön; yhkfj. brett lans., långa, på insidan gröna till violettanlupna; korg m. stor, täml. tät, näst. plan, 4,5—5 cm vid; stift o. märken grönaktiga. 5—6. Ög.

76. *T. præradians* Dahlst. 3—7 dm h.; bl. matta, ljust grågröna, långa, täml. mångflikiga; flikar m. e. m. långa, breda—täml. smala, med nedåt-ell. utåt-, ej säll. uppåtriktade, spetsiga, fint syltand. till helbrädd. flikar, skilda av tydliga, ofta smala o. långa, tandade mellanrum; ändflik pillik, täml. stor, med raka ell. ngt konvexa sidor, ell. mindre o. spjutlik med smala o. ofta uppåtrikt. sidoflikar o. avsatt smal mittflik; bl:skaft o. mittnervens nedre del blekt röda; holk stor, bred, mörkare—ljusare grön; yhkfj. breda, äggrunt till brett lans., på insidan ljusgröna, ofta violetteffärgade; korg stor, gles, 5—6 cm vid; stift o. märken mörkt grönungula. 5—6. Sdml., Uppl., Mpd, Gtl.

77. *T. æquibulum* Dahlst. 3—7 dm h.; bl. långa, ljust o. ngt blåaktigt gröna, ngt glänsande; bl:flikar i allm. långa, täml. helbräddade, långspets.: mellanrummen tydliga, ofta långa, smala, tandade, ofta brunfärgade; ändflik på innerbl. stor o. bred, ofta tandad; holk kort o. bred, ljusare till mörkare grön; yhkfj. smalare än hos föreg.; korg stor, renare gul än hos föreg., tätare, 5—6 cm vid; stift o. märken mörkare än hos föreg. 5—6. Sk., Vg., Ög., Sdml., Uppl.

78. *T. pectinatiforme* Lindb. fil. Omkr. 2—4 dm h.; bl. täml. rikt o. djupt flikade; flik. med hög, ofta pucklig bas, klolika till skärformiga, helbrädd. ell. de nedre långt syltandade till långt fliktandade, tätsittande ell. med m. e. m. långa, oftast långt syltandade mellanrum; bl:skaft o. mittnerv täml. lysande röda; ändflik med smala, långa sidoflikar o. smal, utdragen mittflik, på de inre stor med konvexa sidor: yngre plantor hava kortare, mer klolika flikar o. spjutlikt triangulär ändflik; holk stor o. täml. bred, grön; yhkfj. smalt lans. till lans. jämnbredda, invänd. vitgröna, ofta violettanlupna; korg stor, täml. tät, plan, 4,5—5 cm vid; stift o. märken grönaktiga. 5—6. Sm., Ög., Sdml., Uppl., Ång.

79. *T. retroflexum* Lindb. fil. 2—7 dm h.; bl. täml. mångflik.; flik. täml. likformiga, spetsiga, med i allm. hög, konvex rygg, tätsittande ell. med korta, tandade mellanrum; ändflik med m. e. m. klolika sidoflikar o. kort, avsatt, m. e. m. smal mittflik, på innerbl. större o. bredare med ofta starkt konvexa sidor; bl:skaft o. mittnerv nedtill ljust röda; holk stor o. täml. bred, ljusgrön; yhkfj. m. e. m. lans., täml. långa, på insidan vitgröna ell. svagt violettanlupna; korg stor, m. e. m. plan, något gles, 4—5 cm vid; stift långt utskjutande, grönaktigt. 5—6. Sk., Hall., Sdml., Uppl., Dlr., Mpd, Ång., Gtl.

80. *T. semiglobosum* Lindb. fil. Omkr. 2—6 dm h.; bl:flikar som hos föreg. men vanl. mera utpräglad klolika, oftare skilda av smala, tandade mellanrum; ändflik vanl. med kortare spets, på innerbl. bred o. stor; bl:skaft o. mittnervens nedre del ljust röda; holk mindre än hos föreg., bred, mörkt grön; yhkfj. smalt lans., ej så starkt tillbakaböjda som hos föreg., på insidan mör-

kare gröna, bredare hinnkantade; korg starkt konvex, 4—4,5 cm vid; stift grönaktigt. 5—6. Sm., Mpd, Gtl.

81. *T. caudátulum* Dahlst. 2—5 dm h.; bl:flik. täml. stora, otandade till glest syltandade, skilda av korta, tandade, ofta brunviolett färgade mellanrum; ytterbladens ändflik pillik, kort, kortuddig; bl:skaft ljust men livl. röda; holk kort o. bred, mörkgrön; yhkfj. korta, äggrunt lans. till lans., m. e. m. hinnkant.; korg tät, starkt kullrig, 4—4,5 cm vid; kantbl. platta ell. oftare rännformiga; stift o. märken grönaktiga, utskjutande. 5—6. Vg., Ög., Sdml., Uppl., Hls., Jtl., Mpd.

82. *T. mucronátum* Lindb. fil. Omkr. 2—5 dm h.; bl. grågröna, ovan täml. långt spindelvävshåriga, smala; ytter- o. mellanbladens flikar helbrädd. ell. på övre kanten glest syltandade, med m. e. m. utvecklade, tandade mellanrum, inre bl. med mera utstående flikar; ändflik på de inre bladen stor o. ofta utdragen, kortspetsad; bl:skaft m. e. m. livligt röda; holk medelstor; yhkfj. m. e. m. utstående till utåt—nedåtböjda, på insidan vitgröna; korg 3,5—4,5 cm vid; blr täml. mörkt gula; stift o. märken orent gula. 5—6. Dis., Ög., Sdml., Uppl., Jtl., Mpd, Ång, Gtl.

83. *T. biförme* Dahlst. Omkr. 2—6 dm h.; bl. tunna; flikar täml. långa, nedåtriktade, otandade, med inga ell. korta mellanrum ell. mera utstående, ofta skärformiga med få, långa syltänder på sin övre kant o. med långa, smala, föga ell. glest syltandade mellanrum; bl:skaft o. mittnerver ljust o. klart röda; holk täml. ljust grön, täml. smal; yhkfj. smala, lans. till jämnbr., spetsiga, på insidan vitgröna till gråvioletta; korg täml. tät, 4—4,5 cm vid; blomfärg ljust gul; stift o. märken m. mörka, svartgröna. 5—6. Sm., Vg., Ög., Sdml., Uppl., Jtl., Ång., Gtl.

84. *T. caloschistum* Dahlst. Omkr. 2—5 dm h.; flikar breda, m. e. m. skärformiga, på övre kanten med långa småflikar o. sylrika tänder, övergående i varandra utan ell. nästan utan mellanrum; ändflik med smala, trubbiga sidoflikar o. bredare ell. smalare, nedtill grovtandad ell. inskuren mittflik; bl:skaft o. mittnervens nedre del lysande röda; holk kort, täml. ljust grön; korg täml. tät, 3,5—4,5 cm vid; yhkfj. m. e. m. brett lans., på insidan n. vitgröna till grågröna; blomfärg täml. ljust gul; stift o. märken gröngula. 5—6. Sm., Ög., Sdml., Uppl., Dlr., Vg., Dis., Gtl.

85. *T. polyodon* Dahlst. 2—4 dm h.; flikar ngn gng täml. långa, breda, deltoida med nedåtrikt. spetsar till brett skärformiga med utåtrikt. spetsar, ofta på skivan mellan flikarna svartviolett färgade utan ell. med ytterst korta mellanrum; ändflik med korta, smalare sidoflikar o. bredare mittflik; bl:skaft o. mittnerver nedtill ljust rödvioletta; holk bred, mörkt grön; yhkfj. långa, brett lans. till jämnbr., på översidan vanl. starkt violettanlupna; korg stor, täml. vid, ngt gles, 4,5—5 cm vid; stift täml. grönsvart. 5—6. Sk., Sm., Ög., Mpd, Öl., Gtl.

86. *T. Dahlstedtii* Lindb. fil. 2—7 dm h.; flikar tilltagande i storlek o. bredd uppåt, med nedåtriktade till utstående spetsar, kortspetsade ell. i synn. de övre trubbspetsade på övre kanten, vanl. kort o. brett tand., näst. utan ell. med m. e. m. långa, ofta mörkfärgade mellanrum; ändflik bred, pillikt spjutlik, nedtill ofta tandad ell. inskuren, på innerbl. stor med konvexa sidor; bl:skaft

oftast lysande röda; holk medelstor, mörk: yhkfj. brett jämbrett lans, på insidan oftast rödvioletta; korg medeltät: blr täml. mörkt gula; stift mörkt grönaktigt. 5—6. Sk.—Dlr., Hls., Jtl., Mpd, Öl., Gtl.

87. *T. obliquilobum* Dahlst. 2—7 dm h.; ändflik triangulär till pillik, ofta bred, på innerbl. stor, långt utdragen, med konvexa, n. hela—starkt tandade sidor; de oregelbundet grovtand. innerbl:n ofta utbildade vid blomningen; blskaft blekt röda; holk medelstor, täml. ljust grön; yhkfj. smala, jämbrett lans., skärformigt böjda, snett nedåtriktade, ofta vridna i olika riktningar; korg medelstor: blr ljusa; stift o. märken gulgröna. 5—6. Sk.—Vrml. o. Uppl.; Jtl., Mpd, Öl.

88. *T. Kjellmånii* Dahlst. 3—6 dm h.: bl. ljust gröna; flik. breda, spetsiga, täml. tätsittande till smala, nästan jämbreda, skilda av långa, rikt tandade mellanrum, de översta flik:a näst. alltid korta, deltoida till klolika; ändfliken på mellanbl. stor, m. e. m. grovtandad; inre bl. hela, ojämnt grovtandade; blskaft svagt röda; holk lång, täml. smal: yhkfj. oftast tryckta intill holkskaf-tet; korg täml. stor, gles: blr ljusa; stift o. märken gulgröna. 5—6. Sk.—Dlr., Hls, Jtl., Gtl.

89. *T. intricatum* Lindb. fil. 2—6 dm h.: bl. mörkt gröna, smala, mångflikiga; flikar m. e. m. nedåtriktade, spetsiga, utan ell. med korta mellanrum; holk kort o. täml. bred, mörkgrön; korg medelstor, ngt gles; blr tämligen ljusgula: kantblr smala, ngt rännformiga, tunna: stift o. märken gulgröna. 5—6. Boh. o. Vg.—Jtl. o. Vb., Gtl.

90. *T. mimulum* Dahlst. 2—5 dm h.: bl:flikar breda o. korta, vanl. tät-sitt. ell. stund. skilda av m. e. m. långa mellanrum, föga nedåtrikt., icke ell. näst. blott de nedre syltandade; blskaft lysande röda; holk medelstor, täml. kort, mörkgrön; yhkfj. täml. smala, på insidan oftast m. e. m. violetta; korg liten till medelstor, täml. gles: blr ljusgula: stift o. märken mörka, grönsvarta. 5—6. Sk., Sm.: Sdml., Uppl.

91. *T. angustisquameum* Dahlst. Omkr. 2—5 dm h.: bl:flik. m. e. m. tätsittande ell. med korta mellanrum, m. e. m. breda, spetsiga, till smalare, m. e. m. skärformiga, rikligare o. längre syltandade; en o. annan av de övre flik:a ofta i spetsen avrundad; blskaft m. e. m. ljust rödvioletta, i mitten blekare; holk medelstor, m. e. m. mörkgrön, kort; yhkfj. smalare än hos föreg.; korg omkr. 4—4,5 cm vid, gles; blr täml. ljust gula; stift o. märken grönsvarta. 5—6. Sk., Sm., Ög., Sdml., Uppl.—Jtl. o. Ång, Gtl.

92. *T. patens* Dahlst. 2—5 dm h.: bl. stora, upptill bredast, mörkgröna med grågrön anstrykning, i allm. fåflikade; flikar vanl. stora o. långa, smalt deltoida till ngt skärformiga, otandade—rikt tandade, utan ell. med m. e. m. långa, tandade mellanrum, över mellanrummen ofta mörkfärgade; ändflik på yttre bl. triangulär till pillikt äggrund: blskaft ljust rödvioletta; holk täml. kort; yhkfj. korta, vanl. starkt tillbakaböjda; korg gles, 5—6 cm vid; blr täml. ljust o. rent gula; stift gröngula, märkenas utsila grönsvart. Har även bland gräs utåtriktade, m. e. m. båg böjda stänglar. 5—6. Mälaronrådet o. närmaste skärgård.

93. *T. hirtellum* Dahlst. 2—4 dm h.; bl. m. e. m. håriga, näst. hela med olikstora, klolika tänder ell. m. e. m. flikade; flik. breda, korta, klolika,

helbräddade till m. e. m. tandade ell. deltoida med mera utstående spetsar; ändflik stor, pillik—spjutlik, kortspetsad, på de inre bl. ofta m. lång; holk kort o. bred, ljusgrön; yhkfj. äggrunda—äggrunt tillspets. med trubbad spets, m. e. m. hinnkantade; korg 4—4,5 cm vid, något välvd; kantblr undertill oftast utan färgat band; stift o. märken grönsvarta. 5—6. Fjälltrakter, Dlr., Mpd—T. lpmk.

94. *T. cochleatum* Dahlst. & Lindb. fil. Omkr. 2—5 dm h.; bl:flikar få, breda o. korta, klolika—deltoida, med nedåtriktade ell. ngt utstående, skarpa spetsar: inre bl. mera hela, ojämnt tandade ell. grunt o. kort flikade; ändflik liten till stor, pillikt spjutlik, täml. spetsig ell. tillspetsad; holk kort, bred, täml. mörkt grön; yhkfj. längre än hos föreg., äggrunt lans. till lans.; korg stor, 4,5—5,5 cm vid, m. e. m. kullrig; kantblr undertill med rödviolett, ofta svagt färgband; stift gröngult ell. svagt grönsvart, märken grönsvarta. 6—7. Företrädesvis i fjälltrakter, Hls., Hrj.—T. lpmk.

95. *T. chrysostylum* Dahlst. Omkr. 3—4 dm h.; bl. ljust grågröna; bl:flikar breda, deltoida till triangulära, de övre ofta med klolikt nedböjd spets, rikligt o. ofta långt tandade, tätsittande; ändflik på yttre bl. m. e. m. spjutlik, oftast grovtandad, säll. hel, på de inre kortflikade till nästan hela bladen ofta långt utdragen, tandad ell. nästan hel, oftast pillik; bl:skaft ljusare till mörkare rödvioletta; holk täml. lång, m. e. m. mörkt grön; yhkfj. jämn-breda ell. bredast närmast spetsen; korg 4—5 cm vid;blr vackert höggula; kantblr med svagt, oftast till nerverna inskränkt färgband på undersidan. 6—7. Som föreg., Dlr., Jtl.—Mpd, Vb.

96. *T. macrocentrum* Dahlst. Omkr. 2—5 dm h., oftast grovväxt; bl. ofta svartbrunt fläckade mell. flikarna, hela, nedåtriktad tandade ell. i synn. de yttre med kortare till längre flikar; flik. tätsitt. ell. (om långa) skilda av m. e. m. breda, tandade mellanrum; bl:skaft o. mittnerv lysande röda; holk stor, täml. lång, mörkgrön; yhkfj. breda o. täml. långa, lans.; korg 5—6 cm vid, ngt välvd, täml. tät;blr m. mörkt gula; kantblr med brunviolett band på undersidan. Stift o. märken gröngula. 6—7. Dlr., Hrj., Jtl., Mpd, Ång.

97. *T. subopacum* Dahlst. Omkr. 2—5 dm h., oftast grov o. kraftig; bl. stora, breda, i synn. de inre, på översidan starkt håriga; yttre ell. alla bl. med stora, breda flikar o. kort till lång, spetsig, triangulär till spjutlik ändflik; de inre m. e. m. breda, stora, med få, breda, klolika, tandade flikar o. m. stor, bred, pillikt spjutlik, fintandad till ojämnt grovtandad ändflik; bl:skaft breda; holk stor, bred, ljusgrön; yhkfj. brett laus., nedböjda, på insidan vitgröna, ofta m. e. m. violettanlupna; korg m. stor, plan, 5,5—7 cm vid;blr rent och vackert höggula; undersidans färgband gråviolett, ofta svagt; stift gult, märken på utsidan grönaktiga. 6—7. Jtl., Mpd, Ång.

98. *T. squarrosum* Dahlst. Omkr. 2—4 dm h., täml. grovväxt; inre bl. (ell. alla) hela, bakåtriktad grovtand., kortspetsade, de yttre ell. alla mångflikade; flik. tätsittande, deltoida, långt o. skarpt spetsade, de övre ofta klolika; ändflik kort, pillikt spjutlik, skarpspetsad, hel ell. ofta med avrundade tänder ell. sidoflikar; bl:skaft oftast svagt röda, mittnerv blek ell. nedtill svagt röd; holk täml. lång, täml. mörkt grön; yhkfj. smala, jämn Brett lans. (utåt- ell. nedböjda) med uppstående spetsar; korg 4,5—5 cm vid, täml. tät;blr täml.

ljust gula: kantblr med smal ell. otydlig gråviolett strimma på undersidan; stift gult, märken ngt gröngula. 6—7. Hrj., Jtl., Mpd, Ång.

99. **T. galeátum** Dahlst. Omkr. 2—4 dm h., vanl. grov; bl. stora, upp- till bredast, gröna med något blågrön anstrykning; de inre ell. alla m. e. m. hela, grovtand. ell. kort flikade, kortspetsade: de yttre ell. alla med kortare till längre skärformiga, breda, syltandade till hela flikar med m. e. m. långt utdragna, utstående till uppåtböjda spetsar; ändflik bred, stor, spjutlik, helbräddad, spetsig, med m. e. m. uppåtriktade, smala sidoflikar; bl:skaft o. större delen av mittnerven lysande röda; holk täml. lång o. stor, ljusgrön; yhkfj. täml. breda, jämbrett lans., på insidan m. e. m. vitgröna o. ofta violettanlupna; korg stor, täml. tät, 5—6 cm vid;blr vackert o. rent gula: stift o. märken ngt gröngula. 6—7. Hrj., Jtl., Hls., Mpd, Ång.

56. Hierácium L.

Av H. Dahlstedt.

- a. Bl. helbrädd.: förökning gm ovan- ell. underjor- diska utlöpare ell. kort- ell. oskaft. bladrossetter: frukt liten, svart, med åsar, som utlöpa i en kort udd utan att i fr:s topp förenas genom en ring- form. list, nr 1—18 1. **Pilosélla**
- aa. Bl. m. e. m. tand. ell. flik., säll. helbrädd.: för- ökning gm bladrossetter ell. slutna knoppar, aldrig utlöpare: frukt större, med sammanhäng. ring i toppen, vanl. svart, säll. mörkbrun, rödbrun ell. gulbrun; hårpensel mera orent färg. ell. svagt rödaktig, nr 19 2. **Archierácium** (s. 598)

1. *Pilosella*, grupper och undergrupper.

- a. Korgar stora på stängellik, ogrenad (säll. vid mitten gaffelgrenad) stjälk från bladvinklar av en rikbladig, basal rosett: bl:s undersida tätt stjärnluden, mera säll. glest stjärnhårig 1. **Acáulia** (1—3)
- aa. Korgar små, saml. i kvast ell. flock i toppen av en stjälk.
 - b. Korgar fåtal. i enkel ell. ngt sammansatt kvast: stjälk låg, uppstigande, 0—1-bladig; bl. utan ell. undertill med glesa stjärnhår, blå- ell. grågröna 2. **Caulígera humília** (4—6)
 - bb. Korgar oftast talrika, i kvast ell. flock; stjälk hög, upprät, vanl. 1—3-bladig **Caulígera eláta** (7—18)
 - c. Stift grönaktiga; förökning gm ovan-, säll. underjordiska, förlängda utlöpare; bl. breda, ej säll. glest o. tydl. tand.; stjälkbl. 1—3 på stjälkens nedre del;blr m. e. m. röda ell. åtm. kantblrna undertill rödfärgade ell. rödtoppade (säll. enfär- gade) 3. **Collínina** (7—10)

- ce. Stift gula.
 d. Förökning gm rosetter ell. ovanjord. utlöpare: bl. smala, oftast mjukhåriga; korgar oftast i kvast; holkbeklädnad växlande, hår dock i allm. ej rikliga; kantbl. ej rödstrimmade 4. **Glomeratina** (11—15)
 dd. Förökn. gm rosetter (ell. därjämte gm underjord. utlöpare): bl. breda, ofta lång- o. borsthåriga; korgar oftast i rikblomstrig, ej säll. m. långgrenig flock: holk vanligen m. e. m. rik-, ofta långhårig, säll. enbart körtelhårig; kantbl. enfärgade, stund. rödtoppade 5. **Cymosina** (16—18)

Pilosella, artöversikt.

- a. (1—3). Enkla ell. säll. gaffelgrenad stjälk; korgskafv från bladvinklar; bl. oftast undertill stjärnhåriga; korgar stora.
 b. Förökning gm kortskaftade, rosettliska utlöpare med jämnstora bl. 1. **macrolepideum**
 bb. Förökning gm tunna, förlängda utlöpare med små, glest sittande, vanligen i storlek mot spetsen avtagande bl.
 c. Stift gula: blomfärg ljus; holkskaft enkla, säll. gaffelgreniga; bl. undertill vanligen rikt stjärnludna 2. **pilosella**
 cc. Stift grönaktiga; blomfärg mörk; holkskaft alltid gaffelgreniga; bl. undertill nästan utan stjärnludd ell. svagt stjärnhåriga 3. **cérnum**
 aa. (4—16). Stjälk 0—flerbladig; korgar små, samlade i få—flerblomstrig, enkel ell. sammansatt flock ell. kvast.
 b. (4—8). Förökning gm ovanjord., förlängda utlöpare.
 c. Bl. utan stjärnhår.
 d. Stift o. märken gula; bl. blågröna; kantbl. utvänd. ostrimmade 4. **auricula**
 dd. Stift oftast svartgrönt (ell. gult) med grönsvarta märken; bl. ljust gröna ell. svagt blågröna; kantbl. vanl. utvänd. m. e. m. rödstrimm. ell. rödtoppade 5. **suécicum**
 cc. Bl. undertill (åtm. mittnerven) ell. på båda sidor glest stjärnhåriga.
 d. Blr lysande röda 9. **aurantiacum**
 dd. Blr mörkgula; kantbl. undertill ofta åtm. mot spetsen röda.
 e. Stift grönaktigt.

- f. Stjälk spritt stjärnhårig; bl. o. stjälk glest mjukhåriga 6. **scandinávieum**
- ff. Stjälk tätt stjärnhårig; bl. o. stjälk tätare borsthåriga 7. **pratéuse**
- ee. Stift gult; kantblr ljust gula utan rött undertill.
- f. Blad blågröna; holkar små, körtelhåriga med få enkla hår 12. **auriculáium**
- ff. Bl. gröna; holkar stora, rikt körtelhåriga med talrikare mörka hår 13. **dúbium**
(Jfr nr 15 *dichótómum*.)
- bb. (9—18). Förökn. gm underjord. utlöpare ell. rosetter.
- c. Bl. utan stjärnhår (stjälkbl. stund. undertill glest stjärnhåriga) 11. **florentínium**
- cc. Bl. undertill ell. på båda sidor glest stjärnhåriga.
- d. Förökn. endast gm underjord. utlöpare: blr mörkgula; kantblr oftast undertill rödstrimm. ell. rödtoppade 8. **jemtlandieum**
- dd. Förökn. gm bladrosetter, ofta därjämte med underjord. utlöpare.
- e. Stift grönaktiga 10. **transbóttneium**
- ee. Stift gula.
- f. Bl. glest korthåriga.
- g. Holk utan ell. med få enkla hår 14. **glomerátulum**
- gg. Holk med talrikare o. raka (stundom längre) hår 18. **pubéscens**
- ff. Bl. rikt lång- o. oftast styvhåriga; holk långhårig (säll. kal).
- g. Korgställning fåblomstrig, kvastlik ell. gaffelgrenad; holkar medelstora; stjälk låg 15. **dichótómum**
- gg. Korgställn. rikblomstrig, oftast flocklik; stjälk högväxt.
- h. Korgställn. regelbundet flocklik, sammansatt, med korta till mycket långa grenar; holkar små; stjälk vanl. flerbladig 17. **cymósum**
- hh. Korgställn. oregelbundet flocklik, med m. långa, ofta oliklånga grenar; holkar färre o. större; stjälk fåbladig 16. **macranthéium**

1. **H. macrolepideum** Norrl. (*H. pilosélla* L. var. *peleterianum* Lbg, ej Mér.; *H. peleterianum* N. et P.). Bl. rikt o. ofta styvt långhåriga; korgskaft alltid enkla; holkar vanligen stora med breda, tillspetsade, stjärnhåriga o. körtelhåriga, vanl. även långhåriga fjäll. 6—7. Berg, backar, v. Sk., Hall., Boh. samt några lok. i Dls., Vrml. o. Dlr. — Har flera var. med avs. på holkens beklädnad. I Vg., n.-ö. Sk., Bl. o. Sm. uppträda allm. mellanformer till var. *sabulosorum* Dahlst.: bl. mer mjukhåriga; holkar oftast stjärn- o. körtelhåriga, säll. med spridda hår; varierar mycket till stjärnhårens riklighet o. körtlarnas storl. o. färg. 6—7. Rullstensåsar, öppna backar, berg, n.-ö. Sk., Bl.—Vsm. o. Uppl. (Hls.).

2. *H. pilosella* L. (coll.). Korgskraft mera säll. gaffelgrenade; holkar stora—medelstora; holkfj. smalare, spetsiga med växlande beklädnad av hår, körtlar o. stjärnludd. 6—7. Talrika former, rikligast i s. Sv., avtag. i art- o. individantal mot norr; torra, varma backar o. berg, Sk.—Dir. o. Ång., Jtl., Hrj.

3. *H. cernuum* Fr. Bl. m. e. m. stora, lansettl., glest långhåriga; holkar stora med täml. smala, spetsiga, täthåriga, körtel- o. stjärnhåriga fjäll; blr täml. mörkt gula, kantbl. undertill rödstrimm. 7. Ängsbackar o. sätervallar i fjällens björkreg., Dir., Hrj. o. Jtl. — var. *herjedalicum* Dahlst., lägre o. späddare med ljusare blomfärg, mjukare hårlighet, rikligare stjärnludd på bls undersida. 7. Hrj., Jtl.

4. *H. auricula* L. Stj. vid basen med spridda borsthår; bl. tunglika, trubbiga (säll. ngt spetsade), i kanten o. på mittnervens undersida gleshåriga; korgställning fåblomstrig; holk m. e. m. tät körtelhårig, mera sällan med spridda, mörka hår, vid basen stjärnhårig; holkfjäll breda, trubbad, brett o. ljust hinnkant.; utlöpare med tilltagande bladstorlek mot spetsen. 6—8. S. Sv. — Jtl. o. Vb. Bildar överallt där den växer tills. med *H. macrolepideum* o. dess var. *sabulosorum* hybrider, som mest likna *H. auricula*, men ha större holkar, upprepat gaffelgrenad korgställning o. svagt stjärnludd på bls undersida (*H. auriculæforme* Fr.).

5. *H. suëcicum* Fr. (coll.). Stj. ända till spetsen glest styvhårig o. körtelhårig; bl. täml. breda, utdraget spadlika, trub. ell. kort spetsade, i kanten o. på mittnervens undersida glest borsthåriga; korgställning med håriga o. körtelhåriga grenar; holkfjäll mörka, trub., ofta i spetsen rödanlupna, brett o. ljust hinnkant.; blr vanl. mörkare än hos föreg.; utlöpare med mot spetsen i storlek avtag. bl. 7—8. Huvudf. har blekgröna bl., smaltrubbiga holkfj., ostrimm. kantbl. o. gula ell. ngt mörknande stift. — Övriga anmärkningsvärda former äro: Subsp. *cochleatum* Norrl., med blekgröna, rundtrubb., ngt kupiga blad; i spetsen rödfärgade, bredtrubbade holkfjäll, vanl. rödstrimm. kantbl., mörka stift; — Subsp. *hevéolum* Dahlst., med smalt tunglika, trub. ell. ngt spetsiga bl.; i synn. upptill jämte holkarna styvhår. o. rikt glandelhår. stjälk, mörka holkar med smaltrubbade fjäll o. ostrimm. kantbl. samt gula stift; — Subsp. *rhodolëpis* Norrl., med smala, ngt blågröna, spetsiga bl., mörka holkar med spetsiga, rödtoppade fjäll o. gula stift; — Subsp. *leiöphanum* Dahlst., med ljust gröna, trub. bl., storblad. utlöpare med mot spetsen tilltagande bladstorlek, breda, trubbad fjäll, upptill rikt stjärnhårig stjälk, gult stift o. rödstrimmiga kantbl. — Huvudf. på fuktig ängsmark, Sk.—Vrml. o. Gstr. Övriga former i företrädesvis fjällens björkregion på ängsbackar o. sätervallar: *cochleatum* Jtl. o. Vb.—Vrml. o. Uppl. (Sdml.); *hevéolum* Jtl. o. Vb.—Hrj. o. Hls.; *rhodolëpis* o. *leiöphanum* Jtl., Hrj., Hls.

6. *H. scandinavicum* Dahlst. Stj. 0—2-bladig; bl. m. e. m. smalt lans. spets. ell. ngt trubbad, i kanten o. på mittnervens undersida håriga; korgställning fåblomstrig, ofta ngt sammansatt; holk som hos föreg. men rikligare stjärnhårig; holkfjäll trubbad, ljust hinnkant. 6—8. — Huvudf. har glest korthåriga bl. o. korta, mörka hår på holkar o. skaft. En hithörande form är: *pilipediförme* Norrl. (amblycephaloides Dahlst.) med rikligare o. längre, mörka

hår på örtstånd o. holkar. — Var. ofta med rörformiga kronor. Företrädesvis i fjällens björkregion, ängsmark o. sätervallar, Jtl., Hrj., Ång.—Hls.

7. *H. pratense* Tausch (H. dimorphum Norrl., H. ostrogoticum N. et P.). Stj. styvhårig o. stjärnhårig, upptill körtelhårig; bl. mörkt gulgröna, m. e. m. lans., överallt styvhåriga; korgställning kvastlik, smsatt, mångblomstrig; holk klädd av långa, styva hår, glandler, körtlar o. stjärnludd; holkfjäll spetsiga, m. e. m. hinnkant.; blr mörkgula, kronor rörformiga: kantblr utan färgad strimma ell. i spetsen rödfärgade; utlöpare kraftiga ovanjordiska. 6—7. Skogsängar, huvudf. s.-v. Sk., Sm., Ög., Gtl. — Hit sluter sig: *H. colliniforme* N. et P., med blekgröna bl. ljusare hårighet o. ljusare holkar med bredare hinnkantade fjäll; förvild. kring Uppsala o. Lund från Botan. trädg., Norrköping, Växjö.

8. *H. jemtländicum* Norrl. Stj. m. e. m. i synn. nedtill tätt långhårig, körtelhårig o. upptill stjärnhårig; bl. rent gröna, fasta, m. e. m. brett lans., ofta glest fintaund., i synn. undertill o. på mittnerven täthåriga; korgställn. kvastlik, m. e. m. smsatt; holkar mörka, tätt mörkhåriga, körtelhår. o. glest stjärnhår.; holkfj. smala, smaltrubb., med rödfärgad spets. 7—8. Fjälltrakter, björk- o. barrskogsregion., huvudf., Jtl., Ume o. Åsle lpmk. — Hit sluter sig *H. pseudoflammum* Dahlst.; lik föreg., men rikligare hårig o. med kortare blr o. undertill enfärg. ell. rödtoppade kantblr; Hrj.

9. *H. aurantiacum* L. Stj. långhårig, glest stjärnhårig o. upptill även körtelhårig; bl. tunna, gröna, avlångt spadlika, trubb. ell. ngt spetsiga, i allm. helbrädd., överallt rikt håriga; korgställn. m. e. m. smsatt, ofta mångblomstrig; holkar m. e. m. rikhåriga, körtelhår. o. glest stjärnhår.; holkfj. täml. breda, trubblade. 6—7. — Huvudf. förvildad i nästan alla landskap till Vrml. o. Hls., parkanläggningar o. ängsmark.

Subsp. *excelsius* Norrl. (H. bicolor Hartm. Fl.), svagare hårig; kantblr purpurfärgade, diskblr orangegula, i spetsen m. e. m. purpurfärgade; holkfj. mera smaltrubbade. Skogsäng., mossar, Sm., s. Ög.

10. *H. transbottnicum* Norrl. Stj. hög, nedtill tätt korthårig, uppåt körtelhårig, f. ö. stjärnhårig; bl. lökgröna, de inre smala, långspets., ofta glest fintaund., tätt korthåriga; korgställn. vanl. flocklik, föga smsatt; grenar körtel- o. korthåriga av mörka hår, glest stjärnhåriga; holk. mörka, små, körtelhåriga, glest korthår. av mörka hår o. svagt stjärnhåriga; holkfj. breda, spetsiga, upptill ngt hinnkant.; blr gula, kantblr enfärgade. 7—8. Fjällens björk- o. barrskogsregion på ängsbackar, sätervallar m. m., Jtl. o. Vb.—Hrj. o. Hls.

11. *H. florentinum* N. et P. Stj. späd, till största delen utan stjärnhår, glest borsthårig, upptill körtelhårig; bl. i kanten o. på mittnervens undersida glest borsthåriga; korgställn. gles, kvastlik; holkar vanl. m. små, körtelhår., ofta även glest borsthår., m. glest stjärnhår.; holkfj. smala, m. e. m. svartgröna, oftast ljust hinnkant. — Huvudf. saknas hos oss; närst. former sparsamt anträffade i ö. Sv. — Hithör. former äro: *Westooi* Almqu., lågväxt, 1—2-bladig, yttre rosettbl. spadlika, inre smalt tunglikt lans., spets., ofta violettanlupna med röd mittnerv; holkar korta, breda, mörka i upplöst kvast, körtelhår.; kronbräm inrullade; förökning gm skaftade rosetter. 6—7. Kalkhedar, Gtl. — *gotländicum* Fr., spädare än föreg.; bl. rikare borsthår., inre rosettbl. mer

utdragna o. långspetsade; holkar smärre o. smalare, rikt borsthår. o. körtelhår., ngt stjärnhår., i mera rikgrenig o. smdragen ställning: kronbräm väl utvecklade: förökning gm oskafft. rosetter. 6—7. Kalkhedar, Gtl., sälls. — *subgotländicum* N. et P., lik föreg. men grövre: stjätkbl. undertill m. e. m. stjärnhåriga; holkar i hopträngd, mer smsatt korgställn. med rikligare körtlar, hår o. stjärnludd. 6—7. Kalkhedar, Gtl., täml. allm.

12. *H. auriculinum* Almqu. Stj. vanl. spensl., 1—2-blad., hårig o. glest körtelhårig: bl. tungform., de inre m. e. m. spetsiga, undertill täml. tätt stjärnhåriga; korgar få i kvastlik ställning: holkfj. trubbd., mörka, de yttre med ljus hinnkant. 7—8. Huvudf. (Norge) saknas hos oss, men m. närstående äro: *béllulum* Dahlst., skild gm saknad av hår på holkarna. Jtl., Hrj. — *flaccicáule* Norrl., skild gm längre holkar med längre körtelhår o. inbland. längre hår (kantbl. ofta med rödfärgade tänder). Jtl., Hrj. — Mer avvikande är den östsvenska: *asciádium* N. et P., stjälk o. bl. borsthåriga. 6—7. Uppl., n. Sdml.: på Gtl. v. *terbroense* Almqu., med rikare borsthåriga holkar: — *delicatulum* Lönnr., gles o. enkel korgställning med avlägsnade nedre grenar, större, bredare korgar; överallt glest borsthårig: Gtl.

13. *H. dubium* (L.). Stj. i allm. hög, 0—2-bladig, glest hårig samt upp- till ell. ända från basen körtelhårig, upp till styvt o. mörkt hårig; yttre bl. trubbdade, inre ell. de flesta spetsade. på båda sidor stjärnhår. o. glest håriga; holkfj. smalt o. ljust hinnkantade, trubbiga. 6—7. Öppen ängsmark, backar, Dls., Vrml., Vsm., Dlr. — Former, som ansluta sig hit, äro: *tenerescens* Norrl., stj. ända från basen o. i synn. upp till tätare körtel- o. stjärnhårig, ned till kort- hårig: hopträngd, smsatt, kvastlik till flocklik korgställning med grenarna och de smärre ngt stjärnhåriga holkarna rikt körtelhåriga. Sk.—Jtl., Vb. — *vacillans* Norrl. skild gm ned till rikt långhårig, upp till mörkhårig stjälk samt glesare körtelhåriga men rikligare håriga holkar. Vrml. o. Uppl.—Jtl. o. Vb. I Norrland ett flertal besläkt. former med växlande holkbeklädnad m. m.

14. *H. glomerátulum* Almqu. Stj. stjärnhår., glest korthår. o. i synn. upp till glandelhårig; bl. ngt blåaktiga, på båda sidor stjärnhåriga, de yttre spadlikt ellipt., de inre smalt lans.; stjätkbl. oftast i kanten o. på mittner- vens undersida glest körtelhåriga: korgställning rikblomstrig, smsatt, kvastlik: holk smal, körtelhår. o. med spridda, korta hår, stjärnhårig: holkfj. m. e. m. hinnkant.; inga utlöpare. 6—7. Lundängar, ängsbackar m. m., Sm.—Gstr., Nr., Vsm., Dlr. — Hit ansluta sig: *glossophýllum* Norrl. med bredare o. kortare, hårlösa holkar, jämte skaften klädda av tät körtelhår, samt med bredare, mer trubbdade bl. Ög., Vg.—Uppl., Vrml.: — *umbelliflorum* N. et P., skild från föreg. genom smalare bl., smalare o. smärre holkar med ljusare holkfj. o. rikligare stjärnhår samt flocklik korgställning. Ög.—Uppl., huvudsakl. i skär- gården.

15. *H. dichótomum* Fr. Stj. 0—1-bladig, långt borsthårig, upp till körtelhår., glest stjärnhår.; bl. blågröna, de yttre spadlikt ellipt., de inre tunglikt lans., spetsade; korgställn. upprepat gaffelgrenad; holkar korta, breda, körtelhåriga o. stjärnhår.; hfjäll täml. breda, spetsiga, Brett o. ljust hinnkant.; blr gula; förökn. gm oskafft. rosetter. 6—7. Huvudf. kalkhedar, n. Gtl. — Hit ansluter sig: *bigéminum* Lönnr.: skild från föreg. gm större holkar, rikare

borsthårig stj., oftare borsthåriga korggrenar o. holkar samt spetsigare, smalare hinnkantade holkfj. 6—7. Gtl., allmänre än föreg.

16. *H. macranthelum* N. et P. (*H. cymosum* L. var. *paradoxum* Lbg). Stj. oftast grov, rikt, mjukt ell. styvt borsthår. o. stjärnhår; korgställn. m. e. m. långgrenig (flock- eller kvastlik): flockgrenar ofta stödda av stora, bladlika skärmbblad (liksom hos en del former av följande art): holk stjärnhår. med körtlar o. långa hår: bl. lans., spets. Huvudf. i Norge, men närstående former i ö. Sv., Sm.—Uppl., Gtl., torra ängsbackar. — Ngt avvikaande är: *crassiusculum* Almqu., holk näst endast körtelhårig ell. med få borsthår på ett o. annat holkfj.: ö. Sv., Ög.—Uppl., Gtl.

17. *H. cymosum* L. (coll.). Stj. högväxt, åtm. nedtill tätt långhår. av styvare ell. mjukare hår; yttre rosettbl. breda, trubb., inre m. e. m. lans., stora, spetsade, stjärnhår.; korgar i ofta långgren. flock (säll. i kvast), rikt långhår., mera säll. blott körtelhår. 6—8. Till denna kollektivart kunna hänföras följ. former: *setigeriforme* Dahlst., holkar små, rikt stjärnhår. med spridda körtelhår, i rikblomstrig, smsatt kvast; korggrenar rikt stjärnhår. o. svartfotat borsthåriga, utan körtelhår: bl. smala. Sm.—Uppl. — *mollisetum* N. et P., holkar ljusa, med brett hinnkant. fjäll, klädda av täta, långa, ljusa borsthår samt få, näst omärkl. körtelhår men glesare stjärnhår. än föreg.: korgar i rikblomstrig flock med rikt stjärnhår. o. långhår., föga, n. omärkbart hörtelhår. grenar; bl. breda. Ög.—Uppl. — *stiptotrichum* Almqu., stj. lägre än hos föreg., fåbladig: holkar små, täml. tätt långhår., körtelhår., glest stjärnludna: fjäll blekkantade: korgställning regelb. flocklik. ofta med m. långa, långhår., körtelhår. o. stjärnludna grenar, ej sällan stödd av bladlika skärmbld.: Sm.—Uppl., Vg., Dls., Öl. — *holmiense* N. et P., holkar små, mörka, i synn. vid basen täthår., f. ö. körtelhår. o. glest stjärnhår.; korgställn. smsatt, ofta långgrenad, flocklik ell. ngt kvastlik med körtelhår., stjärnhår. o. glest borsthår. grenar: bl. oftast breda: Bl.—Uppl. — *leptadenium* Dahlst., nära föreg., med rikt stjärnludna holkar, på dessa o. korggrenar rikt borsthårig av svartfotade hår o. rikt klädd av små, täta körtelhår; korgställn. m. hopdragen; bl. smala. Sm.—Uppl. — *Uplandiae* N. et P., holkar täml. stora, mörka, med ngt blekkant. fjäll, klädda av mörka borsthår, körtlar o. glesa stjärnhår; korgställn. vanl. hopdragen, flocklik ell. ngt kvastlik, dess grenar stjärnhår., grovt körtelhår. o. glest håriga av mörka borsthår. Ög., Vsm., Vrml.—Jtl., Ång., Gtl. — *heterotrichum* Dahlst., holkar små i rikblomstrig, ofta långgrenad flock; holkfj. o. korgskaft klädda av täta, mörka körtelhår utan inbland. hår; de förra glest, de senare tätt stjärnhår.; stjälk nedtill tätt o. långt borsthårig. Bl.—Uppl.

18. *H. pubescens* (Lblm). Stjälk vanl. högväxt, åtm. nedtill m. e. m. tätt korthår. av styvare ell. mjukare hår; yttre rosettbl. trubb., inre spetsade, på båda sidor m. e. m. stjärnhåriga; korgar små, ljusa, i rikblomstrig flock, körtelhår., stjärnhår. o. glest till spritt korthår. 6—8. Ög.—Hls., Vrml., Dlr. — Hit höra såsom mera anmärkningsvärda: *polymnoon* N. et P., med kortare och tätare mjukhåriga, rikligare stjärnludna bl., ännu mera kort- o. mjukhår. stjälk; holkar små, ljusa, stjärnhår. o. tätt glandelhår. med spridda, m. korta hår; korgställn. ofta med stora, bladlika skärmbld. vid basen, ej säll. m. långgrenad, ofta upptagande $\frac{1}{3}$ — $\frac{1}{2}$ av stjälkens längd, dess grenar rikt stjärn-

ludna o. glest körtelhår. med spridda, korta hår. Ög.—Mpd: Vrml., Dlr. — *contractum* Norrl. skild gm tätare, mörkare o. grövre hår på holkar o. skaft. större o. mörkare holkar o. bredare, ngt styvhårigare bl. samt mer styvhårig stjälk; korgställn. hopträngd; hela växten grövre. Uppl.—Hrj., Jtl., Ång. — *nigrans* Almqu. på holkar o. skaft tätare hårig än föreg. av grövre. näst till hela sin längd mörka, korta hår. Sdml., Uppl. — *euryanthelum* Dahlst., holk. i flocklik. rikblomstrig kvast, tätare grått stjärnhår. än ngn av de föreg., med små, täml. rikliga körtelhår o. glesa. m. korta, svartfotade hår; korgskaft vita av stjärnhår. med glesa körtlar o. spridda, korta hår. Sm.—Sdml., Nr. — *euscidium* N. et P., lik föreg. men med mindre rikt stjärnhåriga holkar o. längre o. grövre, svartfotade hår på holkar o. skaft. Sm.—Ög.; Dis., Vrml. — *isothyrsum* N. et P. korgar vanl. m. små, stjärnhår. (men mörka), utan hår men med små, rikliga körtelhår: korgställn. flocklik, oftast smsatt, med ofta långa stjärnhår. o. glest körtelhår. grenar, stund. upptagande $\frac{1}{2}$ — $\frac{1}{3}$ av stjälkens längd; bl. rikt stjärnhår. jämte stjälken mycket kort mjukhår.; liknar till holkar o. korgställn. heterotrichum av nr 17 men är lätt skild gm hårligheten. Bl.—Sdml.

2. *Archierácium*, översikt av grupper och undergrupper.

- a. Holk med oskaftade småkörtlar.
- b. Även bladen. åtm. stjälkbl., med småkörtl.: stj. o. bl:skaft med mjuka hår: alpina o. subalpina arter 1. **Alpina** (1—19)
- c. Stjälk oftast låg, fåbladig, 1—fåblomstrig: holkar oftast stora med m. e. m. löst fränstående ytterhkfj., vanl. långhåriga: hår med m. kort, förtjockad ell. omärklig bas, långt ljusspetsade: rosettbl. vanl. tunglika—spadlika: frukt stor, rödbrun—svart 1 a. **Eualpina** (1—9), s. 607, 608
- cc. Holkar små till medelstora i vanligen rik, nedåt i allmänhet begränsad ställning: holkens hår med utvecklad, tydligt förtjockad bas o. kortare. vit spets: frukt mindre, svart.
- d. Stjälk oftast högväxt, 1—2-bladig; rosettbl. oftast många med bred, väl begränsad skiva o. långt skaft; holk med tilltryckta, oftast mera körtelhåriga fjäll 1 b. **Nigrescéntia** (10—18), s. 608—610
- dd. Stjälk flerbladig: stjälkbl. stora, väl utvecklade, oskaftade med omfattande bas; rosettbl. små med skivan nedlöpande på det breda skaftet 1 c. **Depiláta** (19), s. 610
- bb. Bl. utan småkörtlar, jämte bl:skaft o. stjälk åtm. nedtill med m. e. m. styva, tydl. tand. hår, m. e. m. blågröna: stjälk 1—flerbladig; förökning genom mång- till fåblad. rosetter ell. hos flerbladiga former gm underjord. knoppar; holk stor till me-

- delstor med växlande beklädnad; stift gult (säll. ngt svartgrönt)
- aa. Bl. o. holkar utan småkörtlar.
- b. Bl. icke stjätkomfattande med sin bas (ell. bladskaftets bas).
- c. Stjälk 0- till flerbladig; stjäklbl. glest sittande, kortare än ledstyckena; bl. mera olikformiga; frukt mindre än hos föreg. grupper, svart; stift gult ell. grönsvart
- d. Stjälk 0—2-bladig, åtm. det nedre bladet skaftat; rosettbl. talrika, breda med bred, från skaftet i allm. väl begränsad skiva med oftast äggrunt till hjärtligt pillik bas; bl:tänder ell. flikar oftast med buktiga sidor, de nedersta ofta bakåtriktade: förökning gm bladrossetter (vid blomn. stund. vissnade)
- e. Stjälk 0—1-bladig; blad oftast grå- ell. blågröna, ovan glatta, undertill svagt håriga o. m. e. m. stjärnhåriga; korgställn. kvastlik, vanl. med m. e. m. utstående, m. e. m. långt åtskilda, långa grenar; glandler vanl. små o. fina
- ee. Stjälk högre, 1—2-bladig; bl. oftast gulgröna till rent gröna, rikhårigare än hos föreg., undertill i allm. föga ell. ej stjärnhåriga; korgställn. i allm. mera hopdragen med mera uppåtriktade, båg böjda o. vanl. korta grenar, kvastlik ell. åtm. i sin övre del flocklik
- dd. Stjälk 2—5- ell. flerbladig; stjäklbl. oskaft. ell. det nedersta skaftat; rosettbl. i allm. mindre talrika än hos föreg. (hos flerbladiga former ofta bortvissnande), vanl. ej breda med oftast m. e. m. nedlöpande bas o. i allm. med mera likformiga, framåt- ell. utåtrikt. tänder, som vanl. hava rakare sidor; körtlar större
- e. Stjälk 2—3-(säll. fler-)bladig med vanl. rikbladig (hos flerbladiga arter fåbladig o. ofta vissnande) rosett vid basen; bl. oftast m. e. m. blågröna, kala ell. under svagt håriga med m. e. m. nedlöp. (säll. rundad ell. tvär) bas o. vanl. mer raksidiga, framåtriktade tänder; korgställning vanl. långgrenig med utstående grenar (säll. mer hopträngd); holkar täml. stora; körtlar i allm. svagt utbildade
- ee. Stjälk högre, 3—5(—fler-)bladig med fåbladig, hos flerbladiga former ofta vissnande rosett vid basen; bl. i allm. m. e. m. gröna, smalare o. rik-
2. **Oreádea** (20—23),
s. 611
3. **Vulgáta** (24—75),
s. 612
- 3 a. **Silvaticifórmia**,
s. 612—617
- α. **Subcésia** (24—26),
s. 612, 613
- β. **Subvulgáta** (27—38),
s. 613—617
- 3 b. **Vulgatifórmia**,
s. 617—625
- α. **Césia** (39—46),
s. 617—620

- hårigare än hos föreg., med nedlöp. bas o. i allm. mer framåtrikt. tänder (ell. flikar); korgställning mer hopträngd, kortgrenig, kvastlik, uppåt ej säll. flocklik; holk vanl. mindre; körtlar större
- cc. Stjälk fler- till mångbladig, bl. av ledstyckenas längd ell. ngt längre, alla m. likformiga o. oskaftade utom de nedersta; förökning gm underjord. knoppar. 4. **Rigida** (76—78), s. 625, 626
- bb. Bl. m. e. m. stjätkomfattande (sällan med smal bas: 89. *umbellatum*).
- c. Stjälkbl. 1—få ända till många av växl. form, de mellersta oftast nedom mitten hopdragna o. vid basen utvidgade, alla m. e. m. omfattande: de nedersta (eller enda, om blott ett stjälkbl. finnes) med vingat skaft o. vidgat, omfattande fäste; körtlar i allm. väl utvecklade. 5. **Prenanthoidea** (79—85), s. 626—628
- d. Stjälk 1—fäbladig med långt åtskilda bl. ell. dessa av ledstyckenas längd (säll. hälften längre); förökning gm fler—fäbladig, oftast åtm. till större delen vid blomningen kvarsittande bladrosett; frukt svart 5 a. **Alpéstria** (79—83), s. 626, 627
- dd. Stjälk mångbladig med tätsittande blad. alltid längre än ledstyck:a, utan bladrosett vid basen; nedersta bl. oftast vissnande vid blomn.; förökning gm underjordiska knoppar; frukt svart till halmgul 5 b. **Prenanthoidea genuina** (**Euprenanthoidea**) (84—85), s. 627, 628
- cc. Stjälkbl. talrika, tätsittande, i allm. mer tand. än hos föreg., alla mer likformiga, de mellersta icke (ell. nedom mitten föga) hopsnörda o. där- efter vidgade; de nedersta alltid vid blomningen vissnade; förökning gm underjord. knoppar; holkens körtlar svagt utbildade ell. felande; frukt svart till rödbrun 6. **Foliösa** (86—89), s. 628, 629

Archieracium, artöversikt.

- a. (1—19). Bl. o. holk med oskaftade småkörtlar.
- b. (1—9). Holk stor, med löst tilltryckta fjäll (i synn. de yttre).
- c. Holk ensam, stor, med m. löst tilltryckta ytterfjäll; svagt utbildade stjälkbl., låg stjälk . . . 1. **alpinum**
- cc. Stjälk högre, med vanl. bättre utbild. stjälkbl. o. oftast flera holkar med mindre löst tilltryckta ytterfjäll.
- d. Stift (rent) gula.
- e. Stjälkbl. ända till 3, föga tand. ell. näst. helbrädd., rosettbl. små, oftast hela, tunglika . . . 2. **adspersum**

- ee. Bl. m. e. m. tand., ofta grovtand.; rosettbl. breda, tunglikt lans. till äggrund lans.; stjälk enkel ell. grenig.
- f. Blomfärg starkt rödgul; bl. ovan glansiga, näst. hårlösa 4. **vitellicolor**
- ff. Blomfärg ljus; bl. ej glansiga, överallt håriga 3. **glóbiceps**
- dd. Stift m. e. m. mörka.
- e. Kronbräm förkortat, m. e. m. deformerat; stift därför ofta långt utskjutande 8. **leptoglóssum**
- ee. Kronbräm väl utvecklat.
- f. Holkar långhår. av täta, ljusa hår.
- g. Rosettbl. långskaft., oregelb. o. grovt tand.; holk lång med smal, snurrform. bas 7. **præmatúrum**
- gg. Rosettbl. smala, kortskaft., ej ell. glest tand.; holk kortare o. bredare med tvär ell. rundad bas.
- h. Stjälk ofta rikgrenig med uppåtrikt., raka grenar; bl. med glesa, ofta grova tänder: holk med äggrund, ngt nedlöp. bas: korgskaft med få körtelhår 6. **potamóphilon**
- hh. Stjälk oftast enkel, enblomstrig; alla bl. helbrädd. ell. med små, glesa tänder: holk bred med näst. tvär bas; holkskaft med talr. körtelhår 5. **frondiferum**
- ff. Holk rikt körtelhår. o. med m. e. m. rikliga, korta, mörka hår 9. **petiolátum**
- bb. Holk jfrlsevis liten med tätt tilltryckta holkfjäll; korgställn. oftast mångblomstrig, nedåt m. e. m. väl begränsad.
- c. (10--18). Stjälkbl. 0--2, kort skaftade; övriga bl. i rik rosett.
- d. Holkar mörka, klädda av rikliga körtelhår, stund. med inbland. få till enstaka, korta, mörka hår.
- e. Holkfj. mörka, näst. jämnbreda, rikligt körtelhåriga av mörka körtlar; grenar raka, långa 10. **orthópodum**
- ee. Holkfj. från bredare bas tydl. avsmaln. till en trubbad ell. skarp spets, rikl. körtelhåriga av kortare, gulknappiga körtelhår, utan ell. med enstaka inbland. hår.
- f. Bl. breda jämte stjälkbl. täml. tätt skarptand.; holkar stora, breda på mer utstående, tätsitt. skaft; holkfj. upp till i kanten svagt stjärnhår., hårtofsade 11. **brachypodárium**
- ff. Bl. smalare, glest o. brett tand. ell. näst. helbrädd.; holkar smärre på uppåtriktade grenar 12. **mélainou**
- dd. Holkar klädda av körtelhår o. rikliga, kortare ell. längre hår. var. *peculiare*
- e. Holkfjäll (utom de yttersta) utan stjärnludd.

- f. Rosettbl:s skaft kortare än ell. av skivans längd: korgställning med m. e. m. långa, raka, uppåtrikt. grenar.
- g. Holk lång: fjäll med m. e. m. utdragen, smal, nästan jämbred, oftast ngt trubbad spets . . . 18. **tumescens**
- gg. Holk kort: fjäll korta, från bredare bas utdragna i en skarp spets 12. **mélainon**
- ff. Rosettbl:s skaft (åtm. hos de flesta bladen) längre än skivan: korgställning med m. utstående, m. e. m. bågböjda grenar; holk stor, tjock: fjäll spetsade 13. **curvatum**
- ee. Holkfjäll stjärnhår., åtm. i kanten.
- f. Bl. (åtm. stjälkbladet) ovan m. e. m. brunfläckiga.
- g. Holkfj. breda, i synn. i kanten med tydligt hopat stjärnludd 15. **poecilostictum**
- gg. D:o smala, mer spetsiga med över alla fjällen m. e. m. jämnt utbrett stjärnludd 14. **conspurcans**
- ff. Bl. aldrig fläckiga.
- g. Alla bl. m. e. m. rikt o. långt, ofta syllickt tand. ell. flikade 16. **ováliceps**
- gg. Bl., i synn. rosettbl., med små glesa uddtänder ell. korta tänder 17. **dolichocephalum**
- cc. Stjälkbl. 3—5, oskaftade, svagt stjälskott: rosettbl. fåtaliga, tunglika till lansettlika . . . 19. **depilatum**
- aa. Bl. utan småkörtlar.
- b. (20—83). Förökning gm mång- till fåbladig rosett, hos mångbladiga arter ofta vissnad vid blomningen: aldrig gm slutna knoppar.
- c. (20—34). Stjälkbl. 0—2, skaftade; rosettbl. talrika, hela ell. oftast ojämnt tand. till flik. med tvär, hjärtl. ell. rundad, säll. ngt nedlöp. bas.
- d. Holk med småkörtlar; bl. blågröna, liksom stjälkens nedre del rikt styvhåriga; stift gula . . . 20. **Schmidtii**
- dd. Holk utan småkörtlar; bl. gröna ell. vit- till blå- ell. grågröna, liksom stjälkens nedre del m. e. m. mjukhåriga.
- e. (24—26). Stjälkbl. 0—1, vanl. fästade närmare basen; korgställn. med långa, vanl. långt skilda o. utbredda, föga bågböjda grenar.
- f. Holkfjäll smala, oftast nästan jämbreda o. åtm. de inre spetsade till sylspetsade, vanl. till större delen spritt ell. överallt stjärnhåriga 24. **silvaticum**
- ff. Holkfj. bredare, trubbade, med m. e. m. bred, tydlig, ända till spetsen nående stjärnluddskant.
- g. Holk liten, rikt körtelhårig med inbland. korta hår; fjäll med bred stjärnluddskant; stift mörkt 25. **triangulære**

- gg. Holk större, körtelhårig, med tydliga stjärnludds-
kanter; stift gult 26. **lacerifolium**
- ce. (27—38). Stjälkbl. 1, väl utvecklat, ofta fäst
nära mitten av stjälken ell. 2 m. e. m. skaftade;
korgställningsgrenar m. e. m. närmade till var.,
kortare o. mer bågböjda, ofta flocklikt ordnade.
- f. Holkar m. e. m. körtelhår. med inbland. glesa
till talrika hår.
- g. Holk rikare hårig av kortare ell. längre, vanl.
ljusa hår.
- h. Holkfj. utan stjärnhår (utom på ytterfjällens
bas); hår långa, ljusa, talrika: körtelhår små . 27. **expallidum**
- hh. D:o i kanten ell. å hela ytan stjärnhåriga.
- i. D:o i kanten med bredare ell. smalare stjärn-
luddsrand.
- k. Bl. o. stjätkbas rikt håriga 28. **sagittatum**
- kk. Bl. på översidan n. glatta, f. ö. jämte stjätkbasen
glesare håriga 29. **sarcophyllum**
- ii. Holkfj. å hela ytan stjärnhåriga (tätast mot kan-
terna) 30. **chlorellum**
- gg. Holkar med glesa, mörka o. korta hår.
- h. Tydligt ludd å holkfjällens kanter: fjäll trubbs-
petsade 31. **orbicans**
- hh. Utan ell. blott med spridda stjärnhår i holkfj:s
kanter; fjäll sylspetsade 32. **pratenerum**
- ff. Holkar körtelhåriga, utan inbland. hår (vid av-
blomstringen dock ofta med få hår på huvud-
holken).
- g. Holkfj. näst. utan stjärnhår ell. de yttre med
otydliga stjärnhår å kant o. rygg 33. **serratifrons**
- gg. Holkfjällens kanter med tydligt begränsad, än
sinal än bred stjärnluddsrand, stund. näst. täc-
kande fjällets hela yta.
- h. Holkar stora o. vanl. breda med tvär ell. rundad
bas: holkfj. näst. jämbreda, m. e. m. brett till
smalt trubbede.
- i. Alla bl. mycket långskaftade, breda med hjärtlik
bas, oftast på översidan fläckiga 35. **panéolum**
- ii. Bl. ej långt skaftade, de flesta utom de yttersta
med tvär ell. äggr., stund. ngt nedlöp. bas . . . 36. **integratum**
- hh. Holkar små, korta ell. smala med från bredare
bas m. e. m. tillspetsade fjäll (åtm. de inre).
- i. Holk ljus med brett luddkantade o. även å ryg-
gen m. e. m. rikt stjärnludna fjäll 37. **obtatum**
- H. Hjéltii* se under *H. integratum*.

- ii. Holkar mörka; fjäll smalt luddkantade utan tydliga stjärnhår å ryggen.
- k. Holk kort o. bred: holkfj. korta, från bred bas kort tillspetsade 34. **pellucidum**
- kk. Holk täml. lång: holkfj. smala, långspetsade 38. **lepistoides**
- cc. Stjälkbl. 2—5 (ell. flera), de övre ell. alla oskaftade: rosettbl. (saknas stundom vid blomningen) få till talrika, bredare ell. smalare, med m. e. m. nedlöp. bas o. vanl. likform., kortare ell. längre tänder.
- d. Stjälkbl. ej stjätkomfattande.
- e. Holk med småkörtlar.
- f. Bl. o. stjälk svagt håriga; holkfj. vanl. smala 21. **saxifragum**
- ff. Bl. o. stjälk långt borsthåriga 22. **oréades**
- ce. (—75, 23). Holk utan småkörtlar.
- f. (39—46). Rosettbl. vanl. talrika (saknas stund. vid blomningen hos former med flerblad. stjälk) i allm. täml. stora, oftast breda: tänd. ell. flik. ofta långa, framåtrikt.: korgar på oftast långa o. långt åtskilda grenar; bladfärg oftast m. e. m. vitgrön—blågrön.
- g. (—43). Holk körtelhårig o. stjärnhårig utan inbland. hår (hos orbolense dock stundom enstaka hår, hos porrigens stundom hår på huvudholkens bas).
- h. Stjärnluddet utbrett över fjällens hela yta 39. **opacum**
- hh. Stjärnluddet huvudsakl. samlat i fjällens kanter, stund. näst. endast på de yttres.
- i. Stjälk låg, 1—2-bladig; rosettbl. breda, mörkt blågröna, med tvär ell. föga nedlöp. bas, långskaftade; holk lång med smal bas 40. **porrigens**
- ii. Stjälk 2—flerbladig: rosettbl. ljust blågröna, i allm. smala med nedlöp. bas, kortskaftade; holk liten till medelstor med rundad bas.
- k. Stjälkbl. vanl. fåtal. (2—6), hastigt avtag. i storlek uppåt.
- l. Holk mörk, endast svagt stjärnhårig på de yttre fjällens kanter; fjällspetsar brunsvarta utan hårtofs; stift mörka 41. **porrigentiförme**
- ll. Holk ljusgrön med alla fjällen ell. blott de yttre i kanterna svagt stjärnludna; fjällspetsar gröna; stift gula (ell. gulgröna) 42. **léticeps**
- kk. Stjälk rikbladig (ända till 15-bl.); bl. jämnt avtag. i storlek uppåt; rosettbl. få, vid blomn. vanl. vissnade (de nedre aldrig spadlikt tunglika); holk stor med få inbland. hår 43. **orbolense**

- gg. (44—46). Holk m. e. m. hårig o. stjärnhårig med få till spridda körtelhår.
- h. Holkfj. i kanten med tydlig, ofta bred stjärnluddsrand.
- i. Holk täml. lång: fjäll smala, näst. jämnbredda, utdragna; hår mörka, längre, liksom ofta körtelhåren 44. **dissimile**
- ii. Holk kort: fjäll breda, avsmaln. till en trubbad spets: hår o. körtelhår korta 45. **cæsiomurórum**
- hh. Holk överbäg. hårig, med över fjällens hela yta ell. åtm. på ytterfjällen glest till rikligt stjärnludd 46. **cæsium**
- ff. Rosettbl. vanl. smalare med nedlöp. bas: bl:tänder vanl. korta, framåtrikt.: korgställn. mer hopdragen med kortare grenar, ofta m. e. m. flocklik; bladfärg i allm. mörkare grön.
- g. (47—74). Bladrosett alltid tydligt utvecklad, flerbladig; stjälk 2—5-bladig.
- h. (47—56). Holk körtelhårig.
- i. Tydlig om än svagt markerad luddrand å alla fjällens kanter.
- k. Bl. å översidan m. e. m. brunrött fläckiga.
- l. Bl. breda, m. e. m. brett lansettl., mörkgröna: holk bred med rundad bas: fjäll näst. jämnbredda, mer trubblade: stjälk långhårig 47. **ornátum**
- ll. Bl. smala, smalt lans., ljusare gröna: holk liten, smal; fjäll från bred bas spetsade: stjälk nedtill gleshårig 48. **eustictum**
- kk. Blad icke fläckiga.
- l. Stjälkbl. omkring 2, breda; stjärnluddet i fjällens kanter mycket svagt utvecklat.
- m. Stj.bl. långt syltandade 49. **acidodóntum**
- mm. Stj.bl. ojämnt o. långt flik. ell. fliktandade 54. **megálon**
- ll. Stjälkbl. vanl. 2—3, smala; bl. korttandade till uddtandade: stjärnluddsranden tydlig 50. **subpellúeidum**
- ii. Holkfj. utom de yttersta utan stjärnluddsrand (ell. med spridda stjärnhår över hela fjällets yta).
- k. Holkskaft utan ell. med glesa körtelhår.
- l. Holkar med få ell. enstaka körtelhår; holkskaft utan körtelhår; bl. vanl. ovan brunrött fläckiga 51. **hepáticum**
- ll. Holkar med rikliga körtelhår.
- m. Stift o. märken mörka (grönsvarta); holk utan stjärnhår utom på basalfjällen 52. **anfráctum**
- mm. Stift gula ell. gulgröna; märken gula; holk med spridda stjärnhår 53. **lepídulum**
- kk. Holkskaft med rikliga, ofta kraftiga körtelhår.

1. Holk bred med rundad bas; fjäll täml. smala, utan stjärnludd; körtelhår små, täta, gulknappiga
11. Holk smalare o. längre med äggr. bas; fjäll täml. breda; de yttre med svagt ludd i kanterna; körtelhår täta, långa, mörka
- hh. (57—74). Holk m. e. m. körtelhårig o. överväg. hårig ell. med inbland. glesare till tätare, kortare till längre hår.
- i. Holk överväg. hårig, ofta långhårig med (liksom holkskaften) få ell. enstaka körtelhår.
- k. Holk medelstor, korthårig av m. e. m. mörka, glesa hår.
1. Stjälk flerbladig; alla även de övre bl. stora; ofta ända från mitten grenad i uppräta grenar; holkfj. breda o. korta, trubblade, hårtofsade, mörka
11. Stjälk flerbladig med hastigt avtagande bladstorlek, vanl. endast i toppen grenad; korgställning bättre begränsad; bladfärg m. e. m. blågrön.
- m. Holkfj. m. e. m. långspets., utdragna; korg med sparsamt ell. överallt spritt stjärnludd
- mm. Holkfj. breda o. korta, trubblade, med överallt rikt stjärnludd, i synn. mot fjällens kanter o. spets
- kk. Holk stor, ofta bred, m. e. m. tätt långhårig av vitspetsade hår
- ii. Holk överväg. o. ofta rikt körtelhårig med korta, oftast mörka inbland. hår.
- k. Holkfj. utan stjärnludd, utom stundom på de yttres rygg o. kanter.
1. Fjäll alla ell. åtm. de inre spetsiga.
- m. Bl. smala, oftast (åtm. stjälkbl.) brunrött fläckiga; holkens körtelhår täta, långa med få ell. enstaka korta hår; stift grönsvart
- mm. Bl. utan fläckar; holkens körtelhår korta med rikligare inblandade hår; stift gult.
- n. Fjäll långspetsade o. täml. smala.
- o. Bl. smalt lans., långspets., glest o. kort skarp-tand
- oo. Bl. bredare, äggrunda—äggrunt lans., tätare lång-tandade ell. smalflikade, kortspetsade
- nn. Fjäll från bred bas smaltrubblade till kortspets.
- o. Stjälkbl. till större delen kortskaft., smala, ojämnt skarptand.; körtelhår o. hår m. korta
- oo. Stjälkbl. till större delen oskaft., breda, lans.—äggrunt lans., glest långtand. till långflik.; körtlar o. hår längre, mörka
55. **pseudodiáphanum**
56. **diaphanoídes**
57. **microcýmon**
58. **erictórum**
59. **fasciculáre**
60. **subramósum**
61. **eruentifólium**
62. **smolándicum**
64. **pinnatífidum**
65. **stipátum**
66. **amplificátum**

- ll. Fjäll alla tydligt trubbad: holk bred med rundad bas: bl. fåtand., rosettblad trubbd., oftast m. e. m. tunglikt lans. 67. **linguiförme**
- kk. Holkfj. med över hela ytan ell. i kanterna spritt till rikligt stjärnludd.
- l. Stjärnluddet huvudsakl. samlat i fjällens kanter.
- m. Holkfj. smala, näst. jämbreda: stjärnluddsrand alltid tydl. i alla fjällens kanter.
- n. Holk liten, ljus, grönbrokig: korg liten: hår o. körtelhår m. korta, fina 68. **striaticeps**
- nn. Holk större, mörkare, mindre brokig: korg stor: hår o. körtelhår kraftigare, mörka 69. **acroléucum**
- mm. Holkfj. från bredare bas hastigt avsmaln. i en kort spets: stjärnludd sparsamt i fjällens kanter, ofta otydligt 71. **irriguum**
- ll. Stjärnludd glest till rikligt spritt över fjällens hela yta.
- m. Holk grå av tätt stjärnludd 72. **oleosum**
- mm. Holk med glest spritt stjärnludd.
- n. Holkfj. från bred bas tillspetsade: bl. mörkgröna, undertill oftast starkt violettefärgade: stift grönaktigt 73. **vulgatum**
- nn. Holkfj. näst. jämbreda, smaltrubbade: bl. ljusgröna, undertill ej rödviolett anlupna: stift gult
- gg. Rosettbl. få, vid blomningen vanl. vissnade: stjälk fler-(vanl. 4--6-)bladig: habituellt lika arter av *Rigida*.
- h. Holk utan småkörtlar.
- i. Inre holkfjäll utan stjärnluddsrand.
- k. Fjäll täml. smala, smalspetsade: stift gult 63. **macrotonum**
- kk. Fjäll breda, trubbspetsade: stift mörkt (grönaktigt) 75. **subrigidum**
- ii. Alla holkfj. om än svagt stjärnluddskantade 70. **tridentatum**
- hh. Holk med småkörtlar, stor o. bred; stjälk nedtill rikhårig 23. **norvegicum**
- dd. Mellersta o. nedre stjälkbl. tydligt stjälkofattande.
- e. Rosettbl. talrika; stjälkbl. 1—2(—3), långt skilda: holk smal 79. **glaucellum**
- ee. Rosettbl. få, vid blomn. ofta vissnade; stjälkbl. 3—6, de flesta av ledstyckets längd ell. kortare; holk i allm. bred.
- f. Holk körtelhårig, utan hår.
- g. Holkar små på fina, långa skaft; korgställning m. e. m. utbredd; stjälk alldeles kal 80. **leiophyton**

- gg. Holkar större på m. korta ell. näst. inga skaft: korgställn. liten, hopträngd: stjälk hårig 81. **gemellum**
- ff. Holk m. e. m. hårig o. körtelhårig.
- g. D:o med överallt spridda stjärnhår: fjällspetsar rundtrubbade 82. **mutilátum**
- gg. D:o näst. utan stjärnhår: fjäll m. e. m. spetsade 83. **humidórum**
- bb. Förökning gm slutna knoppar: nedersta stjälkbl. små, spadlikt tunglika, jämnt övergående i de närmast övre, vid blomn. ofta vissnade bladen: stundom falsk bladrosett gm de nedre bl: närmande till varandra: stjälkbl. (få—)talrika.
- c. Stjälkbl. ej omfatt., de nedre ofta kvarsitt. vid blomn.
- d. Holk utan småkörtlar.
- e. Stjälk fåbladig, nedre bl. vanl. starkt närmade till varandra: holk klädd av glesa hår, körtlar o. stjärnludd 76. **lappónicum**
- ee. Stjälk flerbladig, vanl. högväxt.
- f. Holkar klädda av hår o. körtlar i växl. mängd. ofta med inbland. stjärnludd, stundom utan annan beklädnad än stjärnludd på fjällens rygg.
- g. Holk alldeles utan hår o. körtlar med en smal strimma stjärnludd på holkfjällens rygg 77. **lineátum**
- gg. Holk med hår o. körtlar i växl. mängd o. fördelning.
- h. Fjäll utan stjärnludd i kanterna 78. **rigídum**
- hh. Fjäll med en svag ell. tydlig stjärnluddsrand i kanterna 79. **tridentátum**
- ff. Holk utan all beklädnad (ell. blott spår därav); ytterholkfj. oftast med ngt utåtböjd spets; stjälk mång- o. tätbladig 89. **umbellátum**
- dd. Holk med småkörtlar 23. **norvégicum**
- ee. Stjälkbl. m. e. m. stjälkofatt.
- d. Stjälkbl. få, glest sittande.
- e. Holk bred, mörkhårig o. körtelhårig 82. **mutilátum**
(83. **humidórum**, se ovan)
- ee. Holk smalare, stjärnhår. o. körtelhårig 80. **leiophyton**
(81. **gemellum**, se ovan)
- dd. Stjälkbl. många till talrika, tätare sittande.
- e. Holk mindre o. smalare med avrundad bas, rikligt stjärnhårig i synn. mot fjällens kanter ell. blott nedtill stjärnhårig; på holkar o. skaft talrika körtlar.
- f. Bl. näst. helbrädd., smala, med kort spets 85. **thuléuse**
- ff. Bl. m. e. m. tät o. skarpt tand. med utdragen spets, m. e. m. breda 84. **subelátum**

- ee. Holk större o. bredare, slutl. kägelform. med två
bas; på holkar o. skaft få ell. inga körtlar.
- f. Holk utan stjärnludd ell. med föga ludd (i fj. spets.).
- g. Holkskaft klädda av tätare körtelhår o. korta hår;
de flesta fjällen i spetsen ngt vitluddiga; bl. täml.
smala. 86. *polycóumum*
- gg. Holkskaft klädda av glesa glandelhår o. längre vit-
spetsade hår; fjäll utan ludd; bl. i allm. breda, de
flesta med rundad bas 87. *crocatum*
- ff. Holk med spritt stjärnludd, i synn. på fjällens mitt 88. *angústum*

1. *H. alpinum* L. Stj. i allm. låg, tjock, rikt långhårig, stjärnhår. o. glest körtelhårig; rosettbl. täml. talr., spadlika—tunglika, långskaft., n. helbrädd. till ojämnt o. glest tand., tätt långhår.; holk bred, rundad, tätt o. långt gråhårig, näst. utan längre körtelhår: fjäll breda, de ytt. ofta grönakt., bladlika; stift gult. 7—9. Allm. i fjälltrakter, övre barrskogsreg.—snögränsen, Lpl.—Dir. — Till denna ansluter sig: *H. includens* Dahlst. (*H. alpinum* L. f. *convolutum* Om.), skild gm ännu tätare långhår. holkar med grönare fjäll o. alltid inrullade kronbräm, som knappt höja sig över holkfj. Fjälltrakter liksom föreg., Lpl.—Jtl., allmänast norrut.

2. *H. adspersum* Norrl. Stj. gleshår. o. stjärnhår., näst. utan körtelhår, vanl. med 2—3, näst. jämbreda ell. smalt tunglika, helbrädd. ell. otydl. tand., gleshår., ovan glest stjärnhår. bl.; enblomstrig ell. i toppen grenad; rosettbl. många, helbrädd. ell. fätand., m. e. m. tunglika; holk täml. smal med mer tilltryckta ytterfjäll, de flesta spetsiga; stift stund. gulgrönt. 8, 9. Fjälltrakter: oftare ned i barrskogsreg., Jtl.—Dir.

3. *H. glóbiceps* Dahlst. Stj. täml. grov, 1—2-bladig. enkel ell. grenad från bladvinklarna, rikhår. o. stjärnhår., upp till körtelhår.; stjälkbl. föga utveckl., näst. jämnbr., helbrädd. till otydl. tand., även på översidans mittnerv ngt stjärnhår.: rosettbl. breda, äggr.—lans., glest grovtand.; holk bred o. kort med rundad bas, rikligt långhårig, glest körtelhårig utan stjärnludd: fjäll breda, de flesta trubblade: y:fjäll mer tilltryckta. 7, 8. Fjälltr., fjällreg.—övre barrskogsreg., Hrj., Jtl. — Till denna ansluter sig: *H. multicolor* Dahlst. et Magnusson, bl. mörkare gröna, ovan m. e. m. brunfläck.; rosettbl. mer trubbd.; holk mörk, svarthår. o. rikligare körtelhår., smalare, med mer äggr. bas; fjäll spetsiga. Utbr. som nr 3, men allmnre. — En närstående, ofläckad form, som till holken mer närmar sig nr 1 *alpinum*, är *H. crispum* Elfstr.

4. *H. vitellicolor* Elfstr. Stj. medelhög, gleshår., glest stjärnhår., upp till körtelhår. o. korthår., enblomstrig; stjälkbl. omkr. 2, föga utveckl., helbrädd.—glest skarptand., gleshår.; rosettbl. talrika, stora, äggr.—ellipt.—lans., långskaftade; holk täml. stor o. bred med rundad—tvär bas, mörk, täml. rikhårig o. körtelhårig utan stjärnludd; fjäll breda, kortspets. 7, 8. Fjälltrakt., huvuds. i fjäll- o. björkreg., Hrj., Jtl.

5. *H. frondiferum* Elfstr. Stj. 15—20 cm h., borsthår. o. upp till täml. rikligt körtelhår., glest stjärnhår.; stjälkbl. 2—3, smala, jämbreda, ovan utan stjärnhår ell. med blott sparsamma på mittnerven; y. rosettbl. äggr.—ellipt.—

spadlika, de inre utdragna, smala, m. e. m. spetsade: holk mörkhårig, näst. utan körtel- o. stjärnhår: fjäll täml. breda, de yttre gröna, kortspetsade—trubbade, med vit hårtofs i spetsen; blomfärg m. ljust gul. 7, 8. Fjälltrakt., fjäll- o. björkreg., H. rj., Jtl.

6. *H. potamophilum* Elfstr. Stj. täml. hög, gles- o. stjärnhårig, upptill sparsamt körtelhår: stjälkbl. 2—3, oskaftade, smala, jämnbr. till jämnbrett lans., även ovan glest stjärnhår: rosettbl. få, de yttre bredare, de inre smalare, tunglika: holkar mindre, glesare håriga än hos föreg.: fjäll från bred bas m. e. m. tillspetsade: blomfärg täml. mörkt gul. 7, 8. Fjälltrakt., mest i björk- o. barrskogsreg., H. rj., Jtl. — En närstående form, skild gm gula stift o. större, rikligare håriga holkar, är *H. handoelense* Dahlst.: fjälltrakt., Jtl.

7. *H. præmaturum* Elfstr. Stj. oftast täml. hög, enblomstrig, säll. grenig, vågböjd, ända från basen täml. rikt långhår. o. körtelhår., upptill rikare stjärnhår., 2—3-bladig: stjälkbl. smala, de nedre skaftade, tunglikt lans., de övre ofta jämnbr., m. e. m. tand. långhår.: rosettbl. många, de y. breda, ofta omv. äggr., de i. smala, m. e. m. avlånga, oftast rikl. o. ojämnt tand., långhår.: holk näst. utan körtlar o. stjärnhår: fjäll talr., smala, spetsade—sylspetsade: blomfärg täml. ljust gul. 7, 8. Fjälltr., fjäll- o. björkreg., H. rj., Jtl.

8. *H. leptoglössum* Dahlst. Stjälk låg, omkr. 2-bladig med korta, näst. jämnbr. blad, långhårig, upptill glest körtel- o. stjärnhår.: rosettbl. vanl. många, täml. stora, tunna, de y. m. e. m. omv. äggr.—spadlika, de i. smalare, mer avlånga, täml. långskaft., m. e. m. tand.: holkar täml. små, korta med rundad bas, rikligt långhår., utan körtel- o. stjärnhår: fjäll smala, spetsiga. 7, 8. Fjälltrakt., företrädesvis i fjäll- o. björkreg., T. lpmk.—H. rj.

9. *H. petiolatum* Elfstr. Stj. täml. hög, vågböjd, 1—2-bladig med små, jämnbr. ell. de nedre smalt rombiska, tvåtand., bredskaft. blad, svagt hårig, körtelhår. o. i synn. upptill stjärnhår., enkel till ända från nedre bladvinkl. grenig: rosettbl. många, långskaft., omv. äggr.—ellipt.—avlångt lans., gleshår., ovan nästan hårlösa: holkar medelstora—stora, svarta, täml. breda, med äggr.—tvär bas: fjäll täml. breda, spetsade: blr täml. mörkt gula. 7, 9. Fjälltr., i synn. björk- o. barrskogsreg., H. rj., Jtl.

10. *H. orthopodum* Dahlst. Stj. högväxt, enbladig, upptill stund. från bladvinkeln grenig, med uppräta grenar, näst. hårlös, upptill körtel- o. stjärnhår.: korgskaft körtel- o. stjärnhår.: stjälkbl. vanl. föga utvecklat; rosettbl. täml. långskaftade, äggrunda—äggrunt lans., glest grovtand., glest långhår., ovan näst. kala: holk smal, med äggr., ngt nedlöp. bas: fjäll smala, de y. o. mell. trubb.—kortspets., ngt hårtofsade, de i. smalspets.: stift mörkt. 7, 8. Fjälltr., huvuds. i björk- o. barrskogsreg., H. rj., Jtl.

11. *H. brachypodarium* Dahlst. Stj. hög, vanl. enbladig, ogrenad ell. med grenar från bladvinkeln, glest hårig, upptill körtel- o. stjärnhår.: korgställen. fåblomstrig, hopträngd med kortskaft. toppkorg; grenar rikt körtelhår. o. stjärnludna; stjälkbl. vanl. bättre utveckl. än hos föreg., ofta långt o. skarpt tand.; rosettbl. långskaft., gulgröna, äggr.—brett äggrunt lans., tätt o. kort skarptand., de i. ofta långt skarpflik., långhår., i synn. på skaftet; holkar breda, korta, svartgröna med äggrund bas; fjäll bredare än hos föreg.; de inre

mer spetsade, alla m. e. m. hårtofsade: stift mörkt. 7, 8. Fjälltr., huvuds. björk- o. barrskogsreg., Hrj.—Lpl.

12. *H. melainon* Elfstr. Stj. hög, 1—2-bladig, vanl. ogrenad ell. med grenar från bladvinkl., glest hårig, upptill rikligare körtelhår., m. e. m. hårig o. stjärnluden: korgställn. fåblomstrig med m. e. m. uppräta, körtelhår. o. mörkhår. grenar: stjätkbl. äggrunt lans.—lans., ngt romboidiska, helbräddade ell. med ett par tänder nedom mitten: rosettbl. få. äggr.—lans., kortskaftade med få, ofta breda tänder, under o. på skaften glest långhår.: holk kort, mörk med äggr.—ngt hopdragen bas: fjäll från bredare bas avsmalnande i en kort spets: stift mörkt. 7, 8. Fjälltr., björk- o. barrskogsreg., Hrj., Jtl. — var. *peculiäre* Dahlst., till alla delar lik nr 12, men holkskaft o. holk alldeles utan mörka hår: utbr. som föreg., mellanformer ej ovanliga, på en del lokaler förhärskande.

13. *H. curvatum* Elfstr. Stj. täml. hög, grov, vågböjd, näst. kal—sparsamt hårig, upptill ngt körtel- o. stjärnhårig, enbladig: stjätkbl. vanl. litet, skaftat, smalt—brett lans., skarptand. ell. näst. helbrädd.: rosettbl. mörkgröna, brett—smalt äggr.—ellipt., de flesta trub., undertill glest, i kanten o. på skaften rikare långhår., ovan näst. kala: holk svartgrön med äggr.—tvär bas: fjäll från bredare bas avsmalnande till en skarp ell. ngt trubbig spets; korgställn. fåblomstrig med kortskaft. toppkorg o. utstående, m. e. m. långa grenar, klädda av rikl. körtlar o. tätt stjärnludd, näst. utan hår: stift m. mörkt. 7, 8. Fjälltr., alla reg., Hrj., Jtl. — Nästående är *H. semicurvatum* Norrl., skild gm mer grovtandade rosettbl., ofta 2—3-bladig stjälk, mera rikblomstrig korgställn. med ännu kortare toppholkskaft, rikt svarthår. grenar och ännu tätare mörkhårig holk. 7, 8. Fjälltr., T. lpmk. — Mer fristående äro: *H. curvatiförme* Dahlst., låg, 0—1-bladig med ojämnt skarplik. bl. o. stora, mörka, rikhår. korgar i upplöst korgställn.: mittholk:s skaft av varier. längd: uppträder ofta i en stylös modifikation. 7, 8. Fjälltr., fjäll- o. björkreg., ofta på myrmark, Hrj., Jtl. — *H. bipes* Dahlst., låg, 0—1-bladig med skarptand., inåt långsträckta rosettbl., smalare holkar med ngt nedlöp. bas, glesare o. ljusare hårighet på holkar o. skaft: korgställn. gles med långa uppräta skaft; habituellt erinr. om nr 10 orthopodum. 7, 8. Fjälltr., fjäll- o. björkreg., Hrj., Jtl.

14. *H. conspurcans* Norrl. Stj. hög, spåd, vanl. enbladig, nedtill spars., upptill rikligare hårig o. stjärnhår., överst ngt körtelhår.: stjätkbl. långskaftat, äggrunt lans., spetsat, helbrädd., vid basen långtand. ell. långflik.; rosettbl. grågröna, äggr.—ellipt., de flesta trub., grovtand., långskaft.; holk liten, grågrön, med äggr. bas: fjäll näst. jämnbr., de flesta grönkant., spets., täml. rikt gråhår. o. körtelhåriga samt spritt stjärnhår.; småkörtlar sparsamma; korgställn. enkel, hopträngd med kortskaft. toppholk o. rikt stjärnludna, glest ljushåriga o. körtelhår. grenar; stift mörkt. 7, 8. Fjälltr., mest björk- o. barrskogsreg., Hrj., Jtl.

15. *H. poecilostictum* Dahlst. Stj. medelhög, 1—2-bladig, glest långhår., upptill rikare körtel- o. stjärnhår.: stjätkbl. kortskaft. till oskaft., smalt lans., ngt romboidiska, vid basen skarpt till syllikt tand.; rosettbl. flera, de y. brett äggr., grovtand., de i. äggrunt lans. till lans., skarpare tand., spets., alla grågröna, under o. på skaften rikligt, ovan glest långhår.; holk liten, bred,

med äggr. bas: fjäll från bred bas avsmaln. i en kort. trubbad spets, klädda av mörka hår o. körtlar samt stjärnludd i kanterna: stift mörkt. 7, 8. Fjälltr., mest björk- o. barrskogsreg., Dir., Hrj. — En besläktad form är: **H. candelåbrum** Dahlst. exsicc. Bl. aldrig fläckiga. de y. med hjärtlik bas, bredtand., de i. m. e. m. äggrunt lans. till lans., spetsigare tand.: stjätkbl. ett, smalt, långskaft., syltand.: korgställn. rikblomstrig med kortskaft. mittholk o. glest körtel- o. stjärnhår. grenar: holk liten, bred, mörk, med rundad bas, tätt kort-hår. o. körtelhår. med uppåt stjärnhår. fjällkanter: stift mörkt. 7, 8. Fjälltr., mest björk- o. barrskogsreg., Hrj.

16. **H. ováliceps** Norrl. Stj. täml. hög, 2—3-bladig, vågböjd, gleshår., i synn. upptill stjärnluden o. glest körtelhår.: nedre stjätkbl. skaft., m. e. m. lans., nedom mitten glest syltand.—sylflik., övre oskaft., små; rosettbl. många, äggr.—avlånga, de i. smalt äggrunt lans., täml. rikhår.: holk m. e. m. gulaktigt svartgrön, smal med äggr., nedlöp. bas: fjäll från bredare bas avsmaln. i en täml. lång spets, klädda av mörka, medeltäta hår o. talr., vanl. gulknappiga körtlar: korgställn. täml. rikblomstrig gm grenar från de översta bladvinkl.: med täml. långskaft. mittholk o. rikt stjärn- o. körtelhår. samt ngt håriga, ofta lutande grenar; stift mörkt. 7, 8. Fjälltr., i synn. björk- o. barrskogsreg. — Närstående äro: **H. anomoglössum** Dahlst. exsicc., huvuds. skild gm stylösa blr o. ngt svagare hårlighet på holkarna: som föreg., Hrj., Jtl. — **H. subcordigerum** Elfstr., skild gm frånvaro av hår på holkarna. Hrj., Jtl.

17. **H. dolichocephalum** Dahlst. Stj. täml. hög, 0—1—2-bladig, föga hårig—nästan kal, stjärnhår., upptill ngt körtelhår.: stjätkbl. långskaft., äggrunt lans. till lans., nästan helbrädd., uddtand.: rosettbl. stora, långt skaft., ovala—avlånga, trubbd., gleshår., på skaften långhår.: holk mörk, lång o. smal, med äggrunt nedlöp. bas: fjäll från bredare bas m. e. m. långt utdragna i en hårtofsad spets, kort mörkhår. o. körtelhår.: korgställn. gles med långskaft. mittholk, ofta ökad gm grenar från bladvinkl.: lutande; grenar rikt stjärn- o. körtelhår.: stift mörkt. 7, 8. Fjälltr., björk- o. barrskogsreg., Hrj., Jtl.

18. **H. tumescens** Norrl. Stj. medelhög, rak, 1—3-bladig, nedtill gleshår., upptill stjärn- o. ngt körtelhår.: stjätkbl. oskaft. ell. det nedre kortskaft.. lans., m. e. m. ojämnt grov- o. skarptand.: rosettbl. äggrunt ellipt.—äggr. lans. de y. trabb., de i. spets., täml. tätt o. ojämnt grov- o. skarptand.: holk täml. stor, med äggrunt nedlöp. bas: fjäll nästan jämnbr., klädda av rikliga, korta, mörkfotade hår o. talrika små körtlar: korgställn. gles med oftast långskaft. mittholk o. raka, m. e. m. uppåtrikt., stjärnludna o. körtelhår. grenar; stift mörkt. 7, 8. Fjälltr., fjäll- till barrskogsreg., ofta på myrar, Hrj., Jtl. — Närstående äro: **H. cæsio-virens** Dahlst., skild gm körtelhår. holkar, stund. med inbland. få, kerta, svarta hår o. ngt blågrön bladfärg; utbr. som nr 17. — **H. arréctipes** Almqu., bl. smalare, spetsigare, mera likformigt tand.: holkar kortare o. bredare med föga utdragna fjäll: stift gult ell. nästan gult; utbr. som föreg.

19. **H. depilátum** Almqu. Stj. hög, styv o. fast, nedtill gleshår. o. i synn. upptill stjärnhår.: stjätkbl. lans. ell. jämnbr. lans., ofta ngt romboidiska, med smal bas, svagt stjätkomfatt., spetsiga, de nedre avsmalnande till ett brett kantat skaft, glest korthår., under dessutom glest stjärnhår.: korgställn. få-

blomstrig, ogrenad, ofta ökad gm grenar från övre bladvinkl:a. grenar uppräta, rikt stjärnhår., med glesa körtlar: holk tjock, mörk, med äggrund, ngt nedlöp. bas: fjäll från bred bas hastigt hopdragna i en kort trubbs. ell. föga skarp spets, klädda av rikliga, gulknappiga körtlar o. enstaka till få, korta, mörka hår; stift gult. 7, 8. Fjälltr., i fjäll- o. björkreg.. Hrj., Jtl.

20. **H. Schmidtii** Tausch (coll.). Stjälk låg till högväxt, ofta gaffelgrenad o. med grenar från bladvinklarna, 0—2(—3)-bladig med rik bladrossett vid basen; stjälkbladet ell. det nedre skaftat, vid basen tandat; rosettbl. äggr. ell. ovala till lans., ojämnt smaltand. ell. rikade; holk med grova, glesare —talrikare hår o. körtlar samt stjärnhår i fjäll:s kanter: fj. talrika från bredare bas täml. långspetsade. 6, 7. Berg nära ell. vid kusterna, Hall.—Boh., ö. Sm. Splittrad i många ännu föga utredda former med breda rosettbl. o. 0—1-blad. stj. ell. med smala rosettbl. o. 2—3-blad. stj.

21. **H. saxifragum** Fr. Stj. täml. högväxt, 2—5-blad., m. e. m. grenig från de övre bladvinkl:a, stund. näst. gaffelgrenad; rosettbl. fåtal, m. e. m. smalt lans., de yttre bredare, stundom smalt äggr. liksom de undertill stjärnhåriga stjälkbl. näst. helbrädd., säll. längre tand.: holk medelstor till liten, körtelhår. o. glest korthår., i allm. svagt stjärnhår.: korgskaft i synn. närmast holken körtelhår. o. stjärnhåriga. Berg vid ell. nära havs- o. insjöstränder., 6—7. Huvudformen Uppl. Sdml. — Följande former mera allmänna: var; *furfurellum* Dahlst., bl. bredare lans., holkar större, rikligare stjärnhår., Ög. — var. *connóphorum* Dahlst., mest av alla hithörande former avvikande gen. mera grovt o. långt tand. bl.: stj. i synn. vid lederna rikt borsthår.; holk rikligare hårig. men svagare stjärnhår.; närmar sig av alla hithör. former mest H. oréades.

Till denna art ansluta sig m. e. m. nära följande: **H. Lindebérgii** Nym. Blad smalare o. längre än hos nr 21, undertill mer stjärnludna; holkar gråare av rikligare stjärnludd o. med smalare, spetsigare fjäll; ö. Sv., Sm.—Uppl.; närstående former i Boh. — **H. extensum** Lüb. Stj. o. bl. rikligare korthår.; holk stor, mörk, rikt körtelhår. o. näst. utan hår; Bl. — **H. lythródes** Dahlst. Mer avvikande gm hög stj., skarpt sägtand., ofta fläckiga bl. o. hopträngd korgställning; holkar m. små, mörka, rikt körtelhår. o. m. e. m. rikt håriga av korta, mörka hår; stift o. märken ofta ngt mörkande. Hall., Boh., Vg., Dls.

22. **H. oréades** Fr. Stj. täml. hög, 3—5-blad., grenig; stjälkbl. m. e. m. brett lans., de nedre skaft., de övre oskaft., smalare; rosettbl. vanl. flera, breda, omvänt äggr. till ovala, näst. helbrädd. ell. glest fintand.; holk täml. stor, bred, rikt hårig o. sparsamt körtelhår.; fj. från bred bas hastigt utdragna i en skarp spets, i kanterna svagt stjärnhår. Berg nära ell. invid sjö- o. havsstränd. 6—7. Uppl., Sdml. — Näst. men närmande sig en del föreg. former är: **H. látifrons** Om., skild gm färre stjälkbl., överallt svagare hårlighet, mindre långspets. holkfj. med rikligare körtelhårlighet o. tätare stjärnludd i kanterna. Boh., Dls.

23. **H. norvégicum** Fr. (coll.). Stj. hög, styv, mångbladig, upptill stund. ända från mitten grenad; bl. m. e. m. lans., jämnt avtag. i storlek uppåt, de flesta oskaft., de nedersta stund. kortskaft., glest skarptand., åtm. på mittnerven stjärnhår.; de nedersta bl. oftast bortvissnade vid blomn.; korgställn. nedåt obegränsad, kvastlik; fj. breda, kortspets. ell. trubbspets., klädda av korta

grova hår o. små körtlar, i kanterna m. e. m. stjärnhår. 7—8. Kustrakt; även inne i landet. Huvudform. av *H. norvegicum*, som har jämförelsevis breda o. korta bl., torde knappt förekomma typisk i Sv. — Omfattar en mängd ännu föga utredda former. De anmärkningsvärdaste äro: *H. rufescens* Fr.: mycket smala bl. o. mindre rikt stjärnhår. holkar; mest typisk i ö. Sv., Ög.—Uppl., mindre typiska former i Hall. Boh., Dis.: *H. lecanodes* Om., skild genom bredare, mer utstående, långt 2—3-tand., ljusare vitgröna bl., glesare hår o. körtlar på holkarna: Boh. Mycket lik denna är *H. onosmoides* Fr., skild gm att de nedre bl. ofta äro kvarsitt., rosettställda, gm smalare lans., grovt tand. stjälkbl., o. hela växten är rikt o. långt borsthårig. Vrml.

24. *H. silvaticum* L. Stjälkbladet litet, flik- ell. syltand.: rosettbl. ovan gröna, tätt o. regelbund. triangulärt tandade, vid basen ofta djupt flik., ofta med fria flikar på bladskäften, de yttre hjärtligt äggr., de inre äggrunt lans.: holk smal, täml. rikt mjukhår. o. glest körtelhår. med spritt stjärnludd i fjällens kanter: inre fj. smalspets., de yttre kortspets. ell. smalt trubbspetsade: korgställn. ngt sammandragen, ofta näst. flocklik: stift mörkt. 6—7. S. Sv. (utom Skåne) till Gstr. o. s. Vrml. — Till denna art ansluta sig m. e. m. nära en stor mångfald former (de sydsvenska bäst kända); de märkligaste bland dessa, som kunna fördelas i två grupper, äro:

a. Holkar klädda av fina, längre, ljusa hår, sparsamma ell. få körtlar o. m. e. m. rikligt, oftast över större delen av fjällen spritt stjärnludd. — *H. stenolépis* Lbg. Rosettbl. med glesa tänder ell. flikar, som vid basen ofta äro långa o. olikstora, framåt skärform. krökta o. utåt- ell. bakåtriktade, vitgröna, de yttre breda med tvär till hjärtlik bas, de inre smalare, spetsade; korgställn. gles, långgrenig; holk grågrön, smal, med i knoppen överskjutande, sylspetsade, i spetsen nakna fjäll, klädda av glest spritt stjärnludd, mjuka, glesa hår o. sparsamma, fina körtlar; stift gult till honungsfärgat. 6—7. Sk.—Lpl. — *H. canitiósum* Dahlst. Lik föreg., men med mindre tandade ell. flik. bl. o. smärre, gråvita holkar, klädda av tätt stjärnludd o. fina, ljusa hår, men näst. alldeles utan körtelhår; stift mörkt. 6—7. Ö. Sv., Sk.—Ög. — *H. cordigerum* Norrl. Rosettbl. tät- o. lågtand. till ngt ojämnt spetstand., de y. äggr. med hopdr. hjärtl. bas, de i. äggr. lans. med tvär ell. hjärtl. ofta sned bas, fasta, grågröna, ovan vanl. fläckiga; holk liten till medelstor, klädd av fina hår, få körtlar o. spritt stjärnludd; fj. smala, smalspets.; stift mörkt. 6—8. Hrj., Jtl. — *H. acidótum* Dahlst. Rosettbl. tätt triangulärt skarptand., vid basen oftast långt skarpflik. med bakåtrikt. flikar, blågröna, de yttre äggrunda, de inre äggr. lans., alla vanl. med m. e. m. hjärtl. ell. tvär bas; holk medelstor, smal, ljust svartgrön med glesa hår o. glesa körtlar samt svagt stjärnludd i de långt smalspets. fjällens kanter; stift mörkt. 6—7. Ö. Sv., Sm.—Uppl., Gtl. — *H. cæsiifórum* Almqu. Rosettbl. grovt o. regelbundet triangulärt tand., de inre stund. vid basen fliktand., äggrunda till äggrunt lans., de flesta med m. e. m. hjärtl. bas, grågröna med gulgrön skiftning; holk kort, grågrön, klädd av glesa, ljusa hår o. få körtelhår samt spritt, mot fjällens kanter oftast mer samlat stjärnludd; inre fjäll spets., de yttre i spetsen näst. avrundade; stift m. e. m. mörkt. 6—8. Sk.—Lpl.

b. Holkar med grövre, kortare o. rikligare hår, rikligare körtlar, i allm. mindre rikliga stjärnhår (stundom utan hår). *H. prolixum* Norrl. Bl. äggr.

—smalt äggrunt lans., skarpt o. ngt oregelbundet tand., med två ell. ngt hjärtl., ofta två bas, de inre vid basen ofta smalflik., täml. mörkgröna; holk mörk, med smala nästan jämnbr., till större delen trubbad fjäll, klädd av små mörka hår o. täml. talrika körtlar, i synn. vid basen stjärnhårig; stift mörkt. 6—8. Sm.—Uppl., Hls., Jtl. — **H. maculösom** Dahlst. Rosettbl. ljust grågröna, blott de yttersta breda. äggrunda—oval, de övriga långsträckta, avl. till smalt lans., tätt o. skarpt ojämnt tand., vid den vanl. nedlöp. basen (i synn. inre rosettbladet o. stjälkbladet) djupare o. smalare flikade, ovan svartfläckiga; holk liten, kort, rikt småhårig o. med m. e. m. rikliga, ofta ytterst små körtelhår samt m. e. m. rikligt stjärnludd; stift mörkt. 6—8. S. Sv., Sk.—Dir. o. Hls. (T. lpmk mot norska gränsen). — Nära denna står **H. pséphorum** Dahlst., med mörkare gröna, bredare, svartfläckiga blad o. täml. rikligt körtelhårig holk utan inbland. hår. 6—7. Sm.—Uppl., Dir., Öl. — **H. cæsionigræscens** Fr. Rosettbl. grovt o. ojämnt tandade—flikade, i synn. vid de inres bas, äggrunda—brett äggrunt lans., de flesta med hjärtl. bas. blågröna, mörkfläckiga; holk bred, mörk, tätt o. grovt körtelhårig o. mörkhårig. Boh., Vrml.

25. **H. trianguläre** Almqu. De inre rosettbl. o. stjälkbladet triangulärt äggr. med hjärtl. bas, tätt tand. av smala, spetsiga tänd.; holk kort o. bred; fj. från bred bas smalt trubbspets., rikt körtelhåriga av m. små gulknappiga körtlar o. få, korta, inbland. hår. 6—7. Lundäng., öppen skogsmark o. d., s. Sv. (utom sydligaste) till Dir. o. Uppl., Gtl. (L. lpmk).

26. **H. lacerifolium** Almqu. Rosettbl. talr., de yttre äggrunda, de inre äggrunt avlånga till äggrunt lans., täml. ljusgröna, med avrundad två ell. hjärtl. bas, grovt tandade—flikade; holk smal; fjäll från bred bas hopdragna till en smal, trubbad till skarp spets, rikt körtelhåriga, utan hår; stift gult. 6—7. Lundäng. o. d., s. Sv., Dls.—Dir., Vsm., Ög.—Uppl.

27. **H. expallidum** Norrl. Rosettbl. ellipt.—äggrunda, långskaft., de yttre trubb., de inre spets., täml. ljust gröna, ngt ojämnt o. tätt grovt till skarptand., med hopdragen, ofta rundad ell. ngt två bas; holk liten, mörk; fj. från bred bas till spets., i den mycket mörka spetsen med gles ell. ingen beklädnad; holkskaft rikhår. o. körtelhår. samt stjärnhår; stift mörkt. 7—8. Fjälltrakter, björk- o. barrskogsreg., Hrj., Jtl.

28. **H. sagittatum** Lbg. Rosettbl. breda, äggr. till äggrunt lans., de yttre trubbiga, de inre spetsiga, vid basen rundade till pillika, näst. helbrädd.—glest tand.; holk bred o. kort, brokig; fj. breda, jämbrett lans., de flesta trubbiga, i kanterna med bred o. tydlig rand av stjärnhår; stift mörkt. 6—7. Lundäng. o. frisk skogsmark, s. Sv.—Dir. o. Uppl., Öl., Gtl.

29. **H. sarcophyllum** Stenstr. Rosettbl. m. e. m. blågröna, ofta mörkfläckiga, stora o. breda, m. e. m. äggr. med två ell. ngt pillik bas, nedtill m. e. m. rikligt bukttand., till övre hälften ofta näst. helbrädd; holk bred; fj. breda, från bred bas hastigt spetsade, med m. e. m. tydlig, inåt svagt begränsad luddrand i kanterna; stift gult ell. ngt orent. 6—7. Lundäng. o. d., lövängar etc., Boh., Vg.—Vrml., Dir., Ög., Sdml. — Hit ansluter sig **H. expallidiförme** Dahlst., skild gm hårigare bl., smärre holkar med smärre körtlar o. längre, tätare hår, tydligare o. bredare stjärnluddsrand o. alltid m. mörka stift. 6—7. Dls., Ög.—Jtl., Äng. — Hit ansluta sig m. e. m. nära följ. arter: **H.**

philanthrax Stenstr. Bl. lågt o. Brett buktand. till skarptand., de inre med kort nedlöp. bas, spetsiga, de övriga trubbd., oftast (i synn. stjälkbladet) ovan mörkfläckiga; holk täml. smal, ljusst svartgrön; fj. näst. jämbreda, smalttrubbade till spetsiga, klädda av rikliga mörka hår o. större körtelhår, i kanterna med en smal. mindre framträd. rand av stjärnludd; stift mörkt. 6—8. Lundäng., skogsmark m. m., n. Sv. ned till Vrml. o. Sdml. — **H. lanuginosum** Lönnr. Bl. mörkare gröna än föreg.: undertill o. på bladskafven rikt långhår., m. e. m. lans., skarpt tandade, i synn. de inre smala o. spetsiga, med kort nedlöp. bas; holk bredare än hos föreg.: fj. smalt jämbrett lans., de flesta smalttrubb., klädda av täml. tätta hår o. körtlar o. med täml. bred o. tydl. stjärnluddsrand; stift mörkt. 6—7. Lundäng. m. m., Uppl., Sdml., Dls., Vg., Gtl. — **H. marginellum** Dahlst. Bl. ljusst gröna, m. e. m. Brett äggr., grovt o. ojämnt buktand., vid basen ofta djupt flik., ofta med m. e. m. pillik bas; stjälkbl. långspetsat, oftast djupt o. ojämnt skarpflik.; holk täml. bred, grönsvart; fj. näst. jämbreda, trubbspets., klädda av rikliga körtlar o. mindre talrika, mörka hår samt med smal men tydlig stjärnluddsrand; stift mörkt. 6—7. Lundäng. m. m., s. Sv.—Boh., Sm.—Uppl. o. Dlr. — Hit ansluter sig även **H. införme** Stenstr. Bl. ljusgröna; rosettbl. ellipt.—brett avlånga, trubbd., de inre lans., spets., vanl. kort o. glest tand. o. med rundad till nedlöp. bas; holk grågrön, täml. smal; fj. smala, avsmalnande i en längre ell. kortare, vass spets, klädda av medeltäta, fina körtlar o. glesa, mörka hår. samt med en tät stjärnluddsrand, som ofta utbreder sig över näst. hela fjällets yta; stift mörkt. 6—8. Lundäng. ända upp i fjällens björkreg., Dls.—Jtl.; Sm., Vg., Vsm.

30. **H. chlorëllum** Norrl. (*H. latilobum* Almqu.). Rosettbl. svagt håriga, ngt blågröna, på översidan ej säll. fläckiga, triangulära ell. äggr.—brett äggrunt lans., trubbd., de innersta spetsiga, Brett vinkligt tand. — grovt o. buktigt flikand., de flesta med hjärtlik—pillik bas o. bakåtrikt. grova basflikar; holk medelstor, täml. bred. ljusst grågrön; fj. från bred bas hastigt tillspets., med glesa, ofta nästan otydliga körtelhår o. spridda till talrikare, korta, ljusspetsade hår; stift gult ell. orent färgat. 6, 7. Lundäng., ängsbackar m. m., Sm.—Mpd, Vrml.—Jtl., Gtl.

31. **H. orbicans** Almqu. Rosettbl. svagt håriga, långskaft., svagt tand.—uddtand., de yttre näst. runda till njurformiga, de inre m. e. m. äggr., kortspets.: stjälkbl. m. e. m. äggr. kortspets., helbrädd., syltand.: holk längre ell. kortare, mörkt grågrön; fj. nästan jämbreda, smala, trubbd.: stift gult—täml. mörkt. 6—7. Lundäng., buskmark m. m., Vrml., Sm.—Jtl., Mpd. — Till denna art ansluter sig **H. umbelliferum** Lbg, skild gm mera långsträckta, längre tandade bl. smälare o. spetsigare stjälkbl., ofta flocklik korgställn., längre o. mörkare holkar med smälare fjäll, klädda av kraftigare körtlar o. färre, inbland. hår samt m. svag uddrand i kanterna. 7. 8. Fjälltr., björk- o. barrskogsreg., Dlr., Hvj., Jtl.

32. **H. præténerum** Almqu. (*H. proximum* Norrl.). Rosettbl. m. e. m. blågröna, glest—tätare buktand. ell. kort triangulärt tand., de yttre ovala, trubbd., de inre m. e. m. lans. spets., nedlöp., svagt håriga, undertill stjärnhår.; stjälkbl. litet, smalt; holk liten, smal, med i knoppen överskjutande fjäll; stift mörkt. 6—8. Lundäng., buskmark, skog m. m., Hls. o. Dlr.—Lpl. — Hit ansluter sig täml. nära **H. persimile** Dahlst. Rosettbl. lika föreg:s men

tätare tand., rikhårigare, undertill knappt stjärnhår.: stjälekbladet undertill stjärnhårigt: holk kortare o. bredare, med kortare, mindre utdragna o. mera kortspets. fjäll. klädda av kortare körteelhår o. ngt tätare, korta, mörka hår samt i allm. tydligare stjärnludd i fjällens kanter. 6—7. Lundäng. o. d., Sm., Vg.—Gstr., Dlr. — Mer avlägsnad står **H. lingua** Dahlst. Yttre rosettbl. äggr., inre tunglikt lans., de flesta utom de innersta trubbs. ell. trubbspets., grovt o. buktigt tandade, de flesta med tvär ell. ngt pillik, ofta sned bas; korgställn. rik, hopträngd: holk liten, kort, mörk: fj. från bred bas hastigt tillspets. klädda av små, talrika körteelhår o. ngt glesare, m. korta, mörka hår samt svagt ludd i de yttres kanter, avtagande mot fjällets mitt: stift mörkt. 7. 8. Lundäng. m. m. i fjälltr., Hrj., Jtl.

33. **H. serratifrons** Almqu. Bl. rent gröna, m. e. m. äggr. till äggrunt lans., de yttre trubbs., de inre kortspets., jämte stjälekbladet lågt, jämnt o. skarpt sågtand., undertill o. i synn. på bladskaften rikhåriga: holk täml. lång, svartgrön; fj. täml. smala, jämnbr., alla utom de innersta trubbs.; stift orent gult ell. mörkt. 6—7. Lundäng., buskmark m. m., Sm., Vg.—Gstr., Dlr., Vrml. — Hit ansluta sig m. e. m. nära följ. arter: **H. Stenstroemii** Dahlst. Bl. breda. glest o. kort tand., de inre o. stjälekbladet vid basen syltandade—sylflikade; holk kort, mörk: fj. från bredare bas avsmalnande till en trubbad ell. föga skarp spets, klädda ända till spetsen av rikliga, grova körteelhår o. spridda. föga framträd. stjärnhår i kanterna; stift mörkt. 6, 7. Lundäng. m. m., Sk.—Vrml., Dlr.: Sm. — **H. glandulosissimum** Dahlst. Bl. äggr. till äggrunt lans., de yttre med hopdragen, ofta pillik till tvär bas, likformigt o. kort tand., långt skaft.: holk smal, mörk; fj. smala. näst. jämnbr., de flesta med smal, trubbad spets, jämte skaften m. rikt klädda av långa körteelhår samt spridda, föga tydliga stjärnhår i kanterna: stift mörkt. 6—7. Lundäng. m. m., Sdml., Vsm.—Gstr., Dlr. — **H. æthiops** Dahlst. Bl. ellipt.—äggrunt lans., de innersta kortspets. lågt o. Brett buktand., med äggr. bas: stjälekbl. huvuds. vid basen tandat, kortflikat, mörkgröna: holk kort, mörk: fjäll från bredare bas utdragna till trubbad ell. föga skarp spets, glänsande, i spets. utan ell. med svag beklädnad, f. ö. klädda av täta, fina, mörka körtlar o. spridda stjärnhår i de yttres kanter; stift mörkt. 6—7. Lundäng., skogsmark: Mälarområdet. — **H. junciniförme** K. Joh. (*H. viridescens* Dahlst.). Yttre rosettbl. Brett äggr. till ellipt., trubbiga med ofta tvär till ngt pillik bas, inre m. e. m. lans. — avlånga, ljust gröna, glest syltand.: stjälekbl. ofta 2, äggrunt lans., vid basen ngt längre syltand.; holk smal, grönsvalt; fjäll smala, från ngt bredare bas m. e. m. utdragna till en smal, ofta sylvass spets, klädda av medeltäta, fina körtlar o. spritt ludd i de yttres kanter; stift mörkt. 7, 8. Fjälltr., björk- o. barrskogsreg., Dlr.—Jtl. — **H. meticeps** Almqu. Bl. mörkt gröna, ellipt. till äggrunt avlånga, de inre kortspets. med rundad till hopdragen, hos de inre tvär bas, ojämnt korttand. vid basen, i synn. de inre o. stjälekbladet med några få syllika tänder ell. flikar; holk smal med tyd. nedlöpande, snurrlig bas, mörk; fjäll från ngt bredare bas utdragna till en smal, trubbad ell. skarp spets, klädda av täml. rikliga, mörka körtlar o. enstaka till spridda stjärnhår i de yttres kanter; stift mörkt. 6, 7. Lundäng., skogsmark m. m., Sm.—Upl.; Vsm., Dlr. — **H. cænipes** Almqu. Avviker fr. föreg. gm ngt blågröna, grövre

tand. bl., längre holkar med ngt bredare o. trubbigare, grönkantade fjäll med tätare, längre körtlar o. tydligare stjärnludd i kanterna samt rikligare stjärnludna holkskaff med glesare körtlar; stift mörkt. 6, 7. Lundäng. m. m., s. Sv.—Gstr., Dlr.: Gtl. — **H. goniophyllum** Om. Yttre rosettbl. Brett äggr., trubb., de inre med tvär—hjärtlik bas, äggrunda—äggrunt lans., m. e. m. spetsade, mycket glest vinkligt tand., vid basen med några få längre, bakåtrikt. tänder; korgställn. gles, långgrenad; holk täml. smal, mörk; fjäll från bredare bas utdragna i en föga skarp spets, liksom holkskafften klädda av täta, fina körtelhår o. spridda stjärnhår, i synn. på de yttres kanter; stift mörkt. 7, 8. Fjällen, björk- o. barrskogsreg., Hrj., Jtl. — **H. scioides** K. Joh. Bl. gulgröna, kortskafft., yttre brett äggr., rundtrubbiga med hjärtlik bas, föga tand., de inre äggrunt lans., spetsiga, glest o. brett tand., vid basen med smälare o. längre tänder; stjätkbl. vid basen med smala, sylrika tänder ell. fikar; korgställn. hopdragen; holk kort o. täml. bred, mörk med bruna fjällspetsar; fjäll täml. breda, hopdragna till en kort, trubb. ell. skarp spets, klädda av täml. rikliga fina körtelhår o. ngt stjärnludd i de yttres kanter; stift mörkt. 7, 8. Fjälltr., björk- o. barrskogsreg., Gstr., Dlr.—Ång., Jtl.: Vsm.

34. **H. pellucidum** Læst. (**H. melanolépis** Almqu.). Bl. mörkgröna, stora, tunna, på översid. näst. kala, de yttre små, elliptiskt äggrunda, trubbiga, de inre bredare—smälare, äggr. trubb. ell. kortspets.. näst. helbrädd.—glest tand. o. vid den hjärt- ell. pillika basen längre tandade: holk liten, tjock, mörk; fjäll täml. breda, avsmalnande i en kort trubbad ell. föga skarp spets; stift mörkt. 6—8. Lundäng., skogsmark, ända upp i fjällens björkreg., Sk.—Lpl.

35. **H. panæolum** Dahlst. Yttre rosettbl. brett äggr. till äggrunda, trubbad, tätt o. ojämnt bukttand., inre spetsigare o. skarp spets: stjätkbladet i allm. föga utvecklade ell. felande; korgställn. hopdragen, mångblomstrig; holk brokig; stift gult. 6, 7. Lundäng., öppen skogsmark m. m., Sm.—Uppl.; Öl., Gtl.

36. **H. integratum** Dahlst. Rosettbl. gulgröna, yttre brett äggr. ovala, trubbiga, inre brett avlånga till äggrunt lans., trubbad till kort- ell. långspets., helbrädd. till svagt bukttand., på båda sid. håriga; holk täml. bred o. kort, svartgrön; fjäll täml. smala, i den smälare spetsen till större delen ngt avtrubbade; stift mörkt. 6—8. Lundäng., skogsmark, stundom upp i fjällens björkregion, Sm., Vg.—Jtl., Ång. — Hit ansluta sig m. e. m. nära följ. arter: **H. Hjéltii** Norrl., skild gm renare grön bladfärg, grågröna till gråa, tjockare holkar med bredare fjäll av jämbrett lans. form, klädda av rikl., grova körtlar o. bredare, ej sällan över hela fjället utbredd stjärnluddsrand. 6—8. S. Sv.—Sm., Vg., Dlr., Gstr. — **H. varicolor** Dahlst. Rosettbl. bukttand. till tätt korttand., grågröna, ovan vanl. fläckiga; stjätkbladet oftast skarptandat; holk täml. stor o. bred, mörk; fjäll smalt jämbrett lans., i spetsen ngt avtrubb., klädda av rikliga fina körtelhår o. smal men tydlig stjärnluddsrand i kanterna; stift mörkt. 6, 7. Lundäng. m. m., Bl.—Ög., Dls.—Vrml.; Vsm., Gtl. — **H. ciliatum** Almqu. Bl. grågröna, rikhåriga, till form o. tandning likn. föreg.; holk tjock o. grov, mörk; fjäll breda, avsmalnande i en trubbad spets, m. rikt körtelhåriga samt med glest, ej särdeles tydligt ludd, förnämligast i fjällets nedre del; kronornas tänder tydligt håriga; stift mörkt. 6, 7. Lundäng. m. m., Sm., Hall.—Uppl., Dlr. — **H. diminuens** Norrl. Bl. täml. ljust

gröna, yttre äggrunt ellipt., trubbiga, inre m. e. m. lans. spets., glest skarptand, vid basen ofta längre tand. med äggrund till m. e. m. nedlöp. bas; stjälkblad litet, långspetsat; holk täml. mörk, kort: fjäll smala, näst. jämnbr., trub., klädda av rikliga, mörka körtlar o. med en smal men tydl. stjärnluddsrand i kanterna. 7, 8. Lundäng. m. m. ända upp i fjällens björkreg., Hrj., Mpd, Lpl. — Många närstående former i n. Sv.

37. *H. obtéxtum* Dahlst. Rosettbl. ljusgröna. yttre ellipt. till avl., trub., inre avlångt lans., m. e. m. spets., täml. rikhår. täml. jämnt o. skarpt, vid basen ofta även långtand.; stift mörkt. 7, 8. Fjälltr., björk- o. barrskogsreg., Dir., Ång.—Lpl. — I våra nordl. fjälltr. frkna en stor mängd m. närstående, ännu föga utredda arter.

38. *H. lepistoides* K. Joh. Bl. gulgröna; rosettblad kortskaft., yttre elliptiskt äggr. med tvär ell. rundad bas, inre avlångt lans., kortspets., täml. regelbundet kortare ell. längre skarptandade; fjäll från bredare bas smalspets.: stift mörkt. 6—8. Lundäng. i fjällen, upp i björkregionen, Sm., Boh.—Lpl.—Varierar med tätare stjärnluddsrand. — I nordl. trakter en mängd närstående arter.

39. *H. opácum* Lönnr. Rosettbl. ellipt.—äggr. yttre trub. med föga nedlöp. bas, inre spetsiga med nedlöp. bas, glest, brett till skarpt tandade, på översidan kala o. vanl. rikt fläckiga; holk kort, svartgrå; fjäll från bred bas smalt trubbspetsade—spetsade, med över hela ytan spritt stjärnludd. 7, 8. Ängs- o. skogsbackar, Gtl.

40. *H. pórrigens* Almqu. Rosettbl. ovala till äggrunt lans., glest tandade av längre ell. kortare, vid basen ofta stora o. böjda tänder ell. fikade, på översidan kala o. ofta mörkfäck.; fjäll från bredare bas utdragna i en längre, trubbad spets; stift mörkt. 7, 8. Öppna ängsbackar, hagmark m. m., Bl., Vg.—Uppl., Dir., Öl., Gtl.

41. *H. porrigentiförme* Dahlst. Rosettbl. ellipt. till smalt lans., glest o. jämnt skarptand., m. e. m. blågröna; stjälkblad små; holk kort, svartbrun, i ngt hopdragen, nedåt obegränsad korgställning; fjäll korta, från bred bas hopdragna i en trubbad till skarp spets; stift mörkt. 7, 8. Ängsbackar, buskmark m. m., Hls. o. Dir.—Vb. o. Jtl.: Sdml.

42. *H. læticeps* Dahlst. Bl. ljust gröna, rosettbl. äggr. till lans., glest o. vanl. långt samt ngt ojämnt skarptand.; stjälkbl. 1—2, vanl. smala, föga utvecklade; korgställn. täml. öppen med långa grenar, fåblomstrig; holk medelstor, kort o. bred; fjäll breda, avsmalnande i en m. e. m. trubbad ell. kort spets, klädda av m. glesa, gula körtlar; stift gulaktigt. 7, 8. Fjälltr., öppna backar m. m. i björk- o. barrskogsreg., Gstr., Vrml.—Vb., Jtl. — Hit ansluta sig följande arter: *H. calathárium* K. Joh. Skild gm grövre, ofta flerbladigare o. högre stjälk, mörkare bladfärg, mer sammandragen o. mer rikblomstrig korgställning samt mörkare, kortare holkar med mer avsmalnande fjällspetsar, liksom skaften klädda av tätare körtelhår o. med tydlig o. ofta täml. bred luddrand i fjällens kanter; stift gult ell. orent gult. 7, 8. Ängsback., buskmark m. m., Gstr., Dir. — *H. resupinátum* Almqu. Stjälk hög, 2—5-bladig; rosettbl. tunna, ljusgröna, yttre ellipt. till äggr., inre m. e. m. äggrunt lans. till lans., spetsiga, glest o. smalt tand. till långt fikade; stjälkbl. smalt lång-

tandade till smalt o. långt flikade, ofta med krökta flikar; korgställn. rikblomstrig, kortgrenig, nedåt obegränsad: holk liten, täml. bred; fjäll smala, från bredare bas utdragna i en kortare ell. längre, smal spets, klädda av medeltäta, m. små körtelhår o. med en smal men tydlig stjärnluddsrand i kanterna: stift gult ell. ngt orent. 7, 8. Ängsback., buskmark m. m., Sdml. Uppl., Dlr., Vsm. — **H. reclinatium** Almqu. Skild från föreg. gm smalare, kort o. jämnt skarptand. bl., ofta flerbladig (ända till 6-bladig, vanl. 2—3-bladig) stjälk, kortare holkar med kortare trubbad ell. mindre spetsiga fjäll o. med spritt till glest stjärnludd över nästan hela fjällets yta, endast i de yttres kanter samlat till en tydligare luddrand; stift m. e. m. gult ell. mörkande. 7, 8. Ängsbackar, buskmark, öppen skogsmark o. d., Ög., Dls.—Gstr., Dlr. — **H. obtusulum** Stenstr. Skild gm trubbd. bl., olikstora, trubbiga blad-tänder o. större holkar med bredare fjäll. Dls., Vrml.

43. **H. orbolense** Stenstr. Stjälk hög, styv: yttre rosettbl. äggrunt ellipt. till trubbiga, inre m. e. m. smalt äggrunt lans. till lans., glest o. smalt skarptand., spetsiga, stjätkbl. smån. avtag. i storl. uppåt, vanl. med 2—4 smala tänder på vardera sidan, alla täml. ljust gröna; korgställning hopträngd, kortgrenig, nedåt ofta obegränsad: holk blekt svartgrön, täml. stor o. bred; fjäll från bred bas avsmaln. i en ngt trubbad spets, med spridda, stund. ngt rikligare stjärnhår i kanterna: stift ngt grönaktigt ell. nästan gult. 8, 9. Busk- o. öppen skogsmark, berg m. m., Sm., Boh.—Gstr., Dlr.

44. **H. dissimile** Lbg. Stjälk 1—3-bladig; bl. täml. ljust gröna: yttre rosettbl. ovala till äggrunda, inre brett äggrunt lans.—smalt lans., spetsiga, regelbund. skarptand. till ojämnt o. långt flik.: stjätkbl. m. e. m. glest långtand. till ojämnt långflik., det ell. de nedre m. e. m. skaftade; korgställn. hopträngd, rikblomstrig: holk medelstor, brokig; stift gult ell. ngn gng mörkt. 7, 8. Björk- o. barrskogsreg. i fjällen, f. ö. lövängar, buskmark o. d., Hls., Dlr.—Vb., Jtl. Körtelhären variera från m. små, näst. icke synliga, till stora o. kraftiga: stjärnluddet var. till riklighet o. utbredning. Formen med smal, nästan otydlig stjärnluddsrand o. grova, rikliga körtelhår är: var. *subpörrigens* Dahlst., formen med m. bred stjärnluddsrand, som ibland utbreder sig över hela fjällets yta, samt näst. otydliga körtelhår, är: var. *polioenum* Dahlst.

45. **H. cæsiomurorum** Lbg. Stjälk vanl. 1—3-bladig; bl. mörkgröna; yttre rosettbl. ellipt.—ägr., med rundad till tvära bas, m. e. m. trubbiga, inre brett—smalt ägr. till äggrunt lans., glest o. skarpt smaltandade, vid den nedlöp. basen längre o. ngt ojämnt tand.: korgställn. rikblomstrig, hopträngd; holk starkt gråbrokig; stift m. mörkt. 7, 8. Ängsbackar, öppen skogsmark o. d., Bl., Boh.—Hrj. o. Äng.

46. **H. cæsium** Fr. Stj. i allm. låg, grov: bl. starkt blå- ell. grågröna, vanl. ovan mörkfläck., fasta, undertill stjärnhår.; rosettbl. äggrunda till äggrunt lans., de inre spetsiga, glest, skarpt o. ofta långt tand., vid basen ej sällan ojämnt flik. med krökta flikar; holk stor, svartgrön, vid den vanl. tvära basen grå av hopat stjärnludd; holkfjällen långt utdragna i en m. e. m. sylvass, naken spets. 7—8. Öppna ängsbackar, berg o. d., mest i kalktrakter, s. Sv.—Jtl., Äng., Öl., Gtl. — Till denna art ansluta sig m. e. m. nära följ. arter: **H. basifolium** (Fr.) Almqu. Bl. mörkt blågröna, ovan oftast rikt mörkfläckiga;

rosettbl. ovala—avlånga, de inre m. e. m. smalt lans., tätt skarptandade, oftast vid basen längre o. ojämnt tandade till flikade, med krökta tänder, alla med m. e. m. nedlöp. bas: stjälkbl. 2—3: korgställn. ngt hopdragen: holk kort med rundad bas: fjäll från ngt bredare bas avsmalnande i en föga skarp ell. smaltrubbhad spets, klädda av små fina hår o. mindre rika, m. små, föga synliga körtlar samt spritt stjärnludd: stift mörkt. 7, 8. Ängsbackar, öppen skogsmark o. d., s. Sv.—Hls., Dlr. — **H. exaltans** Dahlst. (*H. exaltatum* Dahlst.). Skild från föreg. gm renare gröna bl. utan fläckar, längre o. glesare bladtänder, större o. mörkare holkar med bredare, trubbigare fjäll o. grövre, längre hår. 7, 8. Vg.—Dlr.: Sm., Ög., Gtl. — **H. galbanum** Dahlst. Bl. ljust gröna (gulgröna), ofläckade, äggr. till äggrunt lans., med glesa, utstående till ngt framåtrikt., spetsiga, olikstora tänder: holk kort o. täml. bred: fjäll breda, små, hopdragna i en trubbig ell. föga skarp spets: flera av de yttre oftast trubbiga, klädda av korta, ljusa hår, få ell. enstaka körtlar samt m. e. m. tätt stjärnludd ätm. i de yttres kanter: stift gult ell. ngt mörkt. 7, 8. Ängsbackar o. d., Sm., Vg.—Äng., Dlr. — Hit ansluter sig **H. variabile** Lönnr., skild gm smalare bl., flerbladig stj. o. smärre, överallt rikligare stjärnhår, holkar. Gtl. — **H. helsingicum** Almqu. Bl. ellipt.—äggr. lans., näst helbrädd, till m. glest o. kort skarptand., sparsamt häriga: holk liten, kort, ljusare—mörkare grågrön: fjäll från ngt bredare bas avsmalnande i en m. e. m. trubbig ell. föga skarp spets, klädda av mörkfotade, finspetsade, mjuka hår o. över hela ytan spritt, i synn. på ytterfjällen o. mot spetsarna samlat stjärnludd, utan ell. näst. utan körtl.: stift mörkt. 7, 8. Ängsbackar o. d., Dlr., Hrl., Hls.—Vb. — **H. constringens** Norrl. (*H. gravostellum* Dahlst.). Bl. ngt blågröna, yttre rosettbl. ellipt. till elliptiskt äggr., m. e. m. buktand., trubbiga, inre m. e. m. äggrunt lans., vanl. tätt skarptand., täml. rikt o. på skaften även långhår: holkar korta, tjocka, grågröna: korgar ofta parvis närmade: fjäll breda, från bred bas avsmalnande i en smalare, ngt trubb. spets, klädda av m. e. m. rikliga o. långa, gråvita hår o. m. sparsamma, små till glesa större körtl. samt med svagt till tydligt utpräglad stjärnluddsrand, i synn. i de yttres kanter: stift mörkt. 7, 8. Ängs- o. skogsbackar o. d., Sdml., Dlr.—Mpd., Jtl. — Närstående är: **H. impressum** Norrl. Skild gm längre o. mörkare holkar med vanligen spetsigare, upptill hårlösa fjäll, näst. utan körtelhår, o. med spritt stjärnludd på de yttre fjällen, men med rikligare o. grövre hår. Jtl., Mpd. — **H. umbricola** Sæl. (*H. torpense* Dahlst.). Bl. äggr.—äggrunt laus. ell. smalt lans., glest o. skarpt tand.: stjälkbl. även långt tand., ofta syltand., i synn. stjälkbl. undertill starkt stjärnhår: holk medelstor, kort gråsvart ell. grågrön: fjäll täml. breda, avsmaln. mot spetsen, de flesta m. e. m. trubb., klädda av fina hår, få, ofta otydlig körtl. o. över hela fjället spritt spars. till täml. tätt stjärnludd: stift mörkt. 7, 8. Ängs- o. skogsbackar, i fjällen upp i björkreg., Hls., Dlr.—L. lpmk. — **H. læticolor** Almqu. Bl. ljust blågröna, ovala till äggrunt lans., de inre o. stjälkbl. m. e. m. lans., långspets., helbrädd, till glest tand.: holk liten, kort; fjäll näst. jämnbr., ngt spets. ell. smalt trubbspets., klädda av korta hår, små körtl. samt spritt, i synn. vid basen samlat stjärnludd: stift mörkt. 7, 8. Ängs- o. skogsbackar, n. Ög., Sdml., Uppl., Dlr.—Hls., Jtl. Var. i n. delen av området med smalare, mer

tand. bl.: flerbladigare stj. o. mörkare holkar med ofta mer utveckl. körtlar: var. *casiellum* Dahlst. — **H. longimanum** Norrl. (H. *laticolor* Almqu. var. *subprolixum* Dahlst.). Skild från föreg. gm större holkar, mer utdragna o. spetsigare fjäll med bredare bas, långgrenigare korgställning, vidare korgar med längre kantbl., större o. bredare, mer lång- o. grovtand. bl., s. Ög., Sdml., Uppl., Dlr.—Ång., Jtl. — **H. præteneriförme** Almqu. (H. *adinans* Norrl.). Habitueellt m. lik H. *umbricola* Sæl., men skild gm mer glestand. bl. samt holkens beklädnad av täml. rikliga, väl utveckl. körtl. o. mörka, korta, grövre hår. Gstr., Dlr.—Ång., Jtl.

47. **H. ornatum** Dahlst. Stj. grov, 2—4-bladig; bl. täml. rikhåriga, ellipt. till brett ell. smalt lans., tät o. fint skarptand.: holk medelstor, mörk; fj. klädda av rikliga körtlar o. en smalare till bredare, i synn. mot fjällens spets utpräglad stjärnluddsrand: stift mörkt. 7, 8. Lundängar, skogsmark, Sm., Ög., Vg., Vsm., Dlr., Gstr., Hls., Hrj.

48. **H. eustictum** Dahlst. Stj. högväxt, späd, 2—4-bladig; rosettbl. få, yttre små, ovalt avlånga, kort till buktand., inre o. stjäklbl. smalt lans. till näst. jämbrett lans., glest korttand. till tätare, längre o. ojämnt tand.; fjäll klädda av korta m. e. m. täta körtl. o. svagt utbildad, mot spetsarna bredare o. tydligare stjärnluddsrand; stift mörkt. 7, 8. Ångsbackar, hedar o. d., Dls., Vrml., Vsm.; Jtl.

49. **H. acidodontum** Dahlst. Stj. högväxt; bl. mörkgröna, oftast breda o. stora; rosettbl. ellipt.—avlångt lans., trubbiga—kortspetsade, kort o. brett skarptand., stjäkl. brett lans.—äggrunt lans., skarpspets, mera smalt o. långt skarptand.; holk stor, lång, svartgrön till mörkgrön, brokig: fjäll breda, avsmaln. i en ngt trubbad spets med en mot spetsarna tydligare markerad stjärnluddsrand; stift mörkt. 7, 8. Lundängar, skogsmark, Uppl., Vrml.—Ång., Hrj. — Hit ansluter sig: **H. ceramatum** Stenstr., med ljusare, mer grovt o. ojämnt tand. (till fik.) bl. o. glesare körtelhår på holken, samt stjärnluddet även spritt över hela fjällets yta; holkar därför grågröna. Vsm., Vrml., Dlr.

50. **H. subpellucidum** Norrl. Stj. högväxt; bl. ljust gröna; yttre rosettbl. ovala—ovalt avlånga, inre avlånga—avlångt lans., trubbade—kortspetsade, i allm. glest o. kort tand.: stjäklbl. m. e. m. lans., spets., glest o. ofta ngt längre tand.: holk liten, smal, grönsvart, m. e. m. brokig; fjäll smala, näst. jämbreda, m. e. m. trubbig; stift mörkt. 7, 8. Lundäng., öppen skog o. d., i fjällen ända upp i björkregionen, Hls., Dlr.—Jtl. Vb. — Hit ansluter sig: **H. præcipuiförme** Dahlst. (H. *subarctum* Norrl.), skild gm mörkare, bredare, tätare tand. o. håriga bl., mörka, täml. breda holkar med bredare, trubbigare fjäll, kortare o. grövre körtl. samt stjärnluddet tydligt samlat i fjällens kanter. Mpd., Jtl.—Lpl.

51. **H. hepaticum** Lbg. Stj. högväxt, 3—6-bladig; rosettbl. få, ellipt.—avlånga ell. lans., yttre trubbiga, inre kortspets.: stjäklbl. smala, m. e. m. lans., spets., alla glest, i allm. kort tand., svagt håriga till näst. kala, på översidan ofta fläckiga; holk liten, m. e. m. mörk; stift mörkt. 7, 8. Ångsbackar, skog, Dlr.

52. **H. anfractum** Fr. Stj. hög, 2—3-bladig; rosettbl. få, smala, ellipt. avl. till lans., trubbig; stjäklbl. smalt lans., alla m. e. m. tät o. ojämnt tand. av

längre o. kortare tänder: holk liten, kort, svartgrön; fj. breda, hastigt hopdragna i trubbs., smalare ell. bredare spets; stift mörkt. 7, 8. Lundäng., öppen skogsmark o. d. Sm., Ög., Vg. — Närstående äro: *H. barbaræifolium* Lönnr., med mera brett o. långt tand. ell. flik. bl. längre holkar med mer utdragna fj. o. rikl. körtl. på holkskäften. Sm., Ög., Vg., Gtl. — *H. atronitens* Dahlst. Bl. mörkt gröna; yttre rosettbl. breda, ellipt.—avlånga, trubbs. till lans. spetsigare, brett o. kort tand., stjäklbl. m. e. m. lans.. glest ojämnare o. längre tand., i synn. det översta långspets.: holkskäft utan ell. med enstaka körtl.: holk liten, svartgrön; fj. smala, från ngt bredare bas avsmalnande i en kort, smaltrubb. eller skarp spets utan stjärnludd: stift mörkt. 7, 8. Lundäng., öppnare skogsmark o. d., Vg.: Sm.—Uppl. — *H. subampliatum* Dahlst. Skild gm oftast flerbladigare stjälk, tätare tand. o. mer buktand. ell. ofta längre o. ojämnt fliktand. bl. ovan sin mitt bredare, mera kortspetsade stjäklbl. med m. e. m. bred, veckad o. m. e. m. stjälkofatt. bas samt vanl. mindre holkar i mer hopträngd ställning. 7, 8. Lundäng., öppen skogsmark o. d., n. Sm., Dis.—Uppl., Dlr. — Utom dessa förekomma i s. Sv. flera närstående arter med m. e. m. inskränkta utbredningsområden: *H. gothicum* Fr. Stj. högväxt, styv, flerbladig; stjäklbl. ägg-runt lans.. glest långtandade, rosettbl. ellipt. till äggr. glest långtand.; nedåt obegränsad korgställning: mörkt svartgröna, breda holkar; breda, m. e. m. trubbs. fjäll med enstaka inblandade här; stift mörkt 7, 8. Steniga backar, öppnare lundäng. o. d., Hall. Sm. s. Vg.

53. *H. lepidulum* Stenstr. Stj. hög, 2—3-blad.; bl. gröna, mot spetsen på båda sidor ofta blod- till leverfärg., näst. helbrädd., uddtand. till tät o. kort tand.; rosettbl. få, m. e. m. avlånga, trubbs., stjäklblad rombiskt lans., trubbspets.; holk medelstor, grönsvart; fj. från bredare bas hopdragna i en smaltrubb. ell. föga skarp spets; stift gult, jämte märkena stund. ngt mörk-nande; habituellt m. lik *H. subampliatum*. 7, 8. Lundäng., öppnare skogsmark o. d., Sm., Boh.—Gstr., Dlr.

54. *H. megálon* Dahlst. Bl. gröna; rosettbl. breda, yttre ellipt. till äggr., trubbs., inre liksom stjäklbl. m. e. m. äggrunt lans. till brett lans., långspets.; holk liten, smal, mörk; fjäll från bredare bas avsmaln. i en m. e. m. skarp spets, med en smal, än nästan otydlig, än mera framträdande stjärnluddsrand; stift mörkt. 7, 8. Lundäng., öppnare skog o. d., Hls., Jtl.—s. Lpl., Vb. — En ngt avvik. form med smalare bl., smalare o. tätare tänder samt kortare holkar med tydligare stjärnluddsrand är var. *falcátidens* Dahlst. — I norra Sverige förekomma flera närbesläktade arter.

55. *H. pseudodiáphanum* Dahlst. Stj. omkr. 2-bladig; bl. täml. mörkt gröna, yttre rosettbl. ellipt. till avlånga, trubbs., näst. helbrädd. till buktand., inre bredare—smalare lans., glest o. kort skarptand., spetsiga liksom stjäklbl.; fjäll avsmalnande i en bredare ell. smalare trubbad spets; stift gult (till gulbrunt). 7, 8. Lundängar, skogsbackar o. d., Bl., Boh.—Uppl., Dlr. — Närstående arter äro: *H. glaucovirens* Dahlst., med smalare, tydligt blågröna bl., flerblad. stj. o. smärre, kortare holkar med smalare, näst. jämnbreda, trubbs. fj. med glesare körtl. samt spridda stjärnhår på de yttre fjällens rygg o. kanter. Vg., Boh.—Dlr.; Sm., Ög.; — *H. diáphanum* Fr. Bl. breda, m. e. m.

äggrunt lans., sågtand.: holk kort. bred. svartgrön, med täta, korta o. inblandade längre körtl.; stift gult. Ekbackar, lundäng. o. d. Sm.

56. *H. diaphanoides* Lbg. Stj. högväxt, 2—3-blgd, bl. täml. mörkt gröna; yttre rosettbl. ellipt. till avl., kort- o. ofta ngt ojämnt o. grovt tand.. inre lans., spetsigare tand.: stjätkbl. bredare till smalare lans. ell. de nedre avl., spetsigare o. i synn. vid sin bas längre tand.; fjäll jämnbr., i synn. de yttre med en vanligen bredtrubb, sällan smalare, mindre trubbig spets: stift mörkt. 7, 8. Lundäng., öppen skogsmark o. d., s. Sv.—Ång., Jtl. — Närst. är: *H. leptogrammum* Dahlst. Skild gm ljusare bladfärg, bredare bl. med glesare tandning., kortare o. bredare holk med glesare körtl. o. bredare, från bred bas hastigare i en smaltrubb ell. täml. skarp spets avsmaln. fjäll samt i regel blott en svag luddstrimma i de bredbasiga yttres kanter, mera sällan spridda, föga framträd. stjärnhår på de inre.

57. *H. microcymon* K. Joh. Bl. ljusgröna: rosettbl. vid blomn. få ell. vissnade. ellipt. till avlånga; stjätkbl. smalt till brett lans., tätt skarptand., i allm. föga avtag. i längd uppåt: holk liten, kort, mörk; fj. med många till sparsamma, föga tydliga körtlar o. ytterst sparsamt, föga framträdande, vid basen, kanterna o. spetsarna ej sällan mera samlat stjärnludd: stift mörkt; påminner ofta om bredbladiga arter av *Rigida*. 7, 8. Lundäng., ängsback. o. d., Dlr.

58. *H. ericetorum* Fr. (*H. lepidotum* Stenstr.). Stj. 2—3-bladig; bl. ljusgröna, ngt drag. i blågrönt: rosettbl. tunglika—smalt lans., näst. helbrädd. till glest tand., stjätkbl. smala, jämn Brett lans., nedtill på bägge sidor med 1—2 kortare—längre, spetsiga tänder: holk lång, grön—grönsvart; fjäll täml. breda, de flesta från mitten hastigt avsmalnande o. långt utdragna, näst. jämnbr. med kort, skarp ell. trub. spets, i knoppen långt överskjutande, klädda av fina, mjuka hår o. få korta körtl.; korg stor, gles; stift mörkt. 7, 8. Ängsbackar, hedmark o. d., ö. Sm., Boh.—Vrml. — Nära denna art står: *H. caligatum* Dahlst. Skild gm bredare, mörkare, i allm. mindre tandade bl., korta, mörka holkar med smalare, mindre utdragna men spetsigare fj., klädda av mörkare o. kortare hår o. ngt talrikare, korta körtl. samt nästan blott på de yttre fjällen sparsamt spritt, föga tydligt stjärnludd; korg mindre, tätare. Ängsbackar, hedmark o. d., Sm., Vg., Boh., Dlr.

59. *H. fasciculare* Fr. Stj. omkr. 2-bladig; rosettbl. vanl. talrika, överbäg. tunglika, näst. helbrädd. till tätt o. brett tand.: stjätkbl. utdragna, smalt jämn Brett lans., nedtill glest skarptand. med ofta långa tänder; holk liten, kort, grågrön; fjäll korthåriga o. i allm. med glesa, ofta knappt synbara körtl.; stift mörkt. 7, 8. Ängsbackar, hedmark, berg, Boh.—Vrml.

60. *H. subramosum* Lönnr. Stj. hög, 3—5-bladig; bl. rent gröna; rosettbl. få: yttre avlånga, trubbiga, snart vissnade, inre äggrunt lans.—brett lans., tätt o. ojämnt tand., spetsiga, stjätkbl. m. e. m. äggrunt lans.—lans., spetsiga, ojämnt långtand. till långt smalflik.; korgställn. rikblomstrig, utbredd; holk grågrön; fjäll smala, näst. jämn breda, kortspets. till trubbspets., med glesa, m. små, föga synliga körtl. o. i synn. på de yttre fjällen o. i kanterna spridda stjärnhår; stift mörkt. 7, 8. Ängsbackar, berg, Bl., Sm. — Som varieteter kunna tills vidare uppfattas: var. *plicatiförme* Dahlst., skild gm lägre,

1—3-bladig stjälk, trubbigare rosettbl., mindre spetsiga stjälkbl. o. överallt grövre o. kortare tandning samt mörkare, bredfjälligare holkar, ej sällan parvis närmade på mycket korta skaft; Sm., Vg., Dls.—Uppl.; ngt avvikande o. måh. blott en nordl. form är *kuusamoëuse* Wainio, skild gm ännu smalare bl., ännu fåbladigare stj. o. ännu oftare med en del holkar parvis närmade o. i regel smalare; Hls., Dir.—Lpl. — Mera avvikande är var. *xanthostylum* Dahlst., skild gm gulgrön bladfärg, i allm. större o. glesare tand. rosettbl., mera långspetsade, oftast fåtand. stjälkbl., gråare holkar med färre körtl. samt mindre mörka ell. gula stift; holkskaft med få men tydliga körtlar; Sm., Boh.—Ög., Vrml. Närstående men med ljusare, mer likformigt o. skarpt tand. bl. mer stjärnhåriga holkar med mjukare hårlighet o. alldeles ell. näst. utan körtl. på holkskaften är var. *trichellum* Dahlst., Sm., Ög., Sdml., Vsm., Vrml., Dir. — Närstående men mera avvikande äro: *H. orarium* Lbg. Habitueellt lik nr 60 subramosum men skild gm smalare o. mer utdraget spetsiga bl. med glesare tand. o. mörkare, knappt stjärnhåriga holkar med bredare fjäll. Jtl., Hrj. — *H. Schlytéri* Lbg. Bl. mörka, ngt grågröna; rosettbl. avlånga, lans.; stjälkbl. m. e. m. ofta smalt lans., spetsade: korgställning rikblomstrig, m. e. m. hopdragen, upptill ofta floeklik; holk stor, bred med rundad bas, tät o. långt mjukhårig, otydl. körtelhårig o. i synn. i fjällens kanter med spridda stjärnhår; fj. från bred bas avsmaln.; stift mörkt. 7, 8. Lundäng., ängsback. o. d., Uppl. o. Vrml.—Dir. o. Mpd.

61. *H. cruentifolium* Dahlst. et Lüb. Stj. hög, 2—3-bladig; bl. mörkt gröna rosettbl. Brett—smalt avlånga, trubbiga till smalt lans., spetsiga till långspetsade, jämnt o. kort tand.; stjälkbl. oftast smalt lans. med långt utdragen spets, skarptand., de översta ofta smalt äggrunt lans.; holk lång med rundad bas, grönsvalt: fjäll smala, långt utdragna, i knoppen m. e. m. överskjut.; stift mörkt. 7, 8. Lundäng., bokskogsbyn o. d., Bl. Sk., Hall., Sm., Vg.

62. *H. smoländicum* Almqu. Stj. hög, 3—5-bladig; bl. mörkgröna; rosettbl. få, avlånga till lans., glest skarptand.; stjälkbl. m. e. m. lans., långspets., glest o. ngt ojämnt tand. med utstående smala tänder, de nedre skaftade; holk liten, smal, mörk: fjäll smala, klädda av spridda stjärnhår på de yttre bas o. kanter. 7, 8. Lundäng., öppen skogsmark o. d., Sm., Vg.

63. *H. macrotinum* Dahlst. Stj. m. högväxt, mång- ända till 13-bladig; bl. mörkgröna; rosettbl. smalt avl. till lans., vid blomn. oftast vissnade; stjälkbl. smala, m. e. m. lans. med långt utdragen skarp spets, glestand. av smala, spetsiga, framåtrikt., ofta långa tänder: holk större o. grövre än hos föregående; fjäll bredare, rikt korthår., men med sparsamma körtlar. 7, 9. Lundängar, öppen skogsmark, berg, Bl., Sm.—Sdml., Vg.

64. *H. pinnatifidum* Lönnr. Stj. högväxt, 2—4-bladig; bl. mörkt gulgröna; rosettbl. avlånga till brett lans., glestand.: stjälkbl. lans. till äggrunt lans., mot basen ofta långt fliktand.; holk kort med rundad bas, svartgrön; fjäll från bredare bas täml. långspets. 7, 8. Lundäng., öppen skog, Sk.—Ög., Boh., Uppl., Öl., Gtl.

65. *H. stipatum* Stenstr. Stj. 3—5-bladig; bl. mörkgröna; rosettbl. ovala ell. avlånga—lans., glestand.—bukttandade; stjälkbl. äggrunt lans. till smalt lans.; korgställn., rikblomstrig, täml. hopdragen, med rikt körtelhåriga skaft;

holk m. liten. grönsvart: fj. smala. 7, 8. Lundäng., öppen skogsmark o. d., Vrml., Vsm., Dlr.

66. *H. amplificatum* Dahlst. Stj. 2—4-bladig; bl. gulgröna; rosettbl. avlånga ell. omvänt äggrunt avlånga till brett lans. ell. omv. äggrunt lans.; stjätkbl. avlånga till lans., m. e. m. breda, de övre m. e. m. äggrunt lans. med oftast brett omfatt. bas: korgställn. rikblomstrig. ofta utbredd, med glest körtelhår. skaft; holk medelstor till stor, oftast lång. m. e. m. svartgrön: fjäll bredare än hos föregående, klädda av talrika körtl. o. ngt sparsammare, längre, mörka, m. e. m. ljusspetsade hår. 7, 8. Lundäng., skogsmark, Vsm., Dlr.—Jtl., Gstr., Ång.

67. *H. linguiforme* Dahlst. Stj. 2—3-bladig; bl. gulgröna; rosettbl. helbrädd. till grunt bukttand., säll. med tydligare breda tänder; stjätkbl. smälare—bredare avlångt tunglika, trubbad ell. de övre mer lans., kortspetsade, n. helbrädd., bukttandade ell. med ett par bredare tänder vid basen; fjäll breda, näst. jämbreda ell. föga avsmaln., klädda av glesa körtlar o. ngt längre, glesa, mörka, m. e. m. ljusspetsade hår. 7, 8. Ängsbackar, öppen skog o. d., Hls., Hrj., Jtl., Ång.

68. *H. striaticeps* Dahlst. Stj. hög, 3—5-bladig; bl. ljusst gröna; rosettbl. vanl. få, smala, avlånga—lans., grunt bukttand., sällan långt o. brett tand.; stjätkbl. m. e. m. smalt lans., spetsiga, vid basen glest o. ofta m. e. m. långt tand.: fj. från bredare bas spetsade, klädda liksom holkskaften av m. små fina körtl. o. korta, m. e. m. mörka hår: stift mörkt. 7, 8. Ängsbackar, lundäng., öppen skog. Vg., Boh.—Vsm., Dlr.: Ög.

69. *H. acroléucum* Stenstr. Stj. 2—5-bladig; bl. ljusst o. ngt blåaktigt gröna; rosettbl. breda, ovala. avlånga till äggrunt lans., glest korttand.; stjätkbl. äggrunt lans. till lans.; fjäll avsmalnande i en smaltrubbad ell. skarp spets, klädda av tämligen täta, stora körtlar o. inblandade mörka, m. e. m. vitspetsade hår; stift mörkt. 7, 8. Ängsbackar, lundäng., öppen skog o. d., Sm. o. Dls.—Dlr. o. Hls.

70. *H. tridentatum* Fr. Stj. hög, ända till 8—10-bladig, ofta långt ned grenad; rosettbl. vid blomn. ofta vissnade, få, lans., glest skarptand.; stjätkbl. m. e. m. lans. med 3—4 par skarpa, ofta långa tänder på vardera sidan; holk täml. liten, m. e. m. grön till svartgrön: fj. smala, näst. jämnbr., de yttre med ngt bredare bas, de inre vanl. m. ljusst gröna, klädda av korta, fina hår o. små, ngt glesare körtl., f. ö. med spridda, i kanterna oftast mera synliga stjärnhår; liknar mycket arter av *Rigida*. 7—9. Backar, buskmark, berg, Sm., Boh.—Vrml. — En mycket närstående art är *H. dædalum* Stenstr., skild gm tätare o. kortare tandade stjätkbl., större holkar med bredare fj., klädda av grövre o. längre hår o. körtlar samt i allm. med tydligare utpräglad stjärnluddsrand. 7—9. Boh.—Dlr.

71. *H. irriguum* Fr. Stj. högväxt. 3—5-bladig; bl. mörkgröna, undertill violettfärgade o. ofta ovan till mot spetsen leverfärgade; yttre rosettbl. ovala till avl., de inre liksom stjätkbl. m. e. m. lans., långspets., tät o. oregelb. tand.; holk liten, mörk, med ngt nedlöpande bas: fj. klädda av täta, fina körtlar o. glesare, korta, mörka hår; stift mörkt. 7, 8. Sm.—Uppl., Dls., Vrml. — Hit ansluter sig *H. violascens* Almqu., skild gm lägre växt, bredare, mera glest

tandade. mindre spetsiga bl. o. med glesare håriga o. körtelhår. holkar samt i kanterna rikare stjärnhåriga, på ytan glest stjärnhår. fjäll; stift mörkt; ej skarpt begränsad från föreg:s östliga former; Bl., Hall., Boh.—Ög.

72. **H. oleosum** Dahlst. Stj. högväxt, 1—5-bladig; bl. ljust gröna; rosettbl. få, äggrunt lans.; stjälkbl. lans., alla oregelb. skarptand.; holk liten, grågrön; fjäll smala, de flesta trubbspetsade, klädda av få körtl. o. sparsamma till glesa, korta hår; stift gult ell. ngt mörknande. 7—9. Företrädesvis i fjällens björkreg., Jtl., Hvj.

73. **H. vulgatum** (Fr. delvis) Almqu. Stj. 2—3-bladig; bl. mörkt gröna; rosettbl. få, ellipt.—lans., de yttre glest, de inre tätare o. skarpare tand., undertill vanl. violetta; stjälkbl. m. e. m. lans. ell. äggrunt lans., långspets., nedtill m. e. m. oregelb., skarptand.; holk medelstor, m. e. m. grågrön; fj. klädda av täml. rikliga, små körtl. o. ngt rikligare korta hår; stift mörkt. 7, 8. Backar, lundäng., öppen skog o. d., Sk.—Hls., Dir. — Hit ansluter sig: **H. vulgati-förme** Dahlst., skild gm flerbladigare stjälk med smalare, glesare o. regelbundnare tand. bl., större holkar med trubbigare fj. o. glesare körtelhår, men utan körtl. på holkskäften; habituellt lik bredbladiga former av Rigida. 7—9; liknande lokaler som föreg., Sk.—Hls., Dir.

74. **H. involutum** Dahlst. Stj. 2—3-bladig; bl. ljust gröna; rosettbl. elliptiskt lans. till lans., regelb. o. lågt skarptand.; stjälkbl. smalare långspets., glest o. ngt oregelb. skarptand.; holk svartgrön, kort, med rundad bas; fjäll klädda av korta körtl. o. korta, mörka hår samt i synn. på ytterfjällen samlat, eljest sparsamt stjärnludd; stift honungsgult; kronbräm vanligast inrullat. 7—9. Björk- o. barrskogsreg. i fjällen, Dls.—Jtl.; Mpd; Nb., s. Lpl. — Närstående o. ofta svårskild är: **H. Adlérzii** Almqu., stjälk 1—2-bladig; bl. bredare, mera glest o. grovt tand.; stjälkbl. oftast med 2—3 par långa, spetsiga tänder ell. tlikar vid basen; holk längre o. mörkare med längre utdragna fj.; kronbräm alltid platt; stift mörkare, Hvj., Jtl.

75. **H. subrigidum** Almqu. Stj. hög, 4—6-bladig; bl. gröna; rosettbl. ellipt.—avlångt lans.; stjälkbl. oskaft. (ell. det nedre kortskaft.), smalt lans., långspetsade ell. de övre med bredare bas, alla till ell. ngt över mitten med glesa, skarpa, ngt olikstora tänder; holk svartgrön, kort; fj. klädda av glesa små körtl. o. glesa, korta, mörka hår, de yttres kanter med glesa stjärnhår 7—9. Lundäng., buskmark, öppen skog o. d., Dls., Uppl.—Hls., Hvj.

76. **H. lapponicum** Fr. Nedre stjälkbl. m. e. m. omvänt äggr., ofta näst spadlika, tätsittande o. oftast kvarsitt. under blomn.; stjälkbl. jämbrett lans., spetsiga med glesa tänder, hastigt avtag. i storlek uppåt; korgar få, i föga smsatt, nedåt obegränsad korgställn. med uppräta stjärnludna o. gleshår. grenar; holk svartgrön, täml. bred; fj. breda, uppåt avsmaln., de flesta m. e. m. trubbad; stift svart. 7—9. Vb., Lpl.

77. **H. lineatum** Almqu. Stj. m. högväxt, kal; bl. smala, jämbrett lans., spetsade. med 2—3 par glesa, skarpa tänder, avtag. i storlek uppåt; korgställn. kvastlik, nedåt ofta obegränsad, med glest stjärnludna grenar; holk svartgrön, täml. bred; fj. smala, näst jämbnr., de flesta trubbspets.: stift mörkt. 7—9. Ängsbackar, buskmark o. d., Ög., Boh.—Dir., Mpd.

78. *H. rigidum* Hartm. Stj. hög. fler—mångbladig; bl. mörkgröna, liksom stjälken korthåriga, m. e. m. laus., regelbundet skarptand.; korgställn. vanl. rikblomstrig, nedåt obegränsad; holk liten, täml. bred, grön—svartgrön; fj. näst jämbreda, spetsade, med små fina körtl., utan ell. n. utan hår; stift mörkt. 7—9. Ängsbackar, berg, buskmark o. d., Ög.—Uppl. — Hit ansluta sig flera m. e. m. besläktade arter. De mera anmärkningsvärda äro *H. irrügans* K. Joh. Bl. ljusgröna med få, smala, ngt krökta tänder; holk stor, grön med rundtrubb., breda fjäll, klädda av små fina körtl., få hår o. spars. stjärnhår; blr mörkgula; stift mörkt. 7—9. Uppl., Vrml., Jtl., Mpd. — *H. trichocaulon* Dahlst. Bl. grågröna, smalt—brett äggrunt lans., de mellersta vanl. med m. bred bas, liks. stjälken (i synn. vid bladfästena) rikhåriga; holk grön, täml. bred med spetsade fj., klädda av glesa hår o. enstaka körtl., utan stjärnludd; stift mörkt. 7—9. Sm.—Uppl., Vg. — *H. semiglobosum* Stenstr. Bl. smala, långspets., glest o. kort skarptand., liks. stjälken rikhåriga; holk mörk, liten, m. bred; fjäll få, breda, trubblade, gleshår.: holkskaft rikt stjärnludna, oftast täthåriga; stift gult till täml. mörkt. 7—9. Dls.—Dir. — *H. obatrëscens* Dahlst. Bl. mörkgröna, smala, glest skarptand.; korgställn. fåblomstrig; holk täml. stor o. bred, svartgrön; fjäll breda, smalt trubbspets., klädda av m. e. m. rikliga, grova hår samt få ell. enstaka, m. små körtl.: holkskaft vita av stjärnhår utan annan beklädnad; stift m. mörkt. 7—9. Bl., Hall.—Uppl., Dir. — *H. mixopólium* Dahlst. Bl. långt utdragna, jämbrett lans., nedtill med 2—3 par tänder, långspets.: holk liten, täml. bred, grågrön: fj. smala, näst. jämbnr., trubbspets., klädda av överallt spritt stjärnludd, glesa, fina körtl. o. få ell. enstaka hår; stift mörkt. 7—9. Ängsbackar, buskmark, berg, Ög.—Uppl. (Något avvikande former i v. Svealand o. övriga Götaland.) — *H. acrifólium* Dahlst. Bl. mörkt grågröna, smalt äggrunt lans.—jämbrett lans. med 2—3 par utstående tänder, de nedre undertill oftast livligt violetteröda, långspetsade; korgställning utbredd, långgrenig, nedåt obegränsad; holk täml. stor, bred, mörkgrön: fj. från bred bas spetsade, glansiga, klädda av glesa, gulknappiga körtl. o. sparsammare, korta hår utan stjärnludd; stift rent gult. 7—9. — *H. melinostýlum* K. Joh. Bl. ljusst gröna, m. e. m. smalt jämbrett lans., långa, med 2—3 par syllika tänder, långt utdraget spetsade; korgställn. m. e. m. rikblomstrig, kvastlik, vanl. begränsad nedåt: holk medelstor, täml. bred, ljusst grönsvart; fj. från bredare bas trubbspets. till spetsade, klädda av m. e. m. rikliga, långa hår o. få, m. små körtl., utan stjärnludd: holkskaft ofta m. e. m. håriga; stift gult. 7—9. Dls., Uppl., Gstr.—Jtl. — Till denna artgrupp ansluter sig *H. sparsifólium* Lbg (coll.), innefatt. en mängd hos oss ännu föga utredda småarter, med växlande bladform o. habitus, men skilda från föreg. arter gm holkens beklädnad av grova, långa, ljusa hår o. få ell. inga körtl. samt saknad av stjärnludd; i synn. utbredda i s. Nrl.

79. *H. glaucëllum* Lbg. Stj. oftast låg o. spåd; bl. blågröna, näst. kala, fint o. tätt småtand.; rosettbl. långt skaft., äggrunt ellipt. till elliptiskt lans., kortspets., med nedlöpande bas; nedersta stjälkbladet skaftat med utvidgat fäste, det ell. de övre oskaft., ej säll. med brett omfatt. bas.; korgställn. i allm. fåblomstrig; holk liten; fj. smala, näst. jämbreda, med smal, ngt trubbspets., klädda av rikligt stjärnludd, täml. talrika, mörka körtl. o. få, korta,

mörka hår; stift mörkt. 7, 8. Fjälltrakt. helst björkreg. Huvudformen finnes i Norge till i närheten av svenska gränsen. — Närstående former, föga avvikande gm rikligare hår på holkarna ell. gm ngt längre holkar. bredare blad m. m. i Jtl. o. Hrj.

80. *H. leiophyton* Dahlst. Stj. högväxt, späd med fåbladig rosett vid basen; bl. blågröna, nästan helbrädd., undertill o. i kanten svagt håriga; rosett-bl. smalt elliptiska till brett tunglika, långskaft., med långt nedlöpande bas; det ell. de två nedersta stjälk-bl. skaftade, de mellersta med nedom mitten hopdragen, därpå småningom utvidgad o. omfattande bas, de övre med bred, omfattande bas; korgställn. gles, m. e. m. liten, stundom utbredd, med körtelhåriga o. stjärnludna skaft; holk gråsvart; fj. breda, hopdragna till en m. e. m. trubbd. spets, klädda av tämligen rikliga, spridda stjärnhår o. talrika korta, mörka körtlar; stift mörkt. 7, 8. Fjälltrakt., björk- o. barrskogsreg., Dlr., Hrj., Jtl.

81. *H. gemellum* Almqu. Stj. täml. hög, grov, näst. kal med fåblad. rosett vid basen: bl. gröna, glest o. skarpt kortand., gleshåriga; rosett-bl. omvänt äggrunda till tunglika, långskaftade med långt nedlöp. bas, nedre stjälkbladets skaft kantat, de övre med smal, svagare omfattande bas, smalt till brett lans., spetsiga; holk svartgrön; fj. breda, utdragna till en m. e. m. smal, trubbad spets, några inre spetsiga, klädda av överallt spritt ludd o. täml. talrika, små, mörka körtl.; stift mörkt. 7, 8. Fjälltrakter, barrskogs- o. björkreg., Jtl. — Närstående arter med hår bland körtlarna o. smalare, mer tandade bl. m. m. finnas i Hrj. o. Jtl.

82. *H. mutilatum* Almqu. Stj. högväxt, täml. späd, kal ell. näst. kal, 5—6-bladig med fåbladig rosett vid basen; bl. mörkt gröna, tät o. fint småtand.; rosett-bl. brett tunglika till ellipt.; nedre stjälk-bl:s skaft smalt kantat, övre med bred, de mell. ofta med hopdragen o. därpå vidgad bas, oskaftade, m. e. m. omfatt., gleshåriga, bredare till smalare lans., spetsiga; korgställn. föga smsatt, m. e. m. utbredd; holk täml. stor, mörk; fj. breda, föga avsmalnande uppåt till en rundtrubbig spets; stift mörkt. 7—8. Fjälltrakt., björk- o. barrskogsreg., Jtl. — Närstående är: *H. obtusissimum* Almqu., med mer grågröna, bredare, hårigare bl., hårigare stj., kortare holkar med ännu mera brett rundtrubbade, rikligt håriga men svagare körtelhåriga fj.; stift ljusare. Som föreg., Jtl.

83. *H. humidorum* Almqu. Stj. täml. hög, späd till grov, näst. kal, 5—6-bladig med fåbladig, vid blomn. oftast vissnad rosett vid basen: bl. gröna, täml. tät o. fint skarptand.; rosett-bl. tunglikt ellipt.; nedre stjälk-bl:s skaft ofta kantat, de mell. med smal, de övre med m. bred, rundad, m. e. m. omfatt. bas, smalt till brett lans., några av de övre m. e. m. äggrunt lans., långspets.; korgställn. enkel, ngt utspärr.; holk stor, mörk; fj. breda, avsmaln. till en m. e. m. trubbad spets, rikt o. täml. långt håriga o. fint körtelhåriga; stift mörkt. 7, 8. Fjälltrakt., björk- o. barrskogsreg., Hrj., Jtl. — Utom dessa förekomma i våra fjälltrakter flera hithörande, mindre allmänt utbredda arter skilda gm beklädnad o. bladform.

84. *H. subelatum* Almqu. Stj. hög, grovhårig, 10—15-bladig; bl. mörkgröna, det nederstas skaft m. e. m. kantat, de övriga oskaft., med m. e. m.

bred, omfatt. bas, smalt till brett lans., ell. de övre äggrunt lans., spetsiga; korgställn. kvastlik. m. e. m. smsatt, med stjärnludna o. rikt körtelhår. skaft: holk m. e. m. mörk: fj. näst. jämnbr., trub. med täml. rikliga, mörka körtl.: stift mörkt. 7—9. Fjälltr., björk- o. barrskogsreg., Jtl. — En egendomlig form är var. *sulphuratum* Almqu., skild från huvudformen endast gm svavelgul blomfärg. — I våra fjälltrakter förekomma flera närstående arter, skilda sinsemellan o. från föreg. gm holkens beklädnad, fjällens form, bladform m. m.

85. *H. thulense* Dahlst. (*H. prenanthoides* Lbg, ej Vill.). Stj. m. högväxt med talrika (15—20 ända till 25) tätt sittande blad, ngt blågröna, helbrädd., jämn Brett lans., kortspets. (de nedre ofta trubbspets.), med brett omfatt. bas, de mell. nedanför mitten m. e. m. hopdragna o. ånyo mot basen vidgade, avtagande i storl. uppåt; korgställn. föga smsatt, kortgrenig, ofta ökad gm grenar från övre bladvinkla; grenar stjärnhåriga o. körtelhåriga; holk mörk; fj. från bredare bas hopdragna i en m. e. m. trub. spets, klädda av rikliga, korta, mörka körtlar: stift mörkt. 8, 9. Fjälltr., björk- o. barrskogsreg., Hls., Hrl., Jtl., Mpd., Ång. — Hit ansluta sig en mängd i våra fjälltrakter förekommande, habituellt liknande, ännu föga utredda arter, huvudsakl. skilda gm holkens beklädnad o. form. fjällens form m. m.

86. *H. polycómu*m Dahlst. Stj. hög, grov, hårig, med talrika (20—25) bl., grågröna, undertill o. i kanten m. e. m. håriga, avtagande i storlek uppåt, m. e. m. smalt jämn Brett lans., spetsiga, kort o. skarpt tand., de nedre med smal, de övre med bredare, ngt omf. bas; korgställn. m. e. m. smsatt, tät, kvastlik: holk stor, bred, mörk, med näst. tvär bas; fj. breda, föga avsmaln. uppåt, rundtrubbiga, klädda av täml. talrika, små körtl. o. glesare, m. korta hår: stift mörkt. 8, 9. Fjälltr., björk- o. barrskogsreg., Hrl., Mpd.—Lpl. — Varierar med stylösa blr.

87. *H. crocátum* Fr. Stj. hög, grov, 10—15-bladig, nedtill sparsamt hårig, f. ö. näst. kal: bl. oskaftade, gröna, undertill ngt blågröna, de nedre långa, smalare—bredare jämn Brett lans., de övre allt bredare och kortare med bredare rundad till tvär bas, alltmer äggr., alla m. e. m. långt spetsade. tätt o. lågt skarptand. till näst. helbrädd.; korgställn. föga smsatt, m. e. m. hopträngd, nedåt m. e. m. obegränsad med snett uppåtrikt. grenar; holk mörkt svartgrön, stor o. bred; fjäll breda, jämn Brett lans., småningom ell. hastigt hopdragna till en smalare ell. bredare, ofta i en udd utlöp. spets, klädda av små, fina körtlar o. enstaka ända till rikliga, långa, mörka hår; stift mörkt. — Var. mycket till hårigheten, på en del lokaler med hårlösa holkskaft o. inga ell. enstaka hår på holkfj., på andra lok. med rikhåriga holkar o. skaft; dessutom med m. e. m. stylösa blr. 8, 9. Fjälltr., björk- o. barrskogsreg., Dlr.—Jtl. — Ngt avvik. former i Gstr., Hls., Mpd.

88. *H. angústum* Lbg. Stj. högre än hos föreg., täml. grov, 15—20-bldg; bl. mörkgröna, undertill m. e. m. blågråa, långa, de nedre tunglika—smalt avl., med kantat skaft: de övre m. e. m. smalt jämn Brett lans., stund. bredast ovan mitten, nedtill med få, korta, glesa tänder till näst. helbrädd., m. e. m. långspetsade, med bred, m. e. m. tvär ell. rundad bas: korgställn. ngt smsatt med m. e. m. utdragna grenar, rikt stjärnludna, stund. med en ell. annan körtel; holk mörk, kort o. bred, med rundad till näst. tvär bas; fjäll korta, täml.

breda, avsmaln. till en vanl. m. e. m. rundtrubb. spets, utan ell. med enstaka till spridda körtl.: stift gult, säll. m. e. m. grönaktigt. 8, 9. Fjälltr., björk- o. barrskogsreg., Hls., Hrj.—Lpl. — En ytterlighetsform med små körtl. på både holkar o. skaft är i synn. utbredd i områdets n. del. — En närstående art är: **H. platylépium** Dahlst. Holkar större, fjäll bredare, ännu mera rundtrubbiga, klädda av rikliga, små körtl.: holkskaft med körtl. o. glösa, korta hår; Jtl. — Till denna grupp höra vidare kollektivarterna **H. reticulatum** Lbg o. **H. corymbosum** Fr. som vardera omfatta flera, hos oss ännu föga utredda arter. Till den förra höra arter, utmärkta av undertill tätt nätådriga, på båda sidor stjärnhåriga bl., näst. hårlösa korgskaft utan körtlar o. ljusare gröna holkar, tätt klädda av små gulknappiga körtl. o. enstaka hår. — Till den senare kunna föras arter med tätt nätådriga o. stjärnhår. bl., mörkare, ngt mindre holkar än hos föreg. arter, med breda. m. trubbiga, svagt stjärnhår. holkar med få hår o. körtlar.

89. **H. umbellatum** L. Stj. m. e. m. högväxt, vanligen grov, stund. ända från basen grenig: bl. av växlande bredd, jämbrett lans. till lans., stund. linjesmala, glest smätand. till näst. helbrädd., ej omfatt.; korgställn. föga smsatt, vanl. m. e. m. flocklik, nedåt ofta obegränsad o. kvastlik: holk mörkgrön (svartgrön), bredare ell. smalare, stund. med spår av stjärnludd, i synn. vid holkens bas; inre fj. ngt spetsiga, yttre trubbiga: stift i allm. gult, mera säll. grönsvart. 8, 9. Uppträder i hela landet betydligt växlande till bladens tandning o. bredd. Ängsmark, backar, buskmark, berg, hela landet. — Från de vanliga formerna avviker: var. *filifolium* Fr. (lineäre Lbg) med linjesmala, helbrädd. ell. otydl. tand. bl.: havs- o. sjöstränder. — var. *dunense* Reyn., stj. nedligg. med breda, m. e. m. tand. bl. o. grov. jämte bladskaften nedtill m. e. m. långhårig stjälk; steniga havsstränder. Sk., Gtl. — Till denna art ansluter sig: **H. chloromélanum** Dahlst., skild gm fåblomstrig, enkel ell. föga smsatt korgställn. med långa grenar, mer tand., ngt omfatt. bl., större o. bredare holk med bredare, mer tilltryckta, sidengläns., m. e. m. bredtrubbade fjäll o. i regel m. e. m. svartgröna stift. 8, 9. På samma lokaler som n:r 89, Hrj., Mpd—Lpl.

RÄTTELSER OCH TILLÄGG.

- Sid. 8. rad 4 o. 5 nedifr., läs: *Chrysosplenium alternifolium* var. *etrandrum*
 » 9, » 4 nedifr., läs: *Primula veris*
 » 24, » 8 » » *Polygala vulgare*
 » 25, » 10 » » *Orchis maculatus*
 » 31, » 17 läs: 302
 » » » 14 nedifr., läs: *Melandrium dioecum*
 » 33, » 13 » » 302
 » 41, » 4 » » *angustifolia*
 » » » 5 » » Öl.
 » 58, » 7 » efter Öl. tillägges: (nu utgången).
 » 83, » 3 » uteslutes: (Lindgr.).
 » 100, » 15, bör vara: ☹.
 » 108, » 7 tillägges: Öl.
 » 116, » 4 » Öl.
 » 135, » 21 » Öl.
 » 142, » 21 » Öl.
 » 144, » 16 » Öl.
 » 156, » 2 nedifr. tillägges: Öl.
 » 161, » 15 tillägges: Öl.
 » 232, » 6 nedifr. tillägges: Öl.
 » 234, är oriktigt paginerad som 334.
 » 249, rad 10, tillägges efter *quinquevulnera*: L.
 » 281, » 4, läs: Webb (ej Webb.)
 » 307, » 11, efter Hall. tillägges: Boh.
 » 331, » 2 nedifr., står 380, läs: 379
 » 353, » 15, i 1:a kolumnen, läs: *nubilascens*
 » 356, » 3, läs: Michx.
 » 398, » 11, » fukt.
 » 405, » 14, » u:bl.
 » 539, » 7 nedifr., står blekgula, läs: gula
-

REGISTER.

- Abies 38
 Acer 405
 Achillea 537
 Achroanthus 183
 Aconitum 255
 Acorus 146
 Actæa 255
 Adonis 265
 Adoxa 509
 Aegilops 107
 Aegopodium 435
 Aesculus 406
 Aethusa 436
 Aftonstjärna 168
 Aftonviol 294
 Ag 118
 Agrimonia 335
 Agropyrum 106
 Agrostemma 247
 Agrostis 74
 Aira 80
 Ajuga 467
 Akleja 255
 Al 205
 Alant 533
 Alchemilla 329
 Alektorolophus 496
 Alisma 57
 Alliaria 279
 Allium 165
 Alm 207
 Alnus 204
 Alopecurus 73
 Alsine 243
 Alster 405
 Althæa 407
 Alyssum 293
 Amarantus 230
 Amaryllidaceæ 170
 Ambrosia 534
 Amelanchier 308
 Ammophila 79
 Ampelopsis 406
 Amsinckia 460
 Anacamptis 178
 Anagallis 449
 Anchusa 461
 Andmat 147, 148
 Andromeda 444
 Androsace 448
 Anemone 256
 Anethum 436
 Angelica 437
 Annbok 198
 Antennaria 531
 Anthemis 536
 Anthericum 163
 Anthoxanthum 71
 Anthriscus 432
 Anthyllis 388
 Antirrhinum 485
 Apel 304
 Apera 74
 Apium 433
 Apocynaceæ 455
 Aquilegia 255
 Arabidopsis 291
 Arabis 292
 Araceæ 146
 Aracium 557
 Araliaceæ 425
 Arctagrostis 74
 Arctium 546
 Arctostaphylos 444
 Arenaria 245
 Aristolochia 209
 Armeria 450
 Armoracia 284
 Arnica 543
 Arnoseris 552
 Arrhenatherum 84
 Artemisia 540
 Arum 146
 Arun 452
 Arv 237—241
 Asarum 209
 Asclepiadaceæ 455
 Ask 451
 Asp 185
 Asparagus 168
 Asperugo 460
 Asperula 504
 Aster 528
 Astragalus 389
 Astrantia 431
 Atriplex 225
 Atropa 479
 Atropis 95
 Avena 83
 Avenbok 198
 Axslinga 424
 Axsvingel 84
 Azalea 443
 Backanis 435
 Backsilja 438
 Backsmultron 321
 Backsöta 390
 Backtrav 291
 Baldersbrå 538
 Baldingera 70
 Baljväxter 380
 Ballota 472
 Balsaminaceæ 406
 Balsamita 539
 Bandgräs 71
 Barbaræa 284
 Bartsia 496
 Bassia 229
 Beckmannia 105
 Belladonna 479
 Bellis 527
 Benved 405
 Berberis 267
 Berggyllen 293
 Bergnejlika 248
 Bergskrabba 502
 Berteroa 293
 Bertram 539

- Besksöta 480
 Beta 220
 Betula 198
 Bidens 535
 Bigarrå 380
 Bingel 402
 Binka 528—530
 Bitterblad 218
 Bittermjölke 555
 Björk 201
 Björnbrödd 163
 Björnbär 315
 Björnfloka 439
 Blodrot 328
 Blodtopp 335
 Blomvass 58
 Blåarv 449
 Blåbär 445
 Blådruva 167
 Blåduvor 255
 Blåeld 464
 Blågull 457
 Blåhallon 320
 Blåhagg 308
 Blåklint 550
 Blåklocka 517
 Blåmadra 504
 Blåsmärc 384
 Blåsuga 467
 Blåsört 502
 Blåtåtel 85
 Bläcken 455
 Blära 250
 Bocktörne 479
 Bok 206
 Bo(k)vete 219
 Bolltistel 546
 Bolmört 479
 Bonässla 472
 Boraginaceæ 457
 Borago 460
 Brachypodium 104
 Brakved 406
 Brandlilja 166
 Brassica 282
 Braya 293
 Briza 86
 Bromus 102
 Brudbröd 329
 Brudsporre 179
 Brunkulla 179
 Brunört 469
 Bryanthus 443
 Bryonia 514
 Bräcka 300
 Bräsmå 286
 Bunge 448
 Bunias 294
 Bunium 435
 Buphthalmum 534
 Bupleurum 433
 Busktörne 384
 Butomus 58
 Bynke 541
 Bäckkrasse 286
 Cakile 281
 Calamagrostis 76
 Calendula 545
 Calla 146
 Callitriche 404
 Calluna 445
 Caltha 254
 Calypso 183
 Calystegia 457
 Camelina 287
 Campanula 515
 Campanulaceæ 514
 Cannabis 208
 Caprifoliaceæ 509
 Capsella 287
 Cardamine 285
 Carduus 547
 Carex 119
 Carlina 546
 Carpinus 198
 Carum 434
 Caryophyllaceæ 232
 Cassandra 444
 Cassiope 443
 Castalia 251
 Castanea 206
 Catabrosa 85
 Caucalis 432
 Celastraceæ 405
 Centaurea 550
 Centaurium 452
 Centunculus 449
 Cephalanthera 180
 Cerastium 238
 Ceratophyllum 252
 Chænorrhinum 484
 Chærophyllum 431
 Chamædaphne 444
 Chamænerion 423
 Chamæorchis 178
 Cheiranthus 294
 Chelidonium 267
 Chenopodiaceæ 220
 Chenopodium 221
 Chimaphila 440
 Chrysanthemum 588
 Chrysosplenium 301
 Cicorium 552
 Cicuta 434
 Cinna 74
 Circea 424
 Cirsium 548
 Cistaceæ 411
 Cladium 118
 Clinopodium 474
 Cnidium 436
 Cobresia 119
 Cochlearia 279
 Coeloglossum 28
 Colchicum 163
 Coleanthus 74
 Colpodium 94
 Comarum 322
 Compositæ 518
 Conium 433
 Conopodium 434
 Conringia 294
 Convallaria 169
 Convolvulaceæ 455
 Convolvulus 456
 Corallorrhiza 182
 Coriandrum 433
 Cornus 440
 Coronilla 391
 Coronopus 278
 Corrigiola 246
 Corydalis 269
 Corylus 198
 Corynephorus 82
 Cotoneaster 304
 Cotula 540
 Crambe 284
 Crassulaceæ 295
 Cratægus 305
 Crepis 555
 Crocus 171
 Cruciferae 271
 Cucumis 514
 Cucurbita 514
 Cupressaceæ 37
 Cuscuta 456
 Cuviera 108
 Cymbalaria 483
 Cynanchum 455
 Cynoglossum 459
 Cynosurus 87
 Cyperaceæ 109
 Cyperus 110
 Cypripedium 174
 Dactylis 87
 Daggskål 330
 Dampselilja 167
 Daphne 417
 Datura 480
 Daucus 439
 Delphinium 255
 Dentaria 286

- Deschampsia 80
 Descurainia 281
 Desmeknopp 509
 Desmeros 408
 Dianthus 250
 Diapensia 445
 Digitalis 491
 Digitaria 69
 Dill 436
 Dillsenap 281
 Diplotaxis 282
 Dipsacaceæ 512
 Dipsacus 513
 Dosta 474
 Draba 288
 Dracocephalum 469
 Drakblomma 469
 Draktimjan 469
 Drosera 295
 Dryas 329
 Duntrav 422
 Duvkulla 449
 Dvärgag 110
 Dvärgbjörk 204
 Dvärglin 400
 Dvärgsyra 215
 Dyblad 59
 Dyborre 59
 Dyört 485
 Dådra 287, 288
 Dån 470

 Echinocloa 69
 Echinodoros 58
 Echinops 546
 Echinosperrum 459
 Echium 464
 Ek 206
 Ekorrhär 168
 Elæagnaceæ 418
 Elatine 410
 Elodea 59
 Elssholzia 478
 Elymus 108
 Elyna 118
 Empetrum 440
 Epilobium 418
 Epipactis 181, 182
 Epipogium 181
 Eragrostis 94
 Eranthis 254
 Erica 445
 Ericaceæ 442
 Erigeron 529
 Eriophorum 110
 Erodium 399
 Eruca 281
 Erucastrum 282

 Eryngium 431
 Erysimum 293
 Erythraea 452
 Esparsett 391
 Eupatorium 527
 Euphorbia 402
 Euphrasia 493
 Evonymus 405

 Fackelros 418
 Fagaceæ 206
 Fagopyrum 219
 Fagus 206
 Falcaria 434
 Farsetia 293
 Festuca 97
 Fetblad 297
 Fetknopp 297
 Fettistel 557
 Fibla 552, 553, 556, 557
 Filago 530
 Filipendula 329
 Fingerborgsblomma 491
 Fingerört 325
 Finnmyrten 444
 Fjädergräs 71
 Fjällbrud 300
 Fjällfibla 543
 Fjällgröna 445
 Fjällklöver 328
 Fjällkrasse 293
 Fjällnejlika 247
 Fjällros 443
 Fjällskära 547
 Fjällvicker 390
 Fjällvipa 329
 Fjärva 463
 Flenört 485
 Flockarv 448
 Flocksört 527
 Flockväxter 425
 Floka 431—434
 Flugblomster 174
 Fläder 510
 Fragaria 321
 Fraxinus 451
 Fritillaria 167
 Frossört 467
 Fryle 160
 Fumana 411
 Fumaria 270
 Fyrling 298
 Fågelbär 380
 Fårkummer 329
 Färgkulla 536
 Förgätmigej 462

 Gagea 163

 Galanthus 170
 Galeopsis 469
 Galinsoga 536
 Galium 505
 Genista 383
 Gentiana 453
 Gentianaceæ 452
 Geraniaceæ 396
 Geranium 396
 Getapel 406
 Geum 328
 Ginst 383
 Glasört 230
 Glaucium 267
 Glauz 449
 Glechoma 468
 Glesvia 95
 Glim 248
 Globularia 502
 Glyceria 94
 Gnaphalium 532
 Goodyera 182
 Gramineæ 59
 Groblad 503
 Gråal 205
 Gråbo 541
 Grådådra 293
 Grårarter 396
 Gräs 59
 Gräsnejlika 450
 Gröe 91, 96
 Grönkulla 178
 Guckusko 174
 Gularv 449
 Gröfrö 535
 Gullbo 545
 Gullborste 528
 Gullkrage 538
 Gullpudra 301
 Gullris 527
 Gulltrav 423
 Gullviva 447
 Gurka 514
 Gurkört 460
 Gyllenlack 294
 Gymnadenia 179
 Gypsophila 250
 Gåsört 328
 Gökbomster 249
 Gökmat, Gökärt 395

 Habenaria 178
 Hadd 112
 Hagtorn 307
 Halianthus 244
 Hallon 313
 Haloscias 437
 Halorrhagidaceæ 424

- Halvgräs 109
 Hampa 208
 Harkål 552
 Harris 383
 Harsyra 400
 Hartimjan 474
 Harvåppling 388
 Hassel 198
 Hasselal 205
 Hasselört 209
 Haverrot 554
 Havre 82, 83
 Havtorn 418
 Hedblomster 533
 Hedera 425
 Helianthemum 411
 Helichrysum 533
 Helleborine 181
 Helleborus 254
 Helosciadium 433
 Heraclum 439
 Herminium 178
 Herniaria 246
 Herrans händer 178
 Hesperis 294
 Hieracium 589
 Hierochloë 71
 Hippocastanaceæ 406
 Hippophaë 418
 Hippuris 425
 Hirs 69
 Hirschfeldia 282
 Hjortron 321
 Hjärtstillä 471
 Holcus 79
 Holosteum 241
 Honckenya 244
 Honungsblomster 178
 Honungsklöver 385
 Hordeum 107
 Hottonia 448
 Humle 208
 Humleblomster 329
 Humlesmäre 385
 Humulus 208
 Hundkåx 432
 Hundrova 514
 Hundtunga 459
 Hundäxing 87
 Hutchinsia 287
 Hyacint 168
 Hyacinthus 168
 Hydrocaryaceæ 424
 Hydrocharis 59
 Hydrocharitaceæ 58
 Hydrocotyle 431
 Hyll 510
 Hyoscyamus 479
 Hypericum 409
 Hypochoeris 553
 Hyssopus 474
 Hållrot 209
 Hållört 269
 Hårdved 440
 Hårslinga 424
 Häckspiréa 304
 Hägg 380
 Hässlebrodd 72
 Hästfibla 543
 Hästhov 542
 Hästkastanj 406
 Häxört 424
 Hönsbär 440
 Hör 400
 Höskallra 497
 Höstklocka 454
 Iberis 276
 Impatiens 406
 Imperatoria 438
 Inula 533
 Iris 170
 Isatis 281
 Isop 474
 Jasione 517
 Jolster 197
 Jordgubbar 321
 Jordnöt 434
 Jordreva 468
 Jordrök 271
 Juglans 198
 Julros 254
 Juncaceæ 148
 Juncaginaceæ 56
 Juncus 148
 Jungfrukam 331
 Jungfrulin 401
 Jungfru Marie hand 178
 Juniperus 37
 Järnört 464
 Kabelleka 254
 Kalkkrasse 293
 Kallgräs 57
 Kalmus 146
 Kamomill 538
 Kampe 72
 Kamäxing 87
 Kanariegräs 70
 Kaprifol 510
 Kardborre 547
 Kardtistel 513
 Kastanj 206
 Kattfot 531
 Kattmynta 468
 Kattost 408
 Kasevia 95
 Kavle 73
 Kickxia 483
 Kirskål 435
 Klarbär 380
 Klint 552
 Klocka 516
 Klosterlilja 170
 Klovicker 391
 Kloärt 390
 Klubbsporre 178
 Klådris 410
 Klätt 247, 250
 Klöver 387
 Klöverärt 389
 Knappvädd 513
 Knautia 513
 Knavel 246
 Knipprot 181
 Knopp 297
 Knottblomster 183
 Knutarv 242
 Knyttling 246
 Knärot 182
 Knölhavre 84
 Kochia 229
 Koeleria 85
 Koenigia 215
 Konig 474
 Konvalje 169
 Korallrot 182
 Koriander 433
 Korn 107, 108
 Korsväxter 271
 Korsört 544
 Kovall 491
 Kransborre 468
 Krasse 276—279, 285
 Krikon 380
 Krisla 534
 Krollilja 167
 Kronärt 391
 Kropp 423
 Krusbär 302
 Krusfrö 437
 Kråkbär 440
 Kråklöver 322
 Kröson 445
 Kulla 536
 Kummer 328
 Kummin 434
 Kungsljus 483
 Kungsängslilja 167
 Kvanne 437
 Kvesved 480
 Kvickrot 106
 Kål 283

- Källkrasse 284
 Källänke 232
 Käringtand 389
 Kärleksört 277
 Kärrkrasse 286
 Kärrlilja 163
 Körsbär 380
 Kösa 74

 Labiate 464
 Lactuca 558
 Lamium 470
 Lappa 547
 Lappula 459
 Lapsana 552
 Larix 38
 Laserpitium 439
 Lathræa 500
 Lathyrus 394
 Lavandula 468
 Lavatera 407
 Lavendel 468
 Ledum 443
 Leguminosæ 350
 Lemna 147
 Lens 394
 Lentibulariaceæ 500
 Leontodon 553
 Leonurus 471
 Lepidium 277
 Lepturus 105
 Leucoium 170
 Levisticum 438
 Liguster 451
 Ligusticum 437
 Ligustrum 451
 Liliaceæ 161
 Lilium 166
 Liljekonvalje 169
 Liljeväxter 161
 Limnanthemum 455
 Limosella 485
 Linaceæ 400
 Linaria 484
 Lind 407
 Lingon 445
 Linnæa 511
 Linser 392, 394
 Linum 400
 Liparis 182
 Listera 182
 Lithospermum 463
 Litorella 504
 Ljung 443, 445
 Ljungväxter 442
 Lobelia 518
 Loiseleuria 443
 Lolium 105

 Lomma 287
 Lonicera 510
 Lonke 405
 Lonkesärv 410
 Loppört 534
 Loranthacæ 209
 Losta 101, 103, 104
 Lotus 389
 luktborre 335
 Luktsalvia 539
 Luktsporre 179
 Luktven 74
 Lunaria 287
 Lundanis 435
 Lungört 461
 Lusern 384
 Luzula 157
 Lychnis 249
 Lycium 479
 Lycopersicum 480
 Lycopsis 461
 Lycopus 474
 Lysimachia 448
 Lythraceæ 418
 Lythrum 418
 Lök 166
 Löksuga 467
 Löktrav 279
 Lönn 405
 Lövbinda 219

 Madra 504
 Majanthemum 168
 Malachium 238
 Malaxis 185
 Malva 408
 Malvaceæ 407
 Malört 540
 Mannagräs 95
 Mansblod 409
 Marhalm 79
 Marris 450
 Marrubium 468
 Martorn 431
 Marviol 281
 Matricaria 538
 Medicago 384
 Melampyrum 491
 Melandrium 249
 Melanosinapis 283
 Melica 86
 Melilotus 385
 Melon 514
 Mentha 475
 Menyanthes 455
 Mercurialis 402
 Mertensia 463
 Milium 72

 Mimulus 485
 Mirabell 380
 Missne 146
 Mistel 209
 Mjölke 423
 Mjölktistel 557
 Mjölön 444
 Mochringia 245
 Molinia 85
 Monke 517
 Monotropa 442
 Montia 232
 Morgonstjärna 167
 Morot 439
 Morus 207
 Mossrot 438
 Mulgedium 558
 Mullbär 207
 Munkhätta 146
 Murgröna 425
 Muscari 168
 Mustippa 257
 Myggblomster 183
 Myggnycklar 182
 Mynta 477, 478
 Myosotis 461
 Myosurus 257
 Myrica 198
 Myricaria 410
 Myriophyllum 424
 Myrtilja 163
 Myrrhis 432
 Myrtillus 445
 Myskgräs 71
 Måbär 302
 Målla 223—229
 Månviol 287
 Måra 507
 Märke 435
 Mästerrot 438

 Nagelört 289
 Najas 55
 Narcissus 170
 Nardus 105
 Narthecium 163
 Narv 243, 245, 246
 Narvgräs 85
 Nasturtium 284
 Nate 49, 54, 264
 Natt och dag 492
 Nattskatta 480
 Nattviol 180
 Naumburgia 449
 Naver 405
 Nejkon 321
 Nejlka 250
 Nejlkrot 328

- Neottia 182
 Nepeta 468
 Neslia 288
 Nicotiana 480
 Nigritella 179
 Nocka 544
 Nonnea 461
 Noppa 532
 Norna 183
 Notblomster 518
 Nunneört 270
 Nuphar 252
 Nycklar 176
 Nymphaea 251
 Nypon 336
 Nysört 537
 Nälkörvel 432
 Näckros 251
 Nässla 208
 Nästrot 182
 Näva 397—399
 Nörel 244

 Obione 229
 Odon 445
 Odontites 492
 Odört 433
 Oenanthe 436
 Oenothera 423
 Oleaceæ 450
 Olvon 510
 Omphalodes 459
 Onagraceæ 418
 Onobrychis 391
 Ononis 383
 Onopordon 550
 Ophrys 174
 Orchidaceæ 171
 Orchis 174
 Origanum 474
 Orkidéer 171
 Ormax 105
 Ormbär 169
 Ormröt 217
 Ornithogalum 167
 Ornithopus 391
 Orobanche 499
 Orobus 394
 Oryza 70
 Oxalis 400
 Oxbär 304
 Oxel 305
 Oxtunga 461
 Oxycoccus 444
 Oxyria 214
 Oxytropis 390

 Paddfot 460

 Palsternacka 438
 Panicum 69
 Papaver 268
 Papaveraceæ 267
 Parietaria 208
 Paris 169
 Parnassia 301
 Parthenocissus 406
 Pastinaca 438
 Pedicularis 497
 Pelusker 396
 Penningary 448
 Penninggräs 279
 Peplis 418
 Persilja 433
 Pestrot 542
 Petasites 542
 Petroselinum 433
 Pencedanum 438
 Phalaris 70
 Phaseolus 384
 Phleum 72
 Phragmites 84
 Phyllodoce 443
 Phyteuma 517
 Picea 39
 Picris 555
 Piggfrö 459
 Pil 197
 Pjällad 58
 Pilört 217
 Pimpinell 335
 Pimpinella 435
 Pingstlilja 170
 Pinguicula 501
 Pinus 39
 Pipranka 209
 Pisum 395
 Plantago 502
 Platanthera 179
 Pleurospermum 433
 Plister 471
 Plommon 380
 Plumbaginaceæ 449
 Poa 87
 Polarbrodd 71
 Polemonium 457
 Polycarpon 246
 Polygala 401
 Polygonaceæ 210
 Polygonatum 168
 Polygonum 215
 Poppel 185
 Poppelros 407
 Populus 183
 Pors 198
 Portulacaceæ 232
 Potamogeton 46

 Potamogetonaceæ 45
 Potatis 480
 Potentilla 322
 Primula 446
 Prunella 469
 Prunus 379
 Prustrot 254
 Prästkrage 539
 Puccinellia 95
 Puktörne 384
 Pukvete 491
 Pulicaria 534
 Pulmonaria 461
 Pulsatilla 256
 Pumpa 514
 Pyrola 440
 Pyrus 304
 Pasklilja 170
 Pärldruva 168
 Pärlhyacint 168
 Pärön 304

 Quercus 206

 Rabarber 214
 Radicula 284
 Radiola 400
 Rajgräs 105
 Rams 168
 Ranunculaceæ 252
 Ranunculus 257
 Raphanus 283
 Rapistrum 283
 Raps 283
 Rapunkel 517
 Rast 461
 Reine Claude 380
 Renblomma 261
 Renfana 539
 Repe 105
 Reseda 294
 Rhamnaceæ 406
 Rhamnus 406
 Rheum 214
 Rhinanthus 496
 Rhodiola 295
 Rhododendron 443
 Rhynchospora 118
 Ribes 301
 Riddarsporre 255
 Ringblomma 545
 Ripbär 444
 Ripört 178
 Riva 460
 Rockentrav 291
 Roripa 284
 Rosa 335
 Rosaceæ 302
 Rosenrot 295

- Rosling 444
 Rosväxter 302
 Rubiaceæ 504
 Rubus 308
 Rudbeckia 535
 Rumex 210
 Ruppia 54
 Ruta 266
 Ryl 440
 Rysskål 294
 Råg 107
 Rågblomma 289
 Rättsvans 257
 Rädisa 283
 Rättika 283
 Rävsvans 231
 Rödarv 449
 Rödbinka 528
 Rödkulla 493
 Rödlonke 418
 Rölleka 537
 Rönn 305
 Rör 77
 Rörflen 70

 Saffran 171
 Sagina 241
 Sagittaria 58
 Salep 178
 Salicaceæ 183
 Salicornia 230
 Salix 186
 Sallat 558
 Salsola 230
 Saltarv 244
 Saltört 229
 Salvia 473
 Sambucus 509
 Samolus 448
 Sandkrasse 276
 Sandlilja 163
 Sandrör 79
 Sandvita 293
 Sanguisorba 335
 Sanicula 431
 Santalaceæ 209
 Saponaria 251
 Sarrowhamnus 383
 Natureja 474
 Naussurea 94
 Saxifraga 298
 Saxifragaceæ 298
 Scabiosa 513
 Scandix 432
 Scheuchzeria 57
 Schoenus 118
 Scilla 167
 Scirpus 113

 Scleranthus 246
 Scelopoa 100
 Scolochloa 94
 Scorzonera 554
 Scrophularia 485
 Scrophulariaceæ 481
 Scutellaria 467
 Secale 107
 Sedum 296
 Selinum 437
 Selleri 433
 Sempervivum 298
 Senap 280—282, 284
 Senecio 543
 Serradella 391
 Serratula 550
 Seseli 436
 Sesleria 84
 Setaria 69
 Therardia 504
 Sibbaldia 328
 Sieglingia 84
 Silaus 436
 Silene 247
 Silshår 295
 Silke 456
 Silverblad 287
 Silverört 328
 Silybum 550
 Sinapis 281
 Sinngröna 455
 Sippa 256, 257
 Sisymbrium 279
 Sium 435
 Sjögull 455
 Sjönöt 424
 Skalleblomma 485
 Skedört 279
 Skelört 267
 Skidväxter 271
 Skogsfru 181
 Skogslilja 180
 Skogsstjärna 449
 Skräp 542
 Skräppa 212, 213
 Skvattram 443
 Skåra 536
 Skärvfrö 279
 Skörbjuggsört 279
 Siidsilja 436
 Slinnon 445
 Slok 86
 Slokvia 94
 Slån 380
 Slätterblomma 301
 Slättergubbe 543
 Sminkrot 463
 Smultron 321

 Småborre 335
 Smällvedel 390
 Smörblomma 262
 Smörboll 254
 Snarrevä 456
 Snyltrot 500
 Snärvinde 457
 Snäckväppling 385
 Snärjmåra 507
 Snödroppe 170
 Snögräs 86
 Snöklocka 170
 Sodaört 230
 Solanaceæ 479
 Solanum 480
 Solidago 527
 Solstjärna 534
 Solvända 411
 Sommargyllen 284
 Sonchus 557
 Sorbus 304
 Sparganium 42
 Sparris 168
 Spenat 229
 Spenört 439
 Spergel 245
 Spergula 245
 Spermularia 246
 Spikblad 431
 Spikklubb 480
 Spinacia 229
 Spindelblomster 182
 Spindelört 209
 Spira 498
 Spiraea 304
 Spirodela 147
 Sporreblomma 483, 484
 Springkorn 406
 Sprängört 434
 Stachys 472
 Stagg 105
 Stallört 384
 Starr 134
 Statrice 450
 Stellaria 235
 Stenfrö 463
 Stenhallon 321
 Stenhammaria 463
 Stenkrasse 287
 Sticka 436—438
 Stillfrö 281
 Stipa 71
 Stjärnblomma 236
 Stjärnlök 167
 Stjärnskål 331
 Stjärntistel 546
 Stockros 407
 Stormhatt 255

- Strandgyllen 284
 Strandklo 474
 Strandkrypa 449
 Strandkulla 493
 Strandkål 284
 Strandjung 410
 Strandpryl 504
 Strandråg 108
 Strandsenap 284
 Strandtistel 557
 Strandvallmo 267
 Stratiotes 59
 Strätta 437
 Sturmia 182
 Stållört 454
 Stånds 545
 Stäkra 436
 Sueda 229
 Subularia 276
 Succisa 513
 Suga 467
 Sumpsenap 284
 Surtorn 267
 Sutt 503
 Svalting 57, 58
 Svartsenap 283
 Svensklusörn 384
 Svingel 98—100
 Svärdsilja 170
 Sylört 276
 Symphytum 460
 Syra 212—214
 Syren 451
 Syringa 451
 Syska 473
 Såpnejlika 251
 Såpört 250
 Säriläka 431
 Säfferot 436
 Säl 196
 Sälting 57
 Sär 55, 252
 Säv 116
 Sävstarr 118, 119
 Sötgräs 74
 Sötväppling 385

 Taggkörvel 432
 Taklök 298
 Tallört 442
 Tamaricaceæ 410
 Tanacetum 539
 Tandrot 286
 Tarald 248
 Taraxacum 559
 Taxus 37
 Teesdalea 276
 Telekia 534

 Tetragonolobus 389
 Teucrium 467
 Thalictrum 265
 Thesium 209
 Thlaspi 279
 Thuja 38
 Thymelæaceæ 417
 Thymus 474
 Tibast 417
 Tidlösa 163
 Tilia 407
 Tiliaceæ 407
 Tillea 298
 Timjan 474
 Timotej 72
 Tistel 548—550
 Tistelborre 550
 Tistron 302
 Tjärblomster 247
 Tofieldia 163
 Tofsäxing 85
 Tok 325
 Tolta 558
 Tomat 480
 Topplösa 449
 Torilis 432
 Toste 406
 Tragopogon 554
 Trampgräs 219
 Tranbär 444
 Trapa 424
 Trav 291, 292
 Trichera 513
 Trientalis 449
 Trifolium 386
 Trift 450
 Triglochin 57
 Trimorpha 528
 Trisetum 82
 Triticum 107
 Trolldruva 255
 Trollius 254
 Try 510
 Tränjon 441
 Tröske 406
 Talipa 167
 Tulkört 455
 Tulpan 167
 Tunica 250
 Turgenia 432
 Turrilis 291
 Tusensköna 527
 Tussilago 542
 Tveblad 182
 Typha 41
 Typhoides 70
 Tåg 153
 Tätel 80—82

 Tätört 501
 Törel 403

 Ulex 383
 Ulltistel 550
 Ullört 531
 Ulmaceæ 206
 Ulmus 206
 Umbelliferæ 425
 Urtica 208
 Utricularia 501

 Vaccaria 250
 Vaccinium 445
 Vahlodea 82
 Valeriana 512
 Valerianella 511
 Vallmo 268
 Vallört 460
 Valnöt 198
 Vass 84
 Vassvingel 94
 Vau 294
 Vattenaloe 59
 Vattenblink 448
 Vattenklöver 455
 Vattenpeppar 218
 Vattenpest 59
 Vattensenap 284
 Vattenslinga 424
 Vejde 281
 Ven 75
 Verbascum 482
 Verbena 464
 Veronica 486
 Vete 106, 107
 Vial 395
 Viburnum 510
 Vicia 391
 Vieker 392
 Vide 191
 Videört 448
 Vildlin 400
 Vildmejram 474
 Vildpersilja 436
 Vildris 70
 Vildvin 406
 Vinbär 302
 Vinca 455
 Vintergröna 441, 445
 Vinternarr 254
 Viol 415
 Viola 412
 Vippärt 395
 Viscaria 247
 Viscum 209
 Vitaceæ 406
 Vitrot 106

Viva 447	Zannichellia 54	Ämöga 261
Vogelia 288	Zerna 100	Älggräs 329
Vulpia 100	Zostera 45	Ältgräs 261
Våradonis 265		Älväxing 84
Vårbrodd 71	Åkerbinda 219	Ängskrasse 285
Värlök 164	Åkerbär 321	Ängsskära 550
Vårsallat 511	Åkergyllen 293	Ängsull 112
Vårärt 395	Åkerklätt 247	Ärepris 488
Vädd 513, 514	Åkerkål 283	Ärter 395
Vägg-gröna 208	Åkermadd 504	Ärttörne 383
Vägtorn 406	Åkerrättika 283	
Vägvårda 552	Åkersallat 511	Öga 261
Vänderot 512	Åkerven 74	Ögonljus 441
Vättersos 500	Åkervinda 456	Ögontröst 494
Xanthium 535	Åkervädd 513	

C. A. M. LINDMAN

Botanikens första grunder

LÄROBOK FÖR REALSKOLAN

Tredje uppl. Rikt illustrerad - - - - - Pris inb. 2: 50.

L ä r o b o k i b o t a n i k

FÖR REALSKOLAN OCH GYMNASIETS

FÖRSTA STADIUM

Rikt illustrerad - - - - - Pris 2: 60, inb. 3: 50.

MAX GBENANDER

Populärvetenskapliga uppsatser

Två samlingar à kr. 1: 50.

BIRGER KAJANUS

B i o l o g i s k a s k i s s e r

Pris 1: 50.

Naturvetenskapliga småstycken

Pris 1: 25.

Modernt och ultramodernt ur biologiens värld

Pris 2: 50.

P. A. NORSTEDT & SÖNERS FÖRLAG

QK 289 .L56

gen

Lindman, C. A. M. //Svensk fanerogamflor

3 5185 00104 6356

